FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

TRIVECHVET BLOAVEZ. (N° 1) DISSADORN 6 A GENVER 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
A Finister,.....
Ar Morbihan,.....
Costez-du-Nord,.....
2 scoed.
Ar post, euz ar Franz : 7 lur.
Ar pobl all, evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
emet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 6 a viz Kenver 1883.

Ali diar're a reseo ar *Feiz-ha-Breiz*.

Lima arebloas oc'h achui, ha pa seller ous al lis-tennou e caver ez eus cals, hag ar re-ze soken eo ar re kenta oc'h en em glemm mar chommont eur veich pe ziou heb reseo ho gazeten, hag ho deus di-sonjet marteze abaoue daou pe dri bloas paea pris ar gazeten. Etoues ar re-ze, ez eus lod marteze a-oa unan benag o paea evitho, hag ar re a bae a so mara abaoue, mæs int a dlefe. pa ne oant ket e sonj paea ho unan, cass ar gazeten endro. Evid neb gazeten, meus ket, guir eo, eur vras a vizou, mæs ennerl dre egile, ar somm a sav da gals, ha ma ne'c'hell mui ar gazeten paea ar mizou, red e vezo ne lezel da goueza, ha ker buhan e savo eur gazeten all hag hi ne vezo ket cristen, ha mar gra hounez eun droug benag, da biou nemet deoc'h-hu e vezo ann droug-ze da damall, pa n'hoc'h eus ket gouezet kenderc'hel e buhez ann hini a oa eus ann tu mad? Paea guelloc'h eta ha derc'hel ann eil d'egile evid guelet hag ober a alfemp oll a unan lacaat ann traou var ann tu mad.

A.

Ar vreuriez dizoue.

E kichen ann Ilis, ha kemesket gant he bugale, e caver breuriez Satan hen deus atau clasket ha dreist peb tra, distruja Ilis ar C'hrist ha Rouante-lez Doue. Ar vreuriez iffam-ze evid touelli æssoc'h ann dud ha cahout æssoc'h a ze he c'hoant, he deus gouezet d'oc'h ann amzeriou hag ar broiou kemer enn fors hanoiou dishenvel. Ann hano a vreuriez dizoue so bet roet dezhi gant ar Speret-Santel hag a ziscues anat d'oc'h a beleac'h e teu, c'hoant da gahout.

Sant Augustin en deus scrivet he histor kevret ha kevret gant hini Ilis Doue, hag en deus discue-zet anat ar brezel a bad a viscoas etre ann diou sacr a zese deomp meur a dra varbenn ar vreuriez dizoue, hag ann den gouiziec J.-C. de Camilles en deus scrivet anezhi en italian ann histor guirion.

Ar vreuriez dizoue he deus en em ziscuezet er penn kenta etoues ann ælez hag araug crouidigez ann den, casi sur da vihana araug ar pec'het kenta. Ann autrou Doue a roas da anaout d'ann ælez, penaus eun deves e zeufe mab Doue, ann eil fer-son eus ann Dreindet santel a gemerfe corf ann den evid he enori a dreizhan ann oll grouadurien. Lusifer, ann æl-ze savet ken huel gant he grouer ha caëreat ganthan eus he vella donæsonou, a sa-vas o clevout ar c'homsou-ze ann dispac'h a enep ann autrou Doue. Goulenn a reas perag mab Doue ne gemere ket natur ann æl cals parfetoc'h eget hini ann den. Lavaret a reas ne anavesfe ket Jesus-Crist, hag e reusas he adori mui, nag araug m'en dije kemeret corf ann den na goude. Ouspen egis ma vije bet kement hag hen, e falvezas ganthan lacaat ann oll d'he adori, hen Satan, e plass mab Doue, e lavaras ne oa mui nec'het gant ann Dreindet santel, hag e vije bet hen Roue var ann oll grouadurien. Ac'hano eo deut ann diou fals guirionez, ann oll libr, ann oll kement ha kement, a zervicho d'ann oll dispac'herien a enep Doue hag a enep kement hini en devezo galloud eus he bers, Lusifer a douellas hag a dennas davathan eun niver bras a ælez, a gemeras anezhan evel ho chef hag en em zisclærias ive ganthan evel enebourien Doue hag he Grist. Ar c'holl d'eus eurusdet Doue hag oll tourmantchou ann ifern hir-badus, setu pehini a oe pinijen Lusifer hag he zroug-ælez.

Ann dispac'h vras-ze penn caus hag ar c'henta eus ann oll Revolutionou so bet abaoue var ann douar, a so disclæriet deomp e leor Job. IV. 18. XV. 15. eil lizer Sant Per d'ann dud fidel, II. 4. e lizer Sant Jude, 6 hag er profet Isaï, pennad XIV, Job a ro deomp ann histor d'eus Lusifer oc'h ober brezel da vab Doue en em c'hreat den, er penna-dou XL ha XLI, ha David er salm CXI. D'eus ar brezel-ze eo e coms ar Verc'hez santel en he c'han-tic, en aviel herves Sant Lucas I. 51-53., leor apo-calips Sant Iann, ne deo nemet histor ar brezel-ze penn-da-benn.

Goarizi Satan hag ann oll droug-sperejou all a enep ann den a dle beza enoret, rag ma gemero mab Doue corf ann den a bouezo atau var ann dud dre ann dromplerez hag ar gaou. Evelse eo e vez

touellet ganthan Adam hag Eva, hen a ra dezho en em sevel evelthan a enep Doue dre zigarre al liberte ha beza kement hag hen. Bez e viot, emezhan, egis doueou, oc'h anaout ar mad hag ann droug, ha kense ho pezo ho liberte ha ne rencoc'h mui suja da lezen all ebet nemet deoc'h ho unan. Dre ar gaou hag ann dromplerez-ze e ra dezho coll ar stad a c'hras dreist naturel hag ar santelez e pehini oant bet crouet, hag e lamm Adam hag he vugale a zindan galloud Doue evid ho lacaat dindan he c'halloud dezhan Lusifer. Ann oll dud a renco enebi outhan evid en em zisober anezhan, mæs ann autrou Doue en he vadelez dreist muzul, a deu da sicour ann den er brezel-ze dre he c'halloud, he c'hrasou, he c'homsou ha sacramanchou he Ilis.

Ilis Doue a oa fontet a nevez var bromessa eun dasprener græt abaoue ouspen 130 bloas. Epad ann amzer-ze, Lusifer a oa chomet sioul evid trompla guelloc'h ann dud eun eil gueich. Ar choas a reas Doue eus Abel, a lacaas anezhan da gahout ann tu a glaske abaoue keit all amzer. C'houesa a reas ar goarizi e calon Caïn, he dalla a reas hag hen insitas da laza Abel dre gassoni ous Doue hag he Grist. Goudeze e ra da Gaïn ha d'he oll dud renons ous Doue hag he zisprij hen hag he oll vadelez. Setu perag Jesus-Crist a lavar deomp e oe Lusifer muntrer a viscoas ha tad ar gaou, Joan. VIII 44.) Setu penaus e commansas ar vreuriez dizoue etoues ann dud ha bugale ann Ilis. Credi a rer, ha gant guirionez eo en em ziscuezas Lusifer da Gaïn hag e reas ganthan eun acta a sujidigez control d'ann hini oa bet græt gant Doue hag Adam, Abel ha Seth. Dre gement-se, Lusifer a bromette sicour dre he c'halloud dreist hini ann den da gement hini he anavesfe evel he Zoue hag a sentefe outhan.

Bugale Cain a apparchante oll d'ar vreuriez dizoue, ha sicouret gant Lusifer, a gassas da vad kement a c'hoantea var ann douar, kement a rea, he devoa eun issu mad, en em rei a reas d'ann oll plijadurezou fall ha mezus, cassaat a rea Doue hag ann dud, hag en em roas da beb seurt crimou. Heb dale e oe touellet gantho bugale Doue a oa oll a unan Ilis ar C'hrist promettet. Jalous d'eus ar stad a seblante dezho ken eurus e pehini e velent o veva oll vugale Lusifer, e lezjont anezho oc'h ober ar goassa torfejou, Rag en em daul a rejont ker goas ho unan ennho, ma savas keuns gant ann autrou Doue beza crouet ann den. Ann dour diluij a oe casset neuze ganthan var ann douar evid distruja ar vreuriez dizoue, rei ann treac'h d'ar justis a Zoue ha savetei ann dud fidel a dlie cahout pers divezatoc'h en Ilis.

Hogen, goude ann diluij. Lusifer a dle fonta a nevez he vreuriez milliget. Unan d'eus bugale Noe a oa bet dija casi-sur contamet ganthi. Henez eo a vezo choaset gant Lusifer evid he sicour da sevel a nevez he c'halloud, ha da lacaat ann oll dud d'he adori. Ac'hano e teuio oll misteriou cuzet ann diaoul gant he oll lidou mezus ha cuzet e Babylon, en Ejypt hag etoues ar Gananeanet, ac'hano int en em ledo buhan var ann oll boblou en henvelep fæson ma vezo dianavezet ann Doue guirion e peb leac'h ha ma hello lavaret Lusifer da Zoue dirag ann oll ælez eo bet o vale dre ar bed oll ha græt ann dro anezhi, ha n'en deus guelet e ve adoret den all ebet nemethan Lusifer. (Job. I. 6-8) he rouantelez en em ledo hag a bado bete douedigez Jesus-Crist.

Ann oll boblou a oa touellet na ne vouient netra. Etretant, eun neubeut eus al lamponet-ze var c'horre ann douar a vele dalc'h-mad ann drougsperejou hag en em gleve gantho, ha dre ho sicour e touellent ar re all, hag e teuent anezho a zivar ann hent mad.

Hogen, oe choaset gant Doue eur bobl dezhan he unan he anavesfe evel he Grouer hag he Zoue, eur bobl a vije carget da reseo he lezennou hag he zescadurez, ha d'ho rei da anaout d'ann dud oll eur bobl var behini e vije fontet he Ilis, eur bobl etoues pehini e teufe er bed mab Doue en em c'hreat den, hag a renkefe peb tra evid ma alfe Doue fonta he rouantelez var ann douar, neuze eo e crescas Satan he boan evid distruja penn-dabenn Ilis ar C'hrist hag he rouantelez Israel, pobl ar Juzevien, pobl ann autrou Doue a chomm 400 bloas ebars ann Ejipt, ha Satan neuze, ouspen ma ra poueza varnezho beac'h pounner ann esclavaich a soursi e ve desket misteriou cuzet Osiris hag Isis d'ar re a fell dezhan choas memes etoues ar bobl santel evid ho lacaat er vreuriez dizoue. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

ANN DUC A VOURDEL CROUADUR. — HE ZESCADUREZ KENTA.

(*Kendalc'h.*)

Eun devez edo ho sellout ouz eur mecherour pehini a frote eur zal-studi great evit-han dindan ann amzer er meaz euz ann ti ; o velout e c'houeze ann den-ze ken a ziverre ann dour euz he dal, e lavaraz d'ezhan : « Torruz braz eo al labour-ze dioc'h ann doare ?» Me respont, va Frins, eo stard da zigas tre. — Neuze ann Duk a c'houlennaz eul loïz-aour, hag hoc'h he lakaat e dorn ar mecherour enn eur ruzia gand ar blijadur e lavaraz d'ezhan : « Daillit, pa eo ken stard-se da zigas-tre ; chetu aze evit terri ho sec'hed ; c'houi evo d'am ie-c'hed. »

Eun he reoll-studi e oa eun dra ijinet kaer evid ober anezhan eur galoun-vad a zen. Ken alies guech ma vije desket mad ar gentel, ha great al labour ma oa dleet, ar mestr a roe d'ezhan eur skridik, hag a c'halver *garedon*, e gallek : *un bon*. Bep miz e vije kountet ar garodennou, hag he dad var ket ma oa bet taoliou dorn ann eil tu hag egile; mes evel neket bet gourdrouzet ann Duk divar benn he c'hoantedigez direiz, ez euz leac'h da gredi en doa bet he gentel digant ar zoudard bihan. Eur pennadik goude-ze hema a oe lekeat da ober gouard e kichen ar gampr e pehini edo kousket ann Duk a Vourdel ; hag he urz a c'houard a oa, ne lezje den da vont tre. Ne oa ket c'hoaz pemp minuten abaoue ma oa enn he bost, ma tigouezaz ann Dukez a Verri, e sonj vad da velout he mab. Hogen Andreaz a lavaraz d'ezhi gand ann ear ann dic'hoarsa : *na dremeneur het !* Hag e kroazaz ar vaïonetezen. Ann dro reud-se a blijaz tre d'ann Dukez : c'hoarzin a reaz kalz, ha kemerout a reaz ar c'houadur dindan he fatrouniez.

Dervez ar prins a oa kemeret penn da benn gant he studiou hag he oberiou all, temzet dioue'h he oad. Da zeiz heur e save ; ha raktal e lavare he bedennou. He gentel katekiz hag hini ann histor santel a vije great ato araok lein. Goude-ze, da nav heur nemet kart, ar prins hag he c'hoar a ie da zemata ar Roue, ho mamm hag ho moereb ann Dukez a Angoulem. Cherou a Roue na vijent roet nemet pa vije bet testeniou mad var aked ar prins ha furnez ann Demezel ; hag er c'hiz-se e oant eun abek a gendamouëz evit ar vugale.

Goude ma vijent kentraouet evelse ha kalounekeat dre garantez, e teraoue ar c'henteliou diesoc'h. Ann holl gentelliou-ze, roet gant mistri diouc'h ann dibab, a zigore spered ar prins enn eunn doare souezuz.

Herri en devoa eur zabren great gant eun drenen mor-varc'h *(baleine)* ha gouennet enn archant. C'hoari avoalc'h a vije gant ar zabren-ze, ha meur a lestr prizuz, ha meur a das *pourselin* a oa bet taolet d'ann traon divar ar veselierou hag ann taoliou. Eun devez ma troe he zabren gant he zaou zorn evel ma ra ar falc'herien pa vent o skei, e tizaz eur mevel var he voc'h, ken a redaz ar goad. Ann itroun de Gontaud pehini e doa guelet ann taol, a lavaraz d'ar Prins : « Ho sabren ama, mar plij gan-e-hoc'h ! — Nann, eme Herri, na roann ket va zabren da eur vaouez. — Aotrou, ho sabren, a lavarann-me ! — nann, nann, ne fell ket d'in. » Hag hen da red da gavout eun offisour a ioa eno, ha rei he zabren d'ezhan evel eur zoudard kalounek hag a fell d'ezhan da vihana savetei ann enor. Hag e lavaraz d'ezhan gant eun ear hag a lakee ann holl zouezet : *Va c'hamarad, hemerit va zabren. D'e-hoc'h-hu ? ma ia ! hogen, da eur vaouez, nann, nann, bikenn.*

Eun devez bennak goude, ann Duk a Vourdel o veza gand he c'hoar ebarz ar zall-vraz, eleac'h ema tron ar Roue, hou-ma a glaskaz pigna var ann tron. « Nann, demezel, eme Herri d'ezhi, choum aoualc'h a reot, al lezen *salik* a zifenn kement-se ouzoc'h. » *Pemp bloaz* a oa Herri neuze.

I.-V. HERRI.

(Eur pennad all eur veich all.)

koz, Charles X ho faëe d'ezhan eur skoed pep hini. Ann arc'hant-se a vije lakeat enn eur c'houfrik a-gostez ha bep bloaz e vije prenet dillad gant-ho da viska c'houec'h den koz ha c'houec'h krouadur euz ar garter Sant-Kloud. Da zerc'hent gouel sant Herri e teuent da drugarekaat ar Prins. Ann draze a rea kemend a blijadur d'ezhan, ken na oa netra guelloc'h d'he lakaat d'a studia. Pa vije guelet eun tammik re avelek pe diakeduz, e vije lavaret d'ezhan : « Evesait, va frins, ho peorien her paeo. — Oh ! nann, nann, eme-z-han kerkent, ne fell ket d'in kement-se. » Hag en en em roe d'al labour goassoc'h eged biskoaz, evit gounid he c'haredonou.

Hec'hoariou muia karet a oa, evel pa lavarfenn, ar c'hoariou-brezel. Ar vugale a studie var eun drogant-han, ar vugale a heulie he genteliou *jimnastik* ; (ann hano-ze a rear d'ar skol e pehini e vez desket d'ar vugale, redek, lammet gourren, mont var varc'h, etc.) ; ar vugale ze-holl ha kalz re all ho doa savet etre-z-ho eur rejimant hanvet rejimant *Bourdel*. D'ann dervesiou braz e teuent d'ar palez gant ho guiskamant-soudard, pehini a oa guiskamant ar c'houard. Mab eur zoudard koz a zone ann daboulin, hag Herri a garre dreist-holl dougen ar banniel. Oc'h he velout enn doare-ze var benn he regimant, ann Duk a Orleann, a dostaaz ouz ann Itroun de Gontaud, hag a lavaraz d'ezhi : « Me zo sur na gredit ket d'ar stad a rann ouz ar c'hrouadur-ze ; mad, gaou hoc'h euz, eur garantez ar vrasa am euz evit-han, *ha mar bez leac'h, hen diskouezinn d'ezhan enn tu all da gement a oufer sonjal.* »

Pa na vije ket ar c'hezek evit choum enn ho zao, gand ar skorn, ar prins a ie gant he zoudardet var droad da Elize-Bourbon. N'euz fors pegen ien e vije, e choume ato dindan ann amzer. He vrasa plijadur a oa ober ar pez a c'halve ar *Bivouak*. (Bivouak a zo ar ged-noz a ra eunn arme pa vez tost ann enebourien). Eun tan fagot a vije great e kreiz ar jardin, hag eur pot-houarn a vije lekeat da virvi ; avalou douar a vije poazet er ludu. Soudarded ar c'hastel a vije lezet da ober tro ar *bivouak*, ha pa'z eant e-biou d'ar prins, hen a rea d'ezho tanvaat ar zouben, hag eva diouc'h he vin. Alies e kase dionc'h he zouben d'ar Roue ha d'he vamm. Ar re-ma na vankent morse d'he c'havout mad-tre, hag a c'hoarze kalz gant azaouez ho c'hapiten braz.

Eur zoudard euz a c'houard ar Roue, hanvet Andreas, en devoa *permission* pe aotre da zerc'hel gant-han he vap oajet a bemp bloaz. He-ma a blije meurbed d'ann oll offisourien dre ma oa eur paotrik koant ha gouindr'euz *(espiègle)*. Eun devez, ann Duk a Vourdel, o velout ar c'houadur-ma armet ha guisket evel soudardet ar c'houard, a c'hoantaaz hag a glaskaz lemel he fuzul digant-han Hogen n'hellaz ket hen ober. Egile a oa ker pennaduz ha kerkoulz paotr hag hen. Ann histor na la-

HISTOR
Pempet Pelerinaich Escobti Kemper ha Leon da Lourdes e 1882
(11-16 miz Guengolo.)

Goulennet e oe ali ar vedisinet da velet hag int ho deffe allet he sicour, mæs en aner e oe, ne dalveschont dezhi da netra. Ar sempladurez hag ar c'hlenvet a grescas ho diou assambles. Ne helle mui bale, he divisker ne hellent mui he soutenn, n'ho devoa mui sord ners ebet, Ma saver anezho, e couesjent diners hag evel maro. Pa omp partiet evid Lourdes, ez oa naô bloas abaoue n'he devoa ket allet ar c'hrouadur reuzeudic-ze bale na poueza var he divisker. Ha ne ket hebken ne helle mui bale, mæs a hent all n'he devoa mui sort iec'het ebet. Gouscoude, ar baourez keaz plac'h iaouanc n'en em glemme ket, hag a c'houzanve he oll poaniou gant pasiantet, ha biscoas ne teuas en he sonj he dije allet murmuli a enep Providans Doue. Ne seblant ket soken e ve bet morse evithi momentchou diæs, momentchou glac'har ha disesper a gaver aliæs etoues ar re a renc gouzanvi pell amzer hag a vent a hent all eneou leun a garantez Doue. — Kenvrois keaz, neus ket bet c'hoarvezet aveichou ganeoc'h evessaat peger bras eo pasiantet ha ners calon ar beaurien en ho foaniou? Epad ma ve ar pinvidic o compren pegement ec'h hello he glenvet noazout dezhan, ar paour a c'houzanv peb tra e peoc'h, ha gouscoude ar iec'het evithan eo ar bara bemdeziec, ar c'hlenvet eo ann diæsamanchou gant peb seurt glac'har ha poaniou, scuisder eo ive ha muioc'h labour evid ar re all en ti. Petra lavaran-me? Kement-se ne vir ket e ve discuezet dezhan eur vadelez hag eur garantez seulvrassoc'h, ne sonjer ket e tiscuezer anezho ve red ho meuli.

Petra benag m'he devoa ar plac'h iaouanc baour græt he sonj hag implijet kement ha ma helle ann dud rei dezhi evid he sicour, ne ehane ket o c'houlenn ar iec'het digant Doue. Goulenn a rea ar c'hrass diganthan, hi eo hel lavar, da allout gounis he boued hag egis ma dlie c'hoarveout, her goulenn a rea dre sicour ar Verc'hez. Ar beden a gare lavaret ar muia a oa ar chapelet.

Pemp bloas so, d'ann distro d'eus kenta Pelerinaich Lourdes eus escobti Kemper, eur re benag a gomsas da Varianna Pouliquen d'eus ar burzudou a rea ar Verc'hez santel gant ann dour eus he feunteun. Travoalc'h a oe evid rei dezhi eur fizians vras e Mari. D'oc'h adalec neuze ec'h en em roas da velc'hi gant dour ar feunteun benniget he izili dinerzet. Neubeut a neubeut he blensou a barreas, pe da vihana, a neubeutaas. Eleac'h kenderc'hel o redec heb ehan evel kent, ec'h ehanjont d'hen ober a veradou. Ne c'houzanvas mui kement a boaniou, mæs a hent all, he iec'het na vellaas ket. Evid he divisker diana, ne helle ket goulenn ann disterra servich digantho.

En eur zont da Landivisiau, Marianna Pouliquen he devoa græt anaoudegez gant eun neubeut merc'het iaouanc. Lod anezho dre druez evithi hag he stad dies, ec'h en em blije o tont da dremen ganthi eur moment benag goude assambleou ar vugale *Mari*, a gustum beza dalc'het peurvuia da Sul. Ar Verc'hez a voar ervad petra a fell dezhi e ve græt. Fallout a rea dezhi e vije bet græt eun dra madelezus en dije bet he recompans diganthi. Kense, ragtal ha ma oe casset kelou e vije bet eur Pelerinaich eus ann escobti da Lourdes er bloas-man, unan eus ann eneou-ze a voar petra eo ar garantez gristen hag en em blij oc'h he ober heb ma ve gouezet eo gantho e ve græt, a gassas eur re da c'houlenn digant ar glanvourez ha plijout a rafe dezhi mond da Lourdes da c'houlenn ar iec'het digant ar Verc'hes madelezus. Ne oa ket possubl he renta eürussoc'h. Mond da Lourdes! ne c'houlenne ket guelloc'h; discuez e oa henez he c'hoant ne grede ket hen ober, kement a vele dirazhi a draou oc'h enebi outhi. Pa oe kinniget dezhi ober ar veaich, e crescas he fizians, ha n'helle ket miret d'he embann e peb fæson, ha da ziscues da gement a dostae outhi, peger sur e sonje dezhi beza pare dre c'hras ar Verches. Perag ne lavarfemp-ni ket aman ar pez oll hon deus clevet en affer-ze.

Ac'hanta 'ta a lavare eun neubeut devejou araug ann diblass eun den da eur re benag a oa keijet outhan dre beson. — Ia. — Mond a ra ive d'eus Landivisiau eur plac'h iaouanc clanv n'he deus ket allet bale abaoue meur a vloaz. *Evid hounez me voar avoalc'h e tistroio pare d'ar gear.* Re a fizians he deus! A hent all, ni hon unan e c'houlenomp digant ar plac'h iaouanc-ze ha bras a oa he fizians en Intron-Varia, hag hi a respontas ac'hanomp ragtal. Ah! autrou, me vouie avoalc'h e vijen bet pare, pe autramant em bije bet ar c'hras da vervel e Lourdes.

Hor c'hlanvourez a zigouezas ganthi en hospital, cahout he guele kichen hini eur glanvourez all d'eus escobti *Cambrai*. Houman oajet a 33 bloas a renke abaoue 3 bloas, gouzanv poaniou cris, a rea d'he izili sounna. Evid ann tu cleiz dreist oll, henez a seblante collet, ker seziet a oa bet, kement goasseat dezhi ma oa bet sonjet e oa guelloc'h rei ann nouenn dezhi. A hed ann hent e voassaas kement dezhi, ma oa credet e oa o vond da vervel, hag e savas aoun ne varvje abars digouezout.

Ann diou glanvourez-ze ho diou scuis-maro goude eur veaich ken hir, a dremenas abardaes, ar Meurs, hag ann noz varlerc'h pennn da benn, d'en em gonsoli ann eil heben, pe gentoc'h, da greski ann eil fizians heben. Gouscoude ne oa ket æs dezho en em glevout. A veac'h ma voar Marianna Pouliquen eur goms gallec benag? Mæs pe vernze? Daou ene a c'houzanv ar memes poaniou, ho deus ar memes fizians da veza rentet pare, ne hellont ket chomm goal bell assambles, heb en em garet ha cals. Rag-se, goude eun neubeut momentchou, ann diou blac'h iaouanc a oa deut diou vignones bras hag a lavare ho dije pedet stard ann eil evid heben.

(Eur pennad all eur veich all). A.

LE MADALEN.

Pennad kenta.

IANN MICHAUD.

Bez 'ez eus abaoue 15 bloas hag e oan neuze o tremen miz gouere e Vittel, departamant ar Vosges.

Pa ver e Vittel ne m'oc'h ket c'hoas e meneziou bras ar Vosges e leac'h ma eo ker braô ar vro da velet, mes evelken eun dudi eo dija guelet kement a deurgennou glas gaë egis ma caver aman. Dre greis prajou glaz dispartiet etrezho gant caëiou guez halec e red cam-digam dre ar stanc eun tamic steir vihan: eur vinien hag a beb seurt traou a ra eur gurunen glaz d'ann deurgennou: pennou ar re man a so goloet gant coajou hag e kichen e veler o commans eur c'hoat bras kenan. Er plasse e caver eienennou dour talvoudus bras evid cals clenvejou mes a veac'h ma oant anavezet c'hoas.

Neuze braô a oa beva el leac'h-ze, mes evid c'hoas Vittel a dlie beza ken anavezet evel Vichy ne oa ket c'hoas goal vrudet. Da c'hortos e oa braô beza eno o veva e peoc'h. Ann ties a oa braô da velet a bell gant ho mogeriou guenn goloet gant toennou teol ru: siouas! pa dostaer outho ha pa veler peger dirapar e oant, ec'h anavezer ker buhan ne voar ket c'hoas nec'het er gearic-ze savet pell d'eus ann oll geariou bras da sevel ties eas ha kempennet e doare. Kense en em gavis soueset bras eun deves o pourmen dious ann abardaes endro d'ar vorc'h, o velet eun ti braoc'h ha guelloc'h kempennet eget ann ties all. Be oa bleuniou a beb seurt ha rencadou beuz ar jardin en em gave endro d'ann ti ha gouscoude ne oa nemet ti eur c'halvez.

Be oa eno o labourat oc'h he stal hag e velan atau he dremm vad o c'hoarzin ouzin; ma glaskereh eun tamic, ec'h alfen lavaret deoc'h c'hoas peu sort son a gane en deves-ze evid labourat calonecoc'h.

Travoalc'h o oa sellet outhan hag he chilou evid lavaret buhan, setu eun den eürus! setu eun den honest! Dress e oa c'hoarvezet droug gant va mal hag e tostais outhan evid goulenn diganthan hag hen a garfe he zressa.

— Gant plijadur! emezhan, evel kement tra all a blijo gant ann autrou fiziet ennhoun.

Ne tenna he vonnet gloan en devoa discuezet din e oa disto caër he dâl ha gris he vleo. Faziet em boa great eta o kemer anezhan evid eun den ia-

ouauc rag tostaat a rea d'he 50 bloas. Antronos e cassis va mal dezhan gant mevel ann hostaliri: Ar mevel-ze, hanvet Barnabe, a ioa eun tamic Fanch ar Peul ha clabousser: kerkent m'en devoe clevet d'eus petra oa hano:

— Ah! ah! emezhan, labour evid Iann Michaud! ann autrou a vezo contant.

— Eur c'halves mad eo eta?

— Unan eo eus ar re vouieca, eul labourer mad autau contant, atau prest da gemer ann oll labour; ar pez so caus e tamaller dezhan ne garfe ket e chomfe tam labour evid ar re all.

— Mes piou a rebeich kement-se outhan?

Tud goarizius! tud avius! mes a dra sur, ne ket me Barnabe, her grafe. Abaoue 15 bloas, pa ne gavan mui tam labour er jardinou, hen a gav atau din eun dra benag da ober; me ve neuze bemdeis o tevechi ganthan. Ar guella eo eus ann oll vistri, ne hellan cahout ken da lavaret varnhan, nemet m'en em gav eun tamic re.

— Na penaus 'ta?

— Da genta ne veler morse anezhan o coll he amzer en hostaliriou evel ar re all. Iann Michaud n'en em gav eas e neb leac'h nemet gant he vreg hag he vugale.

— Dimezet eo eta?

— Ia-da! ha kentoc'h diou veich eget unan. D'eus he vreg genta en deus eur mab a so breman en arme hag a so letanant, mar plij ganeoc'h! D'eus ann eil Madalen, en deus daou grouadur: Jannedic ha Peric. Red eo guelet peger braô eo kempennet ar re-ze. ha desket ha guelc'het! Ragse ann oll merc'het a so atau oc'h ober beac'h dezhi evel ema dalc'h-mad ar voazet gant ann ozac'h abalamour d'ann hostaliri, red eo anzavout ar virionez egis ma eo; chomm heb mont d'ann hostaliri gueich ebet a so re neubeut ive ha ne ve ket sclear!

Neuze Barnabe en em lacaas en hent gant va mâl var he scoa: antronos e cavis anezhi e va c'hambr kempennet eus ar guella, couls hag eun neves eun neubeut devejou goude, setu me o vont da di Michaud evid goud pegement a vanken dezhan: En dail e oa eat en eun tu benag all da labourat, rag dre ma dostaen eus an ti ne glevis ket anezhan o cana ha ne velis ket anezhan er stal, mes var dreus ann nor e oa asezet eur vreg iaouanc oc'h ober danteles tis varnezhi.

En he c'hichen, var eur gador izel eur plac'hic vihan a zibune eur c'hossad neud guen-can da lacaat var ar guerzidi d'ober danteles.

Eun tamic pelloc'h e kichen taul he dad eur potric iaouanc a oa oc'h achui kempenn eur pez mell sabren coat: ar re-ze a dlie beza Peric ha Jannedic.

Barnabe en devoa lavaret din ar viriones, ann daou grouadur-ze neat ha kempen ken a oa eun

dudi ho guelet e oa cals kemm etrezho hag al lamponet truillennoc a oa bet keijet ouzin pa oan o tont da di Iann Michaud. Evid ar vreg iaouanc a ioa asezet oc'h ober danteles, d'eus ar mod ma selle outho e oa eas goud e oa ha mam ann hini a lavare Barnabe anezhi evel m'en dije bet c'hoant d'ober goap, Madame Madalen. He guiscamant a oa henvel ous hini ar merc'het all divar ar meas petra benag ma oa guelloc'h kempennet eget ne vent peurvuia :ann dremm anezhi a ziscueze peger calonec a oa hag a lavare penaus ma oa goest da zougen ann eürusdet, he dije ive douget gant kement a ners a beac'h ar poaniou m'en dije ann autrou Doue casset eur re benag beteg ennhi.

Beb ann amzer Peric evid fougassi a rede var ann hent bras d'en em ziscuez d'he vam ha d'he c'hoar peger braô e oa o redec egis m'en dije bet eur marc'h dindanhan. Ar re all neuze a ehane ho labour evid sellet outhan, hag int a zirolle ho zri da c'hoarzin.

Souden setu ann heur o skei : teir heur a ioa : Madalen ne rencas lavaret nemet eur goms ha ker buhan Peric a lezas he c'hoariou ; mont a reas da gemer eul leor hag oc'h aseza var dreuz ann nor e kichen he vam, setu hen oc'h en em lacaat da studia he gentel. Er c'heit-se me oa asezet e kichen mogeriou eun ti cos hag ac'hano, oc'h ober van da lenn eur gazeten, e sellen ous kement a rea ar vam hag he bugale. Ar c'henta a anavezas oc'h ober petra e oan eno a oe Jannedic : d'oc'h he muzellou e velis e tiscueze ac'hanoun d'he mam hag houman o véza kerkent sellet ouzin e velis doc'htu e oan disculiêt : neuze e savis hag e tostais ous ar vam da lavaret dezhi evid petra e oan dent.

Iann ne de ket aman, emezhi, mes arabad e vezo deoc'h en em zirenca mui hiviziken evid dont aman, autrou, peb sul ez eomp da bourmen varzu ann eienennou hen ho cuelo eno; var ar respont-ze, e tistrois d'ar gear eleac'h ma cavis Barnabe. A,

Ann haderez guinis.

Goulenn a rer diganeomp ha be ve guinis discar amzer a helfer da hada divezat er bloas.

Lavaret hon deus deoc'h en deves all e oa ar guella hada abred, suroc'h e vec'h guelet ann traou o tont da vad, mæs bez ez eus gouscoude eun neubeut goennou guiuis a heller da hada beteg ann devechou diveza a viz C'huevrer. Ar re-ze a só d'eus ar re talvoudussa a so anavezet dre ann hanoiou-man : *Guinis-glas* pe *guinis Noë*, *guinis Bourdel* pe *guinis ne gouez morse*, *guinis-ru Sant Laud*. Evelken, evid ma alje ar seurt guinis goanv-ze hadet ken divezat dougen eun eost puill, red eo e vent hadet en douarou peus disec'het araug. Rag-se eo red digorri ar c'henta ma helleur eur c'hân gant ar penvec a gaveur evid rei hent d'ann dour a c'hlib ann douar labour hag he disec'ha.

Ar guinisou am eus hanvet a hader dre eun deves brao. araug pe goude *Nedelec* a c'houez hag a zidev en douar kerkent ha ma teu ann amzer da zoussaat, mæs alies ne teuont er meaz nemet epad miz C'huevrer. Al labourer douar n'en deus ket ezomm da veza nec'het gant-se. Aliæs so bet guelet ne rea droug ebet d'ann ed, pa oar soursius sicour ann dour glaô hag ann dour erc'h d'en em denna epad miziou Kenver ha C'huevrer.

Ann douarou a chomm re c'hlib evid beza hadet adalec ar 15 a viz Kerzu bete devechou diveza miz C'huevrer, a dle beza hadet ennho guinisou Meurs pe hey *Chevalier* a ro cals muioc'h eget ann hey diou renc.

Ministr al labourou douar en deus lakeat moulla er *Journal officiel*, penaus ann douriou ne chomont var ann douarou labour nemet dec pe pemzec deves ne reont droug ebet na d'ann ed na d'ar prajou nemet pa ve troc'het ann douaron gant ann dour red, pe autramant pa zigassont pri ha lec'het er parkeier.

Pa heller guelet pa ve en em dennet ann douriou, penaus ann edou beuzet gant ann dour, n'ho deus ket bet cals droug, red eo hasta buhan digorri ar c'hâniou a ra kentoc'h a ze d'ann dour en em denna ha d'ann douar peur-sec'ha. Egis-se eo ec'h heller dioual na zeufe da noazout d'ann ed ar reo pe ann amzer re ien d'ann edou iaouanc a so chomet eun neubeut devechou dindan ann dour.

Pa eo anat eo commanset ann douar da zisec'ha pa veler penaus eo goloet tre ann ed gant ar guelead teo a bri a so bet chomet var he lerc'h, neuze e renker dre eun deves brao eus ar goanv froeza pe bruzuna ar gueleaden pri-ze gant eur frouez scaonv pe eur ruill *Croskill* stris ha gant dentou stanc ha bihan. Al labour-ze pa vez græt dre eun amzer seac'h ha dous a ro hent æssoc'h da zelioù ann ed da dreuzi ar golo pri so chomet varnezhan.

Ober a rer ar memes tra epad miz C'huevrer pe e miz Meurs, pa na hell ket geot ar prajou treuz ar viscat pri so bet chomet varnezhi d'oc'h dilerc'h ar goanv hag a so goal galedet gant ann heaul.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Rouvault, cure e Mellac, so nevé maro.

KELEIER.

DUBLIN, *20 a viz Kerzu.* — Flyn, eun den d var ar meaz, a so bet condaonet d'ar maro, r ma damaller dezhan beza lazet daou archer g tennou fusuil, beza ho lakeat e sier, grouiziet v ho gorre hag ho stlapet en eul lagen. Tri den

bet condaonet dija evid ar memes torfet. Abaoue daou viz, trizec den divar ar meaz so bet condaonet da vervel, ha pemp ho deus renket coll ho buhez.

LE CAIRE, *19 a viz Kerzu, 4 heur dious ann noz.* — Arabi-Pacha hag ar re all so bet condaonet assambles ganthan, a vezo tennet digantho ho oll mercou a enor abars ma'z afint cuit evid mond da *Ceylan*. Mond a rai ho zud gantho, ha peb hini anezho a hello cahout eur mevel. Credi a rer e vezo eun daou-ugent benag etrezho oll. Peb hini anezho a vezo roet dezho beb miz 750 lur.

Ann autrou Duvaux, a leverer, a so e sonj cass eul lizer nevez da oll commissionou ar scoliou, evid difenn outho barn evel tribunalou, gant alvocadet hag ann noriou digor d'ann oll, egis m'he deus græt commission *Lavaur*, a so bet leal avoalc'h evid anaout en devoa guir ann tad a famill d'en em zifenn hè unan pe da veza difennet. Ar Ministr ne fell ket dezhan e alfe ann oll goud petra a dremenn er gommissionou-ze, hag evel n'en deus ket c'hoant e ve rentet ar justis e guirionez, ne fell ket dezhan e ve græt van d'hen ober kenneubeut.

Ann autrou Chaussé, bet letanant ann artillerien ha divezatoc'h carget da evessaat ous ruiou Naonet, a oa unan eus ar re so bet e lacaat ar sesi var gouent ar Gabusinet, hag hen eo ann hini mar peus sonj, en devoa roet ann ali da lacaat da lemer dre ar poultr ar bardel oa bet savet er c'hlaustr. Setu ma lavarer en deus lakeat he ziles. Partiet eo, var a gonter evid ann Aljeri, da beleac'h ema o vont da glasc eur plass. Beaich mad ! ne ket ni a ielo d'he gerc'hat endro.

Al lestr-douger *la Corrèze*, emer oc'h he c'hemaenn e Toulon, hag a dle partial heb dale, e gasso d'ann *Tonkin* 750 soudard var droat eus ar Marine.

E BOURDEL, *24 a viz Kerzu.* — Al lestr *Antonio*, d'ann autrou Le Quellec, a so bet deac'h æt da skei var banc ann Olivet, hag a so æt ragtal d'ar goelet eleac'h m'en em daul ar *Gironde* er mor. Eis-don, hag en ho zoues ar c'habiten a so bet saveteet. Nao all ne ouzeur sort petra int hi deut da veza. Seis eus ann dud reuzeudic-ze so bet casset er mintin-man da Vourdel.

DISSADORN, 16 a viz Kerzu, e Conseil ar Vinistret, ann amiral Jaureguiberry a zigassas d'ar re all evid he rei dezho da anaout, al lezen en devoa c'hoant da gass d'ann Deputeet evid cahout digantho peadra da baea ar mizou evid cass soudardet d'ann *Tonkin*. Ar Presidant Grevy a oa a du ganthan, hag hiniennou eus ar Vinistret all, mæs egis na dog ar re all a enep dezhan e savas etrezho, setu perag Ministr ar *Marine* counnaret, a stlapas en tan ar paper a oa en he zorn, hag e lavaras e roje he zemission. Ac'hano eo so deut ar brud e tlie ann amiral Jaureguiberry en em denna, ha ker crenv a oa ar brud-ze, m'he deus renket ann *Agence Havas* kemer ar boan d'hen dislavaret hirio:

Ar prins Krapotkine, eur prins Russian en deus renket tec'het eus he vro, rag ma eo Franmasson nihiliste, a oa deut da chomm er *Suisse*. Ac'hano e claske lacaat ann disurj e peb leac'h: hag a so bet red hen arreti. Ema breman e Lyon o c'hortos beza barnet. Ar varn a vezo da Lun ar penn kenta viz Kenver, petra benag ma so bet lavaret gant lod eus ar gazetennou e vije bet daleet ac'han da fin miz C'huevrer. Ar brinses he vreg a so deut da Lyon o sonj he velet, mæs ann autrou Rigot, barner a so carget eus ann affer-ze, n'en deus ket falvezet ganthan rei digemer dezhi.

ROME, *28 a viz Kerzu.* — Er mintin-man, hon Tad Santel ar Pab en deus digemeret Cannadet ann oll broiou diredet d'he balæs da rei ar bloavez mad dezhan. Etro creisteis, pa oa Cannad ann *Autrich* o tont endro, ha p'en em gave etre ar Vatican hag ar fort *Saint-Ange*, e oa bannet eur mean ous ar voitur. Den ebet ne oa tizet, hag ann hini en devoa græt ann taul, a oe kemeret ha prisoniet ragtal. Lavaret en deus ne sonje ket e oa ken grevus ar pez en devoa græt. Ar mean so bet cavet eno e kichen.

Madou ann douar.

Er sizun-man, priziou ann ed a so chomet heb mond a du ebet e Frans. E New-York, ann 200 lur guinis a so d'oc'h 20 lur 2 vennec.

Pris peb seurt ed var oll marc'hajou ar Frans dre beb sac'hat 200 lur. Guinis, 21 ann divaloa bete 27 lur ar guella. Segal, 15 lur 5 guennec ar guella, neus ket cals a glasc var ann danvez divaloa. Hey, d'oc'h ann danvez d'oc'h 17 lur 4 g. da 20 lur. Kerc'h, diæs da verza, petra benag ma ve digasset cals greun var ann dachennou, 17 lur 10 guennec da 20 lur. Ed-du, 13 lur 15 guennec da 15 lur 15 guennec.

Ann amzer a gendalc'h beza fall, coueza a ra glaô ken eo eun druez, kense mar d'e bet diæs dastum ann eost varlene, m'eus aoun ne vezo netra er bloas-man da zastum, rag ann ed a velen hag a vreign en douar. Mar d'omp c'hoas cristenien, mar anavezomp c'hoas en despet da botret ar Republic eo Doue ar mestr e guirionez, goulennomp diouthan sellet a druez ouzomp, pe autramant e renkimp oll mervel gant ann dienez. Me chans m'ho dije bet ar galloud a lavar ar Republicanet cahout var ann traou, ho dije bet amzer avoalc'h pell so da zigass deomp ann amzer vrao hag ann heaul, eleac'h ann amzer fall, mæs n'ho deus galloud ebet hag ar Scritur sacr a lavar gant guirionez, penaus ar skiant ne deo netra heb sicour ann autrou Doue : *Deus, scientiarum Dominus est.* Ann autrou Doue eo a so ar mestr var ann oll skianchou, hag egis m'hel lavar ar Roue David er Salmou, ma ne teu Doue da veniga labour ann den ne dalvezo da netra. Pedomp eta hag heb ehan. mar pedomp mad, assur e vemp chilaouet. A.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME

au Capital de **1,200,000** francs

1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Le grand évènement qui domine la Bourse et absorbe presqu'exclusivement ses préoccupations, c'est la mort de M. Gambetta. Je n'ai pas à envisager cette question au point de vue politique ; je dois me borner à vous transmettre l'appréciation de la Bourse.

La bourse s'est dit : la mort de Gambetta est une immense perte pour la République ; donc il faut acheter. Et c'est pourquoi le marché s'est mis résolument à la hausse.

La rente 5 0/0 a franchi le cours de 115 fr. et coté même 115,25.

Les valeurs sans être aussi vivement entraînées que la rente ont néammoins fait preuve d'une grande fermeté.

Vous allez peut-être m'accuser de pessimisme ; eh bien ! soit ; mais cela ne m'empêchera pas de vous dire que cette hausse ne me paraît pas sérieuse : on réfléchira ; on verra plus clairement les difficultés dont nous sommes menacés et alors le mouvement vrai reprendra son cours.

Donc plus que jamais, abstenez-vous d'acheter des valeurs auxquelles touche la spéculation. Ce sont celles-là qui auront le plus à souffrir.

Je crois qu'il est temps d'abandonner la rente italienne. Elle n'est soutenue en ce moment que par l'approche du coupon. Je doute qu'elle conserve les cours actuels d'ici à la fin de janvier.

On dit aussi que les actions de Suez conserveront difficilement les cours actuels. En dehors des causes intrinsèques de baisse, il en est qui résident dans la position de place. Le syndicat très-chargé, commence à trouver le poids trop lourd ; il peut être forcé de réaliser une partie de son stock. Cette réalisation ne se fera pas sans produire une dépréciation importante.

Je pourrais vous dire la même chose d'autres valeurs, qui paraissent pourtant être actuellement en faveur.

Examinez donc soigneusement votre portefeuille et soyez très-sévères pour le papier qui le compose. Quant à moi, j'ai beau chercher, je ne vois presque aucune valeur qui ne soit blessée plus ou moins profondément.

C'est pourquoi vous me voyez insister si vivement en faveur des titres placés tout-à-fait en dehors des agissements de la spéculation.

Je vous ai conseillé par exemple, comme placement, les actions du Panorama de N.-D. de Fourvière. Je crois que vous ne trouveriez rien de mieux, tant au point de vue de la sécurité que du revenu.

Quoiqu'il arrive, en effet, sur le marché ou dans le monde politique, le Panorama de N.-D. de Fourvière, aura toujours le même nombre de visiteurs, en admettant que ce nombre n'augmente, et conséquemment les mêmes revenus pour les titres qui devront augmenter rapidement. J'engage même mes lecteurs à ne pas attendre trop longtemps, parce qu'ils pourraient ne plus trouver ces titres que difficilement, et dès lors ils les payeraient d'autant plus cher.

On peut acheter également des obligations du Crédit foncier des différents types, on dit qu'il se prépare une forte émission d'obligations nouvelles. J'aurai à examiner l'affaire avant de vous en parler. SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Notre correspondant de Lyon nous télégraphie que la propriété Gay, qui couronne la colline de Fourvière sur une étendue de 24,000 mètres a été adjugée à la Société du Panorama de N.-D. de Fourvière en l'audience du Tribunal civil du 30 décembre dernier. Ajoutons que le prix exceptionnellement avantageux du terrain, tient à ce que la Société du Panorama s'était assuré ce terrain depuis longtemps par actes sous seing privé, dont l'adjudication n'est que la régularisation judiciaire.

Le peintre, l'architecte et l'entrepreneur du Panorama sont à l'œuvre. On pense inaugurer au mois d'Août ou Septembre 1883.

CURE ÉCONOMIQUE. — Il s'agissait dernièrement d'envoyer aux *Eaux* faire une saison, un malade qui préférait de beaucoup faire sa cure à Paris, ne concevant pas, disait-il, qu'on l'envoyât si loin, tout au fond d'une province, pour le seul avantage de boire trois ou quatre verres d'eau minérale chaque jour. « Il est impossible, disait-il, que la science actuelle n'ait pas à sa disposition le moyen de dispenser les gens d'aller boire une eau ferrugineuse à son point d'émergence, à la source même !... » Et comme c'était un anémique on lui conseilla d'ajouter simplement à la bonne eau ordinaire, fraîche et limpide, quarante gouttes de *fer Bravais* par litre d'eau, et de boire soit au repas, soit le matin et l'après-midi. Ainsi fit-il et au bout de peu de temps, notre anémique se trouva parfaitement guéri, ayant fait sa cure d'Eaux à domicile, sans dérangement, sans ennuis et pour ainsi dire sans frais.

POUGUES. — Eau minérale naturelle gazeuse très-agréable à boire. — Guérit les maladies de l'estomac, des intestins, du foie et de la rate.

Plus d'Asthme. --- Plus de Catarrhe

Guérison prompte et sûre des bronchites, oppression, rhumes, maladies de poitrine par l'*AMADOU* et l'*ELIXIR* PATRIGEON. L'Elixir Patrigeon guérit en quelques jours la toux la plus rebelle. Dix années de succès. Prix : Boîte, 4 fr. ; 1/2 boîte, 2 fr. 50 ; le Flacon élixir, 3 fr. — Dépôt général ; Pharmacie PATRIGEON, à Evreux. — A Quimper, pharmacie MORPAIN. (Envoi par colis postal).

Établissement fondé en 1849 à Terre-Neuve

Huile de Foie de Morue de Hogg

D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :

Rhumes, Bronchites, Phthisie

Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau

et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats

Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, se procurer l'Huile de Hogg, qui ne se vend qu'en Flacon TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* **Timbre de l'Etat Français.**

HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS

Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE, QUINA, PHOSPHATES

TONIQUE Analeptique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.

VIN PEPTONISÉ VIAL

CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie

PARIS 9, RUE DE LYON

MEYNET, r. Gaillon, 11

LYON HILL, rue Bourbon, 14

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Change. — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 2) DISSADORN 13 A GENVER 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
E Kastel-Paol, ... (2 scoed.
E Gwerc'hen-Nord, (
E kreiz-kêr Franz : 7 lur.
E broioù all, evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 13 a viz Kenver 1883.

Un tamm benag ouspen miz a so, e redas ar c'helaou dre Baris, penaus e oa bet glazet ar Gambetta gant eun pistoloden tro. Egis ma oa an oll o clasc goud penaus e oa bet c'hoarvezet an daill-se lavaret da genta, penaus e oa ar Gambetta, a oa en em c'hlazet he unan dre zievesder, ha pa oa o c'hoari gant he bistoloden. Mæs ne oe ket dies discuez ne oa ket possubl e vije bet c'hoarvezet ann traou egis-se, ha neuze ne oe ket eur c'hoarvezadenn traou en daill-ze, mæs casi sur e-vel ne oa ket possubl anzavout penaus e oa bet c'hoarvezet, ne oe ket lavaret ar virionez. Marteze e vije bet ne vezus evid Gambetta. Abaoue, etre guelloc'h hag goassâat, e tremene ann amzer. Guir eo, ar vedisinet n'ho devoa ket bet credet biscoas dellezout beza pare, mæs cuzet ho devoa atau ar virionez. Hag e sonje atau d'ann oll en dije allet pa vefe Keuse pa redas ar brud dre Baris e oa achuet gant ar maro ar Gambetta, ne felle da zen credi c'hoazh gant Ar re oa bet oc'h he velet d'ar Sul, 34 a viz Kerzu, ho devoa he gavet e guelloc'h stad, hag a sonjed dezho n'ho dije ket he gavet maro, ho dije allet he velet c'hoas e buhez, hag e oant distroet oll adre vella mignonet soken, da goania e Paris. D'ann hanternoz nemet pemp minuten, etre ar Sul hag ar Lun etre ar bloas coz hag ar bloas-nevez neb a chaout cals a boan, e rentas he ene da Zoue, ha breman, *abiit in locum suum*. Æt eo en he lec'h. Breman ne ket possubl mui dezhan lavaret eo ar Relijion ann enebour. Ne ket possubl dezh ma lavaret eo ar veleien ho deus he lazet, n'ho deus ket skrivhen græt, na soken bet c'hoant d'hen ober. He vella mignonet (ar merc'het), eo a so bet cauz dezhan da goll he vuhez, rag red eo hen anzavout, abalamour d'he vuhez disurj ha disordren a-walc'h en deus renket coll he vuhez. Ne helle ket c'hoazh eur belec evid he goess abars mond eus ar bed-man, marteze ar veleien-ze a damalle dezho thanvoriz ar Barados, petra benag n'en deus græt biscoas nemet ober droug e pep fæson.

Guir eo, e lavar ann autrou Doue er Scritur sacr : *Ego autem in interitu vestro ridebo et subsamabo vos*. Pa rencoc'h mervel, e mare ho maro ne rin nemet c'hoarzin, hag e rin kement a voap ac'hanhoc'h ma rin deoc'h coll ann neubeut skiant a vezo chomet c'hoas ganeoc'h. Guir eo, eo diæs bras na ne c'hoarvez couls lavaret morse e teufe ann den a so bet epad he vuhez enebour da Zoue, d'en em gonvertissa, mæs aveichou ec'h hell ober he sonj abars tremen, ha sicouret gant pedennou ann dud vad, ha marteze gant ann neubeut madoberou en deus allet ober, ha madelez dreist-vuzul ann autrou Doue, laëres diganthan gras eur maro mad. Evid heman, ar virionez eo. ne heller ket lavaret en deffe guelet belec ebet var he tremenvan, ha gouscoude, pa lavaran *belec ebet*, marteze e fazian, rag lennet am eus en eur gazeten eo e bet coesset gant eun abad hanvet Orsini. Gras dezhan ve guir ! Græt en deus deomp ha d'ar Frans goassa m'en deus allet, ha neus ket pell c'hoas pa so bet c'hoarvezet gant Grevy beza clanv, hag e oar o c'houlenn pioù en dije allet beza choaset en he blass, ann oll a lavare e vije bet ar Gambetta. Breman e vezo unan neubeutoc'h o clasc guelet Presidant ar Republic o vervel o sonj cahout he blass Goulennet so bet he anterri var goust ar vro, hag e sonj din e vezo græt, petra benag ne oa ket cals a dud pinvidicoc'h evithan, ha m'ho dije renket he re ober ann dispign eus ann anterramant e vije bet atau ar vro en dije græt ann dispign-ze gant ann arc'hant a so chomet ganthan d'eus kement a villionou a so bet tremenet etre he zaouarn e mare ar brezel ha n'en deus ket allet morse renta cont mad eus ar re-ze. Neus fors da biou en deus talvezet, eo ni atau hon deus renket ho faëa.

E peleac'h breman e vezo græt ann anterramant Ar Gouarnamant a garfe e ve græt e Paris, mæs ann tad a c'houlenn cahout ar c'horf evid he anterri e Nice, hag evid c'hoas n'er ket accord en affer-ze. Me chans heb dale e vezo græt. Mæs sonjal a ra din e vezo stlapet en douar evel eul loen brein, evel eur c'hi. Ma ve græt, ne vezo græt dezhan nemet he zeleat, rag kement hini so ker bras enebour d'ann Ilis evelthan, e virer outhan antreal en Ilis epad he vuhez, ha beza anterret en douar

benniget goude he varo,mæs dispign arc'hant ar vro hag ar gatoliket evid ober ganthan eun anterramant ki. pa en deus disnac'het ann autrou Doue keit all so, ha n'en deus ket guir beza lakeat en douar benniget, ne heller ober netra mezussoc'h : ma carje he vignonet ober eur sort anterramant-ze ganthan evid ober goab ous ann autrou Doue, e oa dezho da baea gant ho arc'hant ho unan, ha ne ket deomp-ni Catoliket paea muioc'h var ar c'hargou evid anterri hor goassa enebour. Neus fors e peleac'h e vezo græt ann anterramant, me lavaro deoc'h divezatoc'h petra a vezo bet tremenet, rag a dra sur, ne dremeno ket heb trous. Piou breman a gemero he blass ? Heb dale e vezo guelet.

Ar vreuriez dizoue.

A veac'h ma eo en em ziscuezet Doue var menez Sinaï, ha m'en deus roet he c'hourc'hemenou, hag he lezen d'ar Juzevien, ma velomp Satan o lacaat he adori dindan furm al leue aour. Ar binijen a gouezas varnezho heb dale, hag a reas mervel 21,000 den, ho devoa pec'het, a reas ma rencas Satan chomm eur maread e peoc'h, Mæs heb dale e oe guelet ar vreuriez dizoue o sevel he fenn gant Coré, Dathan hag Abiron. Hogen Doue na hell ket beza trec'het gant Satan, na ne hell lezel he Ilis o vont da goll, kense e ra d'ann douar digorri dindan ho zreit, hag ann dispac'herien a vez devet oll gant ar flamon a deu eus ann douar. Ar re-ze a oe red dezho ober peoc'h evid eur mareadic amzer, Goude ann diluij, Satan a reas he sonj da sevel he vreuriez adarre.

Unan eus bugale Noe en devoa anavezet cals pe neubeut ar vreuriez milliget-ze, hag hen eo a vezo choaset gant Satan evid he ad-sevel a nevez, hag adori e guirionez ann Droug-Speret, Cham a zisnac'ho he Zoue, hag ac'hano e teuio burzudou cuzet ann diaoul, ann doueou fauss hag oll lidou mezus breuriezou cuzet Lusifer e Babylone en Ejypt,hag etoues ar Gananeanet, ha pa vezo collet ar broiou, ann oll boblou en henvelep fæsoun ma vezo ann Doue guirion dianavezet, ha Satan hebken anavezet evel Doue ha Roue etoues ar Baïanet. En henvelep fæson ma hello Satan he unan lavaret da Zoue dirag ann oll æles, penaus eo bet e pourmen e peb leac'h var c'horre aun douar, ha ne ve adoret mui ken Doue nemethan (Job. I. 6-8.) En em leda a rai ha creski he c'halloud, hag a bado bete donedigez Jesus-Crist. A veac'h ma oa antreet ar Juzevien en douar promettet,ma teuas ann dud dizoue-ze oa chomet a zilerc'h ann dispac'h-ze d'ho lacaat da zisnac'h ar guir Doue, da adori Satan, ha da gonsacri dezhan ho bugale dirag skeudenn Moloch, eun neubeut goude ec'h en em zavimt a enep Gouarnamant Doue, hag e c'houlennint eun den evid Roue. Ho galloud o creski atau muioc'h mui e lakint ann dizunvaniez etre bugale Israel, int eo a raï d'ann dec tribu dispartia dious ar re all, hà renons d'ar guir Doue, Satan, a so deut a benn d'eus eul loden vras eus he c'hoant, ne chom mui ganthan nemet gounis ann nemorant eus ar Juzevien ho deus dalc'het d'ar guir Doue, Rouantelez Juda,hag etoues ar re-ze eo e clasc sevel endro he vreuriez dizoue. Dond a ra a benn eus he daul, hag ar Rouanteles-ze a gouez er vizer ar vrassa, hag e vell he sujidi casset da Vabylon evel prisonerien.

Goude ar gaptivite-ze Satan a boaign da sevel abred ar vreuriez dizoue a stourmo ous ar C'hrist he unan. Ar re-ze so bet hanvet Farisianet ha Saduceanet. Ar servicherien-ze da Satan ha guir Framassounet, a enebo ous Jesus-Crist hag he lezen, int eo a roio dezhan taul ar maro. Hor Zalver Jesus a lavar he unan deomp, eo e guirionez ar re-ze bugale Satan.

Ha da genta, clevit petra lavar dezho Sant Iann-Badezour, ar profet-ze a eeune ann hent dirag ar Salver. O velet lod anezho o tont da c'houlenn ar vadiziant diganthan, e lavare dezho : Gouen ann aëret (dious ann aër-viber a gollas Adam hag Eva), piou en deus ho tesket da dec'het rag gounnar Doue a dle coueza varnhoc'h ? (Matth. III. 1.) Jesus-Crist a lavar dezho dious he du : maleur deoc'h, maleur deoc'h, Scribet ha Farisianet fallacr, rag ma sarrit ous ann dud dor rouantelez ann Env rag ne hellit ket antreal ho unan, hag e viret ous ar re ho deffe c'hoant antreal ive. Redec a rit dre zouar ha dre vor evid gounis deoc'h eun den hebken, hag eur veich m'ho peus allet he baca, e rentint anezhan diou veich dignoc'h evidhoc'h, coueza ebars en Ifern.Maleur deoc'h Scribet ha Farisianet fallacr a voar sec'ha mad ann diaveaz eus ar guer hag eus ar plajou, epad ma eo leun ann diabars anezho a lousdoni hag a fallagriez. C'hui so henvel ous bezion livet e guen, a seblant caër evid ann diaveaz d'ar re a chomm da sellet outho, hag en diabars anezho n'eus ken nemet eskern ar re varo hag a beb seurt breignadurez. C'hui ive a seblant unan evid ann diaveaz da zaoulagad ann dud mæs en diabars ac'hanoc'h ne d'hoc'h nemet fallagriez ha pec'hejou !.....

C'hui renc anzavout hoc'h unan, penaus emhoc'h bugale ar re ho deus lazet ar Brofetet. Hastit eta d'ober eveldho. d'ober Kement hag int. Aeret vil ha lous, goen viberet, penaus ec'h helloc'h-hu miret da veza condaonet da zevi e tàn ann Ifern ? Setu perag e cassan deoc'h Profetet, tud fur, ha Scribet, c'hui lazo hiniennou, a stago eul loden all ous ar groas, hag a fusto eur re benag anezho en ho templou, ha ne ehanoc'h ket enebi outho eus anu eil kear en heben (evel m'he deus græt a viscoas hag a ra atau ar vreuriez dizoue bet gant ar Juzevien, hag her grai atau goassoc'h-goas), evid ma gouezo var ho penn ann oll goad divlamm so bet scuillet var c'horre ann douar abaoue goad

Abel ann den just, bete goad Zacharie, mab Barachie, so bet scuillet etre ann auter hag ar spleden ebars en templ (Matth. XXIII. 15-35.) Setu penaus e sav bete Caïn dre he oberou, ar vreuriez dizoue. ha Cain eo ar rener kenta. Jesus-Crist eo hen assur deomp, rag a lavar deomp sclær he histor penn-da-benn. Hen a lavar dezho ar sclæra ma ve possubl : C'hui so oll bugale da Satan, hag evid senti ous ho tad (a so ho clasc va laza, me, ha kement hini a gar ac'hanon), e fell deoc'h va laza ha va mignonet, rag hen so bet muntrer abaoue ann deves kenta, en eur lemel buhez ho ene digant Adam hag Eva, hag oc'h insita Cain da laza he vreur Abel, kenta Profet ar C'hrist goude Adam, ne de ket chomet er virionez, rag ar virionez n'ema ket ennhan. Pa lavar gevier, e lavar ar pez a so ennhan, rag hen a so gaouier ha tad ar gaou ; abalamour da ze eo e voar touelli ar bed. (Sant Iann VIII, 44.)

Ar Farisianet en em glev dre guz gant prinset ar veleien evid lacaat Jesus d'ar maro, hag a lavar n'her greont nemet evid savetei ar bobl. Ar memes comsou he deus a viscoas lavaret ar vreuriez dizoue hag a lavaro adalec ar penn kenta beteg ann diveza. Red eo laza Jezus, laza he brofetet, laza he ebestel, laza ar re a zalc'h he blass, laza ar Babet, laza he eskibien hag he veleien, laza kement hini a gred ennhan, gant aoun ne gouesfe ann dud dindan ho esclavaich. Gaou eus ar re spontussa, a voar touelli ar poblou hag ho lacaat da suja da dad ar gaou, a ra dezho en em laza an eil egile dre brezeliou disleal, dre brezeliou etre tud eus ar memes bro, dre enebies ar re fall ous ar re vad, enebies ar re zisleal a eneb ann dud leal, hag a ra d'ann dud fallacr, d'ann dud dizoue, d'ann dud disleal, d'ann dud difeiz en em zribi etrezho. Kement-se eo ar Revolution dre behini a ra Satan coueza a beb seurt maleuriou evid breman hag evid ann eternite var ann oll boblou a vev var c'horre ann douar. A.

HISTOR
Pempet Pelerinaich Escobti Kemper hà Leon da Lourdes e 1882

(11-16 miz Guengolo.)

D'ar Merc'her vintin, etro 9 heur, e oent casset ho diou d'ar c'haô gant voitur ann hospital. D'ar mare-ze ez oa, egis atau, cals tud o pedi calonec dirag ar c'haô hag al lennou dour benniget. Aman hag ahont, a zehou hag a gleiz, ne vije clevet ken nemet *Ave maria*, ha dalc'h-mad e clever en eun c'horn eur re benag o tifrunca dre greis lavaret he beden : Daëlou eun tad pe eur vam a ginnige da vadelez Mari ho c'hrouadur, ne helle cahout sicour ebet digant medisinet ann douar ; daëlou eur breur, eur c'hoar, o c'houlenn digant Doue iec'het he c'hoar hag he breur dalc'het gant ar c'hlenvet. Daelou ar re glanv ho unan a so tenereat ho c'halon, pa ne ouzont mui penaus discuez ho anaoudegez vad. Daelou santel hag a souer vad, dispar, da denereat ann eneou, ha da lacaat ann oll da bedi a unan ha da c'houlenn ar memes grassou. Lavaret a rer e caver dre ar bed calonou dir, tud ne ouzont ket lenva. Ma ! ar re-ze n'ho deus ken d'ober nemet mond da Lourdes, hag eno, mar d-e madelez Doue, e vezo tenereat ho c'halon.

D'ar mare-ze gouscoude, ne oa ket ann heur merket evid cass ar glanvourien da lennou dour ar feunteun. Kense, ann diou blac'h iaouanc a hellas antreal, hà sicouret gant ann intronezet madelezus a entente ous ar re glanv, e tiskenjont en dour burzudus. En daill e oa digouezet evitho mare ar Verc'hez santel. A hent all, ha ne ket a-tau heur ar Verc'hez e Lourdes ? Ann diou glanvourez a chomas enn dour epad ma lavarer eun *dizenez* chapelet. hag eur veich ar beden : *Ho pet sonj, o Mari*. Etretant, ho devoa poaniou cris da c'houzanv. Biscoas em buez, a lavare deomp plac'h iaouanc Landivisiau, n'em boa bet kement a boan ? Be oa egis ma vijent bet torret oll assambles ha var eun dro oll nervennou va c'horf. Goude eur minut benag, e teuent ho diou e meaz ann ti elec'h ema al lennou dour, hag ho diou, heb den d'ho souten, ez ajont d'ar c'haô, epad ma oa ann dud fidel o veuli Doue e peb fæson, hag o tiscuez he anaoudegez vad en eur gana : *Magnificat anima mea Dominum*. Pegen galloudus eo Mari ! Peger mad eo dreist oll !

Diæs e vè deomp lavaret gant pebes mâl e clasке ar Pelerinet tostàat ous ann diou plac'h iaouanc. Peb unan a dle goud petra c'hoarvezas dre ar pez en dije caret ober he unan. Hogen, pebes joa, pebes dudi evit ar re a hellas guelet ar moment el pehini annn diou vignonez-ze d'ar Verc'hez en eun gavas assambles, hag a gouezas ann eil etre divrec'h heben evid en em vriata en eur zifrunca. Pebes dudi dreist oll guelet ann hini oa bet pare oc'h en em gavout evid ar veich kenta gant ann hini he devoa pæet evid cass anezhi da Lourdes ! Houman he devoa clasket ar guella ma helle cuzet he madelez ous ann oll, hag e oa deut mad avoalc'hunan benn d'hen ober, mæs disculiet e oe dre ann anaoudegez vad. N'en em gave ket var an plass pa oe rentet pare ann hini he devoa bet arc'hant diganthi, mæs sonj kenta ar glanvourez, kerkent ha m'he devoe sellet gant carantez ous skeuden ar Verc'hez, a oe evid he madoberourez. E peleac'h ema ann hen-man-hen, emezhi en eur hirvoudi, claskit anezhi din ha buhan ! Ne hellas hen guelet nemet goude he distro d'ann hospital, hag ann oll a hel sonjal petra a c'hoarvezas etrezho.

Ar re so bet test eus kement-se, ne helljont nemet kemesc ho daelou gant re anu diou blac'h iaouanc en em vriata calonec ann eil heben. Guelet a heller sort traou, mæs ho rei da entent d'ann oll

ne heller ket. Plac'h iaouanc *Cambrai*, vifoc'h hag hardissoc'h, ne zaleas ket kement d'embann gant joa dirag ann oll ec'h en em gave pare, ma n'he dije ket embannet evelse ragtal e oa pare, e vije bet, a sonje dezhi, disfiout eun tam benag d'eus galloud ha madelez ar Verc'hes hag ober injur dezhi. Hor c'hlanvourez-ni a oa lentoc'h, a hent all, bale evid guir a rea, ar pez ne oa ket bet c'hoarvezet ganthi nao bloas a oa, n'he devoa douetans ebet, en em gavout a rea pare. Mæs santout a rea c'hoas cals scuisder ha cals sempladurez. Mond a hellas d'ar c'haô, goudeze dond da chilou eun offern so bet lavaret espres caër evid Pelerinet he farræs. Mæs ne oe nemet goude beza bet o chilou ann offern-ze, ma santas o tont dezhi evel kent hag he divisker o parfetaad dindanhi. Adalec neuze e crenvaas bepred muioc'h-mui. Heuliet he deus oll lidou ar Pelerinaich. D'ann distro, e ie hag a zeue evel peb hini ac'hanomp.

Ne garfemp ket lavaret gèr ebet mui en affer-ze Ne ket deomp eo lavaret pe hen a so eno eur miracl pe n'eus ket. Ra vezo roet conje deomp d'aslavaret hebken aman ar pez a lavaremp er bloaveziou all. Ma ve deut d'eus hor pluen eur goms hebken dreist ar pez hon deus guir da lavaret, a galon vad e tislavarfemp ar goms-ze. Ni a lavar hebken ar pez hon deus guelet : *Quod vidimus testamur !* Hogen ar pez a lavaromp hag a ouzomp ervad, eo penaus ar beden leun a feiz hag heb ehan, a hell tenna varnomp cals burzudou eus ann Eê, ha cahout digant Doue, dre sicour ar Verc'hes glorius Vari grassou bras ha faveuriou dreist ordinel.

Evidomp-ni e ouzomp so bet rentet meuleudi da da Vari. Ar plac'h iaouanc-ze so bet rentet pare, a hello cahout en eun tu benag var he hent eur re benag, potret ar skianchou bras a ra goab ous peb tra nemet ous-ho sottoni ho unan. Oc'h he guelet o tremen, int a c'hoarzo outhi gant truez, alfe en em gavout marteze en ho zoues eur re benag paket dre ho finessa ho unan, hag a alfe clasc counnari enep oberou Mari. Travoalc'h e vo deomp cahout truez outho. Ho goaperez pe ho gounnar ne dalvezint da netra dezho. Ann oll Pelerinet ho deus gnelet ho unan ar pez a lavaremp deoc'h, hag eur barræsiad tud cristen a bez a ziscuezfe avoalc'h he feiz hag he anaoudegez vad, pa ganent oll a unan antronoz ar Pelerinaich ar *Magnificat*, goude ann offern bred evid trugarecaat Doue eus he vadelez assambles gant ann hini a oa bet chaoset evid cahout pers e faveuriou ar Verc'hez.

Pa oa o scriva histor ar gueichou kenta ma oa en em ziscuezet ar Verc'hez da Vernadette, ann autrou Lasserre, en he leor ker brudet *ann intron Varia Lourdes*, o prezec d'eus eur serten tud so, a lavare : « Ann darn-vrassa eus ann autrounez-ze « ne gredent ket possubl e vije bet guelet traou « dreist ordinal evel ar re-ze, hag a lavare ne oa « e kement-se nemet gaou pe eur sort clenvet be- « nag. » A hent all, lod anezho ne vouient nemet enebi en taul kenta ous kement tra, n'eus fors petra vije bet a helle creski en eur mod benag anezhan he unan pe dre ar pez a brodufe galloud ar Relijion evid pehini n'ho devoa nemet droug sonjesonou pe gassoni disclæriet. E guirionez, souezus bras eo guelet, penaus kelliæs gueich e c'hoarvez er bed-man eun dra benag dreist ordinal, e sav a enep dezhan ar memes enebourien, petra benag int dishenvel dre ho hano pe eun doare all benag. Herodes, Caïphe, Pilat, Josef Arimathie, Per, Thomas, ar Groagez santel, ann enebourien disclæriet, ann dud digalon ha diners, ar mignonet soken, ann dud dic'hred, ann dud lent, beteg ann dud calonec. Ar re-ze e caver anezho e peb amzer. Scriva a reomp al lineunou-ze evid ar re ec'h alfent beza talvoudus evitho, hag e livirimp eur veich all adarre : Peger galloudus eo Mari ! dreist oll, peger madelezus eo en hor c'henver !

D'ann distro eus ar Pelerinaich so bet savet c'hoant ganeomp prezec eun neubeut gant ar plac'h iaouanc-ze, hag hon deus anavezet en taul kenta he devoa eun ene dinam ha didroidel, petra benag momp bet chomet souezet gant lod eus he respontchou. Setu aman unan evid scuer : Ah ! autrou emezhi, me so bet eürus e vouife ar Verc'hez ar brezonec ! Goal lakeat e vijen bet ma vije bet red din goulenn eun dra benag diganthi e gallec ! *(Eur pennad all eur veich all).* A.

Ar c'hargou var ar chass.

Tostaat a ra bemdez ar 15 a viz Kenver. Evel ma eo d'ann deves-ze ec'h achu ann amzer merket evid disclæria ar chass, ez a ann autrou *Bergeron* en deus nevez prenet daou gi, *Medor* ha *Passepoil*, evid dioual he bors, da c'houlenn ali digant ann autrou *Giroux*, evid goud diganthan pegement a renco paea evitho pa ielo d'ho disclæria d'ann Tikear.

Bergeron. — Ahan ta ! De mad deoc'h, tad Giroux, dond a ran da ziscuez deoc'h daou vignon nevez am eus prenet. Guelomp : Psst. psst, deus aman, *Passepoil*.

Ann tad Giroux. — Oh ! na caëra loenet ! Abaoue pe vare hoc'h eus-hu prenet ann daou loen braô-ze ?

Bergeron, — Abaoue c'huec'h sizun, hag egis so bet lavaret din e oa red paea evitho, ha kense e renkent beza disclæriet d'ann autrou Mear abars ar 15 a viz Kenver, ma n'em boa ket c'hoant tenna varnoun eur goal affer, e teuan da c'houlenn ali diganeoc'h evid cahout ann neubeuta possubl da baea.

Ann tad Giroux. — Chilaouet, me gred eo chas ar c'henta class hoc'h eus aze. Ar re-ze a gousto deoc'h 20 lur, eun dornad mad arc'hant.

Bergeron. — Lavaret din mar plich petra eo e guirionez ar c'hargou so da baea var ar chass ! Ne anavezan ket ar goms kenta eus al lezen-ze.

Ann tad Giroux. — Æs eo gouscoude ha setu penaus. Al lezen a lavar ez eus daou glass chass ; ar re a servich d'ar plijadur a so eus ar c'hlass kenta, hag ar re all so oll en eil.

Bergeron. — Escusit ganen ma troc'han varnhoc'h. Neuze *Medor* ha *Passepoil* a so eus ann eil.

Ann tad Giroux. — Her guelet a raimp abars nemeur. Ann eil class so græt evid ar chass a zioual ann traou, ha ne hellont ket a hent all beza kemeret evel chass plijadur. Peb loen na hell ket paea muioc'h eget 10 lur, na neubeutoc'h eget 4 real, da Gonseillerien ann Ti-kear ha da Gonseillerien ann departamant, eo merca pegement a vezo da baea e peb commun, hag evid-se e rencont dispartia ar chass oll etre daou rumm. Ebars ann eil rumm, ann eil class, e vez renket ar re so carget da zioual hag a so anat mad n'int ket evid ebata.

Bergeron. — Evel Medor ha Passepoil neuze !

Ann tad Giroux. — Gortosit eta em be lavaret deoc'h ann traou penn-da-benn. Setu penaus ema ann traou e guirionez. Eur c'hi a blijadur eo ann hini a vez assambles evid dioual he vestr ha mond ganthan da redec. Mignon ar mestr eo, mond a ra ganthan en hent, ha ne gustum ket beza staget e-pad ann deis, eleac'h eur c'hi evid dioual hebken, ne ket ann dra-ze eo. Chass ann dud dall, re evid dioual ann denved ha re ar gigerien, ar re a zioual ann ties, marchossiou ha cardiou, ar chass a labour, setu re ann eil class.

Bergeron. — Dress egis m'hel lavaren deoc'h. Ne d'oun ket dall, a drugarez Doue. Ne d'oun na messaer na kiger. Evid dioual ar vreg er gear eo am eus prenet Medor, hag evid beilla var ar saout pa vezint casset d'ar parc am eus pourveet Passepoil.

Ann tad Giroux. — Ma vez sellet ous ar pez a c'houlenn al lezen, ar c'hi a servich da eun dra benag e guirionez, henez a dle beza merket en eil class, ha kense paea neubeutoc'h, mæs ann hini na servich nemet da ebata pe da eun dra ne ket re dalvoudus, henez a so eus ar c'henta class. Kense eta eo dre ar pez hebken e ver e sonj ober gantho, ec'h heller ho merca heb sellet d'eus peu sort goen chass e vent.

Bergeron. — Mad avoalc'h ! Ententet am eus travoalc'h, mæs penaus ha peur e renker disclæria ar chass ?

Ann tad Giroux. — D'oc'h adalec ann deves kenta a viz Here beteg ar 15 a viz Kenver eus ar bloas varlerc'h, kement hini en deus chass a dle disclæria en Ti-kear ann niver anezho, hag ar pez en deus sonj d'ober gantho, ha mar deo c'hoas d'ar mare-ze ar chass iaouanc var ho mamm d'ar c'henta a viz Kenver, ne renker ket paea ar bloaze evitho. Peb unan a dle merca he unan e peu sort class en deus c'hoant e ve lakeat he chass hag e rer dezhan paea herves m'en deus disclæriet.

Bergeron. — Ma ! me ia da zisclæria Passepoil evel ki...

Ann tad Giroux, — Ann eil class ha ne ket ta, mæs diouallit mad : ann hini a zisclær neubeutoc'h chass eget n'en deus, pe autramant a zisclær anezho d'eus eur c'hlass izelloc'h evid paea neubeutoc'h, ma ve anavezet, e rer dezhan paea diou veich evid ar re so bet disclæriet fall, ma c'hoarvez ganthan ho disclæria fall eur veich all, e rer dezhan paea teir ha pedir gueich. Ann hini a vanc d'ho disclæria, a renc paea teir gueich.

Bergeron. — Ann oll chass neuze a renc paea ?

Ann tad Giroux. — Ia ! nemet ar re so c'hoas var ho mam d'ann deves kenta a viz Kenver.

Bergeron. — Trugarez ! travoalc'h eo. Red a oa din goud ann oll traou-ze evid goud petra d'ober. Evel ma eo disonnet breman *Medor* ha *Passepoil*, me ho disclærio evel chass eus ann eil class, hag a ziouallo ne vent guelet o redec e liberte dre ar ruiou ha ne iafent ket da heul ar vreg pa ia da bourmen, ha ma ve miret outho da zont d'ann ti da zec'ha ho chupen e corn ann oalet pa vent bet o redec dindan ar glao.

Ann tad Giroux. — Egis-se eo dress, hag evelse ec'h helloc'h dioual da baca ho c'hoenet ha da baea pris ar c'hlass huelloc'h. A.

KELEIER.

Oustry, a oa Prefet e Lyon, hag a so bet hanvet Prefet ar Seine, a so dija scuis maro gant he blass nevez, pe autramant ma ne ket scuis hen, eo ar Gouarnamant a so scuis ganthan, hag e lavarer e vezo hanvet eun all en he blass.

Lavaret a rer eo ann autrou Perraud, escob Autun, eleac'h ma eo bet ann autrou de Lezeleuc, a vezo hanvet da arc'hescob e Bourdel, e plass ar c'hardinal Donnet.

Ann autrou de Wimpffen, cannad ann *Autrich* e Paris, a oa clanv pell a oa, so en em lazet e Paris d'ann devez diveza eus ar bloas coz. Oajet a oa a ouspen 50 bloas, chomm a ra var he lerc'h he intanvez gant daou grouadur.

Eur plass goal lous en deus choazet evid en em laza, en em dennet e oa en unan eus al lochouigou a gaver stanc e Paris evid ezomou ar re en em gav diæs heb goud da beleac'h en em denna, ha n'ho deus ket c'hoant ober var ar ru ha dirag ann oll. Anavezet so bet a oa collet he benn ganthan, rag-se eo bet anterret gant ann Ilis.

E anterramant ar c'hardinal Donnet, arc'hescob Bourdel, a oa diredet oll tud kear couls lavaret,

hag eur gals d'eus ar re tro var dro, ker caret e oa gant ann oll.

E Paris, ann dour oa commanset da neubeutaat so bet cresket adarre, ha siouas ! ties ho devoa dalc'het ann taul kenta, so bet casset en dro man gant ann dour, rag ne oar mui var evez, ha neus ket bet dioallet travoalc'h.

Aman eo e tlefe beza lakeat ar pez a lavaromp e leac'h all d'eus maro Gambetta, a so deut ker prim pa ne oar mui o sonjal ec'h alje digoueout. Setu en eun neubet comsou histor ann den-ze, so bet ker bras enebour da zoue, hag en deus græt siouas ! kement a zroug d'ar vro.

Gambetta (Leon-Michel), a oe ganet e Cahors, gant kerent d'eus Frans, a oa ar voen anezho deus kear Gênes en Itali, d'ann eil a viz Ebrel 1838. Be en dije bet 45 bloas fournis da benn ann 2 a viz Ebrel kenta. Scrivet e oa bet he hano etoues alvocadet Paris er bloas 1859. Be oa bet secretour ann autrou Cremieux, presidant conferans ann alvocadet hanvet conferans Mole. Ar veich kenta ma reas he vicher a alvocat a oe e miz Meurs 1862, affer ar 54 (Greppo, Miot, etc), ragtal e kemeras pers e afferiou ann electionou hag e velomp en devoe pers e affer ann 13. E commansas beza brudet abalamour d'ar brezegen a reas evid gazeten ar *Reveil*, pa c'houlennas houman digant ann dud arc'hant evid sicour sevel eur skeuden da Vaudin.

Pa oe græt electionou evid ar Frans e 1869, ar Republicanet a ginnigas ar Gambetta d'ann electourien el loden kenta d'eus *Paris-Belleville* hag el loden kenta ive d'eus departamant *Bouches-du-Rhone* (Marseille) Gambetta a lavaras n'en dije morse en em unanet gant ann Impalaer. E Paris, eleac'h ma oa Carnot o c'houlenn moueziou ann electoarien assambles ganthan, e oe hanvet ragtal en taul kenta gant 21,734 mouez a enep 9,142. E Marseille ne oe hanvet nemet d'ann eil gueich gant 12,863, mæs be en devoa bet eun niver bras a vueziou en taul kenta hag e oe tost dezhan neuze beza hanvet, petra benag m'en em ginnige tud brudet bras assambles ganthan, ann autrou Thiers Ferdinand de Lesseps hag ann autrou markis de Barthelemy.Guelloc'h e oe ganthan choas Marseille hag ez eas da gemer he blass en tu cleis er penn pella. D'ar 7 a viz C'huevrer 1870, e cavomp anezhan etoues ar re a oa droug-contant, rag ma oa bet prisoniet Rochefort. D'ann 3 a viz Guengolo 1870, e oa unan eus ar re a sin, var goulenn Jules Favre, e vije lammet digant ann Napoleonet ar guir ho devoa kemeret da c'houarn ar Frans. Pa antreas ar bobl d'ann antronoz evid chasseal ann Deputeet, e reas he bossubl, mæs en aner, evid ober dezho gortos e vije bet votet arang ar pez a c'houlenne Jules Favre, evid ma vije bet possubl lavaret e oa deut ar Revolution en dro-ze hervez al lezen. O velet neuze ne helle gounis netra, en em assamblas en Ti-kear gant Deputeet all eus Paris ha kemeret gantho evit cahout pers er Gouarnamant, e oe hanvet Ministr ann afferiou evid diabars ar vro.

Neubeut goude e partias d'eus Paris evid alia oll dud ar vro d'en em sevel a enep ar Brussianet, hag e partias en eur ballon d'ann 8 a viz Here. D'ann 9 e tigouezas e *Tours*, eleac'h ma cavas ar re ho devoa kemeret ar garg da zifenn ar vro : ann autrounez Cremieux, Glais-Bizoin hag ann amiral Fourichon. A neuze e oe hen a reas he vestr, ha caer en devoe, n'hellas ket savetei ar Frans, mæs talvezout a reas dezhan da binvidicat egis n'en dije morse allet ober paneveze. Pa oe græt ann electionou d'ann 8 a viz C'huevrer 1871, e oe hanvet evel Depute e dec plass assambles. Choas a reas etrezho beza Depute departamant du Bas-Rhin, evel m'en dije bet c'hoant enebi evelse ous kement acta a beoc'h a vije bet diasezet var eun disparti benag eus ar Frans. Ne fellas ket dezhan sina ann acta a beoc'h hag en em dennas e Spaign, eleac'h ma chomas beteg ann electionou a oe græt a nevez d'ann 2 a viz Gouere.

Hanvet neuze e tri Departamant, e choasas Paris hag e roas he hano d'ann *Union Republicaine*, a gemeras anezhan da Bresidant. Ober a reas he oll bossubl evid lacaat ar re ar penn pella eus ann tu cleis da voti ar Vam-lezen eus ar 26 a viz C'huevrer 1875. Pa oe græt electionou d'ann 20 a viz C'huevrer 1876, e c'houlenne moueziou assambles e *Belleville*, e *Marseille*, e *Lille*, e *Bourdel* hag e *Avignon*, hag e oe hanvet en oll plassou-ze nemet e *Avignon*. Pa zeuas dirag ar Gambr affer ann *amnistie* evid ar Gommunardet, Gambetta a votas evid ann amnistie, non pas evitho oll assambles, mæs a rummadou. Choaset diou veich e 1877 hag e 1878 evid cahout pers e commission ar Budjet, ann Deputeet all he gemeras da Bresidant. Ann oll a voar e oe hen ar penn caus ma oe erfin votet ann *amnistie*. Var divez ar bloas 1881, ann autrou Grevy a fizias ennhan ar garg da choas Ministret nevez, hag hen a assantas, hag a gemeras evel Presidant ar garg a Vinistr evid afferiou ann diaveaz eus ar vro. D'ar 26 a viz Kenver, ar Minister bras egis ma oa bet hanvet, a rencas en em denna var affer ar voterez dre listen ha renevezi ar Vam-lezen. D'ar 4 a viz Here 1870, Gouarnamant ar vro a c'hourc'hemenne kement-man :

Ar Gouarnamant, oc'h evessaat penaus pa padkeit all sesi Paris, eo red ec'h alfe ministr ann afferiou evid diabars ar vro d'en em glevout gant tud ann departamanchou evid ho alia d'en em unani oll evid dond da zifenn Paris, a c'hourc'hemen ar pez a ia aman varlerc'h :

Pennad I. — Ann autrou Gambetta, unan eus ar Gouarnamant, a so hanvet evid mond da Dours d'en em glevout gant ann tri all so eno dija, hag a bartio heb dale. Ar gourc'hemenn-ze oa bet roet

d'ann 9 a viz Here, hag eun neubeut devechou goude ec'h en em gave Gambetta e *Tours*. Fizians a'oa en dije græt eun dra benag talvoudus evid ar vro, mæs, siouas ! ann oll dispignou en deus græt n'ho d'eus talvezet da netra evid ar Frans, petra benag ma cave e peb leac'h tud a volontez vad, nemet dezhan he unan ha d'he vignonet.

Ne ket guir e ve goal glanv ar c'hardinal Guibert. Guir eo n'en deus ket allet, abalamour d'he oad bras kemer pers en oll bisitou a gustume d'ober peb bloas gant ann dud e carg, mæs d'ann deves kenta eus ar bloas-man, ez eo bet o velet Presidant ar Republic, hag eo chomet pell o causeal ganthan.

Dimeurs, 9 a viz Kenver, eo tigorret adarre labour ann Deputeet. Abaoue eun neubeut miziou, e oan ehanet lavaret deoc'h devez evid devez petra reant, mæs evel ma blije kement-se da lod, emoun o sonj commans varc'hoas kenta oc'h hen ober hà kenderc'hel bemdez egis atau. Pijet gant Doue n'em beffe da gonta deoc'h nemet traou talvoudus evid ar vro ! A.

D'ar Sadorn, 23 a viz Kerzu 1882, ann Autrou'n Escob en deus græt eun Ordination en Ilis gathedral Sant-Corentin e Kemper, ha setu aman hanoiou ar re ho deus resevet en deves-zé ann ursiou bras Abostolerien, Avielerien ha Beleien.

Abostolerien.

Ange-Lois-Mari-Josef Gadon, d'eus Castelnevez.
Fanch Herry, d'eus Guipavas.
Jos-Mari Andre, d'eus Guilligouarc'h.
Paul Belbeoc'h, d'eus Ploare.
Iann-Lois Boderiau, d'eus Guicourvest.
Fanch-Mari Hascouet d'eus ar Ieuc'h.
Guillou-Mari Héliès, d'eus Bodilis.
Jos Kerandel, d'eus Lannilis.
Jakes-Mari ar Foll, d'eus Logonna-Daoulas.
Iann-Vari ar Moal, d'eus Ploudiern.
Jakez ar Sann, d'eus Castel-Paul.
Lois-Victor-Mari Pennec, d'eus Meill-ar-Vern.
Yves-Mari Pichon, d'eus Commana.
Iann-Vari Roué, d'eus Guineventer.
Fanch-Vari Rosec, d'eus Sant-Derrien.
Fanch-Fhilomène-Lois Soubigou d'eus Plouedern.

Avielerien.

Paul-Fanch Lhostis, d'eus Lannilis.
Iann-Herri Montfort, d'eus Roscoff.
Jos-Lois-Vari Amelin, d'eus Poullaouen.
Alfred-Lois Bacon, d'eus Sant-Vao, Kemper.
Arthur-Ollier-Mari Cadoret, d'eus Ploudaniel.
Iann Caroff, d'eus Plougoulm.
Eujen-Fanch Cloastr. d'eus Kerber.
Fanch Colin, d'eus Guipavas.
Iann-Fanch Deniel, d'eus Plonevez-Lochrist.
Jakes-Fanch-Mari-Raphael Douenne, d'eus Guimaec
Youen-Mari Ferec, d'eus Plonevez-Porzay.
Daniel-Simon Goraguer, d'eus Goulien.
Lois-Theofil-Mari Guegen, d'eus Ploare.
Paul-Guillou Guegen, d'eus Plouzaliel.
Lois-Mari Lein, d'eus Castel-Paul.
Youen-Mari ar Moal, d'eus Commana.
Youen-Mari Madec, d'eus Lambaul-Guimiliau.
Iann-Lois Maget, d'eus Guimiliau.
Fanch-Mari Pichavant, d'eus Plouhinec.
Jos-Mari Quentel, d'eus Lambezellec.
Youen Riou, d'eus Dineault.
Fanch Mari Robic, d'eus Trelenez.
Fanch-Vari Rousvoal, d'eus Scrignac.
Lann-Vari Saillour, d'eus Guitevede.
Biel-Vari Salliou, d'eus Kerber.
Paul-Per-Vari Stephan, d'eus Pont-'nn-Abad.

Beleien.

Iann-Vari Livinec, d'eus Montroulez.
Visant Olu, d'eus Sant-Corentin, Kemper.
Paul-Mari Salaun, d'eus Landevennec.
Iann-Vari Bihan-Poudec, d'eus ar Folgoat.
Lois-Vari Kerboul, d'eus Gouesnou.
Youen-Lois-Vari Pichon, d'eus Ergue-Armel.
Iann-Corentin Castrec, d'eus Poullan.
Iann-Vari Loriant, d'eus Kersaint-Plabennec.
Youen-Mari Messager, d'eus Henvic.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Kerisit, bet cure e Ploare, so maro er sizun tremenet e Goulien he ti he dud, da beleac'h e oa æt da glasc ar iec'het.

Madou ann douar.

Goal fall eo bet ar bloas 1882 var ann divez, var al labourerien douar. Evel ne ehane ket, ar glaoijer, so bet renket ehana ann haderez, ha var pris ann edou, n'eus bet græt, couls lavaret, netra var ar marc'hajou. Setu penaus e cavomp ar priziou e peb corn ar vro var beb sort ed dre sac'hadou 200 lur. E New-York, ez eus distaul. Ann 200 lur guinis a so eno d'oc'h 19 lur 18 guennec. Guinis, d'eus 20 lur da 26 lur d'oc'h ann danvez. Segal, diæs da verza 15 lur 10 g. Hey, eun tamic guellеat ho fris, d'oc'h 16 lur 10 g. da 20 lur. Kerc'h, petra benag ma eo breman ar mare da brena kerc'h evid hada, 17 lur 10 g. Ed-du, d'oc'h 13 lur 15 g. da 15 lur 15.

Kemper. — *Dissadorn 6 a viz Kenver 1883*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. 10 g. — Segal 16 l. »» g. — Hey 15 l. »» g. — Kerc'h 16 l. »» g. — Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 9 l. 10 g. A

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

On a légèrement relevé les cours pour faciliter la liquidation ; mais ce ne sont là que des cours de bourse ; le fonds reste toujours le même ; c'est-à-dire qu'en dehors des affaires de spéculation, les opérations sont à peu près nulles.

Et même la spéculation ne s'engage qu'avec une réserve extrême, à cause des incidents auxquels la situation politique actuelle peut donner lieu.

Je vous avoue que je n'ose même plus vous dire : achetez de la rente! comme je le faisais récemment. Sans doute, les cours peuvent être maintenus ; ils peuvent s'élever de quelques centimes surtout à cause de l'approche du coupon du 1er février ; mais pour quelques centimes de bénéfice à réaliser, n'est-on pas exposé à 2 francs de baisse, le cas échéant ? Le mieux est donc de se tenir sur la réserve.

Le Crédit foncier prépare pour la fin du mois une grosse opération. Il s'agit d'une émission colossale d'obligations. J'aurai à examiner la question de plus près quand le prospectus me sera connu ; mais dès à présent je ne puis pas m'empêcher de vous mettre en garde contre cet appel qui va être fait aux capitaux.

Il y a un fait incontestable, c'est que le stock des dernières obligations est loin d'être placé ; dès lors, pourquoi en créer de nouvelles, avant d'avoir épuisé l'émission antérieure?

Le secret de toute cette affaire, c'est que la crise immobilière est à l'état aigu ; qu'il y a à Paris des sommes énormes immobilisées, dans un développement donné à la construction, bien des maisons neuves ne se louant ni ne se vendant ; que le Crédit foncier a par suite besoin de beaucoup d'argent ; et c'est pour en obtenir du public qu'il va donner un coup de grosse caisse.

Notez bien que personne n'apprécie plus que moi, à sa vraie mesure, le rôle joué par le Crédit foncier ; et la solidité de ses titres. Evidemment, en thèse générale, on peut dire que c'est un bon placement ; mais dans la circonstance présente je m'explique trop peu la création des nouveaux titres, leur raison d'être ; ou plutôt je m'explique trop cette raison d'être pour qu'il me soit possible de les recommander.

Et je doute fort que le prospectus qui contiendra les conditions de l'opération, puisse changer ma manière de voir.

Je vous ai parlé à plusieurs reprises des actions du Panorama de Notre-Dame de Fourvière. Mais je ne vous ai rien dit encore des parts de fondateurs. Voilà un titre qui convient admirablement à la petite épargne.

Les parts de fondateurs ont statutairement 45 0/0 dans les bénéfices nets de l'affaire. Vous voyez dès lors dans quelles proportions ces titres peuvent être rémunérés. Je n'indique pas le revenu qu'elles peuvent toucher ; vous pouvez vous-même en faire le calcul, en prenant pour base les bénéfices que j'ai établis ici même sous forme de prévision,

Ces parts valent en ce moment entre 40 et 50 francs. C'est un prix très accessible ; en réalité, pour environ 200 francs on peut se procurer 5 parts. Si l'affaire était aléatoire comme tant d'autres, vous voyez que les risques ne seraient pas grands.

Du risque, il n'en existe d'aucune sorte puisque l'affaire est excellente et doit nécessairement donner les meilleurs résultats.

De plus, ici, vous n'avez pas à craindre cette menace des appels de fonds qui font la désolation et souvent la ruine des actionnaires.

La Part vaut ce qu'elle vaut, ou plutôt elle vaudra le prix que comporteront les revenus qu'elle donnera. Mais elle ne fait à aucun titre partie du capital social ; et conséquemment, le porteur de Part ne peut jamais être l'objet d'une revendication quelconque.

Je ne saurais trop vous engager à prendre quelques-uns de ces titres, et j'ajoute que, dès à présent, je suis convaincu que ceux qui auront suivi mon conseil ne tarderont pas à s'en féliciter.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

EAU DE POUGUES. — Une bouteille par jour, prise au repas, est le meilleur antidote des maladies provenant des affections du sang ; pâles couleurs, chlorose, scrofule.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

Etablissement fondé en 1849 à Terre-Neuve
Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, *se procurer* l'Huile de Hogg, *qui ne se vend qu'en* Flacon TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* Timbre de l'Etat Français.
HOGG, Phien, 2, rue Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE
Anémie
Chlorose
Epuisement
Convalescences
Femmes, Enfants
personnes délicates.
Dyspepsie
Imaigrissement
VIN
LYON
PARIS
HENRY, r. Gaillon, 11

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1846
PHOSPHO-GUANO ANGLAIS
ENGRAIS AZOTÉ
de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres
Le plus riche en Acide phosphorique produit immédiatement soluble, contenant 35 à 40 pour 100 de Phosphate dont 27 pour 100 solubles dans l'eau, 6 à 7 pour 100 solubles dans le citrate d'ammoniaque, et environ 5 pour 100 insolubles. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.
GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.
N. B. — *Tous nos superphospha ci sont vendus au degré d'Acide phosphorique solubles dans l'eau.*
MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS
CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE
Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

500 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 3) DISSADORN 20 A GENVER 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 20 a viz Kenver 1883.

Ar Vreuriez dizoue.

Ar Speret-Santel en deus disculiet a bell so fallagriez ar vreuriez dizoue, en eur rei da anaout petra a lavar d'ann dud e peb amzer evid ho zouelli. Va mab, emezhan, va mab, ma teu ar bec'herien (tud ar vreuriez cuz ha dizoue) da æssaat ho tenna davatho, arabad eo deoc'h mont gantho. Ma lavaront deoc'h, deuit ganeomp, stignomp lassou da scuilla æssoc'h goad ann dud diskiant, clascomp paca dre guz ann hini n'en deus biscoas græt droug ebet deomp, hag evel ann ifern, loncomp anezhan penn-da-benn, drebomp anezhan e beo evel eun den o tisken er bez. Revinet a vo, mæs ni a gavo en he c'houde madou bras hag a beb seurt traou presius, hag e vezo re vihan hon ties evid digemer he zanvez. Deuit assambles ganeomp, eur ialc'h hebken a vezo peadra evidomp. Va mab, ne gerzit ket gautho, arabad eo deoc'h heulia ho roudou, rag pa redont, eo d'ober ann droug, ha n'ho deus mal nemet evid scuilla goad divlamm (Prov. I. 10-16). Setu etro tri mil bloas abaoue m'en deus ar Speret-Santel disculiet ho goal sonjesonou, hag e velomp c'hoas o tigoueout bemdez dirazomp ar memes torfejou etoues assambleou ar Franmasonet, ann Internationale hag ar Gommunardet. Ar re-ze oll bugale satan, n'ho deus ken sonj nemet distruja ann oll dud all, evid ma ve æssoc'h dezho goudeze heulia ho c'hoant vila ha mezussa.

Ar memes Speret-Santel a ziscuil c'hoas sclæroc'h deomp e sonj ober petra ema ar vreuriez dizoue, pa lavar deomp el leor eus ar Furnez, pennad II. Int ho deus lavaret en ho sonjesonou diskiant ber eo hag inous amzer hor buhez, ha netra na hell miret e renco achui amzer ann den, na ne anavezer den e ve distroet dious ann ifern, abalamour ma'z omp deut eus a netra, ha goude ar maro e vezimp egis ne vijemp bet biscoas, ar c'houez eus hon difron a so egis eur vogeden, hag ar goms eun eulfen tan a ro buhez d'hor c'halon, mervel a ra, hag hor c'horf ne deo mui nemet eun dornadic ludu, hag hor speret a ia da netra, evel eun tamic avel scaonv, hag hor buhez a dremen evel roud ar goabren, na ne ve guelet mui evel ar goabrou a ve discaret gant eur bann heaul ha taulet d'ann douar ganthan, hag hon hano so ancounec'heat gant ann amzer, ha den ebet ne zalc'h sonj ac'hanomp, rag amzer hor buhez so evel eur skeud o tremen. Goude fin hor buhez, n'eus distro ebet; lakeat eo ar siel, ha den ebet ne teu endro. Deuit eta, en em zervichomp eus ar madou hon deus e-tre hon daouarn. Deskomp en em servicha eus ann traou crouet epad hor iaouankis. Evomp ar guin guella bete mesvi, ha scuillomp varnomp peb seurt louzou c'huez-vad, boukejou ar Framassonet, goueliou mezus ha dibordet ar Gommun. Na lezomp ket da vleuniou ann nevez amzer en em c'hoenvi, lacomp var hor penn eur gurunen bokejou roz, abars ma vent tremenet oll, na lezomp leac'h ebet ne ve ket saotret gant hor plijadurezou fall ha mezus. Lezomp e peb leac'h roudou hor joa, rag kement-se eo hol loden, hon eurusdet. Bressomp ar paour cristen dindan hon treit, na espernomp ket ann intanvez, ne espernomp ket soken ann den coz couezet var he benn erc'h ann amzer. Ra vezo hon ners-ni lezen ar justis, rag ar pez so diners a so didalvez. (Kement-se so bet condaonet gant cals traou faus all gant Pi IX er *Syllabus*). Stignomp eta lindagou d'ann dud just, da Jesus-Crist ha d'he ziskibien; rag ma eo didalvez evidomp, ne gar ket hon oberou, rag ma rebeich ouzomp pec'hi a enep al lezen, hag a damall deomp ar pez a reomp herves hor c'hreden. Distrujomp Ilis ar C'hrist a gendalc'h o prezec atau ar memes tra. Fougassi a ra e ve ganthan skiant Doue, hag e kemer ann hano a vab Doue. Lavaret a ra droug soken d'eus hor sonjesonou (hag he Ilis ganthan). Heuz hon deus oc'h he velet, rag he vuhez (ha buhez he vignonet) a so dishenvel diouz hor re ni, hag ann henchou dre bere a fell dezhan bale, ne dint ket hor re-ni. Lavaret a ra ne d'omp nemet gaouerien, hag e pella dious hon henchou evel dious traou lous; gervel a ra eürus maro ann dud just, hag a fougass e ve Doue he dad. Guelomp ha guir eo he gomsou, evessaomp ous ar pez a c'hoarvezo ganthan hag ec'h anavezimp penaus ec'h achuo ganthan, rag mar deo mab Doue e guirionez, Doue a

vezo he sicour hag he denno d'eus etre daouarn he enebourien. Discuezomp dezhan hon disprij dre beb seurt tourmant, hag ar maro soken, hag ec'h anavesfimp he zousder hag he basiantet. Greomp dezhan mervel dre ar mezussa maro, ha Doue a sello outhan herves he gomsou. Setu petra ho deus sonjet, mæs int a so bet faziet, hag int a so bet dallet gant ho malis. Ha n'ho deus ket anavezet secrejou Doue, n'ho deus ket bet fizians beza paet evid ho justis, ha n'ho deus ket ententet pehini eo enor ann eneou santel, rag Doue en devoa crouet eun den na dlie morse mervel, hag en devoa he grouet henvel outhan. Hogen, abalamour da valis Satan, ar maro so antreet er bed. Hag ar re so d'oc'h tu Satan (ar vreuriez dizoue, a so henvel outhan). N'eus netra da lavaret ouspen ; n'eus ken nemet evessaat ous ar pez he deus græt ar vreuriez dizoue en oll amzeriou, dreist oll e kenver Jesus-Crist, epad he brezegennou, he vuhez hag he varo, ha var he lerc'h goudeze e kenver he Ilis e peb amzer, dreist peb tra en hon amzer-ni.

A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

ANN DUC A VOURDEL CROUADUR. — HE ZESCADUREZ KENTA.

(*Kendalc'h.*)

Pa oa tost ann Duk a Vourdel da vont enn he zeiz vloaz, ar Roue, he dad koz, a vennaz rei d'ezhan eur gouarnour, e leac'h he c'houarnourez. Teurel a reaz he choaz var ann aotrou ann Duk Mahe a Vontmorancy, ann honesta den marteze a oa neuze enn he rouantelez. Hogen ann den fur ha santel-ze na hellaz ket mont enn he garg. O veza great he bask d'ar iaou-gamblid, ez eaz da vener ar groaz goude kresteiz da ober he bedennou d'ann iliz ; hag eno ec'harz treid ann aoter e oe skoet enn eun taol gand ar maro. Mervel a reaz daoulinet var bazennou ann aoter d'ann deiz ha d'ann heur ma varvaz he Zoue.

Ann aotrou Rivier a oe hanvet da vont enn he leac'h. Eur mignoun da he-man o veza skrivet d'ezhan evit diskouez d'ezhan he genlevenez var ar merk kaer-zé a fizianz roet d'ezhan gand ar Roue CHARLES X, ann den fur-ze a respontaz : « Diskouez a rit d'in, eme-z-han ho kenlevenez, va disc'hlaharit kentoc'h, klemmit ac'hanoun. Ar garg huel-ze a dle beza eur beac'h pounner meurbed, pa z eo guir e lavare anezhi ann aotrou mad a Vontmorency ; — eunn enor eo divent, ha re de veza doujet ; spounta a ra va zempladurez, hag enkrezet holl eo va c'houstianz gand-hi. — Evidoun-me, dienkrez avalc'h ounn divar benn ann deskadurez en devezo va skolaer, rak ann eskop guisiek a zo hanvet gand ar Roue evit beza he vestr-skol a zo guestl d'am zikour e pep tra ; kouskoude va lod labour a zo c'hoaz re bounner evidoun. Evit eur garg evel houn-nez, fealded neket avalc'h, ret eo c'hoaz beza stard hep rustoni, gouzanvuz hep fin, ijinuz ha spered holl. Spountet ounn gand ar gefridi a zo fisiet enn-oun ; pedet am euz ar Roue d'am divec'hia, ha neus ket bet falvezet d'ezhan. Goulennet am euz digant-han ma her gourc'hemenche d'in, hag en deuz lavaret d'in : *N'her gourc'hemenninn ket d'id, hogen pijadur a ri d'in oc'h he c'hemerout.* Sentet am euz ; n'am euz ket gallet mirout da lavarout d'ar Roue e vije bet guelloc'h gan-en choum cabitan he c'houardou, hag en hen deuz respountet d'in : Mad ! *Ar gargze ec'h euz great evid-oud, gra hou-ma evid-oun me.* Penaoz herzel ouz komzou evel-se, deuet euz a c'henou eun hevelep prins. N'en deuz ann den netra da ober nemet ober ar pez a c'houlenn, hag en em vestla d'he zervicha ha dre vuez ha dre varo. »

Ann aotrou ann Duk a Rivier a oe lekeat eun he garg d'ar bemzek a viz here 1826, enn doare-ma : He guelded Roeal, ann Itroun Dukez a Verri, a zigasaz goude ann offeren, ann Duk a Vourdel d'ar gabinet-kuzul. Ann Itroun ar veskountez de Gontaut a zavaz neuze, a gemeraz ar c'hrouadur dre ann dorn hag he gasaz e kichen ar Roue. Ar Roue enn eur lakaat etre daouarn ann Duk a Rivier ann tenzor priziuz-se da viret, a lavaraz d'ezhan ar c'homzou-ma gand eur vouez daouhanteret dre ann deneredigez : « Duk a Rivier, rei a rann d'ehoc'h « ar braza merk a oufenn da rei euz va fisianz enn « hoc'h, hag euz ar stad a rann ac'hanoc'h ; fisiout « a rann enn hoc'h, evit he ziorren, krouadur ar « vadelez a Zoue, ha krouadur rouantelez Frans. « Sur oun e lekeot da ober dleadou ho karg ke« mend a aked hag a furnez ma ho pezo guir da « viken var va anaoudegez vad, var hini va holl « gerent, ha var hini ann holl fransizien. »

Ar Roue a droaz neuze ouz ann Itroun de Gontaut, hag a lavaraz d'ezhi : « Dukez a C'hontaut, « ho trugarekaat a rann euz a greiz va c'haloun, « euz ar boan hoc'h euz kemeret da rei he zeska« durez kenta d'ar c'hrouadur ker-ma. Kendalc'hit, « ha kasit da benn deskadurez ar grouadurez all« ma, ken tost ivez d'am c'haloun, hag ho pezo « eur guir nevez var va anaoudegez vad. »

A-daleg ann deiz-se ann Duk a Rivier a lezaz he labouriou all hag he voasiou pemdisiek, evit en em rei enn holl d'ann holl da zleadou he garg nevez. He genta preder a oe studia mad temz-spered he skolaer ; evesaat da betra e oa douget ; en em rei he-unan da anaout d'ezhan, ar paz a oa hel lakaat d'he garout. O veza guelet en doa da ober gand eur c'hrouadur beo-buezek ha froudennuz, e lekeaz he holl studi da hencha ann derijen-ze etrezeg ar mad. Pa na helle ket dont abenn ouz he skolaer o komz ouz he spered, ar mestr fur a glaske tu ar galoun, hag eno e vije ato selaouet. Enn doare-ze ann Duk a Rivier a boanie noz-deiz da lakat he labour da dallout, rag eur prins diorrenet pe savet mad a zo unan euz ar brasa donezonou a oufe Doue ober da eur vro.

Ne oe chenchet netra e reolen-vuez ann Duk a Vourdel. He c'houarnour o veza meurzet e oa skolaer aounik, daoust, d'ezhan da veza beo-buezek, a lekeaz he studi da ober d'ezhan koll ann tech-se, ha deuet eo a-benda ober anezhan eur paotr hardis ha dizaouzan. Eunn devez ma oa ret tenna eun tammik melkoni, evel pa en divije bet aoun da gaout drouk. Pennaoz'ta, eme he c'houarnour, eur grenadour euz a c'houard ar Roue, eur c'horonal-hobregour (*colonel de cuirassiers*) a ra daoulagad du evid eur c'hoariel evel-se ? ker kent Herri a gennigaz he c'henou, hag he zant a oe tennet hep na lavaraz grik.

Ann devesiou kenta ma oe lekeat pistolennou etre he zaouarn da zeski tenna gant-ho, ar prins a zarre he zaoulagad hag a droe he benn pa'z ea ann tenn er meaz. Lavaret a oe d'ezhan penaoz eur brezelour a renk sellout ato dira-z-han, ha mirout diouc'h pep keflusk : A-valc'h a oa ar gomz-se ; a c'houdevez Herri a denn evel eur zoudard koz.

Eunn dra, ha ne-ket bet danevellet mad avalc'h guech ebed, a ziskouezo penaoz Herri a Vourbon a ouie, euz a vihanik, pegen huel ha pegen enoruz a oa ann hano a zouge. Lavarout a reant ho c'hentel a histor, he c'hoar hag hen. Pa oant. digouezet gand ren Franses I, ha var gount ar c'honetabl a Vourbon, ar mestr a c'houlennaz digant Herri : — Pe hano a rithu d'ar c'honetabl-ze pehini a drahizaz Bro-C'hall ? Herri na respountaz netra. Ac'hanta, prins, eme ar mestr hen ankounac'heat hoc'h euz. — Respont ebed. — Me ia d'her goulenn digant ann DEMEZELL. — Ah ! eme ann Duk a Vourdel, gant terrijen, sonj avalc'h am euz, hogen ne fell ket d'in hel lavarout. — Na perak kement-se ? — Ar pez en deuz great a zo heuzuz. — Guir eo, mes ann histor a lavar ann drouk evel ar mad. — *N'euz fors, re a goust d'in lavarout ann hano-ze : hogen gouzout a rann petra da ober ; he c'hervel a rinn ann drouk konetabl ; rak bikenn na hellinn henvel Bourbon eunn den hag en deuz trahiset Bro-C'hal.* » Chetu aze spered ann Duk a Vourdel, chetu aze he galoun.

(Eur pennad all eur veich all.) I.-V. HERRI.

HISTOR

Pempet Pelerinaich Escobti Kemper ha Leon da Lourdes e 1882

(11-16 miz Guengolo.)

Oc'h he velet pare, e c'houlenemp ive diganeomp hon unan, peu sort peden tommoc'h pe nerzussoc'h a so bet græt evithi eget evid ar re all. Petra he deus-hi græt dreist ordinal evid tenna varnezhi madelez ann Oll-C'halloudec? Petra a felle d'ar Verc'hes deski deomp oc'h he farea ? Petra benag ma vouiemp ervad, penaus dirag burzudou ar c'hras eo diæs bras anaout secrejou Doue, petra benag ma ouzomp eo red peur-liæs ne respont *ne ouzer ket* pa ve hano eus ann traou dreist ordinal, na ne hell feiz ar c'hristen rei ken respont, e oamp o clasc goud ha ne oa ket eur ræson benag evid ma vije couezet faveuriou ar Verc'hez varnezhi kentoc'h eget var ar re all.

Petra benag ma hell aliæs ar c'hras couls hag ar burzudou all dreist ordinal dond dre hentchou dianavezet ganeomp peurvuia e custumont dond dre hentchou dianavezet gant ann dud gouiziec hag orgouillus, mæs a so æssoc'h da velet evid lagat lemm ann dud cristen, ann dud a feiz.

Rag-se, ne ket bet re ziæs deomp anaout perag e oa couezet var ar plac'h iaouanc-ze grasson gall-loudus eus ann Env.

Fn eur gauseal ganthi evel ma oa leun hor speret eus ar sonjou hon deus merket aman, e tigouezas ganeomp goulenn diganthi : Hogen, plac'h iaouanc, petra hoc'h eus-hu græt evid cahout digant ar Verc'hes ar sort grass hoc'h eus bet diganthi ? Netra emezhi. Mar d'oun bet rentet pare ganthi, ne deo nemet dre eun taul, dre eur vurzud eus he madelez. Ia da ! guir avoalc'h eo, mæs ouspen, ho Pelerinaich ha pedennou ar re ho deus bet pers ennhan ganeoc'h, ha ne sonj ket deoc'h e oa eur re benag all o pedi evidhoc'h ? — *Eo*, emezhi, *be oa ouspen ar vugale vihan ; int ho devoa lavaret din e vijen bet pare !* — Peu sort bugale vihan ? — Ah ! ar re a zesken ho c'hatekis dezho, ha kerkent e clevjomp penaus ar plac'h iaouanc-ze paour, hag atau clanv, ha zastumo endro d'he guele, bugale paour eveldhi, ne helle den entent outho, hag hi a zeske anezho da lavaret ho chapelet hag ho c'hatekis. Ar vugaligou a lavare ger evid ger respontchou al lezen gristen, ha peb ann amzer evid ann amzer e lakea anezho da lavaret ho chapelet, ha peb crouadur a lavare eun dizenez d'he dro. Ar vugaligou-ze eo ho devoa respontet d'eus madelez ar Verc'hes hag int eo ho devoa kendalc'het epad ar Pelerinaich da lavaret ar chapelet evid ar plac'h iaouanc er c'hiz m'ho devoa hen desket diganthi.

Kense, o velet ar maleuriou a ginnig couéza var bugale vihan hor bro, e oamp æt da Lourdes da bedi evitho e vije kendalc'het dezho ho Feiz hag anaoudegez ho Relijion, evid-se eo e oamp æt ar bloas-man da bardona, ha setu he deus choaset ar Verc'hez en hon touez, eur plac'h iaouanc dister a zivar ar meaz evid he farea eus he foanou ; hag hounez eo dress ann hini a oa boaset da zeski ho relijion d'ar vugaligou, hag evid pehini ar vugaligou a gendalc'he lavaret dalc'h-mad ho fedennou.

Ne ket dao deomp lavaret ken. Hor Pelerined tiadou tud cristen Breis-Izel a vouio entent parfet petra a fell da Zoue ha d'ar Verc'hez rei deomp da

entent dre gement-se. Int a entento sclær, penaus eo red dezho, coustet pe gousto, enebi calet ous ann descadurez dizoue, ha ne gavint netra re denn na re ziæs d'ober en affer-ze. Guelet ho deus ho unan petra ve benniget ar guella digant ar Verc'hes gant muioc'h evez eget biscoas ar gerent cristen a veillo var ene ha Feiz ho bugale. Dioual a rafint, hag e ve red evid-se gouzanv eun dra benag e teufe kelennadureziou fall da gontammi ar c'halonigou iaouanc-ze, hag o veza seul-vrassoc'h a ze ho c'halon hag ho feiz, e vouezint en ho zi rei al loden-ze eus ann descadurez guirion. a vezo hiviziken disnac'het outho en ti-scol. Peb unan a sicouro eus he gostez en eur ober he bossubl, hag evelse e vezo atau harpet hor Feiz hag hor Relijion var ann descadurez gristen, en henvelep fæson ne hello ket hor Feiz crenv, enor ar Vretonet a viscoas,mond morse da goll, ha ma vezo atau Mari evel gueichall Rouanez galloudus ha madelezus an tiegeziou e Breiz.

Egis-se eo e oe kendalc'het ober lidou ar Pelerinaich etoc ar merc'her penn-da-benn. Æs eo compren peu sort santimanchou a garge ann eneou ha gant pebes calon e cane ar Vretonet ho c'hanticou pa lavarent heb ehan d'ar Verc'hez.

En oll tiegeziou
O Guerc'hez santel
En hor pedennou
Bepred ve clevet
O Mari hoc'h hano santel.

Adalec hor bugaleaich beteg ann devechou diveza lavaromp dalc'h-mad Bretoned, ann hano ker caër :

Laudate, laudate,
Laudate Mariam !

Hor Pelerinet en em zastumas goudeze en ilisveur evid chilou ann offern bred canet gant ann autrou Robic, person-canton e Daoulas, ha goudeze ann autrou Marzin, person Sant-Thos, a lavaras calonec e brezonec, peger din eo ar Verc'hez da veza meulet gant ann oll gristenien. Dious ann abardaez, goude ar gousperou canet gant ann autrou Sibiril, person Berrien, e teuas ann autrou Quéré, aumonier ti ar Refuj e Brest, da lavaret deomp e gallec, petra so caus e talc'h ker stard ar Frans d'ar garantez evid ar Verc'hez, ha neuze ar Verc'hez o veza aotreet deomp div heur amzer vrao, ec'h helljomp mont e procession d'ar c'haô, en eur dremen dre gichen ar groas vein savet gant ann Naonedis evid cahout sonj d'eus Breiz.

Péger caër a oa c'hoas neuze guelet hon 1800 breizad o vont da heul ar groas ha bannielou ar Verc'hez ! E penn ar brocession, e oa ann autrou person canton Plouziry. Eun neubeut parræsiou ha breuriezou ho devoa sonjet e vije bet eun enor evitho ma tigasjent da Lourdes ho c'hroaziou hag ho bannielou. Croaziou caër Sant Corentin-Kemper ha Landivisiau, bannielou bugale Mari d'eus parræs Sant-Salver *(Recouvrance)*, e Brest. Re *Vipavas, Landivisiau, Pont-Croas*, a oa douget ann eil hag heben a hed ar procession. Sonjal a rer en hon touez, hag eo eun dra vir, a gredomp penaus eo evid eur barræs hag eun assurentez beza diouallet d'eus peb seurt droug cahout eur groas pe eur banniel a ve bet benniget gant ar Verc'hez santel he unan e Lourdes, hag a ve bet harpet ous ar roc'h santel var pehini eo bet diskennet e guirionez Mari hor mam. Guelet a rejeur ive er brocession-ze eur gurunen braô spontus græt gant bleunv guenn a vije douget var eur c'hravas daoubenn hag hi a oa eun donæson carantezus Kinniget gant bugale Mari Brest d'ar Verc'hez santel. Hogen, ne ket red deomp chomm pelloc'h da brêzec eus ann oll traou-ze kenneubeut eus ar guel ker brao ha ken dudius eus ann oll gutscamanchou caer ha dishenvel eus a beb corn ann escopti Kemper, petra benag ma oant oll brao ha caër meurbet. Ar guel-ze a helle tenna daoulagat ar re all, evidomp-ni beleien Breiz, ne hellomp guelet egis hon deus græt nemet devotion hor c'henvrois nemet clevout mouez ho feiz a ziscuezent dre ho c'hanticou, nemet sonjal er joaiou a leunie ho eneou.

Pebes guel caer ar c'haëra goest da denereat eun ene cristen guelet ann 1800 breizad-ze oc'h ober e procession hag en eur gana calonec ho c'hanticou tro ar groas a so bet savet e creis eun dachennic rond en tu all d'ann dachen vras. Abars nemeur, e veler anezho bodet oll endro d'ar groas evel soudardet endro d'ho drapo. Souden, ec'h ehan ar c'hanticou, ann oll assamble-ze a chomm sioul ar sioula, hag evel ne vijent bet nemet eun den hebken, ann niver bras-ze a bobl a gouez d'an daoulin, hag e clever ragtal eur c'hri hebken o tont a daul eus ar c'halonou-ze. — *O Crux, ave spes unica. — Parce, Domine, parce populo tuo !* Ac'hano e teuont d'en em renca dirag ar c'hao, hag eno e canont dalc'h-mad heb scuiza meuleudiou ar Verc'hez :

Rouanez Arvor, oll ho saludomp !
O Guerc'hez dinam, ennhoc'h e credomp!
Reine de l'Arvor, nous te saluons
Vierge immaculée en toi nous croyons.

(Eur pennad all eur veich all). A.

Histor burzudus
skeuden Intron-Varia Rouvray
(Côte-d'Or.)

Ral eo e ve eur pelerinaich heb na ve bet eur burzud benag er penn kenta anezhan, evit exempl: pelerinaich Folgoat, pelerinaich Santes-Anna-Venet, etc. Ar memes tra so erruet gant pelerinaich Intron-Varia Rouvray. M'ervad, lod ac'hanoc'h, va mignonet, ho deus bet da veachi er c'hostejou ze, diana ar re ac'hanoc'h a so bet pe a so soudardet. Mad, eun diou leo vihan en tu àll da Epinac, o chassa varzu ar c'hreis d'eus departamant ar C'hot-d'Or, eo ema chapelic Intron-Varia Rouvray, e parres Jours-des-Veaux. Ac'hano ha d'oc'h ar parreziou all e kichen ez eus labourerien, pere a labour e mengleuziou glaou-douar Epinac. Mengleuziou Epinac, re ar C'hreuzot ha re Monceau-les-Mines a so c'hoarezet, ha dorn oc'h dorn. Potret ar vengleuziou-ze eo a ia, lod anezho, da ober ar sosiete hanvet ar vanden-zu. Tost d'ar ganfartet eo ema skeuden Intron-Varia Rouvray, ha ne ket evithi eun amezec goal sur. Mæs caer ho devezo potret ar sabat eus ar mengleuziou, ne raint ket d'ann imaich venerabl-se cals muioc'h eget so dija c'hoarvezet ganthan. Commansomp.

E oar er pemzecvet canvet. Ar Frans a ioa eat a bez gant ar Zaozon milliget ; ne chome nemet kear Bourges gant ar Roue Charles VII. Neuze eo ec'h apparissas Jeanne d'Arc, cuzuillet gant Sant-Mikeal, gardian ann Ilis hag ar Frans. An oll a oar penaus e oe scubet cuit ar Zaozon. E creis an trous d'eus ar brezellou, meur a hini ne gomprenent mui interest ho silvidigez, setu perag Doue, atau madelezus, a rea miraclou.

E Rouvray, eo eun eujen a gommansas ar burzudou. An aneval-ze a ioa da autrounez maner Rouvray. Eun devez ar potr-saout e remerkas ho vont a benn er dre ar prat varzu eun andret eleac'h ma oa savet geod huelloc'h eget ar geot trovar-dro er prat. Ar zaout all ne reant van ebet d'oc'h ar geod-se ; mes an eujen ne vanke deves ebet da zistrei d'he c'heot muia caret. Ar pez a estoune ar muia ar potr-saout, oa ne zimunue ket ar geot, caer en devoa an eujen chassa aleiz he c'hinou gant he deod. Bemdez an aneval, pa zistroe, a gave he repas dereat, puill, huel, saourus. Sebezet oa tud ar maner, o velet an eujen chenchet oll en he vanielou, abaoue ma trebe ar boued miraculus ; finvus oa eat, nec'het hag ankeniet ; birvi a rea evel gant ar c'hoant da zisclería eur secret benag. Aoun a gemeras raza he vestr, hag bars a fin her guerzas da vont eul leo ac'hano, mes antronos oar souezet avoalc'h oc'h he velet er prat gant he geat, pehini a zivoane dre m'hen tonze, pe diana, antronos e oa ken hir hag an derc'hent.

Caer ho doa he vistri nevez lacaat dirazhan ar boued guella, an eujen a zirolle da zistrei da geot Rouvray, kerkent ha ma cave an tu. Her guerza e oe ranket ; gant tud eun tiegez a ioa o chom teir leo d'oc'h Rouvray eo ez eas, mes netra ne rea, ha nul oa clasc en diarbenn ; doc'htu ma veze laosket gant ar saout all, e tarc'hoe he breskin heb ehana na fazia beteg erruout gant he vern atau pourchasset dezhan, kement ha kement a reas, ma ne oa er parreziou a dost menec nemet divarben eujen ha geot Rouvray. En em glevet a oe great ha roet ger evit en em gaout an deis man deis, an heur m'an heur er prat burzudus. Paizantet Rouvray a zigassas binviou. Digori a reont an douar dindan ar vojen geot. An daoulagadou a so bizet varzu an toul. Peb hini evel a erru, a ra he sonj. N'eus netra, a lavar lod ; bremaic he veloc'h, a responte lod all. Gouscoude an toul a gresc, dounaat a ra. — Arret a gaver ! eme unan deus ar goazet a laboure. Eur mean eo. — Pe seurt mean ? — Eur skeuden ! — Skeuden piou ? — Skeuden ar Verc'hes gant ar Mabic Jesus var he vraac'h ! Eur c'hri ha levenez, ha joa hag a garantez, a savas d'eus calon kement den a ioa eno. Ar pez a estone c'hoas anezho ar muia, oa guelet goad ho tiredec ous ar mean en andrejou ma oa piket gant ar binviou oc'h hen dieubi. Intron maner Rouvray a c'houlennas ar skeuden evit hen lacaat en he chapell, hag e oe assantet ganthi, mes antronos ar skeuden n'edo ken er chapel ; en toul great er prat oa distroet. An autrou person a gredas oa bolontes ar Verc'hes o vije he skeuden en ilis parres. Dont a reas eta gant ar procession d'he c'herc'hat. Var eur brancard eo pozet ar skeuden ; ar botret iaouanc a ro ho scoaziou nerzus da zougen anezhi, mes, o souez ! caer ho deus n'int ket evit ober eur gammad var araug. Daou eujen a lakear neuze d'oc'h ar c'har, hag ennhan ar skeuden. Mes, o estlam ! caer so ho brouda ne hellont na flach na loc'h. Sclear oa e felle d'ar Verc'hes chom eno. En andret-se a c'houlenne eur pelerinaich, en andret-se e save eun daol var behini e tlie pourchass d'he bugale kement so guella d'an ene ha d'ar c'horf. Ar geod hag ar goad miraculus a verke menos hor mam celestiel.

J. M. C.

LE MADALEN.

Pennad kenta.

IANN MICHAUD.

— Ahanta ! emezhan, comset peus ous Madame Madalen ! ne ket guir eo eun dudi cahout affer outhi ? Ah ! ma ouiferc'h he histor. Evel ma anavezen eo bed ne c'houlenne ket guellout aze counta ann histor-ze dime e c'houlennis diganthi hel lavaret d'in.

Oh ! emezhan, en histor-ze neus nemet meuleudi evithi na n'ez eus. He zad, eun den eus ar menes, eun intanv a oa deut da chomm en hon toues evid digorri ; douarou ha gounis traou neves evid ober eur sort micher e renker cahout calsic arc'hant ; abars nebeut e oe goloet he ialc'h hag ar goassa a c'hoarvezas ganthan e couezas etre daouarn ann Tad Anselme.

Evel ma c'houlennis aman digant Bernabe piou oa ann Anselme-ze.

— Penaus, emezhan, sebezet oll, ne anavezit ket anezhan mes marc'hadour epeseres Vittel eo ha

gant ann dra-ze marc'hadour mezer ive : dreist oll usurer. DOUE r'ho tiouallo diouthan ! rag paver paket ganthan e c'hoarves ganeoc'h evel ma c'hoarves gant ar re ve paket dre penn ho biz en eur mecanic benag hag a renc ho c'horf mont oll da heul ar biz hag ar vreac'h. Egis-se e choarvezas gant hor menéziat : Mer vel soken a rencas. Anselme a gemeras oll ar pez a oa dezhan : lacaat a reas guers var he draou hag a lezas var eun dornad plous Madalen n'he devoa neuze nemet 12 bloas, mes, aotrou, marteze ann histor-ze a scuiz ac'hanoc'h !

— Nan va fotr, er c'hontrol : teus nemet kenderc'hel ne oe ket red din hel lavaret diou veich da Varnabe rag ker buan e kendalc'has :

Setu eta ar baoures keas minores var ar ru heb na ti na den d'he digemer hag e oa neuze ar goanv : erc'h a rea ha scorni calet ; eun amzer a oa eus ar re falla, ne oa ket possubl heb beza didrues lakaat eur c'hi er meas ! Anselme n'en devoa bet tam trues ous ar baoures keas Madalen.

Hogen piou a repuas anezhi, emoum-me ?

— Denn all ebet ken nemet Iann Michaud kerves e rea nemet lenva ha crena hag hen a gemeras anezhi dre ann dorn hag he c'hoassas en hedi o lavaret d'he vreg : ann aotrou Doue n'en devoa roet nemet eur c'hrouadur deomp ; hivisiken hon devezo daou : ro eur bouch d'as verc'h. Aman Barnabe tenereat he galon, a rencas chana. Hogen heb dale e kendalc'has :

Ann daou bried a dlie beza recompanset gant Doue da veza bet ken madelezus.

Da genta tout eus a neuze e oa Madalen unan eus ar re vella d'ober danteles : buhanoc'h a laboure ha guelloc'h eget ar re all : ann nemorant eus ann amzer hi a ententeous Justin ne oa d'ar mare-ze nemet eur c'hrouaduric entent a rit, ne ket'ta ? Justin eo mab ar vreg genta, ann hini e so letenant breman.

— Ia ! ia ; kea araug atau.

— Setu ar baoures maoues-ze o pega ann dersien ennhi hag hi o ren cout chomm var he guele : ne helle mui mond a du ebet. Hogen noz Madalen a oa en ti hag hi a entente assambles ous ar vam hag ous ar mab hag a zalc'he kempenn ann tieges ha c'hoas ne oa gour all er barres ker kempenn hag hen comprénit, ar re-ze d'eus costes ar Suisse er menéziou a gemer eus ann traou eur soursi hag hen ne de ket soken anavezet ganeomp dre aman. Redeo e ve arsantimant-ze gantho en ho goad.

Nan Barnabe, ann dra-ze a deu d'euz ar mod ver savet ha ne de nemed eur giz vad da gemer c'hui d'ho tro a gemero ar giz-ze ive.

— Marteze avoalc'h, emezhan, en eur heja he benn. Hogen, evid distrei ous ann histor, ann traou a badas egis-ze meur a vloas pa a sonj din ar glanvoures a ie atau var voassaat ha dour Vittel ne o tam goest d'ho guellat ker-seziet e oa, couls lavaret, eus he oll izili ! Evid achui, e vele gant glac'har e tostae he zermen, ne ket abalamour dezh he eun rag ar maro evithi na dlie na beza neme ann termen eus he foaniou mes ma oa ankenniet ne oa nemet evid ar re a chomfe ho unan var he lerc'h er bed-man. He c'hlevout a rer o lavaret hag oc'h as lavaret hep paoues : piou a entento ous va Justin ? Piou a gonsolo va faour keas Iann ? Eun devez dious ann abardaë e chomas eun tammic da sellet ous Madalen hag egis ma vije deut eur sonj laouennoc'h en he speret en em lacaas da vousc'hoarzin outhi. Ar c'hrouadur a oa gouskel pa antreas he dad en ti. Madalen, eme ar glanvoures, astenn da zorn var ar c'havel-man : Iann laca da zorn e dorn Madalen hen ober a rejont evel m'he devoa lavaret dezho, mes evel ma chomen goudeze o sellet outhi heb comprenn petra a felle dezhi da ober, Iann emezhi, ann autrou Doue am eus pedet ker stard en deus digasset din eur sonj d'eus ar re vella : Pa vezin eat er bed all, va c'hoant eo e kemerfe Madalen va flass grar ar bromessa din d'he c'hemer evid pried ha te, Madalen, arabad o eo did refus din ar merc-ze diveza a garantez, red eo did toui din breman eureuji gant han hini ebet anezho ne grede respont netra hi a c'hortose ho respont gouscoude, souden ar c'hrouadur a zihunas : Justin, eme ann hini a ioa o vont da vervel, ro eur bouch da Vadalen, hi eo a vezo da vam hag hieun nebeut goude a varvas e peoc'h hag he enè a zistroas laouen d'ar barados. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Canevet, cure e Quemeneven, so bet hanvet aumonier ar Seurezet vihan ar beaurien e Brest.

An autrou Dare, cure e Laz, so hanvet cure e Quemeneven.

Ann autrou Thomas. belec iaouanc, so hanvet cure e Laz.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Hugot, bet person-canton e Conk-Kerne.

Ann autrou Cornic, person Prevel.

KELEIER.

D'ann devez kenta ar bloas, ann trein n° 28 o tont d'eus Brest, a dlie en em gavout e Paris e Montparnasse da 4 heur 50 minuten, ne oa ket c'hoas digouezet da benn 8 heur.

Ann trein-ze a oa æt da steki ous ann trein 23, etre *Guingamp* ha *Belle-Ile-Begard*. Ann daou varc'h du so bet gaouet ha cals, eun neubeut tud so bet glaset, hag ez eus, siouas ! eur maro benag.

E *Carlsruhe* so bet clasket lacaat eun hent houarn da dremen var barrinier houarn a oa goloet

gant ann dour, mæs ar marc'h-du so lamet e meaz ann hent, hag eun den so bet lazet ha tri all glazet.

Setu petra lavar ann autrou Paul de Cassagnac en he c'hazeten *Le Pays* varbenn maro Gambetta. Nam bije ket credet scriva d'eus va fenn comsou ker pounner, mæs gouscoude eo red anzavout ema ar viriouzz a du gantho, en em zavet en devoa a enep Doue ha setu hen discarret.

Spontus mæs just eo.

Ha peu sort maro ? Eur maro spontus ha didalvezi, eur maro diskiant.

Maro eo, mæs chomet eo ganthan he anaoudegez vad beteg ann termen diveza, hag en deus allet guelet o tremen dirag he zaoulagat digorret bras gant ann derzien, he oll buhez tremenet, he bugaleaich, pa n'en devoa ket c'hoas disonjet lavaret he bedennou, he iaouankis, p'en devoa c'hoas feiz, rag m'en devoa dalc'het en he speret hag en he galon kenteliou leun a Feiz hag a Relijion eus he vamm ker mad en he c'hozni. Ha neuze, pa n'helle mui cousket epad he bassion ken hir ha ker poanius e tle beza deut sonj dezhan eus ar vaouez geaz-se, e oa bet reuzeudic avoalc'h evid lacaat he anterri evel eul loen brein, en despet d'he bolontez, pa felle dezhi beza lakeat en douar benniget gant pedennou ann Ilis.

Nag hen ive n'en deus bet belec ebet var he vele a boan.

Speredus egia ma oa (n'heller ket hen disnac'h) e vouie serten m'ervad penaus ez eus eun Doue, hag en deus he velet a zivar ar guele ankennius-ze var behini e varve.

Ah ! ma vije bet libr da gahout he c'hoant ! m'en dije credet !!!

D'ar 7 a viz Kenver, eun den, eur soudard a gare he vro cals guelloc'h eget n'en deus biscoas ar Gambetta hen græt, e teuas da Baris ar c'helou glac'harus e oa maro d'ar Sadorn gant eun taul goad, ar Jeneral Chanzy, a gommande e *Chulons-sur-Marne*, ar c'huec'vet arme.

Be oa var bouez partial evid Paris da gemer pers e anterramant Gambetta, mæs d'ar Sul vintin pa antreas he vevel en he gambr o sonj he zihuna e velas e oa maro epad ann noz, heb beza bet clanv. Ma ne vije ket bet scoet ker prim gant taul ar maro, ne ket henez en dije græt evel ar Gambetta. Leun a Relijion egis ma oa, en dije lakeat gervel eur belec ha lakeat urs en he goustians abars mond dirag Doue. Goulennet so bet e ve anterret var goust ar vro evel Gambetta, mæs pebes kemm etre ann diou anterramant. Cals tud so bet diredet evid guelet anterramant ar Gambetta o tremen dre ruiou Paris heb na croas na belec, mæs pegen braoc'h, pegen dereatoc'h eo bet guelet ann niver bras a dud a so diredet da scuilla dour benniget, ha da lavaret eur pedennic benag e kichen corf maro ar Jeneral Chanzy e Chalons. Ann draze a vezo talvezet da eun dra benag dezhan a dra sur, eleac'h da betra e talvezo d'ar Gambetta e ve bet dre guriosite kement all a dud o redec varlerc'h he gorf maro nemet da greski he foaniou abalamour d'ann ourgouil gant pehini en deus clasket dreist peb tra a hed he vuhez meuleudiou ann dud. Egis a hellit credi, pa oa evithan ar Gatoliket ann enebour epad he vuhez, n'eus bet clasket belec ebet evithan goude he varo, a hent all, ne verite ket pedennou ann Ilis egis m'hel lavaren deoc'h neus ket pell abaoue, mæs ouspen, he vreur ann autrou Leris hag unan benag all eus he gerent, ho deus goulennet e vije græt anterramant ganthan heb tremen dre ann Ilis, mæs hel dad hag he c'hoar, ann intron Leris, ho deus goulennet e vije casset d'ar veret e Nice, goude beza bet casset d'ann ilis da genta, hag e sonj din e vezo græt dezhan e *Nice* anterramant egis da eur c'hristen. Casi sur ann hini en deus roet conje d'he lacaat en douar benniget, a lavaro en deus hen græt, rag Gambetta n'en deus ket reüset he unan guelet ar belec, mæs eo ar re oa var he dro ho deus miret ne alje den ebet eus ann Ilis tostaat outhan, Da betra talvezo dezhan beza œt evelse dreist lezennou ann Ilis ?

Abaoue ma oa maro ar Gambetta, e oa savet dispac'h etre he dad hag ar Gouarnamant da c'houdi piou en dije bet he gorf d'he lacaat en douar. Ar Gouarnamant a c'houlenne he anterri e Paris, mes egis ma oa guir, ann tad a felle dezhan he gahout e *Nice* evid he sebelia er bez a oa bet savet evid he dud, ha caer a oa, hini ebet anezho ne felle dezho assanti gant ar re all, hag ar c'horf da c'hortos, a renke chomm er bez eleac'h ma oa bet lakeat en devez kenta e Paris. Erfin, ann tad a zisnac'has a grenn lezel corf he vab gant re Baris, hag e lavaras e renke beza casset da *Nice*, da vihana keit ha ma chomfe hen e buhez. Pa vinn-me maro, emezhan, ec'h helloc'h dont, aman da gerhat he relegou, hag ho c'hass ganeoc'h da Baris m'ho peus c'hoant. Var ar respont-ze, ec'h achuas ann affer, ha corf ar mab a so bet partiet evid *Nice*, Dissadorn 13 a viz Kenver, da 9 heur 5 minuten ebars eun trein roet evid-se gant compagnunez ann hent houarn Paris-Lyon-Mediterranée.

Etro 10 heur eus ar mintin, Camescasse hag hiniennou d'eus mignonet Gambetta, so et da seval ar c'horf d'eus gueret Père-Lachaise. Ne oa ket bet savet, eo bet casset en eun c'harr bras gant ar c'hurunennou beteg ann hent houarn. Eur voiturenn eus ann hent houarn a oa bet kempennet eno gant drapoiou ha mezer du goloet gant stered arc'hant evid digemer ar c'horf. Ragtal ma oa laket ar c'horf er voitur, e oe siellet houman hag ar sied n'eo bet torret nemet pa eo bet digouezet e *Nice*. Ann hent houarn n'eo chomet a zez e neb leac'h nemet etro ann hanter-noz epad eun heur amzer.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

La mise en liquidation de la Société française financière est un fait acquis. Les actions se négocient aux environs de 20 francs.

Il est difficile, du moins pour le moment de vous donner un renseignement précis sur cette affaire. D'après quelques personnes l'actif aurait une certaine importance, d'après d'autres, au contraire, il se composerait de titres sans valeur. J'espère pouvoir vous donner bientôt des indications sûres. Il n'y a donc plus qu'à attendre, les cours étant trop bas pour réaliser.

Il paraît, du reste, que la haute banque veut reprendre sa guerre de l'année dernière contre les petites sociétés. Elle veut faire table rase pour rester la maîtresse absolue du marché et des affaires. Plaise à Dieu que ces plans n'aboutissent pas, parce que d'abord ils nous conduiraient à un nouveau krach, et parceque, ensuite, ils nous livreraient pieds et poings liés à la finance israélite !

Le mieux est évidemment de se mettre à l'écart ; et en attendant des jours meilleurs il faut prendre des valeurs qui échappent à ce péril. Je vous ai signalé entre autres, les actions du Panorama de Notre-Dame de Fourvière, et les Parts de fondateur.

Pour ce qui est des Parts de fondateur particulièrement, je ne crois pas qu'il y ait un seul de mes lecteurs qui ne veuille en mettre au moins une dans son portefeuille. Il expose de 40 à 50 fr., et j'ai tort d'employer ce mot, puisque les résultats que doit donner l'affaire assurent à chaque part un revenu des plus rémunérateurs, et par conséquent, il y a probabilité d'une importante plus-value.

Et quelle tranquillité pour l'acheteur qui met 50 fr. dans cette affaire ! Il n'a à craindre aucune responsabilité ! Il n'a pas à redouter l'appel de fonds, sous la menace duquel est toujours placé le porteur d'un titre non-libéré.

L'acheteur de Parts verse 40 à 50 fr. et dès lors il n'a plus qu'à attendre, sans préoccupation d'aucune sorte les résultats de l'excellente affaire à laquelle il s'est associé, et les effets de la bonne œuvre qu'il a faite.
Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

L'EAU ALCALINE ferrugineuse gazeuse de Pougues est la plus apéritive et la plus reconstituante de toutes les eaux minérales naturelles.

Plus d'Asthme. --- Plus de Catarrhe

Guérison prompte et sûre des bronchites, oppression, rhumes, maladies de poitrine par l'*AMADOU* et l'*ELIXIR* PATRIGEON. L'Elixir Patrigeon guérit en quelques jours la toux la plus rebelle. Dix années de succès. Prix : Boîte, 4 fr. ; 1/2 boîte, 2 fr. 50 ; le Flacon élixir, 3 fr. — Dépôt général ; Pharmacie PATRIGEON, à Evreux. — A Quimper, pharmacie MORPAIN. — (Envoi par colis postal).

Etablissement fondé en 1849 à Terre-Neuve
Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, se procurer l'Huile de Hogg, qui ne se vend qu'en Flacon TRIANGULAIRE ayant sur l'Etiquette le **Timbre de l'Etat Français.**
HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE + énergique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.
VIN DE VIAL
CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie
LYON PARIS
VIAL, rue Bonnet, 14 BERNET, r. Gaillon, 11

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris
STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.
Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.
Envoi de photographies. — Prix modérés.
A. PARENTY, *Directeur.*

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840
PHOSPHO-GUANO ANGLAIS
ENGRAIS AZOTÉ
de **"THE LONDON MANURE COMPANY"** de Londres
Le plus riche en Acide phosphorique rendu immédiatement assimilable par l'Acide sulfurique, et contenant de 15 à 40 pour 100 de phosphate (dont 85 pour 100 solubles dans l'eau), 6 à 7 pour 100 d'azote et 180 substances dans le détail d'ammoniaque, et environ 4 pour 100 insolubles, dont 2 1/2 à 3 pour 100 de GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.
N. B.—Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'acidité phosphorique solubles dans l'eau.
MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS
CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE
Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose Anémie
Pâles Couleurs
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux fortifiant
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 27 a viz Kenver 1883.

Ar Vreuriez dizoue.

Evelken, kendalc'homp gant histor ar vreuriez : Etoues Ebestel hor Zalver, Judas Iscariote a oe touellet gant ar vreuriez. Henez a oe eun traitour hag a verzas he vestr, setu perag eo ker caret ha ker brudet he hano etoues ar re huella eus ar Franmasonet.

En assamble a oe dalc'het goude m'ho devoa prisoniet Jesus, Caiphe a embannas ar pez a so bet atau digarez ar vreuriez evid sevel dispac'h hag ober ar goassa crimou. Talvoudussoc'h eo e varvje eun den hebken evid ar bobl, kentoc'h eget ne iafe ar bobl a bez da goll. (Iann, XI, 50). Ia, ar vreuriez fallacr-ze a laca atau ar bobl er penn kenta, ha gouscoude, goude beza he douellet, e cass anezhan da goll, he zistruja a ra, e laca anezhan araug evid en em espern he unan, e laca anezhan da baea, hag a gresc ar beac'h varnezhan, d'oc'h ma lavar evid he renta libr hag eürus. Ia ! libr hag eürus da c'houzanv evid ar re so e penn ar vreuriez. Beza ez eo atau Satan oc'h æssaat distruja ann dud dre gassoni ous ann Doue crouer. E rafe aveichou Satan he zemeurans e corf tud ar vreuriez, e labourfe evitho ha gant sicour ho izili a so eun dra assur ; ann Aviel eo a ro deomp ann testeni d'oc'h kement-se, pa scriv varbenn ann traitour Judas : Goude coan, o veza m'en devoa lakeat ann diaoul e calon Judas ar c'hoant da verza Jesus, kerkent ha m'en devoa Judas kemeret ann tam a ginnige dezhan Jesus, Satan a antreas en he gorf, ha Jesus a lavaras dezhan : Grit heb dale ar pez peus c'hoant da ober. (Joan. XIII, 2 ha 27.)

Hor Zalver a ziscuez sclær galloud Satan var ar vreuriez, ha dreizi var ar bed a behini e teu evalse da veza ar Roue. Breman eo, emezhan, e vezo heb dale barnet ar bed (ha punisset), breman eo e vezo chasseet cuit roue ar bed-man, ha me pa vezin savet dious ann douar, e tennin ann oll dud davadon (Joan. XII 31-32). Ar Farisianet a zifenn ous ar re a gred e Jesus d'he brezec. Cals tud gouscoude, ha soken eus ar re vrassa a gredas enhan, hogen, abalamour d'ar Farisianet ne gredent ket hen anaout dirag ann oll gant aoun da veza lakeat er meaz d'eus templou ar Juzevien, rag int a lakea gloar ann dud dreist gloar Doue (Joan. XII 42. 43). Red eo lacaat ann Ilis er meaz al lezen, er meaz eus al liberte a vez roet d'ar re all hag ober dezhi en em glosa en he ilisou. Plassou eo a glasker hag enoriou d'eus pers ann dud, setu perag ne ver mui nemet hanter cristen ha c'hoas dre guz. Clasc a rer cahout diou goustians, unan evid ar vuhez a glasker dre guz reua evel eur vuhez gristen, ar pez ne de ket possubl, rag ar goustians oll evid ar vuhez dirag ann oll a vir ous kementse, o veza ma ver en em roet d'ar vreuriez dizoue espress caer pe heb goud dare d'ann den. Houman a c'houlenn e ve scrivet er Vam-lezen eus peb bro ne ket e vezo gouzanvet kement ha kement peb relijion, ar pez a alfe beza red, mæs e vent difennet kement ha kement ann eil hag heben, da lavaret eo, ar vreuriez dizoue a garfe e ve græt kement a enor d'ann diaoul evel da Zoue. Ann draze eo a c'houlennas Satan a vouez huel d'an deves m'en em savas a enep he Grouer er Barados, gant ar gaou-ze e touellas hor c'herent kenta, ar greden-ze eo disnac'h ann oll credennou ha clasc ober broiou dizoue d'eus ann oll broiou. Ann draze eo a glasc dreist peb tra ar Franmasonet, hag evelse eo ho deus allet ober e ve enebour da Zoue, ha d'he Ilis, oll reglennou, oll credennou ar Gouarnamanchou a gaver hirio e peb leac'h, evelse he deus ho insitet d'ober brezel ous peb relijion, ous peb creden evid distruja ar Relijion guirion ha sevel en he flass hini Satan. Setu perag n'eus ket bet falvezet e 1873 gant ar Frans digemer ar Roue cristen araug beb tra, n'en deus ken nemet eur goustians, ann hini a so sclærijennet gant ar sclærijen a gundu peb den o tont er bed-man, hag e veler anezhi atau skedus etre daouarn ar Pab, na hell morse failla. hag a zalc'h var ann douar plass hor Zalver Jesus-Crist e penn ann Ilis. Ar vreuriez he deus collet ar sclærijen hag he deus lavaret gaou : e clasc lacaat ar bonnet ru var benn ar Roue eo bet, pa ne felle ket dezhan he lezel da ober, he deus chasseet cuit ann Dasprener ha di-

fonnour ar bobl, rag ma fell dezhi derc'hel ar bobl dindan he galloud evid he douza beteg ar goad.

Beza ez eo egis m'hel lavar hor Zalver, rag ma'z eo Satan, Roue ar bed he vrassa enebour var ann douar : Ne gomzin mui pell ouzhoc'h, rag setu o tont Roue ar bed-man a so o clasc discarga ar varn an oll grisder, ha goudeze neus netra ennoun a alfe rei dezhan ar guir da baea peg ennoun.

Ha setu perag, ar memes Salver a zisclær e tamallo d'ar bed beza bet difeiz enkenænt, ha beza disprijet ar justis ennhan. Setu petra vo caus e vezo condaonet ar bobl difeiz-ze, rag n'en deus ket bet falvezet da Roue ar bed-man anaout Jesus evel he Zoue, ha kense, eo barnet ha condaonet d'ann tan hir-badus eus ann Ifern eleac'h ma ialo ive da zevi kement hini a so a du ganthan (Joan. XVI 8-11).

Pebes marz myster don, hag ann douna eus ann oll mysteriou a ziscuez deomp Jesus-Crist, Verb a a viscoas d'ann Tad, en devoa roet ar vuhez dezhan kentoc'h eget da Lusifer (Ps. CXX), he velet hen ar C'hrouer græt den, en em izelaat bete beza tentet da bec'hi gant Lusifer æt da Satan, ha gouzanvi e teufe ann arc'hel fallacr-ze d'he staga goude ankeniou he Bassion, sicouret e kement-se gant Judas, ar Farisianet, ha kement hini hen lakeas etre daouarn Pilat. Satan n'en deus galloud ebet hen varnezhan, a laca anezhan dre sicour he Vinistret da Bilat, en deus bet he c'halloud eus ann Ee. Setu perag, eme Jesus da Bilat, ann hini en deus va lakeat etre ho taouarn, en deus bras soc'h pec'het, rag Satan hag he vignonet a vouie ervad petra reant, pa glaskent distruja Rouantelez Doue Ia, Crouer Lusifer hag a dlie rei dezhan lod eus he c'hloar, ann hini en deus disnac'het, Lusifer, he anaout evel he Zoue, ann hini a lavare Satan, e oa kement hag hen, ne anaie ket he vir var ann oll draou crouet, hag en deus distrujet he Rouantelez hag he c'halloud, ne ket hebken var aun Ælez, mæs ive var ann dud, ann hini var behini Lusifer, Roue ar bed-man hag ar vreuriez dizoue, n'en deus guir ebet, a assant coll he vuhez dre zorn Lusifer. Bez ez eus e kement-se eur bann eus sclerijen Doue, hag e guirionez, orgouil Satan eus discarret gant silvidigez Jesus-Crist. Eur gentel divin a humilite a ziscar orgouil Lusifer. Pehini eo ann Doue mad, leal ha guirion. Ann hini a ro he vuhez evid diframma ann dud so bet crouet ganthan d'eus etre skilfou ann hini ne glasc nemet ho zouelli dre he c'hevier, a laz ar Brofedet, ar Sænt oll ha soken ar santela eus ann oll Zænt ? Aman eo e teu da bara sclærijen Doue, hag hi a ziscuez deomp e Jesus, ann Doue Salver ha dasprener a rencomp da garet. Lavaret e oe da Satan goude pec'het hor c'herent kenta, e tagefe ar c'hrist e seul he droat, da lavaret eo, evel den, hag e vije dre eno e teuje Jesus da zistruja he c'halloud, Jesus, var nez coll ho vuhezevid discuez eo deut da vir ar propheti-ze a lavar : Breman Roue ar bed-man a so chasseet er meaz d'eus ar Rouantelez a oa bet laeret. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

ANN DUC A VOURDEL CROUADUR. — HE ZESCADUREZ KENTA.

(Kendalc'h.)

Penn kenta ar bloas 1828 a oe eun amzer a c'hlac'har evid ar prins iaouanc. He c'houarnour, evid pehini en devoa ar garatez ann denerra, a goezas clanv, ha clanv da vervel. Hogen, ann denchentil leal-ze na ehanas evel ken da evessaat he scolaer roial. Bemdez e c'houlenne kelou eus ar prins : ha red a oa renta count dezhan bemdez eus ann implich a rea ar c'hrouadur eus he amzer, hag eus an gounit a rea en he studiou. Goulenn a rea alies digant Herri he unan ma oa bet he vistri contant anezhan. Herri a responte ia pe nan, gant ar frankis ar vrassa. Ha pa vije fall ar respont, ann hini clanv a lavare dezhan gant kunvelez : C'hoant hoc'h eus e teufenn da vad, ne ket 'ta ? Mad, bezit fur ; setu aze ar guella fæson da rei din ar iec'het. Ha ma, eme Herri, mar d-eo evelse eo, bezit seder ne vezo ket a leac'h d'en em glemm ac'hanon mui. »

Clenvet hir ar gouarnour a roas tu d'ar scolaer da ziscuez meur a veich he galon vad, ar galon vad-se pehini a so evel lod-digouez he oll gerent. Diou gomzic eus ar re vrava, hag enep caer ann eil d'hebee, a rei da anaout he garantez tener ha birvidic ; ho gervel a heller : *speret he galon*, o veza clevet en devoa bet he c'houarnour eur goal nosvez hag e teue goal stard varnezhan, ar Prins a gemeras nec'h hag a zeuas tavedec ha tenval. Ar Brinses iaouanc he c'hoar a glaske, dre ma helle, he laouennaat : « Mad, emezhan dezhi, greomp hirio c'hoariou ha na reont plijadur ebet. » Eun devez all, he c'houarnour eilvet o veza lavaret dezhan ez ea guelloc'h gant ann autrou de Rivier : « Guir, guir ? eme ar Prins, ma ! Neuze avad goulouadur e pep leac'h (*illumination générale*), ha kentis ec'h ellumas kement goulaouen a oa er zal. » Edo neuze creisteis.

Al lealla eus ann dud chentil, ar guella eus ann oll dud, mignon brassa Charles X, ann duc de Rivier a varvas evel en devoa bevet, e guir gristen. Ar Roue evit discuez ar stad a rea anezhan, a vennas ma vije lakeat ar iaouanca eus he vugale er memes scol gant ann Duc a Vourdel.

Eur pennadic goude Charles X o veza clevet ez oa var vare da lacaat e goulou ardameziou (*les mémoires*), ann duc de Rivier, a ziscuezas en devije græt plijodur dezhan ho lenn he unan abars ma vijent moulet. Ann autrou Barbançois gouarnour eilvet ann dud a Vourdel en em gargas d'ho lacaat

dirag he zaoulagad. Herri o veza guelet ar paperiou-ze etre daouarn he c'houarnour eilved, a c'houlennas diganthan, petra oa ann dra-ze. « Buez eun den hag hoc'h eus caret eus a greis ho caloun. — Piou 'ta, piou 'ta ? — Buez an duc a Rivier. — Oh ! mad, roit ho din, me fell din ho dougen d'am zad coz va unan. » Ha kentis e kemeras etre he zivreac'h ar paperiou pounner avoalc'h ha dies da zougen. En eur vont eus a dinel Marsan da dinel Flor, e couesjont meur a veich diganthan. He c'houarnour eilved o veza clasket he zizamma o lavarout dezhan e oant re bounner, Herri na fellas morse dezhan ho lezel : *Nan, nan, emezhan, listho ganen, pounner int, guir eo, hogen int evel aour.*

Ann autrou baron de Damas a oe roet da c'houarnour d'ann duc a Vourdel, e leac'h ann autrou ann duc de Rivier. Clasc a rea evel egile hag ober a rea kement a oa mad da zigor speret ar Prins ha da velaat muioc'h-mui he galon. Bep sul reiz, e renke ar Prins iaouanc dont, evel evit beza barnet dirag ann autrounez a oa carget d'he ziorren, hag eno e vije lennet dezhan ar scrid pemdeziec eus ar pez en devije græt epad ar sizun.

Ar Prins iaouanc a vele eno, evel en eur mellezour, ann droug hag ar mad en devoa great epad ar sizun ; chilaou a rea ar veuleudi pe ann tamall dioc'h ma en devije dellezet, hag er c'his-se e felle dezho he voaza abred da glevout ar virionez.

Eun devez ann duc a Vourdel o tigouezout e Bagatel, a c'houlennas digant he c'houarnour, en eur ziskenn eus ar c'harrons, ma n'en doa ket guelet, e balli ann Elizee, eur vaouez baour o skuba ann hent, gant eur c'hrouadur var he c'hein, hag eun all var he breac'h. Ann ear a gemeras ar Prins, o c'houlenn kement-se, a ziscueze oll vadelez he galon. — « Eo, eme ar gouarnour, guelet am eus-hi. — Doare he deus, eme ar Prins, da veza en dienez. ha c'hoant am eus da rei eun dra benag dezhi. — Va frins, ho ialc'h a zougan bepred ganen, evit soulaji ann dud ezommec, setu hi aman. » — Ar prins a gemeras eul lois-aour, hag hel lakeas e dorn ann offiser a oa e gouard, o kemenn dezhan he rei d'ar baourez keas-se. Pa zistroas ar Prins eus he dro-vale, ann offiser a reas he gefridi. — « Ha-ma, eme ar Prins, ha bet e hi contant ? Petra e deus-hi lavaret ? — Va Frins, respontet e deus evel ma ra ann oll beorien all, lavaret e deus e pedje Doue evidhoc'h, hag evit kement hini ma hoc'h eus carantes evithan. — « Oh ! oh ! eme ar Prins, gant beoder, red e vezo dezhi neuze pedi evit ann oll fransizien, ha ne devezo mui tamm amzer da scuba, ar baourez keaz !..... Oc'h he guelout ken ezomec, c'hui dlie beza lavaret dezhi ne c'houlennen pae ebed enn eskemm eus ar pez a roen dezhi. »

He blijadur vras, pa'z ea da Zant-Cloud a oa mont da velout scolaich ar Vreudeur. Er bloas 1829 e c'houlennas he unan ma vije prenet gant he arc'hant al levriou a vije roet e priz d'ar vugale, ha mont a reas he unan da roidigez ar priziou. Crouadur mad ! Na vouie dare e oa hennez he gimiad diveza da vugale ar beaurien. Lacaat a reas he unan ar c'hurunennou var benn ar re ho doa gounezet, ha lavarout a reas da beb unan geriouigou leun a spered hag a laouenedigez. Ar geriou mad-se a rea sul-vuioc'h a blijadur d'ar vugale ma ho c'hlevent, eus a c'henou eur Prins crouadur eveldho. Guelet hon eus e meur a zarvoud, edo ar Prins douget bras da rei gant largentez. Ann doug ze a dall cals, ha na heller ket zoken tremen hebken ebars er renc huel e pehini e oa lakeat gant Doue. Evit eur prins, rei ha rei cals ne ket beza forann eo, hogen beza prins. Eur Roue crin pe biz a so goalenn tud he amzer.

Epad ann arzao studi, pe mar kirit, epad ar *vacansou*, e vije casset ann duc iaouanc da velout ar micheriou, al labouriou, ar c'hazerniou, ar c'hlandiez hag al leac'hiou all brudet, ken e Paris ken tro-var-dro. En oll droiou bale-ze, ar Prins en deus great ha lavaret meur a dra hag a ziscuez guell-pe-vell he spered hag he galon vad ; mes re hir a ve danavella pep tra. Eun dra hebken a scrivin c'hoas da gloza ar bloas 1829. Pa na vije ket ar Roue nag ann autrou ann Delfin (ann duc a Angoulem) er pales, d'ann duc a Vourdel e vije da rei ger ar gedour (mot d'ordre). Eun devez eta ma oant ho daou ezvezant (*absents*), ann autrou de Damas a lavaras d'he scolaer lacaat evez var ar pez en devoa da ober. — « Sonjet am eus, eme Herri dezhan. — Pez coms eta hoc'h eus clasket da rei? Bremaic her vouifot. » — Var gement-se ec'h arruas ann offisour goard da c'houlenn ger ar gedour. Herri a ieas var he arbenn. Ann offisour a stou he benn, hag ar c'hrouadur o sevel var veg he dreid, a lavar dezhan en he scouarn : *Frans, fealded.*

(Eur pennad all eur veich all.) I.-V. HERRI.

HISTOR

Pempet Pelerinaich Escobti Kemper ha Leon da Lourdes e 1882

(11-16 miz Guengolo.)

Ne gaver netra eus a gement-se oll e goueliou ar bed, mæs neus ken nemet ar goueliou cristenzé a hell teneraat ar c'halonou, ha d'eus ar re-ze ne goller morse ar sonj.

Er bloas-man kenneubeut hag ar bloaveziou all, ne oa ket possubl tenna ar Pelerinet dious ar c'hao ker mad en em gaven eno dirag daoulagat ar Ver-c'hez, ker dous eo bouchat ous ar garregen-ze var behini he deus prijet discuiza he zreit !

A veac'h ma gemeras hor Pelerinet goudeze amzer avoalc'h da zribi ho fred. Da 7 heur e oant oll digouezet adarre dirag ar c'haô evid kemeret pers

er brocession gant goulou a behini hon deus comset huelloc'h.

Antronoz da 6 heur dious ar mintin, ar c'hleier hor galve evid offern ar gommunion : er c'haô eo e oe lavaret en despet d'ar glaô a goueze a varazou, hag a dlie padout evelse a hed ann deis. Hogen, ar glaô na hellasket miret ous hor beleien lavaret ann offern egis ma oa bet merket dre deir gueich er c'haô benniget. Ann autrou Levicomte de la Houssaye a lavaras ann offern genta, offern ar gommunion, ann autrou Salaun, chaloni ar gatedral hag ann autrou Peron, person *Gouesnou*, a lavaras ann offerennou a drugarez, hag er c'heit-se e roer dalc'h-mad ar gommunion d'ann dud fidel.

Da 9 heur e oamp oll o pedi dirag ann ti eleac'h m'en em gav lennou dour ar feunteun, hag e commansas ar pedennou evid hor c'hlanvourien. Ne ket daô deomp mui digass deoc'h da sonj eus ar guél dudius-ze. Bet e bet er bloas-man ar pez a oa d'ar bloaveziou all.

Be oa c'hoas ar beden-ze græt gant izeldet ar galon, gant fizians, evel peden tud diskiantet, peden eur bobl cristen leun a feiz e sicour ar Verc'hez ! Ar beden-ze græt ker calonec etal al lennou gant beleien a gave en ho c'halonou ebestel ar c'homsou calonec-ze a entane ar bobl gristen gant carantez ar Verc'hez ha fizians vras ennhi. Ar beden galloudus-ze kemesket gant iouhadennou e pere ec'h alfer cahout kemesket ar fizians hag ann dizesper, hag ho deus kement a ners, ne hell nag ann autrou Doue, nag ar Verc'hez benniget miret d'ho chilou ! Atau ar memes clenvejou digasset d'ar Verc'hez da barea, hag atau ar memes fizians, ar memes pasiantet evid ar glanvourien n'ho deus ket allet parea.

Varlerc'h ar beden-ze, ni a so bet æt ragtal d'ann hospital da velet hor c'hlanvourien, hag hon deus ho c'havet oll, couls lavaret, gant ar memes clenvejou, mæs n'hon deus cavet nag unan hag hen n'en em gavje ket crenveat, hag hen na ziscueje en eur mod benag e oa laoueneat, e oa cresket he fizians ! Oh ! na ni a garfe e vije bet en em gavet ann oll Pelerinet assambles ganeomp-ni en ti-ze a anken hag a boaniou ! Oh ! pegen eürus e vijent en em gavet ho unan o velet al laouenedigez hag ar fizians o para anat var dremm ann oll dud keaz-ze ? Ah ! autrou, guelloc'h en em gavan ! — Fizians am eus ! — Leun oun a joa, n'ouffen két lavaret deoc'h pebes sort ners a santhan ennhoun !

Setu ar pez a glevemp a beb tu, ha ni ann daelou en daoulagat, e sonje deomp penaus a dra sur clenvejou poaniussoc'h eget re ar c'horf a oa bet ive consolet. Renta trugarez a reamp d'ar Verc'hes eus ar grassou nerzus he devoa scuillet var ann eneou cals kentoc'h eget eus ar burzudou he devoa græt en ho c'henver evid renta dezho iec'het ar c'horfou.

Cals clanvourien ho devoa santet en eur sortial eus al lennou eur vellaen benag en ho iec'het, mæs d'eus ar re-ze ne hellomp lavaret ger ebet. Arabat eo lavaret e ve bet eur miracl abars ma ve anavezet sclær, gouscoude n'hellomp ket tevel ann draman ; Mari Trebaol eus a Blouvien, he deus hirio 26 bloas, a gommansas santout e iea a dreuz mellou he c'hein, Mond a reas da c'houlenn ali ar medisin, hag heman goude beza lakeat ann tân-ru dezhi, a lavaras ne alje mui gounis he buhez. Pétra benag ne chomas nemet eur bloas en he guele e santas adalec neuze poaniou bras en he oll izili, dreist oll en he dargis. Ne ket tort hebken a zeuas da veza, mæs coll a reas ouspen he neubeut iec'het.

Daoubleget oll, ne helle mui bale nemet gant eur vaz he dije bet en he dorn, ha c'hoas, ker poanius a oa he bale, ne helle ket herzel eur vinuten benag, rag ne helle ket gouzanv ann disterra scuisder.

Kerkent ha ma glevjont e vije bet eur Pelerinaich er bloas-man, tud cristen *Plouvien* dreist oll ar re oa e sonj mond da bardona a reas ho sonj da gass da Lourdes eur paour benag, hag hen n'en dije ket bet cals iec'het. Mari Trebaol pa ne helle ket labourat a oa paour, hag a renke beva a zivar ann aluzen. Kense e tsuas da c'houlenn digant ann dud-vad-se cahout ann drugarez da baea ar veaich evithi. Hogen, evel ma oa æs ha digoust ober ar Pelerinaich evelse, e teuas diou all eveldhi da c'houlenn ar memes tra, Ne oa két possubl eta assuri dezhi ez aje, ha ne heller ober ken nemet lavaret dezhi cahout fizians. Epad eun neubeut devechou e chomas o sonjal atau e Lourdes. Ankenniet bras, ne helle mui cousket kement aoun he devoa n'he dije ket allet mond. D'eus ann teir ho dovoa goulennet ar billet Pelerinaich, Mari Trebaol a oa ann hini he devoa ann neubeuta iec'het, ha kense he dije bet æs ann treac'h var ar re all, panefe ma savas aoun da lacaat sevel goarizi etre hi hag ar re all. Evelken, d'ann 8 a viz Guengolo, goude ar gousperou, e oe goulennet digantho ober ho choas etre ann teir glanvourez. Evel ne felle ket dezho lavaret ho unan piou vije æt, e oe red tenna d'ar sort, hag hano Mari Trebaol a deuas er meaz. Kel laouen a oe, ma redas da drugarecaat evel ma vouie, ann hini he devoa tennet ar billet mad evithi. Dond a reas da Lourdes. D'ar Iaou e rencas chomm pell da c'hortos he dije allet disken el lenn burzudus. Dond a reas erfin he zro, hag e tiskennas en dour couls lavaret ann diveza, etre uneg heur dious ar mintin. Pa sortias ac'hano, ec'h anavezas e oa deut adarre ners en he izili. Sevel a reas, hag e teuas da lacaat he baz etre daouarn rener ar Pelerinaich. Adalec neuze, neus tam droug ebet mui, nag en he dargis, nag e neb leac'h. Ma ne ket c'hoas eonet tre mellou he c'hein, ar plac'h iaouanc a choumm soun en he za. A hent all, bale

a ra heb en em scuiza. Er sizun all he deus græt diou leo var droat .. Ne ket ni a garfe dislavaret ar plac'h iaouanc-ze na cristenien he farræs, pa lavarent he deus bet eur c'hras vras digant ar Verchez.

D'ar Iaou, goude creisteis, e oamp o sonj ober hent ar Groas hag ar brocession var ar menez, mæs ne helljomp ket hen ober. Neuze en em zastumjomp er chapell en em gav eoc'h da *Repu ar Pelerinet*. Eno, goude eur brezegen græt gant ann autrou Floc'h, person *Ploneour-Lanvern* var ankenniou Mari etal ar Groas, e cannjomp gousperou ar Verc'hez, da c'houde, ann autrou Peron, person Gouesnou. a lavaras eun dra benag e gallec, hag e oe roet deomp benediction ar Sacramant. Ragtal goude ec'h hellas ann autrou Arhan. digass deomp eur c'helou mad : Ec'h aotree hon Tad Santel ar Pab rei he vennos da Belerinet ann Escobti Kemper, bodet d'ar mare-ze dirag skeuden ann Intron-Varia Lourdes.

Etretant e c'hoarveze er c'hao eun dra dener ha burzudus henvel ous ar re hon devoa guelet hon unan dious ar mintin. Pelerinet Cambrai d'ho zro a oa o tigass ho c'hlanvourien d'al lennou dour ha cals eus hor Pelerinet-ni en eur sortial d'eus chapell ti *ar Repu* a ieas d'ho heul. Ann autrou'n arc'hescop Cambrai a oa bet falvezet ganthan ren he unan al lidou brao-ze, hag epad 4 heur amzer e chomas dindan eur glao diluj, o lavaret he unan he chapelet gant tud he escobti, hag oc'h ho alia da bedi atau calonecoc'h-calonec. Ho ferseverans a blijas meurbet d'ar Verc'hes, hag a beb tu ne glevjer ken nemet prezec d'eus ar parea burzudus ho devoa bet Pelerinet Cambrai digant ar Verc'hez madelezus. A hed hon histor hon deus comset deoc'h d'eus unan anezho ha petra benag ma eo hol labour eun tam benag re hir e livirimp deoc'h eun all c'hoas guelet gant eur gals eus hor Bretonet. D'ar Iaou, d'ann abardaez eo e c'hoarvezas. Eur c'hlanvour a behini ar gar a oa oll goloet a vlensou, en em gavas pare pa oe diskennet en dour burzudus. Na peger caer e oe guelet d'ar mare-ze ann autrou arc'hescob dond he unan da geijat ous ann den-ze pa oa o tont dious ann dour, he briata a reas hag e vouchas outhan calonec, hag he gunduas he unan bete dirag skeuden ar Verc'hez.

Oh ! na ni a garfe conta piz deoc'h ar pez hon deus guelet epad ann devechou dudius hon deus tremenet e Lourdes, mæs re hir eo omp chomet, poent eo closa hag achui.

Dious ann abardaez goude coan, pa n'hellemp mui ober procession gant goulou, cals eus hor Pelerinet en em dennas ebars en Ilis-veur a dregarnas, ha ne oe ket pell, gant ar c'han eus ar c'hanticou, ha goudeze ann autrou Rossi en eun neubet comsou calonec, a zigassas dezho da sonj eus ar grassa burzudus hon devoa guelet en devez-zé.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

LE MADALEN.

Pennad kenta.

IANN MICHAUD.

Barnabe a sec'has he zaoulagat gant he zorn, ha me a rencas ober evelthan.

— Setu, emoun-me, eun eured hag a dlie beza benniget.

— Hag ez eo bet, mes ne ket heb poan a kendalc'has Barnabe ; da genta, Michaud a vouelas a greis calon d'he vreg, ha Madalen ive. Bete fin ar c'haon ne oe mui hano etrezho d'eus ar pez a oa bet promettet, seblantout a rea n'en devoa mui hini ebet anezho sonj d'eus ar bromessa-ze. Madalen a gendalc'he o terc'hel ann ti. Be oa ar vrava plac'h iaouanc eus ar vro, ha ker fur, ker boaset da zerc'hel eun ti, petra benag ne oa ket c'hoas 20 bloas. Kense, evel ne vouie den petra oa etrezho, e teuer d'eus peb corn ar vro d'he goulenn evid eur fors potret pinvidic ha iaouanc ; Michaud ne oa két iaouanc mui. D'ar mare-ze n'en devoa, couls lavaret, nemet he vinvijiri calves, kense ne felle ket dezhan lavaret ar goms kenta ; er c'hontrol, eun deves ma oar deut d'he goulenn evid ar pinvidica miliner eus ar vro, hen he alias da lavaret ia, mes hi a zistroas outhan sebezet oll, hag a c'houlennas diganthan :

— Penaus, Iann, ancounec'heat oc'h eus ar pez hon deus promettet hon daou, pe autramant ne blijan mui travoalc'h deoc'h ma carferc'h va c'hemer da bried ?

Neuze Michaud a zirollas da lenva ha da hirvoudi, hag a ziscuezas sclear ar pez a ioa chomet bete neuze cuzet e gouelet he galon.

— Ah ! emezhan, ah ! Madalen, ma meus aoun ne vez ket eürus ganin, eo abalamour hebken ma caran ac'hanout !

D'ar mare-ze me oa oc'h antreal en ti, mes n'ho devoa ket clevet ac'hanon o tont ; clevet em boa ho c'homsou, hag e velis anezho oc'h en em vriata ha m'hen assur deoc'h, e tansas Barnabe gant ar brassa plijadur en eured-ze.

— Evel divezatoc'h, emoun-me, deves badiziant Peric !

— Ha divezatoc'h c'hoas evid badiziant Jannedic ! daou grouadur eun dudi ho guelei, ne ket guir autrou ? Setu eno petra ra poan da re ar voc'h, evel ive guelet ann eurusdet ann tad ; meus aoun gouscoude en deus he gounezet avoalc'h var bouez labour he zivreac'h. Ah ! ah ! braó a oa ho c'hlevet pa en deus savet he di. Avi ho deus outhan, rag ma voar guelloc'h labourat hag arboel evitho.

Neuze, egis m'em bije gouezet petra a dlie c'hoarveout divezatoc'h, e c'houlennis :

— Plijadur ho deffe eta ma c'hoarvesfe eur maleur benag gantho ?

— Eur maleur c'hoarveout gantho, a respontas Barnabe ; ne ket possubl ! eun tiad tud a so oll a unan, hag a so ker carantezus evid ar re all, ar guella eus ann dud, ia ! hel lavaret a ran deoc'h, neus ket guelloc'h evitho var ann douar.

Va c'hlabousser en devoa prezeget d'eus oll dud Michaud, nemet d'eus Justin, mab ar vreg kenta. Goulenn a ris diganthan perag ne lavare ger ebet d'eus henes.

— Oh ! oh ! emezhan, henes a dal ar re all, ha mar deo partiet eus ann ti, ne ket en dije græt den ebet displijadur dezhan ; er c'hontrol, he vam a so bet ker mad evithan ! he c'haret a ra couls pe vell ha ma vije bet mab dezhi. Caret a ra cals ive he dad, he vreur hag he c'hoar vihan. Oll en em garent kement a lavaran deoc'h, penaus, panefe ar bez a so er vered, den ebet ne lavarfe en dije bet morse Iann Michaud pried all ebet nemet madame Madalen.

— Neuze, emoun-me, perag mont cuit ?

— Petra fell deoc'h, ar iaouankis, — ar c'hoant da veza eun dra benag, — ann amourousded marteze ! Hen en deus lakeat en he sonj beza cabiten, coronel ha me voar-me petra ? Hogen, va mestr so du-ze d'eus va gervel, me so divezat, hag e rencan mont doc'htu d'he gavout, hag heb lavaret ger ebet ken, Barnabe en em dennas cuit d'ar red. D'ar Sul varlerc'h, herves he fromessa, e teuas Madalen da bourmen gant he fried hag he bugale er jardin a ioa endro d'anu eienennou dour. Kis ar vro a ioa egis-se. Cals tud en em gave eno assamblet, mes pegement e oa famill Michaud dreist ar re all. Kense ann oll a selle outhan, lod gant plijadur ha lod all gant avi ! Peric ha Jannedic a ioa guisket hag en em zalc'he, egis ma lavare Barnabe egis bugale eun noter. Chupen Iann Michaud eun tamic hirroc'h eget hini ar re all, e oa anat e vije bet eul leviten heb dale. Evid Madalen, petra benag ma oa guisket couls lavaret egis ar merc'hed all divar ar meaz, pe tost da vad da vihana, e troc'he var ar re all gant he dillad sul. Hogen eur chaden aour hag eun disheaulier ! Clevout a ris diou viltans o lavaret em c'hichen :

— Ma ne ket eun druez ! ober a ra goap ous ann dud paour.

— Ia, a respontas heben a oa eur vaoues pinvidic, ha soken ous tud a so cals pinvidicoc'h eget ar Vichaudes-ze !

Ann dud-ze gousconde ne oant ket falloc'h eget ar re all, mes atau hag e peb leac'h ar re a velo ar re all avans guelloc'h evitho, ho devezo avi outho. Chomm a ris eur pennad mad amzer o prezec gant Michaud, hag e kemeris ar giz da vont beb ann amzer da fumi eur sigaren en he stal. Madalen he devoa roet conje din ; hi a oa anaoudec bras d'eus ar garantes a ziscuezen da Iann, ober a ris eun tamic presanchou d'ar vugale, hag evel ma velent ac'hanoun alies, heb dale e teujomp da veza mignonet bras. Dont a reas evelken mare ann disparti. Ar voitur a gasse ac'hanoun cuit a dremene dirag ti ar c'halves, hag e oant oll eno var dreus ann nor. Michaud a hejas he zorn da lavaret din kenavo ; Madalen a vousc'hoarzas ; Peric a hejas he doc ha Jannedic a gassas din eur vonchic coant var bec he biziet.

Goude beza bet eur bloaves e Vittel, e tistroer adarre, ma ne ket dre ezom da gemer ann dour eo dre anaoudegez vad.

Ar bloas varlerc'h d'ar memes mare, e tistrois eta, hag en eur dremen dirag ti ar c'halves, ec'h astennis va fenn evid saludi va mignonet en eur dremen.

Ar stal a oa sarret, hag e seblante ne oa den ebet en ti. Spontet oll gant aoun e vije bet c'hoarvezet eun droug benag gantho, kerkent ha m'en em gavis en hostaliri, setu me o c'houlenn digant Barnabe :

— Petra so c'hoarvezet eta gant re Michaud ?

— Siouas ! autrou, a respontas, Barnabe, gla-c'haret oll, pebes maleur ! ema er prison !

— Iann Michaud ?

— Ia, hag emer o vont da varn anezhan.

— Na petra a damaller dezhan ?

— Da veza lazet eun den !

(*Eur pennad all eur veich all*). A.

Peger talvoudus e ve d'al labourerien douar implija var ho douarou al ludu gris hag ann oll trempou all hag ar voien d'ho lacaat da brodui ar muia gant ann neubeuta dispign.

Talvoudus bras e ve implija en oll merouriou ann oll trempou e poultr a gaver da brena er c'honvers. Petra benag ma voar ann oll peger talvoudus e ve ne implijer ket anezho travoalc'h hag ar pez so caus ne rer ket muioc'h eo rag ma eo re huel ho fris evid ar profit a heller da denna dioutho.

Etoues ann oll trempou-ze unan eus ar re dalvoudussa eo ar *phosphate de chaux*, ludu gris) a servich kement da brodui peb seurt greun ha d'ho lacaat da greski e doare. Ar phosphate-ze a gaver e meur a blass a verniou en douar dreist oll e departamanchou ar Marne, ar Meuse, ann Ardennes hag al Lot, a vez malet e meillon a rent anezho evel bleud eus ar re fina, hag a so evid ar plant eun tremp eus ar re dalvoudussa, rag ma rentont d'ar plant ar phosphore a so red dezho, rag panefese ne alfent ket beva. Ma rentomp d'ann douar dre ar plous hag ar boued loenet ar pez brassa so bet tennet diganthan dre ann eost, ne c'hoarvez mui ar memes tra evid ar greun, ar c'hic, ar gloan, al leaz hag ann oll traou all a so deut ive d'eus ann douar, ha pa n'int ket implijet var ar verouri a vez casset da leac'h all. Gantho ive e vez casset cuit eul loden d'eus druoni ann douar ho deus tennet anezhan evid en em vaga, dreist oll ar phosphore ho deus tennet eus ann douar, ha dreze e renker herpel ous ar c'holl-ze a c'hoarvez, rag ma tenner atau eus ann douar, heb renta morse dezhan, ha pa gasser cuit ar pez so bet produet gantho, e renker ive digass eus al leac'h all peadra da vellaat ann teil, ha d'ober ma ve cavet atau ennhan ar pez a glasker. En eur ger, red eo, pa ne ve ket c'hoant beza hanvet laeron ann douar ha dioual d'he voassaat, senti ger evid ger da lezen ar *restitution* ha renta dezhan en eur fæson benag ar pez so bet tennet diganthan da heul ann eost. Evid ar pez a sell ous ar phosphore, henez a hell beza rentet dre al ludu gris hanvet en eur mod all phosphate de chaux a goust peurvuia 16 pe 20 real ann 200 lur,mæs guelloc'h *c'hoas gant ar super-phosphate de chaux*, da lavaret eo, al ludu gris kemesket gant ann acide sulfurique, en hen-velep fæson ma hell maga guelloc'h ar plant, mæs ar re-ze a goust 16 pe 18 ann 200 lur.

Ann dra-ze se goal bris, ha red mad eo d'al labourerien douar clasc ann tu d'ober super-phosphates gant ludu-gris.

Ar *Gazette agricole* he deus dija meur a veich roet ann tu d'hen ober gant neubeutoc'h dispign, ha setu petra ho deus cavet evid-se tud gouiziec el labourou-ze. Ann domder a deu eus ann teil lakeat da domma he deus ners evid ober eus al ludu-gris didalvez, rag n'hel ket maga ar plant eul ludu talvoudus, rag teuzi a ra en douar, hag ec'h hell servicha da vaga ar plant.

Petra so d'ober evid-se ? Petra benag e ve lod eus ann dud hag a lavar e ve possubl d'ober guelloc'h. Setu petra a rafenn ali deoc'h da ober hor breudeur labourerien douar, scuilla ludu-gris er c'hreier dindan treit al loenet, dreist oll dindan treit ann denvet ludu gris (phosphates des Ardennes, 14 real ar sac'hat 200 lur), 20 lur ludu gris var beb 2000 lur teil.

Red eo evessaat mad, penaus ann dour hanv a zired eus ann teil-ze a dle beza dastumet piz ha taulet adarre var ar bern, panefese e ve collet ar phosphate teuzet.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Fur, belec iaouanc, so hanvet cure er Forest-Fouesnant.

Ann autrou Rolland, aumonier ar scolaich e Kemper, so hanvet person e Prevel.

Ann autrou Thomas, bet aumonier ar vistri-scol iaouanc, so hanvet aumonier ar scolaich e Kemper.

Ann autrou Cocaign, cure er Forest-Fouesnant, en deus lakeat he ziles abalamour d'he iec'het.

Madou ann douar.

Er sizun-all n'eus ket bet græt cals a dra. Evel mar deo beuzet ar meillou gant ann dour, n'hellont ket labourat, ha kense ne brenont netra gouscoude, petra benag ma eo chomet ar priziou heb mond a du ebet. anat eo penaus ar c'henta a'ra-fint e vezo creski. E New-York, ann 200 lur gu-nis a so d'eus 20 lur 10 g. gant 12 g. cresc.

E Frans, setu aman penaus ema ar priziou dre beb sac'hat 200 lur d'eus peb seurt ed, d'oc'h 24 lur da 26 lur 15 g. d'eus ann danvez evid ar gu-nis. Segal, 15 ha 16 lur d'eus ann danvez. Hey, peadra ve digasset var ann dachen, 18 l. 10 g. da 20 lur 5 g. Ar c'herc'h, digasset e ve muioc'h var ann dachen. Pris avoalc'h a gav, petra benag ma eo atau diæs da verza, 18 lur 15 guennec'h ar pez brassa. Ed-du, 16 lur ha 16 lur 5 g. Ann amzer ne sav ket, kense pa chomm atau ann douar leun a zour, arabad eo hada netra ar guella eo hada greun miz Meurs, suroc'h e ver da gahout eun dra benag da zastum da benn ma teuio ann eost. Evid ar re a glaskefe hada breman er pri e collfent ho had hag ho amzer, ha ne c'hounesfent netra.

Ar priziou a chomm atau er memes stad evid ann ed var ar marc'hajou. Evid ann danvez peusvad ne ia ar pris nag a zehou nag a gleis, mæs var ann danvez guella ha kempennet mad ez eus eun neubeut cresc. Var ar segal hag ann hey, ne dal ket lavaret netra, ar c'herc'h gousconde so huelleat he bris. E New-York ema ar sac'hat gu-nis 200 lur d'oc'h 20 lur 16 g. A hent all, setu penaus ema dre ar Frans a bez pris ann oll edou dre ann 200 lur. Guinis, muioc'h-mui so bet digasset var ar marc'hat er sizun-man eget er sizun all, 21 lur 22 lur 10 g. 25 lur 10 g. 26 lur guinis, diaveaz ar vro so diæs da verza, hini, ar *Pologne* 25 lur 5 g. da benn miz C'huevrer 25 lur 10 g. E *Dunkerque*, ha 25 lur 15 g. e *Rouen*, Segal, cals a zigasser breman, hag e paer 15 lur 10 g. ar peb guella, ha 15 lur ha 15 lur 10 g. ar re divaloc'h. Hey, 20 lur 5 g. hag 20 lur 10. Kerc'h diæs da verza, 17 lur 15 g. da 18 lur 15 g. ha 19 lur. Ann ed-du kempennet mad evid ar verz 15 lur 15 g. ha 16 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 20 a viz Kenver 1883*. (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. »» g. — Segal 16 l. »» g. — Hey 16 l. »» g.— Kerc'h 16 l.»» g.— Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 10 l. 10 g. A

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME

au Capital de **1,200,000** francs

1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Dans l'attitude de la Bourse, depuis trois ou quatre jours vous voyez se vérifier mes prévisions. L'effort de hausse que l'on a tenté a échoué tout-à-coup. Et il en sera ainsi, tant que la spéculation n'aura pas le concours des capitalistes.

On cause toujours beaucoup de la grande émission du Crédit Foncier, mais on croit généralement à un échec. Sans doute, les grandes maisons qui ont pris déjà pour leur compte une grande partie de cette émission dissimuleront l'échec, par le fait de cette participation. On dit que la maison Rotschild s'est chargée pour sa part de cinquante mille obligations. Pour peu qu'aient pris les autres syndicataires, il sera facile de dire que tout est placé. Mais quand les participants seront obligés de revendre à la Bourse ce dont ils se sont chargés, alors la vérité se révèlera par la baisse des titres.

La chute de la Société française financière n'a pas surpris les gens sérieux. Il était évident que tout cela reposait sur des bases fictives, et plus les cours étaient élevés, plus la chute était certaine.

Les actions valent aujourd'hui 20 fr. environ. Qu'y-a-t-il à faire ? Rien du tout. Je ne crois pas qu'il vaille la peine de vendre à cause de la modicité des prix, il vaut autant attendre les résultats de la liquidation.

Il y a beaucoup de papier dans les caisses de la Société française financière. Quoiqu'en général les affaires qu'elle a lancées soient fort médiocres ; il en est cependant quelques-unes dont le liquidateur pourra retirer quelque chose.

Il y a quelque temps des porteurs d'actions du Crédit de France m'ont consulté. Je suis en mesure de répondre aujourd'hui. Je leur conseille un arbitrage qui leur donnera plus de sécurité en même temps que des chances sérieuses de bénéfice.

En ce moment on s'occupe de défaire la fusion si laborieusement faite entre le Crédit de France, le Crédit de Paris et la Banque Romaine, Dans le projet en élaboration, la Banque Romaine et le Crédit de Paris fusionneraient, laissant le Crédit de France à lui-même, qui continuera sa liquidation.

La conclusion, à mon avis, c'est que les porteurs d'actions du Crédit de France doivent les vendre et les remplacer par des actions du Crédit de Paris ou de la Banque Romaine. C'est là ce qu'indique la logique.

Toutefois dans cet échange, il y a un danger que je ne veux pas vous laisser ignorer. Les bénéfices sont à peu près certains, sans aucun doute ; mais les actions du Crédit de Paris et celles de la Banque Romaine sont susceptibles d'un appel de fonds. Et j'ai bien peur que la première mesure soit prise ! Mes lecteurs, avant de prendre une résolution, devront bien réfléchir à cette éventualité.

Le grand nombre de lettres que j'ai reçues au sujet des parts du Panorama de Notre Dame de Fourvière me prouve que mes lecteurs m'ont bien compris. J'ai voulu leur indiquer un placement modeste, mais qui peut être fructueux, et qui, dans tous les cas, laisse au capitaliste une absolue tranquillité d'esprit. Il faut, en général se défier des affaires qui se présentent avec grand fracas, et accompagnement de grosse caisse. Les affaires qui se recommandent par elles-mêmes n'ont pas besoin de bruit. La Société du Panorama de Notre-Dame de Fourvière vient à peine de naître ; attendons quelques mois et vous verrez comment elle justifiera mes prévisions et les espérances de ceux qui lui auront donné leur concours.

Remarquez-le bien, les parts de fondateur qui valent de 40 à 50 fr. ne ressemblent en rien aux actions. Il est très-possible que certaines personnes ne soient pas en mesure de consacrer 500 fr. à une action ; mais en revanche on peut parfaitement acheter une Part de fondateur qui coûte de 40 à 50 fr. qui donne 45 °/° sur les bénéfices nets de l'affaire.

Saint-Laurent.

L'USAGE QUOTIDIEN de l'eau alcaline, dissolvante et reconstituante de Pougues guérit la catharres de vessie, la gravelle et la goutte.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, se procurer l'Huile de Hogg, qui ne se vend qu'en Flacon TRIANGULAIRE ayant sur l'Etiquette le Timbre de l'Etat Français.
HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE
Reconstituant
pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants débiles.
VIN CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Lymphatisme Dyspepsie
VIAL
LYON
PARIS

50 pour 1000 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840
PHOSPHO-GUANO ANGLAIS
ENGRAIS AZOTÉ
de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres
Le plus riche en Acide phosphorique connu immédiatement soluble, contenant 35 à 40 pour 100 de phosphate dont 26 pour 100 solubles dans l'eau, 6 à 7 pour 100 solubles dans le citrate d'ammoniaque, et environ 5 pour 100 insolubles. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.
GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.
N. B.—*Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'Acide phosphorique solubles dans l'eau.*
MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS
CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE
Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

Ar. Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, a'n Aotrou DE KERANGAL, bebken.

Dezhan lvez ie tle beza casset ... an oll scridou a zonant var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 3 a viz C'huevrer 1883.

Der Iaou, 25 a viz Kenver, so bet kendalc'het gant al lezen var ar varnerien, hag en despet d'ar prezegennou hir a vez græt en affer-ze, ne ve lavaret netra nevez na talvoudus en affer-ze. Neus ket cals mui o c'houlenn e ve hanvet ar varnerien gant eun neubeut electourien, mœs neubeut a so ar re a lavar ne dle ket beza kendalc'het ho flass dezho a hed ho buhez, petra benag ma vezint lakeat etre daouarn ar Gouarnamant, mar ghello houman tenna ho flassou digantho pa garo.

Lod ho deus aoun e ve hanvet tud a neubeut a dalvoudegez gant ann electourien, hag ann autrou Gerville-Reache a astomm adarre ar brezegen en devoa græt e miz Even diveza, o lavaret petra c'hoarvez e Suisse hag er Stadou-Unanet ha netra d'eus ar pez a c'hoarvez e Frans. Ann autrou Waldeck-Rousseau a respont e vezo fall tre mar ve hanvet ar varnerien en hor bro, hag en deus lavaret evessaat, penaus ma ve hanvet ar varnerien evel ma ve hanvet ann Deputeet, ar Presidant hag ar Senatourien, ec'h alfe marteze c'hoarveout penaus ar galloud nevez-ze a zeufe da veza treac'h d'ar Presidant, d'ann Deputeet ha d'ar Senatourien ne d'hoc'h ket goest abars beza her guelet gouzout pe talvoudus a vezo ar galloud nevez-ze pe didalvez, ha mar fell deoc'h e ve treac'h atau ar Vamm lezen hon deus. eo red derc'hel d'ar pez so brema. Ne ket æs goud petra rai ar Gambr breman ! Eun tachad a so so bet roet aliæs dezhi ann ali da evesseat piz oc'h ar pez a rea, mæs n'he deus ket chilaouet, ne gredan ket e rafe guelloc'h en droman, rag ne voar mui ha n'he deus gouezet beteg hen netra ken nemet c'hoari he fenn fall, ha m'eus aoun e kendalc'ho.

Er memes deves, er Senat, ann autrou Dauphinot, e hano ar Gommission, a verc pegeit e renco padout ann deves labour, hag e voter eun neubeut arc'hant d'ar Gouarnamant. Goudeze en em roer da eul labour a voar ann oll dud divar ar meaz peger talvoudus eo, ar varnerien a beoc'h a vez galvet peur-liæssa evid barn da biou e vezo pe ne vezo ket ar guir d'en em zervicha eus ann dour, Ma, breman emer e sonj dastum en eul lezen hebken ann oll tamigou lezennou a sell ous ann afferze, ha mar g'heller ober eun dra sclær e vezo talvoudus d'ann oll.

Setu aman ar pennadou so bet votet neboutoc'h :

Peb den a hell en em servicha hervez he c'hoant d'eus ann dour glaô a gouez vâ. — Ne zouar. Pehnad 7. — Ann hini en deus var he zouar eur vammen dour saô oc'h en em zervicha eus ann dour-ze, a renc dioual ne noazefe d'ar re ho deus ho douarou izelloc'h, dreist oll m'ho deus græt endro d'ar vammen labourou a heller guelet evid implija ann dour ha rei lient dezhan da dremen a zivar ho douarou. Ne hell ket kenneubeut en em zervicha eus ann eienen dour-ze, en henvelep fæson e virfe ous tud ar gommun, ar gear pe ar vorc'h da brofita eus ann dour-ze a servich dezho abaoue 30 bloas, hag ho deus ezomm anezhan, mæs n'ho deus guir ebet ann dud all var ann dour-ze, ma neus ket 30 bloas abaoue m'en em zervichont anezhan, perc'hen ann douar d'oc'h a beleac'h e sav ar vammen, a hell goulenn beza dic'haouet kement ha kement peb den.

Pennad 8. — Ma ia ar voez a zired dious ar vammen da redec da eur voez all a servich d'ann douar pe da eul labour benag, ar perc'hen na hell ket he lacaat da redec dre eun hent all gant gaou ar re ho deus douarou izeloc'h. Gouscoude ma ve hano eus eur vammen zour paket egis ma lavar ar pennad 4, ar perc'hen a zalc'h ar guir epad 30 bloas d'he distrei he unan evid en em servicha anezhan. Hag a vezo kendalc'het var ar pennad 4, a lavar piou a vezo ar barner pa savo var benn an dour gant eur re benag e sav eun tamic dispac'h, rag lod a lavar e vezo ar barner a beoc'h egis breman, ha lod all a c'houlen e ve Conseillerien ar Prefectur. Achui a rer evelse evessaat ous al lezen evid ann eil gueich.

Der Guener, e Cambr ann Deputeet, so bet kendalc'het gant al lezen var ar varnerien, mæs n'eus achuet netra.

A.

Abaoue ann 9 a viz Kenver ma eo distroet ann Deputeet hag ar Senatourien da Baris, evid ober ho

labour evid 1883, ne velomp ket ho deffe græt cals traou talvouduz, 10 deves a oa d'ar mare-ze abaoue ma oa tarzet ar Gambetta, ha cals eus ann Deputeet a oa o redec ann hentchou pa ne goust netra dezho, evid guelet ha possubl e ve dezho cahont digant tad Gambetta conje da anterri he gorf e Paris, mæs n'ho d'eus ket allet, ha goude tout, pe vern ann affer-ze evid ar Frans e peleac'h e chomo da vreigna corf eun den en deus græt kement a c'haou outhi, hag a oa hanter brein pa eo maro. Goudeze ar c'henta tra oa d'ober, a oa henvel eur Presidant e peb Cambr ha tud e carg travoalc'h evid ober ar bureo. Me sonje din n'ho dije ket allet en em glevout evid-se keit all, ho deus renket lacaat abars ho henvel oll, ar pez a ziscuez eur veich muioc'h zint pell da veza oll a unan, na ne gredan ket ec'h alfent beza morse. Beb bloas e gustument choasa eur re benag d'eus ar re oa ann neubeuta niver er Gambr evid ho lacaat er bureô mæs er bloas-man ho deus græt ar c'hontrol, neus bet hanvet hini ebet eus ar re ne oant ket Radicalet pe Republicanet guirion, hag ho deus discuezet c'hoas egis-se, penaus ma oa red var ho meno beza Republicanet anat evid goud ober mad eun dra benag, ar re ne vint ket Republicanet anavezet ne oant ket goest d'ober ann disterra tra ha da veza lakeat e carg ebet. Etoc ann devechou kenta a viz Kenver, ar Gouarnamant a gendalc'h oc'h en em stlenja var he c'hof evel eur velc'heden ru, ha ne ie ket re vuhan, mæs heulia rea atau ann hent a heulie kent, pa so digouezet eun dra en deus lakeat buez ennhi en eur he sponta. Jerom Bonapart, cousin Napoleon III, ha n'en deus morse gouezet ober netra dreist nemet traou diskiant egis aman, so bet o tribi kig da Vener ar groas assambles gant eun neubeut lamponet evelthan, a so deut sonj dezhan discarr ar Republic evid kemer he flass. Neuze a so bet savet beac'h var ar Gouarnamant. Ha petra benag m'en deus guir peb den da lavaret ha da staga ous ar mogeriou var tamou paper ar pez a sonj dezhan e ia a dreuz gouarnamant ar vro, evel m'en devoa lakeat Jerom moulla eur c'hant mil feuillen benag var bere en devoa lakeat he sorc'hennou, hag e oa bet staget lod anezho e Paris, ha lod all e meur a leac'h eus ar vro, he deus græt d'ar poliss distaga ann tamou paperze, ha prisonia *Craint-Plomb*. Mæs ma ne de ket goal calonec henez, ar re so a du ganthan a so calonecoc'h evithan, hag ho deus en em glemmet. Petra en deus græt ar Gouarnamant neuze? Eleac'h rapari ann droug he devoa græt, eo deut d'he vaassaat ; fallet so bet dezhi ober eul lezen nevez evid lavaret penaus kement hini a apparchant ous eur vouenn dud benag d'eus ar re ho deus gouarnet ar Frans beteg hen, a vezo casset pe a hello beza casset cuit pa sonjo d'ar Gouarnamant ec'h alje beza noazus d'ar vro, ha ma c'hoarvesfe en deffe eur re benag anezho egis ma c'hoarves gant bugale Lois-Filipp, en deffe eur renc benag en arme, ec'h hello beza tennet digantho, hag int a vezo harluet e meaz ar vro.

Floquet, eun diskiant so e penn ar re a garfe ober ar sort lezennou, mæs ar Gouarnamant ne garfe ket mont keit-se, rag e sonjer e renco ar Vinistret lezel ho flass pa zeuio ann affer dirag ann diou Gambr. Da beleac'h e ialo ann affer-ze da bara? ne ket æs goud, mæs evelken, red eo hen anzavout, goal glanv eo ar Republic! pa so bet savet aoun gantho e vije bet discarret gant eun digalon evel Craint-Plomb. Ha breman evid cahout eun digarre mad d'ober lezennou a enep ar Roïalistet, ann Orleanistet hag ar Bonapartistet, n'eus ken hano gantho nemet ema ar re-ze o clasc en em sevel enep carr ar vro evid discarr ar Republic, ha ker spontet int, ma leverer breman eus bet ordrenet d'ober eun enclasc piz e ti ar re so anavezet evel Roïalistet. Penaus! Sonjal a ra eta d'ar Republicanet e vemp ker diskiant hag int evid derc'hel en hon ti paperiou a alfe noazout da eur re? Couls e ve dezho dond da furchal evid tenna etre hon daouarn ar gour-c'hlezeier-ze hon deus lakeat ober, a leveront, hag en deus Rochefort roet dezho ar patrom anezho, peger sod emaint ha pegen æs e collont ho fenn. Henvel int breman ous eur gellienen paket etoues eur guiad kinnit, eur veich ma ver paket ennhi ne heller mui en em ziluia, ar muia ma glasker en em zisober anezhi, ar muia m'en em stardont ebars. A hent all, abaoue emaint e Paris, n'ho deus græt ken nemet evessaat ous al lezen evid renca a nevez, pe kentoc'h direnka al lezennou var ar varnerien, a oa e dalc'h da fin ar bloas tremenet, mæs ma chommer c'hoas eur frappadic abars voti al lezen nevez, e vezo dishenvel tre d'eus ar pez a oa c'hoant d'ober pa eo bet digasset en taul kenta gant ar Gouarnamant, rag cals a so etoues ann Deputeet ho deus cheinchet santimant, na ne garfent ket voti hirio ar pez ho devoa græt pa oa bet evesseat outhi evid ar veich kenta. Petra en deus gounezet Craint-Plomb gant ar pez en deus clasket ober? Prisoniet eo bet ha ne ve græt mui conje ebet da zen da vond d'he velet nemet d'he alvocadet, ha ne hell mui ober netra, nag en em glevout gant he dud. Mæs ar re all ho deus allet guelet sclær, penaus ma n'en dije ket clasket mond re vuhan, e vije bet possubl marteze d'ober eun dra benag. Hen a lavare var he baper, penaus m'en dije clasket ann duc a Vourdel Herri V, dond e Frans da gerc'hat he dron, hen Craint-Plomb a vije bet etoues ar re genta a vije æt dezhan, hag en dije ragtal peget en he fusuil evid sicour he chasseal. Fusuil Craint-Plomb! pion a alfe lavaret deomp e peleac'h ec'h hell beza ar fusil-ze. Nemet marteze ar re ho deffe he velet oc'h he c'huzet en eun toul coulin benag eus ar C'hrimée? Ma n'en deus ar C'homt de Chambord ken enebour da zouja pa glasco distrei e Frans, n'en deus ket ezomm da veza nec'het ganthan, rag ragtal Craint-Plomb,

he fusil o trascal e daou, mar deo ann hini hon deus anavezet gueichall, stlapet ganthan en eun toul benag, hag e renkefe tec'het, ha ma begefe, dre spont, ar foueren ennhan, ha gant ne ve ket lavaret netra dezhan gant ar re all, ne ket hen a glaskefe affer outho. Meur a veich hon deus guelet d'oc'h petra eo goest. Eun den hag a dec'hefe rag ar c'had, ne de ket goest da sponta ar chasseourien guirion. N'eus fors peger digalon eo ha pegen didalvez, e vije bet guelloc'h he lezel e liberte, rag breur-caer eo da Roue ann Itali, hag henes a alfe clasc chican ouzomp ma carfe ar Republic clasc re a chican outhan.

A.

Ar Vreuriez dizoue.

Piou breman ne alfe ket compren guelloc'h peger bras eo cassoni ar vreuriez dizoue a enep Jesus hag he Ilis? Ar Farisianet a oa pers er vreuriez-ze a damalle da Jezus chasseal ann droug-sperejou dre sicour Beelzebuth prins an diaoulou. Neuze Jesus a respontas anezho : nag ho pugale ho deus ive pers er vreuriez dizoue, gant sicour piou ec'h hell ar re-ze ho chasseal? Rag-se int eo a varno ac'hanoc'h, rag me a zistruj galloud Beelzebuth, dindan galloud piou hoc'h oll couezet. Eno ive eo e tisclær Jesus eo enebourien ar Speret-Santel ar re ho deus pers er vreuriez dizoue, rag int a fell dezho he chasseal evid rei leac'h da speret ar gaou, hag a so o clasc bruda dreist ann oll burzudou ann oll traou souezus ne teuont nemet d'eus ann droug-speret, ha d'eus skiant ann dud evel oberou ar majisianet, ann dauliou a dro, ann dud a voar diougana dre c'housc, hag e teu neuze dezho dre sicour ann droug-speret anaoudegez d'eus cals traou n'ho deus morse desket, kense ho blasfemou a enep ar Speret-Santel ne vezint pardonet dezho nag er bed-man, nag er bed-all. Tud Niniv ha Rouanez Saba a zougo testeni en ho ænep da zeves ar varn (Matth. XII. Marc III. Luc XI.)

Goude ma oa savet Jesus en Eê da zeves ar Iaou Basc, ar Farisianet hag ar Sadduceanet a vouie petra glaske ar vreuriez, a insitas ar veleien ha barnerien ann templ da gemer ann ebestel evid miret outho da brezec ann aviel (Act IV. V.) Saul a oa he unan eus re ar vreuriez, hag e oe red dezhan guelet ar burzudou a oe græt en he genver evid he gonvertissa hag ober anezha sant Paul. Jesus-Crist he choasas he unan evid ober anezhan brassa enebour ar vreuriez dizoue. Rag-se eo bet a viscoas hag eo atau cassaet cals gant oll mignonet ar vreuriez, rag hen ho anaie hag en deus ho disculiet e peb fæson. Simon ar majisian a felle dezhan beza enoret evel eun Doue, a reas van d'en em ober cristen er gear a Samari a beleac'h e oa ginnidic. Falvezout a reas dezhan prena ar Speret-Santel, mæs Sant Per he gondaonas hag he alias meurbed d'ober pinijen eus he dorfet (act VIII), mæs hen a oa couezet re eus a neuze etre skilfou Satan hag ez eas da Rom evid sevel Relijion ann diaoul er gear-ze e kenver Relijion Jesus-Crist. Eno eo e rencas Sant Per enebi outhan.

Ar Farisianet hag ar Sadduceanet couezet atau muioc'h-mui dindan galloud Satan, a gassas ho deskibien dre ar bed oll evid enebi ous prezegennou ann Ebestel ha gounis ann oll dud d'ho fals credennou. Ar re-ze eo so bet ann heretiket kenta hanvet Ebionitet, Cerdonitet, Gnostiket, a deue goude beza græt van dre fallagriez d'en em ober cristen, da glasc cheinch al lezen gristen, ha da lacaat e leac'h ann Doue guirion ha Jesus-Crist he vab græt den, Satan hag he sclissen fall, sant Paul ho c'hondaon, hag a ro ann ali da Dimote d'en em viret da veza touellet gantho (1 Tim. 14 ; IV, VI.) Re hir e ve scriva ar pez oll en deus scrivet Sant Paul a enep ar vreuriez daonet-ze, ar pez oll en deus lavaret eus he oberou ha deus he fallagriez evid ann amzer da zont. Evelken e lavarimp eur ger benag anezho. da genta eo Elymas ar sorser oc'h enebi ous Barnabe ha Saul, evid miret ous ann offiser romen Sergius Paul d'en em ober cristen. Neuze Saul a gemeras divezatoc'h ann hano a Baul abalamour d'ann offiser oa bet convertisset ganthan, oc'h en em gavout leun eus ar Speret-Santel, a sellas en he fass ous ann den fallacr-se, hag a lavaras dezhan : O den leun a dromplerez hag a valis, mab ann diaoul hag enebour da beb lealdet, ne ehanfot ket eta o clasc goassaat henchou ann autrou Doue, hag e lavaras dezhan e teuje da goll sclærijen he zaoulagat, ar pez a c'hoarvezas e guirionez ragtal (Act. XIII.)

En he lizer kenta da Dimothée, sant Paul a eneb eus he vella ous ar vreuriez, hag ar re en em lez evel tud sod da veza touellet ganthi. Etoues ar re-ze ez oa Hymenée hag Alexandre en deus roet da Satan.

Goudeze, o pellaat evelse dious credennou ar vreuriez dizoue, a fell dezhi discarr ann dud ho deus ar galloud, a so e carg, e c'hourc'hemenn pedi evid ar Rouane hag ann oll dud ho deus carg da evessaat ous ar bobl (1 Tim. I. II.) Discleria a ra dre avans peu sort gevier ha peu sort droug a rai ar vreuriez, egis ma so bet guelet etoues ann heretiket e peb amzer. Hogen, ar Speret-Santel a lavar sclær avoalc'h, penaus dre ma dremeno ann amzer, cals a zisnac'ho ho feiz hag a heulio sperejou fall ha gaouierien, ha credansou diaoulou ha tud leun a fallagriez, a vezo brein ho c'houstians, a zifenno ar briedelez, hag en em zervicha d'eus al loenet crouet gant Doue evid magadurez ann dud fidel hag ar re oll anav ar virionez (Ibid. IV.)

Er pennad tri eus he eil lizer da Dimothee, sant Paul a ziscues pere eo a vezo vissou ha fallagriez ar vreuriez, hag ar pez a lavar eo ar pez a dremen hirio. Hogen, emezan, red eo deoc'h gouzout ervad, penaus mare a vo, e vezo guelet devechou diæs ha leun a zanjer. Bez e vezo tud ha n'ho de-

vezo nemet carantez evitho ho unan hag evid ann arc'hant, na zujint ket ous ho c'herent, tud dianaoudec, leun a ourgouil, enebourien ar peoc'h, boaset da lavaret gaou var bouez ann oll, mezvierien douget muioc'h d'ar blijadurezou fall eget d'ar garantez evid Doue. Ar re-ze ho devezo eur skeud relijion, mæs e guirionez ne vezint nemet tud fall. Tec'hit pell dioutho, rag etoues ar re-ze en em gav ann dud fallacr ne ouzont nemet redec ann ties o stlenja gantho d'ho heul merc'hedigou goloet a bec'hejou hag a beb seurt siou fall, a vez atau var ho meno o redec varlerc'h ar virionez heb he faça morse, rag evel ma enebas Jannes ha Mambres da Voïses, ar re-man ive so enebourien touet d'ar virionez, tud hag a so brein ho speret ha collet gantho ar feiz. Hogen, ne hellint ket mond re bell, rag ho sottoni a vezo anavezet gant ann oll evel hini ar sorserien eus ann Ejypt am eus hanvet huelloc'h. Ar re a lavar ec'h hellont prezec gant ann dud varo ho unan pe dre sicour ann dauliou a dro hag a sco, ar re a lavar anaout ann traou da zont dre sicour ann dud cousket, assambleou ar breuriezou cuzet e pere e veler aveichou ann diaoul oc'h en em ziscuez, hag a lavar cahout dre ho sicour ann anaoudegez d'eus ar pez a c'hoarvezo en amzer da zont, hag a heuil, siouas ! fals credennou ar baianet hag ann heretiket ho deus bevet e peb amzer hag hon deus ho anavezet, en eur ger, ann oll breuriezou cuzet, ar Franmasonet, ar Sosialistet, ar Gommunistet, tud ann *Internationale*, ar re-ze oll a ziscuez eo guir penn-da-benn comsou Sant Paul.

Heman a gendalc'h er pennad IV. Ho pedi hag hoc'h aspedi a ran dirag Doue ha dirag Jesus-Crist a ziskenno da varn ar re veo hag ar re varo pa vezo fin ar bed, prezeget comsou Doue e peb amzer, gourdrouzet anezho hag ho scandalet gant pasiantet hag herves al lezen, rag dont a rai eun amzer e pehini ann dud ne blijo mui dezho clevout sort hano al lezen guirion, ha gant ar c'hoant ho devezo da clevout traou hag a blijo d'ho speret, e claskint a beb tu tud hag a roio ho c'hoant dezho, ha kense, int a stanco ho diouscouarn evid miret da glevout ar virionez hag ho digorro evid chilou conchennou. Sant Paul a lavar adarre traou henvel en he lizer da Dite. Sant Per ive en eil pennad eus he eil lizer, a lavar ive divarbenn breuriez Lusifer :

Evel ma so bet fals profetet etoues ar Juzevien, evelse ive e vezo guelet en ho touez tud hag int a zesco d'ar re all lavaret gevier, hag a savo breuriezou evid ho c'holl, hag a ialo ho unan da goll, rag ma zisnac'hint ann autrou ho Doue en deus ho frenet en he vadelez.

(*Eur pennad all eur veich all*). A.

HISTOR
Pempet Pelerinaich Escobti Kemper ha Leon da Lourdes e 1882
(11-16 miz Guengolo.)

D'ar Gueher vintin e oe lavaret eun offern evid ar gommunion. Lavaret e oe gant ann autrou Arhan, person-canton neuze e Plogastel-Sant-Jermen hag hirio person-canton e Sant-Martin e Brest, hag ive rener ar Pelerinaich evid ann eneou. Ann autrou Peyron, chaloni a enor ha secretour ann escobti a lavaras ann offern a drugarez. Ann autrou Pelle, person Guilligouarc'h, a gimmiadas dious ar Verc'hez e brezonec e hano ann oll, ha goudeze ann autrou Arhan a savas er gador. Kinnig a reas d'ar Verc'hez ar goulennou a oa bet carget d'ober d'eus pers ann dud vad. Hag ar Pelerinet o lavaret ar memes peden, a c'houlennas digant Doue hag ar Verc'hes ann eil evid egile ar grasou ho devoa c'hoant da gahout. Erbedet e oe ous ar Verc'hes hon escobti ker caer : Goulenn a rejeur diganthi miret ha kenderc'hel ar Feiz en hon touez; pellaat diouzomp peb tra noazus hag ann enebourien; pedi a rejeur ive evid ar vugale e pere n'hon deus ket ehanet sonjal er c'heit ha ma'z omp bet chomet e *Lourdes*, evid ma vije allet kenderc'hel rei dezho eun descadurez gristen ; goulennet so bet erfin digant Mari rei ners ha calon d'ar re so carget da veilla var ann eneou, evid ann autrou'n escob, hag evid achui, e eo roet deomp er c'haô benediction ar Sacramant.

Tenereat e oa hor c'halon. Deut a oa heur ann disparti, mæs araug cuitaat d'eus al leac'h benniget-ze a beleac'h ne teuer morse nemet gant sonj distrei, e tliemp clevout c'hoas comsou calonec ha madelezus. Unan d'eus Relijiuset ar c'haô a dlie dond da gimmiadi diouzomp. D'ann devez diveza dious hor Pelerinaich, ann heaul a oa bet savet skedus bras. Ar Verc'hes beniget a seblante c'hoarzin ouzomp d'ar mare ma oamp o vont cuit. Dious ar mintin, ann Tad a oa keijet ouzomp hag hon devoa lavaret dezhan en eur c'hoarzin : — Ah ! va zad, ar Verc'hes m'eus aoun, so bet falvezet ganthi ebati ganeomp en devechou-man ! Pebes amzer fall epad ann devechou diveza ! Ha breman pa emaomp o vond cuit, setu deut ann amzer vraô ! Ar Relijius mad en devoa dalc'het sonj eus ar pez hon devoa lavaret dezhan, hag hen a lavaras d'ar Pelerinet : — Nan, Bretonet, arabad eo deoc'h sonjal penaus ar Verc'hes, pa n'he deus roet deoc'h nemet amzer fall, he deffe clasket evelse ober goab ac'hanhoc'h, hi a felle dezhi rei leac'h deoc'h da ziscuez guelloc'h ho carantez evithi, hag ive ar feiz crenv hoc'h eus discuezet ken anat deomp. Hoc'h anaout a rea mad, hag e vouie petra oac'h e guirionez ; hag ac'hano ar missioner a gemeras leac'h da veuli feiz ar Vretonet ha d'ho alia da genderc'hel atau er stad-ze. Hag evid ma vezo æssoc'h deoc'h kenderc'hel en ho feiz, distroet aman da

c'houlenn ar c'hrass-ze digant ann Itron Varia Lourdes a garit kement. Bretonet, a so breman o tont cuit, ne ket kenavo a lavaromp deoc'h, mæs d'ann distro !

E guirionez, ann oll n'ho devoa ken c'hoant. Ne hellomp rebeichi nemet eun dra ous ann Tad mad-Re a veuleudiou en deus græt ac'hanomp, mæs diwar ar meuleudiou-ze, hon deus anavezet ar santel. Goude ar gommunion, eno er c'hâô dirag ar Verc'hes santel, oll a unan hon devoa canet ar *Credo*. Kense e sonj deomp e vezimp atau crenv er Feiz hag er garantez evid Mari. Erfin, evid ar veich diveza, hor Bretonet a dremenas dre ar c'haô ha neuze e oa red dond cuit. Ann trein kenta a gemaas Lourdes da zeg heur hag ann eil da greisteiz.

Antronoz e gar *Lucon*, e veljomp ann autrou Catteau en he vadelez evidomp, o tont da veniga daou drein ar Pelerinaich. Pa oamp o vont, ann autrou Girard, secretour ann Escobti, a oa deut d'hor saludi d'eus pers ann autrou Catteau. D'ann distro, araug 5 heur dious ar mintin, ann autrou n'Escob a oa deut di assambles ganthan. Ann autrou Catteau, en he vadelez a dad, en devoa dalc'het sonj d'eus ar garantez a oa bet siellet varlene e Lourdes etre ar Vendeanet hag ar Vretonet. Var he ali eo ho devoa varlene ar Vendeanet digemeret hor c'henvrois gant kement a vadelez. Evid ann autrou'n Escob, ne helle ket ancounec'haat en devoa guelet varlene Vendeanet ha Bretonet bodet assambles var ho dro ha reseo assambles he venedichon calonec. Ar re ac'hanomp ne anaient ket c'hoas ann autrou'n Escob Lucon ne ket bet diæs dezho entent mad, penaus ho deus allet varlene hor c'henvrois en em domma ker calonec outhan. Ann autrou Catteau a rede d'eus ann eil voitur d'heben, hag a gave eur goms madelezus da lavaret d'ann oll, ha goudeze e vennigas ac'hanomp oll assambles, epad ma vijemp clevet o chouhal : *Beva ar Vendeanet ! Beva ann autrou'n Escob Lucon !*

Trugarez, autrou, da veza hor beniget ! Mar peus dalc'het sonj d'eus Pelerinet Breiz, ar re-man ne hellint ket hoc'h ancounec'haat. Ho Vendeanet ho deus lavaret d'hor Bretonet : En ho iez d'eus Breiz canit deomp ho tonidu brava, ha ni ive en hor iez eus ar Vendée, ni a gano ive ganeoc'h Daou zeves. c'hoas hag e veloc'h er plass he deus choaset he unan ar vamm all ne ehan morse Breiz d'he fedi.

O vond var benn ho taoulin, erbedit calonec da vam he Rouanez, ho preudeur d'eus ar Vende ez a ho c'halonou d'ho heul.

Ni autrou a viro c'hoant ho cristenien, fouge a vo ganeomp ha laouenediguez beza sicouret gant pedennou calonec ar Vandeanet. Vande ha Breiz a so drou c'hoar ; ouspen eur veich e histor ar bed, ant bet guelet dorn ann eil en heben, hag atau ho deus kerzet a unan evid difenn ann traou santela. Ho Vendeanet eo ho deus digasset deomp da sonj d'eus kement-se.

Ar memes mor var hon aochou
A red dalc'h-mad heb ehana.
Ar memes histor en hol leoriou
A gan ann oberou caloneca.

En despet d'ann disparti a laca ar steir etrezomp so bet redet d'ar mor corfou hon tud maro. Ar memes maleuriou, ar memes gloar ho deus scoet ingal hag heb sellet eus ann daou du. Ar bobl en hor bro, autrou'n Escob, a gano da viken ar c'hanticou caer-ze hag evid discuez hon anaoudegez vad en ho kenver, ni a gavo dudius cana hag as-cana adarre scoulmomp hon daouarn ! Neus fors petra a stourmo ouzomp.

Ni a zalc'ho d'hor promessaou
Ann autrou Doue var daou du ar steir,
A gavo divreac'h ha calonou,
O Mari ! O mam a fizians,

Vandeanet ha Bretonet, tud eus ann amzer goz
Hen touet a reomp, 'vid ann Ilis, 'vid ar Frans,
Da viken e vezimp var saô evel hon tadou coz.

Ne ket red deomp as-lavaret aman ar pez hon deus merket en eur gommans. Ne ket red kenneubeut lavaret cals a dra var ar pez a dle beza eur guir Belerinaich. A hent all, meur a veich hon deus hel lavaret. Ann dud cristen oc'h embann ho Feiz heb aoun ha dirag ann oll, dre ma gresc atau fallagriez ann dud difeiz ha dizoue. Ar gristenien o tiscuez anat evidomp parfet ez eus eun Doue o ren ar bedennou, hag o soursial ac'hanomp ha kementse rentet sclær ha guir evid ann oll dre ar miraclou a veler o c'hoarveout en hon amzer evel en amzeriou kenta eus ann Ilis, Mari enoret evel guir difennourez ar gristenien egis ma eo anavezet a viscoas.

Ann hano santel a Vari hag he vurzudou brudet hag embannet dre ar bed oll cristen evel en amzeriou brassa eus ar feiz catolic. Oll gristenien ar bed a bez oc'h en em unani er Feiz dre ar guel eus ann dud-ze deut a beb bro hag a vilierou o starda ann eil heb aoun e dorn egile ar fizians dreist a zalc'h atau ar feiz catolic o crenvaat atau, en despet da ankenniou ha glac'har ann amzer a velomp breman, hag o lacaat e calonou ann dud cristen ar sonj eus ar c'homsou-man, scrivet gant ann abostol Sant Paul : *Nolite fieri tristes sicut cæteri qui spem non habent.* Arabad eo deoc'h beza trist evel ar re n'ho deus mui tam fizians..... Er memes amzer, calon, guir calon ar Frans o tiscues e chom atau beo avoalc'h ar feiz gristen ennhi ma hello mare benag, beza entanet a nevez ganthi : — frouez burzudus ar garantez gristen oc'h en em ziscuez ken anat dre unvaniez tud a beb stad en em glev ker mad etrezho evid servicha gant madelez ha pasiantet ar glanvourien ne vent evitho, nemet abalamour ma'z int cristenien, nemet diavezidi, tud dianavezet. Ann oberou dister hag a binijen græt evid enebi ous ann ourgouil hag

ar pec'het. Erfin, ar beden, ha ne ket hebken eun éne o renta he zeverion da Zoue en he gambr pe en eul leac'h distro, mæs ar beden assambles hà dirag ann oll, gant he c'harantez, he burzudou, he ners hag he c'halon, peden ann den just oc'h en em izelaat, peden ar pec'her o c'houlenn truez, ar beden o trec'hi var justis Doue hag o tenna miraclou diganthan.

Gant kement-se oll clanvourien rentet pare, hag o chomm e creis ho breudeur evel testou madelez ar Verc'hez, ar c'halonou crenveat er feiz, ar gristenien o compren e tleont discuez ho feiz dre ho oberou, hag o kemer calonec ar resolusion da veva da viken evel guir gristenien. Ar guel d'eus ar brava lidou eus ar Relijion gatolic a ra d'ann eneou sevel æssoc'h a ze varzu Doue : Mari o tiscuez d'ann eneou cristen pegement a garantez he deus evitho : ar garantez evid ar Verc'hez santel o creski er c'halonou eur bann-heaul o tont eus ann Eê da domma ann eneou cristen ; ar Barados oc'h en em zigorri dirazho ; eur c'houez a santelez oc'h en em leda var ann Escobti, ar parræsiou, ar breuriezou, ann tiegezion ho deus bet guelet eur re benag anezho o tont da gemer pers er Pelerinaich-ze. Henvel ous ar pez a oe ar Pelerinaich er bloaveztou diveza, henvel eo bet c'hoas er bloas-man, hag e vo c'hoas, rag kenderc'hel a raimp o vont da Lourdes da c'houlenn sicour Mari madelezus.

Ave Maria ! A.

Deis ha bloas ann 21 a viz Kenver. — Lidou ann devez-ze a c'hlac'har so bet græt er mintinman e Paris, er chapell savet var relegou Lois XVI hag he vroeg.

LOIS XIV.

Lois XVI a oe bras dre he valeuriou ma ne oa ket dre he skianchou bras. He vertuziou a oe re eur c'hristen ma ne oent ket re eur Roue.

Ann offeren genta so bet lavaret da 7 heur. Guelet hon deus er chapell cals micherourien, eun neubet offiserien hag eur soudard benag. Ne fell ket deomp merca aman numero ho rejimant, na ne vezo ket diæs deoc'h perag.

Cals tud fidel hag a bede calonec, so bet o kemer pers en oll offerennou a so bet lavaret beb heur bete creisteis. Ne vouie ket caër petra d'ober ha setu d'oc'h a beleac'h eo deut he oll maleuriou ar mad a glaske da genta ha dreist peb tra, mæs n'en devoa bolontez stard ebet, ne oe calonec nemet evid gouzanv peb seurt miseriou, mæs ken diæs a oa deut ann traou d'ar mare-ze, ma vije bet red evid reisat ha cundui peb tra, unan eus ann dud dreist-ze a vez casset gant Doue beb ann amzer evid beza mistri ann dud. Peb tra a save a enep ar Roue, ann noblans, ar varnerien, ar vourc'hizien, hag ar bobl he unan en devoa bet he liberte diganthan, na ne vouie en em servicha anezhi nemet evid enebi outhan. Charlemagn pe sant Lois marteze ho dije allet lacaat ann dud da suja dezho, mæs Lois XVI ne reas nemet rei dezho ho faltaziou. Ne oe Roue nemet evid senti d'ar re all hag he sujidigez a oe dispar, hag e c'hoarvez meur a veich gant ar re a lenn he histor truezus e rencont lenva. Ne hellont ket tamall dezhan da veza bet re vedelezus, hag e guirionez, kement a druez ho deus outhan, m'he gemeront evel eur c'hristen parfet, hag e credan parfet, penaus ma ne ve mor se enoret Lois XVI egis eun den brudet, ec'h allo beza kemeret evel eur sant.

Penaus e varv eur Roue.

Ar Roue Lois XVI a oa bet condaonet d'ar maro.

Hag e oa digouezet evithan ann nozvez diveza.

Clery ar mevel, goude beza lezet ar Roue d gousket eun neubeut, a zihunas anezhan. Eun auter a oa bet savet en he gambr, ha Lois XVI e em brebare d'ober ar sacrifis eus he vuhez, epad ma oa ar belec oc'h en em brebari da ginnig da Zoue ar sacrifis santel eus an offern. Eurus en em gavan bremen, a lavare ar Roue, da veza dalc'het d'am Relijion. Pegen diæs en em gavjen d'ar marman ma n'am bije mui tam feiz, pa rencan merve var ar chafot.

Doue en deus græt din eur c'hras caër meurbet Ia ! breman eo e tiscuezin dezho ec'h ouzon mervel.

Chilou ann offern a reas neuze ha reseo ar gomunion gant cals devotion.

Seis heur a oa. Peb tra oa prest evid he suppli Paris a save spontet oll. Digouezout a reas Santerre e prison ann Templ, ha ganthan eur vandenad eus ann dud fall a daver stanc e Paris da gemer ann devechou a valeur, he arme a oa. Be oa ive oc'h he heul eun neubeut canoliou a lakea kear oll da grena Egis-se e tigouescher var dachen Lois XV, eleac'h ma oa savet ar chafot. Eno e penn ann traon ar chafot, ar Roue a ziviscas he unan he chupen. Be oa o vond da bignat gant ann diri pa begas he vourrevien en he zaouarn evid ho staga a dreonv he gein. N'en devoa ket sonjet e kement-se, kense e buntas cuit ar bourreo, mes neuze ann autrou'n abad Edgeworth, a lavaras dezhan Eun henveledigez muioc'h eo a vezo etre c'hui autrou Roue hag ann Doue a dle en em rei deoc'h abars nemeur evid ho recompansi.

Neuze ec'h assantas ar Roue lezel ar vourrevien staga he zaouarn dezhan, hag ann abad a lavaras dezhan pa oa o vont da bignat gant diri ar chafot.

Mab sant Lois, pignet d'ar Barados.

D'ar mare-ze e reas sin Santerre d'ober trouz gant ann taboulinou, evid miret outhan da lavarer ebet ken, na d'ar re oa var ann dachen da sevel ho mouez kenneubeut,

Ann histor a fall-galon, eleac'h conta deomp an nemorant, mæs eun tsst, ar bourreo eo hel laval deomp. Pignat a reas var ar chafot, emezhan, hag

e savas en he za, egis m'en dije bet c'hoant da lavaret eun dra benag, mæs lavaret e oe dezhan ne oa ket possubl hen ober. Neuze e oe casset d'al leac'h ma tlie beza dibennet hag e stager anezhan, hag ec'hano e oe clevet o chouhal : Pobl, me so condaonet da vervel, ha gouscoude oun divlamm. Neuze o tistrei varzu hag ennomp. e kendalc'has : Autrounez, n'am eus græt droug ebet d'eus ar pez oll a damaller d'in, n'am eus ken c'hoant nemet ec'h alfe va goad assuri eürusdet ann oll fransizien. Setu he gomsou guirion ha diveza.

Evid disclæria ar virionez penn-da-benn, a gendalc'h ann test spontus-ze, gouzanvet en deus kement-se oll gant eur peoc'h hag eun ners calon ken dispar, ma omp chomet oll sebezet ganthan. Me voar avoalc'h e teue ann ners calon-ze dezhan d'eus he speret a Relijion, ne grede den enebi gwellec'h evithan.

Sinet :

SAMSON, *bourreo.*

Eun test all hon deus c'hoas, eur belec, paour toner eo oa bet casset gant ar Gommun evid beza test d'eus maro ar Roue.

A-hed ann hent, eme Jakes Rous (ar belec-ze) n'eus bet clevet netra. En eur dremen dirag ti Ministr ar Marine, ni so bet savet en he vuroiou, ha n'hon deus ket collet ar guell d'eus Capet, ken a-c'han ma eo bet dibennet. Digouezet da zeg heur 10 minuten, eo bet 2 minuten o tiskenn dious ar voitur hag o pignat var ar chafot. Falvezet so bet ganthan prèzec ous ar bobl, mæs Santerre en deus miret outhan, hag he benn so couezet er paner.

Egis-se ec'h achuas Lois XVI, Roue a Frans hag a Navarre, hag heritour da dri-ugent Roue.

KELEIER.

D'ann 21 a viz Kenver, e oa bet redet ar brud e Paris, Penaus ar prins Victor, mab Craint-Plomb, a oa deut da dremen 24 heur e sonj guelet he dad. Ni a hell assuri deoc'h ne oa netra guir er c'helouzo, ar pez so suroc'h eo e tigouezo abars pell groeg *Craint-Plomb*, c'hoar ar Roue Itali.

Ar Vinistret ne ouzont mui petra d'ober : Lod anezho a garfe enebi ous follenteziou ann Deputeet all, ha lod all er c'hontrol a rai ar goassa ho devezo c'hoant ar Radicalet.

Duclerc a lavare deac'h en dije goulennet digant ar Gambr, divar benn affer ar gazetennou, ha be ho devoa c'hoas fizians ann Deputeet pe n'ho devoa mur.

E guirionez, ar Gouarnamant p'he deus kemeret spont, ne voar mui petra d'ober.

Lavaret a rer, penaus d'ar mare-man, en em gav nëc'het bras cahout *Craint-Plomb*, hag e garfe ne ve mui en he brisonioù. Ma teufe ar prins da vont cuit, e rafe eun dra talvoudus d'ar Vinistret, hag e credomp, penaus ma glaskefe tec'het ne ve ket miret outhan.

Ar Gouarnamant a leverer c'hoas, en deus æsseat lacaat Prinset Orleans da rei ho discarg d'eus ar plassou ho deus en arme, mæs disnac'het ho deus, hag e fell dezho gortos da genta petra rai ar Gambr.

E berr comsou, ec'h heller beza assur breman, penaus ar Vinistret n'ho deus mui evel Ministret nemet eun neubeut deveehou buhez.

Conseil ar Vinistret dalc'het er mintin-man e ti an autrou Duclerc, adalec 10 heur, a so bet padet beteg 1 heur goude creisteis. Ann autrounez Herisson, de Mahy, Duvaux ha Per Legrand, ho deus lavaret e oant contant da voti lezen Ballue, a lavar e renker chasseal ragtal ar Brinset dious ann arme.

Ann autrounez Deves ha Tirard, ho deus lavaret e sonje dezho e oa possubl ober ar memes tra heb mond keit all.

Ann autrounez Billot, Fallières ha Jaureguiberry d'ho zro, ho deus lavaret penaus ar guella oa der-c'hel d'al lezen a felle d'ar Gouarnamant da ober. Ar pevar Ministr all ne fell ket dezho plega, hag ho deus assuret, penaus pa oa ann traou en dailze. ne oa ket dao dezho mond d'ar Gambr da lavaret peb unan anezho en he vureo e peu sort sonj e oa.

Da zivheur, ar Vinistret oll so en em rentet e palæs ann Elysée, hag ho deus sinet ho demission hag he roet da Bresidant ar C'honseil, Duclerc. Neuze eo red clasc heb dale Ministret nevez ! Mæs meus aoun e vezint pell abars beza cavet re all na ne vezo ket æs.

Unan d'eus ann devechou diveza-man, da zivheur goude creisteis, so bet savet ar siel e *Vilied'Avray*, var draou Gambetta.

Be oa eno, ann autrou Boitelle, barner a beoc'h e *Sèvres*, Ann autrou Sandrique, Depute evid departamant ann Aisne, carget da zioual ne vije bet torret ar siel gant den, ann autrou Leris, breurcaer da C'hambetta, hag ann autrou Girard de Rialle, a oa o terc'hel leac'h ar Gouarnamant.

Goude ma vezo bet evessaet piz outho, ar paperiou a ye talvoudus d'ar vro, a vezo casset d'al leac'h ma zioualler ar re-ze.

Goudeze ar famill a hello ober ar pez a garo gant ann ti.

Er sizun all, ann oll a lavare penaus ann autrou Laboulaye, clanv abaoue eun tachad, a oa en he bassion ha dare dezhan da vervel ; mæs a drugarez Doue ne oa ket guir, hag er c'hontrol, iec'het ar rener brudet-ze d'eus scolaich a Frans ne ket goassaat he devoa græt, mæs guellaat. Credi a rer soken penaus heb dale e vezo iac'h avoalc'h evid kenderc'hel he glass.

A.

TRAITEMENT ÉCONOMIQUE. — On voit toujours avec plaisir les simplifications et l'économie s'introduire partout, même dans les choses de la médecine surtout quand il doit résulter des multiples avantages. Les eaux ferrugineuses ont été justement appréciés et vantées en tous temps pour les excellents effets qu'elles produisent. Mais comme tout le monde ne peut aller aux *Eaux*, et que le régime des Eaux minérales n'est pas accessible à toutes les bourses, on a voulu trouver le moyen de mettre l'eau minérale ferrugineuse à la portée de tout le monde. On fait soi-même son eau minérale ferrugineuse pour la consommation journalière, au moyen de quarante gouttes de *Fer Bravais* dans un litre d'excellente eau ordinaire.

L'économie réalisée par ce système permet de faire une plus large place aux bons vins et aux biftecks.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

Paiement au gré des fabriques et des ecclésiastiques.

Plus d'Asthme. — Plus de Catarrhe

Guérison prompte et sûre des bronchites, oppression, rhumes, maladies de poitrine par l'*AMADOU* et l'*ELIXIR* PATRIGEON. L'Elixir Patrigeon guérit en quelques jours la toux la plus rebelle. Dix années de succès. Prix : Boîte, 4 fr. ; 1/2 boîte, 2 fr. 50 ; le Flacon élixir, 3 fr. — Dépôt général ; Pharmacie PATRIGEON, à Evreux. — A Quimper, pharmacie MORPAIN. — (Envoi par colis postal).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Change. — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

POUR HATER les convalescences, il faut, au repas, couper le vin avec l'eau minérale naturelle gazeuse et constituante de Pougues.

EAU DES SIRÈNES

La **seule eau inoffensive**, rendant aux cheveux et à la barbe leur couleur naturelle, *sans tacher la peau ni le linge*. E. GUERSQUIN, pharm.-chimiste, 112, rue du Cherche-Midi, Paris; chez les princip. Pharmacns Parfum.-Coiff. Flacon 10 fr. et 6 fr.

On expédie contre mandat-poste.

DÉPILATOIRE

Pour détruire les **Poils Duvets** du visage, etc. *seul qui soit inoffensif*. Sécurité absolue et d'un emploi facile. Flacon 12 francs et 6 francs. E. GUERSQUIN pharmacien-chimiste, 112 rue du Cherche-Midi, à Paris.

On expédie franco contre mandat-poste.

Etablissement fondé en 1849 à Terre-Neuve

Huile de Foie de Morue de Hogg

D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :

Rhumes, Bronchites, Phthisie

Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau

et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats

Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, *se procurer* l'Huile de Hogg, *qui ne se vend qu'en Flacon* TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* Timbre de l'Etat Français.

HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS

Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATES

TONIQUE Fortifiant pour Vieillards, Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.

VIN DE VIANDE

CONTRE Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement Dyspepsie

LYON VIAL, rue Bourbon, 11 — PARIS HENRY, r. Gallion, 11

FER BRAVAIS

(GOUTTES CONCENTRÉES)

Chlorose Anémie Pâles Couleurs

APPAUVRISSEMENT DU SANG

Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux

Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.

DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

250 pour 100 de REVENU PAR AN

LIRE Les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord..
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a die beza great da Perc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bivizliken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

ALEL.

Pedi a rer ar re ho deus græt marc'had da reseo ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*, da zigass ar c'henta ma vezo possubl priz ar marc'had-ze, d'ann autrou Ar. de Kerangal, perc'hen-merer ar gazeten.

Ann niver eus ar re en em gav divezat gant ho faemant a so bras, ha dre ho leziregez e vezint caus ne hellfe mui ar gazeten kenderc'hel da chomm a za.

Kemper, 10 a viz C'huevrer 1883.

Ar Vreuriez dizoue.

Cals tud a heulio ho buhez fall ha lubric hag ho disurjou, hag ar re-ze a enebo ous ar virionez, hag a douello ar re all dre ho c'homsou fallacr, hag a verzo hoc'h eneou evid leunia ho avarisdet, mæs tostaat a ra bemdeiz ho c'hondaonation, hag e teu suroc'h-sur e vezint collet. Rag ma n'en deus ket pardonet ann autrou Doue d'ann æles goude ho fec'het, mæs en deus ho zaulet carget a chadennou en Ifern, e peleac'h e renkint gouzanv da c'hortos devez ar varn. Ma n'en deus ket espernet ar bed coz (collet gant breuriez ar Gainitet), ha n'en deus saveteet nemet seis den, assambles gantho prezegour ar justis, en eur zistruja dre ann dour diluj ann oll dud fall a veve neuze var c'horre ann douar, m'en deus punisset keariou *Sodom* ha *Gomorrhe* (eleac'h ma oa o chomm breuriez ar Gananeanet), en eur ober coueza varnezho eur glao a dan evid sponta ar re a veve pell d'eus Doue e-veldho, m'en deus saveteet ann den just Loth a veve en ho zoues, hag a oa goal nec'het gant ho oberou fall hag ho luxuri, ann autrou Doue a voar dioual dious ann dentation ar re a gred ennhan, ha miret en prison ar re fall evid ho funissa pa deuio deves he justis, ha dreist oll ar re en em ro d'ar plijadurezou mezus, a zisprij ar re ho deus bet galloud diganthan, ne espernont netra, a so leun a garantez evitho ho unan hag a eneb ous ar virionez, o sevel bemdez breuriezou control dezhi, ha n'ho deus ken eurusdet nemet clasc ho fijadur e peb tra, hag ho heul en eun henvelep fæson ne d'int mui nemet breignadurez hag a beb seurt torfejou, hag a reont eun Doue eus ho c'hof. Ne ehanont ket pec'hi, ha ne dint ket goest sellet ous groeg eun all nemet gant c'hoant he c'havout. Tenna a reont davatho dre ho c'homsou fallacr ann eneou scaonv ha dibarfet. Be ho deus en ho c'halon anu oll finessaou a hell rei ann avarisdet dezho. Ar re-ze so tud milliget, rag oc'h alia ar re all d'ober traou sod ha diskiant, e touellont dre ar mezussa comsou, ar mezussa siou, ar re a oa bet pelleat dious ar bec'herien. Int a lavar rei dezho al *liberte* pa'z int ho unan servicherien ar vreignadurez, rag nep a so trec'het a renc servicha d'ann hini so deut abenn anezhan.

Ar vreuriez dizoue a oa dija ker galloudus ha ker crenv, mare ann ebestel, m'ho deus ar re oll anezho ho deus scrivet eun dra benag en em savet en he enep. Evelse e velomp Sant Jude, en he lizer d'ann oll bed cristen, o lavaret en eur zigass da sonj d'eus ar pez a oa bet diouganet gant Sant Per ha Sant Paul ober histor ar vreuriez dizoue, ha lavaret e teue d'eus Cain ha d'eus ann ælet fall. Alia a ra ann dud fidel da enebi outho dre ho feiz so bet roet dezho evel da vugale ar sænt, rag, emezhan, en em zilet a so bet en ho touez tud eus a bere e oa bet lavaret a bell so e vije bet c'hoarvezet gantho. Ann dud fallacr-ze. Hogen, me a fell din digass deoc'h da sonj d'eus ar pez hoc'h eus desket gueichall. Goude ma oa bet saveteet ar bobl d'eus douar ann Ejiptianet gant hor Zalver Jesus, e condaonas da vervel ar re oa bet difeiz, hogen, evid ann æles n'ho deus ket gouezet en em zerc'hel el leac'h me oant bet lakeat gant Doue, e talc'h ar re-ze abaoue int couezet eus ann Eé er chadennou hir-badus eus ann Ifern da c'hedal deves ar varn, hag evel ma eo bet roet d'an dud Sodome ha Gomorrhe evel scuer, er memes tra ar re-man a saotr ho c'horf, a zianav ar re ho deus galloud varnezho hag a villig ar re so savet dreistho dre ho renc, disprija a reont oll ar pez a zianavezont, hag evel al loenet heb ræson en em gollont gant kement oll n'ho anavezont ket evel o tont d'eus Doue. Maleur dezho, rag heulia a reont roudou Cain, ha ne glas cont netra ken evel Balaam nemet dastum danvez : collet e vezint gant Core ; anezho eo en deus lava-

varet Henoch, ar seisvet goude Adam, setu ann autrou o tont gant he Zænt a villerou evid barn ann oll dud, ha discuez d'ann dud fall ec'h anav ho goal oberou, ho c'homsou fallacr ha direspet, ho deus lavaret ann dud-ze dizoue a enep ho C'hrouer Ar re-ze so tud fall en em glemm heb ehan, a heuil ho fassionou falla, n'ho deus en ho ginou nemet comsou orgouillus, hag a vent heb guir ar falla tud pa hell talvezout dezho.

Erfin, Sant Iann el leor eus ann Apocalips o tastum kement a so bet lavaret eus ar vreuriez dizoue en testamant coz couls hag en testamant nevez, a lavar deomp petra a dle c'hoarveout gant ar vreuriez dizoue pa brezec eus al *loen* hag ann aer bras ann aerouant. Ann histor eo eus ana dud oc'h en em zevel a enep Doue a eneb kement hini en deus bet he c'halloud diganthan a enep kement gouro hemenn a deu diganthan. Ann dra-ze eo so bet hanvet en hon amzer ar *Revolution*, hag en ho fenn e velomp Satan, ann aer bras hag ar re ho deus pers er vreuriez iffam-ze eo ar Franmasonet hag ar re oll ho deus pers en eur vreuriez cuzet benag neus fors pe hano vez roet dezho. Sant Iann a lavar c'hoas deomp eo henvel ous eur vaouez guisket gant dillad mouk ha ru glaou goloet gant aour mein presius ha perles a zoug en he dorn eur pod aour carget gant he fec'hejou mezus gant ann hano *mystère* scrivet var he zâl (*Breuriezou cuzet*), ar Babylone vras, mam ann oll pec'hejou mezus ha torfejou ann douar, hag e velas ar vaouez-ze (ar vreuriez, ar Revolution, ar Gommun), mezvet gant goad ar Sænt, merzerien Jesus (Apoc., XVII, 4-6).

Ne ve ket diæs deomp cavout comsou all eus ar Scritur sacr da verca deoc'h ar memes tra en afferze, hogen travoalc'h eo gant ar re hon deus merket beteg hen evid discuez pegement en deus soursiet ar Speret-Santel da lacaat ann dud da evessaat mad ous breuriez ann diaoul ha da zifiout diouthi. Dre ar c'homsou-ze ec'h hellint ive anaout pegeit so abaoue eo bet savet ar vreuriez-ze dizoue ha d'oc'h a beleac'h a teu, petra benag ma glasc hén disnac'h e peb fæson.

Egis m'her guelomp dre ar c'homsou hon deus digasset deoc'h da sonj anezho, ar vreuriez skignet gant ar Juzevien difeiz hag enebourien da Jesus ha d'he Ilis, oc'h en em founta, en em ziscuezas heb dale galloudus er bed oll, mæs dreist oll er c'heariou, eleac'h ma vele ann Ilis enoret ar muia.

Ann Ebionited a oa Juzevien ho devoa troet da fall kentelhou ann Testamant coz hag ann Testamant nevez, ha merket gantho ar skiant fall da glasc dre sicour ar steret ar pez a dlie c'hoarveout oberou ar sorserien, adoration ann diaoulou, skiant ann dromplerez anavezet gant ar vajisianet ha lidou relijion ar Juzevien.

Ar Gnostiket a oa diskibien Simon ar Majisian ha Basilides. Eus ar re-ze eo e coms Sant Paul en he liziri da Dimothée ha da Dite. Ar re-ze a lavare e teue ann oll traou d'eus daou dra, eun fall hag eun mad. Anaout a reant e teue ann oll traou crouet d'eus unan hebken, mæs heulia a reant ho fassionou, ar pez a oa caus e vevent er fæson ar mezussa. Cerdon, diskibl da Simon, a zescas da Varcion e teue ann oll traou d'eus daou grouer. Marcion a gemescas kement-se gant eun neubeut guirionezou cristen ha fals credennou eun neubeut filosofet, credansou ar Gnostiket, ar sorserien, mæs ar pez en devoa ar muia heuz outhan, a oa rag eun Doue crouer. Mad a reas da chomm e *Perse*, ha di eo e cassas ganthan he Relijion. Eno e cavas Manès anezhi, hag e fontas ar Manichéisme. Manès, er penn kenta eus he vuhez a oa hanvet Cubricus. E *Perse* eo ma oe ganet er bloas 240 eun intanvez a oa o chom e *Ctesiphonthe*, he brenas p'en devoa 7 bloas, lacaat a reas he zeski, hag o vervel, e lesas he oll madou ganthan. Ac'hano eo ma lavar ar Franmassounet int bugale d'ann intanvez: Cubricus, a gemeras neuze hano Manes. etoues leoriou ann intanvez e cavas scridou eun heretic hanvet Scythien, henes a oa bet touellet gant Marcion hag ar Gnostiket, ispisial evid ar pez a selle ous ann daou grouer, var behini e fontas Manès he relijion. Manès a glascas lacaat da gredi e oa hen ar Speret-Santel promettet gant Jesus. 600 bloas goude Manes, e oa kement diskibien Manes, m'ho devoa allet en em zastum kement en eur vroiat tud, ma oe spontet kear *Constantinople* gantho.

(*Eur pennad all eur veich all*). A.

Bez ez eus er Gambr tri Depute ha tri-ugent, ho deus votet evid chasseal ann duc d'Aumale eus ann arme.

Hag ez eus e Spaign eun den, hag hen a lavar trugarez dezho hag a so prest da astenn ann dorn dezho.

Henez eo Bazaine.

Ia ! Bazaine en deus treac'het, hag a so bet rentet he henor dezhan !

Eun den a oa bet o ren ann dribunal soudardet en deus lavaret e oa coupabl Bazaine.

Er proces mezus-ze, eun den en devoa comset e hano ene ar vro.

Eun den en devoa lavaret da Vazaine : Ma oa couezet ann Impalaer, ar Frans a oa c'hoas en he za, ne dlec'h ket beza hen ancounec'heat. Ann den-ze, ar soudard calonec ha didamall-ze, a so bet græt dezhan evel da Vazaine.

Evel Bazaine, hoc'h eus lavaret e tlie beza chasseet dious ann arme.

Ma ! kement-se ne de ket travoalc'h ; red eo mond pelloc'h. Arabad eo chomm e creis ann hent. C'hui a lavar penaus ann duc d'Aumale ne de bet biscoas Jeneral.

C'hui a lavar n'en devoa den guir da rei ar garg ze dezhan, na d'he zigemer a nevez en arme.

Neuze ann dribunal soudardet en deus condaonet Bazaine, ne oa ket savet hervez al lezen.

Neuze ar setans so bet roet eneb Bazaine a so didalvez.

Neuze Bazaine n'en deus græt drong ebet ; Bazaine a gar he vro, ha n'en deus ket guerzet hon soudardet hag ar gear a *Metz* !

Daô eo deoc'h eta torri proces Bazaine, pa eo bet cunduet gant ann duc d'Aumale !

Red eo torri eta ar setans douget d'ann 11 a viz Kerzu 1873, gant ann dribunal soudardet dastumet e *Versailles*.

Ha neuze galvet Bazaine endro.

Rentet dezhan he garg en arme.

Ha roet dezhan arme Besançon da gommandi.

Setu aman dindan, ann daulen eus ar parræziou ho devezo ar gonfirmation er bloas-man.

Ann hano kenta eo ar parræziou eleac'h ma vezo roet ar gonfirmation dious ar mintin ; hag ar re all eo hano ar parræziou galvet da vont d'ar re-ze pe a hello cahout ar gonfirmation goude creisteis.

Miz Ebrel. — Der Iaou, 5, Sizun. — Loc-Melar, Sant-Cadou.

Der Guener, 6, Commana. — Sant-Salver.

Dissadorn, 7, Lambaul-Guimiliau. — Guimiliau.

Dissul, 8, Sant-Thegonnec. — Loc-Eginer.

Dilun, 9, Guiclan.

Dimeurs, 10, Plouvorn.

Dimerc'her, 11, Guitevede. — Sant-Vougay. Trezilide.

Der Iaou, 12, Guicourvest. — Guicár.

Der Guener, 13, Landivisiau.

Dissadorn, 14, Bodilis. — Sant-Servais.

Dissul, 15, Guineventer. — Sant-Derrien.

Dilun, 16, Plounevez-Lochrist. — Lanhouarne.

Dimeurs, 17, Plouescat. — Treflez.

Dimerc'her, 18, Cleder. — Treflaouenan.

Der Iaou, 19, Plougoulm. — Sibiril.

Der Guener, 20, Roscoff. — Santec. Enezen-Vatz.

Dissadorn, 21, Castel. — Scolaich. Ursulinezet.

Dissul, 22, Plouenan. — Mespaul.

Dilun, 23, Taule. — Locquenole.

Dimeurs, 24, Carantec. — Henvic. Couent Sant-Frances.

Dimerc'her, 25, Sant-Vaze-Montroulez. — Plourin.

Der Iaou, 26, Sant-Melan-Montroulez. — Ar Scolaich. Ursulinezet.

Der Guener, 27, Plouigneau.

Dissadorn, 28, Plougonven. — Sant-Eutrope. Lanneanou.

Dissul, 29, Scrignac. — Bolazec.

Dilun, 31, Guerlesquin. — Botsorhel.

Miz Maë. — Dimeurs, 1, Plouegat-Moysan. — Ponthou.

Dimerc'her, 2, Plouegat-Guerrand. — Locquirec.

Der Iaou, 3, Lanveun. — Guimaec.

Der Guener, 4, Plougasnou. — Sant-Iann-ar-Biz. Plouezoc'h.

Dissadorn, 5, Plouiann. — Garlan.

Dissul, 6, Sant-Martin-Montroulez. — Santez-Seo.

Dilun, 7, Pleyber-Christ.

Dimeurs, 8, Plouneour-Menez. — Ar C'hlaustr. Sant-Thegonnec.

Dimerc'her, 16, Intron-Varia-Carmez, Brest. — Ar Retret.

Der Iaou, 17, Sant-Lois, Brest. — Ar scolaich Merc'het ar Groas.

Der Iaou, Sant-Salver Brest. — Minoret ar vartolodet.

Dissadorn, 19, Sant-Martin Brest. — Adoration.

Dissul, 20, Lambezellec.

Achu eo ! Votet eo gant ann Deputeet, evel ma oa bet digasset dezho gant ann autrou Joseph Fabre, al lezon en devoa c'hoant e vije græt a enep ar Brinset. Lacaat a rai, serten eo, ann disurj en arme, ha marteze e vezo caus e savo etre ar Gambr hag ar Senat, mæs evid hirio, e vezo travoalc'h deomp lavaret petra so bet votet :

Pennad kenta :

Den ebet, mar deo eus eur vouen tud ho deus gouarnet ar Frans, na hello beza hanvet da netra, gant voterez ann oll, na cahout carg ebet en arme. Ar billejou, var bere e vije scrivet ho hano, na vezint contet a du ebet ; hag a ve votet gant 314 a enep 149.

Pennad eil. — Eur gemennadurez d'eus pers Presidant ar Republic, goude m'en devezo goulennet ali ar Vinistret, a hello rei urs da eur re benag eus ar sort-tud-ze, sortial ragtal a zivar douar ar Republic, mar de anat ez eo eun danjer evid ar Gouarnamant ; hag e ve votet gant 360 a enep 143.

Pennad trede, — Neus fors pehini d'eus ann dud so bet hanvet huelloc'h a zistrofe e Frans, goude ma ve bet chasseet heb cahout aotre ar Gouarnamant, a vezo galvet dirag ann tribunalou, ha condaonet da eun pe bemp bloas prison.

Goude ma vezo bet achu he amzer prison, e vezo casset e meaz ar vro adarre.

Hag a so bet votet gant 354 a enep 135.

Da c'houde, 373 a enep 192, ho deus votet al lezen a bez.

Ar Jeneral Thibaudin so bet hanvet Ministr ar brezel, e leac'h ann autrou Billot en deus lakeat he ziles, en deus 60 bloas. E 1868 e oa letanant-coronel.

Eun neubeut gazetennou ho deus rebeichet dezhan beza bet sinet eur paper da lavaret ne iafe mui d'ar brezel a enep ar Brussianet, mæs hen en disnac'h, hag a lavar soken ouspen n'en deus sinet netra, pa eo bet fiziet ennhan gant ar Gambetta eun neubeut soudardet da gundui, en deus lavaret e raje avoalc'h, mæs ne felle ket dezhan cahout evid he servichou, na croasiou, nag eur renc huelloc'h. Kement en devoa c'hoant miret ne vije clasket chican outhan. P'en devoa assantet kemer servich adarre, en devoa cheinchet he hano, ne ket gant aoun beza anavezet gant ar Brussianet, mæs he hano nevez e oa dezhan, rag Thibaudin a oa hano he dad, ha Comagny en devoa kemeret ive, a oa hini he vam, kense e souje dezhan ec'h helle hen ober disoursi. Evelken, ar Brussianet a alfe c'hoas marteze clasc chican outhan. Dezhan d'en em zifenn, mæs me chans ne renkimp ket mond d'ar brezel abalamour da ze. Ma ve red, neuze eo e tlefemp gervel ar Roue da zont d'hor gouarn, pa ne voar ar Republicanet ober nemet traou diskiant. Ar c'henta ar guella ! mæs evid ar vro, eo guelloc'h cahout unan da vaga hag a vo mad da gundui ar vro, eget cahout 5 pe 6 cant a vo Republicanet, guir eo, mæs ho devezo peb unan eur vanden vad oc'h ho heul, mæs a vo didalvez, ha ne vouezint nemet lacaat ann disurj e peb tra ha cass ar Frans da goll.

Couls lavaret, oll Jeneralet hag offiserien a renc huel a so deut da scriva ho hano e ti ann autrou Billot. Kement-se a lavar so bet cavet mad gant ar pez brassa eus ann arme en deffe lakeat he ziles, kentoc'h eget sina al lezen eneb ar Brinset.

Ar serjantet poliss ha chapell ar ru d'Anjou 6 Paris.

Ni a gleve dalc'h-mad he devoa aoun bras ar Republic : vid goud ar virionez ha guelet peger spontet e irionez, setu ni Dilun vintin o vond abred- hapell ar ru d'Anjou. Da 5 heur hanter e

h hellemp conta 16 serjant gant ho

oa bodet cals micherourien tos e teufe mare ann ofbale.

digorret ann nor ann offern genta u Cambot, er

serjant poliss guisket evel bourc'hisien, ann niver-ze ec'h hellomp hen assuri ha lavaret c'hoas d'ann neubeuta, rag ma eo æs tre anaout lod eus ar serjantet poliss, ez eus re all a so goest hag a voar ervad hen ober, d'en em guzet travoalc'h evid miret da veza anavezet gant den ebet.

Kement all a dud gant armou evid beilla var eun neubeut cristenien deut di da lavaret ho fedennou.

Paour keaz bro ! paour keaz serjantet !

Er jardin, e cavomp hag e saludomp ann autrou Jeneral de Charette.

Henez n'e ket bet spontet !

Alo ! ar poliss so bet savet abred er mintin-man hag a ialo abred da gousket en abardaëz-man, hag al laëron noz a hello ober ho c'hoant. Etro ar chapell hag er jardin e verzer ar gazeten l'*Action*.

Souezus eo, penaus ar goms-ze *Action*, a ra d'ar poliss sevel ann diouscouarn ! Ar serjantet ho deus kement aoun, me laca, evel ho fatronez ar *Republic*.

Ha pa sonjer, penaus eo marteze abalamour d'ar gazeten l'*Action* eo bet savet ar poliss ken abred hirio !

Bez ez eus peadra da c'hoarzin !

C'hoarzomp eta ! mæs guir ! ne ve ket possubl, hag e ve clasket piz dre ar bed oll, cavout e nep leac'h tud diskiantoc'h eget hor Radicalet !

KELEIER.

Ann deves deis ha bloas d'eus maro ar Roue Lois XVI, a so bet græt er bloas-man d'ann 22 a viz Kenver, eleac'h d'ann 21 a oa eun devez sul.

Lavaret e oa bet e tlie ar Roïalistet en em sevel da genver ann devez-ze, hag ar Gouarnamant oa en em lakeat e taill enebi outho. Lavaret e oa bet soken e vije prisoniet neuze ar cheffou brassa anezho, dreist oll ar Jeneral de Charette.

Ar Roïalistet e guirionez so en em ziscuezet o tont da assista en offern da genver ann devez-ze, ha setu ar re hon eus guelet : Ar markis de Dreux Brézé, ar c'homt Stanislas de Blacas, ar Jeneral de Charette, ann autrounez Buffet, Chesnelong, Lucien Brun, de Ravignan, de Lorgeril, de Larcinty, Hervé, Riant, Cochin, de Carayon-Latour, etc.

Biscoas, eme ar gazeten l'*Union*, n'hon devoa guelet kement all a dud o tiredec da chapell ar ru d'Anjou. Be oa eno ive cals serjantet poliss, mæs n'ho deus bet netra da ober abalamour d'ann urs vad ha d'ar peoc'h ho deus renet epad ann deis. Petra benag ma oa fall ann amzer, e peb hini eus ar c'huec'h offern so lavaret, ar chapell hag ann oll plassou tro-var-dro eleac'h ma oa possubl en em repui, a oa oll carget gant tud leun a zevotion, hag a oa anat e pedent calonec evid silvidigez ar ro.

Ar prins *Craint-Plomb*, Napoleon, a so atau dalc'het er prison, hag ec'h evessaer outhan gant cals a soursi. Evelken, ar brinses Mathilde he c'hoar, hag ar prins Louis he vab, ho deus allet cahout conje da vont d'he velet bemdeis. Ann Impalaeres Eugenie a so deut d'eus Bro-Saoz da dremen 3 devez e Frans. Hi a fell dezhi discuez he devoa atau guir da vont dre ar vro pa garje, ha c'hoant da gonsoli Jerome en he boan.

Breman eo distroet da Vro-Saoz. N'eus bet lavaret na græt netra a eneb dezhi. Ne ouzeur ket c'hoas hà dond a rai pe ne teuio ket da Baris ar brinses Clotilde, groeg Jerom Plon-plon.

Eun neubeut gazetennou o veza brudet traou clevet gant tud re gurius, a oa bet e velet cambrchou *Craint-Plomb* evid miret ne c'hoarvesfe mui, heman en deus difennet lezel da antreal den en he di, avenue d'Antin. Ar brinces Clotild ne ket digouezet e Paris evid c'hoas.

Lavaret a rer ema ar vinistret e sonj gervel *Craint-Plomb* dirag ar Senat, græt eun tribunal ganthan evid barn anezhan.

Deac'h eo bet ann autrou Benoist d'oc'h he interroji etre creisteis. Eun heur goude, ar prins en deus allet causeal gant he alvocadet.

Beteg hen, ne oa nemet eun neubeudic serjantet poliss o tiouall he brison, ha setu ma velomp ez eus bet cresket cals hirio niver ar re-ze ! Caer hon deus clasc, n'hellomp ket guelet perag ? Ne ket a dra sur gant aoun e iafe re a dud d'he velet, pa na hell hen ober nemet he c'hoar ar brinses Mathilde, he vab, ar prins Lois, hag he alvocadet ann autrounez Busson-Billault, ha Georges Lachaud.

Ann autrou Benoist, barner enclasker en affer a glasker sevel da *Graint-Plomb* en deus roet dezhan ann aotre hirio da velet eun drede alvocat, ha setu penaus eo bet roet ann aotre-ze dezhan ; ar prins en deus goulennet ann autrou Jolibois, tredeha diveza alvocat e vezo roet ann aotre dezhan da velet ar prins. Ar prins Victor n'en deus ket goulennet conje da velet he dad, rag lavaret so bet græt dezhan n'en dije ket bet ann aotre-ze evid choas.

Ar gazetennou ho devoa lavaret e oa ann autrou Benoit e sonj renta he libente d'ar prins Jerome, mæs n'e ket guir ; evid c'hoas neus netra græt en affer-ze. Deac'h ar prins en deus allet guelet ouspen he alvocadet, he zaou vedisin, ann autrounez Ricord ha Dechambre.

Ar prins Jerome *Craint-Plomb* n'ema mui e prison ar Conciergerie. D'ann 3 a viz C'huevrer eo bet casset da di iec'het, dalc'het gant ann autrou Remi Barde, 12, ru Boileau, e Autenil.

Eun neubeut devechou a oa, rag n'helle ket mond ha dond, ha pourmen travoalc'h, ha ma vanke ann ær dezhan, e oa couezet clanv. Goudeo ne ket hen en deus goulennet sortial eus an nebrinson-ze ken noazus d'he iec'het. He vedisinet eo ho deus scrivet da Procureur ar Republic, hag ann doctor Materne, medisin ar prison, en deus sinet ive ho lizer ha disclæriet varnezhi penaus e vo colle ar prisonier he iec'het, hag e oa digouezet ar mare d'he gass da eul leac'h iac'hussoc'h. Var gement-se, ar Gouarnamant n'en deus ket dalcet pelloc'h d'ober ar pez a c'houlenne ann tri medisin.

Ar prins Jerome ne c'hortose netra eta, hag e oa en em roet da lenn eul leon goude he vern, nepad ma oa he vevel o tressa he vele evid ann nozmet pa velas oc'h antreal en he gambr rener ar brison ha ganthan, commisser poliss Sant-Jermen-l'Auxerrois, ann autrou Kuehn.

Rener ar prison a roas da anaout d'ar prinsipel ta tra oa bet græt, hag e kendalc'has : Setu-man-tro autrou Kuehn a dle mond assambles ganeoc'h. Da eis heur ha cart, ar prins hag ar c'hommisser a somas partiet ho daou en eur voitur gant eur serjant poliss var ar gador e kichen ar c'hocher, hag eun hanter heur goude e oant rentet en Auteuil dirag ti ann doctor Remi Barde.

Ann ti-ze, ann hospital-ze so anavezet mad gant pol ar Parisianet ; bras eo ha d'eus ar iac'hussa. En eur antreal ennhan, e caver ragtal eun jardin vras, en eur c'hoat guirion carget a vouez bras. En ti de-goude hou ema lojeis ann autrou Carpentier, a vez orsi-ou cour ann doctor Remi Barde en he labour.

Pa zigouezas eno, ar Prins Jerome hag ann autrou Kuehn, e cavjont eno daou serjant poliss a oa ne digouezet eun tamic arauzha, hag a dlie chomm eno da veilla var ann nor a oa bet lezet dam-zigor var ar gambr.

Evid dioual guelloc'h n'en dije allet ar prins mond cuit, neubeut tre eo niver he vignonet ho deus allet cahout ann aotre da vont d'he velet.

Eun neubeut goude beza digouezet, ar Prins en deus allet causeal gant unan eus he alvocadet, ann autrou Georges Lachaud. Chomet eo bet ganthan eun hanter heur benag, ha da nav heur hanter eo tæt da gousket.

Roet e vezo d'ar prins ann aotre da bourmen bemdez er jardin, mæs epad divheur amzer nemet ken.

En Auteuil eo e vezo casset kelou d'ar prins d'eus ar pez en devezo græt ar barner enclasker, ha lavaret var betra e vezo barnet.

Al lezen a enep ar Brinset er Senat.

En daill er Senat, ann autrou Freycinet en deus græt he sonj voti a enep al lezen. Ann autrou Carnot a boaign kentre ma hell evid alia ar re all da heulia ar scuer-ze. A hent all, Senatourien ar c'hreis (tu cleis) so en em assamblet evid en em glevout var ar pez a ve ar guella da ober, hag oll,

nemet 5 ho deus lavaret e oa red voti a enep al lezen. Marteze ec'h alfent mond a du gant eur re benag all, a glaskefe rei d'ar Gouarnamant ar guir da chasseal ar Brinset, mæs a c'houlennfe evid-se, e vijent bet condaonet gant eun dribunal benag, evid beza græt eun dra benag a enep ar vro, ha netra ken.

Ann autrou Jules Simon a lavar atau e cred parfet ne vezo ket votet. Re ann tu dehou a sonj dezho, hag ho deus fizians ne vezo ket evesseat outhi, hag ar Gouarnamant en deus aoun e ve votet.

Eun tamic eo guelleat ann traou. hag e credefemp avoalc'h, aoun so bet d'eus ar pez a lavare ann oll d'eus lezennou Ballue, Lockroy, Floquet, Fallières, Devès hag ar re sod all, ha breman ema ar re-ze oll o clasc, penaus ec'h hello beza reizet al lezennou-ze, ma rafint neubeutoc'h a zroug,mes evid ar Vinistret, n'eus tam guellaen ebet.

Ar pez oa caus e oa bet savet etrezho a oa da genta lezen Ballue, ha dreist oll ar c'homsou-man a gaver ennhi : Ar brinset a vezo ragtal chasseet eus ann arme. Ann autrou Devès a c'houlenne lacaat e plass ar c'homsou-ze ar re-man : *a hello beza chasseet.* Ann autrou Billot ne blije ket guelloc'h ar re-man eget ar re hont. Ann autrou Jaureguiberry a lavare ne blije dezhan hini ebet eus ann oll lezennou-ze græt a enep ar brinset, hag en dije, ma vije bet kendalc'het evessaat outho, lakeat he zemission, evid allout cahout adarre he liberte. Ne gredomp ket e ve bet cheinchet ann disterra er stad-ze, goude soken ma eo bet ar Vinistret oc'h en em glevout deac'h gant ar Gommission.

Neus ket bet lakeat c'hoas devez, evid henvel e Belleville, eun Depute all e leac'h Gambetta, hag a so dija c'buec'h o c'houlenn mouezion. Ar re-ze so Sick, bet conseiller ann Ti-kear, Sigismond Lacroix Emile Gautier. Dumay, Jules Guesde, oll falloc'hfall ann eil eget egile.

D'oc'h a lavarer, eo ar Jeneral Saussier, a so breman e penn ann 19e arme en Aljeri hag en Tunisi, a vezo hanvet e plass ar Jeneral Chanzy.

Louise Michel so bet casset kelou dezhi diouall da genderc'hel hada ar Revolution, panefeze a vije dastumet heb dale. Red eo lavaret ouspen a lavar eur gazeten all, e oa bet lavaret eun neubeut devechou so, e vije red he lacaat er prison.

Limoges. — Savet so bet neus ket pell etre micherourien a labour ar porcelaine e *Limoges*, hag ho mistri, hag a so breman er gear-ze eur 5,000 anezho, ne fell mui dezho labourat. Renket so bet mond da Vro-Saoz da glasc micherourien, hag ez eus bet cavet peadra. Evid miret n'ho deffe ar vicherourien-ze d'eus Limoges, re a ziænez ha na c'hoantafent da gemer ho labour adarre re abred, re Vro-Zaos ho deus casset dezho hanter-cant mil scoet evid beva heb labourat. mæs heb dale micherourien Limoges a anavezo ho deus re Vro-Saoz c'hoariet eun dro fall dezho, neuze e vo, mæs re zivezat eo e tigorro ho daoulagat.

Da c'hortos, e ve casset da re Vro-Saoz ann oll labour so d'ober, hag ar Saozon ho deus labour, epad m'ema hor micherourien-ni oc'h ehana hag o cahout dienez dre ho faut ho unan.

Eul lizer distroet goude nao bloas, d'ann hini en devoa he scrivet. — Er miz diveza, ez eus bet guelet o tigouezout d'ar post e *Elberfield*, eul lizer n'he devoa ket allet beza rentet d'ann hini oa bet casset dezhan, rag ne oa ket bet cavet.

Al lizer-ze oa bet partiet d'eus ar memes kear d'ann 3 a viz Gouere 1873, evid mond da Nicolajesk, e Siberie, e peleac'h oa neuze ann hini a gasse al lizer dezhan, eur martolot, mab d'ann hini a scrive al lizer. P'en em gavas e Nicolajesk, ar mab n'en em gave mui eno, hag al lizer a laCaas 3 bloas evid distrei da *Elberfield.*

Digouezet eno, e oe rentet d'ann hini en devoa he c'hasset, hag heman,kentoc'h eget scriva eul lizer all, a lacaas houman dindan eur golo all, hag he c'hassas da Hong-Kong, e Chine d'ann 10 a viz Here 1876, al lestr var behini e oa neuze he vab en em gave er pors-mor-ze ; mæs p'en em gavas al lizer eno, e oa partiet pell a oa. Casset neuze d'he glasc d'ar pors da leac'h oa æt he lestr, en em gavas adarre-ze ziveza: meur a veich oe casset da heul, heb allout morse he baca e neb leac'h hag o velet-se, potret ar post a reas ho sonj d'he c'hass endro da *Elberfied.*

Eur re benag o veza lavaret, penaus ann amiral Jaureguiberry, ne zalc'hefe ket d'he zemission. Ar gazetennou a lavar, penaus en deus he roet breman.

Abaoue eun neubeut devejou,Clemenceau en em ziscuez evel mestr ann Deputeet, hag e spont anezho e peb fæson. Kement-se a zigass sonj deomp, d'eus eur goms lavaret gant Laurier, mignon bras da C'hambetta, a anaie parfet ar Radicalet, p'en devoa tremenet ar brassa eus he vuhez en ho zoues. Mar deo Ranc, a levere hen,a deu da veza ar mestr red a vezo da beb unan dastum he draou ha mond cuit, mæs m'ar de Clemenceau, e vezo dao beza pell d'ar mare-ze.

Ann autrou Philis, alvocat, egis m'en devoa goulennet, so bet scrivet a nevez var listen ann alvocadet e Paris.

Ar vag dre dân *Picardie* o tont d'eus New-York d'ann *Havre*, a so bet goeledet er mor doun, hag eul lestr all dre dân eus ar memes compagnunez, *al Labrador*, digouezet d'ann Havr, d'ann 21 a viz Kenver, en deus saveteet ar vartolodet hag ar passajourien.

Berlin, 21 a viz Kenver. — Al lestr dre dân d'eus Hambourg, ar *Cimbria*, o vond d'eus Hambourg da New-York, a so bet eul lestr all dre dân, ar *Sultan* o stoca outhi etro *Borkum*. Ne ket chomet pell var ar mor abars goeledi. Eur c'hanot a oa ebars nao den ha tregont (39), a so digouezet e Cuxhaven, ha ragtal c'huec'h lestr all dre dan so bet casset var leac'h ann daryoud da glasc ar c'hanojou all.

Hambourg, 22 a viz Kenver. — Seitec den deus ar re oa var ar *Cimbria*, ho deus allet paca tour-tan ar Weser, ar pez a ra so bet saveteet etre tout 56 den.

Guelloc'h kelou so hirio, divarbenn iec'het ann autrou Laboulaye.

Jules Le Proux, bet Depute e 1848 evid Departamant ann *Aisne*, hag unan eus ar re binvidica eus ann Departamant-se, a so nevez maro e *Sant-Quentin*. Be en devoa 75 bloas.

D'eus *Verneix* e scriver d'ar *C.hourrier du Centre*, d'eus *Montlucon*.

Be oa eur groas vrao græt gant potin teuzet savet el leac'h hanvet du *Clayeul*, commun Verneix. Hounez so bet nevez discarret. Ha bez e ve eur gloc'h he dije græt ann taul egis e *Couleuvre*, pe kramant ann avel, egis m'ho deus lavaret ann opportunistet, evid ar pez oa c'hoarvezet e Chamberat.

Ar pez hon laca souezet, na n'hellomp ket en em estoni re, eo ann neubeut eves a daul ar polis evid gout piou en deus græt ann torfejou sacrilaichou.

Ah ! dionallit da vihana, hag arabad eo deoc'h gouich ous goulou ha drapeiou ar 14 a viz Gouere, rag neuze assur e vec'h cavet ha galvet dirag ar justis.

Ann anarchistet ho deus lavaret, penaus da benn ar miz Meurs kenta, ho deus esper d'en em venji d'eus ar pez so bet græt e miz Meurs 1871 a enep ar Gommun.

Neuze marteze, pa ne vo Gouarnamant ebet mui ec'h hello ar Roue cahout ann tu da zistrei e Frans evid savetei ar vro.

Abaoue m'ho deus mistri-scol tud ar bed kemeret er *Martinique* ar scoliou renet kent gant Freret la Salle, ne glever mui bemdeis nemet eun 200 morianet benag o vleujal bemdeis ar *Marseillaise* hag ann oll soniou ar Republic. Breman sur e teskefint eun dra benag.

Tri Depute Bonapartist, etrezho ann autrou Cuneo-d'Ornano, pa en devezo discuezet ar Gouarnamant petra en deus hen sonj d'ober d'eus ar prins Jerom, ho deus græt ho sonj da rei ho dilez evel Deputeet, evid ma hello Craint-Plomb goulenn mouezion digant ho electourien, ha beza hanvet Depute en ho flass.

Ann doctor Tiersot, Depute evid Departamant ann *Ain*, a so nevez maro gant eun taul goad. Be en devoa eur bloas ha tri-ugent.

Maro ar Prins Charles Hohenzollern. — Ar prins Charles de Hohenzollern, a so maro deac'h vintin.

Ann Impalaer Guillou coz, a oa æt cuit etro creisteis, mæs eun neubeut goude e tistroas gant ann autrou Kægel, a oa deut da gass ar gommunion d'ar c'hlanvour. Da zivheur e varvas ar Prins, d'ar mare-ze e oa var he dro oll dud ar palæs.

Casset so bet ragtal ar c'helou, ne vije ket græt ar gouelioù a oa gourc'hemennet d'ar mare-ze, ha lavaret e vije bet daleet ann anterramant, ha ne ouzeur ket c'hoas peur e vezo.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Guirriec, cure e Treffiagat, so hanvet cure en Huelgoat.

Ann autrou Guiodo, cure e Pouldergat, so hanvet cure e Treffiagat.

Ann autrou Trevieu, belec iaouanc, so hanvet cure e Pouldergat.

Ann autrou Richou, cure e Cleder, so hanvet aumonier ar Retret e Lesneven.

Ann autrou Simon, cure e Sibiril, so hanvet cure e Cleder.

Madou ann douar.

Ne ket guelleat tam ann traou ; ne brener na ne verzer nemet ar pez so ezomm, ne ket cresket pris ann edou, mæs dalc'het mad ho deus, ar muia a veler var marc'hajou ar vro eo kenderc'hel atau ar priziou. Evelken, setu penaus ema pris ann oll edou dre ar sac'hat 200 lur.

Guinis d'oc'h 19 lur da 26 lur 10 g. d'oc'h ann danvez, ar pouez hag al liou. Ar guinisou guen miz meurs evid hâda, 28 lur pe 30 ann 200 lur. Segal, atau diæs da verza, ann danvez peus-vad ha kempennet braô evid ar marc'hajou, ne gav ket stanc, 15 lur 10 g. ann 200 lur. Ann danvez disterroc'h neus ket cals a glasc varnezho, ne gaver evitho nemet 14 lur 10 pe 15 g. Ann hey æs da verza, d'oc'h 18 lur 10 g. da 20 lur 10 g. Kerc'h 17 lur da 18 lur 10 g. Ed-du, 14 lur da 15 lur 10 g. Avalou-douar e Paris etre 8 lur ha 18 lur.

A.

LIBRAIRIE H. OUDIN, ÉDITEUR

PARIS
51, rue Bonaparte, 51

POITIERS
4, rue de l'Éperon, 4

VIENT DE PARAITRE :

LE TOME XIe DE L'ANNÉE LITURGIQUE

DU T. R. P. DOM GUÉRANGER

LE TEMPS APRÈS LA PENTECOTE

Tome II

Par le R. P. Dom L. F. de l'Abbaye de Solesmes

Un fort volume in-12, broché. . . . . 3 fr. 75

TROISIÈME CENTENAIRE DE SAINTE THÉRÈSE

TROIS DISCOURS

SUR LES VERTUS

L'AMOUR ET L'ŒUVRE DE LA SAINTE

Prêchés par Mgr Ch. GAY, Evêque d'Anthédon,

Supérieur des Carmélites de Poitiers, de Niort et du Dorat

Un volume in-8°. . . . . 1 fr.

LE PROCÈS DES BORGIA

CONSIDÉRÉ

AU POINT DE VUE DE L'HISTOIRE NATURELLE ET SOCIALE

Par M. le Comte René de MARICOURT

Un beau volume in-12. . . . . 3 fr.

IMITATION DE JÉSUS-CHRIST

TRADUCTION NOUVELLE

AVEC RÉFLEXIONS ET RÉSOLUTIONS PRATIQUES

Par M. ROULIN, chanoine honoraire de Beauvais

Un joli volume grand in-32. . . . 2 fr 50

Reliure percaline. 3 fr. 25. — Reliure chagrin. 4 fr.

LE CHEMIN DE LA PERFECTION CHRÉTIENNE

MONTRÉ ET APLANI PAR ST FRANÇOIS-DE-SALES, DOCTEUR DE L'ÉGLISE

RECUEIL DE PIERRE COLLOT, DOCTEUR DE LA SORBONNE

Revu, disposé dans un ordre méthodique et augmenté

Par le R. Père L. TAOC, de la Compagnie de Jésus

Troisième édition

Un beau et fort volume in-12.. 3 fr. 50

DEUXIÈME ÉDITION

DE LA VIE

DE LA RÉVÉRENDE MÈRE THÉRÈSE DE JÉSUS

(XAVÉRINE DE MAISTRE)

Par M. l'abbé HOUSSAYE, du clergé de Paris

Terminé et publié par S. G. Mgr GAY, évêque d'Anthédon.

Un beau volume in-12. . . . 3 fr,

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

Paiement au gré des fabriques et des ecclésiastiques.

LA VIE sédentaire amène des désordres douloureux dans la vessie et les reins, que l'on combat par l'usage quotidien de l'eau minérale de Pougues.

Plus d'Asthme. — Plus de Catarrhe

Guérison prompte et sûre des bronchites, oppression, rhumes, maladies de poitrine par l'*AMADOU* et l'*ELIXIR* PATRIGEON. L'Elixir Patrigeon guérit en quelques jours la toux la plus rebelle. Dix années de succès. Prix : Boite, 4 fr. ; 1/2 boite, 2 fr. 50 ; le Flacon élixir, 3 fr. — Dépôt général ; Pharmacie PATRIGEON, à Evreux. — A Quimper, pharmacie MORPAIN. (Envoi par colis postal).

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

Etablissement fondé en 1849 à Terre-Neuve

Huile de Foie de Morue de Hogg

D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :

Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats

Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, se procurer l'Huile de Hogg, qui ne se vend qu'en Flacon TRIANGULAIRE ayant sur l'Etiquette le **Timbre de l'Etat Français.**

HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE

TONIQUE
à base de Viande pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes délicates.

VIN MAC

CONTRE
Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement, Dyspepsie

LYON 11, rue Bourbon, 11 — PARIS HENRY, 1, Quai Voltaire

Le Docteur CHOFFEL *offre gratuitement* à tous nos lecteurs la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa **Méthode**, consacrée par 50 années de succès dans les hôpitaux, pour la guérison des *maladies chroniques* de tous les organes et des *hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc., — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 21, Paris.

250 pour 100 de REVENU PAR AN

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Gd Prix de 16,600 francs

QUINA-LAROCHE

ÉLIXIR VINEUX

Apéritif, Fortifiant, Fébrifuge

CONTRE

les Affections de l'Estomac

ANÉMIE

FIÈVRES et Convalescences de FIÈVRES

SANG PAUVRE

PARIS, 22 & 19, RUE DROUOT, & PRIM

Sirop Zed

à base balsamique de **Codéine et de Tolu**

Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.

Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na Ker Roue
Nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamenchou ardeu bezh great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL (hebken).
Dezhan Hen e tle bezh casset, bivizikenn ah'n oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 17 a viz C'huevrer 1883.

Ar Vreuriez dizoue.

Ann diskibien muia brudet da Vanès, a oe Hermas, Buddas ha Thomas, a gassas d'ann Ejypt, ar Syri hag ar broiou ar Sao-Heaul ha beteg en Indes, Relijion ho mestr, a oe buhan avoalc'h kemesket gant fals credennou bugale Cham, mab hag heulier creden Caïn, gant sorseres Jannès ha Mambrès, Dathan hag Abiron. Diskibien Manès a lavare penaus pa seller piz outho, ann oll Relijionou, hini ar baïanet couls hag hini ar juzevien hag hini ar gristenien, a ioa oll henvel, ne oa kemm ebet e-trezho nemet evid lod eus al lidou. Kement-se eo ive a lavar hirio ar Franmasonet, en eur zisclæria eo couls ann oll Relijionou ann eil evel heben. Lavaret a reant e oa fall ar briedelez, ho devoa cals fals credennou, hag en em roet da beb seurt siou fall. Lavaret a reant e oa bet crouet ar plant hag al loenet gant ar c'hrouer fall, a lakea eneou e prison ennho.

Ann Impalaeret Romen a enebe ar muia ma hellent ous ar Manicheanet evel ous eur vreuriez fall deut eus ar Perse, ha kense, ec'h evessaent piz da biou rei ann digemer eu ho breuriez. Kense, abars reseo eur re en ho zoues, a reant dezho gortos eun neubeut devechou, hag e oa evid ann oll eur maread amprou. Be oa etrezho catechumenet, chilaouerien ha tud dibabet, egis ma so hirio etre ar Franmasonet. Ar Manicheanet en em unanas gant ann Turket evid distruja ar Romanet hag ar gristenien. Etro ann decvet canvet, ec'h en em ledjont ebars en Itali, en em zastum a rejont e meur a leac'h el *Lombardie*, d'oc'h a beleac'h e casjent dre ar bed cals eus ho mignonet, a gollas cals tud dre ho frezegennou. Mont a rejont beteg en Alemagn hag e Bro-Saoz, d'eus ar Manicheanet e sortias epad ann daouzecvet hag ann trizecvet cantvet cals rummou heretiket all a lavare oa cheinchet ar Relijion, ann Ilis hag ar broiou, egis ma oe ann Albijoiset, ar Petrobustanet, Catharet, ann Hussitet hag ar Wiclefistet, a oe divezatoc'h tadou ar Brotestantet.

Seblantout a ra e oe touellet gantho hiniennou d'eus marc'heien ann Templ. En em lede a reas e Spaign, hag e oe buhan avoalc'h caver etre credansou ar Franmasonet, oll scourrou ar vreuriez dizoue, neus fors peu sort hanes a vije roet dezho. Al loden ar muia anavezet hirio anezho eo ann *Internationale*. Ar pez a gaver en assambleou Franmasonet, a so ann testeni d'eus ar pez a lavaromp. E guirionez, petra a velomp-ni ennho? Isis hag Osiris kemesket gant oberou bras ar bed, Zoroastre, Pythagore ha Platon o rei ann dorn da Voïses ha da Jesus-Crist. Ann dud a lavarer eno o adori, a so Caïn, Dathan, Abiron, Judas Iscariote ann traitour, Simon ar Majisian, Manès. Anni oll lidou a lavar e renc beza renevezet ann deiz distrei var he giz beteg ar stadi ma oa erpeon kenta, da lavaret eo eur stad fall ar falla. Mar eo veseait oc'h ar pez a lavar ar Franmassonet var bouez Adonhiram, e cavfoc'h eun histor d'eus crouidigez ar bed ha d'eus ar stad evid pehini eo bet crouet ann den, hag a so dishenvel tre d'eus ar pez a lavar deomp ar Scrituriou sacr. Mar o Adonhiram a sinifi penaus Satan, Doue ar Franmasonet, a so bet treac'het ha chadennet gant Doue ar gristenien, mæs hen a dle, mare benag, hag e vezo abars nemeur, torri he chadennou, beza treac'h d'he dro, ha renta d'ann den al liberte da heulia he oll passionou fall ha mezus, ha kement-se heb aoun, rag barnedigez ha justis ann autrou Doue, en eur ger, Satan enoret hag ann den oc'h heulia he oll bassionou vil, setu petra glasc'h ar vreuriez dizoue e pehini ar Franmasonet ho deus eur pers vras.

Eun dra all hag a so assur ive, eo ma so bet ar Farisianet en em daulet eus ar re genta er vreuriez dizoue, ker guir evel ma eo bet Juzevien pennou kenta ar vreuriez hag ar vistri, war lerc'h Simon ar Majisian, Ebion, Cerdon, Magcion, ne caver e peb amzer Juzevien e penn ar vreuriez, ha dregement-se int mistri ar bed, hag e claskont distruja ann Ilis hag ar broiou cristen.

Ar sorserez, darempred ann diaoul, adorasion Satan, viltansou a beb sort, graet oc'h heulia ar Relijion mezus-ze, ann dud lazet, ar vugale ganet da heul ar c'hrimou-ze evid en em servicha eus ho

goad d'ober a beb seurt sorserez, atau ar pez a gaver stanc ha stanc er vreuriez-ze. En devechou kenta eus ann Ilis, ar baianet a anaie ann oll traou heuzus-ze, hag a gemeras alies ar vreuriez dizoue carget a Juzevien evid eun assamble cristenien. Egis-se eo ec'h heller entent e ve bet tamallet gant ar baianet crimou mezus d'ar gristenien a oa divlamm anezho. Ar vreuriez dizoue eo ann hini a rea ann torfejou hag ar c'hrimou-ze, evel ober toaz bara gant goad eur c'hrouadur divoadet, ann dud, potret ha mere'het oc'h en em assambli evid en em rei da beb seurt disurjou. Hi eo, pa glascas sevel a beb seurt dispac'h a enep ann Impalaeret romen kenta adalec Claude, a oe caus ma oe chasseet ar Juzevien eus ar gear a Rome, ha pa oa counnaret ar vreuriez dizoue a enep ar gristenien, ar re-man a oe chasseet ive d'eus kear assambles ganthan, pe guir d'ar mare-ze e kemerer ar gristenien hag ar Juzevien evel eur memes rumm tud.

A.

LE MADALEN.

III.

AR BENVEC A ENOR.

Iann Michaud beza lazet eun den ! Kement-se ne helle ket beza guir ! Eun dra benag a dlie beza c'hoarvezet hag a brezege en he enep. Setu aman penaus e lavare Iann e oa bet c'hoarvezet ann traou.

Marteze peus soni d'eus Anselme, usurer Vittel! Eun deves dious ann abardaes, e oa dent, dre guz da di Iann, da lacaat ober eun arbelic dero, gant eur potail dies da zigorri, eun doare coufr da lacaat arc'hant.

— Claoustre eo evid cuzet ho peziou ugent lur a lavaras Michaud en eur vousc'hoarzin ?

Ann avarisius coz a estlammas ;

— Peziou aour ? n'am eus mui, ho roet am eus oll e prest, n'am eus mui tam arc'hant arboelet em zi, m'hen tou deoc'h. Ann arbel-ze a so evid dastum eun neubeut marc'hadoures a bris, va louzeier ha va c'honfituriou.

Anselme, egis m'en deus hel lavaret Barnabe deomp, a verze a beb seurt traou. Hogen, ar pez a verze ar muia, a ioa peziou ugent real : Histor tad Madalen hen discueze anat a keus. Michaud o clevout comsou Anselme, a c'hrosmolas :

— Confituriou 10 dre gant.

Anselme a ginnige facha.

— Hag em beffe arboelet eun dra benag, ne ket te a dlefe hen tamall din. N'am eus ken car na ken kiniterv nemedout. Ha ne domp-ni ket kendirvi ?

E guiriones, Anselme ha Michaud e oant kendirvi ! En taul-man, Michaud a zirollas da c'hoarzin :

— Ah ! ah ! kenderv Anselme, ma na dlefe va bugale var va lerc'h conta nemet var hoc'h heritaich !

E guirionez, petra benag ma oant kerent n'en em zarempredent ket cals, ann usurer ne vele den Beva a re he unan en he di coz evel eur ginniden en he zoul.

— Ne res ket mad prezec en doare-ze, rag breman so 20 bloas, te teus rentet din eur servich e vezin anaoudec anezhan epad va buhez, petra benag ac'h eus rentet ar servich-ze din heb goud dare did.

— Peu sort servich.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER.

Ann autrou Jules Ferry, o sonjal ec'h alfe ober he vesti, ha ne virefe ket Radicalet ar Gambr lezel anezhan d'ober ar pez a garfe, a so bet guelet dissadorn ha der Gnener diveza o clasc trucha ar Senatourien da voti evel ann Deputeet al lezen a enep ar Brinset, mæs evid c'hoas n'en deus ket allet gounis netra. Me chans ne hello ket hen ober ! Hogen, setu penaus ema lod eus ar Republicanet ! Pe vern dezho ar guir hag ar justis, gant ma hellint derc'hel ho flass ha dreist oll ho fæamant ! ! ! Evel n'ho deus ket a goustians, ne ket possubl ez afent morse d'he heul, ha setu perag e carfent ober ann oll henvel outho, hag evid dond æssoc'h a ze abenn eus ho c'hoant ho deus taulet ho daouarn var ar vugale.

Cannad ar Frans e Vienne, so bet d'ar 5 a viz C'huevrer o kimmiadi dious Impalaër ann Autriche. Heman so en em ziscuezet madelezus meurbet en he genver, mæs anat mad a oa en devoa cals glac'har. Ann Impalaer en deus roet meuleudi d'ar c'homt Duchatel, rag m'en devoa lakeat he zemission, ha goudeze en deus kendalc'het : Cals glac'har am eus he deffe ar Frans, a garan a greis calon, pellaat he unan ann deves eurus a so e c'hoant kement hini en deus carantez evithi e pehini e teuio da gemer adarre etoues poblou ann Europ eur plass dereatoc'h eget ann hini e pehini en em gav breman.

Abaoue 8 deis, a lavar ar gazeten *Le Français*, hor C'hannad e *Bruxelles*, ann autrou comt Gustave de Montebello en deus casset he zemission da Vinistr ann afferiou evid diaveaz ar vro, hag en deus scrivet meur a veich dezhan, evid lavaret e talc'he dezhi, mæs beteg hen ar Ministr n'en deus ket prijet cass respont dezhan.

Roialistet ann *Ardèche* ho deus choaset ann autrou René de Canson evid he gass d'ar Senat da zerc'hel plass ann autrou comt Rampon nevez maro. Plijet gant Doue ec'h alfe beza hanvet.

Madrid, *28 a viz Kenver*. — Eun den, eur frances hanvet ann autrou Mayet, en deus clasket hirio sevel en ær gant eur *ballon*, mæs, siouas ! æt eo da steki ous goarnison eun ti, ha d'eus ann taul eo bet stlapet he unan er meaz ar paner, hag eo bet lazet var ann taul. Ma vije bet c'hoarvezet kement all gant ar Gambetta pa sortias d'eus Paris en eur ballon, ne vije ket bet goassoc'h ganthan, rag nemet e vije bet diverret he vuhez d'eus eun neubeut bloaveziou, mæs evidomp-ni e vije bet cals guelloc'h, rag n'en dije ket allet neuze ober deomp kement a c'haou evel en deus græt. Doue r'hon diouallo dious kement hini a garfe ober evelthan.

Eun darvoud nevez en deus scoet var martolodet *Boulogne-sur-Mer*. Ar vag pesketer *Fourmy* so æt d'ar vouelet tost d'ar pors, 25 metr d'eus ar sao-mein eus ar merven. Be oa er bours 15 martolot ha daou potr biban. Nao anezho so bet saveteet, 5 martolot hag eur potr bihan so bet æt gant ar mor. —

Ar brick eus ar Frans, *Le Normand*, so æt deac'h d'ar pense e kichen *Almeria* e Spaign. Seis den eus ar bours so bet collet ha tri saveteet.

Dimerc'her, 31 a viz Kenver. — Ann autrou Faillière, ne vouie ket c'hoas peger crenv eo, peautramant a so eun den goal c'hloud. Er mintinman ar *Journal officiel* en deus he hanvet Presidant ar C'honseil ha ministr ann afferiou evid diabars ar vro, evel ma oa beteg hen, gant ar garg ive d'ober ar Ministr evid afferiou ann diaveaz ar vro, ha ma ve kinniget dezhan beza ive Ministr ar Marine hag ar brezel, me gred avoalc'h ne lavarfe ket nan.

Deac'h, hiniennou eus ann Deputeet so bet clevet o lavaret, penaus var ho meno, Presidant nevez Conseil ar Vinistret a ginigfe beza ministr ar *Marine*, d'ann autrou Charles Brun en deus ar garg eus al listri nevez ha d'eus kement tra a ve c'hoant da sevel er porsiou mor. A hent all, e laverer ive ez eus c'hoant kinnig ar plass d'ann amiral Cloué, mæs evid c'hoas neus netra assur, neus græt netra nevez. Æs eo compren ne garfe soudard na martolod gouiziec ebet lacaat he hano var al lezen nevez he deus c'hoant ar Gambr d'ober a enep ar Brinset evid ho chasseal eus ann arme hag eus ar *Marine*, mæs ma ver re nec'het o clasc eun offiser a renc huel a garfe ober eun dra ker noazus d'he vreudeur offiserien evelthan, evel ma ve tenna ho flass digantho, pa ne gav gour all ebet e alfe kinnig ar garg da Labordère. Henez so bet fall pa oa er rencou izel, a alfe beza fall ive pa ve lakeat er rencou huel ha ne gredan ket e lavarfe nan.

Ar c'hontr-amiral Pierre so partiet deac'h d'eus Paris evid Toulon. Gourc'hemennet so bet dezhan partial ragtal evid en em lacaat e penn al listri so bet hanvet evid mond da zifenn hor c'henvrois e *Madagascar*.

O velet ne zigorrer ket c'hoas he bnisonrod ar prins *Craint-Plomb*. Ann autrounez Busson-Billault, Georges Lachaud, Jolibois, E. Raoul Duval ha Philis, ho deus casset deac'h da Vinistr ar justis eul tizer evid en em glemm calet d'eus ar pez a rer dezhan.

Al lez-varn a varn e Paris ann tribunalou ho unan, he deus disclæriet a nevez so, eun dra ilis voudus divarbenn ar scoliou red.

Ann oll beleien, personet ha cureet, a hell rei descadurez ar scolaichou bihan da 4 crouadur ha kense, ann descadurez kenta (pennad 66 eus lezen ar 15 a viz Meurs 1850.

En eur rei d'ar re-ze descadurez ar scolaichou bihan e'ch hell reseo, ha deski en he di bugale all minoret de dilezet a ve en he garg, evel carnez dehzo, goard pe madoberour, mæs gouscoude, red e ve dezhan dioual d'ober scol dezho oll assambles, evid ne ve ket lavaret e ve bet savet eur scol ganthan.

Erfin, petra benag ne goms ket setaus ann tribunal a gement-se ar veleien a hell c'hoas ouspenn d'ar vugale hon deus hanvet huelloc'h gant notre ann hini so carget eus ar scoliou e peb cantonn (délégué cantonal), kemer eun neubeut bugale all en he di evid deski dezho lenn ha scriva, ha rei dezho kenteliou var ar c'hatekis, hag ann histor sante), hag en eur ger, var ann oll traou a vez desket er scoliou kenta, mar g'her gra dre vadelez (pennad 29 al lezen ar 15 a viz Meurs 1850).

Ar setans-ze etre daouarn hor mignonet a hell rei dezho fizians, ec'h hellint miret eun tam benag d'ar scoliou dizoue d'ober kement a zroug.

Hag e guirionez, ar pez a verc'h ar setans-ze, ma n'hellont ket dioual ne rafen ann oll droug, he dije allet ober al lezen difeiz ha dizoue eus ann 28 a viz Meurs 1882, a hello da vihana miret ne rafe re a zroug. E peb commun, egis m'hel lavar ervad ar gazeten l'*Univers*, ar person pe ar c'hure a hello difenn eun neubeut bugale dious danjerou ar scoliou dizoue. Kement-se gounezet a vo

Ar Vinistret coz ho devezo pers c'hoas er Minister nevez, nemet Ministr ar marine hag hini ar brezel, a zisnac'h a gren derc'hel ho flass ; neus ket bet hanvet gour all evid c'hoas er plassou-ze.

D'eus Saint-Petersbourg, e scriver da eur gazeten d'eus Berlin ?

Impalaer ar Russi a vezo curunet er 15 devez kenta a viz Mae. Heb dale e vezo pedet ar puissansou all.

Souezet eo ann oll dud o velet peger diskiant eo ar re so e penn ar vro, pa velomp anezho o voti

ne hello ket ar Brinset beza hanvet Deputeet pe Senatourien, abalamour hebken mar d'int prinset. Varc'hoas e vezo lavaret ne hello beza hanvet hini ebet eus ar re a zisplij d'ar Gouarnamant.

Arabad e vezo soken discuez beza re souezet ma ve votet abars pell eul lezen hag hi a lavaro egis-man.

Pennad kenta. — Ne hello beza hanvet nemet ann Deputeet a so achu ho amzer gantho.

Pennad eil. — Ar re all a vefe græt mouezïou dezho, neus fors piou e vent a vezo chasseat eus ar Frans, ha casset da Nouméa evid 10 bloas, m'ho deffe ann hardiziegez da zistrei d'ar vro.

Pennad 3. — Ar re so ann neubeuta niver eus ar Gambr, ho deus collet ho gurr da voti, ha da veza hanvet. En ho flass, e vezo kemeret mipien, breudeur ha kindirvi ar re so oc'h ho amzer gantho.

Ne ouzeur ket c'hoas petra a vezo græt en affer ar prins Jerome *Craint-Plomb*. Herves lod, ann autrou Benoist barner enclasker, en deus lavaret e tlefe mond dirag ann dribunal, evel eun den e tamaller dezhan beza græt eun dra evid cheinch pe distruja furm ar C'houarnamant. Mæs lod all hag a voar mad ann traou, ho deus lavaret en devoa barnet ann autrou Benoist ne oa netra da damall d'ar prins, ha merket en he setans douget d'ar 5 eus ar miz-man, e tlie beza rentet he liberte dezhan da benn ar 7.

Ar Prins Victor digouezet e Paris Dissul da noz, en deus tremenet gant he dad al Lun penn-da-benn.

Evel n'en deus bet nemet tri devez conje, e tle distrei hirio da Orleans eleac'h m'en em gav ann eil ha tregont canolerien.

Ar Gouarnamant a leverer a so droug ennhan o velet penaus ar Senatourien oll so bet hanvet evid cahout pers er Gommission so bet hanvet evid evessaat ous al lezen a ænep ar Brinset, a so breman o clasc sponta ar Senatourien, evid ober dezho voti al lezen fall-ze, o lavaret ma ne reont ket, e vezo torret ar Senat ha cheinchet ar Vamm-lezen me chans ne gemerint ket aoun na ne spontefint ket.

Ann autrou Bourneville a so keit all so o clasc chasseal ar veleien hag ar seuzezet eus ann hospitaliou, so bet hanvet e Belleville, Dissul diveza, evid derc'hel plass ar Gambetta, hag en affer-ze, ann autrou Desprez, medisin hospital ar *Charite*, a scrive kement-man derc'hent ann electionou :

« Goulenn a ran dre interest evid ar beaurien hag ann hospitaliou, ec'h alfe ann autrou Bourneville beza hanvet, rag evel Depute a rai neubeutoc'h drouc d'ar Relijion eget evel Conseiller ann Ti-kear.

Dilun, ar Senatourien ho deus peur achuet eun neubeut lezennou bihan a oa e dalc'h, ha lavaret en em assambli der Iaou kenta.

Kinniget so bet d'ann amiral Thomasset beza Ministr ar *Marine*, mæs hen en deus disnac'het evithan, ha lavaret ne sonje ket dezhan ec'h alje beza cavet den evid kemer ar plass d'ar mare-man ann traou o veza egis emaint.

Ann hini a gass liziri brezonec d'ar *Finistère*, d'eus Kemper, a ziscuez anat dre he gomsou ne de ket mignon d'ar veleien na d'ar Relijion, ha ma carfe lacaat ar re all da gredi e ve ar virionez a du ganthan, e tlefe parlant sclæroc'h, rag ne ket diotachou a garfemp guelet mæs oberou, ne ket diæs lavaret na scriva gevier, mæs lacaat ann oll da gredi e vent ar virionez a so eun tamic diæsoc'h. M'en deus aoun e credefemp en deffe ann teich fall a rebeich ouzomp, e ve dao scriva ann traou ker sclær, ne ve ket possubl hen disnac'h, mæs hen a gemer ac'hanomp evel tud sod pe a so sod he unan, mar d'ema e sonj hon lacaat da gredi ne ve gret netra a enep ar Relijion. Ne hellomp ket atau cahout ann traou prest da ziscuez dezhan mæs a hed ann amzer e rencomp hag a raimp c'hoas heb aoun kement tra ve græt gant ar re ho deus ar galloud etre ho daouarn.

Fanch Talhouarn d'eus ar Finistére, pe hen a so labourer douar pe ne ket egis a sonj din, a so atau eur gaouier pa fell dezhan ho lacaat da gredi ne rer brezel e fæson ebet d'ann dud cristen. D'oc'h a lavar, ne ve den o clasc miret ouzhoc'h da goëss na da gommunia herves ho c'hoant, mæs da vihana, mar fell deoc'h mond da heulia ar belec o vont da gass he sacramanchou d'eun den clanv. en em lakit en danjer da baca prison, ha da veza casset d'al lojeis mezus-se etre daou jendarm. Dindan ar memes poan, e vez difennet deoc'h ive da heulia prosession ar Sacramant.

Cals a so eveldhoc'h hag a zisnac'h ec'h alfe beza græt traou evelse, ha setu penaus e ve respontet d'ann *Uuion libèrale* gant gazeten *Malouine et Dinannaise*: Dissul diveza, an *Union libérale* a zisnac'he ar pez hon deus merket deoc'h 15 devez a so e oa bet kemeret e mengleuziou ar *Pyrie*, eur micherour honest a oa bet condaonet da baea 20 real *amende*, rag m'en devoa heuliet gant he zillad soudard ann autrou Doue da vouel ar Sacramant, hag e oa bet digasset da Zinan, rag n'helle ket paea ann amand, gant he zaouarn staget gant ar grizillonou.

Eun dra evelse a seblant d'ann *Union libérale* ken heuzus, ken dreist muzul, ma c'houlen e ve disnac'het gant potret ar Gouarnamant.

Caer ho pezo goulenn ha gortos, kenvreur, ann dra-ze ne vezo ket disnac'het, rag neus fors pegen neubeut eo enorabl evid ar Republic, ho deus eun testeni anezhi sinet gant tud enorus, ha mar chomse, ganeoc'h ann disterra douetans, ec'h alfemp cass ann testeni-ze beteg ennhoc'h. A hend all, n'heller ket beza re souezet, rag aliæs e c'hoarves, ha ma offe scrivanierien ann *Union libérale* lenn gant ouez ar gazetennou so a du gant ar Relijion, ne ve ket pell ec'h anavesfe peu sort traou heuzus a vez graet dalc'h-mad a enep ar re a fell dezho discuez ann oll ho feiz hag ho Relijion, tenna ho flassou digantho, tenna ho fœamant, ho c'houd condaoni d'an *amende* pe d'ar *prison* ar pennou tiegez henoraplo, rag ne fell ket dezho a galon vad lezel ar scolïou dizoue ober ho distruj.

C'hui etrezhoc'h, Republicanet, e vec'h clevet o lavaret dalc'h-mad, o lavaret penaus, ni Roïalistet. A so enebourien voterez ann oll !

Gaou a livirit, pe autramant ne anavezit ket ac'hanomp !

A dra sur, ne lavaromp ket e ve mad peb tra er voterez evid ann oll egis ma ve græt hirio, mæs ni a lavar egis ar Roue, e carfemp guelet voterez ann oll heuliet gant lealdet, hag eo c'hui ne fell mui deoc'h he anaout ha n'eus ken nemedhoc'h.

Goude beza bet votet al lezen a enep ar brinset, ann Deputeet ho devoa lavaret kemer vacansou e-pad eis devez ac'han d'ar Iaou all, hag ho devoa lavaret ho dije evesseat ous al lezen var ar Mealïou hag ar c'hommuniou, mæs ne gredomp ket cals e carfe ar Gambr commans evessaat ous al lezen diveza-man ken ac'han ma vezo bet hanvet eur Ministr evid afferiou diabars ar vro, a alfe respont anezhi. A hent all, egis ma gred ann oll, ne hell ket ar rummad Ministret hon deus breman padout epad pell amzer, danjer so e vezo goulennet gortos c'hoas abars evessaat evid mad ous ann oll afferiou talvoudus. Ha setu penaus e ve græt afferiou ar vro.

Kelou so, mæs ne assurer ket goal barfed, evid c'hoas, penaus ann autrou de Noailles, cannad ar Frans e *Constantinople*, en deus casset he ziles d'ann autrou Fallières, a so breman oc'h ober micher ar Ministr ann afferiou evid diaveaz ar vro.

Conseillerien ann Ti-kear e Paris ho devoa distaulet 1 million 241 mil lur var Budjet kear evid ann dud a boliss hag ho dispignou, mæs dre urs Presidant ar Republic int bet scrivet adarre var budjet kear.

Commanset eo dija da redec ar brud, penaus ma ne ro ket ann autrou Fallières he zemission ragtal, da vihana ne bado ket pell mui. Ar pez so sur eo eo bet deac'h Jules Ferry o velet Presidant ar Republic en devoa lakeat he c'hervel ann derc'hent En daill all ann oll a lavar eo serten e vezo carget Ferry da choas eur rummad Ministret nevez pa vezo bet guelet petra a rai ar Senat gant al lezen a enep ar brinset.

Da c'hortos, ann hini a dle beza presidant ar C'honseil a gendalc'h oc'h ober e bossubl evid truc'ha eun neubeut tud da gemer pers en he gonseil.

Ar Prins Jerome Craint-Plomb. — Deac'h da deir heur goude creisteis, ann autrou Kuehn, commisser poliss, so æt da Auteuil da di ann autrou Bemi Barde, evid cass kelou d'ar prins Jerome endeus ar barner enclasker, ann autrou Benoist, casset d'ar Procureur ar paperiou var bere eo merket oll ar pez so bet cavet a enep dezhan: ar Procureur breman en deus 5 deves evid renca ann traou ha guelet petra vo tamallet dezhan ha dirag peu sort tribunal e vezo galvet. Er c'heit-se ive an prins a hello cass ar paperiou hag ar scridou a sonjefe dezhan ec'h alfent beza talvoudus evithan !

Mar de votet al lezen Joset Fabre gant ar Gambr, hag a dra sur ne vezo ket græt digemer vad dezhi gant ar Senat, eme eur gazeten d'eur re ar Republic, rag contet so bet ar mouezïou, hag a so bet cavet e ve dao cahout 100 mouez muioc'h en tu cleiz eget ne vo evid lacaat he voti, hag en daill all ann daou Vinistr Billot ha Jauréguiberry a so Senatourien, ha d'oc'h m'ho deus græt beteg hen ne ket ar re-ze a zifennfe er Senat al lezennou, neus ket bet falvezet gantho ho difenn er Gambr, pa gavent anezho re fall ha re ziskiant. Ouspen, chomm a ra cals c'hoas er Senat d'eus ar re ho deus votet evid torri al lezennou oa bet græt a-enep ann Orleanistet, evid derc'hel ar Brinset-ze en harlu, ha ne ket ar re-ze a garfe voti en ho enep lezennou nevez evid ho chasseal eus ar vro, 83 Senatour so bet d'ann 8 a viz Even 1871, evid goulenn torri al lezennou fall-ze, ha var ann 83 ze, eus 36 eus ann tu cleiz.

Ar Jeneral Campenon, mignon bras ar Gambetta, a oa bet lavaret e oa en em garget da veza Ministr ar brezel, mæs hirio e lavar ne fell mui dezhan. Me velo, emezhan, ar pez a hellin da ober, pa vezo bet casset d'ar Senat lezennou a enep ar Brinset.

Achu eo evessaat ous affer ar prins *Craint Plomb*, hag heb dale, dirag peu sort tribunal e vezo galvet ?

Da c'hortos, ann hini en devoa moullet ar paperiou so bet staget ous ar mogeriou, heb cass daou anezho d'ann tribunal egis ma oa he zever, en deus paket 400 lur *amende*.

Breuriez al labourerien douar d'eus Frans, e unan gant ann autrou Bordet, bet Depute, hag a so droug bras ennhan, rag ma ve græt kement a c'haou hag a zismegansou e kenver al labourou douar heb ober netra en ho c'henver, he deus goulennet e teufe ann diou Gambr da velet evit he daul en traou, ar pez a bouez didruez var al labourou divar ar meaz, hag ho laca herves al lezen en eur stad cals re zivalo, pa dlefe beza sicouret

evel unan eus ar guella labourou.

A veac'h ma eo bet votet kement-se, ann autrou Marc de la Haut, evid goulenn ma ve discarget eun tam benag, a lavar : Ar re ho deus c'hoant discarga ann diavezidi evid carga tud ar vro, a lavar e peb fæson, penaus ar re a c'houlenn e ve lakeat cargou var ann ed o tont digant ann estren, a so oll markiset ar bara ker, hag a so oll a enep ar beaurien, a enep ar micherour, rag ma ve sentet outho, e teufe ar bara da geraat.

Hogen, couls e ve lavaret d'ar re ne fell ket dezho e ve græt d'ann diavezidi paëa ho lod d'eus ar gargou a bouez var dud ar vro. Ma ve red dre interest evid ann oll lezel da antreal er vro heb paëa netra, ar 15 million sac'hadou guinis a renc ar Frans prena beb bloas ann eil dre egile digant an estren, ar memes interest da gahout bara marc'hat mad evid ann oll, a c'houlenn ive e ve eostet heb ma renkefent paea netra ar 95 million sac'hadou guinis ar vro, da lavaret eo ne renkefent paea netra dre ar c'hargou a vez taulet varnezho.

Anat eo penaus ma ve cargou da baea var ann douar, eo couls ha ma ve lakeat cargou var ann ed hag ar bara, rag ma goustefe neubeutoc'h ar guinis da c'hounis d'ann dud divar ar meaz, ec'h alfent he verza neubeutoc'h d'ar meiller a val anezhan, hag heman a alfe guerza guelloc'h marc'had ar bleud d'ar boulanjer a ra ar bara.

Abars dispartia, tud ar vreuriez ho deus kendalc'het en ho c'harg ar re oa bet lakeat e bureo ar vreuriez, ha markis Dampierre en deus trugarekeat he genvreudeur da veza roet dezhan ho mouezioù ken enorabl evithan, hag en deus touet e rafe d'eus he vella evid ho sicour int hag ann oll labourerien douar.

Conje so da veza fin, mæs beza fin ne ket trompla ar re all nag ober gaou outho, rag e peb tra eo red besa honest. Setu ar pez so bet desket n'eus ket pell da Fanch-peg-atau ha peg-stard. Ann den-ze re c'hloud, a sonje dezhan e oa bet græt he lod goal-vihan, en eur c'hoad a oa bet lodennet etre oll dud ar gommun. Petra ra evid creski he loden ? Mond a ra d'ar c'hoad abars ma ve c'hoas savet ann deis, hag eno en eur cheinch plass d'ar peuliou oa bet lakeat en douar evid merca loden peb hini, e cresc he loden eus eun neubeudic mad Mæs n'en devoa ket taulet evez e oa eur re benag o sellet outhan, hag henez a cassas ragtal kelou d'ar barner a beoc'h. Heman a lavaras : Lest hen ganin. Ma ! ann den en deus cheinchet plass d'ar peuliou, anat eo en deus clasket laëres, hag e oe casset ann den dirag ann tribunal. Eno e oe roet dezhan ar pez ne c'houlenne ket 15 deves prison. Hag ann oll ho deus cavet e oa græt mad.

Letanant-coronel ann 19^{et} a linen e Brest a so carget d'ober eun enclasc var a lavarer.

Dre urs ar Jeneral division eo carget da c'houd hanoiou ann 20 offiser benag so bet lavaret dezhan e oant bet en offern d'ann 22 a viz kenver, Scrivet Scrivet so bet deomp ne oa bet hini ebet, m guelet a rafoc'h e vezo cavet hanoiou memes tra

---

Deac'h ann tribunal en deus barnet e oa re renta he liberte da *Graint Plomb*, rag n'en devo græt droug ebet, Perag beza he brisoniet eta, kemeret leac'h ac'hano d'ober eul lezen a enep brinset ? Breman e tle beza scanveet calon gouarnamant, rag ne hellent mui goud petra d ber ganthan. Eur sottoni achu hag a so bet en e fæson benag goal didalvez evid ar Gouarnamant

---

Petra c'hoarvezo gant lezen a enep ar brins er Senat. Ann oll a sonje dezho e vije bet al lez ze taulet a gostez, hag ann autrou Allou e hano Gommission ho alie d'hen ober, ha setu brem eo cheinchet ann traou. Ar sclæra so a gredan ne garfent ket voti al lezen so bet votet gant Deputeet, mæs emaint o clasc ha ne ve ket po subl voti eun dra benag henvel hag a blijefe ke ment d'ar Gouarnamant, heb gouscoude beza ke goas. Mæs breman ar pez so serten, eo pena n'eus fors petra ve votet gant ar Senat, Ministr brezel a zisclærio araug peb tra e tenno ho c'ha en arme digant ann oll brinset ho deus eur ga benag.

D'ann deves kenta a viz C'huevrer, eun devezo hanvet Lezenven, hag o chomm e Dineault. a oa vont da droc'hi land en eur voarem e kichen Menez-Hom. Æt eur c'hant hanter cant metr d'e ti he vestr, e velas eun den gourvezet a dreus an hent, en eur vouezïc dour, hag o veza tosteat o than, ec'h anavezas penaus ann den-ze a oa tro var he c'hinou, a oa maro. Eur potr meiller e Iann ar Goff, e servich ann autrou Miossec, Me Dineault.

Ann derc'hent dious ann abardaez, ar Goff a bet guelet e borc'h Ploudiern, hag hen mezo dal

---

Eur masonner, Baptiste Tournier, oajet a 6 blo ha daou-ugent, ganet er Guerlesquin, a oa abaou eun neubeut o labourat var eur c'hal e sant-Gu nole e Penmarc'h, hag a so bet cavet maro en eu parc d'ar Gloaguen, d'eus Kereon, e Penmarc' dious ar mintin d'ann deves kenta a viz C'huevr

Tournier a oa bet æt d'ann derc'hent e Pe marc'h, gant Berthou, Laurent, ha Guillou Fra çois. Daou eus ar re-ze ho devoa clasket etro heur eus ann noz d'he zigass gantho da Sant-Gu nole, mæs Tournier ne oa ket bet falvezet gantha distrei en dro, rag ma oa mezo collet, hag e lava e vije chomet da loja e ti Gloaguen.

Epad ann noz, etre ar c'henta hag ann eil a v C'huevrer al lestr marc'hadour dre dan *Brestoi* Roturier da gabiten, o vont d'eus Brest da Vou del, so bet draillet var eun neubeut kerrec e por

Cork-Kerne, e peleac'h e oa æt da repui.

Ar vartolodet hag ar passajourien so bet saveteet. Ne vezo ket diæs he denna ac'hano.

Carget a oa gant peziou lien, barrikennou golo, boestadou sardin ha legumaichou glaz, emer dious ho lacaat en assurentez

---

D'ar Sul, 28 a viz Kenver, Kervella, Michel, labourer douar e Kerdreden e Plougerne. a oa sortiet eus he di etro eun heur evid mond d'ar gousperou d'ar Grouanec. Da seis heur, evel ne teue ket en dro, he vreg a leas d'he glasc gant he mab, ne lajont ket da bell abars beza he gavet asezet var bord ar foss var ann hent. Seblantout a rea beza goal glanv. He gass a rejont da di ar Roux, cloc'her ar Grouanec, a oa eno e kichen, ha ne zaleas ket da vervel abars beza allet lavaret ger ebet.

Enavezet evel ma oa evid eur mezvier, ec'h helle lavaret eo maro dre vesvenn, hag a hent all ne oa merc ebet en dije bet eur goal daul berrag.

Arzel, Fanch, martolot he pesketour e Kerdaniel paräes Guitalmeze, a oa sortiet eus he di etro 9 heur eus ar mintin evid mond da velet he vag var ann aod, hag en devoa lezet var he ferc'h er gear daou eus he vugale, unan 4 bloas hag eun all 3. Etro 1 heur goude, o sellet varzu e di, e velas eur vogeden deo o sortial eus ann doen.

A drugarez Doue, unan eus ar re genta a oa digouezet var al leac'h eun den hanvet Querne, en devoa saveteet ann daou botr da genta.

Credi a rer eo bet lakeat ann tan en ti gant daou gaz so bet guelet o sortial eus ann ti gant ann tan en ho bleo.

Eur vaouez hanvet Amice, Anna, oajet a 38 bloas hag e coueze dalc'h-mad gant droug ar Roue, so bet cavet beuzet en eur poul-dour e kichen Renargoff, e Plougerne, d'ann 31 a viz Kenver.

Eur pesketour bezin d'eus Landeda, hanvet Balcon, Guillaume, a oa var aod Kerenoc, d'ann 30 a viz Kenver, pa velas var ar mor. eun ugent metr benag diouthan, eun dra benag a seblante du. O veza tosteat ec'h anavezas e oa corf eun den e noaz ha couls lavaret oll drebet gant ar pesket bras. N'en devoa mui na penn. na daouarn, na divisker, hag e oa toullet he goff e meur a blass.

Ne ket bet allet gouzout corf piou ec'h helle beza. Lakeat eo bet en douar e gueret Landeda.

Abars fin ar sizun a zeu, e vezo Jules Grevy e clasc eur rummad Ministret nevez. Galvet so bet dija Jules Ferry e palæs ann Elysee, mæs neus netra græt na ne vezo ket ganthan. Ma ve red henvel Ministret nevez e plass ar re hon deus breman, ne vezo græt nemet goude beza evesseat ous al lezen a enep ar brinset, a so breman dirag ar Senat, ha c'hoas e lavarer ne ket Jules Ferry a vezo carget da glasc tud, mæs ann autrou de Freycinet ha Wilson, mab-caer Presidant ar Republic. Lavaret a rer penaus ann autrou amiral Cloue en deus touet e kemerfe carg Ministr ar Marine kerkent ha m'en dije lavaret ar Senat he goms diveza en affer lezen enep ar brinset, mes abaoue ne roer ken hano dezhan etoues ar vartolodet, nemet ar plac'h contant d'ober peb sort micher, da lavaret eo, kentoc'h ar re divalo eget ar re vad.

Eur c'hrouadur d'eus scol ar botret e Treboul, e oa distroet d'ar gear, hag a glemme cals o lavaret e oa bet scoet taulion boutou ganthan, gant unan eus ar vistri-scol. Egis ma hellit credi, ar mestr a lavar n'en deus ket scoet, mes ar re ho deus cureet ha clevet ar c'hrouadur, a zalc'h atau d'ar pez ho deus clevet, mes evid c'hoas ne ket goal tes goud a gredan petra so bet c'hoarvezet e Guuvenez. Evelken, marteze e vezo gouezet gant ann amzer.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Rioullan, belec iaouanc, so hanvet cure e Goulien.

Aun autrou Bihan-Poudec, belec iaouanc, so hanvet cure e Sibiril.

Ann autrou Tonnard, cure e Goulien, so nevez maro.

Madou ann douar.

Ar marc'hajou so atau egis ne ve nemet tud cousket ous ho darempred eun neubeut anezho, ar re e peleac'h ne vije cavet nemet ed divalo, a so bet distaul varnezho, var eur c'hement all tost da vad, eleac'h ma gaver danvez guelloc'h eo cresc ann hini so bet, ha var ar pez brassa, ar priziou so chomet egis er sizun all, heb mond a du ebet. Ar pez a so guir hel lavaret, eo ma so bet eun neubeut distaul, mæs neubeut avad, 1 guennec ha netra ken var beb sac'hat 200 lur.

A hent all, setu penaus ema ar priziou var beb sort ed dre beb sac'hat 200 lur. Guinis, 26 lur 10 guennec 24 lur 5 g. 19 ha 21 lur. Segal, cals greun var ann dachen, mæs ar verzourien a zalc'h var ar priziou 15 lur 10 g. ha 15 lur 15 g. ann danvez disterroc'h, mæs neus ket prenourien var hounez, 14 lur 10 da 14 lur 15 g. Hey, var henez ez eus goulenn ingal ha priziou mad 19 lur 10 g da 20 lur 10. Ar c'herc'h, 17 lur da 19 lur 5 g. Ed-du, 16 lur pa gaver da brena, ha pa ve kempennet braô. Ar glao a gresc atau hag a ra cals distruj. Ann hentchou houarn soken so beuzet, ha ne greder ket ober cals a diz gantho, ar pez so caus e tigouezont divezat e peb leach.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Par le temps qui court, il faut avouer que ce qui se passe à la Bourse est bien étrange. Si l'on examine en effet la situation, si l'on envisage les dispositions de l'opinion publique, c'est à la baisse qu'il faudrait conclure, et c'est la hausse qui prévaut.

Vous remarquerez du reste que la hausse a presqu'exclusivement porté sur nos fonds d'Etat.

Reste à savoir maintenant si le public se décidera à se mettre à la remorque de ce coup de spéculation, et combien cela durera.

Je n'ai cessé vous le savez de vous recommander la rente 5 0/0, mais aujourd'hui, je m'abstiens, parceque je crains que le marché ainsi faussé n'ait à subir une réaction brusque et considérable.

Toutefois, si, comme on le murmure vaguement, on arrivait à constituer un ministère Freycinet, il faudrait s'attendre à une étape de hausse pour nos rentes.

On a de très-mauvaises nouvelles au sujet du Panama. Les travaux marchent avec une difficulté extrême, et l'argent disparaît avec une rapidité féerique. Il est question d'un nouveau projet d'emprunt. Pour moi j'augure fort mal de cette affaire et j'engage mes lecteurs à vendre les actions qu'ils peuvent avoir en portefeuille.

Ne point vendre des Turcs, pour le moment du moins. Le syndicat veut, dit-on, faire à la première éclaircie, un mouvement de 1,50 à 2 fr. sur cette valeur. Et cependant je n'ose pas vous conseiller d'acheter, parceque le syndicat fait quelquefois courir ce bruit pour animer le marché et lui permettre d'écouler une partie de son stock.

S'il se fait un mouvement de hausse, le Suez peut reprendre un peu ; mais la vraie hausse est bien finie. Et il y a déjà quelques jours que les gens sages se débarrassent.

Parmi les sociétés de Crédit, il en est quelques-unes qui sont évidemment au-dessous de leurs cours, et qui peuvent constituer une valeur de placement. Vous pourrez les désigner vous-mêmes en examinant le revenu que donne chacune d'elles.

Les actions du Crédit foncier sont très-fermes ; les obligations 1879 sont demandées.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Le Panorama de Lourdes quitte Paris où il était exposé provisoirement. On comptait ne l'y laisser que quelques jours ; mais bien qu'il fut situé à une heure de voiture du centre de la ville, l'affluence des visiteurs fut telle qu'on dut le garder exposé pendant plus de trois mois. Il sera installé dans quelques jours à Lourdes où le jubilé amènera cette année *un million* de pélerins.

On estime que les Parts de fondateurs recevront 10 fr. Or, profitant de la baisse générale des valeurs, nous avons obtenu l'autorisation de mettre à la disposition des lecteurs des Semaines religieuses 500 de ces titres *à 40 fr.* l'un, mais nous n'accepterons que des ordres de *10 titres au moins.*

Comme ce titre devient très-rare, nous engageons les personnes qui désireraient en avoir de nous le *télégraphier* aussitôt qu'elles auront lu le présent avis.

Adresser les lettres ou le télégramme à M. le Président de l'*Association financière de France*, rue Grange-Batelière, n° 1, Paris.

POUGUES. — Eau minérale naturelle gazeuse très-agréable à boire. — Guérit les maladies de l'estomac, des intestins du foie et de la rate.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc, timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombre de personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*

Établissement fondé en 1849 à Terre-Neuve
Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, *se procurer* l'Huile de Hogg, *qui ne se vend qu'en Flacon* TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* **Timbre de l'Etat Français.**
HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE
Fortifiant énergique
pour Vieillards
Convalescents
Femmes, Enfants
personnes délicates.
VIN DE VIAL
LYON
VIAL frères Bourbon, 14
CONTRE
Anémie
Chlorose
Épuisement
Amaigrissement
Dyspepsie
PARIS
BERNET & Guillon, 14

Le Docteur CROFTER *offre gratuitement* à tous nos lecteurs la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa **Méthode** consacrée par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la *guérison des maladies chroniques de tous les organes et des hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Gd Prix de 16,600 francs
QUINA-LAROCHE
ÉLIXIR VINEUX
Apéritif, Fortifiant, Fébrifuge
CONTRE
les Affections de l'Estomac
ANÉMIE
FIÈVRES et Convalescences de FIÈVRES
SANG PAUVRE
PARIS, 22 & 19, RUE DROUOT, & Ptes

Sirop Zed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Coqueluches, Catarrhes,
Toux des Pathétiques,
Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest eus ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Iliz, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle boza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 24 a viz C'huevrer 1883.

Ar Vreuriez dizoue.

Erfin, eun dra talvoudus hag e renker evessaat mad outhan. Abaoue Simon ar Majisian, ar re genta eus ar vreuriez ho deus atau clasket mond da chomm da Rome e kever hon Tad Santel ar Pab, Vikel Jesus-Crist evid enebi ous he c'halloud divin var ann oll bed cristen, hag hirio soken, ar re vrassa eus ar vreuriez a so eno o chomm, hag ar re-ze oll a so Juzevien. Ann oll gazetennou a glasc distruja ar Relijion, a vlasfem Doue, a lavar n'eo ket Jesus-Crist Doue, a c'houlenn discarr ann Ilis, laza ar Pab, ann Eskibien, ar Veleien, ar Relijiusset, ar Seurezet, ann oll dud fidel, a c'houlenn e ve lammet digantho ho oll guiriou, ho oll liberte e vent casset da netra, ann oll gazetennou-ze hag ann oll scridou all henvel outho, a so scrivet gant tud ar vreuriez, hag a so ann darn vrassa anezho tra ar Juzevien en Europ, en Asi, hag en Afric.

Ar vreuriez na scuis ket oc'h ober torfejou. Clasc a ra distruja Ilis Jesus-Crist. Beza ez eo atau Lusifer o sevel he dron hag he auteriou e kenver tron hag auteriou ar C'hrist, n'eus ket bet falvezet ganthan nag er penn kenta he anaout hag he adori. Hag hirio dre sicour ar vreuriez, Satan a so adarre ar mestr hag ar Roue var ar bed oll ; ann oll Gouarnamanchou so dezhan, hag a c'hourc'hemenn en oll assambleou. E assambleou ar Franmasonet e lenner hag ec'h evessaer piz ous ann Apocalips, rag Satan en deus roet dezho da gredi ez eus eun dra vras diouganet evitho el leor cuzet-ze, hag int a c'hortos dalc'h-mad e tigouesfe ann deves-ze enorus meurbet evitho.

Erfin, evid respont d'ann dud n'ho deus ket anaoudegez mad d'eus ann traou, red eo goud penaus ar vreuriez en em zervich d'eus eun niver bras meurbet a voazet hag a verc'het ne dint ket dalc'het gant gour eus al leou terrubl dre bere e custum chadenna liberte ar re ho deus pers ennhi, ar re oll a lenn he gazetennou hag he leoriou, a ra marc'hat d'ho reseo pe a brenn anezho, a vrud hag a zifenn ar fais credennou a vez brudet dre ar scridou-ze. Ar re oll a zisnac'h kelennadurez ann Ilis hag ar Pab, a lavar ne renker ket suja dezho, Ann oll gristenien a fougass beza liberalet, ar re-ze oll a suj d'ar vreuriez, hi eo a ren anezho heb ma vouifent, ho meuli hag ho zouelli a ra evel ma ve ezomm, hag e teu d'ho chadenna dre ann ourgouil hag ar c'hoant ho deus beza eun dra benag.

Ouspen, ar re oll ho deus roet ho hano d'ar vreuriez, a so dispartiet e meur a rumm ho deus oll touet leou eus ar spontussa : 1° Ar re ziskiant mæs talvoudus a so eur gals anezho, ha ne anavezont ket e guirionez ar vreuriez na petra glasc dreist peb tra. 2° Ar re a voar muioc'h, hag a so cals neubeutoc'h anezho eget eus ar re genta, hag int a anav lod eus ann traou cuzet, dreist oll, cassoni ar vreuriez ous ann Ilis hag ous Doue, mæs ne anavezont ket ar ger diveza. 3° Erfin, ar re all so bet disculiet dezho ar virionez penn-da-benn a hell guelet Satan ha prezec ganthan. Ar re-ze marteze ez eus anezho eun hanter cant pe tri cent benag dre ar bed oll, hag int eo ar vistri bras a ren hag a gundu peb tra.

Hogen, Doue eo a vezo treac'h, hag he Ilis a so fountet var ar mean-fond var behini eo bet diasezet ganthan, hi he deus promessaou Doue e chomo da viken. Ha Doue en deus cavet ann tu da ziscuez dezhi e teuio he gomsou da vir en eur ober disclæria gant ann Eskibien e Concil ar Vatican, penaus peb cristen a renc credi evel eun artick a feiz na hell morse fazia hon Tad Santel ar Pab hag eo hen en deus guir hag urs da ren ar gristenien oll ha d'ho c'hundui d'ar Barados. Kelennadurez ha barnedigez difazi Vikel Jesus-Crist, setu petra a viro ne alfe netra noazout ouzomp, setu petra hon difenno, rag oll brezel ann Ilis hag oll brezel ar vreuriez dizoue. Setu perag he deus discarget he oll malis, he oll bilim hag he oll mignonet a enep ar C'honcil, ar Pab, Cador Sant Per e Rom, ann Eskibien hag ann oll Ilis. Hogen, malheur d'ar re en em laca er vreuriez-ze hag a verz dezhi ho liberte hag ho ene dre al leou spontus a c'houlenn digantho, malheur d'ar re en em ro d'he servicha a dost pe a bell, ar re-ze a berisso evel ar vreuriez, evel bugale Cain, habitantet Sodome, evel Core, Dathan hag Abiron, Collet e

vezint gant al loen fall evid ann amzer hag ann eternite.

Lizer Pi IX a lavar ar pez hoc'h eus lennet er scrid-man, hag a ali beleien ar parræsiou da ziscuez d'ann dud fidel, penaus ec'h hellint en em viret da veza touellet gant ar vreuriez. M'en em gav eürus da senti evelse da c'hourc'hemenn ar Speret-Santel dre c'hinou difazi ar Pab da behini e cassomp al leoric-man.

Ar scrid-ze so bet scrivet e gallec gant ann autrou F.-L.-M. Maupied, casset evel theolojian da Goncil ar Vatican, hag a so o chomm e parræs Sant-Martin-Lamballe (escobti Sant-Briec,) e peleac'h ez eo person, ha lakeat e brezonec gant scrivanier ar *Feiz-ha-Breiz*. Ra dalvezo da silvidigez ann dud !!! Ne c'houlennan ken. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

IV.

1830

Eur skrivagnour leun a spered, ha n'en deuz ket a yez o tiskouez he anaoudegez vad e kenver he vadoberourien didronet, hag a laka he holl c'hoar da choum feal d'ezho, en deuz great d'e-omp eun danevell kaer divar benn eul lein vraz a oa bet e palez ann Teoleri d'ar c'houec'h a viz kenver gouel ar rouanez. Ann Duk a Vourdel a c'hoariaz eur roll caer e barz er banked-se, ma vezo daô gant pep unan kavout ama da lenn e brezounek danevell ann aotrou Nettement.

Brud a rea pep tra dre ar rouantelez, ha bugale vihan Herri IV, dastumet ouc'h ar memes taol, evel tud euz ar memes ti, a ziskoueze neuze kement a unvaniez ma rea vad d'ar galoun ho guelout ; hevelep menoz e fead gouarnamant, hevelep esperans var ann amzer da zont. Ann devez-se a oa eur fest braz evid ann holl, mes dreist pep tra evid ar vugale,pere en em laouennee o c'hortoz da veza, ar veach-se da vihana, cuit a bep orbit, ha distak diouc'h lezennou ho descadurez a brinsed.

Enn dro d'ann daol roeal-se ho pije guelet da genta Charles X, den koz hag enoruz. pehini a gare bepred diskouez ar vadelez euz he galoun a dreuz d'ann huelded euz he garg. Var he zorn e oa azezet ann Introun ann Duk a Orleans, mamm euruz da eur vanden vugale koant, iac'h, pinvidik. Enn tu all, ann Introun ann Delfinez, Dukez a Angoulem disher a vugale siouaz ! hag en em zic'haoue diouc'h ann diouer-se enn eur gemeroutda vipien ann holl dud ezommek ha diseuruz. Grek brudet dre he gualleuriou, ha bepred huelloc'h eget-ho ; grek kalounek er brasa danjeriou, ha bepred trec'h d'ezho ; tremenet e deuz kammed traounien ann holl daelou, hag arruet eo ken huel er vertusiou, ma renk bras deriou, hag enoriou ar bed plega ho fenn dirazhi. Enn he c'hichen edo ann autrou Duk a Orleans, divezatoc'h Loeiz Felep, Charles a gomze alies euz al le a fealded a douaz he-ma d'ezhan pa oant ho daou harluet e meaz ar vro, var aochou pell ha dianaf ; hevelep a oa neuze ho gualleuriou, hevelep ho esperanz. Goudeze e teue ann Introun ann Dukez a Verri, ken euruz, kel laouen ker kaer dre'n abek d'he mab ; patrounez ar skianchou hag ann dud a ijin ; buez ha levenez ar vro, na velet neuze dira-z-hi nemet enoriou hag eurusted o tout, ha ne divije ket lavaret e tlie, hep dale, peorien ann hospital e devoa savet enn he c'hastel a Rosni, koll ho mamm hag ho madoberourez, ha mont da glask ho boed e leac'h ma helchent dre ar vro. Arabad eo d'e-omp ankounac'haat enn hon taolen ann aotrou ann Delfin, Duk a Angoulèm, nag ann Demezell a Orleans c'hoar Loeiz Felep, na bugaligou he-ma, ker koant ha kel laouenn, ann Duk a Chartr, ann Duk a Nemours, ar PRINS A JOINVILL, ann Duk a Aumal ; nag he ziou verc'h, nag ann DEMEZELL, a Verri, c'hoar Herri, ker gae, ker spereduz ker grasiuz ; hogen miromp hor guella taol lagad evid eur c'hrouadur all, pehini a ia da c'hoari eur roll ker kaer e kreiz ann daoliad tud-se-ann huella a oufet da velout bikenn.

Bet eo ar c'henta meuz, bet eo ann eil, hag hirnez ar vugale a zo barr ; ann doujanz hep ken ho dalc'h e paouez. Er fin deut eo ann termen a-geid-zo gortozet ; daoulagad ann holl a ia var arbenn ann offisour a daol, pehini a zigas enn eun disk arc'hant, ha goloet gand eul liennen guenn, ar pemzek tamm kouign, euz a bere unan, hag unan hep ken a hell rei eur gurunen. Ann Duk a Aumal, dre he vir a iaouanka, a zo karget da gas ann tammou tro an daol ; hag hen ober a ra skanv hag iskuit, o kaout sonj da viret unan evit-han. Peb unan en em hast da glask ha da anaout he chans, hag a bep tu e sav klemm ha safar, rag-pevarzek Roue a geuzia d'ho c'hurunen gollet. Eur c'hrouadur hep ken a zo deuet ruz-glao' ha na lavar ger ; ne ket lavarout e ve nec'het na luiet gand ar garg a zo digouezet gant-han, mes ne fell ket d'ezhan diskar he geferourien dre enn tarz levenez ha na ve ket dereat. Koulskoude ar Roue nevez na hell ket choum pelloc'h dianavezet, hag ann Duk a Vourdel a zo embannet Roue, e kreiz ar straklerez daouarn ha iaouc'hadennou ann holl. Neuze, var skouer ho Roue iaouank, ar vugale en em ro d'al levenez hep harz ebed ; ar Roue koz, ann Dukez a Verri a ra evel-d-ho, hag ann Delfinez, ar veach-se na glask ket derc'hel var-n-ezho. Eur rouanez a zo dija choazet, ann Introun ann Dukez a Orleans eo ; hag al lein a denn d'he finvez e kreiz ar bommou c'hoarzin hag ar griadenma : *ar Roue a ev, ar rouanez a ev* ! laosket kant gueach gand ar vugale. Pa oa achuet ar pred, pa oa ann dud o vont da zevel diouc'h taol,

Charles X a c'houlennaz eun tammik tao, ha beac'h avoalc'h en devoe oc'h he gaout.

(Pur pennad all eur veich all.) I.-V. HERRI.

LE MADALEN.

III.

AR BENVEC A ENOR.

— Te ac'h eus dastumet Madalen da genta hag he c'hemeret goudeze da bried, eun tamic remors em boa evid ar pez a ioa bet c'hoarvezet gant he zad hag ac'h eus dizammet ac'hanoun plijout a res din ha divezatoc'h, goude va maro, te vezo contant d'eus ar c'henderv Anselme ? Da c'hortos, gra din eur c'houffr eus ar re yella, arabad eo a vouife den eo ar c'houffr-ze evidoun. Peur e vezo achu ?

— Ac'han da 15 deves a respontas Michaud.

— Mad tre, a lavaras Anselme. Ac'han di e teui du-man da velet ar plass, ni en em glevo divezatoc'h evid ann deves hag ann heur, ma hellin beza var eves.

Red a vezo e ve d'ioc'h ann noz, ne ve den assambles ganes na ne alfe den da velet;ger ebet eta d'as vreg ha d'as bugale.

D'ann deves merket e oa achu ann arbel, ne oa mui nemet he lacaat en he flass. Herves ma oa bet gourc'hemennet outhan gant Anselme, Michaud a sammas ann arbel var he scoas.

Pa gouske ann oll e kear ha dre eun hent distro en em gavas abars nemeur e ti Anselme. Diou zor a ioa va ann ti unan var ar ru, tu kear, hag eun all a dreon tu ar meas : Anselme en devoa lavaret dezhan antreal dre houman.

— N'ho pe ket aoun eme ar c'halves dezhan, den ebet n'en deus va guelet ken du eo ann noz evel sac'h ur c'hlaouer ha ne vezo ket pell e tarzo ar gurun. Guell aze neuze, eme Anselme, neuze ne vezo ket clevet trous da vorzol o skei. Evel ma tlie ar c'houffr beza lakeat en eun toul er voger, Iann en devoa digasset ive ganthan plastr ha binvijiri masonner.

Anselme coz a zalc'he al lamp dezhan spontet bras a oa hag e vije bet lavaret oc'h he velet ken ankenniet, m'en devoa aoun guelet eur re bennag o tigoueout varnezho kense e lavaras da Vichaud labourat buhan hogen heman o clasc mont re vuan a stocas he benn ous unan eus ar c'haissou en em gave er gambr, hag e tirollas, he fri da ziouada. Calsic goad soken a gouezas var he zillad pez a dlie beza tamallet cals dezhan divezatoc'h. Abars m'en dije Iann taulet eves eus ar pez a oa bet c'houarvezet ganthan, he vlousen hag he rochet e oant oll goloet a voad Anselme he unan eo a ielas da gerc'hat dour rag gant eun digarre en devoa casset he vates cuit ha ne oa ken o chomm ganthan en ti-ze nemet ar vaoues-ze, he sicoure ouspen d'ober he gonvers. Ragtal ma oe sec'het ar goad, setu ma lavaras Anselme dezhan gant muioc'h mal eget kent : labour'ta, ha buhanoc'h ha dalc'h var da deot mar teus c'hoant cahout da loden heritaich. Hogen Iann atau prest da farsal en em lakaas da gana etre he zent.

Kers da velt ma teuont Iann,
Kers da velt ma teuont.

Ro peoc'h'ta, eme ar potr coz spountet hogen, ap c'houffr a ioa dija en he blas, ne oa mui nemet lacaat plastr en dro dezhan. Er fin Michaud a savas he benn en eur lavaret : ma l achu eo. Poent avoalc'h eo a respontas Anselme hag heb he lezel o tastum he vinvijiri e puntas anezhan, var zu ann diri.

Pa oant o treuzi ar stal, eur re bennag a scoas var dor ar jardin : Oh ! oh! eme Iann, claoustre eo unan en deus c'hoant ober anoudegez gant ar c'houffr neves !

Ann dra-ze ne sell ket ouzit, eme Anselme droug ennhan, me a so c'hortos eun den n'en devoa ket c'hoant beza guelet kers cuit dre aman, trugares ha nosvez vad : dam-zigorret a oa ganthan dor ar ru hag a veac'h ma oa sortiet.

Michaud, a serras anezhi var he lerc'h. 11 heur eus ann nos a ioa o sonn d'ar mare-ze. Biscoas, marteze Iann Michaud ne oa distroet ken divezat d'ar gear. Ouspenn, ann tourmant a ioa o vont da folla. Kement a oa a luc'het ma velen ker sclear hag en deiz. Ar gurun a groze hag e couezo berradou dour pounner. Iann en em lakas da redec varzu he di : a veac'h m'en em gave e kichen he di ma tarsas eur pez taul gurun a lakeas anezhan da grena hag e couezas eur bar ker spontus a c'hlaô ma vije bet lavaret e oa tarset assambles oll goabrou ann eê : Ar glaô-ze ker puil ker pounner oc'h effasi ann oll roudou a ioa chomet var ann hent : chou a dlie divezatoc'h ober cals gaou ous ar paour kéas Michaud ! Antronoz vintin pa ziskennas Madalen er stal, e velas he fried a glaske eun dra benag ha ne oa ket goest d'he gavout.

— Petra claskes evelse eta, emezhi ?

— Va c'hompas bras, te voar ann hini a oa bet roet d'in e Bourdel evid beza saveleet en en eun tângoal crouadur va mestr : ar re oa o labourat er memes stal ganin ho deus great scriva va hano penn da benn varnezhan ha ne garfen ket he goll, eur benvec a enor eo : digass a ra din sonj eus va iaouankis. E peleac'h ann diaoul oc'h hell beza ? Souden o skei var he dâl, e lavaras : Ah ! sonj am eus deac'h da noz e vezo chomet var va lerc'h e ti.....

Hano Anselme a oa var he vuzellou mes ne teuas ket er mes rag ar vugale oa eno ha Iann en devoa promettet tevel.

— Tad, ma keres, me ialo d'he gerc'hat da gom-

pas, eme Peric. Ne ket red va fotr, eme Iann en eur vouchad dezhan, mond a rin va unan d'he ger-c'had, unan eus ann devechou-man, be ma en eun ti leac'h ne ve collet netra hag en em lacaas da gana evel custum, o lemma he vinvijiri. Etro ar c'hreisteis epad ma oant er gegin o tribi, Madalen a velas e tremene er ru cals muioc'h tud eget custum ouspen ar pez he lakaas goassoc'h soueset eget ann traou all, setu eur voitur o tremen erru tis varnezhi gant eun nebeut archerien en dro, Petra so a neves eta ac'houlennas Madalen?

Clevout avoualc'h a raimp pa ziskenno ann amezeien en dro rag setu m'az eont oll d'ared varlec'h annarcherien.

E guiriones oll coz ha iaouanc, goaset ha merc'het, kement hini a ioa o chomm er gear enn traon, e redent oll varzu ann dachen vras hag e save atau goassoc'h trous gant ho iouc'hadennou hag eun trous spontus bouteier coat, ken a savas gant Peric c'hoant da velet petra oa eat e oa dija var dreus ann nor hag e lavaras: Tad emezhan, ar vugale eo a so sortial eus ar c'hatekis, ar re all so eat oll, ma roes conje din me a ialo ive.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Histor guir an dud divar ar meaz araog ar Revolution vras 1789.

Kenta ger d'ar bourc'his.

Marteze oc'h eus guelet, va zud mad, eul leor bihan, golo ruz varnezhan, hag e penn al leor ar c'homsou-ma : « Histor an dud divar ar meaz araug ar Revolution 1789 ; aliou ha cuzuliou evit an electionou. » Eul leor fall, mar deus, leun a c'heier hag a loustoni. An hini soken en deus great al leor, n'en deus ket credet lavaret he hano. Al leor-ze, ma plij ganeoc'h, herves am eus clevet, so anavezet e Breiz e pep leac'h, e Treger, e Leon hag e Kerne, casset dre guz eus an eil ti d'egile. Lavaret eo skignet dre ar vro, so lavaret eo credet, eun tam benag da viana, hag e ra droug. Hervez al leor-ze, buez ar paour keaz labourer douar a ioa henvel avoalc'h ous hini al loened. Prenet ha guerzet e vije gant he autrou, lakeat d'ar maro evit an disterra torfet. He autrou oa an dudchentil, avechou ar veleien. An dudchentil hag ar veleien a ioa cris a galon, hag a rene eur vuez fall spontus.

P'am eus taulet va daoulagat var al leor-ze, ha guelet kement a ioa varnezhan, n'oun ket bet evit miret da gemeret va fluen, ha da leda var ar baper ar pez a dremene dre va speret. Clasc a rin discuez e ber gomsou, petra oa buez ann dud divar ar meaz gueichall, pe seurt lezennou a reas dezo ann Ilis hag ar Rouanez a Frans. Creski a rai ho carantez hag ho anaoudegez vad evit ann Ilis J.-C. pa veloc'h kement he deus great evid hon tadou coz abaoue ma int badezet. Ar bourc'his avad ne gred ket lavaret he hano, eun dismegans e vezo evitha guelet he c'heier brassa dizoloët, ha dizoloet c'hon gant an disterra eus a veleien Escopti Kemper, a disterra e pep doare, dreist pep tra, dre he sper hag he zescadurez. Kerzomp ato.

Poan am eus em diouscouarn o clevet ar bour c'his o rei an hano a Iann Gouer d'al labourerie douar. Iann Gouer en tu-man, Iann Gouer en tu-hon atau Iann Gouer. Kement-se a ra din credi stard e eur bourc'his benag en deus græt al leor-man Gouscoude an dud divar ar meaz n'ho deus pri ebet evidhoc'h, ann dud-se a so bet atau cristenie calonec. Ar re-ze n'ho devoa ket aoun gueich al evit mont da heul an dudchentil beteg Jerusalem da ober brezel d'ar Mahometanet, ha gounit be hor Zalver Jesus-Crist. N'eus ket pell amzer, evi ann dispac'h vras 1789, an dud divar ar meaz e Vendee hag e Breiz, so bet en em savet evit difen ho feiz hag ho Doue. Soudardet guella ar Republi a amzave oant calonecoc'h eget ann oll enebourie ho devoa renket da drec'hi bete neuze. Evidomp ni bugale d'an dud-se, n'hon eus nemet displega histor he dadou coz, ne ket lavaret e ve ker caër hag hon hini. Beza so eun neubeut gerion a deu alies e ginou ar bourc'his. « Araoc ar Revolution vras, Iann Gouer, da lavaret eo, an dud divar ar meaz a ioa kignet, goasket ha mac'het, ha souezet-ta ma'z oun, eo guelet e ve chomet eun tam cro-c'hen var ho chouk, goude beza bet kignet ken alies, eun neubeut mel en ho eskern ha goad en ho goa-ziet, goude beza bet sunet ha goasket keit amzer, adalec ar Roue Clovis bete 1789. Ha soken, her-vez an dud divar ar meaz, hon tadou coz a ioa crenvoc'h ha galloudussoc'h eget ho bugale hirio. Va bourc'his, evelato, re vras geïer a leverit, den ne gredo ac'hanoc'h.

Ar bourc'his a zesk deomp eun dra all : Ar veleien ho deus mez eus ho zadou hag ho mammou, ne zellont nag ous ho c'herent, eur veich tapet gantho eun tok a dri c'horn. » Var an dra-ma, va den cals a dud ne sonjont ket eveld'hoc'h. Meur a hini a lavar ive e teu ar veleien hag ho c'herent d'en em velet re alies. Gant piou ema ar virionez, it da velet, Ha neuze, ar pez a vir outho da velet ho c'herent aliæssoc'h, eo ho labour, hirder an hent. Ouspen tri c'hant belec eus an Escopti, n'hellont guelet ho zud heb ober eun dispign a hanter cant lur. Montroulez beteg Kemperle, Karaes beteg Brest beteg goelet Leon. A.

KELEIER.

Dissadorn diveza, etre ar Sadorn hag ar Sul, e oa æt ann dud e Cleden da gemer ho c'housc, pa oe clevet souden, etro 10 heur eus ann noz, eun neubeut moueziou o chouhal : *D'ann tân ! d'ann tân !* ha kerkent eun neubeut tud calonec en em zastumas var leac'h ann tân goal, rag peget e oa

eun ti eus ar vorc'h. Egis ma c'hoarvez peurvuia var ar meaz, eleac'h ne ve cavet peurvuia si-oun eneb an tân, ne oa netra d'ober nemet lezel an tan d'ober he reuz, ha dioual ann nemorant. Ann avel a oa crenv avoalc'h, mes a drugarez Doue c'hene d'eus ar merven, rag ma vije bet o c'houe-za dious ar sud ne vije bet espernet hini ebet eus ar pevar ti a oa en eur rencad, ha breman n'eus bet devet nemet ann hini hebken eleac'h ma oa bet peget ann tân da genta. Eur c'holl eo d'eus eur mil lur benag.

Le Pleuven, *12 a viz C'huevrer.* — Ann autrou Duigou, meiller e Creac'hqueta, parræs Pleuven, a zistroe d'ar gear gant he gar leun a ed. He vevel, Iann ar Berre, oajet a 33 bloas, o cass eur c'harr all, he heulie eun tamic varlerc'h. Ar meiller a oa æt eun tri c'hant metr benag dious ann hostaliri dalc'het gant Helias, e Meill-ar-Pont, pa glevas eur re benag o c'houlenn sicour var ann hent. Distrei a reas buhan var he giz, hag e cavas ez oa discarget ar c'harr oa bet fiziet d'he vevel hag ar marc'h astennet var he gein; eun neubeut varlerc'h, e oa astennet ar Berre var ann hent, draillet he benn ganthan. Deg minuten goude e varve.

Kemperle, *12 a viz C'huevrer.* — Eun darvoud truezus so bet c'hoarvezet en hostaliri dalc'het gant Audren, e ti Dubreuil. Guillou Stefan, 62 bloas, labourer douar e Rosminglas, e Kemperle, a oa abaoue ar mintin abred oc'h eva en hostaliri-ze, eleac'h m'en devoa lonket cals chopinadou chist ha baneou odivi, pa c'hoanteas cahout crampoes. Hogen, a veac'h ma oa commanset da zribi, ma oe anat e kinnige mouga, ha n'helle ket ho lonca. En despet da gement a oe græt evid æssaat dezhan, ne oe ket pell e varvas.

Le Ponthou, *11 a vis C'huevrer.* — Etro 6 heur dious ar mintin, eul labourer douar d'eus a Benlan, e Plouiann, a gavas eun den crouget eoc'h d'eur poul dour e kichen he di. He dreit a oa dalc'het gant ann dres, hag ar penn al lae eus ar c'horf a oa en dour beteg he zargis. Ar c'horf crouget ha beuzet-ze a oa hini Per Ponthou, marc'hadour cannnab er Ponthou. Unan muioc'h eo, maro gant he gorfat.

Daou vicherour d'eus *Vaison*, e kichen Nimes (Gard), a oa chomet oc'h eva en eun hostaliri etoc ann abardaez, hag evid achui, e c'houlenjont eur voutaillad odivi d'eus ar re grenva (55°), en eur zont ac'hano evid distrei d'ar gear, ne oant mui evid en em zerc'hel en ho za, hag e couesjont var ann hent eleac'h ma chomjont da dremen ann noz gant eun amzer ien meurbet. Antronoz e oent cavet mæs maro oant. Dimezet e oant ho daou hag ho devoa bugale. Daou all adarre maro dre ho mesventi.

Scriva a rer d'eus canton La Chèze (Côtes-du-Nord).

Abalamour d'ar glaoijer spontus a gouez heb ehan eun tachat a so, al Lier a so deut dreist bord hag en deus græt cals gaou d'ann douarou dre bere e tremen. D'oc'h m'en deus sonj ann dud biscoas ne bet huelloc'h eget en nosvez d'eus anu 10 d'ann 11, ne oa mui ar steir-ze didrous a oa eun dudi oc'h he guelet o redec, mæs eun dour beuz, heuz he guelet, a rea goassa ma helle dre gement leac'h ma dremene o tiranvi ann hentchou e peb leac'h, o lezel ann douarou labour hag ar prajou goloet a c'hrouan dre leac'h ma oa tremenet. Distruja a rea ive ha cass ganthi ann oll pontchou a gave var he hent.

Cals traou so bet collet, mæs a drugarez Doue, den n'en deus renket coll he vuhez.

D'eus *Santiago* (Cuba), e teu kelou eo bet collet ar brick *Hortensia* d'eus Naonet, Le Guimeriec da gabiten. Pevar den eus ar bours so bet saveteet.

D'eus enezen Groas e scriver d'ann 11 a viz C'huevrer, penaus eul lestr so o paoues goeledi dirag ann enezen. Tri den so bet collet ha 4 so bet saveteet gant ar vag savetaich.

Ar *Gironde* a lavar eo bet collet al lestr dre dan *Pelican*, d'eus Labaste. Den n'en devoa bet kelou anezhan abaoue ar c'henta a viz C'huevrer ma oa bet sortiet d'eus pors mor La Rochelle.

E bours ar Pelican ez oa 12 martolot hag eur mouss. Oll ho deus collet ho buhez. 7 intanvez, 9 minor ha diou vam didalvez a so chomet var ho lerc'h. Ar re oa ar Pelican dezho, ho deus græt ho sonj ragtal da zastum peadra evid sicour ann dud reuzeudic-ze. Eur c'holl eo d'eus 120 mil lur. Goassa so ne oant ket assuret.

Cals tamou pleinch anat e teuent d'oc'h ar Pelican, a ziscuez anat petra so bet c'hoarvezet ganthan.

Ar vag peskerez *Marie-Louise* so bet cheinchet tu dezhi gant ann avel e pors ann Oriant, d'ann 10 eus ar miz-man so bet ascavet Dimerc'her, etro 5 heur eus ann noz e kichen al leac'h ma oa bet collet. Al lestr dre dan a ra ar beaichou etre ann Oriant ha *Pors Louis*, en deus he c'hasset ganthi bete *Penn-Mane*.

Lavaret oa bet e oa ar Roïalistet o vont da sevel a enep ar Republic er c'hostez-man, hag e oa bet cassset ann autrou Scherb, d'ober eun enclasc e tu ar C'huz-heaul, hag hirio ar gazetennou a lavar n'eus bet en carget enclasc ebet d'ann autrou

Scherb. Peb tra so possubl gant ar vistri hon deus d'ar mare-man.

Neus ket pell, eur marc'hadour d'eus Lyon, a reseve eun depeich d'eus Montauban, eleac'h ma lavarer dezhan : Varc'hoas e resevoc'h 4,000 Bretoun. Kerkent e sav aoun hant potret ar Republic a lavare d'ar mare-ze, penaus ar Roïalistet d'eus tu ar c'hreisteis eus ar Frans, ho devoa c'hoant da sevel evid discar ar Republic. Enclasc doc'htu, ha setu ar pez a oa guir er c'helou-ze. Pa deuzer graiss, e chomm tamou croc'hen rostet a hanver cretons, hag a so dispar da vaga ar chass. Ma l ann hini a gasse ann depeich-ze, en devoa scrivet 4000 creton, ha potr ann telegraf en devoa lennet Breton, ar pez ne oa ket henvel. Mæs ma sponi ker buhan mignonet Marianna, eo a dra sur rag ma velont ne de ket griziennet goal zoun ar Republic e calon ar vro, ha ne ve ket goal diæs dont abenn d'ober dezhi ar pez ema e sonj d'ober d'ar brinset, ma ve cavet da vihana eun neubeut tud calonec.

Ar Vinistret ho deus roet Dimerc'her, 14 a viz C'huevrer, ann dilez eus ho c'harg da Bresidant ar Republic, hag e lavarer penaus ez eus cals beac'h etre mignonet de Freycinet ha Ferry, da c'houd pehini anezho a vezo carget da zibaba eur rummad all, evid breman, ann hini en deus ann treac'h var egile eo ann autrou de Freycinet. Ann autrou Deves, a leverer, a vezo carget da choasa eur rummad Ministret nevez.

Ar Jeneral Cérez so bet casset da Vontpellier, e plass ann autrou Brincourt, a so bet e penn division Oran en Afric.

Jerom Craint-Plomb so partiet evid Bro-Saoz, gant he vab ar prins Louis, evid renta he visit d'ann Impalaeres. D'ann distro d'eus Londres, e ialo da *Vruxelles* da dremen eun neubeut amzer.

Me gred evid ann taul-man eo achu ac'han da bell, ma ne ket evid atau, affer al lezen a oa c'hoant d'ober a enep ar brinset.

Der Guener diveza, a Senat oc'h ober ar pez a dlie beza græt ar veich all, en deus taulet a gostez al lezen oa bet digasset endro gant ann Deputeet, hag ez eus bet pemp mouez muioc'h a enep al lezen eget n'eus bet evithi. 142 a enep 137. Ar pez en deus græt ar Senat so ken talvoudus d'ar Frans eget d'ar Republic he unan, mæs pe vern deomp ec'h alfe ar Republic cahout ann treac'h ha beva, gant ma vezo ar Frans e savete, Ar Frans da genta, setu petra e clascomp, hag ann nemorant da c'houde. Ne ket dre faut Challemel-Lacour mar ne ket taulet al lezen a gostez, mæs ive re en deus comeet divez ha divergont ha tennet digant al lezen lod eus ar re vije bet he vignonet, ma n'en dije ket clasket kement sponta ar Senat hag he c'hourdrous.

E Cambr ann Deputeet, ema atau e dalc'h al lezen var deveriou conseillerien ann Ti-kear. Ar re so bet a viscoas o clasc lacaat da sevel etre Conseil ann Ilis ha Conseil ann Ti-kear, ho deus lavaret a bell so ne alje morse Conseil ann Ilis ober ann disterra nag en ilis, nag er presbitaliou, abars beza goulennet ali Conseil ann Ti-kear. Ann dra-ze oa lacaat ar re-man diveza dreist Conseil ann Ilis, ha rei ann tu dezho da ziscues ho santimanchou fall en affer-ze. Ann autrou Freppel a c'houlenn ne ket red hen ober hiviziken, nemet pa c'houlenno ann ilis digant ar gommun eun tam benag a sicour evid ober al labour, rag ann hini a ro he arc'hant da sicour ober eun dra benag, en deus guir da lavaret he santimant pa vez hano d'he zispign. Re just a oa ar pez a c'houlenne ann autrou Freppel, evid m'ho dije ar Radicalet assantet ganthan. M'ho dije græt e guirionez, penaus ho dije allet enebi herves ho c'hoant ous Conseillerien ann Ilis ho breudeur ! Travoalc'h eo e gontefe eun dra benag beza mad evid ann Ilis, ma ve ragtal taulet a gostez gant ann Deputeet.

D'ar 15 a viz C'huevrer, cals kerent, mignonet hag amezeien, ho deus digasset d'ar veret relegou ann intron Naudin, maro abaoue al lun 14, d'ann oad a 100 bloas hag ugent deves. Ar vaoues goz-ze a so maro abalamour d'eun arrumaden he devoa paket en eur bourmenaden a oa boazet d'ober bemdez. Biscoas ne oa bet clanv hag e oa eun dudi evithi conta d'ar re all kement tra burzudus he devoa guelet epad he buhez hir. Biscoas ne oa bet sortiet deus Paris, hag he devoa sonj da veza guelet alies ann Napoleon kenta.

Sonj he devoa c'hoas d'eus eured ann impalaer gant Marie-Louise e 1810, ha n'he devoa ket ancounec'heat soken ann dillad brao a zouge ar re ho devoa kemeret pers er goueliou-ze.

Eur paisan d'eus *Petrovka* e kichen *Odessa*, a so o paoues mervel d'ann oad a 147 bloas. He vab en deus 115 bloas, he vab bihan, 85 bloas ha mab heman 40 bloas. Ann den coz-ze a so chomet ganthan he oll ners hag he skiant beteg ann deves diveza, n'en devoa morse fumet nag evet odivi.

Aveichou c'hoarvez e iafe lod eus ann dud beteg ho c'hant bloas ne c'hoarvez ket alies, mæs aveichou e c'hoarvez evelken, hogen ar pez a vercan deoc'h aman, a so cals roessoc'h guelet eun den digouezet d'ann oajou-ze eureuji c'hoas. Deut so kelou dre ann telegraf d'eus *Nimes*, penaus eul labourer douar pinvidic bras hag oajet a 102 bloas, a so o paoues eureuji gant eur vaoues oajet a 48 bloas, hag hi brao avoalc'h c'hoas. Er gear a *Avi-*

gnon eo bet græt ann eured-ze.

Meingleuzerien ar mengleuziou glaou douar *Car maux* e kichen *Alby* (Tarn), ho deus ehanet ho labour d'ann 20 a viz C'huevrer. 1800 so anezho.

Assurit ho ti hag hoc'h arreubeuri ! Eun dra vad eo ha n'hellan rei nemet meuleudiou deoc'h lacaat ho assuri, mæs arabad eo deoc'h ancouec'haat, penaus al lealdet hag hoc'h insterest he unan a so a unan evid hoc'h alia da ziscleria ann traou egis emaint e guirionez.

Pa vezo hano d'assuri hoc'h arrebeuri (mobilier), ar re a rai ann acta a gemero evel guir kement ho pezo da zisclæria, evid merca petra ho pezo da baea beb bloas, mæs, siouas ! ma peg ann tan goal en ho traou, e vezo cals diæssoc'h ober dezho paea hag aveichou soken, e tisnac'heffint rei netra mar ghellont rei ann testeni hoc'h eus lavaret gaou outho. Me anav eun den en devoa lavaret en em assuri, en em gave he arreubeuri en eun ti a oa savet gant mein ar pez brassa eus he vogeriou. Pega a reas ann tân-goal ennhan, ha pa oe græt ann enclasc, e oe anavezet penaus ne oa savet gant mein nemet mogeriou var bere oa diasezet ha mogeriou ann disparti, evid ar mogeriou all eus ann diaveaz e oant savet gant coat ha pri. Neuze ar re he devoa assuret ann arrebeuri, a lavaras n'ho dije paet netra, hag ann tribunalou a ganas a du gantho.

Eur barner a beoc'h.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Biger, person e Tremeoc, en deus lakeat he ziles abalamour d'he neubeut a iec'het.

Ann autrou Sergent, cure e Briec. so hanvet person e Tremeoc.

Ann autrou Laouenan, bet cure e Tremeoc, so hanvet cure e Briec.

Ann autrou Quiniou, so hanvet cure e Breles.

Ann autrou Saout, cure e Breles, so nevez-maro.

Madou ann douar.

Ann afferiou a gendalc'h atau er memes stad. Evid guir ez eus bet digasset cals muioc'h ed, dreist oll var marc'hajou ann Nord, mæs ar priziou a so chomet ar memes tra. Pa zigass al labourerien douar ed kempennet brao var ann dachen, eo guelloc'h gantho cass ho ed d'ar gear e-get distaul ann disterra. Evelken, var ar marc'hajou er sizun-man, ar guinis so bet cresket d'eus 3 guennec dre beb sac'hat 200 lur, ar segal 4 guennec, hag ar c'herc'h 3 guennec evid ar memes pouez. Ann avalou douar hag ann ed-du a so chomet tost da vad d'ar memes pris.

KEMPER.—*Dissadorn 17 a viz C'huevrer 1883.* (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. »» g. — Segal 16 l. »» g. — Hey 16 l. »» g.— Kerc'h 16 l.»» g.— Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 10 l. 10 g. A

Var ar moc'h iaouanc ez eus cals distaul, rag ne gaver ket stanc egis ma voar custum peurvuia d'ar mareou-ma eus ar bloas ann avalou-douar rag int a so rouez, ha n'int ket goal vad er bloas-man. Me chans e vezo guelloc'h ann traou er bloas a zeu, ha ne vezo ket diæs, ma ve eun dra benag da zastum e ve guelloc'h cals ann traou, rag er bloas-man n'eus netra vad.

Goassoc'h so c'hoas. Ann ed o vezat marc'hadmad, ne oa digare ebet da greski pris ar bara, ha setu gouscoude eo kereat gant boulanjerien Kemper, rag int a lavar ne gaver mui keuneut da brena. Ni a voar ervad petra ve græt gantho evid prena ho c'heuneut, a voar avoalc'h petra c'hoarvez en affer-ze. Ar c'heuneut gars gant pehini e ve græt duliou, a servich da domma ar forn, a vez peurvuia troc'het pa teu ar goanv beb bloas. Neuze eo e teu ar voulanjerien da brena ar pez ho deus ezomm evid ober ho labour a hed ar bloas varlerc'h, ha kense pa vezo amzer fall po ne vo ket, ne gousto ket keroc'h ho c'heuneut dezho, mæs pa n'eus den ebet mui e verca dezho pe bris e rencont guerza ho bara, evid gounis travoalc'h heb coll netra, int a glasc atau dalc'h-mad eun digarre benag evid creski ar bara, hag er bloas-man eo ar c'heuneut ho deus kemeret evid digarre. Aveichou e livirint ne hell ket ar veillerien pourvei bleud avoalc'h dezho, rag neus ket dour da laçaat ar meillau da vala, ha gueichou all, e livirint ez eus re a zour, hag ar meillou ne hellont mui labourat. En eur ger, egis m'hel lavar ar gonchen : Ann hini en deus c'hoant laza he gi a lavar e ve clanv. Ar voulanjerien ho deus c'hoant creski pris ar bara a gav æs avoalc'h eun digarre d'hen ober, hag eo ouspen poent e ve merket dezho evel gueichal e ve merket dezho pe bris e rencont guerza ar bara d'hoc'h pris ann ed. Mæs ne rer netra, ha petra benag ma eo marc'had mad avoalc'h ar guinis, ar bara a chomm atau ker goassoc'h so, pe guir ma eo fall ouspen ma eo ker. Ne ouzont mui ar voulanjerien peur ho deffe gounezet travoalc'h hag e kendalc'ho ann traou en dail-ze ken ac'han na ve zo ket savet ann *taxe* endro. Ma vije bet rentet deomp abaoue ma c'houlennomp anezhi, ne ve ket guelet traou egis ma veler breman, ar mizou so bet goulennet gant hiniennou, ho lacaat var ann ed a deu digant ann estren e profit ann oll, hag a so bet disnac'het dezho, ar mizou-ze so bet lakeat varnomp e profit ar voulanjerien. Peur e vezo cheinchet ann traou-ze ? Diæza ar re baour evid pinvidicaat ar re all. A.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Au moment où j'écris ce bulletin j'ignore ce que va faire la Bourse ; mais d'avance, je suis à peu près certain que la rente va monter. Pourquoi ? Parce que l'on veut que la rente monte.

Seulement, comme la confiance, qui est le véritable élément de hausse, fait absolument défaut, on n'obtiendra que des résultats incomplets. On élèvera le cours de nos rentes, parceque la chose est facile avec les moyens que la spéculation fournit ; mais on ne parviendra pas à donner à l'ensemble du marché une physionomie satisfaisante.

La confiance ne se décrète pas ; elle naît tout naturellement, d'une situation qui donne la sécurité aux capitaux. Et malheureusement j'ai peur que ce ne soit pas le cas.

Je vous ai conseillé d'acheter de la rente, parceque je voyais bien le but que l'on poursuit ; et vous reconnaîtrez vous-mêmes que ceux qui ont suivi mon conseil ne s'en sont pas mal trouvé.

Les actions du Crédit foncier sont en progrès ; les demandes d'obligations de cet établissement sont très-nombreuses sur le marché.

Quelques-uns de mes lecteurs me demandent ce qu'il faut penser du Panama. J'ai dit déjà mon appréciation à cet égard. Je me réserve d'étudier la question et de l'exposer, mais d'avance je ne puis que maintenir ce que j'ai déjà écrit. Le Panama offre des dangers sérieux aux porteurs d'actions et aux porteurs d'obligations ; il est donc sage de s'en défaire.

Je sais que beaucoup de mes lecteurs sont porteurs de Crédit de France, de Crédit de Paris et de Banque romaine. Renonçant à la fusion des trois sociétés, on avait trouvé une combinaison dont le Crédit de France devait surtout profiter ; mais il est survenu un gros fait qui menace ces combinaisons.

Toutefois, il ne faut point y renoncer absolument. Le financier dont l'intelligence s'étudiait à sauver ces trois affaires, a été arrêté pour des faits qui concernent exclusivement les vidanges départementales. Et ces faits eux-mêmes, après examen ne paraissent pas avoir la gravité qu'on avait supposé. Il semble dès lors probable que les choses soient remises en l'état.

Quoiqu'il en soit, l'étude attentive du bilan du Crédit de France permet de dire que les actions valent réellement bien plus que les cours actuellement cotés. Toute la question, c'est qu'on lui donne le temps voulu pour réaliser son actif.

Plusieurs d'entre vous m'ont interrogé au sujet de la Société française financière. D'un examen général de la situation, il résulte que le passif réel de cette Société est de trois millions, dans lesquels est comprise une dette de deux millions vis-à-vis de la Compagnie des *Bithumes* et *Asphaltes*. Il ne s'agissait donc que d'un million pour empêcher la société de sombrer.

Quoiqu'il en soit, deux conclusions à retenir :

La première, c'est que les actions cotées 20 fr. n'ont en réalité, aucune valeur effective ;

La seconde, c'est qu'en bien des circonstances, avec moins de précipitation, on conjurerait ces effondrements qui font tant de ruine.

J'ai déjà appelé votre attention sur les actions de la Franco-Algérienne. J'aurai l'occasion de revenir sur ce sujet, mais dès-à-présent je crois pouvoir vous dire qu'un mouvement de hausse graduelle à courte échéance me paraît devoir se prononcer. St.-Laurent

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris

Avec 750 francs, on peut réaliser rapidement un bénéfice *de 1,500 à 2,500 francs* par une opération très simple offrant toute sécurité. S'adresser à l'Association financière de France, 1, rue Grange-Batelière à Paris.

L'Assemblée générale ordinaire des actionnaires de la Société du Panorama de Lourdes, aura lieu le 12 Mars 1883, à 3 heures, au siège social, 38, rue Saint-George à Paris.

EAU DE POUGUES. — Une bouteille par jour, prise au repas, est le meilleur antidote des maladies provenant des affections du sang, pâles couleurs, chlorose, scrofule.

Établissement fondé en 1849 à Terre-Neuve
Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, *se procurer* l'Huile de Hogg, *qui ne se vend qu'en Flacon* TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* Timbre de l'Etat Français.
HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE et énergétique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.
VIN VIAL
CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie
LYON 11, Rue Bourbon, 11 PARIS 8, Quai Voltaire, 8

Le Docteur CHOFFEL *offre gratuitement* à tous nos lecteurs la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa **Méthode**, consacrée par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la guérison des *maladies chroniques de tous les organes* et des *hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme), Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop Zed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

ARVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 9) DISSADORN 3 A VEURS 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2e scoed.
An Morbihan..... }
Costez-an-Nord..
An rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An dù baëamanchoù a dle bezà great da Berchen an gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, hiekken.
Dezhan ivez e tle bezà casset hiviziken an oll scridou da lakaat var an gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 5 a viz Meurs 1883.

Kaillet so bet cahout tud avoalc'h evid ober Ministret gantho, ha setu int aman. Rei a rin deoc'h ho hanoiou da genta, ha da c'houde, e vezo lavaret eur ger berr divarbenn peb hini anezho, ma helloc'h ho anaout eun tam benag.

JULES FERRY. Presidant ar Vinistret all ha Ministr ar scoliou.

CHALLEMEL-LACOUR, Ministr ann afferiou evid diaveaz ar vro.

WALDECK-ROUSSEAU, Ministr ann afferiou evid diabars ar vro.

MARTIN-FEUILLÉE, Ministr ar Justis.

Ar Jeneral THIBAUDIN, Ministr ar brezel.

CHARLES BRUN, Ministr ar marine.

TIRARD, Ministr ann tenzor.

RAYNAL, Ministr al labourou bras.

HÉRISSON, Ministr ar c'honvers.

MÉLINE, Ministr al labourou douar.

COCHERY, Ministr ar Post hag ann Telegraf.

Ann autrou *Jules Ferry*. Henes en deus cavet ar pennad 7 he deus servichet da chasseal ar Relijiuset, a so anavezet avoalc'h. Ganet e Sant-Dié, d'ar 5 a viz Ebrel 1832. Divezatoc'h, alvocat e Paris hag unan eus scrivagnerien ar gazeten *Le Temps*, e oe casset e Cambr ann Deputeet ar veich kenta e 1869. Diou veich eo bet dija Presidant ar Vinistret all, ha ministr ar scoliou.

Ann autrou *Challemel-Lacour*. Heman so a bell so oc'h ober scol e scolaichou bras ar vro. Bet eo bet o teski ar filosofi e *Pau* da genta, goudeze e *Limoges*, bete 1851. Neuze e rencas sortial eus ar Frans. hag en em dennas e Suisse. Pa zistroas e Frans e 1859, e scrivas er gazetennou *Le Temps*, *La Revue nationale*, *La Revue politique* ha *La Revue des Deux-Mondes*. Goude ar 4 a viz Guengolo 1870, e oe casset da *Lyon* evel Prefet ar Rhône, c'hui a alfe cahout sonj d'eus ar gourc'hemen tamallet dezhan, ha scrivet en eul lizer casset ganthan d'ar Jeneral Bressolles. Laket ragtal tenna var *ar re-ze*. *Ar re-ze* oa mobilet ar Gironde, renet gant ann autrou de Carayon-Latour.

E miz Du 1871, e sicoure fonta ar gazeten ar *République française*, hag e 1872 e ba choaset evel Depute evid ar ar Bouches-du-Rhône.

Ar mêmes Departamant he gassas da Baris evel Senatour d'ann electionou ann 30 a viz Kenver 1876. Ar Minister bras, Minister Gambetta he gassas da *Londres* evel Cannad ar Frans. He vignonet ho unan a renc anzavout penaus n'en deus gret eno nemet traou didalvez.

Ann autrou Challemel-Lacour so bet ganet e *Avranche*, d'ann 19 a viz Mae 1827.

Ar Jeneral *Thibaudin*, evel den ar c'honarnamant, ne deo anavezet nemet abaoue deac'h, ha ne, ket en em ziscuezas e penn he soudardet, goude m'en devoa allet tec'het cuit ha cahout he liberte. D'ar 17 a viz C'huevrer 1871, e oe hanvet Coronel, Jeneral brigaden e 1877, ha Jeneral division e 1882, goude beza bet daou vloas oc'h ober e kichen Ministr ar brezel micher rener ar soudardet var droat.

Ann autrou *Charles Brun*, Ijiner ar Marine, a so bet carget d'eus ann oll labour da ober evid ar pozo a sell ous ar Marine. Ganet e *Toulon* d'ann 22 a viz Maë 1821, e oe hanvet da Zepute Departamant ar Var, d'ann 8 a viz C'huevrer 1871, ha d'ann electionou evid ar Senatourien e 1876, e oe hanvet da Senatour gant ar memes departamant.

Ann autrou *Méline*. A so d'eus bro ar Ferry. Ganet e *Remiremont* d'ann 20 a viz Mae 1838, e oe scrivet abred he hano var listen alvocadet Paris. Conseiller Jeneral ar Vosges, e oe choaset evel Depute d'ann 20 a viz Here 1870. Kemer a reas he blass etoues re ann tu cleiz. Etoues Ministret ann 13 a viz Kerzu 1876, e oa bet hanvet da eil da Vinistr ar Justis.

Ann autrou *Martin-Feuillée*. Heman so eun alvocat d'eus Roazon. Be oe hanvet da genta evel Depute, gant Departamant *Ille-et-Vilaine* e 1876,

hag en devoe pers etoues Ministret ar Gambetta evel eil da Vinistr ar Justis. Be ma etoues Deputeet ann *Union Republicaine*, hag eo bet choaset gantho epad eur maread amzer evel ho Fresidant.

Ann autrou *Waldeck-Rousseau*. Heman so ive alvocat e Roazon ha Depute ann *Ille-et-Vilaine*, d'eus ann *Union Republicaine* eo ive, hag en deus bet pers etoues Ministret ar Gambetta, en devoa he hanvet Ministr ann afferiou evid diabars ar vro. E Naonet eo bet ganet. He dad a so bet pell amzer Mear Naonet, a so bet Depute e 1848 ha 1849.

Ann autrou *Raynal*. Heman eo ann dri eus ar Ministret ar Gambetta, neuze evel hirio e oa hanvet Ministr al labourou bras. Ijiner ar pontchou hag ann hentchou bras, e oe hanvet evel Depute evid ar veich kenta e 1868, gant Departamant ar *Gironde*. Hen eo a so breman Presidant Deputeet ann *Union Republicaine*.

Ann autrou *Herisson*. D'eus Ministr al labourou bras, na oa ken, heman so bet hanvet Ministr ar C'honvers. Bet Conseiller ann Ti-kear e Paris, eo bet choaset da Bresidant ar memes Conseil. Breman eo bet hanvet Depute gant departamant ar Seine.

Ann autrou *Tirard*. Ministr ann tenzor er rummad Ministret diveza, a so bet kendalc'het ar memes plass dezhan. Ganet e *Jenève* d'ar 27 a viz Guengolo 1827, eo bet hanvet Depute al loden kenta d'eus Paris. Evid anaout peger mad ec'h hello ober he garg, n'eus nemet sonjal n'en deus biscoas græt nemet montchou ha traou presius all en ar-c'hant hag en aour.

Ann autrou *Cochery*. Petra benag ne deo nemet Depute eo red lavaret ne hello morse beza tennet diganthan he blass a Vinistr epad he vuhez. Ar rummadou Ministret a sav hag a gouez, hag ann autrou Cochery a chomm atau Ministr ar Post hag ann Telegraf. Ganet e Paris e 1820, hag hanvet heb dale evel alvocat Lezvarn ann dic'haly, e oe hanvet e 1871, Depute gant departamant al *Loiret*, hag a c'houdevez eo hanvet beveich gant ar memes departamant.

A.

Ar Scoliou dizoue.

Ar scoliou red n'ho deus ket græt cals droug en Alemagn, rag ma eo mignonet d'al liberte ar re a renc evessaat outho ha lacaat ho miret, ne reont ket ar memes tra en hon toues hag e sav e peb leac'h abalamour dezho.

Ne ket dao beza souezet. E Frans, abaoue m'omp couezet etre daouarn ar Radicalet, al lezennou n'ho deus talvoudegez all nemet goasca ar re n'ho deus ket ar memes santimant eveldho. Ganet d'eus tadou Franmasonet ha dizoue evel m'emaint, ne hellont produi nemet peb seurt disurj, hag alia ann dud vad da enebi outho. Hogen, piou a alfe credi e ve treac'h mare benag da goustiansou ann dud honest? Ar pez a vercomp aman a deu deomp s[ou]hor speret abalamour d'eus setans douget gan Commission ar scoliou e *Beaumont-sur-Oise*, hag setu perag hag abalamour da betra eo bet douget

Ann autrou F. eun den, o chomm er vro-ze, a oa bet galvet da viz Kenver diveza dirag Commission ar scoliou, evid lavaret hag explica dezho, petra oa caus e teue bemdeis he vab re zivezat evid ar scol.

Ann autrou F. d'en em zifenn, a lavaras ar pez a ia aman varlerc'h, hag a ziscuezo sclær avoalc'h d'oc'h petra oa hano :

Plijout a rai da Gommission ar scolioù e Beaumont-sur-Oise :

Rag ma eo galvet ann hini a scriv kement-man da lavaret perag e ve atau divezat he vab o tigouezout d'ann ti-scol (8 heur hanter), goude ma ve commanset ar scol.

E guirionez, evel ma vez roet bemdeis ann descadurez, kelennadurez (civique ha moralè), a sell ous stad ha Gouarnamant ar vro hag ar vuez vad dious ar mintin, d'oc'h adalec 8 heur beteg 8 heur hanter, ha ne ra nemet lavaret gevier dezho var-benn ann amzer dremenet eus ar Frans, ha rei dezho a beb seurt sonjesonou fall, na dlefent ket beza roet dezho abalamour d'ho iaouankis.

Ne dlefe ket ann descadurez beza eun dra evelse egis m'en deus lavaret ar Ferry pa eo bet evesseat gant ar Gambr ous al lezen-ze.

En deus eta ann tad a famill græt eun dra en devoa conje da ober, o viret e kement ha helle ous he vab da reseo eun descadurez a seblant dezhan beza fall, ec'h helle ober ar pez en deus græt, na ne oa ket dreist he vir, rag-se eta eo anat ec'h helle ar potr gant ræson, en em gavout re zivezat en ti-scol.

E guirionez, egis ne hell ket ann hini a scriv kement-man beza tamallet gant Commission ar scoliou, abalamour da lezen ann 28 a viz Meurs 1882, rag ar pennad 12 eus al lezen-ze a lavar penaus evid ma ve galvet ann tad dirag Commission ar scoliou, ar c'hrouadur a renc beza chomet heb mond d'ar scol, da vihana eun hanter devez beveich, eo scrivet kement-man hed a hed el lezen, hag e renker derc'hel stris d'al lezennou a verc punissa eur re benag.

Evel ne deo morse chomet ar mab eun hanter devez hed a hed heb mond d'ar scol, na ne heller ket he bunissa abalamour d'ar pennad 12-ze eus al lezen, e c'houlenneur e lavarfe Commission ar scoliou, penaus ne ket heb ræson e teue ar potr re zivezat d'ar scol. A hent all ne oa ket guir gervel he dad dirag Commission ar scoliou, rag al lezen n'hen difenne ket. Hag e vezo evelse barnet herves ar justis. Var ann affer-ze, setu petra a respontas Commission ar scoliou, hag e vercomp he setans aman, rag ma sonj dezhan e vezo talvoudus evid hol lennerien.

Ann autrou Manceau, mear, da Bresidant.

Ni em gavout a rea ennhi en devez-se ann autrounéz Caguet, Bambon, Mey ha Letellier, Commission ar scoliou en em gave en Ti-kear e *Beaumont-sur-Oise*, d'ann 28 a viz Kenver 1883.

Kavel ma eo merket var gahier ar scoliou, ar c'hrouadur F. evid beza bet manket 4 gueich ha beza bet divezat 6 gueich.

Goude beza clévet ar pez en devoa da lavaret ann autrou F. ann tad en he ræsoniou, evel ma lavar penaus m'en deus manket he vab er scol, ne deo nemet abalamour d'eur veaich en deus græt evid mond da velet he dud coz. Evid ar pez so bet c'hoarvezet ganthan beza en em gavet aveichou divezat er scol, neus bet ken caus nemèthan, rag biken ne assanto ec'h en em gavche he vab er scol evid ar gentel var Gouarnamant ar vro hag ar vuez vad, rag ma den ar mestr-scol ann descadurez ze d'eus leor ann autrou Compayré, a so control var Relijion ha da gredansou ann Ilis catolic, apostolic ha romen, evel m'en deus a hent all, penaus beza eun tamic re zivezat, ne ket mancout d'ar scol, ha ne hell kense beza tamallet netra herves al lezen, re ar Gommission, goude beza en em gleyet ann eil gant egile, hag o velet penaus d'oc'h ma lavar ann autrou F. ne ket heb ræson e bet manket eun tam benag he vab er scol, a lavar eo achu evelse, evid ann nemorant, evel n'he deus ar Gommission nag ar guir, nag ann dever da verca, petra vo desket er scoliou, hag he deus neubeutoc'h da ober, mæs a so merket sclær el lezen, e renc beilla ha lacaat miret al lezen var ar scoliou *red*, hag evessaat mad e teufe ingal ar vugale da zarempred ar scoliou.

Evel ma eo red, evid ma ve dalc'het mad ar scol en em gavje ann oll bugale d'ar memes heur merket :

Oc'h evessaat ous ar pennad 10 hag ar pennadou 12 ha 13 d'eus lezen ann 28 a viz Meurs 1882.

Oc'h evessaat ous lizer ar Ministr, d'eus ann 13 a viz Even 1882, ar Gommission a lavar n'heller ket ober ar pez a c'houlenn ann autrou F., hag a bed ann autrou mear d'ober he bossubl evid ne c'hoarvesfe mui.

Beaumont-sur-Oise, ann 8 a viz C'huevrer 1883.

Setu aze eta eur Gommission ar scoliou a bed ar Mear d'ober he bossubl evid ma renco oll bugale ar gommun lonca ar scridou fall ha noazus d'ho iec'het sorc'hennet gant eun Depute radical.

Hogen ar Mear-ze na hell mui ober netra, da genta, rag m'en deus ann tad a famill tennet he vab eus ar scol-ze, hag ouspen, hag e kendalc'hefe ar mab da zarempred scol *Beaumont-sur-Oise* al lezen ne ro conje da gahout peg en he dad nemet ma ve manket d'ar scol, da vihana epad eun hanter devez.

Ann tad a famill a c'hortos e ve achu ar gentel var ann descadurez civile ha moralouncle en mod ebet a enep al lezen ann 28 a viz Meurs 1882.

Mæs didalvez eo meurbet evidan vugale laïsseken evid ho c'herent, ec'h alfe c'hoarvedout dragon henvel, hag al lezen a ra e c'hoarvez aveichou unan dè ket mad evid ar re ho dije caret e vije bet *red* ar scoliou, gant ma vije bet da vihana miliou ren glennou ar vuez vad, al lealdet hag al liberte evid ann oll.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL.

HERRI V.

IV.

1830

« Sir, a lavaras-hen d'hé vab bihan a bemp, pemp minuten ne viot mui Roue ho Meurdet ha ne deus-hi urz ebed da rei d'in ?

— Eo, va zad koz, c'hoant am euz.....

— Choant hoc'h euz..... evesait, e rouantelez frans ar Roue a lavar, *c'hoant hon euz*, hag a vechou *c'hoant ho deuz*.

— Ha-ma, c'hoant hon euz, e rafe d'e-omp hon gouarnour tri miz pae ouz hor pansion, araok termen.

— Tri miz, Sir ! petra a reot-hu gant kement a arc'hant ?

— Va zad koz, mamm eur zoudard kalounek unan euz ho kouardou, e deuz bet he zi devet nevez zo gand ann tan-goall, ha ne ket re arc'hant tri miz evid he sevell a nevez.

— Mad ! mad ! me en em garg a gement-se.

— Nann, nann, va zad koz, rak mare d'eo c'houi eo, ne ket me e vezo.

— Na petra a reot-hu hep argant epad tri miz !

— Esaat a rinn gounis arc'hant all dre va garedonou pere a baeit ato gand eun aked braz.

— Ah ! var gement-se e kountit ?

— Na petra ta, ha n'am euz-me ket va feonien da viska ; rak peorien am euz evel m'ho deuz va mamm, ha va moereb. Oh ! great am euz va c'hount, ha kountant braz oun ; pa am bezo roet daou bez a ugent reall d'ar baourez-keaz euz a goat Boulogn pehini he deuz eur c'hrouadurik klanv, e choumo c'hoaz gan-en pevar real da ober va frins.

Var a gomz-se Charles X a vriataz he vab bihan ! oc'h he starda var bouil he galoun, hag lavaraz a vouez huel ; Eurusa Frans, mar bez bikenn Roue !

E doug ar memes miz kenver, ann Duk a Vourdel a c'houlennaz mont da riskla var ar gompezendour a zo e kreiz jardin Teoleri, ha lezet a oe da vont. Evel ma choume ar zoudarded da zellet out-han var hed eun daou c'hant paz bennak, hen a c'houlennaz digand ar c'habiten, ann aotrou de Lamberti, perak na zeuent ket tostoc'h. Ann

difenn eo kemen-se, eme ar c'habitan d'ezhan. Ar prins a ziskouezaz e vije dà gant-han guelout lod anezho o ruza gant-han var ar glerenn. Dout a rejont ; kalz anezho amparfal er vicher-se, na reent nemet koueza. Az prins a c'hoarze he voalc'h gant-ho ; hogeu ann taol c'hoarz kenta tremenet, ne vanke morse da c'houlenn out-ho ma ne oa bet droug ebet. Ann earik dous gand pehini e c'houlenne kemen-se, hag ar pezouigou arc'hant a lakee e kuz e daouarn ar zoudarded, a ziskoueze muioc'h-mui ar vadelez euz he galoun.

D'ann ugent a viz ebrel, euz ar bloaz-se 1830, ann aotrou de la Villatt a glevaz eur c'helou trist ; eur gear divar ar meaz a oa bet rostet enn he fez enn he vro, departamant ar Vern. Mont a reaz kentiz da gavout ann Duk a Vourdel, hag e savaz etre-z-ho eunn diviz hag a zellez beza skrivet.

— « Va Frins, eur goalleur braz a zo c'hoarvezet. — Oh ! va Doue na petra 'ta ? — Eur gear divar ar meaz ebarz ar Vern a zo bet devet enn he foull, ha meur a diad tud a zo kouezet er baourentez ar vrasa. — Tud keaz ma int'. — Mar ve ann Duk e tro da gas eur sikour bennak d'ezho e rafe eun drugarez ar vrasa. — Na c'houlennann ket guelloc'h ; hogen gouzout a rit penaoz arc'hant va garedonou evid ar miz-ma a zo guestlet d'ann feorien a Zant Kloud. — Petra da ober eta ? — Eur zonj a zeu d'in ; ma lakafenn muioc'h c'hoaz va foan, e halfenn gounit garedonou dreist-kustum, hag a rafe d'in eur c'hant liour bennak. — Ia, 'vab, eur sonj vad hoc'h euz great. — Guir eo, mes kemen-se a ve re neubeud, red e ve d'in kaout da vhana daou c'hant liour, me ia da bedi ann aotrou Damas da rei d'in araok termen meur a viz euz va arc'hant-c'hoari (dek skoed ar miz a vije roet d'ezhan da zispign egiz ma kare). — Ia, mes n'hoc'h euz ket eveet, ne choumo netra gen-e-hoc'h evit ho c'hoantedigesou, ha pa dremenot e biou d'ar staliou a bemp kuennek var-n-ugent, ma teu c'hoant d'e-hoc'h da gaout eun dra bennak ? — Hama, gant c'hoant me dremeno, hag e leac'h sonjal e c'hoariellou, e teuio sonj din eus ann dud ezommec. » — Ar prins a redas rag-eeun da gavout he c'houarnour, roet a oe dezhan arc'hant tri miz araok termen, hag epad tri miz ne brenas netra dre zivus na dre faltazi. Nicun eus he gerent na roas arc'hant dezhan e plass ann arc'hant en doa goestlet d'an ober kaer-ze a drugarez, evit ober dezhan santout penaoz ar blijadur da soulaji ann dud enkrezet a so sul-vrassoc'h ma renker diouerie muioc'h dre n abek da gement-se. Setu aze ar c'henteliou a vije roet d'ar Prins, setu aze ann had mad a vije taolet enn he galoun hag en he spered.

(Eur pennad all eur veich all.) I.-V. HERRI.

Histor guir an dud divar ar meaz araog ar Revolution vras 1789.

C'hui, a leverit, a anavez beleien ho deus mez eus ho c'herent, ne sellont mui outho. Ped ha pe bourc'his, var digarez ho zadou hag ho mammou so guisket evel an dud divar ar meaz, a sell outho dreist penn ho scoas ; a ra faë var an dud-hu deus c'hoariet ha studiet gantho er scoliou, abalamour ma ho deus hirio eul leviten lost-pic, eun toc kern huel, eur baro hir ha divalo.

Ar veleien, eme ar bourc'his, a ve digemeret mad e castel ar c'homt pe ar bescomt. Va zud mad guelet a rit an daëlou e daoulagad ar bourc'his, he c'hlavouren o coueza beteg an douar, abalamour ne ve ket pedet da leina e ti an dudchentil. Mad, mad, va faour keas bourc'his, sec'hit ho taëlou ha torchit ho clanvouren, an darn vuia eus an veleien ne vezont ket o leina e ti an noblans. Beza so cals a dud nobl a galon, dre c'hrass Doue, neubeut a dud nobl a hano.

An noblans hag ar veleien so bet atau a du an eil gant egile. Kement-ma ne ket guir tam ebet. Evit en discuez, coms eun den hebken. Beza oa gueich all eun den nobl, a renc huel, anavezet mad, a lavare : Ar veleien, emezhan, so bet atau a enep deomp. E guirionez, pa vezo tennet tri pe bevar roue a Frans er meaz, evel Charlemagn, St Lois ha Lois XVI, ar re all so bet gourdrouzet alies gant an eskibien, ken alies gueich ma ne valeent ket var an hent mad. Petra fell deoc'h, an Ilis so evelse. Mont a ra eur Roue dre an hent mad, meuleudi dezhan a bers Doue ; mes mont a ra fall, an Ilis a sav he mouez evit he c'hourdrous eus counnar ha mallos an autrou Doue.

Arabad eo credi avad ar pez a lavar cals a dud, penaus an Ilis hag ar Republic n'int ket great evit en em glevet, hag atau ar veleien a c'houlenno ma teui an noblans adarre da gahout an oll douarou. Va zud paour, darn eus an dudchentil so evit ar Roue, darn all so evit ann Impalaër, ha cals re all evit ar Republic. An noblans hirio so evit kement liou a hell cahout ar Gouarnamant e Frans. Sellit en dro deoc'h ma ne ket guir an dra-ma.

Morse ken neubeut, an noblans ne vezo ar pez ma oant gueich all. Daoust ar re goz a zistro d'ho pemp bloas varn-ugent ? An dour a zisken eus ar meneziou, a red dre ar steriou varzu ar mor bras, a zistroio kentoc'h var he c'hiz, eget na deuio an traou da veza evel gueichall. Kentoc'h e veloc'h an heaul o sevel e tu ar c'hreis-deiz hag o cuzet e tu ann anter-noz. Da lavaret eo, an traou-ze en em gavo eun devez goude biken.

Evit ar pez a sell ous ann Ilis, ne ket muioc'h evit ar Roue, pe an Impalaer, eget ne deo evit ar Republic. Evithi neus fors pe seurt Gouarnamant. Sellit adarre endro deoc'h. E pep bro, e pep lec'h so cristenien ha beleien catholic ; en Europ, Asii, Afric, Oceanii, Ama e veler eur Roue, ahont eur Rouanez, eun Impalaer ; e meur a lec'h e caver eur Republic evel en Americ tu an anternoz. Hogen, ar veleien en em glev mad gant ar Republic

[illegible] en Haïti ha cals a vroiou all ; abalamour ma eo lakeat da brezeg an Aviel, abalamour ma eo cristenien catolic a hell tostaat ous ar sacramanchou ober ho deveriou a vir gristenien. Evit an Ilis ar virionez : Roue, Impalaer, Republic, ne vezo evitho, keit ha ma vezo losket e peoc'h. Ne vezo c'hoc'h cant vloas so abaoue ma eo savet gant hor Salver Jesus-Crist, re goz eo evit cheinch.

Mes perag còll an amzer evit rebeichou ken diskiant. Mall eo discuez petra oa an esclaved gueichall, hag ar vad e deus great an oll dud, hag ive d'al labourerien douar.

AN DUDCHENTIL. — AN ESCLAVED.

Gueichall, pell abars hor Salver Jesus-Crist, so bet cals a rouantelezïou bras, pinvidic ha gallouzus evel rouantelez Babylon ; meur a Republic evel Republic ar Romanisded. Hogen, ann oll rouantelezïou-se ho devoa eun niver bras a esclaved, dalvaret eo, tud peurliessa kemeret er brezelliou, enerzet var al leur-gear er c'heariou bras, evel loened. Ar re a brene anezho, a helle skei gantho, ho bazata, ho lacaat d'ar maro. Lezen ar baianet a leze anezho d'ober kement-se. Eur bobl hebken, ar Juzevien, ne dlie ket cahout esclaved. Ar re-ma a anaie ar guir Doue, ha Doue a zifenne outho lacaat ho breudeur e renc al loened. A hent all, an oll dud, an oll broiou ho devoa esclavet. Hirio c'hoas er broiou gouez eus an Afrio, e caver esclaved. Leoriou *Breuriez ar Feiz* a rent testeni eus ar virionez-ma. Gouscoude oa tud a skiant, a zescadurez kercouls hag hirio, e tu ar C'huz-heaul hag e tu ar Sao-heaul, evel Aristote, Platon, Ciceron. Hini ebet anezho n'en deus bet ar galon da sevel he vouez evit difen an esclaved ha torri ho chadennou. Chomet e vije ar bed evelse. Red eo bet d'hor Salver Jesus-Crist dont var an douar, cass he ebestel da brezeg an Aviel. Neuze avad so bet guelet eur chenchamant vras. Dre gement bro ma tremenent, an ebestel, ar re so deut en ho goude, a zesc gurionezou ar Feiz d'an oll dud, kercouls d'an esclaved evel d'ho mistri. Gourc'hemenn a reont d'ar re-ma cahout truez eus an esclaved ho breudeur ; miret a reont outho d'he lacaat d'ar maro evit an disterra tra. E bro Frans oa ive esclaved pa deuas Lazare, ressussitet gant hor Salver, da gear Marseille ; pa deuas sant Denis ha cals a vissionerien all da c'hounit d'ar Feiz ar baianet e Frans. X.

Per ha Iann a en em gavas deac'h ho daou en hent.

— Asa, Iann, eme Per, eun dra am eus c'hoant da c'houlenn diganez.

— Petra eo, eme heman ?

— Te, Iann, a lenn ar *Piti-Courrier*, ha dre-ze a voar ar c'helachou ; lavar din ha guir eo ar pez am eus clevet.

— Ne petra ec'h eus clevet, Per ?

— Clevet am eus c'man ar Republic-man e vont da ober ar pez e deus græt ar Republik cos ; ema o vont da gass er meaz a Frans, lod a lavar an noblans, lod a lavar tud a renc huel, lod all a las var soken ar veleien, Te, hag a lenn ar *Piti-Courrier*, a dle gouzout petra a so guir, petra a so gaou er c'haosiou-ze.

— Ia, Per, me hen lavaro did.

— Mad, counit dim an traou-ze, ha pa deui lember ar c'harteriz da nosvezia du-man, e lavarin dezho ar pez as pezo counted din.

— Mad, Per, selaou ac'hanoun, ha taol ivez a balamour did da gounta ar virionez penn-da-benn.

Hon Deputeet ho deus græt eul lezen evit cass dioc'htu er meaz a Frans, pehp droiù ar penn ar C'houarnamant, bugale, bugale-vihan, kenduryi, kenitervezet, en eur ger, oll genent kement hini a so bet o ren var bro Frans.

Setu eno ar pez ec'h eus clevet.

— Chekonn, merc'hed hag all !

— Ouspenn an dra-ze ho deus great c'hoas. Lod eus ar vugale-ze a so breman e carg, var zouar ha var vor, hag ar c'hargou-zé ho deus gounezet kercouls a pep offiser ; mad, ar c'hargou-ze a dle beza lammet digantho dioc'htu *degradet e vezint*.

— *Degradet* ! Neuze ta ho deus great eun torfet benag ?

— Hini ebet, na bras, na bihan. An torfet ho deus great eo beza bugale pe bugale-vihan d'ar re a so bet o c'houarn ac'hanomp.

— Beac'h am eus oc'h da gredi, Iann. Cass er meaz eus a Frans, er meaz eus ho bro, evel galeourien, tud ha n'ho deus great torfet ebet ! *Degradi* anezho !

— Guir eo evelato ar pez a lavaran did.

— Mes eul lezen a so, hag a ro ar c'halloud hag ar guir da bep den honest da veva var douar Frans dreist pep tra mar d'eo he dud Fransisien.

— Guir eo kement-se, hag ar brinset a gomzan anezho a so ho zud e Frans abaoue ouspenn mil vloas.

— Neuze 'ta ema al lezen evitho hag ec'h hellont chomm en hor bro.

Beteg hen, evit guir, edo al lezen er c'hiz-se ; mes al lezen goz a so freuzet hag eul lezen nevez a so great, ha dre al lezen-ze ec'h heller pa gerer cass er meaz eus ar vro, evel eur galeour, kement hini a so bet he dud ho ren var bro Frans.

— Ha lammet ive ho gradou hag ho c'hargou digantho herves ho faltazi ?

— Er memes tra.

— Neuze ec'h heller cass cuit eus ar vro an neb a gerer, ha lammet he c'hradou digant pep cabiten pep colonel kercouls ha digant pep jeneral ?

— Er memes tra ive, herves ar memes lezenn.

— Daoust ha ne c'hellint ket cass cuit, goude

ho lezennou nevez, kement hini ne blijo ket dezho te kercouls ha me?

— Eo; ha brud so sōken e vezo casset er meaz a Frans ar re binvidica, evel Rotschild ha cals a re all.

— Daoust hag evit laeres ho danvez, evel en amzer goz, eo e rear kement-se?

— Hum! hum! greomp peoc'h, rag var an disterra discred ec'h, helfemp beza ive casset eus hor bro evel ar brinset.

— Petra? cass ac'hanon eus ar gear, eus an ti a so din, abalamour ne garan ket ar Republic a ra kemet a zroug, dreist oll d'an dud divar ar meaz?

— Ia, ia, Per baoun.

— Lavar din da vihana, Fann, hanofou hon Deputeet-ni ho deus great eul lezen ker cris ha ken digalon.

— Ne ket dies din hel lavaret did. Setu aman ho hano:

Cammescasse, eus a Vrest; Hemon hag Arnoult, eus a Gemper; Corentin Guyho, eus a Gemperle, Caurant, eus ar C'hastellin hag ive Gueguen, leshanvet *goulou rousin*, gant tud he vro.

— N'oun ket souezet o clevet ac'hanout e ve great ker fall lezennou, pa ne vezer sclerijennet nemet gant goulou rousin! goulou zoa ha goulou coar soken, ne vijent ket bet re sclear.

Mes ar re-man, ann Deputeet-man a so oll eus a Gerne. Daoust ha collet eo ho fenn, ho skiant hag ho Relijion gant tud ar vro? Na c'hui ho pezo keuz, Kerneviz!! Ha Deputeet Leon petra ho deus great?

— Oll nemet Camescasse ho deus great ho dedever; oll int bet a enep eul lezen ken disleal.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Divarben Fanch Talhouarn

LABOURER DOUAR

eat da scrivanier bretoun e cazeten c'hallec ar Finister.

Autrou rener *Feiz ha Breiz.*

Edon e tro da ziboultrenna va uriaou ha d'ho renca em bibliotec, pa em beus resevet cazeten ar *Finister*, adresset din gant eur mignon a voar e caran lenn kement a ve e brezonec. E lost ar gazeten em beus cavet eul lizer en hor ies, ha sinet Fanch Talhouarn, labourer douar. Divar al lizer-ze em beus savet an tamic scrid a gassan deoc'h, d'ober ar pez a gerot ganthan.

Fanch Talhouarn a scriv deus Pl.... 28 Guenver 1883, d'an autrou redactor. Heman hon avertis ne dee ket Fanch Talhouarn hano an den. Er fount ar virionez eo a glascomp; fors so sur deus an hano! Fanch evithan da veza ar c'henta leue bris taulet gant ar *Finister*, a so avanset en oad. Pell avad a ioa edo o clasc an tu da vont beleg an autrou dactor. Erfin (peb tra a erru d'he heur ma c'he gortos), d'ar 27 eus a viz Genver 1883, eur zaoavez, ha deis potret ar sabat, e Kemper, goude marc'had, ha beza prenet peb a zaou venne deillou deus ar gaolen boum hanvet ar *Finis* hag evet peb a bodat chistr, e oe conseil etre maread holomou coz ha tadou a famill, oll migno net da Fanch, hag ho fenn en he vonet rus eur vouez e techitchor scriva heb dale mui, d' autrou redactor, d'her pedi da gahout truez d' ar Gernevis coz, pere a so chomet ezen gorn dre ne voa en ho amzer na Republic, na scol e netra, ha da lacaat hiviziken eur boum brezoun evitho er gazeten; an daou vennec a so pre En eur vouez ive ec'h hanfchont Fanch evit c'hannad e kever an autrou redactor, da c'hor m'her c'hassint da Gambr an Deputeet e Pa Doc'htu ho deus her badezet Talhouarn, evit vo santet en deus ners c'hoas, diana en he han Ha brema losc da friza! D'an 28, d'ar Zul, antr nos ar c'honseil bras, Fanch a gemeras eur secr tour; darbet eo din lavaret he vourrik bihan, ma he vab-bihan ne ken eo a choazas. Heman a eun doctor en ho zoues, *hà graoz d'ar Republ* evel a lavar atau Fanch, rag Fanch a ro coton ken a zaon d'ar Republic. Fanch ne voar na lenn, scriva, na gallegat, labourat a ra an douar, aket eo er marc'hajou, eur famill en deus savet, n deus ket collet eur moment, mad, Fanch a anav ar c'hazetennou couls gallec, couls brezonec deu Kemper, Brest, Montroulez hag al leac'hiou al Ho fouezet en deus an eil dre heben, hag oll *minus habens*, heb ar muzul, nemet evel just, c zeten gallec ar Finister.

Damu eo he randonnen, he golladen; defot en tent petra so enhi e lipp diana ar paper duet, ha e cav saour ar mell ganthi. Beb sadorn, e Kempe e pren ar gazeten gallec-se evit daou vennec, hag e tremen ar Sul d'ar pardaes, ha goude coan, c'hoariellat gant ar *Finister*, e c'hortos e vo troe dezhan e brezonec eur sclabes keleier, pere a ganthan evel fars gant eur potr coz. Ker sod e eat gant ar *Finister* galleger, ma za Fanch kea var bennou he zaoulin, hag an dour o ruilla va he ziouvoc'h, e ped gant geriou estlammus, an au trou *scrivanier* pe *redactor* da ober hiviziken, beb pemzec deis da viana, hag atau d'ar sadorn, deis marc'had, hag evit daou vennec peb deillen, eu articl e brezounec, d'oc'h doare an dud æt yar an oad, an tadou a famill pere a so labourerien douar endro da Gemper.

Goude beza clevet an taul taboulin-ze da aver tissa ar *Finister* diou ialc'h, unan evit daou ven neien ar gallegerien, hag heben da zigemeret daou venneien ar vrezonegerien, eo red selaou Fanch Talhouarn o rei eur program politic d'an autrou redactor, Fanch hag ar Gernevis coz so chomet a-

...erro Kemper, a bed ar *Finister* da rei de...rionez neat divarbenn ar pez a c'hoarvez ...hag a dost dezho ha cheu vad a ra ann De...t e Paris, hag ar C'honseillerien jeneral e ...per, hag hi ne reont ket an ouill d'oc'h ar re ...an dud deus parres Pl... pere a reseo journa...brezounec, hag a gount dezho brichimerès, ...ou n'int ket d'oc'h doare an dud coz?

...hagrin en deus ar c'heas coz defaut gouzout ...a so da gredi eus an oll draou a lavar ar jour...ou brezounec hag ar re all divarbenn ar scoliou ...ez; petra so da gredi en oll draou a lavar ar ...lion er gador zarmoum, divarbenn ar scoliou ...ez-se. Ar poent-ma, a gredan, eo a ispig ar ...nia Fanch coz. Goulen a ra ar ger diveza var ar ...gestion ma: Ha droug a ra pe a glasc ober ar Republic d'ar Relijion ha d'he ministret? Erfin, setu ema petra denn Fanch d'oc'h founs he sac'h: Ha gui eo penaus ar bonapartistet hag ar lejitimistet ziscaro heb dale ar Republic, da lacaat en he lass eur Roue pe eun Impalaer gant gouarnamant an noblans hag ar veleien? Ha guir eo ema brel zis oll, ar baizantet en ho fenn o vont da Varianna bonet ruz-goad gant ar penn-bas hag ar forc'h?

Fanch T.,
Mestr-scol retretet.

LE MADALEN.

III.

AR BENVEC A ENOR.

Hag e oa Jannedic o sevel evid mont da heul he heur, pa respontas ho mam: Nan, nan, va bugale, he fell ket din ez afec'h etoues kement all a dud; ann droug a c'hoarves ker buhan, hag ouspen, eur pec'het bras eo beza curius. Ar pec'het-ze eo en deus grèt deomp coll ar Barados. Hag ann tad o vont a du gant ar vreg.

— Achuomp dribi, ma kirit, emezhan, en eur vousc'hoarzin.

Achu lein, Michaud a c'hoarias eun neubeut gant he vugale, ho fourmenas er jardin, hag en em roas fall labour adarre. Madalen egis custum, a laboure var dreuz ann nor gant Jannedic en he c'hichen. Beb ann amzer, Peric a rede beteg e creis ar ru, d'oc'h e beleac'h e vele al leac'h e pehini ann oll dud a seblante beza dastumet. Den ebet na zeue endro. Hogen, setu eur vaoues goz o tisken; hounos e vije grèt ar Simones anezhi.

— He! mam Simon, lavaret deomp, da velet petra e ier duze?

Ann hini goz a respontas:

— Petra! ne ouzoc'h ket! eun den so bet lazet er vorc'h en noz-man.

— Piou eta? eme Peric.

— Anselme, a respontas ann hini goz.

Ar respont-ze a lacaas Michaud sebezet oll.

— Maro eo, a c'houlennas Jannedic?

— A dra sur, a respontas ann hini goz, ar ganailles n'en deus ket manket var he daul.

Michaud, heb sonjal cals, e lavaras:

— Sell! eun heritaich-din.

— Egis guir, a repontas ann hini goz, pe guir n'en devoa ken kerent nemedhoc'h. Hag a selle outhan pa lavare ar c'homsou-zo.

Fann n'en devoa ket bet ozomm e selle ar Simones outhan evid cahout keus da veza lavarel com...sou ken divalo, kense e kendalc'has.

— Paour kaer Anselme, Doue ren devezo truez outhan.

— Hogen, eme Madalen, penaus eo bet c'hoarvezet ann taul, ha penaus eo bet gouezet?

— Setu penaus eo bet c'hoarvezet, emezhan, ar monès oc'h aseza var gador Jannedic. Ansalmig en devoa roet conje d'he vates Mathurine he deus kerent dre aman. Houman so distroet er minutin-man, egis ma oa bet roet conje dezhio. Ar vouc'a a vel dam-zigor da c'houlou deis peurvrua, a oa c'hoas sarret ar vates a c'hortosas, c'hoas eun tamic mes evel ne fave netra en ti, hi a scoas var ann nor den ebet ne respontas. Neuze e teuas sonj dezhi ec'h hellen antreal dre ar jardin... Dor ar jardin ha dor ann ti eus ann tu-ze a oa digor. Mathurine ankenniet bras, evel ma hellit credi, a ia en eun da gambr he mestr, hag e cav anezhan astennet var ar solier en eur poullad goad. Edo ienoc'h c'hoas eget eun tamm houarn. Eur c'hort maro!

(Eur pennad all ar veach all)

Eur vaouez a anavezan var ar meaz hag a vag cals ler, hag he deus cals vulou a zioual anezhi. Er fæson-man evid ho guerza pa eo bihanoc ann nivers anezho. Red eo lacaat ar vulou ragtal ma vint dovet en dour sall, 10 grammes aten evid eul litrad dour. Ragtal goude eo red tenna ar viou d'eus ann dour, hag ho lacaat da sec'han, na goudeze e vent dastumet er podou pri goret ha diouallet en eur c'haò seac'h-mad. Ho alia a rin ouspen da lacaat eun tamic sucr etoues ann dour sall, rag guella loc'h e ve teuzet ann oalenn en dour pa ve kemeas ket ennhi eun neubeut sucr.

Madou ann douar.

Pris ann ed a gendalc'h atav er memes tra, mes ne zigasser ket cals greun var ann dachen. Eur guennec benag distaul a so evid ar sizun, var beb sac'hat 200 lur guinis. Distaul so var ar segal hag ar c'herc'h; en eur ger neus ket cals guerzidigezh setu penaus eo bet guerzet ar sizun-man peb seurt greun dre beb sac'hat 200 lur. Guinis 19 lur, 26 lur ha 28 lur, Segal, cals clasc, 15 lur 5 g., 16 lur 10 g. ar segal danvez divalo 14 lur ha 14 lur 10 g. Hey, 19 lur 10 g. hag 20 lur, Kerc'h, 18 lur 5 g. 18 lur 10 g. Guinis 16 lur. Ar maout, 1 guennec distaul var al lur. Al leue 2 pe 3 guennec. Ar morc'h a chomm atau er memes pris. Avaloudouar 20 lur pe 10 lur, 22 lur 12 lur pe 13.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME

au Capital de **1,200,000** francs

1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Nos rentes ont été très-discutées ; sans les approches de la liquidation, elles eussent certainement baissé. On a beaucoup parlé d'emprunt et de conversion. Selon moi, l'état actuel de nos finances nous condamne à revenir à l'une de ces mesures. Evidemment, ce n'est pas immédiat ; mais il suffit que la Bourse y croit, pour que les cours s'en ressentent.

En une pareille occurrence, il faut donc être très-prudent ; et si des bruits de conversion prennent corps, j'aurais à vous expliquer la mesure et à vous indiquer en même temps ce que le rentier doit faire pour sauvegarder ses intérêts.

Vous avez appris que l'on est revenu sur le projet de fusion entre le Crédit de France, et le Crédit de Paris et la Banque romaine. Chacune des trois sociétés a repris son individualité.

La conséquence de cette nouvelle situation, c'est qu'un appel de fonds est certain sur les actions du Crédit de Paris et la Banque romaine. Dès lors, les actionnaires qui me lisent, doivent se demander dès à présent s'ils ont l'intention ou s'ils sont en mesure de faire le versement qui sera demandé. Dans le cas contraire, je crois qu'ils agiront sagement en vendant leurs actions au cours actuel.

Quant au Crédit de France, les actions valent bien en réalité, plus de 30 fr. cours coté, si l'on tient compte de l'actif ; mais il est bien difficile de préjuger ce que donnerait une liquidation après faillite.

Les actions non libérées ne se vendent pas plus de 2 fr. sur le marché en Banque.

Plusieurs de mes lecteurs ont en portefeuille des titres de la Société générale de laiterie. Ces titres longtemps délaissés, viennent de se relever tout-à-coup ; ils se négocient à 140 fr.

On vous l'a dit antérieurement, la dépréciation que ces titres ont subi tient surtout à la mauvaise administration qui a dirigé cette affaire, on eût continué les mêmes errements, qu'elle eût abouti à une ruine complète. Aujourd'hui, la *Laiterie centrale* paraît avoir prêté un concours quelconque à la Société générale de laiterie. Ce concours remet l'affaire sur ses pieds.

J'ai dernièrement appelé votre attention sur les actions de la Franco-Algérienne. Il ne s'agit point ici d'un mouvement de spéculation ; c'est une hausse qui doit résulter de la valeur même des titres.

Ceux d'entre vous qui, sur mon conseil, achèteront de la Franco-Algérienne auront à se féliciter plus tard de l'avoir suivi.

Panorama de Lourdes. — Pour répondre en une seule fois aux nombreuses demandes qui nous sont adressées de tous côtés sur le Panorama de Lourdes, nous croyons devoir résumer tous les renseignements utiles.

Depuis trois mois le Panorama est resté exposé à Paris dans son atelier provisoire ; malgré sa situation éloignée (plus d'une heure de voiture du centre de la ville), des milliers de visiteurs sont allés admirer l'œuvre de M. Carrier-Belleuse et de ses éminents collaborateurs. Le monde religieux a ratifié le grand succès que les maîtres de l'art (les Puvis de Chavannes, Cabanel, etc.) avaient annoncé dès le premier jour.

L'hiver touchant à sa fin, la toile a été envoyée à Lourdes le 25 février dernier. Son installation dans l'édifice sera terminé le 10 mars.

Par une coïncidence très-heureuse pour la Société du Panorama, Lourdes sera cette année le rendez-vous d[u] grand jubilé qui attirera toute la chrétienté. On com[pte] sur plus d'un million de pélerins ; on peut juger de l[a] norme affluence qui viendra visiter le Panorama et q[ue] le Conseil d'Administration se préoccupe d'installer [la] lumière électrique, car on prévoit qu'on devra le lais[ser] ouvert une partie de la nuit.

Rappelons à ce propos que le Conseil d'administrati[on] se compose de MM. Carrier-Belleuse frères, de M. [le] commandant d'Arfeuille, capitaine de frégate en retra[ite] et officier de la Légion d'honneur.

Le dernier détail qui offre un grand intérêt à ceux q[ui] sont intéressés ou qui voudront s'intéresser à cette œ[u]vre : la Société est propriétaire du terrain et de l'édi[fice] comme de la toile elle-même. Or le terrain situé à proxi[mité] de la Grotte a acquis depuis que la Société l'a acheté une telle plus-value qu'il représente presque à lui se[ul] le montant du capital-actions.

En dehors du produit des entrées, la Société assure un grand bénéfice dans la vente des photographies, catalogues et autres objets.

Cette source de revenus paiera tous les frais généraux de sorte que tous les autres bénéfices resteront à distribuer.

Or, avec 220,000 entrées (et on a vu que ce chiffre sera largement dépassé), chaque part de fondateurs recevra 10 francs de dividende, Ce dividende sera payable chez tous les banquiers de province.

Ces parts au porteur et entièrement libérées se trouvent encore et très-difficilement aux environs de 45 fr. mais dès le commencement du pélerinage, elles deviendront introuvables à des prix bien supérieurs.

L'*Association financière de France* est à votre disposition pour compléter ces indications. St.-Laurent

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

— Un Exemple Concluant. — Il y a quelques mois une discussion eut lieu à l'Académie de médecine de Paris ; un de ses illustres membres faisait la distinction entre les ferrigineux qui guérissent et ceux qui ne guérissent pas.

Le fait suivant, qui nous est communiqué par un docteur très connu à Nice, vient de confirmer une fois de plus la parole de l'illustre professeur :

« Mlle Berthe de la R...., arrivée au dernier degré de « l'anémie, avait épuisé en vain tout l'arsenal de la « thérapeutique. Envoyée en desespoir de cause dans « le midi, elle y avait passé un hiver sans résultat satisfaisant. La faiblesse s'accentuait chaque jour, la marche était presque impossible, et la fatigue la plus légère amenait des syncopes et des crises nerveuses.

« C'est dans cet état, qu'après avoir essayé vainement « plusieurs préparations ferrugineuses, on lui conseilla « les gouttes concentrées de Fer Bravais.

« Ce fut une véritable résurrection ; les forces, la « gaieté et les couleurs reparurent aussitôt, en même « temps que disparaissaient douleurs, palpitations et « étouffements.

« Après un traitement de quelques mois, l'intéressante « malade était complètement rendue à la santé.

« Aujourd'hui, une année entière s'est écoulée depuis « la cessation du traitement et la guérison ne s'est pas « démenti un seul instant.

« Docteur D....

L'EAU ALCALINE ferrugineuse gazeuse de Pougues est la plus apéritive et la plus reconstituante de toutes les eaux minérales naturelles.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

GWIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
A Finister..... } 2 scoed.
A Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
A rest euz ar Franz : 7 lur.
A broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Meurs, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Autrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan kvzé de beza casset kviziken ann oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris, est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 10 a viz Meurs 1883.

Achuet e vezo heb dale gant ann Deputeet al lezen a verc galloud ar Mear ha Conseillerien ann Ti-kear e peb commun. Da c'hortos, e kendalc'her d'ober en affer-ze ann trac'e divaloa. Ne garfen ket goulenn e ve tennet he c'halloud digant ar Mear evid he rei d'ann autrou person ; mæs ar c'hontrol beo eo a glasker, izelaat heman ar muia ma ve possubl evid sevel egile. Dilun e oa hano da verca guirioù ar Mear en theatrou, cafeou, ilisou ha tiæs boutin all. Dereatoc'h e vije bet a dra sur rei eur plass a gostes d'ann Ilis e leac'h all, mæs arabad eo goulenn gouzout beva digant ar Radicalet. Ann autrou Freppel en deus cavet ann tu da lacaat anezho da glevout eun neubeut comsou talvoudus. Hogen, setu aman petra eo ar goassa en affer-ze. Ann autrou Mear dout da veza ar mestr kenta e peb leac'h dre al lezen-ze ha roet ar guir dezhan da lacaat he fri eleac'h m'en devezo c'hoant, e tenner digant ann autrou person peb guir da lacaat ann urs vad en ilis. Ha caera tra ! Ann autrou'n escop Anjer en deus tamallet d'ar pennad-ze eus al lezen beza goal didalvez, rag danjer so ne savje abalamour da-ze étre ar Mear hag ar person. Betsg hen pa pede eur belec ann autrou Mear, lacaat eur mezvier benag d'ober peoc'h, e vije disnac'het rei dezhan he c'hoant ; mæs breman pa vezo bet roet gant al lezen peb guir d'ann autrou Mear da lacaat ar peoc'h, ma ne de ket a volontez vad, e responto : Ne rin ket ; hag oc'h ober goab anezhan, e responto : Lakit urs ho unan ; ha pa glasco ann autrou person lacaat ann urs vad, e vezo ann autrou person re vrutal ous ar re ho deffe disonjet e peleac'h en em gavont, hag hen a vezo marteze ar c'henta, ma ve douget clemm dirag ar justis, o lavaret ne de ket eston m'en deus græt re, rag ne vouie mui petra rea, e oa æt eun tam benag he skiant vad diganthan, pe ma ne lavar ket he unan ec'h assanto gant ar re all pa livirint. Ma ve aoun e savje trous en eur plass benag eus ar re a ve græt lidou ar Relijion ennho, e ve travoalc'h rei ar guir d'ann autrou Mear gervel d'he sicour eur re benag da lacaat ann urs vad, na ne ket daó rei ann urs-ze dezhan evid atau, ha ne gredan ket e claskefe kement-se Commission al lezen, rag peadra ve da lacaat sevel etre ann autrou Mear hag ann autrou person.

Eo, a respont ann autrou Madier de Montjau, *ann dra-ze dress eo a fell deomp !* Setu ma ouiz zomp breman pehini eo c'hoal... Republicanet, guelet ann disurj o sevel e peb leac'h. *Ann dra-ze dress eo a fell deomp !*

Ann autrou de Marcère, gant he gomsou livet braó, en deus clasket tenna ar pez a oa re sclæf ha re rust er c'homsou-ze, mæs anat eo ne vezo ket pell eo ann dud dizoue eo a vezo ar vistri. Ne velit hu ket dija e tenner digant ann autrou person he vir da genderc'hel ann urs vad en Ilis evid he rei d'ar Mear, ne rai netra evid en em servicha anezhan, rag ne sonjo ket pegement a respet e tenker discuez evid presans guirion Doue en ilisou, hag e cavo æs guelet ann autrou person o tiscuez cahout eun tamic poan dre ma vezo græt goabrous Doue, ha dre-ze ous ar belec he unan, a gomero evel græt dezhan he unan ar voaperes a vezo græt ous Doue he vestr. Setu eta tennet ar galloud-ze digant ar person hag a so roet d'ar Mear, a vo marteze eur Franmason pe eun den dizoue, a hello ober he vestr en ilis pa garo hag evel a garo, a hello dre ann digarre da lacaat ar peoc'h etoues tud affolet, a hello rei urs da serra dor ann ilis da Sul, ha miret d'ober lidou ar Relijion, hag e velse eo e renco ann oll dud er barrès sujaous he benn fall, neus netra goassoc'h, mæs *ann dra-ze eo dress a fell deomp* Franmasounet ha tud dizoue, en deus lavaret Madier de Montjau.

A.

Kemennadurezioù a enep ar Brinset.

Dissul diveza so bet miret ar gemennadurezioù Thibaudin, ho deus stlapet e meaz ann armé gumset Orleans. Deus tu ar Radicalet so bet græt a beb seurt dismegansou, mæs n'eus bet d'eus pers ar brinset nemet traou deread. Ann dud paour-ze n'ho devoa græt droug ebet nemet ma oant bet heb goud dare dezho ganet bugale da eur Roue.

Beteg hen, caer e oa clasc'a beb tu skiant beva

ar Radicalet, na biscoas ne oa bet possubl he guelet evit rei brud vad dezhi, mæs breman e vezo guir lavaret penaus n'ho deus sort ar skiant-ze, caer e ve he c'hlasc. Ken anat ho deus discuezet ho fæson fall da veva, ne vezo mui diæs goud petra eo e guirionez. Neus ken d'ober nemet c'hoarzin evel ma reomp, pa teu d'hor guelet eur re benag ha ne voar sort beva. Petra ve possubl e guirionez da lavaret pa tauler evez ous ar pez so bet græt d'ann duc de Chartr. D'ober petra e teu ar gourc'hemenn-ze casset gant ar Ministr e creis ann noz, da zivheur dious ar mintin, evel ma oe græt d'ann 2 a viz Kerzu 1851, hag a lare dezhan dilezel kerkent he rejimant, araug m'ho dije allet clevout den ebet e kear dre ar gazeten *officiel*, ar c'helou mezus-ze ne oa ket possubl lacaat ho miret d'eus sclærijen ann deis. M'en deus ar Gouarnamant clasket miret evelse, ne teufe den e kear Rouen pe antramant etoues ar soudardet, da ziscuez ho madelez d'ar Brinset, be en devezo discuezet ive assambles peu sort digemer ho dije græt ann dud honest d'he gemennadureziou. mæs m'en dije hel lavaret, n'en dije ket anavezet mad ar prins so bet harluet, rag mab ann duc d'Aumale en deus discuezet sclær, penaus e sonje dezhan e tlie miret he zever evel sitoian hag evel soudard. Ar politic eo a so caus m'en deus renket cuitaat he rejimant, hag ar gourc'hemen diveza a roio d'he soudardet, a vezo evid ho alia da zioual mad atau dious ar politic.

A hent all, setu petra a lavar ar pez brassa eus ar gazetennou en affer-ze.

Dissadorn da noz, da unec heur hanter, a so bet casset ann urs d'ann duc de Chartres d'en em renta da benn 4 heur hanter da hostaliri ar Jeneral Cornat, a so e penn ann drede arme. Ar Jeneral Cornat a oa o pabues digouezout e Rouen, gant ann trein a deu d'oc'h Paris da deir heur 35 minuten, a zisclærias d'ann duc de Chartres e tigasse urs dezhan, hag e tlie partial gant trein divheur. Coronel ann 12et chasseourien a saludas he chef, petra benag ne blije ket caer dezhan ann urs a oa bet digasset dezhan d'eus Paris ; mæs goulenn a reas, egis ma oa he vir, cahout ann urs-ze scrivet eleac'h cahout eun urs a c'hinou hebken, hag e vije lakeat varnezhan siel ann arme. Ann *Nouvelliste de Rouen* a gendalc'h goudeze :

Ann oll a voar penaus e Rouen, ann duc de Chartres a oa o chomm e ru d'Elbeuf, ha pa zigouezas d'eus Paris al lizer a lavare d'ann duc de Chartres mond da velet ar Jeneral Cornat en he di e oe anat ne oa ket kelou mad ganthi, ha dreist oll pa roas goudeze ann duc de Chartres dezho da anaout petra oa el lizer. Ar c'helou-ze ne reas nemet creski poan ann tiad tud-ze ken glac'haret, hag ann oll a lenve. Evid ann duc, en devoa eur boan dispar; soudard guirion en he galon, he rejimant a oe he garantez dreist, ha setu ma chasseer anezhan er meaz eus ar rejimant-ze, oc'h ober muioc'h goab anezhan eget eus ar falla offiser eus ann arme, da behini e ve atau aotreet pedir heur var'nugent evid renca he afferiou.

Gouscoude, a veac'h ma oa bet casset d'ann duc de Chartres gourc'hemenn ar Gouarnamant, m'en em lacaas e tail senti outho heb coll ann disterra amzer.

Pa oe deut ar mare, e teuas sous-offiserien he rejimant da gemer he ursou diganthan, ha setu petra a roas dezho :

Urs evid ar Vrigaden,

Dre gemennadurez Presidant ar Republic, d'eus ar 24 a viz C'huevrer 1883, a so bet tenet he garg digant ar C'horonel Robert d'Orleans, ha d'oc'h adalec breman, ar C'horonel d'Estremont a so e penn ar 21et dragonet, a so hanvet Jeneral brigaden en he blass. Ann 12et chasseourien a vezo renet gant al Letanant-coronel Barroy.

Eun urs all a oe roet goudeze evid ar rejimant oll.

Urs evid ar Regimant.

Offiserien, sous-offiserien ha chasseourien :

Epad tost da dri bloas, hon deus labouret assambles. Ne glaskemp nemet daou dra, sevel d'ar Frans soudardet calonec ha desket, ha kenderc'hel he vrud vad d'ann 12et chasseourien, en devoa he zigasset a zivar ann tachennou brezel.

Ne m'eus ket bet ann enor d'en em gavout en ho penn evid mond d'ann emgann, ha kement-se na ehano ket da va glac'hari etoc va buhez. Be oan en ho kichen e *Solferino* ha var bord steir al Loire. Mar couesfe adarre ar brezel var ar vro, arabat e ve clasc ac'hanon pell ac'han, rag be venn eno e kichen, tostoc'h deoc'h eget na sonjit.

Da c'hortos, sujit ous ann hini so bet hanvet em flass, ha discuezit dre ho ners calon hag ho carantez, ho sujidigez da lezennou ar vro ha da lezennou ann arme, penaus n'hoc'h eus desket dre ann oll kenteliou am eus roet deoc'h, nemet clasc hag ober peb tra evid enor ha carantez ar vro.

Robert d'Orleans.

Erfin, setu ann urs a roe ann duc de Chartres, d'ann offiserien ann 12et chasseourien :

Ar C'horonel d'Orleans, ne fell ket dezhan gervel ar rejimant d'en em assambli da sul, ha gouscoude e carfe lavaret d'ann offiserien pegement eo bet esseat he zever dre aket, labour ha sentidigez ann offiserien epad ar 5 bloas-man. Int ho deus græt ho dever, mæs he goustians a lavar ive d'ar C'horonel ne ket bet faillet en he hini ; goulenn a ra digantho d'ober e kenver ar re all ar pez ho deus græt evithan. Lavaret a ra dezho pegen glac'haret eo, rag ne hell ket mond da gimiadi dioutho peb hini en he bart he unan, hag e tifenn e teufe hini ebet anezho d'he ambroug beteg ar gâr.

Ar gourc'hemenn diveza eo a rai dezho.

Goudeze, ann duc a visc he habit braô evid ar veich diveza, hag hen da vont d'ober tro kear evid renta he zeveriou d'ar re a renc mont da gimiadi dioutho, evel ma custum ober eur Jeneral pa ve hanvet. Ar Prefet hag ar Mear, Ricard hag Hendlé, ho deus aoun d'he reseo, ker disleal eo ar pez a rer dezhan, hag a ia da guzet ; ne garfent ket he velet, gant aoun ec'h alfe divezatoc'h cahout sonj anezho. Ar Prefet so cuzet hag ar Mear so tec'het cuit ; mæs kement-se ne de ket goest da viret ous eur C'horonel soudardet var varc'h da vond bete penn ann hent pa ve commanset ganthan, ha Ricard paket en eun alez hir eus he di gant ann duc a renc reseo he salud hag he renta dezhan.

Goudeze ez a ann duc da velet ar Jeneralet, hag ec'h achu he dro dre balæs ar c'hardinal (ker mintin mad eo). D'oc'h adalec unec heur hanter bete creisteis, ar C'horonel a ro ann digemer da offiserien he rejimant en he di ; hini ebet anezho ne clemm na ne lavar ger, mæs int en eur chomm sioul hag o scuilla daëlou, a roe da anaout cals muioc'h traou eget ann hirra comsou.

Ragtal goude, ann duc a zivisc he zillad soudard hag en em visc egis ann dud all. M'en dije eur re benag lavaret dezhan eun tachad a so e vije deut ann deves-se, n'en dije ket allet credi, ha gouscoude, setu eo deut abalamour da fallagriez Comagny.

Ann Diblass.

Da zivheur nemet cart, ann duc gant eur chupen gris, he vreg hag he vugale, en em gavas er gâr, eleac'h oa dija eun tregont mignon benag dezhan ous ho gortos. Ker cuzet e oa bet ann traou, ne vouie couls lavaret den ebet c'hoas e kear, e oa bet græt eun dra ken disleal. Ann duc en devoa difennet ous he offiserien dond da gimiadi dioutan beteg ar gâr, mæs ar re-man heb beza en em glevet, hag o sonjal e oa ho dever ober muioc'h, a ordrenas lacaat ann dib var ho c'hezec, ha pa partias ann trein, setu int d'ann daou lamm-ru var ann hent, ha kense e tigoueschont abred avoalc'h e Oissel evid he saludi pa dremenfe ann trein, a gustum chomm eno 5 minuten.

Kense, o tigoueout eno, ann duc de Chartres en em gavas sebezet oll o velet he offiserien renket oll hag ous he c'hortos adreonv gloed ann hent houarn. Int he saludas ragtal en eur zivisca ho c'haraboussennou, ha tiz adarre da Rouen d'ann daou-lamm. 6 leô ho devoa græt etre mond ha dond. Digouezet e Paris, ann duc de Chartres a so æt var droat, d'oc'h adalec gâr Sant Lazar beteg he di d'eus breac'h ann autrou de Montaignac ; he vreg hag he vugale so deut en eur voitur.

A veac'h digouezet e Paris, ann duc de Chartres so bet partiet ragtal gant he diegez.

Lavaret a rea d'ann neubeut mignonet a oa deut de velet d'he di a ru Iann Goujon. Red eo din sortial eus ar Frans epad eur mareadic ; ne alfen mui guelet eur rejimant o tremen heb lenva. Ann autrou duc de Chartres hag hé re a chomo eun tamic e *Cannes*. Goudeze, int a rai eur veaich evid guelet bro e meneziou Caucase, er Perse, en Afganistan, hag en em gavfint e bro ann Indes da benn ma vezo eun tamm benag distannet ann amzer, ha ma vezo æssoc'h chomm eno evid eur mareadic.

Ker glac'haret a oa ann dukess de Chartres evel he goas. En em dommet a oa ous kear Rouen, dreist oll ous carter reuzeudic Sant-Sever, eleac'h ma oa e chomm, hag ar pez a rea ar muia poan dezhi a oa rag ma renke dilezel ar beaurien a oa bet evitho abaoue 4 bloas ar guir Brovidans. Gant ar c'hoant espern eun tam benag a boan c'hoas dezho evid ar goanv-man, e scrive deac'h d'ar c'hardinal, penaus pa renke cuitaat d'eus Rouen gant ann duc a oa bet tennet he blass diganthan, e casse dezhan 10,000 lur dre al lizer-ze evid peaurien parræziou Sant-Clemens ha Sant-Sever.

Ann dukess de Chartres n'he deus ket bet aoun e cavje ar Gouarnamant abec e kement-se pa roe ann aluzen heb aotre ar Gouarnamant evid lavaret e claske dre eno *sevel var ann tron*, hag he devo sonjet penaus ma sonje dezho ec'h hellent tenna he garg digant he goas, ne hellent ket da vihana lemel diganthi he guir da ziscuez he madelez.

Ann duc d'Alençon.

Traou disleal d'eus tu ar Gouarnamant ha traou enorabl d'eus tu ann duc d'Alençon ; setu ive petra a gavomp aman.

Ar gemennadurez he deus ordrenet chasseal eus he garg ann duc d'Alençon, ne de bet casset nemet deac'h vintin d'ann 12et rejimant canolerien. Eun heur kentoc'h e oa revu ar rejimant gant ar C'horonel, hag ann duc d'Alençon a oa eno ive e penn he soudardet. Ann urs a lavare penaus hete goud, e plass ann autrou duc d'Alençon, e vije lakeat ann autrou cabiten Delahaye, eil gabiten ann 10et rumm canoliou, hag e tlie beza lakeat ann traou etre he zaouarn d'al Lun 26 a viz C'huevrer araug mare ann ursou.

Ma renker credi ar pez a lavar ar *Gaulois*, offiserien ann 12et artillerien ho devoa goulennet digant ho C'horonel, ann autrou Brugère, ann aotre da rei eun tamic fest d'ho c'henvreur, hag ann autrou Brugère en devoa respontet e vije êt he unan d'her c'houlenn digant ar Jeneral Thevenin a so e Vincennes e penn ann oll artillerien. A hent all e ouzomp dre ar gazeten *Le Clairon*, penaus ar Ministr en deus disnac'het a grenn ar pez a c'houlennent.

Ar *Gaulois* a lavar ouspen penaus goude ar revue, ann duc d'Alençon en deus roet ann digemer d'ann offiserien all ha kimiadet dioutho. Goude he zijuni eo partiet evid Paris gant he zillad brava. Æt eo da di he dad, ann duc de Nemours, 19, avenue du Bois de Boulogne, eleac'h ma eo e sonj ke-

mer he zemeurans gant he c'hoar, ann dukess d'Alençon, a so ive c'hoar da Impalaeres ann Autriche.

ANN DUC D'AUMALE.

Evid ann duc d'Aumale eo er maner golo Chantilly er deut d'he gerc'hat d'eus pers Thibaudin evid lavaret dezhan en devoa hen tennet diganthan he garg en arme. Evel n'en devoa den da gommandi, n'en deus bet den ebet da velet, na da zivisca he zillad soudard, nag he offiserien da drugarecaat.

D'oc'h adalec ar Sul vintin, ez eus bet casset kelou dre ar post e tenner diganthan ann troupou en doa bet, mæs ne dint mui a bell so en he garg. Ar fallagriez nevez-ze a oa disculiet penn-da-benn.

A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL.

HERRI V.

IV.

1830

E miz mae, epad ma edo he dad koz, Roue Naplez, e kastel Rozui e ti ann Dukez a Verri, ann Duk a Vourdel a dremenaz eiz devez er maner kaer-se, hag a reaz meur a redaden-bale dre ar c'heriou tro-var-dro d'ezhan. Eun devez ez eaz enn eun tiik divar ar meaz, ha, dare gand ann naoun, e c'houlennaz, hep beza anavezet, ha beza ez oa eun dra bennak da rei d'zhan da zibri. Eur c'hrac'hik goz a gennigaz d'ezhan bara segal ha leaz ; ar Prins ho c'havaz mad tre. « Mamm goz, eme-z-han neuze « d'ar vaouez, me garfe gouzout petra ho pe c'ho- « ant da gaout d'ho tro. » — Va merc'h vihan eme-z-hi, a zo o vont da ober he fask kenta, hag e deuz ezomm a galz a draou. — Neuze ann aotrou Damaz a dostaaz out-hi, hag a lakeaz pevar loeizaour enn he dorn, enn eur lavarout d'ezhi : « Ann « Duk a Vourdel eo hoc'h euz digemeret enn ho « ti, hen eo a ro ann draze d'ehoc'h. » Ar vaouez baour na ouie mui peleac'h e oa ; a veac'h ec'h hellaz ballouza eur gerik bennak evid he drugarekaat ; ar joa a drouc'he ar gomz d'ezhi.

Hep dale holl dud kear en em zastumaz enn dro d'ezhi ; hi a ziskoueze d'ezho ann aour, hag a zanevelle ar pez a oa c'hoarvezet. Mezevenet holl e oa gand al levenez, he zeod neuze ne oa ket liammet, me hen attest ; hag en em zic'haoui mad a reaz da veza choumet evel dilavar dirak ar Prins hag he c'houarnour.

D'ann nao a viz gouere, ann devez ma oe klevet e Paris e oa kemeret ar gear a Alger gand ar C'halloued ann Duk a Vourdel a c'haulennaz ober eun tan-ijin. Charles X a zigouezaz var dro eiz heur, ha rejimant ann Duk a Vourdel, he zaludaz dre ar griaden joauz : *Bevet ar Roue* ! Aotrou de la Villat a reaz d'ar Vugale ober ann *exersis* ; ar pez a rejont iskuit ha klok. Goude-ze e eo tennet ann tan-ijin ; mont a reaz diouc'h ar guella, ar strakl hag ann tennou a zigoueze e kentel. Ar ban niel guenn a nije a-uz d'ann tantad euz veg eun berchen huel. Evel ma oe dare d'ar flamm he d zout, lod a felle d'ezho he ziskenn ; hag ann *mezell* a Verri da grial : *Nann, nann, list hen d nijal, gand ar banniel guenn, na hell drou ebed c'hoarvezout e Bro-C'hall.* — Ugen devez var lerc'h e tarzaz dispac'h dizeur mil eiz kant tregont !

Bugale Herri pevare ha Loeiz pevarzek a renk eur veach c'hoaz goulenn ann hent da vont e meaz euz ar vro, ha trei kein da rouantelez Frans rouantelez gaer taillet var daolen ar bed gant kle zeier ho zud koz, kresket, ronteet, kreveet dre ho dimiziou pinvidik, ha dre ho furnez o kontraji gand ar rouaned all ho amezeien. Hogen, penaoz eo bet diskaret e tri devez eur rumm rouaned a bevarzek kant vloaz ? Kemen-se a zo bet eun dra souezuz avoalc'h evid tud ar broiou all, hag evit eleiz ac'hanomp-ni ; rak ar Vourboned a oa prinsed mad, hegarad, kalounek, boazet a rumm-da-rumm da zougen huel galloud ba brud ho rouantelez. Ho doare da ren afferiou ar vro enn diaveaz a oa direbeich, hervez ma ho deuz hen anzavet abaoue ho brasa enebourien. E mil eiz kant pemzek, pa gouezaz Napoleon Bonnapart, ar Vourboned a zistroaz divar hor bro ar brasa goalleuriou. Ar brinsed unanet enn hon enep a oa deuet bete Paris. Treac'h d'eomp ar vech-se siouaz, e komzent huel, ho dorn var galoun hor bro, ha taol chanz ar Vourboned eo a viraz na oe neuze rannet ar rouantelez etre-z-ho, evel ma felle d'ar Zaozoun he ober. Ker kent ha ma oa great ar peoc'h, Loeiz XVIII a gemeraz he renk evel he dud koz var ben oll roueed ar bed, ha Charles X var he lerc'h en deuz great ar memes tra. Gant budjet ar vro, pehini na dremenaz morse 900 million, ha pehini a ia hirio da zaou milliard. Ar Vourboned a baeaz d'ar brinsed unanet ho dic'haou brezel, d'ann noblans ho dic'haou danvez, hag aozet ilizou braz ar vro var bere e oa choumet bete neuze roudou heuzuz daouarn ar Republik.

Gand ho 900 million, ar Vourboned a ziframm ar Gresianed a zindan mestrouniez garo ann Turked, hag a zavaz eur rouantelez evit-ho. Tenna a rejont bro Spagn a dre daouarn he dispac'herien, ha lakaat a rejont var he dron ar Roue Ferdinand, taolet gant-ho enn eur prizonn-vrezel. Aljer a zo kemeret, dispignou ar brezel a zo paeet, ha tenzor ar rouantelez a ie bepred var gresk. Enn hevelep fesoun ma kennigas ar Ministr d'ar gamprou ann archant a ao re, evit ober dre ar vro c'henchou bras nevès, ha kaniou e leac'h ma oa ezomm. Great ho divije hep kresc ebed var ar guiriou, ann holl labourou hon, euz paeet a c'houdevez ken ker. E fead frankis pe *liberte*, biskoaz ne oa bet ker braz ebars ar vro hervez testeni al liberaled ho-unan. « Ansavomp, eme Benjamin Constant, ne ket bed « morse Bro-C'hall dieupoc'h, na frankoc'h var-n- « ezhi eget ne d-eo hirio. »

I.-V. HERRI.

Marvail etre Iann ha Per.

Soken ann autrou Rousseau ?

Ia, soken ann autrou Rousseau. Daoust ha n'on doa ket discuezet oa fall avoalc'h pa'z eo bet lezen ann *divors*, a lez ar goaz da gass he breg da bourmen divar he dro, hervez he c'hoant hag he faltazi ?

Lavar din c'hoas, Iann, petra eo ar brinset ez ear da gass er meaz a Frans, evid ma c'hellin komber counta heb gaou ebed, ar virionez var ann traou-man.

Ne ket diez din avad, Per, kentelia ac'hanout war gement-se. Evelato, ne gomzin did nemet eus ar brinsed ez ear da gass er meaz a Frans.

Duc de Nemours. — Ar c'hossa eo anezho an duc de Nemours, ken anavezet dre he honestis hag he lealded, ann hini a lammas da genta, e penn he zoudardet, er bloas 1837, e kear Constantine, en Aljeri, dreist an tammou a chomme c'hoas en ho za eus a vogerriou kear discaret ha bruzunet a dennou canol.

Prins de Joinville. — Ann eil anezho eo ar Prins de Joinville ker caret etoues ar vartolodet. Ia, caret oa ha caret eo atau gant ann dud a vor, ha ne ket sonezus kement-se ; ar vartolodet a gar ar vistri n'ho deus ket a aoun rag ho skeud. Er bloas 1844, dirag batimanchou a vrezel ar Zaozon, heb aoun ebet razho, e lakeas a dennou canol, e poultrenn hag e lud, kear Mogador ha kear Tanjer, abalamour tud ar vro-ze ho doa græt droug da dud Frans a ioa o chomm ennho. — Pebez kemm ! Er bloas diveza tremenet, e kear Alexandri, en Ejipt, eus bet lazet, merzeriet ha laeret cals tud a Frans. Hor batimanchou a vrezel a ioa dirag kear. Ha difenn a rejont, evel e Mogador hag e Tanjer, tud hor bro ? Nan; a bers ar Republic oe gourc'hemennet dezho mont cuit, ha tec'het a bell. Ar Zaozon avad a lakeas an tân e kear, a ziskennas ho martolodet en douar evid difenn ho zud, hag hirio int mistri ar vro-ze, eleac'h m'edomp-ni arang er renc kenta. Oh ! Prins de Joinville, ma vijec'h bet eno !

Epad ar brezel diveza eo bet daou viz o c'houlenn, en hano Doue, beza lezet d'en em ganna evid he vro ; mes ne oe ket aotreet ganthan. Evelato ec'h hellas en em riscla dre guz, etal kear Orleans, etoues eur vanden martolodet canolerien. Eno e chomas epad an deis, heb na tamm na banne, da netaat he ganol goude peb tenn, evel an disterra canolier.

Dioc'h an noz e rencas tec'het evel ar re all. Eur c'hanolier mac'hanied a ioa astennet var an douar, n'oa ket evit bale. Ar Prins de Joinville her sammas var he gein hag en despet d'an tennou a loskèr var he lerc'h, her c'hassas d'an hospital a ioa savet e pales Escop Orleans. Eno e oue anavezet gant ar Republicanet, ha ker buhan e oe roet urs dezhan da guitaat ragtal douar Frans, pe e vije laket d'ar maro, fuzuliet.

Duc d'Aumale. — Ann duc d'Aumale a so brudet dre he skiant, ken e traou ar brezel, ken en traou all, ha Jeneral var gorre ar marc'had. Unan eo soken eus ann dud gouizieca a so e Frans. Ha calon eo a vanc dezhan ? Nan. En Afric, en deus tremenet he iaouankis oc'h ober brezel d'ann Arabet, hag hen eo a gemeras Abdel-Kader en deus græt kement a zroug deomp.

Evel he vreudeur, ne oe ket lezet, epad ar brezel diveza, da zont e Frans évit en em ganna a enep ar Brussianet ; chomm a rencas e Bro-Zaos. Eno, eun dervez, cannad Roue ar Prus a deuas d'her c'haout, hag a lavaras dezhan : Prins, gouzout a ran ema ho niz oc'h ober brezel deomp e Frans ; gouzout a ran ive ne zoug ket he hano mad, anez ar Republicanet ho devije miret outhan. Mad, carget oun a bers va Roue, da lavaret deoc'h mar teu da goueza etre hon daouarn, e vezo græt stad vad anezhan, evel ma kendere dioc'h eur prins eus a eul lignez ken hnel hag hoc'h hini.

Hénes eo an duc de Chartr a vezo hano anezhan brema-souden.

Petra respontas an duc d'Aumale da gannad ar Roue Prus ? Ha bennoz Doue a lavaras dezhan ? Nan, trei a reas kein en eur lavaret gant eun ear faeuz : Mar pakit va niz e beo, torrit he benn outhan. — *Fusillez-le.*

(Eur pennad all eur veich all.) X.

KELEIER.

D'eus Nimes e scriver d'ar 24 a viz C'huevrer :

Tud Marcillac, kear canton ar c'harter-man, a so oll droug bras ennho hag en em savet eun tachadic so, abalamour da di-scol ar gommun renet gant Freret ann doctrin gristen. Ar gazetennou Republicanet ha dizoue, a c'houlenne eun tachad a oa e vije roet mistri-scol tud ar bed d'ar scol-ze, petra benag m'ho devoa sinet couls lavaret, oll tud ar gommun eul lizer clemm, ha gantho oll Conseillerien ann Ti-kear e vije kendalc'het ar scol d'ar Freret.

Evelken, græt e oa ho sonj gant ar vistri da chasseal ar Relijiuset, ha kense ez eas ann hini so carget da evessaat ous ar scoliou bihan da Varsillac, da rei ar plass d'ar vistri-scol tud ar bed a oa bet hanvet gant ar Prefet, mæs tud ar gommun a oa dious he c'hedal, ha ne ket tud digalon eo ar re-ze. Pa veljont o tont ar vistri-scol nevez, e oent clevet ragtal o losker chouhadennou eus ar re spontussa, hag e oe red mont da gerc'hat ann archerien evid difenn ann dud-ze a zigasser en despet dezho. Var gourc'hemenn evessaer ar scoliou, ann archerien a ieas da skei var dor ann ti-scol, hag a c'hourc'hemennas ous ar Freret digorri rag-

tal ha mont cuit, mæs ar Freret a respontas, penaus ar Mear o veza alc'huezet doriou ann ti varnezho ha casset ann alc'hueziou ganthan, ne hellent kei mont er meaz. Kerkent ann archerien a reas penn varzu ti ar Mear evid goulenn ann alc'hueziou diganthan ; mæs heman a ioa ous ho c'hedal gant ar chelp tri-liou endro d'he zargis, a respontas :

« Dre peu sort guir hag e hano piou e c'houlennit-hu kement-se diganin ? Va dever ne de ket suja deoc'h, hag eo me er c'hontrol, a c'hourc'hemenn ouzhoc'h en em denna cuit. »

Ann archerien a sentas ragtal hag en em dennas oll endro varzu *Rodez*, gant eur fors tud oc'h ho heul o chouhal.

Antronos, var a lavarer, e partias ar Prefet he unan evid Marcillac, evid guelet hag hen a alfe dont guelloc'h abenn eus ann dud-ze. Ar souesussa so, Conseillerien ann Ti-kear er gommun-ze a so oll Republicanet ha bete Radicalet ha Communardet soken, hag a hent all, canton Marcillac a bez, a leverer, so douget bras evid ar Republic.

Setu da beleac'h eo æt ann traou da bara.

Ne heller ket meuli re tud ar gommun-ze da veza roet eur scuer ker mad d'ar re all.

Ar re ho deus allet beza saveteet d'eus ann dud a oa e bours al lestr dre dân ar *Cimbria*, pa eo bet goeledet goude beza bet troc'het gant eul lestr dre dân all, a gont eun darvoud eus ar re spontussa ho deus guelet neuze. Be oa er bours evel passajourien hag o tistrei d'ho bro, c'huec'h den gouez eus ar *Michigan*, a oa o paoues tremen 6 miz e Berlin. Goude ma oa bet al lestr all o steki ous ar *Cimbria*, kerkent ha ma veljont ann 300 passajour all o clasc en em deurel e disurj er c'ha nojou bihan, ann dud gouez-ze a grapas peg en ho armou, hag en em daulas heb sellet var ar re oa var ho hent, o skei a dreuz hag a hed egis ma hellent, hag a lazas eun 30 den benag abars beza allet mond beteg ar bagou e oar o tisken anezho er mor.

Ma vijent bet lezet da genderc'hel, ne vije ket bet possubl savetei den, mæs d'ar c'houls-ze, eun offiser hag eun neubeut martolodet en em daulas varnezho gant ho revolvers ha barrinier houarn evid ho chasseal, mæs ken aheurtet e oant ma oa red ho laza,

Hogen, etretant, e oa bet collet cals amzer, ha var 400 passajour, a veac'h ma oe possubl savetei 90, rag ne oa ket bet possubl disken er mor nemet daou eus ar c'hanojou.

Ar *Journal de la Marne* a scriv kement-man :

Aotrou scrivanier,

Ho pedi a ran da gahout ar vadelez da voulla en ho cazeten al lizer-man, ec'h hellan rei deoc'h ann assurans eo guirion penn-da-benn.

E *Châlons-sur-Marne* eo e c'hoarvez d'ann 20 viz C'huevrer 1883, en eun ilis parræs, eleac'h e mer oc'h ober ar c'hatekis d'ar vugale. 4 heur e goude creisteis ; ar belec a ra ar c'hatekis a c'hou lenn digant unan eus ar vugale da lavaret he gen tel.

Ar c'hrouadur. — Autrou, n'am eus ket allet deski và c'hentel.

Ar belec. — Na perag n'hoc'h eus-hu ket hen græt ?

Ar c'hrouadur. — N'am eus leon catechis ebet.

Ar belec. — Mæs, me ma unan am eus roet u nan deoc'h pemzec deis a so breman, ha c'hoas am eus scrivet va hano varnezhan evid discuez d'ann oll e oa din,

Ar c'hrouadur. — Ar mestr en deus he denne diganin. Lavaret en deus din ne oa ket plass a leoriou-ze en ti-scol ; neuze en deus he roget ha he stlapet en tân.

Ar belec. — Oh ! nan, fazia a rit ! ne hell ket beza possubl ! Ar mestr-scol n'en deus ket græt an pez a livirit !

Ann oll vugale all. — Eo, autrou, græt en deus ha ne ket me em bije he lezet da ober, hag ar re ze pa n'en em gavont mui dirag ar mestr-scol, en em glemm hag a c'hrosmol.

Catholiket, hell lavaret so bet græt deoc'h, ene bet e vezo ouzhoc'h beteg ar maro ; c'hoant so da lacaat ho pugale da goll ho ene ! Deoc'h eo d'ho difenn.

Deac'h peus lennet ar gemennadurez sinet gant Ministr ar brezel ha Presidant ar Republic, evid tenna ho c'harg digant Prinset Orleans.

Lenna a rer digant ann *Intransigeant*, ha sinet gant Rochefort, ann traou braô-man e kenver Ferry hag he sclissen :

Deac'h, eur gazeten d'eus mignonet Grevy, a lavare d'ann Deputeet : Dioualet, ar rummad Ministret-man eo ar re ziveza hag e oa guir evid guir ann diveza rumm Ministret a oa evel ma eo ann hini so bet lakeat e penn ann diveza eus ar furlukinet.

Ann duc de Chartres ar soudard calonec-ze en em ziscuezas ker calonec dindan ann hano a Robert Le Fort, a so pe da vihana a oa deac'h Coronel ann 12et a Chasseourien. Pevar bloas a oa en devoa fermet eun ti e Rouen hen hag he diegez var du cleiz ar Seine e carter Sant-Sever.

Evel ne oa bet hanvet hini all ebet e plass, ann autrou Hugy Dufresne abaoue oa bet carget minister ar brezel evel rener ar soudardet var varc'h, ann duc de Chartres a oa carget d'ober dever ar Jeneral brigaden, hag e oe dezhan he unan e cassas ar C'horonel Laveuve lizer Ministr ar brezel a denne he garg diganthan.

Pa so bet clevet gant tud Rouen petra oa bet

graet dezhan, ann oll ho deus discuezet ar brassa poan.

Coronel ann 12et chasseourien a oa ker caret e kear, evel ma oa he rejimant, ha ragtal ma oe clevet e renke mond cuit, cals tud glac'haret Bras, so bed diredet d'he di, evid he velet, mæs neus kæt bet falvezet gantan digemer den bete beza dilezet he garg.

Divarben Fanch Talhouarn

LABOURER DOUAR

da scrivanier bretôun e cazeten c'hallec ar Finister.

Setu goulennou Fanch digant an autrou Redacteur. Mes gant aoun ne raffe heman respountchou a dreuz, Fanch hen laca var an hent eün. Grit respont dih er mod-ma : An Deputeet hag ar C'honseillerien jeneral a ra ho labour herves ger-urs ar Ramassouniach, ar re-zé a so tud a vo ranket hemvel anezho kenta ma vo electionou. An oll cazetennou ne lavaront ket evel ar *Finister*, a so gaouiadet, hag ar re a lavar evelthan, couls gallec, couls brezounec, a so traou nul, neant, didalves, rag ar *Finister* gallec-brezonec a so evit an oll, ha mad he rastel da rastellat eur mor a zaou-venneien, d'ar sadorn da noz, goude ar marc'had e Kemper. Lavarit deomp var kement toul a so en ho sutellic, ne ket laeron a so hed a hed skeul ar c'houarnamant ; d. l. e. Ar mestr-scol ne ket laer, ar gard-champetr ne ket laer, ar Mear ne ket laer, ar Souprefet ne ket laer, ar Prefet ken neubeut, nag ar C'hannadet, nag ar Vinistret, na memes ar Presidant ; roit dezho eur brevet ha honestis, ha ni tud coz Kerne a lippo hor mourrou. Discleriet breas ha distagel n'eus ket an disterra persecusion a eneb an doctrin cristen, pa'z eo guir ne ket c'hoas stlejet er prison, nag arluet, na guillotinet person Pl..., va farres-me, hag ive pa'z eo guir ez affen-me, Fanch Talhouarn d'an offern, d'ar govession, ha d'ar gomunion ma carfen ; mæs guelloc'h eo ganen suna bronnou va bioc'h, va mam nevezalet, ar *Finister*, d'ar zadorn ha d'ar sul.

Pleustrit var sac'h ho piniou ma clevo ar Gernevis coz var dro Kemper, *tudou geis, na int ken caouanc, allas ! Hâ ne ouzont ket ar gallec, ha ne int ket goassoc'h Fransizien evit-se*, penaus ar veleien a dag Marianna bonet ru-goad, pa lavaront er gador sarmoun, ne ve ket mad lacaat er scoliou levriou païan, a c'hoas falloc'h, e plass ar c'hatekis, stlapet er meaz assambles gant ar grouilh ha skeuden ar Verc'hes C'huitellat eo red ha staga d'oc'h ar pilori var blassen Kemper ar veleien, rag ma lavaront er gador sarmoun ger evit ger coms ho escop, hon Tad Santel Leon XIII, ar c'hardinalet, an arc'heskibien, ar patriarchet, an eskibien ar veleien, an oll diskibien da Jesus a so skiguet dre pevar c'horn ar bed. C'huitellit e toul hon discouarnou coz, penaus Marianna bonet ru-goad a ra he fossubl evit ma hello ar vugale, ar soudardet, ar vartolodet, al labourerien renta da sul ho deveriou da Zoue, sutit ive divar benn an dud keis en hospitaliou, ar glanvourien a vire outhan ar belec, ar c'horfou cristen laeret evit ober anterramanchou civil. Hardimant contit deomp neus ket difrâmet deus ho zies cant ha cant leanes cant ha cant belec, hag arluet ar broiou estranjour, heb conje da zistrei morse d'ho zi, Grit deomp vagement-se eur c'hontic var ho sutellic dous, rag ni e tro Kemper, tud coz, allas ! a só divemor evel gedon, dall put evel gozet, ha bouzar evel soultret nemet pa ve kestion deus ar *Finister*, rag an autrou redactor eo e c'houzomp, e clevomp, e velomp *Ar re na lennont nemet eur journal, a greid oll kement a vez ebars*. Evel em beus hen discrivet deoc'h, ho pe sonj da scriva ive deomp, penaus den ne glemm divar benn Marianna bonet ru-goad hag e voto ar re goz evit hon Depute muia caret, pehini a ro he vreac'h dehou da zouten Marianna, hag he vreac'h cleis da scoazella ar Relijion gatolic. Lavarit deomp eo prest atau da vont d'oc'h ar voger kentoc'h eget nac'h guiriou ar Relijion gatolic e Frans. En eur achui, autrou redactor, ho pedan, và daouarn croaziet, d'am selaou c'hoas eur momedic : Seit, autrou redactor, sod e vec'h, da staga ma'z affec'h e chall evit tud reuzeudic ma'z omp-ni ; setu aman và c'huzulic, aoun am eus ho lavaret, neus fors, mad : grit eün them, pe ma cavit æssoc'h eur version, d. l. e. troit he brezounec an hanter deus ho callec ; er mod-se ho pezo diou brofit, rag gant ar memes glud e tennoc'h an daou venneien doc'h ar chacotou gallec hag ar chacotou brezounec, hag ann daou rumm votou ive pa vezo ar poent, hag evit ma vo difreoc'h, lakit ho kegineres da drei en tu brezounec ar grampoezen gallec fritet var ho pillig billoun.

Fanch T.,

Madou ann douar.

Neus ket cresc var ar marc'hajou, mæs ann hajou a zalc'h mad atau d'ho fris. Caeréat eo ann amzer, hag ann douar so er guella stad evid reseo guinis Veurs, ha kerc'h du. Breman ec'h heller credi e vo eun tam benag a cost da zastum c'hoas er bloas-man. Kense e caver da brena greun kempennet mad, ar pez a vanke eun tachad so. Ar c'hresc so deut da genta var ar guinis hag ar c'herc'h evid hâda, ha da heul eo bet offeret ann ed all. Gouscoude ne ket ker avoalc'h ann traon evid c'hoas, rag ann dud divar ar meaz n'ho deus ket c'hoas ho dic'haou evid ann ed ho deus dastumet. Setu aman ar prizion a renker da baca dre beb sac'hat 200 lur var beb seurt greun. Guinis, 19 ha 22 lur, 26 lur 10 g. Segal, ne glemmer ket pris avoalc'h, evid m'ho deffe c'hoant gwerza ar re ho deus allet dastum eun tam benag. 14 lur pe 15 lur 10 g. Hey, 19 hag 20. Kerc'h, 18 lur hag 20. Ed-du Breiz, 15 lur 15 g. 16 lur. Avalou-douar, neubeut a varc'hadoures, 10 lur bete 23 lur d'oc'h ann danvez e Paris.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Change. — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

Plus d'Asthme. --- Plus de Catarrhe

Guérison prompte et sûre des bronchites, oppression, rhumes, maladies de poitrine par l'*AMADOU* et l'*ELIXIR* PATRIGEON. L'Elixir-Patrigeon guérit en quelques jours la toux la plus rebelle. Dix années de succès. Prix : Boîte, 4 fr. ; 1/2 boîte, 2 fr. 50 ; le Flacon élixir, 3 fr. — Dépôt général ; Pharmacie PATRIGEON, à Evreux. — A Quimper, pharmacie MORPAIN. — (Envoi par colis postal).

A VENDRE

PLUSIEURS

CHATEAUX & PROPRIÉTÉS RURALES

Rapportant 12 à 15 0/0 d'intérêt.

S'adresser à Me Jules POTHÉ, Avocat, Villa-Baudoin à Montpellier (Hérault).

Etablissement fondé en 1849 à Terre-Neuve
Huile de Foie de Morue de Hogg
D'UNE EFFICACITÉ CERTAINE CONTRE :
Rhumes, Bronchites, Phthisie
Affections scrofuleuses, Maladies de la Peau
et pour fortifier les Enfants chétifs et délicats
Se défier des Huiles communes et, pour être certain d'avoir de Véritable Huile de Foie de Morue naturelle et pure, *se procurer* l'Huile de Hogg, *qui ne se vend qu'en* Flacon TRIANGULAIRE *ayant sur l'Etiquette le* **Timbre de l'Etat Français.**
HOGG, Phien, 2, r. Castiglione, PARIS
Dépôt dans les principales Phies de tous pays.

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE énergique pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes délicates.
VIN DE VIANDE
CONTRE Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement, Dyspepsie
PARIS
LYON
VILL. Fils Bonbon, 11
HENRY, r. Bellin, 11

L'USAGE QUOTIDIEN de l'eau alcaline, dissolvante reconstituante de Pougues guérit la catharres de vess la gravelle et la goutte.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Le Docteur CHOFFEL *offre gratuitement à tous nos lecteurs, la 8e édition de son Traité de Médecine pratique,* dans lequel il expose sa **Méthode**, consacrée par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la *guérison des maladies chroniques de tous les organes et des hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau,* etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 21, Paris.

SiropZed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Anémie
Pâles Couleurs
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 11) DISSADORN 17 A VEURS 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 17 a viz Meurs 1883.

Er sizun-man, ann Deputeet n'ho deus græt nemet evessaat ous ar pez a c'houlenne lod, ha red a oa cheinch ar Vam-lezen, hag ar Senatourien, ous al lezen var liberte ar Breuriezou.

Dilun. Cambr ann Deputeet — Hirio oa Ministr nevez, ar Ferry, a veac'h evid ar veich kenta divar benn d'ar Vamm-lezen.

Cals disurj a so en assamble, hag ann oll a ziscuez ho deus c'hoant cahout pers en emgann a vezo.

Ann autrou baron Demarçay, e hano ar bihana niver eus ann Deputeet, a lavar perag ne hell ket ober ar pez a c'houlenne Barodet, divarbenn ann affer-ze ; ne seblant ket dezhan e ve choaset mad ar mare.

Ann autrou Giraud, e hano ar Gommission, a respont buhan ne hell ket beza choaset eur mare guelloc'h, rag ar vro so o c'hortos gant ar vrassa peoc'h al lazen nevez-ze so bet promettet dezhan keit all so, hag eo scuis ous he gortos. Ar bobl ne fell ket dezhi mui e ve hanvet ar Senatourien gant tud dibabet evid-se, c'hoant en deus e vent hanvet gant voteres ann oll. Lavaret a ra penaus, ma ia eun dra benag a dreuz er Republic-ze, ker caret ganthan, ne dle keza ken caus a ze nemet ar Senat hebken.

Ann autrou Lenient a goms goudeze, a laca ann dud da c'hoarzin pa lavar e renker teuler a gostez ar pez a c'houlenn ann autrou Prax-Paris, rag aoun en deus rag presanchou he enebourien : *Timeo Danaos*, pa ziscuez deomp ann autrou Barodet evel unan eus ann dud gouiziec var ar politic, hag ive pa lavar en eur achui : Varc'hoas aman e vezo troc'het ar baro evid netra. En eur ger traou netra !!!

Ann autrou Ferry, Presidant ar C'honseil, a deu d'he dro, red eo evelken hen anzavout, dre eur brezegen sclær avoalc'h, ho deus guelet ann tu, ar Vinistret nevez en affer-ze da anaout e peu sort sonj ema ar Gambr varbenn ar politic, e fell dezhi e teufe ar Gouarnamant da heulia. Goulenn a ra e teufe ann Deputeet d'en em unani ganthan, evid lavaret ne vezo ket evesseat ous al lezennouze. Ma ne fell ket dezho bale a unan ganthan, hen so prest da ziles he garg evel Ministr.

Ann autrou Ferry, ne de mui, a sonj deomp, d'eus ar memes sautimant evel guechall, rag neus ket c'hoas goal bell so, en em ziscueze, ma ne faillomp ket, evid ober al lezennou-ze.

Ann autrou Madier de Montjau a lavar, eo fall tre ar Vamm-lezen, ha ne dal ar Senat da netra.

Ann autrou Andrieux, ne sonj ket dezhan e ve red cheinch ar Vamm-lezen, a hent all, hag e vé, ne ket breman ar mare.

Ar Gambr-man, emezhan, so bet hanvet fo miz a so, ha setu ar c'huec'hved rumm Ministret hon deus dirazomp. Ann dra-ze so re a cheinchamanchou evid ar vro, coll a reomp evid an diabars hag ann diaveaz, ha peb den a renc ive gouzanv en he bart he unan. Petra c'hoarvez ela kelliæs gueich e ve cheinchet ar Vinistret ? Ann hini a roer dezhan evel Presidant, ar garg da choas ar re all, a ra hé bossubl evid ho c'hemer a beb tu d'ar Gambr, evid plijout n'ann oll hag heb sellet re ous, skiant peb unan.

Hag en eur achui, Andrieux a lavar :

Ha pa ve red ober eun dra benag, evel ne d'int ket oll a unan, ma heulier santimant eur re, ar re all ne d'int ket eus ar memes santimant, en em glev adarre etrezho hag a ziscarr ar Vinistret. Setu petra c'hoarvez beveich, hag e renc c'hoarveout A hent all ez eus eur giz fall a gresc ive ann disurj choas evel Ministr ann hini en deus comset ar guella pa vez eun tamic trous. Ar c'homzou-ze ne blijont nemeur da Ferry d'eus pers eur Republican ha ne lavar ger pa glev eur re benag o c'houlhal eo poent achui, petra benag en deus c'hoant e ve græt mæs ne fell ket dezhan anzavout e plijefe cals dezzhan ma ve achu. 276 a enep 207 a lavar e vezo kendalc'het varc'hoas.

Dimeurs. — Hirio, 316 a enep 173, a lavar ne renker ket evessaat pelloc'h ous al lezennou so e dalc'h, hag evelse, ar Vinistret nevez ho deus allet cahout 102 mouez muioc'h a du gantho. Setu petra so bet græt en deves-ze, mæs meur a dra so

bet lavaret abars dizouezout d'ar poent-ze. Ann A. Giraud eo a c'houlenn da genta gortos ac'han da c'houde vacansou Pasc, abars kenderc'hel gant ann affer-ze ; var he lerc'h, ann autrou Granet a ziscues penaus ma rafe ar brassa niver eus ar Gambr ar pez a c'houlenn Ferry, e renkefent en em zispartia etre ho, ha kense, e ve noazus eun henvelep tra evid ar Republic. Caer en deus ar Ferry hel lavaret, eme Clemenceau, ne vo ket possubl cavout guelloc'h mare d'hen ober. Guelloc'h e vo marteze pa vezo bet savet etrezhoc'h adarre ? Peb tra a hell c'hoarveout. — Pa vezo droug gant ar Senatourien, neuze eo ec'h helloc'h lacaat ar peoc'h da ren, hag hen da assanti ganeoc'h ? Nan, biken ne gavoc'h guelloc'h mare.

Ma ne fell ket d'ar Senat voti breman a du ganeoc'h, c'hui a sonj deoc'h her rai guelloc'h pa velo e vezo var he gein e claskefoc'h ober ann electionou kenta ? Me a lavar e vezo neuze Revolusion er vro, rag ma vezimp bet lakeat en eur stad fall ganeoc'h.

Goudeze Clemenceau a lavar eun dra a seblant deomp goal zivalo ar politic a heuliomp breman, eo ann hini a *zere ous ar boblou libr, n'eus ehan ebet evitho, ne heller ehana nemet dindan eur Roue. Ar bobl evel ann oll traou beo oll, ne voar ket ehana.*

Credi avoalc'h a rafemp, penaus ar c'homsou-ze ne alfent ket plijout cals d'ann dud honest ha mignon d'al labour, a c'houlenn dreist peb tra digant ar Gouarnamant ar peoc'h e politic evid allout beva æs avoalc'h dre ho labour, ar pez n'eo ket possubl pa ve ann disterra trous. Hogen, ar sort tudze a vev peurvuia var ar meaz, ar prezegourien Republicanet a glevomp peurvuia er Gambr, n'int ket goal nec'het gantho, ar re ho deus c'hoant da sicour, eo kentoc'h ar re so o carga ar staliou e kear ha digant pere emaint o c'hortos ann trous hag ann dispac'h a rai dezho beva.

Jules Ferry en deus comset goudeze, mæs fall avoalc'h. Lavaret en deus ne vouie ket Clemenceau petra lavare, pa pretande e vije impossubl da benn 18 miz cheinch ar Vamm-lezen, ar pez oa possubl hirio. Neuze en deus goulennet digant ar Gambr lavaret hag int ho devoa fizians er Vinistret.

Ann autrou Achard a lavar, penaus he vignonet hag hen a so a enep ar Vinistret, mæs c'hoant ho deus da rei ho fizians dezho.

Ann A. Dubost a lavar e carfe e ve cheinchet ar Vamm-lezen, mæs ne voto ket evid-se, rag ne fell ket dezhan ober poan da Jules Ferry.

Ann A. Sadi-Carnot, neuze, a lavar voti kementman: Ar Gambr o teuler evez er pez en deus lavaret ar Gouarnamant en affer-ze, a lavar ne ket red evessaat muioc'h na pelloc'h ous ar pez a c'houlenne ann autrounez Barodet hag Andrieux. Herves c'hoant ann autrou Rouvier, egis ma heller cavout daou dra dishenvel en neubeut comsou-ze, e voter diou veich var al loden kenta ; 340 a enep 139 a vot ar pez a c'houlenner, ha kement-se a ziscues ar fizians ho deus er Vinistret, o rei evelse dezho ho deus ann assurans da veva eun teir pe pedir sizun. Var ann eil loden, 307 a enep 205 a vot anezhi, egis-se, evel m'hel lavaremp deoc'h, ne deo mui nemet 102 monez evid ar Vinistret, neubeut eo, ann disterra taul avel, hag e vezint discaret, hag e iafint neuze da gouveza en eun taul cout er bez e peleac'h ema pell so o vreigna ancounec'heat, ar re oll ho deus bevet arauzho, hag a so maro abars beza deut bras.

Setu breman penaus eo bet ar voterez var ann oll lezen :

Evid	316
A enep.....	168

Dimerc'her. — Netra.

Der Iaou. — Voti a rer 300,000 lur evid sicour ar pesketourien, hag e commanser ragtal evessaat ous al lezen var ar retrejou.

SENAT.

Dilun, 5 a viz Meurs, so bet kendalc'het gant ar Senat al lezen oa bet kinniget gant ann autrou Dufaure, hag a oa bet a veac'h gantho Dissadorn all, ann autrou Jules Simon a lavar lacaat evez, penaus e 1848, e 1871 hag e 1872 so bet promettet avoalc'h a liberte, ha n'eus bet roet netra, mæs al liberte heb ann egalite a so evel netra, kense e c'houlennan al liberte evid ann oll.

Ann autrou Jules Simon a lavar neus ket leac'h da sponta rag liberte ar breuriezou, rag cavout a rer a hent all peadra etoues hol lezennou evid difenn ar vro. Evithan, n'en deus aoun na rag ar Menec'h, na rag ar Gommunardet kenneubeut. Ma car ann danvez hag ann tiegeziou.

Neus galloud ebet a alfe miret sevel breuriezou. Lezen 1871 a zisnac'he al liberte d'ober breuriezou politic, ni a ro conje d'ho sevel, mæs den ebet na c'houlenne neuze e vije miret sevel breuriezou Relijiuset. Ne hellomp ket miret da rei ar c'homsou diveza eus ar brezegen-ze a so eur gentel d'oc'h adalec ar goms kenta beteg ann diveza, d'ar mistri divalo hon deus bet ous hor goasca eun tachad mad a so. C'hui a c'houlenn oll al liberte, mæs ne fell deoc'h he c'hahout nemet evidhoc'h hoc'h unan. N'hoc'h eus tam c'hoant d'he rei d'ar re all.

Ann autrou Corbon, eur Republican coz d'eus 1848, a lavar ne ket guir evel m'en deus lavaret Jules Simon Dissadorn, e tlefe beza ingal al liberte evid ann oll, evid ar Republicanet netra guelloc'h, mæs evid ar re all n'hellont cahout nemet conje da senti. Guir eo ha leal evithan ec'h alfe ar Franmassonet en em assambli, mæs n'heller ket lavaret ec'h alfe ar Relijiuset ober ar memes tra, rag anat e ve neuze lavaret ne oa ket guir dougen en ho enep kemennadureziou ann 29 a viz Meurs.

Var he lerc'h, Tolain en em scuis evid netra e-pad ouspen eun heur amzer, ha ne ra ive nemet diæsoni.

Jules Simon evid respont dezho ho daou, a c'houlenn perag beza e Republic, ma renc atau eur rumm benag lacaat ar re all da suja dezho heb præson. Ar breuriezou ho deus ar memes guiriou evel ar re all d'en em assambli da labourat ha da rei ann descadurez evel ann dud all. Lavaret a ra ordren ne ve comset d'eus Relijion ebet er scoliou eo ordren e vent dizoue, hag e kendalc'h en eur achui he brezegen :

Guelet a rer ann diæsamanchou a deu d'eus eun tu, na ne veler ket ar pez a deu eus ann tu all. Ne greder ket d'ann tân-goal, ha pa ve ann tân en ti. C'hui a fell deoc'h chasseal ann oll, ni garfe ho digemer, aoun ho peus beza tromplet, ha me a c'houlenn digant Doue ne venn morse tromplet nemet en daill-ze.

Credi a rit renta gloar d'ar Frans en eur enebi ous ar Relijion, fazia a rit, ar Frans a renc beza a unan gant al liberte, ha c'hui ne dhoc'h ket din d'en em zastum didan banniel ar guir Republicanet.

Carout liberte ar re all, setu petra eo enor eur vro, setu petra ra enor eur rummad tud, ha ne gredan ket lavaret re, setu petra ra enor eun den.

Ma ve ann oll Republicanet henvel ous ann denze, da gredi ve ec'h alfe c'hoas epad pell amzer ar Republic beza ar Gouarnamant muia caret gant ar Fransizien, mæs neubeutaat a reont bemdeis. Lavaret a heller soken neus gour ebet mui, rag ar re a zalc'h c'hoas dezhi a greis ho c'halon, ne dint nemet monarchistet evid ar pez brassa eus ar Republicanet ne dint nemet tud neus ken d'ober dezho nemet ho dibenna.

Rag setu da beleac'h emer digouezet breman ; d'ens eun tu ar vourrevien, ha d'eus ann tu all ar re so da zibenna, peb tra so prest, neus mui nemet da rei ar sin !

Dimeurs. — Evel Dilun, e clever cals traou divalo, hag ive cals traou all dereat hag huel, Epad eun heur amzer en em gavomp douget d'ar c'hous-ket dre gomsou pounner ann autrou Clamageran, ne hell ket compren ec'h alfe Relijiuset en em assambli e liberte, mæs compren a ra parfet ec'h alfe eur vreuriez tud ar bed ha Franmassonet en em glevout etrezho var ar pez a girint. Atau ar memes tra ! Republicanet hon amzer-ni ne ouzont ken. Ar brassa liberte evitho. Conje evid ar re all da senti outho. Ann autrou Chesnelong en deus kemeret ar boan da respont d'ann oll diotachou lavaret gant Clamageran, ha discuezet penaus netra na oa talvoudussoc'h d'ann den eget al liberte da sevel breuriezou, rag eun assurentez muioc'h e oa evid al labourerien, eleac'h breman ar Gouarnamant e lae, ann dud dister en traon gant netra etrezho evid ho sicour hag ho difenn.

Waldek-Rousseau da c'houde, a ziscuez en he vod petra eo al liberte, ma ve anat d'an oll ne deo var he veno nemet goasca ar goassa ma heller ann dud all. Ann autrou Jules Simon en eun neubeut comsoù, en deus discuezet pegement a draou didalvez a oa bet lavaret, mæs ne ket goest mui d'ober netra var speret ar Republicanet, ha ne ket eston, pa ne ehan ket da lavaret dezho penaus ne ehanont ket da veuli liberte ar goustians, ha ne ehanont ket da vont a enep dezhi. penaus ober d'ho enebounien evel a reont, eo ho goasca ha netra ken. Ar Republicanet so d'eus ar re genta o c'houlen al liberte evitho he unan ha d'eus ar re diveza oc'h he rei d'ar re all. Der Iaou e vezo kendalc'het.

Dimerc'her. — Ehan.

Der Iaou. — Henvel a rer eur Senatour d'an vuhez e plass ar Jeneral Chanzy, hag ann autrou Lalanne a vez hanvet en taul kenta, a hent all ne oa ken nemethan o c'houlenn mouezio. Ar Senat goudeze a gendalc'h gant al lezen var liberte ar breuriezou.

Goude eur brezegen gaer græt gant ann autrou Jules Simon, hag eur respont digant ann autrou Marcel Barthe, e voter var al lezen-ze difennet gant ann autrou Jules Simon hag oll Senatourien ann tu dehou. 169 monez a enep 122 a lavar taul anezhi a gostez.

Abars nemeur, ar Gouarnamant a zigasso eul lezen all en affer-ze eleac'h ne vezo sort ebet hano eus al liberte, mæs arabad eo beza souezet gantse. Ni so breman e Republic. A.

Eun tamic dispac'h so bet e Paris Derguener diveza, savet gant ar vicherourien a garfe, anat eo a bell so, beva heb cahout netra d'ober. Ann taul kenta eo. Mar peus sonj am eus lavaret deoc'h e oant e sonj ober eun tamic trous benag da benn ann 18 a viz Meurs devès dè ha bloas eus ar Gommun, mæs ne vouient ket bete peleac'h mont, ha setu perag int en em assamblet Derguener. Hirio, Dilun, 12 a viz Meurs, e tleont en em assambli c'hoas, mæs en dro-man e vezo dirag ann Ti-kear. Emaint eta e clasc guelet petra a hellint da ober Dissul kenta devès dè ha bloas eus ar Gommun en deves-ze ho deus sonj mond gant drapeiou ru da redec dre ar ruiou, hag e carfent goud araog ha miret a vo outho. Ar re vrassa er Gouarnamant a so savet aoun gantho rag ann dud-ze, ne ie ket da guzet evid lavaret *e oa red crouga ann hini coz, da lavaret eo ar Presidant Grevy.* Aoun ho deus ne ve ann trous-ze taul ar maro evid ar Republic, hag ann treac'h d'ar Roïalistet, mæs m'ho dije sonjet mad er pez a c'hoarvez atau gant ar Republic, ho dije anavezet mad, penaus pa he deus comanset dre ann dispac'hadec er ru e tle achui dre ar memes hent, mæs ann hini en deus eur vioc'h leaz vad evel ar Frans etre he zaouarn, ne c'houlenn ket dispega, rag en eur goll anezhi e collfe he oll

binvidigez. Neus fors petra a c'hoarvezo Dissul, e teuio eun devez e pehini, caer en devezo ar Gouarnamant, e vezo treac'het. Ar bobl ne voar nemet clemm, morse ne ve contant, hag e carfe beva ha beva mad var goust ar re all, heb labourat cals, evid cahout conje diganthan da heulia ho faltasi ; potret ar Gouarnamant ho deus taulet dezhan da zrailla ha da lonca ar pez oa ann enorapla er vro, ar Relijiuset, ar Varnerien, ar Veleien, ann oll dud honest, ar Brinset, ne ket travoalc'h, breman e carfent cahout danvez ar re ho deus eun dra benag ha meus aoun ne rafint morse peoc'h nemet pa ho devezo allet lacaat ho dorn var ho ialc'h d'ober ganthi evel a girint.

Meur a veich am eus hel lavaret deoc'h er gazeten-man, hag her gran hirio soken, ar Republic evel ma ve roet deomp gant ar Republicanet hon deus breman, na hell ket padout en hon toues, nag hon renta eurus, rag hi a dlefe clasc brassa mad hag eurusdet ann oll, hag ar re so e penn, gant ma vezint æs hag eurus ho unan, n'int ket nec'het gant mad hag eurusdet ar re all. Evelken, evid lavaret ar virionez deoc'h, ar Republic-man ne vezo ket coz mui, ha ma carfec'h pell so e vije æt en he roud, panefe m'hoc'h eus astennet he buhez dezhi dre ho sempladurez. Tud diskiant ma'z hoc'h ober a ra deoc'h goassa ma hell, hag eo guelloc'h ganeoc'h mond a du ganthi eget mond a unan gant ho mignonet a alfe ho difenn, ha n'ho deus ken c'hoant evel m'ho deus ar galloud d'hen ober, sicouret ma vint evid-se gant ho Roue leun a vadelez *n'en deus ken danvez da ober nemet hini ar Frans.*

Dissul 11 a viz Meurs e Paris.

Lavaret e oa e vije bet ar Gommunardet e clasc sevel dispac'h da genver ann deves-ze var dachen ann Ti-kear, hag e oa bet roet ann ursou strissa evid enebi outho.

Da dars ann deis oa bet digasset var ann dachen hag en ties tro-var-dro, bandennadou serjantet poliss.

Prenet e oa bet scabellou evid Prefectur ar Seine evid ober aseza d'ann dud a vije bet pedet da zont da gemer pers er festou, hag ar re-ze so bet digasset d'ann Ti-kear da lacaat da aseza varnezho ar serjantet poliss a oa bet dastumet eno.

Ann autrou Leclerc, offiser poliss ar bevare arrondissamant a oa e penn ar re-ze oll.

Ouspen, goard Paris hag ar soudardet all, ho devoa urs en em zerc'hel var pare er c'hasarniou, evid beza prest da zont doc'htu kerkent ha ma vent galvet.

Dachen ann Ti-kear.

Bete creisteis ne veler netra nevez var ann dachen-ze.

Ann avel a flemm, neubeut a so a dremenidi, ar serjantet polis a veler goloet mad o pourmen a neubeudou dindan ann erc'h a gouez stanc avoalc'h.

Da greisteis ec'h ehan ann erc'h da goueza, hag e veler eun neubeut tud o commans en em zastum var gostes ar ru de Rivoli. Ker buhan e veler serjantet polis o tont beteg ennho hag oc'h ordren dezho bale, mond ha dond, ha dioual da stanca ann hent. Senti a reont ragtal.

E penn ru al Louarn, tri micherour a lavar ne fell ket dezho bale, mæs ho faca a rer, hag ho c'hass da gambr ar polis da Di-kear ar bevare arrondissamant.

Goard Paris.

Eun heur. — D'ann ampoent-ze e teu d'eus casarn Lobau eun neubeut soudardet var droat d'eus goardou Paris. Bale buhan a reont gant ho fusuillou var ho scoa ; mont a reont da sicour ar serjantet polis.

E pors casarn Napoleon, ez eus eun neubeut all goardou Paris dindan armou ha pare da sortial. Ar re-man so var varc'h. Renket var diou linen, dippet ha bridet ho c'hezec, peb cavalier a zalc'h brid he varc'h en he zorn. Ann offiserien so guisket evel evid mond d'ar brezel, ann toc cuevr var ho fenn, ho sabren var gorn ho c'hlun, hag ar revolver dious ho c'hostes.

En eur c'horn-tro eus ar pors-ze, e veler scoulmet etrezho fusuillou eur gompagnunez soudardet var droat so bet roet urs dezho en em zerc'hel var pare da vond var ann dachen pa vijent galvet.

Setu aman peger striss eo ann ursou roet d'ar soudardet var varc'h : Mar teu re a dud d'en em zastum er memes plass, ar gavalierien a renco mond dezho evid ober dezho en em zispartia, heb lavaret ger, en eur zerc'hel ho c'hezec d'ar pas; mar fell dezho enebi, neuze e vezo daô mond dezho d'ann trot bras.

Cass a rer neuze kelou deomp neus trous ebet, na var dachen ann Trôn, na var hini ar Feunteun (Château-d'Eau), na var hini Lois XV. Ann trous, ma ve, a renco beza var dachen ann Ti-kear.

E casarn dachen ar Feunteun, ann 31^{et} hag ar 76^{et} so dalc'het var pare couls hag eur rejimant dragonet e casarn ann *Ecole militaire*. Jardinou palæs Presidant ar Republic, a leverer, a so carget a soudardet. Ar Gommunardet ho deus sonj, a gonter deomp, sevel hirio dious ann abardaez bete Belleville, evid torri bouestou voteres ann election a vez græt eno hirio evid henvel eun Depute e plass ar Gambetta.

Be hon devezo oll revolvers pe daouarn houarn, emint-hi.

Unan anezho a fougass soken beza torret he vreac'h da eun offiser polis gant eun taul dorn houarn Derguener diveza.

Ho chasseal a rer a zivar dachen ann Ti-kear.

Div heur ha cart. — Clevout a rer corniou cuevr goardou Paris o son evid gourc'hemenn ous ar gaerien a so o c'hortos e pors casarn Napoleon evel var ho c'hezec, ha kerkent e ve guelet diou zorlen anezho o sortial d'ann trot.

D'ann ampoent-ze, ez eo ann amzer eus ar re gaera, ar goabrou tenval ha leun a erc'h a garge eun oabl a so scubet cuit, hag ar skedussa heaul a zo e peb leac'h.

Cals tud o tont dre ann oll ruiou tro-var-dro a gholo ann dachen hag a ra d'ar serjantet en em zastum.

Ar goardou var varc'h en em astenn var eul linen hir, hag a bunt var ann dud gant bruchet ho c'hezec.

Hiniennou a chou varnezho hag a sutell, mæs ar pez brassa a ia var ho c'his heb clasc enebi, hag ar re a glasc ober dismegansou, a vez kemeret gant ar serjantet, ha casset d'ar prison.

E neubeutoc'h eget pemp minuten eo diahubet ann dachen hag ar ruiou tro-var-dro, hag ann Ti-kear a vez kelc'het gant eul linen soudardet var droat, ho fusuillou diskennet e kichen ho zroat. Neus mui conje da dremen nemet eus eun tu eus ar ru de Rivoli.

E pors casarn Napoleon, e veler ann autrounez Camescasse, Prefet polis, Vel-Durand, secretour jeneral, Clement, commisser polis.

Ann trous var dachen ar Bastill.

Teir heur. — Beteg hen n'eus bet sort trous var dachen ar Bastill, e peb leac'h e oa serjantet var hounez. Eur vandennad vad anezho renet gant an autrou Siadoux offiser polis ann unecvet arrondissamant, en em zalc'he e penn ar ru faubourg Sant Anton. D'ar mare-ze e tiblass evid mond var dachen ann Ti-kear eun neubeut tud so en em zastumet e kichen peul a viz Gouere savet e sonj Revolusion 1830. En ho fenn en em gav eur c'hommunard anavezet mad, ar sitoian Dijeon. Henes eo en deus embannet ar Gommun e Narbonne. Ema cazel oc'h cazel gant eur plac'h iaouanc guisket e du ha fichet caer.

Eun neubeut soudardet var varc'h a deu neuze d'eus casarn ar Celestinet hag heb tam poan a ra d'ann dud-ze tec'het cuit.

Er sal Rivoli.

Hirio ive ez oa er sal Rivoli eun assamble masonnerien ha pikerien mein renet gant ar sitoian Yves Guyot, Conseiller ann Ti-kear,

Eun neubeut prezegourien a oa bet chilaouet hag ho devoa comset d'eus ehan al labouriou, pa oe guelet etro teir heur ar sitoian Dijeon hag ar cheffou oc'h antreal a daul er sal. Dijeon a chouhe a bouez penn :

Emer o laza hor breudeur var dachen ar Bastill; deomp d'ho sicour !

Hogen, evel n'eus ket cals a Revolusionerien e-toues ar vasonerien nag ar bikerien mein, ne ra den ebet van, na ne chilaouer ket anezhan. Neuze Yves Guyot a sav en he za, hag a glasc lavaret eun dra benag.

Ar Gommunardet a chou varnezhan, hag a ro dezhan ann hano a furlukin. Neuze ec'h antren er sal eun neubeut dispac'herien all cunduet gant ar plac'h iaouanc a so bet ghelet d'oc'h breac'h Dijeon var dachen ar Bastill. Oc'h ober ho flass dre ma zeuont, e tigouezont beteg ar gador prezec, hag unan anezho a lavar beza ar sitoian Godard, scrivanier gazetennou ar brovins, a lavar :

Deomp oll d'ann Ti-kear !

Æt ho unan, ma kirit, a respont Yves Guyot, mæs lezit ac'hanomp e peoc'h aman.

Ne d'hoc'h ken nemet eun digalon, a respont ar sitoian Godard, hag e sav gant ar re so oc'h he heul var ar gador prezec evid tenna Yves Guyot ac'hano gant ar re so ganthan, hag e guirionez e taulont anezhan d'ann douar, e scoont ganthan hag he stlejont dre ann treit. Eun neubeut eus ar re oa evid derc'hel ann urs vad er sal, a ia da glasc ar serjantet hag e teu gantho eun unec benag a denn Yves Guyot d'eus etre daouarn ar re a oa o clasc ober droug dezhan. Kerc'hat a rer eur voitur dezhan, hag e tistro d'ar gear. Er c'heit-ze e red eun neubeut serjantet da ziahubi eur c'hornic d'eus ann dachennic vihan Rivoli, a gommanse beza carget gant ann dispac'herien.

Prisonnerien.

Tri so bet prisoniet e sal Rivoli. Ar plac'h iaouanc a oa gant Dijeon ; Godard, gazetenner, ha Jamin, eun den hag a voar ober skeudennou. Cass a rer anezho d'ar polis, eleac'h ann autrou Berlioz, commisser polis, a ra eun neubeut goulennou digantho.

Ar plac'h iaouanc prisoniet a so huel a vent, bleo melen dezhi, ha braô avoalc'h. Dougen a ra eun toc ledan gant pleun hir ha braô, ha guisket gant eur vantel seis du eus ar re gaera, goarnisset gant dentelezou.

Hi a lavar beza hanvet Fernande d'Erlincourt, oajet a eur bloas var'n-ugent, comedianes, o chom 203, ru ann Templ.

Eun dispac'heres eo en dail eus ar re voassa, hag e ve cavet aliæs ebars en assambleou ar Revolusionerien, eleac'h ma ve o lenn pe o conta guerziou.

Eun den coz, baro guenn cân dezhan, ha guisket kempenn, a so deut cazel oc'h cazel ganthi beteg ar prison, hag asezet en he c'hichen epad ma rer goulennou dezhi, he zad eo, a zalc'h ar c'hontchou e ti Reutlinjer ha consortet.

Hi a lavar n'he deus græt netra, ha ne deo an treet nemet evid guelet petra dremene e sal Rivoli.

— Ne ket guir, a respont lod eus ar re oa e ki-Yves Guyot, hi eo so bet caus ma so bet dispac'h.

Ann tad a fell dezhan difenn he verc'h : Be oan ganthi, emezhan ; eur verc'h eo he deus eur spe-

ret dreist, hag a gar cals ar vicherourien.

D'oc'h ann noz, e laker anezhi en eur voitur, hag he c'hasser beteg ar prison bras. He zad so bet lezet libr, a ia d'he heul beteg ann nor.

Ouspen ann tri-ze, eun ugent benag all so bet kemeret e kichen ann Ti-kear, rag ne felle ket dezho bale, hag ho deus lavaret traou d'ar polis.

Ar re-ze so micherourien oll.

Casset d'ar prefectur polis, ann autrou Fouqueteau a ra goulennou dezho, hag int eur veich closet er prison a vez clevet o chouhal a bouez penn ar *Marseillaise* ha *Beva ar Revolusion !*

Unan anezho so bet flastret he vez dezhan epad ann emgann, a ra sinalou ganthan da sponta ar serjantet, hag a lavar :

— Pasiantet ; dond a rai hon tro ! Eun deves a zeuio, hag e vezo ni eo a vezo ar re grenva.

Fin ann deves.

C'huec'h heur. — Neus den ebet mui var dachen ann Ti-kear, na var ar c'haeiou, na var dachen Sant-Gervais.

Cals tud direket da velet, a garg kaeiou ar *Cite*, ann alez Victoria, ha penn ar ruiou du Temple, du Renard ha Sant-Martin ; mond a reont didrous dirag cavalierien goard Paris var ho c'hezec.

Tenvalaat a ra ann amzer ; eur glaô ien kemesket gant erc'h hanter teuzet, a gommans neuze coueza, hag hounez eo a sicour guella d'ober d'ann dud en em denna peb hini d'ar gear. Didrous en em dennont cuit hag heb enebi.

Ar Prisonerien.

Da bemp heur e oa bet prisoniet etre tout e sal Rivoli hag eiro ann Ti-kear, 29 prisonier.

Setu aman ho hanoiou :

1. Fernande d'Erlincourt, 21 bloas, comedianes. — 2. Charles Godard, 21 bloas, gazetenner. — 3. Herri Jamin, 25 bloas, so he vicher ober skeudennou. — 4. Nicolas Bonin, 23 bloas, mevel cafe. — 5. Gustave Leonard, 34 bloas, plomber. — 6. Matilin Parceveaux, 22 bloas, labourer douar heb lojeis. — 7. Iann Rousselet, 19 bloas, moulter leoriou. — 8 Arthur Foirien, 20 bloas, calvez. — 9. Leopold Delablanche, 35 bloas, calvez arrebeuri. — 10. Prouhèze, 40 bloas, hostis. — 11. Paul Hamel, 30 bloas, den a gonvers. — 12. Eujene Moreau, 60 bloas, scrivanier. — 13. Josef Noyé, 27 bloas. — 14. Jorges Sipreten, 29 bloas, den a gonvers. — 15. Herri Bourdin, 20 bloas, kemener. 16. Alexis Menoreaux, 36 bloas, devezour. — 17. Paul Roault, 28 bloas, marmoler. — 18. Ernest Jibel, 23 bloas, devezour. — 19. Iann Gueyer, 18 bloas, masonner, hag ouspen, daou pe tri den netra epad ann noz. A.

Marvaill etre Eonn ha Per.

Duc de Chartr. — An duc de Chartr, emaoun o paouez caozeal anezhan, a so breur d'ar c'homt de Paris, a vezo Roue varlerc'h Herri V, mar plij gan Doue. Heman, evel he gerent all, ne oue ket le d'en em ganna evit Frans. Gouscoude he galon ranne en he greis o velet ar Prussian milliget flastra he vro. Petra reas neuze ? Kemeret eun h no all, ha dont d'en em ginnik da vrezellecaat ev netra, e renc an disterra soudardet. Robert Fort eo al lez-hano a gemeras. Ne zaleas ket na anavezet hag he galon hag he vouisiegez ; han e oe offiser. Epad ar brezel glac'harus-ze, etal Falaise, en Normandi, e oe ezomm d'en em glevou gant ar Pruss divar benn eun tamic peoc'h ev eun deves pe zaou. Red oa cahout evit-se eun d a benn hag a galoun, hag ouspen, eun den desk mad var langach ar Prussianet. Robert Le Fort oe choaset. P'edont e tal dor an ti ma tlient mo ennhan evit en em glevet, ar Prussian a lavar da Robert, en eur drei a gostez : It ebars, autrou

— Nan, autrou, eme Robert, me a so er gea aman, it araug, mestr an ti a dle chom varlerc'h

Paour keaz Robert, neuze edoc'h er gear abal mour m'edoc'h bemdez e risel eus ho pubez ; ha hirio hoc'h casset cuit evel eul laer, *degradet* eve eun torfetour, c'hui hag a so abaoue ar brezel en arme; c'hui hag hoc'h eus gellet dre ho couisiegez gounit ar grad a Golonel, heb lacaat tamm casson ebed e calon ho camaraded, soudardet eveldoc'h rag gouzout a reant oll petra hoc'h !

Ar Republicanet a so breman o cass ac'hanoc'h cuit a ioa, er mareou-ze, evit an darn-vuia anezho e cargou huel. Arc'hant bras a c'hounezent, ne la varan ket a laerent, rag aoun am eus da veza pa ket a bouez va zeod, anez em bije hel lavaret. N vezent ket eveldoc'h bemdez dirag ar maro, atau vijent pell dioc'h ann tân ; C'houez ar poultr a roe paz ha terzien dezho. Ne lojent ket er meaz evel doc'hui etoues an erc'h pe e mesc ar pri ; en tiès pinvidica, er prefecturiou, e pales an eskibien sô ken e vijent cavet oc'h ober frico ha bombans, hag o fumi sigarennou dibab ha saourus. *Cigares exquis.*

Duc de Penthievre. — Eur prins all a so c'hoas hag a vezo ive casset er meaz a Frans, an duc de Penthievre. Heman a so den a vor. Ne ouzon ket e peleac'h e ma. Marteze e ma breman gant he vatimant, tri mil leo ac'halenn, o redec mor, evid difenn tud he vro. Mad, p'en em gavo er gear e vezo ive *degradet* hag e cavo he voutou lardet evid mont cuit.

Ne gomzan ket did, Per, eus ar prins Napoleon, ker brudet dre ar ioul en doa, hag en deus atau evid essa ober goab a Jesus-Crist, me gred, da ganzeal a enep hon Tad Santel ar Pab, ha da zrebi kic a fors, ha goadegennou aleis craban, da Vener ar Groas. Evit calon n'eus ket en he gerc'hen E Sebastopol e crogas ar boan gof ennhan, rag aoun en doa rag he groc'hen ; tec'het a reas cuit hag ar soudardet ho deus he leshanvet *Crain*

b, aounic rag an tammou ploumm. Al lesha ze a so chommet ganthan. Epad ar brezel di edo en Itali, atau pell dioc'h an tan. Ne dal boan coms anezhan, nemet e rencan lavaret deus kement a vir da chomm e Frans, hen hag dud, evel ar marmousien a so oc'h ober lezen deomp. An eil a dal egile.

Setu aze, Per, ar pez em boa dâ lavaret did di pen ar pez ec'h eus clevet, setu pe seurt tud a sser er meaz a Frans.

— Traou glac'harus ha scrijus int, Iann.

— Guir a leveres, mes setu eno ar pez hô deus hon Deputeet.

— Mantret oun, Iân, mont a ran d'ar gear. Kevezô, Iân !

— Kenavèzo eur veich all, Per. X.

KELEIER.

Ann enebiez. — Lenna a rer er gazeten *Le Ralliement* d'eus Montauban.

E commun *Solmiac*, canton Mauvezin (Gers), ez eus eur mestr-scol egis ma caver anezho stanc hi ho e Frans, en deus sonjet ne helle ober netra guelloc'h eget rei d'ar vugale al leoriou dizoue, rag ma'z int difennet. Cals tadou a famill en em glemmas, mæs ar mestr-scol o c'houzout ervad pe naus ar Mear, eur Radical d'eus ar re rua, a oa a du ganthan. a lavare e kendalc'hje anezho.

Neuze ann tadou ho deus græt ho sonj d'ober oll assambles ar pez ho devoa græt hiniennou en ho fart ho unan. Æt int da lavaret d'ar mestr scol ho dije tennet ho bugale dious ar scol, ma ne gemerje ket en dro e plass all leoriou difennet, ar re oa en implij gueichall.

Ar mestr-scol a gendalc'he oc'h ober he benn fall, hag ar Mear a felle dezhan discuez atau e oa hen ar mestr. Hogen, ann tadou a famill ho deus ar brassa keuz da veza he choaset evid Mear, ho deus dalc'het mad d'ho santimant, hag ar mestr-scol en deus renket suja ha renta d'ar vugale al leoriou a oa bet atau heuliet en ties-scol.

Commun *La Brie* memes canton Mauvezin, he deus eun den goal ia uanc da vestr-scol, mæs ne de ket guelloc'h evid-se. Kense so bet mâl ganthan rei d'ar vugale al leoriou difennet. Ar gerent en em glemme, mæs ar mestr-scol iaouanc a zifenne a grenn ous ar vugale cass gantho al leoriou-ze, rag ma vouie ervad ne vijent mui deut d'ann ti scol ; mæs mar deo fin mistri-scol ar Gascoign, ar re all er vro-ze ne dint ket sotoc'h evitho, ha setu petra ho deus græt ar gerent dezhan.

Eun deves ma oa æt ar mestr-scol e meaz a gear evid mond da velet he dud a oa o chomm en eur geriad a dost, tud kear *La Brie* o veza allet cavout calc'huez ann ti-scol, ho deus clasket piz en oll tau liou ha dastumet ann oll leoriou difennet ha græt eun tantat tân a zoare gantho. Goudeze int en em dennet cuit heb ober ann disterra disurj, o sonjal n'ho devoa græt nemet ho dever, ha prest d'ober eur c'hement all ma ve lakeat choas al leoriou-ze etre daouarn ho bugale.

Setu aze traou hag a ziscues, penaus memes er parræsiou bihan a zivàr ar meaz eleac'h ma eo ès meurbet sponta ann dud, ma kirit en em glevout etrezhoc'h, ec'h helloc'h dioual ne ve lakeat al leoriou-ze difennet etre daouarn ho pugale.

Ann dud divar ar meaz er Gascoign ho deus di gorret ann hent, d'ann tadou cristen all eo breman ho heulia e leac'h all.

Er gazeten l'*Etoile d'Anjers*, e lennomp :

Conseillerien ann Ti-kear ganeomp, a gendalc'h o tiscuez dalc'h mad pegen douget int evit ar Relijion hag ar guir beaurien.

Neus ket pell so bet tennet didruez digant eur vaouez, pemp crouadur dezhi, d'eus parræs Intron-Varia, al louzou evid netra a vije roet dezhi a bell-so, ha kement-se, abalamour hebken ma za remprede he bugale scoliou ar Relijiuset, hag ann hini en deus casset dezhi ar c'helou-ze, a lavare c'hoas evid discuez penaus ar pez a reant a oa dre gassoni ous ar Relijion, petra benag ne fell ket dezho hen anzavout re sclær.

Pe guir emhoc'h a du gant ar veleien, æt d'ho, c'haout Perag neuze e teu ar Republicanet da c'houlenn arc'hant diganeomp ? Evidoun-me ne rin morse netra dezho. Perag e rafenn evid ho sicour da fougassi e vent madelezussoc'h evidomp, m'ho deus c'hoant cahout ann hano e renkint discuez ho largentez.

Egis a velit ne ket travoalc'h evitho beza didruez, red eo ouspen lavaret dismegansou ous ann dud reuzeudic hag a beb seurt traou divalo ha dræs dar glevout d'ar re a renc mond da c'houlenn sicour digantho. Pedi hag aspedi a reomp adarre ar Gatoliket da rei ho aluzennou ho unan pe dre zorn beleien ho farræs, ha dioual d'ho rei d'ar Republicanet so breman e penn ar buroiou a vadelez, evid ho sicour divar ho cousl da c'hounis ann hano a dud madelezus ; m'ho deus c'hoant cahout ann hano, eo daô dezho digorri ho ialc'h Ped gueich so abaoue ma eo bet chasseet ann oll dud vâd e meaz ar buroiou a vadelez, n'hon deus ni ket roet de oc'h ar memes ali, ma roit hoc'h arc'hant da si cour ar Republicanet da rei aluzennou, eo prena bizier evid en em fusta ho unan e rafot, hag ara bad eo.

Ann teva den eus ar bed a so neves maro e Milwankee (Stadou-Unanet). Pouèza a rea 486 fur. Be en devoa 28 bloas. Abaoue eun neubeut bloavechou ne gouske mui nemet en he sa en eur gador bre ac'h græt espres evithan. Mouget eo bet epad he gousc, epad ma oa sebeliet en he c'hraiss. A.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Sous l'impression produite par la manifestation de samedi, l'ensemble de la Bourse a fléchi. La rente 5 0/0 a été surtout éprouvée, mais il ne me paraît pas qu'il faille attacher une importance exagérée à cette réaction. Elle sera bien vite effacée par la reprise. Ceux qui, depuis plus d'un mois ont pris l'initiative de la hausse, y ont trop d'intérêt pour qu'ils ne relèvent par les cours.

La Rente sera donc la première à remonter; et quant aux bruits de conversion, bien qu'ils semblent prendre une sérieuse consistance, il ne faut pas trop s'en inquiéter, précisément parce que la conversion ne peut se faire qu'avec des cours plus élevés.

Si vous voulez employer fructueusement votre argent je vous engage donc à acheter de la Rente.

Je vous engage aussi à acheter de la Banque Ottomane; c'est une valeur qui me paraît appelée à beaucoup monter. On sera surpris, je crois, du dividende qu'elle donnera cette année.

Je vous ai parlé des Lots Turcs; ce n'est certainement pas une valeur de première catégorie, mais il se fait en ce moment une combinaison qui élèvera les cours d'une cinquantaine de francs; c'est presque un bénéfice de cinquante pour cent eu égard aux cours actuels. Les risques à courir sont à peu près nuls.

Quelques-uns de mes lecteurs me demandent ce qu'il faut penser du *Callaobis*. Ce titre se négocie actuellement aux environs de 30 fr. Il a même fait 45 fr. tout récemment. Pour moi, j'en ai quelques-uns et je les garde. C'est une sorte de billet de loterie. Il peut se faire que les espérances que donne cette prime ne se réalisent pas; mais si elles se réalisent, on ne peut pas dire à quel prix cette valeur montera.

On me demande également des renseignements sur la Banque Romaine. Tout d'abord il semble résulter de ce qui se fait en ce moment que les porteurs seront affranchis d'un appel de fonds. L'affaire disparaîtra, par voie de liquidation.

Toutefois, aujourd'hui même a lieu l'assemblée générale des actionnaires du Crédit de Paris. Ce n'est qu'après cette réunion, et après la réunion des actionnaires du Crédit de France qui aura lieu le 20, que les combinaisons en projet pourront être réalisées. Ces combinaisons dont j'aurai certainement à vous parler, réservent si elles aboutissent, d'heureuses surprises aux actionnaires.

Il est reconnu maintenant que le Crédit Mobilier espagnol ne donnera rien cette année aux actions de jouissance. Ses caisses ne sont guère remplies, et à peine s'il pourra faire le service des obligations. Il a donc tout intérêt à vendre aux cours actuels.

La Compagnie du Canal de Panama n'a rien décidé encore au sujet du moyen à prendre pour se procurer l'argent dont elle a besoin. Comme je vous l'ai dit, elle est placée entre une émission de nouvelles obligations, et un appel de fonds sur les actions. Sans doute la réaction de nouvelles obligations affecterait les actions moins directement que l'appel de fonds, mais la nécessité de l'une de ces deux mesures indique l'état dans lequel se trouve la société; et par conséquent montre aux actionnaires ce qu'ils ont à craindre.

Les parts de Lourdes sont recherchées en ce moment, comme je vous l'ai dit, on escompte avec raison dès à présent, les importants bénéfices que doit produire pour la Société de Panorama l'affluence énorme qu'amènera à Lourdes le Jubilé de l'été prochain.

Je crois me souvenir que quelques-uns de mes lecteurs ont des actions de la Banque des Pays-Autrichiens. J'apprends à l'instant qu'un syndicat se forme pour faire monter ces titres. Mais en même temps, il est bon de ne pas oublier que cette hausse projetée n'a probablement pas d'autre but que de préparer un appel de fonds qui sera vraisemblement fait cet été. C'est là un avis dont il sera utile de prendre note.

Saint-Laurent.

Le Docteur CHOFFÉ offre gratuitement à tous nos lecteurs, la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa Méthode curative par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la guérison des *maladies chroniques de tous les organes* et des *hernies, hémorroïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Gd Prix de 16,600 francs
QUINA-LAROCHE
ÉLIXIR VINEUX
Apéritif, Fortifiant, Fébrifuge
CONTRE
les Affections de l'Estomac
ANÉMIE
FIÈVRES et Convalescences de FIÈVRES
SANG PAUVRE
PARIS, 22 & 19, RUE DROUOT, & PHA...

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose Anémie
Pâles Couleurs
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique dans quelles circonstances il convient d'employer ce précieux fortifiant
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen. ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 24 a viz Meurs 1883.

Lizer clemm an tadou a famill e Pluguen.

Er gommun-ze ez oa eur scol darempredet gant cals bugale, pa c'hoarvezas gant ar mestr-scol, er miz diveza, lacaat etre daouarn he scolerien eun neubeut leoriou difennet, d'eus ar re so sinet gant Compayré.

Ragtal ez eas ann autrou person d'he gahout, hag a glascas he zistrei dre zousder. Mond a reas d'he gavout d'he di, a zigassas da sonj dezhan en devoa meur a veich discuezet cahout relijion, hag a ginnigas he zic'haoui var he goust he unan, ma renkefe coll eun dra benag, evid derc'hel pell dious ar scol al leor condaonet gant Rom.

Ar mestr-scol a respontas en devoa mistri, hag e renke suja dezho, hag a hent all evithan ne gave netra fall e leor Compayré. Ma ne ket estonn, eun den ker gouiziec hag henez.

En deves-ze dious ann abardaez, e vouie ann oll e borc'h Pluguën, e oa bet ann autrou person o causeal gant ar mestr-scol, hag antronos, oll dud ar barræs a vouie e felle d'ar mestr-scol lacaat da redec leoriou condaonet gant ann Ilis. Hiniennou d'eus kerent ar vugale a anavezas al leor etre daouarn ho re, hag e stlapjont anezhan en tân.

Ar mestr-scol o veza he glevet, a reas eun enclasc etre he scolerien, hag a lavaras dezho d'ar re oa bet devet ho leor, e vijent taulet er prison int, ho c'herent hag ho autrou person. Eun neubeut devejou goude, e oa golo ar scol. Eleac'h cahout 120 scolaer, ar mestr-scol n'en devoa mui nemet 20 pe 25.

Ann autrou Mear a ieas da gahout ann hini en deus en he garg ar scoliou bihan couls hag ar scolachou, hag ann tadou a famill e Pluguën, a sin al lizer clemm a ja aman varlerc'h.

Autrou Prefet,

Ann autrou mestr-scol Pluguen en deus lakeat etre daouarn lod eus he scolerien leor Compayré, a so bet condaonet gant ann Ilis. Goal c'hlac'haret omp bet gant-se.

Cals bugale so bet tennet cuit eus ar scol ha ne'z afint mui, keit ha na vezo ket dalc'het guelloc'h d'ar poent-ze eus al lezen a lavare ne vije desket netra dezho en ti-scol a enep ar Religion, pa n'heller mui deski ho Relijion dezho.

Hor guir eo hag hon dever araug peb tra, e fell deomp savetei eneou hor bugale, ha rei dezho dinam ann tenzor a feiz hon deus bet digant hon tud coz.

Setu perag leun a fizians en ho lealdet, e tougomp deoc'h hor c'hlemmou, assur e rentefoc'h justis deomp, hag e rafoc'h d'ar mestr-scol heulia guelloc'h al lezen. Hag evel ne ehane ket ar mestr-scol o lavaret dezho, penaue e oa ann autrou person, ha den all ebet ken, a oa caus ma oa savet trous er gommun, unan eus ann tadou-ze a lavaras d'ar mestr-scol : Perag e claskit-hu tamall d'ann autrou person ann trous a rer deoc'h ? Ann autrou person so aman hirio, ha varc'hoas ec'h hell beza casset pell ac'han, mæs ni a chomo aman da viken, ha neus fors piou a vezo person aman ganeomp, ni a boanio atau o clasc savetei eneou hor bugale hag a ziouallo d'eus hor galloud ne ve græt ann disterra tra a enep dezho.

A.

Budjet 1884.

Ann autrou Tirard a so hirio Ministr ann tenzor e Frans a so o paouez rei deomp da anaout e peu sort stad truezus en em gav hor bro paour, hag en devechou diveza e lavare d'ann Deputeet perag en devoa renket egis m'en devoa græt ha reizet budjet 1884.

Ah ! ah ! a lavaro breman ar re so bet sod avoalc'h evid credi ho dije dalc'het ar Radicalet d'ho fromessaou braô. Er bloas-man e neubeutaio ann dispignou, bez e vezimp discarget eun tam benag hag e vezo neubeutoc'h da baea da botr ann taillou.

Var bouez ! var pouez ! mar plich ; lennit da genta contchou Tirard ha goudeze e veloc'h ha possubl eo deoc'h cahout fizians.

Evid neubeutaat ann dispignou, ann autrou Tirard a lavar e vezo red dispign 53 million hanter muioc'h e 1884 eget e 1883.

Evid ann taillou a leverer teuler en traon, e ca-

vomp unan a lavar discarga ar guin evid ma hello lod eus ar varc'hadourien guin gant ann arc'hant a c'hounezint evelse, renevezi ho staliou, rag ar micherourien e ouzont pegen neubeut e talvez dezho ar seurt discarg. E Paris varlene e oa bet distaulet ar guin d'eus ugent dre gant, ha gouscoude pa ia al labourer da c'houlen eur verennad pe eur chopinad guin, ne baes nag eur guennec muioc'h nag eur guennec neubeutoc'h. M'hon dije bet muioc'h plass, hon dije scrivet aman ive ann aliou mad a ro Tirard d'he vignonet ann Deputeet : Deskit arboel emezhan, rag ar stal ne ia ket mad,mar kendalc'hit atau o creski ho tispignou, e vezo red deomp goulenn arc'hant e prest, ha c'hoas goude, hag adarre hag atau, heb allout morse paea.

BUEZ ANN DUK A VOURBEL

HERRI V.

IV.

1830

Gant kemend a vadélez, a furnez hag a enor euz a berz ar Vourbonet, perac eta eo bet savet etre ar bobl hag int ? Ar bobl a zo bet tromplet, netra ken ! Tud fallakr a droe da zrouk kement mad a rea ar Vourboned, hag ar bobl en deus kredet d'ezho.

Pa viraz ar Vourboned na vije rannet, na vije boulc'het zoken rouantelez ho zud koz, ann dud fall a lavare d'ar bobl : Digaset int da vistri varn-hoc'h gand ar brinsed a ziaveaz, ha paet mad ho deuz ar re-mà, o lezel gantho ar broiou braz gouneset gant Bonapart ha staget ouz rouantelez Frans. Ec'hiz pa n'ho divije ket ar brinsed unanet kemered enn dro ar broiou-se, abarz digouezout gand Paris !

Pa zave ar Vourboned rouantelez Gresia, pa dennent ar Roue Ferdinand euz he brison ; ann dud fall a lavare d'ar bobl, ne reant kement-se nemed dre urz ar Rouaned all, hag evel mevellou d'ezho ; ne reant kemend-se nemed evit kreski niver ar Rouaned ha gwaska muioc'h-mui ar bobl.

Na var brezel Aljer,petra n'ho deuz hi ket lavaret evit miret ne vije great, ha pa oe digouezet ar c'helou euz gounid burzuduz eno, pet gaou ne embannent hi ket evit mastari hor gloar. Pobl a Frans, pobl re gredik, chetu petra ho deuz great hoc'h alvocadet var ho meno, evit koll ho rouaned. Oc'h ho c'hlévout, Charles X ne rea mui netra vad. Chench a reaz ministred teir pe bedeir gwech da glask plijout d'ezho, kemer a reaz da vinistred tud zoken euz ar memes menosiou gant-ho, ha na c'hounezaz netra, ar c'hlemmou, ann tamalou, ar geier a ie bepred var gresk. Var ar fin, ar Roue keaz a vennas skei eun taol kre, en eur zougen pevar gourc'hemen hag a henvele beza kontrol d'ar *Vamm-lezen* (la Charte), hag eno hep ken eo bet faziet.

Ar rumm ministred choazet gand Charles X d'ann taol diveza, hag e penn pere edo ann Aotrou Poignac, a lakeaz al liberaled da grial forz. Hanad a oa, var ho meno, e felle d'ar Roue terri ar c'houarnamant *konstitusionel*, pa gemere da guzulierien tud hag a oa bet a viskoaz enebourien touet da eun hevelep gouarnamant. Ann trouz hag ar safar a rejont a daolaz difisians hag aoun memes etouez ar guella Franzizien. Kambr ar gannaded, da lavarout eo daou c'hant unan var-ugent kannad enep kant unan a pevar-ugent, a ziskeriaz d'ar Roue *ne oa ket a unvaniez etre ar gambr hag he vinistred*. Ar roue, pehini e gwirionez ne glaske nemet ober evid ar gwella, ha ren hervez lezen ar vro, o sonjal e oa ann enebiez-se euz a berz ar gambr eun taol great c'hoaz gand al liberaled, a respontas : *Na zistroinn biken var ar pez am euz great.* Hag elec'h kemeret ministred all, ar gambr eo ann bini a dorraz.

Neuze ar Roue a skrivas he unan eul liser d'ann oll Fransizien, evit esaat ho difasia, hag ho zenna diouc'h ann difisians hag a aoun-se hadet enn ho zouez gant tud fall ; lavarout a reaz gronz e felle d'ezhan kenderc'hel a grenn ar *vam-lezen*.., Poan gollet, he gomzou a zo troet da fall gand al liberaled , hag he vella menosiou tamallet e gaou. Ann Eskibien var ar fin,mes re zivezad,a sav ho mouesiou enn tu gand ar Roue ; embanna a rejont he lizer enn ho eskoptiou ha pedi a reont ar bobl kristen da selaou ho Roue ha d'e harpa. Mes al liberaled ho zamall ivez, hag a embann penaoz ann eskibien na reont kemend-se nemed evit digas ann *Deog* enn dro ; hag evit ma vezo daskoret d'ann iliz ar c'hoajou hag ar madou braz a oa d'ezhi gwechal. Hag ar bobl a Frans eur wech c'hoaz a gredaz guelloc'h *d'ann dud a bluen* eget d'ho eskibien. Ann daou c'hant unan-var-ugent kannad, ha kalz re all euz ar memes mouez gant-ho, a oe kaset enn dro d'ar gambr. Ann taol-se a reaz nec'het ar Roue mad Charles X,hag ar pevar gourc'hemen dizeur a oe douget.

Kenta gourc'hemen : Frankiz ar voulerez a zo lammet evit eun nebeud amzer.

Eil gourc'hemen : Kambr ar gannaded a zo torret.

Trede gourchemen : Ar gambr ne vezo mui savet nemet gand kannaded ann departamanchou. Ar guiriou a rai ann Elektourien a vezo hepken ar gwiriou diazezet var ann douarou, hag ann tas.

Pevare gourc'hemen : Electourien ann arrondissamanchou a raio mouez d'ar c'houech a viz gwengolo ; re ann départamanchou d'ar seitek ; ha kambr ar gannaded a zigoro d'ar c'houec'h var-nugen.

Ha beza en devoa ar Roue ar gwir da zougen ar gourc'hemennou-ze pe n'en devoa ket ? Ann dra ne ket barnet c'hoaz evit mad ; lod a lavar ; ia ; lod a lavar : *Nann* ; hervez ma klevont ha ma tisplegont ann artikl pevarzek euz ar vamm-lezen. Hogen ann darn vrassa a gred eo bet eat ar Roue re bell. Galloud en devoa evit guir da ober gourc'hemennou diouc'h ma c'houlenje mad ar vro ; mes nann gourc'hemennou hag a dorre lezennou. Hogen ann trede gourc'hemen douget ama uhelloc'h a dorre hag a chenche lezen ann eleksionou.

Ne felle netra ken da enebourien ar Roue. Sevel a rejont kentis da lavaret : Charles X a zo eat enep he c'her, torret en deuz ar vamm-lezen, ne d-eo mui hor Roue ! skrivagnourien ar c'heleier en em guzul e ti Labord ; skolaerien ar studi-alvokad a gas da lavarout d'ezho int prest da rei dourn d'ezho. La Faiett ha Lafit a zired da Baris d'en em lakaat e penn ann dispac'herien. Lafit a daol c'houec'h kant mil liour d'ar bobl ha d'ann offissourien vihan, gant skolaerien ar skol politeknik, hag ar brezel a darz e ruiou Paris.

Ian-Villou HERRI.

Setu aman peu sort tro a rai er bloas-man Conseil ar Reform e departamant ar Finister.

Ebrel.

Dimerc'her 11. — Kemper (diavezidi), da greisteis.
Der Iaou 12. — Briec, creisteis.
Derguener 13. — Rosporden, 1 heur.
Dissadorn 14. — Pont'nn-Abad, unec heur.
Dimeurs 17. — Scaer, creisteis hanter.
Dimerc'her 18. — Bannalec, creisteis.
Der Iaou 19. — Kemper, 8 heur hanter.
Derguener 20. — Douarnenez, 11 heur hanter.
Dissadorn 21. — Pont-Croas, 9 heur.
Dilun 23. — Kemperle, 1 heur hanter.
Dimeurs 24. — Arzano, 1 heur.
Dimerc'her 25. — Pondaven, 9 heur.
Der Iaou 26. — Plogastel-Sant-Jermen, creisteis,
Dissadorn 28. — Taule, creisteis.
Dilun 30. — Montroulez, creisteis.

Maë.

Dimeurs 1. — Lanveur, creisteis.
Dimerc'her 2. — Sant-Thegonnec, 8 heur hanter.
Derguener 4. — Plouigneau, 9 heur.
Dissadorn 5. — Landivisiau, 8 heur hanter.
Dilun 7. — Plouziry, creisteis.
Dimeurs 8. — Sizun, 9 heur.
Dimerc'her 9. — Guitevede, 1 heur.
Der Iaou 10. — Castel-Paol, 8 heur.
Derguener 11. — Plouescat, 8 heur hanter.
Dissadorn 12. — Landerne, 9 heur.
Dimeurs 15. — Pleyben, 11 heur.
Dimerc'her 16. — Huelgoat, 9 heur.
Der Iaou 17. — Keraez, 9 heur.
Derguener 18. — Castelnevez, 9 heur.
Dilun 21. — Brest (kenta canton), 9 heur.
Dimeurs 22. — Brest (eil canton), 8 heur.
Dimerc'her 23. — Brest (trede canton), 8 heur.
Der Iaou 24. — Daoulas, 9 heur.

Derguener 25. — Ar Faou, 9 heur.
Dissadorn 26. — Castellin, 9 heur.
Dilun 28. — Locornan-ar-Fanc. — Eussa, creisteis.
Dimeurs 29. — Plabennec, creisteis.
Dimerc'her 30. — Guitalmeze, 9 heur.
Der Iaou 31. — Lannilis, creisteis.

Even.

Derguener 1. — Lesneven, creisteis.
Dissadorn 2. — Craon, 9 heur.
Dilun 4. — Conk-Kerne, 9 heur.
Dimeurs 5. — Fouesnant, creisteis.

Histor burzudus skeuden Intron-Varia Rouvray

(*Côte-d'Or.*)

Eur chapel vrao a oe savet, hag ennhi eul lojel a zioc'h an auter, hag al leac'h medo bez ar skeuden, hag ar geot a blije kement d'an eujen. El lojel-ze e chomas ar skeuden beteg 1793, heb ma vije great dezhi droug ebet en despet d'ar brezellou divarben ar Relijion protestant pehini a lakeas ar vro e goad hag e ludu. Mæs d'ar Revolution vras,Intron-Varia Rouvray he devoe ive he fassion. Dre bermission Doue ez eus chomet c'hoas beo eun daou benag pere a so bet testou deus an torfet a oe græt en andret madoberoures vras ar vro. Pevar den disacr, eur vaoues, siouas ! a ioa unan anezho, a antreas er chapel. D'ho heul a ioa eun neubeut tud,dreist oll merc'het, deuet e sonj miret outho, enebi diana dre ho c'homsou hag ho daelou. Eur gorden a oe stardet endro da c'houzoug ar skeuden evit hen tenna d'an traon gant dismegans. Gant an disterra frapp e tlie coneza ; mæs ar Verc'hes e doa truez deus he bugale touellet gant an droug-speret hag he sclissen Framassoun a rea ar Revolution. Caer ho devoe chencha ha tenna kentra hellent, ar skeuden ne vanee tam, mæs cuntunui a rea da sellet gant dousder ha grass-vad deus he fevar bourreo. An diaoul ho inspiras da gemeret eun eujen d'ho sicour. Ar paour keas aneval a rea guella ma helle dindan an tauliou hag ar mallosiou, mæs ar skeuden ne finve na muioc'h na neubeutoc'h, atau soun, atau seder. Edont feas aneval hag all, hag e kement-se e kendalc'hent da chencha ; neuze ar Verc'hes o velet oa nul harpa deus ho malis, en em lezas da goueza, mæs heb na vije bless ebet er mean, daoust d'an hueldet ha d'ar strouns, o ruill var ann auter,hadeus an auter var mein al leurzi. Eleac'h compren pegement a c'halloud hag ha vadeles, a ziscueze ar Verc'hes dre he skeuden, ar pevar maleurus trec'het gant an droug-sperejou, a zaillas gant arrach da dorri ar mean paour. Ar pigellou, ar morzollou a lope counnaret. « M'ar dout ker galloudec, discuez-ta brema petra helles ! » Setu ar skeuden a dammou. Ha deus peb boulc'h e tiruille ar goad. Eleac'h teneraat, ho c'halon a ie crissoc'h dre ar guel deus

ar goad. Ne ket tud oant mui, mæs tigret,diaoulou.

D'an ampoent-ze, intron-Varia Sion (ar pelerinaich bras el Lorraine), a ioa ive en he fassion, hag he bourrevien, evel e Rouvray, dre ma torrent ar mean, a iouc'he. « Mar dout ker galloudec, discuez 'ta breman petra helles. » D'an eil rumm ha d'egile, Doue en deus roet ho goulenn, rag bet int bet eun exempl deus justis Doue o venji an disprij great d'he vam. E Rouvray, unan a zistagas penn ar Verc'hes,eun all a roas d'ar penn distaget eun taul botes d'her c'hass dioutan. Ar vaouez en em daulas varnhan a dauliou treid. Hervez ho oberou ho deus bet, rag ar c'henta, mengleuzier eus he stad, a gemere dizoursi he repas er vengleus dindan eur volzen, a seblante postec'; en eun taul cont ar volzen a gouez hag e couez o vruzuna hag o tistaga penn ar maleurus. An eil goas hag ar vaouez a zo ho daou perisset gant ar c'hrign beo o tevori ho bisaich. Ar pevare, n'em eus ket clevet pehini eo bet evithan fessoun Doue d'he gastiza. Eun dra da remercout eo ho deus bet amzer d'ober pinijen, rag evitho da gahout malis, e kement-se desevet oa an dud keaz gant ar gelennadurez ar bourc'hisien Framassoun a ioa neuze o tiskouez pe seurt labour a c'houzont ober pa ho devez cavet an dro da vont d'ezhi. Pho doa cavet oa drastet avoalc'h ar skeuden, e sklapchont he relegou en eun toul lagen. Ekiemense mera dam a voe dastumet gant an dud a voa o sellet, ha gorroet en ho zies evel mein diamant. En nos varlec'h eur paisant a jassas ar skeuden deus al lagen hag he c'huzas en he di e voasc an arrebeuri; mes aoun a savas enhan rag ne vije espiounet gant Framassounet hag ho gillotin.Ar Verc'hes hen lacaas da zonjal oa ar guella anterri anevez ar skeuden en andret ma zo bet cavet en pemzekvet canvet; hag cleusas hen dindan an auter. Ar secret a zalc'has beteg he varo; neuze hen roas d'he verc'hcaer. Hogen, er bloavez 1878, ar Brovidans a lakeas e parres Jouis-des-Veaux eur beleg iaouanc, hag he galon entanet gant an devosion evit hor mam benniget. Ne re nemet huanadi o velet ar chapel en abandon, ha collet ar skeuden miraculus, skeuden ar goad hag ar peuri dispar. Ar vaoues he devoa ar secret, ne helle ken harpa pelloc'h, he secret a roas d'an autrou person. « Nag alies em eus lenvet, eme ema, var bazen an auter, abalamour oa collet ar skeuden, ha me daoulinet azioc'h dezhi ! » An autoriteou a lacaas digorri an douar, hag ar skeuden a apparissas dirag daoulagad ar parresionis kel laouen, hag ho zadou coz er pemzecvet cantvet. Eur vaouez coz hag eur soudard deus amzer an Napoleon bras, o doa guelet ober an torfet, hag a gonte penaus oa c'hoarvezet an darvoud.

Da genta e oe sonjet lacaat en he lojel aziagent ar skeuden heb ober reparation varnezhi, mæs dre zoujans evit bvgale ar pevar Revolutioner, hag ho c'herent, tud a so en deis hirio ar re vella hag ar muia douget evit ar Relijion, eo bet casset da eun mestr kizeller doc'h Dijon. Hema en deus soudet an tamou a so bet gallet tenna, dre fors pedennou deus tre daouarn ar famillou ho detene; hag en deus great eur skeudennic he deus eun troatad hanter huelder. Penn ar mabic Jesus a so an hini a ioa gant ar skeuden genta, mæs neus ket allet dizoloi ar guchaden e leac'h eo gorroet penn ar Verc'hes. Pevar bloas so eo renevezet ar pelerinaich; beb bloas e za var gresc. D'eus a bell bro e commanser en em erbedi da Intron-Varia Rouvray. Pareet he deus eur vaouez keaz a ioa collet he skiant vad, eur bugelic a ioa nezet he vemprou etc., etc. Ustumet eo e ra eur miracl bep sizun hed ar bloas. Pa'z e guir e kemer Itron-Varia Rouvray soursi deus ar vugale a so nezet ho c'hort, hon eus leac'h da gredi ne abandouno ket ar vugale a so chadennet corf hag ene e liammou ar scol dizoue, cals falloc'h eget na oa scol ar baïanet, ha pa'z eo guir e pare ar merc'het diboel he do truez doc'h ar vestress scol Louisa Michel a zo erru da Vreis da gonferansi. Casseet eo gant an oll, hag he deus fizians eo ar Vretounet diot avoalc'h da eva ar vuredat sotoniou a ro egis louzou d'ar Frans en angouni. — Ar scrid-ma em eus composet dre zevotion evit Intron-Varia Rouvray, goude beza kemeret pers er pardon so bet en he chapel d'an 8 a viz Guengolo er bloas 1882. Ra gresco bepret er c'halounou ar garantez hag ar fizians en eur vam ken dous, ken humbl, ker madelezus !

J, M. C.

LE MADALEN.

III.

AR BENVEC A ENOR.

Iann Michaud a chilaoue cals guelloc'h eget ar re all ha gant muioc'h anken, rag ma oa bet en tize er penn kenta eus ann noz dremenet, hag hen a c'houlennas d'he dro :

— Da biou e tamaller beza lazet Anselme ? Gant petra eo bet lazet ? E peleac'h en em gave ar blens?

— Etre ann diou scoas, hag heuzus da velet, a respontas ar Simones. Mathurine he deus dioullet mad da douch oc'h netra, ker buhan ec'h heller beza tamallet er sort afferiou-ze. Bet eo bet ragtal da di ar Mear, en deus he c'hasset ragtal da di ar barner a beoc'h. Int ho deus casset doc'htu eun depeich dre ann telegraf, hag ebars ar voitur so nevez tremenet aze, en em gav ann eil da brocureur tribunal *Mirecourt*. Ti Anselme a so breman carget gant tud a justis o clasc hag o c'houlenn : ha sellet, setu emaint o tisken dre aman. Claoustre e teuont da arreti eur re benag ! Hag ann hini goz gant he sell hag he dorn a ziscueze ann dachen.

E guirionez e clever trous cals a dud o vale. Er

penn kenta en em gave ann dud a justis, ha var ho lerc'h oll dud kear dalc'het gant ann archerien. Re Vichaud a oa diredet oll var dreus ann nor e-vit ho guelet o tremen. Hogen, n'ez ajont ket a-blou ; eur veich digouezet dirag an ti e chomjont a zu. Ar barner a beoc'h hag ar Mear a oa en daou ha d'ar procureur, a ziscuezas dezhan Iann Michaud.

— C'hui eo Iann Michaud ? a c'houlennas rust diganthan ar procureur.

Spontet oll, e lavaras ia gant he benn.

Neuze ar procureur a gemeras d'eus dorn ar Mear eun dra hag a sellas piz outhan abars he ziscues da Iann Michaud :

— Anavezout a rit-hu ar c'hompas-man ? emezhan.....

IANN MICHAUD PRISONIET.

O velet he gompas digasset evelse dezhan dre zorn ar procureur, Iann a chomas sabatuet.

— Ne hellit ket disnac'h e ve doc'h, rag setu hoc'h hano scrivet varnezhan.

— Anaout avoalc'h a ran eo din, pe guir va c'hompas a enor eo.

Ha petra benag ne entente ket caer c'hoas perag o rer ar sort goulennou-ze diganthan, e oa eun tamic cheinchet he vouez.

O clevout ar respont-ze, e oe clevet eun trous bras etoues ar bobl, hag ann oll o clasc guelet ha clevout guelloc'h, a astenne ho fenn hag a zigorre ho daoulagat. Evid ann tri den a justis, ho devoa sellet ann eil ous egile.

— Iann, eme ar Mear, o clasc he gavout direbeich, Iann, eur re benag en devoa laeret ar benvec-se a zivarnhoc'h ? ne ket 'ta.

— Nan da, emezhan, me va unan eo am eus he zisonjet deac'h da noz e ti Anselme.

— Neuze. a lavaras kerkent ar procureur, ec'h anzavit beza bet e ti Anselme en noz-man ?

— Perag e lavarfen ar c'hontrol, pe guir ar virionez eo ?

— Anzavout a ra, a lavaras eur re benag er ru hag eun neubeut all a gendalc'has :

— Muntrer ! hen eo ar muntrer.

Ann archerien a reas ober peoc'h, hag a gassas ar bobl eun tamic pelloc'h c'hoas.

Hogen Iann Michaud en devoa clevet, hag evid touet e oa divlamm, e lavaras ragtal :

— Penaus ! va zamall a rer ! oh ! ann oll a anav ac'hanoun evel eun den honest, red e ve cahout eun testeni benag...

— Gant ar c'hompas-man eo eo bet lazet Anselme.

Iann a zistroas var he gis, evel ma vije bet digorret en eun taul dindan he dreit eun toul doun prest d'he lounca. Neubeut a neubeut gouscoude e kemeras couraich adarre, ha gant eur vouez sclear heg gortos soken ar goulennou, e lavaras perag e oa eat da di Anselme, hag ar pez a oa bet c'hoarvezet eno beteg ma oe achu he labour egis m'hon deus her c'hontet deoc'h, lennerien.

Ar greffier da behini e oa bet digasset eun daul, a scrive : ken sioul a oa deut ann traou, ma vije clevet trous he vluen o scriva var ar paper, pa ne lavare den ger ebet. Ar procureur oc'h ober dever barner instrucsion, n'en devoa ket allet dont rag ma oa clanv, a glaske lacaat Iann Michaud d'en em droc'hi he unan.

— Hogen, a respontas Iann, erfin, me n'am boa tamm cassoni ous ar paour keas Anselme ! ne vanken tam arc'hant dezhan... perag am bije-me he lazet ?

D'ar goulenn-ze e teuas ar respont digant unan ne oa den en he sonj. Ar Simones a oa chomet eno e kichen, a savas en he za hag a lavaras :

— Autrou barner, me garfe lavaret eun dra benag ; ha kerkent ha ma oe roet conje dezhi da brezec, e lavaras :

— Brema souden pa meus lavaret dezhan e oa maro mad Anselme, hag hen a helle cahout eun tamic douet c'hoas, n'en deus ket allet miret da ziscues he laouenedigez, hag hen so bet estlammet :

— Sell, emezhan, eun heritaich din !

Egis m'ho devoa allet eun neubeut tud tostaat en despet d'ann archerien, ar c'homsou-ze a oa bet clevet ; ar re fall en em lacaas da c'hoarzin, oc'h ober goab anezhan, hag a lavaras :

— Te so foutu va Iann.

Madalen gouscoude a lavaras d'ar Simones :

— Doue ra bardono deoc'h ho comsou.

Da genta, Madalen hag ar vugale,a ioa chomet e kichen Iann. Hogen, ar procurer o veza graet eur sin, ar Mear en devoa great dezho pellaat eun tamic. Er c'heit-se ann dud a justis en em gleve e-trezho. Red a oa ober eun enclasc hag e oe ordrenet. Michaud a fellas dezhan enebi.

— Mar d'hoc'h divlamm, eme ar barner, a beoc'h, pehini dre ma anaveze anezhan, ne felle ket dezhan credi c'hoas e oa hen en devoa lazet Anselme. Me chans ne vezo cavet netra a alfe beza tamallet deoc'h.

Aman Ian en devoe eur c'hri a anken ; deut a oa sonj dezhan d'eus he zillad goloet a voad ann derc'hent e ti Anselme. Ne oa ket dies ho c'havont pe guir ne oant ket bet cuzet ; ha pa oant digaset dirag ann oll, en despet d'ar pez a lavaras Iann Michaud, ar guel anezho a lacaas ann oll da gredi goassoc'h-goas e oa hen en devoa lazet Anselme. Ah ! Barnabe ne oa ket bet faziet ! ann dud goarizius, ann dud avius ne c'hortosent nemet ann tu da venji var Iann, rag ma oa eurussoc'h evitho. Ar re oll a ioa er ru a loscas eur iouc'haden skiltrus, egis m'ho dije bet ann treac'h var eur re benag.

Ne oa mui netra da c'houlenn digant Iann.

Ar procureur a scrivas var eun tamic paper, hag e roas anezhan d'ar brigadier ; goudeze en em dennas cuit gant ar Mear hag ar barner a beoc'h, unan eus ann archerien a ieas gantho, ar re all a chomas evid miret ous re ar vorc'h da antreal en ti ; ne chome ken er stal nemet ar brigadier. Michaud a oa en em lezet da goueza var eur scabell, hag e oa egis eun den strafuillet.

He bried a hellas erfin tostaat outhan. Eur bouch a roas dezhan var he dâl, hag he briatas, o lavaret :

— Iann ! va faour keas Iann ! bez calonec !

Hag ar vugale ive o vouchat d'he zaouarn, a lavare eus ho zu dezhan ar memes comsou a sortie eus ho c'halon.

(Eur pennad all eur veich all). A.

KELEIER.

Ann autrou Yves Guyot, Conseiller ann Ti-kear e Paris, a so bet goal bradet varnezhan en unan eus ann assambleou so bet dalc'het e Paris en devechou-man gant ar Gommunardet. Ma ne ket bet lâzet, eo rag ma eo bet sicouret gant ar serjantet poliss, a enep pere en deus scrivet kement all a draou fall er gazeten *La Lanterne*. Ne ket achu c'hoas he affer.

Eun dispac'hadec en eur scolaich e Paris. — Disurjou bras so bet c'hoarvezet Dimeurs goude creisteis etoues ar scolerien vrassa eus ar scolaich Louis-le-Grand. Cals traou so bet torret gantho, ha neus ket bet fallet gantho suja ous ar poliss, kense int bet casset cuit oll, ha casi sur ne vezint mui digemeret e scolaichou ar vro.

Eul lestr dre dan a so o vont d'eus ann *Europe* d'ann *Amerik*, tiz bras varnezhi, pa glever o chouhal er penn araug :

— Eun den er mor !

— Stop, chomit a za, a lavar ar c'habiten.

Hag hen o trei varzu ann hini a zalc'h ar c'hontchou er bours :

— Paet en deus pris ann treis ?

— *Iez*. — Ia, a responter dezhan.

— En hent neuze, a lavar ragtal ar c'habiten.

Hag al lestr en hent ker buhan.

Plouigneau, *10 Meurs*. — Ann autrou Paul, Frances, labourer-douar er Veleury, e Plouigneau, a oa en he jardin o tenna var al labouset, pa darsas unan eus canoliou he fusuil, hag a droc'has dezhan he vez meud eus ann tu dehou. Ann autrou Royer, medisin e Plouigneau, galvet ragtal evid entent outhan, en deus renket achui distaga he viz meud, hag en deus anavezet ouspen, e oa bet glazet var bal he zorn hag en he aldorn.

Ploare, *15 a viz Meurs*. — Eun tan-goal ha ouzeur ket penaus eo bet c'hoarvezet, a so bet genver ann deves-ze etro 11 heur eus ar mintin, a so peget e berniou boued loened d'ann autrou Kervarec, Hervé, o chom e Kerloc'h. Daou vern plo hag eur bern foen a dalie etre tout eur 500 lur nag, so bet devet. Labour ar re oa diredet da s cour, hag etrezho ann autrou Le Moan, tad c Kervarec, n'ho deus talvezet nemet da zioual a ti-manal. Ar pez brassa eus ar c'holl a vezo pa gant ar vreuriez assurans l'*Urbaine*.

Douarnenez, *14 a viz Meurs*. — Deac'h etro heur goude creisteis, al lestr Saoz dre dan *Edmonds-Ley*, cabiten Mave-Lachlev, a helle dougen eur garg a 524 donnel, a so bet goeledet er *Raz ar Sein*, tri c'hart leo benag d'ar saô-heaul eus a garregen vras ar Stevennec.

Al lestr-se a oa scrivet e pors Londres, a ioa o vont d'eus Sunderland da Vayonne, gant mil tonnel glaou douar. Tis a oa varnezhan ar muia ma helle, pa eo bet scoet var eur bass, hag 20 minuten goude e oa æt d'ar goelet.

Ar 16 den a oa er bours ho deus allet tec'het cuit gant diou vagic al lestr, hag a so bet dastumet gant ar vag *Bon-Voyage*, Gonidec da vestrouer, d'eus pors Douarnenez, en deus ho rentet iac'h hag salo er gear-ze, e peleac'h int digouezet da 8 heur eus ann noz, hag eus a beleac'h int partiet er mintin-man casset da Vrest gant Commisser ar marine, pehini ho rento d'ar gear.

D'eus Londres e scriver d'ar 16 a viz Meurs.

Deac'h, ann oll so bet spontet aman gant eun trous spontus so bet c'hoarvezet da 9 heur dious ann noz, e pales ar Ministr evid diabars ar vro, e Westminster. Ann ti so bet gaouet ha cals, mæs neus bet glazet den.

Ann autrou amiral Didelot, Conseiller jeneral evid canton Eussa, en deus lakeat he zemission, kense e vezo heb dale election e canton Eussa evid henvel eun all en he blass. Diou election soken a vezo er bloas-man en enezen-ze, rag ann hini a vezo hanvet en he blass, n'en devezo da vont nemet evid ann amzer a chome c'hoas ganthan da ober, hag egis ma vije bet red henvel eun all en he blass etro miz Gouere pe miz Eost kenta, ann hini vo bet hanvet breman a renco mont cuit d'ar mareze evid rei plass da eun all, ma ne ve ket kendalar plass ganthan. Pedi a reomp ann enezourien da gahout sonj eo eun dra dalvoudus ann electionouze hag eo red henvel eur re benag ho sicouro da zifenn ho relijion hag ho beleien, ous pere e rer kement a vrezel petra benag e carfer lacaat da gredi ne rer ket. Ober ann droug e cavont æs, mæs ne gavont ket ken æs en em ziscues ker fall egis ma int ; e carfent beza credet tud vad.

[...]n autrou Hasley, arc'hescop Avignon, a lava[...]so bet choaset gant ar Gouarnamant evid [...]hanvet da arc'hescop da Vourdel.

[...]n autrou Hasley so ginidic d'eus escopti *Cou[...]s*, n'en deus nemet 58 bloas. E 1878 eo bet [...]vet da escop da *Veauvais*, hag e 1880 da ar[...]escop da Avignon.

[...]r bevare arc'hescop eo a asezo var cador escop [...]ourdel abaoue ar Revolusion vras.

Dieus Conk-Kerne, e scriver d'ar gazeten l'*Im[...]rtial*, d'ann 8 a viz Meurs :

Autrou scrivanier,

C'hoarvezet so bet er sizun-man, e scol ar mer[...]ied e Conk-Kerne, eun dra a fell din rei deoc'h da anaout, hag a so gouscoude diæs meurbet da gredi. Ann oll scolerezet ho deus guelet ar pez ez an d'her merca deoc'h, hag am eus clevet digant ma merc'h. Ar c'hrouadur-ze so distroet dious ar scol, Dilun diveza, a oa, meus aoun, strafuillet oll ha ker spontet, evel m'he dije guelet ann diaoul.

Piou he devoa guelet eta ? Ann inspecteur Maupin. Petra oa bet c'hoarvezet eta ? Ar Maupin a oa bet en deves-ze oc'h ober ar revu var ann ti-scol. Hogen. epad ma oa oc'h ober he dro, setu he lagad o para var eur piscin, a oa e stribill e kichen ann nor, hag hen kerkent o c'houlenn digant ar Seurez mestres-scol :

— Intron, be ve dour beniget er pincin-ze ?

— Be ve peurvuia, autrou, a respontas ar Seures.

— Neuze c'hui hel lammo ac'hano.

Ha goude beza tavet eun neubeudic, e lavaras c'hoas :

— Lamit anezhan doc'htu ; hag ar Seures a sentas. Setu petra so bet c'hoarvezet.

Ar Maupin-ze hag hen en devoa guir da c'hourc'hemen eun henvelep tra ? Ar Seurez hag hi he devoa ann dever da senti outhan ?

Seblantout a ra din, penaus hini ebet anezho n'en devoa ar guir var eun dra ne apparchante ket outho, ag a oa, a dra sur, lod eus arrebeuri ann ti-scol.

Neus fors penaus eo, setu græt ann taul. Ar Maupin a dle sonjal beza gounezet cals. Ia da ! p'ho deus ar vugale contet d'ho zud petra oa c'hoarvezet, ar re-man so bet counnaret, hag a velont breman ar virionez d'eus ar pez so bet lavaret alies avoalc'h dezho hag a bell so. Ar Republic eo dreist peb tra ar brezel græt ous Doue, hag ar brezel ann diota, græt dirag bugaligou diners. Ragse, heb dale muioc'h, ni etrezomp, tadou a famill, en em glevo evid enebi ous ann diotachou-ze. Ar merc'hedigou ho unan, ho deus græt goab ous ar Maupin, ha setu petra lavar deomp va merc'h vihan o conta deomp ann taul caër-ze d'eus pers ann inspecteur :

— Aonicoc'h eo cals eget ann grippi, rag heman n'en deus aoun nemet rag ann dour beniget, hag ar Maupin, en deus aoun soken rag ar piscin dour beniget ha ne ve beraden ebars.

Anzavout a ran deoc'h aman, autrou scrivanier, penaus touellet beteg hen gant promessaou ar Republicanet, am eus atau votet evitho ha gantho, mæs ann taillou a gresc bemdeis, ar c'honvers a so toc'hor bras, a ziscues din penaus ne dint nemet gaouierien, ha breman histor piscin ann ti-scol a rai din caer em effe, cheinch tu d'ann amur. Hogen, en eur cheinch bours ha trei kein d'ar Republic, n'hellin ket miret da rei dezhi eun all mad; dioual da gemer mui eu he servich geucheget evel ar Maupin. Ar re-ze ne dint goest nemet d'ober ar goassa gaou outhi. Sort evessaerien scoliou, ne alfent beza mad nemet en *Tunisie* hag er *Chochinchine*, mæs evid Breiz, ar re-ze so didalvez ha noazus soken.

Escusit ganin, autrou scrivanier, me n'am eus tam descadurez, ha ne doun nemet eur martolod, mæs evelken, mar cavit e ve mad avoalc'h da rei da anaout d'ann oll ar pez so bet græt en hon toues, e venn contant avoalc'h ma ve moullet ma lizer en ho cazeten.

Digemerit ann assurans d'eus ar garantez am eus evidhoc'h..... A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrounez d'Amphernet ha Tardivel, a so hanvet aumonierien ar soudardet en Tunisii.

Ann autrou Le Bras, belec iaouanc, a so hanvet cure e Conk-Kerne.

Ann autrou Bihan-Poudec, cure e Sibiril, en deus lakeat he ziles abalamour d'he iec'het.

Ann autrou Gourmelon, belec iaouanc, a so hanvet cure e Sibiril.

Ann autrou Montfort, bet aumonier ar Retret e Lesneven, a so nevez maro.

Madou ann douar.

Eleac'h kemer kement a boan evid rei deoc'h kelou ar marc'hajou, meus aoun e tlefen merca deoc'h, lennit ar pez a scriven deoc'h er sizun dremenet, rag n'eus ken, hag eo atau ar memes tra evid cheinch, ar priziou ne ieont a du ebet hag a chomm atau re izel evid dic'haoui ar verzourien.

Setu gouscoude penaus ema dre ar Frans pris ann oll edou dre beb sac'hat 200 lur.

Guinis, 26 lur, 19 ha 22 lur d'ann izela, 27 ha 28 lur d'ann hirra hag evid hada. Segal, digass a rer muioc'h greun var ar marc'hajou, mæs ar priziou a gendalc'h atau memes tra d'oc'h ann danvez. Hey, neubeutoc'h clasc varnezho, ar priziou gouscoude a chomm henvel, Kerc'h, æs da verza, mæs goulenn a rer guelet ann danvez araug prena 16 lur 10 ha 17 lur. Ne gaver ket cals ed-du da brena 16 lur ha 16 lur 5 g. Avalou-douar 12 ha 23 lur d'oc'h ar vouenn hag ar vro. Cahout a rer soken e Paris, avalou-douar nevez eus ann Afric, a vez guerzet 80 lur ann 200 lur pouez.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Les capitaux, en province, se sont laissés impressionner par les nouvelles qui leur arrivaient de Paris. Ce ne sont ni les projets de conversion, ni les éventualités plus ou moins lointaines d'un emprunt qui les ont émus; ce qui les a préoccupés par-dessus tout ce sont les événements dont on disait que,le 18 mars, Paris devait être le théâtre.

La fatale échéance est franchie maintenant sans qu'aucune des sombres prophéties dont elle était l'objet se soit réalisée ; aussi le 5 0/0 est-il en reprise sensible, et je suis convaincu que d'ici à la fin du mois nous reverrons les hauts cours. Toutefois ne nous laissons point aller à des entraînements irréfléchis, et si nous voulons profiter du calme relatif,dans lequel nous entrons, pour faire des achats, il est nécessaire de faire, entre les valeurs, un choix intelligent. J'insiste d'autant plus sur ce point que les placements fructueux sont rares.

Sans entrer dans l'examen de tous les titres qui peuplent la cote, je veux vous en indiquer un qui mérite mon attention spéciale.

Je vous ai déjà parlé des lots Turcs, j'y reviens aujourd'hui parce que la question est brûlante et que mes renseignements ne me laissent aucun doute sur les résultats.

Tout d'abord, il me paraît acquis que les lots Turcs doivent, sur les cours actuels, gagner au moins 50 0/0. Ils se négocient en ce moment entre 57 et 60 fr ; ils feront plus de 100 fr. dans le courant de mai. C'est une plus-value à peu près certaine et dont il vous est bien facile de bénéficier.

Cette plus-value aura pour cause les combinaisons qui se préparent en ce moment, seulement, je dois vous le dire à l'avance, il ne sera plus temps d'acheter, quand la combinaison sera réalisée ; alors la hausse sera faite, au profit de ceux qui auront eu le bon esprit de prendre les devants.

Je disais tout-à-l'heure que vous pouvez tous participer à ce bénéfice ; car il s'agit d'un titre représentant une petite somme, 60 fr. au maximum. Et quel avantage de pouvoir doubler son capital en deux mois ! Ne seriez-vous en mesure d'acheter qu'un seul titre, que le résultat n'en est pas moins important.

Avez-vous à redouter une baisse inquiétante? Non certainement, puisque même dans le désarroi des valeurs ottomanes, les lots Turcs se sont tenus à peu près constamment aux environs de 50 fr.

J'ajoute qu'il ne s'agit point ici d'un titre que l'on enferme dans son portefeuille, et dont la vente est plus ou moins difficile. Ce titre se négocie tous les jours à la Bourse de Paris et par quantités considérables ; ce n'est donc pas seulement un morceau de papier, c'est en quelque sorte un billet dont vous pouvez avoir à chaque instant la monnaie.

Mais il est nécessaire de se hâter, parce que la hausse peut se produire très-rapidement.

Vous avez pu remarquer, depuis que nous causons ensemble, combien je suis réservé lorsqu'il s'agit de vous recommander une valeur. Cela tient aux appréhensions que m'inspire la Bourse dans son ensemble, et à la peur que j'ai de vous engager dans une mauvaise voie.

Ces préoccupations disparaissent dans le cas particulier des lots Turcs,parce que je sais que le cours de cette valeur est indépendant des mouvements ordinaires de la Bourse ; qu'elle a son prix réel, et surtout parce que l'expérience de ces trois dernières années me prouve qu'en tout état de cause, les lots Turcs ne peuvent pas baisser sensiblement au-dessous du cours actuel.

J'aurai, du reste, à vous en reparler, afin de vous tenir au courant de ce qui se fait ; mais dès à présent je vous engage à ne pas attendre pour acheter.

Vous avez connu par les journaux le résultat de l'Assemblée générale des actionnaires du Crédit de Paris. Je ne puis vous rien dire de détaillé et de définitif à ce sujet, avant de connaître le résultat de l'Assemblée générale du Crédit de France fixée au 20 mars. Si les espérances que l'on a conçues se réalisent, tant mieux, car j'aurai alors à donner une bonne nouvelle aux actionnaires des trois sociétés. — Saint-Laurent.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

On télégraphie de Lourdes, 16 mars 1883:

« Association de France, 1, rue Grange-Batelière, « Paris.

« Installation du Panorama complètement terminée « avec grand succès. Inauguration officielle sera célébrée « jour de Pâques. Nombre énorme de Pélerins attendu « pour grand jubilé. — V. »

LA VIE sédentaire amène des désordres douloureux dans la vessie et les reins, que l'on combat par l'usage quotidien de l'eau minérale de Pougues.

Le Docteur CHOFFÉ *offre gratuitement* à tous nos lecteurs, la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique* dans lequel il expose sa **Méthode**, consacrée par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la *guérison des maladies chroniques de tous les organes* et des *hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop Zed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI
Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Six dela boîte 5 fr. envoi franco*
Remise de 20 0/0 aux Communautés.

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 13) DISSADORN 31 A VEURS 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.
Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 31 a viz Meurs 1883.

Neus ket pell, en eur renta he gontchou d'ar vreuriez sicour etrezho evid micherourien Kemper, ha da behini e oa Président, ann autrou de Jacquelot du Boisrouvray, a so nevez maro, e lavare dezho en eur achui : Setu pehini eo ar c'hoant hag ar veuiou a ra evidhoc'h ho Président, a renco heb dale, abars beza bet collet he oll ners, rei he ziscarg, mæs ne sammo ket evid-se breuriez Sant-Josef.

Ne oa tremenet nemet 15 devez abaoue, hag ann autrou de Jacquelot a goueze clanv hag e varve dimerc'her diveza. Sonjal a ra deomp en deus cavet hirio ann discarg eürus-ze, a c'halvomp-ni catoliket, ar peoc'h hag ann eürusdet eternel, rag hen en deus dispignet he vuhez penn-da-benn e servich ann Ilis hag ar beaurien he vreudeur d'eus pers Jesus-Crist.

Clemm a rer alies ha gant guirionez, e ve dianaoudec ann dud, mæs deac'h Derguener, kear Kemper he deus discuezet anat, penaus e teu aveichou ar vertus da veza meulet, hag e pehini e cav da ene eun den beza eun enor evithi renta d'ann dud cristen hag enorabl ann enoriou so dlet dezho.

Ne lavaromp nemet ar virionez en eur assuri e oa en anterramant tud eus a beb seurt stad, hag èr foul vras a oa deut da gimiada diouthan beteg he vele diveza,ez oa eun niver vras a vicherourien egis ne veler ket alies.

Micherourien cristen hag anaoudec, ne ket c'hui a gustum ancounec'haat ar servichou a renter deoc'h hag e c'houzhoc'h ervad penaus ann autrou mad-ze so en em roet a viscoas d'hoc'h interest ha da hini ho tud, gant eur vadelez na hell dond nemet eus eur galon entanet evid he vreudeur dre garantez deut eus ar Relijion.

Ann autrou Josef de Jacquelot ganet ar 27 a viz Kerzu 1804, a oa mab d'ann autrou Bernardin de Jacquelot du Boisrouvray, Conseiller e Lez ar justis e Breis, ha d'ann dimezel de Blois de la Calande. Savet e oe e scol ar Roue e La Flèche ; e 1823 ec'h antreas e scol Sant-Cyr, hag a sortias ac'hano evel offisser en 50e rejimant soudardet var droat ; e 1828 e oe hanvet offisser e goard ar Roue. O terc'hel atau mad d'he roue, e lakeas he lakeas he zilez e 1830, hag e teuas da chomm e Kemper, eleac'h ma oe anavezet dre he garantez hag he vadelez evid ann dud clanv, epad ar c'holera a reas kement a zistruj er gear-ze e 1832, evel ma reas e cals leac'hiou all.

E 1843, e kemeras da bried ann dimezell Fannelly Le Borgne de Kermorvan, d'eus unan eus ar familhou nopla hag enorapla eus ar vro.

E 1848, e oe hanvet adjoint d'ar Mear ha cabiten ar goard-nasional, hag er blassou-ze, ann oll n'ho devoe nemet meuleudiou d'ober anezhan.

Pa zistroas ann Napoleon e roas he ziscarg eus ar plassou-ze hag e rencas ouspen rei he zilez eus he garg evel rener ann hospitaliou, a oa abaoue cals bloaveziou, mæs a rencas dilezel pa oe goulennet toui eul le d'ann Impalaer.

Epad ar brezel 1870-71, e oe hen a reizas eun hospital evid ar soudardet gouliet e ti Sant-Josef, e ti ar memes Jesuistet-ze, a zigorre a galon vad d'hor soudardet bugale ar Frans, ann ti-zé eus a behini int bet chasseet ho unan hirio gant ar Republicanet.

Achu ar brezel, e oe hen adarre a oe hanvet da Bresidant da vreuriez minoret ar brezel, hag a roas buhez dezhi beteg en devechou diveza-man.

Neus bet netra madelezus evid ann dud cristen, carantezus evid ar vro, leun a zevotion evid Doue hag ar Relijion, n'en deffe bet pers ennho. Breuriez catolic evid ar vicherourien, Breuriez Sant-Vincent-a-Baul, etc., ho deus atau he gavet etoues ar re aketussa ha soursiussa.

Be oa ive er renc kenta etoues ar Roialistet eus ar Finister, eleac'h ma oa merket ar c'henta plass dezhan evid he lealdet a viscoas.

Mæs eun dra en deus discuezet ar sclèrañhe vadelez evid ar bobl, eo evel Bresidant ar vreuriez sicourou etrezho, oa bet savet gant an vicherourien e Kemper, a behini eo bet ar Président epad ouspen 30 bloas, goude beza sicouret cals he fonta.

He huanaden diveza eo bet atau evid he vicherourien ker caret.

En eur ger hag evid achui, ann autrou de Jacquelot so bet ar scuer d'eus ar pried, ann tad, ar sitoïan hag ar c'hristen ar guella.

He scuer a chomo ganeomp. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

IV.

1830

Ann darn-vrassa eus ar gannadet a oa neuze e Paris, a zalc'he bepred evit Charles X. Goulenn a reant ma vije casset eur re benag eus ho fers d'he gavout, evit en em glevout ganthan, rag ho c'houstians a lavare dezho, penaus ar Roue ne glaske nemet ober evit ar guella. Hogen al liberalet dreist penn na felle ket dezho clevout coms a gement-se. Gouzout avoalc'h a reant penaus ann dra-ze en devije dalc'het a zao ann dispac'h, digorret ken caer evitho. Dre ruiou Paris ann dispac'herien a c'houneze æs avoalc'h, pa eo guir ar soudardet ne dennent var ar bobl nemet en despet dezho, hag hébken evit difenn ho buhez. Evit lavaret mad, ne oa nemet ar goarded Suiss hag a denne da vad var ann dispac'herien ; ha gouscoude d'ann devez kenta, eis var-n-ugent a C'houere,e oe dare dezho beza bet treac'h d'ar Barisianet. Evit ar re ma, n'oufer bet lavaret peger criz en em ziscuesjont e kenver ar zoudardet dreist pep tra ar c'hos-crenn-baotred. Guelet ez eus bet unan eus ar re-man o vont da gavout eun offiser, diou bistoloden cuzet en he c'hodellou ; hag erruet beteg ennhan, el laz var al lec'h dre dreitourez. Souezet eo ann den o velout c'hoas peger buhan ha pegen eas e oe kemeret gant al livastred-se daou bales hor Rouaned, al Louvr hag ann Teoleri. Eur paotr a c'huezec bloas a bignas dreist ar porastel e pales al Louvr, hag a zigorras ann nor d'ar re all. M'ho lez da sonjal ped laëronsi, ped dismegans a oe great eno neuze; da beur-achui ho reuz e lakejont eur c'horf maro var tron ar Roue.

Gouscoude daou Bar a Frans, ann autrou Dargout hag ann autrou Semonvill a glasc dre ma hellont, ober eur gevredigez benag etre ar Roue ha La Faïet ; da gement mad a lavarent, hema na responte nemet ar goms-ma : *Re zivezat eo !* Mes eme ann autrou Dargout, ar Roue, kerkent ha ma en deus anavezet ar virionez, en deus en em hastet da lemel he gourc'hemennou, ha da dorri he Vinistret ; henvel a ra en ho lerc'h ann autronez Mortemart, Casimir Perier ha Gerard. — La Faïet a ra van da c'houlenn cuzul digant ar re a so en dro dezhan, hag a respont evelken : *Re zivezat eo*, n'eus mui leac'h d'en em *glevout !*

Ian-Villou HERRI.

Histor guir ann dud divar ar meaz araog ar Revolusion vras 1789.

E Rom, an impalaër Constantin a alias,er blavez 316 goude hor Salver an oll dud da roï al liberte d'ho esclaved. Ar gristenien pinvidic, goude beza rentet libr ho esclaved a brene c'hoas esclaved evit ho lacaat e liberte. E rouantelez Frans e c'horvezas evel e Rom. Ar Roue Clovis gounezet d'ar feiz ,var tachen ar brezel Tolbiac, a lakeas eun niver bras a dudchentil da ober eveltan. Oll ho devoe mall da roi al liberte da esclaved.Ar sclerijen eus al liberteze a vije roet dezo dirag an oll dud divar dro. Aliessoc'h c'hoas ar sclerijen-se ne oa netra nemet scrid ho badiziant, ouspen-se ar gristenien pinvidic e Frans a brene ho-unan esclaved a villerou, evit roi dezo al liberte. Alar, deuet mad d'ar roue Dagobert, a zispigne he oll vadou evit prena ann esclaved-se, ha pa n'en divije mui arc'hant, en em erbede ous ar roue digor ato he galoun hag he zaouarn evit roi dezan kement a c'houlenne.

Cetu an esclaved, lakeet e renk loened bete neuze, deuet da veza dindan ar roue Clovis, hag ar rouaned oa deuet var he lerc'h.

Nag en devije lavaret ar bourchis oa reuzeudic ha truezus doare an esclaved vez biken e vijen bet a du gantan. Mes ne ket guir tam ebet e vije bazateet pe lakeat d'ar maro an esclaved goude ma oant badezet. An iliz a voa evit diouall, evel a velimp e lezennou an iliz ha re ar roue divarlerc'h. Eun den esclav, badezet ha deuet da veza libr a elle lavaret oa dezan he gorf, he nerz, he vuez hag he labour.Hivisiken an autrou a renk en em glevet gantan, evel eur pen-tiec gant he vevel, rei dezan douar da labourat. En dizro eus an douar-se en deveuz bet, ar merour, rac eur merour eo e guironez breman, a roïo d'he autrou eun dra bennac bep bloas. An autrou pe an dud chentil a ïelo d'ar brezel ; ar merour a chomo da labourat he zouar gant he vugale. Ar baëmant avad a dlie ar merour d'he autrou n'hoa ket henvel en oll broiou nag henvel avechou daou bloas dioustu. Ar pez so sur, eme Lois Veuillot, e pep bro ar merour a elle beva ha caout eun neubeud arc'hant dezan he-unan. Ar baëmant a vije great muioc'h dre ar grëun al loëned eget dre an arc'hant.Eur vech paet he Chouël-mikeal, ar merour a ioa dinec'h den ne deue da c'houlen digantan contribution an tu-ma en tu-hont gant he autrou e tlie en em glevet, gant den all ebet. Ar vro e devoa far merourien eurussa ha pinvidica oa an Normandi. Eno ar merour a ouie pegement ar bloas ar ie d'he autron ; he c'houëlmikeal ne chenche morse. E meur ar vro eus ar Frans, an dudchentil a gemere oll madou ar penntiec pa dene ar maro dezhan. Ne lavarit ket re abred oa cris an dudchentil-ze. Red eo guelet perag e reant evelse. Hogen, cals a dudchentil a felle dezho guelet ho merourien oc'h en em zastum, oc'h en em glevet, o lacaat etrezho oll an dispign hag

an gounidegez, oc'h ober ar pez a hanver eur gommunaute. Ar guella skiant eo ar skiant prena, a lavare ar re goz ; ar gommunaute ne varv ket. Hon tadou a velas en eur lacaat ho douarou hag ho madou en hano an oll, ne vije morse great guerz varnezho ; ha setu int d'en em glevet evelse da lacaat pep tra en hano ann oll. Ar vugale a vije savet ha maget divar an oll, en esperans guelet anezho eun deis o paea dre ho labour hag ho gounidegez, ar boan a vije gantho ; ar re goz a vije maget ive divar ann oll, abalamour d'al labour ho devoa græt en ho amzer genta, ha dre an alion mad a roent c'hoas. Ouspen-ze, sur oant da chom atau en ho douar. An dudchentil a vije joa gantho guelet ho merourien oc'h en em glevet, rag guelloc'h e labourent ho douarou. En hon amzer, eur merour m'en deffe ann esperans da chomm atau en he verouri, a anavesfe guelloc'h he zouar, an doare d'he labourat, hag a lacafe he boan gant he aket d'ho labourat ervad. An dud so hirio var an douar n'emaint ket var ar mare da ober scol d'ho zadou coz.

An traou a ieas evelse beteg eur bloaveziou benag goude Charlemagn. Neuze tud cris ha didrues, c'hoas paian, eus a du an hanter noz, hanvet les Normans, a deuas dre vor beteg ar Frans, a ziskennas var an douarou, ha goude beza laeret, lazet, devet kement a gavent, ar c'heariou, an ilisou an ties, a bignas adarre var ho listri evit distrei d'ho bro gant ar pez ho devoa laeret. Ho bro a ioa paour, goloet a erc'h an hanter eus an amzer. Evel m'ho devoa cavet digemer mad er veich kenta, e teujont eun eil, eun trede gueich, aliessa ma heljont. Pa velent anezho o tostaat ous ann douar, an oll a rede gant an aoun hag an encres. Er mare-ze ha pell goude, ne oa ket a soudardet atau dindan ann armou. Ar Roue a ioa jeneral, an dudchentil he offiserien hag he soudardet. An dud divar ar meaz ne zeant ket c'hoas d'ar brezel, Hogen, aben ma vije kemennet d'ar Roue ha d'ann oll dudchentil d'en em zastum ha d'en em hasta evit arlui an enebourien, ar re-ma ho dije great ho zam, ha te-c'het var ar mor bras.

Neuze ar Roue Charles le Chauve a zisclerias d'an dudchentil ha d'he oll sujidi ne helle ket ho difenn a enep an Normandet, hag e pede pep den d'en em zifenn guella ma helje. An dudchentil en em lakeas dindan ar re galloudussa en ho zoues, sevel a rejont castilli gant mogeriou bras ha ledan ha tourigellou huel. Er c'hestel-ze, an oll dud divar ar meaz a gasse ar pez ho devoa a vella, pa velent an Normandet o tostaat gant ho listri etrezec an douar, en em zifennent gant an noblans ha dont a rejont abenn da viret outho da zont er vro. Setu penaus hon deuz bet ken alies a gastel bras dre ar Frans.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ann dibotaillerien adarre.

D'eus *Noyel-Muzillac*, e scriver d'ar gazeten *Le Morbihannais* :

Dilun, 5 a viz Meurs, epad ma oa tud Noyal er foar e *Questembert*, Prefet ar Morbihan a zigouèze dre guz en hou touez, ha ganthan Meur hor c'hommun, eur sitoian d'eus Muzillac, Commisser poliss Guenet ha tri jendarm. Piou oa en hon toues o clasc discarr ar Republic, ma oa bet red d'ar Prefet ober eur seurt beaich ha cass ganthan kement all a dud ? Ha discoaset e oa bet en hon touez eur vreuriez Communardet benag, egis e Monteau-les-Mines ? Oh ! nan eun dra benag all a oa'cals goassoc'h egis-se : ann autrou Marc-Dufraisse, a sodeut da serra doriou eur chapell digorret d'ar bobl heb aotre ar Gouarnamant, ha lacaat ar siel varnezhi. Cavet en devoa eul lezen coz, mæs beo c'hoas egis ma gaver atau pa ve c'hoant goasca ar gatoliket. A hent all, setu aman petra oa bet c'hoarvezet, hag en devoa græt d'ar Republicanet digorri ho diouscouarn hag ho daoulagat.

Er bloas 1874, e oa deut ar brud da redec er vro, en devoa eur potr iaouanc 16 pe 17 bloas guelet ar Verc'hez santel. Be oe peadra evid lacaat cals tud o tiredec e pelerinaich er plass-ze hanvet Kervio, eur c'hart leo benag eus ar vorc'h, var gresc eo bet peb bloas ann-niver eus ar pelerinet. Eun neubeut amezeien evid rei eur repu d'ann dudze, a savas da genta eul lochic gant balan, ha goudeze eun all gant pleinch a so bet distrujet gant en tân goal e 1882.

Ouspen ma so bet rentet pare eno eur fors tud clanv, ne n'hellan ket lavaret pe e guir pe ne ket ann niver bras-ze a dud a zigasse calsic arc'hant er vro d'ann dud a gonvers ha cals sicour d'ar beaurien.

Tud madelezus o velet kement-se a reas ho sonj da sevel en eur plass all e kichen, eur chapellic gant mein, oc'h implija evelse ann offransou a oa bet fiziet ennho. Ar chapell-ze ne oa ket c'hoas achu na kempennet tre, na ne oa bet græt ennhi act ebet a Relijion, rag n'heller ket henvel lidou a Relijion, pedennou lavaret gant eun neubeut tud fidel heb belec ebet gantho, ha setu ma so bet clasket ha cavet lezen ann 18 a jerminal, bloas X, hag ar pennad 294 d'eus Cod ar poanion evid difenn eus ar perc'henn en em zervicha eus he dra Ann dra-ze eo dibotailla eun ti dre avans, gant aoun e ve græt ennhan eun dra benag difennet.

Droug bras so savet gant ann oll dud dre aman o velet ober traou ken disleal.

Hol labourerien douar a zigor franc ho daoulagat, hag a vell penaus ar Republicanet, goude beza casset da zroug-zivez danvez ar Frans, a garfe ober dezhi coll he hano hag he relijion gristen.

Setu peu sort liberte a ro deomp ar Republicanet a gendalc'h ar *Morbihannais*, ar Gatoliket n'ho

deus mui conje da lavaret ho fedennou eleac'h m'ho deus c'hoant ! Da c'hortos, ne ve sarret ann ilisou, ar pez a alfe c'hoarveout kentoc'h eget na sonjit. Ar Brefedet hag ar Meariou a hello, hervez ho faltasi, serra ti pe chapell eur re benag heb gortos e ve bet barnet gant ann tribunal a be so bet græt eun dra benag control d'ar pennad 294 d'eus leor ar poaniou pe neus ket.

Kenneubeut hag ar *Morbihannais*, n'hon deus da lavaret hor santimant en affer-ze. Ann dra-ze a sell ous anu autrou'n Escop Guenet, mæs evelken, n'hellomp ket miret da lavaret eun dra. Ar Republicanet a lez ar Brotestantet, ar Juzevien hag ar Franmasonet da sevel evitho ties, kement ha ma kirint, mæs m'ho deus c'hoant ar Gatoliket da sevel ann disterra ti evid ober ennhan lidou ho Relijion, ragtal e vezo miret outho ma n'ho deus ket goulennet aotre ar Republic. Maro eo ar Gambetta pevar miz a so breman, mæs ne ket maro ganthan siouas ! ar gassoni en devoa ous ar Relijion gristen. Ar Glericalet ! setu ann enebour.

LE MADALEN.

III.

AR BENVEC A ENOR.

Mæs hen, en despet d'ann oll garantez-ze a zis-cuezent dezhan, ne ehane ket da lavaret gant eur vouez glac'harus :

— Muntrer me ! Int a sonj dezho oun goest da veza eur muntrer !

— Mæs ni n'her c'hredomp ket, a respontas Madalen. Ne ket possubl en deffe tad va bugale græt eur sort torfet.

Iann a savas en he za, a astennas he zaouarn eoc'h da bennou Jeannette ha Per-vihan, hag o sevel he zaoulagad varzu ann Eê, e lavaras :

— Var ann daou benn-man a garan kement, me hen tou ne ket me am eus græt ann taul.

— Me n'am boa ket ezomm e tije græt din eur sort lê, a lavaras hi o tiscuez dezhan he fizians, ha ne anavezan-me ket ac'hanoud abaoue va bugaleaich. Ha ne ket te ann den honest a ra kement a enor din hag a garan kement !

Ha ragtal, setu ann oll tiegez, kerent ha bugale oc'h en em vriata.

Evel ne helle ket ar brigadier miret da scuilla daëlou, e troas he benn evid sec'ha he zaoulagad gand he zorn.

Neuze oe clevet trous eur c'harr o tostaat, hag ar brigadier o c'houd e oa digouezet ar mare d'ober he zever, e savas, hag ez eas da gavout ann den oa bet roet dezhan da zioual.

— Iann Michaud, emezhan, poent eo partial.

Ar reuzeudic a reas d'he re dispega diouthan, hag e oa egis eun den ne vouie ket e clasc ober petra e oar dezhan.

— Partial ! emezhan, mæs perag ? hag evid mond da beleac'h ?

— Dam ! a respontas ar brigadier, en eur zis-cues ar paper oa bet roet dezhan ; evid mond da brison Mirecourt..

D'ar prison ! a estlamas ann daou grouadur en em daulas etre divreac'h ho zad.

Hen ive a seblante beza collet he fizians hag he ners calon.

Ne oa ken nemet Madalen a vouie petra rea hag a chome e peoc'h. Prest a oa, dre ar goulennou oa bet græt da Iann gant ar varnerien, e vouie ervad petra a vije c'hoarvezet, nemet e oa dislivet oll. Daelou ebet en he daoulagat du, nemet anat e oa he devoa græt he sonj evid mad. Be oa unan eus ar merc'hed-ze a voar kemer muioc'h couraich pa teu eur goal-heur benag da enebi outho, hag a zastum ho oll ners evid enebi outhan. Madalen a anavezaz ragtal penaus d'ar mare-ze ne oa mui ne met senti, hag e lavaras dezhan gant ræson ha gant teneredigez.

— Iann, emezhi, red eo senti ; anavezet e vezo teus græt droug ebet. Evid ma vezo en eur fæson anat d'ann oll, eo red e tremenfes dre ar brison hag ann dribunal. Bez calonec eta ! Arabad eo did disfiziout d'eus justis ha madelez ann autrou Doue.

— Ia ! Ia ! emezhan strafuillet, epad ma rede ann daelou var he visaich, guelet mad e vezo hag abars pell, e fazier, ha ne ket me am eus græt ann torfet, petra benag eo peb tra a enep din, mæs beza dispartiet dious kement hini a garan, ha mont keit all hag evid keit all amzer, piou voar marteze evid atau.

— Ober a ri peoc'h, eme c'hoas Madalen. Arabad eo did sonjal traou egis-se. Da c'hortos, ni so o vont da bartial evid Mirecourt. Me iafe avoalc'h da chomm er prison ma vije græt conje din ; ma ne ket possubl. me choaso va lojeis en eun ti all e kichen. Te a hello guelet ac'hanomp, pe da vihana, e vouezi emoun eno en da gichen, o sonjal ennhoud, o pedi evidout hag a galon ganes-te.

Ar voitur a zigoueze d'ar mare-ze en eenn dirag ann ti, hag e chomas a za. Voitur ar Mear a oa, goloet a oa, ha ridochou ler a gloze anezhi. Evid rei dezhan eun diveza testeni a vadelez, ann autrou Mear en devoa clasket miret ous Iann beza douget e car ar prisonnerien ha goapeet gant ar bobl dister.

— Alo, eme ar brigadier, erru eo ar mare.

Unan eus he archerien a astennas dezhan ar grizillonou, mæs Madalen o veza sellet outhan evel evid goulenn e vijent bet espernet da Iann, hen a guzas anezho ragtal, hag e lavaras en henvelep feson ne oe clevet nemet gant Madalen.

— Ma ! neuze n'ho lakin ket ! mæs red eo dezhan dond ganin. Ar gourc'hemenn eo !

Iann Michaud en devoa clevet ha guelet.

…e so prest emezhan.

…neuze e oa Jeannette ha Per-vihan a begas …nt, int a bege gant he zillad, hag a daule ho …ch endro dezhan. Hen he unan a stouas …zho evid bouchat dezho, hag ho zri ne rejont …difrunca hag hirvoudi.

…ed e oa achui.

Madalen a oa c'hoas ar c'hrenva en taul-man. Hi …gas er vugale, a zistagas ann tad, hag o vou-…dezhan evid ar veich diveza :

— Kers 'ta, emezhi.

…ann a lamas er c'harr hag ar brigadier var he …ch, heman a astennas eun taul fouet d'ar marc'h …pell só en hent. Ar re oll a oa chomet eno o …ojal ober goab ous Iann pa vije æt cuit, a oe …llet var daou gostez ar ru, hag e oe eun trous …as gantho hag evel eur glao goal hanoiou ha sot-…noiou.

Madalen n'helle mui: tost da fallgaloni e coue-…zas d'he zro var ar scabel var behini e oa bet ase-…et Iann, ha neuze eo e tiredas ann daelou dious …e daoulagat.

— Oh ! emezhi dre greis he daelou, ann dud …all ! ann dud fall !

En deves-ze dious ann abardaez e kemeras ar …oitur da vont da Virecourt. Abaoue neuze ne oa …ët bet guelet mui e Vittel.

V.

AL LESVARN.

Etoues ann oll reglamanchou a heulier en hon …ouez evid renta ar justis, hini ar Jury eo a verit …muia ar fizians hag ar respet.

Daouzec den divlamm a vez tennet ho hanoiou d'ar sord, ha goude beza bet o chilou kement a so da lavaret a enep ann hini e ve tamallet eun torfet dezhan evel kement a vez da lavaret evithan, int en ho c'houstians evel tud honest, a lavar pe hen só coupabl pe ne ket.

Evid ma ve barnet d'ar maro, e renc beza græt eur c'hrim e guirionez, hag heman a renc beza goal spontus. Pa ve rentet he liberte d'ann den, e seblantefe e ve achu peb tra, ha gouscoude ne c'hoarvez ket atau. Ann dud goassoc'h didruez eget ar justis, a gendalc'h atau o rebeich he dorfet d'an den, goude m'he deus lavaret ann dribunal e oa divlamm pe d'ann neubeuta n'en devoa ket græt ann droug a damaller dezhan. E carteriou so eus ar Frans, beza bet barnet gant al lez-varn, a so peadra evid coll da viken er bed-man enor eun den, evid ober anezhan eun den fall. A enep ar santimant diskiant-ze eo e fell din enebi o scriva ann histor-man.

C'hoant am boa bet da velet barn Michaud. Ar c'henta tra a velis en eur antreal el lez-varn, a oe guelet he visaich peger cheinchet a oa. Goude 8 miz prison, e seblante beza deut 20 bloas cossoc'h ne oa mui var he benn nemet eur pennad bleo guenn-cann ; he visaich ker fresc ha ker laouen gueichall, a oll dislivet ha goasseat. Marcou, oa e vije bet lavaret e oa collet he benn ganthan, ha marteze e vije bet c'hoarvezet ive, panefe carantez Madalen en genver.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

HANO AR JUREET

Setu aman hanoiou ar Jureet evid ann eil lez-varn eus ar bloas 1883, a dle digorri d'al Lun 9 a viz Ebrel, gant ann autrou HAMEL, Conseiller al, lez ann dic'halv e Roazon, da Bresidant.

Ann autrounez :

Floc'hlay, Iann-Frances-Vari, Sant-Segal.
Landrac, Bernard, Brest.
Le Gac, Paul-Jos-Vari, Montroulez.
More, Sebastian, Rosnoën.
Chevalier, Alfred-Jules, Montroulez.
Nedelec, Jos, Kerahez.
Daëron, Corantin, Castelnevez.
Laizet, Hervé, Plougonven.
Coïc, Iann-Ber-Louis, Kerahez.
Lehir, Stanislas, Kemperle.
Tallec, Per-Mari, Riec.
Leplat-Duplessix, Charles-Adolf, Kemper.
Causeur, Gabriel, Loc-Maria-Plouzane.
De Poulpiquet, Charles-Jos-Vari, Fouesnant.
Soudry Jules-Fanch-Mari, Kemper.
Pinet, Charles, Landerne.
Juguet, Victor, Castellin.
Beaucourt, Alphons, Castellin.
Meillard, Frances, Lanveoc.
De Puyferre, Guillon, Arzano.
Inizan, Laurans, Plounevez-Lochrist.
Mahe, Visant, Plouegat-Guerrand.
François, Charles, Brest.
Cloarec, Per, Gouesnou.
Picaut, Albert-Mari, Plougastel-Daoulas.
Berthou, Iann, Lanhouarne.
Bertheleme, Iann, ar C'hlostr.
Cabaret, Alfred-Edouard, Brest.
Guirriec, Emmanuel, Landivisiau.
Du Pontavice du Vaugarny, Hilaire, Locquenole.
Le Guellec, Iann-Corentin, Plozevet.
Kersaudy, Arsène, Pont-Croas.
Mallegol, Youen, Hanvec.
Allain, Louis-Vari, Tremeoc.
Kerdoncuff, François, Loperhet.
Coué, Hyppolite-Marie, Landerne.

Evid derc'hel plass ar re a vankefe.

Miossec, Michel, Kemper.
Le Bars, Prosper-Mari, Kemper.
Germond, Arthur, Kemper.
Canet, Anton-Desire-Marie. Kemper.

KELEIER.

GUILVINEC, *18 a viz Meurs.* — Ne gont ket ar pez so bet paket a vrilli beteg hen. Gouscoude ar bagou a sorti er meaz bemdeis, hag a so deut aman d'eus Douarnenez, 60 chaloupe abaoue miz-C'huevrer. D'eus ann 20 eus ar miz-ze beteg ann 28 n'eus bet paket nemet 220 doussen brilli, so bet guerzet 10 ha 15 lur ann doussen ; ann amzer ien eo a greder eo a so caus, ma ne teu ket pesket var ann aochou.

Guelloc'h eo bet peskeres ar grillet hag al legristi couls hag hini ar pesket fard, ar pesket bras.

DOUARNENEZ, *15 a viz Meurs.* — Ann autrou Renod, Adolphe, d'eus Douarnenez, a ioa o vont gant he voitur da veingleuz ann Intron-Varia e Poullan gant he genderv, Guegen, Prosper. Be oant o sevel eur grec'hen e kichen kear ar Mont, pa bartias ar marc'h d'ann daou-lamm, Renot, o clasc derc'hel varnhan, a gouezas, hag en despet d'ar sicour a roas dezhan Gueguen, ho clasc he zerc'hel dre he vreac'h, e rencas coueza var ann hent. Unan eus ar rojou a dremenas var he fass, hag a dorras dezhan he garvan izela. Dastumet ha digasset ragtal endro da Zouarnenez gant Gueguen, e oe sicouret gant ann autrou Morvan, medisin. Heman en deus lavaret ne sonje ket dezhan e ve danjer bras evithan.

SANT-IANN-TROLIMON, *15 a viz Meurs.* — Blayon, Noël, labourer douar er vorc'h, a oa o labourat en eur parc, pa anavezas e oa peget ann tân e liors plous Le Loc'h, Iann, he amezec. Ragtal, en eur gervel d'ann tân, e tiredas var ar plass, ha re gear ho veza deut oll var he lerc'h, ne zalejont ket da vouga ann tân, eleac'h ma oa bet peget da genta. Eur bern plous so bet collet, mæs assuret a oa gant ar gompagnunez l'*Aigle*.

Credi a rer eo bugale al Loc'h ho devoa lakeat ann tân dre ho dievezdet.

SAINT-PETERSBOURG, *21 a viz Meurs, dious ann abardaez.* — Gouarner Moscou en deus resevet eul lizer. hag hi a lavar dezhan, penaus pa n'en deus ket roet ann Impalaër ar Vamm-lezen nevez a oar e c'hortos diganthan, eo eun dever miret ne ve curunet, hag e ve red evid-se, lacaat ar *C'hremlin* (eur fort), da lemer.

CATANE, *22 a viz Meurs.* — Ann *Etna* a so eur menez huel er Sicile, hag a voar dislonca tân.

Ann teurgennou so en dro d'ar menez bras, a ginnig disac'ha en douar.

Ienn eo, ann amzer so goloet, hag ar menez tân a zislonc eur fors ludu ha sabl, ar c'hrenn douar ne ehan ket, hag el leac'hiou tosta d'ar menez. Cals ties so disac'het en douar digorret dindanho.

Ann autrou Thibaudin, Ministr ar brezel, a lavar e tigasso d'ann diou Gambr d'ann distro, rag[illegible] int e vacansou ac'han d'ann 19 a viz Ebrel, eu[illegible] zen var ar mod da zastum soudardet, ha da la[illegible] anezho da avans etrezho.

Evid al lezen a sell ous ar mod da sevel soud[illegible] det, ar Jeneral Thibaudin a so eun tamic dishen[illegible] dious hini ar Gommission ne c'houlenn mui [illegible] met eur bloas servich digant ar re so en em [illegible] d'ar scoliou, mæs goulenn a ra ive eur bloas [illegible] vich digant mab hena ann intanvez, hag ar c'ho[illegible] d'eus eur vanden minoret ha d'eus kement [illegible] n'ho devoa tam servich da ober, herves ar penn[illegible] 17 eus al lezen votet e 1872.

Seblantout a ra beza serten, hervez ar brud [illegible] lakeat da redec, penaus ann autrou Waddington Senatour, bet Ministr ann afferiou evid diaveaz[illegible] vro ha Presidant ar C'honseil, a vezo casset evel cannad dreist-ordinal da Voscou, evid derc'hel plass ar Frans d'ann devez ma vezo curunet Imp[illegible] laër ar Russi er gear-ze. Ar Jeneral Pittié a za[illegible] c'ho plass Presidant ar Republic.

Bez ez eus e meur a blas eul leor e peleac'h [illegible] caver hanoiou ann dud so eno, ho micher hag [illegible] leac'h e pehini emaint o chomm. Al leor-ze e P[illegible] ris so hanvet almanach Botin. Hogen, eur re b[illegible] nag o veza couezet dindan he zorn hini ar blo[illegible] 1864 e teuas sonj dezhan da velet ped marc'hadou[illegible] guin a oa neuze e Paris, hag e velas e carge h[illegible] hanoiou 19 pajen hanter eus al leor-ze. Hogen ne vec'h ket goest da gredi ped a so hirio, neu[illegible] beutoc'h eget 20 bloas goude : 66 pajen! tra sou[illegible] zus ! Abaoue ma eo clanv ar vinien e Frans, ha n[illegible] zastumer mui a vin, eo ma verzer ar muia, ar pez a ziscuez anat ne ket bet havet ann oll guin-ze va[illegible] ar vinien.

Ar priejou Piquette, labourerien douar e Ke[illegible] riouallan, parræs Guilligouarc'h, ho deus collet dre eun tân-goal, eur bern segal savet var al leur-dor[illegible] na e kichen ho zi. Kerkent ha ma oa bet anavezet e oa peget ann tân-goal, e oa diredet eun 20 d[illegible] benag, ha gant ho sicour, so bet allet dioual na[illegible] begfe ann tân en ties. Eur c'holl eo d'eus vardro[illegible] 250 lur. D'oc'h ma so bet allet goud, eo eur re[illegible] fall benag en deus lakeat ann tân.

GUENET, *21 a viz Meurs.* — Prefet ar Morbihan, en deus difennet ous Mear Beganne hag ous adjoint Glenac ober ann deveriou eus ho garg, rag m'ho deus kemeret pers en eur banket Roïalistet.

SANT-MALO, *21 a viz Meurs.* — Partiet eo ann oll listri a ialo er bloas-man d'ann *Douar-Nevez* d'ober ar peskerez moru. Tri lestr ha tregont a so partiet, ha gantho 600 martolot.

CALAIS, *22 a viz Meurs.* — Dre aman ez eus eun tourmant spontus, heb ann amzer so en em

[illegible]hen ober eun neubeut devechou so, hag [illegible]dud d'eus ar c'heariou tro-var-dro so goal [illegible]gant-se.

[illegible]VINEC, *18 a viz Meurs.* — Er sizun tremen[illegible]us bet sort peskerez.

[illegible]ag peskerez so digouezet amam d'oc'h [illegible]nez. Oll int æt d'ar mor en abardaez-man. [illegible]20 ar peskerez so bet mad. Deac'h 19 a viz [illegible]da zivheur goude creisteis, ar vag peskerez [illegible]hanvet *Les Droits de l'Homme*, a so bet [illegible]er mor e bouae Goayen, dre eun taul avel [illegible]n nord, nao martolod a oa e bours ar vag-

[illegible]ugarez Doue, eur mestrouer eveziand, han[illegible]Buer, Iann, en devoa guelet ar vag-ze o vond [illegible]oeledi, hag o tont da vouel var al leac'h ar [illegible]a ma oa possubl. ec'h hellas savetei ann nao [illegible]avije bet collet, taul chans, eur pemp minu[illegible]goude, panefe he sicour. Ar vag peskerez so [illegible]lenjet ragtal gant eun neubeut bagou e pors [illegible]Guenole, hag ann dud vad a oa deut da si[illegible]ann dud keaz-ze. ho deus allet, gant poania [illegible]savetei traou ar vartolodet-ze hag ho rouejou.

[illegible]n taulat glizigou a oa couezet en devechou [illegible]za var ar c'hostez e bouae Douarnenez, a so æt [illegible]ha breman ne baker couls lavaret netra, kense [illegible]partiet ar pez brassa eus ar vartolodet evid [illegible]d d'ar Guilvinec da velet ha guelloc'h e vezo [illegible]

[illegible]ONK-KERNE, *21 a viz Meurs.* — Deac'h, Dimeurs [illegible]digouezet er pors, eur vag peskerez d'eus ar [illegible]vinec a ioa ganthi eur 15 doussen benag brilli. [illegible]en, egis ne blije ket d'ar mestrouer ar pris a [illegible]ger dezhan evid he besket, hen so distroet [illegible]han d'he bors peskerez.

[illegible]OËLAN, *17 a viz Meurs.* — Mari-Anna Guillou, [illegible]vez Bourc'his, oajet a vloas ha tri-ugent, a [illegible]chomm gant he breur caer hag he merc'h e [illegible]aux, e parræs Moëlan. Egis m'he devoa clas[illegible]meur a veich d'en em laza, he bugale he di[illegible]lle gant cals eves ; mæs Dissadorn vintin, o [illegible]a allet en em laeres, ez eas d'en em daul er [illegible]-da veuzi. Guelet e oe gant treizour ann Dor[illegible]ez, a c'halvas ragtal d'he sicour eun den han[illegible]Le Bourhis, a oa he vicher dioualler histr. He[illegible]n a lakeas he goket var ar mor, hag a hellas [illegible]na dious ar steir ann intanvez Le Bourhis. Hou[illegible]n a hent all en em sicoure he unan, rag deut a [illegible]c'hoant dezhi da veva c'hoas. Siouas ! dezhi, [illegible]et e oa bet gant ann dour ien. hag eun neu[illegible]nt goude e varve gant eun taul goad. Mæs en [illegible]man e oa achu ha neus bet pare ebet mui.

[illegible]otret ann 28 devez a oa oc'h ober ho amzer e [illegible]per, so bet casset d'ar gear dimeurs diveza.

D'ann devez kenta a viz Ebrel, e tigouezo potret ar bragou lien d'ober ho zrizec devez.

Ann autrou duc de Chartres, goude eun neubeut devechou tremenet e Nice, a so partiet evid ober eur veaich hir evel m'en devoa c'hoant. Deut so kelou deomp e oa bet guelet o tremen dre Athenes.

Ar re a zalc'h e Lyon ar stal leoriou en deus græt marc'had pourvei, kement a sell outho, d'ar scoliou kear e *Lyon*, ho deus casset eul lizer d'ann autrou Mear, evid disclæria dezhan ne hellent ket, evid senti d'ho c'houstians, kenderc'hel o pourvei al leoriou so bet condaonet gant ann Ilis.

SANT-BRIEC. — N'eus ket pell, pemp serjant poliss, a oe carget da brisonia eun den iaouanc, a oe tamallet dezhan beza græt eul laëronsi, mæs pa oe paket ganthо ha ma oant dija o vont d'he gundui er prison, e tec'has cuit ; hogen, ar serjanted a redas var he lerc'h, hag he bacas e ru Sant-Gilles, mæs neuze ann den iaouanc a dennas varnezho gant he revolver. Ho zizout a reas, ha tri serjant a oe goal c'hlaset ; unan a bacas eur bolot en he beultrin, eun all daou volot en he gein, hag an drede tri bolod en he gein, hag a so bet treuzet he scoa gant unan eus ar bolodou. Caer en devoe ann den-ze en em zifenn cals, e oe paket adarre. Lavaret a rer penaus he gerent so tud enorabl eus kear.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Joannet, cure e Sant-Salver e Brest, a so nevez maro.

Madou ann douar.

N'eus mui netra d'ober var ar marc'hajou, ne verzer na ne brener, hag ar priziou a so atau henvel.

Credi a rer penaus e kendalc'ho ar stad-ze bete ma vo guelet sclæroc'h penaus e vezo er bloas-man ann eost en Americ hag e Frans.

D'eus New-York ema 16 lur 93 centim ar sac'had 200 lur.

Setu breman penaus ema pris ann oll edou dre ar sac'hat 200 lur. Guinis, 19, 21 lur, ed meurs, 27, 28 lur, mond a ra beteg 25 lur 15 g. 25 lur 10 g. Segal, atau ar memes pris evid ann danvez brao, ann danvez peus-vad ha divalo, distaul. Hey ..... Kerc'h, 16, 18 lur ar sac'hat. Ed-du, 14 lur 10 g. 19 lur 10 g. Avalou-douar egis kent, re nevez eus ann Afric, 80 lur ann 200 lur pouez.

KEMPER. — *Dissadorn 24 a viz Meurs 1883*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. »» g. — Segal 16 l. »» g. — Hey 16 l. »» g.— Kerc'h 16 l.»» g.— Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 10 l. 10 g. A

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Pendant cinq ou six jours, la rente a subi une dépréciation continue, et qui menaçait de prendre les proportions d'un désastre. Mais, ainsi que je vous l'ai dit, les approches de la liquidation devaient éveiller l'attention des puissants directeurs du marché. Ils se sont hâtés d'enrayer le mouvement, et aussitôt les cours se sont relevés.

Ce qui provoquait la baisse, c'est la menace d'une diminution d'intérêt sur le 5 0/0, par voie de conversion ou par voie de réduction. Les porteurs de 5 0/0 ont pris peur, comme on devait s'y attendre ; ils ont vendu, et ce sont leurs ventes qui ont produit sur le marché un ébranlement aussi profond.

Quoiqu'il en soit, la reprise actuelle ne change rien à la situation. Il reste acquis que le gouvernement va tenter bientôt de se procurer l'argent dont il a besoin, par une opération quelconque, réduction ou conversion. Toute la question est de savoir à quelle combinaison il aura recours. La conversion, ce sont les intérêts des rentiers sauvegardés dans la mesure du possible ; la réduction, ce sont les intérêts des vendeurs complètement sacrifiés.

Le sort de la Bourse dépend donc désormais de la combinaison à laquelle s'arrêtera le gouvernement.

Je vous ai engagé à acheter de la franco-algérienne dès le cours de 400 fr. Aujourd'hui la franco-algérienne est cotée 510 fr. Il y a donc là pour ceux qui ont suivi mes conseils un bénéfice important.

Dans ma dernière causerie, je vous engageais à acheter des lots Turcs. Je suis convaincu de la hausse sur cette valeur. Ils dépasseront 100 fr. sans doute, pour le moment, ils ne donnent pas d'intérêt ; mais ils donnent droit à 6 tirages annuels, avec des lots de 600 mille fr. pour le premier numéro sortant, le reste en proportion.

Et puis, n'oubliez pas que l'on négocie en ce moment le raccordement du Chemin de fer de la Turquie d'Europe avec les lignes autrichiennes. C'est une très-belle perspective pour les lots turcs, qui, avec l'intérêt qui en résultera, doivent devenir une valeur de placement.

Ceux de mes lecteurs qui seraient disposés à suivre mes conseils peuvent s'adresser à nous ; nous sommes en mesure de leur livrer des lots Turcs, dans d'excellentes conditions, et sans qu'ils aient à passer par l'*aléa* du marché.

Les Parts de Lourdes, n'ont pas cessé d'être demandées et de monter depuis mon dernier bulletin. A l'heure qu'il est, elles se négocient couramment à 60 fr. et les actions à 260 fr. Elles atteindront un cours sensiblement plus élevé. Les bénéfices que doit certainement recueillir cette affaire, particulièrement l'été prochain, ne laissant aucun doute à cet égard.

Je sais que plusieurs de mes lecteurs sont engagés dans le Crédit de France, dans la Banque romaine et dans le Crédit de Paris ; c'est pourquoi en vue de leurs intérêts, je suis ces trois affaires très-attentivement. Toutefois, je ne puis encore rien leur dire de précis et de définitif à ce sujet. Je sais qu'un pas très-important a été fait ; je sais que l'on prépare des combinaisons desquelles sortirait le salut des trois sociétés ; mais les choses ne me paraissent pas encore suffisamment avancées pour que je vous raconte ce qui se fait. Je craindrais trop de vous donner des espérances que les faits viendraient ensuite démentir. Je ne puis que vous recommander un peu de patience : ce n'est peut-être qu'une affaire de huit jours.

Je ne vous parle pas des autres valeurs, l'état actuel de la Bourse ne permettant d'émettre à cet égard, et pour le moment, une appréciation raisonnée. — ST-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LA VIE sédentaire amène des désordres douloureux de la vessie et les reins, que l'on combat par l'usage quotidien de l'eau minérale de Pougues.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris
STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.
Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.
Envoi de photographies. — Prix modérés.
A. PARENTY, *Directeur*.

Le Docteur CHOFFEL offre *gratuitement* à tous nos lecteurs la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa **Méthode**, consacrée par 10 années de succès dans les *hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE énergique pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes délicates.
VIN CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie
LYON 11bis, rue Bourbon, 11 PARIS MEYNET & Cie, 11, Quai de la Mégisserie

Gd Prix de 16,600 francs
QUINA-LAROCHE
ÉLIXIR VINEUX
Apéritif, Fortifiant, Fébrifuge
CONTRE
les Affections de l'Estomac
ANÉMIE
FIÈVRES et Convalescences de FIÈVRE
SANG PAUVRE
PARIS, 22 & 19, RUE DROUOT, & PARIS

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIVEC'HVET BLOAVEZ. (N° 14) DISSADORN 7 A EBREL 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a die heza great da Berc'hen ar gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, pebken.

Dezhan ivez e tle heza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 7 a viz Ebrel 1883.

AL HI.

Kenvrois keaz,

A vihanic peus desket ho Relijion, hag a drugarez Doue hoc'h eus dalc'het stard d'ho feiz. A hent all ec'h ouzoc'h penaus ann hini a ro marc'hat da gahout eun dra a renc, ma ve rentet ar pez en deus kemeret, beza soursius da baea ar pez peus græt marc'at d'he gahout. Hogen cals a so hag ho deus disonjet pell so penaus mar g'ho 'deus græt marc'hat da gahout ar gazeten brezonec beb sizun, eo gant ma gassefent heb manc pris ar gazeten. Ne ket goal æz scriva ar brezonec en eur fæson dereat, ouspen evid he scriva e renker implija calsic amzer, henez eta a renc beza paet hag ann hini a baes anezhan hag a laca moulla ar gazeten a renc a hent all beza dic'haouet ive d'eus he boan, d'eus he labour ha d'eus he zispign. Hogen n'hello ket hen ober ma ne zigassit ket he zeleat dezhan ha ma ne gassit ket dezhan ar pez a vankit n'hello ket paea he scrivanier nag he labourerien. Ne gavfer ket æs ma ve ehanet digass ho cazeten deoc'h kerkent ha ma achu ar bloas peus paet, ha gouscoude marteze vije bet red hen ober, mancout a rafe deoc'h me gred eun dra benag, ha neuze ma cavjec'h eur gazeten all benag neus fors gant piou ve scrivet hag e peu sort kiz, ec'h en em daulfec'h egis ar bleizi varnezhi evid he lenn, heb sellet cals gant piou ve scrivet hag e alfe c'hoarveout e noazefe cals deoc'h. Biscoas n'hoc'h eus clevet va hano na gouezet piou oan, mæs serten ec'h hellec'h beza e oan mignon deoc'h, n'em bije ket caret ho trompla, hag ec'h hellec'h cahout fizians ennhoun, pa ne scriven nemet var bouez traou a anavezen o veza ma oan belec. A dra sur ne hellec'h ket lenn ar gazetennou all a vezo casset deoc'h gant ar Republicanet gant kement a fizians, ha marteze ec'h alfent noazout deoc'h evid ar bedman, ha goassoc'h siouas ! evid hoc'h ene. Kense eta ma ne fell ket deoc'h ec'h alfe beza tamallet deoc'h beza en em noazet deoc'h ho unan sicouret ann hini hoc'h eus ha diouallet d'he lezel da goueza. Great mad ho sonj, ha ma vankit eun dra benag evithi, ho pe sonj penaus eo eun dever a justis evidhoc'h paea ho tle, memes evid ann dra-ze ha bezit aketussoc'h en amzer da zont d'hen ober d'ar mare. Pe c'hui hoc'h eus kemeret ar marc'hat hoc'h unan da gahout ar gazeten, pe eur re benag all en deus hen græt evidhoc'h eo atau ar memes tra. Mar plij ar gazeten deoc'h ha m'hoc'h eus kendalc'het he reseo pa oa achu ar marc'hat kenta eun dever eo evidhoc'h kenderc'hel ive da baea ; ne garfec'h ket ez afe eur re d'ho ti da gemer ho traou heb paea. Ar re all so eveldhoc'h, hag a garfe e ve græt dezho evel ma reant deoc'h. Poan am eus oc'h ober deoc'h rebeichou ken c'huero, mæs ne ket ar veich kenta, ha ma carfec'h beza chilaouet abaoue ann taul kenta, hag abaoue, al liziri clemm hoc'h eus bet d'eus pers rener ar gazeten, ne vije bet mui red her goulen adarre digan eoc'h. Ma ne baeit ket hag heb dale ez aio ho tle var gresc hag a so lod ac'hanoc'h a vanc 5 ha 6 bloas Ar pez so sur ne hello ket kenderc'hel ann traou en dail-ze, ha ma na baeit ket heb dale e, varvo *Feiz ha Breiz*.

D'eus pers rener ar gazeten,

A. DE KERANGAL.

Taulet ha distaulet var ar mor.

Dious ann abardaez en em gavé dastumet eun neubeut tud var bord ann aod e Bro-Saoz. Ho zi ne oa ket unan eus ar re vrava, mæs æs a oa evid loja tud. D'eus daou du ann nor e oa rouejou ha linennou e stribill, hag a a ziscueze evelse pehini oa micher perc'hen ann ti, a oa o vont da gimiadi dious he oll diegez, hag a c'houlenne digant ann autrou Doue sicour abars mont cuit. Eun den coz harpet êtal an ti a ioa o causeal gant eur verc'h a oa ive harpet var he c'hoar. Guisket gant eur chupen deo ha guisket ganthan boutinezou ler hir, ar pesketaer var bouez mond cuit a vouche c'hoas eur veich oushe vugale hag a selle gant ar vrassa dene-redigez ous ar vam a zouge c'hoas eur vagaden var he barlen. Eur potr henvel tre ous he dad a ioa

en he gichen, dougen a rea eur vantel var he ziouscoas, hag e ioa en he zorn eul letern a dlie ho sclærijenna e creis ann devalijen eus ann noz, a dlie beza tenval pa ne vije ket paret varnezho ar sclærijen eus al loar.

— Beaich vad a lavare ar potr coz, ha guelloc'h distro Iann, ne vanc ken did nemet bennos ann Env, hag hounez ne vanco ket did ma keres he goulenn, mæs ma hini ive a vézo evidoud evid da zifenn. Ra zeuio ann autrou Doue d'as benniga, te ha da veaich ive.

Ar vam-goz ive en em unanas ive evelthan, ha neuze e partias ar pesketear gant he vab bihan, hag int ho daou a lamas en ho bag.

Antronoz, pa oa ann deis o vond da darza, oll diegèz ar pesketer a oa var zaô. Ar verc'h coz, hervez ann ordinal, a ioa o kempenn ar gambr, ann eil a auze lein, hag ar vam a lakea da sec'ha ha da domma dillad ann tad hag ar mab. Evelken, tremenet e oa eun heur amzer, hag e teuas da veza nec'het, rag int a zalee cals pelloc'h eget custum. Eun heur all a c'hortosas c'hoas, hag e lavaras neuze d'he zad :

— Va zadic keaz, ma carfec'h sevel var ann deurgen, marteze ec'h alfec'h guelet hag anaout he vag var ar mor d'oc'h he voel, ne c'hoarvez ket alies ganthan e chomfe keit all, dreist oll pa ve brao ann amzer hag ar mor e peoc'h. Hor mabic ne oa ket goal iac'h deac'h, ha ne vije bet ken nemet abalamour da ze e tlefe beza distroet kentoc'h.

Ann tad coz a sortias er meaz, ha neubeut goude e ieas he vugale vihan oc'h he heul, hag e chomas ar vam he unan gant he mab nevez ganet.

Eun heur all c'hoas, hag e teuas ar verc'h coz da lavaret d'he mam, penaus unan eus ann amezeien en devoa prezeget gant he zad epad ann noz hag en devoa clevet ganthan e vije distroet d'ar gear heb dale.

Plijet gant Doue ! eme ar vam ; biscoas ne de bet chomet keit all nemet en devez m'en deus saveteet martolodet ar *Marie*.

Neuze e c'houezas ann tan gant muioc'h evez, a dostaas guelloc'h ann dillad outhan, diskenn a reas eur banne dour zomm er bolennou, mæs den ebet ne begas en he zijuni.

Ann heaul a ioa dija savet huel var ann oabl pa en em zastumas adarre ann oll diegez en ti, mæs ar mestr ne oa ket digouezet c'hoas. Gouscoude e pegas ann oll gant ho dijuni, petra benag ma oant oll goal drist, rag ma oa daou blass golo e kichen ar vam, ann tad coz he unan ne fæsonne ket cahout aoun, gouscoude ec'h hastas dribi he zijuni hag e sortias eus ann ti. Tremen a reas gouscoude ann nemorant eus ann deis, hag e oa ann heaul o vont da guzet pa sortias he unan græg ar pesketaer pa oa cousket he magaden evid mond da velet var ann deurgen, eus a beleac'h e veler pell var ar mor.

N'hellent mui cuzet pegement e oant nec'het hag epad ma oa dalc'h mad ann tad coz o vont ha o tont, o sellet ingal var ar mor. Ar vamm hag ar verc'h na ehanent ket da lenva.

— Ann hini a laca he fizians e Doue, n'en deus netra da zouja, a lavaras ann tad coz.

— Guir eo tad, a respontas ar vamm ; hen eo devoa atau fizians e Doue, hag ann autrou Doue n'he ancounac'ho ket.

— Sonj e teus, Mari, a gendalc'has ann tad coz, ped gueich oun bet sicouret gant dorn madelezh Doue, pa goueze varnoun eun taul amzer bennak ha ne hellen mui beza sicouret gant ann dud.

Gant eun henvelep comzou leun a feiz hag a fizians e madelez Doue, eo ma glaske ann tad coz rei fizians d'ann oll tiegeziat tud, hag e creis he galon e pede er memes amzer ann autrou Doue da sicour he vab en anken.

Ar pesketaer evid pehini ho devoa assambles kement a anken hag a fizians, a oa bet eurus epad ann noz, mæs da dars ann deis, pa oa digouezet ar mare da zistrei, e teuas da sonj dezhan en devoa promettet d'he vreg en dije digasset dezhi eun dornadic bezin. Dress d'ar mare-ze ec'h en em gave e kichen eun neubeut kerec a zisoloe d'ann izel vor, ha var bere e vije cavet stanc ar bezin a felle dezhan da gahout. Ober a reas penn ragtal varzu ar c'herrec-ze, hag o veza lammet varnezho, e roas he vag da zioual d'he vab, hag o veza lammet var ar c'herrec gant sicour he voaff, e tastumas ann oll bezin a gavas dindan he zorn er plass-ze, o sonjal en dije allet dastum cals muioc'h, e redas da benn all ar garregen, ha pa oa eno e clevas mouez he vab o lavaret dezhan penaus ar vag a oa distaget gant al lano. Redec a reas d'he sicour, mæs re zivezat a oa, rag ar potr a oa redet var hed eun ugent metr benag ac'hano. Allout a hellas c'hoas guelet Neptune, he gi leal o redec d'eus ann eil penn d'egile d'ar vag o clemm hag oc'h hirvoudi truezus egis m'en dije allet compren e peu sort danjer en em gave he vestr. Anaout a rea pegen prim e vije bet goloet ar garregen gant ar mor, ha pegen diæs e vije bet d'he vab abalamour d'he sempladurez ha d'he neubeut skianchou assambles en em zioual he unan, hag enebi ous ar goagennou evid dioual he vab. Sellet a reas ous he vab gant cals teneridigez, hag o pedi e creis he galon ous ann Hini a helle hebken savetei ho buhez dezho ho daou, ec'h estlammas egis ma vije bet lavaret dezhan eun dra benag d'eus ann Env. Couraich ha calon evid c'hoas, ne ket collet peb fizians, hag o vernia en dro dezhan ann oll mein ha tamou kerec a gave var he dro, e vernias anezho var ar plass huella eus ar garregen bete marencas ehana, rag ma save ann oll goagennou dreiset evelse dezhan da genderc'hel he labour ze e crapas var ar bern mein-ze, hag e plantas ennhi he voaf evid en em herpel ha dioual se he vuhez ken talvoudus d'he famill. Ann menn diæsa a dostae evithan ; sevel a rea ar huélloc'h eget penn he zaoulin, mæs ma save var bouez, al lano ne rea distruj ebet, ha penag ma oa deut da sonjal ec'h alje ar mor dreist he ziouscouarn ; he voaf he devoa avoalc'h evid he soutenn.

Ar mor a oa savetbeteg he zargis neubeut e c'holoe he ziouscoas, hag e tizas he vuzellou neubeut ha neubeut. Sonjal a reas e oa o vont da veuzi, hag a labouset mor a rea kement a drous endro dezhan, ma vije bet lavaret e sonje dezho he zispenn abars pell. Neuze e c'houlennas digant ann autrou Doue beilla gant madelez var he dud, hag e sonjas dezhan e oa o vond da veuzi. Ker spontet a oa, ma sonje dezhan e oa eur vanden teuziou oc'h astenn ho c'hrabannou varnezhan hag o crafa peg ennhan, evid he stlenja gantho da voelet ar mor.

Neuze e teuas c'hoant dezhan en em zavetei ; kemer a reas calon hag oc'h anaout ne save mui ar mor, hag e oa commanset da ziskenn. Neuze en em gavas eurussoc'h hag ec'h huanadas gant joa.

— Trugarez, emezhan, o va Doue ! rag m'hoc'h eus bet truez ous va bugale hag ous va groeg, en eur zioual dezho eun tad hag eur pried, guelet a hellin c'hoas ar re a garan kement. Ker buhan e tiskennas ar mor evel ma oa savet buhan. Dija ec'h helle sevel he zivreac'h eoc'h ann dour, evid ho zomma hag oc'h en em gavout erfin var ar seac'h, ec'h en em daulas d'ann daoulin o renta trugarez d'he Salver. D'ar mare-ze e glevas he gi leal, *neptune*, o lemer ganthan da lipat he fass, hag he vag o veza deut da skei ous ar garregen, he vab oa bet lamet ebars ar mor ; o veza he zouget var ann aod, ar mab a oa bet cavet gant pesketourien all, hag o veza lavaret dezho e peu sort stad danjerus en em gave he dad, ho devoa græt ragtal penn varzu ar garregen evid he sicour.

Kerkent ha m'en devoa ann tad rentet trugarez dezho, e lavaras ragtal o sonjal er re oa en anken. Ma ! breman, mignonet, tis d'ar gear.

Ann oll diegez a oa atau o pedi var ann deurgen a ioa eoc'h d'ar mor, pa lavaras souden ann tad coz dezho :

— Chilaoet omp bet ; me vel du-man eur vag var c'horre ar mor !

— E peleac'h 'ta ! E peleac'h ? emint-hi.

Hag hen o tiscuez dezho eun daken du, diæs tre da anaout, mæs gant evessaat cals, ec'h anavezas ar vag d'oc'h ann tam lien.

Ne oe ket pell e oe anat mad evid ann oll e tostae eur vag outho, hag e veljont eun den er vagse oc'h ober sinalou dezho gant he doc, hag e clevjont trous Neptune o harzal.

Redec a rejont oll ker buhan van ann aod, ha da estlamm laouenn ar pesketaen, e respontas he bried hag he dad o veuli Doue a greis ho chalon, hag o lavaret :

— Meulet ra vezo Doue !

Distroet e oa ganthan al laouenediguez hag ann eurusdet en ti-ze ma oa kent ann anken hag ar melconi. Ar pesketaer, he vab hag ar c'hi, ca oa oll e savete, ha n'ho devoa netra da zouja rag ar mor, mæs hen ne felle ket c'hoas respont netra ous ar pez a vije goulennet diganthan var ar pez oe bet c'hoarvezet ganthan.

— Gortos c'hoas eun tamic groeg keaz, pa vezimp crenveat ha chenchet dillad ganeomp, me gonto pep tra did ; mæs araug ober netra all, trugarecaomp Doue eus he vadelez, rag va espernet en deus eus eun danjer bras.

A.

LE MADALEN.

V.

AL LESVARN.

Abaoue moment kenta ann affer fall-ze, beteg ann termen diveza, peb tra oa bet hag a dlie beza meulabl ennhi. He guelet a rejeur o tigouezout da Virecourt ha bale ragtal varzu ar prizon, peget e daouarn he bugale. Hi a c'houlenne neuze cahout lod eus prison he goas. Ne c'heller ket rei he goulenn dezhi ; neuze e c'houlennas da vihana allout he velet ; mæs ne oa ket possubl evid c'hoas, Michaud ne helle guelet den all ebet nemet ann dud a lez, ken ac'han ma vije achu ann affer. En despet da-ze, antronoz, Madalen a zistroas d'ar prison. Petra he devoa hi sonj da gahout ? Fosteal e oa e kement ha ma helle ous ar prisonier, ha marteze ec'h alfe guelet unan benag a alfe rei conje dezhi da vond tostoc'h c'hoas.

Al lezen a lavar penaus, 24 heur goude beza bet arretet, e renc ann den comparissa dirag ar barner Hogen, evel ma oa henes re glanv c'hoas evid sortial eus he di, a oa a hent all tostic tre ous ar prison, e c'hourc'hemennas cass Iann Michaud dezhan d'he di, e oa heman eta o paouez sortial ha kerkent ha ma clevas Madalen ann nor oc'h ober trous evid digeri, e redas buhan, hag o veza guelet Iann, e falvezas ganthi mond beteg ennhan. Hogen eno oa archerien, hag en ho zoues ar brigadier en devoa he arretet :

— N'eus ket conje d'en em savaret, a lavaras hen, petra benag a ra cals poan din miret ouzhoc'h. Ec'h hellit sellet a bell ann eil ous egile, n'eus ket conje d'ober ken.

Pegement a draou a lavaras neuze ar sellou-ze !

Iann Michaud ne chomas ket pell e ti ar barner ; d'ann distro d'ar brison, ar brigadier en doa guelet e oa Madalen ous he c'hortos, a reas bale goustadicoc'h. Madalen, o sonjal evelse rei muioc'h calon d'he fried a vousc'hoarze outhan, ha gant he sell hag he dorn, e tiscueze dezhan ann Eê, diveza sicour ann dud reuzeudic.

Jannedic beuzet en he daëlou, a gasse d'he zad bouchou calonec var he biziet. Peric, droug ennhan, rag ne helle ket sicour he dad e netra, a seblante lavaret dezhan :

— Ah ! ma ven-me brassoc'h ! me gavfe ann tu da denna va zad ac'han !

Hema seblante lavaret trugarez dezho, hag en eur heja he benn gant tristidigez e lenve. Digouezout a rejont erfin, ha dor ar brison a serras varnhan.

Antronoz hag en devechou varlerc'h, re Vichaud a zistroas d'ar memes plass o c'hortos, mæs atau en aner, e teufe adarre Iann er meaz. Hogen, dor ar prison na zigorras mui evithan.

Neuze Madalen a c'houlennas adarre conje d'he velet, mæs disnac'het e oe dezhi. Egis ma oa bet laeronsi var lerc'h ar muntr, rag ann oll arbeliou a oa torret hag ann oll tiretennou digorret, ha ne gaver tam arc'hant e neb leac'h, petra benag ma tlie Anselme cahout cals en he di, e sonje d'ar justis e oa bet laëret ha cuzet eun tam mad a vounis hag e oa savet aoun gantho ne roje Iann Michaud eun ali benag evid he c'huzet cals guelloc'h.

Me chans eo bet savet a neves prison Mirecourt pe autramant guelloc'h kempennet. Ar gambr eus ar prison eleac'h ma vije lakeat neuze ar re ne hellent guelet den a ioa eun tamic toul dourec ha tenval dindan ann douar eleac'h ne vije guelet morse ban-heaul ebet ar pez a oa eur boan eus ar re vrassa evid eun den boazet da labourat atau d'oc'h sclerijen ha d'oc'h tomder ann heaul. Ouspen e oa erru fin miz Here hag e tostae ar goanv. Alies Iann en em glemme gant ar ienijen hag ar poaniou speret ouspenn ha pa en em glemme da gahout kement-se da c'houzanv, heb allout guelet ar re a gare kement, ar gardien a responte dezhan beb taul :

— Anzavit ho crim neuze, hag e helloc'h guelet ho croeg hag ho pugale.

Ouspen eur veich, ar reuzeudic ! e oe tost dezhan respont :

— Eh ! bien, ia neuze !... digassit anezho din... me eo am eus lazet Anselme.

Mæs ober ann dra-ze ne vije ket bet beza calonec, ha Iann en devoa c'hoant discuez e oa divlam ha difenn he enor. A hent all, var ar pez a damaller dezhan, ne vouie netra, ne helle netra, mæs hen a lavare atau dalc'h-mad : Clasket penaus am eus bevet en devechou kenta eus va buhez, hag e vo æs deoc'h guelet n'hellan ket beza eur muntrer. Goulennit e Toulouse, e Bourdel hag er c'hariou all e peleac'h ouu bet o labourat.

E guirionez, be oe casset tud d'ober eun enclasc en oll geariou-ze, mæs e neb leac'h ne glevjont netra control da Iann Michaud, e peb leac'h, e peb kear, en devoa bevet evel eun den a scuer vad. Ar varnerien a gommanse credi ne ket hen en devoa lazet Anselme, hag ho dije caret cavout eun all da damall an torfet-ze dezhan. Clasc a reant atau, mæs ne gave den, setu ar pez a reant e pade ann affer keit all.

Erfin e oe achu, hag e oe casset ann affer da lez *Nancy*. Re a draou e oa control da Iann Michaud, evid ma vije bet possubl he lezel da vont cuit ragtal, ha kense e oe barnet e renkefe mond dirag lezvarn *Epinal* ; mæs breman pa oa barnet ann traou en dail-ze, ne oa mui red miret outhan da velet den, hag e oe roet da Vadalen aotre da vont d'he velet. Mond a reas gant he bugale, hag ec'h hellit comprenn ma oe roet bouchou, ma oe laouen ar veladen-ze.

Peric ha Jannedic a oa egis daou zen meo. Madalen ne ehane ket da sellet outhan ha da lavaret :

Ah ! Iann baour ! va faour keaz Iann ! pegement a boan ac'h eus renket da c'houzanv !

— Pe vern-ze, emezhan en eur c'hoarzin, petra benag vije bet guelloc'h ganthan lenva ; achu eo ! ancounec'heat eo ! eur bouch c'hoas deoc'h !

Eun deves goude, e casjeur Iann da *Epinal*. Madalen a bartias ragtal evid ar gear-ze. Eno ive e oe roet a nevez dezhi conje da zont da velet he goas. He velet a helle beb mintin hag ar vugale eur veich er sizun.

Hanter miz Kenver a oa d'ar mare-ze, hag al lez-varn na dlie digorri nemet en devechou kenta a viz Meurs. C'huec'h sizun eo e oa c'hoas da c'hortos.

Ho implija a rejeur o clasc penaus ec'h alje Michaud beza difennet.

Choaset en devoa ar brudeta alvocat d'eus kear. Be oa eun den en devoa kement a galon evel a dalant ; en em roet a oa oll d'ann affer-ze, hag e sonje dezhan beza sur da c'hounis.

Eun devez benag araug ma zigorras al lez-varn, Iann a gouezas goal glanv. Madalen he devoa guelet ar c'hlenvet-se o tont da goueza varnezhan: ne oa ket crenv avoalc'h evid allout dougen pelloc'h kement a ziæsamanchou, ken evid ar c'horf evel evid ann ene, n'helle ket mond hirroc'h. Pa oa clanv, n'helle mui beza digasset dirag ann dribunal, hag e oa red gortos al lez-varn kenta goude. Casset e oa bet Iann da gambr a re glanv, ha Madalen, p'he devoa conje da vont d'he velet diou veich enn deiz, a helle tremen ganthan, couls la-

ret, he oll amzer. Ann nemorant eus ann amzer eo eur Seurez c'hris eo a chome ganthan.

Evid cahout muioc'h liberte, Madalen he devoa casset Jannedic d'ar gouent ha Peric d'ar scol. Cals dispign a oa, hag evid gounis eun tam benag arc'hant pa n'helle mui cousket, e tremene ann nosveziou o labourat. Hogen, petra eo gounidegez eun vaouez oc'h ober dantelez !

Aoun a savas eun tamic ne varvje Iann Michaud hag hen a velas he unan e oa danjer evithan. Sponet e oe gant ar maro.

— Neuze, emezhan, ne venn ket barnet, hag e varvjen disenoret ! O va Doue ! græt din ar c'hras da veva.

(*Eur pennad all eur veich all.*) A.

KELEIER.

Dilun, 2 a viz Ebrel, eo en em assamblet ar C'honseil jeneral, hag eo evitho ann diveza gueich d'en em assambli er stad m'emaint breman, rag abars miz Eost e vezint renevezet dre ann anter. Setu hanoiou cantoniou ar Finister e pere e vezo électionou er bloas-man.

Arrondissamant Kemper

Ann autrou Salaun, canton Briec.
Ann autrou Le Batard, canton Douarnenez.
Ann autrou Voquer, canton Plogastel-St.-Jermen.
Ann autrou Astor, canton Kemper.

Arrondissamant Kemperle.

Ann autrou de Bremond-d'Ars, canton Pont-Aven.
Ann autrou Lorois, canton Kemperle
Ann autrou de Kerjegu, canton Scaêr,

Arrondissamant Castellin.

Ann autrou Lacoste, canton Castellin.
Ann autrou Gueguen, canton Castel-Nevez.
Ann autrou Caurant, canton ar Faou.
Ann autrou Le Gall, canton Huelgoat.

Arrondissamant Brest.

Ann autrou Bellamy, canton Brest (1ª loden).
Ann autrou Boucher, canton Landerne.
Ann autrou Lunven, canton Lesneven.
Ann autrou X..., canton Eussa.
Ann autrou de l'Estang du Rusquec, canton Plouziry.
Ann autrou de Kervasdoue, canton Locornan-ar-Fanc.

Arrondissamant Montroulez.

Ann autrou Soubigou, canton Landivisiau.
Ann autrou Rouilly, canton Montroulez.
Ann autrou Jaouen, canton Plouigneau.
Ann autrou Le Roux, canton Sizun.
Ann autrou Barazer de Lannurien, canton Taule.

Conseil ann Ti-kear e *Chambery*, en deus dastumet en eun arbel ha lakeat dindan ar siel leoriou Paul Bert ha Greville, a oa bet prenet gant ann arc'hant savet etoues ann dud.

En devechou diveza-man, ar gazeten *l'Union Malouine* a lavare e oa partiet 34 lestr d'eus Sant-Malo ha Sant-Servan, evid mont d'ann Douar-Nevez, d'ober ar peskerez moruet. D'ann 3 a viz Meurs ez eus bet kelou eus ar vro-ze, penaus e oa paket etoues ar mor scornet, ann oll listri a oa æt di e carter ar Barachois, etre enezen ar Chass ha Sant-Per a so paket ebars er scoin, rag ar mor a oa scornet oll en dro d'ann Douar-Nevez.

Er sizun diveza so deut keleier all hag a lavar eo atau ann traou er memes stad.

D'ann 22 a viz Meurs, e teue ar c'helou d'eus Catane, hag int a lare egis-man :

Abaoue ar mintin-man, ann douar teuz a ziret eus ar menez a ia varzu Nicolosi, hag ez eus aoun na zeufe da dreuzi ar gear-ze ha da vont bete *Lucia*.

Eur fors tud a ia cuit d'eus *Nicolosi* eul leo benag eoc'h da gear, a so bet digorret var ar menez eun neubeut toullou dre bere e teu moget, grouan ha tamou mein. Danjer so evid ann dud e Plassa, mæs e kement leac'h ma so danjer, e chomm ann dud da loja er meaz.

Eun den hanvet Guillou, Fanch, oajet a 28 bloas, labourer douar e Lanvoas, parræs Louargat, a so bet lazet gant ann trein 23, o vont da Vrest, hag a dremen dre Velle-Isle-Begard. E pont Kerguiniou eo bet c'hoarvezet ar goal darvoud-ze.

Le Guillou a ioa deut d'eus ar gear en devez-se evid dond da Velle-Isle-Begard da zigass eur c'harad kerc'h. Achu he afferiou, e oa distroet d'ar gear en eur gemer he hent a zivar al linen, rag ma oa goloet a erc'h ar garon a ie d'he di a dreuz ar mechadou. Credi a rer penaus o veza evet muioc'h eget ne oa boazet d'ober peurvuia, e vezo gourvezet var ann hent da gousket, hag eno e vezo bet paket gant ann trein ha flastret.

---

13 person eus departamant (Haute-Marne) a so bet casset kelou dezho ne vije mui paet netra dezho.

Eun enor eo evid eur belec beza scoet evelse gant eur gouarnamant evel hini Jules Ferry hag ar Flourens, mæs gouscoude evel ma renker cahout eun dra benag evid beva, e sonj deomp ho devezo catoliket ann Haute-Marne madelez avoalc'h evid ho beleien evid miret n'ho deffe re a zienez.

EUR VAOUEZ 118 BLOAS. — Cals gazetennou ho deus comset d'eus eur vaouez a oa o chomm e

Luzy (Nièvre), hag e lavarent he devoa 118 bloas. Eur re benag a alfe credi e roer re a voad d'ar vaoues-ze, ha gouscoude e oa henes he oad guirion. Ann autrou Mear *Luzy* en deus assuret dre eul lizer, penaus he devoa e guirionez ann oad-ze. Hanvet eo Marie Pidault, intanvez Georges, hag eo ginidic eus ann *Tagnière* (Saône-et-Loire), d'ann 21 a viz Ebrel 1765. E *Luzy* ema o chomm gant eur verc'h d'he merc'h-vihan. Eun neubeut sunveziou so, he deus c'hoas græt var droat ar pennad bale so etre *Cuzy* ha *Luzy* diou leo nemet cart. Mond a rea da velet he lez-vab bihan en deus eun oad avanset cals. Biscoas n'he deus evet guin, na ne sonj ket dezhi beza bet goal glanv epad he buhez hir, nemet eur veich ; eun arrumaden he devoa paket.

Al lezen hel lavar : En ti-scol ne vezo desket d'ar vugale sort Relijion ebet, mæs ne vezo ive græt brezel ous hini ebet.

Hogen, guelet a reomp e peb leac'h Prefedet o torri hag o cass cuit ar vistri-scol hag ar mestrez-et-scol, a so bet cavet o teski ar Relijion d'ar vugale, hag o rei urs er c'hontrol d'eus vistri-scol da zeski dezho ann traou fall e gaver el leoriou difennet gant ann Ilis.

Kense ann autrou Bægner, Prefet ar Vosges, en deus difennet d'ober ann dever eus he c'harg epad 3 miz ha difennet da rei dezhi sort pæamant d'ann dimezel Martin, mestres-scol ar gommun e *Pargny-sous-Mureaux*, petra benag ma eo d'eus e-toues tud ar bed, rag m'he deus devet dirag ar vugale leor difennet ann intron Gréville, hag abalamour m'he deus desket dezho ho c'hatekis e mare ar scol.

Ann autrou Lefèvre du Grosriez, Prefet ar *Puy-de-Dome*, en deus roet ar memes punision evid c'huec'h miz d'ann hini so carget d'eus scol ar gommun e Veyre-Maton, evid beza ive græt d'ar vugale lavaret ar c'hatechis e mare ar scol.

Pa oa bet casset cuit beleien ar soudardet, e oa bet lavaret e vije bet roet dezho ann tu d'ober ho deveriou a Relijion, ha setu ma velomp penaus tri soudard enfermourien an hospitaliou, so bet condaonet d'ar brison evid tri devez, gant eur c'haporal evid beza bet o chilou ann offern d'ar sul Fasc, e chapel ann hospital, ha beza bet oc'h ober ho Fasc er memes chapel. Assur eo, penaus ar c'haporal n'en devezo ket credet anzavout perag e punisse anezho, hag en devezo cavet eun digarre benag, ne ket diæs, mæs piou a alfe credi e ve evelse rentet æssoc'h d'ar soudardet ober deveriou ho Relijion ?

Ann autrou Silvestri, carget da veilla var menez tan ann Etna, a lavar n'he deus ket c'hoas ar menez-ze græt cals distruj, mæs casi sur e pado pell amzer.

D'eus Pau e casser kelou deomp, penaus a so paoues mervel er gear-ze unan eus caloneca sou dardet hon arme en Afric, a so bet comset cals a nezhan 43 bloas so, ann autrou Escoffier, trompiller en eil chasseourien var varc'h.

E Sidi-Issef e oe brudet ar muia.

Ar c'habiten de Cotte a oa bet lazet he varc'h dindanhan en emgann ha daleet evel ma oa gant eur blens coz en devoa bet e corn he c'hleun, ha a vire outhan redec, e oa en danjer bras mond da goll, pa lavaras Escoffier dezhan en eur zisken a zivar he varc'h :

— Cabiten, pignet var va marc'h ! c'hui eo a zastumo ar soudardet pa n'hellin-me ket hen ober.

Ar paour keaz Escoffier a rencas chomm etoues ar brisonerien ; mæs he gabiten, abalamour d'ar sicour en devoa bet diganthan, a hellas dastum he gavalierien ha cahout ann treac'h var ann enebourien.

Eun neubeut goude, Abdel-Kader a reas gervel ar brisonerien, ha ragtal m'ho guelas, e lavaras :

— E peleac'h ema ann drompiller ? Ra zeuio aman !

Hag hen Escoffier en em ziscues kerkent evid kemer eul lizer a zigasser dezhan. El lizer-ze, ar marechal Bujeaud a lavare d'ann trompiller, penaus ar Roue en devoa roet dezhan ar groas a enor. Escoffier leun a joa a begas er groas-ze, a ziscueze anat dezhan ne oa ket collet c'hoas r sonj anezhan e Frans, hag a vouchas outhi a gréis calon. Goude cals poaniou, pa oe achu ar brezel, e tistroas e Frans, e Besançon, eleac'h ma oa garet hag eleac'h ma oe roet eur gouel vras en he enor.

Hanvet goard e palæs ann Teoleri, e oe casset goudeze da balæs Pau, eleac'h ma oe roet dezhan da zioual Abdel-Kader, taulet er prison d'he dro.

Eun nosvez calonec tremenet dirag ar Sacramant. — Er Vendée a oa er bloas 1793, a lavar ar gazeten l'*Etoile*. Be vije dalc'-mad bandennadou tud fall o redec ar vro, en ho daouarn ann tân hag ar c'hleze. Eun devez, e Sant-Laurent-sur-Sévres, e roer kelou e oa en em gavet soudardet ar Republic. Ann oll bobl a gemeras ann teac'h. Eur Seurez iaouanc d'eus urs ar Furnez, araug mont cuit, a redas d'ar chapell da saludi ar Sacramant. Epad ma oa eno oc'h ober he feden, e velas eur soudard o tont hag o vond tre beteg ann auter. Gant he sabren e tigor ann tabernacl, cass a ra ar siboar ganthan hag ez a cuit dre ar jardin, evid miret da rei d'he gonsortet ho lod eus he laëronsi. Ar Seurez a sav hag a red var he lerc'h, o chouhal :

— Sitoian, rentet din va mestr.

Ar reuzeudic evid mond cuit a renke tec'het dreist eur foss leun a zour a stanke ar jardin. Spontet gant chouhadennou ar Seurez-ze a gendal-

he atau oc'h he heul, e hastas en eur treuzi ar bleunv stlapa ar siboar ennhan, o sonjal distrei he gerc'hat divezatoc'h. Neuze ar Seurez calonec a leun a feiz en em daulas d'ann daoulin dirag ar plass-ze, hag e chomas eno o pedi etoc ann noz. Pa darzas ann deiz, tud a oa bet tec'het cuit hag zistroe d'ho zi, rag ma vouient e oa tec'het cuit an enebourien, a rencas tremen dre jardin ar couent. Ar Seurez iaouanc o veza ho guelet, a laras neuze dezho :

— Ho pedi a ran, emezhi, da vond da gass kelou d'ann aumonier, ho deus laeret va Doue, hag ho deus, meus aoun, he daulet aman.

Kerkent e teuas ann autrou aumonier gant he supilis hag ar stol, gant eur c'houlaouen coar enaouet, ha goude eun enclasc piz, e cavas ar siboar collet, e oa e guirionez leun a hostiou sacr.

Ann autrou Varroy, bet Ministr ar Republic a so nevez-maro.

D'ar 5 a viz Eost, eo e vezo græt ann electionou evid ar C'honseil jeneral. Clasket e vezo e peb fæson a gredan, ho lacaat da choas tud douget evid ar Republic ; beteg hen neus ket bet talvezet deoc'h da netra henvel tud ar sort-ze. En dro-man choaset re all, marteze ec'h hello beza talvoudussoc'h deoc'h guelet a rit petra he deus græt ar Republic deoc'h. Serten eo ar Roue ne rafe ket goassoc'h, er c'hontrol, ar sonj en deus hel lavaret en deus alies, d'ober guelloc'h ha da labourat evid ann oll, dreist oll, c'hoant en deus clasc rouantelez Doue araug peb tra. Red eo emezhan e teufe ann autrou Doue evel mestr ar vro da genta, ma ve æssoc'h din ober va micher'a Roue.

D'ar 24 a viz Meurs, eur vaouez hanvet Autret, Francesa, dimezet da eun den hanvet Petit, a so o chomm e ru Brest, commun Lambezellec, a ioa asezet etal ann tân oc'h eosta ann diveza eus he bugale n'en devoa nemet tri miz, pa lezas da goueza eul lamp petrol (eol mein a ioa essans abars. Æssoc'h e peg c'hoas an tân en essans eget er petrol), kerkent ha lamas ann essans ez eas da douich oc'h ann tân e pegas ennhi, hag ar vreg Petit spontet oll, o velet ann tân-flamm oc'h en em leda, a lammas gant palen eur guele, hag he zaulas var ann tân o clasc he vouga. Siouas ! n'hellas ket miret ne begfe ann tân ennhi, ha panefe ma ziredas d'he sicour unan eus he amezeien, o clevout he chouhadennou, marteze n'he dije ket allet en em zioual dious ann tân.

Eur potr saout iaouanc e servich ann autrou Hello, Albin, labourer douar en Arzano, a ioa o vont dilun all etro creisteis da velet e pe stad e oa he loenet a ioa lakeat da basturi en eur goaremmad land a apparchante ous he vestr, pa anavezas e oa peget ann tân-goal el land-ze ; kerkent e chouhas d'ann tân, hag e tiredas eur fors labourerien d'ann dic'halv gant binvijiri da droc'hi al land abars ma pegfe ann tân ennhi. Siouas ! goal seac'h e oa ann amzer, hag ann avel goal grenv, hag ann tan na zaleas ket da drec'hi var al labourerien.

Dindán eun heur amzer d'oc'h ar c'huec'h devez arad land a ioa er pechad douar-ze ne chome nemet ludu ; devet e oa bet oll.

Credi a rer eo bet peget ann tân abalamour da zievesdet eur fumer en devezo taulet eun alumetezen, pe discarget he gorn butun etoues al land abars ma oa mouget ann tan ennhan. Eur c'holl eo a zaou c'hant lur.

Eun den hanvet Roue, Tanguy, kemener, o chomm e Inizypien, e Guineventer, a so bet cavet maro var ann hent a gass eus ar gommun-ze da Lanhouarne, dious ar mintin d'ar 26. Ann den-ze en devoa cuiteat he lojeis ann derc'hent dious ar mintin. Roue a oa boazet da gavout re vad he vanne ha ne oe nemet goude beza bet oc'h eva en hostaliriou tro-var-dro ma reas, he sonj distrei d'ar gear etro 6 heur eus ann noz. Credi a heller eta, penaus dious ann abardaez o veza kemeret re, e couezas el leac'h ma eo bet dastumet, hag eo bet maro gant ar ienijen.

D'ar 26 a viz Meurs, eun soudard iaouanc eus ann eil var'n-ugent chasseourien var droat e Montroulez, a so bet beuzet e steir Montroulez, o clasc he zreuzi var neuvmare al lano. Eur soudard all mignon da Gervaise, a so bet ive var bouez mond da veuzi o clasc mont d'he sicour.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Clevarec, en deus roet he ziles d'eus person-canton Huelgoat, a so hanvet aumonier ann hospital e Lesneven.

Madou ann douar.

Ar priziou a chomm atau er memes poent. E New-York ema d'oc'h 7 scoet ha 5 guennec ar sac'hat 200 lur guinis.

E Frans, setu penaus e verzer peb seurt greun dre beb sac'hat 200 lur. Guinis, 24 lur evid mala, evid hada 27 ha 28 lur. Ne rer ket cals afferiou var ar guinis diaveaz bro. Segal, var ar greun-se eo diæs ar verz. Hey, ar muia a ve goulennet eo evid an bier. Kerc'h, ne zigasser ket cals var ar marc'hajou, 15 ha 18 lur egis ann hey. Avalou-douar ar memes priziou, hag e kendalc'ho c'hoas eur frappad m'eus aoun.

KEMPER. — *Dissadorn 31 a viz Meurs 1885.* (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. »» g. — Segal 16 l. »» g. — Hey 16 l. »» g. — Kerc'h 16 l. »» g. — Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 10 l. 10 g. A.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Nous sommes en pleine liquidation; c'est vous dire que le marché soumis à des influences spéciales et transitaires, échappe à toute prévision. Quand toutes les positions seront nettes, on pourra hasarder une prévision.

Toutefois, en dehors des nécessités et de l'imprévu de la liquidation, il y a un fait qui mérite une mention particulière : c'est encore de la conversion que je veux parler.

Ces jours derniers, on a cru, avec une certaine apparence de raison, que le gouvernement sur le point de s'entendre avec Rotschild d'une part, et de l'autre avec les grandes Compagnies, pourrait éviter de recourir à la conversion. Mais aujourd'hui on dit que cette double entente rencontre des difficultés sérieuses ; que les négociations sont sur le point d'échouer ; dans ce cas, la conversion reparaît et avec elle la baisse.

Evidemment il est difficile de se prononcer sur le dénouement qui est appelé à prévaloir. Aussi n'oserai-je vous conseiller ni de vendre ni d'acheter, mais dans un pareil état de choses, l'abstention s'impose, et mon devoir c'est de vous la recommander.

Du reste, si l'on décide pour la conversion, je me réserve de vous fournir toutes les indications que cette mesure exigera.

En attendant, le parti le plus sage, c'est de placer son argent sur des valeurs que la conversion ne peut atteindre ni de près ni de loin.

Je vous ai déjà indiqué les Parts de Lourdes, comme une valeur appelée à de plus hauts cours et à laquelle est réservée un revenu rémunérateur.

Je vous ai aussi parlé des lots Turcs, j'insiste de nouveau sur ce point. Il y a trois mois, je ne vous aurai certainement pas recommandé aussi chaudement cette valeur, mais les choses ont bien changé depuis ; les lots Turcs vont bénéficier largement du raccordement des lignes Turques avec les lignes européennes. Je n'ose pas vous dire encore tout ce que j'espère pour les lots Turcs; seulement ce qui me paraît on ne peut plus probable, c'est que grâce aux combinaisons projetées, vous devez en trois ou quatre mois, doubler presque votre capital. Je serais bien trompé s'il en était autrement.

Donc, selon moi, on peut avec le plus grand avantage, placer sur cette valeur une partie de ses disponibilités.

Si vous avez en portefeuille du Crédit lyonnais, vous devrez vous en défaire. Je ne dis pas que ce titre va baisser beaucoup en ce moment ; les cours actuels sont déjà trop dépréciés pour qu'une grande baisse soit possible ; mais il pourrait surgir tel incident qui mettrait le Crédit lyonnais dans une situation très-critique. Pour le moment, je dois m'arrêter à ces vagues indications.

On persiste à croire que la Banque des Pays-Autrichiens fera prochainement un appel de fonds. Cette perspective explique l'alourdissement du cours. Je crois qu'il serait prudent de ne point attendre que cette mesure soit prise.

Je ne cesserai de vous répéter que les cours actuels du Panama sont faits à souhait pour les porteurs d'actions. En liquidant aujourd'hui, aux environs pair, on ne perd presque rien, et l'on se soustrait aux risques que pourraient courir les actionnaires. Je crois les risques très-graves.

Au début de la semaine prochaine a lieu l'assemblée générale de la Banque romaine. Il peut, en sortir des résolutions très importantes ; mais comme il est difficile de prévoir dès à présent le résultat, je dois réserver mon appréciation.

La franco-algérienne que je vous ai recommandée depuis plusieurs mois a réalisé toutes mes prévisions, mais on croit qu'elle peut monter encore. — Saint-Laurent.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. Bauche, fabricants de coffres-forts à Reims, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. Parenty, *Directeur.*

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE
Fortifiant
pour Vieillards
Convalescents
Femmes, Enfants
personnes délicates.
VIN
CONTRE
Anémie
Chlorose
Epuisement
Dyspepsie
Imaginations
LYON
VIAL, rue Bourbon, 11

Le Docteur CHOFFÉ offre gratuitement à tous nos lecteurs la 8e édition de son *Traité de Médecine pratique*, dans lequel il expose sa Méthode consacrée par 10 années de succès dans les hôpitaux, pour la guérison des *maladies chroniques de tous les organes* et des *hernies, hémorrhoïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladie de vessie, de l'estomac, du cœur, de la peau*, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 21, Paris.

350 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Gd Prix de 16,600 francs
QUINA-LAROCHE
ÉLIXIR VINEUX
Apéritif, Fortifiant, Fébrifuge
CONTRE
les Affections de l'Estomac
ANÉMIE
FIÈVRES et Convalescences de FIÈVRES
SANG PAUVRE
PARIS, 22 & 19, RUE DROUOT, & PHies

ASTHME
Oppression, Catarrhe,
Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle bezo great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, mibien.

Dezhan livez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 14 a viz Ebrel 1883.

Ar Republic Red.

Neus ken brud bremen etoues ar boblou nemet eus ann emgleo ho deus græt etrezho evid en em sicour hag en em zifenn, ann Alemagn, ann Autrich hag ann Itali.

Ann affer-ze na zellfe nemeur ouzomp ma ne ve ket ennhi eun danjer nevez evidomp, mæs, siouas! he a so hag e voassa ann traou evidomp. Gazeten ann Alemagn eus ann Nord, a voar mad peurvuia petra fell da Vismarck da ober, he deus lavaret eun dra benag var se, ha setu petra lavar e berr comsou :

Ar brud so bet lakeat da redec a oa ann teir vro en em unanet o clasc lacaat ar peoc'h da gender-c'hel, ne oant en em glevet nemet rag ma oa bet savet aoun gantho e teufe eur Gouarnamant nevez e Frans, a alfe lacaat ar brezel da zond.

Ar spont-ze ne alfe dond da veza guir nemet ma teufe, ouspen ma ve cheinchet ar Vam-lezen a c'houarn breman ar Frans. e ve græt er vro-ze eur Revolution benag, a lacafe da zont var c'horre eun den pe eur mod Gouarnamant a c'halvesfe ar vro d'ann emgann evid en em grenvaat en diabars, goude beza trec'het enebourien ann diaveaz.

Red eo guelet ha be alfe unan eus ann teir broze beza assur ma teufe ar Frans da gahout ann treac'h varnezhi, da allout kenderc'hel e kement a ma ve red he liberte, he galloud hag he assurentez.

Ann Alemanet en ho scridou peurvuia, ne fell ket dezho lavaret sclær ann traou, ho c'homsou a so atau henvel ous eur c'hleze a droc'h eus ann daou du.

Evid ar pez a heller da gompren a sonj deomp er pennad-scrid-man, ec'h heller guelet evid ar Frans, e Gouarnamant ar Republic eur gentel c'huero hag eur gourdrous heb mez. Ennhi e cavomp sonj ha c'hoant sclær ar Bismarck a so anavezet mad er Frans abaoue m'en deus clasket chican ous ar prins d'Arnim. Ar Bismarck en deus aoun evid he vro na zeufe ar Republicanet da gass ar Revolusion d'he vro, pa ne ket travoalc'h dezho d'ober ann droug en ho zi, ha pa fell dezho lacaat ann disurj e leac'h all. Ha joa so ganthan ivez ve let e kendalc'h ann dud a zisurj-ze da zispen ar Frans ha d'he c'hass da netra e kenver ar poblou all. Keit ha ma chomo Gouarnamant ar Republic etre daouarn didalvez al lonkerien a so oc'h ober ganthi, keit ha ma chomo heb heulia roudou Carnot a oa evid ar brezel, ann Alemagn a sello outhi gant plijadur ha teneredigez. Rerag ez afe da glasc chican outhi pe da lacaat ar re all d'hen ober ? An Republic ha netra ken a vezo peadra evid he c'hass da netra hag ober dezhi coll he ners.

Hor Republicanet a so ive a unan gantho en affer-ze, he veuli a reont soken ha cana a du gantha rag ne dint ket c'hoas e sonj cass ar Republic cunt ha rei deomp eur Gouarnamant all. Ha setu ni condaonet d'eus pers Brismarc'h da veza da viscoas dindan ar Republic Red. Ar Radicalet a chom, he deomp dija ar Republic pe ar maro evidrobet evel ho zud coz a lavare ive ar *Republic oc'h ar maro*. Ar Republic pe ar brezel hag eul loden all eus ho pro, setu petra a respont ministr ann Alemagn. Neuze ta enebourien hor bro a hello breman rei deomp ar Gouarnamant a blijo ar muia dezhan rag ma vouezint ec'h hello laza hor bro ! Na petra a alfe breman da lavaret ar re a lavare da Louis XVIII beza distroet er Frans gant voturiou fannt diavezidi ?

Ah ! ne ket heb ræson e lavare ann autrou Challemel-Lacour e ra cals plijadur d'ann Europ kement tra a deu d'hon izelaat ha d'hon dinerza, na petra a hell da ober Gouarnamant ar Republic dirag Brismarc'h hon enebour goassa o fougass ? fell dezhan he difenn, rag m'he deus Gouarnamant ar Republic. Mar so unan benag etoues ar Republicanet ho deffe c'hoas eun tamic carantez evid ho bro hag e cavje c'hoas meulabl eun henvelepstad, me garfe goud petra a hello lacaat ho daous lagat da zigorri.

Ar vro ne ket dallet eveltho gant ar c'hoant da gerderc'hel ho flassou, a velo sclær pegen izel omp couezet dre ar Gouarnamant disprijabl-ze, ha mar

de tur e tistroio heb dale d'he Roue gant pehini eo bet alies leun a c'hloar ar Frans hag atau enoret

Ann autrou Brismarc'h a hell, guir eo, clasc hor sponta, mæs bez ez eus re all c'hoas en Europ ha neus fors peger galloudus eo breman, rag m'ho deus bet ann Alemanet ann treac'h ne ket guir ne ve mestr all ebet nemethan.

Roue ar Frans heb cahout c'hoant d'ober brezel d'ann Alemanet, a alfe marteze, heb cabestra hag heb kemer re a boan.

Lois XVIII a oa trec'het, hag evel couezet dindan galloud ann diavezidi a oa deut d'he sicour. Pa zeuas Talleyrand e *Verone*, da goms en he hano hag e hano ar guir e reas d'ar soudardet-ze, a oa tu ann ners evitho da vont ganthan a du gant ar GUIR.

C'hoarveout a rafe ar memes tra adarre hirio, ma ve guelet varc'hoas eur c'hannad d'eus pers Roue ar Frans da aseza etoues cannadet ann Europe.

Rag ar guir ne varv morse, hag a vez atau treac'h d'ann ners. Ar guir eta so ners ar Rouane evel ar poblou, ha Rouantelez ebet eus ann Europe ne alfe mond a enep dezhan heb en em discar he unan. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL.

HERRI V.

1830

Diwar neuze ec'h ehanaz ar brezel e Paris. Ar Roue a oa en em dennet da Rambouillet gand he c'hoard roeal hag ann neubeudik soudardet choumet feal d'ezhan. Dija eur rumm kannaded ha gant-ho ann aotrou Tiers, ho doa great eur skridembann da lakaat Loeiz Felep, Duk a Orleann, da Letanant Braz var ar rouantelez. Ar re furra euz ar gannaded a felle d'ezho bepred distrei da Charles X, gant ma roje he c'her da zerc'hel lezennou ar rouantelez ; lod all a c'houlenne en divije ar Roue great dilez euz he gurunen e kenver ann Duk a Vourdel ; Laffit a gomze lakaat Loeiz Felep da Roue. D'ann divez en em glevjont da genniga da Loeiz Eelep ar garg a Letanant braz euz ar rouantelez. Loeiz Felep a gemer ar garg-se, var ali Talleirand eskop torret, ha neuze eo e lavaraz ar Prins-se ar gomz-ma ker brudet a c'houdevez : « Hiviziken ar vamm-lezen a vezo eur wirionez. » Mont a ra gand ar gannadet ha pennou ann dispac'h d'ann ti-kear, hag eno La Faiett, oc'h he ziskouez d'ar bobl, a lavaraz : « N'oufemp ket kaout gwelloc'h republik eget he-ma. » D'an deiz kenta a viz eost Charles X he-unan a hanvaz ann Duk a Orlean Letanand Braz ar rouantelez, hag a lavaraz d'ezhan digerri ann diou gambr a-benn ann dri, ha pourvei ar gwella ma hellje da ezommou kenta ar vro. Antronoz Charles X hag ann Duk a Angoulem a reaz ann dilez euz ar gurunen e kenver ann Duk a Vourdel. Ha var gement-se Charles X a skrivaz al lizer-ma d'ann Duk d'Orleans :

« Va c'henderv,

« Evel Letanand Braz ar rouantelez, ho pezo
« da ziscleria d'ar Fransizien eo HERRI V ho
« Roue. Lakaat a reot ar skrid-embann a gement
« se etre daouarn kannaded ar rouaned all e Pari
« ha rei a reot d'in da anaout, kenta ma hellot, eo
« bet kemeret va mab bihan da Roue. »

An diou gambr a zigoraz d'ann dri ; ha dilez Charles X hag hini ann Duk a Angoulem e kenver an Duk a Vourdel a zo skrivet var diellou ar rouantelez, ha sinet gant ann Duk a Orlean ha gant ar pennou all euz ar c'houarnamant pere ho doa gwir d'hen ober. Anzao a rejont eta HERRI V evit Roue.

La Faiett o welout e kemere ann traou eun dro fall evit he Republik, a gas c'houec'h mil den da Rambouillet var lerc'h Charles X. Ar c'houec'h mil harros-se ne oant ket eur skopiden da c'hward ar Roue ; mes Charles X a bleg da ioul Doue ; difenn a ra tenna; en em glevout a ra gant tud ar c'houarnamant nevez, hag ober a ra he zonj da guitaat evit ann deirved gweach rouantelez he Dud koz.

D'ar c'houec'h a viz eost, Berard a c'houlenz, e kambr ar gannaded, ma vezo asgreat ar vamm-lezen, ha lakeat Loeiz-Felep var an tron. Antronoz e oue poezet ar goulenn-ze ha kaved mad. Daouc'hant naontek kannad a roaz ho mouesiou evitse. Kentis, hep gortoz grat-vad na mouez kambr ar Pared, ar gannaded a ieaz d'ar palez-roeal, ha Laffit, a lennaz da Loeiz-Felep a vriata Laffit, en em daol etre divrec'h La Faiett, hag ann holl da grial : *Bevet ar Roue !*

Mes e kambr ar pared ann traou na gerzen ket ker buhan. Ann aotrou Chateaubriand a ziskouezaz eno « e oa ar gurunen d'ann Duk a Vourdel ; « ha mar boa eun den ret da gaout, Herri V a oa « ann den-ze, gwelloc'h pouez a oa enn-han, var « he veno, eget e den all ebet. » Daoust d'he gomzou kre ha kalounek, kant pevarzek Par a roaz mouez da vennad kambr ar gannaded, ha da nav heur diouz ann noz e oe kaset ho diskleriadur da Loeiz Felep.

D'ann nao deiz euz ar miz, Loeiz Felep a ia d'ar gambr gant eul lid braz, hag a lavar dirag ar gannaded hag ar pared : « Kemer a rann ger-evit-« ger, hag hep lemel netra, ar pez a zo douget e « diskleriadur ann diou gambr, hag ann hano a « Roue ar Fransizien roet d'in gant-ho. Toui a « rann dirak Doue e verinn feal ar Vamm-lezenn « gand ar chenchamant merket enn diskleriadur-« ze, hag e reninn dre al lezennou hag hervez al « lezennou. » Peur-c'hreat eo ann taol ! Ha setu ar fealded a ziskouezaz Loeiz-Felep e kenver he genderv hag e roue.

Charles X a vennaz ma en devije an Duk a Vourdel klevet euz a c'henou ann Aotrou Damas he c'houarnour,ar chenchamenchou braz ha souezuz a oa c'hoarvezet.

An Aotrou Damas a gemeraz gand doujanz ha teneridigez he skolaer roeal var he zaoulin ; a lavar d'ezhan e pe stad ema ar rouantelez, pegen maleuruz eo bet ar Roue, ha petra en deuz great evit digas ar peoc'h e touez he sujidi ; d'ann divez

lavar d'ezhan eo Roue, hag ema dalchet mui evet biskoaz da labouret hep ehan da veza eur roue braz hag eur roue mad. Glac'haret bete gweled he galoun, ar c'hrouadur a skuill kalz a zelou, a vriata he c'houarnour, hag a c'houlenn mont diouc'h-tu da gavout e dad koz. Kerkent ha ma wel ar Roue, ar c'hrouadur en em strink etre he zivrec'h, a bok d'he zaouarn, oc'h ho glepia gant he zaelou, hag e silou gant evez ha doujanz aliou ar Roue koz tenereet.

(*Eur pennad all eur veich all.*) A.

Eul leor nevez.

Ar guella voien da c'houd petra ve en eul leor, n'hoc'h eus morse he lennet, eo guelet listen pennadou al leor, ha kense, en eur lenna al listen-ze, hoc'h eus cavet neus ket pell er gazeten, d'eus pennadou al leor Sant Millian ha Sant Mælar, oc'h eus cavet, n'eus ket pell amsavet er gazeten, pa so bet lavaret deoc'h e voar o voulla e ti ann autrounez (Lefournier, breudeur, e Brest), leor scrivet gant cals a boan hag a labour, gant ann autrou Guillou, cure e Plourin, e kichen Montroulez, oc'h eus allet guelet æs avoalc'h pegen talvoudus e vije bet evidhoc'h lenn ar scueriou talvoudus a Relijion roet deomp gant ann tad hag ar mab cristen-ze, ho deus kement caret ho Doue, m'en deus heman roet dezho lod eus he c'halloud var ann traou crouet hag ann donæson a viraclou. Mar g'ho deus gounezet ar barados, ho deus renket gouzanv hapoania, mæs pà maint breman e penn ho beaich, n'ho d'eus nemet meuli Doue ha renta dezhan gloar hag enor. Hogen, m'en deus allet Satan lacrat tud cris da enebi outho epad ho buhez, anat eo e rai he bossubl breman evid miret outho da veza enoret ha da renta evelse gloar da Zoue, da c'hounis eneou evid ar barados, ar pez a c'hoarvesfe m'en em rofe ann dud da lenn ho buhez. Neus netra guelloc'h da alia ann dud da heulia ar vertus eget buhez ha scuer ar re ho deus ho heuliet ho unan epad ma'z int bet er bed-man. Meulet ra vezo eta, ar re a laca ho foan da zeski deomp buhez ar Sænt. Breman al leor-ze ne oa ket moullet c'hoas pa m'eus comset anezhan deoc'h a so achu, ha me voar ervad, penaus evid discuez ho trugarez d'ann autrou Guillou da veza he scrivet, e rafoc'h ho possubl evid he skigna etoues ann dud ar muia ma helloc'h evid ar c'hatec'hismou, hag ar priziou ne alfec'h cahout netra guelloc'h da ober vad d'ann dud. Buhez cristen daou-zen, ann tad hag ar mab ho deus caret ho Doue hag ho Relijion ar guella m'ho deus allet.Histor ann oll dud vad ha cristen, ho deus bevet en ho amzer. Lod eus histor dianavezet eus ar vro, histor ar parræsiou ho deus kemeret ann daou Sant bras-ze da batronet ; setu petra a gavoc'h ket e leac'h all ebet. Scriva eul leor e gallec, so eun dra tenn meurbet, da ober dreist peb tra, pa neus ket bet scrivet leor all ebet araug var ar memes tra ; mæs scriva e brezonec a so cals diæsoc'h, rag peurvuia ne gavet ket ann disterra tra a alfe ho lacaat da anaout eun dra benag divarbenn ann hini a fell deoc'h da heulia he vuhez, rag arabad eo deoc'h credi ; penaus ar pez a scriver var bouez eur Sant benag, ne teu morse nemet d'eus penn ann hini a scriv he vuhez nan, clasc a ra petra ho deus scrivet var he bouez ar re ho deus bevet eus he amzer, ha deus ar penseliou-ze dastumet a beb tu, e ra dezhan dillad a enor ha talvoudus meurbet, mæs ne ket heb poan, ha m'ho dije bet muioc'h a sonj ar re ho deus bevet en he amzer da scriva he vuhez hag he vadoberou e vije bet æssoc'h ho c'haout hag ho dastum mæs, siouas ! ar re goz n'ho d'eus morse gouezet scriva ar pez a dremene eus ho amzer, ha kense, ne anavezomp ket cals eus histor ar vro. Neus bet nemet eun neubeut Menec'h ho deus bet soursi en ho c'houenchou, da lacaat var scrid ann historiouze a so hirio enor ha meuleudi tud hor bro, hag a ra deomp kement a joa hag a laouenedigez.

Rag-se, ne heller ket rei re a veuleudiou d'ar re en em ro hirio d'ober ar pez neus ket bet græt gueichall, hag hor sicour da scriva guelloc'h evid ann dud all, histor ann devechou-man. Pa glascomp ann hent a gundu da eur plass benag, neubeut a dra aveichou eur goms hebken, a so peadra evid hon lacaat var ann hent mad gant ar pez a anavezomp hon unan a hent all ; mæs pa n'eus netra d'hon hencha, eo diæs meurbet deomp cahout ann hent. Eun histor a vanc deomp eus ann oll parræsiou ann escopti, gant sicour ar pez en deus scrivet ann autrou Guillou, e vezo æssoc'h scriva ann histor-ze, mæs evid ober he dam labour, ann autrou Guillou en deus renket implija cals poan ha cals labour,renket en deus ober ive cals dispignou hag eo dao dezhan beza dic'haouet eun tam benag eus he boan hag he zispignou, ha ni eo, a dalvez deomp he labour, a renco hen ober ar guella tra evid-se, eo lacaat guerza he leor, er mod-se ec'h hellimp alia eur re benag all d'ober evelthan, ha da greski evelse ann niver eus al leoriou brezonec. Bez ez eus cals hirio a garfe distruja ar brezonec, mæs ni hon devezo sonj, penaus hervez ma lavare hon tud coz :

Ar brezonec hag ar feiz,
A so breur ha c'hoar e Breiz.

Ha rag-se, ni a sicouro ar re a glaskefe ober ho fossubl evid creski ann niver eus al leoriou brezonec ha sicour ar Feiz d'en em leda er vro, rag neuze e raimp oll hon dever, hag e teuio, mare benag, da veza guir evidomp, ar pez en deus promettet ann autrou Doue d'ar re a glasc savetei eneou ho breudeur : *Qui ad justitiam erudiunt, multos fulgebunt quasi scintillæ in perpetuas æternitatis.* Ar re a laca ho foan da zeski hent ar justis d'ho breudeur, a vezo skedus evel steret e-

pad ann oll eternite penn-da-benn. Kense eta, prenit al leor-ze hag he roit da lenn d'ar re all, hag e talvezo deoc'h e peb fæson hag evid ar bed-man hag evid ar bed all. Eul leor mad ho pezo lennet ha desket cals traou a blijo deoc'h e peb fæson, ha sentet ous ar gourc'hemenn en deus græt ann autrou Doue ous ann oll da sicour he vreudeur d'en em savetei : *Mandavit Deus, unicuique de proximo suo.*

Breman emer o clasc ho touelli hag ho tistrei a zivar ann hent mad, eun dever a vuioc'h eo deoc'h da sicour ar re so o clasc ho kenderc'hel var ann hent mad, ha bezit assur atau, penaus mar fell deoc'h beza cristenien guirion, eo red deoc'h ober oberou guirion a gristenien. Ma ne rit ket, ec'h helloc'h beza en eur fæson benag honest, mæs morse ne viot tud cristen. A.

Histor guir ann dud divar ar meaz araog ar Revolusion vras 1789.

Ar bourc'his a lavar... « an autrou er c'hastelze a ioa evel eur sparfel en he neiz, ho c'hedal an amzer vad da goueza var Iann Gouër,evit he flastra, voalla, laza ha cass ganthan d'he gastel ar pez a blije dezan. » An autrou a ioa evel eur sparfel. Guelet oc'h eus eur sparfel avechou o c'hournijal a zioc'h ar porz, e kenver an ty ; ha mes quel lapouset gant eur vouez skiltrus, troët ous ar sparfel ha prest da sailla varnezan. Va zud mad, evelse evit an autrou. Ma vije guir pez a lavar ar Bourc'his, an oll labourerien var he zouar a vize en em savet a enep ho autrou evit saveteï ho buez. Evelato ne fell ket din lavaret oa mad ann oll dud chentil da veza lakeet da sent en ilisou ; mes ive ma vijent bet diaoulon evel a lavar ar Bourc'his, ne vije chomet den beo var ar meas. Var digarez ma zeuz eur penn scodu bennac en eur parkat ed, arabet eo lavaret eve fall ar parkad a bez. Ec'h ello beza etouez an dud chentil eun den dizoue bennac. Hirio etouez ar republicaned eve cavet eve ouspen unan. Muyoc'h a boan a ve caout re vad eget cavout re fall.

An iliz so boaz da velet meur a amzer, N'eus bet morze cals falloch amzer evity hac evit ar rouantelez Franç, eget an navet hac an decvet canvet. Ar Franç, a ioa rannet etre ne ouffer lavaret pep autrou, ker pinvidic, ker galloudus hag ar roue a Franç, enebourien an eil d'egile hag alies e brezel. Eun dra a saveteas ar roue a Franç. An eskibien, (ato ar veleien e penn araoc pa ve eur vad bennac da ober,) an eskibien a alias ar c'heriou bras d'en em glevet gant ar roue a enep an dud chentil.Ar roue ho selaouas gant plijadur. Roi a reas dezo eur charte eur sklerijen ha dre ar sklerijen-ze n'ho divije muy couls lavaret netra da baëa. Neus ar c'heriou bras ha da veza ar pez a c'halver affranchi, gant eur mear hag he gonsellerien. E guirionez an autrou guec a c'houlenne muyoc'h epad ar bloas, guech c'houlenne nebeutoc'h. Pa vije kemeret er brezel an oll dud divar ar meaz hag er c'heriou, var he zouar a ranke paëa he rançon hag he brena euz zaouarn he enebourien. Birviken ar c'heriou so ken libr hag ann dud chentil.

Ar c'heriou so libr, ann dud divar ar meaz ne zaleint ket da ober evel-t-ho. Ar roue Loïs devet da anaout dre he rouantelez penaus an oll dud divar ar meaz a elle en em brena evel ar c'heriou bras evit eun neubeut arc'hant ; en eur ger beza affranchi.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

LE MADALEN.

V.

AL LESVARN.

Doue a chilaouas he beden mæs pell a badas ar guellaen-ze. Re en devoa eur chlenvet he devoa scoet var he ehu hag a teu aliæs da heul ar glac'har er prisoniou hir padus. Re en dije bet ezomcahout cals ær ha cals heaul, ar pez a vanke dezhan a oa ær ar vro. Pa oe dalc'het ann eil lezvarn eus ar bloas e oa digouezet penn kenta a viz Even ha Michaud ne oa ket c'hoas goal grenv. Goest e vije bet hen da c'houzanv oll drubuliou, oll boan al lezvarn ? Ar medisin n'her c'hrede ket hag a felle dezhan gortos choas e teufe eul lezvarn all. Mæs ar paour keaz Iann en devoa kement a vall da gahout he liberte ma respontas :

Dale ebet mui ! Amzer avoalc'h am eus tremenet er prison ! Me a fell din beza barnet eur veich evid mad.

VII

AR VARN.

Neus netra henveloc'h ous eul lezvarn eget eul lezvarn all.

Eur taul eo hirroc'h eget ledannoc'h, huelloc'h eget izeloc'h coateet en dro dezhi bet e ment eun den hag huelloc'h goloet ar mogeriou gant eur paper d'eus eul liou tenval..

E creis diou gloed derô gant scabilli etrezho evid ann testou hag ar re ho deus guir da gahout plassou dibabet. E lae d'ar sàl en tu cleiz eun daul evid ar jureet, en tu dehou var dauliou adarre, ann alvocadet dreist oll alvocat ann den a varner, ha var he lerch ann den a vez barnet.

D'eus costez ar voger var gadoriou breac'h digasset evitho tud ho deus pers en administration, pe ho deus eur renc huel e kear.

Du-man, du-hont urcherien, archerien. Guelet a rer ive hiniennou eus ar reze en hanter all eus ar sàl e peleac'h e veler ar bobl en em zastumet.

Eun deves marc'hat a oa, hag e oa diredet ar re n'ho devoa netra d'ober e *Epinal* ha tud goarizius deut d'eus Vittel ho devoa mal bras clevout condaoni Michaud. Barnabe a oa deut ive, mæs evid he zifenn pe da vihana lacaat da ober peoc'h, lavaret

[illegible] benag evid ober goap anezhan.

[illegible]ntreas Iann Michaud er sàl e savas eun [illegible]dispac'h etouez ann dud-ze a felle dezho he [illegible]Bè oa eun archer oc'h he souten hag hen a [illegible]glac'haret hag a oa mez ganthan aseza var [illegible]an torfetourien. Ker stouet a oa ganthan he [illegible]var he beultrin ne heller a veac'h guelet he [illegible]oh. Hogen ragtal var he lerc'h e oe guelet o [illegible]Madalen a ielas da azeza var ann daul izeloc'h [illegible]osta, mal oa ganthi dond d'he gavout hag hi o [illegible]en he zaouarn ho stardas calonec hag e [illegible]as outhan evid creski, m'ervad he galon [illegible]an. Ha pa oe deut a benn d'he lacaat er stad [illegible]lle dezhi he velet ; e tistroas varzu ar bobl, ha [illegible]ze, sonn he fenn gant eur sell dous ha trist [illegible]leun a fizians e seblante lavaret dezho :

[illegible]e vezo ket pell c'hui velo.

Petra benag ma oa dislivet ha collet he iec'het [illegible] eur guel biscoas ne oa bet caeroc'h ann Inchaud. Ann oll a anaie he c'harantez evid [illegible]goas hag ann neubeudic trous a glèvjeur a [illegible]evel eur meuleudi evithi. Da genta e oa bet [illegible]vezet ganthi digass he bugale ive mæs evel ma [illegible]bet lavaret dezhi e vije bet lavaret e oa evid [illegible]lenn truez digant ar jureet e oa deut he eun.6

[illegible]ar mare-ze ec'h antreas ar jureet: evid ann [illegible]vrassa anezho e oant tud oajet. Netra na zis[illegible]eze e pe sort sonj e oant. Mæs gouscoude e veler [illegible]chanaient e oant carget d'ober unan eus ar guella [illegible]veriou a hell poueza var goustians ann den.

Tra souezus ! Ar iaouanca anezho eo oa bet [illegible]oaset evid ho chef. Be oa eun noter o chomm en [illegible]ur gearic tost da Vittel, hanvet Labarthe. Den [illegible]renv hag eus eur ment huel e vije lavaret e oa bet [illegible]rouet kentoc'h evid beza labourer douar eget [illegible]oter. Président breuriez al labourerien douar ha [illegible]conseiller arrondissamant e seblante beza fouge [illegible]nnhan, petra benag ma oa eun tamic nec'het [illegible]eus ann dever nevez a oa bet fiziet ennhan. [illegible]avaret a rejeur amezhan en devoa speret ha calon. [illegible]eur a veich epad ar proces e c'houlennas d'eus [illegible]he benn he eun ober eur goulenn benag hag her [illegible]reas atau en eur fæson talvoudus da Iann Michaud; [illegible]ar pez a oe anavezet gant eur gals eus ann dud.

Erfin ann urcher a lavaras e oa ann dud a lez [illegible]o tont.

Kerkent e teuas sioul ann traou hag e oe græt [illegible]eur peoc'h vras.

Neus netra a alfe lacaat eunn den da sonjal evel [illegible]ar guel eus eun dribunal, dreist oll, pa vez hano [illegible]d'eus eun affer a hell lacaat condaoni eur re da [illegible]vervel.

Ar greffier a lennas eur paper var behini e oa [illegible]scrivet ar pez a damaller da Iann Michaud.

Ar paper-ze a lavare en eunn nebeut comsou ar [illegible]pez a anavezit dija, lennerien keaz : Ar boan he [illegible]devoa kemeret ar justis en aner, o clasc goud [illegible]petra oa deut da veza ann arc'hant laëret. Ar [illegible]chrimm tamallet da Iann Michaud, mæs ive ! Ann [illegible]testeniou mad a oa deud a beb tu var he gount.

Var gourc'hemen ar président, Iann Michaud a [illegible]rencas sevel ha respont dirag ann oll d'ann diveza goulennou a oe græt dezhan.

Nec'het evel ma oa, a veac'h ma glever mad anezhan en taul kenta ; mæs dre ma iea e teuas e teuas he vouez da barfetaat. Anaout a reas he gompas, he zillad leun a voad ha re Anselme. Ober a reas ar sclæra ma hellas, ha gant guirionez histor ar c'houffr goulennet diganthan gant Anselme ; he labour hag ar pez a c'hoarvezas pa'z eas dre zindan ann noz d'he gass da Anselme ha d'he lacaat e plass. Lavaret a reas penaus e oa bet'i casset cuit gant ar potr coz d'ar mare ma glevjeur eur re benag o skei var dor vihan ar jardin.

Mæs anzavout a reas ne vouie ket piou oa ann den-ze a oa anat e c'hortoser anezhan, petra benag ma oa dianavezet. Petra oa c'hoarvezet e ti Anselme goude oa Michaud en em dennet cuit ? Ne oa ket possubl da heman hel lavaret : Ar chompas-ze e vouie ervad, en devoa he ancounec'heat e ti Anselme. Ar goad a oa couezet var he zillad a oa he voad dezhan he eun. N'en devoa bet pers ebet en torfet-ze. Kemer Doue a rea e oa divlamm deus maro Anselme.

Comsou calonec Iann, hag ar sempladurez e pehini e couezas pa oe achu ganthan-prezec a reas d'ar re all her c'hleve, mond a du ganthan. Ma vije bet barnet ragtal gant ar re oa eno, anat eo e vije bet lavaret gant ann oll e oa divlamm nemet marteze gant ar re oa deut d'oc'h Vittel.

(Eur pennad all eur veich all). A.

Ped Belec so hirio e Frans.

Ann autrou Flourens, d'eus Ministr ar Relijion, a so o paouez lacaat ober eul listen d'eus oll beleien ar parræsiou e Frans.

Herves al listen-ze, ez eus breman e Frans :

55,385 belec er gis-man :

84 etre eskibien hag arc'heskibien ; Vikelet brasbet aotre ar Gouarnamant 182 ; Chaloniet, 751 ; Secretourien escoptiou, 130; Personet canton, 3,397; Personet all, 29,752 : Cureet, 10,793 ; Beleien all evid sicour ober labour ar parræsiou, 4,617; Aumonierien, 2,480 ; Superioret, Renerien ha Professoret Simineriou bras, 703 ; Id. Simineriou bihan, 3,101.

Bez ez eus ouspen 5,538 scolaerien iaouanc er Semineriou-bras, ha 2,134 scolaer er Semineriou bihan.

KELEIER.

D'al Lun Fasc, Le Goff, mevel gant ann autrou Andrieux, o chomm er Meil-Venn, e Pleyber-Crist, a oa æt da gass ann intron Andrieux d'an offern, hag a zistroe d'ar gear da 7 heur hanter. Goude beza disternet he gæzec, ec'h antreas eun neubeut er marchossi eleac'h m'he gavas eun neubeut goude eur mevel all, couezet e kichen ar voger, hag oc'h en em glemm gant eur boan estrainj e poul he galon. Da deir heur goude creisteis e varvo ar reuzeudic Le Goff. Ma oa couezet clanv etal ar voger, e oa rag m'en devoa scoet unan eus he gezec eun taul pao ganthan.

Poulhazan, Youen, oajet a zaouzec bloas ha tri ugent, a ioa o chomm gant he verc'h Mac'harit, græg Pichon, e Mezeran, parræs Cleden-Cap-Sizun. D'ann 28 a viz Meurs, etro 7 heur eus ann noz, eur verc'h all dezhan, Mari, o veza deut d'he velet e tisclærias dezhi e oa en em bistiget he unan oc'h en em zigorri ar c'hof gant eur gontel a ziscuezas dezhi.

En despet d'ann tri daul contel en devoa scoet ganthan he unan, Poulhazan a badas c'hoas 6 heur ha 30. Hogen, evel n'en em gleve ket caër gant he vugale, ar re-man ne gemerjont ket ar boan da c'hervel eur medisin evid entent ous ho zad. Evelken, gant aoun e vije bet tamallet dezho ho devoa græt droug d'ho zad, e cassjont kelou d'ann autrou Mear d'eus ar pez oa c'hoarvezet ganthan.

D'ann 29 a viz Meurs, so bet devet gant eun tân goal daou graou hag eur bern plous, da Geraudren Iann, labourer douar e Kervavenan-Dinar e Craon. Netra ne oa assuret, ha neus ket bet allet goud bete vreman penauz eo bet peget ann tân.

D'ar 26, e pege ive ann tân-goal en eur c'hraou da eun den hanvet Billon, Iann, er Roscoat, parræs Commana. Ne dal ket ar boan coms eus ar pez so bet collet,

---

Der Iaou all, da zivheur goude creisteis, ar c'hloc'h heuz ha chouhadennou spontus, a gasse kelou da dud parræs Pleyber-Crist e oa peget ann tân-goal en eur geriaden eus ar barræs.

Be oa e kear ar Roc'h etro eun heur, e oa bet casset kelou d'ar Jacq, Iann, labourer douar, o chomm er memes kear, e veler eulfennou tân o sortial eus toen eur c'hraou a scoe var he di manal. Gervel a reas d'he sicour, mæs eus a neuze ne oa mui moien dioual ar c'hraou, ha ne heller mui nemet miret ous ann tân d'ober re a zroug. ne ouzeur ket penaus eo bet darveet d'an tan pega. Ar Jacq a lavarer, en deus collet en darvoud-ze 4,000 lur, assuret gant ar vreuriez *la France*.

E Kermojan, e Guitevede, so bet c'hoarvezet eur goal zarvoud gant eur vecanic troc'hi al land.

Trevidic, Fanch, en devoa lakeat he zaou vab, Youen, 13 bloas, ha Iann, 10 bloas, da drei ar rod da zrailla land evid rei d'al loenet. Pa sonjas d'ar vugale ho devoa troc'het avoalc'h, Youen a glascas miret ous ar rod da droi, mæs he vez a risclas, hag o veza bet paket gant ar goutel a droe c'hoas, e oe distaget mell kenta he vez ganthan, mæs hen n'he anavezas nemet o velet he voad o redec. Siouas ! ped gueïch ne ket bet c'hoarvezet goal-zarvoudou evelse, ha goassoc'h c'hoas dre zievesdet ann dud oc'h en em servicha d'eus ar binvijiri ijinus so bet roet dezho d'ho servicha en ho labour ha na zervich nemet da noazout outho, rag ne dauler ket evez avoalc'h.

Le Gonidec, Maze, merour e *Kerbannalec* Cleden-Cap-Sizun, a so bet cavet maro en he vé d'al Lun 26 a viz Meurs. Ar Gonidec a eve star oa sortiet eus he di d'ar Sadorn araug, ha ne distroet nemet d'ar sul da zivheur eus ar min Alies e c'hoarveze ganthan chomm 3 ha 4 deve meaz eus he di, eleac'h ne oa ken nemethan chomm, hag etoc ann amzer-ze e chome da red ar c'heariou tro-var-dro. Ne zrebe ket cals, m eva mad a rea.

D'al Lun Fasc, unan eus he nizet o veza d deus Cleden d'he velet, en em gavas souezet o he gavout en he vele hag hen maro-mic. Tra so ezus ! eur breur coz-da C'honidec, a so bet ma ive evelse eun neubeut bloaveziou so. Henes iv vije dalc'h-mad meo.

Iann Justin, oajet a vloas ha daou-ugent, deva zour, o chomm e borc'h Sant-Marc, so en em grou get ous eun treust eus he di, d'ann 30 a viz Meurs

Justin a oa o labourat e stal ar poultr er Meill Venn, a ioa distroet d'ar gear da zivheur neme ken dious ar mintin, hag egis ma c'hoarveze alie ganthan, e oa meo collet.

Chomm a ra var he lerc'h eun intanvez ha 5 m nor iaouanc.

En arrondissamant *Loudeac*, ar bleizi a ra cal distruj abaoue 3 miz, eme ann *Indépendance*, s bet lazet 6 bleiz e coat ann Hardouinaye. Ann hi so bet lazet da ziveza a oa bras spontus.

Dissadorn so bet peget ann tan-goall e magasi nou ann autrou Naudin, marc'hadour pleinch Naonet.

Devet so bet oll kement a oa er vagasinou, eu c'holl eo a 30,000 lur mæs assuret a oa.

NICE, *3 a vez Ebrel.* — Er mintin-man, epa ma oar oc'h ober ann anterramant an autrou Cais son, person, en ilis Sant-Jakes, hanvet ilis ar Jesu eur c'houlaouen he deus lakeat ann tân ous ann auter vras. O velet ann tân, cals tud so bet spon tet, dreist oll etoues ar merc'het hag ar vugale, en em daulas oll varzu ann nor o clasc mond oll cui assambles, egis ne oa ket possubl d'ann oll tremen d'ar memes mare, rag re striss e oa ann nor, e oe glazet eun neubeut tud hag etrezho daou grouadur

---

CATANE, *5 a viz Ebrel.* — Eun hejaden spontus oc'h heul eur c'hren douar hag oc'h heul pehin so deut cals hejadennou disterroc'h, so bet santet er mintin-man e *Riposto*. Dond a ra moget eus an Etna, hag ar bobl a zivar dro so commanset da gahout aoun.

FONVIELLE, *Bouches-du-Rhone.* — Deac'h so bet c'hoarvezet eun darvoud spontus e mengleuzio Fonvielle. Etro eun heur hanter goude creisteis pa oa ann oll micherourien var al labour oc'h ober ho

ner ordinal, e oe clevet drascadennou spontus nt d'eus tu mengleuz ann autrounez Brochue ne gonsortet o c'houzout e oa eur goal zarvoud g o coueza zarnezho int a gemeras ann teac'h. a ket re abred, eun neubeut goude e coueze engleuz a bez hag e tisac'he assambles evelse oudegez eus meur a vil donnel kerrec, sabl hag ejou. Ar vicherourien o veza en em lakeat e sa- gour anezho n'en devoe droug.

PLUGUFFAN, — Sonj hoc'h eus m'ervad en devoa mestr-scol Pluguen, d'he vugale da studia leor mpayre condaonet gant ann Ilis. Ar gerent ho voa devet al leor ha tennet ho bugale d'eus ar col, e miz Kenver, e oa ennhi 6 ugent scolaer e miz C'huvreer, ne oa mui nemet 25 hag e miz eurs pa zigouezas ann inspecteur, ne gavas mui nnhi nemet eun doussen benag.

Hiviziken al leoriou difennet n'ho deus mui ken hano nemet *leor al ludu*, al leor d'ober ludu gan- lan ha pebes ludu ! Tremp all ebet ne rai guel- oc'h d'ann ed du didevi var al lannijer treud hag geod dru var ar prajou dourrec ha gouez.

Ar mestr-scol o c'houzout petra oa bet græt ant ludu he leoriou devet a oa bet deut c'hoant anthan cahout en dro al leoriou a oa chomet hoas etre daouarn ar vugale hag ho dioual piz en -scol, mæs ar mammou-tiegez ho devoa græt eur onj all. Dond a rejont da gerc'hat ho *leor al ludu* ant ho arc'hant ho devoa he baet, ha ne felle ket ezho beza laeret.

Ar mestr-scol o velet ne alje ket dond abenn eus merc'het, a lavaras ne selle ket ann affer outho hag e vije en em glevet gant ar voazet. Ne zaleas ket unan anezho da zond d'he gaout gant he grou- adur, henes ive a felle dezhan cahout he *leor al ludu*. Oh ! chilou eme ar mestr-scol, araug gou- lenn al leor-ze, te a vankes ive meur a dra roet anin d'as mab, henes a vanc din daou vennec e- vid eur c'haier ha tri guennec evid liou. Daou ha tri a so pemp, a respontas ann tad, hag eo te a vankes c'hoas daou vennec din. Ouspen, arabad eo ancounec'haat ar fusuillou coat.

Ar c'homsou diveza-man ne blijent ket cals d'ar mestr-scol, rag heman ragtal o coll pasiantet a be- gas e collierou ann tad, hag a buntas anezhan var ann hent o serra araug dor ann ti. Setu petra a felle d'ann tad da lare dre ar *fusuillou-coat*.

E miz Kenver diveza, ar mestr-scol en devoa la- varet d'ar vugale penaus evid deski dezho oll ar pez ho devoa ezomm da c'houd en dije desket de- zho ober ann exercis. Lakeat en devoa kempenn fusuillou, mæs araug cahout gour, peb scolaer a reuke paea da genta seis guennec. Ober a reas eun distaul bras evid bugale eur memes ti, daou pe tri breur pe kendirvi n'ho dije bet da rei nemet 12 pe 15 guennec, tri fusuil evid 15 guennec, pebes af- fer mad ! Pebes mal evid ar vugale commans c'hoari soudardet. Mæs ne ket e clasc deski dezho beza soudardet e oa ar mestr-scol, mæs kentoc'h m'ervad e clasc paca ho guennejen rag kerkent ha ma oant couezet en he chacot e tisonjas ar fusuil- hag ann exercis.

Hirio ez eus kement a zroug gant ar gerent evel gant ar vugale, mæs abars en em accordi e so bet red gervel ar barner a beoc'h, ha marteze pa vezo bet assamblet commission ar scoliou e tistroio ar peoc'h er spetejou nemet e lavarfe marteze egis m'en deus græt eur paisan, penaus e vije dao daou hanteri etre ar mestr-scol hag ann tieien ar pez a vezo gounezet a vuioc'h abalamour da ludu al leo- riou difennet.

Ar C'honseil jeneral en deus votet hanter cant lur evid sevel eur skeuden cuevr d'ar Jeneral Chanzy, mæs disnac'het en deus rei netra evid si- cour sevel eun all d'ar C'hambetta.

Eun dra all en deus votet ive, mæs ne rai ket plijadur d'ann oll. Peurvuia pa vije eur C'honcours en eur rummad departamanchou e vije græt ar gear-penn eus ann departamant. Kense hirio pa vez ar C'honcours er Morbihan e tlie beza e Gue- net, hag evel e tle beza er bloas a zeu er Finisten, e tlie beza e Kemper a sonje d'ann oll, mæs Brest he deus cals mignonet er C'honseil jeneral, hag ho deus allet lacaat ar re all da varn e vije græt e Brest er bloas a zeu. Ne velomp ket abalamour da betra cheinch ar giz-coz. Atau al Leon o clasc tre- c'hi var Kerne egis ne dlefe ket beza guelloc'h en em unani a enep hon enebour brassa ar Republic. Ne ouzon ket hag hen a vo ann treac'h gant ar C'honseil jeneral pe ne vo ket. Me chans abars pell e vezo gouezet, rag poent eo en em brepari, mæs me chans e vezo rentet he guir da Gemper.

Dissadorn diveza, 7 a viz Ebrel, eo maro goude eur vuhez labour, ann autrou Louis *Veuillot*, scri- vanier ar gazeten l'*Univers*, so bet comset cals a- nezhan epad he vuhez, rag ma ne gare nemet Ilis Doue dreist peb tra, ne ve ket æs lavaret pe hen en deus bet muioc'h mignonet eget enebourien, kement-se evel ue esperne hiui ebet d'eus ar re a rea brezel da Zoue ha d'he Ilis, me gred en deus bet muioc'h a enebourien, mæs breman e vezo græt dezhan gant Doue herves m'en devoa miritet hag evel ma eo bet atau mignon da Zoue ha d'he Ilis, da genta Doue ive a vezo mignon dezhan bre- man dreist peb tra, hag evid ar pez a sell ous ann Tad Santel ar Pab, heman en deus casset dezhan he vennos diveza abars mervel.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Floc'h, cure en Argol, so hanvet cure e Lanriec.

Ann autrou Philippot, belec iaouanc, so hanvet cure en Argol.

Beleien maro.

Ann autrou Nicolas, cure e Lanriec.

Ann autrou Carichon, Person e Plougonvelin.

Ann autrou Cardinal, bet person e Mittern (es- copti Burlington) Stad Vermont (Americ.)

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

C'est encore la baisse qui prévaut, le marché est retombé sous le coup des mêmes préoccupations. Les bruits de conversion reprennent de la consistance et paralysent les spéculateurs à la hausse.

La question, en ce moment, se pose dans des termes très-simples. Le gouvernement parviendra-t-il à s'entendre avec les grandes Compagnies ou bien les négociations engagées vont-elles avortées ?

Si l'entente s'établit, le gouvernement n'a pas besoin de faire appel au crédit ou de recourir à la conversion. Les difficultés financières se dénouent en quelque sorte d'elles-mêmes.

Si, au contraire on ne peut pas s'entendre, c'est la conversion forcée, et l'emprunt dans des proportions considérables.

Dans le premier cas, la hausse est certaine ; dans le second la baisse peut prendre des proportions inquiétantes.

Je vous avoue bien sincèrement que je n'ose pas ajouter une appréciation personnelle à cet exposé. Je sais bien ce que la logique commanderait ; mais par le temps qui court la logique a si peu d'empire.

Donc, jusqu'à nouvel ordre contentons-nous de suivre les mouvements de nos rentes sans nous y mêler. Nous serons certainement fixés avant peu, et alors nous saurons ce que nous avons à faire.

Quelques personnes achètent de la Rente italienne contre le 5 0/0 français qu'elles vendent. Cela ne me paraît pas constituer un bon arbitrage. La rente italienne est à son cours, il n'y a donc point de plus-value à espérer ; et quant à notre 5 0/0, il faudrait bien peu de chose pour le relever d'un seul coup au-dessus de 116 fr.

On s'occupe beaucoup en ce moment de l'opération que fait le Crédit foncier de concert avec l'Etat. Le peu de place dont je dispose ne comporte point des détails sur cette combinaison; mais à un point de vue général, je trouve que la combinaison pourrait bien rencontrer des difficultés très-sérieuses dans la pratique. Aussi selon moi, cette combinaison ne peut-elle pas produire la hausse sur les actions du Crédit foncier.

Il se prépare des choses très-sérieuses et très-importantes en ce qui concerne les valeurs turques. J'aurai à vous en entretenir sérieusement. Pour le moment je puis vous dire que la hausse est certaine sur la Banque ottomane et sur les Lots Turcs.

Vous avez pu voir à quel point sont montées les actions de la franco-algérienne. Elles se négociaient samedi à 570 francs. C'est donc environ 150 de hausse sur le point de départ. On dit que la hausse peut aller plus loin.

Les Parts de Lourdes sont toujours très-recherchées. En réalité ce qui doit donner une plus-value considérable à ces titres, ce sont les bénéfices que la Société encaissera certainement dans le courant de l'été. La hausse doit donc se faire graduellement à mesure que l'on se rapprochera de cette échéance.

Par une coïncidence très-heureuse pour la Société du Panorama, Lourdes sera cette année le rendez-vous d'un grand jubilé qui attirera toute la chrétienté. Il y a à ce jour quatorze cent mille pélerins inscrits pour le pélerinage de 1883. On peut juger par ce chiffre qui n'est qu'un commencement de l'énorme affluence qui viendra visiter le Panorama, et déjà le Conseil d'administration se préoccupe d'installer la lumière électrique, car on prévoit qu'on devra le laisser ouvert une partie de la nuit.

Un dernier détail qui offre un grand intérêt à ceux qui sont intéressés ou qui voudront s'intéresser à cette œuvre, la Société est propriétaire du terrain et de l'édifice comme de toile elle-même. Or, le terrain situé à proximité de la Grot a acquis depuis que la Société l'a acheté une telle plus-valu qu'il représente presque à lui seul le montant du capital a tions.

En dehors du produit des entrées, la Société aura un gra bénéfice dans la vente des photographies, catalogues et autr objets.

Cette source de revenus paiera tous les frais généraux, sorte que tous les autres bénéfices resteront à distribuer.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE
Énergique
pour Vieillards
Convalescents
Femmes, Enfants
personnes délicates.
VIN DE VIAL
CONTRE
Anémie
Chlorose
Épuisement
Imaigrissement
Dyspepsie
PARIS
RETRET, r. Bellin, 11
LYON
VIAL, rue Boyon, 14

Sirop Zed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Contre Bronchites, Grippes,
Coqueluches, Catarrhes,
Toux des Phthisiques,
Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Le Docteur CHOFFÉ *offre gratuitement à tous nos lecteurs* la 8e édition de son *Traité de Médecine gratuite*, dans lequel il expose sa 10 années à guérir par la Méthode, consacrée par hernies, hémorroïdes, goutte, phthisie, asthme, cancer, obésité, maladies chroniques de tous les organes et des du cœur, de la peau, etc. — Adresser demandes, Quai Saint-Michel, 27, Paris.

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

ASTHME
Oppression, Catarrhe,
Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, dian Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e tle beza cassét hiviziken, en oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 21 a viz Ebrel 1883.

Der Iaou eo distroet ann diou Gambr da Baris, ha kense heb dale e vezo guelet dans ar re sod, hag ive hini hon danvez. Ah ! hor guenejen paour ! peger buhan e teuzont etre ho taouarn. Ar Republic he deus tennet diganeomp ar muia he deus allet, ha gouscoude n'he deus ket na daou liard en he c'haiss ! Kemer a ra arc'hant e prest digant ar c'haiss *des Dépôts et Consignations*, eleac'h ma vije diouallet ann arc'hant, ne oa ket possubl he renta ragtal d'he berc'hen ; kemer a ra soken digant ar c'haiss espern. Tud paour, diouallit ha bezit var evez. Allet peus dastum eun neubeut guenejen en eur arboel ar guella peus allet var guin ann tad, var dillad ar vam ha var c'hoariou ar yugale, hag eleac'h lezel da gousket en hoc'h arbel ar pez hoc'h eus arboelet evelse, hoc'h eus ho c'hasset evelse lur ha lur d'ar c'haiss espern, hag hoc'h eus græt mad, n'eus ken nemet meuleudi da rei deoc'h. Ar c'haiss espern a oa eul leac'h assur, hag evel ann arbel sacr ous pehini na helle den ebet touich na taul he zorn, dreist oll rag ma oa di e vije digasset ann arc'hant arboelet gant ar vicherourien hag ann domestiket, mæs setu ma eo deut ar Republic he deus stlapet arc'hant ar vro dre ar prenescher d'he oll mevellien, d'he oll mistri-scol tud ar bed, d'ar re oll ho deus he sicouret d'ober ann electionou ; n'he deus mui guennec ebed, ha gouscoude e ve red dezhi cahout, rag ar memes rummajou tud a so eno c'hoas astennet gantho ho daouarn ha digorret ho ginou.

E peleac'h ? emezhi. E kement leac'h a so ! Ma ! al laeron ive a lavar hag a ra evelse.

Commanset eo breman da lacaat he c'hrabanou var ar c'haiss espern !

Evelken, arabad eo mond re vuhan, ha red eo beza leal. N'ema ket e sonj ho laëres, nemet e sonj kemer e prest, mæs ne c'houlenn ket aotre. Anaout a rit marteze er memes scol ganeoc'h tud egis ar re ez an da goms aman deoc'h anezho. Anavezet am eus daou scolaer, ar c'hossa ne oa nemet danvez fall ennhan, eur *malfin*. boazet da zispign heb conta d'oc'h he c'hoant, o prena a-beb seurt limigou, goastili, avalou, per hag a-beb seurt frouez evid fricoti gant he vignonet.

Egile bihanic, boazet da espern, hag aonic, a zastume an neubeut guennejen a roer dezhan evid prena frouez da zribi gant he vara.

Eun deves, setu ann hini bras heb guennec, an pez a c'hoarveze ganthan alies, ha gouscoude so bet savet c'hoant ganthan prena limigou ha goastili d'he goan ; hogen, goud a ra e peleac'h, e ve cuzet he arc'hant gant ann hini bihan, he gemer a ra heb lavaret ger, ha setu hen cuit.

Ann hini bihan o veza deut c'hoant dezhan da velet he guzaden, a ia da glasc, mæs ne gay mui netra.

— Laer, emezhan neuze d'egile, te teus laeret va arc'hant.

— Nan, he gemeret am eus e prest, hag he renta did a rin, m'hen tou var va fe a Republicant.

— Te a dlefe beza hel lavaret din da genta.

— Ia, ha te neuze n'as pije ket roet din e prest hag em boa ezomm gouscoude.

— Neuze, digass anezhan din en dro ha doc'htu.

Egis-se e ra ar Republic ; ne laer ket, mæs kemer a ra e prest heb lavaret ger araug, ar pez ne ket dereat. Kenderc'hel a ra o paea ann interest, mæz renta ar prinsipal ne ra ket.

Hen ober avoalc'h a rafe marteze ma ve neubeut ar re a zeufe da c'houlenn ho arc'hant, mæs, ma teufe ann oll d'he c'houlenn assambles, oh ! neuze æt da c'huitellat mar gouzoc'h. Hogen, ma c'hoarvez eur goal darvoud benag, ma savje eur brezel benag gant eur re, ann oll a glasco cahout ho arc'hant, mæs ar Republic a responto :

Me garfe avoalc'h em bije allet he renta deoc'h, mæs n'ema mui etre va daouarn.

Tudigou keaz hoc'h eus renchou var ar Gouarnamant, diouallit hag evessait mad, rag ar Republic a ia da zistaul ar renchou : e plass ar 5 dre 0/0 so bet promettet deoc'h, hag a so bet roet beteg hen, ne vezo roet mui nemet 4 1/2 dre gant. Be peus marteze 500 lur renchou var ar Gouarnamant ; ar Republic ne roio mui hiviziken deoc'h

nemet 450 : gant eun taul dorn e tenn diganeoc'h 50 lur er bloas. Hanter cant lur gounezet eo evithi, mæs c'hui eo a gollit anezho.

Petra a fell deoc'h ? Ar Republic n'he deus tam arc'hant, ezomm he deus cahout hag e kemer anezho el leac'h ma cav.

Er veich-man ne ket laerez a ra ; rag e guirionez e lavaro d'ann dud : Prestet hoc'h eus arc'hant din ; ma ! m'hen rent deoc'h breman, he gemeret eta m'ho peus c'hoant, mæs ma lezet anezhan ganin, ne roin mui deoc'h nemet 450 lur eleac'h 5 dre gant. Ar guir so a du ganthi, mæs ar re ho devoa prestet arc'hant evid cahout 5 dre gant, ne vezint ket contant rag ma vezo bet græt eur sort trubarderez dezho.

Eun den a gonvers, mui anavezet, ann autrou Germain, rener ann ti *Credit Lyonnais*, a lavare neus ket pell eun dra goest da sponta ar re a vouife sonjal. Henez a so Presidant ar C'honseil jeneral en he zepartamant (l'Ain), ouspen, eun Depute Republican eo, ma ! henez en deus lavaret ne teufe mui da c'houlenn mouezioù da benn ann electionou kenta, rag æt e oa scuis kenan. Donjeret eo gant politic ar Republicanet. Re a respet am eus emezhan, evidoun va unan hag evid va electourien, evid ober dezho ar promessaou diskiant, heb pere ne zigemerfent ket, na me, na gour all ebet hag evel ma claske ar Gouarnamant ober dezhan cheinch santimant e kendalc'has ; Hag eur Gouarnamant benag hon deus breman ? Petra a heller da ober gant Ministret a cheinch peb miz, gant Deputeet ne ouzont nemet ho c'hass cuit ha ne reont sord ebet afferiou ar vro ? Ni so breman o vond da goll evid atau danvez ar Frans, piou a-c'hanoc'h a alfe lavaret din e peleac'h e ialo da bara danvez ar vro ?

Ar Prefet n'en deus cavet netra da respont rag nag hen, nag eur Ministr, na den all ebet ne alfe lavaret da beleac'h e ialo da bara danvez ar Frans, n'eus nemet ar marc'hadourien arc'hant e Frans, evel ann autrou Germain a ve goest da velet ne voar den e pe stad danjerus en em gav hirio danvez ar vro.

Tud keaz ! beillit mad var ho ialc'h. A.

Gazeten ann autrou Brismarc'h *La Gazette de l'Allemagne du Nord*, a verke n'eus ket pell ar pez a oa bed dija disclæriet kentoc'h gant Mancini, Ministr ann Itali da lavaret eo ho deus en em glevet a enep ar Frans. ann Alemagn, ann Autrich hag ann Itali.

Hini ebet eus ar re-ze ne glasco trous ouzomp. Mæs ma c'hoarvesfe gant ar Frans clasc chican oc'h unan anezho ho zri, en em daulfent ho zri varnezhi. Ar Frans n'he deus ket c'hoant discleria brezel ebet da zen ; mæs re eo dezhi gouzanv heb en em glemm kement dismegans a vez græt dezhi. N'eus ket pell e Tunis, a bistigas, pe soken a lazas eun Italian eur Frances. Ar Fransizien a glascas he brisonia, mæs hen a dec'has da di he gonsul.

Mond a rejeur d'he glasc da di heman, mæs hen he sicouras da dec'het cuit ha da zistrei d'ann Itali, e peleac'h ema breman libr hag oc'h ober goap ac'hanomp. Ann dra-ze ne deo netra, mæs evel ma c'hoarvez evelse evid peb tra, ec'h heller guelet pegen neubeut a istim ez eus evidomp.

Setu petra c'hoarvez pa ne ve ket a vignonet, ha ma n'hon deus ket a vignonet, ne deo nemet rag ma'z omp e Republic. Gazeten Brismarch a lavar deomp, n'ho deus ket aoun e claskefe ar Frans chican outho keit ha ma vo dindan Gouarnamant ar Republic hag ar Frans, a renc crevi gant Gouarnamant ar Republic, rag ne fell ket d'ar Brussianet e claskefe he silvidigez dre eun hent all eget ar Vamm-lezen, hon deus breman. Condaonet omp gantho da veva dindan ar Republic da viken, evel ma vez condaonet eul laër d'ar galiou da viken. A.

Droug-lans ar Frans en hon enep, a lavare ar Pruss e 1872, a dle hon lacaat da c'hoantaat ne teufe morse da grenvaat, Hag evid-se eo en deffe c'hoant e chomfemp atau dindan Gouarnamant ar Republic.

Ann Alemagn, eme eur gazeten Prussian, na dle goulenn nemet ma chomfe pell Thibaudin, Ministr ar brezel e Frans.

Ann Autrich a unan gant ar Pruss, he deus ar memes santimant hag a lavar : Ar Jeneral Thibaudin, Ministr ar brezel e Frans.

Ann Autrich a unan gant ar Pruss he deus ar memes santimant, hag a lavar : Ar Jeneral Thibaudin, ne ket goal garet ganeomp ; mæs ma dle ar falla Ministr ar brezel e Frans rei evidomp ann assurentez vrassa e chomo pelloc'h ar peoc'h. Ma ! ni ive a so evid Thibaudin.

Evelse hon enebourien a so evid Thibaudin, rag ma eo ar falla eus ar Vinistret, int a so evid Gouarnamant e Republic e Frans, rag ma eo ar falla evidomp eus ann oll Gouarnamanchou. Ha ni so diskiant avoalc'h evid kenderc'hel en hor bro eur Gouarnamant a blij kement d'hon enebourien ! ! !

Ann Autrou'n Escob a oa en em glemmet d'ar C'honseil jeneral n'eus ket pell, ne vije ket dalc'het d'ar pez e oa bet lavaret pa oar oc'h ober al lezen var ar scoliou, ne vije desket netra control d'ho Relijion d'ar vugale. Kement-se n'en deus ket plijet d'ar Prefet, hag o sonjal gounis var ann Escop, heman en deus truchet da vont a du ganthan cals eus ar Gonseillerien, a lavar gouscoude caret Doue ha beza guir gristenien ; me chans tud fidel ar Finister hen talvezo dezho da benn ann electionou nevez, rag ne ket evid voti a enep ann Ilis hoc'h eus ho hanvet. Eul lezen so abers ann Ilis a lavar penaus pa ve condaonet evel control d'ann

Ilis eul leor benag, ne heller ket he lenn ha beza cristen, ha ne seller ket evid-se piou en deus he scrivet, gant ma va vezo anavezet ez eus ennhan eun dra benag control d'ann Ilis ha d'ar Feiz, hag e ve bet scrivet gant eun Escop, evel ma c'hoarvezas gant Fenelon, ne heller ket he zerc'hel, rag ar péz so el leor eo a so condaonet, ha ne ket an hini en deus her scrivet. Ar Republicanet a lavaro hag a vezo guir, penaus pa vezo bet condaonet gant ho barnerien, evel o tisprijout ar Republic, eul leor benag ne vezo ket possubl kenderc'hel al leor ze hag en em lavaret guir Republican, hag e vezo guir evitho, penaus eta e fell da eur re benag lavaret beza guir gristen ha derc'hel da eul leor benag control d'ar Relijion gristen ? Ne ket possubl kenneubeut, ha setu gouscoude petra ho deus græt lod eus ar Gonseillerien jeneral a fougasse beza douget evid ar Relijion, ha n'ho deus cavet nemet meuleudi d'ober eus al leoriou difennet gant ann Ilis, ha setu hanoiou ar re ho deus votet evid kenderc'hel al leoriou difennet-ze, ma helloc'h her rebeich dezho mar fell dezho lavaret c'hoas ne glascont ken nemet ar Relijion dreist pep tra. Ma vec'h touellet eur veich all gantho, e vezo dre ho faut hoc'h unan.

Ho deus votet evid kenderc'hel al leoriou difennet :

Le Crane, conseiller evid Conk-Kerne.
Le Batard, evid Douarnenez.
Cormier, evid Fouesnant.
Voquer, evid Plogastel.
Bernard, evid Ponte-Croas.
Arnoult, evid Pont-'nn-Abad.
Astor, evid Kemper.
Bellamy, evid Brest (kenta loden).
Rousseau, evid Brest (eil loden).
Jestin, evid Brest (trede loden).
Picaud, evid Daoulas.
Gueguen (goulou roussin), evid castel-Nevez.
Louboutin, evid Craon.
Caurant, evid ar Faou.
Le Gall, evid Huelgoat.
Clec'h, evid Lanveur.
Rouilly, evid Montroulez,
Jaouen, evid Plouigneau.
Le Roux, evid Sizun.
Guegan, evid Bannalec.
De Kerjegu (mez dezhan) ! evid Scaer.
Lacoste, evid Castellin.

Heman, o clasc miret da veza a enep al leoriou difennet pe evitho en deus græt he sonj da chomm heb voti a du ebet o coll evelse ar sonj d'eus comsou hor Zalver en Aviel : Ann hini ne de ket a du ganin a so a enep din, ha kense deleat eo dezhan he renca etoues ar re ho deus votet a enep Doue.

Ar Gonseillerien ne gavoc'h ket ho hanoiou huello'h, ho deus dalc'het d'ho feiz ha votet evid Doue. Setu aman ho hanoiou, gant aoun ne anavesfec'h ket mad anezho. A hent all, n'eus ket mez o scriva ho hanoiou, rag ar re-ze so hanoiou tud honest hag ho tever eo, cristenien, kenderc'hel ho moner ziou dezho da benn ma vezo græt ann electionou kenta.

Salaun, evid Briec.
Jaouen, evid Rosporden.
Boucher, evid Landerne.
De Kerdrel, evid Lannilis.
Lunven, evid Lesneven.
De Vincelles, evid Plabennec.
Guillard, evid Guitalmezo.
Du Rusquec, evid Plouziri.
De Kervasdoue, evid Locornan-ar-Fanc.
De Saisy, evid Keraez.
Soubigou, evid Landivisiau.
Pinvidic, evid Plouescat.
De Kermenguy, evid Guitevede.
De Lannurien, evid Taule.
De Raismes, evid Arzano.
De Bremond d'Ars, evid Pond-Aven.
Lorois, evid Kemperle. A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

V.

CHARLES X A GUITA BRO FRANS.

Prest goude kement-man ar Roue hag he dud a ziblassas eus a Rambouillet evit cuitaat he rouantelez. Odillon-Barrot, Schonen hag ar marechal Maison a oe carget gant ar C'houarnamant da vont ganthan beteg Cherbourg. Ar veach a oe tuist ha tavedic. E meur a leac'h gouscoude ar bobl a gemere ann hardiziegez da rei d'ar beaichourien gez mercou anat a geuz hag a garantez. E Montebourg ann dud en em zastumas en dro da garrons ann duc a Vourdel, a c'houlennas he zaouarn da beket dezho, ha cals a lavare o scuilla daelou druz : *Difennet mad eo ouzomp lavarout deoc'h ar pez a so e goeled hor c'haloun ; n'eus fors, bevet ann duc a Vourdel ! Deuit endro heb dale.* Er gear a Valogn soudardet ar c'houard roeal, ann daelou en ho daoulagad, a roas d'ar Roue ho bannielou, ha Charles X a lavaras dezho : *Kemer a ran diganeoc'h ho pannielou nobl, dinam ; ha credi a ran penaus ann duc a Vourdel ho digasso deoc'h endro, en henvelep stad ; kenavezo autrounez!!*

D'ar c'huezec a viz Eost 1830, ar Roue hag he dud a guitae Cherbourg var daou lestric American, hag ar goms diveza lavaret da Charles X divar zouar Frans, a oe ar goms-ma a c'henou Odillon-Barrot : *Sir, dioualliz mad ar c'hrouadur pressius-se var behini eo diasezet chans-vad rouantelez Frans.*

Setu penaus eo bet didronet ha forbaned unan eus hor guella Rouaned. Charles X n'en devoa ket

meritet coll he gurunen. Pa zougas ar pevar gourc'hemenn a so bet kiriec d'he voal-heur, ne sonje ober nemet evit ar guella ; ha pa velas e oa faziet e c'houlennas lemel ar gourc'hemennou-ze. He enebourien ne chilaoujont ket,

Disleal eo bet ar vro en he genver ; ha ken ne vezo raparet ann dislealdet-se, bro Frans ne devezo na peoc'h padus na guir eurusdet.

Abars cuitaat Cherbourg, Charles X en devoa scrivet eul lizer da Roue Bro-Zaoz da c'houlenn diganthan minic'hi evithan he unan hag evit he dud. Kemm-digemm eus a draou ar bed-man ! Ann hini pehini daou viz araug a rea da listri Bro-Zaoz scarza er meaz eus ar Mor-Kreiziad, evit lezel ann heut frank da dieub gant hol listri-ni da vont da c'hounit Aljer, a renc goulenn digor digant Bro-Zaoz, divar diou lestric American. Ann treis eus a Cherbourg da Vro-Zaos e oe græt buhan avoalc'h ; ha ne c'hoarvezas netra dreist-ordinal, nemet ma creske tristidigez ann dreminidi dre ma pellaent dious aochou Frans. Epad eur pennadic amzer ho devoe aoun na vijent casset d'ann Americ. Ann autrou Dumont-d'Urville, cabiten ar veach, ha pehini var ma leverer, en devoa urs da denna var lestr ar Roue ha d'he voeledi, ma raje Charles X ann disterra min da zistrei var he giz, ann den digar-ze en devije ho c'hasset d'ann Americ heb truez ebet ma vije bet roet urs dezhan d'hen ober ; rag discuez a reas epad ann treis ne oa ket eur galon vad a zen. Charles X en devoa great cals a vad dezhan; offisour bras e oa dre he aotre, hag e oa soken o paoues beza great tro ar bed var vor, dre choas hag eus a bers ar Roue. Ha gouscoude e vancas a respet da Charles X, o tamallout dezhan ha d'he vignonet ar reusiou nevez c'hoarvezet. Den reuzeudic he unan, pa'z eo guir ec'h ancounec'heas madoberou he roue, ha reuzeudicoc'h a c'houdevez, o veza bet lazet ha devet, en eur freuz kirri-tan, eur bloavez benag goude.

Bro-Zaos a reas eun digemer ien avoalc'h d'ar Vourbonet eus ar branc hena. Var ann aod e peleac'h e tiskenjont e oe guelet pavillonou tricolor pe *triliou ;* hag ar c'houarnamant evit lavarout mad, na reas d'hon tud roïal nemet hanter zigemer Ar joa vras e devoa Bro-Zaos o clevout dispac'h 1830, a ziscuez anat he droug-meuoziou en hor c'henver-ni. Elbic a so a viscoas etre ann daou bobl, hag eun dra a so hag a ra mui a blijadur d'ar Zaozon eget ho brassa mad, drouc-heur ar C'hallaoued. Gouzout a reont penaus ar C'hallaoued dispartiet dious ar Vourbonet a so evel eun tiad tud collet ganthan ann tad hag ar vamm, ha pehini na hell mui nag en em zifenn nag ober brud, keit ha ma chomm er stad-se ; setu perag en em hastjont da rei dorn d'ar C'houarnamant nevez. Hag ar C'houarnamant nevez, casset da vale gant ar broiou all, en em harpas var ann dorn trubard-se. Eur C'houarnamant hag a renc en em deurel etre divreac'h he vrassa enebour evit en em zerc'hel, a so eun dra dibaod avoalc'h ma ne d'eo iskis.

Ma tiscuezas Bro-Zaos hag he hugunoded kement a c'hlazentez e kenver Charles X, eun tiad tud catolic a zeuas d'he zic'haoui dre ho hast hag ho c'haloniez. Ar c'hardinal Weld, kef ann dudchentil-se pere a zisken eus a c'hoad Mari-Stuart, a ginnigas d'ar Roue he vaner hag he vadou. D'ar maner-ze, hanvet Lulworth ez eas eta ar Vourbonet da c'hortos gouzout peleac'h trei, ha peleac'h mont da chomm evid mad.

Ann dud roial hag ann neubeudic tudchentil a oe deut d'ho heul en ho harlu, a oa e maner coz Lulworth, evel eur vandennic treminidi, taulet gant ar stourm-vor var eun enezen didrous ha caer avoalc'h, mes pell siouas ! eus ho bro. Ann deveziou a dremene tenval ha tavedic. Ann daoulagad a droe bepred varzu Bro-C'hall, hag ar spered leun a velconi a c'houlenne digant ar galoun petra zeuje varlerc'h eur chenchamant ker pront ha ker souezus. Pa zigoueze ar c'heleier eus a Vro-C'hall, neuze hebken e save caus ha finv e Lulworth. Etoues cals a nevezentiou mantrus da galon ar Roue, en em gave cals a draou goest d'he frealzi. Eur blijadur dudius a oa dezhan guelet pegement a dud a chomme feal dezhan e rouanteles Frans. Tud a bep stad, tud a bep rumm, pere a rea dilez eus ann huella cargou, kentoc'h eget ober al le d'ar C'houarnamant nevez. Pebes kemm etre he vignoned hag he enebourien ? Ar re-ma a rea eur revolusion, ha gasse cuit ho Rouaned guirion, evit cargou, hag a re-hont a ziles ho c'hargou, a gouez lod anezho e dienez evit derc'hel mad d'ho Roue ha d'ho lealdet. Ann drid-calon a vije bras dreistoll, pa zigoueze eur beachour benag eus a Vro-C'hall da brezec en hir gomzou eus ar Vamm-vro. Unan eus ar re genta a zeuas da velet ar Vourbonet en ho harlu, a oa ann autrou de Sez, mab ann hini a zifennas Lois XVI dirag ar *Gonvansion*.Ann duc a Vourdel ho veza clevet he hano, a lammas d'he zorn hag a lavaras dezhan : « Vad a ra din « ho cuelet aman, ekoun eveus ho tad. »

Ian-Villou Herri.

Histor guir ann dud divar ar meaz araog ar Revolusion vras 1789.

Evit doare, n'oa ket ken droug, ker reuzeudic ho buhez ha ma lavarer, rag neubeut a joa, neubeut a vall ho devoa da senti ous ar Roue. Ar Roue Lois decvet he unan a anzao kement-se. Evit guir, herves cals a dud anaoudec eus an amzer-ze, al labourerien douar a gare ho autrou. Pa ie da Jerusalem da c'hounit bez hor Salver Jesus-Crist, al labourer dre he volontez vad, a heuille anezhan er veach hir-ze. Meur a zen divar ar meaz so bet e brezel ar C'hroisades, o lopa var ar Mahometa-

neu peus-tost d'he autrou. Gouzanvet ho deus ho consider, poan, tomder ha ienien, naon ha sec'het henvejou tom an eil e kichen egile, daoulinet int bet var bez hor Salver. Rag ann dudchentil n'ho devoa mez ebet o taoulina hag o pedi Doue. Evit sur en dizro eus ar beaichou-se, an autrou hag he vrour a dlie en em garout beteg ar maro.

Kement-se gant ann amzer e teujont oll dud diwar ar meaz da veza affranchi. Neuze e paent atau kement ha kement bep bloas d'ho autrou. Ar baeaiant n'oa ket dishenvel dious an hini a ra hirio ann tiec so en he leve, en he dra, bep bloas da eun autrou all, d'ar Gouarnamant evit contribusiou. Ar merour a ioa ker stag ous he zouar evel he autrou. Ne helle na prena, na guerza douar, heb autreadur he autrou. Ar chenchamant-ma a badas adalec an trizecvet cantvet beteg ar pemzecvet. Neuze, va zud vad, græt ar chenchamant-se, pinvidica m'eo bet morse al labourerien douar e bep leac'h eus ar Frans, hag ive e Breis-Izel. Gueled a rer en histor ar bretonet penaus en amzer-ze dibot a dievez e Kerne n'en devije eun anav archant da denna dour eus ar varaz. Setu aze penaus oa kignet Iann Gouer. Marvad ar bourc'his a soñj dezhan an dud divar ar meaz a ioa henvel ous an aeret. An aeret a losk etoues ar peuriou ho chroc'hen goz pa deu an nevez amzer, evit ober eur c'hroc'hen nevez. Ar bourc'his a gav dezhan al labourerien douar a helle beza kignet gueichall, da vihana eur veich ar bloas, hag e save var ho choug eur c'hroc'hen nevez.

Lezennou an Ilis. — Lezennou ar Roue.

Ar Frans, abars beza gounezet d'ar feiz, ne devoa couls lavaret, lezen anavezet ebet. Al lezen a heulient peur-liessa oa bolontez ha c'hoant ar re galloudussa. Ar Fransizien eur vech badezet, ann Ilis a roas dezho da anaout ha da heuilla lezen Doue. Deski a reas dezho espern buhez ho nessa, tahout truez an eil ous egile, ha rei scoazel d'ho breudeur en ho ezomou. Evit-se, an Ilis he devoa gourc'hemennet pinijennou hir, rust ha caled evit pep seurt torfetourien. Setu aman unan eus ar pinijennou-ze. Eur muntrer en devije lakeat n'eus hors pe seurt den d'ar maro, en devoa eur binijen e seis vloas. Epad daou-ugent devez ne vele den, dispartiet dious ann oll, diarc'hen, hanter guisket, netra da zibri nemet bara hag olen. Ha goude an daou-ugent devez.se, e re abstinans epad tri bloas, ha difen da zougen he armou. Varlerc'h ann tri bloas-se, e chome c'hoas pevar bloas all ho iun eur gueich daou-ugent devez. Neuze hebken, da benn ar seisvet blavez, an Ilis a gemere anezhan adarre e renc he bugale. Souezet a vo ar bourc'his pa glevo kement-se ; souezetoc'h en devezo leac'h da veza pa glevo e vije græt penn-da-benn ar pinijennou. Ker bras a oa galloud an Ilis hag ive feiz en dud ! Evit an torfejou all. ar pinljennou a ioa gueich pouneroc'h, gueich scanvoc'h, herves ho grevusted, dre eno ar gristenien a zescas pebes talvoudeges e deus buhez eun den, ha pegement e tisplij da Zoue e ve lammet he vuhez digant ann nessa. Brema it da gredi gant ar bourc'his, e lamme an autrou he vuhez digant Iann Gouer kén dizoursi ha ma eve dour. Ar pinijennou-se a badas eur pennad mad a amzer, ken a deuas ar Roue a Frans da ober lezennou he unan a enep ann torfetourien. Neuze an Ilis a ziverras he finijennou. Avoalc'h eo d'an torfetour beza castizet gant he Gouarnamant, ha ne ket red d'an Ilis creski ho binijen. Morse avad eur Gouarnamant, gant he vloaveziou prison, na deuio abenn da chench eur muntrer evel an Ilis. Calon eur muntrer e deus en lakeat da bec'hi ; hé galon a renc beza chenchet. Petra so guelloc'h evit-se eget ar bedeu, ar iun, aliou mad ha cuzuliou ann Ilis. Ouspen-ze, dirag eur Gouarnamant, eur torfetour so bet er galiou, ne vo biken guelet kercouls ha diagent. An Ilis a vad pa zigemer he bugel goude he binijen, he deveus ancounec'heat tre kement en deus græt, evel pa ne vije bet netra.

Eul lezen all a reas c'hoas an Ilis. Goude Charlemagn, an dudchentil a deuas da ober brezel an eil d'egile. Meur a veich e vije græt droug d'al labourer douar ha d'an drevazan. An Eskibien a Frans en em zastumet er gear a Gaen er bloavez 1042, ha goudeze e Rouen, a zifennas ous an dudchentil ober brezel ebet, adalec ar merc'her da noz beteg al lun vintin, epad an Asvent, ar C'horais, ar Rogasionou ; difenn a rejont outho mont en ilisou da gemeret ar re a vije tec'het eno; da ober droug e nep amzer d'al labourer douar pa vije gant he labour, da zistruja ann drevajou, da laëñez al loened. Ar pez a ioa galvet peoc'h Doue (trêve Dieu), ha den ne grede dizenti ous an Ilis, kement a relijion a ioa neuze etoues ar Fransizien.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

KELEIER.

Er sizun diveza, eur pez canol so bet didarzet e bours al lestr *La Triomphante*, hag a so bet lazet tri martolod ha daou all goal c'hlazet.

Var ann affer-ze, setu petra a scriver d'eus kear *Athènes :*

Ann taul so bet c'hoarvezet d'ar mare ma oa eur gals eus ann dud a renc huel o tont da gimiadi d'eus ann amiral Comte.

Ann *Triomphante* a zouge pavillon ann amiral Comte a oa d'oc'h ho saludi oll evel custum, hag e neubeut amzer e oa bet tennet ouspen 500 taul canol. E oar o vond da ehana pa begas ann tan araug ma vije bet prenet mad lost ar c'hanol ; ar servicherien ar pez canol ho devoa disonjet scuba ar fourn. Kerkent e oe clevet eun tars spontus. Draillet e oa lost ar c'hanol, eun tam anezhi a oe taulet var costou unan eus ar servicherien hag he

lazas ragtal ; eun all a oe torret he vreac'h dezhan hag e varvas antronoz. Eun drede a oe mouget, ne oe blens ebet en he gorf, mæs evelken ne oe ket possubl lacaat ar vuhez da zistrei ennhan. Erfin, ann daou servicher all a so bet goal zevet ho bisaich, hag ez eus aoun ne gollfe he velet unan anezho.

Credi a rer e oa chomet tan en eun tam eus ar gartouchennou all pa oar o lacaat eun all e fourn ar pez canol, hag abalamour da ze e pegas ann tan ennhi araug m'ho devoa allet servicherien adreonv serra ha prena lost ar c'hanol. Eur maleur all en deus scoet var offiserien ann *Triomphante*. Ann autrou Laperouze, letanant al lestr hag ædecan d'ann amiral Comte, a so maro 5 pe 6 devez goude beza digouezet er Pire, a so pors *Athènes*. Mab-bihan a oa d'ann amiral Laperouze. Cals e oa caret er bours. Ann amiral Comte he brije cals, kense maro goal brim ann den iaouanc-ze a helle gortos sevel huel etoues ar re all, en deus he c'hlac'haret meurbed. Ann oll var al listri hag etoues ar fransizien so er vro o chomm, so en em gavet goal nec'het gant ann daou zarvoud-ze.

Oll soudardet ann Europ a sav da 9,557,000 den. Ma vent lakeat oll ann eil e kichen egile var ar memes rencad, e rafe eul linen 6,046 cart leo ; hag evid tremen dirag al linen-ze e ve red da eun den var varc'h galoupad epad 12 devez ha c'huec'h heur, pe kenderc'hel chomm en eun trein hent houarn d'eus ar re vuhana epad 4 devez ha 18 heur.

Eun dra souezus a c'hoarvez breman er Thoureill, *canton Gomes* (Maine-et-Loire); mestr-scol ar gommun-ze couezet clanv d'ar 14 a viz C'huevrer diveza, a so maro d'ann 23 eus ar memes miz. Abaoue ann devez-ze eo sarret ann ti-scol, ha na lavarer ket e teufe eur mestr-scol all abars fin ar bloas. Ha setu peger diskiant eo ar Republicanet ! Eur paour keaz tad a famill a vanc epad daou zeves cass he vugale d'ar scol, a vez galvet dirag ann tribunalou, ha setu ma c'hoarvez epad c'huec'h sizun pen da benn, abalamour da leziregez eur Ministr o kemer vacansou, oll bugale eur gommun a renc chom heb mond d'ar scol, rag n'eus ket pourveet eur mestr-scol nevez dezho e plass ann hini so nevez maro. A.

LE MADALEN.

VII

AR VARN.

Ar re oa bet galvet da renta testeni en he ænep, n'ho devoa allet deski netra d'ar justis. Disclæria a rejont avarisdet ha pinvidigeziou Anselme, o lavaret evelse e oa bet græt eul laeronsi bras varnhan, rag ne oa bet cavet eno couls lavaret, netra. Tad Madalen oa bet revinet gant ann usulier, ha en devoa renket mervel gant he c'hlac'har. Etouez paperiou Anselme e oa bet cavet eun testamant, roe he zanvez da Iann Michaud ; discuezet e oa d'ar Jureet. Ar vaouez goz Simone a lavaras c'hoa he devoa clevet Iann Michaud o lavaret :

— Eur suscit evidoun, p'en devoa clevet e oa maro Anselme.

Mæs ann testeni a noasas ar muia da Iann Michaud, a oe hini eun den hanvet Gandoin.

Henez, carget da zougen paperiou potr ar rollbo e Vittel, en devoa lavaret pa glevas e tamalleur da Iann Michaud beza lazet Anselme :

— He velet am eus ; ia ! guelet am eus anezha o sortial deac'h da noz, etro ann hanter-noz d'eus ti Anselme, pa oan o tistrei d'ar gear goude bez achu va zro. Redec a rea, dastumet varnezhan unan, hag o clasc ann tu tenvalà eus ann hent Beb ann amzer e selle var he lerc'h egis m'en dl bet aoun guelet eur re benag o tont var he lerc'h N'am eus ket guelet mad ar pez a zouge, mæs s blantout a rea din dougen eur c'houffr..... eu sac'h.

Marteze Gandoin a lavare ar virionez, mæs pez so sur, n'en devoa ket guelet mad. Ar sac'h zouge a oa ann hini e pehini e touge he binvijir Ar c'houffr-ze a oa boest ar massouner, a oa se vichet dezhan da labourat ar plastr gant pehini oa bet staget ar c'houffr e kichen ar guele. Erfin ma rede tu ann ties ha dindan ann toennou, e o rag ma oa commanset ar glao da goueza.

Ouspen, Gandoin, o respont d'ar pez ne oa k bet goulennet diganthan, a gendalc'has :

— Me am eus sonjet e oa eun den en devo græt eun droug benag,

Ar barner carget da glasc ar virionez en affer a glevas ar pez oa bet lavaret gant Gandoin, hag reas he zigass dezhan en he di. Gandoin ne oa k eun diskiant, pell a ze. Kerkent, ec'h anavezas vije tamallet ar c'homsou-ze da Iann, ha dre vad lez evid heman, e clascas ho neubeutaat ar guel ma hellas, mæs galvet e oe ganthan ar re ho d voa he glevet en taul kenta, hag evel ma oa eu den dister en devoa ezomm eus ann oll evid be a damaller dezhan e oa bet gueichall barnet ga eun tribunal, ar pez ne oa ket guir marteze, e o bet eurus bras cavout ann tamic plass he sicou da veva, gant carantez ann dud madelezus, h Iann Michaud dreist peb tra, ha kense ne vou mui petra d'ober. Gouscoude dirag ann dribunal clascas en em zislavaret a grenn.

— Gaou am eus lavaret, emezhan. Goud a en eun affer a dalvoudegez vras egis houman, deus græt cals a drous, ann oll ho deus c'hoa goud eun dra benag. Causeal a rer cals ha fougass A hent all, ne allen guelet netra..... me oa b daouet.

Hogen, o clevout gourdrousou ar Presidant hag Procureur, e savas aoun ganthan, ha gant aoun punisset, e lavaras e oa en taul kenta m'en voa lavaret ar virionez. D'ar mare-ze Labarthe, Presidant ar Jureet a bedas Presidant al lez-varn, e c'houlenn digant Gandoin :

— Pa so deut deoc'h en ho speret e tlie ann den-ze beza græt eun droug benag, anavezet ho poa e oa Iann Michaud ?

— Nan, a respontas Gaudouin, rag m'am bije he anavezet, biscoas n'am bije droug-sonjet traou eis-se varnezhan ; eun den ker mad, hag a so en em ziscuezet kelliæs gueich ker madelezus em henver !

En taul-man en devoa lavaret re, hag eleac'h dienn guelloc'h Iann Michaud, en devoa sicouret he mamall goassoc'h-goas.

Neuze e teuas tro ann testou oa bet clasket evid discarga Iann, hag etoues ar re-ze e oa ar masouner en devoa prestet da Vichaud ar voest he devoa eplantet da C'handoin e oa eur c'houffr da lacaat arc'hant. Ar Mear a lavaras penaus Iann en devoa ales causeet ganthan var bouez Anselme, heb disouez morse cahout droug na cassoni outhan ; er chontrol, discuez a re beza mignon dezhan na peaus ne vije ket bet ? Ouspen ma oant kerent tost Michaud en em blije oc'h amzavout a vouez huel e Anselme ar penn-caus ma oa bet eürus avoalc'h da gahout Madalen da bried.

Dond a reas erfin mistri ha micherourien direet d'eus peb corn ar Frans evid renta testeni d'ho micherour, d'ho c'honsort coz. Ann testeni a reas muia enor da Vichaud, a oa hini ar mestr micherour d'eus Bourdel e oa bet saveteet he vab deus eun tan goal gant Michaud. Ann tad a oa eun den coz gant eur pennad bleo guenn cann, hag ar mab a oa breman cabiten fregaden var lis ar vro.

— Dezhan eo, a lavare heman, oun dleour eus a buhez, Iann ne ket eun den da denna he vuhez dgant unan benag, mæs d'eus ar re a voar savetei ho buhez d'ar re so var var he c'holl.

— Ha m'ho pije he velet en deves-ze, a lavare en tad, n'ho pije ket hen tamallet egis eun torfedour hirio. Abaoue tost da hanter cant vloas ec'h mplijan micherourien, a so tremenet a beb seurt ra va daouarn, ha n'am eus anavezet hini ebet a e guelloc'h eget Iann Michaud, ne oa ennhan neet madelez ha lealdet, eur galon aour ! Ah ! Iann aour, va faour kcaz Iann, var ann daul mezus ar behini so bet græt did aseza, me a fell din rei dit ann dorn. Ne vije ket bet possubl mui miret outhan d'hen ober, rag ma oa dija peg en he zorn. Ebars er sal, ne glever mui nemet meuleudiou, estlamm hag hirvoudou, hag e oe ancounec'heat eun droug græt gant comsou Gandoin.

Pa ne oe trous ebet mui, ar Procureur a savas en he za :

Eun den dreist a oa dre he skiant, dre ann ners eus he gomsou hag he vadelez, etc.

A veac'h ma lavaras ar c'homsou kenta ma oe anavezet ragtal en devoa studiet piz ann affer-ze, hag e sonje dezhan e oa e guirionez Iann en devoa græt ann taul. Ar sonj kenta da laza Anselme, a sav marteze d'ann devez ma kemeras Madalen da verc'h en he di, Anselme en deus revinet, ha disesperet he zad kement m'en deus renket mervel ha goude en deus stlapet he verc'h er ru etoues ann erc'h. Iann Michaud en deus kemeret malis ragtal, mæs heb lavaret ger. Dre ma greske he garantez evid Madalen, e creske ive he valis evid Anselme. Kemer a ra Madalen da bried, hag e lavar a dra sur : Eul loden eus ann arc'hant dastumet gant Anselme, a so hini Madalen, a so hon arc'hant-ni. Meuli a rer he largentez, he vertuziou pa oa iaouanc, hag er broiou pell. Tud Vittel he anav ive evel eur poanier, eun den a vuhez vad hag arboeler, mæs int a lavar ive, eun den eo leun a ourgouil, hag atau o clasc sevel dreist ar re all. Hag e guirionez, n'he veler ket o tarempred den, he vreg hag he vugale a so bravoc'h guisket eget ar pinvidica tud eus ar vro. He velet a rer o tiscarr ann turn e pehini en deus bevet he dad ha sevel eun ti all, evel ma ra hirio ar vourc'hisien. He velet a rer bemdeis o prena tammigou douar, creski he jardin hag he gempenn e doare evel hini eur bourc'his pinvidic. He c'houmidegez gouscoude ne ket bras avoalc'h evid ober kementse a zispignou. Ar pez a anzav he unan hag he baperiou, peb tra a lavar deomp e vanke c'hoas d'an dud ouspen 80,000 lur.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Madou ann douar.

N'eus c'hoas na cals tud var ar marc'hajou, na pris avoalc'h evid ar pez a ve digasset. Ann traou a gendalc'h atau memes tra, hag abaoue ar sizun all, ne gaver nemet eur guennec distaul ann eil dre egile dre beb sac'hat 200 lur, mæs ann traou ne ieont ket ingal, cresc e plassou, ha distaul e plassou all, setu petra a gavomp e peb leac'h. Setu aman gouscoude penaus e caver var ar marc'hajou pris peb seurt greun dre ar sac'hadou 200 lur. Guinis, achu eo haderes ar guinis, n'eus ket kement a bress varnezhan 25 lur 15 g. 27 lur.

Ne gaver ket cals segal var ar marc'hajou, mæs ne c'houlenner ket kenneubeut. Ann danvez mad, 15 lur 15 g. ha 16 lur, ann disterroc'h neus ket cals goulenn varnezho 14 lur 15 g. Hey, æs da verza, mæs ne gaver ket stanc var ar marc'hat, 20 lur, 20 lur 5 g. Ar c'herc'h, ne gaver mui kement anezho hag int a zalc'h atau d'ho fris, 19 lur 15 g. 20 lur. Ed-du, 16 lur d'oc'h 12 lur da 25 lur. Avalou-douar nevez eus ann Afric, 90 lur.

A.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Il n'est plus possible de douter, c'est la conversion à très courte échéance. Et ce qui est plus fâcheux encore, on paraît vouloir substituer à la conversion vraie une simple réduction d'intérêt.

En d'autres termes, au lieu de recevoir 5 0/0, le rentier recevrait désormais après l'opération 4 1/2 ; son titre de 5 0/0 serait estampillé, il n'y aurait pas d'échange ; le malheureux rentier n'aurait pas la compensation de Capital qu'une conversion en 3 0/0 lui aurait donnée.

La place dont je dispose ne me permet pas d'exposer cette affaire avec tous les développements qu'elle comporte, mais je dois dire que selon moi, ce sera une mesure des plus regrettables.

Ce mode bizarre de conversion ne peut avoir été imaginé que par des gens qui ne connaissent pas le premier mot de la Bourse. Il est certain, en effet, que le rentier n'a plus qu'une chose à faire, vendre sa rente 5 0/0 pour en faire le remploi sur toute autre valeur. Car s'il la conserve, il s'expose, non pas seulement à plusieurs réductions successives d'intérêt, mais à une baisse importante.

En effet, avec ce système de la réduction, on peut arriver successivement à transformer le 5 0/0 en 3 0/0 ; en sorte que le rentier qui a aujourd'hui 5,000 fr. de rente, peut n'en avoir plus que 3,000 à un jour donné.

Je sais bien que le gouvernement s'engagera à ne pas recourir à une nouvelle réduction avant une date déterminée ; mais il peut surgir tel événement ; il peut naître telle situation qui impose une réduction nouvelle avant la date fixée. Le sort des rentiers peut être ainsi livré à l'imprévu.

Peut-être reculera-t-on au dernier moment. J'ai encore cette illusion ; mais si l'on persiste, c'est la baisse dans des proportions considérables.

Tout naturellement ceux d'entre vous qui croient devoir vendre leurs rentes, vont me demander ce qu'ils devront faire de leur argent.

Nos lecteurs ordinaires savent avec quel soin nous nous préoccupons de les renseigner selon la nature des placements qu'ils recherchent. Ceux qui ont suivi nos conseils depuis un an, n'ont certainement qu'à se féliciter de la direction que nous leur avons donné. Nous continuerons à leur indiquer selon les circonstances et le moment s'ils veulent bien nous consulter, ce qui nous paraîtra le plus opportun.

Voici d'ailleurs ce qui nous paraît en ce moment devoir appeler l'attention des capitalistes.

Les actions de la Banque de Paris qui ne sont qu'à 1,050 et qui valent certainement beaucoup plus.

La Banque ottomane qui se négocie à 760 fr. ce qui représente la somme effective de 510 fr. puisqu'il n'y a que 250 fr. versés. Or, la Banque ottomane qui aurait pu distribuer 50 fr. si le comité anglais ne s'y était point opposé, distribuera 375. Cette somme ne représente-t-elle pas un capital supérieur à 750, c'est-à-dire à 510 fr.

Les obligations foncières 1879, qui se trouvent entièrement libérées à partir du 15 de ce mois sont très-demandées. Ces titres sont loin d'avoir atteint leur prix réel, si on les compare aux obligations de la Ville de Paris.

Il faut acheter encore des Parts de Lourdes qui sont appelées à monter pour les raisons que je vous ai dites.

Il faut acheter quelques lots Turcs, avant que la question du raccordement des lignes Autrichiennes et Serbes avec le réseau Ottoman, soit passé à l'état de fait accompli.

Je vous ai également parlé, dans ma dernière lettre intime, d'une petite affaire qui pourrait donner des résultats très-fructueux. Il s'agit de la Société pour la reproduction des tableaux. Eh bien ! il est bon que vous teniez grand compte de ce que je vous ai dit à cet égard.

Il n'y a que 2,000 actions, elles sont de 100 fr. entièrement libérées. Il n'y a donc point de risque sérieux à courir, et d'autre part tout indique que cette affaire est appelée à un avenir des plus prospères.

L'Association financière peut disposer de quelques-uns de ces titres ; mais le nombre en est restreint. Aussi est-il sage de se hâter. — ST-LAURENT.

Librairie H. OUDIN, Éditeur, à Paris, 51, rue Bonaparte et à POITIERS, 4, rue de l'Éperon.

VIENT DE PARAITRE :

Les Dernières Années de la T. S. Vierge

Par M. l'Abbé PERDRAU, Curé de St-Étienne-du-Mont

Avec une Lettre de Sa Grandeur Mgr GAY, Évêque d'Anthédon

Un beau vol. in-12, imprimé sur papier teinté, orné de vignettes gravées et d'une belle gravure en taille douce, broché : 3.50.

LE TROISIÈME VOLUME DE :
LES
SOCIÉTÉS SECRÈTES ET LA SOCIÉTÉ
OU PHILOSOPHIE DE L'HISTOIRE CONTEMPORAINE
PAR N. DESCHAMPS
NOTES ET DOCUMENTS RECUEILLIS PAR CLAUDIO JANNET
Un fort volume in-8° . . . . . 7.50.

Les premières fondations des Petites-Sœurs de l'Ouvrier, par une Petite-Sœur de l'Ouvrier, un joli volume in-8° 1 50

TROISIÈME ÉDITION DE :

Le Chemin de Croix de la perfection chrétienne, montré et aplani par saint François-de-Sales, Recueil de Pierre Collot, docteur en Sorbonne, revu et disposé dans un ordre méthodique par le R. P. Tacon de la Compagnie de Jésus, un beau vol. in-18 3 50

Le Mois de Marie des Fleurs, par le R. P. Fontenau, un joli volume in-8°, orné de 30 belles gravures sur bois 2 00

La Vierge Marie d'après Mgr Pie, par le R. P. Mercier de la C. de Jésus, un fort vol. in-12. 4 00

La Vénérable Jeanne de Matel, fondatrice de l'Ordre du Verbe Incarné et du T. S. Sacrement. Sa vie, son esprit, ses œuvres, par M. l'abbé Penaud, supérieur du Petit-Séminaire de Pelletin, deux beaux volumes in-8° 10 00

ŒUVRES DE S. G. MONSEIGNEUR PERRAUD
ÉVÊQUE D'AUTUN, MEMBRE DE L'ACADÉMIE FRANÇAISE
Tome 1er. — Un volume in-8° 7 00
Le Tome 2e paraîtra fin de Mai.

LA JEUNESSE DE SAINT AUGUSTIN
D'APRÈS SES CONFESSIONS
Par le P. CH. CLAIR, de la Compagnie de Jésus.
Un fort volume in-12 . . . . . 3 50

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus kén Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Bérchen ar gazeten n'ab Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bivizien an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 28 a viz Ebrel 1883.

Der Iaou, 19 a viz Ebrel eo digouezet ann devez merket evid en em assambli d'ann diou Gambr. Eur miz a so abaoue maint æt d'ho vacansou, ha gouscoude e tigorrer ann assamble egis ma vije bet sarret deac'h da ziveza, hag evid ann taul kentañ e scoer eur goal daul gant ar Frans. Er Senat e rer meuleudi ann autrou Varroy hag ann autrou Delord, maro epad ar vacansou, coms a rer ive eun neubeut d'eus distaul ar renchou, mæs ne ouzeur ket petra vo dre just.

E Cambr ann Deputeet er c'hontrol, e tisclærier ragtal, penaus hiviziken ne vezo mui paet nemet 4 1/2 dre gant eleac'h 5, evel ma rer beteg hen, petra benag m'ho devoa lavaret mignonet ar Gouarnamant ne vije ket c'hoarvezet ac'han da bell, na ne ve ket æs deomp goud perag e oant kement o clasc cuzet ar pez ho devoa c'hoant da ober, nemet marteze gounis eun tam benag eus danvez ar vro en eur fæson disleal, hag e ve red evid-se revina eur re benag all.

E Kement-se, setu penaus eo bet græt ann taul:

A veac'h ma oa achu lenn ann histor eus ar pez oa bet græt en taul diveza, ma save Tirard er gador prezec, ha ma lavare egis custum :

Ann enor am eus da rei da anaout d'ar Gambr, e tigassan dezhi eul lezen a roio conje d'ar Gouarnamant da renta ho arc'hant d'ar re ho deus roet dezhan, gant ma vije bet paet dezho 5 dre gant, ha ne roio mui dezho nemet 4 1/2 dre gant.

Ann autrou Paul de Cassagnac. — Me a c'houlen lavaret eun dra.

Ann autrou Tirard oc'h he glevet a sell outhan goal souezet, hag o clevet re ann tu cleiz o chou evel evid rei nerz dezhan. Lennit, lennit 'ta, e kendalc'h o lenn ann digareou en deus ar Gouarnamant, evid goulenn e ve votet al lezen-ze dezhan.

Hervez ar Ministr, neus netra talvoudussoc'h eget al lezen-ze d'ar mare m'emomp breman, hag ouspen, e talvezo cals d'ar Gouarnamant pa roio dezhan ann tu da espern 34 million er bloas.

Ann autrou Tirard eta, a anzav sclær avoalc'h ez eus ezom d'eus ar profit-ze, distaul ar renchou, evid ingala guelloc'h ar Budjet; mæs heb dale e vezo guelet n'en deus ket gouezet conta.

Mar teu eta da c'houlenn e ve distaulet ar renchou, ne deo net, rag neus ket mui arc'hant avoalc'h evid paea mad ann dispignou abalamour ne bell mui ober ken.

Hogen, siouas ! ann autrou Tirard a vel en he vod interest ar vro, hag a vel ive en he vod interest creditourien ar vro :

Talvezout a rai dezho ho unan da greditourien ar vro ma ve distaulet ar renchou, rag neubeutoc'h ho devezo da baea var ar c'hargou. Na penaus-ze? Goulennit diganthan hag hen hen lavaro deoc'h. Distaul ar renchou a vezo ken talvoudus d'ar vro, m'ho devezo ho lod eus ar profit-ze he, oll greditourien, rag m'ho devezo neubeutoc'h da baea evel sitoïanet. E guirionez, a bell so e, oa anat e tlie beza græt ann distaul-ze mare benag, ha breman, pa vezo bet græt, setu e vezo eun anken neubeutoc'h, n'hon devezo mui aoun e ve troc'het deomp hor breac'h, rag pa vezo bet troc'het, ne vezo mui da droc'hi. Ann dra-ze eo a lavar deomp ar Ministr e vezo ar silvidigez.

Nan, distaul ar renchou ne dalvezo da netra d'ar re ho deus renchou 5 dre gant noazus eo a vezo soken evitho, rag tenna a rai digantho ann dezvet ens ho renchou, var gement-se ne hell den fazia, na soken, Ministr ann Tenzor!

Ann autrou Tirard a lavar, penaus ne hell ket mancout da sevel ann arc'hant a chomo da 4 1/2 dre gant. E guirionez, red eo beza goal zievez evid lavaret evel ann autrou Tirard, ne teuio ket cals a dud da c'houlenn ho arc'hant, hag e alfe cals en em drompla.

Al lezen-ze, emezhan, a alfe heb distruj ha dispac'h ebet startaat ar fizians er vro ha fonta guelloc'h assurentez ar Republic, mar galfe kentoc'h ober dezhi tec'het cuit ! Ann autrou Tirard a gav evelse ann traou evid ar guella eus ann oll Republiket, hag e sonj dezhan ec'h hello lacaat ar re ho deus renchou credi ne oa ket possubl ober netra guelloc'h evitho, dreist oll, pa vezint assuret ne veezo mui possubl epad 5 ploas, distaul dezho ho

renchou, kinniget e vezo renta deoc'h hoc'h ar-c'hant (100 lur) dre peb pez ugent real, hag e vezo merket deoc'h termen evid dond da c'houlenn hoc'h arc'hant, panefese e viot sense græt ho sonj ganeoc'h hoc'h eus assantet e vezint distaulet deoc'h. Coll eo e vezo græt deoc'h, neus pe du ez afot da drei, petra benag ne helloc'h ket clemm pa vezo rentet deoc'h ann arc'hant ho pezo roet e prest ; mæs atau e vezo eur goal affer evidhoc'h, petra benag so bet lavaret deoc'h en taul kenta, mæs n'ho poa ket clevet mad, ha setu penaus e ialo da goll ann neubeut danvez ho poa allet da zastum, goas a ze ma ne ia ket ive da goll danvez ar Frans, ho pro !

A.

Neus ket cals a dud er Senat hag eo sonet 3 heur, pa deu ann autrou Clement, unan eus ar secretourien da lenn ar pez so bet græt ar veich diveza. Goudeze, ann autrou Fournier a lenn santimant ar Gommission var eul lezen a c'houlenn e ve cresket ann arc'hant d'ober lod eus ann dispignou, hag e vez votet labour ann autrou Beranger var al lezen a lavar penaus ec'h alfe beza miret ous ann torfetourien affeilla en ho c'hrim, pe autramant ho funissa goassoc'h.

Ann autrou Nadaud a c'houlenn ne ve ket evesseat ous al lezen-ze, mæs ann autrou Frederic Thomas hag ann autrou Gomot, ho deus ho daou he difennet eus ar guella, hag a so bet lavaret ne vije ket kendalc'het beilla var ar re a vije bet condaonet eur veich benag hivisiken, mæs etoues ar re ho deus bet pers er Gommission e vezo cheinchet cals al lezen oa c'hoant d'ober da genta. Ann autrou Thomas dreist peb tra, en deus lavaret hag a so bet chilaouet piz, ne oa ket possubl e vije bet ehanet e vije bet evesseat ous ann torfetourien a deufe da affeilla, rag ne oa ket possubl renta ners ous eul lezen achu a bell so. Da benn Dilun e vezo evesseat ous al lezen evid distaul ar renchou. Er Senat neus bet græt ken,

E Cambr ann Deputeet ann devez so bet implijet o c'hortos ar pez a lavarfe ar Gommission evid distaul ar renchou. Lavaret so bet e vije carget Naquet da lavaret e hano ar Gommission petra ho devoa c'hoant ar re all da lavaret en affer-ze, hag en dije ragtal casset ha lennet ar scrid-ze d'ann Deputeet. Marteze e vije bet evesseat kerkent ous ann affer-ze, mæs neus bet græt netra na ne vezo ket græt araug Dilun. Evel n'helle ket ar Gambr gouzout eta doc'htu petra he dije bet da ober, n'he deus ket evesseat cals ous ar pez a vije græt ganthi.

A hent all, goulenn ann autrou Faure var ann trous so bet c'hoarvezet gant ar scolerien e scolaich Louis-le-Grand, d'ann 13 a viz Meurs diveza, a deue eun tamic re zivezat, mæs ne oa ken caus eus eun dale ker bras, nemet ann Deputeet ho devoa lavaret ne vije bet evesseat outhi nemet goude eur miz. Ann autrou Faure en deus evelken lavaret traou talvoudus ha discuezet anat penaus ne oa ket souezus e savje evelse dispac'h etoues ar scolerien, pa rer dezho disprij muioc'h-mui bemdez ann urs vad dre gement tra a vije desket dezho a enep ar Relijion hag a enep peb seurt galloud guirion.

Jules Ferry a so kiriec eus ann oll droug, a dlie beza respontet dereatoc'h d'ann autrou Faure, mæs er c'hontrol, en em ziscuezet eo bet divergont, ma eo en em savet re ann tu dehou a enep dezhan, hag ann autrou de Cassagnac so bet scandalet diou veich, rag m'en devoa lavaret nê oa ket dereat comsou ar Ministr.

A.

Ma vije bet eur re benag o clasc guelet ha be voa c'hoas eun Depute benag er Palæs-Bourbon, divheur goude ma oa achu ho labour miz so, ha ma oant bet casset d'ar gear, ne vije bet cavet hini divheur goude oa roet conje dezhan da vont cuit kement aoun ho devoa da chomm da labourat re, ha gouscoude peamant brao ho devoa resevet dija evid al labour ho devoa græt, mæs hirio, ann 18 a viz Ebrel 1883, derc'hent ma so bet merket dezho da zont endro, e lennan en eur gazeten d'eus Paris, penaus o veza æt d'ar Palæs da velet ha deut e oant endro, a veac'h m'en devoa allet guelet eur c'huec'h benag anezho, ha gouscoude ne ket labour a vanc dezho, ha ma ne taulont ket evez avoalc'h, e vanco amzer avoalc'h dezho d'ober eur pez labour a zoare. Seblantout avoalc'h a rafe ne velfent nemet daou dra er garg a Zepute, al labour hag ar pæamant, ha ne vent ket nec'het gant al labour ma ne ve pæamant ebet da reseo. Gouscoude gnir eo ne rer ket cals a labour deomp, labour vad da vihana, ha gouscoude ne ket defot paea, rag peamant founnussoc'h a roer dezho evid al labour fall a reont. Er bloaveziou kenta eus ar Republic, int a lavare e vije distaulet ann taillou dindan ar Republic, rag ar sort Gouarnamant-ze a oa ar guella marc'hat eus ann oll gouarnamanchou ha gouscoude e cresc atau goassoc'h-goas ann dispignou, heb ma talvesfe da netra d'ar vro. Ar Republic, caër he deus bet suna ar vro e peb fæson, na hell mui paea he dle, ha ne vo ket pell ne bæo mui ann interest eus ann arc'hant he deus kemeret e prest ; lacaat a ra he dorn var kement tam arc'hant so bet lakeat en he c'haissou, na biken, ne hello paea. Setu penaus goude beza bet revinet gant ar pez so bet pæat d'ar Brussianet, pa n'hello mui cahout peadra d'ober he dispignou, e vezo red goulenn arc'hant e prest, hag evel n'en devevo mui den ebet fizians ennhi ne vezo possubl cahout nemet gant miziou bras, pe autramant chomm heb tam ha dre ann hent-ze ne zaleo ket beza revinet hag e vezimp heb dale collet gant ar Gouarnamant marc'hat mad, na ne vezo mui possubl deomp beza saveteet nemet o tistrei da C'houarnamant ar

Roue a so hag a vezo atau ar Gouarnamant divissa, n'eus fors peger ker eo, rag ar Roue n'en deus danvez ebet da ober nemet hini ar Frans, e-doac'h ar Republicanet a renc ober ho hini ho unan hag hini ho mignonet, hag ann niver eus ar re-ze so bras. Hor bro keaz so bet pinvidic gueichall mæs ne de mui, ha ma ne zistro ket d'he Rouane, oz serten ez ai da goll.

Doue ra viro ! ! !

A.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

V.

CHARLES X A GUITA BRO FRANS.

Tost da zaou viz a ioa edo Roue Bro-C'hall evel hostiz e ti ar Weled, pa zeuas gouarnamant Bro-Zaos da ginniga dezhan castel Holy-Rood e rouanteléz Scoss. Cannad Lois-Filip e Bro-Zaos, Talleirand ann escop torret, a gavas mad avoalc'h kement-se, o veza ma'z ea er c'his-se Charles X pelloc'h-pell dious rouanteles Frans. Da zivez miz here eo ez eas ar Vourbonet da Holy-Rood. Charles X gant ann duc a Vourdel ez eas dre vor ; ann duc a Angoulem ann dukes hag ann dimezell Loïza a ieas dre zouar. Neuze Loiza a lavaras d'he breur : « Ni vezo eurussoc'h evidout, en eur vont dre zouar ni velo cals traou, hag o vont dor te na veli netra. — Oh ! Loiza, eme Herri, me laca e vezo va beaich eurussoc'h eget oc'h hini, rag me velo Bro-C'hall. »

Holy-Rood, pales roial amzer so bet, a so hirio eur c'hastel coz hanter-zismantret, ha dread dre gement-se ous ar Vourbonet, couezet ive eus ho stad eurus. Eleac'h kirri alaouret ann Teoleri, n'ho doa eno nemet eur c'harrons louach gopreet gantho. Anu demezell Loiza, pehini a gare cals ar baleadennou var varc'h, a bae kezec louach dre hanter zeiz, pa felle dezhi ober he galopaden.

Pa ieas ar Vourbonet er meaz eus ar vro, e oe comzet a zevri etoues ar bobl eus ar sommou spontus eat gantho en ho harlu. Eun devez pe zaou goude e oe guelet sclear hag anat ne oa kement-se nemet eur gaou nevez da greski ar bern eus ar gevier all. Ar Vourbonet var ann tron a rea gant ho madou ar pez a ra ann heol gant doriou ar mor : ann heol a zav hag a den douriou ar mor etrezec ennhan evit ho scuilla goude var ann douar e glap hag e gliz, hag ar Vourbonet mar ho devoa eun neubeudic madou ebars ar rouantelez, ho c'hemere gant eun dorn hag ho ranne gant egile etre ezomou ar vro. Egis-se, eur ministr o veza deut eun devez da c'houlenn digant ann duc a Angoulem eur sicour benag evit eur barres, ann duc a lavaras dezhan :

« Autrou, goal na vezet ganeoc'h, red e vezo deoc'h dont eur veich all. Boazet oun a bell so da rei bep bloas d'ar vro ar pez a douchan digantho. Ar bloas a achu hirio, ha va arc'hant ive ; roet am eus er mintin-man oll ar pez a chome ganin, deuit endro varc'hoas. » Gant ann hevelep boazioù ne zastumer ket a denzoriou. Evelse dispac'h 1830 e bacas ar Vourbonet gozic var netra ; ha ma vije bet lammet digantho ar c'hoajou ho devoa pep hini var he hano he unan dre ar rouantelez, ne vijent eat er meaz eus ar vro var ann aluzen. N'hon eus ket clevet en devije Charles X lakeat eur guenneç var gampi er rouanteleziou all ; *hag hirio e lak kear millionou.* Charles X a lavare evel gueichall he dad coz Herri IV : « Ar rouantelez hà me a'so egis greg hag ozac'h, hor madou a dlepmp da vera evit brassa mad hor bugale. » Petra so c'hoas eon cresket ar guiriou eus a eun dredereh abaoue 1830 ? Ann hanter eus ann dud a so er c'hargon niemaint ket en ho renc, ha gant aoun rag eur chenchamant benag, en em gemeront pep hini en he zoare da douza ha da ober ho fellen epad ma ema ann denved etre ho daouarn. Gant mistri natur ar vro, ann traou, ne iafent ket egis-se. Madou Roue Frans a so madou ar vro hag a chomm ganthi.

VI.

DESCADUREZ HERRI V.

Adalec 1830 beteg ma teuas ann dud roial da Holi-Rood, ne oa ket gallet heulia var studiou ann duc a Vourdel, na derc'hel urs ebet en he labourou. Hogen, kentis ma'z oant digouezet e Holi-Rood, e oe lakeat adarre ar breur hag ar c'hoan var ho c'henteliou hag evit mad. Ann autrou Barant a oa carget da ren descadurez ann duc a Vourdel, hag ann den fur ha gouiziec'h se en devoa ann danhan mistri all, unan evit pep skiant. Mistri ann duc a oa oll tud a vrezel, nemet ann autrou Martin, belec, carget da rei dezhan he zescadurez crist ten. Setu ama penaus e oa reollet he zervesiou.

Da c'huec'h heur, hanv, goanv, goude ar bedendious ar mintin, e vije roet ar gentel da denna d'ann armou. Eur blijadur a oa guelet ar c'hroaudur o kemer buhan-afo he vouch hag he glezeier hag o tont d'en em ganna ous eur greunadour var varc'h, unan eus a c'hoardou ar Roue deut d'he heul en he harlu. Ar c'hroaudur a c'hoarie da vad, hag ann oll a vousc'hoarze o velout ho herder hag he ampartis abars ann tamm labour-ze. Eus a zeis heur nemet cart da eis heur a cart, scol gallec hag almand ; eur c'hart heur da zijuni, ha goude studi latin beteg nav heur ha cart. Neuze evit discuiza, ar prins a iea da zemata he dad coz, da velet ho eontr hag he voereb, hag ar re en deus c'hoant euz a dud he di ; da zec heur, ann trez pe ann deuz sin. Meaziou kemeret e Bro-C'hall, pe tachennou emgann a ve roet dezhan peurvuia da skeudenni. He blijadur vras eo, pa gav he du da ober portrejou soudardet. He gartonou a so leun a skeudennou brezilidi, ehaniou-noz, troiou ha distroiou ar guell (e gallec *la revue*), ha pa zigoues offisourien

da velet ann dud roial, ar prins ho discuez dezho en eur c'houlenn digantho ha ne ket er c'hiz-se eo guisket ar soudardet e Frans ? mes deut eo unec heur ; eur vouezic dous ha laouen a so clevet o tostaat ; Herri a anavez mouez he c'hoar ; lammet a ra var he arbenn, poket a ra dezhi, hag he digass a ra ganthan en he gambr studi, rag ar gentel var ann histor a gemeront ho daou assambles.

Herri a so envoret caer, he speret a so lemm hag eeun, respont a ra bepret gant urs ha beoder. Ar Fransizien a so bet o velet ar Vourbonet en harlu, a c'houlenne peurvuia en em gavout var kenteliou ar prins, hag oll e tougont testeni a gement a lavaran.

Da greisteiz, lein ; ha goude lein eun dro-vale var ar meaz. Da zivheur, kentel ar varc'hegiez pe ar fesoun da vera eur marc'h. Hounez a oa he gentel muia caret. En em rei a rea dezhi gant eun herder hag eun hardiegez da ober aoun avechou d'ar re a vije o sellet outhan.

Ian-Villou Herri.

Histor guir ann dud divar ar meaz araog ar Revolusion vras 1789.

Lezennou ar Roue.

Pa deuas ar Roue da ober lezennou, ne reas pell amzer nemet kemeret re ann Ilis, ha rei dezo muioc'h a ners ; evel Charlemagn ha Sant Loïs. Evit ar varnerien, Sant Loïs a reas dezho lezennou en trizecvet cantvet, eus ar re gaëra. Ar barner, araug cahout he garg, a renke touet dirag ann oll dud, oa prest da renta ar justis hervez ma oa dlet herves Doue, en devije atau en he speret imaich hor Salver Jesus-Crist, a deuio eun deis da renta da bep den herves he oberou. Touet a rea renta ar justis heb aoun ebet, heb nec'hamant ebet, da c'houzanv beza lammet diganthan he vadou, beza casset pell eus he vro, lakeat d'ar maro. Ma zud, fizians a heller da gahout e seurt barnerien ; ha plijet gant Doue e vezo atau ganeomp barnerien eveltho. Credi a hellit n'ho devoa aoun ebet rag ho skeud. En discuezet ho deus meur a veich. Eun devez, en amzer ma rene Sant Loïs, tri den iaouanc eus ar Flandr oc'h ober ho studi e Frans, a ieas da goajou ar sir de Coucy, pinvidic bras. Heman a reas ho c'emeret hag ho c'hrouga evit eun dra dister. Ar veleien a rea scol d'an tri zen iaouanc cronget evelse, en em glemmas dirag ar Roue. Sant Loïs a reas gervel dirazhan ar sir de Coucy, hag er c'hondaonas d'ar maro. Evelato, ann oll dudchentil vrassa eus ar rouantelez, evel an duc a Vreiz, an duc a Normandi, o veza en em strinket da dreid ar Roue evit he bedi, he aspedi da espern buhez ar sir de Coucy, Sant Loïs ho selaouas epad eun neubeut mad a amzer. Mæs ar sir de Coucy lezet beo, a rencas rei eun tam mad a arc'hant evit beza casset da Jerusalem, coll darn eus he goajou, sevel teir chapell ha cahout tri beleg da lavaret an offeren bemdeis evit eneou an tri den iaouanc. Dre kement-man he velit gueichall ar justis a ioa rentet d'an oll kercouls hag en hon amzer. Ouspen-ze, ar barnerien goude beza lezet ho c'harg, a helle beza galvet ho unan dirag ar varnerien nevez, pa vijent tamallet da veza barnet fall.

Aman eo red mad din lavaret eur ger d'eus gui riou ar veleien. Kemeret a reant, eme ar bourc'his, an deog, an decvet, evit ober aluzen. E guisrionez, lezen Charlemagn a roe guir d'an dud a Ilis da gemeret an deoc. Morse avad n'ho deus bet an decvet penn-da-benn. A dra sur oa red mad dezho cahout eun dra benag evel breman. Neuze ar veleien a renke dibri evit chomm beo. Abenn eun neubeut amzer, ar veleien ho devoe douarou avoalc'h digant ar Roue, digant ann dudchentil, digant ar menec'h, Tud d'ho labourat a gavent ar pez a garent. Abalamour ma oa brao beva dindan an dud a ilis, a lavare ar re goz. Neuze an deog a chomas ous ar groug. Ar veleien ne c'houlennent netra digant den, nemet evit an eureujou, anterramanchou evel en hon amzer. Sevel a reant gant ho arc'hant ilisou a heller da velet c'hoas, tourigellou huel varnezho, cleïer bras, chapellou, communauteou. An traou a chomas evelse beteg ar Revolusion vras 1789. Neuze madou an Ilis a oe kemeret ha guerzet evit cahout arc'hant ; mæs pa deuas Napoleon coz, an impalaër a zigorras an ilisou, en em glevas gant an Tad Santel ar Pab Pie VII evit ober eun accord, ar pez a hanver Concordat. Hervez an accord-se, ar veleien n'ho devezo mui a zouar ; eleac'h an douarou-ze, ar gouarnamant eus ar Frans en em garg da baea peb bloas d'ar veleien talvoudegez an interest eus ar madouze kemeret ganthan. Evelse, ententit mad, an Ilis ne deus nemet an interest eus he arc'hant, ha dindan boan da veza galvet eus eun hano divalo, ar gouarnamant ne hell ket chomm heb paëa ar veleien beb bloas, evel an hini en deus kemeret arc'hant digant he vignon, a dle paëa dezhan an interest bep bloas.

Va zud mad, ar bourc'his n'en devije ket bet ar groas er scol evit gouzout mad he histor a Frans. Guelit kentac'h. Ar Roue Herri trede, emezhan, so bet lazet gant eun taul poignard digant eur jesuist pe eur manac'h..... Ma ne ouzoc'h ket va bourc'his, e vo desket deoc'h. An Tadou Jesuistet so ol beleien. Abars bnza belec eo red mad cahont pevar bloas var'n-ugent achu. Hogen, an hini en deus roet taul ar maro d'ar Roue Herri trede, Jacques Clement, n'en devoa c'hoas nemet daou vloas var'n-ugent. An den iaouanc Jacques Clement, muntrer ar Roue, a rea he studi e ti an Tadou eus a urs Sant Dominic, rag en amzer-ze ne oa couls lavaret nemet ar veleien oc'h ober scol. Ne helle ket eta beza belec, na jesuist, abalamour n'en

ket an oad. Ober a re he studi e ti an Tadou leien eus a urs Sant Dominic, Kement den a scol gant ar veleien, n'int ket beleien, dre Doue, hag alies e reont dispen fall. Ped ha e ra ho studi e Pont-Croas, e Castel-Paol, neven, a ra dispen fall goudeze. Sellit endro ha marteze e cavoc'h meur a hini. Petra a tamall d'ar jesuistet, d'ar menec'h goudeze? var ar guella feunteun ne teu ket eun tam dour benag ?

(Pennad all eur veich all.) X.

LE MADALEN.

VII

AR VARN.

Ar mare-ze dress, eo e teu Anselme da lavaret dezhan ober eur c'houffr da guzet he arc'hant. Ann drisius-ze dal, petra benag ma ziscuez cahout dezhi, marteze evid ar veich kenta, a c'houlenn ive gouezet ann affer-ze gant den. D'oc'h ann noz eo e teuio ar c'halvez hag a renco dioual mad da veza guelet. Pebes chans evid Iann Michaud ! Hun a ra he gassoni coz a enep Anselme. Dond ra sonj dezhan da gemer he arc'hant evid paëa he zle ganthan. Hen en deus sonjet eus a neuze da Anselme ? Doue hebken her goar ; mæs sclær en deus he lazet. Anselme, ar paour keaz cozen devoa casset cuit beteg he vates, ha Michaud enn den nerzus ha crenv. C'hoant en deus da caat Anselme da renta ar pez en deus kemeret heb guir, ha pa gav ann tu e clasc hen ober. Anselme ne fell ket dezhan hen ober a galon vad. Neuze e sav etrezho ha penaus ec'h achu ann emgann ! Gant eun taul compas, ar c'hompas-ze a zalc'he Iann en he zorn. Hen a lavar en deus he encounec'heat ! Ia ! guir eo ! mæs e toul ar gouli, hag evel ma eo scrivet he hano varnezhan, ar gouhe unan a goms evid lavaret piou so bet ar muntrer.

Ne oa ket possubl evessaat oc'h ar pez a lavare oa bet æt he fri da voada. Ar goad a oa bet cavet var blousen ha roched ar c'halvez, a oa hini Anselme. Ann tauliou scoet var dor vihan ar jardin. Gaou! En nosvez-ze n'eus bet antret den all ebet e ti Anselme nemet Iann Michaud. Gandoin en deus guelet hini all ebet nemethan, mæs Ganndoin en deus he velet. Ho pe sonj d'eus cri ar muntrer, ragtal ma clevas e oa maro Anselme e guirionez :

— Eur suscit din !

Lavaret eo divlam Iann Michaud, a ve eun dra fall, rag be ve rei conje dezhan da brofita eus ann danvez-ze hag e ouzoc'h ervad penaus eo deut dezhan. En affer-man, mouez ar vro n'en em drompl ket, lavaret a ra eo bet græt ann torfet ganthan, hag eo eun dever evidhoc'h lavaret ar pez a lavar ar bobl.

Arabad eo deoc'h lezel scuer eun torfet heb punition, eur suscit gounezet dre lazadec eun den. Ne ancounac'hit ket, ma kirit abars barna ann den nag he vuhez tremenet, nag he diogez ; mæs arabad eo beza tenereat re, beza touellet gant daëlou. Guelit pehini eo ho tever ! Sellit ous ann testenioù sclær ha spontus so dastumet a enep Iann Michaud. Anat eo eo hen ann torfetour. Red eo rei eur scuer d'ann dud fall.

En dail-ze e oe penn-da-benn prezegen ar Procureur, he bossubl en devoa græt evid lacaat condaoni Iann Michaud, hag e achuas he brezegen dre eun neubeut comsou crenv, nerzus ha didruez, hag ann dud oll oa eno oc'h he glevout goulen egis-se maro Iann Michaud, a zistroas a unan da sellet outhan. Ar paour keaz Iann goloet a vez hag a spont, a oa dislivet oll, he zaoulagad digor heb guelet netra, he vuzellou o crena heb ma alje mnaret, e seblante goulenn diganthan he unan ha n'en deffe ket en despet dezhan græt marteze ann torfet a damaller dezhan.

Clevout a ris em c'hichen eur re benag o c'hrosmolat goustadic :

— Sellit outhan bremau da velet ha neus ket tress eun torfetour varnezhan !...

Paour keaz Iann Michaud ! paourez geaz Madalen ! Hi a c'houzanve kement hag hen, hi ive a oa dislivet oll ; mæs he daoulagat, eleac'h beza stouiet varzu ann douar, a save atau varzu ann Ee, evel m'ho dije bet c'hoant goulenn scoazel Doue, he sicour diveza.

Digouezet a oa tro difennour Iann da brezeg. Siouas ! ne oa ket ann alvocat brudet a oa bet choazet en devechou kenta. Dre eur goal-chans nevez, eun neubeut devechou araug ma oa bet digorret ar proces, e oa bet couezet eus he voitur ha goal-c'hlazet. Evid kemer he blass en devoa choaset eun alvocat all iaouanc hag o commans he vicher. Hen a responte e vije bet mad. Gouscoude den ebet ne helle goud ha be vije bet ann autrou Raynal (henez oa eun alvocat nevez, goest d'ober couls hag en dije græt ar c'henta oa bet choaset.

Commans a reas dre c'houlenn escus m'en devoa credet en em garga eus ann affer-ze, a vije marteze dreist he ners hag he vouiziegez, ha m'en devoa ket bet aoun kemer ar garg e oa, rag ma grede ervad en he galon e oa divlamm Iann Michaud.

Lavaret e oa bet d'ar Jureet dioual da veza tenereat re gant ann daëlou, mæs breman hen d'he dro a c'houlenne digantho dioual da veza touellet gant mouez eun den a vouie prezec hag a oa bet gant guirionez. Evithan e oa dianavezet, ec'h anaie n'en devoa ket cals a dalant, mæs ne ket ired cahout cals pa brezeger a du gant ar virionez.

Goude ann neubeut comsou-ze, ann alvocat iaouanc a gendalc'has o tistruja er penn kenta ann

oll testeniou a oa bet dastumet a enep da Iann Michaud.

Tamall a rer da Iann cahout cassoni ous Anselme, mæs n'her prouver ket, nag ann disterra tra, nag eur ger. Er c'hontrol, emezhan, be peus clevet Mear Vittel discleria deoc'h liæs a veich, penaus eur re benag o veza cavet abec en Anselme dirag Iann Michaud, heman en devoa he zifennet pe he zigareat da vihana. Nan, nan, n'en devoa tam droug ous Anselme. Iann a oa e guirionez unan eus ann dud-zè ne hellont morse cahout cassoni ous den.

He velet a rit o clasc en em sila e ti Anselme ? Biscoas ! Anselme eo a deu da gerc'hat Iann Michaud ; Anselme eo a c'houlenn e ve digasset ar c'houffr dezhan en he di dre guz ha dious ann noz. Ar c'houffr-ze æs a oa he velet ann derc'hent e stal ar c'halvez ; ma, antronoz e caver ar memes couffr e ti Anselme hag ar plastr fresc c'hoas a zalc'h anezhan ebars ar voger, a ziscuez en deus lavaret Iann ar virionez en affer-ze da genta. Perag neuze tamall dezhan beza lavaret gaou pa goms eus ann traou all so bet c'hoarvezet er memes nosvez ? Perag ne greder ket Iann pa lavar e oa æt he fri da zivoada, ha perag ? Perag ne ket bet roet da evessaat da dud gouiziec dillad leun a voad Iann Michaud ha re Anselme ? Ho tever stris a oa hen ober, hag ann dud gouiziec ho dije lavaret deoc'h peu sort kemm a so etre goad eun den coz dinerzet gant ann dioueramant hag ann avarisdet, hag hini eul labourer crenv ha nerzus, ha ne ket possubl kemer ann eil evid egile. Pa n'hoc'h eus ket hen græt er mare, arabad eo deoc'h mui ober goab ac'hanomp hag o dioual deomp ar beradou goadze, rag collet hoc'h eus ar guir d'hen ober.

Red eo hel lavaret c'hoas peb tra a so souezus en affer-ze ne gavomp ennhi testeni sclær ebet nemet skeud ann testeni ha sonjou. n'int diasezet var netra. Evelse ne gredit ket lavaret assur ez eus bet laëronsi, nemet credi so bet ne rit ken. Hag ar Jureet a alfe condaoni ann den evel laër, pa n'he doc'h ket goest da ziscuez assur ez eus bet laëret eun dra benag ?

Lezel a ran eta ann histor ne de bet morse guir nemet en ho speret, hag e kemeran ann hini so bet lavaret deoc'h gant Iann Michaud hag a so, var a gredan, cals henveloc'h ous ar virionez.

Pa oa o vont cuit, goude beza achu he labour oe clevet eur re benag hag hen ne felle ket dezhan beza guelet, o skei var dor ar jardin. Anselme a amzav e c'hortos unan benag, eun den n'en deus ket c'hoant da veza anavezet.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER.

D'ann 10 a viz Ebrel, dious ann abardaez, ar Floc'h, labourer douar e tour Guengat, er barrès-ze o veza en em gavet clanv, a oa æt d'he vele, e glevas chouhal ; *D'ann tân ! d'ann tân !* Kerkent e sortias eus he di, hag ec'h anavezas e oa peg ann tân en he vern foen. He amezec Gorju, a bet eur c'hart heur kentoc'h d'he liors da gerc'h plous da lacaat en he voutou, a oa d'ar mare-ze coania gant he vevelien. O clevout ar chouhaden nou, e redas da gass sicour, siouas ! ec'h anavez ive e oa ann tân o tevi he blous dezhan ive.

Er memes nosvez, etro 7 heur hanter, e oa ann tân-goal o tevi eur verouri da Glerc'h, labourer douar, o chomm e Kernaouel, parræs Kernevel, Coatmel, ne oa den o chomm en ti-ze. Evel m oa dispennet ann noriou hag ar prenescher, pos subl eo en deffe eun den en eur dremen var ann hent, taulet eun alumetezen en ti pe discarget h gorn butun. Ann amezeien tosta n'ho deus clev netra.

Eun den hanvet Nicolas Mevel, oajet a 68 bloa a oa æt da Zouarnenez d'ar 5 a viz Ebrel, hag oa chomet eno o sonjal cahout labour var ann he houarn emer o sevel eno. Deut e oa ann 10 eu ar miz, hag hen n'en devoa cavet netra d'ober, nè ze, e tisclæias da eur re benag e oa o vond Gemper, ha d'ann 13 dious ar mintin, eur vaou hanvet Le Roy, a gavas he gorf astennet var bo ar c'hleuny, hag hen maro. D'oc'h ma lavarer, maro gant eun taul goad.

Samma ar vro ar muia ma hellont, ha diou oc'h ann dud paour da c'hounis eun dra b nag, setu petra a so bet græt atau hag e peb fæs guelloc'h e ve sicouret ann estren en hor bro eg hor c'henvrois ; kense, e cavan en eur gazet scrivet gant eun den eus Sant-Malo, a lavar ez e bet prenet en devejou-man eun tam mad a vi so bet deut var he listri dezhan, hag a so b coustet d'ar vro, rentet e magasinou ar soudard e Roazon, 27 lur ann 200 lur, pa vije bet possu cahout er vro, guinis couls pe velloc'h evid 24 lu ar sac'hat hag ann arc'hant-ze so bet roet evel heb tam profit evid ar vro d'ann estren, en deffe d vihana talvezet da eur re benag eus hol labour rien douar, mæs petra fell deoc'h ! Ezomm so c hout glaou douar, prenet a vo digant ann estren Ezomm so prena eul lestr benag, rei labour da eu rummad micherourien benag ? Micherourien avo alc'h a vezo cavet er Frans evid ober al labour-ze hag ho deus oll ezomm gounis ; pe vern-ze, mar teze, ha neus ken caus da ze nemet dievesdet a Gouarnamant, e vezo cavet diavezidi, hag e hell hen ober guelloc'h marc'hat, roet e vezo dezho labour. Da vihana, mar talvesfe d'ar vro ar pez ve arboelet, marteze e ve possubl disamma ar r all en eur mod benag, mæs ma brofit da eur re meus aoun ne vez ket d'ar vro, mæs kentoc'h d'ar Republicanet so o tribi ar vro, hag a vouio atau

binvidicaat, neus fors pegement e teufe ar da baouraat.

---

ass a rer kelou d'eus *Toulon*, penaus abars e partio ac'hano eur bataillon soudardet var eus ann dud a vor, evid mond da *Hannoï* kin). A hent all e lavarer ez eus bet roet urs c'houarner ar C'hochinchine, gant Ministr ar ine, cass d'ann Tonkin pedir compagnunes sou det eus ar c'holoni-ze ; ar rejimant-ze n'en deus man nemet 9 compagnunez, mæs emer o sonj sevel bete 13 compagnunez.

Neus ket pell, so bet kemeret gant hor soudar *Nam-Dinh*, unan eus ar geriou crenva eus ar ze. En affer-ze hon deus collet al letanant-co nel Carreau a oa bet casset d'eus *Toulon* evid ouidui ar brezel en Tonkin, en eur sevel var mo riou *Nam-Dinh*, e oe tizet troad ann offiser-ze ant eur bolod. Red e oe troc'hi he droat dezhan, ag hen her c'houzanvas calonec ; mæs ar c'hrign b a begas abred ennhan, hag e renkas mervel. eus hon tu-ni, n'hon deus collet den all ebet a ent all.

---

heinchet so bet devez evid lacaat curunen ar ussi var benn ann Impalaër. Eleac'h beza græt ar 27 a viz Mae, e vezo daleet breman beteg ann 0 a viz Even, rag ar 27 a viz Mae a oa ann devez eis ha bloas d'eus muntrerez ar czar Dimitri, ann iveza d'eus gouenn Rurik, a so kemeret gant ar ussianet evel eur merzer, hag a so deut aoun, a vije bet kendalc'het d'ann deves-ze, rei sonj ar Revolutionerien ober eur goal daul benag.

E Bourdel, d'ann 19 a viz Ebrel, eo bet peget un tân-goal spontus e ti ann autrou Larrieu, mar chadour boed loenet. Eur c'holl eo a dri c'hant l lur. 14 marc'h so bet devet.

En dail ne ia ket goal vad ann traou, rag ar ud a so bet lakeat da redec e vezo abars pell heinchet ar Vinistret, ha dija ec'h assurer penaus a renc Tirard, Ministr ann tenzor en em denna, vezo casi sur kinniget he blass da Leon Say. oulennet so bet dija ganthan hag hen a rofe he santamant. Presidant ar Vinistret a lavar, pe us e vezo d'oc'h ma vezo barnet ann afferiou so eman, eo ma vezo choaset ann hivi a gemero lass Tirard

---

Ann autrou Waldeck-Rousseau en deus, dre he gonet, aliet ann Deputeet hag ho fedet d'en em oual da sevel re a drous var affer cheinch ann ll lezennou ar vro. Ar c'henta tra a deuio er Gambr, a vezo goulenn ann autrou Faure divarben un tamic dispac'h so bet savet gant scolerien ar olaich Louis-le-Grand. Jules Ferry a lavar eo rest da respont.

Ar Rouanez Victoria a so partiet deac'h d'eus Windsor, evid mond da vaner Osborne en enezen Wigth, e peleac'h e sonj dezhi ec'h hello parea.

Ar Rouanez ne de ket goest c'hoas da valè, kense so bet renket he dougen var eur gador d'eus he voitur beteg ar gar, a oa dionallet gant eur fors serjantet poliss. Er gariou e peleac'h e chome da bara ann trein a dle he c'hundui ez eus ive casset cals serjantet poliss. Abaoue eun neubeut devejou e oa bet digasset d'eus Londres ha d'eus Irlande cals serjantet da gear Osborne, hag ar c'hetriou tro-var-dro, ha ne helle den antreal e palæs ar Rouanez abars ma vije bet sellet piz outhan.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Rohou, person e Bodilis, so hanvet person e Plougonvelin.

Ann autrou Queneuder, cure e Sant-Lois e Brest, so hanvet person e Bodilis,

Ann autrou Kerbrat, cure e Plougoulm, so hanvet person e Roscanvel.

Ann autrou Sagot, cure e Porspoder, so hanvet cure e Plougoulm.

Ann autrou L'Hostis, belec iaouanc, so hanvet cure e Porspoder.

Madou ann douar.

Dilun diveza, 16 a viz Ebrel, so bet dalc'het, e Kemper ar foar goz hanvet foar a hanter-Ebrel. Siouas ! ne ket bet couls evel ma sonje d'ann oll e vije bet, rag daou zeves araug e oa bet digouezet ar varc'adourien e Kemper, ha kense e sonje d'ann oll penaus pa oant deut keit all araug, e vije bet mall gantho prena eul loen benag. E guirionez a loenet brao so bet guerzet pris avoalc'h a prenet, so bet ive eur gals ha pris avoalc'h evid cont ar Gouarnamant, mæs ar c'hezec labour, ar c'hezec charre ne gavent ket pris avoalc'h. Mar clevomp eur c'helou benag divezatoc'h, ni hen roio deoc'h da anaout.

En dail all, ar marc'hajou a chomm atau memes tra. Neus ket cals a bress na var ar brenourien, na var ar verzourien. Ar muia eus ar priziou ne ieont a du ebet, hag a veac'h ma caver daou liard benag a gresc var ar sac'hat 200 lur.

Setu penaus a gavomp pris ann oll edou dre beb sac'hat 200 lur evid ar sizun-man. Guinis, 26 lur ha 26 lur 10 g. Guinis Californie, 27 lur.

Ne gaver ket cals segal da brena ; ne glasker ket kenneubeut, kense ne talc'hont mui d'ho fris. Hey, 20 lur 20 lur 5 g. Kerc'h, clasc a so varnezhi ha cresc a so, 19 hag 20 lur, 19 lur 5 g. 19 l. 10 g. Ed-du, 14 lur 15 g. 15 lur 8 g.

Avalou-douar, 10 lur hag 20 lur d'oc'h ann dianvez. Re nevez eus ann Afric 60 ha 90 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 21 a viz Ebrel 1889.* (dre ann 200 lur.)

Guinis 23 l. »» g. — Segal 17 l. 10 g. — Hey 18 l. »» g. — Kerc'h 16 l. 10 g. — Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 10 l. 10 g. A.

Bulletin
...ciation financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
...pital de **1,200,000** francs
...Grange-Batelière, 1, à Paris.

Je n'ai plus rien à vous dire sur la conversion du 5 0/0, puisque maintenant c'est un fait accompli, mais vous reconnaîtrez que je vous ai avisé très-exactement des conséquences que cette opération devait avoir. La baisse du 5 0/0 a pris des proportions considérables et malheureusement il est à craindre que nous ne soyons pas au bout.

Désormais le porteur de 4 1/2 se trouvant placé sous la menace d'une nouvelle réduction, hésitera à garder ses titres. Il peut dès à présent par suite des réductions qu'il aura à subir plus tard se considérer comme condamné à n'avoir plus un jour ou l'autre que du 3 0/0. Dès lors est-il admissible qu'il conserve ses titres ?

Probablement on fera des efforts pour faire monter le 4 1/2 et donner ainsi un mirage au porteur actuel du 5 0/0, mais ces efforts réussiront-ils ? Et s'ils réussissent l'effet en sera-t-il durable ? Je ne le crois pas.

Dans tous les cas, c'est un énorme déclassement de titres qui aura des conséquences très-grandes au point de vue de la reprise des affaires.

Le 3 0/0 à lots des villes de Bruxelles, Liège, Bordeaux, Lyon, Marseille, est au pair ou voisin du pair. La hausse des obligations 3 0/0 à lots du Crédit foncier est donc certaine et elle ne tardera pas à se dessiner plus nettement.

La pétition ayant pour objet les lots Turcs, doit être envoyée la semaine prochaine à Constantinople, elle aura d'autant plus d'effet que le nombre de ceux qui lui auront donné le concours de leur adhésion sera plus considérable. En tout état de cause on est certain d'arriver à un résultat favorable.

Les parts de Lourdes sont toujours demandées sur le marché en Banque, on croit à des cours bien plus élevés aussitôt que l'affaire du Panorama sera en pleine exploitation. La pleine exploitation coincidera avec les Pélérinages, et les bénéfices seront en proportion au nombre des Pélerins c'est vous dire le chiffre que ces bénéfices doivent atteindre.

Dans ma lettre intime de demain, je vous exposerai en détail l'affaire de la reproduction artistique, c'est une Société qui vient de se former et qui me paraît de nature à vous intéresser beaucoup, autant au point de vue du but qu'elle se propose, qu'au point de vue des bénéfices qu'elle est appelée à donner. — SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du arif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris
STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.
Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.
Envoi de photographies. — Prix modérés.
A. PARENTY, *Directeur*.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE
SOCIÉTÉ ANONYME
Au Capital de : 1,200,000 francs
PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.
Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Change. — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.
Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
QUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Anémie
Pâles Couleurs
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux fortifiant.
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
50 pour 100 de REVENU PAR AN
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.
Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister ..... } 2 scoed.
Morbihan ..... }
Kostez-an-Nord .. }
Rest euz ar Franz : 7 lur.
Broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle heza great da Berc'hen ar gazetenn gant Aotrou DE KERANGAL, benkenn.

Dezhan lyez eglis bezo cassel hiviziken an oll scoliou da lakaat war ar gazetenn.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 5 a viz Maë 1883.

DA LENNERIEN *FEIZ-HA-BREIZ*.

Ar gazeten vrezounek *Feiz-ha-Breiz* a zo aneiz seitek vloaz-bennag a zo. Abaoue an derves kenbeteg hirio, ar gazeten-ma ne deus paouezet nerse da gas war-zu pep mad ar gristenien holl, meur a gant anezho a gar he lenn pep sizun.

Ha penaoz ivez e devije-hi gallet, ar gazeten-ze, distrei diwar an hent eeun, hent ar wirionez hag an Feiz, pa'z euz bet, hed an amzer, enn he fenn ha skiant hag a c'hwisiegez, beleien, en em roet greis-kaloun da garet Doue hag ho nesa ?

War gement-se, Bretouned, e c'houzoc'h, c'houi gwelloc'h eget den-all e-bet, petra eo bet al labour benn a zo bet great evid-hoc'h gant ar veleien-ze, an eil goude egile, o skrifa ar gazeten-ma ; dre ho labour heb distag, n'hoc'h eus bet dienez na diouer biskoaz euz ho c'helennadurez nag euz ho aliou mad, ha kentoc'h ez eo bet kollet gant-ho ho nerz hag ho iec'hed, eget na d-int bet fallgalonet war ho ero.

Skrifa hag alia, a lavaro darn marteze, n'int ket daou dra, hag a ve gwall ziez da ober e brezounek muioc'h eget e gallek.

Nann a-vad, pa skrifer ha pa alier hep poell ar guden, a-dreuz hag a-hed ; pa skrifer ha pa alier a enep pep skiant ha pep furnez ; pa skrifer ha pa alier, evel a ra re-stank hirio a-enep Doue ha mad ho bro, tud hag a zo bet badezet evel ho zadou hag ho mammou, me lavar, kristenien ha bretouned a glask, evid arc'hant, evit tammou kargou dister bet digant ar Republik, distrei ho c'henvroiz dioc'h ho mad hag ho eurusted.

Nann ! nann ! e guirionez, scrifa hag alia er c'hisse, ne d-eo bet biskoaz nag hirio, na diez na poaniuz d'ar c'horf na d'ar spered ; d'an ene ne lavaran ket.

Skrifa hag alia a-vad, evel ho deus great er gazeten *Feiz-ha-Breiz*, ar veleien a gomzer anezho, an daou dra-ze a zo bet eul labour all, ne c'hoar nemet ar re her gra pe seurt c'hoari eo.

Lennerien kazeten *Feiz-ha-Breiz*, ma ve goulennet digan-e-hoc'h petra eo ar wirionez war ano dra-ze, c'houi a zo tud re-leal evit nac'h ne vefe held bet alies tommet ho kaloun ha sklerijennet boaspe-bred enn eur lenn *Feiz-ha-Breiz* ; ne ve ket bet gant ar gazeten-ze, hinchet mad aliez hoc'h eneou war-zu kalz a draou a zell brema oc'h ar goustians, muioc'h eget e neb amzer a zo bet biskoaz.

Mad ! Bretouned ha kristenien, ar vad-ze a zo bet great d'ho kaloun, d'ho spered, d'hoc'h eneou, ar vad-ze a dleit d'ar veleien a lavarer, darn anezho beo c'hoaz ha darn all maro. D'ezho holl koulz ha d'ar re ho deus savet hag harpet ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*, neubeuta a dleit evit diskouez hoc'h anaoudegez-vad, eo bennoz Doue, hag eur bedenn beb enn amzer. E-touez ar veleien-ze, an diveza, skoet gant eur gwall-glenved, a zo bet rankout dezhan distaga dioc'h he labour, pell araok evit m'en doa c'hoant da ober ; anez, e vije c'hoaz e penn *Feiz-ha-Breiz*.

E penn ar gazeten-ze brema ne deuz mui eta beleg ebed ; eun all eo a zo, eun den evel an holl, nemet eo kristen a-vad a-raok beza Bretoun.

Evel kristen, e tle klask hag e klasko atao heuil la hep treus-kammed an hent eeun a zo bet torret d'ezhan gant ar veleien enn he raok, hent hen-nez hag a zo Doue enn he greiz hag e pep penn anezhan.

Bretoun keid hag eun all, n'en devezo ket a boan o karet tud he vro, ho harpa a rai a galoun, difenn ho feiz hag ho c'helenn, guella ma c'hello, evit ma tigorint ho daoulagad da welet e pe du e ma an droug, ar gaou hag ar fallagriez, evit ma c'hellint, pa gavint tro, rei d'ezho lamm easoc'h a-ze, pe da neubeuta tec'het, mar gwelont n'int ket evit herzel.

Evel Bretoun, kemeret gant-han ar garg da skrifa ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*, e tle ama lavaret eur ger diwar-benn he zoare da skrifa ar brezounek.

Ganet war ar meaz e Leon ha mab eul labourer donar, triugent vloaz a zo abaoue ma komz ha daou-ugent da nebeuta, abaoue ma skrifa ar brezounek.

Dre-ze, e vezo eaz gwelet en deuz a bell-zo ke-

meret he bleg, fall pe vad. E *Feiz-ha-Breiz* ec'h heuillo ar pleg-ze, da lavaret eo, an doare da skrifa en doa a-raok hag an easa dezhan, ma na d-eo ar wella d'ar re all, petra-bennag ma c'hoar er-vad ne vezo birviken evit plijout d'an holl. War gement-se, ar pez a blijo gant Doue a vezo.

Diwar-benn an dra-ze c'hoaz, ez euz eur ger da lavaret a-raok distaga. An doare scrifa-ze pe e vezo tamallet pe veulet, a vezo brema doare skrifa *Feiz-ha-Breiz*.An dud vad ho devezo c'hoant da labourat evit ar gazeten-ze, ne vezo tamm e-bed miret na ve moullet ho labour, n'eus forz euz a be vro e vent, euz a Leon, a Gerne pe a Dreger, gant ma scrifint eaz ha sklear da lenn ; evelato, ma skrifent enn eun doare dishevel dioc'h *Feiz-ha-Breiz*, arabad e vent souezet ma ve digaset neuze ho skridou da zoare-skrifa ar gazeten-ze.

An dra-ze a rank beza er c'his-se, evit ma vezo brezounek ar gazeten-man unan evel he feiz.

G. Milin.

LIZER PAOL GOZ,
labourer douar e Breiz,
DA DUD HE VRO
diwar-benn ar Republik a zo o vont da laza iar ar viou aour e Frans.

Va mignouned euz a Vreiz,

Ha klevet hoc'h eus-hu petra lavar brema ar c'heleier ?

Hano a zo gant-ho holl, e pep korn euz ar Frans, euz a holl vadou ar vro a ia a zeiz-da-zeiz gant ar Republik d'ar bern.

An Deputeet hag ar Senatourien ho-unan zo-kèn ne gomzent etrez-ho, epad ar zizun, nemet euz a arc'hant, rak n'int ket evit miret da gaout enkrez, kaer ho deuz, pa welont o vont e toull gouzouk ha koundoun ha marlounk ar Republik, evel ma 'z a an dour dre eur zil, arc'hant ar bobl, ken paour ken pinvidik.

Piou ac'hanoc'h, va mignouned, a ve deut beteg an amzer a zo dirollet war-n-omp gant ar Republik, hep gouzout e deuz hor bro Frans daouzek milliard o zle; eur zoumm ker bras hon-nez,ma ve red, evit karga an daouzek milliard aour hag arc'hant-ze,eun niver kirri stag lost-oc'h-lost enn eur renk ken hirr, ma tisfent tost euz a Vreiz da Baris,ma ve an hent eeun-tenn.Spontuz eo sonjal pebez bern arc'hant eo daouzek milliard ! Gant-ho e ve great daou dour hueloc'h eget touriou Sant Kaorintin, ha da nebeuta ken huel ha tour Kreis-Kear, e Kastel.

War gement-se, ha gaou eo ? Gouarnamant ar Republik,ma vije skiant enn he benn, a dlefe gwelet da genta ne d-a ket mad ar stal, ha neuze lakaat ho holl aked da espern mouniz ar vro, evit gallout dre-ze harpa eur pennad c'hoaz, araok mont da ober lamm choug a-benn dioc'h an dousen d'an traon. Gwall rikla a ra dijaïk, ha pazikoro rojou he garr, ez aio war wint da derrifoz, buanoc'h eget karr diaoul e-bed.

Mad ! va zud, petra dalv d'e-omp he gelenn lavaret d'ezhan espern hon arc'hant, evel a c'hell ober ma karfe. Foeltr van ne ra ha ne raio evklevet an holl en eur vouez o krial out-han choum a zav.

Klevit, choum a zav ! oto ! oto ! a-raok atao, pa 'z afe ar vro da goll a-bez.

Beb bloaz á ro d'e-omp an Aotrou Doue, ema wel d'an holl an taillou o kreski a vilionou a-leiz Perak ha penaoz ? Dre na zell ar republikaned Pariz nag oc'h dispign, nag oc'h arc'hant ; aounleiz ho godellou a rankont da gaout ho-unan hagivez d'ho c'herent ha d'ho mignouned, kargou brapaet mad gant pobl an departamanchou. Ouspenn an aour hag an arc'hant a rank ar republikaned dagaout evit-ho ho-unan hag evit ho zud, ministred deputeed hag all ne zellont tamm, hini e-bed ánezho, oc'h an dispignou braz evit sevel ties-skolnevez.

Hag evit petra e reont-hi an dra-ze ?

Evit petra, Bretouned ? Dall-poch oc'h sur a-vadma ne welit ket ez eo hep-ken evit klask diskar relijion, evit miret oc'h ar skoliou kristen dazigeri da vugale ar bobl.

D-eomp a-raok. An dispignou foll a lavarer amaho deuz, evit doare, lakeat bag ar Republik kenizel, neus ken banne dour-aour e-bed a zindanhi. Setu me deus ranket choum eur pennad da zec'ha.

War gement se, petra ve ar guella da ober, ho deuz lavaret pennou braz ar Republik etre-z-ho, evit digas adarre dour-aour awalc'h da zevel ar vag dioc'h ar zol ?

Ar pez a zo da ober, eme unan, eo goulenn na vezo roet hiviziken nemet triwac'h real leve, e leac'h ugent real, d'ar re a zo ho arc'hant e tenzor ar c'houarnamant evit pemp dre gant, priz lavaret da rei, koulskoude, da gement hini a lakaje he arc'hant eno.

Dre gement-ma a zo great brema penn-da-benn, evel a zo bet kelennet gant hen-hont, e tleit gwelet, Bretouned, e rank kounta diou weach nep piou bennag a laka he fisianz er republikaned hag enn ho gouarnamant.

An dra-ma, a gav din, a ziskouez ouspenn, ker sklear ha sklerijen an deiz, ema gouarnamant ar Republik o vont da zeski d'an dud petra eo an *deog*, me lavar an dekved, rak war gant kwennek pe gant skoed koll dek a zo, me gred, koll an dekved.

Goudeze e klevoc'h c'hoaz hag e lennoc'h, mar kirit, Bretouned, e diou pe deir gazeten, n'int na gallek na brezounek, eun toullad gevier pilpouz o

diarc'hen dre ar vro da glask tamall an noar veleien hag ar Roue,diwar benn an anegisiou koz all a zo tremenet ha maro revit distrei enn dro birviken.

Ar pez a lavar an diou pe deir fistoulikerez ar Republik-ze a ziskouez anat ho deuz ar republikatersien leue, dre ma tosta oc'h an eleksionou; ho deuz rak ar bobl a zigor brema eun tamm zaoulagad, pa wel pe seurt kuden fuillet a glasteurel dreist he benn. Ia, ia, aoun ho deuz ar publikaned na drofe enn eun taol he gein dezho, distaga war ho c'harvan eur ruaden, evel an a roaz eun dervez eur marc'h da eur bleiz, re dost d'he garniou da weled pe oad oa.

Paotred vrao, dioullit rag ar bobl !

Ama, Bretouned, eo red d'in lavaret d'e-hoc'h, kera ma c'hellin, petra dalv komzou gouarnamant Republik, petra dalv gevier an deputeed republikaned.

D'an eleksionou diveza, mar hoc'h euz dalc'het soñj mad, — evid-oun me am beuz great, — hoc'h euz klevet koulz ha me ar republikaned-ze o krial e pep leac'h a-bouez ho fenn : Ma vije divezatoc'h digresk war ar bemp dre gant, an arc'hant a deuje ac'hano d'ar c'houarnamant a vije sur, evel ma 'z euz eun Doue enn nev hag e pep leac'h, lakeat gant-han da zigreski an taillou war an douarou. Kouer zot, trouc'her buzug, a gredaz,evel ma kred atao,gevier ar c'houarnamant hag he republikaned, hag evel eun diod a roaz he vouez d'ezho, ama hag a-hont hag e kant leac'h all.

Evel-se e vez paket ar bobl bep tro,diwar bouez eun higen-iud, evel eur pesk da veza debret.

Mad ! ar milionou a zo deut brema a-gil dourn da c'houarnamant ar Republik a vezo foranet ha dispignet a-bred gant-han, hep na d-euio gwennek na diner anezho da zizamma an tiek nag he zouaroù.

N'euz forz a-ze, an tiek-ze c'hoaz a ielo marteze, a-benn nebeud amzer ama, da voti adarre evit konseillerien jeneral republicaned ; evit ar re-ze, marvad, enn hor bro,ho deuz difennet levriou fall, koundaonet gant an Ilis katholik; levriou hag a zo lakeat dre fors etre daouarn hor bugale, evit ma vezint reuzeudik hi hag ho c'herent er bed-ma,hag evit ho daoni, mar geller, er bed all.

Heb beza diviner tamm e-bed, e c'hellan, Bretouned, lavaret d'e-hoc'h ama, e berr gomzou, ar virionez, evel m'ema, diwar-benn kement a dremen enn amzer-ma.

Hor bro, ar vro gaera ha pinvidika a zo bet er bed, a baoura kement brema a-vloaz da-vloaz, ma kouezo hep dale, evel eur vioc'h diwar he zreid, sunet ma'z eo beteg ar goad gant an aered a zo enn-dro d'ezhi.

War gement-ma ez an da gounta d'e-hoc'h eun istor, gaou e kever a lavar ha gwir-bater koulskoude, pa weler petra ra ar Republik enn hor bro.

Gwechall ez oa eur mereur, — enn tu benag e Frans edo o choum, — hag en doa, e-tonez he ier, unan hag a zosve d'ezhan eur vi aour bep mintin.

Bez' e c'hellit kredi er-vad ne vije ket daleet ar mereur-ma da zont da veza pinvidik, ma karje beza kemeret he amzer. Ne ket evel-se a reaz gant he re a vall da veza mondian, e kredaz, an diskiant ! pa zosve he iar eur vi aour bemdez, e ranke beza eun tenzor braz enn he c'horf.

Ar mereur-ze a dleje beza sonjet koulskoude, n'eus fors pegement e vije an tenzor-ze, ne c'helle ket beza brasoc'h evit ar iar.

Petra dalv her lavaret ; eun diod ne ve tamm m'en defe skiant. Ar mereur-ma n'en devoa begadol Petra ra ? Kregi enn he iar hag he zoulgofar da velet petra a ioa enn-hi. Gwelet a reaz, neuze re zivezad, e voa hevel oc'h ar ier-all ; ha brema, setu kollet gant-han ouspenn he iar, an aour a zosve, bemdez : dont a reaz paour-glez, kals paouroc'h eget a-raok.

Petra lavar an istor-ma d'e-omp, Bretouned ?

Diskouez a ra sklear a-walc'h d'an holl e raio hep dale ar Republik da Frans, — ar iar viou aour — ar pez a reaz an diskiant a lavaromp d'he hini, ma kendalc'h elektourien ar bobl da lezel ho bro eur pennad c'hoaz etre daouarn ar republikaned.

Bretouned, goude prena skiant diwar hor c'houst, gwezomp hiviziken da biou rei hor mouesiou.

G. Milin.

An hini a zo deut, e leac'h an Aotrou Yvenat, da skrifa ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*, o veza bet kalz re verr an amzer d'ezhan evit rei danvez da voulla enn-hi seis pe eis pajen, evel a vez great beb sizun, e peder lennerien ar gazeten-ze da gaout mad ne ve, enn dro-ma, lakeat dirà-z-ho, nemet an hanter euz ar boed a c'houlen ho spered hag ho c'halon.

Divezatoc'h e vezint digollet, gwella ma vo gallet, euz ar pez a roer d'ezho nebeutoc'h hirio.

G. Milin.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Theoden, cure er Fouillez, a so hanvet cure e Sant-Loïs (Brest).

An autrou Braouezec, cure e Loperhet, a so hanvet cure er Fouillez.

An aotrou Boulis, belec iaouanc, a so hanvet cure e Loperhet.

An aotrou Simon, bet cure e Sant-Salver (Brest), hag an aotrou Montfort, mestr-studi e scolach Kastel-Paol, so nevez maro.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Il n'y a plus à discuter la question de la conversion ; c'est un fait devant lequel il faut maintenant s'incliner. Mais il n'est pas sans intérêt de se demander ce que doivent faire les porteurs de 5 0/0.

Pour moi je n'hésite pas à le dire, ils doivent se hâter de vendre. Et quant à l'emploi qu'ils devront faire de leur argent, c'est une question qui mérite d'être mûrement examinée.

Si je me trouve en présence d'un capitaliste très-riche, pour qui le revenu est chose secondaire, et qui tient par dessus tout à garder en portefeuille des titres de nos fonds d'Etat, je n'ai qu'une chose à lui conseiller : acheter du 3 0/0 pour remplacer le 5 0/0 qu'il aura vendu.

En procédant ainsi, le rentier fait sa conversion lui-même, et cela sans un grand sacrifice. La conversion réduit le revenu à 4.50. L'opération que je conseille, constitue une nouvelle réduction, qui aboutit à 4.23. C'est donc encore une perte de 27 centimes. Mais les réductions successives en présence desquelles vous vous trouvez se montent à 1.50. Par conséquent en faisant vous-même la conversion vous sacrifiez 17 centimes pour éviter de perdre 1.50.

J'insiste d'autant plus pour que vous vendiez votre 5 0/0, que je crois à une baisse assez forte sur ce fonds et sur le 4 1/2.

On s'attend à de grosses livraisons de titres pour la fin du mois, et en même temps à des exécutions importantes d'acheteurs.

Parmi les obligations à lots qui se négocient sur notre marché, les Foncières et les Communales 3 0/0 du Crédit foncier sont celles que l'on préfère, et il est facile de reconnaître que les demandes constantes dont elles sont l'objet sont pleinement justifiées.

On demande à 347 les obligations foncières 1883.

Grande réaction sur les actions du Suez. Cette réaction je l'ai prévue et je vous ai donné mes raisons. Le syndicat est engorgé et la moindre réalisation pèse lourdement sur les cours. Si le syndicat était forcé de lâcher pied, la baisse pourrait prendre de grandes proportions.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

On lit dans la Semaine religieuse de l'Archidiocèse d'Aix, du 1er avril 1883 :

Lettre du Souverain Pontife
à Mgr l'Archevêque.

Cette lettre dont l'importance n'échappera à personne, est la réponse à une lettre que Mgr l'Archevêque avait prié Mgr Mermillod, alors à Rome, de remettre lui-même au Pape, en présentant à Sa Sainteté une des nouvelles statues du Sacré-Cœur, généreusement offerte par la maison Raffl Verrebout (1).

Léon XIII, Pape.

Vénérable frère, salut et bénédiction apostolique. Nous avons reçu dernièrement, par l'entremise de Notre Vénérable Frère, l'Evêque titulaire d'Hébron, Vicaire Apostolique de Genève, en même temps que votre lettre, une pieuse statue qui représente le Divin Rédempteur dévoilant avec amour son Sacré Cœur aux hommes. Nous avons agréé volontiers ce pieux présent, Vénérable Frère, et nous souhaitons vivement que la charité du Divin Cœur ainsi présentée aux regards des hommes d'une manière saisissante, entretienne et active ce feu que Jésus-Christ Notre-Seigneur est venu apporter sur la terre et qu'il a le plus ardent désir de voir allumé.

Nous comprenons d'après votre lettre que vous travaillez avec zèle, vous et d'autres pieuses personnes, à étendre la vénération et le culte du Sacré-Cœur de Jésus, dans ce temps surtout où, tandis que l'iniquité sur-abonde, la charité d'un grand nombre s'est refroidie. Aussi, en nous empressant de donner à votre piété un éloge qu'elle mérite, nous prions le Seigneur de répandre sur tous les richesses de son Cœur, et de vous faire la grâce qu'un grand nombre d'âmes recueillent de la générosité de votre zèle et de vos soins des fruits abondants de salut.

A ce souhait que nous formons de tout notre cœur, nous ajoutons spécialement pour vous, Vénérable Frère, le témoignage de notre sincère bienveillance, et, comme gage des faveurs célestes, nous vous donnons amoureusement dans le Seigneur la Bénédiction Apostolique, ainsi qu'à tout votre clergé et aux fidèles placés sous votre autorité.

Donné à Rome, près Saint-Pierre, le 10 mars de l'année 1883, la sixième de notre Pontificat.

LÉON XIII, Pape.

(1) C'est cette maison, justement renommée, qui a édité la statue, et c'est à elle qu'il faut s'adresser pour se la procurer. (Paris, rue Bonaparte, 64). — On trouve également les images de ce beau modèle chez MM. BOUMARD et FILS, éditeurs pontificaux, (Ancienne Maison Letaille), 15, rue Garancière, Paris.

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Pâles Couleurs
Anémie
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux fortifiant
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a-die bezo great da berc'hen ar gazeten gant Aotrou DE KERANGAL, ben-ken.

D'ezhan lvez e tle bezo kaset bliziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 12 a viz maë 1883.

Aous ho deuz.

Lenn a reomp an dra-ma er gazeten c'hallek *Clairon* :

« Ha gouzout a rit-hu, pe zoare vrao en deus kavet gouarnamant ar Republik, berr-berr kena brema ar mouniz enn he ialc'h, da viret, mar gell, oc'h ar re a zo ho arc'hant enn he denzoriou, oc'h ar re baoura enn ho zouez eo, na dennint gwennek e-bed ac'hano ? »

Bretouned, emaoc'h o vont da glèvet penaoz.

« Beteg-hen, eme ar gazeten *Clairon*, resevourien an taillou ho doa galloud, e pep leac'h e Frans, da vezà hanterourien (intermédiaires) etre ar re a brene leve er c'houarnamant hag an denzorerien jeneral er c'heriou braz.

« Mad ! dre eul lizer *kaset-e-kuz*, Ministr an arc'hant en deus difennet-grons, an dervesiou diveza-ma, oc'h an holl resevourien an taillou, *dindan boan da goll rak-tal ho c'hargou pe ho bara*, ia, ia, difennet-mad out-ho obér hiviziken ar pez a reant a-raok, e kever prena pe werza leve war ar c'houarnamant.

« Hiviziken eta, ar re ho deuz leve enn tenzoriou-ze a vezo red-mad d'ezho mont da gaout an denzorerien jeneral, pegèr pell-bennag e vent dioc'h ar gear m'ema pep-hini euz ar re-ma o choum.

« An doare zisleal-ze a skoïo, dreist-holl, war ar re baoura diwar ar mesiou ho deuz eur gwennek-bennag war interest er c'houarnamant.

« Enn eur denna digant-ho an ezamant ho doa bet beteg-hen da brena pe da werza ho zammouigou leve, koulz-lavaret er gear, a-dost d'ezho, hag o lakaat ma rankint brema mont a-bell ha dispign arc'hant evit ober ho zro, ar c'houarnamant a gred, hep mar, e viro oc'h kalz a dud da denna ho arc'hant digant-han, arc'hant gounezet hag espernet gant kalz a boan, a labour hag a ziouer, ha lakeat enn he denzoriou gant ar fisianz vrasa.

« E gwirionez, piou ne wel, dre eno, ez eo red d'ar c'houarnamant brema c'hoari, evel m'eo boaz, troïou kamm d'an dud ? »

Votit atao, Bretouned, evit paotred ar Republik ! Ar re-ze a c'hoario ac'hanoc'h enn-tu pe-du kist atao !

Diwar-benn ar pez a zo a-raok, e lennerit-chouz enn eur gazeten c'hallek all :

« Eun ali mad a ro d'e-omp unan euz hors ma gnouned ; setu ama an ali-ze :

« Ar c'houarnamant a zisken al leve *pemp dre gant euz a ugent real da driwac'h real*, da lavaret eo, e laka an dud *da goll dek dre gant* !

« Ar re ho deuz leve *pemp dre gant* a c'hell refus, mar keront. Hervez ar c'hontrat, a zo great etre ar c'houarnamant hag ar re ho deuz prestet arc'hant d'ezhan, e c'hell, pep-hini, goulenn kaout he dra ha tenna he arc'hant, beteg an diner diveza.

« Ar pez a ra ar c'houarnamant hirio a zo a-enep-kaer da vad ha da interest ar re holl ho deus prestet arc'hant d'ezhan, *evit pemp dre gant*. An draze a zo ker sklear hag an heol o para da greiz-teiz. Neuze eta n'ho deuz an holl ken tra da ober nemet goulenn dioc'h-tu ma vezo distaolet ho zra d'ezho.

« Mar greont evel-se gwitib-unan, e virint oc'h ar c'houarnamant, kaer en devezo, da zontra-benn euz he daol, dre na c'hello birviken an tenzor paea d'an holl ar zoummou braz a zo bet prestet d'ezhan.

« An arc'hant a deuio d'ar c'houarnamant euz he dro-gamm a vezo lakeat, ne ket a-vad da zizamma kouer nag he zouarou, evel a zo bet lavaret d'ezhan kant gweach gant an deputeed republikaned, nann, foeltr-tam ! an arc'hant-se a ielo e-tre ar budjet, evel dre eur ridel kant-toull, da bacat ar re ho deus paket kargou huel digant ar Republik, kargou, evel a c'hoar an holl, hag a rankbezo paet mad da genta-tout ha dreist kement tra all a zo. »

Lenn a reomp er *Wirionez* :

« Great eo an taol. An hini nevoa kant skoed leve, pemp dre gant, a goll dek skoed ; an hini nevoa dek lur leve a goll pevar real ; hag an hini nevoa mil skoet leve, pegement a goll ? Netra. Hen-nez

en neus gwerzet pell zo he baperou pa voant ker. Ar re vras ne vent ket tapet aliez ; hogen ar re vian a vez tapet atao.

« Ar Gouarnamant a c'honid pevar milion ha tregont, ar pez a goll ar re ho deus leve pemp dre gant war 'n-ezho. Eun deputé euz kostez ar re 'zo hanvet enn gallek *Conservateur*, a c'houlenne ma vije kemeret, war ar pevar milion ha tregont-ze, ugent milion evit digreski an taillou re-bounner 'zo war an douar. An deputeed all, ar republikaned, n'ho deuz ket chilaouet anezhan : bouzar ez int, pa vez goulennet digant-ho eun dra-benag evit an dud divar ar meaz, evit ar re vian. Kement na goust netra d'ezho, a roont laouen. Komzou a lavaront evit dic'hlac'hari ar re n'int eüruz; setu aman ar pez a lavar eur republikan mad, savet a-eneb an Aoutrou Doue hag ar relijion, da bere e ra bemdez brezel :

« Ann amzer ive a zo mad, ha madou ann douar « a zo ive enn hent vad, bete vreman, ha, dre « *c'hracz Doue*, al labourer a vezo paet he « boan hag he c'houezen, er bloaz-man, euz lod euz « ar pez hen euz bet kollet, er bloaveziou diveza, « n'int ket bet mad. »

« An tam-ze zo troc'het ebars ar gazeten hanvet enn gallek, l'*Avenir de Morlaix*. Setu aze komzou ! En touez, hon neus lakeat *dre c'hracz Doue*. Ni a welo, pelloc'h, evit petra. Rei a ra d'eoc'h he c'her e vezo mad an eost. (An Aotrou Doue eb-ken a oar ze.) Hogen ne lavar ket d'eoc'h pegement a gemer ar Republik war madou an douar. Koulskoude, gouzout a ra eo ar bederved loden da neubeuta, eunn tamik ouspen eur palefars war eur bœzellad.

« Ne lavar ket ive neuz lakeat, vit kozeal d'eoc'h eus tud a relijion, tud a garante Doue, kroc'henn eur maout, ha koulskoude ne deo ket eur maout ; drouk-pedi a ra bemdez : sellit a dost : eur bleiz zo dindan kroc'henn ar maout-se.

« Enn kear Montroulez zo eunn ti bras evit an dud klanv, hag eur belek enn ti-ze. Enn kear Paris a zo, me gred, eis ha tregont ti bras evelse, darn kalz brassoc'h c'hoas. Enn pep ti a oa eur belek, daou pe dri, hervez a oa neubeut pe galz a dud klanv.

« Breman neuz ken belek ebet ; lakeet ind er meaz. Peurvuia ann dud klanv a varvo eb zakramant. Kear Paris zo bras-meurbed. Beleien ar paresiou zo pell, ha kalz a labour ho deuz da ober. Ne vezo ket æzet kaout anezho. An aotrou Grevy, maestr bras ar Republik, en deuz lezet ober an dra-ze. Lavaret a ra koulskoude n'eo ket a eneb ar relijion. Ar c'hontrol, zioual ! a zo guir.

« Enn kear Paris, evel e leac'h all, n'eo ket ann dud pinvidik a za er meaz ho zi pa int klanv ; hogen ar bevien. Loden ar paour zo bihan er bedma. Ar Republik deuz c'hoant da lemel diganthan he loden er bed all. Brassa enebour en deuz ar paour eo ar Republik. »

Ar c'hloer, setu ar vignouned!

An hini a voe galvet gant an aotrou Thiers *ar penn foll kounnaret*, Gambetta, en deuz diskouezet petra dalveze, pa c'hlaourennaz, o vreugeudi goude re-gorfad : *Ar c'hloer, setu an enebourien !*

Eun diod-bennag, e-touez ar re zo diwanet ker stank enn amzer-ma, a gredaz edo an diskolper diskiant-ze o vont da zont ar c'henta-peul war garr ar Republik, pa roe dija ar c'hargou hag an enoriou.

Neuze e fisient ho lostou enn dro da *babor* Cahors, enn eur grial euz a-greiz ho c'hornaillen, evit ober al lez dezhan : *Ar c'hloer, setu an enebourien !*

Ken a derment, e kemerent poan da embann, e pep bourg hag e pep korn euz ar vro, ger ho mestr born, respet d'ehoc'h !

Allaz ! ho feul-karr braz, hen-nez a dlie, eme-zho, beza eur maout dreist an holl roueed hag impalaered a ioa bet biskoaz dindan toen an nev, ar peul-born kofek-se a ioa preon ar maro oc'h he zizeria ; ha pa grede an holl ez edo e-barr he nerz hag e voa den da harpa ar bed war he chouk, neuze-just e kouezaz, evel eur c'hos pod-pri leun a huduriach, torret, brévet ha bruzunet, ken a strinke enn-dro d'ezhan, hag hen beo c'hoaz, eur c'houez brein-pud a lasje keillen diwar-nij.

Tremenet eo evel eul luc'heden; ha war he lerc'h, petra choum ? Ar ger en deuz great gaou out-han hag a ra he boau atao marteze : *Ar c'hloer, setu an enebourien !* ger hag a ielo hep dale d'he heul, en despet da ziskianted Ferry, Paol Bert hag ar restachou lostou chas-all a zigasont da inspekti skoliou ar Republik.

Penaoz an dra-ze, eme unan-bennag ? — Penaoz ? Ne ket diez da welet.

Nemet dall e ve an dud, ez eo eaz d'ezho anaout brema ne deuz e korn e-bed euz a Frans eun den onest, eun den a skiant hag a galoun, eun den hag a garfe he vro ha n'en defe heug bete toull he c'houzoug ouz ar Republik, a zo enn he fenn, evit mez an holl, tud ha ne zonjont tamm e vez atao berr buez ar bed-ma d'ar re a gouez pounner war-n-ho mallos tad ha mamm geaz bugale reuzeudik.

Ha prouvi a c'hellfac'h-c'houi ar pez a lavarit ? Ia, eaz a-vad, klevit : Ar gasouni, an donjer, an heug ho deuz an holl oc'h lezen difeiz ar skoliou hep Doue ; ar spern hag an drez a zao hag a zavo enn dro d'ezhi da spega enn-hi a bep-tu, d'he zoulla bepred e pep leac'h hag e peb bro euz a Frans ; an digèrnez hag an dislealded a zispleg ar c'houarnamant hag he dud evit klask dont a-benn da lakaat an holl da blega d'ezhan ; an traou-ze a ziskouez sklear a-walc'h ne ket ar c'hloer eo enebourien ar vro ; mignouned an holl eo ez int war ar meaz hag er c'heriou, ma ve lavaret ar wirionez.

Ma vije gwir ar pez a embanne ar born diskiantkounnaret, eo ar c'hloer an enebourien, penaoz neuze e sao a-du gant-ho kemend-all a dud, ma'z eo dialan, koulz lavaret, ar c'houarnamant o klask ho diarbenn ?

Penaoz eur born, dalloc'h he skiant eget daoulagad an hini a zo eur vaz hirr enn he zourn hag eur c'hi enn he rak oc'h he hincha, penaoz ken-nez en defe gallet gwelet eo ar c'hloer enebourien ar bobl, pa weler brema ar bobl-ze, diwar ar meaz hag er c'heriou, o rei a-bez korf ha ha madou da harpa ha da zifenn ar c'hloer?

Ne harper na ne zifenner morse eun enebour gant kemend-all a nerz hag a galoun. Eun enebour, pa ne harzer ket out-han, a vez laosket da vale.

E Pariz, hag ar bobl a zo a-eneb ar c'hloer ?

E Pariz, ar bobl en deuz dastumet dek milion arc'hant evit sevel ties-skol da zeski enn-ho ho relijion d'ar vugale. Dek milion arc'hant a zo eur zoum vrao evit eur gear hep-ken.

Evel a welit, Bretouned, e Paris, mar deuz refall ez euz c'hoaz ivez kristenien vad ha kalounek.

Ha war ar mesiou ?

Epad m'ema Ferry o tispign, a-vozadou, ar milionou bete dreist eur miliard, — milionou ha miliard arc'hant gounezet gant labour ha c'houezen ar bobl paour, evit sevel ties-scol-nevez da vouga ar relijion enn-ho, mar gell, — ar bobl, dioc'h he du, a denn he vugale euz ar skoliou milliget-se, evit ho c'has da skoliou ar Frered hag ar Seurezed.

Goulennit brema digant inspektourien Ferry, digant Prefeded ar Republik e pep departamant hag eaz eo trec'hi ar c'hloer ?

Goulennit enn hor bro digant an aotrou Gragnon, Prefed ar Finister, goulennit digant an daou aotrou Matribus ha Maupin, inspectourien ar skoliou, hag ebad e kavont lakaat beac'h war ho c'houstians, o tigèri war ho c'heïn labourou brao, evel ar re a zo bet e Moëlan, enn Trevou, e Kerber, e Briec, e Landrevarzec, goulennit digant-ho, ho dourn war ho c'haloun, — rak bet badezet pa voant bihan, eur restad koustianz-bennag marteze a zo choumet c'hoaz enn ho c'hreiz, evel ho deuz diskouezet kaout enn eun amzer all a zo bet araok, — ia ! ia ! goulennit digant-ho hag eürusoc'h en em gavont brema, e gwirionez, eget na d-oant neuze ; goulennit digant-ho hag enorapoc'h en em gavont brema dirag an dud ha didamalloc'h dirak Doue, goude m'ienna eurwiad evel hini Loperhet ?

Hag e Treboul, e Pluguffan, e Plabennec, e Clo-c'hars-Foesnant, kement zo bet hag a c'hell beza c'hoaz, eno hag el leac'h all, ha n'int ket, goulennit c'hoaz, traou ar re-ze euz ar re wella da zigèri ho spered hag ho c'haloun da gement Bretoun kristen a zo, da zistrei anezho holl oc'h gwirionez Jezus-Krist hag oc'h ar re he difen e kalounou ho bugale ?

Goulennit digant-ho ha n'eus ket eno traou a-walc'h da zevel, evel eur reverzi, eur mor dreug oc'h ar Republik ha d'he mouga, evel a-rear d'eur vamm-vleizez, kenta troiou voti a vezo ?

Taolit evez ! An diaoul ne vezo ket atao treac'h d'an Aotrou Doue enn hor bro. N'euz fors pe goulz e kouezo ar Republik, a zo brema prenved eur maread o krignat anezhi, neuze, pabtred vrao, e c'hellfe beza senchet bas d'ho taboulin.

Her lavaret a ranker, ar dud-ma, ha kement-hini e Breiz hag e Frans a labour evel-d-ho, an dud-ma, ma veilt gwirion, ar pez n'int tamm, a anzavê eo diez-meurbed laza relijion Jezuz e kaloun ar bobl!

Ken diez eo, e gwirionez, al labour-ze da ober, ma vezint maro-holl pell a vezo, ha ker brein ha Gambetta enn he vez, a-raok ma kuzo heol ar feiz diwar douar Frans ha Breiz ! Ia ; marou-ien e vezint an dud-ze, ha Doue hag he relijion wirion a vezo pell goude, ha bete fin ar bed, beobuezek c'hoaz enn hor bro.

Dioc'h an tu all, n'emaomp ket hep gouzout ervad ez eo evit an dud a lavaromp eun enkrez hag eur boan vraz rankout hemdez, evid dibri bara dre vlaz, enebi ha stourm oc'h ar pez a c'houzout, gwelloc'h eget den e-bed marteze, ne vezint, keb evit trec'hi birviken, n'euz fors petra a raint.

Koulskoude, ha pec'hed e ve d'e-ompgwelet gant joa ho defe poan da vervel evid gounid ho arc'hant, pennou ha lostou ar Republik, a zo oc'h ober, labour an diaoul ?

Labour an diaoul, eme c'houi, penaoz an dra-ze ? Me ne gredan ket.

Ma na gredit ket, va den mad, me keneubeut ne ket red d'in mont war bennou va daoulin d'ho pedi da gredi.

Evelato, mar kirit va zelaou eur pennadik c'hoaz, me a ia da gounta d'e-hoc'h eun istor ha ne ket eur gaou eb, mez ar wirionez, ha netra ken, diwar-benn a zo c'hoarvezet, eur miz a zo a-veac'h enn eul leac'h hanvet *Vallois*, arrondissamant *Mirecourt*, departamant ar *Vosges*.

Eno, d'ar merc'her, 4 a viz ebrel diveza, ec'h aeen em gave inspekteur ar skol euz a *Virecourt*, evit ober eun enklask a-eneb ar Persoun, tamallet gant eun teod-aer-bennag, da veza komzet fall, mar plij gan-e-hoc'h, euz a *vanuel* Compayré.

Mad ! great an enklask, evel ma voa red, na petrata ! ec'h anavezaz ar c'hlasker c'houenn-ma n'oa bet nano e-bed gant ar persoun euz ar *manuel*-ze nag er prôn, nag er c'hatekiz na dirag den all e-bed kennebeud.

Setu neuze nec'het paotr-lakez ar Republik, red d'ezhan distrei goullo d'ar gear, evel eur c'hoarier ar c'hillou en defe great kazek dre greiz ar porz epad an deiz.

Petra da ober ? Gortozit, bremaik e welo c'h, Bretouned.

An inspecteur-ma, eur spered lemm hag ijl-

nuz, mar d-oa unan, ha dont da zonjal evelhen : me a c'houezo an doare da anaout ar wirionez war an dra-ze, ha dioc'h-tu neuze hon aotrou ha distrei euz al leac'h ma'z edo da di-kear, reud ha soun enn he gresiou, hag a bep tu d'ezhan ar mear hag ar mestr-skol ac'hano.

Arabad kredi e vije hevel oc'h Jezuz etre daou laër!

En em gavet e sal ti-kear diwar-red ha berr war-n-han, an aotrou inspecteur, ar fo o tont euz he fronellou, an tan enn he zaoulagad ha rok kena he dêtê, a laka digas dira-z-han bugale ar skol, spountet holl e-kreiz ho c'haloun, o c'hortos petra a dlie beza. Ar pez a dlie beza eo ez ea an aotrou inspekteur da c'houlenn digant ar vugale-ma petra en devoa lavaret d'ezho ar persoun, er gonfesional, diwar-benn *manuel Compayré*.

Unan euz a dadou ar vugale en deus kaset d'ar gazeten c'hallek *Univers*, e Pariz, eun tammik skrid-dourn great gant he vap, enn eur zistrei d'ar gear ac'hano, goude klêvet goulennou an inspekteur ha respountchou ar vugale.

An inspekteur, krog e *manuel Compayré*, hen diskouez, gant ear eur bleiz o vont da daga eun oan, d'ar c'henta paotr a wel dira-z-han o krena, enn eur c'houlenn :

— Hag anaout-mad a-rit al levr-ma ?

Ar bugel: — Ia, aotrou.

— Hag o veza kofeseat oc'h-hu bet ?

— Ia, aotrou.

— Ha petra a zo bet lavaret d'e-hoc'h diwar-benn al levr-ma ?

— Netra, aotrou.

— Ha n'hoc'h eus ket aoun da vont d'ar prizoun?

— Nann, aotrou.

— Klêvit, pa lavarer gevier, an aotrou-Doue a zo war-laez pe d'an neac'h .... Lavarit ar virionez.....

Evit krenna berroc'h, ar paotr, Nepomusen bihan, ne falvezaz d'ezhan lavaret netra euz a gement en doa klêvet enn he gonfesion; hag an inspekteur, gant he gounnar ker gwenn hag eun tamm paper,a gas ar paotr kuit, enn eur he c'hourdrouz: « Ah ! n'euz lavaret netra d'ehoc'h ? » Mad, er meaz !

E guirionez, lavarit, Bretouned, hag an diaoul he-unan, mac'h en em ziskouesfe enn he groc'hen daonet, evel a ra e tiez ar Frammansouned, he vignouned vrasa, hag ober a c'hellfe muioc'h, enn he iez, eget a reaz an inspekteur-ze, ne ket da eur bugel hep-ken, mez da ugent pe ouspenn, evit gouzout diout-ho petra ho doa klêvet enn ho c'honfesion ?

N'euz ger e brezounek hag a ve evit lavaret ha diskouez, evel ma tere, eur skandal hag eun dra ker mezuz, enn hor bro hag enn hon amzer.

Red eo beza dindan ar c'houarnamant a zo, evit gwelet bete pegeid e c'hell mont paganed ar Republik, inspektourien skoliou bugale-vihan, tud desket hag a skiant war ho meno, hag a deu, evel tiranted ma'z int, da waska iud ha treïtour war goustiansou ker iaouank.

Daoust ha Ministr ar skoliou,mar gouesfe,hag hen a ve den ivez da c'houzanv eun dra hag a zizenor da nebeuta kement an Universite ha ma ra hor bro gristen a-bez ?

He zever, ma ve leal, a ve neuze kas an inspekteur-ze da foeta-bro dre an hentchou braz.

Ma na rafe ket Ministr ar skoliou an dra-ze, eme ar gazeten c'hallek a denner an dra-ma anezhi, evit neuze tud kommun *Vallois* a ve ho gwir *meïnata* ar c'hoz lakez-ze, bep tro ma lakafe he skasou war ho douar.

Diwarbenn al levriou koundaonet

ALIOU MAD D'AR VRETOUNED DA LENN.

E-touez meur a gant beleg a zo lamet brema ho fae digant-ho gant gouarnamant ar Republik, ez euz tri, dreist ar re all hag a zo hano anezho el lizer a scrif Ministr ar relijion d'an Aotrou 'n Escop euz a Dull.

Setu ama, Bretouned, darn euz a lizer ar Ministr-ze diwar-benn an digaresiou a gav da damall ar veleïen a lavaromp.

« Ar veleïen-ma, eme-z-han, ho deuz diskleriet ne rojent ket sakramanchou an Iliz d'ar re euz ho farresioniz a zalc'hje, enn ho c'heriou, al levriou koundaonet gant dekred an *Index* ; poulzet hag aliet ho deuz bugale skoliou ar gommun da zizenti oc'h ho mistri-skol ; lakeat ho deuz kerent ar vugale da zistruja pe da zevi al levriou hanvet *manuel* a ioa er skoliou-ze.

An aotrou Denechaud, Eskop Tull, a respontaz d'ar Ministr ho doa great ar veleien-ze ho dever, o tiskleria ne rojent ket sakramanchou an Iliz d'ho farresioniz a gendalc'hje da lenn, pe a zalc'hje enn ho c'heriou al levriou koundaonet..... Ar veleïen ne c'hellont rei ar zakramanchou, nemet hervez lezennou an Iliz, ha klask lakaat anezho da derri al lezennou-ze, a ve miret out-ho da ober ho dever e-kever an eneou, dever ha ne zell tamm e-bed oc'h tud ar bed, pegen huel-bennag e vent er c'hargou.

« Lavaret a rit ouspenn, Aotrou Ministr, eme Eskop Tull, ho deuz ar veleïen a damallit, poulzet hag aliet bugale ar skoliou da zizenti oc'h ho mistri. Ar c'homzou-ze a ia eun draik a-biou d'ar wirionez ; aliet zo bet hepken ar vugale da *zenti oc'h an Iliz*.

« Brema, ma ne c'hell ar vugale-geis-se senti oc'h an Iliz hep dizenti oc'h ho mistri-skol, piou a zo da damall war gement-se? Setu eno ho skoliou etre daou — skoliou ha n'int da Zoue na d'an

— deut da veza brema penn-abek da bep hini, hag ivez c'hoaz al liberte a goustianz deut da veza eur sklavach.

Lavaret a rit c'hoaz, Aotrou Ministr, eo ar gediskiantet *gant ar relijion* ho deuz distrujet kevet al levriou fall a ioa er skoliou.

An dra-ze, dioc'h a glevan gan-e-hoc'h, a zo desteni gaer hag enorabl rentet d'ar gerent-se, meïs kre hag a veulan euz a-greiz va c'haloun.

Heuillet ho deuz, eme c'hoas an Eskop, aliou liz a zo bet gourc'hemennet gant-hi,e peb amdistruja al levriou fall.

Goude lavaret an dra-ma, an Eskob a zistag hen dioc'h he lizer :

Brema, Aotrou Ministr, e lavaran d'e-hoc'h da veza : ar veleïen tamallet gan-e-hoc'h n'ho deus graet nemet heuilla va c'helen ha va gourc'hemennou. Mar deuz eta enn ho zouez unan-benag hag a gabluz, me eo hen-nez ; mar deuz en ho zouez meur a hini, me a zo ar c'henta, pe, evit lavaret kall ar re gablus pe goupabl, e gwirionez, — kall ket d'in komz euz ar re *zishiantet gant ar relijion*, — a zo ar re a dorr an *neutralité* a zo lavaret ken aliez a vije roet d'ar skoliou, ar re dorr liberte ar goustians, goulennet ivez kant ha kant gweach. »

Kondaonasion darn levriou, hanvet e gallek *manuels viviques*, gant kongregasion an *Index*, a zo rentet publik, da lavaret eo, moullet ha lakeat e daouarn an holl enn Eskopti Viviers.

Setu ama ar c'helennou a deu ac'hano d'ar bobl, kelennou hag a zo mad e vent anavezet gant holl hor bro, rak ar pez a zo skrifet evit kristenien Eskopti Viviers, ne dle ket beza fall evit kristenien Breiz ken-nebeud.

1° Pec'hi braz a rear o prena unan-bennag euz al levriou koundaonet, pe oc'h he zerc'hel, mar d-eo bet prenet a-raok beza koundaonet ;

2° Eur mestr hag a lakafe unan-bennag euz al levriou koundaonet-se etre daouarn bugale he skol, a rafe eur pec'hed marvel ;

3° Ar vugale ivez a bec'hfe marvelamant, ma lennfent al levriou-ze, ha pa ve zo-ken dre urz ho mestr-skol e ve ;

4° Ar gerent a zo lakeat eun dever striz d'ezho miret na ve lennet na studiet hini e-bed euz al levriou fall-ze gant ho bugale. Bez' e tleont tenna ho bugale euz ar skoliou a zo al levriou fall-ze enn-ho, ha pa rankfent kaout poan oc'h ho dertuel er gear, pe dispign arc'hant evit ho lakaat e skoliou kristen.

5° Beleien ar parresiou ne dleont ket ankouaat int karget euz an eneou, ha petra-bennag ne c'hellont ken mont brema er skoliou, e rankont evelato lakaat evez-mad oc'h kement tra a zesker ho d'ho farresioniz iaouank.

« Ma ve er meaz euz al levriou koundaonet, re all skrifet a-nevez-zo ha temzet gant eur speret ker fall hag ar re goundaonet, ha roet da studia, er skoliou libr pe bublik euz hon Eskopti, neuze, e tleer her c'hemenn d'e-omp rak-tal. Rak-tal ivez war gement-se, hep gortoz barn Roum, e welfempiz hon-unan petra ve el levriou-ze ha, ma ve leac'h, e tifennfemp dioc'h-tu, dre eur skrid publik, lenn ha derc'hel anezho.

« Eur bugel er skol, ma ve dalc'het gant he vestr da lenn eul levr koundaonet gant an Tad Santel ar Pap ha gan-e-omp hon unan, ar bugel-ze ne dle ket beza resevet da ober he bask kenta,nag ivez da gaout sakramant ar Gonfirmasion. »

Al labourerien a lelo d'ar bern gant ar Republik.

Lavaret zo war ar gazeten *Feiz ha Breiz* euz ar bemp a viz mae en doa ar c'houarnamant touet e tizammje an dud diwar ar meaz,o tigreski an taillou war ho douarou.

Kaout fisianz e komzou ar c'houarnamant zo brema a zo beza diskiant ha netra ken ; gwelet a dleer ha gaou a lavarer ama.

Ar bemp dre gant a zo diskennet euz a *ugent real* da *driwac'h real*.Ar re ho doa leveou braz pe dammouigou leve bihan a goll brema *dek dre gant*, hag ar c'houarnamant hep-ken eo, a laka, dre nerz ha dre forz, an *dekvedou-ze*, a ra milionou, enn he ialc'h, digor ha frank atao, ha ken doun ouspenn, ne ve kavet *sount* e-bed d'ezhi.

Nann, nann, ne ket d'an tiek na da zigreski he daillou e vezo roet guennek euz ar milionou-ze. Oh, netra ! taillou an tiek, e-leac'h digreski a gresk beb bloaz ha, dirag ar *c'honkurrans* a zo, e vezo red d'ezhan, ouspenn, guerza he ed evid ar priz a gavo, da vihana, mar c'hoanta paea he zle pe eun darn anezho. Evit an esperans da zevel he gein enn eur c'hiz pe c'hiz all, an esperans-se a c'hell da deurel dreist he benn, keid ha ma vezo avel vad da gas a-raok lestr gouarnamant ar republik.

Tud ar c'houarnamant-se a ziskouez ho-unan, gant ar re genta, d'ar broïou all pegen izel omp kouezet, e kever sevel ha maga loened.

Ha ne ket ar republikaned eo a glêver o lavaret: *pa n'hoc'h eus ket a ed, savit loened?*

O prezeg evel a reont, ne welont tamm e komzont evel tud diempenn.

Hag ankounec'heat ho deuz-hi priz an traou, hervez ar marc'hajou great oc'h ar broïou a-zaveaz ? Ne studiont netra euz a gement a dremen er broïou all.

Evid-omp-ni, ni a wel sklear a-vad e pe stad truezuz omp lakeat gant ar marc'hajou estren a lavaromp, ha dre-ze hor beuz aoun na c'hellfe ket

al labourerien, epad pell amzer c'hoaz, gwerza ho loened ar priz a dalont.

War gement-ma, selaouit, Bretouned.

Enn tu-all d'ar mor Atlantik, enn Amerik, e tremen brema eun dra hag a ra nec'h d'eomp evid-hoc'h.

E kazeten al labourou douar (Journal d'Agriculture pratique), e c'heller lenn e saver brema enn Amerik *sosieteou* pe *goumpagnunesiou* evit maga loened da zigas enn Europ. Enn ho zouez, ez euz darn hag ho deuz prenet douar a-leiz evit *dek real nemet tri santim* (2 fr. 47 c.) an daou zervez-arat, priz mil gweach bihanoc'h evit priz moïen an douar e Frans.

Enn douarou-zé e savint hag e vagint loened, evel dioc'h an druill. Unan euz ar c'hompagnunesiou-ze e deuz dija kement a zouarou, ma vev ha ma vag war-n-ho, da nebeuta, daou-chant mil benn chatal.

E fin an hanv diveza, eun den euz ar re a zo e penn eur gompagnunez, evel ar re a lavaromp, en deuz gwerzet ouspenn pevar mil éjen euz a dri da bevar bloaz, ha roet anezho oc'h ar priz a zaou-c'hant lur, dre benn.

Dirak traou ar seurt-se, peger braz e tle beza nèc'hamant labourerien douar hor bro !

N'emaomp ket pell marteze dioc'h an deiz ma velimp dizambarki ejenned deut euz an Amerik, ejenned lard ha braz hag a vezo roet evit tri-chant lur dre benn.

Neuze, petra raio hon tiek-ni a zo enn he graou eun ejen, hag a zo koustet d'ezhan ouspenn pevar c'hant lur da vaga ?

Her gwerza a ranko war goll, evel m'en deuz ranket gwerza he ed.

Ha leac'h a zo eno, lavarit Bretouned, da gaout fisianz enn amzer da zont, da vihana, keid ha ma pado ar c'houarnamant zo brema?

Evit an holl, e gwirionez, ha dreist an holl evid al labourerien douar, ez eo mall ha mall braz e ve kloket ar c'houarnamant-zo evit eun all, rak ne weler nemet re-sklear ez ear el lagen dounoc'h-douna bemdez gant ar republik.

Kaer a ve lavaret ha glabousat, evel a glèver kos kazetennou brezounek trefouet, paet evit diskolpa gevier ha, dre ho gevier, evid ober droug mar gellont, n'euz den nemet ar Roue hag a ve evit digas er vro an urz-vad, an eurusted hag ar beva-eaz d'ar bobl.

E gwirionez e c'heller lavaret hag embann, nemet Herri V, den e-bed, goude kemend-all a zismant great e peb leac'h gant ar Republik, ne lakaio birviken an traou holl war ho c'hompez.

Baniel ar Roue, a weler o tisplega bemdez enn unan pe unan euz ar c'heriou brasa euz hor bro, a verk d'an holl e tosta he amzer. Evit digas buanoc'h an amzer gaer-ze e ve red e peb leach selaou ar wirionez hep-ken, ha choum hep plega ar penn dirak tud n'int ket great, tamm e bel gouarn eur vro evel hon hini, — evit he c'h a-berz Doue ne lavarer ket.

Ar Republik e deuz c'hoant da ziskouez he deni

Diouallit filiped bihan Kongo ha Madagaska c'houi ivez, kos killogik Indez ar c'hos-tam-Ch Petra am meuz-me klevet, emaoc'h o klask oc'h hor Mana-ni ?

Red eo lavaret ez eo kollet ho penn gan-e-ho Ne c'houzoc'h ket, evit doare, petra eo Mana nez, klèvit, a zo ken hirr he baro ha ma lemm he ivinou ; eur vestrez eo da zisplua K mired dioc'h an druill ; hag e kredit, c'houi, traou ma'z oc'h, dont da glask c'hoari out-hi ?

Me n'oun ket eun diviner na tost d'in beza velato, e kredan lavaret d'e-hoc'h hoc'h eus k a-raok c'hoari. Mardouac'h ! Mana, evit-hi da iaouank c'hoaz, a zo da ziouall out-hi ; imor enn he c'horf ha dare eo atao da gregi gant dent. Goulennit oc'h ar Jesuisted, oc'h ar Fr hag ar Seurezed, hag e klèvoc'h gant-ho ha gaou a zo ama ?

Dre-ze, oun ali d'e-hoc'h, filiped ha killeïen mar kirit va c'hredi, da veza sioul pa gomzo M ouz-hoc'h, ha da vale eeun dre an hent a lav nemet ma vé an tarv-kas Saoz a-du gan-e-ho Neuze c'hoaz ne lavaran ket, rag hen-nez en d brud da veza gwasoc'h ibil evit na d-eo hor M ni, ispisial pa wel an distera askourn gant eun bennag. Neuze é lamm hag en em zifret gwaso eget eun diaoul enn dour benniget, ha ne zistag ivinou diouz-hoc'h ken n'en devez bet, dre neu dre iudazerez, an tamm en doa c'hoant da ga ha pa ve dija enn ho kenou hag e toull ho kouzo An holl, ha Mana zo-ken ivez, a garfe gwelet s eur pez-mean pounner oc'h gouzoug ar c'hos ta kaz-ze hag her strinka da veuzi e gweled ar m douna zo.

Evit sur, ne ket Mana birvirken a raio an dra d'ezhan ; aoun e defe na ve diframmet boutoun bragézen.

— Petra ! Mana a zoug eur bragez? Koulsko ne ket goaz.

— Oh ! netra, na tost da veza zo-mui-ken ; e lato, arabad c'hoarzin ! eur bragez a zo kalz zouilloc'h d'ezhi en amzer a zo brema ; hag o penn eur bragez ivez a ro doujanz, kompren a d'ar C'hroumired ha da galz evel-d-ho n'euz nem saeou enn dro d'ho divesker.

An dra-ma a-raok a zo evit lavaret e deuz c'ho ar Republik da ober brezel d'ar *C'hongo* ha *Vadagaskar*, du-ze enn Afrik, ha d'an *Tonkin*, k pelloc'h enn Azi.

Dont a c'hellfe a-benn euz an tri-ze he-unan, w

spign kalz arc'hant ha koll marteze kalz a net ivez ar Zaoz a glaskfe enebi. An dra-ze wasa.

zoz zo kre he gein hag eun tammik fallagr iz, dre-ze, n'eus ket kalz da fisiout enn-han. lavaro unan-bennag, petra ra-ze d'e-omp ellou bihan ar seurt-se ?

ar brezellou bihan-ze, daoust ha c'houi a ha ne ranko ket mont ho pugale ha marteze onneïen diveza a zo chommet enn ho kodel ? ouall zo ! rak ar c'heleïer a deu ez ar bro laka nèc'het, evit doare, meur a zen a skiant oaz dre ama.

Istor da c'hoarzin.

a rear enn *Almanag ar Pelerin* ann istor ma war lerc'h.

tanant Verdier a c'houneze kement klaoustre a rea. Ann holl a c'houie ann dra-ma en t hag och taol, pep lein a veze great, unan all a gounte istor al letanant Verdier, a-raok da mont kuit.

anavezet oa an istor, ne falveze mui da mont e klaoustre gant-han, dre ma c'houneze o.

gement-ma e c'hoarvez ma'z eo al letanant ier hanvet da vont enn eur rejimant all. He l koz a skrif d'ar c'horonal nevez, a ioa eur oun d'ezhan ; « diouallit rak Verdier, morse ll klaoustre e-bed ; eur rivin eo. »

dier en em gav enn he rejimant nevez. lein, e voe great d'an ofiser Verdier eun di- euz ar gwella.

an *desert* war an daol, ar c'horonal, den a kalounek, mez ivez den ha ne felle ket an beza farz eun ofiser a ioa dindan han, a da Verdier, evel o klask he hilligat :

Asa, letanant, c'houi evit doare a c'hounid ent klaoustre (pe bari) a rit ?

Me, koronal ?

Ia, ia, c'houi, rak ann dra-ze a zo bet skrifet

Re-vad oar, gwir eo, n'en em zifennan ket. Penaoz e rit-hu an dra-ze ?

Me, koronal, a anavez an dud gant eun taol ha ne lakaan klaoustre morse, nemet sur da c'hounid.

Ah ! c'houi a anavez an dud gant eun taol

Ia, va c'horonal.

Mad, neuze lavarit d'in, mar plij, petra welit oun-me ?

Me wel hoc'h euz eur gouli enn ho pens hag igoret a-nevez.

Ah ! ah ! ah ! Me eur gouli em fens ! Biskoaz bet gouliet war dro eno.

Pardounit d'in, eo, eo, va c'horonal !

— Mes pa lavaran d'e-hoc'h.

— Va c'horonal, respeti a ran ar rezoun a c'hellit, da gaout evit lavaret ar pez a rit.

— Mar kirit e lakaimp klaoustre (pari) ?

— Ia 'vad, va c'horonal ; setu aze, pa fell d'e-hoc'h, pemp loiz-aour war-n-ugent, eme al letanant Verdier, enn eur ho lakaat war an daol.

— Dao d'ezhi evit pemp kant lur ! eme ar c'horonal laouen braz.

— Pemp kant lur ! Ia da, ho gounezet em meuz teir gweach.

— Petra ? Ho gounid a rit ? Evit an dro-ma, letanant, hoc'h euz kollet.

Hag ar c'horonal, n'en doa ket ar pemp kant lur gant-han a ro he c'hor hag a laka eno dirag an holl he vragez dlan traon.

— Sellit, emez-han.

— Ar bens all, mar plij.

— Iac'h ho diou, Aotrou !

— Gwir eo, kollet em meuz ; bez' e c'heller fazia, koronal. Setu aze ho pemp kant lur.

— Sevel a rejot dioc'h taol enn eur c'hoarzin, hag ar c'horonal, laouenoc'h evit ann holl, a gemer he bluen hag a skrif d'ar c'horonal euz ar rejimant all :

« Petra a lavarec'h-c'houi d'in-me 'ta e c'houneze bep tro al letanant Verdier kement klaoustre (pari) a rea ? Ema o paouez koll eur c'hlaoustre ganen-me diwar-benn eur gouli am boa, a lavare enn unan euz va fensou. »

Antronoz, e respount ar c'honoral all :

« Va mignoun, an dro vraz a c'hoariit d'eomp ! Da lein hor c'himiad, me lavaraz da Verdier em boa skrifet d'e-hoc'h evel da eur mignoun. — Verdier, neuze d'in ; — « An dra-ze ne vir tamm e-bed na lakaan ama *daou vil lur* e klaoustre e tenno va c'horonal nevez he vragez dirag an holl, epad al lein genta a vezo great er rejimant-all d'am digemeret. »

« Klaoustre Verdier a voe dalchet gan-e-omp. Rak-se 'ta, va mignoun, bezit ar vadelez da baea d'ezhan an daou vil lur-ze : eun dle a enor eo hag a rank beza paet raktal. Kenta ma c'hellimp, ho pezo hoc'h arc'hant. »

Foarioù Departamant Finister.

Euz ar bemzek d'an unan ha tregont euz a viz maë.

15 a vae. — Confort, Ar Forest, Ploneis, Poullan, Castel-Nevez, Pleiben.
16 — Botmeur, Mil-ar-Vern.
17 — Pont-Croas, Plougerne.
18 — Treguennec.
19 — Coray, Huelgoat, Plomodiern, Landerne.
21 — Douarnenez, Plozevet, Rosporden, Collorec, Sant-Rivoal, ar C'hloastr.
24 — Berven.
25 — Elliant, Collorec, Plonevez-ar-Faou.
26 — Scaër.
28 — Langolen, Sant-Jermen (e Plogastel), Craon, Berrien, Lesneven,
29 — Pleiben, Commana.
31 — Plougastel-Daoulas, ar C'hloastr.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

La Bourse est toujours très-lourde ; depuis la conversion elle n'a pas pu se remettre, la lourdeur persistante de nos rentes pesant sur l'ensemble du marché.

Ce que je prévoyais s'est produit. Les porteurs de 5 0/0 ne cessent de vendre aujourd'hui encore, l'écart entre le comptant et le terme dépasse 30 francs.

En liquidation, on a fait des efforts considérables afin d'empêcher l'effondrement du marché. On a mis des sommes considérables à la disposition de la place pour faciliter les reports ; la Banque de France et le Crédit foncier ont absorbé une portion considérable des titres flottants, mais à quoi tous ces expédients nous conduiront-ils ? Ces titres n'en sont pas moins déclassés, et ils n'en constituent pas moins un grand embarras.

Bien plus, dans ces derniers temps, on a affiché sur les tableaux des escomptes, beaucoup de rentes 5 0/0. Ces rentes que l'on demandait aux vendeurs, on les a eues et on les a vendues ensuite, mais elles se sont ainsi trouvées déclassées ; et par conséquent les escomptes auxquels on avait recours comme moyen de hausse ont tourné contre la hausse.

On s'est aperçu que bien des gens vendaient le 5 0/0 pour acheter du 3 0/0 faisant ainsi eux-mêmes leur conversion, avec un léger sacrifice. Pour empêcher cet arbitrage on essaye de faire monter le 3 0/0. Mais comment y parviendra-t-on ? Est-ce que l'on peut être disposé à acheter du 3 0/0, quand on connaît les embarras de notre situation financière et que l'on sait qu'un emprunt en 3 0/0 s'imposera fatalement, dans un délai plus ou moins rapproché.

Cette situation commande la plus grande réserve, mais elle me fait revenir naturellement sur la petite affaire dont je vous ai entretenu, la Société pour la reproduction des tableaux. Voilà une opération qui me paraît à l'abri de toute fluctuation qui donne beaucoup d'espérances et dont les titres à 100 fr. par la modicité de leur prix, sont à la portée de tous.

Les obligations foncières 1879 qui se trouvent entièrement libérées à partir du 15 avril sont très-demandées. Ces titres sont loin d'avoir atteint leur prix réel, si on les compare aux obligations de la Ville de Paris.

L'affaire des Tabacs est signée à Constantinople ; la Banque ottomane doit atteindre 800 fr. aussitôt que cette nouvelle sera officielle.

Je vous ai parlé des Lots turcs à plusieurs reprises. La pétition qui doit préparer la hausse a été expédiée vendredi dernier à Constantinople. Je l'ai lue, elle est très-fortement motivée ; on croit que cette campagne de revendication réussira.

SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dons le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

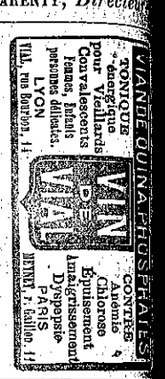

ASTHME
Oppression, Catarrhe,
Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Pâles Couleurs
Anémie
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

ORIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 20) AR ZADORN, 19 A VAE 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 3 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle bezan great da berc'hen ar gazeton, d'an Aotrou DE KERANGAL (heb kenti).

D'ezhan ivez e tle bezan kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 20 a viz maë 1883.

Eul lizer digant ar Roue.

An aotrou Eujen Veuillot a zo e penn ar gazeten *Univers*, ar gazeten-ze a zifen gwella ar feiz hag ar relijion e Frans, en deuz bet an enor da gaout ul lizer gallek a zo lakeat, ama war-lerc'h, e brezonnek.

« *Goritz, an* 23 *euz a viz ebrel* 1883.

« Eur c'hristen evel ho preur, aotrou, ne dlie ket mervel, goude stourm epad hanter-kant vloaz evit Doue hag he Iliz, hep na vijen deut da gemeret perz e kaon an holl wir gristenien katholik.

« Ar markiz de Dreux-Breze, enn eur skrifa d'ehoc'h an doan am boe euz a varo ho preur, en deuz lavaret e-leal va c'heuz ha va anaoudègez-vad.

« Ia, me a lavar va anaoudègez-vad, rak abaoue an deiz ma voe sklerijennet ar spered bras-se, n'eo bet tosteat out-han morse na c'hoant da zevel huel, na spount digaloun rak den e-bed ; abaoue an deiz ma voe kelennet hag hinchet he skiant gant gwirionez-Doue ha gant ar wirionez-all-ze a ro gwizièges euz a draou ar bed ; abaoue neuze, n'euz bet den koulz hag hen evit difenn gwir ar Roueed euz a c'hoad koz Rouantèlez Bro-C'hall.

« Enn amzer ma tiskenner hor bro doun er vez pe enn dizenor, ken doun m'ema brema war an derez izela euz ar skeul-ze, ha sklearoc'h eo bet biskoaz dirag an holl, eo red d'ar Roue dont enn dro ?

« Dirag ar brezel a zo great beteg-hen d'ar relijion ha, dioc'h a weler, a vezo great c'hoaz divezatoc'h, ho preur, evel gant touchen dir eur foet en divije, gant he bluen, dispennet an dorfetourien hag ho zorfejou publik, a weler brema o tiroll war hor bro ker buhan ha koummou-mor, an eil a-lamm war egile ; ia, ho preur en divije diskaret war-n-ho pep malloz ha pep kastiz.

« Goude klask tenna digant an tad ene he vugel, an dud difeiz hag hep Doue ha ne fell ket d'ezho choum e-c'harz gwele an artizan-kristen, klanv enn ospital, evit miret na dostaio out-han an hini hep-ken a zo frealz he galoun hag he vignoun gwella ?

« Dirag ar fallagries-se, gant pebez nerz Loiz Veuillot n'en divije-hen ket lavaret d'ar bobl evit petra e tennet ar veleien euz an ospitalioù primmgoude ma voe kaset kuit anezho ivez ar seurezed, hanvet mad c'hoarezed ar re baour ha merc'hed ar wir-garantez.

« N'oun ket ken-nebeud evit ankounac'haat penaoz e kave va c'homzou hent he galoun, hep tro m'am meus savet va monez dirak va bro, ha dreist holl er bloaz 1873, pa z edomp tost d'an porz hag o vont ebarz. Neuze, dre gavail kuz pe gomplojou tud ne glaskent tamm e-bed mad ho bro, tud ne glaskent nemet para dioc'h ho c'hoant an traou dispara a ioa; ia, neuze, pa voe red d'in diskuill ho zroiou goloet, ereou stardet enn-dro d'in evit ober ac'hanoun eur Roue, di c'halloud; ia, neuze, den gwelloc'h eget ho preur ne anavezaz mennosiou va spered, den ne zis kouezas sklearoc'h eget-han kement a ioa em lavar d'ar re-ze.

« Dre gement-se, ha n'em boa-me ket abek da gomz d'e-hoc'h euz va anaoudègez-vad a ia ivez beteg ar-re a laboure gant-han, ha beteg enn-hoc'h-c'houi, da genta, c'houi a zo bet he eil enn he stourmou kalet.

« Ra vezo an testeniou a garantez a d-eu d'ehoc'h euz a beb bro eur frealz hag eun dizoan evit ar c'hoar vad-ze, a zo bet ar genta e kaloun an hini a skuillit daelou a geuz d'ezhan !

« Ra vezo an testeniou-ze eur frealz hag eun dizoan evit he vugale, evit ar map-kaer-ze a ioa, gant gwir-abek, enor Loiz Veuillot ; evit he nized hag evit hoc'h holl dud !

« Grit em leac'h va gourc'hemennou d'ezho holl ha kredit em mennosiou a wir galoun.

« HERRI. »

Lizer Herri V da vreur Loiz Veuillot a zigor brema, Bretouned, daoulagad kalz a dud e Frans.

Ar re a zo evit-han, da genta, ho deuz joa enn

ho c'haloun o welet ar Roue o tizolei an troïdellou ho deuz miret, er bloaz 1873, na d-eo bet distroet d'he vro ; o tiskouez ar fallagriez a zo bet pennabek d'hor bro da veza reuzeudik abaoue, evel ma'z eo hirio gant ar Republik.

An holl dud onest, hag ho niver a zo c'hoaz ar brasa enn hor bro, a drugare Doue ! ia, an oll dud onest, brema enn aoun hag e spount dirag ar Revolusion, a zo laouen holl o welet ar Roue chommet gant-han he c'halloud, enn despet da gorvigellou an dud faoz.

Ar republikaned ho-unan, ar-re anezho a zo leal ha difuill an traou gant-ho, ar re-ze ivez, Bretouned, a anzao, oc'h anaout ar wirionez, ne ket ar Roue dic'halloud c'hoaz evit lakaat he vro da veza eüruz, pa vezo galvet gant-hi.

Tud hor bro Breiz, na choumit ket pleget ho penn d'an douar hag ho kalounou d'ar gaou, pa welit sklerder ar wirionez o tispaka dira-z-hoc'h !

Tud nerzuz hag a benn kalet, evel kerrek an Arvor, roit holl, bihan ha braz, skoaz hag harp d'ar Roue, bep tro ma viot galvet da voti.

Mar grit, evel a lavarer d'e-hoc'h ama, e viot eüruz hep dale.

Skoliou ar Republik gant al lèzen nèvez.

Lèzen-skol Ferry, euz an 28 a viz meurs 1882, e deuz an ear, ententit mad, Bretouned, ia, an ear hep-ken da lavaret e roïo an *neutralité*.

Petra eo ar ger nèvez-ma *neutralité*.

Mar d-eo gallek, evit brezounek ne d-eo tamm.

Ar ger *neutralité* a verk, hervez lezennerien ar Republik, ne dle mui hiviziken beza desket ho relijion d'ar vugale er skol.

Nann a-vad, relijion an Aotrou Doue, krouer an nev hag an douar, ne vezo ken desket d'ar vugale er skol, a dra-zur.

An *neutralité*, ger gaou ha fallagr e genaou ar republikaned,ne d-eo bet kavet ha lavaret gant-ho, nemet hep-ken evit dont da relijion doue ar frammansouned.

Piou eo hen-nez an doue-ze, a c'houlenno unan-bennag ?

An doue-ze? Ar frammansouned her gwel enn ho loc'hennou ; he hano a zo an diaoul.

Ar vugale er skol a vezo roet eun dervez konje d'ezho evit deski relijion ho, Zalver Jezuz, mez er meaz euz an ties-skol, el leac'h ma teskint relijion an diaoul epad ar rest euz ar zizun.

Lèzen-skol Ferry, enn he 18 artikl, ne d-euz hano e-bed gant-hi euz ar ger *neutralité* a zo lavaret a-raok.

Brema, Bretouned, komprenit an daou dra-ze : Lavaret a ra ar republicaned e vezo an *neutralité* er skoliou, ha pa zigorer al lèzen great war ar skoliou-ze, neuze grik euz ar ger *neutralité*. Petra eo traou er c'his-se, ma na d-eo ket dont, a-benn kaer, da ober goab euz ar gristenien gatholik ?

Dre eno, da genta, eo eaz gwelet gwidre ha troïou-kamm ar republikaned lezennerien.

Ar skoliou libr, a gave da zarn, a ioa savetet pa voe torret he fri d'an artikl 7 ; ha koulskoude ar skoliou-ze a zo bet gwasket gwasoc'h, ha serret kalz anezho goude.

An dud a c'hwisièges — gwisièges marmousien — euz a *Gonseil superieur an Instruksion bublik* dastumet enn eur vanden,ho deus sonjet etre-z-ho ha goude embannet e voa AN ISTOR ZANTEL KOZ GRÈHÈREZ DISKIANT ! !

Er memez amzer, an dud gwisiek-ma, evit gwelet ha mad oa ar walen dioc'h ar fust, a zourn ken na strak, ama war eur skolaich libr, a-hont war eur skol frèred pe seurezed, e nep leac'h war skol laïk e-bed.

Neuze, ar c'hazetennou a ziskuill an traou disleal-ze a ra ar c'houarnamant. He-man a-vad ne ra ket eur van hag a bigos atao, evel eun dall-bouzar.

Ar pez a lavarer ama a dremene a-raok ma voe digaset lèzen-skol Ferry da gampr an deputeed.

Pa zigoraz eno ar gabal diwar he fenn, e voe gwelet, dioc'h eun tu, tud a skiant, a feiz hag a furnez ; dioc'h an tu all, sperejou berr ha difeiz o servicha kalounou n'ho d-oa ken c'hoant nemet da lakaat ma vije skoliou ar vugale *hanvet skol evit netra ;* goude, ma vijent *lakeat dre fors ;* ha da zivèza, *ma vijent laïk*, da lavaret eo, *hep Doue.*

Ne ket mont re-hirr, tamm e-bed, Bretouned, lavaret d'e-hoc'h ama ne d-eo bet great lèzen-skol Ferry nemet evit eun dra hep-ken, evit ma vije hep Doue skoliou ar vugale.

Enn dra-ze edo neuze, hag ema c'hoaz hirio, c'hoant brasa ar republikaned-ze a zo bet hanvet gant ar bobl evit klask hé vad, ha ne reont hetra nemet ober drouk d'ar bobl-ze endra c'hellont hanvet int bet gant ar bobl evit hen difenn dirag ar c'houarnamant, ha ne reont lezen e-bed nemet hep-ken evit pilat, evit gwaska ha mac'ha ar bobl-keas-se. An diskianted-ze, ar republikaned eo, a gav d'ezho, ken difeiz int, eo mad ar bobl e vekaset he vugale da goll.

Pa voe great lezen villiget ar skoliou, pebez joa n'ho devoe ket ar republikaned, ha pebez anken ivez holl gristenien ar vro !

Pounner ha pounner-braz e tle beza ar beac'h war goustianz ar gristenien ho deuz gragez ha bugale gristen evel-d-ho ; war goustianz an dud-ze a gar Doue, a ia d'an oferen, da govez, da gommunia, hag evelato, bep tro voti a zo bet, a zo bet troet atao oc'h an tu fall, hag ho deuz roet ho mouesiou da republikaned.

Lèzen-skol Ferry a dle diskouez d'ezho brema, da vihana, ma n'int ket dall-poch, petra eo an dud-

ho deuz votet evit-ho, tud gaouiad a lavar eun evit ober goab, evit dastum mouesiou ar bobl, evit gallout goude he douza beteg ar beo, evit gignat hag he laza, mar gellfent.

Tud int ar republikaned-ze hag a gav brao hag enorabl, e Pariz, ober muia poan a c'hellont d'ar ho deuz great vad d'ezho ; gouenn aered, brao hag enorabl e kavont e Pariz flemma doun, bete goll he galoun, an hini en deuz roet he vouez dezho ; joa ha plijadur ho deuz o lamet digant-han kenta gwir en deuz bet digant Doue, ar gwir da gevel ha da skolia he vugale evel ma kar.

Nann, nann ne d-eo tamm didamall koustianz e're ho deuz votet evit republikaned. War-n-ezho ho-unan, koulz ha war an holl, ho deus tennet enn eun dro, evel a dleont gwelet, eur beac'h hag a lazo dindan-han ar vro a-bez, ma pad ar republik eur pennad c'hoaz.

Doaniuz ha glac'haruz eo gwelet enn hor bro gristen kement den fall a zo, laouen gant lèzen-skol Ferry, hag an anken o toulla doun kalounou an holl dud vad.

Mez, Bretouned ha kristenien, stourm, stourm stard ha kalet a zo red oc'h an anken hag oc'h ar boan. Sellit enn-dro d'e-hoc'h ha gwelit an holl Eskibien savet holl, evel unan, da enebi gant nerz ha gant kaloun oc'h lezen villiget skol Ferry.

Dever striz pep kristen a zo ivez,enn amzer-ma, kerzet heb aoun war-lerc'h he Eskob hag he veleïen.

Red eo d'e-omp, Bretouned, en em starda etre-z-omp holl, braz ha bihan, paour ha pinvidik; enn em renka stank, evel soudarded enn emgann, ha teurel dreist hor penn an tammou kasouni a c'hellfemp da gaout an eil oc'h egile ; red eo d'e-omp en em harpa holl, rak o veza unan a galoun hag a feiz, e teuimp, a-benn nebeud, da veza treac'h, ha pa ve an ifern dirollet evel ma'z eo enn hon enep. Mez ar feiz beo enn amzer-ma a c'houlen,ouspenn, kaout harp e kalounou karantezuz ha dare da rei pep tra euz a gement a c'hellont da zioueret, evit kerzel oc'h an enebour.

Ne c'houlenner ket ama digant an dud nemet ar pez a gavint eaz da rei ; ar paour a roïo he wennek, ar pinvidik he skoejou evit ma vezo savet, mui ma c'hellor, a skoliou kristen d'ar vugale. Eun aluzen gaer eo hon-nez, Bretouned, a c'houlenner digan-e-hoc'h ; evit ho pugale eo ha bugale paour tud ho pro a vezo gallet,gant hoc'h arc'hant, difenn ho feiz dioc'h skoliou fall ar Republik.

Niver ar skoliou-ma a gresk bemdez, ha gwelet a dleit frammansouned ar c'houarnamant, gant arc'hant an taillou paet gan-e-hoc'h holl, ken paour, ken pinvidik, euz a skolachou bihan oc'h ober re vraz, o sevel ties-skol normal d'ar baotred ha d'ar merc'hed, ha ties-skol all war ar mesiou, e pep bourg hag e pep keriaden, koulz lavaret. Hag evit petra e reont-hi kemend-all a zispignou braz, Bretouned ?

Evit gallout dont buanoc'h a-benn da goll eneou ho pugale. Klèvit an dra-ma :

Enn hor bro, er Finister, ez euz adjuet, an 22, euz a viz kerzu 1882 (*Moniteur universel*), labour evit sevel er bloaz-ma *trizek hag eizh ugent ti-skol-nèvez* (178) war ar meaz ; ties-skol ar re-ze, ha ne vezint ket savet holl gant taillou ar c'houarnamant hep-ken, mez ouspenn gant arc'hant ar c'hommuniou, pe,e vezint kountant pe ne vezint ket.

Eul lezennik vrao a zo great, a-nèvez zo, gant an deputeed republikaned evit mont, dre fors, d'ar c'hommuniou-ze pennou fall, ha tenna ho arc'hant, euz ho godellou, me lavar euz ho kodellou-c'houn, en despet d'e-hoc'h, Bretouned.

Brema, tud a skiant, kenta tro-voti a vezo, redit buan adarre da gas ho mouez da eur republikan-bennag, pe choumit er gear hep mont da voti.

An eil dra-ma a dalvezo egile d'e-hoc'h ; mes goude a-vad, mar bezit diskaret ha mac'het, hag e viot a dra-zur, goude, arabad e vezo d'e-hoc'h dont da glemm, rak n'ankounac'hait morse ar wirionez-ma : e vez pep den, koulz ha pep popl, paet, atao gant Doue, a-bred pe zivezad, evit al labour, fall pe vad a ra.

Darn euz a labour vrao ar Republik.

Publicateur ar Finister a skrife ar bevar a vae evel a zo ama war lerc'h :

« Ar gazeten *Frans*, republikan mar d-euz unan a c'halv *torfetourien ha laeroun ar beorien* an deputeet ho deus votet a enep goulen an duc de la Rochefoucauld-Bisaccia, a felle d'ezhan miret na vije lakeat an ospitaliou, ar refujou hag all el lezen *ar bemp dre gant*, evit n'ho divije ket a goll war ho arc'hant.

« Kement depute republikan a zo er Finister ho deuz votet a-eneb eur goulen kel leal. Bretouned kristen, hag ar galoun ho pefe goude da voti adarre evit an traou dinatur-ze ?

« Ar gazeten *Parlamant* a lavar ivez ne d-euz mui reglen e-bed ken, nemet bolontez ar re a c'houarn.

« Ar relijiused kaset kuit euz ho ziez hag euz ho zra, n'int ket evit kaout barnerien ; an ofiserien wella torret euz ho c'hargou a c'houlen enklask, war ar pez a damaller d'ezho, ha ne gavont enklask e-bed.

An Eskibien hag ar veleïen n'ho devezo ken ar bae a deu d'ezho dre al lèzen hag ar *c'honkordat*, nemet pa blijo gant ar re a zo e penn ar Republik.

E kement leac'h ma vezo bolontez ar c'houarnamant diskleriet dre c'henou eur Ministr-bennag,

eno, bep tro, e vezo gwelet liberte an holl ha liberte pep-unan torret ha breset dindan an treid.

Eskibien Annesy, Langres, Viviers, Valens hag Arc'heskop Albi a zo eur *breuven* euz ar pez a lavarer.

Petra ho deuz-hi great ? Ho dever, o tifenn lenn ha derc'hel levriou fall Paol Bert ha Compayré, koundaonet gant an Ilis. Ar c'houarnamant evit ober poan d'ezho ha difenn levriou great evit koll eneou ar vugale, ar c'houarnamant en deuz great ho barn dre eun dribunal ha dre varnerien dioc'h he zourn, barnerien red d'ezho senti pe goll ho c'hargou.

Ar c'houarnamant en deuz goulennet digant ar varnerien-ze hag ar veleïen gatholik a ioa red d'ezho senti, e kever traou ar relijion, kentoc'h oc'h ar Pab eget oc'h ar republikaned ?

Hag ar varnerien ho deuz lavaret, o sellet truezus an eil oc'h egile, e ranke ar veleïen senti da genta oc'h ar republikaned.

Goude-ze, ar c'houarnamant en deus goulennet c'hoaz digant-ho ha ne vije ket he wir — ma kavje gwelloc'h an Eskibien senti oc'h ar Pab eget oc'h ar frammansouned, — lammet digant-ho al leve a ioa bet roet d'ezho gant ar Republik kenta, evit digoll ar madou laeret d'an Iliz en amzer ar Revolusion vraz ?

Adarre ar varnerien ho deuz lavaret, rann-galoun enn ho c'hreiz, en doa ar c'houarnamant gwir da gemeret kement tra a c'hoantaje.

Ha ne ket traou brao an dra-ze, Bretouned ?

Me a zo dleour d'e-hoc'h, ha dre ma'z oun kalz krevoc'h evid-hoc'h, e-leac'h paea va dle, e tennan ho para digan-e-hoc'h. Petra a lavarfac'h goude ? Lavaret a rafac'h ar wirionez : n'oun na den leal na den onest.

Evel se, kristenien, eun Eskop pe eur bèlek ne d-eo mui evit ober he garg, anez goulenn a-raok bolontez mevelien braz ar Republik. Nann a-vad, ne d-eo na kristen na katholik, nep piou-bennag, paour pe binvidik, ne zent ket oc'h an Iliz nag oc'h he gourc'hemennou.

Ar bèlek ne d-eo ket evit rei sakramanchou an Iliz d'an hini a fell d'ezhan mont evel-se er meaz anezhi.

Anez, ar relijion ne ve nemet eur fars hag eun diotach anat.

Dever eur beleg a zo, da genta, senti oc'h an Tad Santel ar Pap, ha goude lakaat da zenti, evel a ra he-unan, kement hini a lavar eo katholik, e pe renk hag e pe garg-huel-bennag e ve er bed.

Dre gement a zo lavaret a-raok, piou ne wel petra eo ar c'houarnamant zo brema ?

Nebeutoc'h evit pevar-bloaz a zo ema etre daouarn ar gwir republikaned, hag a-baoue ne weler dre hor bro Frans, nemet brezel, e pep kiz hag e pep doare, d'ar relijion ha d'ar re he difenn e spered hag e kaloun ar bobl hag he vugale ; a-baoue ne weler nemet dismant war arc'hant paour ha vidik, arc'hant dispignet a-zeou hag a-gleiz, hag ranet hep sellet nag euz a beleac'h e teu, na be-leac'h na da betra ez a.

Setu e re-verr gomzou petra weler er vro, Bretouned.

Ha diaveaz ar vro, petra weler ?

Mez, dizenor, goapèrez ha gourdrouz a-berz ment pobl a zo enn-dro hag a bell d'e-omp.

Lavarit goude, ha n'eo ket mall e teufe ar Ro da lakaat urz-vad e pep tra, da harpa ar Relijion an artizan hag al labourer a gar, da zevel hor er renk huel e deuz kollet e-touez ar boblou t da gant vloaz a zo ?

Dre ho fedennou da genta, ha dre ho mouésio bep tro ma vent galvet da voti, ar gristenien, karfent, ne vent ket pell evit digas kaeroc'h guelloc'h amzer war-n-omp.

Iliz ar Galoun-Zakr.

Pa ro Doue bemdez he bred d'ar prenvik-dou ha da re vihan al louenan, penaoz ne ve ket Brovidans astennet war ho bro ?

Tud a skiant, ha c'houi a gavfe eul loumm do er mor braz, eur c'hrouanen war he aotchou ne glevfent ket mouez ho C'hrouer ? Hag e fell d hoc'h e ve hor bro gristen, dall ha bouzar oc'h k lenn hon Aotrou ?

Mar d-omp skoet, e c'heller kredi eo evit ho lakaat da zigèri hon daoulagad, da anaout ho c'hlenved ha d'en em barea diout-han.

Ne c'hoar an den na petra eo na petra dalv, ken na gouez pounner ar boan war-n-han, ken na d-e spount ar maro war he spered hag an anken d doulla doun he galoun.

Neuze, mar d-eo bet savet gant tad ha mamm gristen, mar d-eo bet a-vihanik kelennet gant a Iliz, hag hervez he ali hag he gourc'hemennou mar en deus kredet ha karet evel ma'z eo re neuze an den paour a zistro enn-han he-unan, anavez he faziou tremenet, hag en em daol a-g loun etre divreac'h trugarezuz an Aotrou Doue.

Anaout a ra neuze n'euz nemet Doue hag a ve evit hen tenna euz ar boan. Evel ma'z eo an de war an douar, evel eo ar boblou er bed.

Mar d-eo red eur burzud pe eur mirakl evit ten na hor bro Frans euz ar stad truezuz ma'z eo l keat brema, daoust ha feiz ha karantez ar gristenien ne raint-hi ket ar burzud-ze, o lakaat, dre h fedennou hag ho aluzennou, breac'h hor Zalver d astenn war-n-omp ha da zont d'hor sevel c'hoaz, ni hag hor bro, er renk huel hor boa enn amze hor roueed koz ?

Ar feiz hag ar garantez a zo kre evel Doue, h pa c'houlennint, dre an daelou hag ar binijen, tru-

evit an diroll heuzuz a zo skignet er vro labourerien an drouk-speret, neuze Kaloun-hor Zalver a deneraïo ha ne vezo ket evit mi-da rei d'ezho ho goulen.

Ha pe goulz e c'houlaouo an deiz eürus-se ?

Pe goulz, Bretouned ? Pa vezo gwelet iliz ar Ga-Zakr, diazezet doun enn douar hag huel he eriou dreist ar zol, o sevel he fenn a-zioc'h z hag ar Frans.

An ilis-se, ar gaera euz ar bed pa vezo echu, a spount ar re fall ha trid-kaloun an holl gris-en. Evel eur vantel a-zioud hor bro, an ilis-se difenno dioc'h droug ha gwarisi ar boblou a-veaz ; an ilis-se, Bretouned, pa vezo sounn ha lok he mogeriou a bep-tu, pa vezo bet benniget nt Doue hag he êlez, an ilis-se a welo neuze ar oue euz a c'hoad hor Roueed-koz o tont da stoui -hi, war he zaoulin ha dizolo he benn, o tont c'hwestla da galoun Jezuz he gurunen hag he ll bobl.

Euruz ar gristenien a welo an deis kaer-ze !

Mez, Bretouned, iliz ar Galoun-Zakr ne ket echu hoaz na tost zo-ken ; sevel, sevel à ra tamm ha mm bemdez dre aluzennou ar c'halounou made-ezuz euz hor bro, ha zo-ken dre aluzennou kris-enien ar broiou all.

Perak an dra-ze ? O veza ma'z eo bet, hed ar each, hor bro rouantelez an Aotrou Doue war an douar, ha ma'z eo brema harp war iliz ar Galoun-Zakr euz a Bariz fisianz hag esperanz an holl bed kristen.

Hag e choumfac'h-c'houi, Bretouned, war lerc'h enn holl da rei hoc'h aluzen d'an ilis-se ? Hag ec'h ankounac'hafac'h-c'houi, tud va bro, eo ar Galoun-Zakr a zo bet marvet dre garantez ouz-hoc'h evel ouz an holl ; eo hi e deuz kaset ho tadou hag ho mammou d'ar baradoz hag ho kaso c'houi ivez, pa deuio ho tro d'a vervel ; ec'h ankounac'hafac'h-c'houi, paour, rei eur gwennek bep miz ; c'houi binvidik, ho skoejou aliez evit ma savo buan an ilis kaer-ze ? Nann, nann, ne gredan ket an dra-ze. Ar Vretouned, tud a feiz hag a galoun, ho devezo, kement ha den e-bed, ho lod e mein benèrez iliz ar Galoun-Zakr.

Neuze, pa vezo echu, pa vezo ar groaz huel war he fenn, ar groaz esperanz ha silvidigez ar bed, o staga, evel eur skeul, an douar oc'h an nevou ; neuze, deiz dedi an ilis-se d'ar Galoun-Zakr, e c'hellot, Bretouned, tridall gant joa ha levenez, o lavaret :

Bevet atao enn hor bro karantes kaloun Jezus !

PELERINACH SANTEZ-ANNA.

Lenn a rear er *Zizun relijiuz* euz a Wened :

« An dud a glèvo gant joa e vezo d'ar 17 euz a viz even genta eur pelerinach braz e Santez-Anna-Wened.

« Warlene, pelerinach an 19 euz a viz gouere a voe kaer-meurbed, dre ar feiz a ziskouezaz kement hini a ioa bet eno o pedi e-c'hars treid Santez-Anna.

Ar belerined kristen-ze a ielo di adarre er bloaz-ma, ha kalz a reou-all gant-ho, d'en em erbedi oc'h eil Rouanez an nevou, da c'houlenn digant-hi mè devezo ar vadelez da bedi hor Zalver Jezuz da ga-out truez ouz-omp hag oud hor bro.

« Bretouned, pedomp, pedomp stard hag a galoun, rak ar beden, evel a c'hoar an holl, a zo bet treac'h d'an ifern hed ar weach.

« Santez-Anna, patronez Breiz-Izel, Santez-Anna a zo braz he galloud.

« Evel d'he vamm, ar Werc'hez, Jezus a'ro diezhi kement a c'houlen evit mad an eneou. Goulennomp eta, Bretouned, goulennomp holl digant-hi ma krevaïo hor feiz hag hor c'harantez oc'h Doue.

Ma vent kre a-walc'h, e ve gwelet hep dale Bretouned, ar Republik o tumpa hag ar Roue, gwella kristen a zo, o pignat war dron he dadou evit hor lakaat eüruz.

Evit ezamant pelerined Santez-Anna-Wened, e c'heller beb bloaz, a-zalek ar c'henta a vae betek an eil a viz here, kaout billejou euz a bep klas, — *mont ha dont*, evit stasionou Alre ha Santez-Anna-Wened, hag an dra-ze evit ar priz *diminuet euz a zaou-ugent dre gant* (40 0/0) war briz ar plasou ordinal :

E gariou Landerne, Pontivi, Ploermel, etc., hag er gariou pe stationou bihan-all a zo etre ar re-ze.

Gant billejou pelerinach Santez-Anna ez euz gwir pe zroad da vont e pep trein regulier, nemet en trein-post hag enn *espres*. Mad eo ar billejou-ze ivez da zistrei beteg eil antronoz an deiz ma'z int bet kemeret. N'int mad hep-ken a-vad nemet d'ar re a ia da Alre pe a zistro ac'hano.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK

HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

ALI.

« *Bretouned, mont a rear da rei d'e-hoc'h, war*
« Feiz-ha-Breiz *eul labour hag a zo great di-*
« *war-benn* lèzen-skol Ferry, *evit ho kelenn da*
« *bellaat, muia'ma c'helloc'h, ho pugale dioc'h*
« *ar skoliou difeiz a zo brema.*
« *Al labour-ze a zohirr eun tamm hag a bado*
« *meur a viz e* Feiz-ha-Breiz. »

BRETOUNED,

Selaouit eun istor hag a zo evel-hen :

Eur weach ez oa pesked braz, re grenn ha re vihan, eur vandennad stank anezho, deut eur pennad a ioa da veva enn eur aber ledan.

Enn aber-ze e koueze dour eur ster, ledan ivez, mez baz kena, pa veze ar mor izel.

Ar pesked eno, evit doare, a gavaz boed dioc'h ho c'hoant ; ma kreskaz ho niver ha ma ho gwelet aliez o virvi hag o lammet enn dour.

War dro eno e voa pesketerien, tud paour o choum.

Ar re-ma, a c'hellit kredi, ne voent ket gant ar re zivèza o welet ar pesked.

En em glèvet a reont da staga ho rouejou, an eil roued oc'h egile, evit gallout evel-se paka daoudu ar ster.

Ar pesked a ebate, a lamme, a fringe atao, hep gouzout edot o vont d'ezho a zèvri-beo.

Bep tro ma save ar mor er ster, ar pesked a zave ivez gant an dour, stank evel merien a-c'hrugel.

Ar besketerien a zispak ho roued hirr, a stag eur penn anezhan oc'h eun tu euz ar ster, hag ar penn all oc'h an tu all.

Setu stignet ho roued gant-ho brema.

Ar mor a zisken hag ar pesked gant ar mor.

Bihan ha braz ha krenn, ar pesked-ma, oc'h en em gaout gant ar roued, a rankaz holl choum eno.

— Setu ama eur c'hoari vrao d'e-omp, mignouned, eme unan bihan en ho zouez ! Ar roued-ma hon dalc'ho holl ama da vervel, nemet hen toulla hag her c'hrevi a c'hellfemp, o tenna penn-er hag o tont holl war-n-han a lamm, ar re vraz er penn-kenta.

— Kleo ar c'houiltouz-ze, eme unan braz, o klask rei aliou d'e-omp-ni ! ha kaout a ra d'id-te, es-peuz muioc'h a skiant evit an holl ama, kos-tra fall ! kea, kea da-unan da denna penn-er ; evid-oun-me ne d-in ket, ha ken diod ha te ivez e ve ar re a iafe.

Ar pesk-bihan a dèc'haz-mezek ac'hano.

Ar mor a ziskenne atao.

O welet a vihanea bep moment an dour dindan-ho, ar pesked holl a zo nèc'het, hag ar re vraz ar re nèc'heta brema.

Unan euz ar re-ma a lavaraz :

— Mad, mignouned, ar c'houiltouz en deuz skiant, ha gwella rafemp eo ober dioc'h he lavar.

— Greomp ! greomp ! eme ar re all. Hag ar re-ma holl, a-unan brema, ha pellaat dioc'h ar roued evit tenna penn-er da zont d'her c'hrevi.

Re zivezad oant ; an dour a ioa ken izeleat, ma choumjont holl war ar zeac'h.

Bretouned,

Piou eo ar besketerien-ma ?

Petra eo ar roued hirr great gant meur a roued ?

Piou eo ar pesked-ma ?

N'eus ket ezomm da lavaret piou ha petra int da dud a skiant a c'hoar mad, enn amzer ar Republik :

Ne glev ar bobl nemet gèvier,

Ne wel ar bobl nemet difeiz ha diroll,

Ne c'houzanv ar bobl nemet poan ha dismeganz, a-berz ar framansouned-lezennerien, sklafed ho c'horf ha sklafed an drouk-spered.

Sklafed ho-unan da genta, ar framansouned a fell d'ezho e ve an holl evel-d-ho :

Sklafed al lezen-skol evit netra, skol DRE FORS, *skol laik* HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ia, Bretouned, al liberte ho pezo da veza *sklafed holl*, bihan ha braz, koz ha iaouank, paour ha pinvidik :

Sklafed, ar vugale euz a c'houeac'h da dri-zek vloaz ;

Sklafed, ho zadou hag ho mammou ;

Sklafed, ar veleïen hag an Eskibien ;

Sklafed, ar vèred hag ho c'honseillerien ;

Sklafed, ar varnerien a beoc'h hag ar varnerien all ;

Sklafed, ar brefeded ;

Sklafed, an inspektourien ;

Sklafed, ar vistri hag ar vestrezed-skol ;

Sklafed, an archerien hag ar re a c'halver *gard-champètr* ;

Sklafed, *kement hini a bae taillou.*

Piou a zo er meaz euz a roued framansouned gouarnamant ar Republik ?

Lennit, Bretouned, hag e welot hag eur ger gaou a lavarer ama.

Doue a-raok ! hag an dud a-unan holl
A-enep sklafèrez framansouned ar Republik !

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Kerveillant, kure e Rosnoën, a zo hanvet person e Sant-Iann-Trolimon.

An aotrou Besnier, kure er Roc'h, a zo hanvet kure e Rosnoën.

An aotrou Boulis, a zo hanvet kure er Roc'h.

An aotrou Pouliquen, kure e Landudal, a zo hanvet kure er Fouillez.

An aotrou Olu, beleg iaouank, a zo hanvet kure e Landudal.

An aotrou Loriant, beleg iaouank, a zo hanvet kure e Lennon.

An aotrou Le Jacq, kure e Lennon, enn em denn e kongregasion ar Speret-Santel.

An aotrou Cocaign, bet kure er Forest-Fouenant, a zo hanvet kure e Plovan.

An aotrou Biger, bet person e Tremeoc, hag an aotrou Coquet, kure e Plovan, a zo maro er zizun dremenet.

SON AR C'HAVEL.

(IEZ TREGER.)

War eun ton flourik-flour
Evel hiboud an dour.
O hun eta, ma merc'hik, ma merc'hik,
O hun eta, toutouik lalla !

Paour kezik bugel,
Kousk enn da gavel ;
Zerr da lagad glas
Evel ar mor bras.
Paour kezik bugel,
Kousk enn da gavel.

Ma teui d'am bugel,
Vel eun durzunel,
D'am bugelik paour
Eun hunvreik aour ;
Ma teui d'am bugel,
Vel eun durzunel.

D'az tougenn, bugel,
War he diveskel,
D'az tougenn endro
Bichan, d'ann nenvo ;
D'az tougenn, bugel,
War he diveskel.

D'ann nenvo, bugel,
Lec'h 'oa da vro well
Kent dont er bed-man,
Paour-kez o welan ;
D'ann nenvo, bugel,
Lec'h 'oa da vro well.

Enn da hun, bugel,
Te c'hoerz, 'vel eun el,
O welet Jezuz
C'houek ha dudiuz ;
Enn da hun, bugel,
Te c'hoerz, 'vel eun el.

Jezuz, ma bugel,
A lar da lezel,
Hag ar-re 'vel d-out,
Da zont d'her c'havout.
Jezuz, ma bugel,
A lar da lezel.

Ann èle, bugel,
Nij a denn-askel
Tro d'id, 'vel gwenan
Tro d'eur vleuven c'hlan.
Ann èle, bugel,
Nij a denn-askel.

'Nez kichen, bugel,
Skeduz te ho gwel,
Ha Mari da vamm,
Gant-hi stered flamm ;
'Nez kichen, bugel,
Skeduz te ho gwel.

Jezuz, ma bugel,
Ann Doue Uc'hel,
R'az lezo bepret
Da zont d'her c'havet !
Jezuz, ma bugel,
Ann Doue Uc'hel.

Da el-mad, bugel,
Ra vo da skoazel
Da heuill, de ha noz,
Hent ar Baradoz !
Da el mad, bugel,
Ra vo da skoazel !

Ra zeui, ma bugel,
Ar Werc'hez santel
Ato d'az tiwall,
Evel da vamm all !
Ra zeui, ma bugel,
Ar Werc'hez santel !

Da vamm all, bugel,
'Eure d'id genel,
War hon zamm douar,
Gant joa ha glac'har ;
Da vamm all, bugel,
'Eure d'id genel.

Da vammik, bugel,
'Zo ouz da zevel
Gant lez hi divronn
Ha feiz hi c'halon ;
Da vammik, bugel,
'Zo ouz da zevel.

Paour kezik bugel,
Kousk enn da gavel,
Ha delc'h da c'hoerzin
D'ann èle lirzin.
Paour kezik bugel,
Kousk enn da gavel.

Barz AR GOUET.

Pemp pavilloun pe baniel gwenn.

Lenn a rear er gazeten c'hallek *Ralliement* euz ar 5 a viz mae :

« Ia da ! nemet pemp baniel gwenn n'euz bet staget ken, ha staget huel enn noz-ma, oc'h gwez brasa baliou Montauban hag oc'h postou an telegraf.

« An dud diwar ar meaz a iea d'ar marc'had a zo bet ar re genta ho deuz gwelet ar banielou kaer-ze o tisplega enn avel. Choumet int bet da zellet out-ho laouen, hep kemeret ar boan a c'hellit kredi, da vont d'ho diskenn.

« Ar polis a zo bet karget da ober al labour-ze dirag eur bobl a dud a c'hoarze a drid-kaloun.

« Den ne c'hoar gant piou eo bet gwiat an taol. Meur a hini a dlie beza unan levit pignat ar banielou-ze ken huel ha keid all an eil dioc'h egile.

« E Montpellier, ivez, enn noz etre ar merc'her, daou a vae, hag ar iaou, tri euz ar mis-se, e voe pignet, war an *Ark-a-Driomf*, eur banniel gwenn euz ar re gaera. Pell eo bet eno o tisplega enn avel he liou gwenn-kann, al liou-ze a zo bet atao eurusted pep kaloun c'hlan hag a vezo c'hoaz ivez, mar plij gant Doue, eurusted tud hor bro.

Labourat ha kana.

Berr e voa bet an deiz, hirr ha kalet ar boan.
Da c'hounid he vara, da gaout he lein, he goan,
An den a rank starda, gouzanv e peb amzer,
Pa bec'h peb alanad, ar ienien, an domder.
E-touez poaniou ar bed, al labour a zo mad
Da zevel ar galoun, ar spered, al lagad
War-zu eur vro gaeroc'h, euz a-greiz an noz du,
Da c'houlaoui eun Heol zo sklear dioc'h an daou du.
Daou du 'deuz ar vuez, kaer a zo lavaret :
Tu poaniuz da c'houezi, tu dudiuz da garet.
Poaniuz n'eo al labour d'an den zo enn he greiz
Eur goulou o para, goulou karantez, feiz.
Anez, an den, netra, a dro gant peb avel,
'Vel labouz ar gaouad digor he ziou-askel ;
Anez, eo eur wezen hèjet gant peb arne,
Diskoultret da vervel, sec'h boeden he ene.
Feiz d'an den a zo red, karantez d'he galoun ;
Anez, he holl labour zo dister ha difoun ;
Anez, kemend a ra a ia gant an amzer,
Hag he boaniou a gresk, a gouez war-n-han pounner.
War drein all ann e Breiz, hanv-c'hoanv euz bokedou,
Melen-aour o c'hoarzin laouen oc'h an nevou.
War drein hor labourou, c'houi ha me, tudou keiz,
Hadomp bokedou kaer ar garantez, ar feiz !
Evel-se, e vezimp bemdez eürus, laouen ;
Evel-se, e vo bouk ar mean a harp hor penn ;
Evel-se, e vo eaz, eaz d'hor c'horf diskuiza,
Ha d'hor spered dre 'r bed mont da ziouaskella.
Skuisder ar c'horf n'eo ket 'vit kaout krog er spered ;
He-ma, gant al labour, e-leac'h beza torret,
A ia he nerz war-gresk, evel eun alc'houeder
A hirra he askel, seul-vui ma sao enn er.
Va spered-me zigor he ziouaskel ledan
Hag a bign diou-z-in epad ma tiskuizan,
A bign, a zao, a nij, bemnoz a nij a-bell
Da ober tro ar bed ! enn he raok eun arc'hel.
Tud Breiz, c'houi am c'hredo, c'houi zo ho feiz nerzuz,
Ha c'houi holl galonnou, mad ha karantèzuz.
C'houi gredo d'ar baleou a ra bemdez, bemnoz,
Spered ar barz breizad war hent ar Baradoz.
Goude labour an deiz, goude ar c'houezen-boan,
Goude pedi va Doue da rei eur vamm d'an oan,
Eur vamm d'an emzivad, eur vamm vad ha tener,
Dizoan da bep kaloun a zo he beac'h pounner.
Goude huanadi, goude klemm ha ouela,
Dastum da veuli Doue toniou ar re gaera.
Diwar gement tra zo er bed ha kaer ha mad,
Goude, me gar kana ken na brenn va lagad.

G. MILIN.

TRAITEMENT ÉCONOMIQUE. — On voit toujours avec plaisir les simplifications de l'économie s'introduire partout, même dans les choses de la médecine, surtout quant il en doit résulter des multiples avantages. Les eaux ferrugineuses ont été justement appréciées et vantées en tous temps pour les excellents effets qu'elles produisent. Mais comme tout le monde ne peut aller aux Eaux, et que le régime des eaux minérales n'est pas accessible à toutes les bourses, on a voulu trouver le moyen de mettre l'eau minérale ferrugineuse à la portée de tout le monde. On fait soi-même son eau minérale ferrugineuse, pour la consommation journalière, au moyen de quarante gouttes de *Fer Bravais* dans un litre d'excellente eau ordinaire. L'économie réalisée par ce système permet de faire une plus large place aux bons vins et aux biftecks.

de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME

au Capital de **1,200,000** francs

1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

La semaine ne présente rien de particulier, après une apparente tendance vers la hausse, la Bourse semble persister dans sa lourdeur. Les oscillations des cours ne peuvent avoir dès lors une signification quelconque.

Un grand nombre de mes lecteurs ordinaires intéressés à la conversion me demandent renseignements et conseils, je n'ai qu'à me louer de la confiance qu'ils veulent bien me témoigner et j'espère pouvoir continuer à les renseigner de la façon la plus utile à leurs véritables intérêts.

Les circonstances ne se modifiant pas, la réserve s'impose. Je ne puis cependant terminer cette petite causerie, sans vous recommander l'affaire dont je vous ai déjà entretenu : La Société des Reproductions artistiques, encouragée par les patronages les plus compétents n'a qu'un petit capital, les actions sont de cent francs une fois payés ; il n'y a pas d'appel de fonds possible dans l'avenir quoi qu'il arrive, une grosse partie du capital est déjà souscrite, il faut donc se hâter, si on veut participer sans risques à une opération qui peut donner de brillants résultats.

Au milieu du désarroi du marché, il faut faire une exception cependant pour les obligations du Crédit foncier, qui doivent à leur solidité exceptionnelle une faveur très-justifiée.

SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

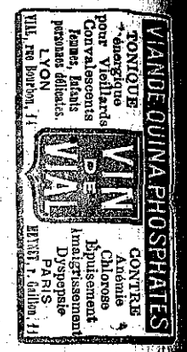

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

FER BRAVAIS

(GOUTTES CONCENTRÉES)

Chlorose

Anémie

Pâles Couleurs

APPAUVRISSEMENT DU SANG

Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux fortifiant

Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.

DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

50 pour 100 de REVENU PAR AN

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

...WEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 21) AR ZADORN, 26 A VAE 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

...AR GAZETEN, HED BLOAZ,
...inister..... } 2 scoed.
...orbihan..... }
...ez-an-Nord.. }
...est euz ar Frans : 7 lur.
...roiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset bivizikenan holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 26 a viz maë 1883.

Perak e... euz, er bloaz-ma, eur pelerinach euz ar re vrasa e Santez-Anna-Wened

...gazeten *Feiz-ha-Breiz* diveza,ez euz bet hano ...a pelerinach braz Santez-Anna-Wened.

...Dont a rear hirio adarre, Bretouned, da gomz ...e-hoc'h anezhan ha d'hoc'h alia da vont di, muia ...a c'helloc'h, rak er bloaz-ma e vezo, e Santez-...nna-Wened, kaera pelerinach a zo bet biskoaz ...arteze.

...Perak brasoc'h pelerinach er bloaz ma evit er ...oavesiou a-raok ? Perak ? Mont a rear da lavaret ...e-hoc'h.

...Ho feiz, Bretouned, ha feiz ho tadou koz en ...deuz brudet-meurbed ho pro Breiz, brudet, klèvit ...mad, e-touez ar gristenien euz a gement bro ...zo er bed,koulz lavaret,ha zo-ken e-touez an dud ...feiz.

...Eur feiz kre evel hoc'h hini a laka an den paou...a zo, an den reuzeudik hag ankeniet enn he ga...oun, da veza kant gweach eürusoc'h,eget na c'hell ...eza birviken,hep feiz, ar pinvidika den hag an eü...usa zo da welet er bed.

...E-touez kalz a draou kaer a ve kavet da lavaret ...e-hoc'h e talv ar feiz muioc'h eged holl vadou ar ...bed-ma, gwella zo eo displega d'e-hoc'h e peger ...bras priz eo lakeat gant an dud santela euz hon ...amzer, gant an Tad Santel ar Pab ha gant an Es...kibien.

...Bugale an drouk-spered,ar frammansouned ivez, ...ziskouez, enn ho doare,e tleit dreist pep tra der...c'hel stard d'ho feiz, pa ho gwelit o labourat, evel ...a reont, d'he goll ha d'he laza, mar gellont, enn ...ho spered hag enn ho kaloun, e spered hag e ka...loun ho pugale.

...Evit dont a-benn euz a feiz an dud da genta, ar ...frammansouned republikaned a gemer eun hent ...hag ho deuz heuillet e peb amzer, hent ar gaou. ...Lavaret a reont gevier d'an dud ker stank ha treaz ...an aotchou, gevier anat da gement den onest hag ...a skiant a zo, ha pa na ve ket braz he zeskadurez ; ...mez gevier ivez hag a gred, siouaz ! re a dud sempl, dre ne c'houzont ket diwar be seurt loustoni int dislounket gant ar republikaned.

Ar republikaned a gar ar gaou; gant ar gaou int ganet, dioc'h ar gaou e vevont ha gant ar gaou e varvont. Ar Republik ne d-eo brema, ha ne d-eo bet biskoaz nemet gouarnamant ar gaou e pep giz, hag ar republikaned, he servicherien, troït ha distroït anezho enn tu ma karoc'h, ne weloc'h warn-ho na war ho labourou holl, nemet a-tao liou ar gaou hep distag e-bed.

Dre an hent-se, hent ar gaou, ho deuz, bep tro voti zo bet, ho touellet pe ho tromplet, Bretouned, c'houi hag ar re all, evit ho lakaat da rei ho mouez d'ezho pe d'ho zud.

Dioc'h ho c'hlèvet, edo ar Republik o vont da lakaat an aour hag an arc'hant da goueza d'e-hoc'h euz a vlenchou ar gwez ; ha pa dal, an aour hag an arc'hant-ze, tennet euz ho kodellou-c'houi, a zo eat da garga re ar republikaned, hag ivez, ouspenn, godellou ar boblou a ziaveaz.

Ar re n'int ket dall ac'hanoc'h, Bretouned, a wel an dra-ze brema ; gwelet a dleont brema an troïou kamm a zo bet c'hoariet d'ezho gant ar republikaned, gwelet a dleont brema, pa'z int displuet evel laboused-ier gant sparfel, petra zo da gredi da dud ne c'hor ho c'haloun hag ho spered, nemet bemdez-c'houlou dislealded ha fallagriez.

Ar republikaned ivez, dioc'h ho zu, a wel brao ne ket frankaat, mes strisaat eo a ra d'ezho brema hent ar gaou ; gwelet a reont ne grog ken kement ar pesked sod e boed fall ho higennou ; gwelet a reont e tigor ar bobl he zaoulagad hag e tistag diout-ho, evel an deliou melen dioc'h ar gwez,enn diskar-amzer.

An traou-ze a welont brao a ra d'ezho eür gridien enn ho c'hreiz ; aoun ho deuz rag an amzer da zont ; aoun ho deuz na drofe a-bez ar bobl oc'h ar Roue, gwella kristen a zo, ha gwella mignoun a c'hellfe da gaout,enn amzer-ma,al labourer douar hag an artizan paour.

An aoun hag an enkres-se ho deuz ar republikaned, a guzont gwella ma c'hellont ; mes sklear hag anat eo da welet da gement den a skiant a

lenn ho skridou, da gement den ho c'hlev o prezeg.

Lennit ho c'hazetennou, ar re vihan evel ar re vraz, ar re c'hallek evel ar re vrezounek, hag e weloc'h ar spount-se dre lizerennou ho c'homzou, evel ma weler an deiz dre an dantelez.

Ar spount ho deuz rag ar Roue, ne ket ker braz na tost rag an Iliz na rag he ministred. Dre eno, e tiskouezont nebeud a skiant; an Iliz a harpo out-ho divezatoc'h evit ar Roue. Rag ar Roue ho deuz enkrez ar republikaned, oc'h an Iliz hag oc'h he ministred ho deuz eur gasouni d'ho zaga, kasouni hag a zao, enn ho c'haloun, diwar an droug ho deuz oc'h Doue he-unan.

Krena rag ar Roue ha kasaat an Ilis, setu e daou c'her petra eo ar Republik brema.

Ar republikaned, o labourat gwella ma c'hellont da ziskar an Iliz, a zigaso ar Roue d'he vro. An dra-ze a dle c'hoarvezout.

Pe goulz ha penaoz, Bretouned ? Doue hep-ken her goar.

Diskar an Iliz ne raint birviken enn hor bro, rak birviken ne zisc'hrisiennint ar feiz euz a galoun ar gristenien.

Evel ar gristenien, ar republikaned a wel eo harp an Iliz war ar feiz. Mez dishevel dioc'h ar gristenien, pa n'ho deuz feiz e-bed, e kredont e c'hellint lakaat an holl da veza difeiz evel-d-ho. Eno ema ho fazi, ar pez ne vir ket out-ho tamm e-bed da liva gevier heuzuz ha stank enn ho c'hazetennou, da ober e diou gampr Pariz lezennou fall dioc'h an druill, o kredi dont a-benn da vouga gant-ho ar feiz.

Enn hor bro, Bretouned, ho c'hazetennou gallek ha brezounek-saout a skignont enn ho touez evit netra, koulz lavaret. Mar gouzoc'h lenn, hag e c'houzoc'h an darn vrasa ac'hanoc'h, ne vezoc'h ket pell evit gwelet ez int skrifet gant tud hag a zo bet, e-iaouank, paotred ar moc'h war ar meaz, a-raok mont da veza lakisien e kear. Dioc'h ho doare da gignat ho prezounek, evel a ra ar gigerien d'an denved, ne vezo ket diez d'e-hoc'h anaout e kignont ar wirionez er memez doare, pa gomzont euz ar Roueed, euz ar veleïen hag euz an noblans.

War gement-se, gwella ho pefe da ober, pa ve digaset ar c'hos-tammou paper-ze d'e-hoc'h eo, Bretouned, da unan-bennag euz a bep ti kemeret dioc'h-tu eur forc'h-houarn da strinka anezho diwar he beg enn tan, evit na louzoc'h ket diout-ho nag ho taouarn nag ho spered.

Ia, louza ho spered a c'hellfac'h, Bretouned, ne ket o lenn gevier ar republikaned hep-ken, mez ivez dioc'h ar fallagriez a zo enn-ho.

Eur gaouiad a zo fallagr peurvuia ; seul-vui ma'z eo diod ha dreist holl republikan, seul-fallakroc'h n'eo ken, ha seul-vui a ze a zo da ziouall out-han hag oc'h he gomzou.

Er c'hazetennou a zo hano anezho, e klever o prezeg tud ne gredont nag e Doue nag e diaoul hag a lavaro, e kement-se, e lezer gant an holl al liberte da vont d'an iliz, da gofez, da ober ho fask. Evid-hoc'h c'houi, labourerien douar, an dra-ze zo gwir, ia, ma na d-eo ket ho koumanant da eu republikan-ruz ; an dra-ze a zo gwir hirio c'hoaz mez ha gwir a vezo a-benn bloaz pe zaou, pa vezo serret an ilizou, pa na vezo mui bèleg e-bed ? Allaz Doue a c'hoar. Mez ar pez a c'heller da lavare d'ar c'hos-kazetennou-ze, eo ne ket gwir e ve lezet al liberte-ze gant an holl brema.

Eur mestr-skol, eun inspekteur, eur Prefed, ke merit an hini a gerroc'h anezho, hag ar re-ze, kazetennik gaouiadez, ha liberte ho deuz ivez brema da vont d'an iliz, da gofez, da ober ho fask ? Ia, ia, liberte ho deuz, mar keront beza torret euz ho c'harg ha koll ho bara.

Kement hini a zo brema paet gant ar c'houarnamant, ha pa na ve zo-ken nemet eur paour-kez torrer-mein war an hent braz, a rank ober unan a zaou : lezel he blas pe zamma he goustianz. Setu eno, Bretouned, al liberte a ro ar republikaned vrao a zo oc'h hor gouarn ! It, goude, da gredi eur ger euz a gazetennou republikaned.

Ma talfe ar boan, ne ve ket diez distrei diraz hoc'h ama, Bretouned, da strinka oc'h ho genou d'ezho, kement ger gaou a ziskolpont d'an dud diwar-benn ar veleïen, an noblanz hag ar Roue. Kement a lavaront a zo evit rei beac'h d'ho kreden gristen, evit dinerza ho feiz ha, dre an hent-ze, gellout ho kas, hervez ho c'hoant, evel ma kaser diwar-bouez eur gorden pennou chatal d'ar gigerez.

Evit-ho, republikaned, tud a skiant, tud gwiziek ha *kapabl* dreist an holl — ia da ! diskouez a reont a-zaleg ar penn huela beteg ar penn izela euz ar skeul, — ia, kouerien, trouc'herien buzug, evit ar republikaned n'oc'h bet biskoaz ha brema c'hoaz nemet pennou chatal, mad da staga diwar-bouez ho c'herniel.

Pa gomzont evel-se ac'hanoc'h, hag an dra-ma ne ket gaou, diskouezit d'ezho piou oc'h ha kasit-ho diouz-hoc'h evel laeroun ha bleizi, rak laerez ho feiz a fell d'ezho evit ho taga goude. Ho feiz a zo ho nerz hag hoc'h eurusted, evel ma'z eo nerz hag eurusted ho pugale.

War gement-se, gwelit c'hoaz petra fell d'ar frammansouned republikaned da ober d'e-hoc'h lammet digan-e-hoc'h al liberte da zevel ho pugale ha d'ho skolia, evel ma fell d'e-hoc'h. Eur ger brao, ne ket gwir? eo ar ger liberte-ze e genou ar republikaned ! Goude ober droug, e reont goab ac'hanoc'h c'hoaz.

Brema, Bretouned, e lavarer d'e-hoc'h : Sellit a-gleiz, distroït a-zeou ha, kaer ho pezo, ne weloc'h a bep tu d'e-hoc'h, a-dost evel a-bell, nemet e pep leac'h ar republikaned o klask dont a-benn euz ho feiz kristen-c'houi. Dalc'hit out-ho eno, dalc'hit

ard hag ho zrèc'hoc'h, ker gwir ha ma'z euz eun one enn nev.

Kement zo lavaret d'e-hoc'h beteg-hen, Bretoued, a zo ar wirionez ha netra ken. Diskouez a ra egement a dalv kaout feiz, pa weler an dud fallaz-zo o labourat gant poan ha dispignou braz evit her c'holl e kaloun hag e spered an dud, ha dreist holl, e kaloun hag e spered ar vugale.

Evit derc'hel mad d'ar feiz, ne ket a-walc'h d'an den lavaret me a gred, mar tiskouez, dre he vuez neo tamm e-bed gwelloc'h eget eur frammansoun republikan.

Evit beza mad, ar feiz a rank beza beo ; mez an nerz e deuz ezomm buez ar feiz da gaout, ne d-eu dezhi nemet euz an nev, dre ar beden.

Pa'z eo red pedi da rei buez d'hor feiz, pedomp Bretouned, d-eomp, d-eomp holl braz ha bihan da Zantez-Anna-Wened, da bedi Rouanez hor bro da gaout d'e-omp digant Doue an nerz da harpa hor feiz, a-enep kounnar an ifern.

Tud va bro, da Zantez-Anna-Wened ez omp galvet da vont euz a bep korn euz a Vreiz ; galvet omp da vont di, evel gant Doue he-unan, dre vouez hon Tad Santel ar Pab a gouezo eno he vennoz war-n-omp, war hor bugale ha war hor bro, dre zourn sakr ha santel Arc'heskop Paris.

An Tad Santel ar Pap, Arc'heskop Paris hag ar gristenien all a bell-bro a ielo di, evel-d-omp-ni, e pelerinaich, a c'hoar holl er-vad ez eo mall rei hor feiz skoaz ar beden.

Ia, tremen mall eo hag ezomm braz hor beuz e reufe an Aotrou Doue, ar c'henta ar gwella, da gaout truez ouz-omp hag ouz hor bugale.

A-wel d'an holl ema, eo brema dirollet an ifern, gant he holl nerz, da zarc'haï he daoliou pounnera war hor feiz ha war hor relijion.

An drouk-spered a glèver, koulz lavaret, oc'h isa he frammansouned republikaned war ar gristenien. Dre ma c'hoar en devezo poan o tont a-benn euz ar re vraz, e tro kounnar he chas ouz hor bugale-vihan evit drailla gant-ho, mar gell, ar c'haounou glan-ze a zo roet d'e-omp gant Doue da ziouall ha da viret.

Tadou ha mammou bugale Breiz, lavarit petra rafac'h, ma welfac'h anezho bronduet ha dispennet etre skilfou eur bleiz ? Mont a rafac'h holl d'ar red war al loen kriz d'he laza. Gwasoc'h eget etre skilfou eur bleiz ema ho pugale enn amzer-ma, douaz ! Savit eta, savit holl evel unan da vont war al loen-ze a zo he hano ar milliget.

Savit, bihan ha braz, savit holl da vont da Santez-Anna-Wened, d'ar 17 euz a viz even genta, da skuilla eno daelou e-c'hars treid Rouanez hor bro Breiz, d'en em erbedi out-hi euz a weled hor c'haloun.

Neuze, dre vennoz hon Tad Santel ar Pap, dre ho pedennou, Bretouned, unan gant pedennou ar gristenien euz a Frans, unan gant pedennou Ar-c'heskop Paris ; neuze, bezit fisianz e savo a-bred an Aotrou Doue da skuba, gant eur c'houezaden, viltans an ifern diwar hor bro.

PELERINAICH SANTEZ-ANNA-WENED

EUZ AR C'HENTA A VAE D'AN EIL EUZ A VIZ HERE 1883.

Lennit ama war-lerc'h :

Priz ar plassou *moni ha dont.*

	Kenta klas		Eil klas		Trede klas.	
Euz a Landerne....	27	l. 90	20	l. 90	15	l. 40
— Dirinon.....	26	20	19	65	14	55
— Daoulas.....	25	05	18	80	13	80
— Hanvec.....	23	55	17	70	13	00
— Quimerc'h...	21	75	16	35	12	05
— Kastellin....	19	90	14	90	10	95
— Kemeneven..	18	00	13	50	9	80
— Kemper.....	15	35	11	50	8	35
— Rosporden..	12	35	9	10	6	70
— Bannalec....	10	70	8	00	5	80
— Kemperle....	8	60	6	40	4	70

ALI. — Priz ar plasou a zo lakeat ama a vezo da baea d'ar 17 euz a viz even, deis pelerinach braz Santez-Anna-Wened.

AR REPUBLIK
o vont da vouga ar relijion, mar gell.

Ar gazeten, he hano gallek *La Gazette de France*, a gomz evel-hen enn dervesiou diveza-ma :

« Abaoue meur a vloaz a zo, n'hor beus paouezet da lavaret n'euz bet biskoaz unvaniez na karantez, — ha ne vezo birviken, — etre gouarnamant ar Republik hag ar relijion gatholik.

« Hep paouez hor beuz bet aked ha lakeat hor poan da glask rei da gompren d'an dud, n'euz bet morse e penn gouarnamant ar Republik nemet framansouned, sperejou berr ha garo, n'ho deuz biskoaz klasket netra kement ha distruja ar relijion, harlui ar veleïen ha serra an ilizou.

« Setu brema deut ar mare hag an amzer ma kredont dont da staga gant al labour-ze. E-kever mouga ar relijion ez int holl evel unan ; mez n'en em glèvont ket ker koulz war an doare a ve easa da zont a-benn euz ho zaol.

« Lod anezho a gred, gwella a ve da ober rak-tal eo terri ar *C'honkordat*, ha choum hep voti an arc'hant a roer beb bloaz d'an Eskibien ha d'ar veleïen, arc'hant a hanver e gallek : *Budget des Cultes*.

« Lod-all a lavar e ve gwelloc'h mont dre nerz d'an dud a iliz, evit miret na c'hellfe ar gristenien derc'hel ar relijion enn he zav, e Frans.

« Eil-gomision ar budjet a zo enn-hi ar muia tud euz ar re a lavar mont dre nerz d'an Iliz ; evit an dra-ze eo e deuz votèt *propositionou* a zo bet moullet gan-e-omp enn dervesiou diveza-ma.

Setu-hi ama :

1° Bihanaat pae Arc'heskop Pariz hag Arc'heskop Aljer ;

2° Tenna an arc'hant a roer d'an Eskibien evit ar frejou ho deuz da gas ho c'helennaduresiou moullet d'ar gristenien, evit ho mizou da vont enn ho c'harg ha da ober ho zro dre ho eskoptiou ;

3° Tenna ho fae digant ar chalounied ;

4° Tenna arc'hant boursiou ar seminer ;

5° Distrei d'ar c'houarnamant tiez an Eskibien hag an tiez-all a zo roet d'ar semineriou braz ha d'ar re vihan ;

« Setu eno eun tamm labour-vrao hag a zigaso da c'houarnamant ar Republik-paour *war-dro pevar-ugent million.*

Ne ket echu ar ribinad c'hoaz.

« Brema, an ilisou a zo lakeat e renk an traoukaer a zo da viret evit enor ar vro, an ilizou-ze a ielo digant Ministr ar relijion d'ar Ministr hanvet e gallek *des Beaux-Arts*, evit ma vezint lakeat, hervez ma plijo gant ho mestr nevez, da veza *muzeou*, pe *deatrou*, pe *mechosiou*.

Dre gement-se, e c'heller gwelet brema petra ho deuz c'hoant ar republikaned da ober, dre an hentchou ar re zisleala a gavont.

Mar teuont a-benn euz ho zaol, an Eskibien ne vezint mui evit ober ho c'hargou, hag, e-touez ar c'hargou-ze, ar c'henta dever ho deuz: mont, pephini dre he Eskopti, da welet ha da gonfirma ar gristenien.

Neuze, e vezo serret ar semineriou gant ar Republik a viro out-ho da rei bourz e-bed ken d'ar vugale baour. Gant an dra-ze c'hoaz, e ranko an ebed pe abaded iaouank mont da zoudarded, pa vezo votet hep dale lèzen nevez an arme.

Kement-se holl, Bretouned, ha ne ziskouez ket d'e-hoc'h, sklear evel an deiz, ne fell mui da framansouned ar Republik ez afe ken abad e-bed da vèlek.

Hag eno e choumo brema an dud fallakr-se a zo an diaoul en ho c'horf ? Ah ! ia, kredit. Digoret kaer eo ho ero gant-ho, hag he c'has da-benn a fell d'ezho, mar gellont.

Goude darc'haï war ar relijion ha war he ministred e pep giz, evel a welimp c'hoaz bremaïk, ha kredi a rit-hu, Bretouned, n'ho pezo ket ho lod euz an dors ? Ha perag ivez n'ho pefe ket ? Daoust ha n'oc'h-c'houi ket bet galvet, evel an holl, da voti gant ar Republik ? Daoust ha ne ket c'houi eo, kristenien vad, hoc'h euz votet bep tro, darn ac'hanoc'h, a-eneb aliou ho peleïen, evit tud ar re falla, pe euz ho pro pe euz ar broïou all ; evit tud ne anavezec'h tamm, pe, mar ho peuz ho gwelet, eo, marvad ar weach-ze ma ho deus karget d'e-hoc'h ho pouzellou a win-ardant, evit ma rojec'h ho mouez d'ezho ?

Kendalc'hit, tud a skiant, da vale dre ar wenoden a gas brema hor bro ha c'houi gant tud ho bro da goll war ho fenn ! Kendalc'hit, kristenien da voti evit tud difeiz ar Republik a garfe, goude beza bet ho mouesiou, ho kwelet maro ha daonet an darn vrasa ac'hanoc'h !

Ia, ia, kendalc'hit da zamma ho koustianz mui oc'h-mui, ha lavarit d'e-omp, e gwirionez, hag en rusoc'h oc'h bet abaoue voti evit republikaned ?

N'euz fors piou oc'h, lavarit ha n'oc'h ket tuz brema, kalz pe nebeud, a-dost pe a-bell, gant ar zen-skol Ferry ? Lavarit c'hoaz ha n'oc'h ket tize ama pe a-hont, enn ho labourou douar, e-kev priz hoc'h ed pe briz ho loened ?

Ma vec'h gwirion, ec'h anzavfac'h ez oc'h pa e meur a dra, abaoue nebeud bloavesiou-zo, abaou ar Republik.

Ha da biou tamall ar boan a c'houzanvit, ar ga a zo great ouz-hoc'h ?

Da baotred ar Republik marteze, d'ar re-ze ho euz hanvet deputeed ha senatourien, hag hoc'h e kaset da Bariz da zifenn ho kwir dirak ar c'houa namant ?

Nann, nann, va zud, na damallit den neme hoc'h hoc'h-unan. Mar d-oc'h tizet ha paket br brema, na damallit nemet ho lezirègez da vont voti, na damallit nemet ho lountrègez hag ho kianted.

Gwir eo, an dud holl n'int ket hevel, hag e-tou ar re fur, e rank beza atao eun diskiant-benn Siouaz, d'e-omp ha d'hor bro ! e kever ar vo mad, ar re ziod divèza-ma a zo a-galz ar re stank enn hon amzer. Evelato, marteze brema an Aotro Doue a zigoro ho spered, pa welint petra c'hoa vez ha petra a c'hoarvezo marteze gwasoc'h c'hoa sionaz ! a-benn nebeud amzer ama.

War gement-se, klèvit, Bretouned, pe se gwiad fall a irien an drouk-spered e kaloun deputeed, he veveillen wella.

Lavaret ho deuz etre-z-ho e voa re-vraz, niv ar bersquned-kanton a zo brema. Bez' ez euz a zho e Frans *tri mil pevar c'hant pemp ha tregon* niver hag a vezo diskennet da *zaou vil eis kan eiz ha tri-ugent.*

An dra-ze n'eo netra c'hoaz ; niver ar bersoune kanton bihaneat, a vihanaïo dre-ze an arc'han vezo da rei d'ezho, pa vezo lammet digant-ho hano ho deuz brema. Ama adarre e ranker lava ha lavaret kre hag hep paouez, ne fell da fra mansouned ar Republik nemet miret, muia c'hellint, oc'h ar bobl kristen da ober he reli hag he zilvidigez, da c'hortoz ma vezo, evel amzer ar Revolusion vraz, barnet ha kaset maro kement hini a vezo gwelet o pedi Doue.

War gement-se, petra ho deus sonjet framma souned an diaoul ?

Setu ama, Bretouned :

« Niver ar parresiou hanvet e gallek *succu*

a ia, e Frans, da *eur mil ha tregont diou kant.*

An niver-ze, hervez ar frammansouned atao, a kalz re-vraz hag a vezo bihaneat.

Penaoz ? Klèvit, kristenien.

Ar parresiou a vezo evel ma lavarfet rannet, dre ver an dud a zo, o lakaat ma vezo pemp mil den pep parrez, an eil dre e-ben.

Ama brema, Bretouned, hon deuz holl leac'h, ne da huvreal, mez da zonjal a-zevri ha da ouela ken. Penaoz ez aïo ar stal gan-e-omp holl, braz bihan, ma c'hoarvez an dra-ze ?

Ar veleïen, guir eo, ho devezo poan ar verzerien ant ar frammansouned ; hag ho foan, kristenien, gresko ho poan-c'houi, mar d-euz enn ho kreiz eiz ha karantez c'hoaz ; feiz kre e kever ho relijon, karantez oc'h kement a zo mad, oc'h Jezuz, oc'h he vamm ar Werc'hez hag oc'h sent ho pro. da, neuze, Bretouned, ho pezo, koulz hag ho leleïen, da danva euz ar c'halir c'houero a efaz ho adou, brema zo tost da gant vloaz.

An traou-ma, mar bezont biken, ne ve den evit her nac'h, ne c'hanint nemet diwar ar voti fall.

Lavaret a zo araok e klask ar frammansouned, republikaned ar c'houarnamant, miret oc'h ar veleïen da ober ho dever e kever ar relijion.

Ha pa na ve dever eur bèlek nemet zo-ken ofenna, hag ober enn iliz ar seremoniou all euz ar relijion, e c'heller lavaret, ma tigas ar Republik pep hini euz ar parresiou da bemp mil den, e rāio eun torfed euz ar re vrasa, o terri d'ar gristenien diwar ar meaz pep liberte a goustianz. War an mesiou enn hor bro, Bretouned, e c'houzoc'h ez euz keriadennou hag a zo aliez pell-braz an eil dioc'h e-ben.

Neuze, mar teu da vad mennoz ar frammansouned, e rankoc'h, c'houi hag an holl, ober aliez pemp pe c'houeac'h leo pe ouspenn evit mont d'an iliz, dindan pep amzer, ha dre hentchou ne garfe ket chas ho darempredi er goanv.

Neuze c'hoaz petra c'hoarvezo ? An dra-ma, Bretouned :

E pep parrez a bemp mil den, evel a zo lavaret, ne vezo ken nemet eur bélek. Perak ? E feiz, o veza mac'h anavez a-vrema ar Republik e vezo kalz re-baour adarre, a-benn neuze, evit paea daou vèlek dre bemp mil den.

Goude forani milionou a gantchou, arc'hant c'houezen ha labour ar bobl, hoc'h euz gwelet n'eus ket pell ker goullo ialc'h ar Republik, ma e deus kemeret dre fors *an dek dre gant* diwar espern ar re ho doa lakeat ho fizianz enn-hi.

War gement-se, Bretouned, lakeomp mar kirit e c'hellfe an dud, dre nerz ho feiz, mont holl d'an ofisou bep sul ha bep gouel, evel ma'z it-hu brema enn hor bro ; ha kaout a ra d'e-hoc'h e vezo, e pep leac'h, an ilizou braz a-walc'h evit digemeret pemp mil gristen ?

Ma ve neuze re vihan an ilizou, evel ma vezint e kant leac'h, ha kaout a ra d'e-hoc'h c'hoaz e vezo eaz d'ar brasa euz ar gristenien choum dindan peb amzer da zelaou a-bell an ofisou, da bedi Doue dindan glao ha kazarc'h, ha da zistrei ac'hano tenval-noz ha gleb dour teil d'ar gear ?

Mar teu an dud da enoui ha da choum er gear da zul, e leac'h mont war dro an iliz, ha kredi a rit-hu e raïo an dra-ze poan da frammansouned ar c'houarnamant ?

Tamm e-bed, ho joa e vezo, rak ne glaskont netra ken.

Dioc'h an tu all, brema, gwelomp pe seurt buez e vezo hini ar bèlek paour a vezo he-unan e penn eur barres ker bras. Da genta, ne c'hello birviken dastum he holl vugale enn iliz er memez dervez, evit ho c'helenn ha deski d'ezho ho c'hatekiz. Penaoz a raïo, pa'z eo difennet out-han mont d'an tiskol, enn aoun marvad na lakafe he skeud diaoul ar frammansouned da dèc'het ac'hano ? Bez e ranko mont neuze da glask ar vugale dioc'h an noz pe dioc'h ar mintin, mont d'ho dastum, mar gell ha m'en deuz amzer, a vandennouigou ama hag a-hont. Mez ouspenn bugale a vezo enn he barrez ; eno, evel e pep leac'h, e c'hano hag e varvo tud ; eno, e vezo tud klanv da welet ha da rei d'ezho ho zakramanchou. Penaoz a raïo ar bèlek-ze d'an dud keiz, pa vezo aliez war ho gwele, er memez amzer, nao pe zek klanvour, diou pe deir leo an eil dioc'h egile.

Nann, kristenien, enn eur barrez evel a lavarer ne ve birviken eur bèlek hep-ken evit ober he zever, ha pa ve eun hent-houarn dindan he dreid oc'h her c'has d'al leac'h m'en defe c'hoant hag ezomm da vont.

Ar frammansouned a c'hoar an dra-ze koulz ha den e-bed ; tridall a reont e-kreiz ho c'haloun, o lavaret : gwell a ze, ma ne c'hell ket ar gristenien mont war dro ho ilizou ; gwell a ze, ma ne c'hell ket ar bèlek kelenn ar vugale nag ar re vraz, ma ne c'hell ket gwelet ar re glanv, evit ma varvint evel-d-omp-ni, evel chas ! An dra-ze eo a glaskomp dre beb hent ha dre an dispignou brasa. Ha pa ve kollet ar vro a-bez, an dra-ze n'eo droug e-bed, gant ma vezo kollet ivez ar relijion.

Kement a lavarer ama a zo e spered hag he kaloun ar republikaned, a zo brema o c'houarn hor bro. An droug ho deuz oc'h ar relijion, oc'h an ilis katholik, oc'h he ministred, ne deu nemet euz ho droug oc'h Doue. Hen-nez a-vad a zo eun all hag a zo o c'hortoz ar mare, tost marteze, ma kemero he foet gant-ho.

Da c'hedal, pa vezo pelleat ar gristenien dioc'h ho ilizou, pa vezo gellet, dre eul lezen-nevez zo o c'hwiri, miret na vezo beléget den e-bed, pa vezo gellet serra ar seminerion, pa vezo ar parresiou

heb bèleg e-bed ken, neuze ar frammansouned ho deuz fisianz e c'hellint ivez, dre eun artikl-nèvez bennag all, dont a-benn euz an Iliz hag euz ar relijion gatholik.

Petra zo eno, Bretonned, lavarit e gwirionez, pètra zo hag a lakafe den a skiant e-bed da vèza souezet enn amzer-ma ? Da betra tamall an drubuill a zo dare da gouèza war ar vro ? Da eun dra hep-ken, d'an nebeud a feiz a zo e-touez ar gristenien, rak eur c'hristen hag en deuz feiz ne dle ket diskouez, dre labour he vuez, eo hevel oc'h eur frammansoun ne gred e Doue e-bed. Da bep hini, war gement-se, eo lakaat he zourn war he galoun.

Dirak kemend all a zireiz a zispako marteze, siouas ! hep dale enn dro d'e-omp, dever pep kristen leun a feiz-beo, a zo en em erbedi oc'h Doue evit kaout digant-han nerz da stourm ha da enebi kalet noz-deiz.

Ha penaoz enebi, a c'houlenno unan-benag ?

Penaoz ? Ne ket, a dra-zur, o vont dioc'h tu ar republikaned nag o voti gweach e-bed evit nikun anezho.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

NOSVES KENTA.

ARAOK DIGÈRI WAR LÈZEN-SKOL FERRY.

Amezeïen Jerom Fur oc'h en em gaout enn he di dioc'h an noz. — Noz-vad enn ti-ma ! Ha iac'h eo an dud ?

Jerom Fur. — Seder, a drugare Doue ! Ha c'houi, amezeïen ?

An amezeïen. — Ni a zo ivez, Jerom, pa'z omp deut beteg ama. Eur pennad a ioa n'hor boa klèvet kèlou e-bed diwar-benn an traou a dremen e Paris; ha dre ma c'houzomp e teu bemdez ar gazeten ama, ez omp deut da glèvet gan-e-hoc'h, Jerom, ha ne ve netra a vraz ; ar brud zo e toc'horra bemdez ar Republik.

Jerom Fur. — Deut mad oc'h amezeïen, azezit ! Klèvet a reot eur c'hèlou ha ne ket kaer, war a lavar ar gazeten.

Laou an Heder. — Petra eo, Jerom ?

Jerom Fur. — Eul lèzen-nèvez diwar-benn skoliou ar vugale.

Herve Becmeur. — Diwar-benn ar vugale ? Evit doare, tud ar gampr a zo re vag, hag hi d'ezho koulskoude kemend-all a labour da ober, war glèvan. Karoulle !

Iann Gubaer. — Labour a-walc'h, ma karfon ha ma c'hellfent, mez n'eus ket outho. Evit ober netra vad, ne reont ha ne glaskont tamm; ne reont a lavarer, nemet terri kement lèzen vad a great enn ho raok, evit ober ar re falla a gavont war gement-zo.

Jerom Fur. — N'hoc'h eus ket klèvet gevier Iann. Al lèzen a lavaran d'e-hoc'h a zo c'hoaz hir loc'h, a gredan, evit ar re falla great gant-ho teg-hen. Epad an deiz, pa n'oun mui evit labour e tiverraan an amzer o lenn al lèzen-ze, a zo lèr ar gazeten anezhi; ha c'hoaz ne ket tost da vèza echu.

Noel Deauguer. — Asa, Jerom, ni pa 'z omp deut ama da glèvet ar c'heleïer, a ve brao ha mad d'e-omp klèvet ivez, petra lavar ar gazeten diwar benn lèzen nèvez ar skoliou ; ni holl ama hor beu bugale da skolia, ha pep hini ac'hanomp, evel ma hoc'h euz-c'houi, Jerom, ho merc'h-vihan, kristen naik aze.

Jerom Fur. — Guir eo, amezeïen. Mad, pa fell d'e-hoc'h klèvet petra eo al lèzen nèvez-ze, e lavarin d'e-hoc'h, e brezounek, ar pez a zo e gallek war ar gazeten. Mar kavit e ve re-hirr, n'ho pezo nec'h met lavaret hag e trouc'hin berroc'h.

An amezeïen. — Mad, Jerom ! stagit gant-hi kit atao, rak ha pa ve hirr eun tamm hoc'h istor he c'hlèvet a rankomp penn-da-benn.

Jerom Fur. — Selaouit neuze petra lavar ar gazeten da genta, a-raok digèri war al lèzen.

« Tadou ha mammou kristen, c'houi a zo deut brema d'e-hoc'h an amzer da zigèri ho spered, ha da starda ho kaloun enn ho kreiz.

« Karet a rit ho pugale ; piou an tad hag ar vamm gristen ha ne garont ket ho re ? Piou an tad hag ar vamm ha ne skuilfent ket ho goad evit difenn anezho dioc'h pep droug, ha dreist-holl dioc'h ar maro ?

« Ma ve lavaret d'e-hoc'h, tadou ha mammou, e rankot holl, er bloaz-ma, kas ho pugale da eur skol hag a zo eur bleiz mestr enn-hi, eur bleiz klèvit mad ! hag en deus bet, dre lèzen framansouned ar Republik, urz ha gourc'hemen da zibri bemdez unan pe eun all euz ar vugale a d-eu d'ar skol davit-han, lavarit, e gwirionez, ha kas a rafac'h ho pugale d'ar mestr-bleis-se ?

An amezeïen holl. — Oh ne ! foultr biken, Jerom !

Jerom Fur. — Netra, a lavarit, ne rafac'h birviken ; war gement-se, e klaoustrfen e c'houzanfac'h beza lazet hoc'h-unan, kentoc'h eget senti oc'h eur seurt lèzen. Piou ne rafe evel-d-hoc'h ?

Mad, klèvit ! ar bleis-se, evit dibri ho pugale an eil goude egile, ne rafe nemet laza ho c'horf ha ne ve ket, ha pa ve hirr ha lemm he skillou, evit tamma ha bannet ho imachou er meaz euz an ties-skol.

Diskouezet e vezo n'eo bet great lezen Ferry, nemet evit kas da goll eneou ar vugale, ha dre z-ho goude, hor bro a-bez, pa vezo mouget, enn ho spered hag enn ho c'haloun, kement kreden vad a vezo bet desket d'ezho gant ho c'herent ha gant an Ilis katholik.

Hag eur zouez eo goude e ve lakeat evel eun dever da beb kristen, braz ha bihan, paour ha pinvidik, lakeat evel eun dever striz, gant ar veleïen, gant an holl Eskibien ha gant an Tad Santel ar Pab he-unan, enebi oc'h al lèzen-ze great evit distruja pep feiz enn eneou ar vugale ?

Iann Gubaer. — Enebet e vezo, Jerom, bezit dinec'h war gement-se.

Jerom Fur. — Mar d-eo eun dever d'an holl, strisoc'h dever eo c'hoaz d'an tadou ha d'ar mammou ho deuz bugale enn oad da vont d'ar skol.

Tadou ha mammou, evel-d-hoc'h ho pugale a zo bet badezet, ha dre ar vadisiant great bugale da Zoue ; hag ho c'hasfac'h goude da skoliou Ferry, da skoliou an drouk-spered d'en em goll, hag ho dalc'hfac'h eno, goude klèvet pe lenn ar pez a zo ama war lerc'h ?

Evit neuze, ne c'houzoun ket pe seurt kristenien oc'h.

Diskouezet e vezo ama petra eo ar skol-ze hanvet da genta *skol evit netra;* goude, *skol dre fors;* ha da zivèza, *skol laïk*, da lavaret eo, *skol hep Doue hag a enep Doue.*

Silvestrik Kerlouarnik. — Mad, Jerom, kaer ho pe lavaret, ne ket fall evelato kement zo el lèzen-ze, pa'z euz hano da ober skol d'ar vugale evit netra. Sada-me ama am euz daou vab hag eur verc'h er skol ; me a gavo graz, e feiz ! derc'hel em godel an arc'hant brao a roen a-raok beb bloaz evit ho skol.

Lan ar Iar. — Eveld-hoc'h, Silvestrik, me ne gavan ket ivez ker fall-ze al lèzen-skol nèvez.

Iann Guibaer. — C'houi, goazed, evid-hoc'h da veza daou hanter-louarn, ne ket gwall-dano ho fri. Gortozit a-raok lavaret netra, rak me gav d'in ar skol-ze evit netra a gousto ker, ha kredi a ran zoken, ez eo lakeat da genta, evel eun tamm boed oc'h an higen, da baka pesk ar bobl.

Herve Becmeur. — Ia, ia, guir eo, Iann. Ar skol-ze evit netra a zo e penn al lèzen, evel ma lavarfen d'e-hoc'h ivez daou pe dri vod melchen glaz e dourn eun den, p'am meuz c'hoant da baka va marc'h da huala. Karoulle !

Jerom Fur. — C'houi, Iann hag Herve, ne ve ket eaz ober goab ac'hanoc'h ; ar skiant hoc'h euz ho kas rag-eeun d'ar wirionez. Klevit c'hoaz ar gazeten:

« Lèzen-skol Ferry a zo penn-da-benn gevier, fallagriez ha difeiz ; ar pez a ziskouez d'an holl petra eo, eo an dud ho deuz-hi great. Gwelomp, amezeïen, ha da genta :

(Eur pennad-all eur weach-all.)

[illegible]eneou, nag evit miret out-ho da vont gant [illegible]he varadoz.

[illegible]z ket ezomm ama da lavaret da gristenien e [illegible]ene kant ha kant mil gweach muioc'h evit [illegible]-holl krouet gant Doue, pa'z eo koustet pèb [illegible]zoue he Vap muia-karet, Jezus-Krist. Piou [illegible]risten ha ne c'hoar ket en deus skuillet Je[illegible]rist he c'hoad, beteg ar berad divèza, evit [illegible]an holl eneou ha pep-hini anezho ; evit mi[illegible]a d-aje nikun da goll ?

[illegible]pugale-vihan a zo kresket, a zo savet enn ho [illegible]ouge ha lorc'h a zo enn-hoc'h gant-ho ; ho [illegible]ed a zihun hag a zigor ; ar skiant a zo enn ho [illegible]omzou a zo hoc'h esperans, hag ho ene, tadou [illegible]ammou kristen, ha ne ket hèn eo a zo ho [illegible]zor gwella ? Karg hoc'h euz bet euz a gorf, euz [illegible]ered, euz a ene ho pugale. Eur garg vraz ha [illegible]nner, hon-nez, hag ez afac'h goude, evel diwar [illegible]ari, da gas ho pugale da skol-nèvez Ferry, da [illegible]eun den krisoc'h kant gweach ha kant gwe[illegible]all eget bleiz e-bed, pa c'hell, dre vistri-skol [illegible]h he zourn, laza ha daoni eneou ho pugale, o [illegible]ho c'haloun war-zu pep drouk.

[illegible]adou ha mammou kristen ne zentint birviken [illegible]eur seurt lèzen.

[illegible]ndre Penncaer. — Lèzen daonet !

[illegible]aou an Heder. — Lèzen villiget !

[illegible]erve Becmeur. — Lèzen an diaoul ! Senti oc'h [illegible]ennou an diaoul ? Oh, netra ! Great neb a garo ! [illegible]d-oun-me, karoulle ! ne rin biken.

[illegible]erom Fur. — Klèvit zo c'hoaz, ne ket echu : [illegible] Skol Ferry, skol dre fors, skol laik hep Doue [illegible]a-enep Doue a zo bet savet e miz ar morzoliou, [illegible]an 28 a viz meurz divèza 1882, dre eul lèzen [illegible]agr great gant hen-nez ha gant frammansouned[illegible]evel-d-han, e diou gampr Paris.

[illegible]evel lèzen, hon-nez ne c'hell beza lèzen e[illegible] pa na denn da vad an holl, ha pa zao a-eneb [illegible]wir lezen genta, lèzen an Aotrou Doue.

[illegible]r meaz euz a lèzen Doue, lèzennou an dud ne [illegible]nt netra, ha den e-bed n'eo dalc'het da zenti [illegible]ho ; da enebi out-ho eo dalc'het an holl a-vad.

[illegible]ézen Ferry a zo digernez e-kever feiz an tadou [illegible]ar mammou kristen ; terri a ra kenta gwir ho [illegible]eiz bet digant Doue war ho bugale, al liberte d'ho [illegible]olia hervez ho c'houstianz hag evel ma fell d'ez[illegible]mont a ra, douna ma c'hell, dreist penn ar [illegible]binvidik, da ober poan d'ar re zinerz, da zar[illegible]i, evel war eun anne, war gein ar bobl paour [illegible]dizouten.

[illegible]ézen tud digaloun, lèzen Ferry a zo falla lèzen [illegible]zo bet great biskoaz e bro e-bed, dindan toen an [illegible]evou.

[illegible]Diskouezet e vezo ama ne denn al lèzen-ze ne[illegible]met d'an drouk, pa ro mistri d'ar vugale da zeski [illegible]ezho nac'h kement tra a zo skrifet er c'hatekis [illegible]enn doktrin gristen, da zeski d'ezho nac'h Doue, [illegible]vamm ar Werc'hez hag ar zent, kaset kuit bre-

UN NÉGOCIANT retiré des affaires après fortune, désire une gérance de propriété, ou de portefeuille ou toute autre représentation de société importante, et offre des références de la part des plus honorables maisons de Paris, avec lesquelles il est en relation depuis 20 ans.

S'adresser pour renseignement à l'Union de la Presse catholique, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

VIENT DE PARAITRE

DOM BOSCO

1 vol. de 400 pages. — 4e édition

Prix 50 cent. — Franco, 60 cent. avec portrait.

Librairie RESSAYRE, 22, *rue Saint-Sulpice, Paris.*

AGENCE HAGUET ET Cie

GUIDE PARLÉ

31, rue du Quatre-Septembre, Paris (Opéra, Bourse.)

On trouve dans nos bureaux tous les renseignements nécessaires aux voyageurs, ainsi qu'à l'installation et au séjour dans les Stations thermales, balnéaires et hivernales. Locations de Villas, Maisons et Appartements meublés, Pensions et locations d'Appartements dans les hôtels.

Bains de mer, Cabines, Baigneurs, etc ; enfin, facilités de toutes sortes offertes *gratuitement* aux voyageurs, leur permettant au départ de dresser le budget et le programme de leur voyage, les mêmes facilités sont offertes aux voyageurs revenant à Paris pour leur séjour, sur une simple lettre adressée à l'Agence, 31, rue du 4 Septembre, Paris.

MM. les Ecclésiastiques sont assurés de trouver dans cette Agence un accueil tout spécial.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Prix de la boîte 5 fr. envoi franco. Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

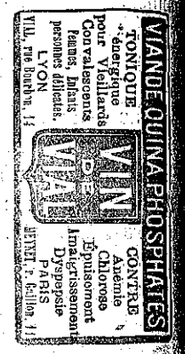

FER BRAVAIS

(GOUTTES CONCENTRÉES)

Chlorose

Pâles Couleurs

Anémie

APPAUVRISSEMENT DU SANG

Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux

Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.

DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

50 pour 100 de REVENU PAR AN

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister.....
Morbihan.....
Costéz-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 2 a viz even 1883.

Klemmou al labourerien-douar.

Diwar breac'h al labourer
ema an holl o veva.

E pep-korn euz ar vro ne glèver ken nemet klemmou truezuz al labourerien douar. Gwir hag hek ho deuz da glemm, mes petra a dalv d'ezho? Ar c'houarnamant, oud ho c'hlèvet, n'en deuz great, ne ra ha ne raïo netra, nemet atao ar skouarn vouzer.

Gant an dra-ze, ez eo arabad da zen beza souezet, rak ha pa ve al labourerien-douar evel ma'z int, an diou-drederen wella euz ar bobl holl, ho klemmou ne vezint ket selaouet enn amzer ar Republik, o veza ma'z int tud a beoc'h ha kristenien vad. Gant ar Roue n'ho divije ket gortozet keid-ze.

Dishevel dioc'h kals a reou all a glemm ivez ne ket heb abek, mez oc'h ober trouz, al labourerien a labour ken na gouezont war ho fenn, a-raok lavaret ger, ha p'en em glemmont ez eo re-zioul.

Perak neuze ne zelaou tamm ar c'houarnamant ho c'hlemmou ? Eno eo ! perak, perak ? Lavaret eo, o veza ma'z int tud a beoc'h, ha kristenien skignet dre bevar c'horn ar vro, ar pez a vir out-ho d'en em glèvet evel ar re all, evit ober talabao ha cholori. Setu eno evit petra ar Republik ne fell d'ezhi anaout ho gwir e netra, nemet pa vez red ho gwaska, evel respet d'e-hoc'h torchou-listri, da denna anezho kemend-vad a zo enn-ho.

Goulennou ha klemmou al labourerien-douar n'int, tamm e-bed, evit miret oc'h ar republikaned da ober killevardon ha fest ar maout bemdez, ha goude da gousket evel moroc'hed.

Ne ket c'houi, labourerien-douar, eo a ra tamm tregas da vinistred impar ar Republik? Netra zur, ha koulskoude ho deuz tregas, ne c'houfe den pegement, da freuza kement zo mad evit ober traou fall goude. Ho nèc'hamant hag ho foan-spered a zo bras-spount o klask kountanti an holl ; hag o welet ne gountantont den, e taolont a-gostez pep afer ha pep labour evit mont buan oc'h taol didrapas.

Kaer a zo, evelato, an dra-ze ne bad ket gant-ho bepred, rak dont a ra eun deiz, pa dosta oc'h an eleksionou braz, ma teu neuze da zonj da unanbennag euz ar vinistred-ze en deuz ezomm da gaout mouesiou al labourerien-douar. Neuze e lavar enn he spered, o lakaat morzed eur ponsin enn he c'henou : Va Doue, ia da ! al labourerien-douar ho deuz gouzanvet, e gwirionez, an hanter-re a boan hag a zienez.

Sèc'het he c'henou gant-han ha savet dioc'h taol, ar Ministr a skiant hag a spered-ma a c'halv ar Vinistred-all hag a lavar d'ezho : mignouned, ama ez euz eun dra, ne ket bihan-dra eo, hag am meuz sonjet a-zèvri enn-han bremaik, setu ama : koulz ha me e c'houzoc'h ema an eleksionou braz o vont da zigèri war-n-omp, — ha pa ve re vihan e vent, n'eus ket da c'hoari eno, — hag e ve mad d'e-omp, a gredan, en em glèvet da nèvezi affo d'al labourerien-douar ar promesaou kaer a zo bet great d'ezho kant gweach, evel a c'houzoc'h, o lavaret er Gampr emaor dioc'h tu, ar c'henta deiz ma vezor vak dioc'h pep tra-all, emaor o vont da denna ho beac'h pounner diwar ho c'hein.

Pa glev an dra-ze embannet e kazetennou ar republikaned, muioc'h a c'hevier enn-ho eget a wirionez a zo enn Aviel, neuze rak-tal Iann-Gouer a lamm da gregi enn higen-ze a-leiz he c'henou, ha ma na ve dalc'het out-han ez afe ar boed, higen hag all, e toull he c'houzoug. Paour keaz den ! Neuze, ma ve red d'ezhan voti gant he zaou-zourn epad an deiz, e rafe evit ar re a ra goab anezhan.

Ne c'houfet her lavaret re-huel na re-aliez : pa wel ar c'houarnamant en deuz ezomm euz a vouez an drouc'herien buzug, e vezo lavaret d'ezho gant-han huela ma vezo gellet, euz a gador ar gevier, ez int bet ankounec'heat re-bell a zo, hag ez eo deut ho zro brema da veza digollet euz ho foaniou. Lavaret e vezo d'ezho, ez euz kalz re-bell a zo ez int rezammet ; mez evit sur brema eo echu ho foan. E gwirionez, dislèal ez oar bet e kever al labourerien-douar, pa voe lavaret d'ezho e teuje disken *ar bemp dre gant* da ziskar ar beac'h spern a ioa var ho chouk.

Komzou kaer keid ha va breac'h, eo ar seurt-se

a zifoup goude lein euz a c'hinaou frammansouned ar Republik. N'euz forz, mad a-walc'h ha kement hag a ranker int evit karga kof Iann-Gouer a zo hep dale, a gav d'ezhan, an arc'hant hag an aour o vont da goueza leiz he c'hodellou euz a vlenchou gwezen ar Republik.

Evit c'hoaz, kaer a zo bet d'ezhan klèvet marvaillou, Iann a zo o c'hortoz, he veac'h-spern ha drez a-dreuz war he chouk o pounneraat bemdez.

*
* *

Mont a rear da ziskouez d'e-hoc'h brema, Bretouned, ha gevier a lavarer.

Enn amzer-ma, ha ne d-eo ket eun dra souezuz gwelet tenna euz ar broïou estren ar bara, ar gwin hag ar c'hik; traou a d-eu hag a zao enn hor bro kement pe vuioc'h eget e bro all e-bed ?

Dre-ze, e c'hoarvez ma weler an douarou stu, pe ar gwella douarou zo, o choum da zèc'ha pe da letouni, dilèzet ma'z int gant ar re a garie kement labourat douar a-raok.

E peleac'h eta, Ministred ar Republik, ema ho tammou skiant-c'houi, mar hoc'h euz bet begad biskoaz ? Guelet traou ar seurt-se enn eur vro evel hon hini-ni ne lakaïo ket ho meuli, na karet pell ho kouarnamant. Evelato, kaer a zo ho kelenn, kaer a zo klemm, evel tud bouzar pe dud sot ma'z oc'h, ne glèvit, ne welit netra war ho meno, hag e laoskit an traou da vont enn dro, hag ar c'hlenved zo war ar vro d'en em astenn e pep leac'h.

Petra sonjit-hu èta ? kaset euz bet goulennou d'an diou Gampr ; petra ho deuz great anezho ? seurt-Doue, taken ! Kement-se en devezo eun termen koulskoude, ha gant an amzer e vezo gwelet. Neuze, paotred ar Republik, e vezo divèzad d'e-hoc'h.

Ar re a c'houlen traou disleal, a c'hell beza kaset da bourmen ; mes, republikaned, ne d-eo na mad na fur atao goapaat ar re a c'houlen ho gwir hag ober fae war-n-ho. Ha pa ve droug enn-hoc'h, klèvit ar wirionez :

Al labourerien-douar, tud a beoc'h hag an diou drederen wella euz ar bobl, ia, al labourerien-douar a bae ouspenn ho lod enn taillou.

Hervez ar gount a zo bet great gant kalz a dud gwisiek enn amzer-ma, e sao al loden daillou a bep seurt, a bae al labourerien diwar ho douarou, da bevar war-n-ugent dre gant, da lavaret eo, tost d'ar bevare; e leac'h ar mobilier ne bae nemet eiz dre gant pe an daouzekved-hanter.

Republikaned, lavarit perak kement-se a gemm ? Perak, Bretouned ? O veza ma rank ar marc'h-limoun hep-ken kaout enn amzer-ma ar beac'h a-bez da denna ar c'harr war he lerc'h.

Labourer-douar, tiek pe gouer, te zo ar marc'h-limoun-ze anavezet gant an holl ha gant pennou ar Republik, koulz pe welloc'h. Kaer a zo, petra c'heuz evit da boan ? Komzou hag avel. Karg da gof gant-ho, mar gellez, Iann, ha kea d'ar gear da roc'hat pe da zoroc'hat, evel a giri, ar Republik ne raforz ac'hanoud.

*
* *

Eun dra ha ne zigas tamm leve e-bed ne dle kè paea taillou. Ar wirionez-ze a zo skrifet el lezennou : evit an tiez hag ar mobilier eo great ; ha perak n'eo ket evit an douar ?

Klevit c'hoaz : arc'hant lakeat er bank, ma ro daou-c'hant lur leve, a bae daou-skoed taillou pe dri dre gant ; ma na zigas tamm leve e-bed, n'en deuz netra da baea.

Brema, mar fell d'e-hoc'h kaout daou zervezarat, a bae daou-skoed taillou hag eur skoed *santimou additionnel*, enn holl tri-skoed ; an daou zervez-arat-ze a baeo atao tri-skoed, ha pa na rofent tamm leve e-bed.

Perak ar c'hemm-ze ?

Ma choum va zi heb beza fermet, e c'hellan kaout eun tamm diskarg pe zigresk war va zaillou ; mez ma choum va douar, diskarg e-bed morse. Ha petra eo an traou-ze ? Petra int, va zud keiz ? seurt-Doue, ha netra ken nemet dislealded. An douar a zo o vaga ar vro, hag an douar eo a bae ar muia taillou. Dre-ze, ne ket eur zouez e tilesfet an douar a bae evel-kent, ha pa ve letoun, taillou ha santimou all. An traou-ze ne badfent ket pell ma ve eur Roue.

War gement-se, ha gwir eur perc'hen douar diferm ne dlefe ket beza e ve tennet, kalz pe ne beud, diwar he daillou ?

D'e-omp c'hoaz eun tammik a-raok.

Al labourerien douar a ra, hi hep-ken, ouspenn an diou drederen euz al labourou *aner*, da lavaret eo, *pemp ha daou-ugent milion war dri-ugent*, enn holl epad ne bae netra ar mobilier.

Perak kement-se a veac'h war ar memez-re ? *Egalite* ar Republik eo, Bretouned. Votit atao evit he c'hranked !

Gouarnamant ar Republik ne ra foeltr-forz euz al labourerien-douar ; tud a beoc'h int ha, dre-ze, e vezint pleget, sammet, flastret hep truez e-bed. An dud keiz, n'int ket evit gwerza ho ed nag ho loened ar priz a dalont, rak er foariou hag er marc'hajou, n'euz forz da be-leac'h d'ezho mont, ne velont nemet ed ha loened ar broïou diaveaz.

Dioc'h an tu all, penaoz kaout plac'hed ha meveillen d'ho zikour brema da labourat ho douar ?

Ar plac'hed hag ar meveillen, an darn vrasa anezho, a zo gwelloc'h gant-ho mont d'ar c'heriou, el leac'h ma vezont paet ha bevet gwelloc'h.

*
* *

Ne ket echu, Bretouned ; eun dra-bennag-all a zo c'hoaz, selaouit :

Lakeomp ez oun pinvidik; enn eur wers-publik, e prenan eun daolen peinturet hag a goust d'in *dek mil lur*. Rei a ran *daou-c'hant hanter kant lur* d'an tenzor. Mez mar prenan douar evit *dek mil lur*, eo red d'in rei *eis kant lur* d'an tenzor. Klèvit c'hoaz :

Prena a ran eun *aksion* a *bemp mil lur* hag eun tamm-douar euz ar memez priz. Evit an *aksion*, e paean *pemp lur war-n-ugent* d'an tenzor, ha *daou-skoed pemp kwennek* d'an *ajant-sench*. Evit an douar, brema, e paean *tri-c'hant daou ugent lur* d'an tenzor atao, hep kounta frejou an notèr. Piou a ve evit lavaret perak ema atao hag hep tu ar beac'h war al labourerien-douar, enn amzer-ma, kals pounneroc'h eget na d-eo bet e neb amzer biskoaz ? Klèvit, Bretouned, ar Republik a zo ; votit atao evit he c'hanfarted !

Kredi a rear ez euz diskouezet sklear a-walc'h, ho deus kant gweach abek al labourerien-douar da glemm ha da lavaret ema ar braz euz an taillou war-n-ho, ha war nebeud a dra war-n-ho hep-ken. An traou-ze ne chomfent ket pell evel-se, ma ve Herri V. war an tron e Frans ; n'eus tud er bed hag a gar dreist al labourerien hag an artizaned.

Ouspenn zo, dre ho c'hlemmou, al labourerien-douar n'ho deuz goulennet biskoaz nemet ho gwir e pep lealded ; n'ho deuz goulennet nemet beza divèc'hiet hervez pep egalite, evel a zo bet lavaret d'ezho aliez e vijent. — Ia, lavaret. Lavaret hag ober a zo daou d'ar Republik.

Ar c'houarnamant a c'hoar brao-braz eo gwir kement a lavar al labourerien-douar d'ezhan ; gouzout a ra eo dleour d'ezho ; gouzout a ra brao ma n'ho fae ket buan, a-benn nebeud amzer ama, e rankint koueza war ho fenn ha mervel.

Ia, ia, an traou-ze a c'hoar, mez e-leac'h dont da zivèc'hia al labourerien-douar, ar c'houarnamant a lavaro d'ezho : ne labouront atao nemet evel ar re goz hag ec'h hadont re a ed. Mad ar vro, eme-z-han goude, a c'houlen ne ve ket ker an ed. — Komprenit brema, mar gellit ! — Lavaret a ra d'ezho c'hoaz ar c'houarnamant : ma na c'hellit ket gwerza hoc'h ed oc'h priz an ed a-ziaveaz, grit labourou all, grit *fleur* pe frouez.

Prezeg a zo eaz, hag eun ali da rei a zo ivez ; mez da heuilla ne ket ken eaz, dreist holl e-kever kaout ar pez a ve c'hoant euz an douar. Kenta a ve da ober war an dra-ze, gouarnamant, eo beza leal e-kever al labourerien-douar, kel leal da vihana ha ma'z oc'h e-kever an estren.

Daoust ha brema, Bretouned, e choumo, a gav d'e-hoc'h, teod ar c'houarnamant stag oc'h he staon? Kredit atao ha klèvit petra lavar d'al labourerien : ma n'oc'h ket evit beva dioc'h ho touar enn ho pro,kit da eur vro all ! — Mont da eur vro all, gouarnamant ar Republik ? Eun tamm brao e ve gwelloc'h d'ar vro ho kas-c'houi diout-hi, kement hini ma'z oc'h, o tibri an arc'hant a zo gounezet gant labour hon diwreac'h-ni. Mont da eur vro all a zo brao da glèvet euz a c'henou tud estren, an darn vrasa anezho, deut da gemeret hon tra ha da zerc'hel hor guir! Kit atao, republikaned, ezomm ho pezo euz hor mouez-ni c'hoaz, kredabl. Neuze, e vezo gwelet soubl ha gwenv liven ho kein dira-z-omp ; neuze marvad ne lavarot ket d'e-omp mont da eur vro all. Neuze d'hon tro, ni a zo bet ouspenn goapeat ha dic'heket re-aliez gan-e-hoc'h, mes sammet ivez hor c'hein gant ho peac'h betek koueza d'an douar ; mad, neuze ivez, tud gaouiad ha fallagr, ni a droïo d'e-hoc'h hor c'hein gant fae ha donjer, hag a roïo hor mouesiou holl d'ar re a zo dioc'h tu ar Roue, tud leal hag a feiz, ar re-ze, a ra vad d'an holl ha droug e-bed da zen. C'houi a zo kountrol-beo d'ezho, ha penn ar vaz dioc'h an traon a zo mall da zevel da rei kerc'h d'e-hoc'h da vale. Kenavezo !

Skoliou ar Republik.

An ties-skol a zo bet hano anezho er pennad kenta diwar-benn skoliou ar Republik, an ties-se n'int ket tost holl da veza huel dioc'h an douar c'hoaz, ma weler dija, ne ket eur glao tousegedarne, mes gwasoc'h kalz, evel eur c'hazarc'h levriou fall o koueza er skoliou e-touez ar vugale, levriou hanvet *manuelou laïk* : manuel Compayré, manuel ar merc'hed vihan, manuel Paol Bert. An diveza-ma eo ar maout hag ar falla enn ho zouez. Gwelet e vezo divezatoc'h.

Distroomp da skoliou ar Republik ha gwelomp petra eo ar ger *neutralite*, lavaret da rei ken aliez a weach, ha choumet atao oc'h an drez.

Da genta, ar ger *neutralite* a zo euz ar re fallakra zo, pa glask tenna ho gwir digant Doue ha digant ar bugel.

Gwir Doue, kaer a ve, ne ket evit beza torret ; ha gwir ar bugel ne d-eo roet d'ezhan gant Doue, nemet evit ma raio he holl zeveriou, deveriou ne dle dilèzel nag ankounac'haat morse.

Skolia eur bugel war skiantchou ar bed hep-ken, a ve evel lakaat anezhan enn eur gaoued, ha, paket eno, lavaret d'ezhan : brema, kar da vro kement ha ma kiri, nemet ne d-i ket dre ar barrennou kuit ; nemet e choumi e penn pe benn euz da brizoun. El levriou a zo etre he zaouarn, e vezo lavaret d'ar bugel : bez den onest er bed, muia ha ma c'helli ; mez evit da onestiz, pegement-bennag a boan as pe bet da c'houzanv a-berz ar re fall, n'es peuz digoll e-bed da gaout pa varvi, pa n'euz Doue e-bed.

Spontuz eo sonjal, Bretouned, e ve enn eur vro gristen evel hor bro, tud ker fallakr da skolia bugale evel-se, d'ho lakaat da goll pep feiz, da veza maleüruz war an douar ha reuzeudik muioc'h c'hoaz goude ho maro ; ia a-vad, spontuz eo sonjal e teufe an dud-ze enn hon touez da ober kemend-all a zroug d'hor bugale, aliet, paet hag harpet ma'z int gant ar c'houarnamant !

*
* *

Enn eur vro zo enn Europ, ema ann *neutralité* a lavarer o ren. Eno, ne zesker d'ar vugale, ouspenn lenn ha skrifa, nemet an doare da brezeg brao, an doare da c'hoarzin, da zibri ha da efa kempenn, nemet an doare da rei ar vreac'h ha da zaludi.

Ac'hanta, Bretouned, ne ket skoliou brao ar re-ze ?

Evel er vro-ze a c'hoarvezo ivez, ha gwasoc'h c'hoaz enn hor bro hep dale, rak kristen-Doue e-bed ne ve evit lavaret bete pegeid ez aïo ar skoliou laïk, etre daouarn tud ar Republik, hervez kement a weler o tremen brema. E Pariz, ar seurezed ho doa eun ti-skol d'ezho ho-unan. Mad, va zud, kaset int bet kuit euz ho zi gant ar republikaned ac'hano, evel ma kaser er meaz eun den ha ne baefe ket he lojeiz.

Enn departamanchou n'eus ket bet c'hoarvezet c'hoaz kemend-all ; ar pez a c'hoarvez aliez a-vad, eo e serrer skoliou ar frèred hag ar seurezed, war an distera digarez.

E darn kommuniou zo, ar vèred, republikaned-tre, ho d-euz ranket distrei ho madou d'ar re ho d-oa ho roet evit ober skol frèred pe seurezed.

E-touez ar vèred-vrao-ze, meur a hini a zo bet red-mad d'ezho paea soummou braz euz ho godel ho-unan, evit digoll ar gaou ho doa great oc'h ar vistri pe oc'h ar vestrezed-skol, bet kaset kuit gantho.

Ha perak, a c'houlennoc'h, serra ar skoliou-ze ?

Perak, Bretouned ? O veza ma 'z oant skoliou mad ha ma teske ar vugale re a draou vad enn-ho. Ar skoliou laïk ar re falla a choum digor atao ; mes skoliou frèred ha seurezed, ar re-ze ne c'hellont ket beza mad d'ar republikaned.

An *neutralite* a lavarer a zo bet anavezet, da genta, pa'z euz bet hano euz ar c'hrusifiou hag euz an imachou santel-all.

Bete vrema, n'oa skol e-bed e Frans hep krusifi. Ar vistri-skol hag ar vugale ne rea poan e-bed d'ezho gwelet ar grusifi ; enn-eneb eo, rak goude lavaret diraz-hi ar pedennou diou weach bemdez, mestr ha bugale a gave easoc'h-digor d'ho spered, ha kals skanvoc'h ho labour. Pep nerz ha pep skiant a d-eu digant Doue.

Mad, Bretouned, evit doare Ministr ar skoliou a gave e voa eun drouk-bennag d'ar vistri ha d'ar vugale gwelet ar c'hrusifiou er skoliou. Setu ma skrifaz eul lizer, an 2 euz a viz du 1882, da zifenn na vije lakeat krusifi e-bed en ties-skol nèvez a zavet, ha ma vije tennet ar c'hrusifiou all euz an ties koz, el leac'h ma vije gellet hen ober, da vihana, hep lakaat an dud da grial-re.

Ar Ministr, pa voe goulennet digant-han perak e rea an dra-ze, a rankaz anzao ne voa hano e-bed el lèzen euz ar c'hrusifiou. Dre he gomzou, an diskiant ma'z oa, ec'h anzave n'en doa great an dra-ze nemet dre he stulten he-unan.

Setu eno, Bretouned, pe seurt Ministred-zo ! Tud leal, ha ne ket gwir ? hag a zalc'h ker mall d'an *neutralite* lavaret, ma klaskont tenna euz ar skoliou krusifiou ne lavar al lèzen ger anezho.

Evit ober traou er c'his-se eo red e ve an diaoul enn ho c'horfou chatal. Mez, n'ho deuz ezomm ket gaout aoun, paket e vezint ivez d'ho zro ker brao ha Gambetta. Ma ve he-ma brema evit ho c'helenn euz he vez, e vent souezet marvad oc'h he glèvet.

Klevit koz frammansouned, Doue hep-ken a zo braz hag Holl-C'halloudek, ha pep hini ac'hanoc'h c'houi holl n'oc'h ket, dira-z-han, kement zo-ken hag ar c'hoanen vihana a ia, dre c'hriou ho tillad da doulla ho kroc'hen daonet.

E Departamanchou zo ez euz roet urz, an dra-ze zo re-sklear, da denna ar c'hrusifiou pe d'ho lezel er skoliou, dioc'h ma'z eo tempz ha spered ar gristenien e peb bro. Anez, penaoz e talc'hfet ar grusifi e skol eur gommun, hag e tennfet anezh euz a skol eur gommun-all ?

War an dra-ze, an dud n'int ket ker sot na welont brao troïdellou ar republikaned.

Kaeroc'h zo c'hoarvezet : enn eur gommun, a memez inspekteur a lavar d'ar mestr ober skol gatekiz d'ar baotred ; hag eun heur goude, a zifen oc'h ar vestrez, euz ar memes kommun, ober skol gatekiz d'ar merc'hed.

Hag a bed-tra ker sot-all er c'his-se a ve gellet, ma ve c'hoant, da ziskouez d'e-hoc'h c'hoaz, Bretouned, diwar-benn labour vrao frammansouned ar Republik ?

Ar bobl a gar ar relijion.

Gant ar c'heleïer a d-eu euz a beb bro, ne glèver bemdez nemet hano euz ar moustra hag ar bresa a ra ar republikaned d'ar gristenïen gatholik, evel a zo c'hoarvezet e Lill, e Caullery, e Toulouz hag e meur a leac'h all.

Petra a c'hoarvesfe, ma teufe ar gristenien, d'ho zro, d'en em glèvet etre-z-ho ha d'en em zevel dre nerz a eneb ar re a zo ker kriz out-ho ?

E kement tra a dremen dre ar vro, ar c'houarnamant a gavfe kelèn, ma karfe digèri he zaoulagad ; rak eur mare a vezo, e poent pe boent, ne c'hello ken ar gristenien gouzanv kemend-all a zislealded hag a fallagriez. An droug a c'hor oc'h ar republikaned e gweled kaloun an holl dud onest a c'hellfe, trei da fall evitho, ha da vad evit ar gristenien.

Ar gristenien gatholik, evit-ho da veza sioul ha tud a beoc'h, n'int ket ken diod na c'houzont brao ez int kre a-walc'h, ma karfent, evit miret na vent dèbret, evel denved, gant bleizi ar Republik. Ia, ma ve ar republikaned evit evesaat mad oc'h an droug a c'hoarvez dre ho ferz e peb bro, ma ve ho skiant evit trèc'hi ho fallagriez, e tioualffent muioc'h evit

…nt e sonjfent gant gwir-abek ne bado ket …traou da vont gant-ho, evel a ra brema ; ha …nt ket lèzet atao da ober kement ho devezo …a-enep feiz ha gwir ar gristenien.

…dra e-touez kant all hag a ziskouez e kresk …bobl, eo ar pez a zo c'hoarvezet a-nèvez-…Millau.

…daou zen iaouank a galoun, Pigelet hag …sse, a voe lakeat er prizoun, dre urz ar bar-…beoc'h, evit beza kriet : *bevet ar Frèred* ! …do ar republikaned oc'h ho c'has kuit.

…t an amzer d'an daou zen iaouank-ma da ve-…osket er meaz, eur pemp mil den-bennag euz …kear en em vodaz enn dro da zor ar pri-…l kear rak-tal ma weljont an daou zen iaouank, e …ha rak-tal ma weljont an daou zen iaouank, e …jont d'ezho ; darn, d'ho golei a gurunennou ; …all, da gregi enn-ho ha d'ho dougenn war ho …skoaz beteg ho c'hear.

…skoaz joa na triomf kaeroc'h eget an hini a …great eno da zifennerien ar frèred !

…touez ar bobl e voa merc'hed, meur a vil ane-…Eur maread a gane kantikou, epad ma rea ar …all an *hu-bleiz* da ginid pafalek ar Republik, …evit lakaat an diroll. Evit-ho da veza pafalek, …hos-traou n'oant ket amparfal da dèc'het. Unan …ar merc'hed a ioa e penn ar re-all, a redaz …ho lerc'h, hag o welet ne c'helle ket ho zizout, …ie out-ho : list ho paka ta, c'houenn ! choumit …av eta ! Ar c'hinid a-vad a ioa bouzar, a rampe …a rea gaol a-raok ar merc'hed-ma, n'ho divije …marvad, great allazik d'ezho.

…r skouer-ma a ziskouez petra zao da vignouned …liberte diwar ho dislealded. Diskouez a ra sklear …vez e kar ar bobl ar relijion hag ar re he difen. …n enor hag ar c'hloar a zo d'ar re goundaonet, …vez hag an dizenor da vevelien pe da dud foaï …Republik.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall ; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

NOSVES KENTA.

ARAOK DIGÈRI WAR LÈZEN-SKOL FERRY.

AR SKOL EVIT NETRA.

Iann Gubaer. — Brema, Jerom, eo d'e-hoc'h lavaret da Zilvestrik ha da Lan, penaoz e c'hello beza ar skol evit netra hag e vevo eaz, e kement-se, ar vistri hag ar vestrezed-skol ?

Jerom Fur. — Ar skol evit netra a zo, evel a lavarac'h bremaik, boed higen ha bod melchen da huala ar bobl, evit he laza goude. Klèvomp petra lavar ar gazeten :

« Eun dra hag a zo evit netra ne goust gwennek na diner.

Herve Becmeur. — An dra-ze a zo gwir, Jerom. Eur marc'hadour a ro d'in eur zac'had-ed hep goulenn seurt-Doue digan-en. Ar zac'had-ed-ze a zo d'in ha roet d'in evit netra, ne ket gwir ? Karoulle !

Jerom Fur. — Gwir eo, Herve. Mez lakeomp, mar kirit brema, e paït ar zac'had ed-ze, ne lavaran ket d'he berc'hen, mez da he-ma pe da hennez, karget gant ar marc'hadour da douch he arc'hant. Daoust ha neuze ivez, ar zac'had ed-ze a vezo bet d'e-hoc'h evit netra ?

Herve Becmeur. — Karoulle ! tamm, tamm ! ne lavaran ket an dra-ze, Jerom. Ma rankan paea ar zac'had-ed pe da Baol pe da Jakez, ez eo sklear n'em bezo ket bet anezhan evit netra.

Jerom Fur, — Mad, me gav d'in eo ar skol evit netra evel ar zac'had-ed-ze a lavaromp.

Ar bugel a zo er skol pe he gerent, ma ne baeont ket ar mestr-skol nag ivez den-all e-bed evithan, neuze, e kredan eo ar skol-ze evit netra, e gwirionez. Mez ma rankont paea, ne ket d'ar mestr-skol, da unan-bennag all enn he leac'h, neuze, me a lavar ne ket hon-nez, ar skol-ze, evit netra.

An amezeïen. — Nann, nann, Jerom. An dra-ze a zo sklear evel an deiz.

Jerom Fur. — Mad, amezeïen, setu a-ze kenta gaou a c'heller da brouvi anat deut euz a c'hinaou ar framansouned, ho deuz great al lèzen nèvez-ze.

Prouvi ar gaou-ze d'e-hoc'h a rankan, o lezel er meaz ar skol genta a-raog ar revolusion-vraz ; honnez evit netra, e gwirionez, da holl vugale ar bobl.

Enn eil skol, abaoue ar revolusion-ze beteg enn hon amzer, e pae neb a c'helle, hag e choume hep paea an neb a ioa paour.

An eil skol-ma a zo bet senchet tamm brema, tamm e verr, beteg al lèzen a voe great er bloaz 1850.

Hervez lèzen 1850, pep kommun a c'helle ober skol d'ar vugale evit netra, ma karje.

Laou an Heder. — Ia, ia. Mes depordit, Jerom. An dra-ze a c'helle pep kommun da ober, ma karje, gwir eo ; mez dibaot hini ne rea, nemet evit ar re baour. Dre-ze, e kav d'in ne ket tost ar skol divèza-ma, a gomzit anezhi brema, da veza evit netra evel skol a-raog ar revolusion-vraz.

Jerom Fur. — Gwir eo, Laou, rak ar skol-ma, evel am meuz roet da glèvet bremaik, n'edo nemet war zaou-hanter evit netra. Mont a ran da ziskouez d'e-hoc'h.

Sonj am meuz da veza lennet, er bloaz 1878, e voa eat an dispign evit ar skoliou da eur milion ha

pevar-ugent,ha tri c'hant mil lur ouspenn (81 millions 300,000 fr.)

Diwar ar bern arc'hant-ze, ez euz da denna kuit naontek milion, pevar c'hant mil lur (19,400,000 francs), ne gouezont ket war ar re baour, o veza ma teuont euz a brofou koz pe ofransou, great pell zo evit skol ar re baour gant kristenien vad ha pinvidik.

Goude, e choum c'hoaz eur milion ha triugent, nao c'hant mil lur (61,900,000 fr.) da goueza, taolit evez ! war ar bobl holl, ken paour, ken pinvidik.

Lavaret e vezo (gevier anat !) ar zoum divezama n'eo ket paet gant ar re baour, pa'z eo roet gant ar c'houarnamant, gant an departamant, gant ar gommun ?

Neuze lavarit d'in, mar plij, petra eo ar c'houarnamant, an departamant, ar gommun ?

Hag hi ho deuz leve ?

Noël Deauguer. — Ia da ! Jerom ; an taillou.

Jerom Fur. — Ha petra eo an taillou, Noël ?

Noël Deauguer. — An arc'hant a ro an holl,paour ha pinvidik, da *reséver an taillou*, muioc'h, evel just, ar pinvidik evit ar paour.

Jerom Fur. — Gwir eo kement a lavarit, Noël, nemet eun dra; rak ar pinvidik ne bae ket evit he lod muioc'h, a broporsion, evit na bae ar paour, mar pae kement zo-ken. An dra-ma a welimp divezatoc'h.

Evit rei d'e-hoc'h da entend mad ar pez a lavaran ama, klêvit :

Ar c'houarnamant,an departamant, ar gommun a zo e doare tri diègez savet gant ar bobl. Ar re a c'houarn an tri diègez-ze a zo hanvet gant ar bobl; paet int gant-han evit kas pep tièges enn dro ; ha kèment gwenneg a zispignont, n'euz forz evit petra, a d-eu euz a c'hodel ar bobl.

Rak-ze eta an artizan, ar merour paour a bae taillou a zikour,tamm pe damm,da baea skol ar vugale a zo lakeat ho hano evit kaout skol gratis, pe evit netra.

Brema, emichans, e komprenit mad eo ar c'houarnamant, an departamant, ar gommun, ar re a ro arc'hant d'ezho, pa ho devez ezomm, da lavaret eo, ar bobl gwitib-unan. E godel ar bobl, paour ha pinvidik, eo e teu an tri-ze da glask, ha kaeroc'h zo, da gemeret ho leve arc'hant, ha da lakaat foar, pa n'ho faer ket.

Neuze eta c'hoaz ar milionou a vez roet evit ar skol gant ar c'houarnamant, gant an departamant, gant ar gommun a zo paet gant ar bobl a zo an holl, ar paour evel ar pinvidik.

Brema, amezeïen, e welit sklear, ne ket gwir ? ema ar paour o paea lod euz ar skol a vez roet d'ezhan eul loden hep-ken evit netra.

Ez an ama, pa gavan tro, da lavaret eun dra-all c'hoaz hag a dalv ar boan, petra-bennag ne ket ar bobl kalz a evez out-han.

Ne deuz nemet ar re a bae taillou, hag a zikou al lezen 1850 da baea skol ar vugale baour.

Eur rumm vraz a dud a zo, hag ar re-ma a galz ar re binvidika, ha ne roont ket eun di evit ar skoliou a lavaran. An dud-ze eo ar re ho arc'hant war interest,e tenzoriou hor bro broïou all.— Mez ar re ze a d-euïo ho zro da goanet gant goaderez ar Republik. Gwelet a an dra-ze.

Laou an Heder. — C'houi Jerom, a zisko hoc'h euz skiant; sada-ze eun dra hag a zo gwi lavarit ama d'e-omp, eo ar re binvidika eo a an nebeuta evit ar skoliou hag evit an traou ivez, pa na baeont taill e-bed evit ho arc plaset.

Herve Becmeur. — Gortozit ama, Laou. Ma mad evit ar re a bae an taillou e teufe d'ho zik ar re ho deuz arc'hant enn tenzoriou, e ve marteze enn eur c hiz all, a gredan; rag arc ar re binvidik-ze a zo o sikour ar c'houarnam a zo an holl, c'houi ha me. Anez, hag harp c'hellfe oc'h an dispignou braz a rank da ober, epad ar brezel ? Anez arc'hant ar re binvidik, naoz e vije bet gellet paea ker buan pemp mil d'ar Brusianed ? Dre-ze, eo mad evid-omp-h Laou, pa zeller piz, e choumfe ar re binvidik hep paea taillou.

Laou an Heder. — Gwir eo en eun doare eus *kontrepoez* ; evelato,e kavan ez euz eun tam re a *lans* gant ar re binvidika-ze, n'int ket ata re onesta, pell dioc'h eno. Klèvet hoc'h euz, em chans, peger buan eo deut pinvidik-mor, unan touez kant all, eun divroad zo, a ioa toull he gezen a-raog ar bloaz 1870. Traou ar seurt-se zo ouspenn eur vez da c'houzanv enn hor bro.

Jerom Fur. — Lèzomp an traou lous-se ha omp d'hon ero. Lavaret a ran : al lod a bae paour evit ar skol a zo, e gwirionez, kals bih noc'h gant al lèzen 1850, eget na d-eo loden a zo en ho eaz. Gant al lèzen-ze, ar paour ne ha nemet an taillou ; ar pinvidik ivez a bae he daill hag ouspenn skol he vugale.

Enn eun doare eta, al lèzen skol-ze a ioa le pa lakea da baea ar skol an neb a c'helle paea; pa lèze hep paea, ar re baour pe ar re ne vez ket kalz en ho eaz.

Dioc'h an tu all, lèzen-skol 1850 ne ket kou hag an hini a ioa a-raog ar revolusion-vraz ; ho nez ne c'houlenne diner evit skol bugale ar bob

Brema, a-raok peur-zistaga dioc'h al lèzen ziv za-ma, e ranker lavaret d'e-hoc'h, amezeïen, pez a welit mad koulz ha me, e devoa al lèze skol 1850 truez eun tamm oc'h ar re baour ; e-le ac'h lèzen nèvez Ferry ne deus tamm truez e-be out-ho, na kalz na nebeud. Skei a ra war gein

our, evel gant eun hors pounner, evit he hag he blada, ha, gwasa zo c'hoaz, evit koll ale.

t a ran, dre ar gazeten, da ziskouez sklear oc'h ar wirionez war an dra-ma.

MARVAILLOU.

u a rear ar marvaill-ma er *Wirionez* :

aotrou pinvidik en doa prenet daou loan a Goude ma voent digaset enn he vechosi,e voe zet dioc'h-tu ne voa mad da netra unan ane- Ne c'halle den tostat out-han ; kregi a rea, ha dispenn kement a ioa en dro d'ezhan. An a gasaz anezhan war he c'hiz; mez ar gwer- fellaz ket he gemeret.

anket e voe neuze henvel esperted.

an euz ar re-ma a oa eur marichal espert. gwelet al loan, en doa diskleriet d'an holl great da-vad ar marc'had, ha ne c'hallet ket derri. Lakaat a reaz ar prener da goll he ez.

e-ma, droug enn-han, a douaz e raje eun dro d'egile. Pedi a reaz anezhan da leina enn eun leri euz a gear, gant daou euz he vignoned. aat a rejont ar marichal espert da eva kalz a koz ; a-benn ma voa echu lein, e voa mèzo et, hag e kouezaz dindan an daol.

euze e voe lamet digant-han he vontr hag he den aour. Ann aotrou a roaz anezho da baotr- hosi ann hotel.

it, eme-z-han, da lavaret d'an tabouliner a ra embannou dont d'am c'haout... Ha warc'hoaz, efoc'h anezhan oc'h embann ez euz kollet dra bennag, roït d'ezhan ar montr-ze.

ar marichal espert a oa bet kaset d'he wele. An- oz, pa zihunaz, n'en doa sonj euz a netra. a reaz war-eeun da gaout ann aotrou.

E leal ! eme-z-han, hoc'h afer a goust ker Kollet em meuz va montr, a dalveze kant ued da nebeuta.

Kavet e vezo, marteze, eme egile. Red eo he bann. Me a baeo ar mizou. C'houi a-vad a ran- rei eun dra-bennag d'an hini en devezo her avet.

Rei a rin hanter kant lur.

Re nebeut eo.

Ma ! pevar ugent lur...

Zo mad ! gortozit eur pennad ; me a ia da lavaret d'an tabouliner ober tro-kear.

Eun heur goude, an tabouliner a ioa dirak ti autrou.

Ran plan plan ! Ran plan plan !

Rei a ran da c'houzout da dud kear, eme-z- penaoz X..., ar marichal espert, a ioa mezo- deac'h da noz, hag en deuz kollet he vontr he chadenn. Pae mad a vezo roet...

— Aotrou Doue ! eme X..., setu me dizenoret ! ... Daoust piou en deuz lavaret d'an den-ze ?...

Noc'h euz ket fellet, eme an aotrou, gwelet ti va loan ! An holl dud e kear ho deuz gwelet breman hoc'h hini.

Red mad e voe d'ar paour keaz gouzanv he zismeganz, hag ouspenn, paea pevar ugent lur. Al loan a varvaz tri devez goude, kounaret evel eur c'hi klanv.

IANNIK-PENN-ANN-DANZ.

Eun den a ioa bet difriet gant eur c'hlenved en devoe.

Eun dervez, ma'z edo o vont war an hent d'ar gear, ec'h en em gavaz gant-han eur baoures koz a c'houlennaz an aluzen evel-hen, enn eur vont war he lerc'h :

« Doue r'ho pinnigo, aotrou, ha ra brezervo ho taoulagad !

An den pe an aotrou a roas dek kwennek d'ezhi.

Ar baourez a iea atao d'he heul, o lavaret :

— « Doue ra brezervo ho taoulagad !

Ann aotrou, skuiz o klèvet lavaret atao ar memes ger, a c'houlen digant ar baourez perak e lavare ar pez a rea, rak, eme-z-han, a drugare Doue ! va daoulagad a zo mad.

— « Ia, aotrou, ha ne ve ket brao d'e-hoc'h ken-nebeud ne vent ket ivez, rak ma teufe ho kwelet da verraat, n'ho pe plas e-bed da harpa ho lunedou.

Eur born braz ha kofek, lod a lavar e voa euz a Gahors, goude glabousat epad pell amzer,eun nosvez en eur gear, a zistroaz d'he ostaleri evit koania ha mont dioc'h-tu d'he wele, hep *Pater* na *noster*, na petra-ta !

Eur plac'h a ioa enn ti a voe kaset enn he raok gant ar goulou war laez.

En em gavet enn he gampr, ar born e diou pe deir dro a ziwisk he zillad dirak ar plac'h,ken divezet ha tra, hag enn eul lamm dira-z-hi enn he graou.

— A-raok mont kuit gant da c'houlou, sell, plac'h, eme-z-han, laka va lagad war an daol aze.

— Ar plac'h, mantret, a grog el lagad gwer hag a choum da zellet.

— Petra c'hortozez aze, eme ar born ?

— Gortoz a ran, eme-z-hi, ma root d'in ho lagad all.

— Boed ar gounnar! mar d-oun-me born, n'oun ket dall.

— Meur a gant den, dall ho daoulagad, a wel kalz sklearoc'h evit na res-te, born-tousek-louz, eme ar plac'h o vont kuit.

Asa ! asa ! tud zo hag a lavar, heb arc'hant ne c'heller ober netra. War an dra-ze e faziont :

Heb arc'hant, e rear... dle.

Bulletin
de l'Association financière de France

SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

La semaine n'a pas été brillante et le marché ne s'est pas amélioré. Les nouvelles du Tonkin, la mort du commandant Rivière ne sont pas de nature à modifier les impressions dont se ressentent les cours.

Le 5 0/0 vaut 109.40. Le 3 0/0 80.15, l'amortissable 84.60.

Les Chemins de fer ont cependant une tenue assez favorable. Dans cette situation l'attention des capitalistes sérieux, grands et petits doit se porter vers les affaires qui ne présentent pour ainsi dire pas d'aléa et qui par leur nature sont à l'abri de l'influence des événements.

Nous avons déjà parlé de la souscription aux actions de la Société de reproductions artistiques dont les titres libérés à 100 fr. ne seraient pas susceptibles d'appel de fonds ultérieurs. Cette affaire est patronée par les noms les plus honorables.

On nous signale un autre placement d'une nature toute particulière, les parts de recouvrements de l'Octroi de l'île de la Réunion. Il s'agit de faire un fonds destiné à racheter une créance incontestable établie sur des décisions judiciaires passées en force de chose jugé. On obtient en ce moment pour 1000 francs des parts qui sont recouvrables à 3,000 fr. et cela dans un bref délai.

L'espace me manque pour expliquer le mécanisme fort simple de cette opération. Mais l'Association financière envoie à toute personne qui désire s'intéresser dans cette affaire hors ligne les documents et explications nécessaires.

Les actions du Crédit foncier sont bien tenues, les obligations qui offrent des avantages incontestés sont toujours recherchées, il ne peut en être autrement en présence des sécurités qu'offre cet établissement de premier ordre.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

VIENT DE PARAITRE

DOM BOSCO

A PARIS

Sa Vie, ses Œuvres, par un ancien Magistrat. — 6me édition avec portrait. — Prix, 1 fr. — Franco, 1 fr. 25.

Librairie RESSAYRE, *22, rue Saint-Sulpice, Paris.*

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Prix de la boîte 5 fr. envoi franco Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE QUINA PHOSPHATES

TONIQUE énergique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.

VIN

CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Dyspepsie Imaginations

PARIS LYON

HENRY, Gallon, 11

FER BRAVAIS

(GOUTTES CONCENTRÉES)

Chlorose Anémie Pâles Couleurs

APPAUVRISSEMENT DU SANG

Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux

Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.

DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

ARLWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 23) AR ZADORN, 9 A EVEN 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl bacamanchou a dle beza great da-berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 9 a viz even 1883.

BUEZ ANN DUK A VOURDEL

HERRI V.

Buez an duk a Vourdel, Herri V, a zo bet evel boulc'het-mad, ma ve gellet her lavaret. Ar pez a zo bet moullet anezhi beteg-hen e *Feiz ha Breiz*, n'oa kaer, o veza ma'z oa gwir. Ar pez a choum da skrifa c'hoaz a vezo ker gwir-all.

Ar wirionez, evel heol an nev, a zigas ar sklerijen er sperejou hag er c'halounou leal.

Komzet ez euz bet d'e-hoc'h beteg-hen, Bretouned, euz a zeskadurez Herri V, bugel. N'euz da lavaret ama netra ouspenn, war an dra-ze, nemet kwele hag ec'h anaveze kement hini a ioa war he dro e voa douget d'ar mad a-vihanik, hag e rea mad ha gant kaloun kement a c'houlenne he vistri digant-han. N'euz netra hag a laka karet eur bugel evel gwelet eo sentuz hag e kar senti.

Charles X, tad-koz ar bugel Herri, a ioa he joa klèvet meuli he vap bihan, hag ar joa-ze a rea seul vui a-vad d'he galoun, ma wele er-vad he-unan e voa gwir kement a lavaret.

Ia, Bretouned, ar Roue en devoa c'hoaz joa ekreiz he galoun glac'haret, pa zonje e Bro-C'hall hag enn he vap bihan. Neuze, daëlou leiz he zaoulagad, e lavare out-han he-unan : O va bro ! gras d'id digant an aotrou Doue da c'houzout eun deiz petra dalv Herri V !

Pe-goulz, Bretouned, e paro war-n-omp holl an deis kaer-ze a gomze anezhan ar Roue koz euz hor bro ? Tud a feiz hag a galoun, tud a Vreiz, hastit holl, bihan ha braz, hervez ho iez, da zikour, dre ho mouesiou hag ho pedennou, digas ar Roue Herri d'he vro, evit ma c'hellot beza euruz c'hoaz a-raok mervel !

E miz c'houevreur euz ar bloaz 1832, Herri V, da zaouzek vloaz, a reaz he bask-kenta. Ar pask kenta, kristenien, her gouzout a rit holl, a zo eun deiz euz ar re gaera d'ar vugale, d'ar re baour evel d'ar re binvidik. Ha penaoz ivez ne ve ket eüruz, enn deis-se, eur bugel hag a zigemer, enn he galoun dinam, Doue an nev hag an douar, eur bugel hag a zo enn he vro hag e-kreiz he gerent, laouen enn-dro d'ezhan.

An hini a skrif an dra-ma, Bretouned, a reaz ivez he bask-kenta er bloaz 1832. Sonj en deuz, hag hen koz, euz ar joa hag an dudi a danvaaz enn deis-se; eüruz oa, eüruz, rak enn he vro edo. Ha map bihan eur Roue kristen, map bihan hor Roué gwirion a ioa neuze war douar Bro-Zaoz, hep gellout, zo-mui-ken, gwelet Bro-C'hall a-bell. Sonj ar vro, pa vezer pell diout-hi, a zigas d'an den, map tiek pe map Roue, doan enn he galoun ha daelou leiz he zaoulagad.

E kaloun ar bugel Herri, gant he dad-koz war douar Bro-Zaoz, ar zonj euz a Vro-C'hall, a lakea ivez enn deis-se doan ha dudi mesk-e-mesk : dudi an nev ha doan d'he vro.

Ar Roue koz, goude ma voe great he bask gant he vap bihan, a lavaraz d'ezhan dirak an holl eno :

« Bugel ker, Doue a c'hell da c'hervel da veza Roue enn da vro. Ar renk-se, va map, n'ema ket heb he boan ; sell ouz-in. Neuze, ma teu eun enkrez-bennag da c'hwaska pounner war da galoun, sonj an eil euz a viz c'houevreur a roio d'id nerz da c'houzanv pep poan ha da zougen pep beac'h. »

Herri V, deiz he bask kenta, a bedaz Doue a-galoun evit tud he vro ho doa pedet evit-han. Evel-se a lavaraz hag an dra-ma ouspenn : « mar d'eo bet selaouet va feden, Doue a vinnigo Bro-C'hall. » Sonj he vro ne d-ea morse euz he spered e pe-leac'h-bennag e veze, ha pa en em gave gant eur martolod pe eun artizan euz a Vro-C'hall, e veze ken eüruz, ma roe d'ezho kement pez arc'hant pe aour a veze gant-han.

Kaset da welet Bro ar Skos, Herri gant ar zonj hen heuille evel he skeud, a greskaz c'hoaz he zoan d'he vro, pa welas kastel Lochwen, kastel Mari Stuart. Ar brinsez vad ha kristen-ze, Bretouned, diskennet enn hor bro Breiz pa'z edo o vont da veza rouanez Bro-C'hall, a zo bet distroet reuzeudik da Vro-Zaoz, evit beza, nebeud goude, dibennet e-kreiz he iaouankiz, koulz lavaret. Gouela dourek a rea enn eur bellaat dioud hor bro gaer, ha leac'h e-doa, e gwirionez, rak bez' ez ea e-toues

tud a ioa neuze, ha brema c'hoaz, kriz-meurbed oud ar gristenien gatholik euz ho bro, pa n'ho deuz evel ar brinsez-ma ha re all, dant na skilf d'en em zifenn. Iann-Zaoz zo iud evel tarv-kaz.

Tarv-kaz, Saoz ha republikan
A zo treïtour dreist pep unan.
Tri loen-fall int, hag a ve mad
Ho stropa, gant korden ganap,
D'ho c'has da weled ar mor doun
Da voed pesked, evel kountroun.

Er Skos, Mac-Gregor, eun den koz bleo-guenn, hag a galoun huel,euz a c'hoad ar Vretouned pe ar Seltisted gwechall, a lavaraz da Herri V, bugel, etouez kalz a-draou kaer-all, ar c'homzou-ma :

« *Krouadur brudet,* KOUNT WAR DOURN DOUE ATAO
... *mes kount ivez war-n-oud da-unan ha war*
« *da vignouned gwirion. Mac-Gregor a varvfe*
« *eürus, mar klevfe lavaret e ves pignet er stad*
« *huel* A ZO MIRET D'ID GANT DOUE. »

Eun dervez, enn eun ostaleri vraz e Bro-Zaoz, Herri V a welas teir daolen.

War ar genta anezho ez oa eun demezel iaouank, enn eur prizoun ien ha leun a baourentez, o servicha gant aked diou introun gaer, unan anezho he mamm, dioc'h ma voa hevel out-hi.

Ar bugel Herri, oc'h anaout e voant ho zeir : grek, c'hoar ha merc'h ar Roue Loïz XVI, a griaz: *va moereb eo !* (Mari-Antoinet).

An eil daolen a ziskoueze eun den a ziframmet digant he dud, beuzet enn ho daelou, evit he gas d'ar c'hillotin. Ar bugel a lavaraz rak-tal: *Va eontr koz eo !* (Loïz XVI).

Enn drede taolen, e welet eun den, iaouank c'hoaz, war he wele. Euz eur gouli great d'ezhan enn he galoun, ar goad a strinke ken a boullade enn dro.

Ama, Bretouned, ar bugel keaz a blegaz he benn da ouela gwalc'h he galoun. Anavezet en devoa he dad, an duc de Berry, lazet gant eun den euz ar re fallakra.

Nebeud goude gwelet an teir daolen a-raok,Herri enn eur bourmen war eul lenn brudet, lenn Asv, a welaz euz ar vag siminal eul lochen baour o tivogedi, war gern eun dorgen. Tostaat a reaz oc'h ar bord, lammet euz ar vag ha d'ar red d'al lochen. Pa'z eaz ebarz, ne welaz netra, ken tenval oa, nemet e klévaz klemm eun den klanv, o trei war he boaniou. « E pe-leac'h emaoc'h ha piou oc'h, eme ar c'hrouadur ? Klévet a eureu e berr-gomzou istor ar c'hlanvour, Mac-Antir, dek vloaz a ioa war he wele. E keid-ze, setu ha grek ar c'hlanvour oc'h en em gaout el lochen, gant an dud a ioa oc'h heul Herri. He man, re-nebeud a dra gant-han, a c'houlennaz ialc'h an duc de Damas hag a lakeaz eur pez aour-bennag e dourn ar c'hrek, a-raok mont kuit.

E miz gwengolo ar bloaz 1832, ar Vourboned a guiteaz Bro-Zaoz evit mont da stadou Impalaer an Autrich. He-ma, kar d'ar Vourboned, en devoa ho fedet da zont d'he vro.

Pa'z ejont kuit euz a Edimbourg, ar bobl a gri « Ne welimp ken eta ar paotrik kaer, bleo melen ze, ker karantezuz oc'h an holl ! He spered a zo lemm, hag he galoun a zo kalz c'hoaz dreist he spered, ker mad eo oc'h ar re baour ha reuzeudik

Ia, gwir a lavarent, Bretouned, map bihan Char les X a c'houie, da zaouzek vloaz, rei evel en Bourbon m'az eo.

Abaoue, e c'hellit kredi, evel a weloc'h ama d vezatoc'h, ne ket bihannaat a reaz tamm e-bed he vadelez hag he spered ivez, dre ma kreske enn oad.

Karet pa voa bugel e kement bro m'eo bet Herri V, deut da veza den, a zo bet karet atao gant an holl her gwele. Dre he galoun hag he skiant braz eo anavezet er bed evel unan euz ar brinsed gwisieka zo brema. Ar republikaned enn hor bro a c'hoar brao an dra-ze.Aoun ho deuz ra-z-han, ha sklear eo da welet enn ho c'hazetennou, pa glask kont, dre ho gevier anat, Bretouned, dispenn di ra-z-hoc'h gouenn ar Roueed koz euz hor bro, o kaout an ear da lavaret : gwelit petra int bet Herri V ne vezo ket gwelloc'h. Eur republikan, eur gaouiad hag eun treïtour ne reont nemet unan fisit enn-han hag e viot paket. Kement a spount ho deuz ar republikaned rag Herri V, ma trid ho c'haloun enn ho c'hreiz, pa glèvont en deuz an distera poan. Kaeroc'h zo, ha pa ve iac'h-pesk, ec'h embannont eo dare da vervel. An dra-ze a zo c'hoarvezet enn deisiou divèza-ma. Gwelit dre eno, Bretouned, ha n'ho deus ket a aoun ra-z-han.

Aoun a c'hellont da gaout, ar republikaned, rak Herri V, kaer ho devezo, a vezo Roue hor bro.

A-vrema, e weler hano Herri V skrifet e meur a gear gant eol war ar vein. Dounoc'h eget er vein ez a bemdez he hano er c'halounou.

A-vrema, e klèver krial he hano e-touez ar bobl, e meur a leac'h, pa zao ar frammansouned republikaned, d'he voustra hen hag he vugale diwar benn ho skoliou milliget. Tostaat a ra an deiz ma vezo klévet o tont euz a bep leac'h, euz a bep ti hag euz a bep kaloun gristen, ar c'hri kaer : *Bevet ar Roue atao !*

A-vrema, e weler he vaniel gwenn o tisplega, koulz lavaret, e pevar c'horn ar vro. Tost eo an amzer ma choumo atao displeg, huel ha diroufen a-zioud hor pennou.

Bezomp fisianz e Doue !
Digas a raï ar Roue.

Skoliou ar Republik.

Biskoaz ar vistri-skol hag an inspektourien n'int bet kaset ha digaset,evel ma'z int brema, gant pen-

gouarnamant ar Republik. An dra-ze, kredabl, ne vaka tamm e-bed easoc'h ho doare nag ho c'houstianz marvad ivez ; doare ha koustianz ha ne zeont ket lakaat,e kaloun an dud keis-se, eur gaouez euz ar vrasa oc'h ar Republik. Ne ziskouezont ket d'an holl, ha mad a reont, ar gasouni ho deuz oc'h ho Biganna a vougfent gant joa, kalz anezho, mar he c'havfent he-unan war an hent,enn eur c'horn-tro-bennag.

Ha pa ve dislavaret an dra-ma, ne vezo ket mi net na d-eo gwir, evit meur a hini. Evit piou ? Gouiennit oc'h an Aotrou Doue.

Mad, Bretouned, ar re-ze, eur c'halz anezho, evit kuzet gwelloc'h an droug ho deuz oc'h ar Republik, a ziskouez aliez enn ho micher eur fo ha, ma ve anavezet evel gant Doue, ne d-eo ket kreoc'h, tamm e-bed, eget na d-eo fo tan plouz. Pa vezo deut ar Roue, neb a vevo, a welo.

Da c'hortoz, neb ho c'hlevfe, a lavarfe e chalo abred karr ar Republik war greiz an hent bras kompez, ma choum eur grusifi enn eur skol-bennag, pe ma tigas eur verc'h vihan eur c'hatekiz gant-hi d'ar skol enn he godel.

E gwirionez, an aked ho deuz an dud keis-se hag ar boan a gemeront, a dlefe beza digollet gwelloc'h eget na d-eo, dreist holl, pa rankont mont ha dont diwar ho dispign da ober ho baleou.

Kalz a dud zo marteze hag a damall aliez ar vistri-skol. Araok tamall, sellomp piz hag e welimp n'eo ket ken ebad-ze ho doare, o veza bemdez etre an horz hag an anne, dre na c'houzont aliez penaoz trei ha distrei evit plijout d'an inspekteur, hep displijout da gerent ar vugale ; ar pez a zo d'ezho eun *neutralite* all, ken diez da zerc'hel hag an *neutralite moral.*

Enn eur *gonferans* mistri-skol, great e Castres gant *Marius Topin*, inspekteur, eur mestr-skol protestant a lavaraz :

— « Me a gav d'in eo red-mad deski d'ar vugale ez euz eun Doue, rak hep Doue ne d-euz *moral* e-bed.

— « Pe Zoue, eme Dopin ? Hag an Hini a zo bet krusifiet e Jeruzalem eo, pe Zoue tud ar Chin?

Ha war gement-se, setu an inspekteur-ma hag en em lakaat da ziskorda kement a vlasfemou eno, ne gred ket va fluen ho skrifa ama. Diwar eur mare, evel-kent, o welet eo eat re hirr, e krog eun tamm mez enn-han, e choum a zav hag e lavar : Da vihana, ama n'euz den a-re e-bed ? Den ne zelaou adre an nor ? An nor, hag hi a zo prennet mad ? — Ne ket he *voral* a vije eur *voraill-gaer* da brenna an nor oc'h an diaoul ! —

— Ia, eme eur mestr-skol, oc'h ober goab anezhan, nemet e ve ama eun *telefon* da gas ar vouez a-bell, den er meaz ne dle beza klévet.

Goude-ze, eur mestr-skol katholik a lavar :

— « Enn deiz-all,e teuaz d'an ti-skol d'am c'hout eur vandennad verc'hed, hag a lavaraz d'in ober skol gatekiz d'ho bugale, hag ouspenn lavaret ar pedennou.

— « Pedennou ? ezomm e-bed ! Evit ar c'hatekiz, lakiit evez ha kit goustad. Mes ne ket d'ehoc'h-c'houi ar skol-ze da ober.

Eur mestr-skol all a c'houlen :

— « Ha bez' e tlean kas ar vugale d'an iliz ?

— « Mar kav d'e-hoc'h e kolloc'h bugale enn ho skol, o choum heb ho c'has d'an iliz, kasit-ho c'hoaz eur pennad ; mes paouezit, pa weloc'h ne lakai ken an dud kalz a evez.

Meur a c'houlen ar seurt-se a zo bet great ouz an *Topin*, a respounte bep tro ken divezet, ma lakea eno ar vistri-skol onest da rusia. An Topin-ze, o klask lammet er c'his-se re vuan dreist talben al lèzen, a c'hellfe kaout lamm ha beza dianzavet gant ar pennou-braz.

Ama brema eo red lavaret eun dra-bennag a zo tennet euz a eul levr, great a-nevez-zo, divar-benn an *Instruksion bublik*.

« Lèzen-skol Eerry a ioa nèvez-great, emez-han, ha n'oa ket lakeat c'hoaz war he labour, ma toret dija an *neutralite* lavaret, rak, hep komz ama euz an deveriou roet da ober d'ar vugale, euz ar c'hentelliou roet d'ezho da zeski epad an daou zerves konje euz ar zizun, e voe kaset, ouspenn, d'ar *zul* ha d'ar *iaou, an dizrompa izili*, pe, mar kavit gwelloc'h, ar c'hentelliou *jimnastik*.

Enn Allemagn hag e Bro-Zaoz, ar c'hentelliou-ze a vez roet epad ar c'hlasiou ordinal. E kalz a gommuniou enn hor bro, ar zul-vintin, e poent an oferen, a zo kemeret evit c'hoari *soudardik* gant ar vugale. Ha ne d-eo ket eno terri al lèzen ? Ped ha ped-tra all a zo c'hoaz hag a ziskouesfe n'ho deus ken aked ar republikaned, hag enn ho zouez,dreist holl, ar re anezho ho deuz eul lastes-tamm kargbennag, nemet da glask miret oc'h ar vugale da ober ho deveriou e-kever ar relijion.

Bez' e c'hellfet komz ama euz a eur gommun hag a zo lakeat enn-hi *kompozi evit ar prisiou*, epad an tri dervez merket evit retred ar gommunion genta. Perak an dra-ze, ma na d-eo ket evit lakaat ar vugale geis-se da ober unan a zaou : da choum heb ober ho fask, pe da goll ar prisiou a c'hellent da veza gounezet dre ho labour ?

Gwasoc'h c'hoaz a zo c'hoarvezet e Paris. Eno, bugale ar skol a zo bet red d'ezho mont da *anterramant sivil* eur c'hi, nann, da anterramant *Loiz Blanc*. An dra-ze a ioa en em gavet c'hoaz a-raok, evit *anterramant sivil* eun all.

O welet traou ker mezuz ha ken digristen, ne ket eur zouez tamm e-bed e ve bet savet eur vro a-bez, koulz lavaret, ar *Suiss*, a-eneb an *neutralite ;* rak, dre eun niver braz a vouesiou,e tiskouezaz ne falveze ket d'ezhi e vije kaset Doue euz ar skol, na ken-nebeud ar pedennou hag ar c'hatekiz.

Kement-se a ziskouez ho doa tud ar vro-ze skiant ha feiz, o kemeret skouer dioc'h an doare ma troe ar stal e Frans. Dioc'h tu ar c'hresteiz, enn hor bro, ar brotestanted ho deuz ivez diskleriet grons, er gear a Nîmes, e falveze d'ezho e vije great skol gristen d'ho bugale, hà great e vez. Evelse eo ober ha derc'hel penn.

Perak neuze e ve den souezet o welet stourm hag enebi stard oc'h lèzen-skol Ferry, stourm hep paouez morse ?

E neb amzer biskoaz, ar groaz n'euz bet evit-hi muioc'h a resped er skol evit brema. Beteg-hen ne ziskouezet ket kalz a garantez oc'h kroaziou ar c'hlasiou. Hiviziken a-vad, ar groaz a raïo anaout ar gwir gristenien e pep leac'h.

E neb amzer, ar frèred hag ar seurezed n'int bet ker karet evel ma'z int brema gant ar bobl, en deuz great evit-ho ar sakrifisou brasa. C'hoant a zo d'ho c'has kuit, ha kaer ho devezo ar republikaned, e choumint da zevel hor bugale.

E departamant ar C'hantal, enn enezen Cors, bez' e c'heller lavaret heb aoun e kement departamant zo, ha dreist holl e Pariz, ar gristenien ne varc'hataont ket evit enebi oc'h lèzen villiget ar skoliou laïk, o rei arc'hant a vilionou evit sevel skoliou libr. Ar skoliou-ma a zigor e pep leac'h hag a zo leun a vugale, a-zalek an deis kenta ma tigoront ; ar skoliou-ma a zo e-kichen ha dirak skoliou laïk ar c'hommuniou a zo goullo, pe mar deuz enn-ho eur bugel-bennag, ne ket bugale tud ar vro int.

Ne ve ket red mont a-bell evit diskouez, ma karfet, ne ket gaou a lavarer ama.

Ar stourm-ze a bad hag a bado a-enep lèzen-skol-Ferry, great evit kas ar Republik da c'hoari tourik ar prad pe lamm choug a-benn da draon tosen *ar Groaz*. An dra-ze a zo ker sur da veza, enn deis pe zeis, — hag hep kalz a zale marteze, — ha ma'z omp holl sur da vervel.

A-raok distaga, eur skouer pe zaou, da ziskouez ne blego ket ar gristenien da lezennou tiranted ; hag e-touez ar gristenien, ne ket ar Vretouned a enebo nebeuta oc'h lèzen-skol Ferry.

E Baccarat, ar mear, an aotrou Michaut, a zigoraz unan euz a zaliou an ti-skol d'ar persoun, evit ober eno katekiz d'ar vugale. Pa voe klèvet ar c'hèlou, ar mear a galoun-ze a voe torret. Gwell a-ze ha bennoz d'ezhan !

E Coadout (arrondissamant Gwengam), ez euz eur mear evel an autrou Michaut. Ha torret e vezo ivez ? Da c'houzout eo. Da c'hortoz, ar mear-ze en deuz dalc'het ar grusifii er skol en despet da veghirr eur c'hillok da Ferry. Kaeroc'h a voe great eno. Ar mear hag he gonseil a votaz arc'hant evit kaout e sal ti-kear eur c'hrist braz ha kaer. Brema d-eomp da istor killok Ferry, e Coadout.

Eno, eun dervez ec'h en em gavaz eur c'hostamm inspekteur hag a falvezaz d'ezhan ober he lèzen ha kas ar grusifi euz ar skol. Ar c'helou a ieaz buhan, hag ar mear hag an dud ha diredet warn-han, ma rankaz, evit savetei he gribel ruz tèc'het ac'hano ker buan hag eur c'had a ve eur vanden chas war he zeuliou.

Tud hà mear Coadout, pennou bretoun, evel a zo kalz c'hoaz enn hor bro, a drugare Doue ! ne ket brao, evit doare, d'ar republikaned mont da glask hilligat re anezho. Mad a reont. D'ezho enor ! Enor d'hor bro !

Al loa kreun-bara.

N'eus ket gwall-bell me a ieaz
D'ober eur bale war ar meaz,
Evit anaout an doareou,
Gwelet an dud hag ho gisiou ;
Evit deski ar wirionez
Ne bar ket er c'heriou bemdez ;
Evit dastum hini hag hini,
War-lerc'h kant all o pennaoui,
Enn eun teskik ar pennou-ed
A ia da goll e park ar bed,
P'en em gawjoun, enn eur c'horn-tro,
Pell dioc'h ama edo ar vro,
Dirak eun ti-taouarc'h kuzet
A-dre eur c'hleuz glaz, alaouret.
Morlarjez a ioa anez-hi.
Dre ma tostaen-me oc'h an ti,
E kave din klèvet c'houez-vad,
C'houez killevardon pe freskad
O tont dre zor an dudou paour.
Gwir eo n'ho deuz arc'hant nag aour,
Evelato eüruz hirio,
Gwella-gellont e reont friko.
Gwell a-ze ! rak n'eo ket pèc'hed
Lipfe a-wechou ho bizied
Ar-re a zo epad ar bloaz
O c'hlaouri gant naoun hag enn noaz.
Ha me enn ti hag o c'houlenn
Ha disglao 'r pennad a gavjen ?
— Disglavit, den mad, ehanit,
Da c'hortos tanva, mar kirit,
Aluzennou tud vad ar bed,
Eme 'n ozac'h hag he bried.
Ar pez hor beuz a galoun-vad !
Morlajez zo, bemdez ne bad ;
Dare eo lein, stagomp gant-hi,
A-walc'h a zo da bep-hini.
Neuze ar c'hrek, tiz ha buan,
A denn ar pod diwar an tan,
Enn dro d'ezhi he daou bugel,
Truillek ha kaer evel daou el,
O lavaret : mamm, hast-affo !
M'hor bezo leiz hor c'hof hirio !

Enn ti ne voa taol, na skabel,
Nemet teir loa ha diou skudel,
Nemet teir loa evit pevar.
Tennet ar boed, an tad lavar
D'he vugale ha d'he bried,
Enn dro d'ar gaoter azezet :
Kemerit peb a loa ho tri,
Bremaïk me gavo va hini.
He-ma neuze, hep marc'hata,
Gant eun tamm kreun, ar c'haleta
A gav e weled he c'hodal,
A ra eul loa, ne voe bet pell.
— Ha c'houi, d'in-me a lavarent :
Dèbrit ivez, na vezit lent !

Bennoz ! ho trugarekaat !
Ebana ama eur pennad
Am meuz goulennet, netra ken ;
Ha p'am be naoun, tamm ne zebrfen,
Rak me a c'hoar, mar ho peus boed,
N'eo ket evid-oun eo bet roet.
Me zo em eaz, c'houi zo peorien,
Ha Doue, hon Tad, a c'houre'hemen
Rei d'ar paour e-leac'h kemeret ;
Grit morlarjez, dèbrit ho pred.
Neuze, bugale, mamm ha tad
A sko er pod, hag endra bad
A denn gant-ho kik a-bastel :
Gweach maout. gweach iar, morzed, askel.
Souba bara enn druzoni
A-reont peb eil, a-raok dibri.
Pa voe 'r gaoter goullonderet,
Saos, kik hag all, pep tra lipet,
An tad o c'hoarzin lavaraz :
M'em meuz va loa da zibri c'hoaz,
Ha ne d-eo ket ar falla tamm
Hor bezo-ni bet, a gredan.
Enn-hi e tle beza choumet
Kalz a zaour euz a vesk ar boed,
Rak ne vije ket bet ken teo,
Anez lounka pe wella zo.
Dre-ze, eo leal da bep-hini
Kaout lod da danva anezhi.
Hag an tad, dre ma lavare,
Ro d'he c'hrek ha d'he vugale
Al loa rannet e pevar damm,
Enn eur zibri ivez unan.
— Ac'hanta 'ta, va zudou paour,
Hag el loa-greun eo mad ar zaour ?
— Ne d-eo ket fall, ha ma ve roet
Ar pez bep vad a ves kollet,
Ar paour a ve kalz eürusoc'h,
Ar pinvidik ne ve paouroc'h.
Siouaz ! ne ket-se a c'hoarvez :
'Vit eur pred mad da vorlarjez,
Koraïz ar paour zo keid ha bloaz.

Tud pinvidik, setu zo c'hoaz
Diwar-benn al loa kreun-bara
D'ho kelenn a-raok distaga :
Petra gav d'hoc'h eo al loa-ze
A rea d'hoc'h c'hoarziu marteze ?
Skouer eul lountrek, skouer eun den fall
A ia gant-han lod ar re all,
A vag he gorf evel eur bleiz,
Hep kaout truez oc'h an dud keiz ;
Skouer eur mesvier c'hoaz marteze
A lez he c'hrek, he vugale
Da vervel gant naoun enn ho zi,
Evit kaout gwin d'en em vesvi.
Setu skouer al loa kreun-bara
A vo rannet, da zivèza,
A vo rannet gant ar maro.
Neuze, dislounka a ranko ;
Rak ne deus sac'h na rank frega,
Pa vez bet Paol oc'h he garga.

G. Milin.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Moal, persoun e Guerleskin, zo hanpersoun e Plourin-Montroulez.

An aotrou Quidelleur, persoun e Plourin-Montroulez ; an autrou Grall, persoun-kanton e Sant-Thegonnec ; an aotrou Bihan-Poudec, bet kure e Lanmeur ; an aotrou Le Roux, belek e Leuhan ; an aotrou Abgrall, chaloni a enor, persoun-kanton e Landilis, zo nevez-maro.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

NOSVES KENTA.

ARAOK DIGÈRI WAR LÈZEN-SKOL FERRY.

AR SKOL EVIT NETRA.

Jerom Fur. — Skol Ferry a zo skol ar gaou ha skol a c'haou hag, e kement-se, lavaret skol evit netra.

Herve Becmeur. — Evit neuze, Jerom, ne ket eur skol gaer, petra-bennag a lavarfe Lan ar Iar ha Silvestrik Kerlouarnik, karoulle !

Jerom Fur. — Nann da ! amezeïen, ne ve gellet kaout skol falloc'h e nep giz. Setu petra lavar ar gazeten, mez n'ankounac'haït netra euz ar pez a zo bet displeget a-raok.

Ar frammansouned ho deuz great al lèzen nèvez war ar skoliou, a lavar eo *skol evit netra*, pa ne baer ken netra evit ar skol.

Al lèzen nèvez-ze a so great evit mad ar re n'ho deus ket ezomm, hag ar re zister ha paour, ho devezo poan ar c'hi da c'houzanv diout-hi, ouspenn ar c'holl arc'hant.

Evit diskouez, chifr da genta.

E fin ar bloas-skol 1877, e voa 59,021 skol bublik. Enn ho zouez, 45,816 skol laïk ha 13,205 skol relijiuzed, hep kounta 1,726 skol libr, anavezet evel skoliou publik.

Ne lavarer ama ger euz an 18,780 skol libr-all n'oant ket publik hag a dle beza lèzet a-gostez.

Brema, hervez raport an aotrou Bardoux, ministr ar skoliou (officiel, 19 décembre 1878), e voa e Frans, e mis kerzu 1876 : 4,502,894 bugel enn oad da vont d'ar skol, a-zalek c'houeac'h vloaz bete trizek vloaz echu.

3,878,151 bugel anezho a ioa bet er skol er bloaz 1876-77, ha

2,193,047 bugel, enn ho zouez, ho doa bet skol evit netra. Ar rest,

1,685,104 pe ar re a choume goude, ho doa paet *triwac'h milion* (18,000,000 fr.) evit ho skol.

Ar zoum-ma a zo braz, ne ket guir ?

Mad, ne d-eo netra c'hoaz e-skoaz an arc'hant a rankor da gaout, pa vezo red d'an holl vugale mont d'ar skol.

3,878,151 bugel a zo bet er skol, hag ez euz c'hoaz c'houeac'h kant mil-all n'int bet war-dro skol e-bed (600,000) hag a ranko mont brema.

Skol ar c'houeac'h kant mil bugel-ma a gousto war-dro pemp milion (5,000,000), lakeat gant an triwac'h milion (18,000,000 fr.) a zo a-raok, a ra tri milion war-n-ugent (23,000,000 fr.)

Ar skol o veza evit netra, ne zigaso ken gwenneg e-bed da c'hodel ar c'houarnamant. Hag an dispignou brema, hag hi a ielo ivez da netra ?

An tri milion war-n-ugent a ioa bremaïk hano anezho, a choumo, var an dispignou all a vezo beb bloaz, da greski ar bern.

Laou an Heder. — Arc'hant an holl zispignouze ne c'hellont beza kemeret, e nep leac'h, nemet diwar an taillou, leve ar c'houarnamant, an departamant, ar gommun ; an dra-ze a zo sklear d'an holl ; mez evit mad piou ?

Lan ar Iar. — Evit mad ar paour hag an ezomek, me gred.

Jerom Fur. — Tamm e-bed, Lan. Ho bugale ho deuz ho skol evit netra brema.

Noel Deauguer. — Evit mad piou eta, neuze, Jerom ?

Jerom Fur. — Evit mad ar re binvidik hag ar re a zo enn ho eaz hep-ken,mar ho deus kalz a vugale er skol.

Beteg-hen, ar re binvidik a bae, ouspen ho zaillou, skol ho bugale. Brema, gant al lèzen nèvez, ne baïnt ken nemet eul lodennik. Al loden vrasa a choumo, a vezo lakeat var gein a re ho deuz an nebeuta eaz da baea.

Herve Becmeur. — Neuze, Jerom, e vezo savet ar c'hrac'hel milionou a zo red da c'houarnamant ar Republik evit an ties-skol, evit ar vistri hag ar vestrezet-skol, evit an holl zispignou all, enn eur ger, diwar goust ar bobl paour, na petra-ta ! Karoulle ! Ia, ia, kreon ar maout a zo pinvidik, hag eaz eo da douza ivez.

Iann Gubaer. — Ha c'hoaz, Herve, ar re baour, goude beza bet touzet ho maout d'ezho,a vezo stanket ho genou gant gevier.War ar gevier eo kre kena ar frammansouned. Lavaret e vezo gant ar re-ma d'ar re baour eo evit ho mad eo great lèzen nèvez ar skol, ha marvad e kredint, evel a ra Lan ar Iar ha Silvestrik Kerlouarnik.

Mez, Jerom, lavarit d'e-omp hag ar re baour a vezo ho-unan hep-ken o kaout poan gant lèzen-skol Ferry !

Jerom Fur. — Oh ! ne vezint ket, Iann, bezit dinèc'h. Ar re binvidik ho devezo ivez ho fastel euz ar gachen-ze.

Ar c'houarnamant, evit paea he zispignou a zo kresket-spount gant lèzen ar skol-nèvez, a ranko beb bloaz, evel a zo lavaret, kreski ivez an taillou war an holl. He zispignou neuze a vezo hon dispignou-ni, dispignou hag a rankimp da baea, pe e c'hinimp pe ne raimp ket.

Mad, gwelomp da genta ar re a zo evel-d-omp-ni ama, merourien enn ho eaz ; nemet Perik ar Baradoz n'en deuz na ti na goz, na bugale, [illegible] e welimp petra ziskolpo d'ar re baour diou[illegible] dorz.

Paotr an taillou (contrôleur), a zo o tont d[illegible] he dro e pep kommun. An diazezourien ([illegible] teurs), a zo gant-han hag a daol evel-d-han zell war rollou ar bloas tremenet, evit dresa[illegible] ar bloaz da zont.

Mad, lakeomp ne ve bet klemm e-bed, [illegible] c'hoarvez peur-liesa, rak darn zo ne lavaront [illegible] se netra, evit-ho da gaout an dichans da [illegible] gwasket bep tro, e kichen re all pinvidikoc'h [illegible] leal ha karantezuz kena ! a c'hoar brao en em[illegible] na er meaz ho-unan, ha lezel pe deurel ar [illegible] war geïn ho amezeïen.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, enn[illegible] ma a-vad e roït beac'h d'an dud onest !

Jerom Fur. Enn taol-ma, n'euz grik euz a[illegible] Jakou ar Stoupaer,nag euz a verc'h Filip an A[illegible] ouner, nag ivez euz a vugel all e-bed da baea[illegible] ar mestr. Grik ken-nebeud euz a listen ar vu[illegible] ho doa ho skol evit netra. Mad-sur ez a an [illegible] beteg-hen, mez depordit eun tammik c'hoaz.

« Lavaret a reamp, eme ar c'honterroller [illegible] war ar chifr, ez euz da baea pevar roll er [illegible] 1883 : evit ar fonsier, tud ha mobilier, dorojon[illegible] prenestou, patant ; evit aner : tud, kezek ha [illegible] ha gwiriou all, ar zoum euz a 31,013 lur 46 [illegible]

« Brema, e vezo eaz d'e-omp gwelet euz a[illegible] gement e tleomp kreski ar zoum-ze, evit m'ho[illegible] vezo ar vugale skol evit netra, hervez lèzen an[illegible] euz a viz meurs 1882.

« Ar *santimou-kresk* dre lur a vezo paet da[illegible] *sever an taillou,* hep preferanz e-bed evit den[illegible]

« Divèzatoc'h, ar ministr a verko, beb bl[illegible] ped *santim gresk* dre lur a vezo red d'ezhan, [illegible] m'ho devezo an holl vugale skol evit netra. »

Evel-se e komzaz ar c'honterroller e komm[illegible] G....; evel-se e komzo e pep kommun euz ar [illegible]

Iann Gubaer. — Ac'hanta ! Lan ha Silvest[illegible] penaoz e kavit-hu ho kavallen brema ? Komp[illegible] a rit brema petra eo ar skol evit netra, a veu[illegible] bremaik ?

Frammansouned diou gampr Paris ho deus [illegible] vet, evit doare, e voa ar bobl holl evel-d-ho[illegible] c'houi ho taou, pa ho deuz great ho lèzen [illegible] skol ar vugale, o tiskleria e vije evit netra. Ar sk[illegible] ze evit netra ? vantrechien ! Ia d'ezho ; d'e-omp[illegible] a-vad e iod ho deuz lakeat enn hor c'haoter, [illegible] vezo poaz ha koaz, a vezo tennet ar vaz anezh[illegible] lipat da unan-bennag. Da biou e vezo roet, Jer[illegible]

Jerom Fur. — Ne d-eo ket diez gouzout da bl[illegible] Iann ; da gement hini a bae taillou.

Herve Becmeur. — Penaoz a lavarit-hu, Jer[illegible] Sada-me, pa zonjan, a zo staget ouz-in, dre va[illegible] zer-ferm, kontribusioniou va mestr. Lakeomp n[illegible] meuz bugel e-bed brema da vont d'ar skol, hag

[illegible]me paea skol evit bugale ar re all ? Mestr [illegible]ar en deus pemp krouadur o tarempredi ar [illegible]ha ne baeo koulz lavaret netra, rak beva a [illegible]ouz he leve ha ne zalc'h nemet eun tammik [illegible]ar pez a zo red da gaout diou vioc'h, eur [illegible]eur c'harr hag eur *voitur* da bourmen. An [illegible]na a-vad a gavan eun tammik re. Karoulle !

[illegible]*om Fur.* — Ne c'houfac'h pe rafac'h, Herve. [illegible]se ema al lèzen, ha dre an hent-se e rankot [illegible]hag eeun c'hoaz.

[illegible]evit, Herve ! kaeroc'h a zo : en em glemm a [illegible]bae ket mestr ho touar kement ha c'houi, [illegible]l lèzen skol-nèvez ; da vihana, e pae eun dra-[illegible]nag.

[illegible]ma lavarfen d'e-hoc'h penaoz a ra va mestr-[illegible]zo eun depute euz ar *C'hostamchin* ? Hen-[illegible]Herve, ne bae netra an holl,ha koulskoude eo [illegible]mondian, pinvidik-parfon. Penaoz a gav d'e-[illegible]e ra he gont ? Choumet eo disher ; lod a [illegible]evelato ez eo dimezet. N'euz fors ! skol he [illegible]le iaouank, mar en deuz, ne ra dispign e-bed [illegible]han, ha d'in-me hep-ken eo e ra, rak bep lizer [illegible]ez, em meus kresk war va c'houmanant, ha [illegible]k war an taillou diout-hi, stropet bep-tro ouz-[illegible]ez.

[illegible]lèvit zo c'hoaz, Herve ? Va mestr a zo eul la-[illegible]treud hag a zo ; kalz euz he vadou a zo war [illegible]erest e Frans pe e Bro-Zaoz. Mad, o veza ne [illegible]r netra, evel a zo bet lavaret a-raok, diwar an [illegible]chant plaset er c'his-se, ne ket douget zo-mui-[illegible]en he hano war ar rollou, hag e c'hell eaz frota [illegible]zaouarn gwenn, enn eur ober lezennou d'e-[illegible]mp-ni.

[illegible]*aou an Heder.* — Ia, ia, Jerom, c'hoarzin goab [illegible]ho deuz great, frota ho daouarn ha gwalc'hi ho [illegible]uchen,enn eur efa banne goude banne da gas d'an [illegible]on ho diskoursou frammansouned fallagr, ma'z [illegible]i. N'ho deus tamm truez e-bed ouz-omp, ha beb [illegible]loaz e kreskont an taillou war ar vro euz a vi-[illegible]ionou.

[illegible]*Jerom Fur.* — N'hoc'h eus ket, marvad, Laou, [illegible]olet evez c'hoaz ous kement a ziouan diwar lèzen [illegible]skol nèvez?

[illegible]Kommun P..., mar kirit, ne deus ket kalz a vu-[illegible]le da vont d'ar skol, pa n'eus ket kalz a diège-[illegible]sou enn-hi ; mez douar mad a zo enn-hi ha, dre-[illegible]ar c'hadastr enn deuz he lakeat doun enn taillou.

[illegible]Mad, sonjal a rit-hu ne baeo nemet evit an niver [illegible]bugale a zo enn-hi er skol ? Tamm e-bed, paea a [illegible]lo ar *santimou* dioc'h ar roll, hag an arc'hant a [illegible]oio dreist ezomm he skol he-unan a ielo, dre [illegible]hodel *ar resever*, da Baris pe el leac'h-all. Kit [illegible]welet goude ! Ni,a zo e Breiz,a baeo ober skol [illegible]ar Barizianed ; ni,a zo war ar meaz,a baeo c'hoaz [illegible]vit skolia merc'hed kear er skolachou-braz. D-e-[illegible]mp brema d'ar re baour, ha gwelomp penaoz e [illegible]roïo ar gount gant-ho.

Koulz ha me e c'houzoc'h, amezeïen, e-touez ar bobl breman, n'eo ket skanv beac'h ar paour da zougenn. Mad, ema o vont da bouneraat-mort beb bloaz.

Eur merour, eun artizan, eur paour o veva dioc'h ho devez, ho devoa a-raok skol d'ho bugale evit netra.

Gant al lèzen-skol nèvez n'ho devezo mui, rak evit lavaret ar wirionez, ar re-man a baeo skol evit ho bugale ho-unan, hag ouspenn a baeo c'hoaz skol evit bugale ar re all, evit bugale ar re binvidik.

Setu ama penaoz :

Lakeomp ama, amezeïen, ez oun pinvidik, e c'hellen araog al lèzen-skol nèvez, hag e c'hellan brema c'hoaz paea skol evit va bugale. Mad, me ne baïn ken nemet eun nebeudik evit-ho, rak va amezek a zo paour a bae lod evid-on ; eun all, paour ivez, n'en deus krouadur e-bed, a bae he lod evid-on ivez, hag an hini a zo braz he vugale a bae c'hoaz evid-on.

Ha ne ket eul lèzen leal, lèzen ar skol nèvez evit netra a laka an holl da baea, hag ar paour evit ar pinvidik ? Piou ac'hanoc'h, amezeïen, a ve evit va dislavaret ?

Herve Becmeur. — Den e-bed a-vad, Jerom. Karoulle !

Skrifa a rear euz ar gear a Droyes, ar 6 euz a viz mae :

« Enn noz-ma, an tri c'her : *Bevet ar Roue !* a zo bet skrifet e lizerennou euz a 80 sentimètr ha peinturet gant eol war diez ar gommun, hag ivez war diez ar republikaned vrasa euz a gear.

« An dud, dastumet a-vanden, a c'hoarze o sellet oc'h ar polis ne voa ket evit dont a-benn da *efasi* al lizerennou.

Dounoc'h eget gant eol er vein galet, e lakaïo ar Republik hano ar Roue da vont e kaloun kement den onest a vezo e pevar-c'horn ar vro.

Eun den mèzo out-han he-unan :

He dok a zo kouezet er fank, hag e lavar d'ezhan :

— Ma plegan d'as tastum, e kouezin; mar kouezan ne vezin ket savet gan-ez. Mad ! choum aze.

Eun Eskop eun dervez a c'houlennaz digant eur paotr :

— Hag ar gonfirmasion a zo red evit beza salvet?

— Oh ! ne d-eo ket, aotrou'n Eskop, mez pa gaver an dro da gaout ar zakramant-ze, eo mad he baka.

— Lavaret mad, va faotr !

Eun nebeud goude, an Eskop-ma a c'houlen digant eur plac'hik ha red oa sakramant ar briedelez evit beza salvet.

— Ne ket, aotrou'n Eskop, mes pa gaver an dro da gaout ar zakramant-se, arabad eo choum heb he baka.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Encore une semaine mauvaise, les cours ne peuvent décidément pas se relever, et cependant les capitaux sont abondants, mais ils s'éloignent des valeurs ordinaires qui avaient précédemment leur confiance, on n'ose acheter à des taux qu'on considère comme trop élevés encore, et on attend.

Nous croyons que c'est dans ces moments-là qu'il faut savoir acheter et c'est vers les bons placements que nous dirigeons dans ce cas-là l'attention des personnes qui veulent bien nous consulter. Mais où sont les bons placements mon Dieu ! Chaque jour apporte au marché des éléments nouveaux. On fait souvent un bon placement en achetant des valeurs dépréciées, et on fait quelquefois un mauvais placement en achetant les valeurs les plus justement appréciées, si on les prend à des cours trop élevés. Agissez donc selon les circonstances, selon les occasions.

En première ligne, nous placerons comme toujours le Crédit foncier dont les obligations offrent avec les chances de tirage au sort une véritable séduction, on sait que les titres de cette Société sont hors de pair et de toute sécurité.

Nous rappellerons aussi les titres de recouvrement des créances provenant de l'Octroi de l'île de la Réunion, ce n'est pas une affaire ordinaire, elle ne présente pour ainsi dire pas d'aléa, elle est faite en petit comité, et tous les adhérents ont la presque certitude de doubler ou de tripler les capitaux engagés.

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE
SOCIÉTÉ ANONYME
Au Capital de : 1,200,000 francs
PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

ASTHME
Oppression, Catarrhe,
Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL.
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Prix de la boîte 5 fr. envoi franco Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

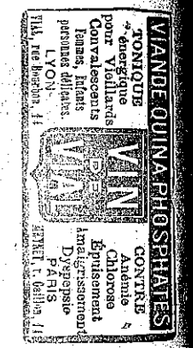

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Pâles Couleurs
Anémie
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
50 pour 100 de REVENU PAR AN
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

ADIWEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 24) AR ZADORN, 16 A EVEN 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamachout a gue bezan great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hen-ken.

D'ezhan livez ouz bezan kaset bliziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit bezañ republikaned. Eur republikan, mar en deus soudan c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 16 a viz even 1883.

Ar Republik, he-unan.

N'emaoc'h ket, Bretouned, n'ho peus klevet, gweach pe weach, komz euz ar re lovr a loa enn amzer goz.

Ar re-ze, dioc'h-tu ma stage ar c'hlenved heuzuz, al lorgnez, enn-ho, a veze kaset euz a-douez an dud iac'h, ha dastumet, pep-hini enn eul lochen, da veva eno ho-unan gant ho c'hlenved, dilezet a-grenn gant an holl beteg ho maro.

Setu eno brema, Bretouned, stad hor bro-ni, kaera bro a zo bet war an douar dindan he Roueed pe he Rouanez.

Ar c'hlenved heuzuz a zo kroget enn hor bro, a laka ma pella diout-hi kement bro iac'h a zo enn Europ.

Hor bro, gant ar Republik, a zo hevel c'hoaz oc'h eun ti a ve kroget an tan-gwall enn-han. Evit miret na grogfe an tan-ze enn tiez-all, zo stok outhan pe dost d'ezhan, petra rear, pa weler ne c'heller ket he vouga gant an dour ? Neuze, tud kalounek ha dispount a zao, a-enep pep moged fleriuz ha pep fo grisiez, war ar mogeriou gant benvegou pe binviachou ar re greva a gavont, evit diskar an ti enn he boull, ha trouc'ha evel-se, koulz lavaret, etre an ti a zèv hag ar re-all ne reont ket.

Evel-se a ra ar poblou brema da Republik hor bro, a zo ivez kroget enn-hi tan-gwall an difeiz hag an diskianted.

Gwelomp ha gaou eo, Bretouned, ar pez a lavarer d'e-hoc'h ama.

Ar poblou enn-dro d'hor bro a en em glev enn hon enep evit trouc'ha dioc'h an tan-gwall, pe, mar kavit gwelloc'h, evit en em viret dioc'h klenved gouarnamant hor bro, dioc'h lorgnez tud an revolusion.

Enn unan euz a gamprou Pariz, ez euz bet goulennet digant eur Ministr, eur pennad-zo, petra voa an enkleo-ze a glevet enn hon enep, o font dioc'h ar broiou all ? Lavaret e voe d'ezhan displega eno dirak an holl ar pez a dlie gouzout, dre he gannaded, diwar-benn ar c'heleier a rede.

Ar Ministr war gement-se, Bretouned, a lankaz anzao dirak ar gampr ne c'houie netra nag hen na kement hini a baet, evel kannaded, en broiou estren.

Ha perak ar Ministr-ze ne c'houlennas ket euz ar gement a dremen enn dro d'e-omp ? O ! vezan en deuz gouarnamant ar Republik, migoun erbedi e neb bro. Dre gement-se, ec vez gwelet rez-ompi brema, evel ar re lovr gwechall, bdilezet gant an holl. Tud ar broïou all, enn eun c'hoarzin d'e-omp a lez republikaned hor gouarnamant da oberi hor bugad hag ho fompadou etre-z-ho, ha da c'houezo ho bruchedou bouroun, evel sparfelled ne c'helfent beva anez dispenn, kignat ha krignat. Neuze goude c'hoarzin, pa welint ez omp dic'hoadet, ken dinerz ha ken diskarn, ne vezimp mui, kaer hor be evit en em zifenn ; ia, neuze e vezo deut ho zro da zont war-n-omp a-vanden. Neuze, tud keiz ma z omp, ne gavimp tu d'en em repui, na den da zont d'hor sikour, nemet Doue hag ar Roue a deule.

An dra-ma a dle diskouez dija a-vrema d'an dud a skiant petra eo gouarnamant ar Republik. Marteze, e vezo gwelet sklearoc'h c'hoaz petra eo bremaïk.

Ama e ve mad d'e-omp gouzout peraki ez omp dilezet evel-se, ne ket gant eur bobl na gant daou gant an holl boblou zo, evel ma ye ar vosen ? Doue ra viro ! enn hon touez ?

Eur vez eo evid-omp, mes eun danjer eo sivez ma tigorfe brezel.

Eur republikan-bennag, war gement-se, evit didamall he vreudeur, a gredo lavaret : « Pa anavezomp hor maleur hag hon dizenor, e tlefemp serra kloz hor ginou ha choum hep lavaret ger diwar-

benn traou ker mezuz. Evit ar pez zo sklear eo ne d-eu hor maleur hag hon dizenor nag euz ar Republik nag euz a-berz ar re he gouarn; dont a reont hep-ken euz a vrezel ar bloaz 1870 ; ha den e-bed ne d-eo da damall, nemet gouarnamant an Impalaer Napoleon III.

Ar republikaned a lavar hag a gomz evel-se.Hag ar wirionez, Bretouned, n'ho dislavarfe ket ?

Emaomp er bloaz 1883. Trizek-vloaz a vezo hep dale ma'z omp bet diskaret er brezel a-enep ar prus. Mad ! ma teufe hor maleur, dizenor hor bro hag hon dizenor hon-unan euz al lamm braz a voe neuze distaget ker mortal diouz-omp, ma'z omp abaoue dilèzet gant an holl boblou, an dra-ze a ve eun dra ha ne ve bet c'hoarvezet biskoaz, hervez an istor, nemet gan-e-omp-ni, neuze hep-ken da genta.

Mez, ne ket gwir e vemp-ni bet ken dizenoret-se, a-baoue ar bloaz 1870 bete vrema, abalamour d'ar brezel-ze; rak diou pe deir gweach abaoue hor bije kavet mignouned, m'hor bije bet c'hoant.

Ne lavarer ket an dra-ma a-vad, ententit, nemet euz an amzer a-raok ma teuaz ar republikaned pur, pevar bloaz a zo bremaïk, da c'houarn hor bro.

Eun dra-bennag a zo c'hoaz da lavaret.

Perak Bismarck, Ministr braz ar Pruz, ne fell tamm e-bed d'ezhan, na brema nag abaoue m'emaomp dindan krabanou krank ar Republik, klèvet hano e-bed e teufe hor Roue d'he vro ?

Perak ? O veza ma c'hoar gwelloc'h eget den-all er bed, ma ve Herri V war an tron enn hor bro, ne ket mignouned a ve diouer anezho d'e-omp antronoz, e-toues poblou an Europ ha pelloc'h zomui-ken; hag e ve marteze, ouspenn, red neuze da unan-bennag dislounka he damm hep breugeudi.

Mar goar brao Bismarck an traou-ze,estreget-han a c'hell ho gouzout.

Kement-se holl : na brezel ar bloaz 1870, nag aoun Bismarck na d-eufe hor Roue d'he vro, na kement a ra pe en deuz great beteg-hen evit ma c'hello ar Republik hor peur-laza ; an traou-ze holl n'int tamm e-bed ar penn-abek euz hor mez, euz hon dizenor, euz an dilez a ra an holl ac'hanomp. Nann, nann, ne ket dioc'h an tu-ze eo d'e-omp klask ; hor mez, hon dizenor, hon dilez ne gouezont nemet war bennou ar frammansouned a c'houarn hor bro brema ; dont a reont euz al lezennou fall ha stank ho gweler o voti bemdez, abaoue pevar bloaz zo,a-enep ar feiz, ar relijion, a-enep Doue he-unan.

Hor bro, dindan gouarnamant ar frammansouned, a zo bet hag a vezo bepred lèzet he-unan da zifuilla he c'hudennou fall ; an dra-ze a zo gwir evel an Aviel.

War gement-ze, klèvit eun dra all c'hoaz, Bretouned kristen, ha n'hen ankounac'haït ket, mar gellit, bep-tro ma viot galvet da voti.

Hor bro a zo lakeat d'ezhi gant Doue beza *dindan pep Roue gwirion, ar genta e penn an holl broïou ;* pe, *dindan pep Republik, beza war-lerc'h an diveza euz ar poblou.*

Setu aze ar wirionez, ha ne d-eo ket bet dislavaret gant an istor biskoaz.

Ar wirionez-ze a zo savet, evel ma lavarfet eur c'hef diwar diou c'hrisien, a-enep-kaer an eil d'eben : eur c'hrisien vad hag eur c'hrisien fall.

Ar Roueed pe ar Rouanez, me a lavar ar-re anezho a zo bet ganet euz a c'hoad iac'h ar Roueed koz, ar re-ze ho deuz holl, a-zalek ar c'henta, Klovis, beteg an divèza, Charles X, karet ho bro ha tud ho bro ; hag ouspenn, harpet ar relijion hag an Iliz, dre ar frankiz a laoskent gant-ho, dre ar skoaz a roent d'ezho, pa veze red, a-eneb ho enebourien, pegen huel-bennag e c'hellent beza.

War an dra-ma, Bretouned, e ve brao gwelet skouarneïen ar Republik oc'h heja ho flipou hirr, ha bravoc'h c'hoaz ho c'hlèvet o tislavaret an istor, ma vent evit en em zic'hoakolia dioc'h ar gaou, eat enn-ho dounoc'h evit an teureuk e kroc'hen ejenned-koz.

Hou-ma, ar c'hrisien genta-ma eo an hini vad, grisien ar Roueed.

D-eomp d'an eil, da welet petra eo.

Republikaned ha frammansouned, didostaït ama ma vezo klèvet gan-e-hoc'h ha karet hoc'h eus-hu ivez biskoaz ho pro ha tud ho pro, evel ho deuz great ar Roueed bepred ? Lavarit freaz ha roet hoc'h-eus-hu biskoaz ivez liberte pe frankiz d'an Iliz ha d'ar relijion ; hag ho skoasiet pe ho difennet hoc'h eus-hu eur weach-bennag ?

Mar gellit diskouez sklear an dra-ze d'ar bed, a enep ar brud hoc'h euz, evit neuze e tisfac'h pignat dreist ar Roueed ; ar pez ne glaskit tamm e-bed.

Brema, marteze, ho toare-c'houi da garet n'eo ket hevel oc'h doare ar re-ze. C'houi a zo ar brud e karit an dud, ne ket evel-d-hoc'h hoc'h-unan, abalamour da Zoue, pa anavezit Doue e-bed ; mez, ho c'haret a rit evid-hoc'h hoc'h-unan hag evit netra ken. Setu penaoz :

Ar brud-ze a lavar ez oc'h tud impar da zivoeda ar c'histin ha da lezel ar c'hlos gant ar reou-all ; lavaret a ra e c'houzoc'h, ouspenn, forani arc'hant ha madou ar vro, da greski beb bloaz he dle euz a veur a gant milion ; ar brud a zo zo-ken e karit ar relijion hag he ministred o serra an ilizou, o kas kuit ar frèred hag ar seurezed euz ho zies-skol, ar venec'h euz ho c'houentchou, ar veleïen euz a ospitaliou ar re glanv hag euz an arme ; ar brud a zo e vir ho lealded oc'h ar varnerien da renta justiz ; e klaskit miret ivez oc'h an eskibien hag oc'h ar veleïen da ober ho dever e-kever eneou ar vugale, a fell d'e-hoc'h-c'houi da zaoni dre ho skoliou

hag ho levriou milliget ; ha pa na c'hellit miret, ema ar brud e kemerit dre laer an tammouigou arc'hant a roer d'ezho da zigoll laeronsiou ar republikaned kos-se a heuillit ho arwesiou, evel bugale marmousien ; ar brud a zo e virit oc'h an Aotrou Doue da vont euz an iliz, deiz he c'houel-braz, da rei he vennoz d'ar gristenien.

Petra lavar c'hoaz ar brud diwar ho penn ? Re a labour a ve ma rankfet niveri, hini hag hini, torfejou ho karantez-c'houi oc'h kement tra-vad a zo.

Ia, mez ar brud-ze a zo gaou,a lavaro unan-bennag.

Ar brud-ze, gaou ? Diskouarn ar re veo a glev hag ho daoulagad a wel petra ra bemdez ar republikaned brema. Hag an istor, petra lavar euz ar republikaned-koz ? Ar re-ze, eme-z-hi, a ioa kre, evel bleïzi, da zispenn kement a ioa mad enn ho amzer. Istor ar re zeou-goz hag istor hor republikaned-ni hirio, n'emaint ket pell an eil dioc'h e-ben. Ha pa na grignfe hor re-ni pep vad, nemet evel merien, n'emaint ket kalz, evelato, war-lerc'h ho zadou-koz, ar bleïzi.

Dioc'h a dleit gwelet brema, Bretouned, an eil c'hrisien-ma, grisien ar republikaned, ne ket hevel na tost oc'h ar genta. Ar genta n'euz bet savet diwar-n-hi nemet mad d'ar vro,e-pad ouspenn trizek kant vloaz. An eil ne deuz biskoaz ganet nemet drouk, eun drouk spountuz a-vad,e-pad nebeutoc'h evit tregont vloaz ma'z eo bet beo an teir Viganna. An teïr-ze, gwisket e ruz, a zo ruz ho daouarn ha ruz ho zal gant goad an dud vad ha santel ho deuz lazet-stank e pevar c'horn ar vro. Setu e pe zoare e tiskouez atao ar republikaned ho c'harantez oc'h ho bro hag oc'h tud ho bro.

Nemet sot-pitill pe zall-poch e ve eun den, ec'h anavezo brema ar wirionez,eo kant ha kant gweach-all gwelloc'h d'hor bro beza dindan gouarn eur Roue, eget dindan ar Republik.

Klèvit c'hoaz, Bretouned : petra ziskouez ar revolusionou a c'hoarvez ken-aliez enn hor bro ? Eur wirionez-all ha ne zislavar tamm e-bed ar gwirionesiou a-raok.

Ar revolusionou-ze a ziskouez eo Doue a c'houarn ar bed, hag e fell d'ezhan, dre-z-ho, ec'h anavesfe ar poblou emaint dindan he zourn, evel poultren enn avel ; ho zevel a ra, evel ma kar, pa dostaont out-han dre ar feiz hag ar garantez ; ho diskar a ra ivez d'an douar, pa bella ho c'halounou ien djout-han.

Ar wirionez-ma a zo skrifet e penn istor an holl boblou ; ha dreist-holl, e penn istor ar poblou kristen.

A-raok peur-lavaret, eur ger c'hoaz, Bretouned.

Piou ar poblou a zo enn dro d'e-omp hag a weler o floura ho c'hein da frammansouned hor Republik-ni ? Hag hor mignouned gwella int, ar Zaoz ha Bismarck? Hag ar re gristena int ivez? War gement-se, n'euz nemet gwelet petra reont enn ho bro d'ar gristenien gatholik.

Neb a lennfe kazetennou ar revolusionerien a ziaveaz hor bro, ne welfe enn-ho seurt tra nemet meuleudiou d'ar republikaned,ha komzou trenk da Vro-C'hall,hor bro.Ho ardou a ve lavaret enn truez, ha ne d-int, e gwirionez, nemet arwesiou da guzet ar joa a zo enn ho c'haloun, o welet hon diskar bemdez izeloc'h-izela. Arwesiou a gasouni ouz-omp n'eo ken ho c'homzou ; anat eo, rak, pa glèvont hano euz ar Roue, pa glèvont e c'hellfemp gant-han heja c'hoaz hor lorgnez ha beza pare, neuze a-vad e savont var ho hellou da dec'het buan, evel c'has-gaol, etre divesker Bismarck.

Dre gement-ma, eo sklear a-walc'h ez eo hon enebourien a-ziaveaz a zo, hep-ken, mignouned hor republikaned-ni.Perak ? O veza n'euz dreist ar re-ma da rivina na da ziskar hor bro.

Mez, eme unan-bennag, hag ar gristenien a zo er broïou-ze, petra int enn hor c'hever, petra zonjont ha petra a lavaront ac'hanomp ? Petra, int ? Tud int ha ne c'hellont kaout fisianz e-bed enn eur c'houarnamant n'en deus ken nerz, nemet da ziskruja ha da zismanti pep tra vad a ioa enn he raok.

E gwirionez, penaoz e ve fisianz ar broïou all e tud hag a zo evel ho-boed pemdiziek, koulz lavaret, dic'hoada, diskolpa ha dibri Eskibien, beleïen, menec'h, frèred, seurezed ha kristenien, beteg ar vugale ?

Penaoz, kristenien ar broïou all ho defe-hi fisianz enn eur vro a lez he c'hurunen a c'hloan da veza souillet, war dal traou a zo eur vez ? Perlez ar gurunen-ze a zistag bemdez hini hag hini ha, dre ma kouezont, ez eont gant ar moc'h.

Er stad m'emaomp, mar pad eun nebeud c'hoaz, e vezimp ouspenn goapeat ha disprizet evel brema; great e vezo ac'hanomp ar stad a rear euz a loened, bet kaer ha kre gwechall, ha brema deut gaignet da laza. Neuze, kement pobl a vezo er bed a regredo e vezo ho gwir dont da rei deomp peb na daol dant ha peb a daol troad warlerc'h.

Oh ! na kaera tra eo ar Republik e kement ze ! gant-hi an holl ho deuz liberte, an holl zo pinvidik hag euruz, hag ar moc'h a zebr perlez.

Klenved ar gear hag eun tamm bara segal.

Enn derveziou kenta euz a viz c'houevrer, ster bloavez trubuilluz-ze, 1871, eur mobil iaouank euz a Vreiz, ar rest euz hor gwella arme, armea ar c'hreizte, a voa gwall-glanv enn eun hospital, e *Genèv*, er Suiss. Ar ienien, an trubuillou hag an diènez a bep tra, ho doa diskaret an den kre-ze ; ha brema an anken, a c'halver klenved ar vro, a 'zee d'he beur-bilat. Ar bugel keaz en doa lèzet war lanneïer Breiz he dad, oajet a zek vloaz ha tri-ugent, he vamm oajed ive hag he c'hoar.

Tri breur d'ezhan, ho devoa ive dilèzet ti ho zud evit difenn ho bro gwasket ; hag abaoue ar mision hirr ne c'houie ket petra oant deuet da veza. Setu aze ar pez er c'hase d'ar bez.

Eun devez en devoa lavaret d'eur c'hen-seurd d'ezhan : « Me garfe a-vad gwelet va zad. » Hag he genseurd ha skrifa dioc'h-tu d'he dud. Al lizerze a gave he gerent nec'het braz war stad ho bugel, eat pell diout-ho. Beo e voa c'hoaz; marteze e vo gellet he zavetei. Hag an tad, daoust d'he zek vloaz ha tri-ugent, a z-eaz enn hent. Etre gweled Breiz-Izel ha *Genèv* a zo eur gwall-bennad hent ; ouspenn, an hentchou a oa leun gant ar zoudarded o vont hag o tont gant an *arzao brezel*. Evel-se, an hent a oa hirr ha poaniuz. Ne voa ken hano gant an tad, nemet da welet he vap, marteze d'her savetei; netra na zalc'he an tad ankeniet.

Kerkent ha m'en em gavaz e *Genèv*, ez eaz da welet he vap :

— « Ah ! va zad paour, setu c'houi ama ! Brema me a c'hello mervel, » a lavaraz ar map d'he dad. — Nann, ne varvi ket, me c'houezo da ziframma euz a skilfou ar maro ; da vamm a c'hortoz ac'hanoud ; da vreudeur zo o vont da zistreï d'ar gear ; arabad fall-galouni, va map ; te n'oud ket klanv, digaset em meuz arc'hant gan-en, ha prena a rin d'id boed mad ; dibri a ri hag e vi pare. — Nann, va zad, a lavare ar paotr, n'em meuz mui a naon ! deac'h c'hoaz e voa digaset traou mad d'in, ha n'em meuz ket gellet ho zanva. » Hag e kouezaz war he wele, skuizet gant ar gaozeadennik-ze ; hag an tad paour dioc'h he du a lèze he benn da goueza war bouil he galoun. Daoust ha red e voa beza bet kement a boan da c'houzanv, evit kaout eur c'horf maro da gas d'ar gear ?

Enn eun taol-kount, eur zonj a sklera he spered; furcha a ra he valetenn-hent gant eun dourn; tenna a ra anezhi eun tamm bara du, eun tamm euz ar bara a zebr ar vreizaded-kouer. « Sell, a lavar-hen, da vamm eo e deuz meet anezhan. » Ar bugel d'ar geriou-ze a zav war he goazez. he zaoulagad teval a zigor frank, hag oc'h astenn he zourn: « Roït d'in, va zad, a lavar-hen, roït d'in ; naoun am meuz.» Kas a ra an tamm bara du-ze d'he c'hinou ; lounka a ra anezhan, he zivoc'h dislivet a zeu ruz-glaou gant ar goad ; hag, enn eun taol, e skouez eur berad daelou euz he zaoulagad. « O va zad, a lavar-hen enn eur vont d'an daoulin ! roït c'hoaz d'in, he-man zo ken mad, bara ar gear eol »

Saveteet a voa ar paotr. Pemzek dervez goude, he dad a zigase anezhan da Vreiz ; hag epad an hent, e lavare alies : Peur en em gavimp-ni er gear evit dibri bemdez bara hon ti ?

Diwallomp, Bretouned, oc'h ar republikaned, gant aoun na vemp kaset gant-ho c'hoaz da zibri bara ar broïou all, evel ar mobil-ze e 1870 ha 71.

Pa z aimp da voti, brema da viz eost evit ar C'honseil jeneral hag ar C'honseil arrondissamant sellomp mad ouz ar re a c'houlenno hor mouesion

Digoret a zo brema eur brezel enn Tonkin, mes a hini a zo lazet dija. Piou a ra ar brezel-ze ? Piou en deuz he dennet war hor bro ? Den e-bed, ne met ar Republikaned !

Diwallomp mad oc'h ar re-ze, va zud keiz, lavaret a reont ez int tud a urz. Ia, da ! emaint adarre evel e 1870 ha 71, o klask dastum arc'hant diwar ar c'horfou maro. Evid-oun-me ne roïn ket v mouez da eur republikan.

Unan euz a vobiled Kemper bet e Paris e 1870-71.

Eur bugel a galoun.

SKOUER D'E-HOC'H DA HEUILLA, MA VE TRO PAOTRED BREIZ

Eur gazeten c'hallek, l'*Espérance de Perpignan*, a gount ar c'hourinadek a voe, n'eus ket pell, etre eur paotrik hag he vestr-skol laïk.

Skol ar baotred, eme-z-hi, a zo enn he fenn, enn Opoul, eur mestr hag a rear Chauvenet anezhan. He-ma, a-raok ma teuaz moug ar Republik war-n-han, ne veze gant-han bemdez nemet hano euz ar Roue. Dre eno, e voe gellet, hep c'hoezi, he vunta dre an nor er meaz euz he di-skol.

Kaset kuit hag hep grinsen brema da lakaat etre he zent, ar paour-keaz en devoe naoun. An naoun a zo kre, an holl her goar, ha gwelloc'h c'hoaz ar bleïz, pa vez diskennet he vouzellou goullo, doun enn he gof. Neuze, al loen-ma a ia da glask he damm er meaz euz ar c'hoat, ha gwaz a-ze da-neb en em gav gant-han da genta, rak ha pa ve eur republikan, bleiz-all, e ve, ar pevar droadek, mar gell, ne respeto ket he vreur daou-droad, ha pa ve ruz he varo.

Evel ar bleiz-ma oa Chauvenet brema, red mad d'ezhan, ar c'heaz ! plega he douchen goz ha trei he rokeden war an tu-enep, gwella ma c'helle, pa na falveze ket d'ezhan dibri c'houiled evel al louarn, na gouzanv eun tamm naoun evit kaout al liberte da vont a eneb ar *juloded* euz a Baris.

Evit krenna berroc'h an istor, Chauvenet a c'hellaz pignat adarre, ne ket war eur marc'h, mez war gazek Biganna, dre atant he dad-kaer, a lavar an dud, a grogaz enn eur c'har d'ezhan d'he winta. Ar pez a zo sur eo, abaoue m'eo bet eur pennad var droad, ez eo direudet-kaer liven he gein, kresket ton hag enkleo he vouez, ha digoret-frank porrastel he spered, evit doare serret re-gloz a-raok. Ne ket eur zouez, tamm ebed. Klaskit er vro eun azen, an azena a ve kavet, ha nemet e c'hello lavaret eo republikan, a zo kement hag a ranker evit digas dioc'h-tu enn dro d'ezhan d'he lipat, ezen-all republikaned a grio oc'h an holl, a-leiz ho c'hornaillen, eo ho breur nèvez eun doktor.

Chauvenet ivez brema, taolet gant-han he voned

eist ar c'harz, a glèver bemdez o kana, kaeiz eget na ra eostik e-bed. Mez, e-touez an gan, ne gav hini e-bed ken dudiuz ha

Bevet ar Republik !

nionez, Bretouned, kement ibil fall a c'houiement ael-karr dilard a chourik, kement frakel doull kalatrez a stolok, o trei-gourhe muduren merglet, an traou-ze holl, ha kalz gant-ho, a glèver enn amzer-ma o kana : *ar Republik !* Ha perak ivez ne rafent ket, euz distag da Chauvenet da lakaat he vugale al er skol : *bevet ar Frans ! bevet ar Repu-* Evit ar Frans c'hoaz, eo mad krial : *ra vevo hag hirr amzer!* mez ar Republik ? Salo e ve floultret war he fenn, ne ket varc'hoaz, hirio, ntu...! — E pe-leac'h, e pe-leac'h ?— Foeltr o, e toull mordoz siminal braz an ifern, mar ac'hano eo deut, ha ne rafe ket fall distrei gear, ar c'henta ar gwella.

oude kement-ma, eo red lavaret ne deuz skol e-bed d'ar baotred enn Opoul, ha, dre-ze, ar nt a rank, enn despet d'ezho, kas ho bugale mestr Chauvenet.

hauvenet, evel hoc'h euz divinet-marvad dija, a hier brema war moue kazek Biganna-vihan. Hour gazek eo a lavaran, ne ket re-reiz atao, rak tamm eo tig dre natur. Chauvenet, evelato, heh e-bed raz-hi, a choum brao-braz ha sounn war chein, ha ken eüruz eo zo-ken, evel a zo lava- ma'z eo da ha joa gant-han kana bemdez soun iganna. Ne ket a-walc'h d'ezhan kana he- an, ar vugale a zo er skol gant-han a rank dis- out-han, peb eil ivéz. Enn ho zouez ez eur paotrik, Jopik Bernadonat, ha ne zao morhe vouez huel tamm e-bed. Dre-ze, ar mestr hauvenet en deus taolet he *imor* war-n-han, hag eun dra-all c'hoaz a ziskouez kaloun ar mestr, eza n'en deuz ar paotr Jopik tad er bed d'hen enn; he dad a zo maro.

He vamm a-vad, grek a feiz kre, o klèvet gant map pe seurt buez a vez bemdez er skol, a zigrons out-han lavaret ger republikan e-bed ken. map a lavar e sento. An difenn-ze a reaz ivez gerent-all da vugale *Opoul*.

Daou zervez goude, Chauvenet, imor enn he orf hag enn he c'hoariou, a lavar d'ar paotr Berdonat : lavar evel-d-oun war va lerc'h :

Ar mestr. — Bevet ar Frans ha *bevet ar Repu- lik !*

Ar paotr. — Bevet ar Frans ha *bevet Doue !*

Ar mestr a ra eul lamm, o ficha he reglen houn war lerc'h ar c'heillen. Ha krial a ri-te dioc'h- *bevet ar Republik*, pe e paki... ?

Ar paotr. — Nann, ne griin ket !

Ar mestr e kounnar-ruz, evel kazek-tig Biganna, grog e kabiez ar paotr hag en treïn eur pennad hano: Kri dioc'h-tu, mar kerez, pe diouall ouz-in !

Ar paotr. — Bevet ar Frans ha *bevet Doue !*

Ar mestr. — *Bevet ar Republik !*

Ar paotr. — *Bevet Doue !*

O welet ar paotr ker stard enn he lavar, ar mestr a sko gant-han, her sach beteg an nor oc'h he c'hourdrouz euz he reglen houarn, hag o lavaret her c'haso kuit. Ar paotr keaz a ouel ha gant he imor, a lavar etre he zent : *Krevet ar Republik!*

Chauvenet, pounner-gleo eun tamm, a entent *bevet*, e-leac'h *krevet ar Republik* ! Kountant neuze, e kas Jopik er meaz, hag e tistro da gaout ar vugale-all enn eur c'hoarzin, an ear d'ezhan da lavaret, o sellet out-ho peb eil : « Ac'hanta, paotred, ha n'oun-me ket eun den !

Ar vugale ne reant nemet diroll da c'hoarzin an eil goude egile, rak klèvet mad ho doa Jopik, ha Chauvenet, an diod, ne c'houie ket perak e c'hoarzent.

Mamm Jopik Bernadonat, pa glevaz, a dridaz he c'haloun, a bokaz d'he map, hag hen dalc'haz diwar neuze er gear.

Tadou ha mammou ha bugale Breiz, ha ne ra ket a vad d'e-hoc'h klèvet skoueriou ker kaer aberz bugale ?

Bugale a skiant e skol mistri diskiant.

Gant piou eo bet great lèzen nèvez ar skoliou ? Gant deputeed ha senatourien republikaned hepken.

Ar re-ze, n'euz fors piou ha ped int, a c'heller, e gwirionez, lavaret tri dra d'ezho :

Da genta, ez int bet kaset da Baris gant nebeutoc'h evit an dregontved euz a bobl kristen hor bro ;

D'an eil, gant an dregontved falla, a dra-zur ;

D'an trede, n'int ket bet kaset di, gant hini e-bed euz ar re ho deuz ho hanvet, evit ober d'ezho eul lezen hag a zo a-enep ho mad, evel ma'z eo a-enep mad an holl, elektourien hag all.

Den e bed, mar d-eo leal ha gwirion, ne ve evit dislavaret an tri lavar-ze.

War gement-se, sonjit mad brema, Bretouned, ha gwelit pegement a skiant a dlie beza dindan krogen ar pennou ho deuz great al lèzen skol-ze, o kredi e teujent gant-hi a-benn da vouga ar feiz enn hor bro, dre ho skoliou milliget.

Piou a zislavaro n'eo ket great al lèzen-ze a-enep Doue, n'euz hano anezhan, nemet evit lakaat he hano er meaz ?

Piou a zislavaro n'eo ket great al lèzen-ze a-enep ar relijion hag an Ilis kristen bannet, evel he ministred, er meaz euz ar skoliou ha lakeat, enn ho leac'h, en despet d'an *neutralité lavaret*, levriou bihan ha ne d-int, enn eur c'hiz pe c'hiz, nemet katekismou an diaoul ?

War zigarez skolia ar vugale, al lèzen a lavarer,

a ia da doulla doun kaloun an holl gristenien ; ha gwassoc'h c'hoaz, en drac'hell, kaloun ar re baoura enn ho zouez.

Al lèzen-ze, re sklear da welet eo, a zigoro kabal war gabal er vro, ha, da fin an abaden, a roïo beac'h d'ar Republik.

Ha penaoz an dra-ze, a c'houlenno unan-bennag? Setu ama penaoz : ne glèver, euz a gement korn a zo er vro, nemet ar c'heleïer o lavaret bemdez an droug a c'hor e gweled kaloun ar bobl kristen, evit ar boan hag an dismeganz a c'houzanv dre al lèzen fall-ze. Goazed, merc'hed, bugale, paour ha pinvidik, holl ec'h anavezont brema e fell d'ar republikaned ober sklafed anezho, dre ar moustra hag ar brezel a reont e pep leac'h evit ar skoliou.

Evelato, ar republikaned, an darn-vrasa anezho, a ia, a-benn-kaer, war ar bobl ha war he feiz, evel tirvi-gouez pennfollet, a glaskfe diskar eur pez karrek gant ho c'herniel. Ho c'herniel hag ho fennou a dorrint, ha karrek feiz ar bobl, e-leac'h koueza, a startaïo war he diazez. Doue a c'hoar petra a ra.

Binviachou etre he zaouarn, ar republikaned, dall ha bouzar, ne welont na ne glèvont netra euz ar c'helennou a ro stank ar bobl d'ezho, enn he iez, hag enn eun doare koulskoude hag a dlefe digas skiant d'ezho. Digas skiant d'ar re-ze ? Ia da ! evel da eur c'hrank a wel enn he gichen eur vrinigen stag oc'h eun higen d'he baka.

Setu pe zoare kentelliou a ro ar bobl d'ar republikaned :

Ama hirio, eur mear hag he gonseil, o sevel gant tadou bugale ho c'hommun, a zalc'h ar grusifi er skol, en despet d'an inspekteur ha d'ar Prefet. A-hont, varc'hoaz, an tadou hag ar mammou a fell d'ezho ne ve ket sentet oc'h al lezen, hag a c'hourc'hemen d'ar mestr ober skol gatekiz ha lavaret ho fedennou d'ho bugale, pe e tennint holl anezho digant-han. Du-ze, pelloc'h, ar vugale a gemer ho levriou ha kuit gant-ho, pa na fell ket d'ar mestr ho lezel da lavaret ho fedennou. Enn eur skol-all, eur paotr a freuz e mil damm, o senti oc'h he gerent, eul levr koundaounet lakeat etre he zaouarn gant he vestr-skol.

Ne lenner ken bemdez er c'hazetennou nemet skoueriou kaer ar seurt-se, ha kalz a re all, koulz pe well, ne c'hellfet ket, ker stank int, ho niveri, ha nebeutoc'h c'hoaz ho displega ama.

Ha ma ve komzet d'e-hoc'h, Bretouned, euz a gement a c'hoarvez enn amzer-ma gant an Eskibien hag ar veleïen, a zo lamet digant-ho ar gwenneïen ho zikour da veva, dre ma fell d'ezho ober ho dever ha miret ne d-afe eneou bugale ar bobl da goll ? Evit neuze, ne ve fin e-bed, rak meur a gant ha meur a vil enn ho zouez a rank, brema dija, beva diwar an holl, kemeret ma'z eo ho zra digant-ho, dre laer, gant ar republikaned.

Mad, va zud, ar republikaned-ze, koulskoude, a zo tud al *liberte*, tud leal hag a relijion, a glèv lavaret.

Mar d'eo gwir, va c'hi-me a zo eun tamm re blikan ivez.

War gement-ma d'eomp d'hon ero, ha gwel eur skouer-all c'hoaz euz ar re gaera, roet bugale a skiant er skol, d'ho mistri n'ho doa marvad n'ho deuz begad c'hoaz.

Enn unan euz a skoliou kommun ar gear a an diou drederen vrasa euz ar baotred, a zo c'hlas kenta, ho deuz lavaret hep kalz a d d'ho mestr, ne zelaoujent ket anezhan, pa gom d'ezho euz he *skol moral*. Ar mestr p'ho c'hle lavar-grons d'ezho e rankint senti. — *Ne c'hell ket ober*, eme ar vugale; *difennet eo ouz gant an Iliz hag, evel ma'z omp kristen, e d'e-omp choum hep terri lezennou an Iliz, a kalz dreist lèzen ar skol.*

Promessaou-kaer, gourdrouzou, dismeganz a seurt, netra e-bed n'en deuz gellet ho gounid nag spounta. Goude ar vistri bihan, e teuaz ar re vraz c'haout; hag ho c'homzou, kaer ho deuz bet, a zo gant an avel. Brema e welont ez eo kollet gant ho foan hag ho amzer. Eur miz a zo ma pad dra-ze, ha padout a raïo atao, rak, eme ar baotr *kentoc'h ez aimp kuit euz ar skol.*

Ha n'eo ket hou-ma, eur gentel vrao d'ar re blikanet holl, koulz d'ar re euz ar skol-ze, evel republikaned euz ar skoliou all ? Eur skouer ouspenn, d'an holl vugale da heuilla.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Larvor, aumonier an Ursulinezed Karaez, so hanvet persoun e Guerleskin.

An aotrou Madec, belek, so hanvet aumonier Ursulinezed e Karaez.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur ma fall, eur pried fall, eun tad fall, ar c'henta euz an dud difeiz, hag divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : ma bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz e a lèzen-skol Ferry.)

NOSVES KENTA.

ARAOK DIGÈRI WAR LÈZEN-SKOL FERRY.

AR SKOL EVIT NETRA.

Jerom Fur. — Ar pez a zo ar gwasa c'hoaz lèzen-skol-ze *evit netra*, eo ne baeo ket ar paou evit ar skol nag eur bloaz na daou, na seiz paea a ranko epad he vuez, rak bete ma varvo, goude, e vezo bugale er skol ha mistri-skol da baea

taillou, evel a c'houzoc'h re-vad, eur weach zont baset war gein ar paour, a choum atao ut-han, ha startoc'h zo-ken eget eur vrinigen ar garrek.

ne welit ket brema, amezeïen, ez euz dis- dioc'h lèzen nèvez *ar skol evit netra* d'ar pastellou kik ha tammou bara fêtis, da garga han he gof e berr-amzer ?

lèzen nèvez-se a zo enn-hi eur gentel d'ar re omp a zo c'hoaz skiant enn ho fenn.

el Deauguer. — Ia vad, Jerom ; gwir eo ha a ran ac'hanoc'h. Hep klask tamall den, e in e voa dleet ar gentel-ze d'e-omp a-bers evit hor lakaat holl da zigèri hon daou-lagad, t-holl, pa vez hano da vont da voti.

erom Fur. — Klèvit, Noel ! Ma vije bet atao jans Doue e-touez ar bobl, ar pez a zo bet arvezet hag a c'hoarvez brema ne vije bet ne- anezho.

oujans Doue gwella a zo da zigas furnez d'an ha skiant enn ho fenn.

ar ho divije bet atao doujans Doue, ha kaout a e-hoc'h, Noel, n'ho divije ket tud hor bro dal- da wenn-goz hor roueed ? ha kaout a ra d'e- ho divije neuze lazet eur Roue ker mad oc'h obl paour hag ar Roue Loiz XVI, e poent ar lusion vraz, war am meus klevet gant va zad

torfed spontus-se a zisplegas pounner gwa- Doue var hor bro a zo, abaoue, kouezet ize- izela bemdez.

en diskaret eo brema, ma'z eo deut artizaned rouk-spered ar vistri er rouanteles kaera euz bed, er rouanteles kristen-meurbed a zalc'he, lz lavaret, gwechall an holl rouantelesiou-all ho c'hompez.

Bihan ha braz, hag hi oc'h horjellat ho-unan brema, ar rouantelesiou-ze a gav amzer, evelato, da ger goab ac'hanomp-ni holl, siouaz !

Hor bro n'eo ken eur skeud euz ar pez ma'z oa zer zo bet. Brema ar re fall, gwintet er c'har- huel a freuz, a dorr an holl lezennou mad ober lezennou nèvez, ne ve kavet enn-ho na ha penn, na skiant na gwisiègez. Pep lealded rinkont kuit; ar feiz, ar relijion a vrèsont din- ho zreid ; tridall a reont o welet diskar ar oasiou, laerez an ilizou, hag hi ho-unan, da a, a ziskouez ar skouer fall o forbanni ar ve- h evel torfetourien, o tiskar ar varnerien, ar raled wella ; hag ar bobl ne wel ket eo penn- z euz a gemend-all a boaniou, a ziroll atao da za war he gein.

amezeïen, ar bobl brema a zo reuzeudik, evel bet biskoaz kement, ha kaer a zo ne zelaou ali na kelen. Choum a rai hep mont da voti, ne c'houzoun pe seurt digaresiou; pe mar d-a, lo peur-liesa he vouez evit korfajou gwin-ar- dant da zivroïdi ne anavez, pe d'ar re falla euz a dud he vro a-deuïo, neuze hep-ken, da ober siboudou dira-z-han, da liva gevier brao, da floura d'ezhan he gein.

Piou a ve evit va dislavaret, amezeïen ?

Euz a zaou zen a en em ginnigo brema da zifenn gwir ar bobl, an hini mad ha gwisiek, hen-nez, peur-liesa a vezo laosket er gear, evit kemeret eur gaouiad, eur fallakr, eun azen, eun den a vuez direiz, ha brao c'hoaz ma na d'eo ket eul laer-tre.

Paket mouez an dud kleuk ha klapezeïen gant he-man, e tec'h kuit buan ha buan, enn eur c'hoarzin goap d'ezho, ankounac'heat a-grenn gant-han he holl bromesaou-kaer. Ne vezo ket pell, evit diskouez ar pez ma'z eo, oc'h ober kountrolbeo d'ar pez en deuz lavaret. Lezennou a raïo da c'hoaska, da huala, mar gell, ar re a lakaje, eme-z-han, da veza libr, da veza eaz ha da veza holl pinvidik hag eüruz.

Lavaret hag ober a zo daou d'ar republikaned.

Lèzen nèvez skol Ferry a ziskouez a-vrema d'an holl dud a skiant, hag a ziskouezo gwelloc'h c'hoaz divèzatoc'h, mar pad ar Republik, hag eur gergaou a lavarer ama.

Skol evit netra, eme ar frammansouned, hag ez euz a-vrema dispignet gant-hi ouspenn tri-c'hant milion arc'hant ; skol evit netra eo, hag e c'houlenner, er bloaz-ma 1882, evit ar bloaz a zeu 1883, tost da eur miliard (*dek kant milion*), da greski ar boan hag an taillou war ar bobl holl, paour ha pinvidik ?

Kit affo, kit buan adarre, tud Breiz, da voti evit paotred ar Republik !

Brema eo echu hon nosvez kenta, amezeïen. Pa deuot, an dro genta, e vezo kavet c'hoaz meur a dra all da lavaret.

An amezeïen. — Ia, ia, Jerom, dont a raïmp, kenta ma c'hellimp d'ho selaou. Ho trugarekaat ha kenavezo ! Iec'hedou !

Jerom Fur. — Ha d'e-hoc'h, amezeïen ! Kenavezo !

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

An amezeïen oc'h en em gaout c'hoaz e ti Jerom Fur. — Noz vad, Jerom, ha d'an holl enn ho ti !

Jerom Fur. — Ha d'e-hoc'h, amezeïen ! Hirio emaoc'h abred. Azezit, ma stagin adarre gant lèzen-skol nèvez Ferry.

An amezeïen. — Ia, Jerom. Stagit gant-hi ; mall hor beuz da glèvet.

Jerom Fur. — Ar gazeten hirio a gomz euz ar *skol dre fors.*

Herve Becmeur. — *Ar skol dre fors*, Jerom ! Petra ? daoust ha ni a zo *forsaled* pe galeourien evit beza kaset *dre fors*, evel sklafed ? Karoulle ! *(Eur pennad-all eur weach-all.)*

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

La semaine qui vient de s'écouler n'est pas fertile en incidents de nature à agir sur les fonds publics. Les cours de la rente 5 0/0 ont subi quelques fluctuations en baisse, qui fort heureusement n'ont pas persisté ; en effet on a coté vendredi dernier 107.90 et samedi 107.70, les cours se sont relevés au-dessus de 108, et ont atteint hier lundi 108.25. L'activité des transactions qui ont amené ce cours de 108.25 pourrait bien laisser supposer que la vraie spéculation n'est pas étrangère à ce mouvement. C'est une hypothèse que nous émettons en exprimant le vœu qu'elle se réalise, parce qu'elle pourrait bien dans ce cas devenir le point de départ d'une reprise très-vivement attendue.

On nous demande beaucoup à nouveau ce qu'il convient de faire à propos du nouvel appel de fonds que le Conseil d'administration réintégré au Crédit de France, adresse à une certaine catégorie de ses actionnaires. La question soulevée est très complexe, et nous croyons que les actionnaires ont intérêt à ne pas se presser car toutes les questions ne sont pas encore résolues, et dans le doute l'abstention est de la sagesse.

Le Crédit foncier qui avait baissé samedi dernier sur des bruits erronés, n'a pas tardé à reprendre et à dépasser en une seule bourse, les cours précédents. On comprend en effet l'empressement des capitalistes à rentrer dans cette valeur aussitôt que les cours subissent la moindre dépréciation, il faut s'attendre à la hausse tant sur les actions que sur les obligations, on ne peut que recommander cette valeur qui présente tant de sécurité et tant d'avantages.

Nous vous recommandons la maison LEPERS, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

Librairie A. JOSSE, *31, rue de Sèvres, Paris.*

HODNT BODSCO
SA BIOGRAPHIE, SES OEUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS
Par M. Léon AUBINEAU,
Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

HODNT BODSCO
Par le docteur D'ESPINEY.
Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12.
Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE
SOCIÉTÉ ANONYME
Au Capital de : 1,200,000 francs
PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux Emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQ
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 6 fr. envoi *franco*
Remise de 20 0/0 aux Communautés.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE énergique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.
VIN
CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie
PARIS
Visa, rue Bonaparte, 11 — LYON, rue Bourbon, 11 — BEYNET, Quillon, 11

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Pâles Couleurs
Anémie
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb kenti.

D'ezhan ivez e dle beza kaset biviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deiz pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 23 a viz even 1883.

Lizer skrifet gant eun den koz
D'HE VIGNOUNED DIWAR AR MEAZ.

Kerwenan, e Perch-Goët.

Va zud keiz,

Ha ne d-eo ket eur spount klèvet hirio e ve lazet kement a zoudarded kalounek, du-ze er pennall d'ar bed hag enn tu-all d'ar mor braz, hep na ve deut, siouaz d'ezho ! den euz ho bro da zerra ho daoulagad, abarz mervel ?

Eur gwall bez-labour e ve lakaat ar republikaned da vabouza gant ho daoulagad abalamour d'ezho, ha Iann leue-kear da zigèri he c'hinou, o klèvet gevier al lampouned-ze o vont war nij dre ruïou Paris, evel eur vanden dridi.

Goude abaden ar C'hroumired, savet e stal pennou ar Republik, setu brema eur c'hoari-all digoret d'e-omp a-nèvez e bro Tonkin.

E-leac'h kas eur rejimant-bennag da zikour hor bugale, pa voa mall, ez int bet laosket ho-unan d'en em zifenn ha da vervel ; rak kanfarded hor Republik farlotet-ni, d'ar c'houls-ze, ho d-oa re a ezomm arc'hant evit sevel ties-skol nèvez ker braz, ma vezo kavet enn-ho muioc'h a ginid, — kinid ar Republik ! — eget a skolerien.

Gwaz a ze ! a lavaro hiniennou euz a zioded Paris, ho fenn gant-ho a-dre war ho c'hadoriou bourret hag ho c'hof harp oc'h eun daol, war-n-hi pep seurt traou euz ar wella da chaogat ha da lipat.

Gwaz a ze ! Perak ivez ez ejont-hi keid-all dioc'h Paris ?

Perak ? Ha ne d-int-hi ket bet kaset di gan-e-hoc'h, furlukined ma'z oc'h ?

Hag evit petra ivez hoc'h eus-hu ho c'haset keid-all ? Ia, evit petra, lavarit d'e-omp ?

Evit paka eun tamm douar, aour enn-han, ha ne ket gwir ? ha dre-ze digas eun tamm brao a leve d'ho kodellou ! Kredit-mad, va mignouned keiz, e vije ar mouniz-ze eat a-biou hor fri d'e-omp-ni holl.

Gwaz a ze d'id, Iann Gouer, eme-z-ho, ha pa ve goullo da c'hodel-te, an dra-ze ne ra man, gant ma vezo hon hini-ni leun a arc'hant. Haillevoded an diaoul !

Evid-oun, va mignouned, me a grio a-bouez va fenn : Bevet Breiz-Izel ! Bevet Bro-C'hall ! Ia da, bevet ar re a zo kaloun enn ho c'hreiz, ha mez an holl d'ar re a zo eur mean enn ho bruched! Peoc'h ha bennoz-Doue c'hoaz war eneou ar re a zo bet lazet gant ar c'hleze, pell-pell dioc'h ar wered m'ema ho zadou koz oc'h ober ho c'housk diveza !

Ia, ni, mignouned keiz, ni a bedo evit an dudze a-hont, hag an Aotrou Doue a zistaolo, me gred, ho fèc'hejou bihan hag ho re vraz ivez d'ar vrezellerien ho deuz skuillet, a-greiz kaloun, ho goad evit ho mamm-bro.

Goude ma vezo bet pedet evit-ho, lavaromp da lampouned ar c'houarnamant : Kit d'ho toull c'houi koz chas foutouillek ! Kit da ober fistoulik d'ho c'houenn ! Roït peoc'h, strakerien ma'z oc'h ! Ne d-eo ket ankounac'heat c'hoaz gan-e-omp ho troidellou tremenet, enn amzer m'ho poa c'hoant da baka hor mouesiou-ni.

Ha ne ket c'houi eo a lavare neuze : Bezit sioul ! pa erruo ar Republik vinniget, — ia, gant an diaoul ! — ne vezo mui brezel e-bed ken. Oh, netra ! An dud er bed-holl a vezo breudeur neuze. Piou nemed-hoc'h, republikaned, a lavare kement-se ha nosped tra-all c'hoaz. Neuze, ne glèvet nemet ho komzou kaer hag ho kevier o redek, evel gedoun, dre Vreiz-Izel ha dre ar broïou all.

Ne c'houzoun ket petra eo bro Donkin, nemet dre he moc'higou bihan, reun du. Ha pa ve pe na ve ket eur penn-moc'h-bennag enn abaden-ze, pa'z eo guir eo an dud-holl breudeur er bed-ma, hervez a lavarit, an Donkined ha ni a zo breudeur

ivez, emichans ?

Perak eta ez omp-ni eat d'ho bro da zigroc'henna anezho penn-kil ha troad ? Perak ? Me a ia da lavaret d'e-hoc'h bremaik, va mignouned. An dra-ze a ioa evit digas eun tamm-bennag a aour da c'hodellou ar republikaned, a ioa an disvare enn-ho.

Setu ama brema penaoz e troaz ar republikaned ho c'homzou treus-kamm, evit pesketa an Donkined enn ho roued. Lakit evez, lennerien! An afer zo o vont da zisplega da-vad.

Emaint o tiskenn euz ho listri.—Ar republikaned eo a lavarer.— Hag hi kerkent ha da grial, evel piged o ragachat e beg gwez dero : *bevet al liberte!*

Ia, liberte, da lavaret eo, gwir da bep hini da veva enn he roll.

An Donkined. — Bevet! mar kirit, an itroun-ze! ... brao hep mar e-bed eo.

Ar republikaned. — Ia da, brao brao kena ! va Zonkinedigou. Mes selaouit a-vad : gwir pep-hini a zo choum el leac'h ma kar. Sklear eo an dra-ze. Dre ar gwir-ze, ne ket difennet ouz-omp choum enn ho pro. Ho kwir-c'houi eo mouza, mar kirit ; mes tavit a-vad, mar plij, pe, anez, unan-bennag en defe fest ar vaz ; c'houi a glèv ?

An Donkined (etre ho dent): — Sac'h an dien !

Ar republikaned. — Bevet an egalite ! An egalite a zo lavaret eo an dud holl ker bras, ker pinvidik, kel lard ha kel leun a ijin hag a spered an eil hag egile.

An Donkined. — Bevet an itroun-ze ivez, mar kirit!

Ar republikaned. — Ia-da ! va Zonkinedigou. Eun dra-bennag a-vad a zo da welet adarre war an dra-ze. C'houi pe ni a zo ar re greva ?

An Donkined. — Ah, Iou !

Ar republikaned. — D-eomp da c'hourinn 'ta ! Gourinn a reont; ar republikaned a zo treac'h.

Ar republikaned. — C'houi a wel ! Ni a zo krevoc'h evid-hoc'h. An itroun *Egalite* a zo enn-tu gan-e-omp ; ha ma lavarfac'h, va Zonkinedigou, e ve gan-e-hoc'h, fest ar vaz adarre, o veza ma'z eo ar gaou eun dra iskiz d'ar re-all, nemet d'e-omp-ni holl, republikaned.

An Donkined (o komz goustad) : — Paol-gornek a zo enn ho c'horf ! Bezomp war evez, paotred !

Ar republikaned. — Bevet ar fraternite ! Houma a laka karantez etre an dud, an eil ouz egile.

An Donkined. — Gwelloc'h-gwella, war a welomp ! (o komz goustad) : Digorit ho taoulagad, goazed !

Ar republikaned. — Ia, ia ! Bevet ar fraternite! Er c'his-se, va Zonkinedigou, ha c'houi a euteurfe rei d'ho preudeur republikaned eur pikol pez-bara gwenn gant amann, hag ouspenn eur pikol pez-aour ? Bezit sioul ! ni a roïo d'e-hoc'h an traou-ze d'hon tro, eun deiz da zont.

An Donkined. — Gwell e ve gan-e-omp, aotrou nez, kaout eun dra-bennag a-vad, brema dioc'h

Ar republikaned. — Ni a welo divezatoc'h Evit brema a-vad, tavit ho kinou ha roit dioc'h ar pez a c'houlennomp. Anez, fest ar vaz a gouez war ho kein hep dale.

An Donkined. — Da c'houzout eo, furlukined

Ha neuze ar guden a fuill, ar brezel a zao ; hag hon arc'hant o veza bet dispignet gant pep seurt dic tach, n'oa gwennek e-bed ken e ialc'h ar republi kaned, evit kas soudarded da zikour hor bugale geiz enn emgann. Ha setu hi lazet gant ar c'hleze eun den a-enep kant. Kaer ho deuz ar republika ned, eo gwall iriennet hirio hor gwiad e bro Ton kin ; hag eun tammik an dra-ze, va mignouned dre ho sotoni-c'houi, pa'z oc'h eat da voti evit a distagerien gevier-ze.

Brema, va mignouned, ha c'houi a c'hoar pege ment a dud a zo o choum e bro-Chin, hirio a deiz ? *Pevar-c'hant milion hag hanter kant mi lion ouspenn ;* ha ni ne d-omp ken e Bro-C'hall nemet *daou-ugent milion* tost-da-vad. Ar Chinoa zed-ze, me lavar, a zo kerent-nez d'an Donkined.

Ha c'houi a c'hoar c'hoaz eun dra all : ho deuz ar Chinoazed brema eur maread a listri-brezel, ka nolliou ha fuzuillou; hag e c'hellont kaout muioc'h ma ve ezomm, digant ar Zaoz, hor mignoun-ni ?

Ouspenn a zo da lavaret d'e-hoc'h, eur wirionez hag a gomprenot eaz eo : ne d-eo ket hirroc'h an hent da zont euz a Vro-Chin da Bariz, eget na d-eo da vont euz a Baris da Vro-Chin.

— Bah ! Chinoazed ! a lavaro ar republikaned diod : Klèvit, Chinoazed e Paris !

Ha ne ket ar pennou gwazi-ma a lavare ivez, n'euz ket pell a-baoue : Bah ! Klèvit, Prusianed e Paris !

Ha gant piou, va mignouned, eo bet dèbret hor c'hrampoez fritet-ni ?

Goude gevier an traou digaloun, ne vo gwelet nemet fouge, ken a zaoul enn-ho c'hoaz. Pa geroc'h ne vezo ken, va mignouned, voti bep tro enn ho enep.

Mad ! deut ama brema, hag e lavarin d'e-hoc'h eun dra-bennag c'hoaz :

Eur bloaz-bennag a zo, e voa e Paris eun den koz euz a Bekin, e bro-Chin. Deut oa da welet an *Exposision* vraz. Hen-nez, an den kos-se euz a Bekin, en doa eul lost-bleo, plantet war gern he gilpenn, ken hirr, ha ma'z eo huel tour Kreis-Kear e Kastel; hirr-spountuz oa da welet. Me a-vad, ententit, ne welis ket, ne lavaran ket tour Kreis-Kear, mez lost-bleo hirr an den kos-se.

Ha goab a ran-me brema, a gav d'e-hoc'h ? Tamm e-bed, gwelet a reot bremaïk. Da c'hortoz, bezit fizianz enn-oun, ha lakit evez !

An den chinoa-ma, a gomzer anezhan brema, a ioa o choum e ti eur boutaouer prenn pe goat,

avit gwell. Ar boutaouer-ze a ioa eur mibraz d'in ha pinvidik-mor. Setu ma voe maar chinoa-ma, gant va mignoun, ker mad ha fonnuz, ne c'hellaz nemet a-veac'h treuzi an nor da vont er meaz euz an ti, pa'z eaz enn evit distrei d'he vro.

Setu aze eun tamm brao a c'hoapèrez a-darre, a zo unan-bennag.

Ne ket tamm ; mez evelato, ne ket difennet hoarzin a-wechou, rak er bed-ma, va mignouned, ve skiant, e ve leac'h da ouela bemdez.

Ma zur, ne ket da c'hoarzin, neb a zonjfe mad, e ve-tro ha leac'h, er c'homzou a zo ama warlerc'h, dan tadou ha mammou ho deuz bugale iaouank oad da vond d'an arme. Ar c'homzou-ze ne ket dawar-c'hourre mont d'ezho. Selaouit piz:

Enn deiz ma'z eaz kuit e-trezek he vro, an den enn lostek-ze, e roaz d'am mignoun eun *diaveler* (ventail) alaouret, ha war-n-han lizerennou skrifet penn-da-benn. Setu ama, e brezounek, ar pez a lavarent :

D'AM MABIK BIHAN.

« Va mabik keaz,

« Pa z-aïo soudarded hor bro da ober eur bransell da Vro-C'hall, ha pa vezo krapet Paris gantho, arabad e vezo d'id ober droug e-bed d'an aotrou touller koat, *Gwillou Machin ;* va mignoun braz eo ; rak me, da dad-koz, a zo bet maget gant-han, gwella ma c'helle. Ouspenn zo: eun den fur ha mad eo ivez; n'eo ket republikan.

« Da dad koz,

« PEN-SKI-ANT,

« *Madarin kenta Pekin.* »

Ha ne ket va c'homzou-me ama, evel gedoun a ve o redeg ar gwaremmou ? Netra zur, va mignouned, rak gwir int, ker gwir hag an heol a lugern da gresteiz e miz even. Komzou an den koz a zo skrifet e chinoa, ha va re-me e brezounek; setu pegemm zo etre-z-ho.

— Brema, va mignouned, petra ho pe da lavaret war an dra-ze ?

— Pa c'houlennit, aotrou, klèvit :

Daoust ha ni, labourerien-douar, hor beuz ezomm da gas hor bugale d'an Tonkin da gerc'hat aour da lampouned ar Republik, an aour a zo kuzet e gweled an douar er vro-ze ? Ha pa ve eat hor bugale diwar hon tro, petra a rafe ar republikaned evit hon difenn-ni, ma tigouesfe war hor c'hein ama kement penn-lost chinoa a zo du-ze, ouspenn pevar c'hant milion anezho, a lavarit ?

Petra rafe neuze ar republikaned ? E feiz, mont d'ar red da Zant-Sebastian, evel Gambetta, setu petra rafent holl, va mignouned.

— Mad, mar d-ema ar stal gant-ho evel-se, ni a ve kalz gwelloc'h d'e-omp derc'hel hor bugale da c'hounid bara er gear, eget ho c'has du-ze da vervel, o tastum aour da garga godellou goullo republikaned ar c'houarnamant.

— Allaz ! va mignouned, an dra-ze a zo hag a vezo difennet mad ouz-hoc'h holl, keid ha ma votoc'h evit ar republikaned-ze.

Brema eo d'e-hoc'h gwelet petra da ober. Mez mar kirit va c'hredi, ne viot birviken eüruz nag e peoc'h, ken na vezo distro ar Roue-Herri. Votit eta bep tro evit he dud.

Kenavezo ar c'henta, va mignouned!

IANN GWENAN,

Boutaouer-prenn, e Perch-Goët.

Al lestr-brezel *Amiral-Baudin*

HAG AR C'HOS KAZETENNOU FALL EUZ A VREST.

Eul lestr-brezel kaer, hanvet an *Amiral Baudin*, great e pors Brest, a zo bet eno lakeat da vont er mor, ar 5 euz a viz even.

Eul lestr o vont euz he gavel er mor a zo, enn eun doare, hevel oc'h eur bugel o tont er bed. Kenta tra hag ar gwella a ra d'ezho ho daou ar gristenien, eo tenna war-n-ho beunoz-Doue, dre bedennou an Iliz.

Eur bugel badezet a zo eur c'hristen, merket dre zour binniget, dre oleo sakr ha sin ar groaz evit kaout gwir da vont d'an nev, goude poaniou ar vuez. An nev a zo porz ar re eüruz.

Eul lestr, bet binniget gant pedennou an Iliz, a zo kalz easoc'h d'ezhan, dre nerz Doue oc'h he heul, harpa oc'h diroll ar mor hag oc'h an taolioù gwall-amzer ; gant bennoz-Doue war-n-han; e ves krevoc'h da zifenn ar vro hag he enor ; ha goude ober meur a dro d'ar bed, trèc'het he holl enebourien gant-han, e vez kaer da welet o tistrei gant he vartoloded eüruz, da ehana d'he vro ha d'he borz-aot.

Bretouned euz ar Menez hag euz an Arvor, euz a be-leac'h-bennag oc'h, ne ve kavet unan enn ho touez ha ne gomprenfe ket: pe-gement a-vad a-daly d'an den ha da gement tra a zo d'ezhan kaout bennoz-Doue enn ho c'herc'hen. Bennoz-Doue ! a zo an daou c'her kaer a lavarit aliez hemdez, Bretouned; an eil d'egile ac'hanoc'h. Diskouez a reont, mar d-oc'h tud a boan, ez oc'h ivez tud a feiz, ha ne d-a morse ar zonj a Zoue euz ho spered. Kristenien, karet a rit lidou pe c'houeliou ho relijon, e pe-leac'h hag e pe zoare-bennag ma en em ziskouezont ; gant-ho, e trid ho kaloun, e laouenna ho spered, hag ho skiant ne zao morse a-enep ho kreden gristen.

Ama, evel pa ve d'e-hoc'h hoc'h-unan al lestr-brezel *Amiral Baudin*, — ha d'e-hoc'h eo pa'z eo d'ho pro, — e tiredit, a vandennadou laouen, da welet he vinniga.

War gement-se, Bretouned, an holl n'int ket hevel ouz-hoc'h. Tudigou keiz a zo, divroidi eur

c'halz anezho, hag a zo deut d'hor bro da ziskouez pegen displet eo ho skiant. Evel traouillerou a dro atao war eun troad, an dudigou-ma a dro ivez atao war eun ael n'en deuz ken gwigour nemet ar gaou hag an difeiz, daou amprefan hag a zo ganet, evel a c'houzoc'h, Bretouned, diwar an diaoul da strinka tro-war-dro ho glaouren louz war Doue, war ar relijion ha war he ministred.

An dud a lavarer a zo eur boan d'ezho gwelet beleïen eun Doue Holl-C'halloudek, o pedi anezhan da rei he vennoz da eul lestr-brezel, evit m'ho devezo ho pugale-c'houi, Bretouned, fizianz ha nerz da vont war-n-han, martoloded, da ober ho dever ha pa ve diez ha kalet, ha da vervel, zoken, evit ho bro, ma ve red.

Mervel evit ar vro ; petra eo an dra-ze ? Paotred ar Republik n'ho deuz bro e-bed, ha n'emaïnt tamm e-chal da vervel evit eur vro nag evit eun all. Bro ar re-ze, eo an hini a ro arc'hant c'houezen ar bobl dezho evit displega gevier, evit ober dismeganz war ar gristenien ha goab euz ho Doue. Boed ar seurt-se bemdez a zo ober labour an drouk-spered, hag, endra c'hellont, kreski eost an ifern. El leac'h ma kavont ar boed-ze, eno hep-ken ema ho bro, en dra bad an teoachou enn ho baill.

Ia, endra bad. Mes, paotred, ha sonjal a rit-hu ne ket hirr tamm e-bed amzer an den er bed-ma ? Doue hep-ken a zo bepred hag atao hevel, da lavaret eo, atao leal ha gwirion. Gwirion, Doue ne gar ket ar gaou ; leal, an dislealdet ; ha dre ma'z eo Holl-C'halloudek ouspenn, e ve mad d'e-hoc'h sellet pisoc'h ha diouall. — Diouall rak petra, eme-z-ho ? Ni ne reomp forz e-bed euz a Zoue.

Mar d-ema ar stal evel-se gan-e-hoc'h, neuze, paotred, troït war ho traouiller ha lounkit ho kavallen, teoachou hag all da vouga ho koustianz, mar hoc'h euz bet tamm biskoaz.

Klèvit, koustians ! Ia da ? Brao e ve enn amzer ar Republik klask koustianz d'he marmousien, ne reont forz euz a Zoue ha ne ne gavont netra par d'ho ormidou ha d'ho arwesiou divalo, nemet marteze soun gaer Biganna e ve. An traou-ma hep-ken a-vad a zo d'ezho traou hag a dalv ar boan, ne ket pedennou beleïen, o vinniga listri pe hentchouhouarn nèvez eo.

Klèvit 'ta, paotred an traouiller, sin ar groaz war labour an den a vir na d-a da fall ; el leac'h na ves ket bennoz-Doue, an diaoul dishual a c'hoari he daoliou ha ne ket evit mad an den *eo*.

Al lestr-brezel *Amiral Baudin* a zo bet binniget e pors Brest. Mad, Bretouned, gwelloc'h e ve ganen beza war al lestr-ze epad an amzer falla hag e kreiz brezel ha tan, eget pignat eur weach, hep-ken, enn hent-houarn nèvez, euz a Rosko da Vontroulez, n'en deuz bet nemet pèc'hejou evit benediksion. Aoun am be, o vont iac'h war-n-han, na ven lazet a-raok en em gaout e penn va hent ; ha kredi a ran zo-ken hep beza diviner, ne vezo ket [illegible] a vloavesiou na c'hoarvezo drouk pe zrouk [illegible] beachourien an hent-se.

War gement-ma, klèvit c'hoaz, Bretouned : [illegible]

Eun hent houarn a zo, eur pennad-mad a [illegible] diez hen-nez, mar deuz unan enn hor bro ; [illegible] gamm eo, leun a droïdellou, a dorgennou, a [illegible] lennou ; mont a ra war an dour ha dindan an dou[illegible] Pa voe echu, e voe binniget enn daou-benn e Ke[illegible] per hag e Landerne. Ugent vloaz pe war-dro a [illegible] abaoue. D'ar c'houlz-ze edo c'hoaz Biganna-vih[illegible] e skouarn ar c'had e Menez-Are. Mad ! abaoue [illegible] amzer-ze, n'euz bet biskoaz c'hoarvezet droug e-bed [illegible] gant den war an hent-se.

Ha c'houi a c'hoar perak, paotred traouiller [illegible] Republik ? Ne c'houzoc'h ket, ha ne kwir ? P[illegible] naoz e c'houfac'h ? Ha nemet c'hoarzin goab m[illegible] vad e-leac'h kredi ger ne reot, o klèvet ar virione[illegible] en deuz an aotrou Doue lakeat he èlez, penn-d[illegible] benn d'an hent-se, da zioualL an dud dioc'h pe[illegible] drouk.

Eul lestr hag eun hent a zo binniget a zo kal[illegible] dizanjeroc'h d'an den beza war-n-ho, eget war hen[illegible] chou ha listri n'en deuz Doue kemeret perz e-bed enn-ho.

Brema, distroomp da Vrest da glèvet petra lavar[illegible] diou gazeten c'hallek, an eil eneb e-ben, nemet e[illegible] kever skei war ar relijion ha war ar veleïen. War an dra-ze en em glèvont ; an dra-ze eo ho boed[illegible] mata.

Ar genta kazeten a lavarer, a zo he hano *Brestois ;* an eil, *Union Republicaine.*

Ar gazeten c'hallek *Brestois* e deus kounnar an diaoul oc'h feiz ar Vretouned hag eur garantez dreist oc'h son Biganna. Ar goad louz a zistrink dioud hou-ma a ra kalz a vad da galoun ar *Brestois*. Mez goude, hag a boan o welet beleïen !

« Goude, eme ar gazeten-ze, e teu ar veleïen *binnigèrien* gant ho *binniger*. » An dud-ze, daoust da lugern ar guiskamantchou kaer a lakeont evit ar seurt goueliou-ze, ho deuz, evelato, eun doare hag a laka da c'hoarzin ker kre enn-dro d'ezho, ma c'holo ar c'hoarz mouez ar gatholiked, ken *ko-listred*, ken *ezanserien*.

Setu penaoz e komz ar genta. D-eomp d'an eil gazeten, l'*Union Républicaine*, da glèvet petra lavar :

« Ar bèlek Darieux, eme-z-hi, aumonier al lestr *Bretagne*, en deuz asperjet a zour-binniget al lestr *Amiral Baudin*. Setu eno eun dra ha ne gompre-nomp ket da betra e ve mad, dreist holl evit eul lestr-brezel, evel hen-nez, a zo eun *difi* taolet gant ar skiant d'ar *supertision*. N'euz forz, evel a lavar tost-da-vad ar ger ; ma ne ra ket a zrouk, ne raïo ket a vad. Ne ve ket brao, tamm e-bed, evelato, klask miret oc'h an dud vad da gemeret ar blijadur inosant-se. »

[illegible] gav ket d'e-hoc'h, Bretouned, eo komzou [illegible] ne-ze diwar-benn beleïen, galvet da ober [illegible] ver ha da vinniga eul lestr-brezel, d'ezhan [illegible] un amiral kristen ? Euz a he-ma pe euz he [illegible] koulz hag euz he relijion e rea goab eno, war [illegible] dro, ha goude, war ho c'hos-tammou paper [illegible] let, an diou gazeten difeis-se, o c'hoarzin d'ar [illegible] ren, evel a rea al lakisien a lavar ar *Brestois*. Ha [illegible] ket dre ali ar gazeten-ma ha dre ali e-ben, piou [illegible] hoar ? eo e voa deut al lakisien-ze di da c'hoar-[illegible] gant ho c'henseurted diskiant ?

[illegible] ober goab euz ar relijion hag euz ar veleïen a [illegible] eaz da zarn tud zo brema, epad ma'z eo ho [illegible] iac'h, m'ema pell ar maro, a gav d'ezho, ha [illegible] c'h harp ho c'harnou enn douar kalet. Eun diskan-[illegible] vo gant ho, pa dostaïo bek falc'h an ankou [illegible] ho c'hroc'hen hudur.

Brezel an Tonkin a zo digoret dre ziskianted ar [illegible] publikaned. An dra-ze a c'hoar an holl. Kend a-[illegible] e tlefet ober eun dibab enn ho zouez da gas di [illegible] guchen vad anezho er penn a-raok, evit ma we-[illegible] ia-dost penaoz e ves trempet ar zouben diwar [illegible] tan, hag evit ma pakint peb a loïad-vad da zont [illegible] ent-ho d'ar gear.

Brao e ve gwelet ivez paotred an diou gazeten-[illegible] k paour-ma, lakeat war eul lestr du-ze a-bell er [illegible] mor-doun, epad ma ve listri-all o tigeri tan war-n-[illegible] hen. Eno marvad ho zraouillerou ne vent ken e [illegible] ll da ober goab euz ar veleïen *binnigerien;* eno [illegible] komprenfent gwelloc'h da betra e ve mad dour-[illegible] binniget da eul lestr ; eno e teskfent ne ket ar re-[illegible] ion eur superstision, hag ema dreist kement ski-[illegible] ant ha gwisiègez a zo er bed; eno neuze e vent gwe-[illegible] let mud ho genaou ha droulivet ho fasou judaz, o [illegible] vont evel dour-ier da zoucha ho fennou plat e toullou [illegible] ar razed-kal, hag oc'h en em guzet enn eur c'horn [illegible] ro-bennag, evit miret na ve great toullik bihan e-[illegible] bed enn ho ler.

Gant traouillerou ar Republik ar seurt-se e c'hell-[illegible] ca-bred an Donkined dont, d'ho zro, da vresa ivez [illegible] war ar Frans, evel ho deuz great, trizek vloaz a [illegible] zo, ar Brussianed.

Epad ar brezel-ze, daoust hag an holl n'ho deus [illegible] ket gwelet pe seurt leue briz a zo bet taolet gant [illegible] ar republikaned e pep leac'h, en em riklet evel [illegible] ered er prefekturiou hag ar c'hargou all, dirak [illegible] killevardoun ha tan ar siminal, epad ma varve ar [illegible] gatholiked, o stourm, enep riou ha naoun, oc'h ene-[illegible] ourien ho bro ?

Klevit 'ta, kos keillen, list ho froum, gant ar [illegible] vez ! ha n'hoc'h eus-hu ket klèvet aliez eo ar falla [illegible] bil a vez er c'harr a c'hwigour da genta ? Kaer [illegible] ho pezo gwigourrat hoc'h ibillou, nemet koz ibillou [illegible] he vezoc'h ; ha fur ne d-eo, na bretoun ken-ne-[illegible] beud, piou-bennag a ro skouarn d'ho selaou.

A drugare Doue ! an niver euz ho kenseurted a [illegible] vihana bemdez. Ar bobl, tamm ha tamm, a zigor [illegible] he zaoulagad hag a wel sklear, brema, ne glask ho kevier, ho tislealded hag ho troïdellou nemet he laza, hen hag he vugale. Nann a-vad, ne ket diez d'ar bobl gwelet brema e pe-du ema he vignouned, e pe-du ar bleizi a zo oc'h hen dibri.

Mignouned ar bobl, kaer ho pe ho zamall, traouillerou, eo an Eskibien hag ar veleïen, ar frèred hag ar seurezed. Ar re-ze a zo oc'h her c'helenn, o klask he vad hag he eürusted ; ar re-ma a'zesk hag a zao he vugale, hervez feis kristen ho zadou. Ar bleizi eo c'houi, republikaned ha frammansouned ar c'houarnamant, n'emaoc'h an darn vrasa ac'hanoc'h a-du gant-han, nemet evit arc'hant ar bobl a daol d'e-hoc'h a grabanadou.

Koulz ha den, ha gwelloc'h zo-mui-ken, e c'houzoc'h eo gwir ar pez a lavarer ama ; hag an dra-ze eo a ra aoun d'e-hoc'h, pa dosta an eleksionou. Kit atao, paotred ar gaou hag an difeiz, ho kuden a zo re-fuillet ha re-roestlet gan-e-hoc'h brema, evit ma c'hellfac'h kaout poell pe benn e-bed d'ezhi ; hag ho traouillerou, kaer ho defe trei ha distrei, ho tammou kazetennou koz-gallek ha brezounek-bioc'h, kaer ho defe klask touella an dud diwar ar meaz, ne virint tamm e-bed ouz-hoc'h da ober kaka war an anne, mar gouzoc'h petra eo.

Ha kredi a rit-hu eta eo ker sot an dud diwar ar meaz ha ma'z oc'h c'houi, stleueïen ?

Mar deuz unanik rouez-bennag c'hoaz war ar meaz hag a lenn ho kazetennou leun a vlasfemou a-enep Doue, leun a c'hèvier a-enep ar veleïen hag ar relijiuzed, petra sonjont ar re-ze, a gav d'e-hoc'h, pa welont, o tifoupa euz eur penn zot hag oc'h en em zislavaret, traou evel ar re a zo e *kazeten al labourer* (*gazette du laboureur*) euz ar zul, 10 euz a viz even 1883, beuzet gant-hi, enn he dourhanvoez, he c'hoar difeiz *kazeten ar bourg* dialanet.

Klèvit, Bretouned, petra lavar d'e-hoc'h ar gazeten vrao-ze :

Er penn kenta, e laka an Aotrou Doue, oc'h ober goab anezhan, da zigèri prenest an nev, evit ma hello *lududu* strinka polotrez oc'h an aotrou Mengleusier, en doa, evit doare, strinket araok mein kalet oc'h he fri, ha mad en d-oa great. Er gazeten-ze goude, ez euz pelloc'h eun aradennad gevier pe ziou, diwar-benn daou vèlek laer hag eur bèlek mèzo ; hag etre an daou bennad hirr a ziotachou-ze a ziskolp, ar skouarnegez a gan, da *levr an den onest*, an diskan-ma war-lerc'h. Selaouit mad an diskan-ze, Bretouned, great eo evit paka ho mouesiou-c'houi enn eleksionou a dosta.

« Ar journal-ma (kazeten al labourer eo a bre-
« zeg evit he zac'h), a zell ouc'h kement *hini* en
« deuz en he galoun santimanchou kristen hag a
« liberte. Ar pez a glaskan eo, diskouez sklear da
« bep *ini* petra da ober. Red eo deomp *he nem*
« unani, *henem* glèvet, *henem* zifenn. Respectomp
« al lezen, dreizi e c'hesperomp kaout ar victor.

« Red eo deomp c'hoas en eleksionou da zont,

« choas tud pere a vezo christenien hac republika-
« ned evell domp. Gant ar gondision ze oumb sur
« da gaoud ar peoc'h hag an drankilite evit an
« oll. »

An dra-ma a-raok a zo sinet gant an diou lizeren

S. V.

a lavar : *Sac'h Viltans.*

Kazetennik keaz, piou-bennag en devezo enn he galoun santimanchou kristen ne d-aïo birviken da gemeret ali digant da gos-tamm paper stoup, ne weler war-n-han nemet maritellou furlukin o klask goapaat an Aotrou Doue ha dispenn beleïen ne reont nemet vad d'an holl. Ar pez a glaskez, eo diskouez sklear tenvalijen da spered. Mes na gemer ket kement-se a-boan; an dra-ze a weler, ro peoc'h! Dre-ze e vezo eaz en em unani, en em glèvet hag en em zifenn ouz-id.

Brema lavar d'e-omp pe lèzen da respeti, mar plij, te ne respetez na lèzen Doue na lèzen an Iliz? Daoust ha lèzen da Republik vrao-te, e ve hon-nez a ve red brema da respeti dreist kement lèzen all a zo ? Kleo 'ta, fagoderez gevier, an dra-ze a ve neuze evel ma teufe eur vastardez vilgen, ganet e korn eur c'hleuz war an hent braz, da lavaret d'ar gragez onest ; respetit hag heuillit va lezen-me, n'euz lèzen vad-all e-bed nemet-hi. Mac'h esperez dre lèzen da Republik bastardez kaout ar viktor enn hor bro-ni, ez oud eun tamm brao a inosantez, ha bez' ez oud e-gwirionez, pa leverez goude : *Red eo deomp c'hoas en eleksionou da zont, choas tud pere a vezo christenien hac republikaned evell domp.*

Ama, kos kazetennik, e weler es pefe c'hoant da zislavaret ar gevier as peuz hadet stank enn dro did ; *santout* a rez eun tamm e rankez *choas christenien*, rak e Breiz e c'houzoud eo kristen an holl, nemed oud-te ha da genseurted. Evit kaout eur vouez-bennag eta e poent an eleksionou a dosta, e c'halvez kristenien d'as kaout, *mes kristenien republikaned evel-d-oud.* O lavaret an dra-ze, e tiskouezez eo rouez ha toull zo-ken da damouez, rouesoc'h kalz evit eur ridel a gouëzfe dre-z-han d'an douar kement begad skiant a zo bet roet d'id gant Doue. Komz a rez euz a unani: lavar d'e-omp neuze, plac'h biganna-vihan, penaoz ec'h unani-te *kristenien* gant *republikaned* evel-d-oud ? Re a-enep emaint evit beza unanet birviken, hag e-touez ouspenn c'houeac'h milion ha tregont a dud a zo enn hor bro, mar kavfez unan hep-ken, evel ar re a leverez, me a rofe d'id eur voualc'h arc'hant gant eur zuterez da zeski d'ezhi kana da ziskan.

Eur c'hristem mad a gar Doue, he nesa hag he vro ; ho meuli, ho difenn hag ho harpa a ra bemdez hag e pep leac'h; ha ma ve red, e rofe he vuez evi-ho hep damant. Eur republikan mad, hevel ouz-id-te, fistoulikerez ar Republik, a zo kountrolbeo d'ar c'hristen : ne gar Doue, nag he nesa, nag he vro ; ne gar nemet-han he-unan, nemet ho louz. Neuze, arabad eo mont da glask bleud e sac'h viltanz ar glaouaer-ze.

Goude gwelet kemend-all a ziskiantèrez e *al labourer*, e roan va bennoz d'an aotrou gleusier, mar en deus tennet mein a-walc'h he vengleuz da stanka sac'h-viltans ar stlabezer Pa zonjer mad e traou ken divalo, traou zo dil dilost, e kreder lavaret : piou-bennag a bae bourer fall-ze da skrifa ha da *rezouni* evel a ziskouez sklear d'an holl en deuz re a arc'han goll.

Evel ar gos-kazeten-ma, eo ar re c'hallek a-ra Dioc'h ma komzont oc'h kèriz pe oc'h an dud war ar meaz, ho *langach* a zo dishevel, dreist-ho pa ves keal da voti. Pobl kear ne ket ken tost d goustianz, peur-vuia, na ker stard enn he feiz ma'z eo an dud diwar ar meaz. Dre-ze, eo red zek dishevel d'ar re-ma, o liva eun tamm kris noc'h ar gevier a gaser d'ezho.

Bretouned, gant a reoc'h, na gemerit m tammou paper louz haillevoded kear, nemet, grit, war beg eur forc'h-houarn d'ho strinka a no enn tan.

Oc'h ober evel-se, e tiskouezot ez oc'h tud hag a skiant.

Neuze, ne vezo ezomm e-bed da lavaret d'e-ho choum hep voti morse evit viltansou ar Republ a zo, darn anezho, ganet skourrou breïn di gefiou iac'h.

Penn ha lost an aer.

An aer e deuz daou benn
D'an dud enebourien:
Lost ha penn int ha stag ho daou,
Brudet-kaer e ti an ankou.
Etre-z-ho ho-daou, gwechall-goz,
E savas trouz, kabal ha kroz
Diwar-benn bale da genta.
Beteg eno voa eat ar penn
A-raok al lost, na petra-ta !
Al lost, mar plij, brema a glemm
Oc'h Gwillou-goz, d'ezhan lavar :
Oc'h heul ar penn re-bell a zo,
Me ia gant-han el leac'h ma kar.
Ha red a vezo d'in atao
Beza war he lerc'h, he vevel,
Ha me he vreur, out-han hevel ?
Hor goad a zo hevelep goad,
Va mamm, he vamm ; va zad, he dad.
Perak 'ta n'eo hevel hor stad ?
Ha ne strinkan, koulz hag ar penn,
Bilim a laz, a zev, a flemm ?
Leal eo eta em be d'am zro,
Gwillou, va goulen-me hirio,
A-baoue keid-all a amzer
M'az an-me war-lerc'h penn an aer ?
Roït urz brema d'in da vleina,
Ha d'ar penn war-lerc'h d'am heuilla.
Me her c'haso, bezit heb aoun,
Hep na vo da glemm ac'hanoun.

Gwillon-goz, fallagr ha iudaz,
Unn eur c'hoarzin a lavaraz
Neuze d'al lost sturia ar penn,
Ha d'ar penn heuilla he lèzen.
Lezen zireiz Gwillou-goz fall
Ne c'hell beza eul lezen vad.
Al lost, pa glev, enn eur fringal,
A-raok ar penn a gers-timat.
Hag hep gwelet na kleuz na toull,
Ez a eeun-tenn dre bep riboul
En em gav gant-han da genta.
Stok-distok dioc'h ar vein, ar spern,
Ez a hep dale da goueza
Enn eur puns doun, 'vel an ifern.
Eno ho-daou int brein brema.

Di ez aïo ivez ar vro,
Di ez aïo pep tiègez
Zo al lost da genta gant-ho,
Lost tud fall hag hep gwisiegez,
Lost tud hep feiz, ne glaskont ken
Nemet kaout enor hag arc'hant,
Divroïdi zo dizamant
Oc'h ialc'h tiek, oc'h he groc'hen.
Mar selaoues-te ar re-ze,
Leac'h tud da vro, paotr Breiz, n'oud fur.
Gant-ho a-bred, da lestr hep stur
Oc'h ar c'herrek a raï pense.
Tumpa a raïnt war he c'henou,
Tumpa da garr d'id er vouillen;
Ha te dindan, hed da liven,
Neuze, paotr, te skuillo daëlou.
Neuze weli re-zivezad
Rank e peb bro beza eur penn,
Eur Roue, ozac'h ha tiek mad,
Ne ra lostou d'ezhan lèzen.
Neuze, eat da stal-da-stalik
Ha lipet d'id da holl vadou,
Enn da zourn kouezet da veudik,
Neuze, paotr, te skuillo daelou.
Neuze weli ar pabored,
Pennou-lakez an holl gèriou,
Pa vezi gant-ho displuet,
O c'hoarzin e beg ho skeuillou,
O lavaret : Kouer gleuk, diskiant,
Gant da vouez, deut da arc'hant
Da garga reud hor godellou;
Ha gan-es-te, Fanch, da druillou
A choum da zèc'ha da zaelou.

Kouer, artizan, selaou ama
Ar gentel a ro al lost-ma.

G. Milin.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

EIL NOSVEZ
AR SKOL DRE FORS.

Jerom Fur. — Ia, Herve ; evel *forsaled* pe *klaved* omp kemeret gant ar frammansouned ; klèvet ar reot gant ar gazeten. Setu, petra lavar :

« Perak ar skol dre *fors* ?

« Ar skol dre fors a zo bastardez ar revolusion-vraz kenta enn hor bro. Ne devoe ket amzer da greski, rak mouget e voe enn he c'havel. Frammansouned ar Republik hisio ho deuz c'hoant d'he *resusita*. Evit dont a-benn da c'hoakolia gant-hi ar bobl, evel eur penn-kezek, e taol d'ezhan oc'h he c'hinou, oc'h ober goab c'hoaz, ez eo evit he vrasa mad.

« Ar bobl, pa zanto kentrou lèzen ar skol-vastardze, a bennfollo hag a strinko diout-han, torret ha bruzunet, lèzen ha lèzennerien an ifern-ze.

« Ar wirionez diwar-benn ar skol-ze dre fors eo, e fell d'ar frammansouned beza ar vistri e pep leac'h enn hor bro. Paol Bert, an trouc'her chas, a lavar eo ar vugale d'ar Republik a-raok beza d'ho c'herent.

Herve Becmeur. — Petra-ta, Jerom ! a-raok beza ganet zo-ken. Karoulle !

Jerom Fur. — Evit beza mistri e fell d'ezho kaout ar-re iaouank; ha pa vezint deut evel-d-ho tud difeiz, ema enn ho spered ho lakaat da sklafed dindan-ho.

Iann Gubaer. — Anat eo ez euz eun diaoulègez-bennag evel-se gant-ho. Ia, ia, frammansouned ar foultr ! hor bugale-ni a vezo ho sklafed ! Gwelloc'h e ve d'ezho holl mervel a-raok.

Jerom Fur. — Mad a lavarit, Iann. Gwelloc'h kant gweach e ve d'ezho mervel evit koll ho feiz. Unan euz ar frammansouned-ze a lavare, n'eus ket pell c'hoaz, e kambr an deputeed, e vije red *difourcha* Doue euz an nev, evit na vije mestr e-bed ken.

Iann Gubaer. — Me garfe gwelet hep gaou eur frammansoun-bennag, an hini a lavare an dra-ze, drès, o vont d'an nev da ober eur skuba d'an Aotrou Doue ! Ne d-afe ket, a-be-leac'h ! koll-gwel dioc'h an douar, na ve gwintet he garavellou d'ezhan er vann, hag he benn kaset da dourta kerniel Lusifer du-ze da gernaou.

Asa ! asa ! eur farz eo ho c'hlèvet holl ! Va azenme a-hont enn he graou en deuz muioc'h a boell hag a skiant evit an traou iskiz ha divalo-ze.

Jerom Fur. — Klask lakaat da gredi n'euz Doue e-bed, setu war-zu petra e tenne e-pad ar revolusion vraz hag e tenn brema c'hoaz, enn hon amzer, lezennou skoliou ar frammansouned.

Forsi an holl a raint, mar gellont, da zenti outho ; kemeret dre nerz ar bugel war barlen he vamm, hen diframma euz a zivreac'h he dad a fell d'ezho, evit ober anezhan boed an ifern.

Evit he gas di, eo red da genta e tremenfe ar bugel-ze dre ar skoliou laïk, evit ma vezo eno lamet nebeud-a-nebeud euz he spered feiz Doue, feiz he dadou-koz; evit ma vezo mouget enn he galoun doujanz ha karantez Doue, karantez he dad hag he vamm ha karantez he vro. Setu eno, amezeïen, evit petra eo great gant ar frammansouned lèzennèvez ar skol dre fors.

(Eur pennad all eur veich all).

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Encore une semaine négative qui doit se résumer en deux mots : pas d'affaires ou pour être dans la vérité peu d'affaires.

Peu d'affaires, car la lutte engagée entre les spéculateurs de plus en plus rares se résume en quelques escarmouches, de là des journées ou la hausse paraît prendre le dessus, suivies de séances ou l'amélioration constatée avec joie par les optimistes se traduit en déceptions.

Les placements sont rares par le motif bizarre qu'on n'a l'habitude d'acheter qu'à la hausse, et cependant que de bonnes occasions perdues. Nous pensons que le moment est venu pour les capitalistes sérieux d'étudier sur quelles valeurs, il serait bon de faire les meilleurs placements, nous serons toujours heureux d'étudier et de renseigner ceux qui voudront bien nous consulter. Mais nous ne cesserons de recommander plus spécialement les titres du Crédit foncier, parce que cette institution de crédit fonctionne en quelque sorte en dehors de tous les aléas, que ses bénéfices sont faciles à apprécier, de là hausse des actions, et que ses obligations avec lots doit séduire tout père de famille soucieux de faire une part à l'imprévu.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Grand Saint Bernard.
COL DE TENDE

Le nouveau percement des Alpes attire l'attention du monde entier puisque c'est la ligne la plus directe de Londres à Brindisi.

La Société actuelle est au capital de 1,000 parts seulement qui sont demandées à 2,000 fr. l'une. Quels cours vont donc atteindre les actions lors de la constitution définitive de la Société qui se présente sous un si brillant aspect.

Au point de vue français cette nouvelle ligne par le Saint Bernard est autrement importante que les lignes actuelles.

L'assemblée générale aura lieu le samedi 30 juin 1883 à 2 heures précises au siége social, 12, rue Léonie, Paris.

Librairie RESSAYRE, *rue Saint-Sulpice, 22, Paris.*

DOM BOSCO Sa Vie et ses Œuvres. — 7me édition avec portrait. — Prix: franco, 1 fr. — Sa photographie-carte, franco, 60 cent.

Librairie A. JOSSE, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO
SA BIOGRAPHIE, SES ŒUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS
Par M. Léon AUBINEAU,
Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO
Par le docteur D'ESPINEY.
Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12.
Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boite 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE — CONTRE
Énergique — Anémie
Pour Vieillards — Chlorose
Convalescents — Épuisement
Femmes, Enfants — Amaigrissement
personnes délicates. — Dyspepsie
LYON — PARIS
VIAL, rue Bourbon, 14 — BENOIST, r. Gaillon, 11

FER BRAVAIS
(GOUTTES CONCENTRÉES)
Chlorose
Pâles Couleurs
Anémie
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Un prospectus détaillé accompagne chaque flacon et indique la manière d'employer ce précieux ferrugineux
Le flacon : 5 fr. — Le demi-flacon : 3 fr. 50.
DÉPOT DANS LA PLUPART DES PHARMACIES

LES DARTRES, ECZÉMAS, DÉMANGEAISONS, LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 8 à 30 jours par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra*) par correspondance (*inoffensif*) de L'UTIGNOT, Phien de 1re Classe à St-Pierre-sur-Gironde (Ch.-Inf.). PILULES DÉPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

AR WEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 26) AR ZADORN, 30 A EVEN 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
A Finister..... } 2 scoed.
A Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
E rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle bezañ great da berc'hen ar gazeten d'ar Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle bezañ kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 30 a viz even 1883.

Eur penaod skrid-kaer.

DIWAR-BENN AR ROUE, HERRI V.

An Aotrou Markiz Auray (*M. le marquis d'Auray*), levez-distro euz a Frohsdorff, a lavar e *Kazeten Paris*, petra en deus sonjet diwar-benn kement ha deus klèvet ha gwelet eno. Ama war-lerc'h e chellit lenn, Bretouned, eun darn-vraz euz he skrid, lakeat diwar ar gallek e brezounek.

« Ar Roue, eme-z-han, a zo iac'h ha seder, ha ne gonouez da zonjal e Frans. Holl nerz he spered ne dro nemet war-zu eun dra, war-zu ar Frans ; hag enn he brezeg ne ve ket kavet, koulz lavaret, eur ger ha na ve evel an displeg euz ar gomz kaer-ma a-ezhan : « *Gant skoaz hag harp an holl dud onest, e c'hellan savetei ar Frans ; e tlean hag e fell d'in he zaveteï.* »

« Hep lavaret ama netra euz a dorfejou stank ar republikaned, euz an distruj hag an dismant a reont, torfejou ha dismant a c'houezo ar Roue penaoz da zic'haoui, pa vezo war an tron ; hep lavaret ger c'hoaz euz an dilèz m'ema brema ar Frans, hé-unan ; euz he dinerz anavezet er broïou-all tro-war-dro, dilèz ha dinerz hag a laka kement a hèc'hamant e Frohsdorff ; ar Roue a laka evez, dreist-holl, oc'h an dispac'h hag an diroll a zo etouez an dud ha war arc'hant ar vro ; oc'h an daou dra-ze a zo o kas ar Frans war he fenn da goll, awel brema d'ar re ho deuz nebeuta gwisiegez zoken.

« Ar Prins a skiant-ma a c'hellfe digas da zonj, gant gwir-abek, ne d-eo bet choumet biskoaz heb ober he zever, pa voa leac'h da damall ar c'hredennou faoz a red diwar-benn gouarn an arc'hant. Biskouezet en deuz atao e pe-leac'h edo ezommou ar bobl a labour. Mez, e-kever an dra-ze, arabad eo kredi e ve ar Prins-ma euz an dud-ze a vez eürus, pa c'hellont lavaret, hep digas vad e-bed, ho doa anavezet a-raok kement a c'hoarvesje : sonjal a ra enn amzer da zont, hag he spered a zo troet atao war-zu kaout pare d'an drouk, dre ma c'hoar ez eo hen en deuz bet karg da viret holl-gwiriou ar bobl, ha da denna euz al liberte pep vad ha pep gwirionez.

« *Hag a boan hag a zrouk*, a lavare d'in gant truez, *a zo great d'ar bobl, o treï he galoun da fall, hag oc'h her c'has da fazia, dre ma kred re-vuan kement a glev; hep rei da zigoll d'ezhan eur zell a drugarez hep-ken ; hep hen harpatamm e kemend-all a ezomm en deuz e-kreiz he enkresiou.* »

Ah ! ia, mac'h anavesfe ar re binvidik a ro labour, hag an holl artizaned a zispign hag a goll kement a c'hounezont oc'h enebi, bemdez, an eil-rumm anezho oc'h ar rumm-all ; a zispign hag a goll nerz ho buez, enn eur brezel hep distag etre-z-ho ; ia, mac'h anavesfent er-vad pegement a vadèlez hag a druez a zo out-ho e Frohsdorff, pegement a justiz hag a lealded a zo enn ho c'hever ; mac'h anavesfent dreist-holl peger braz eo galloud ha karantez eun tad kristen ; neuze, ne zalefent ket da ziskar an idolou faoz ha d'ho bruzuna, evit sevel tron Sant Loïz enn ho leac'h.

Mar deuz eun den just ha leal er bed, enn amzer-ma, eo heritour Sant Loïz, ar Roue Herri V eo. Mar deus eur Prins er bed hag a anavez ne dle ar gwir kaout harp nemet war an dever ; eur Prins ha n'en deus tamm e-bed da glask ober he fortun dioc'h he c'halloud a Roue ; ez eo, e gwirionez, ar Prins a zo bet ganet ha dalc'het beo gant Doue beteg-hen evit ar Frans ; ez eo ar Prins-se a zo bet hanvet gant hor bro, enn eun dervez a joa hag a levenez, *ar bugel burzuduz* ; hag, e-kement-se, lakeat enn he-raok mez, dizenor ha sklavèrez ar Revolusion pe ar Republik.

An dra-ze a-vad ne ket evit padout pell hiviziken. Ar Frans a zo galvet da veva ha da zevel-kaer a-nèvez. Hep dale kalz ken, e tèc'ho dioc'h ar re a zo oc'h he louza, hag ez aïo d'en em deurel, evel a dro-vriad, war galoun he Roue, n'en deuz dismeganz e-bed da venji. Neuze, hor bro a-bez a ielo d'ar red d'en em lakaat etre an diwreac'h-ze a zo digor frank d'he digemeret ha d'he zervicha.

Emaor, enn dervesiou diveza-ma, o paoues klèvet eo bet kurunet ar Csar, Impalaër ar Russi. Emaor

o paoues klèvet pegement a berlez hag a ziamant-chou a lugerne enn he gurunen. Mad, me ne c'houzoun ha ne fell ket d'in gouzout ped ha pegement a vein kaer ar seurt-se a vezo e kurunen Herri V. Mez, ar pez a c'houzoun, e gwirionez, eo enn deiz ma vezo sakret Roue, enn deiz ma e devezo an Iliz katolik lakeat he dourn war he dal, hag ar Roue astennet he zourn war he bobl holl,enn deisse e lavaran e vezo a-walc'h a joa er c'halounou, a-walc'h a bedennou enn eneou, a-walc'h a zaelou enn daou-lagad, a-walc'h a vennosiou kouezet digant Doue evit lakaat bugale Frans da veza a-unan etre-z-ho,hag ar Frans unan gant an nev.

Eun den o tistrei euz a Frohsdorff, a lavar hag a zin an dra-ze ama ; eun den eo hag en deuz evit kred d'he feiz ha d'he esperanz ar wirionez ne vezo ket dislavaret : *ar Roue a c'hell, ar Roue a fell d'ezhan.*

Markiz Auray.

War-lerc'h ar skrid kaer-ma, Bretouned, petra ve c'hoaz da lavaret d'e-hoc'h ? Eun dra hep-ken hag a zo enn-han buez Herri V penn-da-benn, a-zalek he vugaleach beteg an deiz hirio. An dra-ze eo ar garantez vraz en deuz bet hed ar weach, hag en deuz atao brema oc'h he vro hag oc'h tud he vro, ha, dreist-holl a c'heller lavaret heb aoun, oc'h ar bobl paour ha dinerz.

An artizan hag al labourer-douar goapeat ha disprizet brema a gavo, e kaloun ar Roue, Herri V, kaloun eur gwir dad kristen, a vezo d'ezhan eun dever striz klask hag ober ho mad e pep leac'h ; dever hag a raïo, en deuz lavaret he-unan, raktal ma vezo war an tron. Herri V n'en deuz biskoaz lavaret gaou da zen,na great biskoaz nemet vad hed he vuez da gement hini ma c'helle ober. N'euz den nemet-han hep-ken, Bretouned, hag a c'hello, pa vezo war an tron,dizamma ho tiwskoaz euz a veac'h pounner an taillou a zo bet taolet war-n-hoc'h gant ar republikaned. An taillou-ze a gresk bemdez hag a gresko hep paouez a-vloaz da-vloaz gant ar Republik. O welet ar Republik-ma o suna ho koad bete mel hoc'h eskern, evel a ra eur pes-kinniden louz d'ar c'heillen paket enn he gwiad, piou ac'hanoc'h o c'houzout ouspenn e c'hellit, mar kirit, kaout evit Roue gwella den a zo er bed dre garantez he galoun, dre c'hwisiègez-vraz he spered, dre he skiant anavezet, e kement leac'h m'eo bet ha gant kement hini en deuz he welet hag he glevet ; piou ac'hanoc'h goude ne garfe ket rei skoaz ha dourn da ober al labour a zo red evit digas buan ha buan ar Roue-se d'he vro ? O labourat evit ar Roue, e labourot muioc'h c'hoaz evid-hoc'h hoc'h-unan.

Evit dont a-benn euz al labour-ze n'euz nemet daou dra da ober :

Da genta, Bretouned, pedi, ha lakaat ho tud enn dro d'e-hoc'h da bedi Doue evit ar Roue ;

An eil dra hoc'h euz da ober, eo mont holl da voti, pa viot galvet, hep klask digarez e-bed da choum hep mont ; ha, bep tro neuze, voti heb aoun a-enep an holl republikaned, ha pa vent bi gale sent ha sent ho-unan dioc'h ho c'hlèvet, evi rei ho mouez da dud ar Roue Herri V hep-ken.

Ma kirit ober holl evel-se, c'houi Bretouned ha ar re all, e welot a-bred an aered a rikl enn ho touez, o vont d'en em guzet evit teurel ho c'hro c'hen.

Kentellioù
d'ar vistri ha d'ar vestrezed-skol

DIGANT BUGALE HA KERENT

DU-ZE WAR-DRO CAMBRAI HAG E PLUGUFFAN, E BREIZ.

Er gazeten c'hallek, hanvet l'*Emencipation de Cambrai*, ez euz hano euz eun dra gaer-meurbed diwar-benn merc'hedigou iaouank, enn eur skol laïk euz ar re laïka.

Er skol-ze, ar vestrez hag ar mear, mignouned-koz, en em glève evit ar gwella, me fell d'in lavaret evit ar falla, evit deski *manuel Paol Bert* d'ar vugale ; ne ket a-vad evit deski o klevet hep-ken chaok ar vestrez-skol dizantet, mez ouspenn o skrifa bemdez tamm pe damm euz al levr-ze,koun-daonet gant an Iliz.

An tadou hag ar mammou, pa glevjont, a zifen-naz-gronz oc'h ho bugale skrifa hiviziken netra euz al levr-ze. Ac'hano raktal: gourdrouz, kastiz ha konje d'ar vugale; ac'hano, klemmou a-berz ar ge-rent.

« — N'eus kerent dioc'h kerent, eme Damm-pezel Biganna, me a lavar e teuin a-benn anezho hag euz ho bugale.

D'an 21 euz a viz maë, Tamm-pezel a ioa plado-rennet war he c'hador er skol, pa antreaz teir bla-c'hik, en em zavet enn he enep ha bet kaset kui gant-hi d'ar zadorn a-raok.

— Ha senti a reot-hu brema, eme Damm-pezel?

Ar vugale a ia d'ho flas hep lavaret grik.

Ar skol-vintin a voe hep kurun hag arne femel-len.

Da greisteiz, Tamm-pezel a c'halv ar mear. Pe-tra dremenaz etre-z-ho? Ne c'houzomp ket. Ar pez a zo sur eo, pa zigoraz ar c'hlas goude lein, ha pa voe eat pep-hini euz ar merc'hed-vihan d'ho flas, an Tamm-pezel a gemer aboun,nann,levr Paol Bert eo, ha gant he moues pig-groliet e lavar :

— Skrifit, dimezelled.

Ar skritoliou a zigor, ar plunv a zispak, hini ne vank. Aze eo ! Ar vestrez a lenn, a lenn atao, ha bizied ar vugale a skrab mibin o vont enn-dro.

« Petra, lenne ar vestrez ? Sakramant ar briede-lez, hervez an abostol Paol Bert. Brao ! brao ! mad! Setu an Tamm-pezel laouen.Ar maout a zo gant-hi nemet he gerniel, he lost hag he greiz. gwelomp :

Ar *c'hopiou* a zo dastumet ; ar *rekreasion* a zon, hag ar plac'hedigou diwar-nij er meaz.

Ar mear, e kègin Tamm-pezel, a c'hortoz nè-het hag o skrabat laou he benn.

— Ac'hanta ! eme-z-han d'ezhi, p'en em gavaz: graoz eo eat an dro ?

— Skrifet ho deuz gwitibunan.

— Gwitibunan?

— Ia, ia.

— Chabist an dimezi am moa lavaret d'e-hoc'h?

— Ia vad, hennez, drès. Setu ar *c'hopiou*, gwe-lit !

Hag ar mear ha kemeret ar c'hopiou ha lenn. Enn eun taol e teu gwenn, ruz, glaz, gwer ; lam-ket a ra da rei eun taol tourt d'an treust, gant ar gounnar a zo enn he gorf.

— Petra, Tamm-pezel, eme ar mos-ieu, n'hoc'h eus ket lennet *ar c'hopiou* 'ta ?

— Nann, emaoun o paouez *finisa* ar skol.

— Sadama eun dra! gwelit ha lennit brema.

Dek *kopi* a ioa, ne ket daou na tri, dek *kopi* plac'hik ; *kopiou*, ar re-ze, hag a ioa skrifet kaer ha brao war-n-ho ar c'homzou-ma :

« *Me a gred e Doue, an Tad Holl-C'halloudek, krouer an nev hag an douar, hag e Jezus-Krist he Vap unik, hon Aotrou, etc. etc.*

Ar *Gredo* penn-da-benn a-zaleg al lizeren genta beteg an divèza.

Ha n'oa ket eno, Bretouned, peadra da ouela gant joa ?

Merc'hedigou kristen, ra viot-hu binniget gant Doue, c'houi, ho tadou hag ho mammou !

Ar skouer kaer a zo a-raok a ziskouez e vè ka-bestret a-bred lèzen villiget ar skoliou laïk, ma karfe en em glèvet mad enn he enep, e pep leac'h, ar gerent hag ar vugale.

Ar gerent kristen enn amzer-ma ne dleont ket marc'hata evit derc'hel ho bugale er gear, pa glè-vont e vez lakeat levriou koundaonet gant an Iliz etre daouarn ho bugale.

Eur skouer euz ar re gaera, war gement-se, a zo bet roet d'an holl gerent da heuilla, mar keront, gant tadou ha mammou kalounek ha leun a feiz, e parres Pluguffan, e Kerne.

Eno, ez oa hag ez euz atao eur mestr-skol hag a zo eur goaz anezhan ; eun tammik muioc'h ez oa den da ober mez d'an Tad-Eternel. Kompren a rit marvad, dre gement-se dija, ne voe ket diez d'he skiant braz rei da gredi d'ezhan e teuje eaz a-benn da lakaat da blega d'he lèzen zifeiz bugale kerent kristen, traou zot ha panen hag hep deskadurez.

Petra ra neuze ar pabaour briket ? Sevel enn he gador vestr hag ac'hano, oc'h ober goap, e lavar d'ar vugale e ro d'ezho *manuel Compayré*, euz a-berz an Tad Santel ar Pap.

Ar vugale-ma, skiant d'ezho, o veza n'oant ket bet c'hoaz er *skol normal*, a welaz raktal liou ar gaou gant komzou ho mestr. Oc'h en em gaout er gear, e c'houlennont digant ho c'herent ha mad pe fall oa al levr ho doa bet digant ho mestr, euz a-berz an Tad Santel ? Ar gerent war an dra-ze a gemeraz ali, ha pa glevjont petra oa ha petra dalie al levr, eun darn anezho hep mont pelloc'h a la-keaz anezhan da ober ludu-du.

An aotrou mosiè mestr-skol pa glev, a ia, evel ar gurun o strakal, da ober karnach tro-war-dro ha da c'hourdrouz an holl. An dud, o klèvet an trouz, a c'houlen da genta ha tumpet oa enn eun taol-krenn karr stronsuz ar Republik er vouillen ? Siouaz ! ne ket c'hoaz, a lavaraz eun den a ioa eno, mez a-barz nemeur e vezo, mar plij gant Doue! dre atant he meveillen vrao, evel ar mestr-skol a zo ama ; ha ne glèvit-hu ket anezhan ? Bremaik e krie a-leiz he gornaillen e teuje archerien eur ma-read euz a Gemper, euz a Vrest hag euz a Baris, ma vije red, da gas an holl ama d'ar prizoun. Evit sur, eme-z-han, ar mear a vezo torret, ar ve-leïen, ma na vezont ket krouget,a gollo ho fae, hag ar seurezed a vezo kaset kuit ac'han da bedi Doue el leac'h ma karint mont.« Mar d-eo koundaonet al levr am meuz-me roet d'ar vugale, me ne ran forz e-bed, a lavare c'hoaz ; daoust ha me, an oad am meuz, a ranko brema goulen ali eskibien ha be-leïen evit ober skol?

Sadama vad eur manac'h ru, va zud, hag a zo ar gouent a-bez enn he hent !

— « Petra, mosiè, ha kollet eo ho penn-kole gan-e-hoc'h, a lavaraz d'ezhan eur vamm, a ieaz heb aoun d'he gaout ? Bezit siouloc'h, mar plij, ha klèvet eur ger gan-en : « *Ni ama hor beus poan a-walc'h o wiska, o vaga hag o sevel hor bu-gale, hag ar boan-ze a gemeromp, ne ket tamm e-bed, ententit mad an dra-ze, Mosiè, evit ho c'has d'e-hoc'h-c'houi d'ho daoni.* » Eun tad ivez a ieaz da gaout ar mestr-skol braz-ma, hag a la-varaz d'ezhan, e-kreiz he zaoulagad : « *Brema, foet-lost, ne ket oc'h an otrou persoun ho pezo afer, ouz-omp-ni eo, gwelet a reot !* »

Ar mestr-skol o klevet an daou gristen dispount-ma a vougaz eun tamm he gurun, hag a welaz re zivèzad en doa great he benn-kole kazek.

Ne ket gaou an dra-ma, rak nebeud deisiou gou-de, an daou pe an dri euz a viz c'hoevrer, war c'houeac'h-ugent bugel a ioa enn he skol, ar paour keaz-ma a wele ho niver o tigreski bemdez kement ha kement, ne choume ken nemet c'houezek anez-ho gant-han d'an drizek euz a viz meurs, kaer en doa bet mont da ober meur a-dro fistoulik ha meur a jiboudik d'ar gerent dre ar barrez, evit klask *ra-pari he jilivari.*

Mosiè, ar Republik a zesko skiant d'e-hoc'h, an oad hoc'h euz !

Ar brud zo en doa ar mestr-ma, e miz even, nao pe zek krouadur da ober skol d'ezho, ha goude e

choume gant-han amzer a-walc'h da vont gant-ho da c'hoari *digloch-dialc'houez* war an hent-braz. E-touez an nao pe zek bugel-ma, a-weac'h ma'z oa daou hag a ioa ginidik euz a Bluguffan.

Evel-se eo ober, Bretouned, d'ar vistri a fell d'ezho brema tourta-re gant ho c'herniel. Enor d'e-hoc'h, Pluguffaniz, c'houi zo enor hor bro ! Dalc'hit mad ha stard atao d'ho kreden gristen, dalc'hit atao ho pugale er gear, pa ne c'hellit ket ho skolia hervez lézen an Ilis katholik ! Evit kementse, kredit mad e kouezo war-n-hoc'h bennoz ha grasou Doue da zigoll ho poaniou, er bed-ma zoken.

D'ar gristenien-all euz a Vreiz eo ivez mont d'hoc'h heul hag ober evel hoc'h eus-hu great, mar kavont diraz-ho mistri-skol evel hoc'h hini-c'houi, a zo eun troad leue e peb botez d'ezhan.

Traou ar seurt-se a ra eur vad *estranch* d'ar Republik. An dra-ze a vezo gwelet sklear marvad, e Pluguffan hag e meur a leac'h all, e Breiz, kenta tro voti a vezo.

Neuze, Bretouned kristen, e vezo d'e-hoc'h c'hoari ho penn-kalet ha starda reud ar zenklen enn dro d'ar Republik, ken na, ken na zialano. An dra-ze a c'hoarvezo hep dale, mar d-it da voti a-enep paotred ar Republik evit tud ar Roue. Kaloun, tud Breiz ! Dournit holl a-ners-korf war ar vleizez !

BUEZ ANN DUK A VOURDEL
HERRI V.

AR VOURBONED ER GEAR A BRAG.

Pa en em gavaz ar Roue koz Charles X gant he dud enn Autrich, an Impalaer en em hastaz da reï d'ezhan eul lez pe eur palez deread er gear a Brag, kear-benn-goz rouantelez Bohêm.

Prag a zo eur gear-goz ha kalz a draou kaer enn-hi. Dreist an traou kaera a zo eno, e ranker lakaat ar pont burzuduz a zo taolet war ar ster pe rivier Molda d'he zreuzi. Ar ster-ze e deuz seitek kant troatad a ledander ; hag ar pont a lavarer a zo douget war c'houezek vols.

Diwar ar pont-se e voe taolet da veuzi sant Iann Nepomusen, dre urs an Impalaer Wenseslas.

Ar zant a gavaz gwell mervel, eget diskleria ger euz a gonfesion an Impalaerez, grek Wenseslas.

E Prag ez euz c'hoaz daou dour koz hag a zo brudet a-bell : an tour gwenn, prizoun an dud a renk huel ; hag an tour du, prizoun ar bobl paour.

Piou-bennag a iea enn tour diveza-ma a varve atao gant an naoun, rak eno ne veze roet morse netra da zibri d'ar brizounerien.

Eun den evelato a c'hellaz dont beo ac'hano, dre garantez vraz he c'hrek.

Ar garantez a zo ijinuz ha nerzuz, eur barr c'hoaz muioc'h e kaloun ar vaouez eget e kaloun ar goaz.

War brizoun pried ar c'hrek-ma e voa eul [illegible] ber pe lukarn, striz hag huel dioc'h an douar [illegible] bemnoz, ar prizounier a lakea he gleuzeür pe [illegible] lampr. Ar c'hrek a zonjas kas boed d'he fried [illegible] al lomber-ze. Petra reaz ? Staga ar boed oc'h [illegible] pe flêchou a strinke ken eeun ha ker kalou[illegible] dre al lomber, ne d-ea hini e-bed a-biou da [illegible] Epad daou viz, ar c'hrek vad-ma a vagaz he [illegible] enn doare-ze. War-benn an daou viz, e voe [illegible] vezet petra rea, hag abalamour d'he c'harante[illegible] voe laosket he fried da vont beo er meaz.

Distroomp da Herri V.

Da viz gwengolo 1833, ar Prins iaouank, [illegible] he drizek vloaz gant-han, a iea er meaz a zalc'h da lavaret eo, a ioa major, evel pa vije bet [illegible] an tron; hag an dra-ze a ioa evel-se, hervez lézen nou-koz rouantélez Bro-Chall.

Pep den, an holl her goar, en deuz digant Doue grasou evit he stad a vuez. Ar grasou-ze peurvuia a zo seul-vrasoc'h, seul ma'z eo huel renk an [illegible] er bed, evel ma'z eo eur prins galvet da c'houa[illegible] eur bobl braz evel Bro-C'hall. Arabad eo eta bez souezet evit klévet lavaret e ve, peur-liesa, muioc'h a skiant e penn eur Prins iaouank galvet da re[illegible] eget na zo e pennou kalz a dud-all kosoc'h.

Deis trizek vloaz eur Prins war an tron a zo enn gouel braz evit ar vro. Herri V, er meaz euz he vro a ioa sellet evelato, evel pa vije o ren gant an dud onest a zalc'he d'ezhan. Ar re-ma a ieaz a vandenou d'he gaout da lida ar gouel-ze, euz a bep korn euz a Vro-C'hall, euz a Baris, euz ar Vandee hag euz a Vreiz, enn despet d'ar c'houarnamant a glaskaz miret out-ho.

Pa en em gavjont, e rannaz ho c'haloun dirak ar Roue Charles X, diskaret, evel eur wezen a-raok he amzer, pa c'helle c'hoaz rei kalz a frouez mad. Mes pa weljont ar brinsez iaouank Loïza, c'houi Herri V, beachourien Bro-C'hall a skanvaaz ho foan. Evel eun eal, kaer ha laouen oc'h an holl, ar brinsez Loïza, koulz hag he breur, a rede dre ar vro da ober vad da bep-unan.

Eun dervez, Loïza en em gav gant tud bodet enn dro d'eur c'hravaz, a ioa war-n-hi eur vaoues koz ouspèn kant vloaz torret he gar. Pa wel petra zo ar brinsez a ia d'ar red da glask ar medisin Bougon, ha, war eun dro, a zigas gant-hi eur vatalasen a zougen, hi hag he breur, d'ar vaoues klanv. Charles X, pa glev perak an trouz a rea an daou vugel a drid he galoun hag a ro d'ezho he vennoz, enn eur dreï he zaoulagad war-zu he vro.

D'ar 27 euz a viz gwengolo edo deiz-lid ar gouel. Tud-chentil iaouank Bro-C'hall a ia dirak ar Prins Herri, hag unan anezho a lavar d'ezhan enn hano ar re all :

« Servicherien feal d'hor Roueed dre c'hoad[illegible]
« deut omp, ni ho kenvroïz, d'en em c'hwestlá
« d'e-hoc'h euz a greiz hor c'haloun, pa'z oc'h bre-

[illegible]enn oad. Evid-hoc'h hag evit hor bro eo hevel [illegible]gwestlou, rak ar vro ne c'hell beza diran[illegible]dioc'h he Frins. Galvet d'he zevel a-nèvez [illegible]r renk huel e devoa a-raok, c'houi a vezo [illegible]i-hi, evel hoc'h euz lavaret, eun *eil Herri nevar.* »

Herri V a lavaraz d'ezho :

« Labourat a ran, endra c'hellan, evit dont da veza den da ober mad ar garg huel ma'z oun galvet d'ezhi. Deveriou ar garg-ze, atao dirak va daoulagad, a lavar d'in e tlean labourat evidhoc'h hag evit hor bro. Ne vezin eürus, nemet pa c'hellin labourat gan-e-hoc'h da rei pep franiz ha pep eurusted d'ar Frans.

« E Frans ema bepred va spered ha va c'haloun; mar studian n'eo nemet evit-hi ; mar fell d'in beza mad, kalounek, larg e pep giz, ne d-eo nemet evit beza karet gant-hi ; sonjal enn-hi a zo va flijadur ha va eurusted. Eur gomz hag a zo bepred dirak va daoulagad hag am diouallo dioc'h pep fazi eo : *Frans her gouezo.*

« Gouzout a ran, Aotronez, petra hoc'h euz great evid-oun ha petra zo dindan ho kevridi. Hoc'h hanoiou a zalc'hin, hag eun deiz a vezo e tiskouezin, laouenoc'h eget hirio, n'em meuz ankounac'heat hini e-bed anezho. »

Kerkent ha ma paouezaz da brezeg, an holl eno griaz a galoun : *Bevet ar Roue !*

Abaoue ez euz hanter-kant vloaz, Bretouned, hag hor Roue Herri V a zo beo c'hoaz, beo ha iac'h, a drugare Doue ! Ia, beo ha iac'h eo hag eur Prins brema ar gwisieka hag ar gwella a zo er bed. Prins kristen, ganet goude maro he dad ha kaset euz he vro da zek vloaz, n'en deuz hirio ankounac'heat ger euz ar pez a lavaraz enn Autrich da dri-zek vloaz d'he genvroïz deut d'he welet. Bete vrema en deuz diskouezêt ema atao e Frans he spered hag he galoun ; atao eo mad ; atao kalounek, né fell d'ezhan nemet beza karet gant he vro ha gant tud he vro. Hag hen pell diout-ho, ne labour bemdez nemet evit-ho, nemet evit digas peb eürusted d'ezho ha d'e-hoc'h, Bretouned, pa vezo galvet gan-e-hoc'h, ha gant an holl da zistrei e Frans.

« Neuze, evel sant Mikeal a ziskaraz dre nerz Doue an droug-èlez euz an nèv, Herri V, ganet deiz gouel an Arc'hel bras-se, a ziskaro dre nerz Doue gouel an Arc'hel bras-se, a ziskaro dre nerz Doue divez, ar Revolusion astennet brema evel eur pez dinniden heuzuz war hor bro d'he dic'hoada.

« Pedomp, Bretouned, ha bezomp fisianz e c'houlaouo, hep dale, an deiz ma welimp Herri V o tistrei war dron he dadou da zizamma beac'h ar bobl ha da zec'ha he zaelou.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Bauguen, kure e Tourc'h, hag an aotrou Lucas, aumonier an dud a vor, a zo nèvez maro.

ALI
enep-gwir roet d'ar Vretouned.

Va mignouned,

Unan bihan euz a Vinistred braz gouarnamant ar Republik hor beuz an enor-spountuz brema da gaout evit hor rouza holl war he billik-pesked, ia da 1 eur Ministr bihan, o pourmen he galite diwar hor c'houst, en deus teurvezet, pe, mar kirit, en deuz bet ar vadèlez vraz da zont d'hor gwelet d'hor bro. Pebez enor d'e-omp, ha ne kwir ? va mignouned !

A-raok mont pelloc'h, e rankan lavaret d'e-hoc'h, da genta, eo ar Ministr-ze euz a Roazoun ha, dreze, euz a Vreiz hor bro ; nemet, ar pez ne c'houzoun ket a-vad, e ve ginidik eur fesken d'ezhan ac'han, hag eur fesken-all ac'han-e-hont. Mez, an dra-ze ne ra man; ar pez ma'z eo ez eo. Ar pez a ra man eun draïk a-vad eo, war a glèver, gant tud gaouiad marvad, ne zigor he c'hinou da brezeg nemet evit lavaret netra.

Ar pez en deuz displeget he deod e Gwened, a zo evit doare tostik-tost ivez da netra, nemet marteze an tammou mindraill-gevier en deus strinket eno, enn derveziou diveza-ma, oc'h pennou-gwazi d'ho badaoui. Eno, e Gwened, ez euz bet ententet pe glèvet gant-han e karfe kalz gouarnamant ar Republik starna startoc'hik, enn he limounou, marc'h pobl Breiz, evit gellout gant-han neuze dic'hala he garr euz a-douez ar strouill.

Mad, va mignouned, an dra-ze, a gredan, a zo lavaret e c'hoar brao gouarnamant ar Republik ne garit ket re anezhan ha, dre-ze, e kav eo hoc'h hualou re-hirr hag ho koakol kalz re-frank, pe, mar kirit, hoc'h euz c'hoaz re a liberte da rual ha denna ho penn euz ar waskel. Heb beza diviner tamm e-bed, an dra-ze eo en deuz bet c'hoant ar Ministr da lavaret d'e-hoc'h; eur paotr fin a rank beza hen-nez, ha ne kwir ? ha red eo ma ve, ker bihan ha ker iaouank-all ha maz eo, deut evel-kent da veza ministr ar Republik !

Eun dra-bennag a garfen da lavaret d'e-hoc'h c'hoaz, va mignouned. Ar Ministr-ze, ker fin ha ma'z eo, en deuz bet an ear da gemeret ac'hanomp evit, respet d'e-hoc'h, ar pennou chatal-ze a ves kaset gant ar biz el leac'h hag evel ma karer. Klèvit 'ta, Ministred ar Republik, chatal ha chatal a zo, evel fagot ha fagot. Darn, evel chas-gaol, a fich ho lostou d'an diaoul; ha darn all, pa zilamm ar bleiz war-n-ho, a ia war-n-han, gant kerniel ho fenn araok. Ar Vretouned, a dlefac'h da anaout gwelloc'h pa'z oc'h euz ho bro, aotrou Ministr, a zo eun tammik hevel oc'h ar chatal divèza-ma; ha ne gav ket d'e-hoc'h e vent ? Ma ne gredit ket an dra-ze, aotrou Ministr ar Republik, ne anavezit tamm istor ho pro.

* * *

Kerkent da nebeuta hag ar Roue kristen, Kloviz,

e Bro-C'hall pe e Frans, Breiz a ioa enn-hi ivez tud kristen, hag an dud-ze gounezet d'ar feis katholik gant Eskibien ha beleïen Jezus-Krist ho deuz dalc'het stard, abaoue bete vrema, da garet ho relijion hag he Ministred, hep treus-kamma biskoaz war an hent-se.

Ia da ! Ministr ar Republik, setu aze e berr-gomzou istor tud Breiz, a-zalek m'int bet great da genta bugale d'an Ilis katholik, beteg an drede Republik-ma.

Etre daou-benn an amzer-ze, a diz ouspenn pevarzek kant vloaz, ez euz bet eur mare, a lavar an istor, ma'z eo bet hor bro Breiz, dre zaou zimezi an Dukez Anna gant daou Roue, staget oc'h Bro-C'hall pe Frans.

Ha kaout a ra d'e-hoc'h, Ministr ar Republik, e vije eat hon Dukez Anna-ni, kristenez ha bretounez vad, da staga he bro oc'h ar Frans, o timezi evit an eil gweach gant ar Roue, Loïz XII, ma na vije ket bet anavezet he-ma evit kristen, da genta, ha, goude, evel eun den euz ar re wella euz he amzer ?

Nèvez pignet oa war an tron ; hag ar re ho doa stourmet out-han, a grene enn ho c'hroc'hen. Loïz a lavaraz : *Roue Frans ne venj ket an dismegansou great d'an duk d'Orleans.*

Tud ar Parlamant, savet kalz anezho enn he enep, ho doa tersien ivez. Loïz a lavaraz adarre : *Enn eur lakaat eur groaz, sin zakr hor silvidigez, dirak hano pep hini euz a dud ar Parlamant a zo bet em enep, ha n'ém meuz-me ket diskouezet d'ezho ho fardounen ?*

Ha c'houi a ra evel ar Roue, Loïz XII, Ministred ar Republik, c'houi, frammansouned, a zo eur vad d'ho kaloun ober ar muia drouk a c'hellit bemdez d'ar bobl paour ha d'he feis katholik ; c'houi a glask venji huvreou louz ha sorc'hennou goullo ho sperejou diboell dre lezennou maro pell zo, dre zekrejou a zo hevel oc'h abegou bleizi o tispenn eïn ; c'houi, republikaned bet badezet, gwasoc'h eget tud divadez, c'houi a ziskar kroaz ho *Salver* e kement leac'h ma c'hellit : enn ospitaliou ar re glanv, e skoliou ar vugale hag e tribunaliou ar justiz ?

Loïz XII a gare he vro ha tud he vro, ha ne glaske netra kement ha mad ar bobl. Hen diskouez a eureu, o tiskenn an taillou euz ar bevare.

Ha c'houi, Gouarnamant ar Republik, eleac'h diskenn an taillou euz ar bevare, a gresk anezho euz an hanter e pevar bloaz. Eun doare vrao da ziskouez e karit ho pro ha tud ho pro !

Loïz XII a dremene evit beza re-biz, ha souniou a ganet d'ezhan diwar-benn an dra-ze. Unan-bennag her lavaraz d'ezhan. *List-ho da gana*, eme Loïz, *gwell eo gan-en ho c'hlèvet, evit klèvet ar bobl o ouela war an dispignou-foll a rafen.*

Ha c'houi, Ministred gouarnamant ar Republik, ha ne glèvit-hu ket klemmou ar bobl o ouela ar milionou a zispignit evit ober ar muia drouk c'hellit d'ezhan, o sevel ties-skol kaer da zaon ma gellit, he vugale-vihan ; o vont heb ezoum ober brezel d'ar C'hroumired ha brezel hirio c'h d'an Donkined ha d'ar Chinoazed, brezellou ha zo eat hag a ielo gant-ho, ouspenn ar gwenn n'int ket godellet gan-e-hoc'h, goad iac'h tud ouank ha kalounek ar vro, eaz da zispenn gant enebourien, pa na vezo ken d'he difenn nem hoc'h-c'houi, republicaned digaloun?

Loïz XII a lakeaz barnerien leal hag onest e leac'h evit renta justiz vad d'ar bobl.

Hag evel-se a rit-hu, Ministred gouarnamant Republik, c'houi a zo er moment-ma oc'h ober lèzen da derri ar varnerien-vad, evit kaout mevel len dioc'h ho tourn da varn ha da goundaoni hag e pep leac'h an dud leal, an dud onest hag dud a relijion ?

Goude ar vad a reaz, hag eur zouez eo e ve Loïz XII hanvet *tad ar bobl ?*

Goude an droug a rit-hu d'ar bobl, frammansouned gouarnamant ar Republik, hag eur zouez e vec'h hanvet gant-han *he diranted, he vourrèzien hag he gigèrien ?*

Mac'h evesafac'h piz, e welfac'h ema ho Repu blik war he zalarou divèza,

Ar bobl a zo o c'hwiri eur gounnar-ruz ou hoc'h e-kreiz he galoun ; ar bobl, pa gavo tro baeo d'e-hoc'h ho tle. Diouallit out-han !

Hag aoun ho pe raz-han dija, gouarnamant Republik, ma tigasit eur Ministr da floura kein Vretouned ?

Klèvit, klèvit ! fistouled gouarnamant ar Republik ar Vretouned, evel ar re-all, a zo bet, nemet re siouaz dezho ! paket enn ho kwiadennou gevier Adre ! kit pell diouz-omp ! pelloc'h, pelloc'h c'hoa *an ounner ne bar ket gant ar bleiz.* Adre ! pe forc'h houarn !

* * *

E poent vrao e teu Ministr ar Republik e Brei da lavaret d'ar Vretouned karet he c'houarnaman

Ar Vretouned a zo kristenien. Ha c'houi, aotrou Ministr, ha kristen ha bretoun oc'h-hu, c'houi a zo e penn eur c'houarnamant ne fell ket d'ezhan kle vet hano e-bed euz a Zoue ?

Ar Vretouned a zo kristenien hag a fell d'ezho ve ho bugale badezet, kristenien evel-d-ho. Ha c'houi Ministr ar Republik, bretoun ha kristen marteze a zo e penn eur c'houarnamant n'en deuz nerz d ober netra nemet brezel bemdez da feiz ar vugale brezel d'ho zadou ha d'ho mammou ; brezel d'a frèred ha d'ar seurezed ; brezel d'ar venec'h, d'an e kibien ha d'ar veleïen ; brezel da gement hini a r war he dal sin ar groaz ha d'ar groaz he-unan d genta. Nann ! nann ! c'houi ne d-oc'h na kristen na bretoun. Petra oc'h-hu neuze, lavarit ?

e kredit, c'houi ne ziskouezit dre gement-tra ne d-oc'h na kristen na bretoun, e kredit dont varet d'e-omp-ni, Bretouned ha kristenien, bale ar groaz evel a ra ar frammansouned ho preu e kredit-c'houi n'oc'h netra d'e-omp-ni, pa kristen na bretoun, e kredit dont d'hon alia bro da vresa hon enor dindan hon treid, evit ho Republik milliget ?

Kentoc'h mervel kant ha mil gweach, aotrou inistr gouarnamant ar Republik !

An erminik, gwenn eun dudi, a varv kent louzhe groc'hen.

Re louz, re zivalo eo ho Republik, aotrou Mievit ma talvfe ar boan da gaout euz hor perz met fae ha dispriz. Eun donjer hag eun heug eo hor c'haloun. Ho Republik, autrou Ministr, a zo el eur vastardez ganet diwar gagnou war eur kountroun, e korn eun hent braz-bennag. Vretouned a zo kristenien, ha ne garint birken nemet eur c'houarnamant kristen.

Republik ha republikaned an diaoul, adre ! adre !

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, anat eo fell d'ar frammansouned daonet-se nemet skian direiz hag an difeiz, hag ober brezel da ue ha d'ar relijion.

Jerom Fur. — Dre gement hoc'h euz klèvet a ack, e tleit gwelet, amezeïen, pegen disleal eo ar kol dre fors-se. Klèvit petra lavar ar gazeten war dra-ze ;

« Mar d-eo touellet spered ar frammansouned gant eun dra-bennag, ne d-eo tamm e-bed evit skoar bobl ; evit hen distrei a-grenn dioc'h Doue, -vad.

« Ne ket digèri ar sperejou a fell d'ezho tamm bed; lakaat ar c'halounou da laoskaat ha da blezd'ezho, evel sklafed eo.

Jann Gubaer. — Ha pa na ve ken, Jerom, traou walc'h a zo eno evit kas an holl gristenien da nebi oc'h ar skol dre fors-se.

Jerom Fur. — Ar re a fell d'ezho ar skol-ze, ne eo hep-ken nemet gant ma vezo laïk, ententitmad !

Herve Becmeur. — Neuze, Jerom, pe wir ho defe da damall ac'hanomp-ni evit derc'hel penn out-ho hag oc'h ho lèzen vilIiget ? Ma ne fell d'ezho nemet eur skol laïk hep Doue, ni n'omp ket dalc'het ker stris-se, emichans, da zenti out-ho ? Ha pa reont ho c'hount evel-se, ni a raïo enn eur c'hiz all, Karoulle ! o terc'hel hor bugale er gear ; ne ket gwir, amezeïen ?

Laou an Heder. — Ia, ia, evel-se eo ober, Hervé ; ha ma na d-eo ket kountant ar frammansouned, e c'hellont dont ho-unan d'ho c'herc'hat ha d'ho diframma digan-e-omp, mar kredont.

Noël Deauguer. — Dont ho-unan, a lavarit, Laou ? Ar re-ze a zo evel chas lipèrien darbod, mad da harzal a-bell, hag a ra gaol dioc'h-tu ma welont ar c'hil-krog, ha brao a reont, traou breïn ha fleriuz m'az int ! Sonj hoc'h euz marvad euz ar c'hreva anezho. a lavarer, a redaz leun-flear da Zant-Sebastian, èr Spagn, brema ez euz daou-zek vloaz-bennag, enn aoun na vije great eun toullik spillen enn he gof abrellek. Dre-ze n'em meuz aoun e-bed e teufent, na ken nebeud ho archerien a gavfe estreget fank da strinka out-ho marvad.

Jerom Fur. — Klèvit c'hoaz :

« Estreget an dra-ze a zo el lèzen, rak ha pa na ve ket great, evel ma'z eo, da skei war ar relijion, ar skol-ze dre fors ne ve ket nebeutoc'h eur skol zisleal-meurbed, dre na ve nemet droug da denna anezhi.

« Ar skol-ze a zo disleal, o veza m'ema etre daouarn ar c'houarnamant, etre daouarn ar re falla zo brema.

Ha n'ema ket an holl skoliou etre daouarn ar c'houarnamant, pa bella dioc'h ar skoliou publik ar re ho deuz ar muia skolaerien, darn vistri a zo enn-ho fisianz ar bobl, ha gant an dra-ze c'hoaz, o lakaat eo ar skol dre fors ?

Lan ar Iar. — War an dra-ze, Jerom, ne gredan ket ho kazeten ; rak dioc'h am meus klèvet mad deac'h gant eun den a skiant, ar skoliou libr a choumo heb beza gant ar c'houarnamant.

Jerom Fur. — Hag an dra-ze, Lan, a viro, a gav d'e-hoc'h, na vezo dourn ar c'houarnamant e pep leac'h ? klèvit :

E kement leac'h ma vezo eur skol laïk, ha bez' e vezo gallet kaout atao eur skol libr, evit respeti enn-hi ar relijion ?

Ha mont d'ar skol libr-ze a vezo eaz, hag hi a vezo evit netra pe goulz lavaret ? Piou c'hoaz ar gristenien hag a c'hello harpa oc'h an dispignou a vezo dioc'h ar skoliou libr-ze ? An traou-ze a ziskouez ne vezo peur-liesa nemet eur skol hep-ken, eur skol laïk dre fors, evit koll eneou ar vugale.

Ha n'ema ket eno e pep leac'h dourn treïtour frammansouned ar c'houarnamant war ar skol ? Lavarit brema d'in, Lan ?

Lan ar Iar. — Gwir eo, Jerom, ha dont a rankan d'an dosen gan-e-hoc'h.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Nous signalons avec plaisir cette semaine un mouvement de reprise, mais les affaires sont rares. Non pas que les questions à l'ordre du jour pèsent sur les transactions, mais parce que les capitaux sont indifférents.

Nous persistons à croire que c'est dans ces moments-là qu'il est opportun d'acheter. Mais que faut-il acheter? Ici grand embarras, car tout dépend des circonstances et du capital à engager.

Comme toujours l'Association se fera un devoir de renseigner toutes les personnes qui voudront bien la consulter.

On nous écrit de Lourdes, que l'affluence des Pélerins au Panorama est toujours considérable.

En ce moment la seule valeur qui se présente au-dessus de tout conteste ce sont les obligations du Crédit foncier dont les tirages trimestriels offrent des appâts qui ne sont pas à dédaigner. C'est d'ailleurs un placement qui offre les plus sérieuses garanties et la plus complète sécurité.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE
SOCIÉTÉ ANONYME
Au Capital de : 1,200,000 francs
PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux émissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Nous vous recommandons la maison LEPERS, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INS. TANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 1[illegible] faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI
Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE GUINARD PHOSPHATÉE
TONIQUE "énergique pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes délicates.
VIN
CONTRE Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement, Dyspepsie
LYON 11, rue Bourbon, 11
PARIS 11, rue Bellini, 11

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840
PHOSPHO-GUANO ANGLAIS
ENGRAIS AZOTÉ
de **"THE LONDON MANURE COMPANY"** de Londres
La plus riche en Acide phosphorique connu, immédiatement soluble, contenant 35 à 40 pour 100 de Phosphate dont 20 pour 100 solubles dans l'eau, 6 à 7 pour 100 solubles dans la citrate d'ammoniaque, et environ 6 pour 100 insolubles. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.
GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.
N. B. — Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'Acide phosphorique solubles dans l'eau.
MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS
CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE
Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

LES DARTRES, ECZÉMAS, DEMANGEAISONS, LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 8 à 30 jours, par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra, par conséquent inoffensif*) de GUIGNOT, Phien de 1re Classe à St-Fort-sur-Gironde (Ch.-Inf.). PILULES DÉPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

50 pour 100 de REVENU PAR AN
LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

KIZAR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ... ie beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus klaiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 7 a viz c'houere 1883.

Eun den a galon.

Epad an amzer diskempen, hanvet an dispac'h vraz, pe, evel a lavar ar C'hallaoued, ar *Revolusion* vraz, e savaz potred Breiz-Izel ha potred ar *Vendée* da zifenn ho bro, ho feiz hag ho Roue. An dud fall a oa e ober brezel d'ezho, a bakaz eun dervez, enn eur gar-hent doun, eur rummad soudarded d'oc'h ar Vendée. Ar re-ma, a oa re-nebeud anezho evit en em zifennn. Renka rejont eta plega, ha roi ho fuzuliou d'an dispac'herien. Goude e oent kaset da gichen eur groaz koat, a oa tost eno, tré etal ti unan anezho hag e vije great *Ripoch* anezha. He-ma a oa anaveet mad gant an dispac'herien ; drè-ze e larjont d'ezha : « Paket oud, gwelet a rez, ha paket mad. Herve al lezen, n'euz ken mert ar maro evid-oud. — Evelato, ni n'omp ket ken gwaz hag hon euz brud da veza ; zell a-ze da di ! beo eo c'hoaz da dad, fallaat e ra a-vad. Hanta ! mar t'euz c'hoant, vi leusket da zikour ha da frealzi anezha brema pa eo koz; gouzoud a rez, hen-nez en d'euz talveet eun tad mad d'id. »

Ripoch a zellaz e-treze he di, o sonjal enn he dad koz ha fall. Tost e oa d'he galon ranna. Dont a reaz an dour war he zaoulagad :

— « Petra vo red d'ober, c'houlennaz-hen ? »

— « Nebeut a dra, a lavaraz an dispac'herien ; dal ! zell eur *vouc'hal* (hache) aze ! mar karez diskar ar groaz-ma gant-hi, a vo roet frankiz d'id.»

Ripoch a gemeraz ar vouc'hal. Ar re oa paket war an dro gant-han a falgalone, o welet ho mignoun o vont da nac'h he feiz 'n eur ziskar kroaz Jezuz. *Ripoch* a lammaz heb dale war zichen ar groaz. Sounn enn he zao hag he zaoulagad o lugerni, evel diou luc'heden, a tistroaz war-zu an dispac'herien he vouc'hal zavet gant-han :

— « Deut brema, eme-z-ha, da ziskar kroaz ma, zalver ! Araok ma tostafot d'ezhi, ha pezo tanveet ma dir ha lemet digan-in va buhe. »

An dispac'herien a chomaz eur pennad zouezet da zellet out-han ; eun dizounaden ho doa bet ; kredi re d'ezho e oa *Ripoch* o vont da ziskar ar Groaz ha, pedafe, o vont da zifenn anezhi eo e oa. Ho foultr a oa eat n'ho doa ken eur fulen. Ober a rejont eur lazad touet-Doue, ha goude a strollad kaer, a 'nem deuljont etreze *Ripoch*. He-ma a-vad na oa ket brao kaout an ober anezha ; n'eo ket eur bugelik-bennak e oa. He vouc'hal a ie enn-dro ter ha feul ; den n'helle tostaat d'ar groaz. An dispac'herien a zève gant ar vez ; kounnari e rent. Hogen, kaër ho doa ober, *Ripoch* na flache tamm hag a ziskolpe pennou enn dro d'ezha, gwas-pe was. — Eur pennadik-mad amzer e oa, abaoue oa stag ar gann etre-z-ho. *Ripoch* a zalc'he bepred penn d'an dispac'herien ; skuiza re koulskoude, he enebourien oa ken aliez a-hini anezho ! Ouspenn eur weach e oa bet tizet gant ho zaoliou fuzuil ; heb dale n'hellaz ken derc'hel mad d'he vouc'hal, na zo-ken chom enn he zao. Koueza reaz d'an daoulin ; pegi reaz barz ar groaz a-vrec'hed-kaer, hag egiz-ze a varvaz. — He gorf a oa dismantet a daoliou ; hogen he ine na oa ket hag a zavas raktal d'ar baradoz, da veza dic'haouet gant Doue diouz an oll boaniou en doa gouzanvet er bed-ma.

Bretouned, enn amzer omp enn-hi, eo mall adarre gant mevelien an diaoul diskar ar c'hroaziou. Eur vouc'hal a roant d'imp ive, evit ma teuimp da ziskar ar c'hroasiou-ze, ouz treid pere e ma bet skuillet goad hon zud koz, ouz treid pere e ma bet ken-aliez gweach o pedi, hon zadou hag hon mammou. Ia, d'imp-ni, da vugale ar re zalc'he penn gwechall d'enebourien ar feiz, e vo roet eur vouc'hal da ziskar ar feiz-ze brema. Ha pehini eo ar vouc'hal a roant d'imp, Bretouned ? ar gwir pe al *liberte* da roi hon mouesiou d'ar re fall, pa zeu mare an eleksionou. Setu aze ar vouc'hal a ve roet d'omp ha netra ken. Daoust ha ni na raimp ket evel *Ripoch* ? Daoust ha ni a iefe da ziskar kroaz

hon Zalver, bet zavet gant hon zud koz ha badeet gant ho goad, 'neur rei c'hoaz hon mouesiou, evel hon euz great re-aliez e-bete vrema, da dud dizoue a wask hon bro, a denn brezel war-n-hi hag a gas hon bugale da vervel pell dreist ar moriou ha petra 'ta ouspenn ? da dud hag a sun hon goad beteg ar mel hag a ra goap ouz-imp c'hoaz goude ?

Bretouned, mar d-omp bet dall, deut eo ar mare da zigeri an daoulagad. Stard d'hon feiz ! ha bet droug gant neb a garo ! Ar re fall a c'hoapaeo a-c'hanomp hag a c'hoarzo ouz hon gwelet. C'hoarzant ! c'hoarzant ! Mad e raint ; heb dale, marteze e raint eur c'hoarz-all, evel a lavar ar ganaouen goz :

Meur a hini a c'hoarz henoaz,
A oelo kent a-benn arc'hoaz.
Meur a hini zebr bara gwen,
A zebro douar du ha ien.
Meur a hini a skuill gwin-ru,
A skuillo bremaïk goad dru.

Ar re C'hlaz a c'hoarze ive, o welet hon tud-koz o vont d'ober brezel d'ezho, ho chapeled gant-ho enn ho dorn. Ho c'hoarzaden a-vad na badaz ket pell. Potred ar chapeledou a skoe dizamant ; ha mar oant born, na oant ket dall, rak ho zennou n'ent ket da goll.

Bugale ar re C'hlaz a zo ru. Hogen, ha pa vent ken ru-all c'hoaz, mar na garant diwoall, a velont araok-pell hag hen eo kollet ho dent gant moc'h-gouez Breiz-Izel, evel e rant ac'hanomp.

Hanta, breudeur holl-unaned,
Gwir gristenien, gwir Vretouned,
War hon daou-lin, enn harz ar groaz,
Pedomp c'houekoc'h evit biskoaz.
Harpomp ar vro, hag ar Roue,
Karomp hon feiz hag hon Doue !

EUR MAB-BIHAN D'EUR CHOUAN
bet lazet gant ar re C'hlaz 'pad an dispac'h vraz.

Goude ar bemp, an dri dre gant.

EUL LIARDIK D'AR REPUBLIK PAOUR, MAR PLIJ GAN-E-HOC'H, BRETOUNED !

Bretouned, pe c'houi zo republikaned pe n'oc'h ket, pedet oc'h holl, mar ho peuz arc'hant, gounezet dre boan hag onestiz, da vont buan d'ho c'has da diez-espern ar c'houaruamant *evit tri dre gant.*

Bezit fisianz, eno e vezint espernet mad d'e-hoc'h !

Sonj hoc'h euz, marvad, Bretouned, euz *ar bemp dre gant*, diskennet eur pennad zo gant ar c'houarnamant da *bevar-hanter*. An dek gwennek a gemm a zo etre-z-ho, e-leac'h dont d'ho tizamma, pe mont da gas *sikour* d'hor zoudarded enn Tonkin, lazet ha mik brema, an arc'hant-se a zo eat e godel doun gouarnamant ar Republik, goullo d'ar c'houlz-ze.

Evit beza c'hoariet an dro-gamm-ze d'an dud e Republik ne ket kalz pinvidikoc'h brema. Eul lazh peurvuia, ne gers ket war eun hent hag hen dall c'ho pinvidik pell-amzer. Ma vije c'houi pe ve ho bije great eun taol-filout ar seurt-se, e vijemp bet evel just, kaset d'an toull, da genta, hag euz an toull, d'ar galeour marvad. Gouarnamant onest Republik n'en deus ket aoun rag an dra-ze ; dre ze, e ra ar pez a dro enn he benn; ar mestr eo.

E-kement-se, an dro-gamm-ze a reaz gouarnamant ar Republik a voulc'has-kaer, ma ne golla ket a-grenn fisianz ar bobl enn-han. Setu ma kre gaz enkrez enn dud ho doa arc'hant enn tiez-espern ha mont, an darn vrasa anezho, da c'houlenn ho zra.

C'hoari o zigor. An tiez-espern e meur a gea evel e Tarar hag enn Annecy, bet goroet ho ialc'h a-raok, ne c'helljont ket rei ho zra, dioc'h ho gou len, d'an artizan, d'an artizanez ha d'al labourer paour. Er c'heariou all euz a Frans e welet skle ivez, ma kendalc'hje ar bobl da denna he arc'han euz an tiez-espern, e teuje eur mare ne vije ke gellet he baea, pe e choumje ar ialc'h seac'h h goullo. Ar c'houarnamant dreist-holl a wele ma an dra-ze ; nèc'h en devoe, hag e savaz he vouez da c'hourdrouz. Pa voe klèvet, ar bobl a greskaz he zisfizianz ha n'en devoe dibaouez e-bed, bet vrema, da c'houlenn he arc'hant en tiez-espern.

Mad, Bretouned, pa voe anavezet e pe zoare vrao e voa riklet an arc'hant euz a ialc'h tiez-es pern Tarar hag Annecy, eun den a galoun, an Ao trou Paol de Cassagnac, a bignaz e kador kamp an Deputeed, e Paris, da c'houlenn, enn deïsiou divèza-ma, oc'h ar Ministr, ha paea a raje a c'houarnamant an arc'hant a ioa bet *flipet* ac'hano

Ar Ministr, red dezhan anzao eno dirak an hol e voa gwir ar fripounèrez a lavare an Aotrou Paol de Cassagnac, a c'houlennaz oc'h ar gampr ober eul lèzen-nèvez da *assuri* arc'hant an tiez-espern, o lavaret war-lerc'h ne voa netra da damall da c'houarnamant ar Republik evit al laëronsiou a ioa bet great.

« *Klèvit*, eme an Aotrou Paol de Cassagnac, *gwella espern d'ar re ho d'euz arc'hant brema, eo derc'hel mad d'ho gwenneïen, kentoc'h eget ho lakaat etre bizied-krog ar Republik ne c'hoar e pe du treï gant he diènez, na penaoz tarlascat gant laou he faourentez.* »

Ar c'homzou-ze a lakeaz republikaned ar gampr da gounnari ha da ober eur jolori spontuz. Kaer ho devoe karnachi, paka a rejont war ho friou skoulmou touchenn-lemm foet ar wirionez, strin ket e-kreiz ho daoulagad d'ezho gant an Aotrou de Cassagnac.

Neuze, ar Ministr a lavar e vezo *assuret* ar re a zo ho arc'hant enn tiez espern, dre al lèzen-nèvez a c'houlen. Bretouned, setu ama penaoz e vezo an *assurans-ze*, selaouit :

Ar re a zo ho arc'hant enn tiez-espern evit *tri gant* a grede, beteg-hen, n'ho doa koll e-bed gaout war-n-ho, *goarantisset* ma voant gant ar gouarnamant. Eno e fazient, evel a weler brema. Evit *assuri* arc'hant an tiez-espern *tri dre gant* dioc'h pep koll, e vezo red brema, hervez al lèzen nevez a vezo hep dale, lezel *daou wennek* (10 c. e 0/0) *dre gant lur* etre daouarn ar c'houarnamant. He-ma neuze, distag dioc'h an arc'hant espern-ze, ne zalc'ho enn ho c'hever nemet ar galloud, pa garo, d'ho c'hemeret holl, ha da rei paper d'an dud enn ho leac'h.

Lavarit, Bretouned, ha n'eo ket eun *assurans* mat eo hon-nez ?

Brema, dioc'h an tu-all, rak pep tra en deus daou-du, e vezo ivez an *assurans* da goll *daou wennek war an tri dre gant.*

An *assurans-ze*, eme ar Ministr, ne zigoro nemet an deis kenta euz ar bloaz a zeu (1884), mar bez ar Republik war he c'hompez a-benn neuze. Da c'hortoz, an tenzor hanvet e gallek : *Caisse des dépôts et consignations*, a baeo an arc'hant zo brema war espern, nemet e vezo lakeat an dispignou great gant an tenzor-ze, war gount *assurans* an bloaz a zeu.

Dre gement-ma, e tleer gwelet ne fell ket d'ar c'houarnamant paea an arc'hant riklet dre laer e godellou he vignouned, tenzorerien republikaned holl, rak nemet republikan e ve, ne c'hell den brema beza tenzorier ar c'houarnamant.

Evit ar re ho deuz arc'hant enn tiez-espern, arabad d'ezho kaout aoun, paet sur e vezint er bloaz-ma, nemet e rankint restaol er bloaz a-zeu a-vad.

Gant al lèzen-nèvez vrao-ze, meur a gleuk a vezo paket adarre. An dra-ze eo kreden ar c'houarnamant, ne ra al lèzen-ze nemet evit rei fizianz d'ar pennou gwazi da zigas ho arc'hant d'ezhan ; hag enn doare-ze, da zastum eaz euz ho daouarn al liardou en deuz, enn amzer-ma, ezomm braz da gaout. Paour keaz ! an astuz a gouez diout-han.

Eul liardik d'ar Republik paour, mar plij gan-e-hoc'h !

Ha klèvet a rit-hu, artizaned ha labourerien geiz? Laeret oc'h bet ha laeret e viot c'hoaz, c'houi a zo ho fisianz èr Republik, *c'houi a vot bep tro evit he zud onest ha leal.* Ar Republik hag ar republikaned hen talvezo d'e-hoc'h, evit ar vad a rit d'ezho. Kendalc'hit, tud fur !

Eur skouer da heuilla da dadou ar vugale.

Ar gazeten c'hallek l'*Echo de la Lys* d'Aire (Pas-de-Calais), a skrif ar c'hèlou-ma war-lerc'h :

Frèred ha seurezed euz hor c'hear a voe great rebèchou c'houero d'ezho, o veza ma lakeant ar vugale da zeski ho c'hatekiz enn ho skoliou, hep koll moment e-bed euz an amzer a zo merket da rei d'ar skiantchou all.

O klèvet petra a ioa, ar bobl a gounnaraz.

Neuze, darn konseillerien euz ar gommun evit harpa c'hoant ar bobl enn-dro d'ezho, a lavaraz d'an tadou ober eur goulen da lavaret e falveze d'ezho holl e vije lèzet gant ar vistri hag ar vestrezed-skol, ne ket al liberte hep-ken, mez ar gwir ho doa da zeski ho c'hatekiz d'ar vugale er meaz euz ar c'hlasiou, da lavaret eo, enn ho c'hrampou hounan.

Ar goulen-ze a voe great ha sinet gant kement hini a c'houie skrifa.

Hirio, ar 27 euz a viz maë, e c'hellomp lavaret hag embann eo anavezet *gant ar pennou braz* (an autorite), gwir ar vistri hag ar vestrezed da ober skol gatekiz d'ar vugale enn ho c'hear ho-unan pe enn ho c'hamprou.

Ar gazeten a lavar war-lerc'h gant gwir abek : ma karfe an elektourien, tadou ar vugale, en em glèvet etre-z-ho e pep leac'h, evel ho deuz great ama, nag inspekteur na Prefet ne gredfent ket ober brezel d'ezho, evel a reont brema e meur a leac'h-all.

Bretouned, eur skouer e-toues kant all eo hema d'e-hoc'h da heuilla.

Al legestr poaz.

An aotrou T..... a leine
E ti S...-H..... eun dervez ;
Hag hi ho-daou eno zelle
Oc'h eul legestr gant karantez.
Ken diskiant n'eo al legistri
Ha pa vent legistri rus-tan,
Na anavezont ho mistri,
Pa vezer o vont d'ho forpan.
He-ma, ne voa legestr gwezel,
Hirr he varo, a lavare :
Setu daou zen ou-zin hevel
Oc'h va daoulagata aze !
Bez' e kav d'in ho deuz atant
Bremaïk d'am lounka a-zoare ;
Ouz-in n'ho devezo damant,
Ha perak ivez ho defe,
Pa n'ho deuz oc'h den e-bed-all ?
Hevel holl ez int etre-z-ho ;
Braz ha bihan, goular pe zall,
Dre ho gourlanchen hep sezo
Ez a 'n dud, legistri hag all ;
Lountreïen int ha marlounked
Ne gaver sount e-bed d'ezho.
Pa fell da Zoue e ven lounket,
Ar pez a vezo a vezo,
Evit gant falloc'h ne vin ket.
Kaout arc'hant, mont er c'hargou huel,
Beza atao ar re genta,
Diskar ar bobl er gaoc'higel,
He lezel d'en em zifreta
Zo bet atao, am meus klèvet
Gant va Zad-koz a zo maro,
Labour vrao ar sitoïaned ;
Dislavaret neb a garo !
Evid-oun-me a c'hoar er-vad,
Dioc'h an daou louarn-ma welan

Ker flour ouz-in ho daoulagad,
Ne d-eo ket gaou a lavaran.
Evel an deiz eo sklear va c'hount,
Ha bremaïk e vezin lipet ;
Komz freaz out-ho n'eo divergount.
Pobl, evel-d-oun te vo dèbret.

An daou-ma zo penn ar re fall
Oc'h ho c'has hag oc'h ho hentcha,
Dre lagennou ha strèjou dall,
Da lakaat ar c'harr da dumpa.
Tumpet ar c'harr, torret he aël,
E vo galvet Iann d'hen dresa.
Deut Iann, e labour endra c'hell,
Hag ar baotred, o c'houitella,
A skrab a-gleiz, a grog a-zeou,
A gil-dourn hag hep marc'hata,
A garg ho ialc'h-hirr a vadou,
Ha Iann zo oc'h en em laza.
Savet ar c'harr euz ar vouillen,
Dreset an aël da vont d'ar gear,
E vo pleget da Iann he benn,
Evel eur marc'h oc'h limounn-karr.
Sach, Iann ! brema te eo ar jao,
N'es peus ket great c'hoaz traou-walc'h.
Sach, pe foet-ler ar baotred-vrao
Iel enn da c'haol da rei d'id beac'h.
Sach 'ta Iann, war ar c'harr torret,
Te a zo kre da gein, da skoaz.
Skuiz oud, Iann ? Ne ehani ket,
Goude 'n daou-ma, euz re-all c'hoaz
A d-euïo bremaïk d'as frota ;
Ha mar leverez d'ezho ger,
E lammint var-n-oud d'as lopa
Ha da givija d'id da ler.
D'ezho peb eil te a roïo
Da arc'hant, da dud, da galoun;
Ha, mar bez red, te a varvo,
Evit ma c'hello al laeroun
Karga ho ialc'h beteg ar barr,
Ho c'hof bete toull ho gouzoug.
Ha te, Iann, oc'h al limoun-karr,
Vo gwintet gant-ho oc'h ar grouk.

Ha ne kwir, Iann, n'oud ket klapez,
O voti bep tro 'vit lakez,
Frammansoun pe republikan ?
Paour keaz, atao e vezi Iann !

G. MILIN.

AR VOTI.
petra eo ha petra dalv.

Noel Deauguer. — Evidoun-me a gred eo ar voti a zo brema eur gentel roet d'eomp gant Doue, evit hor lakaat da zigèri hon daoulagad ha da zistreï out-han. Euz ar voti fall a zo e-toues an dud, eo e kouez war-n-ho ar beac'h ho laz brema.

Iann Gubaer. — War an dra-ze, Noël, e ve kalz a draou da lavaret. Evid-oun-me n'em beuz gellet kompren biskoaz evit petra eo bet galvet an holl da voti, ma n'eo ket evit lakaat ar re zot hag ar re fall da veza treac'h d'ar re fur ha d'ar re vad. Perak, e-touez an holl, eo lakeat mouez ar falla den a vale, mouez eun diod ne c'hoar mar[illegible] veac'h nemet an hent d'he c'hinou, koulz ha mou[illegible] an den leala hag onesta-zo, koulz ha mouez [illegible] den anavezet mad evit he skiant hag he c'hwis[illegible] gez ? Evid-oun-me a lavar, pa zonjan mad [illegible] traou-ze, n'oun ket tamm souezet o welet kemen[illegible] a c'hoarvez enn hor bro.

Herve Becmeur. — Klèvit, Iann ! lavaret a r[illegible] aliez eo mouez ar bobl, mouez Doue. An dra-ze [illegible] ve mad da rei da gredi da houidi, enn hon amzer[illegible] ni da vihana, rak me gav d'in brema eo mouez [illegible] bobl, mouez an diaoul. Karoulle !

Andre Pencaer. — Me gred ivez, Herve, ha pa[illegible] zonjan er c'houarnamant a zo brema enn hor bro[illegible] e lavarfen meur a dra, ma na ve re-hirr.

Jerom Fur. — Lavarit atao, Andre ; ar skiant[illegible] hoc'h euz a zispako meur a wirionez, mad d'an[illegible] holl da glèvet ama.

Andre Pencaer. — Re a veuleudi, Jerom ! Me[illegible] a zo va skiant re verr he zionaskel evit paka gwe[illegible] rionesiou huel. Evelato, e kavan eo ar Republik[illegible] pe an traou boutin etre an holl, falla gouarna[illegible] mant ho deuz kavet an dud euz ar vro-ma. Ne[illegible] c'houzoc'h ket perak, marteze ? Dre ma kav d'in[illegible] ema gouarnamant ar Republik etre daouarn re a[illegible] dud ha m'emaint, pep hini, o sacha al liser dioc'h[illegible] he gostez, hep den na mestr da lavaret *so na d'*[illegible] *c'ha* d'ezho, na bete pegeid mont.

Me, Jerom, a ia euz a-vihan da vraz. Penaoz a[illegible] gav d'e-hoc'h ez afe labour eun tièguez enn dro, ma[illegible] na ve eur mestr pe eun ozac'h da lavaret petra da[illegible] ober bemdez, ama pe a-hont. Me wel ez euz e pe[illegible] parrez eur persoun evit ar relijion, eur mear e pe[illegible] kommun ; me wel eun Eskop e penn peb Eskopti[illegible] eur Prefet e penn pep departamant. Pa zavan hue[illegible] loc'h, e welan eur Pap e penn an Ilis katholik[illegible] hag e penn peb bro Roueed pe Impalaered.

O sonjal enn traou-ze, e lavaran : perak enn hor[illegible] bro-ni n'euz Roue e-bed brema, evel a zo bet gwe[illegible] chall, epad tost da bevarzek kant vloaz, a glevan ?

Lan ar Iar. — Perak, Andre ? O veza marvad[illegible] ma ho deuz brema an dud muioc'h a skiant evit[illegible] gwechall.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Lan, aïiat eo[illegible] ha pa na ve nemet diouz-hoc'h-c'houi, rak c'houi[illegible] a iaouanka bemdez, dre ma kosaït.

Jerom Fur. — Evel a lavar Herve, a zo gwir[illegible] ne fura tamm an dud evit kosaat ; dre-ze, e kav[illegible] d'in int maleüruz. Kement a dremen brema a zis[illegible] kouez, nemet da Lan, ho devoa hon tud koz mui[illegible] oc'h a skiant evid-omp, hag e voant ivez kalz eü[illegible] rusoc'h dindan ho roueed, evit na d-omp-ni gant[illegible] hor Republik.

Lan ar Iar. — Pep hini a gred ar pez a gar[illegible] Jerom. Me n'en em gavan ket diez gant ar Repu[illegible] blik a zo brema; gant-hi, an holl a zo evel ma la[illegible] varfen Roue.

[illegible] Pencaer. — Hoc'h entend a ran, Lan. [illegible] welit nemed-hoc'h hag enn dro d'e-hoc'h, [illegible] el-se ec'h en em gavit eaz. C'houi a lavar [illegible] eo an holl Roue pe, welloc'h marvad, eul lo[illegible] vihan-vihan euz ar Roue. Neuze, c'houi, ha [illegible] an holl-bobl, dre veza pobl-Roue, a zo etre [illegible] daouarn pep karg ha pep galloud eur Roue [illegible] hor bro. Hag evel-se ec'h ententit, Lan ?

[illegible] ar Iar. — Ia, ia, Andre, evel-se eo.

[illegible]re Pencaer. — Mez Lan, e-touez ar bobl, e [illegible]zoc'h er-vad en deuz pep den he labour da [illegible]evit beva, pa gav labour c'hoaz ; ha gaou eo?

[illegible]n ar Iar. — Ne ket, Andre,

[illegible]dre Pencaer. — Mar en deus pep den he la[illegible] da ober, penaoz e c'hello ober eul labour-all [illegible] c'hoar ket petra eo, evel kaout perz er c'hargou [illegible] Penaoz c'hoaz, Lan, den ar bobl ken dister [illegible] unan, ma rank senti oc'h kement a ro labour [illegible]han dioc'h eun tu, a c'hello, dioc'h an tu-all, [illegible]mandi hep kaout tamm gwisièguez ? An daou [illegible]ze a zo a-enep-kaer ha re evit eun den, beza [illegible] memez amzer paotr ha Roue. Petra sonjit, Lan ?

[illegible]an ar Iar. — Me zonj, Andre, e ro an den-ze [illegible]euze karg da eun all, enn he leac'h, da gemeret [illegible] chargou braz.

[illegible]ndre Pencaer. — Ia, Lan, ha neuze den ar [illegible]obl-Roue a rank senti oc'h eun den all a zo he [illegible]aotr, pa'z eo hanvet gant-han ; a rank plega, hen, [illegible]nan euz ar bobl-Roue, da lezennou he vevel. Neu[illegible]zo, Lan, den ar bobl-Roue a rank paea an taillou [illegible]ag ar c'hresk war-n-ho beb bloaz, war gourc'he[illegible]en eul lezen great gant he zervicher, hep gou[illegible]enn pe e oa kountant pe ne voa ket ; neuze, Lan, [illegible]houi ha me, hon daou euz ar bobl-Roue, war le[illegible]zennou euz ar re falla great gant hor sklafed deut [illegible]hor mistri, ia, ni ha re-all a ranko laza eneou hor [illegible]ugale, da c'hortoz ma vezint enn oad da rankout [illegible]enti oc'h lezennou-all a lazo ho c'horfou ? Hag e [illegible]avit eo brao ha leal da eur bobl hag a zo Roue [illegible]lega d'he baotr, d'he vevel, d'he zervicher, d'he [illegible]klaf, deut da veza he vestr hag hè dirant dre laer, [illegible]dre c'hevier hag evit kaout arc'hant ?

Eur c'houarnamant ar seurt-se n'eo nemet evit [illegible]ober goab euz an dud ; petra a gav d'e-hoc'h, a-[illegible]nezeien ?

Herve Becmeur. — Evel a ziskouezit, Andre, ar Republik gwella gouarnamant a zo da vasa ar bobl Karoulle !

Jerom Fur. — N'euz netra hag e ve heveloc'h [illegible]oc'h ar wirionez, Herve.

Andre Pencaer. — Lavarit d'e-omp brema, Lan, [illegible]eun dra-bennag da zifenn ho Republik ?

Lan ar Iar. — Petra a lavarfen-me d'e-hoc'h, [illegible]pa'z emaoc'h holl war va c'hein hag a enep d'in ?

Herve Becmeur. — Evel e diou gampr Pariz, Lan, ar framansouned villiget a-eneb ar re vad, ne [illegible]ket gwir ? Karoulle !

Andre Pencaer. — Brema, amezeïen, e lleit gwelet petra eo gouarnamant ar Republik, gouarnamant an droug hag ar gevier, gouarnamant e-bed evit lavaret mad. Gwelloc'h kalz e ve gan-en kaout eur Roue, mestr goude Doue, da ober ar pez a garfe. Peger fall-bennag e c'hellfe beza ar Roue-ze, (a-enep he interest e ve beza fall), ne ve birviken a gredan ker fall, ha ma'z eo ar gwella euz an toullad republikaned framansouned a zo du-ze e Paris e penn ar Republik; unan euz a Vro-Zaoz, eun all eus an Itali, eun trede euz an Allemagn, hag euz a gement-bro a zo, re-all bastarded, divroïdi-laëroun, dilammet evel bleizi war hor bro d'he dispenn. Ar re-ze, Lan, a c'hoar brao n'emaint e penn hor bro nemet evit nebeud amzer. Evit re c'hoaz, siouaz ! Dre-ze, e reont gwasa-gellont d'e-omp-ni kristenien ha d'hor relijion ; ho labour a zo ober droug ha karga ho godellou. Pa vez leun ho ialc'h, ez eont kuit hag e teu re all, gant sier goullo, da grapa ar mouniz diwar-gein ar bobl-Roue, Lan.

Evel-se e vez atao gant kement Republik a zo : n'oun ket ken dall-ze na welan petra dremen.

Lan ar Iar. Koulskoude, Andre, ez euz unan o vleina karr gouarnamant ar Republik .

Andre Pencaer. — Ia, Lan, unan a zo e penn ar Republik; koulz e ve eun tamm koat, heb lavaret droug e-bed. Eun den eo ha ne ra netra; nemet sina kement lezen fall a vez digaset d'ozhan. C'houi ha me, Lan, ha ne vemp-ni ket ker goest hag hen da veza er garg-ze ? Kement hini a zo bet enn-hi, petra ho deuz great, abaoue daouzek vloaz-zo ? Me her lavarfe d'e-hoc'h e tri c'her : beva eaz ha didrapaz, dastum arc'hant ha lezel gwaska ar bobl kristen, gant ar frammansouned. Ar Roue a c'houlennan-me, Lan, ne ve ket evel ar re-ze. Ar Roue-ze, leal, onest ha den a feiz a-raok pep-tra, a lakafe an holl da blega d'ezhan, ar re vrasa evel ar re vihana ; ar Roue-ze a rafe vad d'ar bobl, ha ne labourfe nemet evit ar bobl. Gant ar Roue-ze, Lan, ez afe eeun ar stal, ne ket evel brema gant ar Republik a zo an holl framansouned o freuza enn-hi al lezennou mad evit ober re fall, ha den e-bed d'ho diarbenn.

Laou an Heder. — C'houi a lavar a-walc'h ha pep hini ac'hanoc'h en deuz rezoun. Evelato e kav d'in e ve mad mont da zellet dounoc'h.

Sadaze ! ma vijen-me bet hanvet da lezenner, a-rabad c'hoarzin ! ha c'hoant d'in da ober eul lezen vad var ar voti, em bije lavaret enn-oun va-unan: an den er bed-ma a zo hevel atao, e peb amzer hag e pep-leac'h ; douget eo dreist kement-zo da glask he vad he-unan, mad he gorf ha mad he ialc'h. Ar mad diveza-ma a glask peurvuia da genta, da zikour egile.

Neuze, me ivez am bije klasket ha miret a c'helljen oc'h an dra-ze. Evit guelet ha dont a rajen a-benn, em bije lakeat el lezen da voti e rankje, da genta, kement hini a vije hanvet gant ar bobl evit

n'euz forz pe seurt karg ; evit beza mear, konseiller jeneral, depute ha senatour, ha ministr zo-ken, ia e vije red d'ezho ha da bep hini labourat evit netra.

Anez, pe seurt mirit ho divije, lavarit d'in ama?

Sadaze daou euz ar re am meuz hanvet bremaïk, ar mear hag ar c'honseiller jeneral, an daou-ze a labour evit netra, ha gant-ho c'hoaz konseiller an arrondisament.

Ha kaout a ra d'e-hoc'h-c'houi, amezeïen, abalamour ma labour ar re-ma evit netra, ne rentont ket kement a zervich d'ar bobl ha ma ra eun depute hag eur senatour a zo paet?

Me gav d'in, ma ve sellet piz, e rentont kalz muioc'h zo-ken, e gwir lealded.

Evit hen diskouez, e rankan parlant ama euz ar c'honseiller jeneral hag euz a gonseiller an arrondisamant. Da genta, petra eo karg eur c'honseiller jeneral hag ar vad a ra, dre he garg, hep kaout gwennek na diner?

Eur c'honseiller jeneral en deus karg da ranna an taillou etre pep arrondissamant a zo enn departamant, hervez reiz al lezen. Kent ober ar rannze, e tle poeza mad petra eo an digresk pe an diskarg a c'houlen peb arrondisamant, dioc'h goulennou pep kommun. Ar c'honseiller jeneral a zo galvet da voti ar santimou kresk, hervez al lezen. Bez' e c'hell, dre Brezidant ar c'honseil jeneral, kas rag-eeun d'ar Ministr ar goulennou en defe da ober evit mad an departamant ; bez' e tle gwelet penaoz eo dalc'het ar skrituriou hag ar mobilier a zo d'an departamant.

Eur c'honseiller jeneral a zo galvet da voti c'hoaz an arc'hant a zo red d'an departamant beb bloaz. Ar stad euz an dispignou-ze a zo great gant ar Prefet, poezet mad goude gant ar C'honseil jeneral, ha kaset da approuvi d'ar c'houarnamant. Ar c'honseiller jeneral en deuz da welet war ar c'hontchou a ra ar Prefet, evit kement gwennek a resever pe a zispigner euz a arc'hant an departamant hag ar santimou kresk; galvet eo ar c'honseiller jeneral da lakaat taillou dreist-ordinal ; da bresta arc'hant evit mad an departamant, evit prena, gwerza pe zench leve pe diez an departamant ; da zigèri pe da zifenn eur proses ; da zifenn gwir an departamant; da gemeret kement a ve roet, arc'hant pe leve, d'an departamant ; da lakaat an hentchou dioc'h renk pe glas ; da welet e pe-leac'h ho digeri; da zellet piz oc'h kement plan labour a vez great gant arc'hant an departamant ; da welet goulennou ar c'hommuniou pe re all, a fell d'ezho kemeret perz e dispignou an hentchou ; da rei dilèz an departamant euz he labourou da gompagnunesiou pe re-all; da welet petra eo lod an dispignou a zo bet evit al labourou great gant ar c'houarnamant ; da lakaat war ar c'hommuniou al loden a deu d'ezho euz an dispignou evit ar re zot hag ar vugale dilèzet.

Ar c'honseiller jeneral a rank rei he avis ali war gement senchamant a vez great enn tamant, e peb arrondissamant, e pep kanton e pep kommun ; evel c'hoaz war ar rann zispignou al labourou a zell oc'h meur a gom evel war gement foar ha marc'had a ve c'ho ober, da zench pe da lamet.

— Ha ne ket eun tamm brao a labour a c'honseiller jeneral evit netra, ha c'hoaz labourou all, ouspenn, n'eus ket gellet ho ama hini hag hini.

D-eomp da welet brema petra ra, evit netra konseiller an arrondisamant.

Konseiller an arrondisamant a brepar ar c'honseil jeneral, a rann an taillou etre ariou, ar bourkou, ar geriadennou pe ar c'hom niou a zo enn arrondisamant ; rei a ra he war ar goulennou a vez great gant ar c'herio bourkou, ar geriadennou pe ar c'hommuniou kaout diskarg war ho zaillou ; gwelet a ra gount a rent beb bloaz ar Souprefet euz a zi gnou ar santimou kresk ; rei a ra he ali war zommou an arrondisamant, war ar senchama chou a zo c'hoant da ober enn arrondisamant pep kanton hag e pep kommun ; war ar foa hag ar marc'hajou a ve c'hoant da ober, da ze pe da lamet; war ar c'hlemmou a zao diwar-h rann al labourou lakeat war bep kommun. B c'hell ivez rei he ali war labourou an hentchou war an navigasion a zell oc'h an arrondisama war brena, gwerza pe zench, pe repari an tiez d'an arrondisamant.

Meur a dra-all a ve kavet c'hoaz da lakaat e labo konseiller an arrondisamant ; mez a-walc'h a ama, evit diskouez e talv ar pez a ra kant gwe muioc'h evit labourou fall an deputeed hag ar se tourien republikaned a zo du-ze, e diou gampr ris, o touza maout ar bobl, ha goude he gignat oc hen dibri, e-leac'h ober vad d'ezhan.

Goude diskouez d'e-hoc'h pegement a vad a d'ar bobl, evit netra, konseiller an arrondissama hag ar c'honseiller jeneral, e tere ouz-in, a g d'in brema, lakaat ama dira z-hoc'h ar vad a ra ve eur mear e pep kommun. An depute, evel a c'ho zoc'h, a zo paet mad, paet re-vad zo-ken; ar mea hen, n'en deuz netra, nemet, ma kar, eun tamm enor da garga he gof evit he labourou braz. deputeed a zo e penn ar c'hargou huel ; ar mea er garg izela.

Ar Mear. — Piou ne anavez ket mear he gom mun? Piou a zo ha n'en defe ket ezomm anezha ar paoura evel ar pinvidika, al labourer-douar ev an depute hag ar senatour he-unan ?

Ar mear a zo enn he gommun e-leac'h an auto riteou braz ; hen eo a laka al lezennou da von enn dro ; hen eo a ra kement a zo da ober ev mad ar gommun ha tud ar gommun.

mear a zo an test kenta, ar skrifanier kenta gement akt a zo er vuez :

han eur bugel, e vez kahieret gant ar mear; ez daou zen, koz pe iaouank, d'ar mear e ho ger hag ho lavar; pa varv eun den, dizo, ar mear a rank gwelet ha rei he ursiou hesia ar c'horf.

meaz euz an tri akt-ze, a zo enn-ho buez an enn-da-benn, evit ped ha ped kant tra-all ker ket kaout ali hag asistanz ar mear ?

mear a zo den ar bobl : gouzout a rank niver d euz he gommun; gouzout piou a dle tenna ort ha mont d'ar revu. Ar mear a zo atao ha ez e pep leac'h ; enn he gommun, ne c'hell great netra hep-d-han.

mear en deuz da welet war ar polis, war an hou euz he gommun, war an tiez, war al lewar ar marc'hajou ha lizerou-ferm, koumantar gommun ; hen a rent kount euz an arnt a zo da douch ha da zispign beb bloaz ; hen an adjudikasionou evit al labourou; hen a zin werzidigesiou, ar partajou, an eskemm pe ar etre ar gommun hag unan-benag-all ; ar a c'houlen justiz evit he gommun, pe a zifen gommun dirak ar justiz. Ar mear a ra ar lamanchou ; dre he ursiou, e laka senti oc'h al ennou, a zo evit mad ar bobl; hen a ro kargou gommun pe a denn anezho.

Ne ket heb abek eta euz roet d'ezhan eur chelp merk euz he garg.

An holl er gommun a dle senti out-han, pa ra garg e-lealded.

Ar mear, den onest, a zo er c'houarnamant an a rent ar muia servich vad, an den a zo dleet ezhan ar muia istim hag ar muia anaoudegez; ha oulskoude kaer a rafe, evel Doue, ne c'hello biplijout d'an holl. Mar d-eo he goustianz didamell, setu eno he c'hopr hag he zigoll gwella.

Ar mear ne dremen deiz heb ober vad enn-tu du ; e ti-kear, enn ti-skol, enn iliz ; ar mear a denn liberte an holl; a c'houlen zikour evit ar re aour; a denn anezho euz an taillou. Ar mear a zo veva e-kreiz tud ar gommun ; evel m'eo anavezet gant an holl, hen a anavez an holl enn he gomun ; gouzout a ra ho ezommou, ho foaniou ho hroasiou ; hen a zo ho skoaz, ho ali, ho difenner.

Den ar bobl a zo lavaret eo ar mear; bez' ez eo vez tad ar bobl. Den ne c'hellfe niveri ar vad a ra d'an holl, da vihan, da vraz, da baour, da binvidik; hag ar vad-ze a ra evit netra, nemet gant he boan, gant he amzer, gant he zeskadurez pe he chwisièzez.

Silvestrik Kerlouarnik. — Gwir eo, Andre, kement a lavarit diwar-benn ar vèred, tud onest ; kalz a vad a reont ha muioc'h a rajent c'hoaz anez ho gragez a zo, darn anezho, o kas diwar-bouez he fri an antorite kenta euz ar gommun.

Herve Becmeur. — Karoulle ! mar d-ema al losten o koumandi e ti-kear, e tlefe ar bragez choum da ober bapa-iod d'he verc'h-vihan, war an oaled er gear.

Jerom Fur. — Ama, Herve, ne ket c'hoarzin a zo da ober. Me a lavar ivez evel Laou an Heder. Ne welan den hag a dostafe oc'h ar mear evit ar vad a ra. Ar re dosta d'ezhan goude, eo ar c'honseiller jeneral ha konseiller an arrondisamant. Ar re-man ho daou a labour ivez evit netra, evel ar mear, hag evel ar mear e labouront evit mad ho bro ha mad tud ho bro. Mez ama eo red beza leal, ha lavaret e tenn labour an daou zivèza-ma diwar labour ar mear. Digant ar mear e rankont kemeret ali aliez ; gant-han e rankont klèvet ar wirionez war gement-zo; ha ma labouront mad, ne d-eo koulz lavaret ivez, nemet dre skiant, dre wisiègez ha dre lealded ar mear.

N'emaint ket c'hoaz ho-unan, an daou-ze, o kaout ezomm euz ar mear : ar Prefet, ar Souprefet, ar varnerien euz a bep renk ha re all, ne c'hellfent ket aliez ober ho dever, hep konsulti ar mear: Ar mear, a gav din, a zo evel an aël enn eur c'harr: penaoz e c'hellfe beza karr, heb aël? Enn-dro d'ar mear, a zo er renk izella euz a bennou ar c'houarnamant, e tro ar brasa hag ar gwella mad a denn ar vro ha tud ar vro euz ar c'houarnamant; gouarnamant ne ve netra anez ar mear. Evit kement vad a ra, petra d-eu d'ar mear? Poan, dismeganz ha tamall an dud aliez, gant dispign arc'hant zoken a-wechou. Evit an traou-ze n'en deuz netra, ne c'houlen netra, ha pa c'houlennfe, n'en defe ket he c'houlen.

Ar pez a vez roet d'ezhan, ia, e keriou a zo, eo, pa diz ar c'houarnamant kaout sonj anezhan, eun tamm kroaz a enor, hep gwennek oc'h he heul, goude ugent pe dregont vloaz servich vad. Enor eur mear, gwir eo, ne ket stag oc'h kroasiou ne roer anezho brema nemet dre broteksion, dre laer aliez, ha da zarn zo-ken nemet goude ober droug. kroasiou ar seurt-se war ar vruched ne enoront tamm an dud-ze, n'int anavezet evit ober vad da zen, nemet d'ezho ho-unan.

(Eur pennad all disadorn genta.)

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Forcès, persoun e Treouergat, zo hanvet persoun enn Enez-Tudy.

An aotrou Bodénès kure e Plouarzel, zo hanvet persoun e Treouergat.

An aotrou Le Meur, kure e Sant-Pabu, zo hanvet kure e Plouarzel.

An aotrou Favé, belek iaouank, zo hanvet kure e Sant-Pabu.

An aotrou Mauduit, persoun enn Enez-Tudy, en deuz lakeat he zilez.

Librairie A. Josse, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES ŒUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS

Par M. Léon Aubineau,

Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur d'Espiney.

Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12. Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

Correspondance intime. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 40 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux émissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Nous vous recommandons la maison Lepers, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. Parenty, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. Robertet, 41, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. Bauche, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie **FINANCE**, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE, QUINA, PHOSPHATES

TONIQUE Antiseptique

pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.

VIN PEPTONISÉ

CONTRE Anémie Chlorose Épuisement Dyspepsie Imaigrissement

LYON PARIS

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1846

PHOSPHO-GUANO ANGLAIS

ENGRAIS AZOTÉ

de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres

Acide phosphorique phosphaté

MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS

CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE

Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

LIRE Les **MYSTÈRES de la BOURSE**

Envoi gratuit par la Banque de la Bourse (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop-Zed

à base balsamique

de **Codéine** et de **Tolu**

Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.

Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

...PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

...AR GAZETEN, HED BLOAZ,
...Finister.....
...Morbihan.....
...ez-an-Nord..
...rest euz ar Frans : 7 lur.
...broiou all : evel gwir ar post.

} 7 scoed.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Douc.

An holl baeamanchou a dle bezañ great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, neb-ken.

D'ezhan ivez e tle bezañ kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 14 a viz c'houere 1883.

Bretouned, a-raok voti, gwezit mad da ober petra ez it.

Hag ankounac'heat ho pefe, Bretouned, penaoz ...roaz he stal, gouarnamant ar Republik, eur ...nnad-zo, pa voa hano euz a Duniz, e mare an ...ksionou divèza ?

D'ar c'houlz-ze, ar republikaned a laoske a-bouez ...ennou goullo hag enn ho c'hazetennou : kri, ...er ha boudèrez, gwasoc'h eget bleïzi paket enn ...n toull-trap. Lavaret a reant : Pobl-bugel, pobl ...az ! kred mad ac'hanomp, ni morse ne lavaromp ...met ar wirionez d'id ; ni, evel a dlefez gwelet, ...gemend-all a draou a c'hoarvez enn-dro d'id, ...ne glaskomp nemet da vad ; sklear a-walc'h eo ...neb en deus skiant ha daoulagad ; kred ac'ha-...omp eta, pa lavaromp d'id ema ar vro e peoc'h ...ant an holl hag e pado ar peoc'h-ze atao, keid ha ...a kendalc'hi-te da voti evid-omp-ni, tud ar Re-...ublik.

Lavaret a rear d'id ez euz brezel e Tunis. An ...dra-ze, brezel ? Kleo gan-e-omp ! An dra-ze ne d eo ...met evel eun tamm c'hoari *trouc'ha an avel* da ...deg war-lerc'h ar C'hroumired, ne fell da hini ...bed anezho diskouez he benn d'e-omp ; ne ket ...ur brezel eo eta, evel a welez, eur c'hoari hep-...en eo ha ne gousto d'e-omp nag eun den nag eur ...wennek.

Ar republikaned-ma eo a gomze brao neuze och ...r bobl a lounke ho gevier, evel a rafe eun dizan-...et mesper pezel, mein hag all, heb ho chaogat. ...arn republikaned-all a ioa neuze rokoc'h kalz ho ...*été* ; ar re-ze, dioc'h ho c'hlèvet, a *fourje* dioc'h-tu ...nn toull, mar plij, piou-bennag a lavarje e voa ...rezel e Tunis.

Evel-se peurvuia, pa zeller piz out-ho, ec'h en ...m drouc'h atao ar republikaned. El leac'h n'en ...m drouc'hont morse ha m'en em glèvont, evel al ...aëroun er foariou braz, eo da skei ha da zourna ...-drap war ar relijion hag he ministred.

Mad, Bretouned, gouarnamant ar Republik d'ar ...oent-ze, evit rei kred da lavar he republikaned ha ...ellout easoc'h dalla ar bobl ha kaout he vouez, petra a reaz ? An neuz a reaz da zistreï ar zoudarded euz a Duniz, da zont da welet a-ziabell simnalou ho c'heriou o tivogedi. Ia da ! an ...hepken a reaz, rak a-veac'h ma voe ...ksionou, ma voe digaset ar soudarded-ma d'ar red enn dro, da hentcha ar zoudarded-all a lea gant-ho war-lerc'h ar C'hroumired.

Ar braz euz ar zoudarded-ze a zo c'hoaz e Tuniz a-baoue ; abaoue, e kaser di bemdez meur a wennek da baea ar podou-torret ; abaoue, kalz a gerent a c'hortoz kèlou euz ho bugale pe da vihana ho mortuach ; ha kaer ho deus skrifa ha goulenn ne d-eu d'ezho na kèlou na mortuach e-bed.

Setu eno penaoz e vez c'hoariet ha gwasket ar bobl, e pep giz, gant gouarnamant ar Republik !

Ar bobl evelato a gredo ar gaou, a'laosko ar wirionez hag a voto a-enep he vad evit ar republikaned ; hevel eo oc'h an den dall-ze a grogaz eun dervez enn eun aër, reud gant ar riou, o kredi e voa he foet kollet e voa ; ne ziskrogaz anezhi ken na voe flemmet da vervel, kaer ho doa bet an dud a dremene lavaret d'ezhan diouall, eo eun aër ne ket eur foet eo a ioa gant-han.

Bremaïk ema o tont adarre an eleksionou evit ar c'honseil jeneral, hag e vezo klèvet ar republikaned o lavaret, enn ho c'hazetennou, ne ket gwir tamm e-bed e vemp e brezel oc'h an Tonkin.

Ia da ! eme-z-ho, klèvit brezel oc'h an Tonkin, hag oc'h ar Chin ivez marteze ? E pe-leac'h ema ar broïou-ze ? an dra-ze a zo istoriou adarre forjet hag invantet gant ar roïalisted ; petra vent kèn ? Ar re-ma a lavar : An daou gabiten *Rivier* ha *de Villers* a zo bet lazet enn Tonkin ha meur a hini-all gant-ho.

Ia, e-feiz ! tud sot ar re-ze, eme ar republikaned, a zo bet eat keid-all dioud ho bro da baka ar zifern pe ar paz-moug enn eur c'hoari koukouk, dioc'h an noz e-touez raoz ar ster-ru, gant pobl an Tonkin, en doa ho galvet d'ho bro da ober stad anezho, ma'z eo eun drugar ! Hag o klèvet c'hoariellèrez ar seurt-se ez it, tud diod, da gredi ha da lavaret ez euz brezel ? Ma c'houfac'h petra eo ar Republik, ne zigorfac'h morse ho kinou da lavaret traou ker sot-all. Ar Republik, ententit, a zo

war-n-hi, evel ma lavarfac'h, temz eun demezel revad ha re-garantezuz oc'h an holl hag oc'h ar bobl paour dreist-holl, evit klask ober poan da zen. Na gredit ket eta eur ger, Bretouned, euz a gement a lavarer diwar-benn ar brezel-ze.

Gwir eo, e-kement-se, ez eo eat hor listri-brezel war-zu eno eun tu-bennag, da ober eun dro evit dispign an arc'hant hor beuz kalz re anezho ; red mad eo kas al listri-ze enn-tu pe-du, kentoc'h evit ho lezel da vreïna er porsiou-mor ; mez, evit an dra-ze ez eo gaou lavaret ez euz keal a vrezel, nag e ve brezel nebeutoc'h c'hoaz.

Kompren a rit an istor, Bretouned ? Ar republikaned ho deuz aoun na glevfac'h e ve brezel ha na rofac'h ket neuze ho mouez d'ezho evel hoc'h euz great, darn ac'hanoc'h, bete vrema. Ar brezel evel an hini a zo digor enn Tonkin hirio, — hag e meur a leac'h-all en Afrik, — ne vezo ket great heb arc'hant marvad, nag heb tud ivez. Arc'hant a zo votet dija gant ar c'hamprou e Paris evit ober brezel an Tonkin, ha bez' e ranko beza votet c'hoaz arc'hant-all a-raok ma vezo echu, bezit sur. Mad, evit neuze, penaoz a raïo ar Republik a zo hirio ker paour, ma rank kemeret daou wennek war bep kant lur a zo enn tiez-espern evit eur skoed leve ? Mar d-eo ker paour-all, penaoz e c'hello harpa oc'h dispignou ar brezel, dispignou hag a ielo var gresk bemdez ? Goulenn a rit penaoz, Bretouned ? Ne ket diez gouzout. Ar bobl, pe ez eo republikan pe ne d-eo ket, a zo ledan he chouk ha kre he gein, ha gant an dra-ze ouspenn, donv evel eun danvad eaz da douza ha da gignat beteg ar beo. Kompren a rit brema, penaoz e c'hello ar Republik ober brezel d'an Tonkin ha d'ar Chin, mar bez red. War gement-se, c'houi a lavaro marteze, Bretouned, ez eo bete re-bounner ho peac'h, hag ez a gant ar Republik ar bevare euz ho leveou-douar e taillou, a bep seurt anezho.

Klèvit, va migouned, arabad eo d'e-hoc'h klemm re, endra choumo teir bevare euz ho leve gan-e-hoc'h. N'ho pezo da glemm eun draïk, e gwirionez, nemet pa weloc'h e vezoc'h displuet ha rostet ken touz ha ker piz hag eur ponsin a zo o vont oc'h ar ber, e ti Benn braz ar Republik. Neuze, mar gellit klemm c'hoaz, ho pezo leac'h, tro hag abek da lavaret e kroger eun tammik re-iud enn ho kroc'hen.

E kever an dra-ze, klèvit eun dra hag a zo hevel oc'h ar wirionez ; ma na vijec'h ket ken dall ha ma'z oc'h, e weljac'h marvad n'ho pije da damall den nemed-hoc'h hoc'h-unan.

Penaoz an dra-ze ? Ia, penaoz ? Eno eo ema an dalc'h.

Klèvit, Bretouned, n'eus ket eun den enn ho touez, mar en deuz eur begad skiant, ha na c'hoar er-vad ma kresk an taillou war he gein beb bloaz, ne d-eo nemet a-berz an hini en deuz gwir d'ho c'hreski, a-berz gouarnamant ar Republik.

Lavarit d'in, neuze, piou a ro ar gwir-ze d'ho c'houarnamant ? Piou, eme c'houi, nemet an deputeed hag ar senatourien republikaned a zo anezho an torrad brasa digloset e diou gambr Paris.

— Gwir eo ; mez lavarit d'in c'hoaz gant piou eo bet hanvet an deputeed hag ar senatourien republikaned-ze ?

— E feiz, ar wirionez eno eo ez int bet hanvet gant an drederen pe ar bevare falla euz ar bobl, da lavaret eo gant ar bobl republikan hep-ken, ententit mad, a zo bet eat da voti, epad selle out-ho, enn eur c'hoarzin, an diou zrederen pe an deir bevare euz ar re-all, an dud onest, galv kouskoude da voti, evel ar republikaned-ze.

— Deut eo lost al leue gan-e-hoc'h, va zud. Neuze hen anzao a rit, ez oc'h *kaoz* hoc'h-unan euz a gement poan a c'houzanvit a-berz gouarnamant ar Republik, rak ma vijec'h eat da voti, hervez ho kwir dre al lezen, kement hag a zo ac'hanoc'h dud onest, ha da rei ho mouesiou d'ar re n'oant ket republikaned, neuze, gouarnamant ar Republik n'en divije ket bet ar gwir en deuz brema d'ho kwana ha d'ho tizeria evel a ra. Setu pera e lavaret d'e-hoc'h ama bremaïk, va mignouned. N'oc'h euz ket kalz a leac'h da glemm na da damall den.

— A zo gwir. Mez, depordit eun tamm ama, lavaro ar re-ze e-touez ar bobl ho deuz hanvet deputeed ha senatourien republikaned : ni, klèv mad, o rei hor mouesiou d'an dud-ze, ne voa tamm e-bed evit ma rojent-hi gwir d'ar c'houarnamant da greski an taillou war-n-omp, na ken nebeut ivez da ober lezennou fall ha stank a-enep kement tra a ioa mad enn ho raok. Evel bugale zot, gwir eo, hor beuz kredet neuze kement a ziskolpent d'e-omp. Lavaret ha skrifa a reant e voant tud onest ha kristenien-vad evel-d-omp-ni ; ho doa feiz ha relijion, ha birviken, endra vijent e diou gampr Paris, ne vije great poan e-bed d'e-omp nag enn tu-ze, nag e tu-all e-bed. « Ar bobl, eme-z-ho, *n'en deus bet poan biskoaz nemet a berz ar Roueed, an noblansou hag ar veleïen ho deuz, ar re-ze holl, labouret atao « evit drouk ar vro, evit ar brezel, diaveaz pe diabars, ha marteze revinn ar vro evit biken.* » « *Al Lejitimisted, an Orleanisted, ar Bonapartisted, a labour evid-he ho-unan, da genta, evit caout d'ezhe ha d'ho mignouned ar plasou paëet mad hag an enoriou.* »

Setu eno, petra lavare ar republikaned-ze d'e-omp, hep rei preuven e-bed biskoaz ez oa gwir kement a strinkent gant ho glaouren louz euz ho genaou treïtour. Evel a lavarent d'e-omp neuze, a lavaront c'hoaz hirio evit kaout hor mouesiou-ni adarre. E soun ar baotred-ze ne gavfet morse nemet ar memes diskan ; hag an diskan-ze a lavar ne laka ar republikaned war gount ar Roueed, an noblanz hag ar veleïen nemet an droug a reont hag ho deuz great ho-unan hed ar weach

raize a reont evit kuzet ho zroïou, gwella ma ont, hag evit na vezo ket taolet kement a evez ho. Ma ve eur ger gwir e-touez ar grac'hèrez stagont d'ar bobl, ne vent ket e poan evel m'e- nt da henvel hini hag hini an tamallou-ze, evel neuze evit staga ho rebechou oc'h hano ar re luz. Ne ket evel se a reont, easoc'h ha dizanje- eo d'ezho tamall an holl hep preuven e- heb hano den e-bed morse. Perak, Bretouned? na vezo ket red d'ezho goude dislavaret ho ge- Laeroun a zo ha pa vezont paket war an taol, laer war ar re all, evit gellout tèc'het easoc'h. el-se eo ar republikaned.

Gant ar Republik, eme-z-ho c'hoaz, *ne vezo morse brezel e-bed : ar Republik a zo ar peoc'h*, « *an dud a gar al liberte, ar peoc'h ha mad holl, a voto evit ar republikaned.* » *Dre ar Republik, an holl a vezo eüruz ha pinvidik, ar bobl a vezo libr evel pesk enn dour, hag an dud em garo holl evel breudeur, dre n'ho devezo euze netra da ober ken nemet bemdez dibri fest maout, ha goude, pa deuïo an desert, poket eil d'egile.* «

Mad ! an traou-ze holl ha traou all kaeroc'h a lavarent hag a skrifent d'e-omp e pep giz, e gallek hag e brezounek, evit hor lakaat, evel ho deuz great bete re, da voti evit-ho. Brema e welomp re-sklear iouaz ! ne voa an traou-ze holl nemet gevier-pud ha fallagriez, rak kement republikan a zo bet hanvet gan-e-omp da vont da Bariz a zo bet eat a e- nep-krenn d'ho c'homzou brao. Lavaret a reant eun dra e Breiz hag el leac'h all, hag en em gavet eur gampr e reant kountrol-beo. Ha gaou eo an dra-ma ? diskouezomp d'ar republikaned n'omp ket hevel out-ho ha pa lavaromp eun dra e c'heller hor c'hredi.

Ar republikaned a lavar : *Ar Republik a zo ar peoc'h*, hag abaoue m'ema er vro, n'euz nemet brezel, diabarz ha diaveaz.

Diabarz : *brezel d'ar venec'h, d'ar frèred, d'ar seurezed, d'an eskibien, d'ar veleïen ; brezel d'ar parnerien, d'an alvokaded, d'ar jenerated ha d'ar brinsed ivez ; brezel d'ar vugale, d'ho zadou ha d'ho mammou, ha d'ar re glanv ha paour en ospitaliou.*

Diaveaz : *brezel oc'h ar Prus, brezel oc'h ar C'hroumired, brezel oc'h an Tonkin hag oc'h ar Chin, brezel e daou benn an Afrik hag e daou benn ar bed.*

Gant ar brezellou-ze, ar vro e leac'h beza *revinet*, a dle beza pinvidikeat, kredabl:

O paea pemp miliard d'ar Prus; o lezel da rakla a-biou e ialc'h, e godellou divroïdi ar re falla, ouspenn daou c'hant milion, n'euz ket bet gellet biskoaz gwelet na klèvet abaoue liou na kelou e-bed anezho ; o tispign ouspenn eur miliard da zevel ties-skol nèvez, manèriou kaer da loja ki- nid hag amprefaned ; o lakaat ar gristenien da zispign milionou war milionou evit savetei feiz ho bugale, ouspenn an taillou a baeont.

A-beleac'h e ve ar vro *revinet* gant an dispignouze ? pinvidikeat a galz eo, Bretouned, abaoue m'eo kresket he dle euz an hanter, er pevar bloaz diveza- ma gant ar republikaned ; abaoue *ma renk gouarnamant ar Republik diskenn dre laer ar bemp dre gant*, hag ober eul lèzen-nèvez da gaout, *a gildourn, daou wennek dre gant lur*, evit *assuri an dri dre gant enn tiez-espern*. Ar re-ma, o klask er brezellou hag enn dispignou braz-ze ho mad hounan hep-mui-ken, an dud dre-ze brema a dle beza ho mad ivez dont da voti evit-ho ! !

An dra-ze a zo lavaret e tle mestr eun azen rei eur vriad askol d'ezhan, evit ar c'hant taol troadbioc'h en deus paket diout-han.

Goude kement a wel hag a glèv ar bobl, ha ne ket traou kaer awalc'h ar re-ze, great gant ar republikaned dre bevar c'horn ar vro, evit he gas a-bez brema da rei he vouez d'ezho ?

Kement a ra ar republikaned a zo fall, kement a lavaront a zo gaou.

Gant ar Republik ar bobl a zo libr, eme-z-ho.

Ar bobl a zo libr gant ar Republik a zo brema ! Daoust ha penaoz eo libr ? E pe-leac'h, mar plij, ema al liberte en deuz ar bobl ? *Bez' en deuz liberte he relijion.* C'houi republikaned eo a lavar an dra-ze? N'oun tamm e-bed souezet. Koulskoude, me gav d'in eo c'houi, republikaned, eo hoc'h euz kaset ar venec'h hag ar relijiuzed euz ho c'houentchou, eo c'houi a zo eat war-n-ho, evel laeroun, da derri ha da vruzuna ho dorojou ? Ia, an dra-ze a ioa evit rei liberte d'ezho da vont da *visac'ha*, pe da c'houlenn ho zamm bara dre ar bed. Eul liberte vrao a relijion eo an hini a roït, republikaned, c'houi ne fell ket d'e-hoc'h gouzanv krusifi ho Salver ha Salver an holl e skoliou ar vugale, enn ospitaliou ar re glanv, e tribunaliou ar justiz ! Ho liberte-c'houi a vir na ve hano e-bed euz a Zoue, e kement leac'h ma hoc'h euz da welet. Enn hano al liberte-ze, e fell d'e-hoc'h koll eneou ar vugale, miret oc'h an Eskibien hag oc'h ar veleïen d'ho difenn dioc'h levriou milliget. Enn hano al liberte, e kasit ar seurezed hag ar veleïen dioc'h ar re baour a zo klanv da vervel, dioc'h ar zoudarded keiz a gouez enn arme, ho c'horfou dispennet a-besiou, enn eur zifenn ho bro.

Ia, ia, bez' e c'hellit komz euz al liberte a relijion a roït ! hag e virit oc'h ar bobl libr da rei d'he vugale ar skol hag ar vistri a fell d'ezhan, evit ma vezint kristenien evel ho zadou hag ho mammou.

Ober goab ha netra ken a rit euz an holl, o lavaret e roït liberte a relijion. Evel hou-ma eo an holl liberteou-all a roït-hu ; kaer a ve ho c'hlask, n'ho c'havfet e neb leac'h, republikaned.

Al liberte mouget gan-e-hoc'h d'an holl, nemet d'e-hoc'h hoc'h-unan, a zo enn ho kinaou eur ger

ker kaer, hag eur mean-perlez e ginou eun amprefan louz-bennag.

Goude-ze, mar fell d'e-hoc'h klèvet, Bretouned, pe seurt liberte zo brema dioc'h ar republikaned, va dislavaret neb a garo ! eo al liberte da ober droug ha fallagriez. Evit rei harp d'al liberte-ze eo e ra ar frammansouned lezennou e diou gampr Paris ; lezennou da lakaat ar varnerien da goundaoni a-enep ho c'houstianz hag a-enep pep gwir ; lezennou da lakaat an archerien da rusia, da lakaat an dud onest er prizoniou ha da leuskeul ar re fall da redeg.

Evel a c'hell an holl da welet, al liberte gaer-ze a zo enn he brud gant ar republikaned brema.

Gant ar Republik ann holl en em gar, eme ar republikaned c'hoaz.

Ia da ! an dud en em gar brema, ma'z eo eun drugar ! evel ma kare Kaïn he vreur Abel gwechall.

E-touez ar republikaned, ar re ho deuz gellet paka madou dre starn an daol,a en em gav eüruz, na petra ken. Mez republikaned all a zo estregetho, ha kaer ho deuz bet, ar re-ze, labourat, trei ha distreï, ho feadra a zo choumet evel gloan denved oc'h spern ha drez an hentchou. An dud-ze a zo reuzeüdik,ne ket hep-ken o veza hep madou ar bed, mez o veza hep feiz. Dre ne anavezont Doue e-bed n'ho deuz aoun rak netra.Lavaret a reont eo leal d'ezho mont oc'h taol evel ar re all ; goulenn a reont kaout ho lod euz ho tra-c'houi, republikaned pinvidik, ha ma na fell ket d'e-hoc'h rei d'ezho, e kemerint dre nerz, e laërint, e tèvint, e lazint.

Ha perak ne rafent ket an dra-ze d'e-hoc'h, pa hoc'h euz lavaret d'ezho ema amzer an egalite ? Mez an egalite-ze a lavarit a zo enn ho kinou evel al liberte, eur ger goullo. Er bed-ma ne c'hell beza egalite e-bed etre an dud, ha bez' e rank beza atao tud paour ha tud pinvidik, re-vraz ha re-vihan. Setu a-ze ar wirionez. Klaskit rei an dra-ze da entent da dud hep feiz na relijion ha n'ho komprenint pe n'ho kredint ket; kaout ho fastel euz ar gwign eo a fell d'ezho; ha dre-ze,ho breudeur pinvidik a zo ho brasa enebourien.

Mar teu ar re-ze da veza treac'h d'e-hoc'h, republikaned, evel ma teuint hep dale a dra-zur, neuze e kouezo truez ouz ho korf ; neuze, ne ket gant ar gatoliked e vezoc'h ; neuze ar re-ze, ho preudeur, a boko ker stard d'e-hoc'h, m'ho mougint dre garantez etre ho tiwreac'h.

Setu, Bretouned, petra eo liberte, egalite ha fraternite ar republikaned ; geriou ne deu anezho netra nemet difeiz, dizurz ha dismant. N'oc'h ket dall, na welit; na bouzar, na glèvit petra dremen bemdez dre ar vro, hag e kement-se, kaer zo diskouez d'e-hoc'h ar wirionez, e root marteze, kalz ac'hanoc'h c'hoaz, skouarn da zelaou ar gaou; hag ez eot adarre, evel eur vanden eïn a ia d'ar gigérez an eil war-lerc'h egile, da rei ho mouc'h d'ar re a zo o vresa ho feiz ha feiz ho pugale dan ho zreid, d'ar republikaned-ze a zo o klask mouga pep mad ha peur-laza hor bro.

Bretouned kristen, diouallit rag ar maro ha vec'h, an dro-ma, dre zourn Doue, galvet da vont evit ar weach diveza !

AR VOTI.
petra eo ha petra dalv.

Enn amzer ma tiskarer kroasiou an Aotrou Doue enn ilizou, er skoliou, war an hentchou hag e kement leac'h ma'z int savet, gant piou ez a an c'hroasiou a lavarer a enor, gant piou ez a an c'hant ? gant ar re falla aliez, gant republikaned gant deputeed framansouned hag-all, n'ho deuz ar braz anezho, na skiant na gwisiègez da ober micher, ha nebeutoc'h c'hoaz tamm kaloun na bo lontez vad da zifenn ho bro ha tud ho bro, da ober vad d'ezho e giz e-bed ; ar pez a reont, a-wel d'an holl, eo droug bemdez ha droug atao d'ar gristenien.

Herve Becmeur.— An dud er bed-ma, Jerom, n'int leal tamm e-bed. Karoulle ! Ma vijen-me bet eun dra bennag evel Roue, me a roje pae an deputeed d'ar vèred, ha d'an deputeed krègign brinik, leiz ho gof dellou.

Noël Deauguer. — Me am meuz gwelet eun amzer, Herve, ne roet gwennek d'an deputeed evit mont da Baris, ha koulskoude ar re-ze a rea lezennou mad, ha gwelloc'h kant gweach evit lezennou an deputeed paet mad brema.

Laou an Heder. — N'eo ket diez, Noel, d'al lezennou gwechall beza gwelloc'h evit ar re a ra an deputeed brema. E-touez ar re-ma ez euz unanrouez-bennag hag a dalv ar re goz a lavarit. Mez an darn-vrasa anezho, a zo, evel a lavare bremaik Andre Pencaer, an traou falla a ve kavet, deut meur a hini, euz a gement bro a zo enn-dro d'eomp, traou born, korfek ha ker peudek ha chatal deut da zibri ha da laerez hon arc'hant. An distera anezho en deuz pemp lur war-n-ugent bemdez, seis kant hanter-kant lur er miz, ha nao mil lur er bloaz.

Andre Pencaer. — Ia, Laou, ha c'hoaz ne gountit ket arc'hant braz kargou an diou gampr, ar c'hant ar Vinistred, arc'hant Penn braz ar Republik en deuz daouzek kant mil lur er bloaz, kant mil lur er miz ha tost da zaou vil lur bemdez da espern, goude beva mad ha lipat he vourren, enn he di fournisset ha meublet d'ezhan.

Herve Becmeur. — Karoulle ! amezeïen, setu eno berniou arc'hant ! hag evit petra ?

Iann Gubaer. — Evit petra, Herve ? Evit ober droug d'ar gristenien, evel a lavare Jerom bremaïk.

Ha ne kwir eo ar Republik eur c'houarnamant marc'had-mad !

Herve Becmeur. — Tri-mil-mall e ve trouc'ha d'ar re-ze. Karoulle !

Andre Pencaer. — Ia, Herve, mall eo e ve mi- h ar re-ze da ober kemend-all a zroug. Ar moïen a ve eo, a gredan, goulenn holl enn ouez dre ama, evel a zo bet goulennet dija e leac'h-all, ma labouro an deputeed holl etra, evel ar vèred er c'hommuniou.

Herve Becmeur. — Ia, ia, Andre, evit netra, pe e-bed d'ezho da vont da Baris. Gwelloc'h e lz beza hep depute e-bed evit kaout tud da droug, pa ne c'houzont ober ken. Karoulle ! ema amzer an traou evit netra ; ar justiz a vit netra, nemet e koust kalz a arc'hant ; ar hou a zo evit netra, nemet e lipont ar milionou ntchou. Ar pez a zo sur eo ar vèred a labour netra ha re-all evel-d-ho ; ha perak neuze koz teed ne labourfent ket ivez evit netra, hi a zo hanter pe ouspenn euz ar bloaz er meaz euz ar mpr,o redeg an hentchou-houarn evit netra?

Iann Gubaer. — Me a ia da lavaret d'e-hoc'h, ve. An deputeed, ma na vijent ket paet mad, divije ket kemend a gourach hag a nerz da droug ! Setu perak e kredan e paer mad anezho Ha c'houi, Jerom, a ve evit lavaret kement oug ho deuz great an deputeed, abaoue ma'z int vistri er gampr ? Evid-oun-me ne ven ket evit dibuna holl.

Jerom Fur. — Eur gwall-guden, Iann, a roït in da zifuilla; ha ne c'houzoun ket ha dont a rin benn da gaout sonj euz a gement am meuz lener c'hazetennou, diwar-benn an droug ho deuz eat an deputeed-ze.

Da genta,ho deuz tennet euz a c'haleour Noumea *Parsaled, ho breudeur*, ar re ho doa dèvet tiez ha zet tud e Paris, er bloaz 1871. Goude, ho deuz let ha skoaziet Ferry, ar fallagr, da derri ha da gasa dorojou ar venec'h keiz,da ziella ho ilizou, da zerra ho ziez ha d'ho zeuleur er meaz. Hi eo lezennerien a gas Doue er meaz euz a skoliou vugale, a dorr ar c'hrusifiou, a zifenn dioc'h ar arnerien ar re a ra sakrilejou. Hi eo a insult, oulz lavaret bemdez, soudarded an arme, a glask izenori ar jeneraled wella. Ar re-ze a zo er moment-ma o studia evit gallout laërez fabrikou an lizou, an ornamantchou, ar c'hroasiou, ar veseliou krr evit ho rei d'ar skoliou laïk, pe, da viana, lod euz an arc'hant a dennint anezho. Er moment-ma ivez, emaïnt o vont da ober brezel ar varnerien a gavont re-leal. Ar re-ze eo ho deuz tennet ar veleïen euz an arme, evit ma vezo daonet, mar gellont, ar zoudarded iaouank a varv evit ho bro. Ar re-ze eo ho deuz aliet ar framansouned-all, ho breudeur, da gas kuit ar veleïen hag ar seurezed euz a ospitaliou braz ar re glanv Paris hag er c'heariou all ; ar re-ze eo a zo brema o laerez paë ar veleïen, o veza ma tifennont eneou ar vugale dioc'h leoriou milliget ar skoliou laïk.

Ne ve fin e-bed, ma rankfenn-me, amezeïen, lavaret d'e-hoc'h penn-da-benn kement droug ho deuz great, kement droug ho deuz c'hoant da ober. Evel a lavare Iann Gubaer bremaïk a zo gwir, ne d-int paet,a gav d'ezho, nemet evit ober droug; ha goude ober lèzen Ferry war ar skoliou bugale, falla lèzen a zo bet great biskoaz er bed, ho deuz lavaret etre-z-ho e rankjent kaout hanter kant lur bemdez. Hag e komzit-c'houi ama, da lakaat ar reze da labourat evit netra ! War gement-se, me gav d'in ho c'hlèvet o lavaret : « Ni labourat evit netra evid-oud-te, pobl diod ! ia, ia, emaoud o vont da baka, digor da c'hinou klapez !

« Seul-nebeutoc'h, seul falloc'h e labourimp, seul-vui a arc'hant a ranki-te da rei d'e-omp-ni.

« Hiviziken, kleo mad, diskiant ma'z oud ! e ranki, pobl, dre ma kresko da boan hag an taillou war da gein, ia, e ranki ivez kreski hor pae d'e-omp-ni.

« Beteg-hen n'hor beuz bet nemet pemp lur warn-ugent bemdez evit eun nebeudik droug hor beuz great d'ar venec'h, d'ar veleïen, d'ar varnerien, d'ar jeneraled, d'ar frèred, d'ar seurezed, d'an tadou, d'ar mammou ha d'ho bugale.

« Hiviziken, an dra-ze ne vezo ket awalc'h; ha bez' e rankimp kaout an hanter muioc'h, hanter kant lur bemdez, evit terri ha flastra an holl groasiou; evit lakaat foar war an ilizou; evit ho diskar pe ho dèvi e kement leac'h a zo dindan hor c'harg e Bro-C'hall; evit da laza te, bourc'hiz pinvidik, evit da grouga-te, tiek pe aotrou mondian; ha goude laërez da holl vadou, evit muntra kement den onest pe gristen a zo, heb espern eur penn-hini.

Amezeïen, setu petra lavar an deputeed framansouned enn ho c'haloun ha dre ho oberou. Ho labour a ia war a-raok, evel a dle gwelet an holl brema; hag, heb gaou, rikla kaer a reomp holl war an hent a zo digoret gant ar re-ze, hent hag a zo skuill gant-han, d'hor c'has war hor penn d'an ifern.

Ia, ia, her lavaret a ranker, an eost a zo tost da veza dare pe hazo; poent eo bremaïk he vedi hag he zourna. Mar fell da Zoue hor savetei, eur weach c'hoaz, eo mall d'ezhan kaout truez ouz-omp. Dallpoch eo neb na wel ket gwalen Doue war hor penn! Pegoulz e teuïo skiant d'an dud a zo ker ien ho c'haloun e kever ar feiz hag ar relijion ? Pe goulz e welo sklear daoulagad an dud, ken digoustianz e kever ar voti, ne reont forz e-bed evit rei ho mouez d'ar republikaned, gant m'ho devezo korfajou gwinardant; ne reont forz e-bed, darn-all anezho, evit choum hep mont da voti bep-tro ?

Herve Becmeur. — Kement hoc'h euz lavaret, Jerom, a zo gwir euz al lizeren genta d'an diveza. Dre-ze, e tleomp holl en em glèvet evit goulen n'ho

devezo an deputeed gwennek e-bed ken digant den euz ar vro. Nann, nann, gwennek e-bed ken, evel a lavar Laou an Heder enn he lezen.

Laou an Heder. — Ia, Herve, an dra-ze am bije lakeat er penn kenta euz va lèzen. Goude em bije lavaret ne vije galvet da voti, evel a lavar Iann Gubaer, nemet an dud gwisiek hag onest, ar re a c'houije petra rajent. Ar rest euz ar bobl a vije laosket gant he labour.

Daou dra-all a zo c'hoaz hag am bije lakeat el lèzen-ze da voti : da genta, enn deisiou merket evit ar voti, ma vije serret an ostaleriou, gant amand ha prizoun evit kement hini a versje gwin enn deis-se, pe e publik pe e kuz ; ha d'an eil, amand ha prizoun c'hoaz evit kement den mèzo a deuje da voti.

Jerom Fur. — Ho lèzen, Laou,a vije eun tammbrao gwelloc'h evit an hini a zo brema; hag e kav d'in, zo-ken, ma ve keal divezatoc'h d'he gwellaat, e tlefac'h beza galvet da vont da Baris.

Gwasa a zo eo ne ve ket kavet kalz a dud kel leal, ken onest, ken distag ha c'houi dioc'h an arc'hant, ha da gaout ivez kement a skiant hag hoc'h euz ; neuze,e vec'h e risk da veza hoc'h-unan-penn.

Eun dra-all a zo c'hoaz hag a garfen da lavaret diwar-benn ho lèzen-c'houi, Laou. Evel eur c'hastel braz ha kaer war beg eur bigouroun, ho lèzen ne vezo biken anezhi, nemet marteze ma teufe eur Roue kristen ha den onest da ren enn hor bro, ha mall-braz eo e teufe.

Eun dra-all c'hoaz am meuz da lavaret, Laou, hag hoc'h euz ankounac'heat enn ho lèzen.

Brema, evel a welit, enn amzer al liberte,e rear eun toullad lezennou hag a rank an dud senti outho dre fors, o veza ma c'hoar al lèzennerien ez int lézennou fall. Mez ho lèzen-c'houi, lèzen vad, e divije abek da lakaat dre fors ivez da vont da voti ar re a vije galvet, hag amand ha prizoun d'ezho ma na d-ajent ket.

Dider Denheunan. — Neuze, Jerom, ho pije, dre al lezen-ze da voti, torret liberte an elektourien ?

Jerom Fur. — Gwir eo, Dider. Mez ama da vihana e vije evit mad an holl, ne vec'h ket evit her nac'h na c'houi na den ; e-leac'h, dre lèzen-skol Ferry, ez euz c'hoant da lakaat an holl da zenti dre fors evit an dra falla a zo bet biskoaz hag a c'hell beza biken, evit koll ar vro hag eneou ar vugale, red dezho mont da glèvet traou heuzuz, evel ne deuz Doue e-bed.

Silvestrik Kerlouarnik. — Mad, Jerom, me gav d'in n'oun ket sotoc'h evit eun all, ha ne welan ket penaoz e ve mad, gant ho lezen, forsi an elektourien da vont da voti ; ar vad a ve ac'hano ne dalvfe birviken ar c'holl euz a liberte an dud ze.

Jerom Fur. — Me zo koz, Silvestrik, kosoc'h evit den e-bed ama : me a zo bet iaouank er skol, divezatoc'h soudard e-pad seis vloaz; goude e hoc'h labourer douar beteg va c'hosni, hag va amzer n'em beuz great nemet deski o lenn ki o selaou hag o welet va zad ha va zad koz brema c'hoaz pa n'oun ken evit labourat, bemdez gant al levriou hag ar c'hazetennou lennan noz-deiz aliez.

Evit lavaret d'e-hoc'h eo, Silvestrik, em anavezet mad, abaoue pèc'hed Adam, an den koulskoude, a zo forset a-bep-tu er bed-ma ber mad, mar fell d'ezhan beza eüruz. Perak gourc'hemennou Doue ha re an Iliz ?

Brema, klèvit gan-en : setu emaoc'h ama den diaveaz. Hep beza diviner, e c'hellfen l d'e-hoc'h ez euz enn ho touez pevar republik tri-all n'int ket, hag ho seiz bet o voti. Goude mont da drizek e choum c'houeac'h-all, ha ket bet war dro ar voti.

Perak ? Da genta, o veza ma'z int libr da ch hep mont; ha d'an eil, dre na blij tamm e-bed zho traou na tud ar c'houarnamant. Mar d-eo g amezeïen, va dislavarit.

An amezeïen. — N'eo ket, n'eo ket ! ar wir nez eo, Jerom, ha netra ken.

Jerom Fur. — Neuze, pa'z eo gwir ar pez meuz lavaret a-raok, e c'heller kredi m'ho d votet ar c'houeac'h divèza-ma, ne vijent ket gant ar pevar republikan a zo, ouspenn, una nezho distro diwar an hent-ze.

Setu e vije bet ar c'houeac'h a lavaran gan tri n'int ket republikaned, hag evel-se nao pevar.

Brema, lakeomp enn hor parrez ez euz tr kant den hag a zo enn oad hag enn ho gwir voti, hervez al lèzen a zo.

Ar pevar c'hant republikan enn ho zouez hag tri-c'hant n'int ket a ia hep-ken da voti, hag c'houeac'h kant-all a choum er gear, evit eun garez pe unan all-bennag.

Herve Becmeur. — Evel-se eo, Jerom, eo e bep tro ar republikaned ar vistri ; hag ar re hag onest-ze a zo choumet hep mont da voti devezo goude ar muia poan da c'houzanv ; ha digaset e vezint tu-ma tu-hont, hep n'ho dev ger da lavaret, na den da damall nemet-ho ho-una nemet mar keront suna ho meud ! Karoulle !

Laou an Heder. — Gwir eo, Herve, bale-ee a rankint,pe e kresko ar beac'h war-n-ho. Ouspen c'hoaz, c'hoarzet e vezo diwar ho fenn ha ne k heb abek, rak ma karjent beza eat da voti, e vij bet treac'h d'ar re fall, pa'z oa ho niver war d diou weach-hanter brasoc'h evit niver ar republ kaned.

Herve Becmeur. — Ia, ia, Laou, ar re vad, re onest ha kristen, ne c'houesfe den evit pe se digaresiou fall, a gav gwelloc'h choum hep voti. neuze e rank an niver braz senti oc'h an nive bihan, an den a skiant oc'h an diskiant, an d gwisiek oc'h an azen,an den onest oc'h al laër-tr ar penn oc'h al lost; enn eur ger,e rank an oza pe vestr an ti ober dioc'h lavar eun dra fall a v vel en deuz. Ha ne ket evel-se eo, karoulle ! ez an traou brao enn dro gant kement Republik a bet, ha brema kaeroc'h evit biskoaz gant ar Rep

ponet hor beuz ?

om Fur. — Eo, eo, Herve, evel-se a c'hoarmont a ran d'hen diskouez d'e-hoc'h skleara hellin. Lakeomp brema ez euz enn hor parrez o c'houlen ho mouesiou digant an dud, evit deputeed pe gonseillerien jeneral.

an anëzho a zo eur galouper hentchou braz, hoar an darn-vuia euz an dud a bè vro eo ; d ha chaoger gevier brao, lavaret a ra eo reran. Bez' e c'haller her c'hredi war an dralavar ; eun tammik marteze c'hoaz eo framoun ivez, rak anez ne ve ket republikan mad. to, dioc'h he glèvet, eo den onest ha den a iou hen dislavarfe ha pa c'houesfe an holl euz krouget he vamm ha lazet he dad ? N'euz brud a zo e ra kalz a vad enn-dro d'ezhan, holl, pa dosta oc'h ar voti. Ouspenn an tamaluzen intereset a vezo bet great neuze gante poent-vad, e vezo klèvet euz he c'henou prokaer ha gevier livet koant da gouer gleuk. he, he-man, a zo ezomm euz he vouez a glèvo, he ziou-skouarn diwar deod an aotrou-lakez : ket kouer eur banezen eo, arabad kredi ! Fur eo, ha skiant en deuz kement, ne ve ket kareist-han er bed. Kouer, pa glev, a lounk ar kris-se treunjou hag all, hag a gred rak-tal ket eur map-gaign zo dira-z-han, mez eun aobraz, eun den euz ar re wella-tout.

Perak ne ve ket ? Ar republikaned, p'ho deuz omm euz a vouesiou ar bobl a zo tout tud chentud vrao, tud onest hag a relijion, kemeret else hini hag hini, eme eur medisin braz euz a ris. Mes pa vezont holl enn eur bagad, ez int het da baka eur gwall glenved, klenved pegus na. Neuze, enn eun taol, e teuont sot a-vanden, e-z-han ; pemp pe c'houeac'h diskiant enn ho uez a zo a-walc'h evit lakaat ar re-all tout da nnfolli.

Egile a c'houlen mouesiou an dud a lavar ne republikan ; euz ar vro eo, hag an holl a c'hoar ad eo eun den eeun, eur c'hristen leal, didrabaz dic'hlabouz, ha *kapabl* ouspen.

Petra ra-ze ! Pa na ro ket a gorfajou gwin-ardant, republikan framansoun eo a zo hanvet depute pe nseiller jeneral, dre ar pevar-c'hant mouez republikan euz ar barrez, me lavar heb aoun dre ar re ola-zo.Piou ac'hanoc'h, amezeïen, a gredfe n'en vije ket great an divroad kazek dre greiz ar porz, na vije eat da voti ar c'houeac'h kant den a zo choumet er gear ?

Eat e vijent da voti, ne ket gwir ? ma vijent bet orset da vont, dindan boan da gaout amand ha rizoun.

Neuze, e-leac'h eur framansoun fall hanvet depute, e vije bet eur c'hristen mad hag en divije miret, muia ma c'hellje, na vije great lezen fall e-bed, evel lèzen Ferry. Ne ket ar c'hristen-ze, goude paka moueziou an trouc'herien-buzug, en divije lavaret,evel ar republikan-framansoun o ramha he c'haol da dèc'het buan diout-ho : peger paen ha peger zot eo al labourerien-douar ! Evel da hatal, e tlefet drailla kolo d'ho boeta !

Ar pez am meuz c'hoaz da lavaret d'e-hoc'h, amezeïen, eo ne vije ket kement a frigas evit klask mont da Baris da zepute, ma vije red mont di evit netra, evel a c'houlen Laou an Heder dre he lèzen.

Herve Becmeur. — Ankounac'haat a rit c'hoaz, Jerom, eun dra-all ha ne ket an distera. Komprenit gant lezen Laou an Heder, e vije bet neuze espernet arc'hant ar vro e pep giz.

Gant tud a skiant hag a goustianz er gampr, ne vije ket bet foranet ar c'hant milionou, c'houezen ha goad ar bobl,evel ma'z int brema, milionou hag a daol ar framansouned, evel o c'hoari, dreist ho fenn, pa ne c'hellont ket ho c'huzet dre laer enn ho godellou.

Gant eul lèzen evel hon-nez, Jerom, e vije bet eun tamm brao bihanoc'h an taillou war hor c'hein hag easoc'h ivez d'ar c'houarnamant paea he zle.

Jerom Fur. — C'houi, Herve, a lamm atao war va zeuliou evit mont em raok. Lakeomp brema, amezeïen, ez eo hor bro, pe Vro-C'hall mar kirit, evel ar gommun a lavaren a-raok, hag e welimp neuze penaoz, dre choum hep voti, e-leac'h ar re wella, eo ar re falla bep tro eo a vez hanvet deputeed. Neuze e-leac'h eur frammansoun deut euz ar barrez a ioa hano anezhi bremaïk ez a, koulz lavaret, euz a bep parrez da Bariz pevar pe bemp kant ar seurt-ze, amprefaned evel dilavet diwar dour-hanvoez pevar c'horn ar vro.

Dre ho niver, ez int neuze ar re greva ; neuze, e reont d'ar bobl en deuz ho hanvet al lezennou falla a gavont. Petra en deuz goude ar bobl da lavaret, ha leac'h en deuz da glemm, mar d-eo reuzeudik ? Paet eo dioc'h he labour, rak m'en divije bet skiant, en divije gwezet ne denner ket a vleud euz eur zac'had glaou.

Herve Becmeur. — Evelato, Jerom, kaer ho pezo lavaret, ne ziskouezont, an deputeed-ze, nemet fallagriez ha dislealded. Hevel int,m'hen tou ! oc'h ar marc'h visiuz a weliz eun dervez o tiaveli d'he vestr, goude m'oa bet dishualet gant-han, eun taol ru ken n'hen taolaz dek kammed ac'hano da goueza hanter varo. Karoulle !

Iann Gubaer. — Gwir a lavar Herve ; hevel int c'hoaz oc'h an tarv-kaz treïtour am meuz-me em c'hear. Derc'hent deac'h, edon o vont da rei d'ezhan eun tamm kik, pa zilammaz ouz-in ha diframma ar c'hik ha reuga d'in va dourn, gwelet a rit ! enn eur vont kuit d'ar red. Sota tra a gavan er bed-ma eo ober vad d'ar re fall.

Hamon Corbell. — Ia, Iann, p'ho anavezer ; mez pa na rear ket ?

Noel Deauguer. — Pa n'ho anavezer ket, Hamon, ne voter ket evit-ho, pe da vihana e c'houlenner a-raok ali tud fur. Ar pez a c'hellan da lavaret brema eo mar deuz choumet eur begad skiant c'hoaz e penn ar bobl, kenta tro voti a vezo, e savo a-bez, evel unan hep-ken, da gas da strakla brullu gant ho boz, kement republikan a deuïo da c'houlenn he vouez digant-han.

Herve Becmeur. — Kenta tro voti a vezo, Noel, e welot, koulz ha me, ne ket silzik a vezo fritet d'ar frammansouned gant ar bobl da lounka. Karoulle !

Tremen mall eo e tiskouesfe ar gristenien d'ar re-ze ez euz skiant enn ho fenn, feiz, karantez enn ho c'haloun, ha goad iac'h dindan ho ivinou.

Librairie A. Josse, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES ŒUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS

Par M. Léon Aubineau,

Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur d'Espiney.

Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12. Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

Correspondance intime. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux émissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Nous vous recommandons la maison Lepers, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. Parenty, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. Robertet, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. Bauche, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI

Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie **FINANCE**, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Prix de la boîte 5 fr. envoi franco*

Remise de 20 0/0 aux Communautés.

VIANDE QUINA PHOSPHATES

TONIQUE énergique pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes délicates.

VIN DE VIAL

CONTRE Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement, Dyspepsie

LYON 111, rue Bourbon, 111 PARIS 1, Rue Vivienne, 1

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840

PHOSPHO-GUANO ANGLAIS

de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres

ENGRAIS AZOTÉ

Acide phosphorique

Le plus riche en Acide phosphorique dont 26 pour 100 solubles dans l'eau, 6 à 7 pour 100 solubles dans le citrate d'ammoniaque, et environ 5 pour 100 insolubles. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.

GUANO DU PEROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.

N. B.—Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'acide phosphorique soluble dans l'eau.

MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS

CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE

Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Les DARTRES, ECZEMAS, DÉRANGEAISONS. LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 3 à 30 jours par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra, par conséquent inoffensif*) de GUIGNOT, Phien de 1re Classe à St-Fort-sur-Gironde (Ch.-Inf.). PILULES DEPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

Sirop-Zed

à base balsamique

de **Codéïne** et de **Tolu**

Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.

Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

...AR GAZETEN, HED BLOAZ,
...finister..... } 2 scoed.
...Morbihan..... }
...otez-an-Nord.. }
...rest euz ar Frans : 7 lur.
...broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Nestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl bacamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KE... hob-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

ALI-

...LIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ...Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: ...o c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha ...ist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit ...a republikaned. Eur republikan, mar en deus ...ant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ...wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 21 a viz c'houere 1883.

KELENNOU

hag hirvoudou eur bèlek koz.

Brasa joa en d-oa an Abostol sant Iann, enn he gosni, ...klèvet e kerze he vugale dre hent ar wirionez. *Majo...em horum non habeo gratiam quam ut audiam filios ...eos in veritate ambulare* (St-Iann. III-4.)

Me ivez, deut koz oc'h ober va dever bèlek, am meuz eur rann-galoun, ne c'houfen kaout brasoc'h, o welet an eneou a zo bet maget gan-en euz a vara ar wirionez hag euz a c'hras Doue o treï gant spered ar gaou, o vont da fazia dre an hentchou fall hag o pellaat dioc'h Doue ha dioc'h ar vues kristen, a zo ar gwir vuez.

Pedet ha ouelet em euz, rak armou ar bèleg a zo pedi ha skuilla daëlou : *Clericorum arma sunt orationes et lacrymæ.* Goulennet em meuz a wir-galoun trugarez an Aotrou Doue evit pèc'hejou ar re a garin atao, evit-ho da veza war an hent a gas da goll.

Goude he bedi, an Aotrou Doue en deuz lakeat d'in em fenn lavaret d'am bugale eur ger-bennag evit skleraat ho spered, evit skei ho c'haloun ha, dre an hent-se, evit ma talc'hint-mad d'ho feiz ha d'ar garantez ho deuz oc'h an Iliz santel katholik.

Pell a zo oun bèlek, hag e keid-se em meuz digoret dor an nev da galz a gristenien, da dadou ha da vammou ar re a fell d'in komz out-ho hirio. Bez' e karfen kaout an esperans da gas ar vugale da gaout ho zadou, a zo e dudi ar Baradoz. Penaoz, bugale Breiz ne zalc'hfent-hi ket stard d'an amzer dremenet ? Kredennou ho zadou a-rumm da-rumm a zo bet kredennou kristen ; an istor a lavar e voa kre feiz ar bobl bretoun, e voa flamm he garantez oc'h an Iliz. Ar c'hredennou faoz a zo brema n'eo ket ho grisiou evit krègi e douar, hag a so enn he vesiou relegou kemend-all a zent.

Euz ar brezel a zo great brema da Jezus-Krist ha d'he Ilis.

Mar d-eo d'in eur boan hag eur c'hlac'har vraz gwelet, gant pegement a gounnar hag a zislealded, e rear brema brezel da Jezus-Krist ha d'he Ilis, n'em meuz aoun e-bed evelato, e ve diskaret hou-ma birviken ; stard war he diazez, kenderc'hel a rai war he labour zantel bete fin ar bed. Ar poaniou a rear d'ezhi hiriv ket evit trubuilla va ene. Enn deisiou ken ta euz he buez, Jezus-Krist a ioa bet lavaret a vije d'ezhi evel eur sin, pe eur merk a rendaël : *In signum cui contradicetur* (St-Luk, II:-34). Oc'h kelennadurez Map-Doue a zave da varn faziou ha direïsiou ar bed, e tlie beza harzet terr ha kalet gant he-ma. Ar vertusiou a c'houlenne digant an dud : beza glan hag izel a galoun, kaout karantez oc'h an nesa ha pardouni pep dismeganz, ar vertuziou-ze a ioa re a-eneb buezegez ar Juzevien hag ar baïaned, evit na vije ket abek d'an holl gwall-dèchou da zevel enn ho enep. Evit kement-se eo en deuz bet Jezuz da c'houzanv drouk-prezegèrez ha gwall-gas an dud, epad he vuez. Gouzanv a eureu enn he *basion* ar poaniou hag an dismegansou brasa a-berz ar bobl, en doa ankounac'heat he vadoberou hag her goloaz a vez, mui a ma c'helle, ken na varvaz war groaz ar c'halvar.

Jezus-Krist en doa lavaret d'he Ebestel, ho divije da c'houzanv evel en doa gouzanvet he-unan (Sant-Iann, XV-18), hag ho divije an holl kasouni out-ho, abalamour d'he hano (Sant-Vaze X-22). Mez, evel m'en doa lavaret d'ezho a-raok e savje euz a varo da veo ha diwar an douar enn nev, en doa ivez roet d'ezho, dre he c'her, ar fisianz ne doa an Iliz a zavjent o prezeg an Aviel, da gaout aoun na spount dirak ar brezel a rajet d'ezhi, rak birviken holl-c'halloud an ifern ne deuje a-benn d'he zrèc'hi.

Karet a ran choum hep ankounac'haat al lavar deut euz a c'hinou sakr Jezus. Lavar Map-Doue a ielo da-benn ; holl nerz ar-re zifeiz a vezo dinerz enn he enep : Rouantelez Jezus-Krist a zo eternel, da lavaret eo, euz a viskoaz da virviken.

Doun eo evelato va foan ha va glac'har : 1° O veza ma 'z euz eun niver braz a eneou distroet dioc'h Doue evit mont da heul faziou ar bed ; o veza na zelaouont ken an Iliz ha ma'z eo gwell gant-ho mont da goll da viken ; 2° O veza ma c'hell sklerijen ar feiz, o koueza atao euz an nev war ar bed, beza kaset euz hor bro da eur vroall a zalc'hfe startoc'h dezhi. Hag a ilizou a zo bet gwechall kre ar feiz enn-ho, hag a zo brema goloet gant tenvalijen an herezi, gant ar chism, an idolatri hag an difeiz! Ar pez a zo bet c'hoarvezet gant-ho, ha ne c'hell ket c'hoarvezout e Frans, mac'h ankounac'hafe ar vro-ze ar

grasou braz-meurbed e deuz bet digant madèlez an Aotrou Doue?

Petra eo natur ar brezel a rear da Jezus-Krist ha d'he Ilis.

Ar brezel a zo great d'an Ilis katholik a zo oc'h he heul : 1° spered difeis Satan ; ar pez ne weler nemet re, siouaz ! gant heuz ha doan. Ar pèc'hed a gasouni a-enep Doue ne veze great gwechall, koulz lavaret, nemet gant eun nebeudik tud kouezet beteg an derez diveza euz a skeul ar fallagriez; tud hag a ioa, ar re-ze, deut, hag hi beo, da veza tra an drouk-spered a zervichent dre ho zorfejou. Red eo anaout,e gwirionez,ec'h en em ziskouez brema, hep mez hag evel m'ema, an torfed bras-se a laka an ene kristen da grena gant ar spount. Brema ez euz tud hag a vlasfem gant kemend a gounnar a-enep an nev, ma tiskouezont peger braz eo ho difeiz. Tud a zo brema, hag enn ho skridou, enn ho c'homzou ha liez a weach enn ho oberou,ha n'int ket evit kuzet an drouk diboell a zo goret enn ho c'haloun a-enep Doue hag he Ilis. E sosieteou kuzet a zo, ez eus tud hag evel diskibled Satan a glask miret na ve badezet ar vugale, a glask miret oc'h ar bèlek da vont war-dro ar re glanv. Petra a ve gellet da lavaret eus a oberou an dud-ze, antekristed an amzer-ma, ma na deuont ket euz ar gassouni ho deuz oc'h Doue hag euz a spered an ifern a fell d'ezhan distruja galloud Jezuz er bed ?

2° Ar brezel a zo great d'an Ilis katholik a zo oc'h he heul ar gaou hag an drouk-prezeg.

Enebourien ar relijion a lavar, e pep giz, n'euz enn ho spered nemet pep c'hoant da ober vad d'an dud, Ar pez a fell d'ezho, o lavaret e tle beza libr skiant an den, eo, eme-z-ho, rei ha digas d'ezhan ar gwiriou a zalc'h euz he natur ; eo harpa ha difenn he liberte a goustianz ; eo hen tenna euz a sklavaj an Ilis. Bez' e fell d'ezho, dre bep gwisiègez ha dre beb ijin o kreski er bed, rei displeg da skiantchou an den,ha digas d'ezhan enn he vuez ar vad hag ar plijaduresiou brasa ; e-leac'h ar bèlek,eme-z-ho, a zalc'h ar bobl dizesk ; ne fell ket d'ezhan e c'houesfe netra nag e c'hellfe klask he vad, e-touez an dud a c'houarn traou ar bed.

Evit rei kred d'ho gevier, e troont istor an Iliz war an du-enep, dre drubardèrez ha dislealded. Buez ar zent hag ho oberou a zo gant-ho lakeat traou fall, goapeat ha brèset dindan an treid er vouillen. Klask a reont enn istor ar Babed, an Eskibien, ar relijiuzed kement a ro tro d'ho disprizout ha da c'hoapaat ho vertusiou. Neb a studi an istor, hervez ar wirionez, a wel sklear n'eo nemet drouk-prezegèrez diskiant a zisplegont, tennet gant-ho euz a skridou an heretiked hag an dud difeiz ; n'euz forz a-ze, ne baouezont da liva ho gevier. An Iliz a c'hell diskouez dirak ar bed ar skoliou hag ar gwiriou e deuz savet, evit terri nerz ar poaniou a gouez war an dud. Mez,ne ket nac'h hep-ken a ra ar sosieteou kuzét ar vad a zo bet great gant an Ilis, bez' e teuont c'hoaz da strinka ho gevier oc'h ar seurezed ho deuz dilèzet ar bed, plijaduresiou an douar ha pep joa gwirion ar famill evit mont da zervicha ar-re baour, ar-re glanv, ar-re a zo muia dilèzet gant an holl. An dismeganz a zo taolet war vignouned gwella ar bobl ne c'hell dont, nemet euz a sperejou fallakr, euz a galounou breïn.

3° Ar brezel a zo great d'an Ilis katholik a zo oc'h he heul pep direiz ar galoun.

Evit koll ar feiz enn eneou, an dud difeiz ha fallag glask trei da fall buezegez vad ar gristenien. Evit dra-ze,e kreskont bemdez niver al levriou fall e pep g evit gellout dre-z-ho kas an dud da blega d'ho ze direiz, hag ho lakaat da goueza enn dirollou mezus levriou, an imachou, ar zoniou, ar c'hazetennou ge hag evit netra, koulz lavaret,n'int great ha moullet hol nemet evit mac'h efo ar iaouankiz ampouezoun an dr hag ar pèc'hed evel dour; n'euz resped e-bed zo-ken ar vugale a glasker louza ho spered hag ho c'haloun pep amzer, al libertinach a zo bet harp ha skoaz an feiz. Ar galoun vreïn a dec'h hag a bella dioc'h ar g rionesiou kristen, o veza ma tiskouez ar re-ma d'ezh gastiz a c'houzanvo e-kreiz eul lenn tan ha soufr, a ve strinket ar-re libertin enn-han.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Brezel an Tonkin hag ar Chin.

A-raok mont da voti evit ar republikaned, klev ama, Bretouned holl, petra lavar eur gazeten c'h lek republikan, an *National*, diwar-benn troïdell rez ar c'houarnamant o klask ho *trompla*-c'hou darre, evit kaout ho mouesiou :

« Brao e tifuill hor guden gant ar Chin.

« Brezel ar Chin a bella brema muioc'h-mui

« Ar c'houarnamant ne c'houlenno ken a c'hant evit ar brezel-ze.

« Kredi a ra ar c'houarnamant ez eus kaset tud a-walc'h d'an Tonkin evit dont a-benn euz ar villonou du, euz ar Pavillonou melen, ha zo-ken euz an Annamited regulier.

« Marteze, hor zoudarded ne vezo ket red d'ezho c'hoari gant ho armou. Tu-Duc a zo spountet ha a fell d'ezhan kaout ar peoc'h n'euz fors oc'h p briz.

« Ar c'hèlou-ze a laouennaïo ar re holl a gren rak ar Chin hag an Tonkin.

« Brao kena ez a an traou enn dro, — evel eu varriken dan-gurun dre ar c'hoabr.— Ar re a glask ez afe pep tra evit ar gwella, a vezo abek d'ezho da veza laouen gant ar c'hèlou-ze. Mes klèvit, Bretouned, ar c'hèlou-ma a zo roet diwar-c'hourre d'e-hoc'h, a zo evel deliou a guz griped antellet a c'houarnamant. Red eo gouzout petra zo e gwiri nez dindan ar c'hèlou-ze.

« *Ar pez a zo dindan eo ez ear da voti evit ar gonseillerien jeneral d'an 29 euz a viz gouere*

« *Hag e mare ar voti-ze, ma ve hano euz vrezel enn-tu pe-du, ar Republik a gollfe mouz siou.*

« Dre-ze ar c'houarnamant a gav eo mad d'ez han goleï he c'hriped gant deliou, me lavar gan gevier,

« Ar c'houarnamant en deus sonj euz a güdet Tunis, hag a fell d'ezhan gellout lavaret, da elek tourien 1883, ar pez a lavaraz da elektourien a

1881 evit Tunis : *ne d-eo netra pe nebeud a*

Evit kaout an doare vad da lavaret ez eo ne- pe nebeud a dra ar brezel a zo o tigèri, ne fell d'ar c'houarnamant goulenn digant an diou mpr an arc'hant a zo red d'ezhan da gaout. An gampr a zo o vont d'en em ziskuiza dioc'h ho hourou-braz. Ar c'houarnamant, ken na c'hoar- zo eun dra-bennag a vraz, ne c'houlenno sikour hant e-bed e poent hag enn amzer, ha p'en fefe ezomm.

Gwelloc'h e kavo koll an amzer vad da c'hoari ant ar Chin ha gant an Annam, a zo c'hoaz eun mm-brao *krevoc'h* evid-omp war an troïou kamm-ze.

Setu eta penaoz *etro ar stal da vad :* Tud Bro- hin a raïo goab ac'hanomp. Divèzatoc'h, pa vezo -zivèzad, e vezo klèvet, e pe zoare, *eo bet pel- at brezel ar Chin,* ha neuze ar re a gav mad kement a ra gouarnamant ar Republik a c'hoarzo melen.

Nann, ezomm e-bed a arc'hant, ouspenn an hini a zo goulennet dija evit ar brezel-ze.

« Eun dra-vad eo evit an eleksionou. Goude a- vad piou a c'hoar petra gousto dievested diskiant ar-Vinistred,a lez an diou gampr da vont da bour- men, heb beza bet digant-ho peadra da harpa oc'h kement a c'hell c'hoarvezout.

« Ha pa vije goulennet an arc'hant-ze, n'oa ket red ho dispign heb ezomm ; neuze, gwell a-ze ! kement-se espernet e vije.

« Tud Bro-Chin a lavar e lèzint ac'hanomp e peoc'h, hag emaint oc'h aoza pep tra evit ar brezel.

« Hon alia a reont da choum hep kas tud nag armou d'an Tonkin, ha ni a gred anezho ; ha koulskoude gant pep kelou a d-eu dioc'h an tu-ze,— er meaz euz an *Ajans Havas* — ne glèver hano nemet euz an armi a reont.

« Prena a reont armou enn Amerik hag enn Europ : fuzuillou, kartouchennou a vilionou, ha ni a lavar : bezomp sioul ! ne raïnt ket a vrezel d'e-omp.

« Asa ! da biou e lavarer gevier ama ? Da dud Bro-Chin a ra goab ac'hanomp, pe da dud hor bro a gav brao beza dallet ho-unan ?

« Ar wirionez war an dra-ze eo ema gouarnamant ar Republik oc'h ober, brema a-nèvez, ar pez en doa great evit brezel Tunis.

« Dioc'h keleïer ar c'houarnamant a gomz euz a beoc'h, ne ket diez d'an dud a skiant gwelet e vezo great enn Tonkin an diskiantèrez a zo bet great e Tunis. »

Setu, Bretouned, petra lavar e gallek ar gazeten republikan hanvet *National.* Ar pez a lavar a zo gwir ha diskouez sklear a ra ouspenn ez eo gouarnamant ar Republik koundaonet gant ar republikaned ho-unan.

War gement-se, ha c'houi a vezo ken dall ne weloc'h ket pe seurt tro a fèll d'ar c'houarnamant c'hoari d'e-hoc'h adarre evit kaout ho mouesiou ?

Ar Republik a vransel-kaer ; den e-bed n'en deuz mui fisians enn-hi ; ar republikaned onest a zo ar re genta, evel a welit, o treï kein d'ezhi. Ar c'houarnamant a zo ken diboell ma ra lezennou hag a dro holl enn he enep hè-unan. Goude kement a zispignou foll, evel ar-re en deuz great heb ezomm o klask mouga ar feiz, eo paour ha berr an arc'hant brema gant-han. Diskennet en deuz ar *bemp dre gant da bevar hanter* ; ema brema o vont *d'an dri dre gant,* evit flipa ac'hano ivez eur gwennegik-bennag. Dre-ze, ar re ho deuz arc'hant war espern er c'houarnamant, a denn a-nezho euz he denzoriou. O welet an dra-ze, riblerien gouarnamant ar Republik ho deuz c'hoant adarre da garga ho godellou goullo gant aour founnuz an Tonkin, gounezet d'ezho gant goad tud hor bro.

Brema, Bretouned, votit evit ar republikaned hag e weloc'h ha miret a reoc'h oc'h ho tud iaouank da vont da vervel d'an Tonkin ha d'ar Chin.

Eur gwennek, mar plij,

DA OBER EUR SKEUDEN GAER DA VUNTRER HO TUD, BRETOUNED !

Ha re a arc'hant hoc'h eus-hu, kristenien ? Mar hoc'h eus, eo neuze ho lakaat da dalvout.

Penaoz ? Ne ket o rei diner d'ar paour a zo enn noaz hag o vervel gant an naoun ; ne ket o rei liard evit sevel ties-skol-libr da viret na ve kollet ha daonet eneou ho pugale ; ne ket o rei gwennek d'ar veleïen da zigoll ho zammou paë laeret d'ezho gant gouarnamant ar Republik ; nann a-vad, rei hoc'h arc'hant d'ar re-zeou-ze a ve ho c'holl hag ho forani heb ezomm, ha ne ket gwir ? Klèvit mad, an arc'hant a dalv ouspenn dek ha kant gweach ho fouez, pa vezont étre daouarn tud a skiant, tud hag a c'hoar an doare da denna profit anezho.

Mad, kristenien, mar kirit, me a ia da lavaret d'e-hoc'h penaoz e tennot eur profit braz-*estranj* euz ar gwenneïen a c'hellfac'h da zioueret ?

— Ia, ia, me ho klev brao, republikan frammansoun ! goude m'en deuz ho kouarnamant-c'houi *laeret d'-eomp an dek dre gant war hon espern,* en deuz ezomm arc'hant c'hoaz, marvad, da stanka toull marlonk he vruched (budget) ; da zevel ties-skol-fall evit ober ac'hanomp-holl he sklafed, hag euz hor bugale sklafed an diaoul. Arc'hant en deuz ezomm da baea kos-kazetennou difeiz hag inspektourien-ezen evit tamall hep gwir-abek frèred, seurezed ha beleïen ; ezomm en deuz arc'hant, ne ket gwir marteze adarre ? da vont da ober brezel d'an Tonkin, digoret du-ze pemp mil leo-bennag dioud hor bro gant pennou gwazi, brezel hag a ielo gant-

han hon tud-iaouank a steïou, ouspenn arc'hant an taillou kresket beb bloaz dre fors war hor c'hein. Ia, kredit emaoc'h o vont da baka digan-e-omp-ni ar gwenneïen a c'hellomp da zioueret c'hoaz.

— Tud vad, klèvit gan-en ! N'euz hano e-bed ama euz a draou ar seurt-se. Ne ket ar c'houarnamant eo a d-eu da c'houlenn an aluzen-ze digan-e-hoc'h; tamm e-bed, arabad kredi ! Tud-all euz he berz int, tud fur hag a feiz, ar re-ze; tud hag a gar ho bro kena, hag enn ho bro an dud a galoun evel-d-hoc'h-c'houi a rofe arc'hant d'ezho, evit anaout ar vad a zo bet great d'ar Frans a-bez ha da Vreiziz dreist-holl ivez e Konli, eun trizek vloaz bennag a zo, bete koulz lavaret ar bloaz-ma, gant eun den n'oa tamm glabouser, brabanser, digaloun nag azen; gant eun den, lagad gwer, hag a c'houie brao, e-vit-han da veza eul lastez-koz alvokad, koummandi ar jeneraled vrasa, ha kas gant ar biz ieued diou gampr Paris ; gant eun den ne riblas morse a gildourn enn he *voursikot*, evel eul louarn divro, viou aour iar hor bro, viou gleb gant daelou ha goad tud reuzeudik; gant eun den, evit lavaret mad, a gare ar gristenien ha Doue he-unan, kement n'en deuz great morse netra, hep gaou e-bed, nemet evit renta servich d'ezho.

Goude kement-se, ha ne gav ket d'e-hoc'h, kristenien, e ve deread ober eur *zakrifiz-bennag* evit ma vo enoret memor eun den ken enorabl, eat brema gant an ankou dre eur gouli doun, digoret enn he bes-kof beuzellek, gouli hag a ioa gant-han, eme an dud a glevaz, c'houez tin ha balzam eur peuz-gwerc'hes-pezel.

C'hoant a zo, ne ket da lakaat pedi gant-han, — an dud-ma a lavar n'en deuz ezomm e-bed a bedennou, — mez e ve kizellet he hanter-lagad, ne ket war gaoc'h-houarn, war danves-kaer, marbr pe olifant, evit na vezo ankounac'heat birviken ar zonj anezhan dre ar vro.

Eul labour evel-se, a c'hellit kredi, ne vezo ket great evit netra ; arc'hant a vezo red da gaout hag arc'hant braz zo-ken. Klèvit, Bretouned, an ear hoc'h euz, oc'h va zelaou, da veza evel tud sebezet. Koulskoude, n'oc'h ket ar re genta a c'houlenner an aluzen-ze digant-ho. Soudarded zo ha n'ho deuz, evel a c'houzoc'h holl, nemet eur gwennek pe zaou bemdez; mad, ar re-ze ho deus roet ho gwenneïen d'an hanter-lagad born, evit choum hep mont dre fors d'an toull.

Neuze, pa'z euz gwelet e roe soudarded ho faë ker kalounek, ez euz deut da zonj euz ho ofiserien. Ar re-ma a zo pinvidik hag eaz d'ezho rei, ne ket gwir ? pa ho deuz brema dillad-nèvez bemdez di-, gant gouarnamant ar Republik, da baea d'ho c'hemenerien.

Mad, roet ho deuz ivez, ha ne gredfac'h ket petra eo birviken.

Petra ho deuz-hi roet, lavarit d'e-omp buan ? C'houi, va zud, a gavan aféruz war an dra-ze. Ne ket eaz d'in lavaret d'e-hoc'h ker buan-ze, e ho zounek, ar pez ho deuz roet. Ar re ac'hanoc'h ho deuz lennet an istor, a c'hell beza dalc'het som marteze euz ar ger a lavaraz kalounek, e Waterloo an ofiser Kambron, e penn gard Napoleon, pa deuaz Malbroug gant he *gatresofier* da lavaret d'e zhan en em rei. Mar d-eo ankounac'heat ar ger-ze gan-e-hoc'h ; marteze, hoc'h euz muioc'h a zon euz ar memez ger a strinkaz da c'houesa, a-lez he c'hinou braz, eun depute republikan d'he v gnouned, e kampr Paris.

Mad, ententit, an ofiserien n'int ket ken divalo hag an depute-ze ; an ofiserien a zo paotred lipe just, tud a spered ha savet mad, ar braz anezho Dre-ze, ne garont ket louza ho ginou gant traou fle riuz ar seurt-se. E kement-se, evit diskouez e ro ent eun dra-bennag ne dale ket kalz muioc'h eget ar *penefi* a lavarer, e lakjont war baper, goude ho hano ; darn, evel ma lavarfen d'e-hoc'h skeud eun tammik peul-karr, he benn-bihan d'an traon, evel hen ! Darn-all, evel skeud eur bluen lost-killok pleget evel-hen ? gant eur pik dindan pep hini, evit lavaret d'ar re a c'houlenne arc'hant digant-ho *hag evit petra ? Vantrechien !*

C'houi ivez, Bretouned, a c'hellfe lavaret gant muioc'h a abek c'hoaz eget an ofiserien a skiant ma, evit petra e c'houlenner arc'hant digan-e-omp-ni ? Evit ober skeuden al lountrek, born, laer, di-vroad, falla den a zo bet enn hon amzer, hag an hini en deuz great ar muia drouk da dud Frans ha muioc'h c'hoaz da Vreiziz.

Mar d-eo ankounac'heat gant republikaned dive-zet ar c'houarnamant, pegement a fallagriez a zo bet goret e korf-hudur an aër-viber-ze ha dislounket ac'hano war ar Frans, ni, tud Breiz, ne ankounac'haimp birviken an droug en doa ouz-omp hag oud hor bro, an treïtour milliget ha digaloun-ze ; nag ivez ar boan en deuz bet great d'hon tud e Konli hag el leac'h-all. Maro eo dindan dourn Doue a vlasfeme hag a lakea da vlasfemi he hano dre ar vro ; brezel a rea da Zoue hag a ra atao dre he vreudeur frammansouned, meveillen an di-aoul, hag e teuont, ar re-ze c'hoaz, c'houes-suill an ifern oc'h ho heul, da c'houlen arc'hant digant tud Breiz evit ober skeuden eur porc'hel daonet ? — Republikaned louz, adre !

Evit na vezo ankounac'heat gant hini ac'hanoc'h, Bretouned, petra oa ar penn-born en deuz dismantet ar vro er bloaz 1870, hag abaoue kemend-all, lennit ar pez a zo ama war-lerc'h :

Ar 16 euz a viz kerzu 1870, an telegraf a skrife da Vourdel, d'an aotrou Steenackers :

Segalennou mad-iskiz. Bezit atao laouen hag a imor vad.

Salud ha fraternite d'e-hoc'h, d'ar Prefed ha d'an holl. Leon Gambetta.

« E-pad ma kane ar born evel-se, hep fuzuill e-

[illegible]re he zaouarn, nemet eur zegalen iskiz enn [illegible]ifenou forn ; an deiz a-raok, an aotrou Bidard, [illegible]Roazoun, hag an aotrounez Martin ha Coua-[illegible]ho daou adjoint, a skrife da C'hambetta euz [illegible]azoun, ar 15 euz a viz kerzu 1870 :

« Hirio e c'houzomp hep mar e-bed, ma n'eo [illegible]et armet an hanter kant mil zoudard bretoun [illegible]obilizet, a zo bern-war-vern, c'houeac'h sizun [illegible]e kamp Konli eo, dre ne d-eo ket bet falve-[illegible]et gan-e-hoc'h, ha c'houi o c'hellout ho armi, [illegible]daoue miz here tremenet, pa ho poa, d'e-hoc'h, [illegible]porz Brest, pemzek ha triugent mil fuzuill Re-[illegible]mington.

« Gouzout mad a reomp, ma ne armit ket sou-[illegible]arded Breiz, ne ket dre na c'hellit ket hen o-[illegible]ber, mar kirit. Evid-omp-ni ne c'hellomp ket [illegible]welet hep spount ar Brusianed o tostaat ; das-[illegible]um a raïnt, evel eur vanden chatal, hon hanter [illegible]kant mil soudard mobilizet, heb arm e-bed d'en [illegible]em zifenn, evit ho c'has da vervel d'ar Prus gant [illegible]an naoun. Neuze ar Brusianed ne gavint e Breiz, [illegible]na tud nag armou d'en em viret dioc'h ho ven-[illegible]anz.

« Ni n'omp ket evit tevel, evit samma dirak tud [illegible]hor bro eur skeud hep-ken euz ar beac'h a goue-[illegible]zo war ar-re a ra traou er c'his-se. »

« Setu aze ! Epad ma skrife Gambetta dre an te-[illegible]egraf da Vourdel, ar 16 euz a viz kerzu 1870, da [illegible]lavaret beza laouen, c'houi pe ho tud, Bretouned, [illegible]c'houzanve kemend-all a boan e Konli, ma kasaz [illegible]jeneral Marivault an depèch-ma war-lerc'h d'ar [illegible]born-ze :

« Konli, 17 a viz kerzu 1870, 9 h. 29 m. dioc'h ar mintin.

« Ar medisin Cuch a zo o paouez rei he zilez, dre ne d-eo ket evit entend (soigner) oc'h ke-mend-all a dud klanv enn dour. En em gavet eo an depèch a lavar e vezo roet armou ha kemeret kouraj da zerc'hel an urz-vad. *Urz-vad a zo.* MERVEL A REAR HEP LAVARET GER, MEZ BARR-LEUN EO AR MUZUR. »

Epad ma varve ar Vretouned, hep lavaret ger e Konli, hervez komz ar jeneral Marivault, an aotrou Steenackers, mignoun Gambetta, o veza laouen hag enn imor-vad a gase, daou zervez divezatoc'h, dre an telegraf d'ar fumer segalennou mad-iskiz, ar c'homzou-ma :

« Bourdel, an 19 euz a viz kerzu 1870, 4 h. 40 m. dioc'h ar pardaez.

« Bet oun o welet ho kamprou er mintin-ma. *Neuvv a rear enn-ho enn eur mor limestra* (pourpre) *hag aour*. Netra a nèvez. *Pep tra a ia mad.*

Salud-breur ha mignoun.

Ha brema, e pe vor e neuvv Gambetta ?

Kredabl, ne ket ken eaz he zoare eno ha war limestra Bourdel.

Bretouned, ne ket arc'hant eo d'e-hoc'h da rei, paper eo da strinka kuit pell diouz-hoc'h kement republikan a d-euio da glask kaout ho mouesiou digan-e-hoc'h bep tro voti a vezo, hag an dro genta, er miz-ma, pa vezo da choaz konseillerien jeneral ha konseillerien arrondissamant.

Klèvit eur ger c'hoaz, Bretouned : Troït a-gleiz, distroït a-zeou, klaskit el leac'h ma keroc'h, ne gavoc'h war gement hent fall a zo nemet atao republikaned, frammansouned ar c'houarnamant oc'h ober droug ha poan d'ar re-vad, d'ar gristenien, bihan ha braz, paour ha pinvidik ; ne espernont den, n'ho deus truez oc'h den e-bed.

Ha c'houi, Bretouned, c'houi kristenien ha tud onest, c'houi a lesfe an traou divalo-ze, gant ar viltansou a zo enn ho c'horf, da ober kement ho deuz c'hoant, d'e-hoc'h, d'ho tud ha d'ho pugale, heb dont d'ho diarbenn, pa c'hellit, o voti atao ha bep tro enn ho enep ?

Evit neuze, eo kollet a-grenn gan-e-hoc'h ho taou hano kaer a gristenien hag a Vretouned.

Karantez ar Republikaned

OC'H AR RE BAOUR A ZO KLANV ENN OSPITALIOU PARIS.

Lenn a rear er skrid hanvet e gallek *Lanterne d'Arlequin :*

Lakeat eo gant konseillerien kommun Paris ne choumje ken, diwar ar c'henta euz a viz gouere, beleg e-bed enn ospitaliou ar re glanv. An dud keiz-ma neuze, hervez c'hoant ar gonseillerien-ze, *a grevo e sivil evel chatal, ha ne varvint ken gant sikour ha konsolation ar relijion.*

Republikaned konseil munisipal Paris n'oant ket evit gouzanv ken e varvje, evel kristenien, ar re baour, klanv enn ospitaliou.

Hiviziken chapel e-bed enn ospitaliou-zè ! Hiviziken bèleg e-bed ! Hiviziken zikour ar relijion da zen e-bed ! Evel-se eo gourc'hemennet gant ar *moc'h sivil*, a rear anezho konseillerien kommun Paris.

N'eus ket pell, enn unan euz an tiez a weler enn-ho *seurezed bihan ar re baour* oc'h entend, dre garantez Doue, oc'h ar re goz a zastumont, evel a rafe tud ar bed al louized aour, ez oa eur vaoues kos paour gant eur boan daoulagad heuzuz.

Bemnoz, goude pansi ar glanvoures koz, ar seur a ioa war he zro a boke d'ezhi. An hini goz-ma, ne c'houie ket evit doare pegen donjeruz oa he daoulagad, a ioa deut bete da c'houlenn *he fok bemnoz* digant ar seur galounek.

Konseillerien munisipal Paris, klaskit, e-touez hoc'h infirmierezed laïk, unan hag a bokfe evel-se, evit arc'hant, da eur c'hlanvour donjeruz. Ne gavfac'h ket eur penn-hini enn ho zouez. Ar pokouze ne vezont roet nemet dre garantez oc'h Doue, karantez ne c'houzoc'h ket petra eo, karantez hag a gasaït hag a gasit kuit euz an ospitaliou..... tud digaloun ha diskiant ma'z oc'h !

Dre starn an daol hag a gil-dourn hoc'h euz dastumet madou ; bez' hoc'h euz aour hag arc'hant, hag an ospitaliou n'int ket great evid-hoc'h ; an ifern ne lavaran ket a-vad.

Ar chas a lipe goulioù Lazar a ieaz d'ar Baradoz ; hag ar falz pinvidik *krevet e sivil* war he denzor, a ieaz da zèvi enn tan. Euz a greiz he boaniou grisiez, ar pinvidik a c'houlenne eul loum dour war he deod digant Lazar ; ha Doue, leal e pep tra, a viraz n'en divije al loum dour-ze.

Frammansouned, ma ve Gambetta evit prezeg ouz-hoc'h brema, e tistrofac'h buan enn dro. Gambetta zo mud, ha c'houi a varvo evel ma'z eo marvet, evel chatal ma'z oc'h !

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Jerom Fur. — Klèvit c'hoaz :

« Lakaat ar skol da veza dre fors a zo d'ar c'houarnamant perz eul laer-tre hag eur fallagr, rak mont a ra e tiez an dud dre forz ; hag eat, dreist an treuzou, goude terri dorojou pep gwir lealded, ec'h asten eno he graban ivinek war eul liberte ne ket d'ezhan eo.

Ha gwir en deuz ar c'houarnamant da ober torfejou ar seurt-ze ?

Silvestrik Kerlouarnik. — Perak, Jerom, n'en defe ket gwir, mar d-eo al lèzen-skol nèvez, evel a lavar, evit mad an holl ha mad ar vugale ?

Jerom Fur. — Evit mad an holl a lavarit, Silvestrik ? Penaoz ? Emichans, o veza m'ema ar c'houarnamant o klask kaout tud vad ha soudarded vad ?

Hag abalamour d'an dra-ze, e kav d'e-hoc'h, Silvestrik,en deuz gwir da vont, dre fors d'ar famillou evit ober tud vad ?

Gwelomp : hervez ho mennoz, Silvestrik, neuze eta eo a-walc'h d'ar c'houarnamant gwelet ema he vad enn tu-bennag,evit kaout gwir da gemeret perz el leac'h ma kar, ha dont da ober he lèzennou ? Sada-ze hag a ve traou brao, Silvestrik !

Ar c'houarnamant en deus interest ivez ne ve ket ho madou-c'houi foranet gan-e-hoc'h ; ne rafac'h ket gwall-zispignou enn ho ti pe enn ostaleri, enn tu-all d'hoc'h eaz. Neuze e tle dont da lakaat he bao war ho tra, evit miret ouz ho kwall-zispignou ?

Mar d-eo ker bras-se he interest evit kaout oberiens vad, perak, Silvestrik, ne gas ket dre fors da skol Saint-Cyr ar re a gred a c'hello divezatoc'h he servicha mad ?

He interest a zo kaout soudarded kre. Petra neuze ne d-a ket ivez da lavaret ha da rei urs pe naoz gwiska, maga ha loja ar bugel, mar d-ema choum enn eur c'hos-ti ne ket iac'huz ; mar d-eo fall he zillad ha nebeud c'hoaz anezho war he dro ? Penaoz, anez, e vezo kre ar bugel-ze evit beza soudard mad divezatoc'h ?

Neuze ar c'houarnamant a dle, ouspenn, miret na zimesfe an dud n'int na iac'h na kre, dre ma vezo, a dra-zur, bugale an dud-ze toc'hor evel-d-ho.

Oc'h ober evel-se, he zoudarded ne choumint ket enn hanter an hent, kenta dervez bale a raint.

Evit diskouez sklear eo, ha pa ve he interest n'en deuz gwir e-bed ar c'houarnamant da ober ar pez a ra.

Ma ve evel-se evit pep tra, dirak gwir ar c'houarnamant, ne choumfe gwir all e-bed gant den.

Herve Becmeur. — Ne choum ket kalz ken ; ha mad a rit, Jerom, skei war ar c'houarnamant. Bis koaz ker fall hag hini ar Republik, a lez ampoez zouni an dud gant an efachou fall a zo. Forz ne ra nemet en devezo arc'hant. Ar butun ivez a zo kreket he briz, ha kalz falloc'h abaoue m'eo kereat an alumetez,ne grok ket dek war gant.An traou-zo holl a zo dindan kraban ar c'houarnamant ha kemeret ivez dre fors gant-han, evit displua ar bobl evel eul labouz. Karoulle ! Klèvet a ran zo-ken fell d'ezhan kemeret c'hoaz an hentchou-houarn.

Silvestrik Kerlouarnik. — Kaer a ve lavaret, Jerom, me gav d'in interest ar c'houarnamant eo skoliou, a zo d'ezhan eur gwir euz ar re genta.

Jerom Fur. — N'emaoc'h ket gant-hi, Silvestrik, na tost zo-ken. Lavarit d'in neuze, pe skol eo hon-nez a zo evel-se d'ar c'houarnamant eur gwir euz ar re genta ?

Silvestrik Kerlouarnik. — Skol genta ar vugale, hanvet *ar skol primèr*.

Jerom Fur. — Mez c'hoaz, pe seurt *skol primèr*.

Silvestrik Kerlouarnik. — Skol da zeski d'ar vugale lenn ha skrifa, gant eun tamm *prinsipou* evit beza tud onest.

Jerom Fur. — Brao ! tud onest a reot euz a vugale a welo hag a glèvo kas Doue hag he hano euz ar skol !

Pe seurt *prinsipou* eo ar-re a vezo reot d'ezho ?

Prinsipou tennet euz a bennou irvin ar frammansouned, *prinsipou* da lakaat da c'hoarzin, pe gentoc'h da ouela, rak emichans ar frammansouned n'int ket eur C'honsil a Drant ; *prinsipou*, gwelloc'h c'hoaz, ne raïo den foeltr-forz anezho

hevel oc'h goueriou louz a vezo mall lammet ist-ho, evit dont d'ar B ha BA.

Brema, klèvit, Silvestrik, mar d-eo ar B ha BA veza lakeat er renk kenta euz a wir ar c'houarnamant er bed, neuze e ve red, mar teufe da vont, ne c'hellfe ken karr ar c'houarnamant mont pell dro, hag e chalfe-krenn pe e tumpfe.

Nemet diskiant e ve, den ne zalc'ho penn da reni er c'his-se. Anaout an alfabet a zo lakeat kenta d'an holl gant ar frammansouned, eur *prinsipou* me lavar ar penn kenta ne ve gallet hep-d-han kaout ar bed na den. Ar pez a zo an interest kenta ar gwir genta, ar penn kenta evit ar bed hag an holl dud, eo ma vezo savet ha desket ar vugale da respeti kement hini ho deuz da welet war-n-ho, da garet Doue, ho c'herent, ho nesa, ar wirionez hep pep mad.

Ar skol dre fors o veza ne d-eo savet nemet hepken evit miret oc'h pep mad ar vugale, ar skol-ze a dle beza koundaonet gant kement kristen ha den onest a zo, a dle beza tèc'het diout-hi buanoc'h eget dioc'h ar vosen.

Ma vije c'hoas ar skol dre fors skol a relijion, neuze e vije mad ha ne vije netra da lavret anezhi.

Mez o veza ma'z eo skol hep Doue hag enn he hep, ez eo noazus d'ar vugale, noazus d'ho c'hent ha d'ar vro holl.

Lan ar Iar. — Me garfe gouzout penaoz, Jerom?

Jerom Fur. — Ne vezo ket diez lavaret penaoz, Lan ; dre ma teufe ar skol-ze da zeski d'ar vugale kement hag a ve red evit mont da efa bilim ar gazetennou hag al levriou fall, hep na ve roet dezho skiant a-walc'h da c'houzout anaout ar gaou dioc'h ar gwir, an drouk dioc'h ar mad.

Ha ne ket dre eno, dre ar skol dre fors-se hep Doue, lakaat eur c'harlantez war benn eur bugel, evit he gas d'ar maro ?

Brema, d-eomp da welet petra lavare Silvestrik dremaïk diwar-benn ma'z oa lèzen-nèvez ar skol dre fors evit mad ar vugale.

Lan ar Iar. — Me gav d'in ivez evel Silvestrik, Jerom, rak ar bugel en deus gwir da gaout bara ar spered, evel bara ar c'horf. Ma na ves ket roet dezhan, ar c'houarnamant, a c'hell hag a dle *forsi* an tad da rei ar boed-se da spered he vap. Ha ne ket an dra-ze, Silvestrik, ho poa c'hoant da lavaret da Jerom ?

Silvestrik Kerlouarnik. — Eo da ! Lan. Deut eo gan-e-hoc'h.

Jerom Fur. — Kaeroc'h-kaera ! Mez pa fell d'e-hoc'h, Lan ha Silvestrik, en em lakaat da rezouni e-leac'h ar c'houarnamant, hag ar c'houarnamant en em lakaat e-leac'h an tad evit rei d'he vugel bara ar spered, perak ar c'houarnamant neuze ne fell ket d'ar bugel-ze ivez ar c'henta bara a zo red, bara ar c'horf ?

Kenta a zo eo beva, Lan ha Silvestrik, goude e c'heller prezeg.

Pa en devezo bet ar c'henta bara-ze euz a zourn ar c'houarnamant,ar bugel a gemero laouenoc'h a-ze egile goude.

D-eomp a-raok, ha c'houi a zifen ama gouarnamant ar Republik, distroït gant-han var-zu ar Revolusion genta.

Hervez a lavare Gregor neuze, selaouit, Lan ha Silvestrik ! Kemerit a-bez ha dre fors ar wenn dud a zo o paouez genel ; kit da gaout ar bugel war barlen he vamm, etre divreac'h he dad... ; grit lezennou evit an amzer hag an doare d'he vaga ; lezennou evit merka pe seurt boed ha pegement en deuz ar bugel-ze da gemeret pep pred... ; pa'z emaoc'h war an hent, perak e choumit-hu a zav da zellet a-ban ? Ne ket a-walc'h digèri klas, mar choumit goude da rei bronn d'ho pal epad an deiz ?

(Eur pennad-all eur weach-all.)

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Le Guen, persoun e Penhars, zo hanvet persoun e Lanildut.

An aotrou Jaffrès, kure e Lanrivoare, zo hanvet kure e Plouvian.

An aotrou Couzigou, kure e Plouegat-Moysan, zo hanvet kure e Lanrivoare.

An aotrou Bescond, zo hanvet kure e Plouegat-Moysan.

An aotrou Cevaër, kure e Lampaul-Guimiliau, zo hanvet persoun e Penhars.

An aotrou Kerdavid, persoun e Guengat, zo hanvet persoun e Loc-Melard.

An aotrou Cren, kure e Plouvian, a zo nevez-maro.

C'hoari koukouk.

Enn deiz-all e weljoun eun toullad bugale
Ioa o c'hoari koukouk. — Pep-hini a skrabe
D'en em guzet er-vad, 'vit na vije kavet.
Enn ho zouez, eur skil-baotr, o welet voa harpet
Eur skeul enn toull-skoutill da vont er c'halatrez,
A bign dre-z-hi d'ar red, ha pa voe eat war-laez
Roe d'ezhi taoliou treid, muia ha ma c'helle,
D'he diskar buan d'an traon, hep kaout aoun na dorje.
An dra-ma rea, marvad, 'vit na vije gwezet,
E voa dre ar skeul-ze er c'halatres pignet.

Ar skeul-ze, kein ar bobl a ia dre-z-han d'ar red
War-laez ar c'hargou huel, ar republikaned.
Pignet er beg huela, ho gweler buan-ha-buan
O trei oc'h an arc'hant da astenn ho c'hraban ;
Ha peb eil, pa dizont, o rei taoliou boutou
Da ziskar gwir ar bobl, he feiz, al lezennou
A ioa bet great a-raok evit difenn he dra.
Ha gaou a lavarer, pobl paour, d'id-te ama ?
Sell gant da zaoulagad, gant da ziskouarn selaou,
Hag e klèvi hirvoud, hag e weli daelou
Tud klanv, tud mac'haignet, tad, mamm ha bugale
O c'houlen, gant kri-fors, lezel gant-ho ho Doue,
Bet laeret digant-ho, digant-ho diframmet
Gant aëred an ifern, ar republikaned.

Furoc'h ve eur c'hristen en em strinkfe enn tan,
'Get na ve o voti 'vit eur republikan.

G. Milin.

Librairie A. JOSSE, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES OEUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS

Par M. Léon AUBINEAU,

Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur D'ESPINEY.

Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12. Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux émissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Nous vous recommandons la maison LEPERS, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE QUINA PHOSPHATES

TONIQUE Analeptique pour Vieillards Convalescents Femmes, Enfants personnes délicates.

VAN DER WEYDE

CONTRE Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie

PARIS LYON

Phil. Fils Bourbon 14 HENRY, Rue Gaillon, 14

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840

PHOSPHO-GUANO ANGLAIS

ENGRAIS AZOTÉ

de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres

La plus riche en **Acide phosphorique** connu immédiatement soluble, contient 35 à 40 pour 100 de **phosphate** dont 20 pour 100 solubles dans l'eau, 6 à 7 pour 100 solubles dans le citrate d'ammoniaque, et environ 8 pour 100 insolubles. Azote 2 1/2 à 3 pour 100

GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.

N. B. — Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'Acide phosphorique solubles dans l'eau.

MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS

CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE

Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

LIRE Les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

LES DARTRES, ECZÉMAS, DÉMANGEAISONS, LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 8 à 30 jours par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra*) par conséquent *inoffensif*) de GUIGNOT, Pharmacien de 1re Classe, à St-Fort-sur-Gironde (Ch.-Inf.). PILULES DEPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

Sirop Zed

à base balsamique

de **Codéine** et de **Tolu**

Contre **Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.**

Paris, 22 et 16, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister.....
Morbihan.....
Nez-an-Nord..
2 scoed.
Rest euz ar Frans : 7 lur.
Broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl bacamanchou a dle bezà great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle bezà kaset biviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 28 a viz c'houere 1883.

KELENNOU

hag hirvoudou eur bèlek-koz.

Labourou brezel an Ifern.

Al labourou-ze a zo stank a-walc'h enn amzer-ma evit penzi e kaon an ene kristen, hag evit rei d'ezhan da c'haout ez eo red hirio diskouez da Jezus-krist ha d'he Iliz eur garantez ar vrasa, evit digoll an dismeganz a rear war-n-ho ha war ar relijion.

1º Ar pez a fell d'an dud difeiz a ren brema eo, da genta, *forsi* Jezus-Krist da choum enn he ilizou. Eno e vehello, eur pennadik c'hoaz, beza adoret gant eun ene kristen-bennag, a vihana ho niver bemdez. An dud difeiz ne fell ket d'ezho anaout e tle Jezus-krist kaout galloud e-bed da ren er bed. Jezus-Krist a vezo neuze er bed, he dra, evel eun den estren o veva enn eur vro ne ket he vro eo ; neuze Jezus-krist, pa vezo hano da glask mad ar vro-ze, a vezo lakeat evel netra enn-hi. E meur a rear, enn amzer-ma, eo difennet oc'h ar *brosesion* mont kuz an iliz, hag an difenn-ze a skign hag a skigno dreholl. Jezus-Krist, deiz he c'houel, ne c'hell ken mont dre ruiou ar c'heriou da rei he vennoz d'ar bobl kristen war he zaoulin dira-z-han. Ar re zifeiz ne fell mui d'ezho e ve relijion bublik e-bed ; ar c'houarnamant ne fell mui d'ezhan na pedi nag adori Doue.

2º E-touez ar re a zo e-leac'h ar c'houarnamant, karget da glask ha da ober mad ar vro, eun niver braz a zilèz peb ober gristen, e-kever ho relijion. Kalz anezho ho deuz evel mez o tostaat oc'h an ilizou hag o lakaat ho zreid enn-ho ; ha lavaret e ve ne reont forz e-bed euz a gement tra a zell oc'h Doue hag oc'h he relijion.

3º O welet e pe zoare e ren ho buez tud kargou braz ar c'houarnamant, tud ar c'hargou bihan ha dister a zo deut enn ho spered ar greden e voa mad d'ezho ivez choum heb ober pers kristen e-bed, pe da vihana, ar re n'int ket lakeat pèc'hejou a-enep gourc'hemennou Doue ha re an Iliz. Kalz anezho a zo c'hoaz ar feiz kristen enn ho c'haloun, hag evelato ne gredont ket diskouez int kristenien dre ho oberou. Klèvet em meuz va-unan gant meur a hini ne reant evel-se, nemet gant aoun da goll ho c'hargou hag evit miret da veza tamallet e giz e-bed. Glac'haret oun bet em c'haloun gant ar zonj e voa brema sellet, evel eur servicher fall d'ar c'houarnamant, piou-bennag a ioa fidel da Zoue ha, dre-ze, ne c'helle ket eur c'hristen ober mad he zever enn he stad.

4º War zigarez difenn liberte koustianz ar-re zifeiz, ne vezo kavet netra koulz hag an *anteramanchou sivil* ; enor a vezo great d'ar c'horfou maro a vezo beziet hep kroaz na bèlek ; ha klèvet e vezo meuli dirag an holl ar re ho devezo bet, enn ho buez, kasouni oc'h an Iliz katholik. Ar Frans, kenta bro gristen euz ar bed, e deuz bet glac'har hag anken o welet ar c'houarnamant oc'h ober mizou braz, diwar goust an holl, evit enori *anterramant* unan euz a vrasa enebourien ar relijion a zo bet biskoaz. Bez' e deuz bet neuze spount rak lastiz ha gwalen Doue, ha piou a c'hoar ha ne d-eo ket klenved hor Roue mad Herri, hirio, ar gastis-se a lavarer ama, kouezet war hor bro, evit ar c'hloar roet neuze da hennez gant tud difeiz ar c'houarnamant ?

Euz ar brezel a rear da Jezus-Krist ha d'he Iliz, e kever sevel ar vugale.

Jezus-Krist en deuz bet diskouezet, epad m'eo bet war an douar, e kare ar vugale gant eun deneridigez ar vrasa. Abaoue Jezus-Krist, an Iliz, he bried, e deuz bet atao nag a-viskoaz eun aked braz evit-ho ivez. An Iliz eo e deuz abaoue, savet skoliou a-leiz ha lakeat relijiuzed euz a beb urz e penn ar skoliou-ze, evit deski bugale ar bobl war ar skiantchou ha war ar gwirionesiou kristen. Eun amzer-zo, ez oar ien ha divaniel e kever deski ho relijion d'ar vugale, hag an dra-ze a zo d'ar c'houarnamant, evel eur penn-abek kenta da drei goude ar ienien-ze e kasouni oc'h ar relijion.

1º Lamet eo brema, euz ar skoliou normal, ar veleïen a ioa karget eno da zeski ho relijion d'ar re a vezo, divezatoc'h, mistri-skol ar vugale. Er skoliou normal brema ar re iaouank, ken paotred, ken merc'hed, n'ho deus skol e-bed ken war ar relijion, ne glèvont prezeg e-bed ken diwar-benn ar feiz. Hag hi a vez da zul enn oferen? Ne c'houfen her lavaret, ha goulenn a ran gant nec'h ha spount petra vezo divezatoc'h, petra vezo ar c'hèlennou hag ar skoueriou a vezo roet d'hor bugale er skoliou ?

2º Al lèzen a zifen deski ar c'hatekiz er skoliou, hag er meaz euz ar c'hlasiou e tifen zo-ken ober skol e-bed war ar relijion. Ar bèleg a zo difennet out-han mont er skoliou, el leac'h ma c'hellfe lakaat evez oc'h ar c'hentelliou a zo roet eno gant eun den zo he relijion dishevel, pe n'en deuz relijion e-bed. Ar bèleg a zo berr he amzer evit deski d'ar vugale ar gwirionesiou kristen, ha diez eo d'ezhan ho dastum er meaz euz a amzer ar skol. Pa c'hell ho c'haout, ne d-eo nemet goude ar c'hlas, pa vezont skuiz dija o teski kentelliou-all ; neuze ho spered skuiz-maro a vir out-ho da denna vad e-bed euz a skol ar relijion a rear d'ezho.

3° Ar skol a rear brema d'ar vugale a bella ho spered dioc'h ar relijion. Er skol ne vezo lavaret d'ezho ger euz ho deveriou e-kever Doue. Ho spered dre-ze a ielo buan da gredi n'ho deuz ezomm e-bed da anaout an deveriouze,pa n'euz hano anezho gant an hini en deus karg d'ho deski; hag e c'hellont dont da veza tud onest, tud goest da ober vad d'ho bro, tud enorabl hag enoret gant ho broïz, hep kaout ezomm e-bed euz a feiz nag euz a relijion.

Enn doare-ze, ne zesko ar vugale er skoliou netra euz a gement a zo ar muia red d'ezho da anaout,hag e choumint dizesk euz a hent ar vuez hag euz an deveriou ho devezo da ober. Enn doare-ze n'ho devezo nerz e-bed evit tèc'het dioc'h an drouk, evit herzel oc'h ho zèchou fall, evit ho harpa, ho skoazia ha rei d'ezho didorr ha frealz enn ho labourou hag er poaniou, a zo bemdez hag e pep leac'h oc'h heul an den war an douar.

4° An tadou hag ar mammou ho deuz bet karg digant Doue da ober euz ho bugale ne ket hep-ken tud onest hervez ar bed, mez ivez ha da genta kristenien war an douar, ha goude sent evit an nev. Dre-ze, ez eo eun dever striz evit-ho rei d'ho bugale skol gristen, deski d'ezho ho c'hatekiz, ho c'has d'an iliz ha lakaat evez out-ho eno. Mar kavont eur skol anavezet evit deski mad ar vugale war ar relijion, ne dleont espern na gwennek na danvez evit kas ho bugale d'ar skol-ze. Ma ne c'hellont e giz e-bed kaout ar skol gristen-ze d'ho bugale,e tleont, da vihana, a-raok ho c'has da skol e-bed gouzout pe seurt skol eo ; e tleont gouzout ha ne c'hellfet ket eno, dre gomzou, skoueriou, kelennou, dre levriou pe imachou, bihanaat pe goll ar feiz kristen enn eneou ho bugale. Ar feiz a zo gwella mad en deuz an den er bed-ma.

Diwar-benn al levriou a zo lakeat er skoliou etre daouarn ar vugale.

Ar gelennadurez kristen a zesk d'e-omp hon deveriou; diskouez a ra d'e-omp ar vertusiou a dleomp da ober,ha diazezet eo war gelennadurez ha skoueriou buez Jezus-Krist. Jezus, Salver ar bed, o teski d'e-omp gourc'hemennou Doue, hor C'hrouer, hor Mestr hag hor Barner, en deuz lavaret, mar fell d'e-omp kaout ar vuez eternel ha beza euruz enn nev, e rankomp miret he gelennou, rak mar ho zorromp, ez aïmp d'en em goll da viken. Evel-se e teu nerz d'ar vertuz, hag an den o tistreï dioc'h an drouk dre zoujanz rag ar gastiz, a gerz war hent ar furnez.

Enn amzer zo brema, ez euz c'hoant da ober eur skol *moral* nèvez, ha da lakaat deveriou an den er meaz euz a skol Doue. Er skol *moral*-ze n'euz hano e-bed euz a zeveriou ar bugel e-kever Doue. An dra-ze a zo evel lavaret d'ezhan e c'hell beva hep relijion e-bed, ha n'eo red tamm e-bed d'ezhan beza e poan gant traou ar seurt-se, a zo enn-ho koulskoude eurusted buez ar bed-ma hag ar bed-all da viken. Eun dra-bennag-all a zo c'hoaz. El levriou moral a lavarer, e troer an istor war eun tu hag a zigas er spered hag er galoun difisianz, dispriz ha kasouni e-kever an Iliz katholik. War gement-se, e lavaront ne c'hell beza burzud pe mirakl e-bed, hag an dimezi great hep-ken dirak ar mear a zo, eme-z-ho, kemend hag a ranker evit an daou bried, da veza dimezet e-leal hag hervez pep gwir. An den, eme al levriou-ze c'hoaz, en deuz nerz a-walc'h enn-han he-unan evit tèc'het dioc'h an drouk hag ober ar mad ; dre-ze, n'en deuz ezomm e-bed da veza harpet ha skoaziet gant gras Doue.

Klenved ar Roue Herri V.

Abaoue fin miz even divèza, ar Roue Herri V a zo kouezet klanv-braz, hep na c'hell ar vedisinerien gwisiek a zo war he dro lavaret petra eo he glenved.

An dud, Bretouned, a zo dister ho skiant hag ho gwisiegez e-kever labourou an Aotrou Doue hag ama ivez.

Ar Roue Herri V, unan euz ar gristenien wall a zo brema, dioc'h-tu ma welaz e voa gwall-skoet gant ar c'hlenved, en em lakeaz e stad da vont dirak Doue ; gervel a reaz he gonfesour ha goude e voe kommuniet.

Kaer e voe gwelet neuze, e Frohsdorf, ar Prins kristen-ma, digora ha leala spered den a zo, ouzeseo,evel eur zant, he Zoue,he Vestr hag he Varner.

Ha ne d-eo ket eur gentel hon-nez, Bretouned, roet gant hor Roue d'ar bed, enn amzer ma welet kemend-all a dud difeiz e penn gouarnamant ho bro ; tud, ar re-ze, hag a laka eo eun enor evit-ho mervel evel chatal ?

Hag evit traou ar seurt-se e tlefe kristen voa morse ?

Goude sonjal enn he ene, Herri V, troet he spered epad he vuez war-zu he vro, a ioa enn-hi an holl gristenien oc'h her gortoz da Roue, ia, Herri V a voe ankeniet he galoun o welet e rankje dilez zel ar Frans reuzeudik war he lerc'h, ma falvezo da Zoue hen tenna brema euz ar bed. Ar zonj-zo o kreski he boan, e c'houlennaz pedennou digant ar gristenien.

Mouez glac'haret ar Roue a voe klèvet, Bretouned,e pevar c'horn ar vro; ha bez' e c'heller lavaret,n'eus kear e Frans,na keriaden e-bed marteze na deus savet anezho pedennou kalounek war-zu Doue, evit he erbedi da gaout truez ouz Herri V da astenn he vuez hà da rei iec'hed d'ezhan.

Ne ket e Frans hep-ken, Bretouned, ez euz pedet hag e peder hep paouez c'hoaz evit Herri V pedet zo ha pedi a rear atáo evit-han enn Itali, en Spagn, er Portugal, enn Autrich, hag e kement bro ma'z eus kristenien gatholik, rak n'ankounac'haït ket, Herri V a zo enn amzer-ma fisianz ar bed kristen enn-han, o veza ma'z eo galvet, hervez kreden an holl, da gompeza rouantelesiou ar bed a zo holl, koulz lavaret, o kosteza hag o vont da goueza war ho fenn.

Ar pedennou a ra ar gristenien evit ar Roue ho deuz, a c'heller kredi, torret nerz he boaniou, rak gwelloc'h eo eur pennad-zo ; mez, siouaz ! ne ket pare c'hoaz.

Rak-se eta, Bretouned kristen, pedit, pedit kalounek noz ha deiz evit ar Roue ; lakiit ivez ho pugale-vihan da bedi evit-han, rak pedennou ar vugale, pa vezont dreist-holl a-vanden o respont oc'h pedennou an Iliz e-c'harz ar groaz, dirag ar Galoun Zakr pe imachou ar werc'hez Vari, ar pe-

rou-ze a ves peurvuia selaouet ha klèvet mad gan Aotrou Doue.

Ezomm braz a zo da unani an holl bedennou, ma teuïo buan,gant iec'hed d'ar Roue Herri V, kanz ha nerz d'ar gristenien da herzel, oc'h he gortoz, oc'h fallagriez frammansouned gouarnamant ar Republik.

Unan euz ar re-ma, ar bihana war a lavarer, goude dont da Wened n'eus ket gwall-bell c'hoaz hon alia-ni, Bretouned ha kristenien, da drei a-benn oc'h he Republik divalo, en deus kredet, dervesiou diveza-ma ober goab, e Roazoun, ar gouarnamantchou a zo bet a-raok ar Republik. He druez oc'h ar Roueed koz euz hor bro a dre he gomzou, hevel oc'h dispriz ha fae, pa skolpe he c'hinou ar pesiad skiant teo-ma : *e voa gouarnamant ar Republik eur c'houarnamant a dremen ket, eur c'houarnamant eternel, evel ar gwir eternel, evel ar bobl.*

Ministrik keaz, mar d-a ker buan-all ho Republik gan-e-hoc'h d'an eternite, e c'heller kredi ec'h en em gavot gant-hi eno pell a-raok hor Roue-ni. Klèvit mad, frammansounik, Herri V ne ket maro c'hoaz ha, gwella zo, ne varvo ket nemet pell goude ma vezo tumpet ho Republik-c'houi enn ifern; nemet pell goude ma vezo bet Roue e Frans, oc'h oza an dismant a zo bet great gant ar republikaed evel-d-hoc'h. Gwall rouz oc'h, paourik keaz, mar kredit ne vezo ket kre-awalc'h pedennou ar a gasa ho Republik, evit kaout digant Doue, estr ar vuez, iec'hed ha buez hirr d'ar Prins a vezo digaset hep dale euz he exil da ren war ar Frans katholik. Mar deuz eur c'houarnamant hag a dle beza *eternel*, kement ha ma c'hell ar ger-ze beza gwir, pa gomzer euz a draou ar bed-ma, eo gouarnamand ar Roueed e Frans. Epad pevarzek-kant vloaz ho deuz ar Roueed gouarnet hor bro gant skiant, ha, mar plij gant Doue, e c'houarnint kemend-all a vloavesiou c'hoaz. War gement-se, hep fazia a-galz hag hep beza diviner na profed, e c'hellfet lavaret d'e-hoc'h, Ministrik keaz,ne welo ket tregont vloaz ho Republik-c'houi, o lakaat gant-hi zo-ken buez an diou Viganna a zo bet enn he raok.

Ho Republik-c'houi, Ministrik, a zo kaseat hirio gant ar republikaned ho-unan. Ped den a gavfac'h-c'houi,enn ho zouez brema e Frans,da rei kalounek ho buez evit ma padfe epad eur bloaz c'hoaz ? Mar kavfac'h unan, ne ket c'houi marvad a ve hen-nez.

Mad, klèvit, ar Roue Herri V, pa vezo red, a gavo he ket unan na kant, mes kant-mil ha kant-mil den-all da rei ho buez evit-han. Ar merc'hed zoken ne vent ket, kalz anezho, ar re zivèza o tont da harpa hor Roue. An dra-ze a c'hoar an holl, nemed-hoc'h-c'houi marteze, hag ho kenseurted e gouarnamant ar Republik.

E Naoned, a zo e Breiz, eur c'hrek a feiz euz a eur renk dister, e deus pedet Doue gant kemend a galoun hag a garantez, me deuz goulennet rei he buez ha mervel, gant ma tistroïo e iec'hed ar Roue Herri V.

E peleac'h e ve kavet den da garet kement ar Republik ? E-leac'h karantez, an holl ho deus drouk ha kasouni out-hi, ha dreist an holl dud ema Doue, n'en deuz digaset he glenved d'hor Roue mad-ni, nemet evit ma tistroïo out-han davad kaloun ar bobl kristen a-bez.

Bretouned, pedit ! pedit hep paouez, evel a ra tud ar broïou-all e Frans ha, dre ho pedennou selaouet, ar Roue a vezo pare ha iac'h, a-benn nebeud ama. *Bevet ar Roue Herri V ! Ha bevet pell-braz c'hoaz, evit ma savo hor bro hen huel, ha ma'z eo brema diskaret izel gant tud ar Republik ! !*

SKOLIOU AR REPUBLIK

BURZUD ! KAVET EO AN NEUTRALITE.

Lavaret zo, n'eus ket pell er gazeten *Feiz ha Breiz*, e koueze brema evel kazarc'h al levriou fall e-touez ar vugale. Ia, vad ! Bretouned, koueza a reont evel ar c'hazarc'h-ze a zistag, enn nèvez-amzer, ar bleun a-bred dioc'h ar gwez-frouez.

Ne ket gaou an dra-ze, rak setu ama gwidoroc'h ar *manuelou moral*, eur c'hatekis laïk, o tont war-lerc'h ar re all da zifoupa d'he dro, evel eun amprefan, he benn louz euz a-douez he fank. Eul levr eo hag a fell d'ezhan deski eun doare nèvez, evel na ve ket an hanter-re dija euz ar c'hos traouze, da vouga pep feiz, Bretouned, e kaloun ho pugale.

Ma teufe da goueza etre ho taouarn, e vezo eaz d'e-hoc'h he anaout dioc'h a lennot ama war-lerc'h, hag a zo tennet anezhan, evit diskouez d'e-hoc'h bete pegeid e c'hell mont diskianted eun den, diroudet diwar peb hent mad, hent ar relijion hag ar feis katholik.

Gwelloc'h kalz e ve d'e-hoc'h, Bretouned, lakaat eun aër-wiber e bruched pep-hini euz ho pugale, evit na ve lezel al'levr-ze, ha re all evel-d-han, etre ho daouarn.

Al levr-ze a zo great evit daou dra : da genta, evit plijout d'ar baotred a zo du-ze, e Paris, foetblein karr ar Republik gant-ho ; ha d'an eil, evit koll ho pugale.

Enn amzer zo war-n-omp, kristenien, levr e-bed ne blijo d'ar frammansouned, ma na d-eo ket eul levr fall. Dioc'h an dra-ze eo d'e-hoc'h ho barn.

Enn eur voti ho lezen-skol, ar frammansouned ne d-eo ket bet falvezet d'ezho e vije bet lakeat hano Doue enn he fenn. Gant hano Doue, ar Republik a vije bet dizenoret. Perak neuze, kana an *Domine, Salvum* enn ilizou evit eun dra kel dlouz hag ar Republik ?

Arabad oa, eme ar republikaned, e vije Doue

e-bed e lèzen-skol ar vugale, na zo-ken Doue ar republikaned vrasa euz ar revolusion genta.

Al lezennerien zo brema, klèvit mad, Bretouned, ne ket c'houiltousien int evel ar re-ze, na tost d'ezho da veza zo-ken. Nann, arabad eo kredi ne dalvfe ket mèrïen hor Biganna-ni aëred ho mammgoz da flemma, rak mar kredit an dra-ze, e fazit ha ne ket nebeud.

Aëred Biganna-goz a flemme gant flemm ho ginou, an dra-ze a zo sur. Mad, merien he merc'hvihan a ra kaeroc'h, ouspenn gant ho fenn e flemmont; eur penn-all ho deuz ivez, ha gant-han ha gant kement pao-krog ho deuz, e reont ivez ha mort c'hoaz.

Ar re-ze a-hont a ioa braz eun tammik; ar rema ama, bihanik-bihan kena,, a labour gwelloc'h dioc'h ho ment. Ar re-ze, choumet eun tammskeud euz ar skiant gant-ho, a lakea e voa eun Doue, marteze; evit ar re-ma n'euz marteze e-bed e ve eun Doue; Doue d'ezho a zo taken.

Koulskoude, taolit evez oc'h eun dra, kristenien. Ha ne ve ken nemet an hano a Zoue, a ziskouez sklear a-walc'h d'an distera den a skiant a zo, e rank beza anezhan; rak, mar gellet her lavaret, eun dra ha ne d-eo netra, ne ket evit kaout hano e-bed.

War gement-ma, eur spered impar a zen en deuz kavet an dro da lakaat unan, pe, mar kavit gwelloc'h, da lakaat d'en em glèvet lèzen-skol Ferry ha skiantchou an dud gwisiek, enn amzer-ma. Hen-nez en deuz difuillet he vloue-neud ker brao, ma'z eo deut a-benn da gaout poell an *neutralité*; hen-nez ne lavar ket nag ez euz Doue, na ne deus ket. Doue a zo, eme-z-han, ar pez ne c'houzoun ket.

Kredabl eo ! Nann birviken, nag hen na den ne c'houezo petra eo Doue. Anaout Doue a zo miret mad oc'h an den, endra ma'z eo beo. Mez abalamour ne c'hoar ket an den petra eo Doue, Doue ne d-eo ket nebeutoc'h. An den ne wel ket Doue, o veza ne c'hell eur c'horf gwelet eur spered. E korf an den, epad ma vev, ez euz eun dra ha ne wel ket, hag a zo anezhan koulskoude, he alan pe an ear a zalc'h anezhan beo. Derc'hel an den beo a zo eul labour gaer a ra an alan. Dre al labourze, an den ne ket evit nac'h he alan. Hag e c'hellfe nac'h Doue, krouer he alan, p'en deuz roet ar vuez d'ezhan ?

Ia, eun Doue a zo, kristenien, eun Doue Holl-C'halloudek, Krouer an nev hag an douar ha kement tra a weler ha ne weler ket. He hano, he c'halloud, he vadelez a zo skrifet e pep leac'h ha war bep tra er bed-ma; war dal ar stereden-noz, evel war delien boked ar prad. Klèvet a rear hano Doue e kan al labouz, enn hiboud dour ar c'houeren hag e kroz ar mor-braz. Doue a zo mad, he hano a zo braz ha santel evel-d-han, ha piou-bennag a lavar ne deuz Doue e-bed, a zislavar gant he deod ar pez a gred enn he galoun; eur gaou euz ar re fallakra eo, eur frammansoun republikan-mad, enn eur ger.

An hini en deus great ar c'hatekiz laïk a lavrer evit kentellia bugale, a ziskouez a-nèvez, e-touez kant ha kant gweach all, ne gav an den nemet dotach ha follentez er meaz euz ar greden gristen.

Setu brema, Bretouned, penaoz e tigor ar c'hatekiz laïk milliget-se, dre c'houlennou ha lavarion pe respountchou, lakeat gant-han e ginou ar bugel.

Goulen. — Petra eo Doue ?

Lavar pe respount. — Ne c'houzoun ket.

Goulen. — Piou en deus krouet ar bed ?

Lavar. — Ne c'houzoun ket.

Goulen. — Euz a be-leac'h e teu an den ha dobeleac'h ez a ?

Lavar. — Ne c'houzoun ket.

Goulen. — Pegoulz ha penaoz eo deut an den war an douar ?

Lavar. — Ne c'houzoun ket.

Goulen. — Petra a c'hoarvez gan-e-omp goude hor maro ?

Lavar. — Ne c'houzoun ket.

Goulen. — Ha n'hoc'h eus ket a vez o veza kent azen ?

Lavar. — N'euz mez e-bed evit beza hep gouzout ar pez n'en deuz gellet den da c'houzout.

Eun azen, pa lavar, ia vad ! eun azen o tibri he vrouskoun ne ket ker chatalek hag an hini en deuz great al levr a gomser anezhan ama evit rei, war he veno, kentelliou moral d'ar vugale. Gant katekiz an Iliz katholik, eur bugel kristen, o tont koulz lavaret euz he gavel, a stankfe bep ger he c'hinou da eun doktor evel he-man. Mad, Bretouned, an doktor-azen-ma en deus kavet, evelato, pennou-mar-mouz war dreid tud d'he veuli. Klèvit unan anezho : « Mad eo ar respount bep tro : *ne c'houzoun ket.* Slear eo ne c'hoar den ha n'en deuz gellet den biskoaz gouzout hag e voa eun Doue, evel ma'z eo anat ivez en deuz gellet ar bed en em groui hep Doue. Ar re c'hwisiek a ziskouez an dra-ze, koulz hag ar c'hatekiz laïk. »

Penaoz e tiskouez ar re c'hwiziek e c'hellaz ar bed en em groui hep Doue ? Mar hoc'h euz eur begad skiant hag eun tamm-spered da gompren, lakiit-ho ama da labourat, Bretouned. Selaouit :

« An traou o sench anezho ho-unan (le transformisme) a ziskouez sklear a-walc'h petra c'hoarvezaz er *greasion*. N'euz netra semploc'h, netra sklearoc'h na diesoc'h da zislavaret, eget na d-eo prinsipou ar wisiegez zo brema.

« Da genta, ne voa netra; ha netra o c'houenna, pe o kemeret gouenn, a roaz ar vuez hag euz ar vuez eo deut kement zo, dre zenchamantchou n'euz distag e-bed d'ezho.

« Ar vugale n'ho deuz nemet deski an dra-ze

…dan evor ; ar ger divèza euz ar skiant zo brema

…da, Bretouned, ar ger divèza euz ar skiant zo …ia etouez ar re c'hwisiek ganet, eme-z-ho, di-…marmousien. Ar ger-ze, pep difeiz, a zo mad …eski d'ho pugale koll ho fenn ha pep kreden …sten.

…ur wirionez eo hou-ma : *Euz a netra, ne d-eu …a*, ha n'eo nemet azennèrez anat ar wisiegez …var brema : *netra o kemeret gouenn a ro ar …uez.*

…klevomp c'hoaz petra lavar ar re c'hwisiek : «ar …atekiz laïk a ziskouez d'ezho (d'ar vugale) ar …chamantchou izela, o pignat diwar-nij euz a …prefan da labouz. »

Goulen. — Ar spesou (furm an traou), ha n'int …bet atao ar pez ma'z int brema ?

Lavar. — Netra zur, al labouz a nij war hor …enn, n'eo ket bet atao enn ear.

Goulen. — E pe-leac'h edo a-raok ?

Lavar. — E traon ar skeul, o c'hortoz he dro.

Goulen. — Penaoz an dra-ze ?

Lavar. — Eun oad a deuaz, ma krogaz enn am-…prefan evel eur stulten da zevel hueloc'h. Setu ma …naz neuze da gaout donjer ouz he stad a vuez, …ao, atao er fank ; c'hoant a deuaz d'ezhan eta da …ench, hag en em lakeaz da huvreal edo o vont …re an ear.

Goulen. — Ha da be-leac'h an huvre-ze a c'helle …gas ?

Lavar. — Huvre ar penn plat-se a badas keid, …a rankàz an natur senti ha plega.

Goulen. — Plega da biou pe da betra ?

Lavar. — Plega d'ar gwir *eternel*, da wir ar …uez gant he senj-nij ; buez hag a zo anezhi kement dre ar bed, ma red bepred e pep leac'h; bepred o vervel, bepred o nèvezi.

Goude ar blasfemou hag an diotachou-ma, ar …hatekiz laïk a lavar : « an den a raïo evel an …mprefan ; pignat a raïo euz ar vizer d'ar c'hloar. »

Perak ne lavar ket dioc'h-tu e vezo gwelet diouskel o tont d'an den da nijal euz a-douez he fank …han nev, evit beza eal, arc'hel pa Zoue zo-ken?

Sada-ze traou d'e-hoc'h da gompren, mar gellit, Bretouned ; evidoun-me ne gomprenan netra ennho. Ar penn divoed en deuz great ar c'hatekiz laïk ne c'hoar ket pe ez euz eun Doue pe ne deus ket, hag e c'hoar *petra dremene e penn-plat eun amprefan, e-touez he fank, meur a vil bloaz a zo.* An dra-ze a zo beza eun diviner dibombill a-vad ! Lavaret a ran d'ehoc'h, Bretouned, kredit pe ne kredit, mar pad ar Republik eun nebeud bloavezion c'hoaz ez aïo da rigadel sperejou gwisiek kement Republikan mad a zo. An dra-ze a zo easoc'h da gompren evit *netra o kemeret gouenn a ro ar vuez.*

Dioc'h kement a zo lavaret diwar-benn ar c'hatekiz laïk-ma, e tleït gwelet brema, Bretouned, pe seurt traou brao a vez desket d'ho pugale er skoliou laïk, war zigarez an *neutralite.*

Evit diskouez gwelloc'h c'hoaz petra eo *neutralite* gaou skolion laïk ar vugale, klèvit mad petra lavar eun den a feiz hag a skiant braz, an aotrou Chesnelong, diwar-benn ar skoliou-ze :

Ar skol *neutr*, eme-z-han, a zo skol pep difeiz; bez' ez eo a-vrema, ha bez' e vezo gwasoc'h gant an amzer. Ar skol *neutr*, a lavar goude, a zo enn eun doare, evel ormidou a rafe eur fallagr ha treïtour o klask an dro da laerez pe da laza. Eur skol evel-se a zo a-walc'h evit mouga kement mennoz mad a zavfe enn ene eur bugel.

An aotrou Chesnelong a ziskouez evel-hen ar pez a lavar a-raok : Ar bèleg hag ar vamm a lavaro d'ar bugel ez euz eun Doue, Holl-C'halloudek; hag ar mestr-skol, o lakaat e viro an *neutralite*, ne lavaro ger euz a Zoue, ha dre-ze a roïo da glèvet, ma ne lavar ket, n'en deuz an den ken mestr nemet-han he-unan.

Ar bugel a bedo enn iliz ha gant he vamm er gear, ha ne welo lavaret peden e-bed er skol.

Dirak traou ha kelennou ken e-nep ha ken dishevel, petra a raïo ar bugel ? An darn-vuïa euz an amzer e troïo da fall ; mont a raïo war-zu ar pez a gavo easa, war-zu he dèchou fall. Evit beza libr, e laosko e ti he dad hag he vamm, evel enn iliz, ar c'helennou mad en devezo bet, evit kerzet hervez kentelliou fall ar skol. Teurel a raïo he gabestr dreist he voue ha iao enn hent, hep na welo, nemet pa vezo re zivèzad d'ezhan, siouaz ! eo en em hualet hag en em staget oc'h strapen an ifern.

Ar pez a d-euïo an traou a enep-ze da veza eo, e c'hano divar ar skoliou laïk eur wenn fallakr a dud difeiz, ne gredint e Doue e-bed; eur wenn dud hag a lakaïo ho bro, hag hi ho-unan gant ho bro da vont da goll.

Kement a lavarer ama a zo evit diskouez d'an tadou ha d'ar mammou peger fall eo brema ar skoliou laïk evit ar vugale, ha pa ve zo-ken dalc'het an *neutralite* enn-ho.

Mez, an *neutralite* a lavarer a zo eur ger gaou, tadou ha mammou; n'ema mui er skoliou laïk darempredet gant ho pugale. Etre ho daouarn e lakear eno brema al levriou falla a gav inspektourien fallakr ar c'houarnamant, evit louza ho spered hag ho c'haloun.

War gement-se, Bretouned euz a beb bro, hoc'h euz daou zever da ober, hag eun trede a dle dont da zikour ar c'henta anezho.

Ar c'henta dever-ze eo ober evel ho deuz great tud Pluguffan, e Kerne, pellaat ho pugale dioc'h skoliou ar seurt-se, hag en em glèvet holl d'ho derc'hel gan-e-hoc'h er gear, ma kendalc'her er skoliou da lakaat etre ho daouarn *manuelou* koun-

daounet gant an Ilis.

An eil dever hoc'h euz da ober eo diskouez, dre eun hent all, ez oc'h kristenien, ha ne dleit ket choum hep mont,bep tro,da voti a-enep republikaned ar c'houarnamant a ziskouez kaout, dre gement a reont,kasouni ouz ar bobl kristen, oc'h he feiz hag oc'h he relijion.

O terc'hel ho pugale er skoliou laïk hag o voti evit ar republikaned pe o choum er gear hep voti, e labourfac'h, Bretouned, a-enep ho mad hoc'h unan, ha mad ho pugale ; a-enep mad ho pro ha mad ho feis katholik. Diskouez a rafac'h dre eno c'hoaz ne d-oc'h ken an dud-ze, ker brudet beteghen dre an istor, evel pennou ker kalet hag ar c'herrek, tud ha ne zistroont morse diwar ho mennoz, dreist-holl pa anavezont ez eo mad.

Bezit eta bepred Bretouned,
Bretouned, tud kalet
A-eneb ar republikaned.

An trede dever oc'h euz da ober, da zikour ar c'henta a zo lavaret a-raok, eo dioueret,kristenien, kalz pe nebeud arc'hant bemdez, pep hini dioc'h he eaz, evit ma vezo savet skoliou libr, muia ma vezo gellet. Euz ar skoliou libr, skoliou a feiz hag a relijion, eo e teuïo silvidigez ar vugale ha silvidigez ar vro. Roït eta, Bretouned, ha kendalc'hit da rei atao, ken paour, ken pinvidik, ho kwenneïen pe ho skoejou evit ezommou an ties-skol-libr. E-touez an aluzennou a rafac'h, an aluzen-ze a zo unan euz ar re wella ; evit ho mad hoc'h unan ha mad ho pugale.Eun den santel ha mad-meurbed oc'h ar re baour, mar deuz unan-benag, a lavare n'eus ket pell c'hoaz :

« An tadou hag ar mammou euz a Vreiz a dle derc'hel, dreist pep tra, da zaveteï feiz ho bugale hag ar relijion enn ho bro, enn eur rei ho liardou diwar ho diouer da zevel ties-skol-libr. »

Bez' e rankomp kaout ar Roue.

Ar gazeten c'hallek *la Ligue de l'Agriculture*, a zo enn he fenn an aotrou Estancelin, bet depute, a skrife,eur pennad zo, ar pez a zo ama war-lerc'h sinet gant an aotrou-ze :

« Emaor dioc'h-tu o paouez digas d'in eul levrik moullet a-nèvez zo a-berz eun darn artizaned, hag a zo he hano : *Eun dra-bennag-all a rankomp da gaout.*

Lenn a reomp el levrik-ze :

(An artizaned eo a gomz evel-se :) « Ni a zo bet falvezet d'e-omp kaout ar Republik. Perak ne c'houlennfemp ket ar Roue ? Bez' e rankomp kaout eun dra-bennag-all.

« Ne ket a-walc'h, bete-re e labouromp evit larda korfou ar vourc'hisien republikaned ; ne choumimp ket enn hanter an hent. Klask a reamp eun den onest, kavet eo gan-e-omp. Trei a reomp hor c'heïn da Republik ar glabouserien, ha mont a reomp da gaout *Roue an artizaned.*

« Hen hep-ken, arabad e ve den souezet a c'hell sench penn evit penn d'al labour digoret gant bloaz 1789 ha bet kaset da fall gant bourc'hisien fallakr an amzer-ze. — hen hep-ken en devezo galloud da ober d'ar bobl ar vad a fell d'ezhan ve great evid-omp ha gan-e-omp; hen hep ken vez dre ma'z eo anavezet he skiant, he c'hwisiègez hag he vadèlez gant an holl boblou euz an Europ c'hello terri ar marc'hajou diskiant a laz hor c'hom merz, a zo penn-abek d'al labourou da choum dreuz, ha da c'hopr labourou an artizaned da vez re zister.Euz ar marc'hajou-ze ne d-eu vad na pro fit d'ar bobl a zèbr bara na d'ar re her gounid.

« Setu penaoz hag evit petra ez omp troet war zu ar Roue.

« Deuet d'hon heul ar re en em gar ho-unan !

Ali oun da Vinistr republikan al labourou-douar da lenn al levrik-ze, ha da zonjal a-zevri e kement a lavar. Ne vezo ket pell, na vezo klèvet,euz a eun penn d'ar penn all euz ar Frans, war ar meaz eyel er c'heriou, mouez ar bobl holl o lavaret :

Ar Republik a zo oc'h hor laza, bez' e rankomp kaout ar Roue !

Sinet : ESTANCELIN.

Ha klèvet a rit ama, Bretouned, mouez an artizaned ho preudeur ? kit, kit buan, goude, da vout c'hoaz evit ar republikaned !

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Cadiou, persoun e Treflaouenan, zo hanvet persoun e Guengat.

An aotrou Le Bihan, kure e Guiclan, zo hanvet persoun e Treflaouenan.

An aotrou Combot, persoun e Plomeur, enn deuz lakeat he ziles.

An aotrou Palud, aumonier ar Retret e Kemper, zo hanvet persoun e Plomeur.

An aotrou Ridou, kure an Itroun-Varia-Carmez e Brest, zo hanvet aumonier ar Retret e Kemper.

Eur bedenn evit Mab ar Baë.

An Tad Drezen, relijiuz euz a urs Tadou ar Sperred-Santel, a zo nèvez-maro e Sant-Ilan, tost da Zant-Briec.

Lennerien *Feiz-ha-Breiz* n'ho deus ket ankouezet an traou kaer a skrife aliez ar bèlek santel-ze en gazeten vrezonek, pa voa c'hoaz kure enn Eskopti ma. Great en deuz ivez eul levr euz ar re gentan *Buez Dom Michel Nobletz*, misioner hag abostol braz Breiz-Izel.

Pedomp Doue eta evit repoz ene an Tad Drezen.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...
Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.
(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ
AR SKOL DRE FORS.

Ma rank va map-me hirio deski he lizerennou, istoriou, traou, faribolennou n'ho deuz na lost na kenn, gant eun tammik hanter-aotrou lost fraillet, dleit eiz dervez-zo da vestr-skol-azen a-berz ar houarnamant, perak warc'hoaz ar c'houarnamant-me zigasfe ket eur c'hos-tamm tra-fall a aotrou-ll d'am zi-me da welet penaoz e vevan, penaoz em wiskan, penaoz a ran d'am bugale ; da laret d'in grons da be boent ho c'has d'ho gwele, da boent ho zevel ?

Komz a rit euz a voed ar spered, ha gouzout an labet eo ar boed-ze ?

Nann ; boed ar spered eo ar wirionez, ha frammansouned ar Republik, Laou ha Silvestrik, a zo holl artizaned ar gaou.

Ar wirionez,hag hi hep-ken a dle beza roet evel he dra d'ar bugel ?

An anaoudègez kenta a zo red d'ar bugel, eo gouzout ar mad, gwelet petra eo an droug ha tèlet diout-han.

Ac'hano,e teu al lèzen a zo da heuilla ha da vi-et, an deveriou stank a zo da ober hed ar vuez; ac'hano, e teu pep lealded ha pep enor.

Dre an anaoudegez-se, ar goustianz a gerz war eun, kaset gant furnez ar spered, hinchet gant ur galoun ne zigor, nemet da garet kement tra a zo mad.

Ouspenn-zo : al lèzen a zo lakeat d'e-omp gant ar relijion da anaout, ar prinsipou kaer euz ar feiz a sklerijen hor buez, hag a dle beza hor reolen beteg ar maro, kement zo enn eur ger enn doktrin gristen pe er c'hatekiz, ne dle beza, nag ankounac'heaat, na lèzet a gostez ; tra an den eo, ha ne c'hell beza lamet digant-han hep dislealded.

Pa fell d'ar c'houarnamant rei d'ar bugel bara ar spered, perak eta, eur weach c'hoaz, ne ro ket dezhan da genta bara ar c'horf ? War an dra-ze, me ar c'houarnamant, klèvet a rit Lan ha Silvestrik ? e lèzan ar gerent da ober ho bolontez.

Neuze, perak, gouarnamant, ne laoskit ket ar gerent-se ivez da ober ho bolontez, e kever deski d'ho bugale ho lizerennou hag ober barrennou liou war baper gant ho fluen ?

Herve Becmeur. — Ac'hanta, Lan ar Iar ha Silvestrik Kerlouarnik, petra hoc'h eus-hu da lavaret brema ? Ha n'eo ket stanket mad a-walc'h ho kinou d'e-hoc'h ? Karoulle !

Jerom Fur. — D'an tad ha d'ar vamm, ha da zen-all e-bed nemet d'ezho, eo sevel ho bugel.

Ouspenn dirak Doue da genta, an tad a rank respount c'hoaz euz he vugel dirak he goustianz, ne dle ket beza a-enep Doue, ha respount ivez anezhan dirak al lèzen *sivil*, ken na vez enn oad den.

An traou-ze, an deveriou-ze en deuz an tad a dle beza a-walc'h da eur c'houarnamant, hag a ve tud a skiant enn he benn, evit lezel an tad-ze da zevel he vugel, hervez ma kav eo ar gwella.

Ama, klèvit mad ! ne lavarer tamm n'en deuz ket ar bugel gwir da gaout skol ha da veza desket, hervez stad ha madou he gerent.

Mez ar gwir-ze en deuz ar bugel, ne c'hell ket beza skrifet e lèzen e-bed.

Daoust hag an Ilis katholik, abaoue Jezus-Krist, n'ema ket atao ha bemdez o c'hervel an holl da skol ar relijion, da skol ar c'hatekiz ?

Daoust ha ne ra ket eun dever a goustianz d'an holl gerent deski ho bugale war gement tra a zo mad, hep disprizout tamm deskadurez traou ar bed ?

Ia, eun dever a goustianz a laka an Iliz d'ar gerent holl deski ho bugale, mez an dever-ze ne ket eul lèzen dre fors eo, evel lèzen frammansouned ar Republik e-kever ar skoliou hep Doue hag a-enep Doue.

Dever a goustianz an Iliz a zo lakeat evit an holl, ken pinvidk, ken paour.

Lèzen-skol dre forz ar frammansouned a zo hepken evit ar re baour ha dizouten, o lezel ar re binvidik er meaz anezhi.

Perak c'hoaz eo al lèzen-skol dre forz-ze evit skoliou ar vugale vihana, ha n'ho deus ket kredet ar frammansouned he ober evit ar skolachou braz?

Herve Becmeur. — Me gav d'in, Jerom,e c'houzoun perak : o veza ma'z int tud ken digaloun ha ma'z int diempenn, evel ma'z eo an dud difeiz peurvuia, ha ma karont ober poan d'ar re a gav d'ezho n'int ket evit sench baz d'ho zaboulin. Karoulle ! gwelet e vezo.

Laou an Heder. — Brema, Jerom, e karfen goulenn digan-e-hoc'h eun dra hag a zo deut, enn eun taol, war va spered.

Er skoliou dre fors-se, marteze, an dud a deuïo da veza gwelloc'h ?

Jerom Fur. — Ia, Laou, ma vije a-walc'h da eun den beza desket evit miret out-han da ober nep torfed. Siouaz ! ne ket evel-se a c'hoarvez, hag evit beza ar skoliou leun a vugale, ne glèvan ket e ve goullo ar prizouniou.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Librairie A. JOSSE, *51, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES ŒUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS

Par M. Léon AUBINEAU,

Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fᵒ 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur D'ESPINEY.

Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12. Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Nous vous recommandons la maison LEPERS, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU

Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.

Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — Prix de la boîte 5 fr. envoi *franco* *Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE, QUINA, PHOSPHATES

TONIQUE

Le plus énergique pour Vieillards, Convalescents, Femmes, Enfants, personnes Délicates.

VIN

CONTRE : Anémie, Chlorose, Epuisement, Amaigrissement, Dyspepsie

LYON, PARIS, 14, rue Bonaparte

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1849

PHOSPHO-GUANO ANGLAIS

ENGRAIS AZOTÉ

de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres

Acide phosphorique soluble immédiatement assimilable, non rétrogradable

La plus riche en Acide phosphorique soluble immédiatement assimilable, non rétrogradable

Il vaut 35 à 40 pour 100 de Phosphate ordinaire, et 20 pour 100 de Superphosphate ordinaire, au cours de 6 pour 100 kilogrammes. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.

Il vaut 40 pour 100 de Phosphate ordinaire, et 20 pour 100 de Superphosphate ordinaire, au cours de 6 pour 100 kilogrammes. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.

Les DARTRES, ECZÉMAS, DEMANGEAISONS, LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 8 à 30 jours par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra*, par conséquent *inoffensif*) de GUIGNOT, Phᵉⁿ de 1re Classe, à St-Fort-sur-Gironde (Ch.-Inf.). PILULES DEPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

Les DARTRES, ECZÉMAS, DEMANGEAISONS, LES PLUS REBELLES sont GUÉRIS dans un délai de 8 à 30 jours par le TRAITEMENT RATIONEL mixte (*intus et extra*, par conséquent *inoffensif*) de GUIGNOT, Phᵉⁿ de 1re Classe, à St-Fort-sur-Gironde Ch.-Inf. PILULES DEPURATIVES 3 fr. POMMADE ANTI-DARTREUSE 3 fr. (Envoi franco contre mandat-poste.)

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1849

PHOSPHO-GUANO ANGLAIS

ENGRAIS AZOTÉ

de "THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres

La plus riche en Acide phosphorique soluble immédiatement assimilable, non rétrogradable

Il vaut 35 à 40 pour 100 de Phosphate ordinaire, et 20 pour 100 de Superphosphate ordinaire, au cours de 6 pour 100 kilogrammes. Azote 2 1/2 à 3 pour 100.

GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.

N. B. — Tous nos superphosphates sont vendus au degré d'Acidité phosphorique soudée dans l'eau.

MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS

CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE

Vente sur garantie d'analyse des stations agronomiques.

LIRE les MYSTERES de la BOURSE

Envoi gratuit par la Banque de la Bourse (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop-Zed

à base balsamique

de **Codéine** et de **Tolu**

Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.

Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister.....
Morbihan.....
lez-an-Nord..
} 2 scoed.
rest euz ar Frans : 7 lur.
broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a-dle bezañ great da berc'hen ar gazeten, gant an Aotrou DE KERANGAL, hep-kén.

D'ezhan ivez e dle bezañ kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

A LIA.

LIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha kreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit bezañ republikaned. Eur republikan, mar en deus gant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenvéd.*

Kemper, 4 a viz eost 1883.

KELENNOU
hag hirvoudou eur bèlek-koz.

Diez e ve nac'h ne lakafe ket al levriou-ze feiz ar vugale hag ho buezegez er bed e-risk da vont ha d'ho c'has da goll. Ouspenn zo, da biou eo barn al levriou-ze, da biou eo gwelet pegement e noazont oc'h ar relijion, o reza lakeat er skoliou etre daouarn ar vugale ? Anat eo ne d-eo ket da Vinistr ar skoliou, ne d-eo ket d'eur preder, da eur mear na d'eur mestr-skol lavaret ez int mad pe fall, lavaret ez int skrifet hervez pe a-enep ar feiz kristen. D'ar Pap da genta, goude d'an Eskibien ha d'ar veleïen eo gwelet hag al levriou-ze a c'hell beza mat pe difennet ho rei d'ar vugale. An Iliz a c'hell lavaret d'ar gristenien : « Mar fell d'e-hoc'h beza d'in bugale fidel, na lennit ha na list ket da lenn gant ho paotred na gant ho merc'hed al levriou a ziskouezan d'e-hoc'h a zo fall, ken evit ar feiz, ken evit buezegez an dud. Difennet eo ouz-hoc'h derc'hel al levriou-ze. Ha ne d-eo ket dever eun Eskop, dever ar veleïen, ho deuz bet karg da zifenn feiz ar gristenien, diskouez ar fallagriez a zo el levriou a-enep ar feiz ? Ne dleont ket beza evel chas mud ha choum ho ginou dilavar, pa zilamm al laer da glask diframma ar mad a zo dreist pep mad.

Ar veleïen a c'hell beza heb aoun da fazia e-kever barn er-vad kement a zesk al levriou a zo c'hoant da lakaat etre daouarn ar vugale ; heuilla reont, enn ho barn, barn an Tad Santel ar Pap. Enn amzeriou diveza-ma, ez euz bet hano aliez euz a varn an *Index*, ne ket digemeret e Frans, eme ar republikaned. An dra-ze a zo treï diwar an ero. Al levriou a lavarer, ne d-int difennet, nemet o veza ma'z euz enn-ho kredennou a-enep ar feis katholik. N'eo ket kristen, piou-bennag n'en deus ket a sisianz e barn an Eskibien hag ar veleïen, lakeat e penn an Iliz evit pellaat an droug a ve d'ar feiz, ma lennfet levriou fall. Bez' e tle eta pep kristen, evit choum hep koueza er gripejou antellet da baka he feiz, goulenn ali digant he veleïen diwar-benn al levriou a gomz euz ar er relijion. Ne c'houfe den kaout re a zisfisianz, enn amzer ma weler ar re a voull levriou hag a skrif er c'hazetennou, o kaout ken nebeud a c'hwisiègez euz ar gwirionesiou kristen, hag evelato, leun a ourgouill, o komz a-dreuz hag a-hed euz a draou n'ho deuz desket biskoazha ne c'houzont netra anezho.

Euz ar brezel a rear d'an Eskibien ha d'ar veleïen.

An Eskibien hag ar veleïen ho deuz, e pep amzer, roet harp ha skoaz da beb gouarnamant a zo bet e Frans, epad na c'holennet digant-ho nemet ar pez a ioa evit mad tud ar bed koulz hag evit mad an eneou. Enn doare-ze, e-leac'h enebi oc'h kement a c'helle kreski deskadurez ar vugale, e vezent ar re genta oc'h alia ann holl da zeski, pa dlie ar skoliou a zavet ober, hervez al lèzen, skol d'ar vugale war ar religion. Evelse a reant ivez e-kever an ospitaliou, ar prizouniou, e-kever an holl oberou a drugarez evit ar beorien ; atao hag e pep leac'h ez int bet gwelet e penn an dud vad. Ar bèlek, dre he labour, a zigor hent pep mad, a gennerz, kaloun ar relijuzed en em ro, evit Doue, da derri nerz poaniou ar re baour hag ar re ankeniet. Goude-ze, e c'heller goulenn penaoz eo bet ankounacheat ker buan, penaoz zo-kenn eo bet tamallet madèlez ha trugarez ar bèlek ? Ar bèleg a zo, e gwirionez, migoun ar bobl hag evelato, enn amzer-ma, e vez great d'ezhan, gant darn zo, evel pa ve he enebour brasa. War an dra-ma e ve kavet meur a dra da ziskouez ne ket gaou a lavarer.

1º An Iliz ne deuz pinvidigez e-bed. Ar madou e devoa a-raok ar revolusion a zo bet lamet digant-hi. Ar re a zo galvet dre c'hras Doue da veza beleïen, hag a zo desket ha maget gant an Iliz er seminèriou bihan ha braz, ar re-ze, an darn vrasa anezho, a zo bugale tadou ha mammou kristen, mez tud paour euz a vadou ar bed. Bez ez int bugale labourien douar, bugale artizaned, martoloded, ha re all ne c'hounezont ho bara ha bara ho ziadou, nemet dre boan ho diwreac'h ha dre labour tenn ha kalet. Ofransou ar veleïen ha re ar gristenien vad a d-eu da zikour paourentez ar seminèriou. Dre gement-ze, eo eaz gwelet hag anaout ho doa ar seminèriou-ze ezomm da gaout sikour hag harp digant ar c'houarnamant, sikour hag a roe a-raok d'ar re baoura euz ar skolaerien. Brema, lod euz ar zikour-ze a zo tennet ha leac'h da gaout aoun a zo na ve tennet lod-all, ken na choumo mui netra. Neuze, e vezo tro, a-nèvez, da c'houlenn kresk war aluzennou ar gristenien vad. Ar re-ma a vezo binniget gant Doue evit an diouer ho devezo da rei, a-galoun vad da aoteriou an Ilis, beleïen da gonzakri korf ha goad hor Zalver.

2º Droug ha kasouni ar re zifeiz a ia c'hoaz war-lerc'h ar bèleg, e pep leac'h ma kerz da ober he zever santel. Klask a rear miret out-han da brezeg d'ar gristenien, evit ho c'helenn ha diskouez d'ezho ema brema feiz ar vugale e risk hag e-tal da vont da goll er skoliou, dre al levriou fall a lakear eno etre ho daouarn. Ar bèleg en deuz digant ar c'houarnamant eun tamm paë, evit digoll ar madou a voe lamet digant-han gant ar Revolusion genta. An tamm paë dister-ze a vez tennet digant-han, brema aliez, o klèvet hag o selaou flatèrez ne c'heller ho disla-

varet, pa ne roer ket da anaout hano ar flaterien. Evelato, tamallet ne c'hoar evit petra, ar bèleg a goll he bae hep ma c'hell en em zifenn ; gouzanv a ra hep klemm enn eur ober he zever, dre m'ema atao dirak he spered kelen an abostol sant Paol a lavar : ne die ket komzou Doue beza dindan dalc'h e-bed, hag e tle ar bèlek prezeg e poent hag enn amzer hag a-enep peb amzer; e tle pedi hag erbedi ; e tle gourdrouz o c'houzanv ha gourdrouz o kelenn, er mareou ne fell mui d'an dud klèvet an doktrin zantel ha ma tistroont ho diskouarn dioc'h ar wirionez,evit mont da redeg war-lerc'h flabennou.(Tim. II-4.)

Petra d-euïo feiz tud hor bro da veza, ma ne c'hell ken ar bèlek prezeg an doktrin gristén, hervez ar wirionez hag evel ma'z eo bet desket gant Doue.

3° Abaoue eur pennad amzer-zo,em meuz eun nèc'hamant hag eur boan vraz o klèvet ez euz hano da zistreï, dioc'h servich an aoteriou, an dud iaouank a zo galvet da veza beleïen, hag a zo oc'h en em lakaat e doare da ren eur vuez a binijen, a beden hag a zakrifiz. C'hoant a zo da lakaat da vont da zoudarded tud iaouank ar siminèriou, d'ho lakaat dre fors da veva er c'hazerniou e pe-leac'h ho feiz, o koll a-bred he nerz, e teuint da zilezel ar zonj e doa savet ho eneou war-zu an nev, pa voa ho c'hoant en em rei holl da zervicha Doue. Dre gementse, eo eaz gwelet ema an Drouk-Spered oc'h enebi oc'h beleïen Jezus-Krist,ho deus kaset he c'halloud er bed da goll. An Drouk-Spered, o klask mouga pe vihanaat ofrans sakrifis santel an oferen, a gendalc'h er bed sakrifis kroaz ar C'halvar, a fell d'ezhan miret na zougfe ken a frouez goad hor Zalver Jezus, skuillet evit prena ar bed. Tud hor bro gristen, hag hi a ve evit dont da veza hevel oc'h ar Juzevien, a zo o veva e-kreiz poblou an douar, heb aoter hag hep sakrifiz e-bed ?

Euz ar brezel a rear d'ar relijiuzed, ken goazed, ken merc'hed.

An Eskibien hag ar veleïen ho doa evit ho zikour enn ho labour relijiuzed santel. Ar re-ma, bet kavet mad ha binniget ho ursiou gant an Tad Santel ar Pap, a zo bet en em zastumet e kouentchou evit en em reï da eur vuez santeloc'h, evit en em lakaat a-zoare, o studia azèvri, da brezek komzou Doue ha da zifenn ar relijion. Savet ho deuz bet skolachou evit deski enn-ho d'an dud iaouank ar vertusiou kristen, koulz hag ar skiantchou kaer euz ar bed. Ar skolachou-ze a zo bet serret, ar relijiuzed a zo bet kaset kuit dre forz euz ho ziez hag euz ho c'houentchou ha forbanet,unan ama, unan a-hont; ho ilizou hag ho chapeliou a zo bet, hag a zo c'hoaz siellet ho dorojou. Evit petra mac'ha ha gwall-gas tud,ne gavet da damall d'ezho nemet ho vertusiou, nemet ho c'harantez oc'h Doue hag oc'h ho nesa, nemet ho buez santel ? Evit petra prenna an ties-se savet gant hon tadou evit pedi hag ober pinijen, evit kana meuleudi Doue, evit renta d'he vajeste an enor hag al lid a zo dleet d'ezhan, hag evit pere e skuill war bennou an dud he c'hrasou hag he vennosiou, kals puilloc'h ha stankoc'h?

Ne ket echu c'hoaz ar brezel-ze a zo great brema d'ar relijiused. Traou c'hoarvezet a-nèvez-zo a ro d'in nec'h hag a ra d'in poan. Skoliou frèred ha seurezed a ioa enn-ho fizianz an tadou hag ar mammou a zo bet serret. Enn ho leac'h,ez euz lakeat mistri ha mestrezed-skol laïk a zo bet digemeret gant disfisianz hag aoun. E meur a gear e Frans, ez euz bet kaset kuit euz an ospitaliou seurezed hag ho doa konsakret ho buez evit entend oc'h ar re glanv, goude m'ho doa great ho dever out-ho, gant eur garantez ne dlie beza nemet meulet. Petra ne dleer ket da c'hortoz, ma ne c'hell ken an eneou kristen lakaat ho c'haloun da gaout aked euz ar re baour hag euz ar re glanv dre garantez oc'h Doue ; ma ne c'hellont ken en em rei da derri ners poaniou an dud keiz, ma ne c'hellont ken servicha Jezus-Krist enn he vemprou pe enn he izili gloazet ha poaniet ? Penaoz e ve diskouezet ken ar ienien hag ar gasouni a zo brema oc'h kement tra a zigas da zonj euz a Zoue, euz a vuez Jezuz hag euz ar relijion zantel en deus savet evit savetei ar bed ?

Gant ar spount a d-eu var-n-oun dirak kement a vel dirak kement a glèvan, dirak kement a lennan, ar pehep-ken a zo va rekour. Pedi a ran Jezus, Mari, Joseph zent koz euz a Vreiz a zo bet he zent-paëroun hag he ebestel. Lavaret a ran gant an Iliz ar beden a c'hlaç hag a ran galoun : *Parce, Domine, parce populo tuo, in æternum irascaris nobis.* Goulenn a ran digant ar c'hlenien dont da forsi Doue da drei out-ho, dre ho redennou, dre ho aluzennou, dre ho madoberou. Ar gristenien a zo braz ho niver, mes kousket int ha ne velont evel eur mor a boaniou o tont da ziroll war-n-ho hag zeuïo ar c'homzou-ma d'ho dihuna euz ho c'houskfenn ma kriint oc'h Doue,gant ho c'haloun doaniet, ar c'hlemvan divèza-ma : *Domine, salva nos, perimus !* Aotrou Doue, saveteït ac'hanomp, mont a reomp da goll ! (Sant Vaze. VIII.-25.)

EUR BÈLEK KOZ.

FIN.

Trugarez Itroun-Varia Lourdes oc'h hor pec'heur.

KALVÉZ LAVAUR.

Ar pez a lennot ama war-lerc'h e berr gomzou Bretouned, a zo tennet euz a eul levr gallek he hano : *Les épisodes miraculeux de Lourdes*, great gant an aotrou Henri Laserre.

Dioc'h a lavar al levr gallek kaer-ze, *Kalvez Lavaur* a ioa eun den euz ar bobl, eur pried mad, eun tad mad, eun artizan mad, hervez ar bed. Hervez Doue a-vad e voa eun den hep feiz nag relijion, o veva koulskoude gant eur c'hrek hag eur verc'h euz ar re zantela.

Gouliet ha klanv eun ugent vloaz pe war-dro oa, an den keaz-ma en doa eur boan ouz ar re vrasa. Pa en em gave gwasket re-galet, evel ma veze aliez, e laoske jarneou spountuz ha skreou ruz ker gwaz hag a ra diaoulou an iferno kredi e teuje evel-se nerz he boan da derri. Ne ket hon-nez an doare vad da zigreski poan e-bed.

Oc'h he welet hag oc'h he glèvet, he c'hrek hag he verc'h a dreuze ho c'haloun, a c'houlenne gant Doue pardoun evit-han, hag a bede noz-deiz hep paouez Itroun-Varia Lourdes da gaout truez oc'h he stad, da sigas feiz d'he spered ha iec'hed d'he gorf.

Ho fedennou a voe klèvet ha selaouet gant an Werc'hez. Prena a rejont levr an aotrou Laserre ha lenn a rejont enn-han, dirak ho c'hlanvour karet, ar burzudou a rea bemdez an Itroun-Varia Lourdes, e-kever ar re glanv ha mac'haignet.

O klèvet peger braz e voa trugarez a Werc'hez oc'h an dud reuzeudik, ar c'halvez klanv a zigas he spered d'ar feiz hag he galoun d'ar fisianz. Goulenn a ra dour euz a Lourdes da frota oc'h he c'houliou, n'ho doa pare e-bed da gaout er bed-mat digant an dud. Digaset e voe d'ezhan, hag al c'hlanvour hag en em lakaat raktal d'en em frota gant an dour-ze, epad eun nosvez, gant kement geuz d'he bec'hejou ha gant eur fisianz ker braz

…ez ar Werc'hez, mac'h en em gavaz pare ha …dioc'h ar mintin, ha ma sævaz euz he wele …ont da embann, tro-war-dro d'he di, e voa bet …et gant Itroun-Varia Lourdes.

…el kalvez Lavaur, hor bro ivez gwall-c'houliet …rèfe buan, ma ve keuz ha glac'har, fisianz ha …iez o rei nerz da bedennou an holl gristе-

…manuelou koundaonet gant an Iliz,

…HA KONFERANZ EUN INSPEKTEUR DIWAR HO FENN.

An Ilis katholik e deuz gwir, hag hi hep-ken, …gelenn ar gristenien war ar pez a dleont da …di, da ober pe da choum heb ober, dioc'h ma'z …mad pe fall evit ar feiz.

Hervez ar reglen-ze, an Iliz, an Tad Santel ar …ap enn he fenn, e deuz difennet, dindan boan a …c'hed braz, oc'h an holl gristenien, ken bugale, …re-vraz, lenn ha derc'hel hini e-bed euz al le…iou koundaonet gant-hi, ha kement levr-all a ve …vel out-ho.

…etu ama, war-lerc'h, Bretouned, hano al levriou …llek a zo koundaonet, hag a fell da inspektou…en skoliou gouarnamant ar Republik da lakaat …ema etre daouarn ho pugale, ne ket evit ho des…mad, mez evit ho daoni ha netra ken :

1° *Instruction morale et civique,* --- great gant …les Steeg, pastor pe vèlek protestant ;

2° *Éléments d'instruction morale et civique,* --- …eat gant Gabriel Compayré ;

3° *Instruction civique à l'école,* --- great gant …ol Bert, an trouc'her chas ;

4° *Instruction morale et civile des jeunes filles,* --- great gant an introun Gréville.

An aprobasionou roet d'ar c'hos-levriou fall-ze …nt ar frammansouned, gant ar Juzèvien, gant ar …otestanted, gant holl dud fallakr gouarnamant …Republik, euz a vihan da vraz, enebourien touet …relijion ar bobl kristen, ar relijion gatholik, an …probasionou-ze a ziskouez da gement den a skiant …zo, ho deuz bet gwir abek an Tad Santel ar Pab, …n Eskibien hag ar veleïen da zevel enn ho enep, …a da zifenn ho c'hemeret.

Goude gouzout ez eo bet barnet ha koundaonet …levriou fall-ze gant an Iliz,lavarit, Bretouned, ha …istenien e ve ar re ne zentfent ket out-hi, n'euz …ors piou e vent, bugale, tadou, mammou, mèred, …onseillerien, mistri pe vestrezed-skol hag inspek…ourien zo-ken. Senti oc'h an Iliz a zo d'ezho holl …un dever ha ne lèz gant-ho digarez e-bed da var…nata.

Ar pez ho deuz holl da ober, pa c'hellint kaout …leg enn unan pe unan euz al levriou-ze, eo he …enga hag hen diframma e mil damm da vont gant …n avel, pe hen dèvi,evel a zo bet great gant meur …hini e Pluguffan, e Kerne.

Eno, Bretouned, evel hoc'h euz lennet e *Feiz-ha-Breiz*, an 30 euz a viz even dremenet, e voa neuze hag ez euz atao eur mestr-skol, baill beteg an dour ; meur a vreur en deuz marvad enn hor bro. Falvezout a reaz d'ezhan eun dervez, hervez urz he inspekteur, lakaat ar vugale da gemeret dre fors *manuelou Compayré*, a-berz an Tad Santel ar Pab, eme-z-han, oc'h ober goap. Liou ar gaou war he gomzou, al louarn-ma e-leac'h paka ar vugale, a voe paket gant-ho ha gant ho c'herent; ha ne voe ket pell na voe distroet he benn-baill d'ezhan. Klèvit-mad ama : Kerneviz, paotred ar sistr, a zo tost ho c'haloten d'ho zokou ; tud a galoun ha tud a feiz int ivez, ha pa vezont enn ho c'hoariou, ne ket brao da ezen ar skoliou-normal, inspektourien pe vistri-skol, dont da heja ho diouskouarn hirr dira-z-ho, dreist-holl pa glaskont, evel a reont brema dre hor bro Breiz,dont war gouch, evel bleïzi, da lammet war hor bugale evit taga ho eneou,

Tud Pluguffan pa glevjont petra oa c'hoant ar mestr-skol, a en em glèvaz holl raktal, tadou ha mammou, mear ha konseillerien evit tenna ar vugale euz a skol ar foest-lost-ze a rankaz, daoust d'ar c'harnach a reaz, plega primm he douchen ha choum, abaoue bete vrema, gant nao pe zek bugel enn he skol, a ioa enn-hi c'houeac'h-ugent a-raok.

Lavarit brema, Bretouned, ha ne ket hon-nez eur gentel vrao roet gant Pluguffaniz d'an inspekteur ha d'ar mestr-skol, hag ouspenn, eur skouer eaz da heuilla, mar keront, d'an tadou ha d'ar mammou, da vèred ha da gonseillerien ar c'hommuniou all euz hor bro, e Kerne, e Leon, e Treger hag el leac'h all ?

Sklear eo dre gement zo a-raok, eo eun dever d'ar vèred ha d'ar gonseillerien enn amzer-ma, harpa kre hag heb aoun tadou ha mammou ho c'hommuniou, a-eneb inspektourien ha mistri-skol a lakafe manuelou fall etre daouarn ar vugale ; ho dever,evel dever an tadou hag ar mammou a zo c'hoaz goulenn digant ar vugale pe seurt kelennou a glèvont gant ho mestr er skol ; goulenn petra lavar d'ezho diwar-benn ar relijion hag he ministred. Oc'h en em glèvet hag oc'h en em harpa evelse holl, ar gristenien, kaer a ve, ne ve lèzen na den evit beza treac'h d'ezho. Neuze e vent lèzet e peoc'h, evel tud Pluguffan brema.

* * *

An dra-ma a zo lavaret a-raok evit dont da eur c'hèlou a red : ez euz c'hoant e Leon da welet ha ne vezo ket easoc'h lakaat tud ar vro-ze da blega d'ar skoliou difeiz, eget na ra tud Kerne.

E Kerne, ez euz daou inspekteur skoliou, brudet kaer evit koll ho amzer o c'haloupat an hentchou, o vresa fank ha bouillen, o rampa ho ginou hag ho gaol,o skuiza ho divesker hag o samma ho c'houstianz evit plijout d'ho mestr Ferry a zo bet lavaret

d'ezhan, enn deïsiou divèza-ma gant an aotrou Cassagnac, dirag deputeed ar gampr ha dirag ar vinistred-all, e voa an diveza e-touez an dud digaloun, hag an diveza e-touez an dud gaouïad.

Nemet dre enkleo a-bell, ni, dre ama e Breiz, ne c'houzomp ket kalz petra eo an dud e Paris. Evelato, e kredomp ez eo ar mestr-ze eur gaouiad impar, rak lavaret en deuz bet, pell zo dija er gampr huel, e vije dalc'het an neutralite er skoliou, ha ne vije morse ger e-bed eno a-enep feiz ar vugale.

Enn despet d'he lavar, sklear ha freaz a-walc'h, en deuz roet e-kuz pell-zo, hag e ro brema c'hoaz urz d'he inspektourien da labourat evit lakaat levriou milliget etre daouarn ar vugale.

Mad, Bretouned, mar d-eo Ferry, ar mestr-braz, Ministr ar skoliou, eun dra ken dister-all, evel a glèver ez eo, e tivinoc'h eaz, tost da vad neuze ivez, ne d-eo ket an darn vrasa euz he veveillen brema, an taol traou-ze dreist ho mestr.

War gement-se, klèvit, Bretouned, ha c'houi tud euz a vro Leon, digorit ho tiouskouarn da zelaou, ha goude klevet, diskouezit hoc'h eus kement a galoun ha Kernèviz, ho preudeur.

E Leon, war dro Montroulez en tu-bennag, ez euz eur pabaour brao a inspekteur-nèvez, dinodet, a lavarer, evel he zaou genvreur Kernèvod, e klud ar skol-normal. Goude beza bet eur pennad o richounat, eo deut brema ma c'hell sutal ker flour hag eostik-noz e-bed. An dra-ma n'eo ket gaou, rak klèvet eo bet, n'eus ket pell abaoue c'hoaz, o tiskorda he vouez enn eur gonferanz great gant-hàn da eur vandennad mistri-skol euz he arrondissamant.

Me gav d'in, tud bro Leon, hag enn ho zouez c'houi dreist-holl tadou ha mammou, ne ve ket fall d'e-hoc'h klèvet ha gouzout petra eo an aotrou inspekteur-ze, ha gwelloc'h c'hoaz petra a fell d'ezhan da ober d'ho pugale, dre levriou euz ar re falla, levriou hag a c'hoar an holl a zo koundaonet gant an Iliz.

Mar goar sutal ha kana brao an inspekteur, arabad eo da zen evelato mont d'ezhan dioc'h he vouez, rak klevet zo war-lerc'h ar re a ioa eno er gonferanz, ne welet war he damm aotrou netra dreist peb aotrou all, ne glèvet euz he c'hinou nemet ar pez a glèver stank brema gant ar sklafed a zilamm o fringal euz a skoliou ar Republik da ober ho lèzen d'ar vistri-skol, d'ho spounta ma c'hinont dirak ho ursiou, ha d'ho zèrri, ma na blegont d'ezho.

Ra zesko brema an holl pe seurt kentelliou, pe seurt levriou a glasker rei d'ar vugale, e-leac'h ar c'hatekiz hag an istor zantel !

An aotrou inspecteur-ma, soun he benn, huel he vrucheden pabaour, a zigor he vek, ne ket bek melen eur par moualc'h eo, da brezeg diwar-benn kalz a draou koz ha nèvez, diwar-benn kalz a dud. He deod a ia enn-dro, evel kanel eur c'harr-noz, ha kenta a glèver gant-han eo meuleudi gouarnamant ar Republik, meuleudi ar skoliou zo brema, meuleudi al levriou, manuelou santel anezho !

Pa vez eur bleiz e koat Nivot o klask dont e Komanna, da ober he lamm war eur marc'h lard bennag enn eur park, ne ra ket muioc'h a droiou kamm a-dre ar girsier, eget na reaz hon aotrou enn he gonferanz dirak ar vistri hag ar vestrezed skol. Ne heuillimp ket he roudou, re ziez e ve rak gant an imor a iea a-wechou enn he gorf fuc'he evel kounnaret, hag e lavare he-unan evit petra.

Digorit ho tiouskouarn, mistri ha mestrezed-skol ha klevit mad brema :

Eur zoun vrezounek a ioa bet great eneb ar skoliou hep Doue. Ar zoun-ze a ioa kouezet etre he zaouarn. Mez o veza na entend ger brezounek ebed, an aotrou en doa klasket ha kavet eaz unan bennag d'he lakaat d'ezhan e gallek. E feiz ! Bretouned, eur zoun vrao e voa hon-nez, eur zoun wir, hep gaou. Hon aotrou a-vad en doa kavet anezhi ker spountuz enn he c'homzou, ker vil enn he zonjou, —(ar wirionez a zo kasaüz,)— n'oa ket evit kredi e voa gwir kement a lavare. Setu ma lakeaz he zreï e gallek evid an eil gweach.

Hou-ma eo an istor genta a gountaz d'ar vistri skol.

An eil istor a lavaraz eno a ioa diwar-benn eur *manuel* great gant eur bèlek, ken-vreur d'an hini en doa great ar zoun a-raok.

Lèzomp ama an aotrou inspekteur da barlant he unan :

« Nann, aotronez hag intronezed, ne vec'h bi
« ken evit kredi pegement a boan am meuz-me
« bet o lenn ar manuel-ze. Koulskoude eo bet fal
« vezet d'in lenn anezhan penn-da-benn. Mad
« epad eun dervez, a-zaleg ar mintin beteg an noz
« oun bet, a c'hellan anzao ama, evel bourrèvet
« gant ar manuel fall-ze, entend mad a rit, epad
« eun dervez ! ha va bleo a zao c'hoaz war va
« fenn, pa zonjan er c'hloaz a lakeaz al leor-ze da
« redeg dre va izili. E gwirionez, skrijuz eo e ve
« lèzet moulla traou ken hudur dindan gouarna
« mant ar Republik !

« Dre-ze, arabad e vec'h souezet ! ma kavfen
« enn ho ties-skol manuel *ar gredin-ze a vèlek*
« ne ven ket evit miret d'ho skandalat stard. He
« vel tra a rafen, ma kavfen manuel Arthur Loth,
« etc, etc.

« Klèvit brema, aotronez hag itronezed : gan-eu
« ama ez euz pevar *manuel*, (ar-re goundaonet
« hag hanvet a-raok int), am meus studiet mad, ha
« ne ven ket evit ho meuli-re d'e-hoc'h : Paol
« Bert, Compayré, Steeg, Mme Greville. Kaera spe
« rejou ! Ar re-ze ho deuz rentet eur zervich euz
« ar re vrasa d'ar vistri-skol ha d'ar vugale ; ho
« manuelou a zo e gwirionez levriou sakr ! Gorto

me a ia da lenn d'e-hoc'h eur gentel-ben-
diwar-n-ezho.

Selaouit komzou kaer Paol Bert war an *Divi-*
! Selaouit petra lavar Compayré war ar
edelez... !

Ha kredi a rafe unan-bennag enn ho touez, pa
zer dimezet e ti-kear dirag al lèzen, ne d-oar
et dimezet mad-awalc'h ? Dimèzet ker mad oar
euze, aotronez hag itronezed, ne c'hell ket u-
an euz ar priejou kemeret eun all, mar d-eo
eo ar pried kenta, heb beza koundaonet d'ar
leour.

Ar pevar manuel-ma a zo tamallet da veza
all; eskumunuget int e Roum, evel kountrol d'ar
eiz katholik.

Mes, klèvit mad ac'hanoun. Me, hoc'h inspek-
eur, me zo ivez katholik, dimezet, tad a famill,
a ken onest ha nikun ; hag *asuri* a ran d'e-
oc'h, n'em befe na remorz nag aoun e-bed evit
akaat al levriou-ma etre daouarn va bugale.

Sonjit pegement a sklerijen a daoloc'h dre-z-
o e-touez bugale ar bobl, gant an traou kaer a
o enn-ho ! sonjit er vad hoc'h eus karg da ober
evit sikour gouarnamant ar Republik, ar c'hou-
rnamant-se en deus huelleat ac'hanoc'h ha gwel-
eat ho stad ! Petra oac'h-c'houi dindan ar Rou-
eed ? Netra e-bed, tud disprizet ha paet fall. Ar
Roueed, ah ! ia, kaozeomp eun tamm anezho :
ar re-ze a ioa tud fall pe fallakr, pe tud diod
kement hini a zo bet anezho, ha ne ve ket ka-
vet enn ho zouez unan hag en defe karet ar bobl
biskoaz, evel a ra ar re a zo e penn gouarnamant
ar Republik. Ar re-man a-vad a zo tud desket,
tud a skiant hag a galoun, tud hag a gar ar bobl
hag he vugale, evel a c'hell an holl da welet
sklear a-walc'h brema. An dud-ze a fell d'ezho
e ve desket mad ar paoura-zo, ha c'hoaz evit
netra.

« Ar manuelou a lavaran, a ginnigan d'e-hoc'h
evit ho skoliou, o veza ma'z int mad-dreist; anez,
va c'hredit, n'ho c'hinnigjen ket. Ha bez' e fell
d'e-hoc'h ho c'hemeret ? Lavarit ? »

Lavaret e voe dioc'h-tu, gant eur seiz bennag war unnek, e kemerchent Compayré, Steeg ha Greville. Mez hini anezho ne falvezaz d'ezhan kemeret Paol Bert. Ne c'hoar den perak, — nemet marteze abalamour m'az oa re-anavezet evit eun trouc'her lostou chas.

Braz e voe eno skanben an aotrou inspekteur, pa glèvaz lezel Paol Bert, he vignoun, gant he lostou koun. Gant an imor a ioa enn-han, an aotrou a reaz enn tamm sacha war he varo ha war he vleo, peb eil, evel pa vije bet o tiroestla laou pe c'houenn euz ho zouez.

« Penaoz, eme-z-han, Paol Bert ne gemerit ket
« he vanuel ? He-ma, koulskoude, eo ar gwella.
« Paol Bert a zo ho prasa mignoun; evit-han da ve-
« za enn eur garg huel, en deus prizet lakaat he
« boan hag he holl c'halloud e servich bugale ar
« bobl hag ho mistri. Rak-se, he vanuel, evit-han
« ne ket kemeret enn hor c'honferans, ma c'hoan-
« tafe divezatoc'h unan-bennag ac'hanoc'h rei a-
« nezhan d'he skolaerien iaouank, me ro a-vrema
« va aotre d'ezhan a greis kaloun.

Petra a gav d'e-hoc'h, Leoniz, eo an taol divezama ? Ha ne kuir, eo eur pabaour, an aotrou inspekteur, ha tamm gaouïad e-bed muioc'h eget he vestr Ferry?

Tadou ha mammou kristen, petra deuïo da veza brema skoliou ho pugale gant mistri, ken aounik ha gedon, dirak eul lastez aotrou n'ho d-oa dever e-bed da zenti out-han, e-kever kemeret manuelou koundaounet ? An aotrou a c'houie mad an dra-ze, rak he c'her divèza, da glask dousaat he boëzoun, a zo bet he-ma :

« Kemerit, eme-z-han, ar manuelou hoc'h euz
« choazet; lakit anezho etre daouarn bugale ho
« skol, nemet re a drabaz hag a boan a ve great
« d'e-hoc'h diwar ho fenn. »

Enn eur gomz evel-se, kredabl, ez euz deut da zonj d'an aotrou euz a dud Pluguffan, enn aoun na raje Leoniz evel-d-ho. Dever Leoniz ha dever striz an tadou hag ar mammou euz a beb bro, eo ober evel Pluguffaniz, ha tenna, evel-d-ho, ho bugale euz a skoliou mistri a ve gwelloc'h gant-ho senti oc'h an dud eget oc'h Doue, ha koll eneou ar vugale, kentoc'h eget koll ho flasou.

* * *

Klèvit, Bretouned, petra lavar d'e-hoc'h ama war-lerc'h eur bèlek-koz, deut da veza hoc'h Eskop hag ho pastor, diwar-benn al levriou koundaonet a zo hano anezho a-raok.

He gelennou-mad, a gavoc'h e penn *Feiz-ha-Breiz* enn deïsiou divèza-ma, a zo roet d'e-hoc'h da lenn evit mac'h anavezoc'h ar mad dioc'h an drouk, ha ma c'helloc'h easoc'h a-ze savetei hoc'h eneou hag eneou ho pugale.

Evel hoc'h euz klèvet lavaret aliez, mar d-eo dever an Eskop hag ar veleïen lakaat ar gristenien war hent ar zilvidigez, dever ar gristenien a zo ivez kerzet dre an hent-se, o senti oc'h an aliou mad a glèvont.

Tadou ha mammou, selaouit mouez hoc'h Eskop :

« Diez e ve nac'h ne lakafe ket al levriou-ze, ar
« manuelou koundaonet, feiz ar vugale hag ho
« buezegez er bed e risk da vont ha d'ho c'has da
« goll. Ouspenn-zo, da biou eo barn al levriou-ze,
« da biou eo gwelet pegement e noazont oc'h ar
« relijion, o veza lakeat er skoliou, etre daouarn
« ar vugale ? Anat eo ne d-eo ket da Vinistr ar
« skoliou, ne d-eo ket d'eur Prefet, d'eun inspek-
« teur, da eur mear, na d'eur mestr-skol lavaret
« ez int mad pe fall, lavaret ez int skrifet hervez
« pe a-eneb ar feis kristen. D'ar Pap, da genta,

« goude d'an Eskibien ha d'ar veleïen eo gwelet « hag al levriou-ze a c'hell beza roet pe difennet « ho rei d'ar vugale. An Iliz a c'hell lavaret d'ar « gristenien : « Mar fell d'e-hoc'h beza d'in bu- « gale fidel, na lennit ha na list ket da lenn gant « ho paotred na gant ho merc'hed al lèvriou a zis- « kouezan d'e-hoc'h a zo fall, ken evit ar feiz, ken « evit buezègez an den. Difennet eo ouz-hoc'h der- « al levriou-ze. Ha ne d-eo ket dever eun Eskop, « dever ar veleïen, ho deuz bet karg da zifenn feiz « ar gristenien, diskouez ar fallagriez a zo el le- « vriou a-enep ar feiz ? Ne dleont ket beza evel « chas mud ha choum ho ginou dilavar, pa zilamm « al laer da glask diframma ar mad a zo dreist « pep mad.

« Ar veleïen a c'hell beza heb aoun da fazia, e- « kever barn er-vad kement a zesk al levriou a zo « c'hoant da lakaat etre daouarn ar vugale ; heuil- « la reont enn ho barn, barn an Tad Santel ar « Pab. Enn amzeriou divèza-ma, ez euz bet hano « aliez euz a varn an *Index*, ne ket digemeret e « Frans, eme ar republikaned. An dra-ze a zo treï « diwar an èro. Al lèvriou a lavarer ne d-int di- « fennet, nemet o veza ma'z euz enn-ho kreden- « nou a-enep ar feis katholik. N'eo ket kristen, « piou-bennag n'en deus ket a fisianz e barn an « Eskibien hag ar veleïen, lakeat e penn an Iliz « evit pellaat an droug a ve d'ar feiz, ma lennfet « levriou fall. Bez' e tle eta pep kristen evit choum « hep koueza er gripejou antellet da baka he feiz, « goulenn ali digant he veleïen diwar-benn al le- « vriou a gomz euz ar relijion. Ne c'houfe den « kaout re a zifisianz, enn amzer ma weler ar re « a voull levriou hag a skrif er c'hazetennou kaout « ken nebeut a c'hwisiègez euz ar gwirionesiou « kristen, hag evelato, leun a ourgouill, o komz « a-dreuz hag a-hed euz a draou n'ho deus desket « biskoaz ha ne c'houzont netra anezho. »

Klèvit brema petra lavar hoc'h Eskop d'e-hoc'h c'hoaz, Bretouned, diwar-benn an ezen divèza-ma a damall ar bèleg, evel en deuz great a-raok an aotrou inspekteur, o veza ma tifen, hervez he c'halloud, feiz ar vugale dioc'h al levriou milliget:

« Droug ha kasouni ar re zifeiz a ia c'hoaz war- « lerc'h ar bèleg, e pep leac'h ma kerz da ober he « zever santel. Klask a rear miret out-han da « brezeg d'ar gristenien evit ho c'helenn ha dis- « kouez d'ezho ema brema feiz ar vugale e risk « da vont da goll er skoliou, dre al levriou fall a « lakear eno etre ho daouarn. »

Brema, tadou ha mammou, c'houi, Bretouned euz a bep bro, a zo brudet a-bell evit ho feis kristen, ia, brema, kaer ho pezo, e rankot ober unan a zaou :

En em zavetei o tenna, evel Pluguffaniz, ho pugale euz a skoliou an drouk-spered, pe, en em zaoni gant-ho, enn eur ho lezel eno da zuna bem- dez ampoezoun pep difeiz euz ar manuelou koun- daonet.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur pec'h fall, eur pried fall, eun tad fall ar c'henta euz an dud difeiz, hag ho divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro a vez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

War gement-se e lavaran, Laou, gant eun niv braz a dud-all ho deuz muioc'h a skiant evid-our me ; ar skoliou hep relijion ne zigreskont tamm niver an torfejou, ha kredi a ran zo-ken eo an deskadurez hep feiz kristen eo a laka an torfejou da greski e-touez an dud, hag an dorfetourien ha veza falloc'h, da veza gwasoc'h ha danjerusoc'h eget na d-eo bleiz na bleizez kounnaret euz a c'hoajou braz.

Iann Gubaer. — Kenta preuven euz an dra-ze Jerom, eo, me zonj, ar frammansouned a zo brema o c'houarn ar Republik. Sadaze tud ha n'ho deuz gouezet biskoaz ho c'haloun petra eo karan- tez eun tad e-kever he vugale ; traou dinaturoc'h kalz int evit an holl chatal ; anez, ha kaout a ra d'e-hoc'h ho divije great birviken eul lèzen kê kriz ha lèzen ar skol dre fors ?

Jerom Fur. — Gwir eo, Iann. Mad, ar fram- mansouned ze a gred lavaret eo kresket an deska- durez e-touez ar bobl abaoue ar c'hantved pe an oad-ma.

N'emaint ket ho-unan, rak var ho lerc'h, kalz a dud diod a lavar evel-d-ho, dre n'ho deuz gouezet mad biskoaz petra oa deskadurez ar bobl a-raok ar revolusion vraz.

O lavaret ar pez a reont, e tiskouezont eo hir ho diskouarn.

War an dra-zè, ar gazeten a lennan a lavar d'ez- ho : abaoue an oad-ma, e kresk bemdez niver an torfejou, hag ar c'hresk-ze, eme-z-hi, a zo euz a dregont dre gant, pep dek pe eunnek vloaz.

Andre Pencaer. — Spountuz eo, Jerom !

Jerom Fur. — Den ne c'hello dislavaret an dra- ze ; pa glever ar c'houarnamant oc'h anzao, dre ar gount great gant-han he-unan, ez euz atao, e-touez an dorfetourien, an hanter nebeutoc'h euz an dud dizesk diwar ar meaz, eget euz an dud desket euz ar c'heriou.

Silvestrik Kerlouarnik. — Ha perak an dra-ze, Jerom ?

Jerom Fur. — Klèvit petra lavar ar gazeten :

« War ar mèsiou, an dud a rank labourat kalet, kaletoc'h evit er c'hèriou.

« War ar mèsiou, al labourou tenn-ze a zo da

evit kaout ar bara, a zo dirak an heol hag an ha dre-ze a zigas muioc'h a feiz da gredi oue, a zigas muioc'h a galoun d'he garet, evit ad a ra hep paouez.

Peurvuia skiant an den diwar ar meaz a zo noc'h ha brasoc'h, eget na d-eo skiant an den a gear.

Bez' e c'heller lavaret ouspenn, e-touez kant kant abek vad-all, e vir ho labourou oc'h an diwar ar meaz da goll ho amzer, evel a rear c'hèriou, dre veza re-vak, evit kemeret ar bli- ur ama hag a-hont: er c'hoariellou, enn dansou, beachou hag el leac'hiou all, ne zeskont e-leac'h mad nemet an drouk peur-liessa.

Iann Gubaer. — Sadaze, Jerom, eur gazeten a lavar ar wirionez ; ne deuz ket kalz evel-d- brema.

Jerom Fur. — Klèvit, Iann, n'em meus kavet biskoaz e lavarfe gaou, ha pa gomz, e c'hellit kre- kement a lavar. Setu penaoz e prezeg c'hoaz :

« Dre ar gount great gant ar c'houarnamant euz niver an dorfetourien, e weler, eo niver ar re a *asfeillet* enn torfed euz a bevar ha daou-ugent, war-dro, dre gant.

Herve Becmeur. — E neb amzer biskoaz neuze, aroulle ! n'eo bet falloc'h an dud evit brema, Je- om ?

Jerom Fur. — Bez' e c'heller ho kredi, Herve, a lavaret e ve e c'hoar frammansouned ar Repu- lik an dra-ze ivez, rak abaoue ma'z int ar vistri, roont ken da anaout, e-touez an dorfetourien a *asfeillet*, niver ar re zesket dioc'h ar-re ne d-int et. Dre-ze, e ranker mont beteg ar bloaz 1868, vit anaout deskadurez ar re a ioa *asfeillet*. Klè- omp ar gazeten :

« Er bloaz 1868, e voe laosket euz ar prizou- iou hag euz ar galeour, 6,834 torfetour. Enn ho zouez, 3,806 a ioa desket ha 3,028 ne voant ket.

« Er bloaz-ze ivez, e-touez an dorfetourien a oe laosket da redeg, 1,317 torfetour a *asfeillaz* : 01 dizesk, ha 816 desket.

Barnit brema, amezeïen, pa glèvit ar wirionez.

Noel Deauguer. — Oc'h eun dra, Jerom, ema- oun o lakaat evez eur pennad-zo, ha ma lavarfen mad abaoue m'ema ar frammansouned o vleina karr ar Republik. An dra-ma eo :

Beb barn juri a vez war eur fourniad torfetou- ien, e weler brema ar-re zesket kavet ar-re muia didamall.

Madèlez ar jureed e kever an dorfetourien a ve lavaret seul-vrasoc'h, seul ma vez ar re-man iaou- ank ha desket.

Herve Becmeur. — Karoulle ! O lavaret an dra- ze, Noël, ne veulit ket kalz tud ar juri, ha nebeu- toc'h c'hoaz skiant ha lealded tud ar c'houarna- mant ho deus karg da zichoaz ar jureed.

Noël Deauguer. — Ar wirionez eo, Herve ; ne lavaran nemet ar pez a c'hell an holl koulz ha me da welet. Skrabet neb en deuz dèbron !

Jerom Fur. — Klevomp ar gazeten c'hoaz :

« Brema great he dorfed gant an den, ha distreï a raïo d'ar mad hag enn-han he-unan, seul-wel- loc'h ha buanoc'h ha ma vezo bet desket muioc'h ?

War gement-se, direktourien ar prizouniou a zo bet goulennet digant-ho petra voa ho c'hreden ha setu ama petra ho deuz lavaret enn eur vouez :

« An dorfetourien ho deuz bet an deskadurez kenta e-touez ar vugale a zo, e-mesk ar brizouné- rien, ar re a zo diesa da zistrei. Ar re a zo bet desket muioc'h, n'euz netra da c'hounid gant-ho ; hag ar re a zo bet great ho studi gant-ho penn-da- benn, a d-eu da veza mistri-skol pep droug ha pep fallagriez.

« Bez' e c'heller lavaret eta heb aoun da fazia, e kresk niver an dorfetourien, dre ma kresk an des- kadurez fall e-touez an dud.

« Ne ve den e-bed evit sevel a-enep an testenïou- ma. Prouvi a reont, evel unan hag unan a zo daou, ne ket an deskadurez hep-ken evit lakaat an den da zont da veza mad, ma na d-eo ket bet savet hervez ar feiz hag ar relijion gristen.

An deskadurez hep-ken a zo eun ode re-izel evit miret oc'h techou fall ar galoun da lammet dreist- han e park an droug hag ar pèc'hed.

Iann Gubaer. — Ar frammansouned koulskoude a lavar eo a-walc'h an deskadurez hep-ken.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

KELEIER.

Greg eur mestr-skol euz a zepartamant *Maine-et-Loire*, a zo bet beziet pe anterret disul diveza *e sivil*, da lavaret eo hep kroaz na bèlek.

Pe hano a ve gellet da rei d'ar mestr-skol-ze ne ket bet falvezet d'ezhan e teuje bèleg e-bed war- dro he c'hreg klanv da vervel, kaer ho deuz bet tad ha mamm ar c'hrek iaouank-ze goulenn ma vije lèzet ho merc'h da gaout sikour ar relijion.

Ar mestr-skol-ze, krisoc'h evit kiger na bourreo e-bed, a skrifaz d'ar persoun evit difenn out-han lakaat he dreid enn he di.

Skrijuz eo klèvet kemend-all ! Ac'hanta, plac'hed iaouank, kaer ha pinvikik, dimezit afo brema gant mistri-skol ! An holl, a lavaroc'h, n'int ket hevel a drugare Doue ! Ne ve ket brao e vent ken-nebeud ; evelato, merc'hed iaouank, hoc'h euz muioc'h da ziouall brema rak ho feiz ha da zigeri muioc'h ho taoulagad, mar fell d'e-hoc'h kemeret eur mestr- skol da vestr. Re vistri int pe e fell da zarn anezho beza, hervez ar brud a red.

Eun tiek onest hag eur poanier mad a dalv bre- ma c'houeac'h mestr-skol iaouank, da nebeuta.

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

Une ère nouvelle s'ouvre pour la Bourse, les conventions avec les grandes Compagnies de Chemin de fer sont votées par la Chambre. C'est l'équilibre du budget assuré !

Il faut donc voir la hausse sur toutes les valeurs sérieuses, car c'est la rentrée en scène de la haute banque qui depuis 2 ans travaillait à affaiblir le marché.

Au point de vue pratique, la valeur à acheter, c'est l'action Orléans, on compte 1311 environ: on cotera 1600 avant peu, la hausse est certaine, absolue, et on peut penser que d'après les conventions elle donnera 75 à 80 francs de dividende pour commencer, c'est une de ces occasions comme il ne s'en présente pas en Bourse une fois tous les cinq ans, nous sommes à la disposition de nos clients pour leur acheter cette valeur, au comptant et à terme.

(Pour les achats à terme, une simple couverture de 1,500 francs pour 25 titres suffira). Il n'y a pas dans toute la cote une valeur aussi avantageuse, aussi sûre et d'une hausse plus certaine que l'action d'Orléans.

Les actions et les obligations du crédit foncier, sont très-recherchées et cette faveur de l'épargne est bien justifiée.

SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Librairie A. JOSSE, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES OEUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS
Par M. Léon AUBINEAU,
Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur D'ESPINEY.
Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12.
Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.
Très-beaux **CHEMINS DE CROIX ;** nombreux personnages en relief.
Envoi de photographies. — Prix modérés.
A. PARENTY, *Directeur.*

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, aubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.
Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les **CIGARES** de **GICQUEL**
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

MALADIES DE LA PEAU
Dartres, Eczémas, Psoriasis etc.
Guérison infaillible et radicale par les Pilules **anti-herpétiques** (codex medicamentarius) *sans hydrargire ni arsenic* du Dr LUIGI
Dans le cours de ce traitement dont la durée est en moyenne de 60 jours, on n'emploie ni pommade ni bain ; les seules Pilules suffisent. — Dépôt à la pharmacie FINANCE, 5, boul. Rochechouart à Paris. — *Prix de la boîte 5 fr. envoi franco Remise de 20 0/0 aux Communautés.*

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE
CONTRE
VIN DE VIANDE
Anémie Chlorose Epuisement Amaigrissement Dyspepsie
PARIS

IMPORTATION ANGLAISE D'ENGRAIS CHIMIQUES Fondée en 1840
PHOSPHO-GUANO ANGLAIS
ENGRAIS AZOTÉ
"THE LONDON MANURE COMPANY" de Londres
Acide phosphorique
GUANO DU PÉROU DISSOUS ET SUPERPHOSPHATES de toute RICHESSE.
MARCHISIO & GALLOT, 26, rue Cadet, PARIS
CONSIGNATAIRES POUR LA FRANCE

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop-Zed
à base balsamique
de **Codéine** et de **Tolu**
Contre Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.
Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

GWEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 32) AR ZADORN, 11 A EOST 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister..... 2 scoed.
Morbihan.....
Côtes-du-Nord..
Arrest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchon a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

A EL-

LIA a rear ar re em gav ar gazeten Feiz Breiz *gant-ho, d'he roi da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha d'ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus klaskant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 11 a viz eost 1883.

Da elektourien Scaër.

Setu c'houi galvet da voti adarre. Gant ar Republik, neuz distag dioc'h al labour-ze n'eo ket, evit doare, euz ar re gaera, pa weler an traou o vont falloc'h-falla e pep leac'h enn hor bro.

Ha kaout a ra d'e-hoc'h e c'hoarvesfe kement-se, Elektourien, ma c'houfe an holl n'eo roet d'ezho gant al lezen ar gwir ho deuz da voti, nemet hep-ken evit ma klaskint ho mad, mad ho bro ha mad ho relijion.

O tistaga mad ar relijion dioc'h an daou genta, mad an dud ha mad ho bro, ho c'haser war eun dro ho zri da goll.

Ar wirionez-ma a dleit da welet sklear awalc'h brema, Elektourien, rak an droug a rear hag a glasker da ober gwasoc'h-gwasa bemdez d'ar relijion, an droug-ze a zo brema, a-wel d'an holl, o vouga mad an dud hag o laza hor bro.

Elektourien, klèvit eun dra : pa ne c'hellit ket holl difenn ho kwir, hoc'h-unan, e piou e tleit lakaat ho fisianz, c'houi kristenien ha tud a skiant ? Da biou eo lakaat d'e-hoc'h ouspenn, evel eun dever, rei karg da viret ho tra, da zifenn ho mad hag ho feiz, ma na d-eo ket da gristenien, da dud leal hag eeun evel-d-hoc'h ?

An dra-ma a ioa red da lavaret, a-raok dont da gomz d'e-hoc'h euz an aotrou James de Kerjegu.

Setu ama war-lerc'h petra a lavare an aotrou-ze d'he Elektourien, ar 4 euz a viz gouere 1880 :

« VA C'HENVROIS KER,

« Ar maro zo deuet, pa sonjemp nebeuta, da lamet « diganeoc'h an den calounec a zalc'he ho plas er C'hon- « seil general, an Otrou Louis de KERJEGU, ma eontr « ken caret. Skoët eo bet epad ma voa, gant he oll ners « hag he oll vouizigez, o c'hourin evit difen ho kuiriou « caëra, evit souten caos ar relijion, hag caos an dud « divar ar meas.

« Eur c'holl bras eo evidomp oll : hag abalamour da-ze, « daoust d'ar c'hoan a zougan d'am eontr, e credan eo « ma dever mont en he leac'h da ober ar memes labour. « Evit-ze e c'houlennan diganeoc'h ho moueziou. « Bezet enhon ar fizians oc'h eus bet enhan a ed ar « vech.

« Ganet en he touez, ha bet test eus kement o deus « great ato va c'herent evit kreski oc'h eazamant hag « ho madou, me glasko ive an tu d'ober eveld'ho ha « da vale var ho roudou.

« Eveld'ho, ma roït din ho moueziou, me c'houlenno « ma vezo respetet ar relijion hag an dud a Ilis.

« Ma roït d'in ho moueziou, ne skuizin morse o « c'hourin evit ma c'hello an tadou a famill, herves ho « divis, rei d'ho bugale an descadurez kristen o deus hi « bet ho unan.

« Truez e cavan guelet brema stad al labourerien « douar. Rac-ze me lacaï ma foan evit ma vezo guelleat « ho c'hondision, hag scanveat ar c'hargou re bounner « so bet taolet varnho.

« Eb mar ebet, va c'henvrois ker, var an oll traou-ma « c'hui a sonj egizd'hon. Dre-ze e c'hedan gant fizians « ar votadec a vezo ganeoc'h d'ar sul pevar a vis gouere.

« JAMES DE KERJEGU. »

Evel-se e komze an aotrou James de Kerjegu, ha prezek gwelloc'h ne c'helle, rak kement a lavare euz he eontr hag euz he dad a ioa gwir hag anavezet mad gant an holl ha gan-e-hoc'h-c'houi, dreist-holl, Elektourien Scaër.

He dad, bete ma varvaz, a zifennaz kre ha nerzuz ho kwiriou-c'houi holl, labourerien douar, hag ivez, e penn pep gwir-all, gwir ar relijion.

War gement-se eo e lakeaz he vap he fisianz, evit kredi dont da c'houlenn ho mouesiou digan-e-hoc'h, o c'houzout er-vad e voac'h tud anaoudek, ha ne drojac'h ket keïn da vap eun den euz ar re wella hag euz ar re c'hwisieka a ioa, pa lavare ar map-se e raje penn-da-benn, hag hervez he c'halloud, evel en doa great he dad enn he raok, pa skrife, enn eur ger, e vije map he dad.

An aotrou Francis de Kerjegu a varvaz an 18 euz a viz c'houevreur 1882, ha c'houi, Elektourien, tud a feiz hag a galoun, a roaz d'he vap, an aotrou James de Kerjegu, ar 16 euz a viz ebrel euz ar memes bloaz, 1188 mouez, war 1206 ma'z oac'h da voti, da lavaret eo, kazi ho moueziou holl.

Brema, elektourien, eo d'e-hoc'h gwelet ha map he dad eo choumet an aotrou James de Kerjegu.

C'houi, Elektourien, ho poa dalc'het d'ezhan abalamour d'he dad ; hag hen, bet ho mouesiou, ne zale ket da dreï keïn d'e-hoc'h, evit mont a-du gant enebourien touet he eontr hag he dad.

Hag enn doare-ze eo ec'h entente an aotrou James de Kerjegu *ober an dever sakr da genderc'hel an oberou a ioa bet great enn he famill a-rumm da-rumm, da heulia bepred skoueriou he eontr hag he dad, ha da gerzet dre*

an hent torret eaz d'ezhan gant-ho ?

Allaz ! ma c'hellfe brema he eontr hag he dad sevel euz ho besiou ien evit dont da brezeg out-han, gant pegement a nerz, gant pegement a zroug enn-ho ne rafenthi ket a vez dirag ar bed d'ho niz ha d'ho map *evit beza torret he c'her hag he le; evit beza choumet hep stourm kalounek da rei d'an tadou a famill ar gwir hag al liberte a dleont da gaout evit deski ha sevel ho bugale hervez ar relijion ; evit beza tromplet konfianz ar gerent, o ren hag o kas, dre he vot euz an* 18 *euz a viz ebrel* 1882, *eneou ho bugale d'an dud fallakr a zesk d'ezho ar gaou, n'euz Doue e-bed !*

Elektourien Scaër, kristenien oc'h, hag ho koustianz a gri ouz-hoc'h ne dleït ket, c'houi tud onest ha tadou a famill, rei hiviziken ho monesiou da eun den a zo distroet diwar he lavar hag he skrid, evit mont enn hoc'h enep, enep ho mad ha mad ho pugale, evit mont a-enep hon Doue.

Hoc'h enor evel ho tever, Elektourien, a zo brema sevel holl, evel unan, da zont gant ho paper da bellaat diouz-hoc'h an hini a zo mez ar Vretouned, dirag ar bed kristen.

Hon tadou koz a c'helle lavaret : biskoaz *Bretoun ne reaz trahizoun*. Elektourien katholik Scaër, ma ne c'hellit ket lavaret evel-d-ho, diskouezit e c'houzoc'h, evel ma tere, kas diouz-hoc'h eur reneat zo en em riklet enn ho touez.

Eur paotr saout, stard enn he feiz hag a zalc'h d'he c'her, a ve gwelloc'h kaut gweach d'e-hoc'h da gemeret, eget na ve an aotrou James de Kerjegu.

Eüruzamant ez euz re all. Eur c'hristen leal, anavezet hag estimet gan-e-hoc'h holl, eur Bretoun gwirion, a ielo enn hoc'h hano, mar hen hanvit, da zisplega baniel ar groaz, kouezet er funk euz a zaouarn dibalamour.

Ha bez' e c'hellfac'h marc'hata ?

Nann, nann, ne raï hini ac'hanoc'h ; mont a reot holl da voti evit an Aotrou SINQUIN, hag egile-all a choumo he-unan gant broudou he goustianz d'he grignat.

Kèlennou d'ar Vretouned a-raok mont da voti.

Ar re ac'hanoc'h, Bretouned, a lenn *Feiz-ha-Breiz*, ho deuz gwelet petra a zo bet lavaret aliez er gazeten-ze, diwar-benn *ar voti*, ha dreist-holl d'ar 7 ha d'ar 14 euz a viz gouere divèza.

Kaer a zo bet displega meur a wirionez evit alia an dud da ober mad, ez euz chomet c'hoas meur a wirionez-all da lavaret d'ezho. Ho dastum a vezo great ama, gwella ma vezo gellet dira-z-ho, evit ma welint ez eo evit ho mad ho c'helenner da vont holl da ober ho dever;evit ma hanvint kristenien evel-d-ho da veza konseillerien jeneral ha konseillerien an arrondissamant.

An daou gonseil-ze ne d-int great ha savet, nemet evit ma teuio anezho vad d'an holl, vad ha ne d-a da goll morse, pa ves tud a skiant hag a relijion o vèra an traou enn-ho. Er c'hontrol a c'hoarvez atao, eno evel e pep-leac'h-all, gant republikanet difeiz ha digoustianz. Ar re-ma, pa vez brasoc'h ho niver, ne reont eno nemet drouk d'ar bobl muia ma c'hellont, evel a reont e diou gampr Paris.

Ar voti enn amzer-ma a zo eun dever a goustianz da ober, dever ha ne vez great er gear o choum hep mont war-dro voti e-bed. Pa gomzer ama eur a goustianz, e komzer oc'h ar gristenien, rak republikaned, dre n'ho deus koustianz e-bed e ne tra, ne c'hellont ket beza lakeat e renk ar gristenien.

Koustianz ar republikaned a zo bet, a zo hag a vezo atao sevel, dre c'hevier stank ha diwar gein ar bobl-bugel, o c'hlaouri hag o vervel gant naoun, er c'hargou huel, evit gellout ac'hanozout ha paka an enoriou hag an arc'hant.

Eur weach ma vezont pignet er c'hargou huelze, ar republikaned a laka eo dioc'h-tu ho dever treï ar vad a zo bet great d'ezho gant ar bobl, da ober poan d'ezhan ha d'he feis kristen, e pep tra ma c'hellont.Neuze,e labour ho spered da glask tu gwella hag easa ha berra da vac'ha ha da wall gas ar gristenien, ar veleïen, ar vènec'h, ar rentjiuzed, ar frèred, ar seurezed euz a beb urz, hag ar re holl a ziskouez, dre ho buez, ho deuz karantez oc'h ar re baour, oc'h ar re zilèzet, oc'h ar re glanv, oc'h ar vugale, oc'h ar bobl paour enn eur ger.

Kaout kasouni oc'h Doue, oc'h ar feis katholik hag oc'h kement kristen a zalc'h d'ezho, setu eno Bretouned, e pe leac'h hag e petra ema koustianz ar republikaned. Ne vent ket republikaned vad, nez beza frammansouned, da lavaret eo, ma n'int en em werzet d'an diaoul evit beza eüruz er bed. Ha kristenien eo ar re-ze ne reont forz euz ho ene hag evel ar chatal ne zonjont nemet enn ho c'hort. Gant ma c'hellint peuri eaz ha dibri trankil ha diboan ho brouskoun, ne droïnt morse spered na lagad war zu an nev. Daoust da betra ? Doue d'ezho n'eo netra e-bed, — endra vezont iac'h.

Goude ar pez a zo lavaret ama a-raok diwar benn ar republikaned, traou hag a c'hoar mad an holl petra int brema, piou ne ve souezet o welet kristenien leun a feiz hag a zoujanz Doue, kristenien hag a ziskoues kaout koustians e kement tra all a reont, hag evelato a ia da voti a-enep ho mad ho-unan evit ar republikaned;pe a choum hep voti evit lezel evel-se ar republikaned da veza treac'h ?

E gwirionez, leac'h a zo da veza souezet gant ar gristenien-ze, n'emaint ket hep gwelet, hini anezho, eo ar republikaned ar re greva, e pep tra hag e pep leac'h,war ar fallagriez hag ar gevier,hag ivez ar re zic'hwisieka pe azena a zo, e kement labour vad a ve da ober a hent-all.

Dioc'h kement a dremen dre ar vro hag a d-eu a-berz ar republikaned, eo sklear ne lavarer ket a c'hevier ama. Gwelet e vezo marteze sklearoc'h c'hoaz divezatoc'h.

Fallagriez ha gevier eo buez ha boed ar republikaned.

Pa vezo keal da voti, neuze mar kirit selaou ar republikaned a ielo d'ho kaout d'ho flcura, da baea banneou d'e-hoc'h ; neuze ma lennit ho c'hazetennou leun-c'haou, ho c'hlèvot o lavaret hag oc'h

bann a-boues-penn,hueloc'h evit ar re-all, ez int relijion, ez int kristenien hag e varvint kris-ien.

re a zo gwir gristenien ne reont ket kementdrouz, evit rei da anaout eun dra hag a zo ezet gant an holl, dre gement a reont. Ne komzou gevier, labour ar vuez eo a ziskouez a zo kristen dioc'h ne d-eo ket. War gementgwelomp petra eo labour ar republikaned-ze var ho deuz relijion.

Dre ma karont kalz ar relijion marvad eo e kant kuit ar relijiuzed euz ho ziez ; ar veleïen hag seurezed euz a ospitaliou ar re glanv hag euz arme; ar frèred hag ar seurezed euz ar skoliou re-ze holl ha re-all c'hoaz a zo miguouned gwelar re baour. Kristenien int ar republikaned a oulen mouesiou ar bobl, hag a zo o rei skor ar re a vir na ve desket katekiz e-bed er skol ar vugale hag, enn he leac'h, a laka etre ho daarn, evit ho daoni, levriou koundaonet gant an iz.

Anez lavaret ar gevier anat-ze, n'ho defe mouez enn-kristen e-bed ; mez gant-ho e c'hellont paka ouez ar re zod, kalz stankoc'h evit ar re fur. nt gwelet pe gristenien pe vleïzi eo ar republianed a gomz ker brao euz ar relijion ouz-hoc'h it kaout ha mouez, Bretouned, lavarit d'ezho e oc'h evit ho, gant ma sinint war baper e raïnt enn-da-benn kement a c'hourc'hemen Doue hag Iliz, ar Pap, an Eskibien hag ar veleïen.

Neuze e welot dioc'h-tu ar republikaned,pa glèint traou ar seurt-se gane-hoc'h, oc'h ober arwesiou marmousien ha iesou diaoulou enn dour inniget ; neuze, e welot pe seurt kristenien groz o ar re-ze a zo bet enkleo Gambetta, o krial war he lerc'h *eo an Ilis katholik a zo da ziskar da genta, dre m'ema a-eneb ar revolusion.*

Kristenien a c'hinou hep-ken, buez fall ar republikaned a ziskoues sklear d'an holl n'int nemet ud difeiz ha treïtour.

Klèvit, Bretouned, petra zo c'hoaz : kristenien oc'h a-raok pep tra. Evelato, evid-hoc'h da veza kristenien ha da gaout ho feiz da zifenn da genta, hoc'h euz da zifenn ivez ho ialc'h pe hoc'h arc'hant, ha muioc'h breman eget biskoaz, rak nemaoc'h ket hep gouzout, ne labour ar republikaned nemet evit lenna dre fors ho kwenneïen euz ho kodellou.

E neb amzer, biskoaz n'eo bet an taillou ker pounner war ar bobl, na biskoaz hor bro Frans ker paour, o veza ma'z eo goroet ha sunet kement vad e devoa gant ar republikaned. An artizaned er c'heriou braz a rank choum hep labourat,o veza ne c'hounezont ket peadra da veva,hi hag ho zud, ha pa en em lasfent gant ho labour a zo ar profit d'ar re all. Ar Zaozoun, an Amerikaned, ar Brusianed a ziroll war hor bro gant ho ed ha gant ho marc'hadourez a bep seurt, hep prena netra digan-e-omp, koulz lavaret. Enn doare-ze,al labourerien douar,dre n'int mui evit gwerza ho ed, a rank aliez choum hep paea mistri ho c'houmanantchou. A-zalek ar c'henta euz a viz genver, betek ar c'henta euz a viz even er bloaz-ma, hor bro e deuz paet d'an dud estren talvoudègez daou viliard a arc'hant,ha ne deuz bet digant-ho nemet eur miliard hanter. Ar pez a ziskouez hor beuz kollet pemp kant milion e pemp miz hep-ken, da lavaret eo, kant milion bep miz.

Ac'hanta ! Bretouned, lavarit mar gouzoc'h perak ez a brema an traou ker fall ? Ne ket diez gouzout perak, dre na rank ket an dud estren-ze paea koulz lavaret netra evit gwerza ho marc'hadourez enn hor bro, e deuz hanvet republikaned da lakaat ar gwiriou da grevi an artizaned euz a gear hag al labourerien diwar ar meaz.

Ar republikaned ho deuz lavaret kant ha kant gweach e vije ar republik eur c'houarnamant a urz hag a beoc'h, eur c'houarnamant hag a lakaje an holl eüruz hag enoret, gouarnamant an egalite hag ar fraternite, gouarnamant hag a espernje arc'hant ar bobl.

Brema ar bobl a dle digèri he zaoulagad ha gwelet n'ho deuz lavaret ar republikaned nemet gevier penn-da-benn.

Ar republik, gouarnamant a urz hag a beoc'h ! — Biskoaz n'euz bet kement a zizurz hag a vrezel e-touez an dud,evel a zo brema er c'heriou ha war ar meaz. Ar vugale, dre ar skoliou laïk. a zesk a bep seurt fallagriez, a zo dizent oc'h ho c'herent, kriz oc'h ar re zempl ha dinerz, ha digaloun e kever Doue ha pep mad. E pep parrez, e pep kommun brema an dud a zo rannet e diou gevren pe loden : ar re vad hag ar re fall ; hag etre-z-ho, ar gasouni hag ar brezel a ia war-gresk bemdez.

Ar pez a lavarer ama ne d-eo ket gaou, rak an holl en em glemm hag an holl ho deus poan ; ar re vad muioc'h evit den, gant ar re fall ha fallakr.

Ma n'eus ket a beoc'h er vro,ha peoc'h a zo enn tu bennag-all er meaz euz ar vro ? Biskoaz n'euz bet muioc'h a vrezellou : brezel e Madagaskar,brezel er C'hongo, brezel enn Tonkin, brezel oc'h ar Chin ha marteze oc'h ar Zaoz.

Hag an traou-ze eo ho doa lavaret ar republikaned a rojent d'e-omp ? gevièr ha gevier atao.

Evit ober ar brezellou-ze e vezo red kaout milionou war milionou, e vezo red kaout martoloded ha soudarded ; soudarded ha martoloded, hor bugale, a ielo da ober brezel e pep korn pella euz an bed ; eno e varvint gant ar c'hlenvejou, ma na varvont ket gant armou an enebourien. Ia, red eo hen anzao, ar braz anezho ne zistroïnt ken, dre ma rankint mervel pell dioc'h ho bro, ha gwasa-zo hep sikour e-bed digant ar relijion, rak ar republikaned ne fell ket d'ezho e ve beleïen enn arme, nemet an nebeuta ma c'hellint.

E-peleac'h ema an eurusted hag an enor a dlie

dont digant gouarnamant ar Republik ?

An eurusted-ze a zo marteze e rivin an holl hag e rivin ar c'houarnamant, ne zaleo ket pell ken da ober *bankrout*, a lavar Ministr an arc'hant, Tirard he-unan. Piou a vezo kredet war an dra-ze, ma na greder ket hen-nez ?

Mad ! ma n'eus ket a eürusted nag a vadou, ez euz, enn ho leac'h, deut enor d'e-omp marteze?

Ia da ! enor eo marvad klèvet e rear goab euz hor bro Frans euz a eur penn d'ar penn all euz ar bed ? Ken disprizet eo hor bro hirio gant an holl dud a zo enn dro d'e-omp, evel ma'z eo disprizet gant Doue, a ra ar republikaned brezel d'ezhan noz-deiz, ken diskiant int.

Ma ve red d'e-omp kaout sikour, evel ma c'hellfe beza red pa zonjimp nebeuta, — ne gavfemp na rouantelez,na Republik e-bed da rei an dourn d'e-omp.

Ar republikaned ho deus lavaret ec'h espernje gouarnamant ar Republik arc'hant an taillou, evit ma vije skanvoc'h beac'h ar bobl ; hag e koutsje ho gouarnamant, eme-z-ho, an hanter nebeutoc'h evit gouarnamant ar Roueed hag an Impalaered..

Gwelomp, Bretouned, ha gwir eo enn dro-ma ar pez a lavar ar republikaned.

Ar wirionez dioc'h ar chifrou *offisiel*, merket gant pep gouarnamant a zo bet, eo e koust gouarnamant ar Republik d'ar Frans :

C'houeac'h gweach muioc'h evit gouarnamant *Loïs XVI;*

Peder gweach muioc'h evit gouarnamant *Napoleon I;*

Teir gweach muioc'h evit gouarnamant an daou Roue *Loïz XVIII* ha *Charles X ;*

Diou weach muioc'h evit gouarnamant *Loïz-Philip ;*

Eur weach muioc'h evit gouarnamant *Napoleon III.*

Dioc'h ar chifrou-ze a zo ker gwir ha ma'z eo sklear an deiz, Bretouned kristen, gwelit brema ha gouarnamant ar Republik a zo ar marc'hadmata ?

Petra ve da zonjal, goude klèvet kement a zo araok, nemet evel atao, eo gaou ar pez ho deuz lavaret ar republikaned d'ar bobl, kent ma'z oant ar vistri,ha goude bete vrema. Kement vad a ioa enn ho raok a zo bet, e berr amzer, kaset gant-ho da fall; ha ne choum nemet eun dra brema evit saveteï ar vro hag ar relijion. Eun dra eo hag a ve eaz da ober, ma karfe ar gristenien a zo galvet da voti mont holl, evel unan, a-enep an holl republikaned, teodou aëred ne zigor ho ginaou, nemet da flemma gant ho gevier hag ho fallagriez.

Mar kirit ober evel a lavarer d'e-hoc'h, Bretouned, e tiskouezot e karit ho pro hag ho relijion, hag ec'h en em garit hoc'h unan. Evel-se eo d'e-hoc'h diskouez ez oc'h kristenien, tud a skiant tud fur, tud hag a anavez ho dever ha n'ema ket enn aoun evit ober kement a verk d'ezho c'houstianz, eeun ha leal.

Mar fell d'e-hoc'h, enn enep, ober kountrôl d'a pez a lennit ama, Bretouned, den e-bed ne vi ouz-hoc'h. Mez, goude a-vad, mar kouez var-n-hoc eur beac'h pounner a walc'h evit ho flastra dindan han, arabad e vezo d'e-hoc'h dont da glemm, rak n'euz par d'an amzer ha da Zoue evit paea d'an den gobr he labour ; her gwelit a dleit dre gement a c'hoarvez.

Kelennet ama hervez ar wirionez, ho tever,Bretouned, a zo gwelet, brema ha bep tro voti a vez e pe-leac'h hag e pe-du ema ho mad, mad ho pro ha mad ar feis kristen.

Herri V a vezo pare,
Hag hep kuiz a zale,
Dre ioul Doue,
A vo Roue.

Providanz an Aotrou Doue a zo braz evel-d-han Kaer a ve nac'h, Doue a fell d'ezhan savetei hor bro. An dra-ze a weler e klenved Herri V, a grena hag a wella,dre ma kresk ar pedennou evit-han dre ma tro kalounou an dud d'he garet.

Ma karit ar Roue hag e rit, Bretouned kristen, pedit stard, pedit atao evit-han ha klèvit penaoz eo bet gwelleat da genta, pa lavare an holl e voa to c'hor braz hag ez edo o vont da vervel.

Eur zant a zo enn Itali, eur bèleg hag en deuz maget, savet, desket ha kelennet ouspenn marteze daou c'hant mil bugel paour ha dilèzet.

Bet galvet gant Herri V,klanv-braz, da vont d'he welet da Frohsdorf, an den santel ne falvezaz ket d'ezhan kuitaat he vugale, ken na d-euaz d'he get c'hat ar c'hont du Bourg, a-berz ar c'hlanvour Roue.

An dra-ma a en em gave war-dro an drizek euz a viz gouere. Ar c'hont du Bourg hag ar bèlek santel a ia enn hent ; hag epad diou nosvez dioc'h-tu heb ehana e nep leac'h, ez ejont war-zu Frohsdorf. Dre ma tostaent, e klèvent e voa fall ar Roue. Darn zo-ken a lavare e voa maro.

D'ar 15 euz a viz gouere, gouel Sant Herri, ec'h en em gavjont e Frohsdorf mintin-mad. Ar bèleg a redaz rak-tal da wele ar Roue,hen digemeraz gant eun deneridigez vraz.

Ne ket medisin, ar bèlek santel a gomzer anezhan ama. Evelato, pa wel eun den klanv, e c'hoar koulz ha medisin e-bed, pe ez ema ar maro gant-han, pe n'ema ket. Pa en devoe sellet mad oc'h ar Roue, e lavaraz ar c'homzou-ma euz an aviel : *infirmitas hæc non est ad mortem*, ar c'hlenved-ma ne ket klenved ar maro eo.

O klèvet ar c'homzou-ze, Herri V a deuaz evel eur vuez-nèvez enn he c'hwazied. Neuze ar bèlek

raz d'ezhan pedi a-galoun Itroun-Varia Wirzo a zo hanvet Sivez ilvidigez ar re glanv : *infirmorum*, evit ma c'hellje rei he bennoz han. Goude rei bennoz ar Werc'hez d'ar Roue, èlek a ieaz da lavaret an oferen. A-veac'h ma echu, ma voe galvet da gaout ar Roue, a lavaezhan en doa bet eun nerz vraz euz a venar Werc'hez, hag her pede d'he rei d'ezhan avel a zo lavaret, enn deis-se edo gouel Santhano ar Roue, ha bez' e c'heller kredi eo c'hras ar Werc'hez vinniget, pe dre gomzou ar bèlek santel, e teuaz diwar-neuze eur fiks kre da Herri V e vije pare ; hag e gwirionez ket paouezet da wellaat a-baoue.

Ar bèlek-ma a choumaz daou zervez e Frohsdorf, a voe tenereat he galoun o welet feis kre ar oue, vertusiou ha karantez ar Rouanez.

Mar d-eo lakeat gant Providans Doue e c'helc'hoaz ober vad d'ar Frans, a lavare Herri d'ezne dèc'hin ket dirak ar boan ; mes, mar fell zhan va gervel euz ar bed-ma, e varvin a-galoun, hervez he volontez. »

Enn eur guitaat ar Roue,ar bèlek santel a lavaz d'ezhan kaout fisianz e vije pare, hag e tlie, euze, dont da Durin da drugarekaat Itroun-Varia-Zikour, ha da welet ti-bedi Sant-Fransez-a-Eno, a voa pedet, hag e vije pedet evithan gant eun niver braz a vugale iaouank. Peden ar re zinamm, kreva peden a zo.

Ar Roue a lavaraz ez aje, ha mont a raïo, rak gwellaat ha krevaat a ra bemdez, ha ne ket marvad dre louzeïer pe remejou ar vedisined hep-ken e ra, mes muioc'h dre ar pedennou a lavarer evit-han e kement bro gristen a zo er bed.

Bretouned kristen, tud a feiz, pedit, pedit atao evit ar Roue !

Evel a vezo lavaret d'e-hoc'h ama divezatoc'h,Bretouned, ma c'houfe holl dud hor bro peger mad eo Herri V oc'h ar re baour, ankèniet ha dilèzet ; pegement eo bet karet e kement bro m'eo bet gant an artizaned, al labourerien hag ar re zeuzeudik; ma c'houfe dreist-holl an dud eo hen-nez ar Prins a zo bet dalc'het beo beteg-hen gant Doue, — Piou brema ne wel an dra-ze enn he gfenved ? — evit savetei hor bro hag ar broïou all zo-ken ivez; evit sevel ar relijion diskaret er bed gant ar frammansouned milliget; ia, e gwirionez, ma c'houfe an dud petra dalv d'e-omp kaout, enn hon amzer ker fall, eun den mad evel-d-han da veza lakeat e penn hor bro, kenta bro euz ar bed, diskennet brema er renk divèza gant ar republikaned ; ma c'houfe an dud an traou-ze holl, neuze, nemet tud diskiant, mad da veza kraouiet gant ar chatal e vent, neuze, ne vent ket pell evit banna diwar ho zro kement penn republikan a deufe da c'houlenn ho mouesiou digant-ho.

Mar d-oc'h tud fur, Bretouned, ho mouesiou a dle beza hep-ken da dud ar Roue, d'ar re-ze a zo tud gwisiek, tud a galoun, tud a skiant, tud a feiz hag a relijion.

O klask tud da zifenn ho mad er meaz euz ar re-ze,c'houi hag an holl a zo bet faziet beteg hen. Her gwelet mad a dleit brema; ha fazia a reot atao, endra ma kerzot dre an hentchou treuz-ze, leun a doullou hag a vein, mad hep-ken da derri gouzoug ar re zall. Komprenit, Bretouned, digorit ho spered !

Kentel d'an tadou ha d'ar mammou, d'ar vèred ha d'ar gouseillerien.

Lenn a rear er gazeten c'hallek *Ralliement* euz a Vontauban :

« An aotrou Gamel, persoun Espanel, a zo nèvez-lamet he bae digant-han gant gouarnamant ar Republik, hag an dra-ze war flatèrez Contios, mestr-skol ar barres-se.

An tadou hag ar mammou euz a Espanel, pa glevjont hano *euz a gondaonasion ar manuelou fall gant an Index*, a bedas Contios da denna al levriou-ze euz a zaouarn ho bugale. Ar foet-lost a lavaras kre, e feis ! n'ho zennje foultr-biken.

Ne rankas ket lavaret diou weach, rak dioc'h-tu ar gerent a zalc'haz ho bugale er gear gant-ho, hag ar mestr a choumaz he skol goullo.

Contios brema, amzer d'ezhan, hag o welet ne vije biken evit dont a-benn euz a gerent ar vugale a droaz he imor oc'h ar persoun.

An aotrou Gamel a rea skol latin da zaou vugel iaouank. Contios a c'houie an dra-ze, a skrifaz d'an aotrou Mourrayssé a-eneb he bersoun. An aotrou Mourrayssé, douget mad atao evit ar re fall, a c'hourdrouzaz hen he-unan, mar plij, an autrou Gamel da lakaat hen digas dre fors dirak *ar c'honseil akademik* evit beza koundaonet eno da eun amand.

An aotrou Gamel ne reaz ket muioc'h a van evit klèvet eur c'hi oc'h harzal ; enn he wir edo hag, evel a-raok, e reaz he skol latin.

Mad ! ar mestr-skol, evit doare, a zo bet treac'h d'he bersoun,dre gaout evit-han ar c'honseiller munisipal Mourrayssé. He-ma a zo bet selaouet gant ar c'houarnamant ne c'houlen ket gwell, enn amzer-ma, evit lamet ho faë digant ar veleïen.

Tadou ha mammou euz a Vreiz, deskit. dre ar skouer-ma, hevel oc'h hini Pluguffan, eo ho kwir tenna ho pugale euz ar skoliou a zo enn-ho levriou koundaonet gant an Iliz. Ha c'houi, mèred ha konseillerien, deskit ivez ober ho tever evel kristenien, ha difennit atao kerent ar vugale hag ho peleïen, e-leac'h ho zamall ha beza enn ho enep. An enor zo oc'h heul ar mad, an dizenor hag ar boan oc'h heul an drouk.

Enkleo euz a c'houel ar Republik e meur ar vro hag e Breiz.

Enn eur gazeten c'hallek, *L'Espérance de Perpignan*, ez euz hano euz a republikaned hag a zo bet koustet-ker gouel ar Republik divalo d'ezho.

Hep komz euz an arc'hant a zo bet kollet e goulaou, e garlanteziou, e tennou ; hep lavaret ger ebed euz ar mouniz a zo bet silet a-gil-dourn, dre atant ar gouel-se, e jakot darn euz ar republikaned onest, e kaver mad diskouez ama, ha pa na ve nemet evit skouer, petra zo bet c'hoarvezet e tri leac'h hep-ken, deiz gouel ar vuntrèrez-ze.

E Maury, ar mear Pons — hano tost da *Bons-Pilat* a ioa ive, a gonter, euz a Vro-C'hall,— a zo bet lazet gant eur *bomb*,epad ma lakea an tan warn-hi evit enori he Viganna. Mear Brouilla a zo bet distaget he zourn diout-han gant eur bomb-all ; eun adjoint en deus torret he vreac'h enn Estajel.

An hini kenta euz an tri a zo hanvet a-raok, ar mear Pons, goude beva evel eur republikan euz ar re wella, goude mervel, — enn despet d'ezhan — enn enor d'ar Republik, ar mear Pons a zo bet anterret *e sivil* pe, mar kaver gwelloc'h, evel eur c'hi, hep kroaz na bèlek, nemet ar Prefed, deut dre urz da gas he gorf d'an douar.

Mar d-eo bet lazet hen-nez gant eur bomb, arabad eo lavaret e ve deut ar maro d'ezhan a-berz Doue, rak evel frammansoun ma'z oa, ne anaveze Doue e-bed.

Koulskoude, klèvit ! D'ar *14* euz a viz gouere *1882*, ar mear Pons a reaz gouel ha lid braz evit badiziant *sivil* unan euz he vugale. Ha bloaz goude, deiz evit deiz, e varve he-unan enn eun taol, hep kaout war-n-han sin ar groaz en doa pelleat dioc'h tal he vugel.

Ar mear-ma en d-oa difennet na d-aje prosesion ar Zakramant, e Maury, er meaz euz an iliz; ha nebeud deisiou goude, daou euz he gerent a golle ho fenn hag ho skiant vad.

Darn a lavaro : an traou-ze a ioa skrifet enn he blaneden. Hag an dud a feiz a gredo eo barn ha justiz Doue eo, ha petra ve ken ?

Enn eur gommun euz a zepartamant an Nièvre, antronoz gouel ar Republik viltanz a zo o laza hor bro, goude beza gwalc'het hag asgwalc'het ho lanchen hag ho bouzellou, enn deiz a-raok, ken na horjellent dre an hentchou, evel kaniged maltourn war ho zreid, eur guchen republikaned, an adjoint enn ho fenn, ne gavjont netra enoraploc'h evit ar Republik eget pourmen eun azen gant pavillounou trikolor enn dro d'he ziouskouarn.

Fardet er c'his-se, ez ejont gant ho fevar-droadek da c'houlenn, evel da vorlarjez, bara digant he-ma, gwin digant hen-hont, evit gellout frikotal bete pell an noz, ha mont beteg an deiz da c'hounid ho c'herc'h dindan taoliou an ostaleriou.

Darn a lavar edo an adjoint o ren an azen, dann all, edo war dalier al loen ha krog enn he [illegible] oc'h ober arwesiou marmouz, evit lakaat an [illegible] da c'hoarzin.

Muioc'h a leac'h a ioa da ouela, o welet tud [illegible] toc'h evit ezen. An diotachou a ra ar republika[illegible] euz a vraz da vihan, deiz gouel al lazères-se, e ze ker mezuz, ma sao kaloun kement den a sk[illegible] a zo.

Euz a Frans, distroomp da Vreiz brema da [illegible] let gouel ar Republik enn Elliant.

D'ar *14* euz a viz gouere, ez euz bet great [illegible] Elliant eur gouel kaer d'ar Republik er bloaz-mo, war a lavarer.

Daou zervez a-raok, ar mear, gant he goliz[illegible] mestr-skol, a iea, ha re all gant-ho, da gestal e pep ostaleri, evit kaout arc'hant da brena pavillounou.

Eur skoed pe war-dro a c'helljont da baka. N'oa ket fall ar gest. Gant an arc'hant-ze, ar mear ha ar mestr-skol a ia da Gemper d'ar gwener, *13* euz a viz gouere. Meur a c'henaouek a voe souezet eno o welet an daou gefelek-ma, hirr ho bek ha soun war ho feuliou, o tont ho-unan da ober eur gèvrinn ne c'helle ket beza fisiet e den-all e-bed.

Dioc'h an noz, goude eun dervesiad-mad a dre gas hag a vone-monea, ar mear laouen-holl ha he fas sklerijennet, evel loar Landerne enn he c'hann, eñ em gave enn Elliant, o ren he-unan he *garr-ros* leun a bavillonou, hag enn ho zouez,evel daou labouz enn ho neiz, an aotrou mestr-skol hag an demezel mestres-skol laïk euz ar barrez.

Antronoz, deiz gouel ar Republik, ti-kear hag an ostaleriou ne welet mean na toul-kinid e-bed enn ho, ker goloet oant gant ar pavillonou trikolor. Mes siouaz ! ne welet den ivez ha ne glèvet kan e-bed.

Eo da ! gevier a lavaran, eur c'hoz biniaouer paët gant ar mear, a welet he-unan war ar blasen hag a glèvet o c'houeza enn he zac'h, ken na zia lane. Pa veze skuiz o vombardi, ec'h ehane hag o krie d'an enkleo e voa eur gouel-braz hag e vi redadek kezek pe ezen.

Etretant, mignouned Biganna a ioa o labourat enn ostaleriou ar bourg. Enn eur bompa, ne ket dilao-iod, enn enor d'ar Republik, e tizèc'hjont a benn an noz ken-aliez a voutaill, ma voe red mont da glask karr-roz ar mear evit ho c'has d'ho c'heriou, nemet unan anezho a voe kavet, antronoz vintin, kousket-mik etre daou vez, er wered.

He-ma divèza a ioa eat di, kredabl, da bedi evit he dud-koz a ioa maro gant ar vosen.

Ar Republik a zo eur vosen ivez, gwasoc'h c'hoaz evit ar genta-ze. Ar vosen, ma laz an dud, a gresk doujanz Doue e-touez ar re a choum enn he dia lerc'h ; e-leac'h ar Republik a laz ar feiz da genta an dud hag ho broïou goude.

[illegible]oc'h a zo klèvet lavaret, paotred ostaleriou [illegible]nt a ioa droug enn-ho antronoz gouel ar Re[illegible]lik, o veza m'ho doa bet, eme-z-ho, muioc'h a [illegible]evit a vad dioc'h ar gouel lous-se. Hanvet mad, [illegible]red ! gouel louz eo ha gouel al lousien, ken e [illegible]z, ken el leac'h all. Ar skoueriou a zo a-raok a [illegible]ouez n'eo tamm gaou a lavarer.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Troadec, kure e Plougar, zo hanvet [illegible]re e Lampaol-Guimiliau.

An aotrou Roux, kure e Guimaëc, zo hanvet [illegible]re e Plougar.

An aotrou Guermeur, kure e Roscanvel, zo hanvet kure e Guimaëc.

An aotrou Kerest, preceptour, zo hanvet kure e Roscanvel.

An aotrou Michel, bet persoun e Dineol ; an [illegible]trou Belbeoc'h, kure e Sant-Vougay hag an ao[illegible]ou Caraës, abad iaouank, zo nevez-maro.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Herve Becmeur. — Ia, d'ezho, Iann. Lakaat deski an ABC dre fors, gant komzou born diwarbenn reiz ar vuhez, lèzet digabestr hag enn he roll, setu ne c'houlennont ken. Peger fall ha peger reuzeudik-bennag e ve an den goude, ne reont forz ebed. Karoulle !

Laou an Heder. — War an dra-ze, Herve, e gheller lavaret ouspenn, ne glaskont nemet kas dre fors an den war-zu pep drouk ; muioc'h a fell dezho da ober eget an diaoul, ho mestr-skol.

Jerom Fur. — Gwir eo, Laou. Neb en deuz skiant ha daoulagad a dle gwelet sklear, evel a rit-hu, amezeïen, ne ket a-walc'h an deskadurez hep-ken, rak birviken ne viro oc'h an torfejou da vont bemdez war gresk, evel ma'z eont brema hag evel ma'z aint gwassoc'h c'hoaz gant lèzen-skol-nèvez Ferry, ma na stourm ha ma na harz out-hi an tadou hag ar mammou kristen, koustet pe gousto !

Lavaret a ran ouspenn : evit mad ho bugale, evit ho mad ho-unan, evit diskarg ha didamall ho c'houstianz, evit senti oc'h Doue hep kaout aoun rag an dud, an tadou hag ar mammou kristen euz a beb bro ne dleont ket choum da varc'hata evit tenna buan ha buan ho bugale euz ar skoliou laïk, rak ma choumont enn-ho, e tigresko bemdez feiz ho badisiant, e teskint a-bred blasfemi hano Doue ha kasaat ho c'herent ; mar choumont er skoliou laïkze, e kresko buan, evel raden, grisiou ho zèchoufall, ec'h en em roïnt martèze a-zeiz da-zeiz da heuilla ha da ober pep-droug ha pep-fallagriez ; e teuint a-bred, euz a vugale dibèc'h ha dinoaz ma'z int brema, da veza, siouaz ! kalz anezho marteze, an dorfetourien vrasa euz an amzer da zont.

Pebez glac'har, pebez rann-galoun e vezo neuze re-zivèzad d'an tadou ha d'ar mammou kristen a welo eat ho bugale da goll korf hag ene, dre veza choumet hep selaou an aliou mad ho doa bet, dre veza dalc'het ho bugale e skoliou ar re falla, evit netra a gave d'ezho, war zigarez dispign eur gwennek evit ho c'has, pa c'hellent, d'ar skoliou libr, skoliou ar frèred pe ar seurezed.

Herve Becmeur. — Goude ho klèvet, Jerom, me a gav d'in brema, eun den fur hag onest, eur c'hristen mad, ar paoura a zo ha pa na c'houfe ket eul lizeren a dalv ouspenn dek ha dek Ferry war gant ha kant Gambetta. Karoulle !

Jerom Fur. — Ar pez a lavarit, Herve, a zo kant gweach gwir ; diskouez a rit dre eno eo gwelloc'h d'ar gerent paour derc'hel ho bugale gant-ho er gear eget ho c'has d'ar skoliou laïk.

Brema, amezeïen, ez an da eun dra all.

Gouarnamant ar Republik, oc'h ober lèzen ar skol dre fors, en deuz diskouezet ne voa nemet pennou diskiant oc'h her ren.

An hini a ra eul lèzen, a dle gwelet a-raok ha choum a c'hello enn he zav, hag eur weach ma vez great gant-han, e tle choum heb he zerri he-unan da genta, evit na vezo digarez d'ar reou-all da ober evel-d-han.

Ne ket evelse a ra tud gouarnamant ar Republik.

Eur c'hoat braz a zo da derri, da lavaret eo, da ziskar ha da zisc'hrisienna ar gwez enn-han, evit ma vezo great douar labour anezhan.

Perc'hen ar c'hoat-se en deuz lakeat enn he benn, lavaret ha skrifet kaer ouspenn, e raje al labour bras-se, hep kaout, a-well d'an holl, nag arc'hant na tud a-walc'h evit ober an hanter, na zo-mui-ken an drederen euz he labour.

He gerent, he amezeïen ha kement hini ho deus klèvet anezhan o chaogat hag o vrabansat a c'hoarz holl goab d'ezhan, ha piou ne rafe ?

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, foultr-biskoaz war an douar n'euz bet ha ne vezo birviken eun tiek ken diod-all.

Jerom Fur. — Ne lavaran ket d'e-hoc'h e ve, Herve. Mad, ar c'houarnamant hirio a zo an tiek brabanser-ze ; n'en deuz na tud, na tiez, nag arc'hant a-walc'h evit ma vezo great hervez a laka he lèzen-skol dre fors.

D-eomp da welet er gazeten; hou-ma a ziskouez, dre chifrou sklear, e vank d'ar c'houarnamant, ouspenn ar vistri-skol a zo brema, 48,558 mestr pe vestres skol, a zo c'hoaz e skouarn ar c'had e menez Are.

Ar re-ze holl a vank d'an tiek paour, hep lakaat enn ho zouez ar frèred hag ar seurezed n'int ket anavezet gant al lèzen, hag a zo e penn ar skoliou libr.

Dioc'h ann tu-all, hervez ar gount a zo great mad, e vank c'hoaz d'ar c'houarnamant 76,968 ti-skol, normal hag-all da zèvel a-nèvez, da rapari pe da gempenn, saliou-azil ha mobilierou-skol da rapari pe da nèvezi, etc.

Andre Pencaer. — Penaoz, Jerom, e c'hello ar c'houarnamant sevel kemend-all a dies-skol, rapari ar re a zo fall ha kaout enn-ho ar mobilierou-skol a zo red ?

Jerom Fur. — Penaoz, Andre ? E fin ar skol evit netra, hoc'h euz e klèvet e voa a-vrema dispignet ouspenn tri-c'hant milion arc'hant gant al lèzen-skol-nèvez. Kit da c'houzout evit petra ? Ne lavarin ket d'e-hoc'h. Lavaret ez euz c'hoaz ez euz goulennet evit ar skoliou nèvez-ze tost da eur miliard (dek kant milion). Setu penaoz a rai gouarnamant ar Republik, en deus kresket spontuz an taillou war ar bobl a-nèvez-zo.

Er gazeten euz an daouzek a viz kerzu e lennen e voa an taillou, tri-bloaz a zo, euz a eiz lur hag hanter-kant dre benn ; ha brema, euz a gant seis lur (58-107 fr.) ; gwelit brema pe gemm a zo.

Herve Becmeur. — An dra-ze a ziskouez, Jerom e kouez an taillou war ar bobl paour, evel grizill e-kreiz ar goanv. Pa vezimp holl displuet mad ha goullonderet hor ialc'h, e vezimp kalz skanvoc'h da vont d'ar red da voti adarre, kenta tro a vezo, evit paotred ar Republik. Karoulle !

Hamon Corbel. — Marteze, Herve, ne vezo ket dall-poch an dud atao, evel ma'z int bet beteg-hen.

Jerom Fur. — Dre ar chifrou a-raok, e welit brema, amezeïen, e ranko lèzen-skol Ferry, ruzata c'hoaz eur pennad-mad war he farlochou, a-raok gallout bale sounn.

Diskouez a rankan ouspenn d'e-hoc'h e torr, da genta, gouarnamant ar Republik he-unan, hag a-benn he greizoun-kaer, lèzen-skol dre forz ar vugale, a fell d'ezhan e sentfe an holl out-hi.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Bulletin
de l'Association financière de France
SOCIÉTÉ ANONYME
au Capital de **1,200,000** francs
1, rue Grange-Batelière, 1, à Paris.

L'Association financière de France donnait certes un excellent conseil à ses lecteurs en les invitant à acheter avant tout des actions *du Chemin de fer d'Orléans*. On a monté de 1270 à 1820. Mais ce n'est qu'un petit commencement. Je viens de lire une brochure qui, au moyen de calculs irréfutables et de chiffres authentiques, établit que cette action vaut 2,500 francs. J'ai pris les rapports et contrôlé tous les chiffres, il n'y a pas d'exagération. La convention qui vient d'être signée entre l'Etat et la Compagnie fait un passé d'or à cette action. Il ne s'agit point ici d'évaluations plus ou moins fantaisistes, mais bien de rentes garanties par l'Etat et de revenus gagés par le plus magnifique Chemin de fer de l'Europe. Il n'existe pas une seule valeur à la cote qui soit avantageuse et aussi solide à beaucoup près.

Nous vous disons donc achetez de l'Orléans. Vous pouvez remplacer toutes vos valeurs par celle-là, jusqu'à ce que l'or soit arrivé à 1,500 fr.

Nous sommes à votre disposition pour acheter au comptant et à terme.

(Pour les achats à terme, il vous suffira de nous remettre une couverture de 1,200 fr. par 25 titres).

Les actions et obligations du Crédit foncier sont toujours très-recherchées.

PANORAMA DE LOURDES. — Tous les princes de l'église vont au Panorama et tous se retirent enthousiasmés de l'œuvre de M. Carrier-Belleuse. Lundi 23 et mardi 24 juillet dernier, LL. EE. Mgr Langénieux, archevêque de Reims, Mgr Berchiola, archevêque de Cagliari et S. G. Mgr Delannay, évêque d'Aire, accompagné de M. le comte de Combet de Luc, président de l'Hospitalité permanente de N. D. de Lourdes ont visité le Panorama. M. Jeannin, le Sous-Directeur, leur en a fait les honneurs, et ces Messieurs se sont retirés en adressant leurs félicitations pour l'artiste et leurs meilleurs souhaits à l'administration

Mardi, Mgr l'évêque de Brighton (Angleterre), est allé visiter le Panorama, accompagné des Pélerins du Canada. Ces Messieurs se sont retirés enchantés de l'accueil cordial qui leur a été fait.

SAINT-LAURENT.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LIRE les MYSTÈRES de la BOURSE
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 10 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

50 pour 100 de REVENU PAR AN

VIANDE QUINA PHOSPHATES
TONIQUE — CONTRE
Fortifiant énergique — Anémie
pour Vieillards — Chlorose
Convalescents — Epuisement
Femmes, Enfants — Amaigrissement
personnes délicates. — Dyspepsie
LYON — PARIS
VIII, rue Bourbon, 11 — RETNET, r. Guillon, 11

ASTHME
Oppression, Catarrhe,
Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de CICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

...AR GAZETEN, HED BLOAZ,
...Finister.....
...Morbihan.....
...ôtez-an-Nord..
...rest euz ar Frans : 7 lur.
...broiou all: evel gwir ar post.
} 2 scoed.

N'eus ken Mestr, ma ken Roue
nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset bliziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

AMEN.

KALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha d'ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus c'hant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 18 a viz eost 1883.

Kren-douar Enezen Ischia, enn Itali.

Enezen Ischia a zo tost d'ar gear a Naplèz, war-zu traon an Itali, dioc'h tu ar mor Mediterrane. Bez' e c'hell kaout c'houeac'h leo dro ; ha war-dro pemp mil war-n-ugent a dud a zo o choum enn-hi, ken er c'heriou, ken war ar meaz, hep kounta enn hanv an diavezidi a ia di, evel ma'z eont d'ar broïou-all, da glask ho flijadur hag, a-wechou, da gaout ho maro, evel a zo c'hoarvezet gant meur a hini eno.

D'ar zadorn da noz, 28 euz a viz gouere, war-dro nav heur-hanter, e voe klèvet, enn eun taol, eun trous spountuz, evel eun tenn min pe ganoll braz; hag er memez amzer an douar oc'h horjellat epad eur bevare euz eur vinuten, an tiez a zanz, a lamm hag a gouez-holl evel mézo enn ho foull war an dud, an darn-vuia anezho enn ho gweleou.

Ne c'heller ket gouzout ped den a zo paket dindan mogeriou an tiez ; lod a lavar tri mil den, lod-all pevar ha pemp mil. Eur gazeten zo hag a gas niver ar re a zo paket eno dindan ar vein, ar boultren hag an atrejou da eiz mil pe war-dro.

Nemet Doue, piou a c'houezo biken ped den a zo marvet, e ker berr-amzer, e kear Casamicciola hag er geriadennou-all diwar-dro ? Ouspenn seiz kant korf a zo bet anterret el leac'h ma c'hellet; n'eus ken a blas er gwerejou; hag eur gazeten a lavar ha pa ve eno dek mil den, ho defe re a labour evit besia ar c'horfou, a vrein dioc'h-tu gant an dommder, hag a ranker da c'holei gant raz, dre ma tenner ar vein diwar-n ho. Kear Casamicciola a zo great eur wered anezhi ; n'eo ken anat e pe leac'h edo ar ruïou enn-hi, ker berniet eo mein an tiez freuzet ha diskaret.

Kalz a dud a zo bet saveteat euz a douez ar vein; hag e skrifer ez euz marteze c'hoaz ouspenn tri-wac'h kant den beo, dare da vervel dindan an a-trejou, ma ne gaser ket buan a zikour d'ezho. Dre ma tizoloer ar c'horfou, a hanter-kant e plasou zo, e tilamm enn dro d'ezho mammou, gragez, priejou, tadou ha bugale, o klemm, oc'h hirvoudi hag o krial. Treuzi a ra ar galoun o klèvet hag o welet kemend-all a gaon, a c'hlac'har hag a zismant. Unan euz ar re a zo eat da welet enezen Ischia, goudé ar c'hren-douar, a lavar: « Bet oun en brezel hag e-kreiz an emgann ; klèvet em meuz klemmou ar re vac'haignet hag ar re a varve; gwelet em meuz an tan e Pariz epad brezel ar gommun ; kredi a rean beza gwelet an traou spountusa a c'hell c'hoarvezout er bed-ma gant an dud ; fazia kalz a rean, rak kement am moa gwelet bete neuze ne voa netra e-skoaz ar pez a zo ama dirak va daoulagad. Ar gear Casamicciola n'eo ken netra nemet, da welet a-bell, eur gompezen vein hag atrejou bern war-vern ; n'eus ket choumet eun ti enn he zav enn-hi. Unan euz ar re a zo bet en em zaveteat, dre virakl enn eur jardin, n'en deuz klèvet epad an noz, eme-z-han, nemet trouz an tiez hag ar mogeriou o koueza ; nemet kri-fors, gouelvan ha klemmou tud eur gear, diskaret a-bez, o c'houlen sikour dre zindan ar vein ho goloe ; eur c'hlemm hag eur c'hri spountuz a zave eno e pep leac'h euz a douez an dismant. Klask a reas tostaat oc'h an aot ; mez eun dra re-ziez oa, gant an toullou a ioa da dreuzi ha gant an aoun en doa ivez da beurlaza an dud dindan ar vein o tiruilla. Ama hag a-hont, a lavar, e welaz izili tud o loc'h dindan ho beac'h, a-raok mervel ; pelloc'h, eur vreac'h, eur c'har, eur skoaz, eur penn.

Épad an noz en doa klèvet ivez, dre greiz klemmou hag hirvoudou ar gear, mouez eur vamm baour o krial hep paouez : va bugale ! va bugale !

Da c'houlou-deiz e welaz ar vamm-ze enn he hiviz, war eun tamm torosen vein, oc'h hirvoudi a-tao he c'hlemm doaniuz : va bugale ! va bugale !

An den-ma, rannet he galoun gant an truez en doa oud ar vamm geas-se, ne c'houie penaoz konzoli he glac'har, pa zilamm enn eun taol, euz a-douez an atrejou, daou baotrik bihan war-zu ennhan. He-ma ho c'hemer etre he zivreac'h, hag ho c'has d'ho mamm. Oh ! emezhi, va bugale ! va bugale int. Saveteat ! saveteat !

Enn eur vont goude gant he hent, gwella ma c'helle, e wel o tont, euz a zindan ar vein, skoas torret eur c'hrek, hag eun dourn goloet a vizaouedou pe a c'hoalennou aour. Hou-ma a ioa harp oc'h he goaz, kuzet dindan ar vein hag a glèvet o lavaret : saveteït va grek ha list ac'hanoun ! Hon den a glaskaz tenna ar vein diwar ho zro ; mez a-greiz ma laboure, e tiruillaz dioc'h an tu-all eur pez bern mein d'ho golei.

Eun den-all a ioa war an aot, pa zigwezaz ar c'hren-douar da bilat tiez ar gear bern-war-vern. Sonjal a ra dioc'h-tu enn he c'hoar a zo paket eno, evel an holl. Mont a ra buan d'he c'hlask d'al leac'h ma krede ez edo : ruilla a ra mein ; toulla, furcha a ra epad teir heur, ha saveteï a reaz eunnek den. Labourat a ra atao enn eur c'hervel he c'hoar. A-benn eur pennad-mad e klèv he mouez. Neuze e lamm e-kreiz ar vein hag an atrejou hag e labour hep paouez, ken na gouez eur mean ha terri he c'har hag hen diskar semplet eno. Pa deuaz enn-han he-unan, e voa deiz hag he c'hoar a ioa maro.

Eun trede,hag en doa gellet en em zaveteï, a lavar e voa great tan war an aot da c'houlen sikour. Eno, eme-z-han, e voa enn-dro d'in tud koz, merc'hed ha bugale hanter-c'holoet hag enn noaz, koulz lavaret. Pelloc'h, merc'hed-all en ho hivizou a rede, kollet ho fenn gant-ho, e-touez ar vein hag ar boultren o krial, oc'h en em glemm hag o ouela. Goulenn a reant digant kement hini a en em gave gant-ho : Ha n'hoc'h eus-hu ket gwelet va goaz ? Ha n'hoc'h eus-hu ket gwelet va map ? E-touez ar re-man, eur c'hrek keaz, hanter-foll ha dispak he bleo hirr enn-dro d'he fenn, a gri hag a hirvoud : e pe-leac'h ema va goaz ? E pe-leac'h ema tad va bugale ? He gaout a fell d'in ; ha maro eo ? Roït hen d'in maro ; ha gant eur vouez truezuz hag estlammuz ne baoueze da grial : bez' e fell d'in he gaout !

Eun itroun-all euz a Roum en em strink da dreid eun den hag a lavar d'ezhan : saveteït, saveteït va bugale ! Nann, ne dleont ket mervel ; marteze e c'halvont ac'hanoun. Riou ho deuz ! Naoun ho deuz ! E pe-leac'h emaint-hi, Doue santel ? Saveteït anezho, hag e roïn d'e-hoc'h va ene !

Ar c'hlac'har, ar c'haon, ar spount a zo e pep leac'h.

Euz a bep korn euz an Itali ez euz eat tud ha soudarded, eskibien, beleïen ha seurezed da gas sikour d'ar re veo ha da vesia ar re varo.

Ar Roue hag he Vinistred a zo diredet ivez d welet an dismant. Petra c'hellont da ober ? zeg ha rei kaloun d'an holl da labourat. Est an dra-ze ho defe da ober ; gwelet a dleont hirr breac'h an Aotrou Doue.

N'eus ket gwall-bell an doureïer braz ho d beuzet tud a-leiz, diskaret tiez ha goloet kerio broïou a-bez er penn-huela euz an Itali ; ha ma, er penn d'an traon euz ar vro-ze,an tan galon an douar a zismant eun enezen gaer hag laz enn-hi,gant ar c'hren-douar,tud eur gear ha re-all a-leiz tro-war-dro.

Goude an daou-benn, e c'hellfe dont tro c'hreiz.

Nag a gelennou a laka ar maleuriou bras-se rak daoulagad an dud ! Ar bobl e kement bro enn Itali hag el leac'h-all, a rank paea, koulz varet atao evit torfejou ar re vraz, ne zigoront baot ho daoulagad da welet eo hi, da genta,a d ar gwalennou kastiz-se war an dud.

Ah ! frammansouned, c'houi a lavar ne d-eu Doue e-bed. Kit 'ta, neuze, kit buan da enezen Ischia da c'hoarzin ha da ober goab euz ar re ho deuz gellet dont beo, eno, euz a-douez mein ho ziez,diskaret war ho c'hein,buanoc'h eget n'her varer ama ! Kit 'ta, tud difeiz ha digaloun,da lavaret d'ar re-ze teurel ho foaniou bag ho glac'har dreist ho fenn ; da lavaret d'ezho ne d-eo an traon a c'hoarvez netra euz a-berz Doue, ha pa vezi maro, ez eo èchu pep tra.

C'houi a zo divac'haign, beo hag eüruz, ma deuz kaloun enn ho kreiz, frammansouned, kit d da rei sikour, da gas lod euz an arc'hant a zo n klet a-gil-dourn enn ho kodellou.

Klèvit mont di ! Daoust da betra ? An dra-ze zo mad d'ar veleïen, d'ar seurezed ha d'ar gristenien. Ar Pap a c'hell rei, d'an dud keis-se, dek pe ugent mil lur diwar aluzennou ar gristenach, diga set d'ezhan enn he brizoun. Ar Pap,oc'h ober evelse, ne ra nemet he zever.

Ia, ia, he zever a ra, hen ha kement kristen a feiz hag a galoun a zo; ha dever ar frammansouned,euz a beb bro hag euz a beb renk ma'z int, a zo derc'hel ho arc'hant laeret, ha pellaat dioc'h ar boan ho deus tennet war ar bobl.

Klèvit eun dra, tud difeiz. Goude an dour hag an tan, Doue en deuz, enn tu-bennag c'hoaz, klenvejou ha brezellou braz. Dont a raïo ho tro, marvad, da gaout ho lod anezho. Brao e kavit obet goab brema, mez eur mare a vezo ne dèc'hot ket euz a zindan dourn an Holl-C'halloudek. Ar mareze a dosta kaer brema. Kement a c'hoarvez a-bell a ziskouez e sao mor-Doue, hag e vezo hep dale dre ar bed eur reverzi vraz-all, reverzi skub-deliou an ifern.

Bretouned, bez e c'hellfet lavaret d'e-hoc'h ama kant ha kant tra-all diwar-benn kren-douar enezen

hia. Ma ve displeget penn-da-benn kement a unt ar c'heleïer euz an dismant spountuz a zo eno, e ve gellet ober meur a levr hag a lakafe, hini anezho, daëlou stank da redeg euz a zaoud ar gristenien.

Ar gristenien, Bretouned, a dle ouspenn ouela ho breudeur reuzeudik euz an Itali, kristenien ivez, kouezet dourn Doue war-n-ho.

Ar maleuriou-ze, ma n'int ket c'hoarvezet brema un hor bro, a c'hell hon tizout enn eur c'hiz-pe-all divezatoc'h. Trugarekaomp Doue eta da veza hon diouallet dioc'h drouk,ha roomp a-galoun unia ma c'hellimp, da zikour, enn Itali, diènez ar veo, da bedi evit ar re varo.

E-kever beza madelezus, arabad eo e c'hellfet lavaret e ve hevel ar gristenien oc'h ar frammansouned. D'ar re-ma eo eas kaout truez, — ha mar bo defe c'hoaz ! — pa na goust netra d'ezho. Ho c'haloun stag oc'h traou ar bed-ma,—n'euz d'ezho netra e-bed war he lerc'h, — ma rofent netra, ho defe aoun da zont,a-raok mervel,ker paour ha ma'z oant a-raok ar Republik.

Paour pe binvidik, sonjomp o rei hon aluzen e roomp da Zoue he-unan, a lakeomp evel-se da veza hon dleour. Doue, dleour an den, her lakaïo eüruz a zo gwelloc'h, eget beza pinvidik euz a draou a ia da goll.

Da fin ar bed, eme eur skrifanier a zo bèlek, ne vezo e pep leac'h, nemet evel a zo bet gant ar c'hren-douar enn enezen Ischia,

Eur ger c'hoaz, Bretouned :

Kaera ha truezusa tra am meuz gwelet, eme eur skrifanier-all a ioa eno, eo,dindan gwez fiez a-zeou d'in, daou zen koz, — grek hag ozac'h, — o vont da vervel, hag enn-dro d'ezho ho bugale hag ho bugale-vihan. Pelloc'h eun tamm, harp oc'h mein eur voger freuzet, eun den koz-all, he benn flastret, leun-c'hoad ha goloet a geillen ; a-zeou, tri zen-all gourvezet-toc'hor er boultren, o trei ho daoulagad hanter-varo war an hent ; hag e-kreiz an dud keis-se, eur belek koz enn he zav ha dizolo he benn, o rei d'ezho an absolven hag o lavaret pedennou an angouni.

An hini koz a ioa flastret he benn a lavaraz d'ar bèlek : « va zad, me a gofez va holl fec'hejou. »

Hag ar beleg,astennet he zaouarn war he benn, a respountas : « Kit e peoc'h, va mignoun, pardounet oc'h gant Doue !

Eno, frammansouned difeiz, ho pije bet tro da c'hoarzin goab adarre, ha ne kwir ? Diouallit na glevfac'h ket ar c'homzou a bardoun-ze war ho maro, — ha pa ho pefe c'hoant, neuze re-zivèzad !

A-raok ar maleuriou-braz a ziroll enn eun taol war eur bobl, e vez peur-vuia eur sinal-bennag, evit lakaat da dèc'het, pe d'en em brepari da vervel, ar re ho deuz c'hoaz enn tamm skiant ha feiz. — Maleur Ischia a zo sin ha skouer d'ar bed. —

Enn enezen Ischia ivez, pevar dervez a-raok, ez euz bet klèvet eun trouz braz dindan an douar; ha brema, re-zivèzad, e tamaller ar re genta euz an enezen-ze da veza kuzet oc'h ar bobl, ez oa an trous-se eur sin e vije kren-douar hep dale.

Perak n'eo ket bet embannet ar c'helou-ze neuze?

Evit miret na dèc'hje an dud euz a ziaveaz ar vro a ioa, a lavarer, ouspenn daou vil anezho ; ar pez a vije bet eur c'holl braz evit ar c'homerz.

Ha brema, petra zo gounezet ?

Kaon ha glac'har, ha koll ne vezo digollet biken.

Eur vestres-skol laïk, tener-meurbed.

Eur vestres-skol laïk euz a *Salles-de-Lavalette*, e deuz eur garantez vraz oc'h ar vugale a zo e skol gant-hi.

An dra-ze a ranker da ziskouez ama.

Diou blac'hik vihan euz a bemp pe c'houeac'h vloaz, a voe paket gant ar vestrez-ma *o parlant* an eil oc'h e-ben. Evit miret na rajent ken, ar vestrez a gemeraz eur pennad neud kanab hag a stagas gant-han an diou blac'hik, an eil oc'h e-ben diwar-bouez ho zeod. Enn doare-ze, an diou verc'hik paour-ma,an eil dirag e-ben, ne c'hellent na loc'h na flach, hep kaout eur boan euz ar re vrasa.

Ar boan a c'houzanvent ho lakea da ouela ha da skuilla daelou stank. Oc'h ho gwelet, ar vestrez a c'hoarze gwalc'h he c'haloun.

Mez,o kaout n'edo ket an neuden ganab stard a-walc'h enn dro da deodou an diou blac'hik, houma, ar vestrez a lavarer atao, a gemeraz ar boan *d'he starda muioc'h, hag er memez amzer d'he berraat.* Na perak ne doa ket toullet teod an diou blac'hik? A-benn eur pennad-mad goude, pa gavaz ar vestres tener e voa bet padet pell a-walc'h kastiz an diou blac'hik, e lavaraz d'ezho treuzi ar c'hlas evit dont da c'houlenn pardoun. Senti a rejont, mes pep kammad a reant, ho doa kement a boan ma krient, eun truez ho c'hlèvet !. Ar vestrez a-vad ne baoueze da c'hoarzin.

Abaoue,unan euz an diou verc'hik-se a zo chomet klanv er gear.

Ma vije great kemend-all ha kant gweach nebeutoc'h gant eur seur-bennag da eur c'hrouadur, ne vije ket bet pell evit beza torret, ha marteze kaset d'an toull. Da hou-ma, a-vad, ar vestres-skol laïk-ma, ne vezo great netra. Er c'hountrol eo marvad, meulet e vezo, ha ma ve re a glemm enn he eneb, e c'hellfe beza kaset el leac'h-all, evit kaout kresk war he faë.

Kerent ar vugale a zo brema gwall-dretet evelse, kignet ha blonset ho c'hroc'hen gant mistri pe vestrezed-skol laïk, ar gerent-se a dlefe mont da gaout ar vistri da ober d'ezho evel ho deuz great d'ar vugale. N'euz netra gwelloc'h : *Dioc'h a ri, a gavi; pe lagad evit lagad.* An dra-ma ne ket kris-

ten tamm e-bed, mez leal eo enn amzer ma c'hell ar vistri hag ar vestrezed-skol laïk blounsa,kignat, muntra ar vugale, hep n'ho deuz ken gastiz nemet meuleudi gouarnamant ar Republik, ha kresk war ho faë evit an droug a reont.

KRISTENIEN A GERNE.

Var don *ar re Unanet* (Barzaz-Breiz.)

DISKAN :

Kristenien vad a Gerne, bugale Breiz-Izel,
Tud nerzuz ha kalonek, dalc'homp mad d'hon banniel,
Banniel ar feiz hag ar vro, banniel hon zadou koz ;
Ha 'vel-d-he, ni iel bepred gant hent ar baradoz.

Stravill zo barz enn amzer, krozal spontuz ra 'r mor,
An avel a zo ter-foll, an oabl ru-tan digor,
An den dizoue lavar : « mervel renko ar fe,
Mervel a renko dre-oll betek hano Doue. »

Oll drouk sperejou 'n ifern, ar gounnar tre ho dent,
Zo dirollet war ar bed, 'vel eur barrad gorvent ;
Kas e ra gant-ho gwelet kroas santel hon Zalver,
Mall eo gant-ho he diskar e pep lec'h m'hec'h c'haver.

Kas e ra gant-ho, dreist-oll, he gwelet war hon tâl,
War dâl ar gristenien vad, war dâl an dud leal ;
An tân zo enn ho c'halon, birvi a ra ho goad,
Gant kounnar-ru e iudont, evel bleizi er c'hoat.

Ar bed a zo penn-dallet, monet a ra da goll,
Kalz a gristenien, siouaz ! zo difeiz ha diroll ;
Ha betek enn Breiz zo-ken e ve kavet tud fall ;
Breiz koulskoude zo brudet mamm-bro an dud leal.

N'euz ket c'hoaz gwall-bell-amzer, hon euz klèvet laret,
E krogaz an arraden enn hon bro glac'haret ;
Pedit Doue, bugale, lare d'imp hon mammou,
Na gerzo ket 'n ho kever heveleb amzeriou.

Siouaz ! siouaz ! kristenien, krena ra ma c'halon,
Traou iskiz ha diskempenn e velan dira-z-on ;
Evel hou zud koz gwechall, ni welo marteze
Teul d'an traou an ilizou, diskar tier Doue.

Marteze ni a welo, o tonet war hec'h c'hiz,
An amzer griz ha diboell, n'halle den, enn nep kiz,
Pedi Doue enn ilizou nag e lec'h-all zo-ken,
Nemet er c'hoajou d'an noz, kreiz an denvalijen.

Nag anken e oa neuze ebarz enn Breiz-Izel !
Aliez epad an noziou, pa c'houibane 'n avel,
E vije klèvet klemmou, vel klemmou re varo
O ouela barz er garnel rak gwall-euriou ar vro.

D'ar mare-ze koulskoude, daoust d'an oll ankeniou,
Hon zud koz chomaz bepred stag euz ho c'hredennou ;
N'eur zellat trezek an nev, n'ho zao e harp ar Groaz,
Kent evit dianzav ho feiz, kalz anhe a varvaz.

O merzerien benniget, pedit Doue evid-omp!
War var da goll hon ine, us d'ar poull e kerzomp ;
Sent ha sentezed hon bro, pedit 'vid-omp ive,
M'az imp gan hoc'h d'an nevou da ganveuli Doue.

Dreist-oll sant patron Kerne, Kaourantin benniget,
Deut da ziwall ac'hanomp, d'euz falz an drouk-sperejou,
Ha p'hoc'h euz hâdet n' hon touez ieoten ar feiz winoù,
Kendalc'hit-hi da greski ebarz kreiz hon c'halon.

BRAN-AR-RUN.

AR GAMPR AZOR.

Tud a zo hag a gred pa gomzer d'ezho a-eneb ar republikaned, eo dre gasouni eo e rear ; ha, dre ze, war ho meno, ne c'hell ket beza gwir kement a lavar ar gristenien euz ar republikaned-ze.

Neb a zo war ar greden-ze a fazi. Ar gristenien n'ho deuz, e gwirionez, droug e-bed oc'h ar republikaned evel tud. Ar gasouni ho deuz a zo oc'h ho zèchou direiz hag oc'h an droug a reont, dre-ze ho, d'ar bobl ha d'he feis kristen.

Fazia c'hoaz a ra ar re a gred e lavar gevier an gristenien diwar-benn ar republikaned, enn em damall d'ezho kement droug a c'hoarvez enn hon amzer. An dra-ma, nemet dall e vet, a zo brema re-sklear d'an holl da welet. Ouspenn-zo, war gement-se ar gristenien n'ho deuz biskoaz lavaret euz ar republikaned kement a zroug hag a rebechont etre-z-ho ho-unan, an eil rumm anezho d'ar re-all euz ho c'henseurted.

Ne vezo ket diez diskouez n'eo gaou tamm e-bed ar pez a lavarer ama. Klèvit war gement-se, Bretouned, penaoz ec'h en em damall ar republikaned etre-z-ho ; penaoz e tiskouezont ez int tud disterr, tud ne c'houzont ober netra vad, nemet, pa gavont apoe, skrabat traou d'ho godel.

Goude-ze,e c'hellot mont adarre da voti evit kas da ziou gampr Paris, pe da neuz fors da be seurt karg-all er meaz euz an diou gampr-ze, republikaned a zo, eme ho breudeur, an dud, muia dizesk hag ar re zic'hwsieka a zo brema enn aferiou. Ar skiant ho deuz a ia hep-ken war-zu ober droug d'ar bobl a ro d'ezho he vouez.

Setu ama brema, Bretouned, penaoz e lavar kenavezo d'an Deputeed ha d'ar Senatourien eur gazeten c'hallek republikan, *Le Siècle* :

« Sperejou al lezennerien a ia kalz var ziminu, bemdez.— Da rigadel a dlefe lavaret.— An dud desket ha gwisiek enn aferiou,ar re a anavez al lezennou a zo an niver bihan. War hanter-kant Depute,ez euz pemp den a-bouez, dek etre daou, da lavaret eo, na fall na mad. Ar rest a zo tud nèvez e kement-zo, hag a zo deut d'ar gampr da zeski ho micher diwar goust ar vro. »

« Ha leac'h a zo da veza souezet goude, mar d-eo fall al lezennou, mar choumont da dreïna, epad meur a vloaz, dirak tud ar *c'homisionou* a zo hep gwisiegez hag hep mennos stard war netra, tud hag a ia a-gleiz hag a-zeou beb eil, hag a lavar ia atao d'an divèza a brezeg.

Ha leac'h a zo da veza souezet goude, mar tigor war gement lezen a zo, — ar gouli braz a hor bro, — ma lakear mad hag interest an holl eb an eil d'egile, ma tigaser naoun da holl erien arc'hant ar c'houarnamant, evit dre eno out d'ar bobl pe gaout he vouez enn eleksionou?

Penaoz e c'hellfe eun den dister hag hep gwiez, deut da veza Depute, dont da gaout brud, na dennfe ket, beb enn amzer, eun tenn pisen enn ear ? »

Real ha gwir eo lavar kazeten an aotrou Brisson, sidant Kambr an Deputeed.

Setu c'hoaz, Bretouned, petra lavar eur republikall, Herri Maret, diwar-benn kampr an Decet a ves kaset enn eur c'hoarzin, diwar-bouez ri, gant Ferry hag he Vinistred.

« Ar Gampr e deuz votet evit ma vije hanvet ar erien dre *eleksion*. Ministr ar varnerien a oarz, hag ar gampr da voti adarre ne fell ken zhi e ve barnerien dre *eleksion*. »

« Ar Gampr a vot a-eneb ar *c'humul*, da lavaeo, evit n'en devezo nikun diou garg na diou . War an dra-ze, an holl a c'hoarz, ha setu voter adarre evit ar *c'humul*.

« Ar Gampr a zo diskennet ken izel, ma en em lavar evit an distera tra, ne ket hep-ken goude heur, mez a-veac'h goude eur vinuten.

« Ar Gampr e deuz votet, dimeurz, ne felle ket zhi kas d'an deiz war-lerc'h restachou an diviz lie beza diwar-benn an hentchou-houarn ; ha loc'h-tu ma voa prest hag o vont da zigeri ar gaoz un eun taol frouden, e kas an diviz a lavare d'an eiz war-lerc'h evelato.

« Ar gampr a gompren eo ken nul pep vot a ra eo deut ne gount ken vot e-bed, ha ma laka henan ne dalvezont netra. Evel eur gornigel pe oupi-froum e tro, e tro, e tro ken na gouez el eac'h ma c'hell. Pe, evit lavaret gwelloc'h c'hoaz, evel eur c'hi foutouillek. Ama, Azor ! Hag Azor a lamm ama dioc'h-tu, o fistoulat he lost. Nann,ne et ama eo, a-hont ! An dra-ze ne ra netra da Azor; zor a ielo a-hont, evel m'eo deut ama.

« Al leoned a vez donveat gant eur zell, ar chas nt sin an dourn, ar c'hezek gant ar wistign, ar rrokejou gant ar ger, ar serined (laboused mezen), gant alazik, hag an Deputeed gant eur c'hoarden. Brema, pa ho deuz labouret mad evit *ho estr*, ez ear d'ho c'has d'ho zoull, pe evit lavaret nn eur c'hiz-all, e *vakans*.

« Perak eo an azen skouer ar re zot ? O veza a'z eo pennek. N'int tamm pennek, an deputeed, esket ha reiz int kena. Dervesiennou zo e kreder maor enn eur c'hoariel, hag o welet ober eul labour-skol vraz da chas ha da varmousien desket. ez' e c'hellor, hiviziken, lakaat an deputeet desket nt an daou rumm loened-ze.

« Neb a c'hoarz d'ar gwener, a ouelo da zul. Ar houarnamant en devezo c'hoarzet leiz he vouzellou enn deïsiou gwener diveza-ma. Ra na ouelo ket ar Frans disul !

Ia, ia, ra blijo gant Doue na ouelo disul, nemet ar republikaned !

War gourre an traou brao-ma a lavar, hep gaou e-bed, darn republikaned da zarn all, e ve kavet c'hoaz traou-all bravoc'h ha krevoc'h, ha ker gwir da nebeuta , da zeski skiant d'an dud evit ho distrei dioc'h mont da voti birviken evit republikan e-bed.

E-touez republikaned ar gampr,ez euz unan hag en deuz roet he hano mad d'ezhi : *ar gampr mezus*. Hen-nez, neuze, n'edo ket e-tro da lakaat froum e kornigellou na da c'hoari gant Azor. Koulz' republikan ha den-all e-bed, lavaret e ve en deuz ivez mez o veza en eur gampr evel hon-nez. Perak? Kement hini a lenn ar c'hazetennou gallek a c'hoar perak. Dre-ze, n'euz ezomm e-bed ama da vresa dour-hanvoez a zo, heb an dra-ze, flear a-walc'h gant-han.

Skoueriou ar seurt-se a ziskouez anat ho devezo da skei war boull ho c'haloun, da lavaret *meâ culpâ* aliez, ar gristenien ho deuz votet, hag a ia atao da voti evit republikaned.

Eur ger c'hoaz hag eo èchu. Mar d-eo republikaned diou gampr Paris ken dister ha ma lavar republikaned-all, a c'hoar mad petra dalont, e c'heller kredi ne ve ket eul labour eaz da ober poezamad skiant ha gwisiègez ar republikaned a zo er meaz ac'hano.

Nann zur ! Evit an dra-ze ne ket poesiou a gantlur a rankfet da glask, mez viou mèrien pe geillen a-zispill oc'h eur valans gwiad-kinid.

Tud a skiant kena eo ar republiknaed !

Klèvit petra a zo c'hoarvezet n'eus ket pell e ti an tenzorier jeneral euz a gear Versailles.

Mear kommun Crespières en doa roet d'an demezel Loïza B..., ganet er bloaz 1807, eur sertifikat a vuez evit gellout kaout he arc'hant, gant eur billet a leve *tri dre gant* e doa.

Ar sertifikat, great war eur feillen baper timbr a zaouzek gwennek, a lakea e voa ganet an demezel Loïza-ma e Crespières, an 29 euz a viz here 1807, hag ez edo o choum er gear-ze.

Prefet departamant *Seine-et-Oise*, a welaz an akt, ha goude skrifa war-n-han e voa mad, her c'hasaz d'an tenzor jeneral.

Eno,e c'hoarvezaz an taol a skiant-ma war-lerc'h.

An hini a ioa e penn ar zervich-se a zistroaz ar sertifikat war he c'hiz, o c'hourc'hemen da vear Crespières lakaat war-n-han *e voa majorez an demezel Loiza B..., ganet er bloaz 1807, ha krogmad enn he c'houezek-vloaz ha triugent !*

Pehini, Bretouned, pe hen-nez, ar republikan

brao-ze, a zo e penn eun tenzor jeneral, pe an demezel Loïza a ioa enn ho bugaleach ?

Dre ma kosa ar bed, e iaouanka an dud.

An dra-ze a zo gwir, dreist-holl gant ar Republik.

Mez, aotrou an tenzor, kre kena da gounta ar-c'hant, n'oa ket bet er skol dre-forz o teski kounta ar bloavesiou. Arabad eo neuze beza souezet.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Ollivier, kure e Gouezec, zo hanvet kure e Sant-Vougay.

An aotrou Le Dez, belek iaouank, zo hanvet kure e Gouezec.

An aotrou Le Moal, belek iaouank, zo hanvet eil kure e Combrit.

An aotrou Cloarec, belek iaouank, zo hanvet kure e Melgven.

An aotrou Salaün, bet persoun e Treboul, hag an aotrou Gueguen, kure e Melgven, a zo nevez marò.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...
Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.
(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Enn dervesiou-ma, e lennen er gazeten euz ar 15 euz a viz du diveza :

« Ar re ho deuz aoun da enebi oc'h lèzen fall ar skoliou-nèvez, n'ho deuz nemet kemeret skouer dioc'h ar c'houarnamant he-unan.

« E Frans, ez euz bugale baour hag a zo bet dilèzet gant tad ha mamm o tont er bed. N'ho deuz, ar geiz ! hano e-bed; n'int ket bet kahieret zo-ken e ti-kear e-bed. Savet diwar ar ruiou, dastumet int bet e tiez ar c'houarnamant a zo hen, hep-ken, ho zad e gwirionez.

Andre Pencaer. — Gortozit, Jerom ! arabad eo rei re a lorc'h da dud ar Republik, a-eneb ar wirionez.

Gouarnamant ar Republik n'en divije ket bet ar spered ha nebeutoc'h c'hoaz ar galoun, — me gomz hag a varn dioc'h an droug a welan anezhan oc'h ober brema, — da rei he diez da repui ha da zevel ar vugale dilèzet-ze, ma na vije ket bet an draze pell braz enn he raok. Pa zifoupaz he [illegible] louz euz a greiz ar reusiou, a greskaz war-n[illegible] bern-war-vern, e voe red-mad d'ezhan kemeret pez a ioa, hag ar vro evel ma'z edo, pe e vije kaset da gastrilleza pell a zo ; ha salo e vije bet

Jerom Fur. — Gwir eo, Andre. Brema, [illegible] lomp ha gouarnamant ar Republik a vir he-unan al lèzen-skol dre forz en deux great, e-kever vugale dilèzet-se a zo d'ezhan.

Departamant ar *C'hote-d'Or* a zo, etouez an departamanchou holl, an hini a zo enn-han, e tiez an dud diwar ar meaz, ar muia bugale asistet. Al labourerien douar, enn departamant-ze, a gemer galoun-vad hag a glask kaout zo-ken an emzivadeg keis-se, evit ho maga hag ho zevel. Ho c'hareont evel ho bugale ho-unan. A-bred ho lakeont da labourat, me lavar da viret ho loened. Pa [illegible] ar vugale-ma deut da veza brasoc'hik, an dud vad ma ho dalc'h peur-vuia gant-ho hag enn ho zouez neuze, e kavont toen ha kalounou tud kristen.

Setu ama brema petra zo bet c'hoarvezet en departamant-ze leun a dud vad, hag e meur a departamant-all diwar-dro, diwar-benn lezen an 28 viz meurs 1882.

Enn departamant-ze, evel el leac'hiou-all, mered diskiant a falvezaz d'ezho lakaat rak-tal an dud zenti dre forz oc'h lèzen Ferry. Kalz a baper a jont, evit rei urz d'ar vugale euz a c'houeac'h drizek vloaz da zont d'ar skol. Mez, an dud n'ho doa ket aoun rak ho skeud, ha ne rejont e-bed darn anezho ; darn-all a reaz goab euz vèred, hag holl e lavarjont ho doa ezomm euz vugale evit ober ho labourou. Ar pez a reont ho bugale ho-unan, a reont ivez evit bugale c'houarnamant.

— C'houi, eme-z-ho holl d'ar vèred, a fell hoc'h kas dre forz ar vugale d'ar skol ; mad, ne ze pa vezint eat, ni ne fell ken d'e-omp anezho

Pa voe klèvet ar c'hèlou-ze, ar c'houarnamant gizaz, hag e-leac'h choum sioul, e kasaz inspektourien euz he berz da gaout ar vèred re lezennerien, da deuleur d'ezho dour war ho zan, ha oc'h an tu-all, da gaout al labourèrien douar lavaret d'ezho ne vije ket great, dioc'h al lèzen skol dre fors, da vugale *asistet* ar c'houarnamant

Setu penaoz, amezeïen, ar c'houarnamant, tad famill, a dorr al lèzen great gant-han, enn aoun da rankout dispign arc'hant gant he vugale he-unan ma vijent bet dilèzet gant an dud vad ho doa ho c'hemeret.

Tadou ha mammou, grit holl evel a ra hag a ziskouez d'e-hoc'h ar c'houarnamant. C'houi da hana ne ket evit arc'hant, evit diskarg ho kontianz, evit miret oc'h ho pugale da vont da goll, ha skoliou hep Doue, eo e talc'hot anezho er gear. Ha muioc'h a scorpul ho pezo-c'houi evit ar re ho deuz great al lèzen fall-ze, hag a zo ar re genta d'ho

[illegible]hi a zo, dreist holl, karget d'he miret ?

[illegible]alc'hit ho pugale ha lavarit heb aoun : ni a ra [illegible]en deuz great ar c'houarnamant he-unan e [illegible]artamant ar *C'hôte-d'Or* hag e departamanchou [illegible]oc'h heuilla skouer ar c'houarnamant, den ne [illegible]ufe fazia, — e-kever derc'hel ar vugale er gear.

Herve Becmeur. — Me gave d'in, Jerom, e voa [illegible]c'het al lezennerien da genta gant al lèzen a [illegible]nt, evit-ho ho-unan koulz hag evit an holl ? An [illegible]ze am meuz gwelet beteg-hen, mez brema ez [illegible]eur c'hiz all. Perak ? Me gred eo abalamour [illegible]z eo lèzen-skol-nèvez ar frammansouned ker [illegible]llet gant-ho, hag eur bloue-neud a ve bet ruillet [illegible]diruillet epad eur miz gant eur vanden kisier-[illegible]han o c'hoari. Dre-ze, n'int ket evit dont er meaz [illegible]ezhi ho-unan, hep he zerri ama hag a-hont. Ka-[illegible]oulle ! Jerom, ar c'hoat braz n'eo ket diskaret [illegible]hoaz !

Jerom Fur. — Dre-ze, Herve, ho deuz ezomm [illegible]hoaz euz ar frèred hag euz ar seurezed.

Iann Gubaer. — Ia, ia, Jerom, ha pa n'en de-[illegible]ezo-ken ar c'houarnamant ezomm anezho, ho fin-[illegible]aono kuit euz he dies-skol ; evit an dra-ze mar-[illegible]ad, e c'houlen kemend-all a vilionou. Mez, me [illegible]led e vezo he-unan a-raok findaonet pell a vezo, [illegible]a lounket evit biken gant he frammansouned, e-[illegible]beiz fin-found toull an ifern, ha salo e ve ar [illegible]henta ar gwella!

Jerom Fur. — An dra-ze a c'hoarvezo hep dale, marvad, mar plij gant Doue ; mall eo en defe truez [illegible]uz he vugale !

Brema, petra rafe, a gav d'e-hoc'h, ar c'houar-namant, ma karfe ar frèred hag ar seurezed mont kuit, pa'z int barnet gant-han evel ezen, tud fall hag a vuez direiz ?

Herve Becmeur. — Petra rafe, a c'houlennit, Jerom ? Choum a rafe he voul da ober kaka war an anne, evel a lavar c'hoarierien ar c'hillou. Ka-[illegible]oulle !

Jerom Fur. — Mar choum ar frèred hag ar seurezed da ober skol, ne d-eo hep-ken, nemet evit ober vad, endra c'hellont c'hoaz, d'ar vugaleigou geiz, evit ho c'helenn hag ho zevel hervez Doue.

Eun dra-all a zo brema hag a garfen lavaret eur ger d'e-hoc'h diwar he benn. Selaouomp ar ga-zeten :

« War zigarez digèri spered eur bugel hag he skolia, ha bez' e c'heller, hep truez e-bed, dont da vouga kement tamm nerz a zo enn he gorfik ia-[illegible]ank ?

« An dra-ze a raïo hep mar e-bed ar skol dre fors, ne ket da unan na da zaou, d'an darn-vrasa euz ar vugale a beb bro, war ar mesiou dreist-holl.

« Enn hor bro Breiz-ni, leun a venesiou pe a la-[illegible]gennou er goanv, an holl her goar, ha red e vezo d'ar gerent kas ho bugale d'ar skol evit ho laza, o [illegible]senti oc'h lèzen Ferry ?

Laou an Heder. — Ne vezo ket ken diskiant-se an tadou hag ar mammou, emichans. Kenta tra, kenta dever ho deuz da ober eo derc'hel ho bugale gant-ho er gear, ha lezel al lèzen-skol dre fors da rual, evel a garo. Evid-oun-me ne zentin out-hi foultr-biken hag ouspenn, ec'h aliin kement hini a anavezin da ober evel-d-oun.

Jerom Fur. — Mad a reot, Laou, ha salo e ve an holl eveld-hoc'h ! Hervez an artikl 8 euz al lezen, ar skol dre forz a zo evit ar vugale euz a c'houeac'h da drizek vloaz echu.

Herve Becmenr. — Lèzen vrao, karoulle ! Setu a-ze eur bugel a c'houeac'h vloaz, map pe verc'h, ha n'ema ket c'hoaz enn oad a skiant ; ne c'hoar ket ivez boutonna na derc'hel he vragez, na krocheda pe lasa he losten ; mad, neuz forz, eul leo en deuz da ober evit mont d'ar skol. Ha penaoz ez aïo, ma na d-a ket unan-braz-bennag d'he gas, evel m'ho defe an dud amzer da goll gant skoliou fall. A-enep pep skiant ha pep gwirionez, Jerom, lakeomp ez a he-unan. A-raok en em gaout, e rank treuzi hentchou pe brajou lagennek, koajou leun a loened gouez, pe menesiou torgennek hep hent na gwenoden ; ne ket klanv, mar kirit, nemet ne ket kre. N'euz forz, bez' e rank mont d'ar skol ha pa en defe kant ha kant gweach muioc'h a boan ; bez' e ranko bemdez, ar paour keaz bihan, ober diou leo etre dont ha mont, dre hentchou ker fall, ne ve den braz e-bed aliez evit en em denna anezho, ha peur-liesa c'hoaz, er goanv, dindan ar glao pe an eïc'h penn-da-benn, ken evit mont d'ar skol, ken evit distrei d'ar gear.

Piou euz ar vugale gosa ha kreva zo-ken a ve kavet, ha ne gollfe ket a-bred he ièc'hed, o foeta bemdez hentchou ken diez ?

Iann Gubaer. — Guir eo, Herve, Ha mar bez gleb oc'h en em gaout er skol, evel ma vezo aliesoc'h evit seac'h, petra a gavo eno ?

Ne gavo na dillad seac'h da zench, na tamm boed tomm da grevaat he galounik, na zo-ken ti goudor d'he abria.

Petra weler ha petra zo enn darn vrasa euz an ties-skol war ar mesiou ? Bugale bern-war-vern, o vresa fank ha bouillen, heb ear na banne sklerijen, koulz lavaret. Eno, marvad, gleb dour-teil hag o krena gant ar riou pe an anvoed epad an deiz, ar bugel keas-se a vezo eaz d'ezhan, ha pa en defe c'hoant, labourat ha deski ha digèri frank he spered ?

AndrePencaer. — N'ema ket c'hoaz eno, Iann, holl boan ar bugel-ze, rak antronoz, marteze, e krogo an dersien enn-han, hag a-benn eiz dervez pe ouspenn, ez aïo he gorfik keaz d'ar wered, lazet gant lèzen-skol dre fors Ferry.

Evel ar bugel-ma, ped ha ped kant bugel-all a varvo evel-se dre ar parresiou enn hor bro, ma n'en em glev ket ho c'herent etre-z-ho evit stourm

oc'h al lèzen villiget-se, ha derc'hel ho bugale er gear ?

Lan ar Iar. — C'houi a lavar awalc'h, Andre, hag an amand hag ar prizoun a vezo neuze da gerent ar vugale-ze ?

Laou an Heder. — Amand ha prizoun, Lan ? Petra eo an dra-ze ? Kenta a zo eo ar vugale ; savetei ho c'horf hag ho ene a zo eun dever d'ar gerent, dever merket d'ezho gant Doue a zo eun all, hen-nez, ne ket eur frammansoun Ferry eo.

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux emissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Il vient de paraître chez M. BIAIS, aîné, fournisseur de N. S. P. le Pape, rue Bonaparte, 74, Paris, un nouveau catalogue dont les prix sont faits tout spécialement pour les œuvres et les églises pauvres. Ce catalogue contient les prix de tous les articles d'ornements d'église et est envoyé franco sur demande.

Nous vous recommandons la maison LEPERS, 3, rue Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de tout systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieuses. — Envoi en province. — Emballage gratuit. — Port à la charge des clients.

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ INSTANTANÉ** « *essence pour café au lait et café noir* » revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. ROBERTET, 11, faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épiciers.

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE

58, rue Bonaparte, Paris

STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.

Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.

Envoi de photographies. — Prix modérés.

A. PARENTY, *Directeur*.

SÉCURITÉ CONTRE LE VOL DANS LES ÉGLISES

G. et H. BAUCHE, fabricants de coffres-forts à *Reims*, spécialités de troncs en tôle d'acier, tabernacles en fer, porte de sacristie pour encastrer dans les murs, coffres-forts incombustibles pour sacristie.

Envoi franco du tarif, sur demande à Reims (Marne).

Librairie A. JOSSE, *31, rue de Sèvres, Paris.*

DOM BOSCO

SA BIOGRAPHIE, SES ŒUVRES ET SON SÉJOUR A PARIS

Par M. Léon AUBINEAU,

Seconde édition considérablement augmentée. — Un vol. in-12 orné d'un portrait. — Prix, 1 fr. — Fco 1 fr. 20.

DOM BOSCO

Par le docteur D'ESPINEY.

Nouvelle édition avec portrait. — 1 volume in-12. Prix, 2 fr. 50 et franco 2 fr. 90.

ASTHME

Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires

GUÉRISON PAR LE

PAPIER et les CIGARES de GICQUEL

PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS

3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE

TONIQUE — CONTRE
+énergique — Anémie
pour Vieillards, — Chlorose
Convalescents — Epuisement
Femmes, Enfants — Amaigrissement
personnes délicates. — Dyspepsie

LYON — PARIS
VILL, rue Bonnand, 11 — ERNST, r. Lafitte, 11

LIRE pour LOCQUEVIENNU PAR AN

Les MYSTÈRES de la BOURSE

Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs

PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS

Sirop-Zed

à base balsamique

de **Codéine** et de **Tolu**

Contre **Bronchites, Grippes, Coqueluches, Catarrhes, Toux des Phthisiques, Insomnies.**

Paris, 22 et 19, r. Drouot et Pharm.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

ADIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 34) AR ZADORN, 25 A EOST 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

KEMPER AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Kostez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'heren, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha d'ar reist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 25 a viz eost 1883.

Marc'heïen ar garrotezen.

Koetrufin, e Perch-Goet.

Va mignouned,

— Ha lennet hoc'h euz an hano a zo hueloc'h : *marc'heïen ar garrotezen ?*

— Ia da ! Petra eo an dra-ze ? Marc'heïen a c'haoillat war eur garrotezen? Setu eno karrotez a-vad hag a zo ! Hag ar varc'heïen, ha sevel a reont-hi ivez euz an douar gant ar c'harrotez ? —

Pebez fars kavet adarre gant ar Republik da denna ar stron euz a friou an dud !

Da genta-tout, eur marc'hek a dle beza war varc'h, me gred ; ha kaer en devezo gouarnamant ar Republik, he varc'heïen a gerzo war ho zroad, ha brao d'ezho c'hoaz, ma na d-eont ket diarc'hen.

Marc'heïen ! marc'heïen ! ia da ! marc'heïen panez, great gant mèc'hieïen da rei d'ho ezen. Setu eno petra eo an urz nèves se.

Ar gwir varc'heïen ho deuz great ho lamm divèza pell a zo, siouaz d'e-omp ! Ma na vijent ket maro, ar re-ze ho divije findaonet ho fenn d'ar Republik ha d'he zud, hep marc'hata gant-ho keidall.

Enn amzer ma veve an dud kalounek-se, ne welet ket stank an alvokaded, ar vedisined na kant seurt astuz-all evel-d-ho, evel ar re a ziouan brema da baka hor bro enn ho rouejou gevier.

Enn amzer dremenet-se, an alvokaded a fistille ho zeod, evel ma'z eo ho micher ober. Ar vedisined a gase ivez an dud klanv d'ar wered, na petrata ! evel a reont brema atao. Mez neuze n'oa ket evel brema ; neuze, pa veze great ho micher gant-ho, e roent peoc'h d'an dud, hag ez eant d'ho gwele da gousket.

Hirio ne ket evel-se tamm e-bed ; cur medisin hag eun alvokad hirio ne reon micher ; re-zister eo micheriou ar seurt-se da dud hag a zo mad da gommandi d'ar jeneraled ha d'an amiraled. Ha perak eo gwelloc'h ar re-ze brema evit ar re goz-all ? Ne c'houzoc'h ket perak ? Dre ma'z int republikaned 'ta. A-raok ar Republik, an dud a ioa ezen-pud ha sot da grouga. Brema a-vad eur republikan, al leaz bronn oc'h he veg c'hoaz, ha pa na c'houfe ket divoutouna he vragez, respet d'e-hoc'h ! da ober eun dilas, ar republikan-ze a c'hoarkement tra-zo, ha muioc'h zo-ken evit an Aotrou Doue, mar d-euz anezhan, a lavaro d'e-hoc'h ouspenn.

Hirio, va mignouned, ne deuz netra da gredi da zen nemet d'ar republikaned, pa'z ioup ho zeod euz ho bek keid ha breac'h eur vilin-avel o trei gant ar gwalarn. Seul-vui ma'z eo hirio ho flemm, seul-vui e tispourbello an dud ho daoulagad our ho, evel a ra ar ier diwar ho glud da alanik al louarn, o ficha he lost evit ho lakaat da gousket hag ho lounka goude, dre ma kouezont enn ho c'hinou.

E gwirionez, an dud a zo ier brema hag ar republikaned al lern.

Distroomp d'hon denved, enn aoun na d-afent ivez gant ar bleiz.

Klèvit, labourerien douar, ar Republik enn droma a-vad a ia da rei d'e-hoc'h ar groaz.... Nann, fazia a ran, ar groaz a zo pilet gant-hi, mez eur stereden a enor, klinket kaer kena, d'ar re ac'hanoc'h ho deus labouret mad ho farkeier, hag enn ho zouez da genta, a c'hellit kredi, d'ar re a zo republikaned.

Neuze, gant ar stereden rus-se, evel eur garrotezen stag oc'h ho pruched, e vezo great euz a bep hini ac'hanoc'h, labourerien douar, *an aotrou marc'hek* leiz ar genou, ken na zavo fo an ourgouill euz ho korf, evel ma sao an ezen diwar eur podad patates poaz, war an tan.

Sadaze traou brao, ha ne kwir ? da ober goab adarre euz an dud. An dra-ma ne ket gaou, bremaik e vo gwelet.

Ha red eo, lavarit d'in, rei eur merk a enor d'ar re ho deuz dastumet kalz a arc'hant dre ho micher?

Daoust ha merk ho enor n'ema ket enn ho ialc'h ?

Al labourerien vraz, a lavarer, a zo tud vad a beb hent ; hi eo a zo o vaga ar vro. An dra-ze a zo gwir, ha kalz a stad a zo da ober euz eul labourer ijinuz, a zo eeun e pep tra ha reiz he vuez penn-da-benn. An dra-ze a zo da veuli, hag he veuli a ran euz a-greiz va c'haloun, pa ra he vicher e-lealded.

Koulskoude, e kav d'in ne dlefe ket evit an draze kemeret eur stereden a enor. Ma ve evel-se evit al labourer-douar, perak ne ve ket neuze ivez, merkou a enor-all evit kement hini a ra eur boed-mad-bennag, ha dre-ze, a d-eu da veza pinvidik ?

Neuze, e ve gwelet, er c'heriou ha war ar mesiou ivez, tud o tremen ha, war ho bruched gantho, steredennou a enor a bep seurt : *Stereden an dorz-vara, stereden ar vorzed-maout, stereden an anduillen*. Sadaze a-vad steredennou-deiz hag a ve brao da welet, ha pa na ve nemet da lakaat da c'hoarzin.

Daoust ha ne weler ket anduillennou a-walc'h evel-se, ha panezennou ivez, pa zeller oc'h darn pennou touz republikaned a zo.

Nann, nann, arabad eo lakaat merkou a enor da veza goapeat ha dizenoret, evel ne weler nemet re brema. Ne d-eo ket d'ar re ho deuz labouret, ha, dre ho labour, ho deuz gounezet skoejou ha milionou eo rei ar merkou-ze, d'ar re a-vad ho deuz roet, koulz lavaret evit netra, ho gwisiegez hag ho buez evit ho mamm-bro.

Ne d-eo ket an ijin da zastum arc'hant,—ar sota hag al laera aliez eo ar pinvidka, enn amzer-ma dreist-holl, — eo a zo da veza enoret, ar galoun eo, a gredan.

Nag an ijin en deuz eun den, nag al labour a ra hervez he ijin, pe vraz pe vihan eo an den-ze, ne greskont tamm he virit, a gav d'in, dre ma'z eo ganet ijinuz, hep gouzout d'ezhan, evel ma'z eo eun all ganet diskiant pe ziod.

Labour ar galoun a-vad ne ket hevel : kaloun gre pe laosk, kaloun vad pe fall, daoust petra bennag eo, a ro labour bemdez da bep-hini evit beva e reiz vad.

Na roït ket eta na kroaz na stereden a enor da eun den evit beza lardet, dre he ijin ne d-eo ket he dra eo pa'z eo deut d'ezhan digant Doue, ejenned, moc'h pe loened-all, o c'hounid arc'hant war ho gwerz.

An ijin ho deuz an dud-ze a zo deut d'ezho hep poan e-bed, evel ma sao ar bleo war ho fenn, pa na vezont ket taltouz.

Enorit a-vad gant ar groaz pe ar stereden ar [illegible] a zervich ho bro, o poania hed ho buez hag [illegible] dastum madou, evel ar zoudarded, ar vartoloded, ofiserien hag all.

Mar d-eo c'hoant ar Republik e ve diskouezet he zud gant ar biz dre ar ruïou, perak, evit ober lorc'h d'ezho neuze, ne gas ket d'ezho peb a gant rottezen alaouret da staga oc'h ho zokou, o lakaat eo roet ar c'harrotez-ze evit ma vezo dalc'het soñj da-viken euz ar c'harrotez-ruz-all a denn d'e-omp muioc'h eget n'hor beuz c'hoant ?

Selaouit ama eun tamm, mar plij, va mignoned.

— Ha ne welit-hu ket an aotrou Kreviou hag he dud o tont da bourmen enn ho touez ?

— Nann da !

— Mad, ma n'ho gwelit ket, me ho gwel er-vad.

— Ha da beleac'h ez eont-hi ?

— Da baka pesked.

— Chekon ! pe seurt pesked a bako ar re-ze ?

— Eur seurt pesked, va zud, ha ne d-eont ket war neuny, ar re-ze, nemet war ho daouarn, pa barlochont mézo, ha war ho zreid peurvuia. Ar pesked-ze a rear an elektourien anezho.

Neuze an aotrou Kreviou hag he dud a stag eur maread karrotez oc'h ho higennou, hag a strink anezho, tro-war-dro, a-dreuz da veg an elektourien. Ar re-ma, pa welont,a ia a-lamm dioc'h-tu war ar boed, ha setu-hi paket.

Pa wel an aotrou Kreviou hag he dud petra zo e tennont goustad ha sioul war deod ar pesked, ha pa vezont dideodet-mad, ho laoskont neuze war an aot.

Setu eno, elektourien, petra vez great d'e-hoc'h bep tro, ha neuze e varvit war ar zeac'h, digor braz ho kinaou.

Ac'hanta! paotred, petra gav d'e-hoc'h brema eo ar besketèrien-ze ?

Ar re-ze, n'ho deus kavet stereden al labourerien-douar, nemet evit ober goab anezho. Ar stereden-ze, evel a welit a zo eur garrotezen republikan, e gwirionez. Ar pesked, eo c'houi; ha teodou ar pesked, ho mouesiou. Brema, va zud, pa'z eo paket ho mouesiou dre ar garrotezen, e viot dilèzet da vervel.

— Ha goude beza bet hor mouesiou ni adarre, petra raint-hi enn ho flasou ? Ha dispign a raint evel atao hon arc'hant, hep sellet oc'h hor poan ?

— Bezit dinec'h war an dra-ze. Festou a raint ha morlarjez bemdez gant lampouned-all eveld-ho, e Paris ; hag e-pad ma frikotint, e kasint ho mipien d'an Tonkin, pe da eul leac'h-all-bennag ker pell, evit beza lazet eno da c'hounid kalz a arc'hant d'ho godellou.

Hentchou houarn a raint an neuz da ober ivez, hag a vezo, eme-z-ho,paveet gant aour, hag a chou-

[illegible]enn ho sav-sounn. C'houi, pesked, a baëo an [illegible]chou kaer-ze gant ho taillou, hep n'ho pezo [illegible]da lavaret.

[illegible]rema e welit pe zoare tud vad ha leal a zo war [illegible]epublikaned. Eun dra-bennag a zo c'hoaz da [illegible]ret d'e-hoc'h. Klèvit gan-en : ha kredet hoc'h [illegible]hu biskoaz e vije staget ar stereden nèvez oc'h [illegible]riou d'e-hoc'h ? Ia, ia, me gred ivez. Ar stereze a zo évit eun aotrou Riblanduillen-bennag, [illegible]seiller jeneral republikan, ne ket eun trouc'her [illegible]ng-eo. Hen-nez, hep poan e-bed, a zastumo euz [illegible]zouarou muioc'h a skoejou, evit n'ho pezo[illegible]houi a benn-ed. Hen-nez, evel a welot, a vezo a[illegible]gant-han kement lost-pourren vrein a elekteur [illegible]zo er vro, ha dont a raïnt holl, evel chas fistoul, [illegible]zigas donv ho mouesiou d'ezhan.

[illegible]oude e welot primm ar stereden-nèvez, o tont [illegible]erc'h ar pourrennou-ze, d'an aotrou Riblan[illegible]llen, ha setu great eleksionou a-zoare adarre.

[illegible]vid-hoc'h-c'houi a-vad, lostou leueou evel a[illegible]ok, c'houi a labouro-kre-meurbed, c'houi a [illegible]houezo an dour hag ar goad, hag, evit ho tizoan, [illegible]welot ar pennou-bras steredennet o vont a-biou [illegible]e-hoc'h, oc'h ober goab hag o kana :

Me am meuz butun em zabatièren, (bis)
Me a gemero, ha te n'es po prizen,

[illegible]avarit d'in brema, elektourien, ha ne d-eo ket [illegible]stereden a enor-ze eur garrotezen ne dalvezo [illegible]ken eur banezen e souben ar c'hik-moc'h ?

[illegible]ioc'h ar Republik, evel a welit, e pakomp holl [illegible]houi ha me, meur a garrotezen-all ; karrotez ar [illegible]ze hag a zo brasoc'h, hep gaou, eget fagot Mi[illegible]el Morin euz a Vauséjour. Kompren a rit, brema [illegible]tra eo ar Republik ? Foultr-biskoaz n'eo bet ha [illegible]oultr-biken ne vezo nemet eur garrotezen vreïn.

[illegible]— Republikaned gaouïad, diskrougèrien anduill, [illegible]vit eur ger mar plij : E-leac'h stered-karrotez, [illegible]gasit d'e-omp eur gwennek-bennag, ma c'hellimp [illegible]ena binviachou da labourat hon douar.

[illegible]— Ia, ia, elektourien, kriit oc'h ar republikaned! [illegible]re-ze, pa ho devezo bet ho mouesiou digan-e[illegible]h, goude chaogat ha drailla mil c'haou, ar re[illegible]ho anaout a dlefac'h, a rastello, goude evel a[illegible]k, arc'hant ho taillou, o kreski bemdez; ha ma [illegible]rit re ho fenn d'ezho neuze gant ho kri, e ka[illegible]ac'hanoc'h da c'hriat ho poutou-toull.

[illegible]ar d-oc'h kousket re-bell a zo, Bretouned, eo [illegible]d'e-hoc'h dihuna da gas diouz-hoc'h furlukir Republik, a lavar e roïnt d'e-hoc'h,— pa ho [illegible]z ezomm euz ho mouesiou, — kik èjen ha kik [illegible]ut ; ha deut ar c'haz d'ar raz, ne lèzont gan-e[illegible]h nemet kos-patatez da zibri, heb banne leaz [illegible]o zouba zo-mui-ken.

[illegible]i a-vad a lounk kik rost ha gwin-mad enn eur [illegible]al, evel saout kornek : *Bevet ar Republik !*

[illegible]r Republik, boed an diaoul ! salo e ve eat gant-han, hag evel-d-hi kement riblanduillen a zo o tibri hag o laerez ar vro !

Ar c'halanna-ze gwella ve d'an holl ha d'e-hoc'h, elektourien Breiz, gant iec'hed digant Doue d'ho tiadou. Kenavezo.

Ho mignoun,
IANN GWENAN,
boutaouer koat.

Ar Roue asfeillet enn he glenved.

Bretoued kristen, pedit stard ha kalounek, pedit evit Herri V !

Skrifa a rear d'ar gazeten c'hallek *Gaulois* :

Wiener-Neustadt, an 10 euz a viz eost, 10 heur noz.

« Poan am meuz o tont da rei d'e-hoc'h da anaout penaoz ema ar Roue. Gwelloc'h ha gwassoc'h eo bet beb eil, ha brema he glenved a ve lavaret a vezo treac'h.

« Dirak an anken ho deuz ar re a zo war he dro, ar fisianz ne gresk ket. Ar vedisined, daoust ne lavaront ger, n'int ket evit kuzet ho nèc'hamant, nag evit miret oc'h ho c'hlanvour karet da zemplaat bep moment. He stad a zo ne c'hell derc'hel tamm e-bed euz ar boed a roer d'ezhan, hag an distera tra a gemer, e rank he deurel gant eur boan euz ar re vrasa.

« A hent all c'hoaz, dre n'eo ket evil, kousket, e tigresk kalz he nerz; ha neuze pa d-eu an alter war-n-han, her c'hlèver o lavaret, dre he vorvor : *Frans ! Frans !*

« Er stad-ze, pa d-eu ar mintin, eo torret he holl nerz ha ne c'heller két zo-ken,evit he grevaat, he gas er meaz da gemeret an ear er jardin ; ar goad a daol ivez a vihana he nerz c'hoaz.

« Ar re holl a zo war he dro,a bed leun a zoan. Chapel ar maner a zo atao leun a gristenien, o c'houlenn, gant daelou, digant Doue ober eur mirakl evit eur Prins hag a zo ker mad, hag harpa ivez ar Brinsez, he bried, e deuz kouraj dreist he nerz hag anken leiz he c'haloun.

Kristenien euz a Vreiz, bihan ha braz, pedit holl ! pedit hep paouez, c'houi ivez, evit ma choumo beo ha ma teuïo iec'hed d'ar Prins-se ker mad ma ve lavaret e rank paea da Zoue, evit he vro ar, boan a zo dleet d'ezhi.

Frans ! Frans ! Ha klèvet a res-te klemm hag hirvoud da Roue oc'h da c'hervel, o lavaret d'id pedi evit ma c'hello da lakaat eüruz; o lavaret d'id n'eo ket evit beva ma n'her c'hares ket, evel ma'z oud karet gant han ? Mar d-eo asfeillet enn he glenved, daoust ha ne d-eo ket dre na bed ket a-walc'h tud he vro evit-han eo ? Frans, ped ! ped! ha distro oc'h da Zoue ha da garet da Roue ! rak klanv-braz evel ma'z oud da-unan, ma na bedes ket e varvi. Te ivez, Frans, te a zo asfeillet enn da glenved.

Hag ankounac'heat es peus-te e pe zoare es peuz lazet eur Roue hag eur Rouanez vad ; ha penaoz goude, es peus ranket paea an daou dorfed bras-se dre c'hoad meur a gant ha meur a vil euz da vugale ; hag ar goad-ze c'hoaz, goad merzerien hon tud koz, ne d-eo ket bet a-walc'h, a ve kredet, da baea mad ar gastiz a ioa dleet d'id ?

Tost da gant vloaz, Frans, ez euz bet gortozet gan-ez , ha kaer a zo bet, ne d-eo ket bet digoret a-walc'h da spered na da galoun, hag ez oud asfeillet a-nèvez ; ha brema a veac'h ma welez eo an termen divèza.

Evel da Roue, pell diouz-id, Frans, emaoud tost da vervel, ma na zavez da strinka diwar da dro ar gwaderezed a zun da galoun hag a laz da feiz.

Ar gentel-ma, Bretouned, a zilamm sklear euz a glenved Herri V, dirak daoulagad an holl dud a skiant brema. Gwelit ha gaou eo, ha mar hoc'h euz eur feis kre, lakiit holl ho pedennou evit ar Roue da zevel, evel unan, evit ma vezint krevoc'h ha ma vezint selaouet gant Doue, mestr ar vuez ; hen hep-ken a ziskar ar broïou hag ar Rouanez, hag ho zao beo goude, evel ma kar.

Bretouned kristen, pedit eta, pedit evit Herri VI

Pa lavarer pedi, Bretouned, ha kaout a ra d'ehoc'h ne dalv ket ar boan d'hor brò prena, dre he fedennou, digant Doue he vuez da Herri V ? Eur Prins eo euz ar re wella a zo brema er bed; an holl her goar ervad a-bell-zo, ha pa ve lavaret hag embannet kant gweach bemdez, ne c'houfet hèr lavaret re-aliez.

He garantez oc'h ar re baour ha reuzeudik n'eo bet nemet braz e pep giz hed he vuez, abaoue m'oa bihan ha iaouank bete vrema, A nèvez-zo, en deuz roet 500 lur d'ar baotredigou ha 500 lur-all d'ar merc'hedigou euz a Zant-Jermen n'ho deuz, ar geiz ! na tad na mamm er bed. Kaset en deuz c'hoaz, enn dervesiou divèza-ma, mil skoed d'an Tad Santel ar Pap, karget gant-han d'ho rei d'an dud reuzeudik euz a enezen Ischia.

Bez' e c'heller eta kredi mad pa vezo Roue, Herri V a lakaïo an holl eürus, nemet, kredabl, ar frammansouned fall n'ho deus ken micher nemet ober drouk d'ar feiz hà d'ar gristenien gatholik. Ar re-ze hep-ken hag ho mestr an diaoul a gavo kerse neuze.

Petra-bennag ma'z eo Herri V klanv-braz brema, ne vezo birviken mouget e kaloun ar gristenien vad ar fisianz ho deuz d'her gwelet o tistrei d'he vro. Ar fisians kre-ze ho deuz a zo harp e Doue he-unan ne zistro morse, evel darn dud zo, diwar hé c'her, eur weach ma vez lavaret gant-han.

An Aotrou Doue, selaouit Bretouned, en deuz lavaret pell a zo, dre c'hinou leanezed santel, e voa *rezervet* da eur Roue,euz a c'houenn ar Vourdonned, konsakri ar Frans da Galoun Zakr Jezuz. Piou eo ar Roue-ze, ma ne ket Herri V eo, pa n'eus ken nemet-han beo euz a c'houenn ar Vourbonned ?

Eun dra-all a zo c'hoaz hag a gresk fisianz ar gristenien. Templ ar Galoun-Zakr a zao he' voger riou euz an douar ; huelaat a reont bemdez dro an aluzennou a gaser euz a beb bro da Bariz, evit ma vezo echu a-raok ar bloaz mil eis kant nào ha pevar-ugent. Pegen eüruz e vezo ar re a vezo beo neuze, o welet konsakri an ilis kaer-ze, hag o tont enn-hi, beo ha iac'h, ar Roue Herri V da gonzakri ivez hen hag he rouantelez da Galoun-Zakr Jezuz. Doue en deuz lavaret, hag an dra-ze a vezo.

Evit ma paro, ar c'henta ar gwella, an deis kaer ze war-n-omp holl, Bretouned, eo red d'ar gristenien pedi kalounek ha rei, ouspenn, hep sellet tost, gwenneïen ha skoejou, evit ma savo buan-ha-buan iliz ar Galoun-Zakr. Euz an ilis-se, é teuio à-berz Doue buez hirr d'ar Roue Herri V hag eurusded da dud he rouantèlez.

Skoliou ar Republik.

EUN INSPEKTEUR AZEN.

Ar gazeten c'hallek l'*Indépendance d'Indre-et-Loire* a zo bet digaset an tamm-skrid-ma war-lerc'h d'ezhi :

« Dek vloaz a ioa e voa e *Savonnières* eur vestres-skol euz ar re wella ; dre-ze gant gwir ba bek e voa estimet gant an holl.

Enn deisiou divèza-ma, eun den hanvet inspekteur dre c'hras ar Republik, evel a zo a-zruillajou brema e peb bro hag e Breiz, eun den entented mad enn he vicher, evel ar gereourien a zo du-zo e diou gampr Paris oc'h ober lezennou,an den-ze a ioa deuet da inspekti klas ar vestres-skol a lavarer.

Deskadurez an inspekteur-ma, dre veza kalz pouroc'h eget deskadurez ar vugale, her lakea alies da lavaret *piz*, pa dlie lavaret *fa*.

Ar vugale, n'int ket sot peurvuia, a welaz dro oc'h-tu diskouarn hirr ho azen, ha vousc'hoarzin da genta, etre-z-ho. Mes, pa glevjont an aotrou inspekteur diod o lavaret e gallek, *pège* e-lec'h *page*, e tirolljont holl, enn eur vouez, da c'hoarzin a-bouez ho fenn, kaer e doa ar vestres-skol ober sin d'ezho da rei peoc'h.

Traou a-walc'h a ioa great. Ar vestrez a voe lamallet diwar-benn ne c'hoaske ket ar vugale stank a-walc'h war ho muzellou. Evit an dra-ze, e voe lamet he faë digant-hi epad c'houeac'h miz.

Dindan ar Republik, an den braz a c'hell c'hoarzin, mar en deuz ar galoun ; ar bugel a-vad a zo difennet out-han.

EUR BREZEGEN ENN EUR SKOL A-RAOK AR PRISIOU.

Dibaot eo ar skol na ve roet prisiou enn-hi ne na ve, a-raok rei ar prisiou, great eun tamm prezeg d'ar vugale.

Ker karet eo ar Republik, ma'z euz aoun, evit doare, na ve prezeget enn he enep, er bloaz-ma, gant ar re a ve choazet evit rei ar prisiou hag alia d'ar vugale war ar mad, dreist-holl, mac'h en em lavfet, heb he c'houzout, gant tud a skiant hag a eskadurez.

Diwar ar spount-se ho deuz ar republikaned, e lavaz an istor vrao a zo war-lerc'h. Selaouit :

Enn eur gommun euz a zepartamant *Maine-et-Loire*, evit miret na vije tamallet ar Republik e diz e-bèd, e voe lakeat da *brezidant*, evit prezeg a-raok ar prisiou, ar pez ne voe gwelet biskoaz dindan Roue e-bed, eur *sitoïan* ne c'houie na lenn, na skrifa. He-man a ioa eur marc'hadour reder pe foeter-bro.

Abaoue an deiz ma voe hanvet *prezidant* gant ar Prefet, hor *sitoïan* a lenne bemdez ar gazeten, nemet ma lakea, evit he lenn easoc'h, he fenn warlaez d'an traon, o kredi gant skiant e tlie beza, evel enn eur voger, al lizerennou braz dindan, o terc'hel ar re vihan enn ho zav-soun. Evit eur marc'hadour hag a c'houneze arc'hant, an dra-ma a ioa gouzout rezouni, kouls pe well ha ki Mikeal Morin, ne droe ket he lost da gregi gant he zent, am meus klèvet lavaret.

Mad, va zud, selaouit c'hoaz hag e klèvoc'h kaeroc'h.

Ar *prezidant*-ma, deut deis ar prisiou a ia,gwisket kaer evel eun aotrou, na petrata ! da zisplega he skiant republikan.

Teodou fall a lavar en doa roet pevarzek real bemdez, epad eiz dervez a-raok, da eun trouc'her lostou chas hag a c'houie eun tammik gallek, evit deski d'ezhan lavaret he damm prezegen.

Setu ama ar brezegen gaer-ze ; ne ket eur farz eo, mez ar wirionez.

« *Paotred,*

« *Ar* Republik *hag an* instruksion bublik *a zo diou c'hoar ; ho lost* (*blik, pe lik pe ik*) *a ziskouez euz a be ouenn int.*

« *Lakiit an diou c'hoar-ze enn ho tiazez !*

« *Bez' ez int stard, enorabl, kaer ha brudet gant safar em buez.*

« *Paotred, na vezit morse ingrat. Evid-ounme a bok d'an diou c'hoar.* »

C'hoarzet neb a garo, ne ket difennet tamm; mez arabad eo sonjal e drouk.

Ma ve unan-bennag, a lavar ar gazeten *Clairon*, ha ne gredfe ket eo gwir penn-da-benn an istorma, e ve gellet rei da anaout d'ezhan hano ar *prezidant-se*, hag hano ar gommun el leac'h m'eo bet ar c'hoarz diwar he benn.

Inspektourien skol a zo e Breiz ha n'int ket kalz krevoc'h eget he-ma, ha brao e ve gouzout penaoz en em dennont euz ho frezegennou prisiou. Klaoustre, ne lammont ket kalz dreist ar marc'hadour reder-bro-ma !

EUR MESTR-SKOL HANTER-VOUGET ENN HE GADOR GANT HE SKOLERIEN.

Ar gazeten c'hallek l'*Union des Charentes*, a gount ivez eun istor vrao, ne ket eur marvaill eo, en em gavet e Konfolens, enn eur skol bublik ha laïk. Er skol-ze n'euz hano mui nag euz a beden, nag euz a gatekiz ; enn ho leac'h, *manuel Compayré* a zo etre daouarn ar vugale.

Unan euz an dervesiou diveza-ma e rankaz, evit eun dra benag a-vraz, ar mestr lezel he skol hag he skolaerien gant he eïl.

Pa vez eat ar c'haz er meaz, al logod a zans enn ti.

An eil mestr-ma a ioa o rei he gentel,hag o tisplega diwar-n-hi kalz a draou kaer d'ar vugale, pa zirollaz ar c'hoarz enn eun taol enn ho zouez. Ar mestr a lavar rei peoc'h ; he skolaerien a c'hoarz war ho bankou da grevi ho bouzellou. Goude, e viaouont, e vlèjont, e kanont, e sutont, holl a-unan hag an eil goude egile ; goude, e stokont ho zreid oc'h an douar e-*kadans ;* goude, euz a c'hinaou bihan daou-ugent pe hanter-kant bugel e klèver o tont eun diskan great da ober goab euz an holl vistri-skol hag euz an hini a zo eno.

Ar paour keaz-ma a bed, a glemm, a hirvoud ar rezouniou kaera a gav enn he spered evit *touch* kaloun ar vugale. Ar re-man ne reont van. Ar mestr a c'hourdrouz ; ar baotred a ra gwassoc'hgwaz. Ar mestr a ia da skei.

Neuze, enn eun taol, ar baotred a zao war ar bankeïer, a nij dreist an taoliou hag a bign a-vanden e kador ar mestr, ha war-n-han dioc'h-tu a-lamm, evel eun hed-gwenan-nèvez oc'h eur bod glaz. Ar mestr a zo beuzet enn ho zouez ; ne weler ken he benn, mouchet ma'z eo, evel eun houc'hgouez gant eur vanden chas. Taoliou treid, taoliou dourn, taoliou dant a gouez, evel grizill, war ar mestr paour.

An trouz hag ar jolori a ioa enn ho gwasa, hag ar mestr a ioa vont da zialani dindan ar vugale, pa zigor dor ar c'hlas gant ar mammou, diredet o klèvet ar c'harnach zo, hag en em gavet mad eno, evel ar jeneral Blucher e Warterloo !... Ar mestrskol a zao he benn, a den he alan hag a zo saveteat enn dro-ma c'hoaz.

Ar vugale eat pep hini d'he blas, unan euz ar mammou a lavar d'ar mestr, blonset, mezek ha gwenn evel he baper : *Ac'hanta ! evel-hen eo e rear skol brema d'hor bugale-ni ! Dindan pep gouarnamant a zo bet a-raok ar Republik lousma, e tesket d'ezho ho fedennou hag ho c'hatekiz ; brema n'euz ken skol nemet manœuvri ha c'hoari ar vaz ; gant an dra-ze hep-ken eo touellet hor bugale ; ha gwelet a reomp, aotrou, e reont brao an exsersis war ho kein.*

Ar mammou-ma a ia kuit ac'hano, enn eur heja ho diouskoaz. Enn ho zouez, unan o trei he c'hein,

a lavaraz d'ar re all : *Ha lavaret, e-kement-se, eo red d'e-omp, dindan boan da vont d'ar prizoun, digas hor bugale da vastringou ar seurt-ma !*

Ha ne kwir, Bretouned, eo skoueriou brao ar re-ma a ro ar Republik d'ar vugale enn he skoliou, hep lavaret ger euz ar skoueriou divalo-all a ro d'an holl dre gement a ra ? Mad ! kaer a zo gwelet an traou louz-se, e vezo kavet c'hoaz tud ker pitill, ma vezint klèvet o veuli ar Republik hag o vont, sotoc'h evit chatal-gorn, da voti evit ar republikaned. Roït taoliou foet da eur marc'h enn he c'haol, hag e welot ha n'ho pezo ket eun taol-ru pe zaou digant-han, mar gell. C'houi, Bretouned, a zo great d'e-hoc'h gant ar republikaned gwasoc'h eget kaout taoliou foet etre ho tivesker ; c'houi a zo lamet pep liberte digan-e-hoc'h da zevel ho pugale vihan, evit lamet digan-e-hoc'h goude ho c'haloun hag ho c'harantez ; evit kemeret dre fors ho eneou, ho zenna euz a c'hras Doue hag ho rei d'an drouk-spered evit beza daonet. Mad ! evit kement-se ha kemend-all c'hoaz a zroug a rear d'e-hoc'h, ec'h c'hellfet lavaret ez euz kalz ac'hanoc'h hag a zo lovroc'h evit ar marc'h a zo a-hont, pa ne roït ket taoliou ru d'ar republikaned,d'ho c'has evit mad diwar ho tro.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Le Gall, kure e Camelet, zo hanvet kure en Intron-Varia-Carmez, e Brest.

Ann aotrou Roudaut, belek iaouank, zo hanvet kure e Camelet.

An aotrou Fily, kure e Lockenole, zo hanvet kure e Guiclan.

An aotrou Chavet, preceptour, zo hanvet kure e Lockenole.

An aotrou Rousvoal, belek iaouank, zo hanvet kure e Tourc'h.

Redadek kranked-aot.

Ar redadek kranked-aot, a zo hano anezhan ama, a zo bet kavet a-nèvez-zo gant kranked daou-droadek-all, traou didalvez n'ho deuz netra da ober evit gounid ho boed, nemet c'hoari evel bugale zot, ha dispign arc'hant e klaoustre war loened pafalek, evel a ra ar Zaozoun war gilleïen begoudir.

Enn Normandi, a lavarer, eo digoret da genta ar c'hoari gaer-ze a zo par, enn eur c'hiz, da urz-nèvez karrotezen gouarnamant ar Republik, great evit tenna karrotez-nèvez d'ar bobl.

Pa ves tennet evel-se kalz a garrotez gant ar republikaned, ha leun a-walc'h ho jakotou a arc'hant evit beva enn ho eaz hep labourat, neuze ez eont da c'hoari redek kranked.

Gant ar Republik, mar pad, e teuio eur poent ma vezo kavet bravoc'h mont war ar parlo... eget bale soun evel brema, troet ar penn war... an nev.

Hag e ve an dra-ze, ne ve leac'h e-bed da vez... souezet, pa glèver brema tud, war ho meno, gwi... siek, hag a zo lakeat tud fur zo-ken, o lavaret he... aoun na mez, eo bet maget an den, da genta, war... barlen vlèvek eur vounika-goz-bennag. Evit-ho se... gwir an dra-ze, dioc'h ar skiant braz a ziskouezont... e kement tra a reont.

An traou diod-se holl, ha kalz a draou-all evel... d-ho, a ziskouez pegen dister eo skiant an den, pa... en em zistag dioc'h feis Doue, o kredi eo kre... walc'h evit mont he-unan heb harzou. Evel eun... bugel o teski bale, neuze n'euz forz d'ezhan e pe... du trei, e pleg war he zivesker, e kouez war he... c'hinou hag ez a da c'hoari redek ar c'hrank.

Ia, ia, eur poent vrao a zo da c'hoari ha da... c'hoarzin, e gwirionez, pa weler kemend-all a... zroug o c'hoarvezout enn hor bro hag enn hor... c'hichen, en Itali ; pa glèver e tosta gwalennou... Doue, ar c'hlenvejou hag ar brezellou. Ia, ia, là... kaat klaoustre a c'hell darn-zo war gein kranked... evid gounid pe goll berniou arc'hant,a rafe kemend-all a vad e ti an intanves paour hag an artizan... reuzeudik.

Traou re-vaget, mar hoc'h eus kaloun, bezit truez oc'h tud evel-d-hoc'h, tud keiz hag a, baë... gant ho dièn̂ez ha gant ar poaniou a c'houzanvont ar gastiz a zo dleet d'e-hoc'h-c'houi hep-ken !

Republikaned, kranked douar, bezit sonj e teuio ho tro da veza tizet ! Doue a zo hirr he vreac'h.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

> Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...
> Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.
> *(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)*

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Evid-oun-me a gred ne vezo ket kavet kalz a dadou hag a vammou kristen,enn hor bro,digaloun a-walc'h evit kaout aoun rag amand ha prizoun, dirak ho bugale e riskl da vervel o vont d'ar skol, dre hentchou hag amzeriou,evel a vez e Breiz epad ar goanv.

Herve Becmeur. — Dirak traou ar seurt-se, me a lavar ivez evel Laou, ha zo-ken ne gredan ket e ve den dindan dalc'h eul lèzen ker kriz. Kredi a ran, zo kaeroc'h, karoulle ! hag e vije bet Bismark o ren hor bro, ha c'hoant d'ezhan da laza hor bu-

...holl, nann a-vad, Bismarck n'en divije ket ...eul lèzen ker fall ha ken digernez ha lèzen-...dre fors Ferry.

...re-ze, oun ali da gement tad ha mamm ho ...bugale e Breiz,enn oad da vont d'ar skol,d'en ...glèvet holl evit ho derc'hel er gear.

...erom Fur. — Hoc'h ali, Herve, a zo evel ali ...zeten d'an holl ; oc'h en em glèvet, ne c'hell ...droug e-bed d'an dud ; vad eo a raïnt, er ...ontrol, d'ho bugale, d'ezho ho-unan, d'ar re-...ha d'ho bro.

...c'h en em glèvet holl,e lakaïnt al lèzen gris-se ...lega ha da derri zoken. Klèvit, amezeïen, pe-...lavar ar gazeten :

...Nemet kalounou bleizi, ne zellont ket oc'h pa-...entez eun tad hag eur vamm.

...Ma n'ho deus ket ar re-ma da c'holei kroc'hen ...ha tener ho bugale,nemet kos-tammou dillad ...nemet truillou paour,ha nebeud anezho c'hoaz, ...ist ha c'houi, frammansouned an diaoul, Ferry, ...Bert hag ar restachou lostou chas-all, c'houi ...redo da wiska tomm ha sasun ar vugaligou ...se, a glèver ho dent o strakal, a weler ho izili ...o krena gant ar riou ?

...C'houi, rei netra d'ar paour ?

...Birviken ! kentoc'h ez afac'h d'en em grouga. ...E-leac'h rei d'ar paour lod euz hoc'h arc'hant ...a gil-dourn, e virit, muia ma c'hellit, oc'h ar ...lounou kristen da ober vad d'ezhan. Evel m'e-...bugel paour, noaz, truillennek ha louz he ..., e ranko mont d'ar skol. Penaoz e c'hello, ...c'hen, bale keid-all, ha goullo he gof evel ma'z

...N'eus tamm bara e ti he dad hag he vamm,na ...ennek da gaout. Evit kaout bara, eo red labou-...koulz ar bugel hag he dad hag he vamm, pep ...enn he iez, pep hini dioc'h he nerz.

...Ha c'houi,frammansouned,lezennerien diskiant ...lou dre fors, c'houi hoc'h euz kalz a spered ...dro d'ho penn, hag enn ho kreiz re nebeud a ...un evit sonjal mont da gas, d'an tad ha d'ar ...baour-ze,ar pez a gollint, mar d-a ho map pe ...erc'h diout-ho d'ar skol !

...Ped ha ped kant mil bugel paour a zo evel-se, ...houi ho zadou hag ho mammou, c'houi a zen-...c'h eul lèzen ken dinatur ? Oh ! ne reot ket, ...d-oc'h fur ; n'hoc'h euz netra da goll, enn ...eo, n'hoc'h euz nemet gounid da ober, mar ...en em glèvet mad etre-z-hoc'h holl.

...Ar paour,an den dinerz ne dle ket beza ha ne ...ket dilèzet gant ar re binvidik. D'ar re-man ...un dever dont da harpa ho c'herent, ho mi-...ned, ho amezeïen baour ha kement hini a we-...dizouten; dont da baea evit-ho, mar ho devez ...d ; dont d'ho difenn dirak ar barner, rei la-...ha bara d'ezho ; diskouez d'ezho, enn eur ...e c'hoar c'hoaz enn amzer-man ar gristenien ...m garet.

Laou an Heder. — Setu aze parlant, Jerom !

Jerom Fur. — Ober, Laou, a ve kalz gwelloc'h c'hoaz.

Laou an Heder.— Bezit dinec'h war gement-se, Jerom ! E-touez ar gristenien, tud Breiz biskoaz n'int bet ar re zivèza d'en em harpa etre-z-ho, ha brema ken nebeud, me gred, ne vezint ket ivez.

Jerom Fur. — Ne lavaran ket d'e-hoc'h e vent, Laou, mez n'int ket holl ivez ar re genta oc'h enebi oc'h al lèzen fall-ma.

Mont a ran da ziskouez d'e-hoc'h dre ar gazeten euz an 23 euz a viz du divèza, ez euz kristenien all enn hor raok-ni :

« Komun Sant-Corneille (Sarthe), e deuz goulennet digant ar c'houarnamant *hanter kant skoed* beb bloaz (150 fr.) evit pep bugel paour a ranko mont *d'ar skol dre fors*.

Kalz a gommuniou-all, euz ar memez departamant Sarthe, ho deus kaset ho goulen *hanter kant skoed* rag-eeun d'ar Ministr, dreist penn ar Prefet, evit diskouez ec'h en em glèvont-holl, hag o lavaret krenn, ma na vez ket roet ho goulen d'ezho, ec'h aliint kerent ar vugale baour d'ho derc'hel gant-ho er gear.

An dra-ma, Laou, evel a welit, a zo ouspenn prezek kaer : tud an departamanchou-ze a zo eat enn hor raok-ni.

Noel Deauguer. — Skouer an dud-ze, Jerom, pa'z emaomp war ho lerc'h, a zo da heuilla d'ar vèrèd ha d'ar gonseillerien e kement kommun a zo enn hor bro Breiz. Oc'h ober evel ar re-ze, ho defe an hanter nebeutoc'h a boan, gant lèzen ar skol dre fors ; hag e-leac'h kaout droulanz an dud, e vent karet ha meulet gant an holl, hag ouspenn e rofent, dre eno, beac'h d'al lèzen villiget-se ha d'ar Republik, war eun dro.

Jerom Fur. — Ho lavar, Noel, ne ket dishevel kalz dioc'h lavar ar gazeten, klèvit :

« Tadou ha mammou, dalc'hit ho pugale da c'hounid ho boed gan-e-hoc'h, ha na rit van euz a lezennou great gant tud hag a c'hoapa ac'hanoc'h c'hoaz o c'hoarzin, goude ober drouk.

Al lezennerien fallagr-ze a lavar :

« C'houi a zo war ar meaz ho labour,ho pugale, mar kirit, ho devezo tri miz er bloaz da choum er gear, mont da c'houlenn digant ar mear, digant komision ar skol, digant an inspekteur ; hag ar vugale baour a labour e tiez ar re-all, a c'hell choum war eur skol bemdez.

Noel Deauguer. — Abeg e deuz ar gazeten, Jerom, da lavaret e ra goab ar frammansouned euz an dud.

Evit kaout tri miz d'he vap da choum er gear, e ranko he dad plega ha plega atao ; tenna he dok pe he voned diwar he benn, ha mont da ober sioulik siboudigou,enn eur c'hoarzin, dirak nao pe zek den zot pe ouspenn; da goll he amzer evit goulenn eun dra hag a zo he wir.

Daoust ha ne ket gwelloc'h ha didrapasoc'h d'an tad-zé, derc'hel dioc'h-tu he vugel er gear ?

Iann Gubaer. — Me laka, Noel, ema va map-me, a zo tost d'he zaouzek vloaz, paotr ar zaout enn ho ti. Choum a c'hello war eur skol bemdez, kompren a rit an dra-ze ? ha pa ho pezo ar muia ezomm anezhan, dioc'h an noz pe dioc'h ar mintin, neuze-just e ranko mont d'ar skol, evit senti oc'h lèzen Ferry.

Gant traou evel-se, ne vec'h ket pell, nemet sotpitill e vec'h, evit lavaret d'in-me : klèvit, Iann, n'em meuz rebèch na tamall e-bed da ober d'ho map ; mez o veza ma rank mont d'ar skol, pa'm bevez ar muia ezomm anezhan, eo koulz d'in ne ve ket gan-en. Rak-se dalc'hit ho map hiviziken.

Noel Deauguer. — Kement a lavarit a zo gwir, Iann, ha kement zo el lèzen-skol dre fors-se, ne d-int nemet fallagriez, goapèrez, azennèrez hag abek da vil fèc'hed. Lavarit d'in, Iann, ha den a skiant a ve, hag a gavfe el lèzen villiget-se eun dra, an distera zo-ken, ha ne ve ket da damall ?

Iann Gubaer. — Klèvit, Noel, al lèzen-ze a denn diwar natur ar re ho deuz he great ; ma na deuz netra vad el lèzen-skol dre forz, ez euz, kredabl, nebeutoc'h c'hoaz e frammansouned ar Republik. An aer, evel a c'houzoc'h, ne anavez, nemet o flemma, ar vad a zo bet great d'ezhi. Ar bobl en deuz votet evit aered, hag a zo flemmet gant-ho ivez.

Jerom Fur. — Pa zeller piz, amezeïen, e kaver c'hoaz meur a dra da lavaret diwar-benn al lèzen-ze.

E-touez ar vugale a zarempredo ar skoliou dre fors-se, e vezo kalz, ha dre ma kreskint, a gavo an douar re-izel diout-ho, evit choum da drouc'ha buzug.

Ar re-ze savet tud, pa gavint tro, a redo d'ar c'hèriou da zeski dibri bara diwar-goust Per ha Paol, heb he c'hounid ; da zeski pep seurt vis ha pèc'hed ha, da zivèza, kalz anezho, da vont oc'h ar c'hefiou pe oc'h ar groug.

Unan-bennag-all euz ar vugale-ze c'hoaz, a stago marteze gant an deski, dre gaout ho spered digoroc'h eun tamm evit ar reou-all. Mont a raint eaz brema da vistri-skol laïk. Neuze an ezen desket-ma, ankounac'heat gant-ho ho c'herent hag ho madoberourien, a labouro a-enep Doue hag he Iliz; neuze, evit heulia lèzen Ferry ha kaout kresk war ho fae, an traou digoustians-se a gaso da goll, muia ma c'hellint a eneou bugale.

Setu, amezeïen, daou seurt bugale hag a vije bet kalz gwelloc'h d'ezho ha d'ho zud, a gav d'in, e vijent choumet hep mont da skol e-bed.

Iann Gubaer. — Ia, gwir eo, Jerom. Eun darn euz ar vugale a zo evel-se. Pa vezont bet eur pennad er skol, enn eur zistrei d'ar gear, ne zentont tamm oc'h ho zud ; ne fell ken d'ezho louza ho daouarn dioc'h labour an douar. Stad al labourer douar, ma n'her c'havont ket mezuz, a zo da vi na re baaniuz evit-ho ; bravoc'h eo kalz beza mes skol pe mont da choum e kear gant ar vourc'h sien.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Il vient de paraître chez M. Biais, aîné, fournisseur d N. S. P. le Pape, rue Bonaparte, 74, Paris, un nouv catalogue dont les prix sont faits tout spécialement les œuvres et les églises pauvres. Ce catalogue co les prix de tous les articles d'ornements d'église envoyé franco sur demande.

Nous vous recommandons la maison Lepers, 3, Castex, Paris. — **MACHINES A COUDRE** de systèmes, spécialités pour Ouvroirs et Maisons religieus — Envoi en province. — Emballage gratuit. — la charge des clients.

Nous recommandons spécialement le **CAFÉ IN TANTANÉ** « *essence pour café au lait et café n* revenant à 7 centimes la tasse. Chez M. P. Robertet faubourg Saint-Martin, Paris, et chez tous les épic

LIRE les **MYSTÈRES** de la **BOURSE**
Envoi gratuit par la BANQUE DE LA BOURSE (Société Anonyme). Capital : 40 Millions de francs
PARIS — 7, Place de la Bourse, 7 — PARIS
50 pour 100 de REVENU PAR AN

VIANDE QUINA PHOSPHATÉE
TONIQUE — CONTRE
Fortifiant énergique — Anémie
pour Vieillards — Chlorose
Convalescents — Epuisement
Femmes, Enfants — Amaigrissement
personnes délicates. — Dyspepsie
VIAL
LYON — PARIS
VIAL, rue Bourbon, 14 — 19, rue Bailleul, 19

ASTHME
Oppression, Catarrhe, Affections des Voies respiratoires
GUÉRISON PAR LE
PAPIER et les CIGARES de GICQUEL
PHARMACIEN de 1re Classe à PARIS
3 fr. la BOITE. — Dans les principales Pharmacies.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 35) AR ZADORN, 1 A WENGOLO 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan livez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 7, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 1 a viz gwengolo 1883.

MARO AR ROUE, HERRI V.

Brema, Bretouned kristen, ouelit ha pedit ! n'hoc'h eus ken da ober. Maro eo ho Roue, maro eo Herri V a dlie beza ho tad ha tad an holl enn he vro. Maro eo, siouaz ! maro pell dioc'h Frans, hag oc'h he gervel beteg he huanad divèza.

Mervel pell dioc'h ar vro a zo kalet da bep kaloun, kaletoc'h c'hoaz da eur Prins ne veve nemet evit he vro.

Bugel a vurzud, ganet goude m'oa bet muntret he dad, Herri V a ioa bet roet d'hor bro, evel eur goestl euz a drugarez Doue enn hor c'hever.

Hed he vuez, a zo tremenet brema, en deuz bet da c'halvet Frans, ha te, he vro, bouzar ha digaloun, m'as peus selaouet, n'es peus klèvet-mad biskoaz he vouez.

Touellet gant traou goullo, n'es peus klasket na gouzout nag anaout e pe-du edo da vad, e pe-leac'h edo ar galoun Roue a ioa great gant Doue evit da garet ha da zevel, paourez keaz, diwar ar douar.

Oc'h heul he dad-koz, Charles X, Herri V, kaset kuit iaouank-flamm euz he vro, a ioa deut, dre he skiant hag he c'hwisiegez, da veza, eme he enebourien koulz hag he vignouned, an onesta hag al lealа den euz he amzer ; biskoaz epad he vuez n'en deus kerzet nemet dre beb hent eeun ha mad.

Ouelit, Bretouned ! maro eo Herri V a vije bet, ma vije choumet beo, ar brasa Roue euz ar bed.

Maro eo, Bretouned, ar c'hristen mad hag humble a lavare dirak tud ar bed, mantret oc'h he glèvet : « *Me n'oun netra ; penn-kef va grisien* (mon principe) *eo a zo pep tra... Red eo e ve Doue deut ar mestr e Frans, kent ma c'hellin ren enn-hi evel Roue.* »

Doue, Bretouned kristen, evel a welit-re siouaz ! Doue, Roue an nev hag an douar ; Doue, mestr ar vuez, a zo bannet, hen hag he hano euz a Frans gant frammansouned ar Republik.

O welet kemend-all a valeuriou o tont ac'hano da dud he vro, o welet e voa dilezet, keid-all a amzer, er meaz euz he Frans, Herri V en deuz bet kemend a daoliou rann-galoun, n'en deus ket gellet choum beo. Marvet eo evit he vro ha pell dioc'h he vro, hag eat, kredit er-vad, da eur vro all welloc'h, da vro an nev, derc'hent gouel ar Roue Sant Loïz, unan euz he gerent, da erbedi, ho daou eno, evit ho bro dirak Doue ; da bedi Doue evit m'en devezo ar vadélez da zivernaat ar gastiz a gouez pounner war-n-omp holl.

Ia, ouelit ha pedit, Bretouned kristen, ouelit war-n-hoc'h ha war ho pro a bae gant ar Republik ar boan e deuz great d'he Roueed, hag enn ho zouez, dreist holl, da Herri V ne glaske nemet he lakaat da veza eüruz.

Doue, eme-z-han, d'am bro da genta, ha me goude he Roue !

Sant brema enn nev, Roue ne vezo ket war zouar nemet skouer d'ar Roueed-all, war-lerc'h, da heuilla he vuez eeun hag he skridou gwir penn-da-benn.

Stal-vrao ar Republik.

Setu ama warlerc'h, Bretouned, penaoz, hervez eur Senateur a skiant, ema ar stal brema gant ar Republik. Kement a lavar an aotrou-ze diwar he fenn a zo gwir, hag he greden a zo ne c'hell ket mont pell ken an traou enn dro, ker fall ha ma'z eont e pep leac'h.

« Al labourerien douar en em glemm, artizaned al labourou-ijin en em glemm, tud ar c'homerz en em glemm, ar re holl a baë taillou en em glemm; kement hini en deus poan o welet hor bro diskaret ken izel ha ma'z eo, en em glemm, hep lavaret ger c'hoaz euz ar brezel fallakr a rear da feis ka-

tholik tud ar vro : d'an eskibien, d'ar veleïen, d'ar venec'h, d'ar relijiuzed a ra skol ha da goustianz an tadou hag ar mammou.

« Ar c'hlemmou-ze holl, enn eur vouez, a bign huel hag a zo kre ha nerzuz,

« Piou brema, e-touez ar republikaned, a gredfe dont da gomz euz an amzer gaer-ze, euz an eürusted a ioa lavaret a deuje da heul ar Republik ?

« Diou amzer a zo bet: amzer ar gevier-pud,amzer dremenet, ha brema amzer ar wirionez a rank anzao ez a fall ar bed.

«— Ia,anzao a rankomp holl ema hor bro e poan vraz, a lavar brema, siouloc'h ho bek, ar re a zo deut hor medisined enn despet d'e-omp. War gement-se, eme-z-ho, emaomp e-terk da louzaoui hor Republik. Gwelomp pe louzeïer eo ar re-ze.

« An tenzoriou a rikl an arc'hant er meaz anezho, heb ober re-vihan ; an tiez-espern a ra aoun d'an dud a denn ho leveou anezho ivez. Ha c'houi a c'hoar penaoz e vezo lakeat urz e kemend-all a zizurs ?

« — Ne ket eaz gouzout.

« — Mad ! setu e pe zoare e teuïo urz : o kas kuit euz an tribunaliou ar varnerien leal a ioa c'hoaz unan-bennag enn-ho, — evit miret oc'h an dud a skiant na d-aïnt e proses brema.

« Goude ma vezo *purifiet* an tribunaliou,eme ar republikaned, e vezo gwelet an traou o vont ker koulz ha biskoaz. E gwirionez, an dra-ze a zo lavaret, pa vezo berr ar bara hep dale da c'hinou an dud, e vezo servichet d'ezho eur fourniad varnerien nèvez.

« Mez,aotrounez,a lavaro unan-bennag,ker goustad ha ma komze gwechall an oan oc'h ar bleiz: me, ne ket ar varnerien a zo diank d'in ; ar pez a garfen da gaout eo labour, evel a zo er broïou all ; eo boed ha lojeïz oc'h eur priz ha ne ve ket re ger; eo eur baë dioc'h ma talv va labour el leac'h all; eo, dreist holl, ne choumfen ket dre fors hep labourat, rak ma ne labouran ket, e tèbrin e pemzek dervez ar pez am bezo espernet epad bloaz, Eun dra-bennag-all a zo c'hoaz. Bez' e karfen choum hep paëa ar sukr seiz gweach, ar gwin dek gweach keroc'h evit n'ho faër enn Autrich, ha va zamm butun dek gweach ha nao-ugent keroc'h evit na rea an Alemanted, er bloaz 1870.

« — Klemmou leal,e gwirionez,eo ar re-ze,eme ar c'houarnamant, o tigèri brema he ziskouarn. Gwelet a ran petra hoc'h euz ezomm da gaout; dre-ze, ez an da rei d'e-hoc'h eul lèzen vad a-eneb ar re a gri war ar ruïou ha war an hentchou braz: *d'an traon ar Republik !* a-eneb ar re-all a laka pavillonou gwenn pe verkou hag a ra poan d'am Biganna-me. Setu aze hoc'h afer, va den !

« — Mez, mar plij, va frezidant, va ministr, va zenateur, va depute, ne c'houzoun oc'h pehini a-c'hanoc'h klemm, ne ket dioc'h ar c'hri, ar pavillounou, ar merkou a lavarit eo e vevan. Ar pez a laka diez va spered, ne ket ar pez a d-eu euz e c'hinou ar reou-all, ar pez ne c'hellan ket lakaat em ginou-me eo.

« — Gwir eo,eme ar c'houarnamant; mez kredit mad ivez n'ema ket eno c'hoaz kement a roïn dehoc'h, rak eul lezen vad-all ho pezo digan-en, diwar-benn ar re a asfeill enn torfejou, a-eneb ar Republik,

« — Setu eno adarre eur vad d'am c'hof-me,eme an oan : abalamour ma ho pezo-c'houi kaset da Noumea, pe da eul leac'h-all ker pell, eur paour keaz-bennag evel-d-oun-me, ha diwar va c'houst c'hoaz, me marvad a vezo kals pinvidikoc'h e Frans ?

« — Amzer! amzer,va den! Ne gomprenit seurt Doue; ne ket èchu ar ribinad. Lavaret a ran d'ehoc'h e vezo roet d'ezho peb a fuzuill ; ia, d'ezho holl-gwitib-unan.

« — Da biou ? D'ar re a zo asfeillet enn torfejou a-eneb ar Republik ?

« — A beleac'h,d'ar re-zel d'ar seminaristed,d'ar feneanted-ze ha d'ho rejanted ivez, d'an dud gwisiek ha d'al labourerien ijinuz ivez; d'ezho holl tri bloaz servich er c'hazarn. Evel-se, va den, ho pezo an egalite. Lavaret zo ho pije anezhi; ha bez' ho pezo, hep gaou.

« — Mes piou a vevo an dud-ze er c'hazarn,ne med-oun-me hag ar bobl holl evel-d-oun? Ha kred a rit-hu, gouarnamant, n'em meus-me ket a gazarc'hennou a-walc'h diouz-hoc'h evid-oun va-unan hag a daillou ivez evit kazerni ar re-all ?

« — Ne ententit seurt enn traou-ze; lavaret a ran d'e-hoc'h e vezint laïk ?

« — Petra, ar c'hazernou a vezo laïk ?

« — Nann, ar skoliou,

« — Sada eno eur c'hélou! Pell a zo e c'houzoun nemet re-vad eo laïk ar skoliou. Mes, piou a baë ar skoliou-ze nemed-oun-me, pobl, adarre, hep kounta ar skoliou-all a baëan ouspenn, evit miret na iafe va bugale d'ho skoliou laïk-c'houi da vezo daonet.

« — Lèzomp ar c'hos-traou-ze,eme ar c'houarnamant o sevel he gribel-gamm; ne gomzomp tamm e-bed hevel ha n'emaomp ket ket, evel daou gemener, azezet war ar memes torchen-golo. Me a roï d'e-hoc'h evel eur mor a liberte, a egalite hag a fraternite ; me, n'euz hano gan-en nemet euz ar brinsipou, euz a zeklarasionou gwirion, euz a draou braz enn eur ger; ha c'houi, pennek ma'z oc'h, a zistro atao da gomz d'in euz a draou dister, an traou a zo red da veva. Ni, ken etre-z-omp,tud ar c'houarnamant, ni a zo tud a gargou huel, a baoue ma'z eo kresket hor paëou euz a seiz milion ha pevar-ugent e c'houeac'h vloaz. E gwirionez oc'h ho klèvet-c'houi o prezek, e ve lavaret ez oc'h marc'hadour.

— Ia da ! eme Jakez, o vont droug enn-han brema, marc'hadour oun; hag ar pez a ra poan din eo e werzan nebeutoc'h-nebeuta bemdez, epad ne labour mui va amezek nemet war goll; epad ma lec'h a-vanden al labourerien douar euz ho c'houmanantchou, ar pez ne lakaïo ket ar bevans da veza puilloc'h dre ar vro, nag ivez paëou an artizaned da veza brasoc'h er c'heriou.

« Ouspenn an dra-ze a zo,rak klèvet a ran e tispignit er bloaz-ma (1883) ouspenn enn Tonkin hag e Tunis, ouspenn e Madagascar hag er C'hongo, *nao c'hant ha tri milion* evit ar marine hag ar brezel (903 milions); ha *pemp kant naontek ha tri*ugent milion evit labourou publik, a choum holl a zav (579 milions); hakaeroc'h c'hoaz, *trizek kant tri hag hanter-kant milion* (1,353 milions) evit paëa interest dle ho kouarnamant. Mar gouzoun kounta, an teir zoumm-ze a-raok a zao da *zaou viliard, eis kant pemp ha tregont milion* (2 milliards 835 millions.)

« Ama e c'heller lavaret n'eus ket er bed, enn daou-benn hag e kreiz, eur vro hag e defe, na tost, kement a zle evel hor bro-ni. Mac'h en em glemman,hag e ran,ha mar fell d'in kounta gan-e-hoc'h, e respountit d'in : seminaristed, eskibien, beleïen, tud asfeillet e torfejou, kri, pavillounou hag hu ar bleiz war ar warnerien vad, goude n'eo bet warlerc'h ar venec'h.

« Asa! gouarnamant ar Republik,lavarit d'in,mar plij gan-e-hoc'h, o klask trompla piou emaoc'hc'houi ? Goude kas kuit an holl dud vad, ha kas kuit a reot-hu ivez ar *prestou arc'hant* hag *an dleou braz* a rit, ha kement tra-all a zo o rivina ar re a labour ?

« Setu aze, pobl, an diviz a zigor brema etre ar c'houarnamant ha kement hini a c'hoar kounta, ha pa na ve nemet war he vizied. Koulzkoude, Doue a c'hoar ped ha ped kant gweach-all eo bet kelennet tud ar Republik, diwar-benn kement-tra a c'hoarvez hirio, hag a ioa eaz da c'houzout a-raok petra vijent, etre ho daouarn.

« Pevar bloaz a zo ne baouezomp da lavaret ez euz *pevar pe bemp miliard a daillou*, hag a choumo pell-braz war gein ar bobl, hep profit na mad e-bed da zen ; ez euz eur *miliard-hanter* a goll beb bloaz war ar c'homerz a-ziaveaz, a ra *c'houeac'h miliard* enn holl; ha ne deuz bro e-bed dindan tro an heol hag a ve evit harpa, hep dizec'ha ha beza kraz a-bez, oc'h dispignou a zo ker braz.

« Da genta, ar c'houarnamant a reaz an neuz da veza bouzar, evit choum hep klèvet kement a lavaret d'ezhan; brao ha kaer ez ea an traou enn dro neuze.Ha pa lavaremp d'ezhan e voa *tri miliard* a zle, a zo bet red ho anzao divezatoc'h, e krede lavaret e welemp al loar pa bare an heol. Hirio e selaouer pa'z eo red, mes respount a rear d'e-omp o kana soun Biganna.

« Beteg-hen n'oa bet hano nemet euz a arc'hant; mes brema,evit gellout louzaoui ar Republik diwargoust ar Frans, ez eo bet red nèvezi he goad fall gand goad iac'h ar bobl; hag,e kreder e teuïo buez er glanvoures toc'hor, o skuilla goad hor martoloded hag hor zoudarded, war glèvet istorion broïou a-bell n'ho deuz na penn na lost.

« An hardisègez en deuz gouarnamant ar Republik,goude dismanti ha mastara kement vad a zo,da vont enn tu-all da gement a c'hellfe beza; brema e c'hoarvez gant-han, evel a c'hoarvezaz e berroc'h amzer er bloaz 1848.

Klask paka re a c'halloud pe re a arc'hant a zo falla a ra ar c'houarnamant ; rak abred pe divèzad e ranko restaol, dioc'h m'en devezo kemeret.

« Ar c'houarnamant a fell d'ezhan brema beza tad ha mamm, kulator ha den a iliz ; ha, dre eno, a gemer eur garg re-bounner. A-hent-all, e kemer c'hoaz eur zamm diez da zougenn, o tenna arc'hant diwar leveou an dud, hep gwir na rezoun-vad e-bed, hag o lezel gant-ho eul loden hep-ken euz ho zra gwall-voulc'het.

« Neuze an dud : labourerien, artizaned, bourc'hisien, kollet pep fisianz gant-ho er c'houarnamant, a lavar d'ezhan: « brema pa'z oc'h ar mestr war gemend-all a vadou, evel ar mor hep sount na lec'hed e-bed d'ezho, roit lojeiz d'e-omp holl, pa hoc'h euz distrujet pe lèzet distruja tiez ar re baour. Pa hoc'h euz torret hor sosieteou koz a ioa c'hoaz, enn eun doare, muioc'h red d'e-omp da gaout evit beva eaz, eget tiez mein pe goat, deut da lakaat ar peoc'h etre an artizan hag he batron; deut da *assuri* d'e-omp hor bevans ; lakiit urz-vad etre al labour hag an arc'hant, evit m'en devezo pep hini he lod er profit.

« Ho micher-c'houi a zo beza hep gouzout netra euz ar pez a zo muia red da anaout ; hag e teuït da lavaret, goude, e rankit, dre-ze, dont da ober skol hoc'h-unan, evit deski kement-zo. An nep ne c'hoar netra a dle rei peoc'h, pe deski a-raok parlant. Ouspen-zo, pa fell d'e-hoc'h mont dre'n hent se, savit, neuze, c'houi hoc'h-unan, ties-skol, païtar vistri ; roït al levriou a zo red d'ar vugale ha goude en em gargit da rei plasou d'ar re zesket gan-e-hoc'h ; roit d'an holl, paour ha pinvidik, ar skoliou braz penn-da-benn diwar goust an holl.

« — Ia, mez neuze, eme ar c'houarnamant, ema ar *bankrout* dioc'h-tu.

« — Ar *bankrout*! Perak neuze oc'h-c'houi deut da lavaret e vije ar skoliou evit netra ? Perak e kemerit neuze arc'hant evit an dra-ze ? Mar d-it anep ho lavar, restaolit an arc'hant.

« — Ha p'am befe c'hoant da restaol,ne c'hellfen ket, rak ne zigaser gwennek e-bed ken d'in ; pep fisianz enn-oun a zo nijet kuit, ne d'oun mui evit paëa va dle.

« — Gwella ho pefe da ober neuze,gouarnamant

ar Republik, eo lakaat an tan-gwall enn ho kear, evel a ra ar re n'int ket evit renta ho c'hontjou ; pe mar kirit ober gwelloc'h, kit kuit, pa'z eo echu ar c'hoariel gan-e-hoc'h.

« Fazia kalz a rear, pa lavarer emaomp a-enep skoliou bugale ar bobl, rak m'ho divije gouezet an holl kounta, pell a zo e vije bet great he zro gant ar Republik.

Leofrik ha Godiva

HISTOR ZAOZ

War-dro ar bloavesiou kenta euz ar pemzek kantved, e veve e Coventry, e Bro-Zaoz, daou bried euz a renk huel, prinsed koulz lavaret, iaouank, kaer ha pinvidik ho daou.

Leofrik, comt Mersi, a ioa hano an aotrou, ha Godiva, hano an itroun, he c'hrek.

Leofrik, a lavarer, n'oa ket eur gwall-den, tamm ebed; mez,evelato, a-wechou, pa veze diez he spered ha pa d-eue,war an dra-ze,eun dra-all-bennag da stourm out-han, neuze ne veze ket eun ebad he amena, dreist-holl,pa gave d'ezhan en doa leac'h da zerc'hel imor.

Evelse-se a c'hoarvezaz enn istor a zigor ama.

Goazed Leofrik a ioa savet enn he enep, ha klask a rejont rebarbi oc'h ho mestr hag ho aotrou. Diwar-benn petra oa? ne lavarer ket ; ar pez a c'housor a-vad, eo e voant en em glèvet, evit doare, da ober eun tamm kabal dre ar vro.

Leofrik, evit ho c'hastiza, a daolaz neuze war ho c'heïn eur beac'h taillou da baëa d'ezhan evel amand e berr-amzer, hag er mare lakeat. Anez, kredabl, ne wellaje ket d'ezho. N'oa ket da c'hina eta; great an torfet, e ranket damanti.

Hed ar weach, an taillou braz a zo bet diez d'ar bobl da c'houzanv, koulz neuze d'an dud euz a Vro-Zaoz, evel brema da dud hor bro-ni, kastizet ivez gant ar Republik.

Evit klask dont da zousaat pe da galmi kounnar ho mestr hag en em zizamma, mar gellchent, petra a reaz an dud-ma ? Kas a rejont ho gragez iaouank, gant ho bugale vihan war ho diwreac'h, da gaout an itroun Godiva, anavezet gant-ho evit beza mad oc'h kement hini a wele e poan.

Oc'h en em gaout er maner, a-vanden evel eur brosesion, ar merc'hed-ma a c'houlen gwelet an itroun, a ziredaz d'ho c'haout dioc'h-tu ma klèvaz. Ar mammou a lavar d'ezhi : « Itroun, deut omp gant hor bugale d'ho pedi da gaout truez ouz-omp ha da c'houlenn evid-omp gras ha trugarez digant ho pried, hor mestr hag hon aotrou. C'houi hepken, itroun, a c'hell gant eur ger terri an droug a zo enn-han ouz-omp. Siouaz d'e-omp! ma na zelaouit ket hor peden, n'hor beuz nemet mervel da ober ken.

An itroun Godiva a ioa ker mad ha ma'z oa kaer. Lavaret a eureu d'ar mammou beza dinec'h, e ho c'hèvridi hag ho zidamallje, gwella ma c'hellje dirak he fried.

Ar pez a lavaraz a reaz.

Leofrik, dre garantez oc'h Godiva, ne voa ket peurvuia, evit miret oc'h he galoun da ober ga joa kement a lavare d'ezhan. Mez, an dro-ma glevaz petra a ioa, ez eaz evel eur gridien-zro dre he c'hwazied ; rak ma kare he c'hrek, e talc'he ivez kement d'en em venji.

Dre fo ar c'hinte fall a ioa enn-han neuze, Leofrik, enn eur zakreal enn he iez, a douaz eno em gwall-le, hag a lavaraz d'he c'hrek ne gave nemet eun doare evit paëa ar boan dleet da dorfed he c'hoazed. Setu pe-hini eo, eme-z-han·

— « Gouzout a rez e karan ac'hanoud, Godiva, kaer a zo, pafell d'id didamall an dud kablus-se ranki pignat war eun hinkane ha, war he gein mont da ober tro kear Coventry, goloet hep-ken gant da vleo, a zo kaer hag hirr-meurbed. »

Peger kalet ha pegen divalo-bennag ma'z oa marc'had-ma, ne vije ket bet great a dra-zur gant greg-all e-bed euz a Vro-Zaoz, an itroun Godiva treuzet he c'haloun gant klemmou hag hirvoudou mammou keiz Coventry, a reaz primm he zonj da stourm oc'h ar vez e divije er stad-se, hag a lavaraz d'he fried e sentje oud he c'hourc'hemen.

An itroun-ma, spered d'ezhi, a reaz eun dra neuze.

Lakaat embann a eureu, dre gear, e devoa aotreet ar marc'had gourc'hemennet gant he aotrou evit prena he fobl, hag cz ea, pa voa red, da dreuz Coventry war gein eun hinkane, hi goloet hep-ken nemet gant he bleo. Mez, emezhi, difenn a ran sellet ouz-in ; tud kear holl a ranko en em zastum enn ho ziez ; ho ziez beza serret war-n-ho, ha stank ket kloz kement dor ha prenestr a zo war an tiez. Ne c'houlennan ken evit va foan d'ho savetei.

Gourc'hemen Godiva a voe miret, evel ma virazhe-unan gourc'hemen he fried. Tro kear Coventry a reaz hep beza bet gwuelet gant den e-bed. Ne voe, a lavar an istor, nemet unan dizent e-touez an holl, eur c'hemener. Ar gemenerien, evit doare, a zo traou lipouz e peb bro. He-ma, evit gwelet Godiva enn he zae Eva, a reaz eur faout e stalaf prenestr he c'halatrez. Paea ker a reaz he bec'hed rak pa dosteaz da zellet dre ar faout, e kouezaz he zaoulagad euz he benn, evel diou gistinen dare euz ho c'hlos.

Setu penaoz an irtoun vad-ma, Godiva, a zavetaz he zujidi dioc'h kasouni ho aotrou, dioc'h pep poan ha dioc'h ar maro.

An istor-ma a zo kaer, mar d-eo gwir : ha kaeroc'h c'hoaz kement a ziskouez.

An aotrou Leofrik a gare he bried, eme-z-han, mez n'he c'hare ket, na tost, kement ha ma voa hen

[illegible]et gant-hi. Karantez Godiva oc'h Leofrik e divije [illegible]met out-hi, ma vije bet enn he leac'h, da rei [illegible]zhan birviken kemend-all a vez hag a zismeganz [illegible]c'houzanv.

Karet hag en em venji n'int ket hevel tamm; hag [illegible] daou enn eur galoun ez eont an eil e-gaou egile. [illegible]ret evel a rea Godiva a zo leal, ha mad, ha [illegible]isten ; en em venji ne ket, en em venji a zo [illegible]oz.

Pa voa kaloun Godiva ken tener oc'h he nesa, [illegible]lè dont da gemeret eur wiskamant mez evit her [illegible]vetei,— enn eun doare kalz disteroc'h,evit gwir, [illegible]get Jezus-Krist, a varvas noaz war ar groaz evit [illegible]rea da Zoue pèc'hejou an dud, — gant pegement [illegible]nioc'h a nerz ne dlie-hi ket karet he fried, a ioa [illegible]joa ouspenn he dever karet?

Leofrik, pa n'oa ket Doue, a ioa kriz-meurbed [illegible]varc'had oc'h he bried a gare.

Dioc'h a weler sklear a-walc'h,dre an istor-ma, e [illegible]heller c'hoaz lavaret hep gaou eo,peurvuia, e pep [illegible]ad, e pep oad hag e pep leac'h krevoc'h kaloun [illegible]vaouez da garet, pe hi zo c'hoar, merc'h, pried [illegible]vamm, eget na d-eo kaloun ar goaz : breur, [illegible]mab, ozac'h pe dad. Pe, evit lavaret gwell, ez eo [illegible]karantez ar c'hoar krevoc'h evit karantez ar breur; [illegible]karantez ar verc'h krevoc'h evit karantez ar [illegible]hoar hag ar breur, krevoc'h evit karantez ar map; [illegible]karantez ar pried krevoc'h evit karantez ar [illegible]hoar hag ar verc'h krevoc'h evit karantez ar breur [illegible]ag ar map, krevoc'h evit karantez an ozac'h; eo [illegible]arantez ar vamm krevoc'h evit karantez ar c'hoar, [illegible] verc'h hag ar pried, krevoc'h evit karantez [illegible]r breur, ar mab hag an ozac'h, krevoc'h evit ka[illegible]ntez an tad zo-ken.

Dreist karantez ar vamm n'eus karantez-all e-[illegible]bed,nemet karantez Doue ha karantez ar Werc'hez.

Unan-bennag a c'houlenno ama marteze : ha [illegible]erak, peur-liesa, muioc'h a garantez e kaloun ar [illegible]aouez a zo, koulskoude, kalz disteroc'h he nerz [illegible]vit nerz ar goaz?

Doue hep-ken a c'hoar perak ; marteze eo, evit [illegible]na c'hello gouzanv kalounekoc'h he foaniou a zo [illegible]rasoc'h, e pep stad er bed, eget re ar goaz ; pe [illegible]arteze eo c'hoaz evit digoll, dre ar vad a ra, an [illegible]roug great da genta gant hor mamm Eva.

Lavaret a c'heller eta, e gwirionez, eo ar goaz, [illegible]he galonn, izeloc'h, ar braz euz an amzer, eget [illegible]d-eo ar vaouez, pa na zeller, enn dra-ma, ne[illegible]met oc'h karantez ar bed. Mez, pa lakear karantez [illegible]oue e kaloun ar goaz hag ar vaouez, neuze e [illegible]ompez ar valanz hag e sao ar goaz d'he renk,hag [illegible]eloc'h eget ar vaouez. Ne ve ket diez hen dis[illegible]ouez, dre labour ministred an Ilis katholik, hag [illegible]gristenien-all ivez.

Skeuden an difenn nasionał.

Ha kredi a rafe hini ac'hanoc'h, Bretouned, ne d-eo ket tud ar Republik eo ar re hep-ken ho deus skiant enn hon amzer ?

D'ar re a gred an dra-ze, ne deuz netra da lavaret nemet ar pez a zo enn istor. Abred pe zivezad, ar wirionez a ves treac'h d'ar gaou.

Piou a zo ha ne c'hoar ket omb bet e brezel oc'h ar Pruss enn daou vloaz 1870-71, hag ez eo bet astennet arme ar Brussianed, evel eur c'helc'h, enn dro da Baris, ne d-eo bet kemeret gant-ho goude pemp miz, nemet dre an naounègez.

Kear Bariz e deuz en em zifennet gwella ma c'helle, an dra-ze a zo gwir. Mez ar pez a zo ker gwir-all eo ne ket bet ar Vretouned, e-touez ar re-all, ar re fallà eno oc'h he difenn ; hag hep gaou e-bed e c'heller lavaret ez int bet gwelloc'h eget hini euz ar republikaned a zo brema, goude trizek vloaz, oc'h ober teil hep kolo *gant ho skeuden an difenn nasional.*

Mez, hag e ve bet Paris difennet mad neuze gant unan-bennag, hag abeg a zo eno da gaout lorc'h ha da ober bugad evit eun dra ha ne dalv ket ar boan ? Difenn ar vro, bete mervel evit-hi,a zo eun dever gaer ha da veza meulet, dever bet great gant meur a gant ha meur a vil-den epad ar brezel-ze.

War an dra-ze, ha kavet e ve, o klask pisa ma c'hellfet, e voa ar republikaned ar c'hantved euz an dud kalounek a varvaz neuze dre Frans holl, hag an daou-c'hantved euz ar re a varvaz e Paris ?

Neuze, perak republikaned, hag a ioa holl d'ar poent-se pell dioc'h ar brezel ha tost da dan ho siminal, perak e klaskont-hi hirio kemeret evit-ho hep-ken e Paris, dre *skeuden an difenn nasional*, enor ar Frans a-bez; hag an dra-ze,kaeroc'h c'hoaz, dindan ho gouarnamant penn-zaout, a-wel d'ar bed ?

Eur fars kaer kavet adarre eo hag eur garrotezen, Bretouned, tennet d'ar bobl gant tud vrao ar Republik. Evit-ho da veza bugale marmousien, e c'heller lavaret ho deus kalz a spered.

Skeuden an difenn nasional a zo bet konsakret gant-ho enn deïsiou divèza-ma. Ha penaoz,a c'houlenno unan-bennag, marteze, eo bet ar gonzekrasion-ze ? Bezit dinec'h gant an dra-ze, va zud; eno n'euz bet na peden, na belek, na banne dour binniget skuillet. Goude-tout eur vez e vije bet. Great zo bet eno, d'ar skeuden-ze, evel a zo bet great da hent-houarn Rosko ha da hini Konkerne ; asperjet eo bet da genta gant chaok ha komzon born; ha goude tennou kanol ha kan ar *Marseillaise*, eo bet konsakret oc'h taol, o tibri lib-he-bao, o tiskarga boutaillou hag o karga re-all bete toull ho daou bount. Neuze, a c'hellit kredi, ez ea an traou a-vole-vann ha diwar hantervann gant ar republikaned.

Abalamour d'al labour gorf-ze a ioa da ober, oa deut di, a lavarer, eun dibab euz a dud ar c'houarnamant, pennou divoed ha bouzellou koundoun

d'ezho. Eur guchen-vad a ioa anezho dastumet eno enn eur vanden, hag enn-dro eur bobl a dud, diredet di ivez da baka gevier hag avel leiz ho ginou.

Ar c'heleïer a lavar eo bet ar *seremoni*, evel eur *gouel nasional*. Ia, marvad, evel egile-all e miz gouere divèza, kredabl eo.

Ar republikaned ne vezont ket pell evit ober *goueliou nasional*. Alaparfin, evel a lavarer enn tu-bennag, ne vezo gant ar Republik enn hor bro nemet *goueliou nosional* bemdez, etre daou-benn ar bloaz. Neuze ar bobl, stard-mad he gof goullo gant gourizou bet d'ezhan evit netra, a c'hello, hed an amzer, dansal skanv ha lammet eaz enn ear evit plijout d'he vistri mad.

Ia, ia, eur *gouel nasional* brao e tlie beza hennez e Paris, mad da lakaat da rusia eno kement hini a c'helle kaout mez c'hoaz, o tigas war ar spered sonj euz a draou n'eus ket bet par d'ezho enn istor, ar c'hantved divèza-ma.

Evelato, eno eun tenner karrotes, ken teo ha gwes koat ar Forest, en deus kredet lavaret : « goude an taol nerz euz ar re greva a zo bet distaget gant he c'haloun-vraz ha gant he ijin, ar Frans e deus kemeret he renk e-kreis ar broïou-all. »

Ia da ! eur renk izel ha ne zere tamm out-hi. A-raok ar Republik, ne ket e-kreiz edo ar Frans, e penn kenta ar broïou-all eo.

War gement-ma, ar Brussianed n'eus ket bet kement a lorc'h enn-ho, goude beza hon trèc'het, hag a zo brema e paotred ar c'harrotez a rede, evel gedoun enn ho-raok, enn daou vloaz 1870 ha 1871.

Pe goulz e teuïo ar mare ma vezo kaset da gousket evit mad, diwar hon tro, ar strakerien-ze a ziskouez ho leuachou, e kement tra a reont hag a lavaront ? Pe goulz e savo skiant e penn an dud da welet mad ne vez great nemet poan ha mez d'ezho, ha nemet goab euz ho foan gant ar republikaned ?

Ne ket gant *goueliou nasional* ar seurt-se e teuïo enor da zen, nag e kargo ar bobl he gof. Ar bobl ne dle ket ankounac'haat eo bet deut ar Pruss a-bez war hor bro, en deuz distaget dioc'h ar Frans an Alzas hag al Lorrain, hag hor beuz ranket, ouspenn, paea dezhan pemp milliard arc'hant dre c'hras an *difenn nasional*.

Ar bobl a zo tost da c'houzout mad, diwar he goust, ez omp kouezet gant ar republikaned, a voter bep tro evit-ho, er renk divèza e-touez ar broïou ; ha ma teufe brezel er vro, ar pez a c'hell c'hoarvezout pa zonjor nebeuta, ne gavfemp pobl er bed, nag a-dost nag a-bell, da astenn he zourn na da rei skoaz d'e-omp e giz e-bed ; hag an dra-ze, dre c'hras ar Republik hag ar republikaned hor gouarn.

Setu aze ar wirionez ha pa ve doaniuz he lavaret; hag enep-d-hi na gevier, na goueliou nasional, na lorc'hou ar republikaned ne c'hellint bi[illegible] prouvi netra nemet int tud diskiant.

Evelato, ar bobl a d-euïo enn-han he-unan, [illegible] dale marteze, o welet kemend-all a draou digu[illegible] vez o c'hoarvezout en dro d'ezhan, hag o kou[illegible] kalz anezho war he geïn. Neuze, he zaoulagad [illegible] tigatari, e lakaïo ar republikaned da zerra ho[illegible] naou ha dec'het buan diout-han gant he arc'h[illegible] leiz ho godellou. Nemet ho devezo arc'hant, ar[illegible] ma a zougen-skanv ar vez ho golo penn-kil ha troad.

Evit distrei d'hon ero, pa ranker her lavaret ha[illegible] huel hag aliez, mar d-eo gwir eo bet difennet ma[illegible] Paris, hag ez eo, an enor-ze n'eo tamm d'ar Repu[illegible] blik na d'ar republikaned nebeutoc'h c'hoaz. Ga[illegible] republikaned hep-ken o tifenn Paris, e vije bet k[illegible] meret gant ar Brussianed e daou zervez pe e ne[illegible] beutoc'h amzer.

Neb a c'hoar petra eo bet ar *gommun* e Paris dirak ar Brussianed, ha goude ma voant eat ku[illegible] a c'hoar brao ivez da betra e voa mad ar republi[illegible] kaned-ze. Kre da ober brezel da dud ho bro, [illegible] evel a reont atao abaoue, endra c'hellont,— nemet dre forz hag o krena an dersien-leue ne d eant [illegible] wel d'ar Brussianed. An istor a lavar an dra-ze hag, evel an istor, a lavar ivez gwir difennerien Paris, ar re-ze n'oant ket republikaned a ioa ed[illegible] di euz an departamanchou.

Mar d-eo gaou kement zo a-raok ama, ar re [illegible] c'hanoc'h, Bretouned, a ioa eno neuze a c'hell[illegible] dislavaret. Mez evit beza dislavaret, biskoaz ar w[illegible] rionez ne d-eo bet eat da c'haou.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ
AR SKOL DRE FORS.

Noel Deauguer. — Gwir eo, Iann. Evel-se, e tilèzer labourou an douar, ne gav gouarnamant ar Republik gwenneg e-bed d'ho zikour, hen a zispign hag a goll milionou, c'houezen ar bobl, oc'h ober droug ha poan d'ezhan. E-leac'h ober vad d'an dud a labour an douar, a zo an holl o veva, dioc'h poan ho divreac'h, hag a zo brema poanius-soc'h ho stad eget na d-eo bet biskoaz dindan ar Roueed-koz, lèzen ar skol dre fors a d-eu c'hoaz d'ho feur-gas war ho fenn.

Penaoz e c'hellfent-hi harpa ha sevel ho c'hein ?

[illegible] taillou o kreski bemdez a lamm digant-ho, [illegible] penn ar gwenneïen a c'hellfent da zioueret, an [illegible]hant a zo red d'ezho da veva ha da baea ho [illegible]oumanantchou.

Lèzen-skol dre fors Ferry a d-eu war c'hourre [illegible]oaz da denna digant-ho ho bugale euz a [illegible]oueac'h da drizek-vloaz, bugale ha ne voa tamm-[illegible]anezho, na d'ar paour na d'ar pinvidik ; da he-[illegible] evit miret he loened hag ober labourou skanv-[illegible]ennag-all; d'ar paour ezommek a ia dioc'h an deiz, [illegible]he zikour da ober he labour ha da c'hounid he [illegible]amm bara.

Nann, nann, lèzen-skol dre fors Ferry ne zell [illegible]c'h netra e-bed. Gant-hi, c'houi, merour, [illegible]e c'hellot kaout hiviziken nag ho pugale, na me-[illegible]ellien na plac'hed bihan ; en em zifuillit hoc'h-[illegible]han evel ma kerrot !

Ha c'houi, tanvanek, n'ho pezo skoaz digant den, [illegible]na zo-ken digant map na digant merc'h, red d'ez-[illegible]ho senti oc'h lèzen-skol ar Republik, ha pa varv-[illegible]ac'h gant an naoun !

Piou a ve evit lavaret ne ket gwir an dra-ze a [illegible]zo el lèzen ?

Hervé Becmeur. — Ne ket me a vezo hen-nez. Karoulle !

Jerom Fur. — Traou-all c'hoaz a zo el lèzen-skol dre fors-se. Klèvomp ar gazeten :

« Kaer ho devezo an dud vad diskouez ne zal-c'hont ket d'an arc'hant, ne vezo ket gallet evelato kaout e pep leac'h skoliou libr, pe evit netra, pe da baea enn-ho.

« Ar parressiou war ar meaz n'ho devezo peurliesa nemet eur skol laïk, skol ar gommun, evit ar baotred, hag eur skol laïk-all evit ar merc'hed. — Awechou zo-ken ne vezo enn-ho nemet eur skol, evit ar baotred hag ar merc'hed.

Lakeomp enn unan euz ar parressiou-ze eo ar mestr pe ar vestres-skol laïk brudet fall, pe evit eun dra pe evit eun all-bennag. An holl er barrez a c'hoar troïou-kaer ar mestr pe ar vestres-skol vrao-ze ; kerent ar vugale n'ho deuz dre-ze tamm fisianz e-bed, hag o c'houzout e ve kollet er skol-ze ho map pe ho merc'h, ho dalc'hont gant-ho er gear.

Piou, var eun abeg evel hou-ma, a ve evit tamall ar gerent-se ?

Iann Gubaer. — Piou, Jerom ? Ar frammansouned. Er c'hountrol koulskoude a ve da ober, rak da veuli e ve ar gerent-se. Kredi a ran ouspenn e tle tad ha mamm gwelet atao petra eo ar mestr pe ar vestres-skol, a-raok kas ho bugale d'ezhan pe d'ezhi. Enn amzer-ma, dreist-holl, ne c'houfet ket re-zigèri an daoulagad, rak ar vugale a c'hell en em gaout enn eur barrez-bennag hag a ve enn-hi eur mestr-skol eur pennad-zo, brudet mad a-raok lèzen Ferry, ha brema bet diskiant a-walc'h evit trei gant-hi. Meur a gant a vezo evel-se.

Dre-ze, ar gerent ho deuz da zioual brema muioc'h evit biskoaz ; ha goulenn a dleont digant ho bugale petra glèvont er skol gant ar mestr pe gant ar vestrez.

Mar goar ar gerent lenn ha skrifa, hoc'h dever a zo gwelet pe seurt levriou a zo etre daouarn ho bugale ; gwelet, dioc'h ar c'haïerou, pe zoare deveriou a zo roet d'ezho da ober.

Neuze, dioc'h a glev an tad hag ar vamm gant ho bugale, dioc'h a lennont el levriou pe enn deveriou, e tleont barn ar skol hag ar mestr, ha mar d-int fall, derc'hel rak-tal ho bugale gant-ho er gear.

War an dra-ze, n'ho deus ket ar gerent da varc'hata ; anez, e pec'hfent hag e vent e danjer d'en am zaoni ha da zaoni ho bugale. Setu aze va c'hreden.

Jerom Fur. — Ho kreden, Iann, a zo hervez pep mad, rak, evel a gredit hag hoc'h euz displeget a-zoare, eun tad hag eur vamm ho deuz da lakaat evez brema evit ober ho dever, evel ma z'eo gourc'hemennet gant Doue ha gant he Ilis.

Ar wella euz ar skoliou laïk hirïo a zo eun danjer d'ar vugale beza enn-hi evit eun dra pe eün dra bennag-all, a vezo lavaret ama dre ma vezo tro.

Hep kaout muioc'h a boan, na kement zo-ken, e ve kalz diskarkoc'h da goustianz an tadou hag ar mammou, na gasfent ket ho bugale d'ar skoliou-ze hag e talc'hfent anezho er gear.

Andre Pencaer. — Ar pez a rafent a ve mad neuze, Jerom. Ha pa ho defe me laka prizoun hag amand, e ve kalz gwelloc'h d'ezho evit kas ho bugale da goll.

Ar boan ho defe ne ve ket heb enor, hag aliez ouspenn heb eun digoll bennag-all, marteze. Kenta digoll a gavan a ve d'ezho, eo e savetafent eneou ho bugale.

Laou an Heder. — Ar veleïen, an eskibien hag hon Tad Santel ar Pab, o komz war an dra-ze. hervez an Aviel, ne lavaront, Andre, nemet evel-d-hoc'h.

Mez, diwar-benn an traou-ma, e karfen gouzout ha leac'h zo da gredi e vezo brema niver ar vistri hag ar vestrezed-skol fall ar re nebeuta anezho ? Lavarit Jerom ?

Jerom Fur. — An dra-ze a c'hoar Doue, Laou. Evit sur, mar deuz re fall, hag ez euz stank anezho, siouaz ! enn amzer-ma, ez euz c'hoaz ivez mistri-skol laïk, tud vad hag onest, tud hag a vezo gant ar re genta da gaout poan gant lèzen-skol Ferry; ha c'hoaz e vezint eüruz mar gellont derc'hel bara d'ezho, d'ho gragez ha d'ho bugale, ha ne c'hellint aliez, an dud keiz ! nemet o senti pe oc'h ober an neuz da zenti oc'h al lezen fall-ze. Eno eo ema, dre-ze, danjer ar skoliou laïk, gant mistri mad koulskoude.

E Frans, ez euz 36,056 kommun (dénombrement de 1876), hag e 27,390 kommun anezho, ne deuz, evel zo lavaret bremaïk, nemet eur skol d'ar baotred hag eur skol-all d'ar merc'hed, pe eur skol hep-ken d'ar baotred ha d'ar merc'hed.

Mad, ha ne welit-hu ket dre eno, amezeïen, mar deuz er skoliou-ze mistri ha mestrezed-skol dioc'h dourn Ferry, o lakaat he lèzen da vont enn dro, evel ma fell d'ezhan ez afe, ema neuze ar beder-bemped euz a dud ar vro red d'ezho beza dindan dalc'h ar c'houarnamant, dre ma'z eo red d'ezho kas dre fors ar beder-bemped euz ar vugale d'he skoliou ?

Kaera a zo goude eo klèvet ar frammansouned o lavaret, n'eo lakeat ar goakol-ze enn-dro da c'houzoug an dud, nemet evit m'ho devezo muioc'h a-ze a liberte.

Herve Becmeur. — Ia, ia, karoulle ! liberte vrao, Jerom ! ne ket gwir ? liberte eur marc'h hualet ker berr, ne ket evit bale. Sklafèrez d'an holl ha netra ken eo liberte ar frammansouned. Aliez em meus klèvet lavaret e ra goab peur-vuia ar re fallakr euz ar re ho deuz gouzanvet poan euz ho ferz. An dra-ze, pa lavaran, a ziskouez ho deuz ar frammansouned-ze kaloun kena dindan ho c'harnou.

Jerom Fur. — Brema, setu ama e berr-gomzou kement a zo bet lavaret a-raok diwar-benn ar skol dre fors.

Ar skol dre fors a zo bet votet gant ar frammansouned, mez o klask huala berr ha stard ar bobl gant-hi, ho deuz ivez, hep gouzout d'ezho, staget out-hi kement a sparlou hag a ziarbennou, ne c'hell ket beza *forset* d'he heuilia :

1° Ar vugale a zo o choum el leachou pe geriadennou a vank enn-ho 48,556 mestr pe vestres-skol ;

2° Ar vugale a zo o choum er geriadennou n'eus ti-skol mad e-bed enn-ho ;

3° Ar vugale n'int ket kre pe a zo klanvuz, dreist-holl er goanv ;

4° Ar vugale euz a c'houeac'h da nao bloaz a choum ho c'herent re bell dioc'h an ties-skol ;

5° Ar vugale a zo ho c'herent paour hag ezomek ;

6° Bugale ar vèrourien, an dieïen, e poent an hada hag enn eost, hag e-pad ar bloaz, pa vez mall ober kalz euz al labourou douar-all ;

7° Ar vugale ne falvezo ket d'ho c'herent ho c'has d'ar skoliou dre fors-se, evit miret na vezint kenteliet fall a-eneb ar relijion ha peb onestiz.

Laou an Heder. — Hag e roer pemp lur varn-ugent bemdez da frammansouned a zo furoc'h evit-ho ar re a zo du-ze e-touez ar re zot e Kemper ?

Ar re-man ma vijent bet kaset da ziou gampr Paris, da ober eul lèzen war ar skoliou, ho divije gouezet petra rajent ha n'ho divije birviken *forset* bugale c'houeac'h vloaz da vont d'ar skol, na bugel-all e-bed enn despet d'he gerent.

Herve Becmeur. — Ia, Laou, c'houi hoc'h eus skiant a wel mad an dra-ze, mez ar re a zo ha gwidre an ifern oc'h ho c'has *dre fors* da glask ober poan d'ar gristenien, ar re-ze a zo dall-poan gant kounnar an diaoul enn ho c'horf, ha ker penn foll ouspenn hag eur vanden chatal-gorn a ve kroget ar moui e beg ho lostou. Karoulle !

Ha ma klevfac'h, Laou, petra a zo lakeat gant ho da zeski er skoliou dre fors-se da vugale euz c'houeac'h da drizek vloaz, petra lavarfac'h ? Setu laouit, war-lerc'h va map e lavaran: pa vez amzer e klasker deski lenn ha skrifa, ar grammer hag eun tamm chifr, — mez, a-raok pep tra, ema an disjointra izili, ar moulla hag ober forchou-tud kezek ha saout, beteg ezen zo-ken. Tout an traou-ze, ha koll ar skiant a zo da zeski dre fors d'ar vugale, nemet ar relijion. Hou-ma a-vad a zo kaset da c'hoari horell gant frammansouned ar Republik, ken na deuio ho zro hep dale da veza dishonellet ho-unan. Karoulle !

(Eur pennad all disadorn genta.)

CORRESPONDANCE INTIME. — Moyennant 1 franc en timbres-poste, tout lecteur des semaines religieuses recevra à titre d'essai, pendant six mois, la *Correspondance intime* publiée par l'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière).

Cette correspondance sera publiée chaque fois qu'il se produira un événement dont pourront profiter les capitalistes. Ces lecteurs seront les premiers renseignés sur les hausses qui se préparent, sur les titres qu'il faut vendre ou acheter, etc.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE
SOCIÉTÉ ANONYME
Au Capital de : 1,200,000 francs
PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Changes. — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux émissions sans aucune Commission. — Avances sur titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

UNION INTERNATIONALE ARTISTIQUE
58, rue Bonaparte, Paris
STATUES RELIGIEUSES de toutes dimensions ; modèles nouveaux, d'un sentiment très-religieux et très-artistique.
Très-beaux **CHEMINS DE CROIX** ; nombreux personnages en relief.
Envoi de photographies. — Prix modérés.
A. PARENTY, *Directeur.*

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

WEC'HVED BLOAVEZ. (N° 36) AR ZADORN, 8 A WENGOLO 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister..... } 2 scoed.
Morbihan..... }
Kostez-an-Nord.. }
Rest euz ar Frans : 7 lur.
Broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, nit ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl bacamanchou a dle bezi great da berchien gant gazeten diant Aotrou DE KERANGAL, hen-ken.
D'ezhan ivez e dle beza kaset divizhoh an holl scridou da lakat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS,
est seule chargée de recevoir les annonces.

AMEN.

KALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 8 a viz gwengolo 1883.

Dourn Doue ha gourdrouz eun den

« Hervez Ministr ar Pruss, ar Frans a c'hell brema beza bazateat ha great goab anezhi evel ma karer, hag hep na ve ezomm da gaout aoun, tamm e-bed. An dra-ze a zo lavaret, enn eur « c'hiz-all, ez eo diskennet mad brema ar Frans « euz ar renk huel a zigaze d'ezhi gloar hag enor « gwechall. »

Setu aze, Bretouned, eur ger pe zaou hep-ken euz ar pez a skrif, kalz hirroc'h, ar gazeten zaoz, *Têmes*, diwar-benn eur gourdrouz c'houero a zo bet great gant ar Pruss, enn deïsiou diveza-ma, da c'houarnamant ar republik.

Ar gourdrous-se, ha pa ne ve ken, a ziskouez sklear penaoz e labour ar frammansouned republikaned. Savet er penn kenta dre gein ar bobl, her lakeont e pep giz reuzeudik enn he vro, ha goude hen diskar dindan ho zreid louz, her golont a vez dirag ar bed-holl.

Maro ar Roue Herri V ha gourdrouz trenk ar Pruss o koueza war hor bro, er memez amzer, a zo diou gentel digant Doue, hep kounta ar re-all a zo bet hag a vezo c'hoaz, marteze.

A-raok ar republik, gwechall ar Fransa ioa braz he enor ha braz he galloud; ker braz oa he galloud, a lavar an istor, ma c'helle miret na vije tennet tenn-kanol e-bed enn Europ, a-eneb he bolontez.

Ia, mez ama eo red lavaret ivez, gant an istor, e voa neuze ker braz he feiz ha ma voa he galloud. Galloud hep feiz a zo dinerz ha toc'hor; ha prins, pe roue, pe impalaer, pe n'eus fors piou hag a ia da glask harp er meaz euz ar feiz hag euz ar relijion, a gouez buan war ho fenn, ker buan hag eun ti a ve fountet war eur benn treaz-mi.

Ar pez a lavarer euz an dud ama, ha ne c'heller her lavaret ivez ~~ioaz~~ euz ar broiou, gant gwir abek ? Netra e-bed ne ziskouez skleroc'h ar wirionez-ze d'ar bed, eget ar stad truezuz m'ema ar Frans enn hon amzer, ar Frans a roa ar vro gaera, goude bro an nev, a-zindan he rouced. Gwelit brema penaoz ema, bretouned !

Lavaret e ve eur vamm baour, puchet o ouela e korn eun hent ; ne deuz na ti na goz. Gwechall e voa kaer ha laouen gant he bugale enn-dro dezhi; brema ne deuz den, brema goloet a vez ha runnet he c'haloun, ne deus ket a nerz zo-ken da zec'ha, diwar he zal, ar glaour a skop out-hi ar re fall a dremen.

Ha penaoz eo kouezet hor bro ken izel ?

Roueed Frans, bro gristen dreist peb bro, a ioa, a lavaret hep gaou gwechall, soudarded an Aotrou-Doue. E nep leac'h er bed ne gouezo neuze beac'h war eur vro, na welet rak-tal dourn ar Frans o tont gant nerz he feiz d'he dizamma.

Dourn ar Frans brema a zo berreat ha dinerzet, ha dourn Doue a zo hirreat ha pounnereat war-n-hi.

Ar Frans e deus kaset he roueed d'ar broiou all da vervel, ha kollet ho skiant hag ho feiz gant he bugale, ar re-ma ho deuz lakeat enn ho fenn aered ne c'houzont nemet flemma ar re a ra vad d'ezho; tud estren, divadez ha ken diempenn ma'z eont bemdez da glask trabaz oc'h Doue zo-ken, hag hi o rankout, evel chatal, trei ho c'hein ha plega sioul ho fenn, pa c'hourdrouz eun den rei eur vazad d'ezho.

Setu eno, Bretouned, an enor a zigas d'hor bro brema ar republikaned difeiz hor gouarn !

War gement-se, e-touez an dud a skiant, piou ne wel eo nijet kuit gant ar feiz, gloar, enor ha nerz ar Frans euz an amzer gwechall! Lakeat int traou ker fall war he c'hount, ma ve lavaret zo-ken e rank ho faea brema ker ker, ha ma vent bet torfejou great gant-hi neuze.

Eun Doue, kel leal ha ma'z eo Holl-C'halloudek, a zo o varn ar bed ; hen ivez eo hor barn, ni hag hor bro, hervez ma fell d'ezhan ; ha kement hor beuz da ober eo plega d'he lezen, hep klemm hag hep grosmol.

Beza hep feiz ha kaout ourgouill a zo daou dorfed braz ne vezont great nemet gant tudigou dister, ha pa vent mistri ar bed. Ne ket an dud-ma eo a skoïo gant remorz war ho c'haloun, evit gwelet ar stad truezus m'ho deuz lakeat hor bro da goueza enn-hi. Tud int ha ne anavezont ket, zo-ken, marteze, eo deut ar stad-ze euz ho labour. Dioc'h ho c'hlèvet o prezeg, e ve lavaret ne ket hi a zo da damall. Laouen ha leun anezho ho-unan bemdez, krial a reont a-bouez ho fenn ha skrifa kaer enn ho c'hazetennou ez a ar bed enn-dro, eun drugar; hag ema ar Frans o c'hoarzin out-ho hag o veuli kement a reont.

Marteze ivez, klèvit, Bretouned ! ez eo enn eun doare, gwir ho lavar. Ken dallet eo ho spered gant spered an droug, ne d-int mui evit barn eeun nètra e-bed. Dre-ze, e ve diez lavaret ez eo great ho labour gant-ho dre ziskianted pe dre fallagriez. An eil hag egile, gwir eo, a c'hell beza war zaou-hanter enn ho oberou.

N'euz fors petra a zo, gant ma c'hellint glabousat ha blèjal a-enep ar Roueed-koz, a-enep Doue hag he Iliz, setu eno kement hag a ranker d'ezho.

Brema, evit ho doare da c'houarn traou ar bed, e kredont e ranko dont d'ho heul kement a c'hano enn ho goude. E gwirionez, n'eus ket dreist-ho ! Enn ho giz, ez int hevel oc'h beleïen an doue pagan Bouddha, en Indez, a dremen ho buez nozdeiz o sellet, respet d'e-hoc'h ! oc'h ho begel. Diesa a gavont a-vad eo, pa vezont dihunet euz ho huvreou kaër gant skiant ha gwisiègez eun den-bennag a hej hag a went truillou ho ourgouill, dre bevar avel ar bed.

Ma ne c'heller lavaret da nikun euz ar re-ze, evel a zo bet lavaret d'an hini a ioa e penn an tregont bretoun, o stourm oc'h ar zaozoun etre Ploermel ha Joslin : Beaumaner, ef da c'hoad ! e c'heller lavaret d'ezho holl, roit peoc'h, tilled bioc'h Frans, hag efit ho mez !

Gwalennou Doue.

Lavaret e ve eo an douar evel korf an den.

An den, pa vez braz enn-han ar gasouni pe ar garantez, ha zo loc'h-diloc'h ha ne d-eo ket evit choum eaz e neb leac'h ; he gorf hag he ene neuze a zo evel pa vent o poaza war an tan, e poan hag enn eun enkres ar re vrasa.

Ar revolusion ivez a zo kasouni an droug oc'h ar mad, revolusion an diaoul oc'h Doue, ar revolusion e deuz lakeat an tan e-touez an dud ; e pep leac'h, n'ho deuz brema nemet nèc'hamant.

Evel eun dersien, ar revolusion a laka an holl da grena, tersien a ve lavaret kroget ivez enn douar diout-ho.

Ne glèver brema gant ar c'heleïer a d-eu euz a beb bro, koulz lavaret, nemet hano euz a grenn douar, nemet hano euz a dan hag euz a zour, strink menesiou zo euz an ifern.

Ar c'hrenou-douar n'int ket e pep leac'h kenspontuz ha ma'z eo bet hini enezen Ischia, nemet unan enn ho zouez, enn enezen Java.

Goude lavaret eur ger pe zaou euz ar re-all, e teuimp da he-ma, da zivèza.

Lenn a rear er gazeten c'hallek *Le Lyon republicain* :

Dimeurz, 14 euz a viz eost, war-dro dek-heur, e voe great, gant an douar, eun heja,bihan evit gwir, e meur a leac'h euz a venesiou al *Lyonnais*. Gant an heja-ze, e voe klèvet eun trouz bouzar dindan an douar.

Ar c'hollou a zo bet dister ; enn eun ti-bennag, ar plastr a zo bet distaget dioc'h ar mogeriou.

Kear Niort ivez e deuz bet he lod euz ar c'hrendouar-ze, pe euz a unan-benag-all.

E kazeten *Udine*, enn Itali, e lenner c'hoaz, an 13 euz a viz eost divèza :

Deac'h, da gresteiz-hanter, ez euz bet eun heja kren-douar e Tolmezzo ; n'eo ket padet pell, ha n'euz bet koll e-bed. An heja-ze a zo bet ivez e Lorenzago ; eno, a-raok, ez euz bet klèvet eun trouz braz hag hirr dindan an douar.

Skrifa a rear euz a Cythnos, er Grèss : abaoue nebeud amzer a zo, douar an enez a vez hèjet,koulz lavaret bemdez, gant eur c'hren ha ne ket braz evit beteg-hen.

E kear Athèn, epad an noz euz ar 5 d'ar 6 euz a viz eost, ez euz bet eun heja kren-douar kaer, hag er memez moment eo bet klèvet ivez enn diou enezen Syra ha Tenos.

Meur a stok-braz kren-douar a zo bet c'hoaz e menes Sant-Dèca, enn enezen Corfou.

An tammou kren-douar-ze n'int netra e-skoaz a zo c'harvezet e Java, enezen hag a zo e striz-vor pe er raz, hanvet e gallek *détroit de la Sonde*.

Eno, war a lavar ar c'heleïer, ez euz lazet, gant ar c'hren-douar, gant an tan hag an dour, war-dro *tregont mil den*.

Eun enezen-all, Krakatoa he hano, hag e doa diou leo-hanter a hirder ha tost da ziou leo a ledander, a zo goeledet pe gounfountet a-bez brema. Teir gear a zo bet distrujet, ar feunteuniou dizèc'het ha tan kaloun an douar en deuz goloet teo ar zol a vein dèvet hag a ludu.

Goude m'eo bet goeledet enezen Krakatoa, ar mor a zo bet savet bete dek troatad ha pevar-ugent hag en deuz beuzet, dre ma tirolle, kement tra a en em gave gant-han, euz a Zumatra beteg enezen Java.

Enn eur c'hanton hep-ken, dek mil den ho deus bet ar maro.

Enezen Krakatoa a ioa e-kreiz eur raz, war dro enter an hent etre Java ha Sumatra. A-dost d'ezhi oa diou enezen-all bihanoc'h ; brema n'euz hini ebed ken euz anezho ho-zeir,

Enezen Java ne deus ket brema nebeutoc'h evit tregont ginou ifern (volcan), o strinka noz-deiz tan dour, mein ha ludu enn dro d'ezho ; ho gwelet a rear euz an daou-vor a-bep-tu. Ar brasa euz ar menesiou tan-ze en deuz, a lavarer, tri mil eis cant mètr a-huelder, pe eunek-mil pevar c'hant troatad.

Piou ne grenfe, Bretouned, o welet hag o klèvet an dismant a zo dre ar bed. An douar a ve lavaret skuiz o tougenn an den, ker pounner eo gant an torfejou a ra ; dre-ze e kren, ec'h hèj hag hen dislar, evit diskouez d'ezhan ne d-eo ket muioc'h a fri a evit eur fubuen, a weler o vont gant an distera evel.

Ar maleuriou a c'hoarvez a ziskouez ouspenn ez euz eun Doue, hag ema gant he walennou oc'h astenn he vreac'h war ar bed. Evelato, an den, eur c'houezaden he vuez, a zo rok gant he damm ourgouill, ken na vez tizet, enn eun taol, gant ar maro. Neuze, ha pa ve frammansoun, e vez eun diskan-all ganthan. An dra-ze a weler bemdez, a lèfe digèri daoulagad an dud, a strink evelato da goll hep paouez deisiou ho buez, evel diwar c'hoari,

Ar vugale fur brema a zo furoc'h evit ar re vraz.

Kribiu oc'h kribiu.

Lenn a rear e *Kazeten an tribunaliou* (Gazette des Tribunaux) :

« An doare da veza mad gant an amezeïen ha,pa vez krec'hin lapined pe gounikled, da choum heb ho c'holl, a c'houlen kaout aked e diou c'hiz n'int ket, evit doare, ken eaz da baka ha ma pak eur chi c'houenn diwar-benn he fri.

« Pa'z euz hano euz a fri, ar c'houez a zao d'ezhan dioch krec'hin lapined, pa vezont re dost d'an amezeïen, a ziskouez dioc'h-tu n'eo ket eaz sec'ha mad ar re-hont, hep dieza ar re-man.

« Setu penaoz ha diwar-benn petra e savaz c'hoari du-ze e Pariz, etre diou amezegez, migounezed a-raok bete zo-ken ma prestaz unan dek lur d'e-ben.

« Intanvez Bourdon hag itron Chicorat eo an diou amezegez-ma, a zo o vont bremaïk dirak tribunal ar polis da ziskouez petra int.

« Itron Chicorat e doa roet taoliou balaen da intanvez Bourdon, ha strinket ouspenn eur zaillad dour war he fenn, d'he beuzi pe d'he badezi.

« Intanvez Bourdon,enn eur heja he dour hag o sench he hiviz,a zonj enn-hi he-unan eo eun apoe vrao kavet d'ezhi da baea he dek lur da itroun Chicorat, ha da zistaga ouspenn diout-hi eunn drabennag-all, evit digoll he badiziant dre fors. Brao ! brao ! eme-z-hi, mont a ran d'en em glemm, ha mont dioc'h-tu, ha setu an taoliou bek war-lerc'h an taoliou balaen hag an dour-zaill.

Ar Prezidant (da itroun Chicorat). — Ha nac'h a rit-hu beza skoet gant intanvez Bourdon, ha beza taolet war-n-hi dour a-walc'h d'he gwalc'hi penn da-benn ?

Itroun Chicorat. — Nac'h a ran war benn, va nizez, pa n'am meus ket ar bonheur da veza mamm.

Intanvez Bourdon. — Itroun,anez respeti tud an dribunal, e tirollfen da c'hoarzin, oc'h ho klèvet.

Ar Prezidant (da intanvez Bourdon) : — Lavarit d'an dribunal penaoz hag evit petra oc'h bet skoet?

Intanvez Bourdon. — Ar c'hoari a zo digoret etre-z-omp diwar-benn krèc'hin lapined.

Ar Prezidant. — Penaoz, krèc'hin lapined ?

Intanvez Bourdon. — Krèc'hin lapined a stagan oc'h va frenestr da zèc'ha.

Itron Chicorat. — Eur vaouez ha ne zebr nemet lapined !

Ar Prezidant. — Roït peoc'h, c'houi !

Intanvez Bourdon. — Me a zebr ar pez a garan, itroun.

Itroun Chicorat. — Perak ne zebrit ket ho lapined kroc'hen hag all ? Neuze, e vec'h kitez da ampoëzouni an ti.

Ar Prezidant. — List 'ta hou-ma da ober he c'hlemm, respount a reot goude.

Itroun Chicorat. — Bete c'houeac'h kroc'hen lapin oc'h he frenest ha va hini-me a zo tostik-tost d'ezhan, kement ma'z oun ampoëzounet gant ar c'heillen, dioc'h ar c'hos-traou-ze.

Ar Presidant (da intanvez Bourdon). — Asa, lavarit petra a zo erruet. — (Da itroun Chicorat) : ha c'houi roït peoc'h, pe me ho kaso er meaz.

Intanvez Bourdon. — Erruet eo evit an dra-ze, ma tlean-me dek lur d'ezhi, d'an itroun-ma,a gemer eun ton rok gan-en ; hag ez eo c'hoanvezet ac'hano, me deus klasket afer ouz-in diwar-benn ar c'hrec'hin lapined, ha ma lavar d'in : ha va dek-lur pe goulz ho root-hu ? Ha c'hoant ober *bankrout* hoc'h eus-hu ivez, evel ar Republik brema ? War gement-se, me a respount hep droug hag evel ma tere : itroun, ar faë a ran ac'hanoc'h a zao ken huel ha ma talit nebeud a dra. Setu eno am euz lakeat d'ezhi enn he dourn.

Ar Prezidant. — Bravoc'h e vije bet, ma ho pije lakeat he dek-lur.

Itroun Chicorat (o c'hoarzin) : — Lavaret mad!

Ar Prezidant. — Roït peoc'h, c'houi !

Intanvez Bourdon. — Red eo lavaret d'e-hoc'h, ivez, aotrou, e rankan gouzanv klèvet itroun Chi-

corat o c'hoari an drompill epad an deiz.

Ar Prezidant (da itroun Chicorat) : — C'hoari an drompill a rit ?

Itroun Chicorat. — Ne ket difennet marvad ; bez' ez eo ?

Intanvez Bourdon. — An dra-ma a c'hoarvez, aotrou ; an introun-ma e deuz eur spount-braz rak ar c'holera, a zo ken-nebeud anezhan e Paris, ma iafe kement-zo a-bez em lagad, heb ober poan.

Itroun Chicorat. — Eo, bez' ema, ar c'holera e Paris; me a c'hoar ema emichans, p'am meus paket diout-han ar foerel a zo bet stanket neat d'in gant vá zrompill.

Intanvez Bourdon. — Ia da ! neat evel torchet, a c'heller da lavaret. Ia, aotrounez, eur gos trompill-goz evel-d-hi e deuz prenet digant eur marc'hadour dillajou, a ioa deut e porz an ti ; eun drompill a zek-lur, hag e deuz great eur c'harnach spontuz d'in evit kaout he dek-lur enn derves-se. Mez, n'em boa gwennek. Hag an dra-ze a ioa dre me devoa lennet er c'hazetennou e vire ar c'houevr da gaout ar c'holera, a zo troet e foerell gant-hi, klèvet hoc'h euz. Mad, abaoue ne ra nemet c'houeza epad an deiz enn he zrompill.

Ar Presidant. — Asa ! ne ket an traou-ze eo ; hag an taoliou balaen hag ar zaillad dour, ha dont a raïo hano anezho ?

Intanvez Bourdon. — Ar re-ze, aotroù, a deuaz goude am meuz lavaret d'e-hoc'h.

Ar Prezidant. — Goude ar ger kaer diwar-benn ho faë ?

Intanvez Bourdon. — Ia, a-benn eun heur goude, edo o skuba he font-alez dirak he dor. Ha me sortial, just neuze.... vlan ! hag eur zaillad dour war va fenn a-bez. brr !..

Itroun Chicorat. — Gaou eo ! me hen tou warbenn va nizez.

An dribunal en em guzul.

Intanvez Bourdon. — Hag he zrompill, aotronez, ne ket echu. Lipat kastolorennou kouevr ha suna gwenneïen a ra ivez; ha noz ha mintin e frot he zrompill oud he c'hof. Peadra a zo da grevi o c'hoarzin oc'h he gwelet, hag e lavar c'hoaz eo va c'hrec'hin lapined-me eo a roïo ar c'holera d'ezhi. Ar c'holera en defe aoun rak he c'hos-trompill ha muioc'h c'hoaz raz-hi.

An dribunal a goundaon an itroun Chicorat da c'houezek lur amand ha da baea ar mizou-all.

Itroun Chicorat (o sortial kounnar enn-hi, leiz he zrompill) : — Gwelet e vezo ha bez' e c'heller brema ampoezouni an dud gant krèc'hin lapined.

Intanvez Bourdon. — Ia ! ia ! gwelet e vo idem ha gwir a zo da c'houeza e-pad an deiz enn eur gos-trompill, evit miret na grogfe ar foerel enn eur gos-trompill-all.

Hag an holl kuit euz an dribunal, enn eur c'hoarzin.

Maro Loïza Lateau.

Lenn a rear er gazeten c'hallek l'*Univers*, ar 23 euz a viz eost divèza :

« Epad m'emaomp o voulla ar gazeten, e ten d'e-omp euz a Hestre, e Beljik, ar c'hèlou a lavar ez eo marvet Loïza Lateau, hirio, da zeiz heu dioc'h ar mintin.

« Loïza Lateau, a zo brudet he hano dre ar bed kristen, a ioa eun artizanes paour, humbl ha dev vot. Epad kalz a vloaveziou ha beteg he maro, ez euz bet gwelet war he c'horf merkou pasion hor Zalver; hag ar merkou-ze ker burzuduz a ziskoue ze, bep gwener, poaniou Jezuz enn he angoni, pe war he dremenvan.

« Loïza Lateau a iune, abaoue eun niver braz vloaveziou a ioa, hep dibri tamm boed-all e-bed nemet korf Jezus-Krist er gommunion.

« Ar burzudou a lavarer ama, diwar-benn Loïza Lateau, a zo bet gwelet gant meur a gant ha meur a vil dest euz a bep stad ha renk ar bed, hag, enn ho zouez, gant ar veleïen ha gant ar vedisined, desketa ha gwisieka.

« Buez Loïza Lateau, epad an amzer m'eo bet gouliet he c'horf, a zo bet eur verzerenti hir. Muia ma c'helle, ec'h en em denne enn he fart he unan evit pedi Doue, ha pa z-ea er meaz, e voa evit ober vad d'he nesa.

Kaer e deuz bet, ne deuz gellet miret na d-eo bet evelato goapeat, disprizet ha drouk-prezeget gant an dud fallakr ha difeiz, a zo e pep leac'h enebourien ar relijion. Ar c'hazetennou fall ivez n'ho deus ket espernet anezhi, o vruda dre ar bed evel fall, kement tra vad a rea.

O veza maz eo bet goapeat ha gwall-gaset evelse gant ar re fall, ar gristenez paour ha mad-ma ne deuz great nemet vad hed he buez, ez eo evel eun dever d'ar gristenien dont da enori he hano, ha da gemeret skouer diout-hi da veva evel e deuz bevet, hervez Doue ha lezen zantel an Ilis katholik.

Eun inspekteur a c'hoar hag a ra he zever.

Pa gaver leac'h da veuli eun inspekteur skoliou bugale, arabad eo e ve lèzet an dro vad-ze da vont da goll. Rouez eo brema an inspektourien a zo, hevel out-han, a c'hoar hag a ra ho dever, gwella ma c'hellont, hep klask ober poan na droug da zen.

Setu ama, war-lerc'h, al lizer a skrifaz an inspekteur ma da eur persoun euz a-zepartamant *Ardennes*, diwar-benn ar vugale a iea e retred evit ober ho fask kenta.

Mezières, ar 16 euz a viz eost 1883.

Aotrou Persoun,

An aotrou Prefed a zigas d'in al lizer ho poa-

dou skrivet d'ezhan, ar 14 euz a viz eost, oc'h ehedi da *respount* enn he leac'h.

N'euz netra, aotrou Persoun, hag a virfe oc'h d'ar vugale da choum hep mont d'ar skol, evit heuilha ar retred a reont a-raok ober ho fask kenta.

An dever-ze e-kever ar relijion n'ema tamm ebed a enep lezen ar skol, euz an 28 euz a viz mezours 1882.

Pa vezo galvet kommision ar skol euz ho kommun da rei he avis diwar-benn mankou ar vugale, skrifet ho hanoiou war gahier apel ar skol, ec'h anavezo edont enn ho gwir ; hag an autoriteou-all avez ne d-aint ket a-enep.

Kavit mad, me ho ped, aotrou Persoun, an assuranz euz ar stad vrasa a ran ac'hanoc'h.

Inspekteur an Akademi,
A. Cornet.

Merc'hed, ar Republik a zifen ouz-hoc'h azeza war ho tra.

N'eus ket pell e voe ar c'hoarz e tribunal ar barner a beoc'h euz a eil kanton Beziers.

Peder itroun euz a Serignan a ioa tamallet da veza re garget ho c'hadoriou war bourmenaden ar gear vihan-ze. Ar prosès-verbal euz a dorfed braz ar peder itroun a zo ama warlerc'h ; great eo bet gant kommiser poliz ar gear-ze. Klèvit :

« Oc'h en em gaout war ar bourmenaden, hor beuz gwelet peder maouez azezet war gadoriou hag o c'hriat. Tosteat omp bet out-ho evit rei urz d'ezho da gas kuit ar c'hadoriou a ioa dindan-ho, ha da lavaret d'ezho e vije great prosês-verbal enn ho enep, evit ar *gontravansion*-ze.

« Lavaret ho deuz ez eant da zenti oc'h hon ursiou ; gortozet hor beuz bete teir heur, mes choumet int bet eno atao hep loc'h.

« An deiz a-raok ar peder maoues-se a ioa war ar bourmenaden, hag atao war ho c'hadoriou. Lavaret a reant etre-z-ho, an eil goude e-ben, oc'h ober goab euz a vuzik ar gommun eat da c'hoari da Arkachon : me a zo o vont da *dailla eur paltok*, eme unan ; ha me *eur rokeden pe eur vesten* eme eun all, er moment ma tremene tost d'ezho *itroun Praz, konseiller munisipal.* (sic)

« Ar c'homzou-ze ne voant lavaret, nemet evit ober poan da dud ar Republik. Ar merc'hed-ma a c'houie brao eo difennet *ankombri* an hent *publik*. »

Ar groaz, mar plij, da gommiser polis Serignan !

Ar barner a beoc'h, pa glevaz petra a ioa, a lavaraz ma n'oa nemet an dra-ze, e c'helle ar peder itroun mont da azeza war ho c'hadoriou, keit ha ma karjent, hep na gave d'ezhan e vije droug e-bed eno evit ar Republik.

Hag an dud leiz an dribunal ha diroll da c'hoarzin goab d'ar c'hommiser-polis, ne choumas ken eno teir heur-all da c'hortoz.

Bet anterret teir gweach.

N'euz ket pell, ez euz anterret pe vesiet e kear Oran, en Afrik, eur c'higer, hag epad m'eo bet beo, a zo bet kaset diou weach d'ar wered.

An dro genta oa er bloaz 1848. Diskenn a reat anezhan er bez, pa voe klèvet kri ha trouz an taoliou a skoe, ar c'higer, diabarz oc'h an arched. Pa voe tennet ar golo, e welchot ar c'higer-ma, a gredet maro, o sevel beo-buezek ac'hano. Kouezet e voa enn eur fallaen, a hanver e gallek *léthargie*.

Triwec'h vloaz divèzatoc'h, epad ar c'holera, ar c'higer-ma a gouezaz adarre e fallaen. Gortozet e voe peder-heur war-n-ugent gant-han, ha sebeliet e voe a-nèvez. En em gavet er wered, ar c'higer a zihunas evit an eil gweach.

Enn dervesiou divèza-ma, evit doare, ez eo marvet ar c'higer evit mad, rak kaer a zo bet klask digas buez enn-han, kement a zo bet great a zo bet nul ; ha setu ma'z eo bet anterret evit an trede hag an divèza gweach

FEIZ HA BREIZ.

Breiz, dihun, kemer da gleze,
Sao c'hoaz eur wech 'vit da Zoue,
Difen kaloun da vugale.

Er c'hoat dervek sao da vaniel,
Trezek an nenv dalc'h-han huel,
Bez da Zoue eur gwir vugel.

Klev : punz an ifern zo digor ;
Trouzal a ra evel ar mor,
Pa red d'ar red-ru gant fulor.

Arvor, bro badeet er goad,
Ar gwez dervek e-kreiz ar c'hoat,
Gant an arneu a c'harm « Argad !!

Argad a c'harm ar menesiou,
An holl gerrek war an aochou :
— « Evit Doue goad ha kalounou. »

Arvor, Arvor, douar benniget,
Chilaou deuz mouez da oll Varzed,
Moueziou da Zænt 'n he c'hreiz douaret.

Punz an ifern 'n euz dislounket,
Enn hon amzer tud dizakret,
Er fank beteg ho goug beuzet.

Lavaret ho deuz etreze :
— « Breman ne vo ken a Zoue,
« Malloz d'ezhan, malloz d'he re !

« Greomp eur brezel skrijuz hag hir,
« M'ar mank komzou, kemeromp dir,
« D'ar maro neb zifenn ar gwir.

« D'ar maro nep a gar Doue,
« D'ar maro nep glask ar Roue,
« D'hon tro breman da rên ive ! » —

Hag holl, 'vel bleizi kounaret,
War bro ar zænt ho deuz lampet,
Gant-he *Breiz-Izel* zo mac'het.

D'ar bugel na vez ken roet,
Nemet kentelliou milliget :
A Zoue biken n'ho komzet !!

An dud iaouank 'kreiz an Argad,
'Vit ho bro a roïo ho goad,
Den 'vit rei d'he eur maro mad !!

Eur belek vize 'n ho c'hichen,
Re d'ar maro beza laouen,
Ha d'ar boan beza heb anken.

Ar gwir vignon-ze ker karet
Diouz-hoc'h tud a vor, zoudarded,
Dre ursiou kriz zo bet kaset.

Marvet breman 'kreiz ar glac'har,
Marvet, 'n ho kaloun ar gounnar,
'Vidoc'h truez 'bet war an douar.

Argad ! Argad ! paotred a Vreiz,
Mar c'heuz eur berad goad 'n ho kreiz,
Savet primm, ha savet e-leiz.

Greomp 'vel gwechall hon tadou koz,
A zo breman en baradoz,
Skoomp 'vel skoent war ar Zaoz.

Kemeromp holl 'vit iouc'haden,
'N eur skei war an dispac'herien :
— « Vit hon feiz, vit Breiz, torr ho fenn !

Neuze kroaz Jezuz, hon Salver,
A zavo splan war ar bed,
E c'harz he zreid liliou kaer,
Dru gant goad ar Vretouned.

X....

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

AN DISKLERIA BUGALE D'AR MEAR.

Jerom Fur. — Ama ez an da lenn d'e-hoc'h, amezeïen, al lèzen diwar ar gazeten :

« An tad pe an hini en deus karg euz ar bugel (map pe verc'h) a ranko, pemzek dervez a-raok ma tigoro ar skol, mont da ziskleria d'ar mear, pe e talc'ho anezhan er gear da skolia, pe her c'haso da eur skol bublik, ha da be skol. »

An dud a-vad ne dleont morse mont da ober ho diskleria d'ar mear, nemet goude ma vezo kemennet d'ezho enn ho c'hear, hag a-raok ar pemzek dervez divèza.

Herve Becmeur. — Enn ho c'hear, Jerom ? Ne ket dre afich paper, dre daboulin na war ar grouz

Jerom Fur. — Nann, Herve. Ar mear he-unan a dle kèmenn pep tad enn he gear dre lizer, ha ne ket dre daboulin d'an holl. Al lèzen a zo evelse hag ar mear, da genta, a dle senti oc'h al lèzen

Al lèzen a lavar c'hoaz : ma na ves ket great an diskleria-ze e poent hag enn amzer merket, ar mear a skrifo hano ar c'hrouadur war listen unan euz ar skoliou publik, ha goude a lavaro d'an tad pe d'an hini en deus karg euz ar bugel.

Ma na blij ket d'an tad ar skol a zo lakeat d'he vap mont enn-hi dre fors, e c'hell ober eun diskleria nèvez, o lavaret d'ar mear da be skol e fell d'ezhan ez afe. Bez' e c'hell ivez an tad lavaret d'ar mear e talc'ho anezhan da skolia er gear, ha pa ve zo-ken e-kreiz ar bloaz e ve.

An diskleria d'ar mear a rank beza great bep bloaz, pemzek dervez a-raok digor ar skol.

An dra-ma a zo lakeat el lèzen, evit ma ranko an tadou, pa na vezo mui a frèred hag a seurezed oc'h ober skol, kas ho bugale d'ar skol bublik laïk.

Ha ne ziskouez ket, dre eno, ez eo fallagr al lèzen, pa fell d'ezhi gwaska an dud muia ma c'hell forz e-bed ne ra evit ober poan, gant ma vezo leun he zies-skol a vugale.

Evit digas gwelloc'h c'hoaz ar vugale d'ho skoliou fall, ar frammansouned lezennerien ho deuz great eun dra-all.

Mar choum ar bugel da skolia er gear, e ranko beza gwelet dre examin petra c'hoar. Ar c'henta examin a vezo e miz eost 1884.

Mar bes kavet ar bugel — hag e vezo atao, — ne c'hoar ket traou a-walc'h, an tad a ranko neuze he gas da eur skol bublik, dindan eiz dervez hag, a-raok, diskleria d'ar mear da be-skol ez aïot.

An examin a lavarer, a vezo d'ar bugel a zeiz pe a eiz vloaz ha dre fors, na petrata !

Andre Pencaer. — Asa, Jerom, gwaz eget droug a ia eun eun den, bep tro ma klèvan ar ger *dre fors-se. Dre fors, ha dre fors atao !* ne d-eu kèn euz a c'hinaou louz ar frammansouned eskumunuget-se. Ha sklafed pe c'haleourien, omp-ni holl d'ezho brema ? Ha ma'z afe an holl dre fors d'ezho ivez d'ho zro ? Sot a-walc'h e vent, ma na d-eont ket.

Laou an Heder. — Kit atao, Andre, ar re-ze a gavo diarbenn d'ho skol dre fors, ha ne vezo ket pell c'hoaz ! Red eo mac'h anavesfent nebeut petra eo an den ; an den e nep leac'h hag e neb bro, ne gar beza kabestret nag hualet a-enep pep gwir. Nerz tud diboell, evel frammansouned ar Republik, va c'hredit mad, ne harzo ket pell a-enep gwir Doue.

Noel Deauguer. — Hual lèzen ar skol dre fors a gavan ivez eun tammik stard evel-d-hoc'h-c'houi, Laou hag Andre; ha seul-startoc'h, ma teu ar fram-

souned gwall-abredik da examina eur bugel eiz pe da eiz vloaz. Daoust petra ve goulennet gant-han d'an oad-ze ? Eno eo oun nèc'het.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Noel, petra vezo goulennet ? *Kentelliou traou* (leçons de choses), a var va map.

Iann Gubaer. — Ha ma na lavar ger ar bugel, lennet dre he zaelou, petra vezo goude ?

Franch Drezeuc. — Ma c'houel ar bugel, Iann, examinatourien a c'hoarzo hag a lavaro ne hoar netra euz he gentelliou traou, hag e ranko mont da eur skol bublik. Setu petra c'hoarvezo, *ne fors* adarre.

Noel Deauguer. — Dirak an dra-ze, me tad ar bugel a lavarfe d'an examinatourien mont da bourc'hen. Dalc'het em meuz va mab er gear, hag hen c'hel a rin. Kalz re a *gentelliou traou* a c'houlennit digant-han, ha gwelloc'h eo, a gav d'in, e talc'h da genta hag e c'hoarife, evit kreski he nerz ha digèri he spered. Goude-ze, divèzatoc'h, e skomuioc'h enn eur miz evit na raïo brema e bloaz na daou.

Lan ar Iar. — C'houi a lavar brao an dra-ze ma, Noel ; ha ma tigaser an archer d'he gerc'hat d'ar skol, petra reot ?

Noel Deauguer. — Ma tigaser an archer, Lan ? Neuze e vezo red kaout archerien eur maread, rag negred ne vezin ket va-unan. Ouspenn-zo, mar kan archer hirio, e ranko dont warc'hoaz, hag antronoz ha bemdez-c'houlou, rak anez foultr-bi-ou va map-me ne d-aïo d'ho skoliou dre *fors*, ena rit, Lan ?

Herve Becmeur. — Setu aze kentelliou traou, mezeïen ! hag a ziskouez brao petra eo al liberte ha ar frammansouned d'an dud brema. Ar ger berte a zo leiz ho ginaou sot anezhan bemdez omp-ni, ha pa dalv, ne d-eu d-eomp diout-han met avel fleriuz dre fors. Karoulle !

Iann Gubaer. — Estreget avel, Herve, sparlou, loù, naskou ha gwakoliou a bep seurt eo a baomp dre fors dioc'h liberte ar frammansouned net-ze. Kaeroc'h zo, ne welan ket, koulz lavaden e-bed, pa zellan piz, hag a ve er meaz al lèzen dre fors-se.

Goude ar vugale, ho c'herent, ar vistri-skol ha all ha kement hini a bae taillou, paour ha pinik. Braoa ha kaera paket a zo gant ar skol fors, eo ar vèred hag ar gonseillerien a zo e ommission ar skol. Darn re zot anezho a gav an dra-ze ; me gav d'in ne bado ket pell ho re kaer. Goude-ze, Lan ar Iar, kit da voti bep evit ar republikaned !

Jerom Fur. — A-raok dont da examina ar vuga a vezo choumet da skolia er gear, e ranko ar houarnamant kaout examinatourien a-walc'h da pt da beb bourg ha da bep keriaden.

Hag e peleac'h e kavo ar re-ze? Ha pa ho c'hafe, ar re-ze neuze a ranko dont da gaout ar vugale, pe ma na deuont ket, ar vugale nag ho c'herent marvad ne vezint ket ker sot, arabad kredi ! da ober eul leo na diou evit mont d'ho c'haout.

Laou an Heder. — Evelse e vezo ober d'ezho, Jerom. Pa vezo hano euz an examin-ze, an dud a vezo en em glèvet da zerc'hel, muia ma c'hellint, ho bugale er gear da skolia, a-benn daou vloaz goude ho devezo emichans skiant a-walc'h adarre d'en em glèvet holl evit choum er gear, hep kas ho bugale war dro examin e-bed.

Andre Pencaer. — — Neuze, Lan ar Iar, e vezo tro an archerien da domma d'ho zreidigou ha da strinka fank diout-ho er vann, betek dreist ho heuzou, dre fors hag a fors !

Herve Becmeur. — Sada foultr-biskoaz ! E pe du-bennag e fourfe eun den he fri e lèzen ar skol dre fors, amezeïen, ne gavfe, evel a welit, da zont er meaz anezhi, nemet kudennou a ve lavaret, karoulle ! roestlet ha fuillet, luziet ha diluziet gant kerniel ha lost an diaoul.

Jerom Fur.— D-eomp brema da vugale ar skoliou libr ha da re ar skoliou laïk pe skoliou ar gommun. Selaouit ar gazeten war an dra-ze :

» Mistri skol ar gommun ha mistri ar skoliou libr, a rank bep miz kas d'ar mear ha d'an inspekteur, listen ar vugale a zo manket er skol, o verka ped gweach ha perak.

« Ma na reont ket an draze, ar vistri-ma a vezo torret epad eur miz, an dro genta, hag an eil gweach , mar d-eo er mêmes bloaz, torret epad tri miz.

Herve Becmeur. — Ebad eo kena brema, Jerom, beza mestr-skol dre fors pe derri. Karoulle !

Jerom Fur. — Mankou ar vugale merket gant ar mestr-skol, komission ar skol hep-ken e deuz neuze da welet.

KOMISSION AR SKOL

Jerom Fur. — Da gomission ar skol eo kaout mad pe fall an digaresiou, a lavaro tad ar bugel n'eo ket bet er skol.

Selaouit ar gazeten ama :

« A-vrema e wel an holl dud, emichans, n'eo ket kaloun ar vamm, na karantez an tad eo a zo galvet da gaout aked euz a ièc'hed ho map pe ho merc'h.

Ar garg-ze a zo roet da dud estren.

— « Ar paotr ne ket kre, a lavaro an tad pe ar vamm.

— « Mad, ne ket d'e-hoc'h-c'houi, tad na mamm eo da welet petra zo da ober war gement-se ; d'e-omp-ni eo.

« Ho teneridigez re-vraz a zallfe ac'hanoc'h ; ni a zo tud ien hag a glasko gwelloc'h a-ze mad ar c'houarnamant; ha mar bezomp eun tammik re-

griz, ho karantez-c'houi a dorro nerz hor c'hastizni, pa viot gant ho pugale er gear.

Setu petra lavaro, dre ho oberou, re-aliez marteze, tud komission ar skol da eun tad ha da eur vamm baour, artizaned, mèrourien pe dieïen,*epad ma vezo gwelet tad ha mamm binvidik eur paotr a zo er skolach, o kas eun tamm paper evit digarezi pemzek pe ugent dervez m'eo bet ho mab er gear.*

Iann Gubaer. — Hag an dra-ze a zo lezennou leal ! Ar re ho deuz poan hag a zo paour eo a ranko atao, evit doare, dougen ar bas ha beza gwasket muia, bete zo-ken war zigarez skoliou bugale. Eur vez eo.

Laou an Heder. — Marteze evelato, Iann, komissionou ar skol, e pep kommun, ne vezint ket ker kriz oc'h an dud ha ma lavar kazeten Jerom. Ar vèred ha konseillerien ar c'hommuniou ho devezo skiant a-walc'h, a gredan, da welet ez int ivez gant ar re-all, sklafed al lèzen-skol,evit choum hep sevel gant ar frammansouned-tiranted, ha beza ivez tiranted ho-unan ; skiant ho devezo, ar braz anezho, da welet ne zigresko ket tamm ho foan o vont dre'n hent-se d'an dud, evit harpa al lèzen-skol dre fors.

(Eur pennad all disadorn genta.)

E traon ster Mountroulez, dirak ar mor.

Pell a-hont ema kear, enn-hi tud ha poaniou ;
Dira-z-oun ar mor braz a zo doun he glemmou.
Tud ha mor a lavar, pep hini enn he iez,
Ez euz war ar bed-ma glac'har ha karantez.

An delien dioc'h ar bod a zistag melenet,
Al labouz dioc'h he neiz a bella ankeniet,
Mont a reont, d'ho amzer,unan seac'h d'ar wered,
Da zèc'ha an daëlou war ar besiou kouezet ;
Kouezet eno gant kaon, diwar-boull ar galoun
A zo dianket d'ezhi pried, mamm pe vignoun.
Egile ia war nij euz an neiz m'eo ganet
Da heul, n'oar da ve vro, ar par en deus kavet.

Evel an delien zeac'h skubet gant an avel,
Evel al labousik digor he ziou-askel
O vont pell dioc'h he neiz, piou er bed-ma an den
Ha ne choum, dre ma'z a,war he lerc'h an anken ?
Tridet en deuz iaouank he ene gant dudi;
An hanv zo tremenet, brema deut ar gosni.

Perak ar wennili ne choum ket enn hor bro ?
Perak, pa vez nijet, e teu ien an amzer ?
Deuz affo amzer gaer, ma tistroïo enn dro
Ar wennili garfen atao war doen va c'her !

Nijet ar wennili, nijet eo euz a Vreiz,
Hag abaoue labouz ne glèvan o kana ;
Abaoue oc'h an douar ne c'hoarz ken heol an deiz,
Ha va c'haloun gant doan a zo tost da ranna.

An diou Wenanen.

E toull eur goz-voger e veve he-unan
Eur wenanennik keaz oc'h hirvoudi gant doan
Ne doa kar na mignoun hag hi karantezuz.
Hep kaloun d'he c'haret, kaloun ne ve eüruz.
Stad hou-ma voa doaniuz : he zammouigou mè
Iea gant ar merien euz a greiz he armel.
Kaer e doa labourat, poania endra c'helle,
He foan a iea da goll gant al loened fall-ze,
Tremen a reaz eno eur wenanen vihan
A lavaraz d'ezhi : perak oud da-unan,
Va mignounezik vad ? A-bred ranki mervel ;
Oc'h armerien, ar riou ne c'helli ket herzel,
Mar choumez evel-se da unan da veva,
Hep den d'ober d'id vad, hep kaloun d'ac'h harpa
Deuz alese affo, deus ta d'am c'hear gan-en,
Hag e vezi karet, hag e vezi laouen,
Hag e kavi bemdez koar ha mel ar gwella
Ne d-aïnt gant ar merien, evel ma'z eont ama
Deus-ta, va mignounez, ha me ranno gan-ez,
kement vad am bezo, labour ha karantez.
Gan-en vezi eürus. — Ar wenanen a ieaz ;
Hag ho diou int, abaoue, laouen, euruz hag ea

Karantez ha labour a zigas eürusted,
E diou galoun gant Doue pa vezont binniget.

Er gwez braz ha digor e krog gwall-avelou,
An êlez rog a gouez euz a leïn an nevou ;
Ar Rouanez diroll a weler diskaret,
Ar broïou avelek a vez holl dismantet.

Ha pa disfe ho penn dreist an heol, ar stered
Ha pa vriatafac'h an douar, ar mor, ar bed,
Mar d-euz enn ho kaloun rogoni hag avel,
Ne dalit eur raosklen... ganet oc'h da verve

An enor zo eun enezen
Kerrek huel enn-dro d'he zèven ;
Ne zistroaz enn-hi biskoaz,
Goude rikla, maouez na goaz.

G. Milin.

ASSOCIATION FINANCIÈRE DE FRANCE

SOCIÉTÉ ANONYME

Au Capital de : 1,200,000 francs

PARIS, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, 1.

Achat et vente de Titres cotés et non cotés sans aucune Commission. — Courtage officiel des Agents de Change — Paiement de Coupons. — Commission : 10 cent. par 100 francs. — Versements, Echange de titres, Transferts, Conversion, Libérations de Titres. — Souscription aux emissions sans aucune Commission. — Avances sur Titres.

Renseignements gratuits sur toutes les valeurs. (Joindre un timbre pour la réponse).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 37) AR ZADORN, 15 A WENGOLO 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 15 a viz gwengolo 1883.

Ar Feiz a zo kre evel Doue, Sevel a ra ha bro ha Roue.

Dirak maro Herri V, e ve eur ger da lavaret.

An darn-vrasa ac'hanoc'h, Bretouned, a zo souezet brema; marvad, o klèvet meuli kement Herri V, abaoue ma'z eo maro, c'houi marteze, n'ho poa ket kalz klèvet hano anezhan a-raok. Mad ! evel-se a zo c'hoarvezet. Herri V, dianavezet gant pobl he vro, nemet enn amzeriou divèza-ma, pa'z oa re zivezad, a ioa ker braz, dirak ar bed zo-ken, ne deuz brema Roue nag Impalaer war ho zron hag a ve evit tostaat out-han, na divezatoc'h evit beza savet birviken ken huel ha ma vezo gant an istor, mar bez leal ha gwirion.

Mar d-eo bet Herri V, hep tron hag enn exil, huel ha braz he hano er bed, ez eo hueloc'h ha brasoc'h c'hoaz he ene brema enn nev dirak Doue.

An dra-ze a c'hell an holl da gredi, o veza ma'z eo bet kristen mad a-raok pep tra, o veza ma'z eo bet stard enn he feiz ha kre he garantez.

Map hena an Ilis katholik, dre-z-hi ez euz deut d'ezhan digant Doue nerz da gerzet bepred war a-raok, da vont bemdez war-zu ar mad a rea d'an holl enn-dro d'ezhan ; evel-se, dre he oberou evel dre he skridou,e lavare hag e lavaro atao d'an holl ober evel-d-han.

Dreist Herri V enn amzer-ma, a zo bet klèvet tud a skiant o lavaret, ne voa den nemet an Tad Santel ar Pab.

Setu eno, Bretouned, petra eo labour ar feiz. Herri V en em anaveze. Dre-ze eo e klèvet, beb enn amzer, he voues kristen o tont da gelenn ar bed hag he vro,dreist-holl. He vro ne deus ket her selaouet, o veza ne devoa ket, d'he gompren, na feiz a-walc'h enn he spered, na karantez a-walc'h enn he c'haloun.

Ha brema evit maro he Ro e, Herri V, merzer ar feiz ha merzer he vro,pen vezo hor c'hount dirak Doue ? N'euz nemet-han hag her goar.

Ar pez a dleer da gredi a-vad eo hent ar feiz, diskouezet ker sklear d'ar Frans gant Herri V, hed he vuez ha war he varo, eo an hent-ze hep-ken a dle da heuilla gant he Frins, ar C'homt euz a Baris, mar fell d'ezhi dont da veza eüruz, evel m'eo bet gwechall dindan he Roueed kristen.

War-lerc'h Herri V, ar C'homt euz a Baris a zo galvet, dre bep gwir, da veza Roue ar Frans, ha kredit mad e vezo, Bretouned, a-eneb ar Republik hag he frammansouned, gant ma teuoc'h, c'houi hag an holl gristenien, da rei d'ezhan, pa vezo ar mare, skor ho tivreac'h hag ho kaloun, ha nerz ho pedennou.

Pedennou ! ia, pedennou a zo red atao d'ar re-veo ha d'ar re-varo.

N'euz bro er bed marteze,n'eus kanton,na kear, na keriaden enn hor bro ha na ve bet pedet enn-ho evit Herri V hag he ene.

Meur a gant, meur a vil ha meur a gant mil den ho deus pleget ho daoulin, stouet ho c'haloun hag izeleat ho ene dirak Doue, o tont da ziskar er bez esperans ar Frans katholik.

Herri V, he-unan, a lavare, evel Jezuz, a-raok mervel, d'ar re holl a ioa war he dro o ouela : « na ouelit ket d'in, pedit evit ar Frans ! »

Hervez he gelen, pedi a dleomp holl eta, Bretouned, pedi evit hor bro hag ivez evit ar C'homt euz a Baris, a zo hor Prins brema.

Pebez karg dirak Doue ha dirak an dud e vezo he hini heb dale, ha pebez enor ha gloar ivez d'ezhan ma laka, dre ar feis katholik, ar Frans, he vro, da zont, a-ziaveaz, d'he renk ha d'he galloud, a ziabarz, d'an urz vad, d'ar peoc'h ha d'an eürusted.

Evit al labour vras-se a zo roet d'hor Prins da

ober, Bretouned, c'houi evel an holl e Frans a zo eun dever evid-hoc'h pedi brema hep paouez evithan hag he heuilla kalounek ivez, pa welot he vaniel o tisplega.

Arc'hant, arc'hant d'ar Republik, mar plij!

Setu ama, Bretouned, e pe stad eo lakeat ar c'hommerz gant frammansouned ar Republik, a zo o c'houarn ar vro, tremen pevar bloaz a zo.

Epad an amzer-ze hag a-raok ho deuz lavaret, kant ha kant gweach-all, e vije an holl eüruz ha pinvidik, ho divije pep liberte ; enn eur ger, edo ar Republik o vont da ziskenn an nev war an douar, hag e vije gant-hi hor bro evel er Baradoz.

Neuze, a lavarent, ne vezo netra, evel dindan ar Roueed. Ar Roueed, gwir eo, ho deus renet war ar Frans epad pevarzek-kant vloaz, hag ho deuz great anezhi ar vro genta euz ar bed. An dra-ze ne d-eo netra. Ar Roueed-ze,eme ar republikaned, n'ho deuz great holl nemet rivina ar vro, ha lakaat an dud maleüruz, nemet-ho ho-unan. Eur zenchamant-all a vezo gant ar Republik, hag an holl her gwelo hep dale.

N'eus ket bet a zale da welet, e gwirionez; gwelet eo ha gwelet a rear bemdez, gwelloc'h-gwella, ez euz eur zenchamant vraz gant ar Republik. Hep dale, pa n'ho devezo an dud netra e-bed ken, pa vezo lipet ho madou beteg an diner diveza gant frammansouned ar Republik, neuze e vezo an holl ken eüruz ha ker pinvidik an eil hag egile; ha, war c'hourre c'hoaz, liberte d'ezho da heja ho zruillou ha da darlaskat gant an astuz.

Eun den a skiant en deuz lavaret ez aje ar Republik d'ar bern dre an arc'hant a foranje. An dra-ze,a gred kalz a dud,ne d-eo nemet an hanter euz ar wirionez,ha bez' e rankje beza lavaret ouspenn, ez aje ar Republik da goll, dre ziskianted he republikaned e kever kement labour a reont. Al labourou kaer a zo bet great gant-ho,a zo bet diskouezet ama meur a weach d'an dud. Hirio e ve brao diskouez, diwar-benn an arc'hant, e pe c'hiz e tibun ar republikaned ho c'huden. Eur guden, honnez, hag a zo meur a vilion oc'h pep neuden d'ehi. Pa vezo echu an dibuna gant-ho, petra a vezo great ? Eur wiad lien, marvad, da liena ar Frans enn he bez. Gwelloc'h kalz eo e ve great eur gorden gre ha fetiz da staga huel out-hi ar Republik a-zispill.

Kambr ar C'hommerz euz a Baris a zo o paouez lakaat moulla eur paper,— *rapport officiel,*— hag a lakaio, eme ar gazeten, enkrez ha nec'h e-touez an dud a zo en em roet d'an trafikou braz.

Dirak ar c'hlemmou a zao euz a bep korn euz ar vro, eur pennad a zo diwar-benn ar c'hommersiou, klemmou a gresk hag a skign ar spount e pep leac'h, kambr ar C'hommerz euz a Baris e deus sonjet e vije mad d'ezhi gouzout,e gwirionez ha leac'h a ioa da gaout aoun.

Neuze,war goulen Konseil jeneral departamant ar *Seine,* ar gambr a lavarer e deuz roet kargd'he c'hommission da rei da anaout e pe stad edo an trafikou.

Ar raport, great enn hano ar gommission gant an aotrou Poirier, goude beza bet aprouvet pe gavet mad gant kambr kommers Paris, a zo bet moullet ha roet da anaout d'an holl.

Ar raport-ze a anavez ez euz bet kollet,beb bloaz an eil dre egile, epad pemp bloaz, euz a 1878 da 1882, war an trafik a-ziaveaz, da genta :

187 millions	—	*kant seis ha pevar-ugent milion* war an traou da veva ;
131	—	— *kant unan ha tregont milion* war an traou fabriket ;
23	—	— *tri milion war-n-ugent* war marc'hadourez-all a bep seurt.
341 millions	—	

Ama a-vad e ranker derc'hel kount euz a

74	—	— *bevarzek ha triugent milion* a draou pe a varc'hadourez a zo bet trafiket euz a Frans er broïou all. Ar zoum-ze,tennet er meaz, a zigas neuze ar c'holl da
267 millions	—	*zaou c'hant seiz ha triugent milion.*

Setu aze evit trafik an danvez, eat euz a ziaveaz ar vro d'ar broïou-all, epad eur bloaz, war bemp hevel out-han.

Brema, gwelomp petra zo evit trafik ar memez danvez deut diabarz ar vro euz ar broïou-all, evel a-raok, epad bloaz, war bemp bloaz hevel out-han.

Mar deus koll a-hont, hag ama e c'hounezer ?

Evit gounid er c'hommerz, e ranker gwerza ha beza paet, da lavaret eo, kas ar varc'hadourez er meaz. Mez, mar teu er vro euz ar broïou-all, muioc'h a draou evit na gaser er meaz — dre na baeket ar broïou estren droajou kre a-walc'h, na kement a zroajou zo-ken hag a bae tud ar vro, — neuze eo koll d'ar vro adarre, evel a c'hoarvez ama. Gwelomp :

Euz ar broïou-all ez euz deut enn hor bro danvez beb bloaz, epad pemp bloaz, evit talvoudègez :

836 millions		*eis kant c'houeac'h ha tregont milion* war an traou da veva ;
80	—	*pevar ugent milion* a zanvez brut ;
82	—	*daou ha pevar-ugent milion* a draou fabriket ;
76	—	*c'houezek ha triugent milion* a varc'hadourez-all a bep seurt.
1.074	—	a zo, enn holl, *eur miliard, pevarzek ha triugent milion*, deut euz ar broïou all enn hor bro.

Dioc'h ar c'hountchou-ze, great mad gant kambr kommers Paris, n'euz nemet gwelet brema petra en deus kollet ar c'hommerz, epad ar pemp bloaz n'eo bet ar gwir republikaned o c'houarn hor bro.

Ha ne kwir, ar chifrou-ze, ne c'houfe den ho nac'h, a ziskouez ez a brema kalz bravoc'h kommerz ar vro enn dro, ken diaveaz ken diabarz, eget na d-ea dindan ar Roueed ? Ker brao ez a, e gwirionez, ma lavar an tenzor braz euz a Baris, hanvet e gallek *la Banque de France*, en deus kollet *seiz ha triugent milion* en eur zizun hepken, da lavaret eo, ouspenn nao milion bemdez.

Lakiit brema, war ar c'hollou-ze, dioc'h eun tu, an nebeud mall ho deuz an dud da vont da baëa ho zaillou d'ar resevourien, taillou hag a vihana dre-ze, euz an eil miz d'egile. Kountit, dioc'h an tu-all, an arc'hant a denner e pep leac'h euz a diez-espern ar c'houarnamant, hag e vezo eaz d'ehoc'h gwelet, dre eno, Bretouned, e pe stad ema ar vro etre daouarn ar republikaned. Red eo, hep gaou, e ve ken dall an dud ha gozed-douar evit kaout fisianz er seurt traou-ze hag enn ho gouarnamant.

Mad, Bretouned, war gement-ma c'hoaz, ar republikaned-ze, tud a skiant war ho meno, evel n'euz bet biskoaz dindan Roue e-bed enn ho raok, a zo o paouez voti marc'hajou evit ma vezo great hentchou-houarn d'an elektourien da vont da rei ho mouesiou d'ezho bep tro ; marc'hajou ar re-ze hag a bounneraïo taillou ar bobl, epad dek vloaz, euz a *dri c'hant milion.*

Petra ra-ze da republikaned ar c'houarnamant, gant m'ho devezo ho-unan arc'hant leiz ho jakotou? Ha pa grenvfe ar bobl dindan ar beac'h, an dra-ze ne ra man.

A-raok peur-lavaret, e ve eun dra-bennag c'hoaz da ziskouez d'an dud. Klèvet hoc'h euz marteze, Bretouned, ez euz great eul lèzen nèvez — brema n'eus ken nemet lezennou nèvez ; ar re goz ne dalont holl eur c'hornad butun, — evit kas da bourmen ar varnerien leal a zo c'hoaz unanik rouez-bennag anezho enn tribunalou. Ar varnerien-ze a ioa fall d'ar republikaned, o veza ma rentent justiz vad d'ar bobl endra c'hellent, — burzud, mar deuz enn amzer ar Republik, kompren a rit? — Enn ho leac'h brema e vezo lakeat republikaned dioc'h dourn ar c'houarnamant. Ar re-ma a zo tud a-vad, ar ribitaill gwella en deus kavet da renta servich d'ezhan, na petrata, da biou ken ? n'euz netra justoc'h, goude tout.

Mez arabad eo kredi e vezo rentet ar zervich-ze evit netra, oh ! nann, tamm e-bed ; rak, komprenit an dra-ma : ar republikaned, barnerien nèvez, a ranko beva evel ar re-all, ha gwelloc'h zo mui ken. Evit an dra-ze ez euz votet gant an diou gampr, e Paris, kresk d'ezho war ho faë.

Petra, a lavaro eun diod-bennag, kresk adarre ? Beteg-hen n'oa bet hano e-bed euz ar c'hresk-ze gant kommission ar budjet.

Nann da ! gwir eo, mes kaer ho pe klask en em zifreta hag en em denna kuit euz ar c'hresk-ze, koueza a raïo war chouk unan-bennag, hag ar-c'hant a ranko beza kavet da rei d'ar re-ze.

— E pe-leac'h arc'hant, brema ? — E feiz ! e godel ar bobl, na petrata ! — Neuze, emichans, pa bae ar bobl ar justiz, e vezo servichet mad hag e lealded. — Ia, ia, justiz ha lealded a bako ar bobl digant barnerien gouarnamant ar Republik. Ar re-ze a vevo diwar arc'hant godel ar bobl ha goude, pa deuio da glask justiz digant-ho, e roint d'ezhan ar vaz iod da lipat, mar d-eo sot a-walc'h da vont e proses.

En despet d'ar varnerien leal enn tribunalou, ar bobl a veze a-raok sunet kempenn a-walc'h he ialc'h gant darn a c'hoar Doue, war gant anezho, petra eo unan marteze. Evit brema a-vad, pa vezo a-unan ar varnerien hag ar re-all, eo red e ve an dud tri mil diod mar d-eont e prosez, evit n'euz forz pe seurt diviz a ve etrezho. Oc'h en em glèvet, ez int sur en avans da c'hounid. Mar d-eont e proses brema e welint, ker gwir ha ma tigas an heol sklerijen an deiz, e vezo roet, da fin an abaden, eur grogen c'houllo da bep hini euz an diou gevren, epad ma lipo ar varnerien hag all ar voeden tennet euz ho ginou.

Goude-ze, deut da lavaret c'hoaz eo ar republik eur c'houarnamant kalz marc'had-matoc'h, evit n'euz forz pe seurt gouarnamant all ?

Ia da, bez ez eo, rak ar republikaned ne zellont tamm e-bed oc'h arc'hant, gwelloc'h kalz eo gant-ho ober teil hep kolo, da rei evit netra d'al labourerien da drempa ho douarou. Allaz ! war an divezadou emaïnt, al labourerien geiz. Brema pa'z eo goroet ho bioc'h lard beteg ar goad, e welint e vezo lazet da rei da zibri da dirvi treud ar Republik. E gwirionez,he varnerien nèvez a gousto ker d'ar bobl ; kresk war he daillou da genta, ha goude tamm justiz e-bed. Pobl paour ! Gwechall e lavaret : list justiz ar bobl da dremen ; brema ne ket justiz ar bobl a zo, justiz ar Republik eo, justiz ne d-eo netra nemet dislealded ha dizenor, nemet poan hag enkrez, nemet dienez, paouretez hag ar maro, ma na deu ket buan ha buan ar Roue da strinka kuit. a daliou treid, ar vastardez louz a zo astennet, evel eur vorgazen enn he gourvez, da zuna, da zibri ha da laza ar Frans.

Petra zo kollet o koll Herri V.

Evit ma vezo anavezet mad gant an dud, peger braz eo ar c'holl a zo great gant ar Frans ha gant an Iliz, o koll Herri V, ez eo red distrei eun tamm enn-dro, evit gwelet petra a zo tremenet, hag evit goulenn ivez petra vije ar Frans, petra vije ar Pap, ma na vije ket bet miret out-han, er bloaz 1873,

da bignat war dron he dadou.

Ar Frans, a lavar darn, e deus pelleat ar Roue. Nann a-vad ; an dra-ze ne ket ar wirionez eo. Ar Frans, marteze, ne anaveze ket mad Herri V ; mez ne deus ket her pelleat diout-hi. An dud ho deus pelleat ar Roue, ar re-ze hen anaveze, ar re-ze a c'houie mad pegement e voa karet ar Frans gant ar Roue, a ioa den pep gwir ha pep lealded. An dud-ze, her lavaret a zo red, a c'houie mad an dra-ze, ha kenta zo hag hen diskouez, eo ar pez a skrifaz Herri V d'an Europ, mud ha mantret, pa glèvaz edo ar Brusianed o voumbardi Paris. Setu ar griaden a zoan hag a c'hlac'har a laoskaz neuze, enn amzer ma'z edo he vro gwasket ha flastret dindan dreid pounner an Deutoned : « *Va Doue, saveteit ar Frans, ha pa rankfen mervel heb he gwelet!* » Abalamour d'ar garantez vras-se en doa Herri V oc'h he vro, eo ho deuz an dud-ze pelleat anezhan hag her c'haset kuit diout-hi, dre na falvezas ket d'ezhan louza na stlabeza he enor Roue, evel ho doa-hi c'hoant e raje, a-raok pignat war an tron.

E-gwirionez, ar re-ze neuze, leun a joa ho c'haloun, a reuge ho dillad, evel Kaïfaz, enn eur lenn lizer kaer Salzbourg, al lizer-ze a vije bet red e vije lakeat war arched ar Roue; an dud-ze, hirio a dlefe mervel dindan beac'h rebèchou ho c'houstianz. Brema e c'hellont gwelet petra a zo deut d'ar vro, dre ho skiant. Ar Frans, diabarz, a zo etre daouarn tud difeiz ; ha, diaveaz, a zo farz ar bed ; diabarz, ema ar Revolusion, ha diaveaz, ar Pab er Vatikan a zo prizounier ar Revolusion-ze.

Petra ne vijemp-ni ket brema, ma n'ho divije ket an dud habil-ze antellet da lealded ar Roue ho griped, a c'houient mad a-raok e vije kouezet enn-hi ? Neuze, Herri V a vije bet Roue epad dek vloaz. Hirio, gwir eo, ar Frans a vije bet e kaon, mez ne divije ket, evel brema war he lerc'h, an nèc'hamant a zo o kreski ar c'heuz hag an anken a zo d'ezhan.

Spered digor Herri V, sklerijennet kaer ouspenn dre ar feiz, en doa lakeat anezhan da studia, da boeza, da zarevi pe da afi, ma ve gellet lavaret, kement tra ziez a ioa evit gouarn er-vad ar vro. Ne voa netra guzet a gement na gavaz digor war-n-ho, hervez peb urz vad ar Brovidans. Hen hepken en deuz gellet lavaret : « *Me am meuz ar garg hag ar galloud a zo red evit lakaat,enn ho renk hag enn ho leac'h, kement tra n'emaint ket; evit ho gouarn hervez al lealded hag al lezennou; evit digas da vad an droug a zo bet great enn amzer dremenet; ha, da zivèza, evit digèri hent d'an amzer da zont.* »

Brema, evit an doare da c'houarn, kenta a lakea eo ez edo a-eneb ar revolusion. Gant eur ger, eur ger hep-ken, en doa kaset diout-han kement tra a ioa enn-ho merk ar Revolusion. « *Ne vezin birviken Roue lejitim ar Revolusion.* » Setu eno ar ger en deuz her c'hollet e spered an dud-ze a zo hanter-roïalisted, hanter-revolusionerien, a we[illegible] ler oc'h astenn ho dourn kleiz da Zoue, hag ho[illegible] dourn deou d'an diaoul.

Diwar-benn skolia ha sevel ar vugale, e welomp[illegible] brema petra a ra ar Republik. Ar pez en divije[illegible] great Herri V ne vije bet tamm hevel. War an dra-ze e lavar : « *Ar famill hag ar c'houarnamant a zo hevel ho mad, e-kever deski ar vugale e pep skol, braz pe vihan, gant ma vezo al liberte a zo red evit sevel, e pep renk euz ar bed, tud onest,gwir gristenien ha fransisien kalounek. Mez ne deuz nemet al liberte evit digas da zarevi ar frouez mad-ze a lavaran.* »

Eun dra-all a zo c'hoaz, eun dra vraz, hag a zo[illegible] brema evel eur mor enn he reverzi; eun dra eo[illegible] hag a lakaïo hep dale, warc'hoaz marteze, ar Frans da veza eur c'hemmesk heuzuz ha spountuz, ar Revolusion e-touez an dud. Ar Revolusion-ze, na c'het gant tud pil-gof, dre m'ho distro dioc'h ho ioulou, ar Revolusion-ze a zo eur c'hleze lemm savet a-zioc'h penn ar Republik. Ar Revolusion a zo pep diroll ha pep difeiz he diazez, ha ne ket ar Rebublik eo birviken a deuïo a-benn anezhi. Ar Republik ne c'hell ober netra nemet digèri ha kreski ar brezel etre an dud e pep renk, etre an artizan hag he batron, etre ar vreac'h hag ar spe[illegible] red.

Evit diskoulma an ere-ze , eur skol gatholik (l'œuvre des cercles) savet er mare ma'z oa koue-zet ar Frans dindan beac'h he enkrez hag he foa-niou, ar skol-ze e deuz goulennet skoaz digant an Ilis. Ar skol-ze a anavez eo red distrei d'ar breuriezou koz, oc'h harpa ho liberte war dri seurt tud : war dud ar c'hargou braz, war an artizaned ha war ho fatroned. Mez evit ma c'hello ar breu-riezou-ze en em skigna dre-holl hag ober eur plas nèvez d'al labour, ez eo red e vent skoret gant al lèzen; anez,e choumfent an niver bihan.Al lèzen-ze a ve red ne deuïo birviken da skora ar breuriezou-ze, nemet a-berz eur c'houarnamant kristen. Piou a ioa penn ar c'houarnamant kristen enn hor bro, nemet ar Roue, Herri V. He spered en d-oa diskouezet d'ezhan, pell a-raok ma voa hano e-bed euz ar skol a lavarer, ne voa ken diskoulm d'ar Revolusion nemet dre ar breuriezou koz-ze, nèvezet e pep liberte. Enn he lizer kaer war an artizaned, euz an 20 euz a viz ebrel 1865, Herri V n'en deus ket aoun o skrifa : « *Oc'h interest hiniennou, enebi dre interest ar breuriezou tud, d'ar c'honkurrans direiz, lakaat kontre-poez d-fenn kommun an holl ; dirak privilachou tud al labourou ijin, lakaat ar breuriezou tud reglet hervez al lezen, ha savet a volontez-vad hag e pep liberte.* »

Pa zelle Herri V oc'h torfejou diniver ar Repu-blik,ha pa wele pegen izel eo kouezet ar vro gant-hi, neuze gant pegement a zispriz hag a fae, en meaz euz a bep respet-humen, ne skoe ket hen[illegible]

[illegible]n-hi hep truez e-bed, el lizer a skrifaz da [illegible]Veuillot, he zivèza lizer politik ? E-touez ke-[illegible]d-all a draou a ziskar hor bro ken izel ha [illegible]eo, ne voa an distera tra na wele he zaoula-[illegible]lemm hag hi goloet a zaelou.

Hag an Iliz, an Iliz a gare enn he galoun gant [illegible]éridigez eur map hena! Ne rea forz e-bed petra [illegible]re an dud diwar-benn he garantez oc'h an Iliz. [illegible]zout a rear e pe zoare karantezuz e veule an [illegible]iaouank a iea enn arme an Tad Santel ar Pap, [illegible]dud iaouank-se a ioa, ar braz anezho, euz a [illegible]illou roïalisted.

Pa laoskaz poblou an Europ, pa lèzaz gouarna-[illegible]nt Impalaer ar Frans ha gouarnamant ar Repu-[illegible]k ar Piemont da gemeret tra an Iliz, da geme-[illegible]stadou a ioa bet roet d'ar Babed,dre Brovidans [illegible]Aotrou Doue, Roueed hag Impalaered marteze, [illegible]z anezho, ho deus bet tamallet enn ho c'haloun [illegible]laeronsi-ze, mez heb ober netra ken, hep lava-[illegible]et eur ger ; choumet int bet holl sioul, hag hi o [illegible]out mad, koulskoude, kement a lavare an Tad [illegible]ntel, o tifenn he wir evit an amzer da zont.

[illegible]Den e-bed, gwir eo, n'en deus kredet lavaret d'an [illegible]tali : mad hoc'h euz great. Mez an holl ho deuz [illegible]pleget ho fenn dirak ar Revolusion e-kreiz nerz he [illegible]hounnar. A-eneb an torfed-ze, noazuz d'ar reli-[illegible]jon ha noazuz d'ar bed, n'euz bet klèvet nemet [illegible]ur vouez o sevel, mouez mab-bihan Sant Loïz : « *Lavaret a rear e karfen e ve libr an Tad Santel ar Pap, hag e lakïin goaranti d'ezhan he vea. Lavaret a rear ar wirionez. Liberte an Iliz, kenta tra a zo red evit lakaat ar peoc'h er spe-rajou hag urz vad er bed. Harpa ar Pab a zo bet, e peb amzer, enor hor bro hag ar pez en deuz he zavet, ne c'houfe den her nac'h, er renk kenta e-touez ar broïou. N'eo bet dilèzet ar Pap gant ar Frans biskoaz, nemet enn amzeriou he maleuriou.* »

N'euz forz e pe du sellet, neb a zo kristen ha katholik brema, a dle anaout eo maro Herri V eur c'holl braz, hag evel eur groaz digaset gant Doue da eprouvi ar bed. An Iliz, her gouzout a ran, e deuz evit-hi komzou Jezus-Krist,koulz evit an amzer brema hag evit an amzer da zont. Mez an Iliz a vev war an douar hag a vale gant an amzer. Mar d-ema gant-hi ar wirionez hag ar gwir, n'e-ma ket an nerz, ha dre-ze e deuz ezomm euz eur c'hleze.

Mez ar Frans, dreist-holl, ar Frans, eat diwar peb hent mad hag evel mouget gant an droug, ar Frans a zo brema pep labour-vad da ober enn-hi, ar Frans e devoa ezomm braz euz a Herri V. Leac'h e deuz da c'houlenn out-hi he-unan ha ne d-eo ket deut da veza ken digaloun, nemet o veza ma'z eo dilèzet gant Doue etre daouarn viltansou, a laz he c'horf hag he ene ?

Nann, nann, ar Frans n'eo ket dilèzet na gant Doue na gant he Roue Herri V, a c'houie pegen doun oa mor he zorfejou, hag, e kement-se, n'en deuz roet malloz e-bed d'ezhi. Enn eneb eo, he c'haret en deus beteg he huanad diveza. War he dremenvan, ha dre he alter, ne baoueze da zonjal enn-hi ha da lavaret he hano. He galoun ne deuz lammet, epad he vuez beteg ar maro, nemet evit ar Frans. Epad daou viz en deuz gouzanvet hep klemm, poaniou kriz ha kalet, a vezo bet mad d'ezhan dirak trugarez an Aotrou Doue. Pa wele he vignouned hag he gerent o ouela hag o pedi enn dro d'he wele a boan : « *na ouelit ket d'in,* a lavare gant eur vouez sempl ha toc'hor, *pedit evit ar Frans !* Setu eno an testamant a lez war he lerc'h d'ar roïalisted.

Ia, pedomp evit ar Frans, unanomp hor pedennou gant re Herri V, brema er baradoz dirak Doue, ha bezomp fisianz e teuïo dre-z-han euz an nev d'hor bro ha d'he Frins, ar C'homt euz a Baris, an nerz a zo red evit bale hervez skoueriou kaer he vuez hag he skridou, ne ve kavet da c'houarn ar vro netra gwelloc'h da heuilla.

Ar c'homt euz a Baris a zo bet,gant ar re genta, oc'h anaout petra golle hor bro ha petra golle hen he-unan, dre varo Herri V. Her lavaret en deuz sklear a-walc'h d'an aotrou de Meun, e Wiener-Neustadt, ar c'henta euz a viz gwengolo.

Klèvit mad eta, Bretouned, komzou ar C'homt enz a Baris galvet, brema, hervez pep gwir, da veza Roue hor bro Frans, ha marteze hep dale pell.

« Eüruz oun o serra ho daouarn da dud a ga-« loun, ha sur oun ivez ec'h en em gavint atao « gan-en. Gwasa a zo, siouaz ! eo ne vezo ken enn « hor penn an hini a ioa aze evit hor ren hag hor « c'has war a-raok. »

Ar c'homzou-ze, Bretouned, a zo enn-ho keuz ha glac'har, hag esperanz ivez evid-omp hag evit hor bro.

Elèksion kanton Kemper.

Va Doue, setu ni kouezet dindan hor beac'h ; diskaret omp bet d'an douar ha bet eul lamm, kèna d-omp chommet sabaturet, saouzanet, semplet e-c'hiz tud varo, pe hanter-lazet.

Hogen, ne d-omp ket c'hoaz lazet-tre ; dre c'hras Doue, n'hon euz bet nemet eur fallaen, erruet dre nerz ar stokaden,o koueza. Hep dale e vezimp pare ha prest da begi a-nevez. Arabad eo d'e-omp fall-galouni na koll kouraj, ni kristenien ha labourerien douar a ganton Kemper. Savomp adarre hag en em lakomp e-tro da stourm ha da gregi startoc'h ha gwelloc'h, evit ar c'henta votadek.

Mar hon euz kollet enn dro-ma, n'euz ken-kaoz nemet kear Gemper, sikouret gant eun nebeut briz-paëzanted... Goazed Pleveil, Pluguen ha Kerfeunteun ho deuz bet skoet stard war Astor, ha great ho dever a elektourien, evel kristenien, enn

eur rei ho mouesiou da eul labourer douar, da Zaniel. Enor ha bennoz Doue d'ezho, ha meulendi ive da gement den kalounek en deuz bet labouret er paresiou-ze evit Daniel. Pedi a reomp anezho d'en em glèvet etre-z-ho, evit ma'z aio c'hoaz gwelloc'h, ar c'henta gwech. C'houi goazed ho peuz votet mad, enn despet d'ar pez a oa bet gret evit ho *trompla*.

Goazed Penhars, en despet da Vriot ha d'ar banneou a zo bet paet, en despet d'ar mestr-skol, en despet da Bennaneac'h ha da veur a hini-all, ho deuz votet peuz-vad. Alo ! goazed Penhars, na chomit ket da grena, poanit d'en em zizober euz ar republikaned fall, enn eur voti bep tro evit tud onest.

Ergue-Vian, ar voazed a ra truez gwelet pegen dall int; mont a reont da voti war-lerc'h eur bourc'his pe vourc'hisien, hag e votont evit eur bourc'his, enep ho mad, enep ho interest. Ia, bale a reont da voti e-c'hiz moc'h-bihan da heul eur vamm-wiz, pa vent galvet *dac'h-dac'h !* Setu aze tud a ia d'an oferenn, da govez, a lavar ho fedennou noz ha mintin, ha mad-tre a reont, rak dever pep kristen eo. Perak, goazed Ergue-Vian, mar d-oc'h kristenien, e roit ho mouesiou bep tro da enebourien ar relijion, da enebourien ar feiz, da enebourien Doue ? Oc'h ober traou evel-se oc'h deut da veza mez ha dizenor kanton Kemper..... Ia, mez eo d'e-hoc'h beza votet a-enep eur paëzant evel-d-hoc'h, enep eul labourer douar ne glaske nemet ho mad hag hini ho pugale... En hanv Doue, bezit furroc'h eur wech-all.

Goazed Ergue-Vras n'ho deuz ket votet ar wechma e-c'hiz m'int boazet d'ober, evit ar gostezen vad. Troet eo bet an niver brasa anezho a-gleiz, abalamour ma int bet tromplet gant ar republikaned. Goazed Ergue-Vras a zo pell d'oc'h beza republikaned, ha ma ho deuz votet evit Astor, n'euz ken kaoz nemet eun nebeut pennou avelet, evel ar Rouzed..... hag ar Guiader, les-hanvet *dourklouar*. Ia, eur vez hag eun dismegans eo d'ar baëzanted ha d'al labourerien douar beza votet ha lakeat voti enep Daniel..... Ar re ho deuz aliet pe lakeat voti evit Astor a-eneb eul labourer douar, a vezo diskouezet gant ar biz d'an dud, pa dremenint, hag ar re a gar c'hoaz ho bro ha dillad ho zud koz, a dec'ho diout-ho, e-c'hiz euz amprefaned noazuz !

Ton : *Setu me digoueet va mignon*,
(Ar maro hag an den iaouank.)

Diskan :

P'ho peus votet evit Astor,
Buan paeït d'ezhan eur gador,
Evit ma c'hello azeza
Enn-hi 'n he eaz d'ho tisplua.

Alo, paotred, d'ho chakotou
Da baea a-neve ho mouesiou ;
Pep a wennek pe bep a zaou,
A rofot evit hoc'h holl draou.

Da stlaper a-zeou hag a-gleiz,
Evit ober brezel d'ar feiz,
Roït, paezanted, bourc'hisien,
Buan d'ar paotr-ma, gwenneïen.

Stlapit, stlapit, stlapit arc'hant,
Pell diouz-hoc'h, tud diskiant ;
Taolit n-ezho a-vozadou,
D'ar bourc'hiz war-lerc'h ho mouesiou.

Brema, keriz holl a c'hoarzo
Hag etre-z-ho a lavaro :
« Ar baezanted d'ho chupennou
« Piket stank gant hon nadosiou.

« Hi a baëo mad ar mezer,
« Hag ouspenn priz ar c'hemener,
« Ha diwar gement a werzint,
« Oktroa bras d'e-omp-ni a roïnt.

« Diwar ho c'houst hor bo gwin-ru,
« Vermout, odevi, kafe-du ;
« Sigarennou mad da fumi,
« Ouspenn, iar ha maout da zebri !

« Sunomp, sunomp ar baezanted,
« Ha ni keriz a vo karet ;
« Hag evit paka ho mouesiou,
« Kuzomp out-ho hor sizaillou. »

Ar wirionez d'ar baezanted.

Ho mouesiou rankot paea *tom*
D'an dud a zo e kear o chom ;
Dre m'ho peuz kredet d'ho gevier,
Ho pennou brao-tre a douzer.

Keriz a raïo eun dans-all,
Klask rei ho mouesiou da dud dall ;
Da dud difeiz ha dizoue,
Enebourien braz d'ho ene.

It, Kemperiz, da glask sikour,
War-lerc'h ho *Mear* hag he gonkour ;
Da Vrest e ia, torchit ho pek,
Achu breman ar votadek.

Lipit, lipit, lipit ho pao,
Da Gemperiz eo kentel vrao,
Evit peur-baea ar mouesiou,
C'houi gollo brema milliuriou.

Trugarez Doue d'ho mevel,
D'he dud, d'he vro, da Vreiz-Izel !
Ha roït ho pennoz d'ar glazik
Ha d'he vignoun paour Mikelik.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou de Coataudon, kure e Plonevez-Porzay, a zo hanvet persoun er Guilvinec.

An aotrou Gillard, bet persoun e Nizon, a zo nevez maro.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ
AR SKOL DRE FORS.

Mar d-eo gwir ar pez am meus klèvet, e kalz a gommuniou e Breiz hag er meaz euz a Vreiz, ar vered ha komisionou ar skol, gant konseillerien c'hommisionou-ze, a zo bet ar re genta o stourm ouz al lèzen-ze hag o tifenn gwir an tadou hag ar mammou.

Andre Pencaer. — Me a glaoustrfe, Laou, ne vet ar republikaned eo ho deuz great an dra-ze ?

Laou an Heder. — Koll a rafac'h, Andre, rak e veur a vro, ar vèred hag ar gonseillerien republikaned eo ho deuz, da genta, digoret freuz war gorf ar lèzen fall-ze. Darn republikaned a zo hag ho deuz c'hoaz feiz ha relijion kement ha den-all e-bed, ha gant an dra-ze, skiant ha kaloun a-walc'h vez da welet eo eun dever d'ezho choum heb ober netra hervez al lèzen, goulenn ma vezo torret, hag eleac'h koundaoni den, difenn an holl dadou ha mammou ; ha da genta ar re baour hag ezommek. E departamant ar *C'hantal*, e talc'her penn oc'h ar lèzen-skol dre forz, muioc'h eget e leac'h-all e-bed. Eno, ar republikaned, oc'h en em glèvet evel breudeur gant ar roïalisted, a c'hoari stard enn he enep.

Herve Becmeur. — Eno, a dra-zur neuze, Laou, ar republikaned n'int ket frammansouned, evel re dou gampr Paris. Ar re-man a ve eur fars d'ezho kaout mez, evel a lavare bremaïk Iann Gubaer. Me lav d'in, karoulle ! eur c'halafeta mad da bep hini euz ar chatal ho deuz great al lèzen diaoul-ze dre fors, a ve ar gavallen wella da rei !

Jerom Fur. — Re a labour a ve, Herve, ma fankfet bazata breman kement loen-gorn a zo e-touez an dud. Kalz gwelloc'h a ve da ober, evit stourm oc'h eul lèzen ken dishual. D'ar vèred ha da gonseillerien ar c'hommuniou, evel d'an holl gerent, e ve en em glèvet mad etre-z-ho, evit ene-bi holl, bihan ha braz, oc'h ar vleizez-ze : ar gerent o terc'hel ho bugale er gear, ar vèred ha konseillerien kommissionou ar skol, oc'h alia, oc'h harpa hag o tifenn ar gerent e pep giz. N'euz den, na gouarnamant e-bed, hag a ve evit miret an dra-ze out-ho, mar keront.

Dre an hent-ze ha, dre eno hep-ken, e teufent pep dale-pell a-benn enz a lèzen-fall ar skol dre fors.

Ma ve torret eur gommision-skol evit eun dra evel hen-nez, e ve gouezet gant an holl evit petra hag e vent hanvet a-nevez. Ma ve torret ar mear hag he gonseill, o klask evel-se mad an holl, tud ar gommun-ze ho hanvfe ivez adarre.

Goude-ze, petra rafe ar prefet, ar ministr hag ar Republik a-bez ? Ne vent holl evit ober netra ken, Brema, amezeïen, d-eomp d'al lèzen adarre.

« Mar d-eo bet ar bugel peder gweach hep mont d'ar skol, epad ar miz, an tad a vezo galvet dirak komission ar skol a lenno d'ezhan al lèzen.

« Ma na d-eu ket an tad, pa vezo galvet, pe ma na deus ket bloaz eo bet diskouezet he zever d'ezhan evit ar weach kenta, neuze, e vezo skrifet he hano, epad pemzek devez pe eur miz, oc'h dor ti-kear, hag ar paper a lavaro evit petra. »

Andre Pencaer. — Traou brao ha dre fors adarre ! Paper torch-pri da vont gant ar glao hag an avel ! Evid-oun-me a lavar ne d'in ket buan, ha pa ven galvet gant kommision ar skol.

Silvestrik Kerlouarnik. — Ha pa na d-afac'h ket buan, Andre, nemet ez eot, ne c'houlenner ken.

Noel Deauguer. — Me zonj d'in e ve ar gwella mont an dro genta, mez nemet an dro-ze hep-ken, da ober goap, muia ma c'helfet, euz ar mear hag euz he gommision skol, mar gwelfet ne d-eont ket eeun gant-hi. Evit ar pez a raint goude, arabad ober van, rak ma kar an dud en em glèvet, evel a lavar Jerom, ne vezo ket kalz a c'hoentr.

Laou an Heder. — Er c'hountrol eo, Noël, leac'h a vezo da c'hoarzin, o welet marmousien ar parresiou diwar ar meaz, o tibaba kistin poaz da varmousien braz ar Republik a zo du-ze e Paris ; kredabl e choumo ar c'hlos da strinka d'ezho oc'h ho baro.

Noël Deauguer. — Bez' e c'hellit kredi, Laou, mar bes strinket eun dra-bennag, ne ket klos goullo e vezo.

Iann Gubaer. — Evid-oun-me a c'hoarsfe ivez ma welfen va hano oc'h ti-kear, ne ket a-vad skrabet evel gant eur iar, mez moullet braz ha kaer ; biskoaz n'em befe bet kemend-all a enor, evel dioc'h lèzen ar skol dre fors.

Herve Becmeur. — Asa, Iann, roït peoc'h d'in ivez, mar plij, gant ho traou dre fors. Evel Andre Pencaer, skanbenni a ran gant ar ger-ze, ha ma na davit d'her lavaret, e tisfe a-bred krègi ouspenn poan-gof e meur a hini ac'hanomp ama. Karoulle !

Jerom Fur. — O lenn :

« Oc'h dor ti-kear e vezo staget ivez, hervez al lèzen dre fors, hano ar re a denno ho bugale euz ar skol laïk, ma ne lavaront ket d'ar mear ho dalc'hont da skolia er gear, pe d'ho c'has da eur skol all. »

Andre Pencaer. — Sadaze Jerom, hag a ziskouez sklear ho deuz aoun ar frammansouned na

choumfe goullo ho skoliou laïk. Dre eno just eo d'an dud ho faka, ha kredi a ran, a-raok ma vezo bloaz, e vezo rouez ar vugale er skoliou laïk. Daoust ha kaout a ra d'ar frammansouned eo dre fors e lakaïnt birviken ar bobl da blega d'ezho ?

Laou an Heder. — Evid-oun-me, Andre, ne baouezin da alia an tadou hag ar mammou a anevezin, da denna ho bugale euz ar skoliou laïk-ze dre fors, hag e kredan e teuin a-benn da gaout ouspenn eun dousen ac'hano.

Iann Gubaer. — Mad a reot, Laou ; me a raïo evel-d-hoc'h, hag am bezo ac'hano muioc'h c'hoaz a vugale evid-hoc'h-c'houi, mar gellan.

Noël Deauguer. — Evel-se eo, amezeïen, mont d'al lèzen dre fors. Ar muia begale a d-euïo kuit euz ar skoliou fall-ze, e vezo ar gwella. Enn eur denna anezho, ar gerent a ranko a-vad diskleria d'ar mear petra a raint anezho goude.

Jerom Fur. — Divèzatoc'h, mar kirit gortoz, Noël, e lavarin d'e-hoc'h petra ho devezo ar gerent da ober evit ar gwella, war an artikl-ze. Brema ez an d'al lèzen ;

« Da zivèza, ar gerent a skolio ho bugale er gear, ha goude eun examin ne vezo ket bet kavet mad a-berz ar bugel seiz pe eiz vloaz, ma n'her c'hasont ket d'ar skol, ar gerent-se a vezo galvet dirak ar barner a beoc'h, evit beza koundaonet bep tro.

« Evel-d-ho e vezo koundaonet kerent ar vugale a vezo asfeillet da choum hep mont d'ar skol, peder gweach pe ouspenn er miz. »

Setu eno, amezeïen, petra vezo ar gastiz a gouezo war-n-hoc'h ha war an holl dadou ne zentint ket oc'h al lèzen vrao-ze dre fors !

Andre Pencaer. — Doue r'am prezervo ! da zenti birviken oc'h al lèzen villiget-se ! Sentet neb a zo sot !

Herve Becmeur. — Oh ! mad, me a zo o vont da zenti out-hi, Andre, ha d'ar c'haloup-ruz c'hoaz !

Ar pez am laka souezeta, abaoue ma klevan a-ma hano euz al lèzen dre... brenn ! ne lavarin ket..., eo pa vank brema ar vugale *er skol-ze evit netra*, ho c'herent a rank paea ar skol, dre amand pe dre arc'hant, ne c'hoar nikun ac'hanomp da be-leac'h ez a.

Ne gav ket d'e-hoc'h amezeïen, eo red kaout spered da lakaat ar bleo da friza enn dro d'ar penn, evit beza gallet forja traou kel leal-all ?

Mad, koulskoude e klèvan lavaret e roer diwar gein ar bobl paour c'hoaz, pemp lur war-n-ugent bemdez d'ar gakousien ho deuz troet ha kordet al lèzen vrao-ze d'e-omp, lezennerien frammansouned n'eus ket, me zo sur, eun hanter bigourounad skiant enn ho fennou-tout. Goude ho faea kèr ker, ar bobl a bak meur a galanna er bloaz digant-ho ; ha mad a reont d'ezhan, ne ket gwir, Silvestrik Kerlouarnik ha Lan ar Iar, pa zalc'h atao da rei he vouez d'ezho ?

An dra-ze, karoulle ! a zo evel ma lavarfen-hoc'h, amezeïen, eun toullad garaned ranklez babet gant raned diod ar palud, evit ho dibri oc'h an druill.

Laou an Heder. — Ar pez a lavar Herve a zo gwir bater. Ar re ho deuz great al lèzen dre se, ho deus kollet kement tamm begad skiant d-oa bet, gant ho droug oc'h Doue hag oc'h he lijion. Kaout a rea d'ezho, evit mouga pep kristen enn hor bro, n'ho d-oa netra da ober met skrifa war baper eul lastez lèzen, ne d-eo zen e-bed. Gwelet a raïnt hep dale pe seurt teuren a vezo terket d'ezho diout-hi.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Al laboused.

A-vihanik em beus karet
Al laboused hag an neïsiou ;
Al laboused a nij dre 'r bed,
Evel an êlez enn nevou.

Nijal a reont, enn eur gana
Meuleudiou an Aotrou Doue,
Enn deiz, enn noz heb e-hana ;
Evel-d-ho ne ra peb ene.

Evel-d-ho ne ra pep kaloun ;
E-leac'h nijal, holl e kouezont,
Evel kerrek enn eur mor doun,
Gant an anken dre ma fraillont.

Perak, perak, pell dreist ar bed
Gant ho beac'h ne c'hellont sevel ?
Perak, evel al laboused,
Ne zifretont he diouaskel ?

Perak atao ema an den,
Evel eul loen zo pennasket,
Tro oc'h an douar gant-han he benn,
Oc'h an nev pa dlefe sellet ?

An nev zo great d'an diouaskel
Ha d'ar spered evit nijal,
An douar d'ar c'horf a rank mervel ;
An douar kalet zo d'ar chatal.

Evid-hoc'h-c'houi, laboused keiz,
Epad an hanv c'houi a gano,
Ha pa gouezo erc'h enn ho neiz,
Eur vro gaeroc'h c'houi a gavo.

Da c'hortoz, kanit holl laouen
Ken na drido, oc'h dourn he vamm,
Ar bugelik enn eur dremen,
Evel a rean pa voan bihan.

Ar bugel a garfe paka
Ho tiouaskel enn he vruched,
Da glèvet eno o kana
Kan he galoun d'he vamm garet.

Kan he galoun a zo nerzuz,
C'hoarzin bemdez en deveuz gret.
An emzivad karantezuz,
Pa glask c'hoarzin, a lenv bepred.

G. MILIN.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 38) AR ZADORN, 22 A WENGOLO 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan lvez e tle beza kaset biviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

AVIS.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 22 a viz gwengolo 1883.

Buez Loïza Lateau

Buez Loïza Lateau a vezo skrifet penn-da-benn divezatoc'h, evit diskouez an traou burzuduz a zo en em gavet gant-hi ; a-vrema e tiskouez, hag a-bell zo, zo-ken, petra ra gras Doue o tont enn eun ene.

Eur relijiuz eat da welet Loïza Lateau a skrif, divar he fenn, ar pez a lennoc'h ama war-lerc'h, Bretouned.

« Kement tra am meuz gwelet e Loïza Lateau a zo, a gav d'in, hevel oc'h ar pez a zesk ar skritur-sakr divar-benn Jezus-Krist, he Iliz hag ar zent.

« Souezet oun bet o welet peger sempl oa Loïza Lateau. Ar wirionez a ioa dira-z-oun a ranken da gredi.

« Va chaloun ivez a zo bet skoet doun, ha laouenheat enn he c'hreiz, oc'h anaout ar gristenez vad-ze, evel eun oan a c'houzanv he boan hep klemm, evel ma c'houzanvaz hor Zalver, oan Doue, evit silvidigez an dud ha gloar he dad, o veza humbl hag o senti a-galoun vad beteg ar maro.

« Gwelet em meuz ar goad o redeg euz he daouarn; gwelet em meuz he daoulagad, pignet gant he ene enn nev dre he eztaz, oc'h heuilla, digor-kaer, evel pa lavarfet pep kammad, poaniou Jezus-Krist enn he basion. Neuze war he bizac'h, evel war eur mellezour, e welet o tremen kement a c'houzanve he ene, dirak poaniou he Zalver.

« N'em meus ket gwelet an osti sakr oc'h en em zistaga dioc'h dourn ar bèlek, a lavarer, evit mont war deod ar gristenes santel ; mez daou dra a zo hag a laka souezet enn he c'hommunion :

« Da genta, an osti sakr a vez kemeret gant-hi ker buan, ma lavarfet eo tennet enn-hi ;

« D'an eil, an osti sakr a ve lavaret a ziskenfe enn-hi ken eaz, ne weler ket e finvfe nag he ginou nag he gouzoug.

« Mes, setu ama pevar burzud anat, hag a c'hell da welet kement hini ne glask nemet hep-ken ar wirionez.

« *Kenta burzud* — Abaoue ouspenn eunnek vloaz zo, abaoue an 30 euz a viz meurs 1871, Loïza Lateau ne deus kemeret na boed nag efach e-bed. Ne vev nemet gant ar gommunion zakr a gemer bep mintin. Gant ar gommunion e teu, eme-zhi, kement a nerz euz he ene d'he c'horf, ne deuz izomm euz a netra-all e-bed.

« *Eil burzud* — Bep gwener, abaoue ar bloaz 1868 (pemzek vloaz), gouliou pasion hor Zalver en he daouarn a ziver anezho eur goad ruz ha iac'h, epad tost da beder-heur var-n-ugent ; hag evit da Loïza Lateau beza ken treud, ne c'houfe beza muioc'h, ar goad ar red atao kement euz he gouliou, evel a-raok ma voa ken treud-ze.

« Epad an dervesiou-all euz ar zizun, ne choum euz he gouliou nemet eur merk ruz evel ar goad, ha d'ezhan ledander seiz pe eiz millimètr.

« *Trede burzud* — Bemdez, goude beza bet kommuniet, Loïza a zo evel ma ve teuzet he c'horf, dre vister. Neuze e paouez he holl foaniou braz, e choum hep flach, hep klèvet na gwelet, evel pa ve maro, epad pemp minuten var-n-ugent, pe war dro. Lavaret a ra e deuz, epad an amzer-ze, kement a c'hoanta he c'haloun, hag e kav d'ezhi ne c'heller ket beza eürusoc'h er baradoz. Izomm e deuz da veza kennerzet evel-se, rak he foaniou braz n'ho deuz, nemet neuze, distag e-bed noz-deiz.

« *Pevare burzud* — D'ar gwener, pa deu d'ezhi he estaz, hag epad ma vez he spered war nij o labourat, he c'horf a choum evel pa na zantfe netra : kaer a zo ober trouz enn-dro d'ezhi, toulla he c'hroc'hen, he lèzel enn avel, ne glev, ne wel, ne zant netra ; ha koulskoude, an distera ger a lavar

d'ezhi eur bèlek, a ia beteg he spered hag he c'haloun, hag he laka da zenti rak-tal.

« Ar burzudou-ze a zo bet gwelet gant eun niver braz a dud. Bep gwener,ti Loïza a zo re-vihan evit digemeret ar re holl a glask he gwelet. Dont a rear euz a bep bro da welet traou ker burzuduz. Me a zo bet en em gavet eno gant aotrounez hag itronnezed deut euz an Amerik, euz an Allemagn, euz ar Beljik hag euz a Frans.

« Epad ma vez estaziet, goude kommunia, Loïza ne c'hoar ket ez euz kemend-all a dud o sellet out-hi.

« Ar gristenez vad hag humbl-ze a zigas da wir komz an abostol sant Paol : Doue a gemer ar re zempl, hervez ar bed, evit diskar ourgouill ar re gre.

« E gwirionez, ar verc'h paour-ze, diwar ar meaz, a ziskouez ar burzud pe ar mirakl enn eun doare ker sklear da welet, ne c'hell beza nac'het gant skiant na gant gwisiègez an doktored vrasa euz hon amzer.

« Er verc'h-ze ez eo anat an derez huela euz ar gastiz a gemer evel eun oan a boan, evel a lavare sant Paol anezhan he-unan : Peur-ober a ran ennoun ar pez a zo red c'hoaz euz a basion Jesus-Christ evit he Ilis.

« An desteni-ze, a ve gellet da grevaat c'hoaz dre galz a desteniou-all, er meaz euz a gement ho deuz gwelet ha merket ar vedisined vrasa, an desteni-ze a dle beza a-walc'h evit diskouez an traou kaera a zo e buez burzuduz Loïza Lateau.

« He buez a zo tremenet er bed e-touez an holl, hag an dud difeiz, kaer ho defe, ne vent evit kaout abek vad e-bed da zislavaret ar wirionez, diwar he fenn.

Maro hag anterramant Loïza Lateau.

« Antronoz maro Herri V, d'ar zadorn 25 euz a viz eost, gouel sant Loïz, Roue a Frans, e varve e Bois-d'Haine, Anna Loïza Lateau. Ganet, an 29 euz a viz genver 1850, be'z e doa, pa varvaz, tri-bloaz ha tregont hag eur miz-bennag, oad hor Zalver Jezus-Krist, pe war dro.

« He buez ker sempl ha ker mad a zo bet evel buez he Zalver. Gwasket eo bet hag enebet euz bet out-hi gant ar re fall, muia ma c'hellent.Pioubennag oc'h, ha n'euz forz war be-du eo troet ho spered, eun dra zo,ha kaer ho pe, hag a rankot da anaout, a-bred pe zivezad ; ez euz eur Mestr o ren ar bed, ez eo Doue hag e ra ar pez a gar ; e ro hag e tenn he vadelesiou, heb ober muioc'h a van euz a varn an dud, eget na ra an avel euz ar boultren a went dre an hentchou.

« Kement a zo tremenet e buez Loïza Lateau a zo burzuduz hep mar e-bed ; ne zèbre tamm boed, ne efe netra, ne gouske ket ouspenn daouzek vloaz a ioa ; ne d-oa ken boed nemet ar gommunion zantel.

« Gouliet e voe, da genta, ann 11 euz a viz genver 1868. Mil ha mil dest ho deuz gwelet ar goad o tivera euz he gouliou, epad *eis kant gwener*, hep paouez gwener e-bed.

« Bep gwener, an deis kaer-ze ma varvaz Jezus-Krist evit lamet pèc'hejou ar bed, epad ma vezo Loïza estaziet, he daoulagad hag he ene douget enn nev a wele pasion hor Zalver penn-da-benn, a-zalek ar jardin olivez bete lein menez Kalvar. Eur gwener hep-ken, ar gwener diveza euz a vuez Loïza Lateau ne voe ket estasiet, ha ne redas ket ar goad euz he gouliou. An oan a ioa glan ha dare da vervel, ar maro a ioa tost hag o vont da grenna he merzed renti hirr.

« D'ar pardaez euz an dervez-ze, derc'hent gouel sant Loïz, Loïza a voe nouet. Goude, dioc'h-tu, e c'hellas prezeg. Abaoue seiz miz, pe war-dro, he lavare nemet eur ger-bennag epad nebeud amzer pa deue enn-hi he-unan. Neuze, e ranket goulenn digant-hi kement a ioa c'hoant da c'houzout ; mez he foaniou braz he lakea hep dale da goueza, evel ma lavarfet, enn eun angouni. Koulskoude, epad ar misiou diveza-ze, netra ne zenchaz enn he stad misteriuz. Ar zakrifiz divèza a iea da veza great.

« Loïza, neuze, a lavaraz meur a dra d'he c'hoarezed ; nèvezi a reaz ofrans he buez a lakeaz etre daouarn an Aotrou-Doue. Goulenn a reaz ma vije lakeat var an daol dira-z-hi imach pe skeuden sant Loïz, gant bokedou fleur naturel; sonjal a rea e c'hellje marteze kommunia c'hoaz, rak war an daol-ze e veze lakeat ar zakramant sakr. Goude-ze e lavaraz gant eur voues sempl ha karantezuz « warc'hoaz sant Loïs a roïo eur boked kaer. » E gwirionez, deut oa mare ar c'himiad diveza. Annoz a voe poaniusoc'h eget biskoaz. Wardro c'houec'h heur dioc'h ar mintin, Rozina, he c'hoar garet, o kredi ne voa ket ken tost da vervel ha ma'z oa, a c'houlennaz digant-hi ha mont a raje da bedi evit-hi ha d'an oferen. Loïza a lavaraz nann dre zin. Adelina, he c'hoar-all, o welet e tostea ar maro, a allumaz eur c'houlaouen-goar vinniget hag he lakeaz d'ezhi enn he dourn, ha Loïza he dalc'haz gant resped. Respount a reaz oc'h pedennou an angouni, gant eur voues sklear. C'houeac'h-heur ha kart a iea da skei. Rozina a c'houlennaz ha bez' e c'hellet digas ar gommunion d'ezhi, evel bemdez. Loïza a lavaraz ne vije ket evit kemeret ar gommunion, ha war-dro c'houeac'h-heur-hanter e varvaz, o lavaret hano Jezuz ha Mari.

« An Aotrou-Doue en doa galvet he zervicherez vad ; mervel a reaz evel m'e d-oa bevet, evel eur zantez. Ar re ho deuz bet ar bonheur d'he gwelet neuze, a c'hellfe lavaret e voa war-n-hi liou eun eal : he c'horf treud, he daoulagad digor, evel pa veze estasiet, he fenn troet war-zu he skoaz deou, kement a welet, enn eur ger,a lakea an dud souezet ha mantret. Oc'h he gwelet e vije lavaret e devoa figur sant Fransès-Assis, ha pa vezet daoulinet

dira-z-hi,he c'havet hevel oc'h eur verzerez e devoa gouzanvet ar poaniou brasa ha krisa a zo.

« Brema pa'z eo eat diwar ar bed, ar re a zave enn he eneb, hag hi a c'hellfe barn er-vad Loïza Lateau, goude sellet,pisa ma c'hellfent,oc'h kement sa zo tremenet enn he buez ?

« Mouez ar bobl, a lavarer, a zo mouez Doue. Ar-d-eo gwir, ar pemp mil den a zo bet enn he interramant, ho deuz lavaret petra sonjent.

« A-zaleg he zi bete dor dal an iliz, e peleac'h e reuaz ar veleïen da gemeret korf Loïza Lateau, e voe evel eun triomf. Ar bobl leun a resped a iea war lerc'h an arched enn eur bedi, enn eur ouela ; kement hini a ioa eno a falveze d'ezho touch outhan, o kaout eüruz-meurbed ar re a ioa o tougenn korf ar zantez.

« Anterramant Loïza Lateau, evel e devoa goulennet, a voe evel anterramant eur verc'h euz ar re baoura. Epad an oferen, an iliz ne d-eaz ket enn-hi an hanter na tost euz an dud, hag a zaleg an nor-dal beteg ar c'heur, e pe leac'h edo ar c'horf, ez ea a bep-tu, euz a-zourn da-zourn, ar chapeledou, al levriou, ar gwalennou-eured, ar spillou, ar mouchouerou ha kalz a draou-all, a lakea archerien hag ar gard-champêtr da douch oc'h an arched.

« An dra-ze a badaz, ken na voe savet ar c'horf da vont d'ar wered. Ar wered a ioa leun a dud n'ho doa kavet plas e-bed enn iliz. Eno adarre, epad eun heur, ar gard-champêtr a lakeaz da douch oc'h an arched kement tra a zigaset d'ezhan.

« Ar resped-ze a ziskouezaz ar bohl eno, enn eun taol, a deue a-berz Doue evit diskouez santèlez he zervicherez, bet ken humbl ha ken izel hed he buez.

« Artizaned, tud paour, tud nobl, tud pinvidik, holl e voant en em glèvet, dre ho feiz, da ziskouez oc'h anavezent, mar d-oa bet kavet mad Loïza Lateau da gaout er bed he lod euz a boaniou Jezuz, e tlie beza a-vrema, er baradoz, o tanva he lod ivez euz a joa hag euz a eürusdet he Zalver.

Trede Urs sant Franses-Assis.

Ar c'hantved daouzek a voe eun amzer evel hor c'hantved-ni. D'ar mare-ze, evel brema, ez ea spered ar feis kristen da goll, hag e tistroe an dud war-zu beza païaned.

An tri c'houli a laze an amzer-ze, a gomz anezho an Abostol Sant Iann : ar garantez oc'h an arc'hant, an ourgouill ha plijaduresiou ar c'horf.

War an tri c'houli-ze, Sant Franses-Assis a lakea tri louzou d'ho farea : eur baourentez vraz war ar garantez oc'h an arc'hant ; an humilite pe eur galoun izel-meurbed war an ourgouill ; ar gastiz, pe ar boan bete mervel war ar groaz, war blijaduresiou ar c'horf.

Sant Franses-Assis a zo bet eur burzud a baourentez, a izelded a galoun hag a boan. Diskouezet en deuz, dre he vuez, an teir vertuz vrasa euz an Aviel; ar vertusiou-ze a laka ar bed souezet dira-z-ho, hag a gas an dud war-zu distrei da nèvezi nerz ar feiz kristen.

Ma karfemp sellet piz penaoz e tiskouezaz Sant Franses-Assis spered an Aviel d'ar bed, e kavfemp ivez an doare da stourm ha da harpa oc'h an droug a laka hon amzer e poan.

Neuze, e welfemp hor beuz ezomm da zelaou hon Tad Santel ar Pap, ha da vont enn trede-urz euz a famill-vras Sant Franses-Assis.

An aotrou'n Eskop euz a Darantaiz a gomz evel a zo a-raok, enn eul lizer a skrif d'ar veleïen ha d'ar gristenien euz he Eskopti.

Lavaret a ra d'ezho eo skoueriou, vertusiou ha spered Sant Franses-Assis, eo a ziskouez d'hon amzer ar remejou gwella d'he farea. Hirio, eme-z-han, evel e dilost an daouzek kantved, ar bed a zizesk petra eo ar relijion gristen hag he gwirionesiou braz, a zo koulskoude nerz ha silvidigez an dud ; enn ho zouez, ar vertusiou-ze a zistera bemdez.

Red eo ho lakaat da nèvezi kre, da vont e buezegez an dud, ha da veza respetet gant-ho. Evit an dra-ze, ne d-euz netra gwelloc'h eget ar skoueriou hag ar c'hentelliou a gaver da heuilla, e buez Sant Franses-Assis.

Ar Republik war an trebez.

Derc'hent deac'h, enn eun ti ne hanvin, ec'h en em gavaz tri republikan, mez dishevel-kaer daou anezho dioc'h an trede. Ne voent ket pell evit en em anaout mad, pep hini anezho o komz, hervez he skiant, diwar-benn ar c'houarnamant.

Ar c'henta a lavaraz enn eur eeuna he voustachou a ioa eun tammik feuillet, hag he galoun o tridall : Sada maro mad ar Roue ! Brema ar Republik a zo sur euz he c'hrog. Ma vije bet choumet beo Herri V, en divije, hen hag he dud, roet beac'h ha lamm dezhi, a gredan, a-bred pe divezad. Mez hiviziken, piou a gredfe dont ha pa na ve nemet zo-ken da ober an neuz d'he diskar.

Ar pez a lavarit a zo gwir, eme an eil, evel eun ebeul iaouank o skrabat he gein d'egile dreist he vouenk. Ar Republik a bado gan-e-omp, ha tud ar Roue koulz ha tud Napoleon, kaer ho devezo gina ha klask fringal,a vezo kabestret hag a ranko bale eeun, pe ho devezo ar foet-ler enn tu-bennag ; echu mad eo ar stal brema gant-ho, koulz a-gleiz evel a-zeou. Eun dra-all a zo c'hoaz, hag abaoue deac'h, en deus kresket kalz va fisianz e gouarnamant ar Republik. Ar pez en deuz lavaret Ferry eo, enn deisiou divèza-ma,da eur c'hazetenner.

— Petra en deuz lavaret, eme an daou-all,n'hor

beuz klévet na lennet netra e-bed euz an dra-ze?

— Ferry, a zo penn ar c'houarnamant, en deus komzet freaz ha distagel diwar-benn ar re a glask je brema trouz oc'h ar Republik. Hen-nez a-zo eun den, e feiz ! hag a zo. Setu ama, tost da-vad, petra en deuz lavaret, hervez am meuz lennet enn eur gazeten republikan ne ket eur c'haouiadez eo.

« Ar C'homt euz a Baris, eme-z-han, a zo eun den a beoc'h ha ien, eun den ne gar ket ober trouz na bugad ; dre-ze, m'arvad, e choumo hep kemeret an hano a Roue war-lerc'h Herri V, petra-bennag ma teu d'ezhan ar gurunen, pa c'hello he lakaat war he benn, ar pez ne c'hoarvezo ket ar weach-ma c'hoaz. Gwella a rafe eta eo choum didrabas, ha kenderc'hel da veza brema, evel ma'z oa a-raok, sioul enn he renk. Enn doare-ze, e c'hello distrei e Frans hag e vezo lézet trankil da buëa he daillou ha da voti evel peb unan-all. Gouarnamant ar Republik, diwar eur mare, ne fell ken d'ezhan klévet ger gant ar roïalisted, ha ne c'houzanvo birviken ho c'habat enn he-enep. Ouspenn zo, petra a rafe ar roïalisted, kaer ho defe, re-nebeud a zo anezho evit ma talvesfe ar boan d'ho c'hounta mad ; ha ma ve eleksionou jeneral, ne vent ket, a-veac'h, evit henvel tregont depute euz ho zouez ; eun arme hep soudarded int: marteze daou pe dri mil nobl, eun daou-ugent eskobbennag, persouned, menec'h, relijiuzed, fermerien, ha mevelien maneriou. Evit sur a-walc'h, ne deus ket kant-mil elekteur anezho holl, o lakaat gant-ho c'hoaz tud Breiz hag ar Vandee a-bez.

Piou a gredfe, goude-ze, e falvesfe d'ar C'homt euz a Bariz, a c'hoar brao an traou-ze koulz ha me, sench he vuez eaz ha didrabaz brema, evit mont er meaz euz he vro gant he hano a Roue ; ha mont a rafe, ha ne ve ket pell c'hoaz, rak me a gasfe a-bred eur c'hommiser-polis d'he gaout ha da gregi enn he gabiez, ma ve red, ha da ziskouez d'ezhan an hent da vont kuit.

Setu aze, eme an eil republikan, petra en deuz lavaret Ferry a ziskouez, dre eno, n'en deuz aoun na rak Prins na rak Roue. Den e-bed enn he leac'h n'en divije great gwelloc'h, a gredan ; vad a rea d'in lenn komzou Ferry er gazeten-ze, a-dle beza gwir kement a lavar.

— Ne lavaran ket d'e-hoc'h e ve gaou, eme an trede anez-ho. Me, klévit ha kredit mar kirit, me a zo republikan, ivez, koulz republikan ha pep hini ama . Evelato n'oun ket ken dallet gant ar c'houarnamant, na welan brao petra eo. Mar d-eo gwir ar pez hoc'h euz lennet deac'h, me, mar kirit, a lavaro d'e-hoc'h bremaïk petra am meuz lennet ivez. Mez a-raok, arabad e vec'h souezet evit klévet gan-en petra a zonjan diwar-benn Ferry. Hen-nez, a lavarac'h-c'houi n'eus ket pell, a ioa enn den. Den ha den a zo ; Ferry a lavar hag en em zislavar re-aliez, evit ma ve gellet kaout tamm fisianz enn-han. Ama, ema o c'hourdrouz re a-raok, evel eur c'hi a zo eur pez askourn enn he c'
pa wel o tostaat eun-all, da nebeuta k
hag hen. Gourdrouz ha beza rok re-abred
kouez ez euz aoun. An hini a zo kre ha di
a c'hortoz hag a ro peoc'h. Ferry, a holl d
gourc'hemen d'ar C'homt euz a Baris sentu
zennou ar Republik, hag hen he-unan a
c'henta da derri al lezennou a zo great gou
zo-ken. An dra-ze a ziskouez eo eun den
euz ar re zistera. Gwelit petra en deuz gren
petra ne ra ket bemdez a-enep lezen skol a
gale. Dioc'h an dra-ze eo he varn, hen hag
c'houarnamant. Beza leal kenta a zo da eun
e pe renk-bennag ema, pe ez eo republikan
d-eo ket. Eun dra-bennag c'hoaz a rankan da
varet d'e-hoc'h. Ferry hag ar republikaned-all
vel out-han, ne zonjont ket, ar braz anezho
choumet digor lézen konstitution ar vro d'ar
zion, ha dre eno, evel a weloc'h, eo e devezo la
ar Republik digant ar bobl a riviner dre an fa
a lakear droug enn-han dre ar brezel a rear
paouez d'ar relijion, d'an tadou ha d'ar mam
abalamour d'ho bugale. Ar bobl, digor-kaer
he zaoulagad gant-han, pa gavo tro war an
blik a roïo d'ezhi eur c'halafeta, ken na zavo
an deiz gant-hi. An dra-ze ne vezo ket diez,
hanter-vreïn eo dija.

Brema, mar kirit va zelaou eur pennad c'hoaz an da lavaret d'e-hoc'h petra am meuz lennet deac'h da noz, enn eur gazeten hag a gomz skiant ha gant gwisiegez, a gav d'in. Klévit pe lavar :

« Ar re a zo o c'houarn o Paris, ne anavezo tamm e-bed ar vro, ha koulskoude e kredont ma eo ho mennoz ar wella hag ar wirionez. Dre ha pa vent lazet, ne zistrofent birviken diwar zonj. Deac'h, eme an hini a skrif er gazeten, komzen gant eun den a-bouez hag a zo, dioc'h Napoleon. Lavaret a rea :

— Mè a fell d'in eun Impalaer, ha birviken a d-in a-enep ar mennoz-ze.

Klévit ! ne ket a-walc'h lavaret eun dra, ned gwelet petra eo. C'houi hag ar re holl a zo evel hoc'h, kaer ho pe lavaret, a zo re-zister ho k loud evit lakaat, hoc'h-unan, eun Impalaer war tron. Neuze, kaer ho pezo-c'houi derc'hel d *santimant*, ar bobl a ranko gortoz ha gouzan za débret kik ha kroc'hen gant ar Republik? S war gemént-se, choumet egile he c'hinou dre hep gellout lavaret netra ken.

Mad, eme ar skrifanier, kement ha ma'z he Paris o c'houarn ar vro, holl ez int hevel oc'h ma.

Brema, klévit a zo c'hoaz, eme ar gazeten an departamantchou, e Frans, a c'houzanv ho o c'hourin out-hi gant kaloun, trizek vloaz a hag evit kement a ra ne bak atao nemet poan

digant ar Republik. Ar bobl-ze a zo divlaz ha
ho hevuez, hag a garfe, e-kreiz he galoun,
ar Republik a stok he c'horf.
darn-vrasa euz an dud, a zo ar bobl-ze a
a zo bourc'hisien, paizanted, noblanz ha
tud onest ha tud a feiz ar re-ze, ho deus
fihan ha braz, dalc'het sonj euz an amzer
enn ho ziez pe enn ho maneriou, e we-
roc'h ar mogeriou, skeudennou ar re varo
karet hag a garint bete mervel.
maro gant ar Republik, bep deiz a c'hou-
spered an dud-ze-holl a dro war-zu an espe
da welet, hep dale, senchamant gouarna-
senchamant hag a zo red e teufe buan, e
nez, rak n'int ket evit mont hirroc'h ; ho
re-c'houero ha re-boaniuz, ne ket eur vuez
Ar bobl holl brema a zo evel eur c'hlanvour
he wele, o c'hortoz ar medisin da zont d'her

Piou e vezo ar medisin-ze ? He hano a zo e gi-
an holl, ar Roue.

Pe gement a zo lavaret, eo eaz gwelet n'ema
az ar Republik enn he zav, nemet dre na d-eu
diskar.

Pa gomzer oc'h ar bobl, e kreiz an eleksionou,
ziskouezer d'ezhan, hini hag hini, torfejou ar
blikaned hag ar vez a lakeont da goueza war
vro; neuze ne gléver nemet an holl, enn eur
ô lavaret : ne d-eo nemet re-wir, siouaz !
ar Republik a laka heug da zevel bete toull-
zoug an holl, a zo ar bobl ne c'hortoz nemet
moment d'he rejeti, ha d'he bresa dindan he
ed. An dra-ze eo a laka an dion-drederen wella
an dud da choum hep mont da voti brema.
Setu al labour a zo da ober hag a vezo great,
vezo c'hoant da zavetei ar vro; ha pa deuio,
dale marvad, ar Roue da zilouzaoui ar Frans
oc'h ar republikaned, neuze vezo he harpa stard ha
alounek. Mez, a lavaro unan-bennag, ar Roue a zo
maro. Ia, gwir eo, siouaz ! maro eo Herri V,
ar paour, tad ar bobl, treuzet he galoun gant
c'hlac'har da rankout mervel pell dioc'h Frans,
hano enn he galoun ha war he vuzellou beteg
huanad diveza. Dek vloaz a zo ma karjet, e vije
Roue. Ar re ho deuz miret out-han, a c'hell
ei war boull ho c'haloun. Mez, ha pa ve maro
Herri V, eur Roue-all a zo, eur Roue hanvet gant-
han ; d'ezhan eo dont buan ha dont a raio, kaer
ho deuz ar republikaned lavaret n'ho deuz aoun e-
bed. Ma n'ho deus ket aoun, perak ho c'hazeten-
ou ne reont-hi nemet chaogat diwar-benn ar
Roue ?

— Perak, emez-ho, evit lavaret eun dra-bennag
pa n'euz netra-all e-bed.

Tud gaouiad ha faoz, e kredit lavaret ne ket an
enkrez hoc'h euz ho laka da barlant euz ar Roue?
Muioc'h e krenit ra-z-han, evit rag ar Pruss ho
kourdrouz hag a zo o vont, hep dale marteze, dre
ho tiskianted-c'houi, da zigéri siouaz ! an tan war-n-omp adarre. Ar spount hoc'h euz rag ar Roue, a vir ouz-hoc'h c'hoaz da welet e pe stad truezuz ema ho kouarnamant, ne c'hello ket, enn dienez, m'ema euz a arc'hant, stanka birviken an toullou doun en deuz great, evel eur c'hrank, e kigen ar bobl paour.

An traou-ze ne reont, nemet ar Roue, poan na diez e-bed d'ar frammansouned republikaned a zo e penn ar c'houarnamant.

Ma ne gavont, ket arc'hant a-walc'h, dre gildourn pe dre laer, e raint bankrout.

Mar teu ar Pruss war ar vro, evel ma c'hourdrouz dont, ar frammansouned-ze a gavo eur Zant-Sebastien-bennag adarre.

Mar teu ar Roue da glask sevel war he dron, ne ket hi c'hoaz a zamanto ; kas a raint da enebi out-han ar re zota a gavint enn arme, hag ar re falla ivez a dra-zur. Dre-ze, e c'heller kredi ne bado ket pell ar c'hoari.

Dre gement a lavare ar republikan diveza-ma, e c'hellit gwelet brema, Bretouned, eo ar Roue, da genta, ar Pruss, goude, hag an diouer arc'hant, da ziveza, an trebez bras a zo war-n-han krank ar Republik o tomma he zour da boazat.

Den he vragez.

An aotrou Daron, depute arrondisamant Chalon a zo névez maro. Anavezet mad oa gant an holl, dre an hano euz *an den he vragez*. An hano-ze a zo eun istor c'hoarvezet war-dro ar bloaz 1872, er mare ma'z edo kambr an deputeed e Versailles.

An aotrou Daron a ioa o choum e Paris, hag a dé ue bemdez da Versailles dre an treïn *omnibus*, hag enn eil blas, evit espern he vouniz. War-dro kresteiz ez ea euz a Baris.

Er poent-se euz an deiz, ne veze ket kalz a veachourien, hag an aotrou Daron a gave, peurvuia neuze, eur voitur c'houllo. Eno, he-unan, e c'helle astenn he firitellou hag ober eur voren a-raok en em gaout.

Enn dervez ma tigor an istor-ma, a-greiz ma'z edo o vont d'en em rei, e voe toullet he fesken d'ezhan ker iud, ma laoskaz eur griaden, o sevel enn eul lamm-krenn enn he zav-soun. Kaout a rea d'ezhan e voa bet toullet gant bek-lemm minaoued eur c'hereour. Mes kaer en devoe klask, foeltr bek minaoued ne gavaz. Eun nebeud goude en devoe eun taol minaoued-all, enn tamm hueloc'hik. An tanfoultr gant-hi ! eur c'hoanen eo e rank beza ; hag hen d'he c'hlask a-gleiz, a-zeou, oc'h traon ha war laez. Oh ! eme-z-han, bremaik e tamanto, mar gellan-me kaout peg enn-hi. Ia da ! n'oa ket tost d'he faka ; re c'hourt oa hag ar c'hoanen, mistr ha moan a lamme buan, a rikle kuit ker buan-all, beb eil, dre doull ar c'hraf-ma pe ar c'hraf-hont .

Kaer en devoe, an aotrou keaz, c'houezi, ha termat

o klask paka he c'hoanen, ne voe ket evit dont a-benn anezhi.

E kever paka c'houen n'eus par d'ar merc'hed ; ar re-ze a c'hoar diout-ho a-vad. He-ma, an depute-ma a ioa re-c'hinaouek evit ober eur seurt micher ; da baka laou-dar marteze e vije bet mad. N'euz forz ! kement a gounnar a ieaz enn-han oud ar c'hoanen-baour, ma kollaz he damm skiant-vad; hag hen, a-benn eur pennad, ha choum da zonjal, ha lavaret out-han he-unan : oh ! kea atao, loen milliget, bremaik e c'helli flemma, lammet, fringal ha redek ; evit sur ne vezo ket ouz-in-me e vezo, bez dinec'h ! Hag hon aotrou, o welet edo tost da antreal e tunnel Sèvres, ez e-do he-unan ha n'oa danjer e-bed e vije gwelet gant den, ha buan-habuan da zivoutouna he vragez, d'he denna, da zigèri ar prenest ha d'hen heja, mar gouie, dindan an tunnel. Mez, siouaz ! n'en doa ket sonjet, hon aotrou keaz ! e voa enn tunnel kalz krevoc'h an avel a gargaz reud, enn eun taol, fons ha diou loeren he vragez kement ha kement, m'hen diframmaz euz he zaouarn, buanoc'h eget n'her lavarer, ama. Setu brema eat ar bragez, c'hoanen hag all gant an avel, hag hon aotrou depute divragez-kaer, a lavar :

« Setu eur c'hoari-all d'in-me brema ! er c'hïzma oun kempen ha brao da vont d'ar gampr ; ne ket gan-en-me eo e tleje beza c'hoarvezet an taol-ma, gant an aotrou Margue eo. Mad ! eun tamm brao a c'hoarz a vezo din-me bremaïk. N'en d-oa ket bet kalz-re a amzer da zonjal hirroc'h enn he vragez hag enn he c'hoanen, mac'h en em gavaz e Viroflay. Eno, eur beacher a zigor an nor ; an aotrou Daron, o kregi stard el liket, eun tamm tevoc'h evit eur c'hoanen, a c'hell dont a-benn d'he zerra war-n-han.

— Voitur rezervet, eme-z-han, ne bigner ket ama ; me a zo depute.

Ar beacher souezet a ro eun taol lagad diabarz, hag a wel e pe stuz ema an depute. Gervel a ra ar *chef de gare*.

He-ma, o welet eun den gwisket kaer, evel eun aotrou diwar-laez, hag heb bragez dioc'h an traon, a gav eo eur c'hiz-nèvez.

An aotrou Daron a gri out-han : me a lavar dehoc'h oun depute.

— C'houi, depute ? Ia, eun inosant-bennag tè-c'het euz a ospital ar re-zot.

— Depute oun, pa lavaran d'e-hoc'h ; depute oun !

— Eun diskiant, a zo ar greden enn he benn eo depute ; Gant an ourgouill, kredabl, eo en deus kollet ar begadik en doa.

War gement-se, an treïn a loc'h adarre hag an aotrou Daron gant-han, hag oc'h he heul ar *garde-frein*, lakeat da *c'harde-fou*.

En em gavet e Versailles, hon aotrou a voe dastumet, kempenna ma c'hellet, er *zal d'attente* [illegible] c'hortoz ma vije anavezet gant unan-pe-unan [illegible] an urserien euz ar gampr a deuaz, ha goude [illegible] out-han, he anaout ha gwelet e pe stum vraoue edo, e lakeaz digas d'ezhan eur bragez.

— N'euz c'hoanen e-bed enn-han da vihana ? e c'houlennaz an aotrou Daron ; koulz e ve gan-eo brema choum evel eun hanter-pesk, evel kaoun minaoued eul loen ker iud d'am zoulla adarre.

— Ker kizidik-se oc'h ! a lavaraz d'ezhan an den a zigase arbragez ; c'houi ho pezo mirit nenze, mar bezit sant.

A-raok antronoz, istor an aotrou Daron e doa great tro Versailles ha tro Paris ; ac'hano eo e teuaz d'ezhan an hano euz a *zen he vragez*.

Eur mirakl pe eur burzud.

Ar gazeten c'hallek, *Eclair*, a lavar e Sant Iann ar Fos *(Saint-Jean de Fos)*, enn eskopti Montpellier, ar persoun, an aotrou Cambon, bet kouezet ar gurun war-n-han, a zo choumet beo, evel dre virakl. Diskouezet en deuz eo eun den dispount ha kalounek, eun den ne goll he benn morse, o terc'hel hepken da eun dra, da ober he zever,

Nebeud amzer a-raok gousperou, an aotrou Cambon a ioa oc'h ober he beden enn eur stal euz ar c'heur. Enn iliz, d'ar mare-ze, ez oa marteze eun daouzek kristen-bennag. Eun tamm arne a ioa a-zioud ar gommun, pa drouskroz eun dalm-gurun spountuz, enn eun taol.

An dud a ioa enn iliz a welaz bolz ar c'heur evel o tigèri e meur a leac'h, hag er memez amzer ar c'heur leun a dan. Spountet holl, ez eont evit mont ar meaz ; en em gavet dirak an nor, e sonjont er personn ; distrei a reont da zellet outhan hag her gwelont evel ma'z edo a raok. Souezet o welet ne flache tamm, hag enn aoun rak eur maleur, ez eont er c'heur hag e c'houlennont outhan ha n'en d-oa bet diez e-bed.

An aotrou Cambon ne lavaraz grik, evel mantret oa. Koulskoude, a-benn eur pennadik e teuaz enn-han he-unan. hag e lavaraz d'ar gristenien a ioa enn-dro d'ezhan : emaoun o paouez beza skoet gant ar gurun, mez ne vezo netra.

Kaset euz an iliz d'ar presbital, e voe gwelet e voa dèvet he valvennou hag he abrantou pe chourrennou he zaoulagad. Ar gurun, kouezet a bloum war-n-han, e doa kignet eun tamm he c'houzoug, ha diskennet hed-a-hed hè estomak e doa torret, war he hent, chadenn he vountr, hag o tiskenn atao hed-a-hed he c'har ez eaz kuit, enn eur doulla he loer hag he votez-ler.

Bolz ar c'heur a ioa toullet ivez e tri leac'h; hag eun horolaj, a ioa eno a-zioud penn an aotrou persoun, a voe strinket he momentcher diout-hi.

Goude ma voe ententet eun tamm oc'h an aotrou Cambon, he-ma, evit prouvi d'he barresioniz, [illegible]het braz hag e poan gant-han, n'en doa bet [illegible]ug e-bed, a zistroaz d'an iliz gant-ho hag a [illegible]az gousperou.

Prisoun ho po ?

[illegible] — Ar voazed a zo eus klass 1869, 1870 ha [illegible]74 a dle kas ho livreou da Vèri (pe di-kear) ho [illegible]reziou, adalek ar zul 18 a viz du, betek ar zul, [illegible] viz kerzu ;

[illegible]2 — Goazed klass 1878, a dle ive kas ho re, [illegible]emet ar re anezho a oa dioc'h al loden genta, (première portion), rak ar re-ze ho deuz kuiteat [illegible]*arme* gant ho Livreou enn urz vad ;

[illegible]3 — Ar re a zo bet eat da zoudarded e 1879, a [illegible]o euz klass 1878.

An archerien a gemero al Livreou e pep Mèri evit ho c'has d'ar *recrutamant*, e-leac'h ma vezo merket warne-z-ho ar pez a hanver *ordres de route*; goude, e vezint kaset d'ar *jandarmeed*, pere ho chaso d'ho ferc'hen.

Ali. — Red a vezo goulenn eun tammik paper (récépissé), pa'z afer da gas al Livre d'ar Mèri pe d'an Archerien. Arabad a ve koll ar paper-ze, rak rei e lankot anezhan d'ar jendarm a gaso d'e-hoc'h ho Livre.

Diwallomp mad, pe hon devezo prisoun, rak ar republikaned ne gavont netra gwelloc'h eget taoler ar baezanted hag an dud dister eno.

Beb bloaz a ve lakeat eur bern tud er prisoun, daou, tri, pevar dervez, diwar-benn ho Livreou.

E Kemper a zo bet gwelet n'euz ket pell, daou gloarek iaouank *puniset* ive, evel ar re all... Kaer e deuz ar Republik gwaska ha prisounia ar baezanted diwar-benn ho livreou, diwar-benn ho bugale, rei amand d'ezho, kreski ho zaillou ; voti a reont atao evit he mignouned, evit ar Republikaned.

Nep a garo a voto evit ar Republik hag ar republikaned ; evid-oun-me, ne rin ket.

Unan bet er prizoun daou zervez evit he Livre, er bloaz 1879.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Quéré, zo hanvet trede kure e Sant-Vao (Kemper).

An aotrou Chapalain, kure en Trevoux, zo hanvet kure e Plonevez-Porzay.

An aotrou Guéguen, belek iaouank, zo hanvet kure en Trevoux.

An autrou Siou, kure e Plouzane, zo hanvet persoun e Sant-Fregant, e plas an aotrou Jamet en deus lakeat he zilez.

An aotrou Clec'h, belek euz a Gongregasion ar Galoun-Zakr a Vari, zo nèvez maro.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE...

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro ? mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Jerom Fur. — Dont a ran adarre d'ar gazetenn :

« Lavaret a zo bet a-raok e vezo dies kaout ar vistri-skol a zo red, ken diez, ne vezo ket gallet ho c'haout, ar pemp pe c'houeac'h vloaz kenta-ma. Lakeomp evelato, mar kirit, e vezint kavet holl dioc'h-tu ha gant-ho, ouspenn, eur bern inspektourien, re-vihan ha re-vraz, da redeg dre an hentchou ha da rampa ho gaol dreist ar goueriou hag ar c'hanolliou.

« Hag a-walc'h e vezo ar re-ze evit lakaat lèzen ar skol dre fors enn he zav, ha da vale hep branel?

Nann, amezeïen, ne vezo ket a-walc'h, klevit ! red e vezo c'hoaz kaout mèred a volontez vad, kaout kommisionou-skol e pep kommun hag e pep kanton da ober, ha mall gant-ho atao, raportchou bemdez a-gleiz hag a-zeou, da zresa ha da gas listennou bihan ha re-vraz, da zont aliez da di-kear.

Ha kavet e vezo e pep leac'h an dud-ze a volontez vad ? Ha pa vent kavet da genta, ha ne deuint ket da skuiza a-bred, pa zigoro ho daoulagad da welet e pe kuden int lakeat, evel ar sklafed kenta, da lakaat tud ho bro, sklafed-all, da zenti oc'h ar Republik. Ho dever a c'houzont a zo ober vad, hag e rankint brema ober drouk d'an holl ?

Ar re-binvidik a gar ho eaz, peurvuia, ne vezint ket holl, kredabl, kalz chalet da uza ho bouteïer ha da skuiza ho divesker evit mont aliez ha bemdez, amzeriou a vezo, da glèvet ober goab anezho, pe a-dre ho c'hein pe e-kreiz ho daoulagad.

An dud peurvuia n'int ket ker sot-ze da rei bisier d'ho c'hanna.

Laou an Heder. — Sot a-walc'h e vent ivez, o vont da gemeret poan gant petra hag evit netra ! Hag an dra-ze, evit plijout da frammansouned a c'hoarzo d'ezho, evit tenna war ho c'hein droulans an dud, droug ho c'herent, ho mignouned, ho amezeïen, hep vad e-bed da zen ha d'ezho nebeutoc'h c'hoaz, ma sellfent piz; rak me gred eo hanvet ar vèred hag ar gonseillerien evit klask hag ober atao, da genta ha dreist pep tra, mad tud ar gommun ho deuz ho lakeat enn ho fenn evit ho difenn, ha pa ve zo-mui-ken a-eneb ar c'houarnamant e ve. Ho dever eo an dra-ze ha netra ken.

Mar labouront evit gwella mad ar bobl, oc'h ober ho dever, ar bobl a zalc'ho d'ezho, kaer a ve klask ho zerri.

Lan ar Iar. — An traou-zé holl a zo gwir, Laou ; mez ma na fell ket d'ar re-binvidik, evel a lavare Jérom bremaik, mont e kommision ar skol, enn aoun da gaout droulanz an dud, e vezo kavet re-all ne vezint ket ken aounik, ha kemeret n'euz forz piou.

Andre Pencaer. — Ah ! ia, Lan, emaoc'h gant-hi, sator goac ! Ha ma na fell da zen, na d'ar mear, na da gonseiller e-bed mont e kommision ar skol, evel a zo c'hoarvezet hag a c'hellfe c'hoarvezout c'hoaz, neuze, a gav d'e-hoc'h e kredo re-all mont er gommission-ze ? Neuze, eme-c'houi, e vezo kemeret n'euz forz piou, tud ne c'houezint netra euz al lézen, hag aliez marteze ne c'houezint na lenn na skrifa ?

Noel Deauguer. — Lakeomp, Andre, e vent kemeret, evel a lavar Lan, pe zoujanz a ve ra-z-ho, mar d-int tud dister, ha marteze ouspenn, tud anavezet evit ar re falla ?

Herve Becmeur. — Ia, Noel, tud difeiz ha digoustianz ha ken diskiant c'hoaz gant an dra-ze, ma kavfe d'ezho neuze, marvad, e rankfe an holl stoui dira z-ho, hag ober goab euz an Aotrou Doue. Ar seurt traou-ze a ve kaset a-bred da bitichera gant ho lézen-skol dre fors. Karoulle !

Jerom Fur. — O lenn :

« Ouspenn-zo, n'eus fors piou e vent, n'ho défe ket atao ha bemdez amzer da goll, ma ve dreist-holl ho zamm-bara da c'hounid, evit mont gant lorc'h hag enor leiz ho c'hof, hep tamm boed-all e-bed enn-han, da ober ho lézen da dud hag a c'houzont a zo koulz hag hi bepred, da dud hag ho devezo, hi ho-unan da genta, ezomm anezho, marteze aliez, divézatoc'h.

Herve Becmeur. — Lézen ar skol dre... Jerom, a zo, respet d'e-hoc'h holl enn ti-man, ma kredfen lavaret, evel eun toull-privéz a ve bet taolet ebarz kement diotach ha fallagriez, kement loustoni a zo deut euz a gorf, euz a spered hag euz a galoun ar frammansouned, karoulle ! Krak-houidi ne vezint binviken ken diod hag an tadou, ma na stourmont ket oc'h al lézen-ze, evel a rafent oc'h eur bleiz a ve lammet enn eur c'hrouiad denved, dre an doen.

Jerom Fur. — Lakeomp eo kommision ar skol hanvet gant ar gommun. Ama brema e c'hoarvezo unan a zaou : pe e vezo er gommission-ze tud a skiant hag a galoun, pe ne vezo ket.

Mez bez enn-hi tud a skiant, labourerien douar, artizaned pe re-all, ec'h anavezint ho deuz an holl, evel-d-ho, izomm kant gweach er bloaz hag ouspenn euz ho bugale er gear. Ar re-man neuze ne zellint ket ker pis-se oc'h pep digarez a vezo roet d'ezho gant an tadou, ha n'ho c'houndaonint birviken da bunision e-bed, ha pa na ve, dreist-holl, nemet evit sparla al lézen fall, evel eur vloc'h hag enebi out-hi e pep giz.

Noel Deauguer. — Ia, Jerom, tud ar seurt dlefe beza e kement kommission-skol a zo enn bro. Neuze an holl hag ar re baour a ve ens d'ezho, hag ar barner a beoc'h didrapasoc'h

Silvestrik Kerlouarnik — An dra-ze a zo gw Noel, mez ma na ve ket kountant ar Republik

Herve Becmeur. — Petra, Silvestrik, kaout d'e-hoc'h eo paet an dud brema ker brao hag frammansouned evit kountanti ar Republik ? n'eo ket kountant, eat gant he zad, an diaoul ket me, karoulle ! a redo da ouela war he lerc c'houi, Silvestrik, a rafe marteze ?

Jerom Fur. — Mar d'eo tud kommission ar sk penn-foll ha diskiant, evel darn zo, neuze e lak a-bred kabal ha brezel sivil da sevel er parresse e-touez an dud, ha kenta tro voti a vezo, e c'h lor prena balaennou da ober eur skuba e meu di-kear.

Deomp brema da welet petra zistago d'an tad dioc'h lézen ar skol dre fors.

Mab eur mereur a zo bet dalc'het gant he d er mis kenta, epad eiz dervez er gear, o veza devoa an holl re a labour da ober. Listen ar mes skol a lavar eo manket, ha setu an tad galvet gaout kommission ar skol.

En em zigarezi a ra, gwella ma c'hell, mes en deuz lavaret, lakeomp n'eo ket bet selaouet ez eo koundaonet, goude lézel he labour a-dre foran er gear.

Setu kollet gant-han eun hanter dervez da beuta.

Epad an eil miz, ar mab a choum da skolik-fich, hag an tad galvet adarre dirak ar me e penn kommision ar skol, ne gav digarez vad bed da lavaret.

Lézet en deuz he labour adarre ha koundaon eo, evel ar weach kenta. Eun hanter-dervez-all a-biou.

An trede miz, memez istor, nemet e rank tad-ma, goude koll eun trede hanter-dervez, mo brema da gaout ar barner a beoc'h, evit koll zer c'hoaz, koll arc'hant ivez ha marteze mont d prizoun.

Gwelit, amezeien, dioc'h an dra-ma a c'hoarvez ne ket gant unan na gant daou, ouspenn gant ha gant kant aliez, ha na d-euio ket an dud skuiza a-bred gant al lézen-ze ?

Andre Pencaer. — Penaoz ne deufent ket, rom ? Mar ho divije eur profit-bennag c'hoaz an done-monea a reont ? Mez e-leac'h profit deuz nemet koll a bep-tu.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ.
Finister.....} 2 scoed.
Morbihan.....}
Kostez-an-Nord..}
Pest euz ar Frans : 7 lur.
Broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dlé beza great da ber'chen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hen-ken.

D'ezhan ivez e tlé beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1 rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

ALE-

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz a Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho; d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeien, ha meist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit ezo republikaned. Eur republikan, mar en deus kant c'hoaz, a c'hell, eun deiz pe zeiz, gwelet ar c'hrionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 29 a viz gwengolo 1883.

LIZER

Hon Tad Santel ar Pab, Léon XIII,

D AR BED KATHOLIK, DIWAR-BENN AR ROZERA.

Hon Tad Santel ar Pap, Leon XIII, a zo o paouez skrifa d'ar bed katholik eul lizer kaer diwar-benn ar Rozera, peden savet gant Sant Dominik, enn enor d'ar Werc'hez.

O veza ma ve mad d'e-hoc'h, Bretouned kristen, gouzout petra lavar an Tad Santel euz ar Rozera, hag anaout ivez peger braz eo c'hoant he galoun da zavetei ar gristenien, ez ear da lakaat ama, e mezounek, an darn-vrasa euz ar pez a skrif d'ar Patriarched ha d'an Eskibien euz ar bed.

Dirag ar brezel a ra d'an Ilis katholik ar re a zo ho c'harg he difenn, hag evit distrei, muia ma c'hello, an taoliou a glasker da skei war-n-hi gwa-oc'h-gwaz hag hep paouez, an Tad Santel a lavar :

Breudeur venerabl,

Deveriou ar Pab hag ar stad ken diez a zo great d'ezhan enn amzer-ma, a zo oc'h hor c'helenn hag oc'h hor c'has gant muioc'h-mui a hast, bemdez, da veza war evez, da zrouall an Ilis ha d'he miret dioc'h pep drouk, seul-vui ma teu he enkresiou hag he c'hroasiou da veza stankoc'h ha pounne-oc'h. Setu perak, e-pad ma lakeomp hor poan, ke-ment ha ma c'hellomp, da zifenn, e pep giz, gwi-riou an Ilis, da zistrei diwar-n-hi an taoliou a zao enn-dro d'ezhi hag a zo oc'h he gourdrouz, hor beuz ivez eun aked vraz da c'houlenn sikour an nev a c'hell, hen hep-ken, digas hor labourou da-vad.

Er zonj-ze, e kredomp eta ne c'houlemp ober netra e-bed gwelloc'h eget tenna war-n-omp, dre hor relijion hag hon doujans-Doue, trugarez ha madelez ar Werc'hez-Vari, Mamm da Jezuz. Ar Werc'hez a zo dirak Doue hag enn he gover oc'h hor miret e peoc'h ; dre he daouarn eo e teu gra-sou an nev d'an dud. Jezus-Krist en deuz roet d'ar Werc'hez eur galloud hag eur c'hloar n'euz dreist-ho nemet galloud ha gloar Doue, evit ma c'hello gant-ho ren skoaz hag harp d'ar gristenien a glask, dre gemend all a bodniou hag a anken, tizout kear ar Baradoz. Rak-se, o veza ma tosta, evel beb bloaz, ar mare ma ro he griasou brasa ha stanka d'ar gristenien, dre bedennou ar Rozera, e fell d'e-omp e ve er bloaz-ma pedet ar Werc'hez-Vari, er bed kristen, gant muioc'h a leiz hag a garantez eget biskoaz, evit n'hor bezo, dre-z-hi, hon han-terourez dirak Doue, dizoan ha didorrut d'hor poaniou.

A viskoaz, ar Werc'hez a zo bet rekour braz ar gristenien gatholik ; a viskoaz, ho deuz en em har-pet war he madelez enn amzer ar revolusionou. An dra-ze a ziskouez an esperans kre ha, dreist-holl, ar fisianz vraz e deuz bet atao an Ilis katho-lik e galloud Mamm Doue. Hag, e gwirionez, ar Werc'hez ganet dinam, da lavaret eo, er meaz euz ar pec'hed orijinel ; bet choazet evit beza mamm da Zoue hag, evel-se, lakeat evel war zaou-hanter evit prena gant he Map pec'hejou ar bed, ar Wer-c'hez e deuz bet digant-han eur renk ken huel enn nev, ne c'hello na den nag eal tostaat out-hi birvi-ken. Kement ha ma'z eo huel he renk ha braz he galloud, kement ha ker braz eo he madelez. Dre-ze, he joa hag he levenez vrasa a zo dont da skoa-sia ha da zizoania an dud holl euz ar bed, a c'houlen he zikour a wir-galoun. Ne c'hellomp ket eta beza e mar na fell d'ezhi ha na d-eo he c'hoant zo-ken selaou pedennou an Ilis katholik, ha klevet ouz he c'hlemmou.

An devosion-ze d'ar Werc'hez, Rouanez vraz an nevou, a zo bet diskouezet sklear ha leun a espe-ranz gant ar bed kristen er mare ma z oa galloud an droug hag ar gaou skignet a-bell-bro ; er mare ma'z oa diroll, buezegez an dud ; er mare ma'z oa

ker braz,nerz ha kasouni enebourien Ilis-Doue,ma vije lavaret e voant tost d'he lakaat da goueza. Istor an amzer dremenet, gwechall evel brema, hag istor an Ilis ivez, ho deuz dalc'het sonj-mad euz ar pedennou hag euz ar gwestlou, publik hag-all, great da Vamm Doue, koulz ha ma'z euz dalc'het sonj c'hoaz euz ar skoaz e deuz roet aliez,dre zourn an Holl-C'halloudek, evit digas ar peoc'h er bed. Ac'hano, ar poblou kristen ho deuz roet d'ar Werc'hez an hanvou kaer euz a Zikour ar gristenien, ho Refuj, ho Frealz, Rouanez an armeou, Itroun-Varia-ar-Viktoriou hag Itroun-Varia-ar-Peoc'h. Etouez an hanvou-ze, arabad eo, dreist-holl, ankounac'haat an hano a zo deut d'ezhi dre ar Rozera. Ar grasou a zo deut anezhan d'ar gristenien, a dle beza konsakret evit biken.

An heretiked Albijoa, er c'hantved daouzek, seis kant vloaz a zo, a ioa o vont enn hor bro, dioc'htu ar c'hresteiz, da laza ar feiz dre an tan hag ar c'hleze, pa zigasaz an Aotrou Doue Sant Dominik da stourm out-ho. Penaoz ? Dre eur beden, krevoc'h evit armou ha tan, dre beden ar Rozera santel. Sant Dominik, braz dre he zantèlez. dre he vertusiou, dre he greden gwir abostol, Sant Dominik a c'houie er-vad e vije he beden treac'h da enebourien an Ilis, treac'h d'ho diroll ha d'ho difeiz.

Evel a grede a zo bet c'hoarvezet. Ar Rozera, o skigna nebeud-a-nebeud e-touez an dud ha lavaret a-galoun gant-ho, hervez aliou ha kelennou Sant Dominik, a zigasaz hep dale ar feiz enn dro, a lakeaz ar peoc'h e-touez an holl, an devosion hag ar zantèlez goude. An heretiked aheurtet a rankaz tevel ha tèc'het, hag ar re ho d-oa skiant enn ho zouez a zistroaz enn Ilis katholik.

Pevar c'hant vloaz goude, e voe gwelet adarre nerz ha galloud ar Rozera. An Durked, gant ho armeou braz ha diniver, a ioa o tont euz ar Sao-heol da c'holei an Europ a gaon hag a zifeiz, pa zavaz ar Brinsed kristen da zifenn ar vro, ha Sant Pi V, Pap neuze, d'en em erbedi, dre ar Rozera, oc'h Mamm Jezuz, hor Zalver. Neuze e voe gwelet eun dra euz ar re gaera, etre en nev hag an douar ; eun dra hag a ioa troet kaloun ha spered an holl war-zu enn-han. Setu petra oa.

Dioc'h eun tu, soudarded Jezus-Krist o vont da rei ho buez ha da skuilla ho goad evit savetei ho feiz hag ho bro, o vont da ober penn d'an enebour heb aoun e-bed ; dioc'h an tu-all, ar gristenien, unanet ho fedennou, oc'h en em erbedi oc'h Mari hag o lavaret hep paouez hag hep skuiza ar Rozera d'ezhi, evit ma teuje gant trugarez da rei skoaz ha nerz d'ar vrezellerien gristen, ha d'ho lakaat da drèc'hi an Durked.

An Itroun-Varia a zelaouaz ho fedennou, ha listri ar gristenien a drèc'haz re ho enebourien, hep koll kalz a dud. Evit ma vije dalc'het ar memor euz ar c'hras vras-se bet digant ar Werc'hez, Sant Pi V a falvezaz d'ezhan e vije lidet ar gouel, beb bloaz, da gever deiz ar stourm-listri e Lepant, dan enor da Vari Bet-treac'h. An Tad Santel, Gregor XIII, a gonzakraz an deis-se d'ar Rozera.

Er c'hantved divèza, an Durked a voe trec'hed c'hoaz gant ar gristenien enn dervesiou konsakret d'ar Werc'hez vinniget, ha dre c'hras ar Rozera lavaret. Evit an dra-ze, an Tad Santel, Clement XI a roaz eun dekred evit ma vije lidet beb bloaz, dre ar bed kristen,eur gouel enn enor da Itroun-Varia ar Rozera.

Dre mac'h anavezent ar beden-ze evel an hini a zo karet ar muia gant ar Werc'hez ha, dre-ze, evel ar wella evit kaout sikour digant Doue da zifenn an Iliz hag ar bobl kristen, ar Babed enn hor raok ho deuz staget induljansou braz out-hi. Ar Pab Urban IV a c'hoar mad, eme-z-han, e ro ar Rozera bemdez eur c'hras-bennag d'ar gristenien. Sixte IV, Pap, en deuz diskleriet ez eo ar beden-ze eun enor da Zoue ha d'ar Werc'hez, hag e pella ar maleuriou dioc'h an dud. Ar Pap, Leon X, a zigas da zonj eo bet savet ar beden-ze a-eneb an heresiou,ha Jul IV a lavar ez eo enor an Ilis Romen. Sant Pi V a zesk eo dre c'hraz ar beden-ze, o skigna e-touez ar gristenien, ez int deut da veza tud all, tud nèvez, ez eo mouget an heresiou hag ez eo kresket sklerijen ar feis katholik. Da zivèza, ar Pap, Gregor XIII, a lavar eo bet savet breuriez ar Rozera gant Sant Dominik evit terri ners koler Doue, hag evit tenna war ar bed trugarez ar Werc'hez Vari.

Hor c'haloun skoet dre ar zonj euz a gemend-all a c'hrasou, ha dre ar skoueriou a zo bet roet gant ar Babed enn hor raok, e kredomp ez eo mad brema ober pedennou solanel hag ar re vrasa, evit m'hor bezo, oc'h en em erbedi oc'h ar Werc'hez dre ar Rozera, sikour digant Jezus, he Map, kement hag hor beuz izomm da gaout. Anaout a rit, Breudeur venerabl, poaniou hag ankeniou an Ilis; anaout a rit ar beac'h e deuz o stourm bemdez oc'h an droug. Oc'h an danjerou a zao bemdez enn hoc'h enep, ec'h harpit dre ho toujans kristen oc'h Doue, dre ho puez onest, dre ar feiz a zo ar mad dreist pep mad hag ar penn kenta euz ar vertusiou all. Ne anavezit ket hep-ken pegen diez eo hor stad, peger braz eo hon enkrez; ho karantez ouz-omp ho laka-c'houi, ouspenn, da gemeret perz enn hor poan.

Mes peger braz anken, peger braz doan eo hon hini, o welet kemend-all a eneou prenet gant goad Jezus-Krist o redeg, evel e troïdel avel ar bed direiz, o vont da lammet war ho fenn e-kreiz lagen an droug; oc'h en em veuzi enn-han hag o koueza er maro eternel. Kaout sikour an Aotrou Doue hirio a zo red ha kement a izomm à zo d'he gaout, evel er mare ma savaz Sant Dominik ar Rozera, evit parea klenvejou eneou an dud euz he amzer. Ar zant bras-se a welaz a-raok, dre eur sklerijen euz an nev, ne vije remed e-bed gwelloc'h a-enep

poaniou he amzer, eget lakaat an dud da zistrei war-zu Jezus-Krist a zo « an hent, ar wirionez hag ar vuez, » dre zonj ar zilvidigez prenet d'e-omp gant he c'hoad ; eget ho digas da gemeret evit ho hanterourez dirak Doue, ar Werc'hez a zo bet roet d'ezhi ar galloud *da vouga an holl hereziou*. Evit an dra-ze, Sant Dominik a reaz eun doare da lavaret ar Rozera, hag a zigase da zonj euz a vistesiou ar zilvidigez, hervez ar renk ma voant en em gavet. Neuze, o prederia pe o vedita war ar beden-ze, peden an eal d'ar Werc'hez, e lakea enn-hi, evel ma lavarfet eur c'harlantez misteriuz, epad m'en em erbede oc'h Doue, Tad hor Zalver Jezus-Krist. Ni ivez, o klask remejou d'ar memes klenvejou, ni a gred eo peden ar zant bras-se, skignet dre ar bed evit silvidigez ar gristenien, a dle enn hon amzer kaout nerz a-walc'h da zigreski ar maleuriou.

Rak-se, ne bedomp ket hep-ken, ne aliomp ket kre hag euz hon holl nerz hep-ken an holl gristenien d'en em voaza, ken e publik, ken e partikulier, pep-hini enn he di hag e-touez he dud da lavaret ar Rozera enn doare m'eo merket hag hep distaga diout-hi ; mez ouspenn e fell d'e-omp e ve konsakret, er bloaz-ma, miz here penn-da-benn da Itroun-Varia ar Rozera. Goulenn a reomp, dreze, hag hor c'hoant a zo ma ve lidet er bloaz-ma, dre ar bed katholik, goueliou kaer enn enor da Itroun-Varia ar Rozera, gant eun aked ar vrasa ha gant eur sked dreist kustum ; goulenn a reomp ma vezo lavaret bemdez gant doujanz ha karantez Doue, a-zaleg an deis kenta euz a viz here beteg an eil euz a viz du, pemp dizenez da nebeuta euz ar Rozera,gant litaniou ar Werc'hez, e peb iliz parrez, ha ma kav an Eskibien e ve mad, enn holl chapeliou a zo dediet da Vari.

Hor c'hoant a zo ivez, pa deuïo ar gristenien da lavaret ar beden-ze d'an ilis, ma choumfent er memez amzer enn oferen, pe e salud ar Zakramant santel espozet war an aoter.

Mad-meurbed e kavomp ivez ar prosesionou a vez lidet kaer gant breuriezou ar Rozera santel, dre ruïou ar c'heriou, hervez ma voa ar c'hiz gwechall-goz gant hon tadou, evit diskouez evel-se ar feiz dirak an holl. E broïou a zo, ar prosesionouze n'int ket evit beza great enn amzer fall a zo war ar bed. Evit digoll da Zoue ar pez a vir oc'h ar prosesionou-ze hag oc'h al lid a dennfent war ar feiz hag ar relijion, ar gristenien a dle diskouez ho c'heuz dre ho mall da zont stankoc'h d'an ilizou, dre vrasoc'h doujans Doue, dre eur garantez tommoc'h ha teneroc'h out-han, o viret gant aked ar vertusiou kristen. Hag evit ar re anezho a zalc'ho da ober ar pez a c'houlennomp, e fell d'e-omp digèri tenzoriou an nev, a-berz an Iliz, evit ma kavint enn-ho digoll d'ho feiz ha kourach d'he ziskouez.

D'ar re-holl eta a ielo d'an ilizou da lavaret,enn amzer lakeat hag e kommun, ar Rozera ha litaniou ar Werc'hez, hag ho devezo pedet enn hon intansion, e roomp eun induljanz a zèiz vloaz hag a zaou-c'hant ha pevar-ugent dervez ouspenn (7 quarantaines) ; an induljans-se a c'hellint da c'hounid be-weach. Bez' e fell d'e-omp ivez rei an induljans-se, d'ar re ne c'hellfent ket, dre eun abek vadbennag, mont d'an iliz da lavaret ar pedennou-ze e publik, gant ma ho lavarint enn ho fart ho-unan, ha ma pedint Doue enn hon intansion. Hag ar re epad an amzer lakeat, ho devezo lavaret, dek gweach da nebeuta, ar pedennou-ze, pe enn ilizou pe enn ho fart ho-unan dre wir-abek, a vezo bet o kofez hag o kommunia, e roomp diezho an absolven, e furm induljansou plenier, euz a gement poan ho defe da c'houzanv evit ho fec'hejou. Rei a reomp c'hoaz ar pardoun antier euz ho fec'hejou d'ar re holl a vezo bet, epad ar goueliou-ze euz a Rozera ar Werc'hes, pe enn unan-bennag euz an eiz derves tosta goude, o kofez hag o kommunia, hag ho devezo pedet Doue hag he Vamm zantel enn eun Ilis-bennag evit izommou an Ilis hag enn hon intansion.

Ha brema, Breudeur venerabl, seul-vui ma'z oc'h douget a-galoun da enori Mari ha da glask silvidigez an dud, seul-vui e tleit lakaat ho poan da vaga e-touez ar bobl feis ha karantez Doue, ha da greski fisianz an holl er Werc'hes santel. Kredi a reomp eo, dre eur c'hraz euz an nev, eo choumet kre ha nerzuz, e kaloun ar braz euz ar bobl, feis ha karantez an amzer gwechall; ar feiz hag ar garantes-se ho deuz c'hoaz oc'h ar Werc'hez; peger fall-bennag ma'z eo an amzer-ma oc'h an Ilis.

Brema eo d'ar gristenien, kelennet gan-e-omp evit ar gwella, hag entanet ho eneou dre hor c'homzou, brema eo d'ezho dont d'en em lakaat a galoun dindan gwarez ha proteksion Mari; brema eo d'ezho en em rei da garet lavaret ar Rozera muioc'h-mui bemdez. Hon tud koz gwechall ho deuz anavezet ez oa ar Rozera ouspenn eur zikour a ioa kinniget d'ezho a-eneb an drouk, mez ivez evel gwella skor pe skoaz a c'hellé da gaout ar feis hag an devosion gristen. Ra zigemero gant trugarez Rouanez an nev ha patronez ar bed katholik hor pedennou hag hon hirvoudou, ha ra zeuïo da gaout digant Doue, ma krevaïo ar re vad er garantez ho deuz oc'h ar vertuz; ma teuïo ar re fall da zonjal enn ho zilvidigez ha da gaout keuz d'ho fec'hejou, evit ma c'hello an Aotrou Doue, a bae an den dioc'h he dorfed, dre gaout sonj euz he vadèlez hag euz he drugarez, pellaat an danjerou ha rei d'an Iliz ha d'ar bed ar peoc'h a c'houlennont, hag ho deus kement a c'hoant da gaout.

Harpet stard war an esperans-se, e pedomp Doue euz hon holl nerz, oc'h en em erbedi oc'h ar Werc'hez, a dremen holl grasou an nev dre he daouarn, da skuilla stank he vadou war-n-hoc'h, Breudeur venerabl. A-raok, evel kelou mad hag

evel gwestl euz ar madou-ze, e roomp hor bennoz abostolik, gant ar vrasa karantez, d'e-hoc'h, d'ho peleïen ha d'ar bobl kristen a zo dindan ho karg.

Roet e Roum, e Sant Per, ar c'henta euz a viz gwengolo 1883, ar c'houeac'hved bloavez abaoue ma'z omp bet hanvet Pap.

LEON XIII.

Goude klèvet, Bretouned, petra lavar hon Tad Santel ar Pab d'an holl gristenien euz ar bed diwar-benn ar Rozera ; goude anaout peger braz ha peger stank grasou a roïo ar Werc'hez d'ar re he lavaro, evel ma tle beza lavaret gant feiz ha karantez Doue, hag hervez intansion an Tad Santel, e kreder dont ama da rei eun ali d'e-hoc'h ; — evit mad hoc'h ene eo hep-ken.

Bez' e c'heller kredi ez eo ar Rozera eun hent hag a gas d'ar zilvidigez. Mez an hent-se, petra-bennag ne c'hell ket beza diez d'an dud a feiz hag a galoun, a zo evelato misteriou enn-han.

Ar misteriou-ze a zo harp war-n-ho pep hini euz a dri chapeled ar Rozera. Hervez a ro da entend hon Tad Santel, ez eo red ho lavaret ha sonjal enn-ho, epad pep dizenez. Evit an dra-ze eo red ho c'hompren, keid ha ma c'hell spered an den kompren misteriou Doue.

Gwella a ve da ober war gement-se, d'ar re a-c'hanoc'h a c'hoar lenn, eo, Bretouned, klask eul levr d'hoc'h hincha, eul levr skrifet e brezounek eaz da lenn ha da entend, evel ma'z eo levrik *Burzudou ar Rozera*, great gant an aotrou Kerlan, ha moullet a-nèvez zo, e Brest, e ti an aotrou Le Fournier.

Al levr bihan-ze a zo leun a aliou mad hag a draou-all red da c'houzout diwar-benn pep mister euz ar Rozera, gant skoueriou pe exemplou euz ar re gaera.

Moullet ouspenn e lizerennou sklear, ar brezounek a zo el levr-ze a zo natur, evel ma lavarfet eun tamm bara-joanen, great gant bleud-gwiniz ne ve choumet an distera tamm-brenn enn he douez.

Ar re a gemero al levr-ze, aprouvet pe gavet mad gant an aotrou-n-Eskop euz a Gemper, a denno, dre-z-han, kalz a c'hrasou war-n-ho, mar her lennont gant eur spered a feiz hag evit kreski ho c'harantez oc'h an Aotrou Doue.

ALI
D'AR RE A LENNO.

Daoust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e verr, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry da vale, hep branel, penn-da-benn euz he hent.

Eur guchen istoriou evel-gwir.

Jerom Fur. — Evit en em ziskuiza eun tamm dioc'h al lèzen-skol dre fors, a zo eun torr-penn hag eul las-kaloun, mar kirit, amezeïen, me a lenno d'e-hoc'h, diwar eul levrik bihan am meuz ama eur guchen istoriou brao ha gwir diwar-benn eun mear republikan hag eur gommission-skol evel d-han.

Al leorik bihan a laka hanvou an dud, evit ha vezo ket kemeret an eil e-leac'h egile.

Iann Gubaer. — Petrata ! evel-se eo ober. Hag ez eo gwir hoc'h istoriou, Jerom ?

Jerom Fur. — Ia, Iann, gwir *bater*. A-raok staga gant-hi, ho pedan, bag Herve dreist an holl da choum hep lavaret ger, mar gellit, e-pad ma vezin o lenn; anez, e ve diesoc'h d'in, ha c'houi marteze, darn ac'hanoc'h, ne gomprenfac'h ket koulz ivez.

An amezeïen. — Kit atao, Jerom, ni a zerro kloz hor ginaou hag a zigoro frank hon diskouarn.

Herve Becmeur. — Hag hor spered ivez, mar gellomp. Karoulle !

* * *

Jerom Fur. — O lenn al levrik :

A-raok ma tigor brema ar skol, beb bloaz, e rank pep tad en deuz bugale enn oad-skol mont da ober he ziskleria d'ar mear.

Ar mear a zo ama a zo republikan hag ouspenn frammansoun. Gwelet hon neuz, amezeïen, eme Jerom, petra eo eur frammansoun. An hini n'eo nemet republikan hep-ken a zo eur zant, e-skoaz eur frammansoun.

E-tonez ar republikaned, evel a welimp bremaik unan, dreist-holl, ez euz meur a gristen mad, hag a-wechou tud a galoun, ha skiant d'ezho kement ha da zen-all e-bed, ha zoken skoueriou da heuilla da veur a gant-all aliez, ma karfent.

Brema, setu c hoari :

Ma lavar eun tad d'ar mear-ma e fell d'ezhan ez afe he vap d'ar skol laïk, skol ar gommun, oh ! neuze, ne vezo diez e-bed, neuze e vezo mignoun ar mear dioc'h-tu.

Mez, ma lavar e fell d'ezhan kas he vap d'ar skol libr, da skol ar frèred, ar mear ar c'hrosmolo hag a ziskouezo he zent.

— Evit petra, a lavaro, e fell d'e-hoc'h kas ho map kentoc'h d'ar skol libr, evit da skol ar gommun ?

Mar d-eo sot a-walc'h an tad da respount oc'h goulen diskiant ar mear, e vezo goapeat da genta, gourdrouzet goude ha da fin an dro, marteze, en despet da c'houlen an tad, skrifet hano he vap war listen ar skol laïk.

Ar pez a lavarer ama a zo bet c'hoarvezet hag a c'hoarvezo c'hoaz, ne ket hep-ken gant tadou n'int

republikaned, mez gant ar republikaned pa falveze d'ezho kas ho bugale d'ar skolibr.

Unan-bennag ama a vezo souezet hag a lavaro : Pa eur republikan a gasfe he vugale da eur skol libr, da eur skol gristen, pa'z euz kemend-all a skoliou laïk great evit bugale ar seurt-ze ?

Arabad e ve da zen beza souezet gant an dra-ze; republikaned, kalz anezho, a anavez an droug oc'h ar mad, evel ar re-all. Republikaned int ant ar Republik, evit kaout digant-hi kik da zibri askourn da grignat.

Divèzatoc'h, mar teu eur Roue, hag e teuio zur hep dale-pell, ar Republik o veza oc'h ober he zaliou divèza, ar republikaned-ze a vezo neuze roïated startoc'h da welet eget na vezimp-ni, na choui, na me.

Daoust ha kalz anezho ne voant ket imperialis-ed enn amzer Napoleon ?

Ar re-ze, evit sench aliez rokeden, ne ket dall-och ho daoulagad; hag ho c'haloun douget da ga-et an arc'hant a c'hodellont evit beva enn ho eaz, ho c'haloun a lavar d'ezho : an dra-ma a zo mad din-me va-unan, mez d'am bugale e ve fall kaout deskadurez skoliou laïk, rak gant deskadurez kris-ten ar skoliou libr e vezint sur da veza eüruz er hed-ma, eürusoc'h marteze evit na d-omp-ni.

Eun tad a gomz hag a ra evel-se, a ziskouez, ha pa ve republikan, ne ket eun tarzod eo. Karet a a he vugale, evel ma tle ho c'haret. Hen-nez ne aio forz e-bed petra lavaro an dud diwar he benn war gement-ze ; c'hoant en deuz ez afe he vugale da skoliou kristen, evit ma vezint kristenien vad, ha mont a raïnt, kaer ho devezo ar republikaned-all chaogat ho ginaou.

Ama em euz c'hoant da gounta d'e-hoc'h eur marvaill hag a zo gwir ivez, ha pa na ve ket kredet. Diwar-benn Ferry eo.

Pell goude beza bet darbet d'ezhan beza raklet he benn diwar he c'houzoug, ha raklet mad e vije bet er bloaz 1870, anez soudarded Breiz a ziarbennaz ar bleizi, hevel out-han a iea neuze d'hen taga; ia, pell goude an dra-ze, Ferry a ieaz da Vinistr ar skoliou, evel ma'z eo brema evit an eil gweach, galvet gant ar frammansouned-all da ober al lèzen villiget a zo hano anezhi, nemet-re, siouaz!

Iann Gubaer. — Ia vad, Jerom, gwir eo ho marvaill, rak me a ioa soudard e Paris d'ar poentze, hag a ioa bet gant ar re-all, eno, o tenna Ferry euz a grabanou ar bleizi-ze. Ma vijen-me bet diviner, me am bije lezet ober he stal d'ezhan, an den fallagr ma'z eo !

Jerom Fur. — Brema 'ta, Ferry a zo ministr, hag, evel ar vinistred-all, e rank rei digemer d'ar re vraz oc'h he daol hag enn he zal.

Ferry, hirr he fri, n'oa ket ken hirr he skiant ha skiant ar republikaned-vraz a bedaz da zont d'he enori d'he di, ha da ober al lez d'ezhan.

Ar re-man, ar republikaned-ma, kalz anezho, ho d-oa bugale tud-iaouank, paotred ha merc'hed.

Mad, kredit pe na gredit ket, hini e-bed euz an tadou republikaned-ze, pedet mad ha brao da vont da di Ferry, hini e-bed ne d-eaz evit miret na d-aje ivez ho bugale.

An amezeïen. — Perak ? perak ?

Jerom Fur. — O lenn.

Evid an dra-ma : abalamour ma'z edo Ferry, dimezet hep-ken e ti-kear, o choum, a lavare ar republikaned-ze, ne ket gant eur c'hrek, gant eur *barez*.

N'eus fors piou int, ar republikaned-ze ho d-oa skiant ha kaloun. Mont da di Ferry gant ho grajez onest, a vije bet eun dismegans hag eur vez d'ezho ; hag eur skouer fall ouspenn d'ho bugale, gwelet eur seurt *marmous-koz* gant he *vounika*.

Bez' e c'heller kredi eta ez euz republikaned c'hoaz, ha kalz marteze zo-ken, hag a gaso brema, evel a reant a-raok, ho bugale kentoc'h d'ar skoliou kristen, eget da skoliou laïk Ferry.

Ar re-ze, ar republikaned-ze, a gondaono dirak Doue kant ha kant tad-all, kristenien var ho meno; gant aoun da zispign eur gwennek evit skol ho bugale, an tadou kristen-ma a gavo gwelloc'h ho c'has da goll da skoliou laïk ar gommun, eget ho zavetei e skoliou libr ar frèred.

Ar re-ze-ze, ar republikaned-ze, pa deuint da gaout ar mear, evel an hini a ioa hano anezhan bremaik, ar re-ze ne glèvint ket kement a garnach nag a drouz. Arabad e ve d'ar mear-ze ! rak a-bred e ve lavaret d'ezhan, ha pa ve hirr he varo, n'en deuz netra da ober nemet he zever, ha ma ne ra ket, e kavo diarbenn. Ar mear frammansoun-ma neuze a blego he douchen hag a skrifo hano bugale an tad war al listen a zo goulennet.

Al lezen a zo sklear war an artikl-ma.

Ar re a-vad a vezo gwelet gant ar mear-ze o veza lent pe aounik dira-z-han, ar re-ze a vezo, enn eur c'hiz pe-c'hiz, great troïou kamm d'ezho, ha miret out-ho, mar gell an oristal-ze, da gas ho bugale d'ar skoliou-libr pe da choum da skolia er gear. An dra-ma a vezo gwelet bremaïk.

Ma ne deuz er barrez, evel enn darn vrasa euz ar parressiou, nemet eur skol laïk, skol ar gommun evit ar baotred, hag eur skol laïk-all evit ar merc'hed, ha mar ho deuz c'hoant eun tad hag eur vamm da gas ho bugale da skoliou libr, a zo eul leo pe ouspenn diout-ho, kerent ar vugale-ze ne c'hell ket beza miret out-ho, hervez al lèzen, na gant den na gant mear, ha pa ve eun trabaser evel an hini a lavarer, hag a zo an hanter-re anezho brema.

An trabaz da gas ar vugale d'ar skol ne d-eo c'hoaz netra, evel a vezo goude.

Ar vugale a vezo great an apel war-n-ho, da lavaret eo, galvet gant ar mestr-skol dion weach demdez dioc'h listen ar mear, a zo ama framman-sonn, arabad ankounac'haat.

Ar mestr-skol laïk a zo souezet, enn deis kenta, o welet pemp pe c'houeac'h hano, marteze eun dousen pe ouspenn war he listen, hep bugel e-bed da respount.

Traou brao evit koummans ! Mad, merka a ra ar re a vank, na petrata ! he zever eo, hervez al lezen.

Ar re a vank en deis kenta, a vank an eil hag an trede, beteg an dervez divèza euz ar miz.

Neuze, ar mestr a gas d'ar mear listen ar-re a zo bet manket da zont d'ar skol, epad ar miz kenta-ze.

Brao ! brao ! Sada galvet an tadou dirak kommission ar skol, ar mear enn he fenn.

He-man dioc'h-tu a c'houlen digant-ho, — eun daouzek tad-bennag pe ouspenn, — an eil goude egile, ha gouzout a reont al lèzen.

An tadou-man n'oant sot : goude en em glèvet etre-z-ho a-raok, a lavar holl : al lèzen a c'houzomp koulz ha c'houi, ha gwelloc'h marteze.

— Neuze, eme ar mear, lavarit perak n'eo ket bet ho pugale er skol epad ar miz ?

— Perak ? pa ne c'hellent ket mont. Ha n'hor boa ni ket goulennet ma'z aje hor bugale d'ar skol libr, ha c'houi, mear a c'hoar al lèzen, a zo eat enn he enep, hag e poent hon diskleria-ni d'e-hoc'h, skrifet ho hano war listen ar skol laïk ?

Hor bugale-ni a zo bet enn derves kenta beteg ar skol libr, hag eno ez euz lavaret d'ezho n'edo ket ho hano war listen ar skol-ze. Neuze ez int deut d'ar gear, ha choumet abaoue, a c'hellit kredi, hep mont war dro ho skol laïk-c'houi. Entend a rit, mear ? Petra hoc'h euz da lavaret brema ?

O klèvet ar re-man, an eil goude egile, ar mear frammansoun, ker ruz hag eul legestr poaz gant gant an droug a zo enn-han, a zao enn he zav hag a lavar :

— N'oc'h nemet tud gaouiad, kement ha ma'z oc'h aze ! rak diskleriet ho poa d'in ho pugale da vont d'ar skol laïk, skol ar gommun, hag em meuz ho merket hervez ho lavar.

Ouspenn zo, me mear, a zo emichans ker kredabl ha kredaploc'h eun tamm evit tud euz ho seurt-c'houi !

Setu eno neuze kommission republikan ar skol o sevel a-bez, evel unan, gant an aotrou mear, mar plij ! da lakaat, evel-d-han, an tadou-ma tud fall ha tud gaouiad, n'euz ger da gredi d'ezho.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Eur Zaoz enn eur garrigel war eur gorden a-zioc'h eul lounk-dour.

Enn Amerik ez euz eur ster, ha pell a-raok en em gaout gant ar mor, a-rank lammet euz a ouspenn marteze kant troatad a huelder d'an traon, pa e em gav enn eul leac'h a zo.

Al lamm dour-ze a ra eun trous ker spountus ma vez klèvet, a lavarer, war-dro dèk leo dre a c'hano. He hano a zo e gallek : *La cataracte du Niagara.*

Eur Zaoz, n'eus ket pell, hag enn he raok, eo Morian hag eur Spagnol ho deuz bet klasket kren war neunv al lamm dour-ze, el leac'h ma won goude koueza; ho zri ez int bet beuzet. Ne ha eur zouez.

Ar pez n'ho deus ket great ha ne raio den bi viken o neuny, a zo bet great gant Blondin, o war eur gorden, stignet reud euz an eil tu d'e euz ar ster, a-zioc'h al lounk.

Evit diskouez n'en doa aoun e-bed evit ober dro, e lakeaz embann, dre ar c'hazetennou, e gant-han war ar gorden eur garrigel, hag e eun den a volontez vad.

Eur zaoz a deuaz evit mont er garrigel.

Pa voe great gant an daou-ma war dro hanter an hent, ar zaoz en em lakeaz d'en em heja d'en em zifreta enn he garrigel.

Egile, Blondin, spountet, a lavaraz d'ezho choum hep loc'h hag hep flach.

Ar zaoz a respountaz, e feiz ! e voa deut di d'en em laza ; — ha d'en em heja adarre enn he garrigel gwasoc'h eget a-raok.

— Evel a geroc'h, a lavaraz Blondin, me a ia d'ho leuskel... Noz vad !

— Arabad eo, eme ar zaoz, rak ne fell ket d'in mervel va-unan, me.

— Choumit heb en em heja neuze, eme Blondin, a c'hellaz paka an tu-all d'al lamm-dour gant he zaoz, karrigel hag-all; ne voe ket hep poan.

Lavaret a rear e c'hounezaz Blondin ouspenn pevar-ugent mil lur enn dervez-ze. — Ia da ho gounid mad a reaz, hag e gwirionez, a ziou weach hanter c'hoaz, gant he garrigellad saoz diskiant.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Berthou, bèlek iaouank, zo hanvet kure e Plouzane.

An aotrou Briant, preceptour, zo hanvet kure e Loperec.

An aotrou Kerivin, preceptour, zo hanvet kure e Brèlès.

LÈZEN-SKOL FERRY.

AR SKOL, EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro.

Ene ar bugel a zo ene ar vro, mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ AR SKOL, DRE FORS.

Laou an Heder. — Ia, gwir eo, Andre : koll zer, koll arc'hant ha lèzel al labour er gear, hep great er poent ma tle beza.

Noël Deauguer. — Gant al lèzen-ze, an dud diwar ar meaz a vezo rivinet evit mad, ha ne vellint ouspenn beza morse ho spered eaz ha dreder a-walc'h.

Iann Gubaer. — Eun dra-all a zo c'hoaz, ameon, ha ne gomzit ket anezhan. Goude kaout kegond-all a boan hag a zispign evit sevel ha skolia vugale, petra vezint ?

Herve Becmeur. — Diaoulou, Iann, ne vezo evit-ho, ne zentint nag oc'h tad nag oc'h amm, ne raint nemet ho fenn fall, rèzoun ha ourmen, c'hoari hag efa a raint ; ha, neuze braz, lavar den ger d'ezho, ema ho dourn er vann an taol kerkent. Karoulle ! Setu aze, Iann, ma zavo diwar ar skolioù daonet dre fors-se ker ha ma her lavaran d'e-hoc'h.

Jerom Fur. — Ia zur, Herve, skoet just hoc'h hag ar pez hen diskouez a-vrema eo, ar pez a c'hoarvezet e kommun Foing (Ardennes), ar c'henta euz a viz here, er bloaz 1882, hervez meuz lennet er gazeten.

Hino, bugale ar skol laïk a dreine eun dervez ar ruiou, diwar-bouez eur gorden, ar grusifi a oa a-raok a-zioc'h ho fenn er skol. Bugale ne resiont ket imach Salver ar bed, ne respetint ket ivez na tad, na mamm, na den.

Eur zakrilej evet hen-nez ne choumo ket hep striz ; koueza a raio war benn ar vugale-ze, souaz ! mez koueza a raio ivez da genta, ha pounioc'h kalz, war benn ar frammansouned hag ar fall a zo bet kiriek d'ezho da bec'hi.

Herve Becmeur. — Ar frammansouned-ze, Jerom, eo a dlefe holl beza treinet evel-se, karoulle! war-bouez ho gouzoug ; neuze marvad e krifent : iou, va Doue !

Jerom Fur. — Ober drouk ne zigas vad da zen. Brema, amezeien, e-leac'h ar mereur am meuz laret bremaïk, lakeomp ez eo eun den hag a rank mont dioc'h an deiz da c'hounid he yara.

C'houi, ama, a zo unan ac'hanoc'h mear, hag ar re all kommision ar skol, hag her c'houndaoni a rafac'h-c'houi, ha pa ve bet manket he yab er skol nao pe zek gweach er miz ?

Hamon Corbel. — Oh ! ne rafen ket e feiz, Jerom !

Jerom Fur. — Ha perak, Hamon ?

Hamon Corbel. — Perak, Jerom ? O veza n'em befe ket ar galoun da viret oc'h ar paour keaz-ze da c'hounid he voed, ha ma kavfen e ve eur gwallbèc'hed war va c'houstianz.

Fanch Drezeuc. — Rezoun eo, Hamon, rak me gav din ivez ar re a goundaonfe ar paoun-ze, a ve red d'ezho paea d'ezhan an amzen a gollfe, pe choum heb he goundaoni. Klèvet hor beuz Jerom o lavaret, e meur a gommun e Frans, an vered hag ar gonseillerien ho deuz goulennet hanter-kant skoed evit peb bugel paour a vije *forset* da vont d'ar skol. Ar memes tra a ve red da ober e pep kommun euz hor bro.

Lan ar Iar. — Hag al lèzen neuze, Fanch, ne ve netra 'ta ?

Herve Becmeur. — Eo, Lan, kaoc'h iar ! klèvit al lèzen ? Ha biskoaz lèzen a zo bet miret penn-da-benn ha ger evit ger, heb beza torret, hag aliez zoken, da genta, gant ar re ho doa karg d'he c'has enn dro, evel a zo bet gwelet, evit ar skol dre fors-ma, gant ar frammansouned ho-unan, e kever bugale ar c'houarnamant ? Karoulle ! hag eul lèzen eo hou-man, Lan ? Mar he c'hemerit evit an draze, va bennoz gan-e-hoc'h ! Neuze, ma ranker he miret penn-da-benn, eo koulz kas ar paour-ze hag ar re-all evel-d-han, da visac'ha dre an hentchou.

Laou an Heder. — Kas ar paour-ze da astenn he zourn, a lavarit-hu, Herve ? Petra, ha ne c'houzoc'h-c'houi ket eo difennet brema oc'h ar paour goulenn an alnzen ? Ar frammansouned pinvidik ho deuz mez hag heug, pa welont eur paour-bennag, hag aoun ivez da baka laou diout-han, mar tostafe re-dost he zourn out-ho. Brema ema al lèzen da vouga ar beorien.

Noël Deauguer. — N'euz netra gwelloc'h da ober enn amzer ar Republik, pa ne fell ket d'ezhi ho lezel trankil da c'hounid ho zamm bara enn eur labourat.

Herve Becmeur. — Kountant a-walc'h e ve neuze ar frammansouned. Oc'h ar re-man ne ket difennet laerez, ha laerez a reont ne ket gwenneien, mez miliounou a gantchou evel darn divroïdi a zo; hag oc'h ar paour onest, evel Perik ar Baradoz a-ze, e vezo difennet lavaret he bater etal eun nor evit kaout eun tamm bara ? Lezennerien ar foultr! Karoulle !

Jerom Fur. — Evel-se ema ar bed brema, Herve ! Ar re fall a zo e beg huela ar skeul, hag ar re vihan, o choum da zellet out-ho digor ha c'hlapez, a rank tevel ha senti.

Ama evelato e kavfen mad enebi oc'h lèzen ar

skol dre fors, dre ne d-eo lèzen ebed, pa ne ra nemet drouk.

Herve Becmeur. — Ne ve netra gwelloc'h, karoulle ! El lèzen ar skol villiget-se, Jerom, va dislavarit mar kirit, ne gavfac'h, na c'houi na den, ne lavaran ket skeud va fenn, na skeud penn va biz bihan, mez skeud eur vlèven zo-mui-ken avad.

Iann Gubaer. — Ac'hanta ! Lan ar Iar ha Silvestrik Kerlouarnik, petra zonjit-c'houi brema, diwar-benn al lèzen-ze, a gavac'h ker brao a-raok, abalamour ma lounkac'h evel dour-vel gevier ar frammansouned ?

Lan ar Iar. — En em zislavaret a rankan, Iann, oc'h anaout brema ez oa kalz gwelloc'h al lèzenskol a ioa a-raok.

Iann Gubaer. — Ha c'houi, Silvestrik, na guzit ket d'e-omp lost ho louarn, pa n'eo ket trouc'het c'hoaz gant lèzen nèvez skol Ferry ; bez' e c'hellfe beza divezatoc'h a-vad, rak c'houi a glèvan hoc'h euz eur paotr hag a zo tost a-walc'h ivez d'ezhan da veza mab he dad, evel Kadiou.

Silvestrik Kerlouarnik. — Me, Iann, ne vezin ket paket c'hoaz gant al lèzen-ze. N'em meus ket ankounac'heat petra en deuz lavaret Jerom diwarbenn ar re a zalc'ho ho bugale er gear da skolia. Me a raïo evel-se hag a vezo didrapaz goude epad daou vloaz.

Jerom Fur. — C'houi, Silvestrik, dioc'h a glèvan, a vezo marteze ar fura brema. Evelato e ve kalz gwelloc'h d'e-hoc'h, pa hoc'h euz eun tamm peadra, kas ho map da skol ar frèred. Eno, e ve ken didrapas d'e-hoc'h ha ma ve er gear, hag ouspenn n'en defe examin e-bed da gaout, a-benn daou vloaz.

Silvestrik Kerlouarnik. — Gwelet a rin war an dra-ze petra da ober, Jerom ; evit e skol laïk ar bourg ne chomo ken, rak neuze, evel a lavar Iann Gubaer, e ve paket aliez lost va louarn.

Jerom Fur. — Brema, amezeïen, e karfen lavaret eur ger d'e-hoc'h diwar-benn diou intanvez.

Unan anezho a zo enn he èaz hag e penn eur goumanant vad. Pemp krouadur e deuz, hag ar c'hosa anezho a zo eur verc'h a nao bloaz.

(Eur pennad all disadorn genta.)

FEIZ BREIZ

Eun den, den koz ha mad, deut pell zo enn hor bro,
(D'he henvel n'euz ezomm, piou eo me lavaro,
Eun dervez o vale e-kichenik *Kemper*,
A-hed ar ster *Odet*, a zonje gant preder

Enn amzer dremenet,
Enn amzer da zonet.

Breiz zo bet, eme-z-han, a-viskoaz eur vro vad,
Dre ma heuill pep bugel enn-hi kelen he dad.
E-pad pell amzer c'hoaz ha ker koulz e vezo?
Doue hep-ken her goar; oc'h pep drouk ra harzo!

Enn eur gomz evel-se, 'vit en em ziskuiza,
War eur mean hed an aod ez a da azeza,
Dindan eur wezen zerv, ker koz ha douar Breiz,
E devoa disheoliet, goudoret sent aleiz,,
Kaorintin ha re all. Gant hor bro prederiet,
Ne daol evez e-bed ema 'r mor o tonet ;
Reverzi vraz a zo. Re-zivezad e wel :
Ar mean a zo kilet hag an dour a zo huel,
Lammet a ra out-han. Neuze, o klask tèc'het,
E rikl, e kouez, ez a, ar c'heaz koz ! d'ar weled.

War c'houre hep dale,
E teu, dre c'hras Doue,

Ec'h hell en em zerc'hel oc'h barrou ar wezen
A ioa a-ziout-han pleget gant-ho ho fenn.
Truezuz he zoare, eno ar c'hoziad paour
Oc'h ar brank a-zispill, dre he hanter enn dour,
A bede, a c'halve da zonet d'he skoazia ;
P'her c'hlev, enn eur dremen, o tont euz Lok-Maria
Eur mab euz ann Arvor, den mad, den a spered,
Eun eal a garantez, gant peb-unan karet
Eur zant brema enn nev, ha neuze c'hoaz hon tad,
O klask penaoz d'he vro e raje muia vad.
He-unan kare mont. O welet an den koz
'Tal da veza beuzet, ne choum ket da c'hortoz.
Primm 'vel eul luc'heden, ec'h en em daol er ster.
Ar mor hen anaïe, mab oa d'eur pesketer.
Eskop Kerne ha Leon a voe gwelet eno,
Evel eur pesk o neuñv a-eneb al lano,
O vont, o tont enn-dro, ha gant-han war he skoaz
An den-koz diboaniet a laka war an treaz.
Neuze an den koz-ma, he galoun anaoudek,
A lavaraz eno d'ar Breizad kalounek :
C'houi, eme-z-han, den mad, pell zo anavezann ;
Ama oc'h digaset gant Dourn Doue, a welan.
Va zelaouit, m'ho ped : arne zo o sevel,
An amzer a dalv kalz, ar vuez ne bad pell ;
Doan eo d'in lavaret : ac'hanoc'h hep dale,
Ho devezo, siouaz ! diouer ho pugale ;
An nevou a drido, kaon a vezo e Breiz;
Va hano ne c'houzoc'h, va hano zo *ar feiz.*
Choum a rin er vro-man endra vo 'r brezounek
Ho iez, iez koz ha kaer, iez Breiziz kalounek ;
Hi eo zo ar wezen am dalc'ho war an dour ;
Ma varv, ma vrein biken, kenavezo bro baour !
Ne lavaraz tra ken, teuzi a reaz raktal.
An Eskop souezet o welet kemend-all,
Enn eur veuli Doue, zistro d'he eskopti.
Evit he vro garet, noz ha deiz ho pedi,
Ra 'r gelennadurez d'he holl vugale geiz,
Da viret mad ho iez, da choum stard enn ho feiz :
« Kalz (1) a dalv, eme-z-han, d'hor bro derc'hel d'he iez;
« 'Tre dempz spered ar bobl hag he vuezegez,
« Etre ar c'hisiou koz, ar brezounek, ar feiz,
« Muioc'h 'get e nep bro, ar skoulm zo striz e Breiz.

G. MILIN.

(1) Breuriez ar Feiz, kenta leorik.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 40) AR ZADORN, 6 A HERE 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 3 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hep-ken.

D'ezhan lvez e tle beza kaset hivizikenn an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

A LIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 6 a viz here 1883.

Kelennou an Tad Santel ar Pap d'ar gristenien, bihan ha braz.

An Tad Santel ar Pap, Léon XIII, en deus skrivet an 30 euz a viz eost da Arc'heskop Vienn, kearbenn an Autrich, eul lizer diwar-benn an deiz-eil kanved ma voe trèc'het an Durked, er bloaz 1683, gant Iann Sobieski, Roue Pologn, ha gras ivez da eliou ha da bedennou Innocent XI, neuze Pap.

Al lizer-ma, evel kement lizer a scrif hon Tad Santel, a zo leun a gelennou mad d'an holl gristenien, ma ve ho diskouarn evit klèvet hag ho c'hafon evit ober penn-da-benn, hervez a lavar d'ezho an Aotrou Doue, dre he c'hinou ha dre he skiant braz.

El lizer a lavarer, hag a vezo ama lakeat meur a damm anezhan e brezounek, ez euz daou dra, dreist-holl, hag a zo da lakaat eves-piz out-ho.

Da genta. Evit gellout dont a-benn da drèc'hi enebourien ar feiz er bed-ma, ez eo red e ve ar gouarnamantchou kristen, hag e vent, ouspenn, a-unan atao gant an Ilis.

An dra-ma 'a gompreno mad ar re ac'hanoc'h, Bretouned, ho deuz eun tamm lennet an istor hag ho deuz anavezet, dre-z-hi, ez euz broïou kristen, evel hor bro, hag e kement-se a zo bet, siouaz d'ezho ! re-aliez a-eneb an Ilis. Euz an enebi-ze e chan hag e sao ar revolusionou a ziskar ar broïou euz ho renk huel d'an douar, evel ma'z omp-ni diskaret hirio.

Brema, klèvomp petra lavar an Tad Santel, goude komz euz an doare ma voe trèc'het an Durked, diwak ar gear a Vienn.

« Neuze e voe anavezet eur weach c'hoaz, enn eun amzer hag a ioa ken diez, e teu atao esperans silvidigez an holl da wir, pa ves prinsed ar bed a-unan gant ar Pab ; hag ez eo labourat a-enep pep justiz ha pep furnez, ez eo ober kemend a c'haou oc'h mad tud ar bed, evel oc'h mad an Ilis, dont da lakaat etre-z-ho disfisianz, dizunvaniez, ha brèzel.

« Ar pez a zo bet anavezet evel eur wirionez, enn amzer dremenet, a dle beza eur gelen hag eur skouer evit an amzer da zont. Ar sonj euz an traou kaer a zo em gavet gwechall a zo mad da zerc'hel war ar spered, pa zao diwar ar sonj-se kelennadurez ar zilvidigez.

« War lerc'h eun oad e teu eun all, hag an amzer o vont war-nij enn dro, a zigas bemdez traou dishevel a ve lavaret, hag a zo koulskoude hevelkaer, pa welèr sklear petra zao divar-n-ho.

« An Durked, a ziskouez sklear hon Tad Santel ne vijent bet trèc'het birviken, ma n'ho divije ket ar Pab, ar brinsed hag ar broïou kristen unanet ho nerz hag ho fedennou.

« Evel-se hirio, a lavar goude, a zo da ober adarre a-enep Turked-all, Turked a zo diabarz an vro hag enebourien ker fall, ker fallakr ha ken danjeruz, ma na d-int muioc'h, hag an Durked a ziarbennaz hag a flastraz ar Roue Sobieski, daou c'hant vloaz a zo. Euz a republikaned eo e komz hon Tad Santel, ar republikaned-frammansouned-ze a fell d'ezho diskar prinsed ar bed hag an Ilis. Aviel an dud fall-ma a zo aviel an diaoul ; bez' e fell d'ezho freuza kement labour vad a zo bet great enn ho raok gant an Ilis katholik ha gant brinsed vad dre he ali.

« Evit miret oc'h eun drouk ker braz, eme hon Tad Santel, an Iliz e deuz eur galloud ne c'hell beza trèchet gant an ifern, dreist-holl pa vez unan gant-hi galloud Prinsed ar bed.

« O va Doue, a lavar goude, ma ve an dud a zigorfe ho spered da gompren ar c'helennou-ma a gomzomp anezho, ken aliez ! War gement-se, — ha setu an eil dra a zo da lakaat evez out-han euz ho perz Bretouned, kristen, e pe renk hag e pe stad-bennag e vec'h, — war gement-se, e karfemp,

eme atao an Tad Santel e teufe ar re a gar an Iliz, e gwirionez, d'he difenn gant nerz ha kaloun, evel difenn eur vamm garet e-teufe pep hini, hervez he stad, da labourat stard evit savetei er bed an holl dud ha pep den.

« Ha pa ho deuz enebourien ar feiz unanet ho nerz da strinka bemdez, e-touez ar bobl, traou moullet levriou ha kazetennou fall, an dud katholik a dle kompren dre eno pegement e ve mad ha talvouduz dezho, evit stourm kre ha beza treac'h, ec'h en em zifennfent enn doare ma rear brezel dezho.

« Evit difenn ar relijion ez euz meur a zoare mez, enn ho zouez, an doare da lakaat ar skridou fall dirag ar re vad, an doare da ziskouez evel-se e pe du ema ar gaou ha fallagriez an dud difeiz a zo, a gav d'e-omp, mad-meurbed, hag evit stur ar wella, enn amzer a zo war-n-omp. »

Setu aze, Bretouned, an diou gelen a gavet e lizer an Tad Santel ar Pab ; diou gelen int a ve lavaret roet d'hor bro, a-raok peb bro-all e-bed.

Ar genta kelen a zo d'ar brinsed, ha d'ar re vraz a zo en-dro d'ezho oc'h ho alia hag oc'h ho foulza war a-raok dre an hent mad pe dre an hent fall, dioc'h ma'z eo braz pe vihan ho skiant, digor pe zall ho spered.

Ar gelen-ze a lavar d'ezho sklear a-walc'h n'ho deuz nemet eun hent da heuilla, beza atao a-du hag a-unan gant an Iliz katholik, mar fell d'ezho trec'hi ho enebourien, ren e peoc'h, beza euruz ho-unan ha lakaat, evel-d-ho, euruz ivez ar gristenien a zo dindan-ho.

Hag evel-se a zo bet c'hoarvezet atao en hor bro ? Poanuz eo her lavaret : mes, pa lenner an istor e weler, e gwirionez, hag enn daou chantved diveza dreist-holl, ez euz bet re-aliez disfisianz, enebiez ha brezel a-berz ar Roueed, darn anezho ; a-berz an Impalaered, peurvuia ; hag atao ha bep tro a-berz an teir republik a zo bet, a-enep an Iliz hag ar feis katholik.

Kaer a ve klask dislavaret, ar wirionez eo, an disfisianz, an enebiez hag ar brezel-ze eo ho deuz, dreist pep tra, diskaret ar Frans, hag he lakeat brema a stok he c'hort, evel na d-eo bet biskoaz.

Unan-bennag a c'houlenno-marteze, ha ne c'hello ket hor bro sevel adarre ken huel ha ma'z eo bet ?

Kalz a dud a zo hag a gred e c'hello sevel c'hoaz, pa zavo kre ar feiz enn-hi, goude kastiz a-walc'h An dra-ze a c'hoarvezo, Bretouned, gant eur Roue kristen, evel ma vije bet Herri V ; gant eur Roue evel-d-han, leun a feiz hag a nerz, den onest penn kil ha troad ha kaloun enn he greiz da vresa, hep truez dindan he dreid, kement a ve a-eneb ar relijion gatholik, relijion holl dud hor bro, koulz lavaret.

Dre an hent-se war eeun hag hep troidel, eur Roue, evel an hini a lavarer, ne ve ket pell evit lakaat hor bro da zizamma he beac'h pr... dre an hent-se, e ve karet gant ar re v... spount ar re fall hag e ve euruz hen he u... genta, hag holl dud he vro dre-z-han.

Hervez a lavar hon Tad Santel : Zo sk... Aotrou Doue enn he gomzou, n'euz hent all hag a ve mad da heuilla d'an holl bro... prinsed kristen enn ho fenn.

War an dra-ma, Bretouned, e rankor l... c'hoaz : eur Roue, eur Prins kristen ne d... he-unan evit lakaat he vro ha tud he vro ... mar d-eo ar re ma, pe ar braz anezho, tud ... ha difeiz, ha ma na roont na skoaz nag h... zhan euz a greiz ho c'haloun, hervez renk l... loud pep hini anezho.

Ar c'homzou-ma a zigas da zonj e buez Her... ar gwella Prins euz hon amzer, hag, evelato, da vervel a-bell gant tud he vro n'ho deu... darn vrasa anezho, he anavezet mad nemet ab... ar Republik.

Ha penaoz a c'houlenno c'hoaz unan-ben... c'hello an dud rei skoaz hag harp d'ho Prins ka... ten ?

Penaoz, Bretouned ? Oc'h ober evel a lavar Tad Santel. Ne ket morse o trei gant ar re hag o tilezel ar re vad ; oc'h en em glevet, en em unani eo a-eneb an droug hag ar re gra ; oc'h harpa an dud a feiz a zifen ar relijion rak ar feiz hag ar relijon, e kaloun eur bobl e hervez hon Tad Santel, gwel a mantel a ve ... zistrei ar maleuriou diwar benn eur Prins ker hag he vro.

Tud an diaoul, ar frammansouned, en em holl etre-z-ho evit koll ha daoni an dud hag bugale ; ha dirak kemend-all a zroug a ra gristenien n'en em glevfent ket ?

Ar frammansouned, evit dont a-benn eu... gristenien, ar Pap eo her lavar, a strink enn zouez levriou ha kazetennou fall, evit petra lavaret ; hag ar gristenien a zellfe oc'h poan, labour ha dispign evit enebi out-ho, pep hini he c'halloud ? En em zifenn a dleont enn ... ma rear brezel d'ezho ; ar re zesket, o skrifa lenn hag oc'h alia da lenn levriou mad hep hag holl, koulz ar re zesket evel ar re ne d-ont ... o freuza pe o tevi kement levr pe gazeton fall gouez etre ho daouarn.

E-kever lenn, Bretouned, dalc'hit atao da levriou pe gazetennou mad hep-ken ha, dreist ... ar re a zo skrifet e brezounek, o veza ... c'homprenoc'h gwelloc'h evit ar re c'hallek.

A-walc'h a draou mad, mar kirit, a gavoc'h ... ho da zigeri ho spered ha da zevel ho kaloun ... zu ar feiz ha karantez Doue. Er meaz ac'hano e kever traou-all ar bed, e kavoc'h enn-ho ... muioc'h a skiant hag a chwisiegez eget na zo levriou fall, ken gallek ken brezounek, levr...

...nnou skrifet gant tud ne c'houzont nag an ... egile, gant tud ne zebront bara nemet ... droug hag ar gaou. Ar gaou a zo ho boed. ... ez ho gwiskamant.

...k pennou kenta ar Republik, beteg ar ... ammou lakisien a stlabez ar geriadennou ... hentchou braz war ar meaz, ped deh a feiz ... a goustianz a ve kavet enn ho zouez a Ne ve ... kavet unan war gant, a dra-zur. E pep leac'h ... peb bro, ne glaskont nemet eun dra hep ... ober ho lamm war ar gristenien, evit laerez ... adou, goude ho laza ha daoni ho eneou.

...ur gelen fur eta, mar deuz unan, eo kelen hon ... Santel ar Pap, pa lavar d'ar gristenien en em ... da zifenn ho feiz, da herzel ha da harpa ... ha kalouneh oc'h ar frammansouned.

...a weler ar bleizi-gouez o tont euz ar c'hoajou, ... ket neuze eo d'an dud en em zastum a van... ; ha ne ket neuze eo d'ezho kemeret ... ha ferier-houarn da vont war ho lerc'h ?

Petra eo ar Frammansouned.

Jann Gubaer. — Asa, Jerom, eur ger zo hag a ... omp gan-e-hoc'h aliez hag a lavaromp ivez zo... ... war ho lerc'h, hep gouzout kalz petra eo : *...mmansoun* pe *frammansouned*. Lavarit d'e... pe seurt traou eo ar re-ze ? Mar d-int tud, ha ... evel kalz int dioc'h ar re-all ? Emichans ne ... kont ket war ho fenn ?

Jerom Fur. — Nann, lann, war ho zreid e va... kont. An dud-ze a zo da welet evel ar re-all ; ar ... a gredan ho laka dishevel dioc'h an holl eo, ... urvuia, ez int ar re zeta ha gant an dra-ze ivez ... re fallakra.

Herve Becmeur. — Karoulle ! gwir eo, Jerom. ... eo em meus klevet lavaret disfisiout dioc'h eur ... -zot, rak n'eus ket falloc'h.

Laou an Heder. — Mez, Jerom, ne ententan ket ar ger frammansoun, petra lavar ? Ha mansounerien eo an dud-ze ?

Jerom Fur. — A bep seurt micheriou tud a zo anezho ; bez' ez euz enn ho-zouez prinsed zo-ken hag a zo c'hoaz sotoc'h evit ar re-all ; bourc'hisien ; ... marc'hadourien braz ha pinvidik, alvokaded, notered, skrifanerien levriou ha kazetennou fall.

Ar re-man, peurvuia, en em laka ar pennou braz e-touez ar frammansouned.

Bez' ez euz re-all c'hoaz, ha muioc'h kalz anezho eget euz ar re genta, artizaned euz a gement micher a zo er c'heriou ; ar re-man eo ar bobl, al lostou a rank atao mont da heul ar pennou, hep gouzout aliez evit petra e rankont bale.

Herve Becmeur. — E pep leac'h e rank beza atao evit doare pennou ha lostou, ha mar deuz poan da gaout pe beac'h da zougenn, karoulle ! e vezo lavaret d'al lostou a zo ar bobl : tro da gein, ma sammin ac'hanoud, hag ar bobl sot a zent evel ki war ar ger.

Jerom Fur. — Gwir eo, Herve, e-touez ar frammansouned eo evel-se ivez. Ar pennou hep-ken a c'hoal petra ho deuz c'hoant da ober hag a lavar da bobl ar frammansouned hihan an dra-ma a ri, ha dre n'hent-ma ez i, ha ma na zentes ket, n'es pezo nemet ar maro. Bale eeun bremat hag affo !

Herve Becmeur. — Setu eno a-vad eul liberte vrao. Karoulle, ho deuz ar frammansouned vihanze digant ar frammansouned vraz ! Lod, sklaved ; lod-all, tiranted !

Noel Beauquer. — Kaout a ra d'in em meus klevet enn dra-bennag evel a lavarit d'e-omp, Jerom, euz an frammansouned hag ouspenn c'hoaz, ne fell d'ezho anaont, er meaz euz ho c'hreier-chatal, na Prins, na Roue, nag Impalaer da goumc'hemenn d'an holl ; d'ezho hep-ken eo a dle gourmandi ar poblou. Nemet-ho hep-ken eo beza mistri ar bed ; kaout an holl vadou ha gellout ober kement ho deuz c'hoant evel laza, devi, dismanti, enn eur ger, ober ar muia droug a c'hellont, heb beza paket na kastizet morse.

Jerom Fur. — Nann, ar pennou, Noel. Evel-se a reont etre-z-ho ; ar vistri braz a ordren a c'hourc'hemenn laza ar roue-man-roue, evit lakaat diroll ha direiz enn he vro ; ha, dre atant an dispac'h a vezo neuze, krapa ama hag a-hont enn arc'hant, el leveou, er madou a c'hoantaont da gaout. A-raok ar muntra a zo da ober, ar pennou frammansouned a lakaio, eme-z-ho, tenna d'ar zort. Ne ket a-vad enn ho-zouez d'ezho, chefou, an dra-ze ne dle ket beza, ha ne vez great morse ; nann ! nann ! mez e-touez ar frammansouned vihan, e-touez bobl an artizaned ha re-all a zo bet diod a-walc'h evit mont er vreuriez vrao-ze, E-touez ar re anezho a well ar pennou a zo diskiant, brell ha direiz ho spered, eo e vezo great an neuz da denna d'ar zort, a gouezo bep tro, war an hini a zo bet merket a-raok, hag a' zo ken danjeruz d'ar pennou braz ho-unan, evel d'ar re-all.

Da hen-nez neuze e vezo roet armou hag arc'hant, ne ket an dra-ze a vanko.

Diwar neuze, n'en devezo netra da ober ken, nemet lemma he gountel-laz, karga he bistolen ha mont war-eeun dre an hent a zo lakeat d'ezhan, evit darc'hai he daol. Pe e teuio a-benn, pe ne d-euio ket, mar bez paket, gwaz a-ze evit he groc'hen ; hen hep-ken a ranko damanti, hep na c'hello lavaret gant piou eo bet kaset da ober he dorfed.

Herve Becmeur. — Oh ! netra, Jerom ! Pennou ar frammansouned ne vezont ket paket evel-se morse. Evit-ho da veza traou divezad a-walc'h, karoulle ! ho deuz skiant da gaout damant d'ho ler ; kalz e kavont bravoc'h kas sotoc'h evit-ho da ober ho muntrerez, ha goude da veza krouget pe dibennet.

Iann Gubaer. — Gwir eo, Herve, hag hirio zoken muioc'h evit e neb amzer. El leac'h ma vezo poan da gaout ha risk e-bed da eun drean da doulla ar c'hroc'hen, birviken eno ne vezo gwelet na lost na penn frammansoun braz e-bed.

E-pad brezel ar bloaz 1870, e pe-leac'h edo ar frammansouned vraz-se ? Tennet ho gravaz gantho pell dioc'h an tan, lojet er prefekturiou hag e kargou-all, e kasent ac'hano urz d'ar gristenien, muia ma c'hellent, da vont da veza flastret ha lazet gant ar Brussianed. Epad ma varve ar re baour evit ar vro, ar frammansouned a c'hoarze, a lipe ho mourrou, a garge ho godellou, a fume sigalennou iskiz ; ha pa dostae-re ar Brussianed out-ho, e redent, darn anezho, evel gedoun a-raok chas, da zavetei ho c'hroc'hen stign hag ho ialc'h reud war-zu ar Spaign, da bourmen dindan gwez oranjez Sant-Sebastien.

Herve Becmeur. — Karoulle ! ne ket fall c'hoaz klèvet goude unan-bennag anezho o lavaret e voa bet traïset ar vro gant ar Vretouned e fank hag a bouillen Konli ! Enn ho godellou d'ezho, marvad, eo bet saveteat ar vro ? Sakre mil korn-butun!

Andre Pencaer. — Ne ket unan-bennag anezho, Herve, a ioa toull he vragez a-raok brezel 1870 ha ker paour, ma ranke merc'hed gounid boed d'ezhan ?

Herve Becmeur. — Eo, Andre, en eur stus koant edo neuze. Brema, dek pe zaouzek milion a leve d'ezhan, en deuz mez o sonjal enn amzer he vragou toull. Daoust hag eur c'has-du en defe bet kavet e Sant-Sebastien da gac'het d'ezhan aour hag arc'hant ? Karoulle ! E kof ar c'has-du-ze marvad eo e rank beza eat ar c'hant milionou a ioa dianket epad brezel ar bloaz 1870-ze, hag a zo diank c'hoaz a baoue. D'ho digoll, e vezo touzet gloan maout ar bobl.

Andre Pencaer. — Eun dra-bennag a zo c'hoaz, Herve, rak n'hoc'h euz lavaret ger diwar benn ar frammansouned a ioa e kommun Paris er bloaz 1871. Ped euz ar pennou braz anezho a zo bet paket eno ? unanik-bennag marteze, ar rest a zo bet tec'het-primm d'ar broïou tro-war-dro, p'ho deuz gwelet o tostaat bek fuzuill ar bragez ruz. Neuze ho deuz laosket ho fobl frammansouned d'en em ziluzia ac'hano ha da vont da c'haleour Noumea, euz a be-leac'h int bet laosket, nebeud bloasiou goude, evit dont da ziskar ar Republik, ha gwell a-ze!

Noel Deauguer. — Eun dra-bennag-all c'hoaz am meus klèvet enn deisiou-ma hag a ziskouez kaloun ar frammansouned, pe da vihana kaloun unan enn ho-zouez, eur medisin braz a lavarer evit trouc'ha lostou chas.

Hen-nez ne ra nemet pourmen he galite,a-baoue ma varv an dud evel keillen, gant eur gwall-glenved, er gear m'ema o choum. Ar veleïen hag ar seurezed a ra ho dever eno ; an dra-ze a zo mad da gos-tud evel-d'ho ; mez, d'eur frammansoun trouc'her lostou chas ? hen-nez zo re aotrou!!

Jerom Fur. — An traou-ze tout a zo gwir ; ha vezo labour diez da ober ha kalz a boan da gaout ar bobl frammansoun ginaouek a vezo poulzet e penn a-raok, hag ar pennou-braz a choumo war lerc'h, pe a ielo da guzet.

Hag evel-se eo a ra ar gristenien, na biskoaz na brema ?

Herve Becmeur. — Nann, Jerom. Mez ar gristenien a zo atao kaloun enn ho c'hreiz ha karantez e-kreiz ho c'haloun ; e-leac'h ar frammansouned, ar re vraz eo a lavaran, a zo dir pe vean le leac'h kaloun pep hini anezho. Foeltr-fors ne reont euz a Zoue nag euz a ziaoul, ne garont nemet ho ho-unan ; larda ho c'horf, karga ho ialc'h, beva evel chatal, setu ho buez penn-da-benn !

Ar feis katholik, eme-z-ho, a zo ravodèrez beleïen diskiant ; an ifern, ar baradoz, farsèrez ha spountaillou merc'hed ha mammou-koz ; ne deuz nag ene na barn goude ar maro. An den, emez-ho, a zo ganet euz eur marmouz hag a vezo taolet he gorf, goude mervel, da vreina enn eun toull douar evel eur c'haign.

Lavarit brema, karoulle ! ha tud eo ar re-ze ?

Lan ar Iar. — Mez perak, Jerom, pa weler penaoz a ra pennou braz ar frammansouned, ez a ar re baour ha dister euz ar bobl da glask mont enn ho-zouez, hag hi o c'houzout n'ho deuz netra da c'hounid gant ar re-ze ?

Jerom Fur. — Perak, Lan ? O veza ma vez taolet d'ezho leiz ho ginaou gevier a lonkont evel dour ; o veza ma vezo lavaret d'ezho ho devezo danvez, leve ha madou ar re binvidik, pa vezo ar rann divèzatoc'h.

Da c'hortoz, e vezo roet d'ezho eur gwennek bennag ha diskouezet, dre eno, n'eo ar frammansounérez nemet evel eur vreuriez da ober vad ha d'en em zikour an eil egile. Ar re-man a gredo muioc'h ar gevier-ze, evit na rafent komzou an Aviel.

Ar frammansouned ne zallont ket ar bobl hepmui-ken ; touella a reont ivez ar re binvidik ha bete zo-ken ar brinsed hag ar *roueved*, dre ardou, finessaou, promessaou ha gourdrouzou.

Neuze, dre ar brinsed-man, e poulzont frammansouned dioc'h ho dourn er c'hargou huel ; hag an eil frammansoun o vont, evel-se primm-ha-primm, war-lerc'h egile e kement toull karg a zo, e teuont holl, e berr-amzer, da gaout galloud ha nerz.

(Eur pennad all disadorn genta.)

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Salaun, kure e Kernilis, a zo nèvez maro.

An aotrou Rospars, aumonier ar Freret e Kemper a zo hanvet persoun e Benodet.

An aotrou Berriet, persoun Benodet, en deuz graet he zilèz.

Eur guchen istoriou evel-gwir.

ALI
D'AR RE A LENNO.

Koust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e verr, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry da vale, hep branel, penn-da-benn euz he hent.

Koundaonet int na petrata ! ha petra-bennag ma'z oa evit ar mank kenta, skrifet e voe ho hanvou war di-kear e lizerennou braz, eaz da welet pell da lenn da neb a c'houie.

An dra-ze ne rea poan e-bed d'ar re-man. Eveltro, a-raok mont kuit ec'h en em glèvont, hag o welet n'eus tamm fizians da gaout er mear nag e kommision ar skol, ez eont e ti-kear hag e laront :

Pa'z ema ar stal evel-se gan-e-hoc'h, ni a zo o vont enn eur c'hiz-all ; hag arabad d'e-hoc'h kredi pe d-aïo ket hor bugale-ni d'ar skol libr, rak ni brema a ra eun diskleria nèvez, n'eo ket miret tamm e-bed gant al lèzen.

Ar mear diod-ma, ne c'houie ket an dra-ze, a gouez he veud enn he zourn ; gina a ra hag evel-han kommision ar skol.

Kaer en devoe, c'hoezet e voe d'ar mear frammansoun he fri prop ha kempenn eno, ha red mad d'ezhan dont d'an dosen gant ar re-ma.

Mez n'oa ket echu c'hoaz an talabao gant ar mear.

Bugale an tadou-ma er miz war-lerc'h, a ieaz holl d'ar skol libr, nemet unan a ioa bet miret mad out-han da vont gant ar gwall-amzer.

Evel ar bugel-ma, daou-all a vankaz adarre eun tro-bennag da vont d'ar skol libr.

Merket e voent, evel ma tlient beza ha kaset ho hano d'ar mear.

Daou zervez goude, tri dad ar vugale-ma a voe galvet, evit an eil gweach, da zont dirak kommision ar skol, ar mear *Pipi-Pilgof* enn ho fenn.

Pipi-Pilgof. — C'houi, eme Bipi da Job Kerdudour, ar c'henta euz an tri-ma, n'eus ket izomm da zisplega al lèzen d'e-hoc'h, pa hoc'h euz lavaret, eur miz a zo, ec'h anavezit anezhi gwelloc'h evid-oun-me.

Job Kerdudour. — Oh ! ia da ! Ha goude ?

Pipi-Pilgof. — Perak, neuze, ho map-c'houi ne ket bet er skol eiz dervez-zo ?

Job Kerdudour. — Perak, Pipi ? va map a ioa klanv hag a zo atao. Hirio ez euz eiz dervez, e voa bet eun dour-bil, evel a c'houzoc'h, a-zaleg ar mintin beteg an noz. Va map, treuzet he zillad gant ar glao, enn eur vont d'ar skol, a rankaz choum gleb dour-teil, evel ma'z edo epad an deiz. Pa en em gavaz er gear, n'oa ket eun neuden zeac'h war he dro. Enn he leac'h, piou ne vije ket bet klanv ? Ha skiant ho doa ar re a rea al lèzen-skol-ma da gas bugale ker iaouank d'ar skol war ar mesiou, e-leac'h m'ho deuz da ober, evel va map, eul leo-bost, da nebeuta, evit mont di, dre hentchou euz ar re falla, dre lagennou a iear enn-ho betek toull ar gouzouk, ha kemend-all evit dont d'ar gear, dindan peb seurt amzer : glao, avel, hag erc'h ?

Pipi-Pilgof. — Klèvit, klèvit, Job ! n'em meus ket ho kalvet ama da zirèzouni. Mar d-oa ho map klanv, e vije bet red d'e-hoc'h beza galvet eur medisin d'he gaout, ha gant eur billet euz he zourn n'hor bije ama netra da lavaret.

Job Kerdudour. — Galvet a-walc'h em bije-me eur medisin da gaout va map, m'ho pije-c'houi bet, Pipi, ar vadèlez da lavaret d'in e paechac'h anezhan. Kount eur medisin, a ra eul leo brema da vont da welet eun den klanv var ar meaz, a zo ugent lur pe bemp lur war-n-ugent bep tro, ha c'hoaz ar re falla anezho eo a laka, dre ama, da baea ar c'hera.

Mad, klèvit, Pipi, em c'hear-me n'eus ket zo-ken ugent-gwennek. Penaoz neuze em bije-me paet ar medisin-ze ?

C'houi ama, Pipi, a zo ebad d'e-hoc'h prezeg d'ar re-all, c'houi zo kerc'h ar Republik leiz ho manjouer.

Pipi-Pilgof. — Traou a-walc'h, Job ; kavet e viot.

Job Kerdudour. — Emaoun ama hirio, Pipi, ne vezin ket varc'hoaz nag antronoz a-vad, rak labour am meuz da ober ha va boed da c'hounid, boed, Pipi, ne d-euio ket d'am ginou-me, evel ar foen enn ho rastel c'houi, evit dont ama epad ar bloaz war ho lavar da goll va amzer. Eur weach-all e welot Pipi, ha dont a rin !

Pipi-Pilgof. — Ma na deuit ket, Job, an archerien ho kavo.

Job Kerdudour. — An archerien, klèvit, Pipi, n'int ket traou ken didalvez ha ma'z-oc'h-hu-c'houi dre ama ; ar re-ze ne reont ket brezel d'ar re-vad, evit leuskeul al laeroun hag ar re-fall da redeg.

Pipi Pilgof. — Er meaz ac'han, pa lavaran, C'houi, eme Bipi da C'hregor Mezanstourm, an eil, c'houi a zo bet ama er mis tremenet evit ho map; c'houi a zo eun doktor hag a c'hoar al lèzen?

Gregor Mezanstourm. — N'euz ezomm tamm e-bed da veza doktor, Pipi Pilgof, evit gouzout al lèzen koulz ha gwelloc'h evid-hoc'h-c'houi, klèvit !

Pipi Pilgof. — Lavarit ama neuze, Gregor, perak ho map a zo choumet dek dervez hep mont d'ar skol ?

Gregor Mezanstourm. — Den e-bed gwelloc'h evid-hoc'h-c'houi, Pipi, ne dlefe gouzout perak, hag e c'houlennit c'hoaz ?

Dek dervez zo ema vâ map hep mont d'ar skol, ha dek vloaz e choumo, ken na c'hello mont. Gouzout a rit, Pipi, e pe-leac'h emaoun o choum, e Kerdianaon, e kichen kanol ar *Froud*.

C'houi, Pipi, pa'z oc'h mear,a dle gouzout ez oa eur pont koat war ar ganol-ze dirak hon ti, ha brema e c'houzoc'h ivez brao-braz ez eo eat gant an doureïer a zo kouezet epad eiz dervez, hep distag. An traou-ze holl a c'houzoc'h, Pipi, koulz ha me, hag e fell d'e-hoc'h c'hoaz em bije-me kaset va map da veuzi evit mont d'ar skol hag ober plijadur d'e-hoc'h ?

Ma vije bet va map labouz da c'hellout nijal, c'hoaz ! c'hoaz ! ne lavaran ket ; neuze, marteze, Pipi, ho pije rezoun da barlant evel a rit.

Pipi Pilgof. — Digaresiou brao adarre !

Gregor Mezanstourm. — Gan-en-me, klèvit, Pipi, ne vez morse digarez fall e-bed ; me n'oun ket eur gaouiad, evel kalz a anavezan a-dost dre ama, hag ar pez a zo gwir a lavaran atao, ha netra ken. Ma ne gavit ket mad va rezoun, me garfe e proufac'h-c'houi d'in, Pipi, e lavaran gevier.

Pipi Pilgof. — Klèvit. Gregor, n'eus ket ezom ama kemend-all a chaogèrez. Ho map, ma karje, a vije bet er skol, beza great an dro da baka ar *pont mean* a zo pelloc'h war ar ganol-ze.

Gregor Mezanstourm. — C'houi zo brao kena ho klèvet ama o prezeg, Pipi. Me garje ho kwelet-c'houi, c'houi zo braz ho kof hag hirr ho firitellou o vont dre ar prajeïer goloet a zour, o lammet er goueriou dreist banden ho pragez, epad eul leo, heb hent na gwenoden-all, da baka ar *pont-mean*-ze ?

Ar pez n'ho pije ket c'houi gallet da ober, Pipi, c'houi a zo daou-ugent vloaz, a c'houlennit digant eur bugel a c'houeac'h vloaz, ha ne ket c'hoaz euz ar re vrasa ?

Ha pa na ve nemet an dra-ze a zo a-walc'h evit diskouez ez oc'h eun den a skiant, Pipi. Doue r'ho pinnigo !

Pipi Pilgof. — Kuit ! kuit ! ha dioc'htu !

Herve Becmeur. — Hoc'h istoriou, Jerom, a zesko d'an dud penaoz komz oc'h ginaou ar vèred frammansouned. Karoulle !

Jerom Fur. — Marteze, Herve ! mont a ran adarre d'ezhi, rak ne ket èchu c'hoaz.

Pipi Pilgof. — Ha c'houi, Maze Kergourlaouen, eme ar mear d'an trede, c'houi zo bet ama c'hoaz er mis passe.

Maze Kergourlaouen. — Ia da ! Pipi. Me a zo bet ama er mis tremenet o teski d'e-hoc'h ar pez ne c'houiec'h ket. Ma vijec'h bet eun den eeun evel m'eo d'e-hoc'h beza, Pipi, e vije bet an dro ma va gweach kenta da zont ama.

Pipi Pilgof. — A-walc'h ! ama e welan skrifet n'eo ket bet ho map er skol epad ar miz divez Perak ?

Maze Kergourlaouen. — Perak, Pipi ? Ne d ket a zo kaeroc'h ! c'houi ama e ti-kear pe enn kambr er bourg, ho kein tro oc'h an tan, hag kof teo oc'h an daol, c'houi ne c'houzoc'h ket, evi doare,pe seurt amzer a zo bet epad ar miz divèz amzer hag a bado brema evel beb bloaz, epad goanv ?

C'houi, Pipi, ne c'houzoc'h ket ivez emaoun choum e *Lostancoat,* harp oc'h *koad ar Fores* zo enn-han, ne ket klèvet eo, rak ho gwelet em meuz va-unan gant va daoulagad, bleizi stank ha kommision, hag a zebr bugale ha re vraz ment ha c'houi, pa zebront saout ha kezek.

Hag e kav d'e-hoc'h, Pipi, ez in-me epad goanv da gas va map d'ar skol ?

Evit mont d'ar skol, e c'houzoc'h koulz ha me e rank treuzi *koad ar Forest* penn-da-benn ; ha c'houi her grafe hoc'h-unan, Pipi ? Neuze e ve bred traou tomm enn ho pragezen ledan. Me, klè vit, Pipi, a zo, a gav d'in, koulz goaz ha den bed ac'hanoc'h ama, hag euz a belloc'hik zo-ken Mad, kredit pe na rit ket, me am meuz bet enkrez a-walc'h o tont ama d'ho kaout ; ne ket enkrez raz-hoc'h, arabad kredi ! enkrez a-vad, rag eu pez foultren pikol bleiz, Pipi.

En em glèvomp brema eta pe na reomp ket foeltr-forz ne ran ; ar pez a c'hellit da gredi sta eo, Pipi, me ne d-euin birviken ken diwar va la bour d'ho kaout ha pà ho pefe c'hoant.

Pipi Pilgof. — Ma na deuit ket, ho pezo amand Maze.

Maze Kergourlaouen. — Gwell a ze a-vad, Pipi ! rak ni er gear, va c'hredi a c'hellit, va grek va map ha me, ni a rank peur-liesa dibri hor ba ra seac'h, heiz pe zegal, evel ma vez. Eur vioc'h hor beuz, hag a zo kos-kos ha treud evel eur geu neuden, ne ket evel-d-hoc'h-c'houi maget mad, Pipi. Mad, evid-omp da veza tud paour, ez omp onest evelato, ha ne c'hellomp ket mont da laerez boed d'he beva. A hent-all, o veza ma rank choum enn he c'hraou da lipat ar mogeriou an hanter-euz an amzer, enn aoun rak ar bleiz, Pipi, e c'hellit kredi eun tamm amann digan-e-hoc'h ne rafe ket a zroug d'e-omp.

Pipi-Pilgof. — Me n'euz hano e-bed gan-en,ententit mad, Maze, euz a amann, euz a *amand* eo, pe mar kavit gwell euz a arc'hant a rankot da baea, ma na d-a ket ho map d'ar skol.

Maze Kergourlaouen. — E-leac'h rei amann, arc'hant eo a c'houlennit brema, Pipi ? En em gavet brao oc'h, ha bez' e c'hellit dont da glask d'amzi-man.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Buez an den.

Piou ar galoun ne deuz anken,
Piou atao a zo bet euruz.
Piou, pa lugern he stereden
A gred e pado lugernuz ?

An den er bed, koz ha iaouank.
Evel eur vag war eur mor doun,
Kaer en deus trei, distrei, zo diank
Eur roenv pe eur stur d'he galoun.

Aliez, a greis kana laouen,
Ec'h hirvoud hag ec'h huanad ;
Hag e-kreiz he vrasa anken,
Ne c'hoarz ket dibaot he lagad.

Kement zo mad, kement zo glan
A ia war-nij gant an avel
Kement a zigas droug ha poan
A stok pounner hag a bad-pell.

Ar vuez-zo war zaou-hanter
Etre kaout lamm, gortoz koueza,
Etre-z-ho daou, berr an amzer
Da bep gouli evit parea.

An den, hevel oc'h eur wezen
A ve savet war eur menez ;
Zo dibaot d'ezhan kaout aezen ;
Luc'hed pe dan a wel bemdez.

Eno, war-n-han enn noz, enn deiz
Arne hep paouez a ziroll,
He c'hrisiou hag he voeden greiz
Abarz-nemeur a zizec'h holl.

Neuze, e tistag he skourrou,
Koueza, mervel zo d'ezhan red ;
Neuze e nij-skanv he huvreou
C'houeze he galoun war ar bed.

Neuze, enn he vez astennet,
Goude gouzanv eur mor enkrez,
Gant-han netra ne deuz choumet
Ma n'en deuz bet feis, karantez.

Ar feiz hevel oc'h eur groaz-heor
Ne laosk an den da vont war var ;
Gant-han e rank an tarsiou-mor
Darc'haï a-biou ion ho c'hounnar.

Ar garantez ne c'hell breïna,
Ne c'hell enn-hi krèġi kountroun,
Distaga ra, enn eur gana,
Da vont da gaout he gwir mignoun.

Sevel a ra d'heul an ene,
War he askel gant an eal-mad,
Hag oc'h en em gavout enn ne
Ez a e kaloun Doue, he Zad.

G. Milin.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euzi a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ

AR SKOL DRE FORS.

Abaoue ma'z eo maro he goaz, an intanvez ma a rank evelato kas al labour enn-dro; a rank beza bemdez enn ti hag er meaz, he daoulagad o para war he mevellien ha war he flac'hed. N'euz nemet he merc'h hena, paotrezennik a skiant,hag a c'hell brema rei an dourn d'ezhi. Pa vez ar vamm er meaz gant ar mevellien, o viret na chomfent da goll ho amzer heb ober netra, ar verc'h enn ti ne lès ket ken nebeud ar plac'hed da veza dilabour.

Ouspenn c'hoaz, neuze n'euz nemet ar verc'h da entend oc'h he breudeur hag he c'hoarezed vihan.

Mad, penaoz e c'hello ar vamm intanvez-ze dioueret he merc'h hag he c'has d'ar skol ? Ha ma na d-a ket, ha c'houi ama, kommission ar skol, c'houi a goundaonfe an intanvez-ze da gaout amand ha prizoun?

Marc Trezennec, — Koundaoni an intanvez-ze, Jerom ? Ne rafen birviken.

Dider Denheunan. — N'euz nemet tud fallagr hag her grafe, Jerom. Petra-bennag ma'z oun-me republikan, n'em befe ket ar galoun d'he zamall ha nebeutoc'h c'hoaz d'he c'houndaoni. Oc'h ober he dever evel ma ra, n'eo nemet da veza meulet hag enoret, ha diskouez a ra evel-se d'ar re-all ober ho dever ivez.

Eun dra-all a zonjan brema c'hoaz : al lèzen-skol ne laka den er meaz anezhi, nag intaon nag intanvez paour, ne lavar ger euz eur bugel en defe ezomm da gaout eiz dervez pe ouspen da choum hep mont d'ar skol ; al lèzen a zo mud war an traou-ze ha war galz a draou-all, ha dre-ze a zo, a gredan, eul lèzen euz ar re falla ha great, anat eo, gant tud diskiant ha fall ha n'ho deuz gouezet biskoaz petra eo buez ar bobl er bed-ma.

Laou an Heder. — An neb a goundaonfe an intanvez, a lavar Jerom, a ve falloc'h evit eul laer, rak muntrer e ve ouspenn, o tenna, koulz lavaret, he bara digant ar vamm-ze hag he bugale. Ne gav ket d'in e ve kavet eun den da vont enn he enep.

Herve Becmeur. — Nann, tud kristen evel-d-omp-ni Laou. Mez,ar chatal daou-droadek, a zo duze e kamprou ar Republik, e Paris, ar re-ze n'ho defe truez e-bed out-hi. Karoulle !

Jerom Fur. — Setu eun intanvez-all, paour hou-man, ha pevar bugel d'ezhi ; ne ket evit tè-c'het eur moment dioc'h he bugale-vihan. He map kosa, seiz vloaz, a zo bet manket er skol c'houe-ac'h gweach-bennag er miz, dalc'het er gear da ziouall he vreudeur hag he c'hoarezed.

Ar vamm a zo galvet da gaout kommission ar skol; ha c'houi, me laka, tud ar gommission-ze, c'houi he c'houndaonfe ?

Andre Pencaer. — N'ema ket e Breiz an hini her grafe, Jerom. E-touez frammansouned Paris ne lavaran ket. Ar re-ze euz a wenn an tigred, ne c'hoar ket ho c'haloun petra eo kaout truez oc'h ar paour.

Iann Gubaer. — Evel a lavarit, Andre, ar re-ze a zo falloc'h eun tamm brao evit ar re c'houez e kreiz koajou an Afrik,oc'h en em zibri an eil egile, am meus klévet.

Herve Becmeur. — Na penaoz, Iann, ne ve ket dastumet eur vandennad vad a frammansouned da gas d'ezho da ober fest ar maout ? An hini en defe ar born kofek d'he lod a rafe eun tamm killevar-doun, evel n'en defe great biskoaz enn he vuez, karoulle ! ia, ma na ve ket ampoezounet a-raok gant ar flear diout-han.

Jerom Fur. — C'houi, Herve, a rank mont atao dreist ar re all. Ha pa ve débret gant ar re c'houez euz an Afrik kement penn frammansoun a zo é Frans, hag ez euz eun toullad mad anezho, ha kaout a ra d'e-hoc'h e ve easoc'h ho toare ?

Gouzanv a rankomp ar poaniou a deu d'e-omp euz ho ferz, poaniou hag hor beus tennet war hor c'hein ac'hanomp hon-unan, ma sellfemp piz.

Brema e welit, amezeïen,petra d-eu euz al lèzen skol Ferry da gerent ar vugale, abalamour m'ho deuz ar re-ma manket er skol peder pe bemp gweach.

Naskou-all a zo lakeat c'hoaz d'an tadou ; klévit ar gazeten :

« Eun tad a zo galvet dirak ar barner a beoc'h. Koundaonet sur e vezo da eun amand a ielo, da bevar real hag ar frejou ouspenn, rak, ententit mad, atao e vez frejou evit kaout justiz er bed-ma digant an dud, justiz hag a lavarer ivez evit netra, evel ar skoliou brema. Ar frejou justiz-ze ne c'hoar den evit petra, na gant piou na da be-leac'h ez eont.

Mar d-eo galvet an tad-ze, evit an trede gweach, n'euz forz piou eo e tle kaout prizoun, da hirra e-pad pemp dervez.

Laou an Heder. — Ha ne ket eur vez, Jerom, e rafe frammansouned an diaoul lèzennou ker kriz d'ar gristenien baour, ouspenn nao gweach ha daou-ugent just muioc'h anezho evit euz ar re-all tout !

Jerom Fur. — An dra-ma, amezeïen, a ioa dleet d'e-omp da baka dioc'h ar re-ze, pa'z omp bet sot a-walc'h da voti evit republikaned, pe an darn-vuia ac'hanomp da choum er gear hep voti, pa dliemp bep tro mont da harpa ar re vad a-enep ar re fall. An dra-ma, amezeïen, a zo bet lavaret c'hoaz, mez me gred ne c'houfet ket her lavaret re-aliez. Ar re ho deuz skiant c'hoaz a raïo ar gentel-ma vad d'ezho, kenta tro voti a vezo, ha marteze hep dale pell.

Distrei a ran d'ar gazeten adarre :

« Ar barner, ma kav eun digarez peuz-vad-benn nag, ne goundaono ket marteze an tad d'ar pri-zoun bep tro,mez amand ha frejou en devezo atao. Deut an termen, ma ne bae ket, dre n'en deus tamm peadra e-bed, e vezo kaset an archer d'he gerc'hat d'ar prizoun.

Herve Becmeur. — Evel eul laer pe eun tort-tour braz, Jerom ! Ha piou a vevo he dud er gear epad ma vo er prizoun ? Lavarit d'in, Jerom ? Ka-roulle !

Jerom Fur. — Piou. Herve ? Ne ket ar fram-mansouned da vihana eo a raïo. Her prouvi a rin d'e-hoc'h rak-tal,dre eun istor hag a zo gwir penn-da-benn. Setu-hi ama e nebeud komzou :

Enn eur gear ne hanvin,hag a ioa ar skoliou-ma dre fors, lakeat enn-hi da ren a-raok ar poent gant ar frammansouned, e voa eun intanvez paour.

Koueza a reaz klanv, ha red e voe d'ezhi mont epad eur miz d'an ospital. Epad an amzer-ze, he mab er gear he-unan, ne d-eas ket d'ar skol.

An intanvez-ma, hep na c'houie netra, a voe koundaonet d'an amand evit he map *asfeillet* da choum hep mont d'ar skol.

Ar vamm geaz, ne devoa ket a labour pell a ioa, ne voe ket evit paea an amand.

Pa voe gwelet an dra-ze, amezeïen, e voe kaset hervez al lèzen, eun archer d'he c'herc'hat, a-ve-ac'h ma voa distro euz an ospital.

Mont a rankaz d'ar prizoun epad tri dervez.

Laou an Heder. — Setu eno hag a ziskouez madèlez frammansouned ar Republik e-kever tud paour ar bobl ! Setu eno al liberte a roont hag a roint c'hoaz d'ar re a voto evit-ho, evit korfajou gwin-ardant !

Iann Gubaer. — Ia, ia, Laou, parlant a c'hellit euz al liberte a ro ar re-ze, ne ententont al liberte nemet evit-ho ho unan hag evit ar re a ra drouk evel-d-ho.

Deac'h e klèven Kristof Pengot, a ioa en em ga-vet gan-en, o kounta eun dra vrao kena, diwar-benn al liberte a ro ar frammansouned d'ar gris-tenien. — Sonj hoc'h euz, eme-z-han d'in, euz ar born divro-ze a ioa, daouzek vloaz a zo o karga he ialc'h a arc'hant hag he gorf taro euz a dersien leue ? — Ia da ! eme-ve. — Sonj hoc'h euz ivez, pa'z edomp e fankigel Konli gant hor bouteïer so-liou paper ha gant fuzuillou prenn, en doa lavaret ar born, kriet ha skrifet e pep korn euz a Frans, e voa bet traïset ar vro gant ar Vretouned, hag e ranke, dre-ze, mont d'ar Spaign evit he zavetei ? — Sonj brao ! — Mad, hen-nez, eme Gristof d'in, a lavare enn he gazeten, er bloaz tremenet : *N'euz liberte vad e-bed, nemet an hini a zigas drouk ha poan d'ar gristenien katholik.*

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ur wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 13 a viz here 1883.

Pelerinaj Lourd e miz eost.

DARN BURZUDOU PE VIRAKLOU.

Mad e kaver dont ama, Bretouned, da zisplega de-hoc'h eun darn euz ar burzudou a zo bet choar-vezet e Lourd e miz eost divèza. Ho skrifa a rear. evit kreski ar feiz e-touez ar gristenien, hag, ivez, evit rei enor ha gloar d'ar Verc'hez Vari hanvet, e gwirionez, gant an Ilis : *silvidigez ar re glanv.*

— Da genta, setu ama eur paotr enn eur stad truezuz mar deuz unan ; trizek vloaz eo hag he eskern, eme ar vedisined, a zo o vreina enn he greiz ; eur gosten d'ezhan a zo tost da veza echu. Gant an dra-ze, en deuz eur c'hlenved-all, a han-ver e gallek *catarácte double,* a zigas eur gochen deo war an daoulagad. Lagad kleiz ar paotr-ma a ioa goloet ha kollet seiz vloaz a ioa gant ar c'hlen-ved-ze, hag he lagad deou a zo bet kollet ivez, er bloaz-ma. Heuilla a reaz, gant tud-all leun a feiz hag a zoujanz Doue, an naved evit ar re glanv.

Deiz gouel triomf ar Verc'hez, ar 15 euz a viz eost, e lavaraz ar paotr, goude kommunia : kaout a ra d'in e welan eun tammik sklerijen. Abaoue neuze, he welet a greske bemdez, ha d'an 22 euz a viz eost, er mare ma teue, e Lourd, euz ar pin-sin a vez lakeat ar re glanv enn-han, e kriaz a-bouez he benn : *Gwelet mad a ran ; sauveteat oun !*

He glenved-all a wella ivez, hag ar Werc'hez ne lèzo ket he labour war hanter-ober, e-kever eur paotr hag a zo eur skouer a feiz hag a garantez.

Klévit, bugale Breiz : epad he belerinaj, ar paotr-ma, ker skoet gant ar c'hlenved, ne sonje ket koulskoude muioc'h enn he boan eget na rea enn he vamm. Ar vamm-ma d'ezhan ne dosta nag oc'h iliz nag oc'h sakramant, ha klasket e doa, zo-muiken, miret oc'h he map da ober he bask kenta. Ar paotrik mad ha kalounek-ma n'en deus ket paouez-zet eur moment, epad he belerinaj, da bedi, evit he vamm, ar Werc'hez, Itron-Varia Lourd, refuj ar bèc'herien.

Ar vamm-ze a vezo saveteat, dre bedennou he map.

— Eur plac'h iaouank a zeitek vloaz e devoa poan, c'houeac'h vloaz a ioa, e penn-glin he gar gleiz ; koenvet oa kement n'oa mui evit astenn nag evit loc'h he gar, ma rankaz choum hep flach, ar plac'h paour !

Kaset da Lourd, hou-ma a voe plonjet enn dour peder gweach. An divèza gweach e devoe eur boan vraz-meurbed; mez,o tont er meaz euz an dour, he fenn-glin a ioa digoenvet hag he gar pare. Hirio ar plac'h-iaouank-ma a asten he gar hag a vale hep poan e-bed.

— Eun den oajet a bemp ploaz ha daou-ugent en doa eur c'hlenved, an drouk mean, e gallek *gravelle*; ha gant an dra-ze c'hoaz e voa dalc'het gant eur gwall-glenved-all, an urlou, e gallek *gouttes*. N'oa ken evit labourat gant ar boan ne laoske ehan nag esmol e-bed gant-han. Ar medisin a roaz da anaout e ranket *operi,* da lavaret eo, trouc'ha an drouk. Greg an den-ma, pa glevaz, hen aliaz da vont da Lourd e pelerinaj. Mont a reaz ; ha goude kommunia, oc'h en em gaout eno, ec'h efaz eur verennad dour euz a feunteun vurzuduz ar Verc'hez; hag, enn eun taol, he boan a ieaz kuit. Echuet en deuz he belerinaj evel eun den iac'h, o vale, o re-deg, pa ranke, hep kaout skuisder na poan e-bed.

— Brema, Bretouned, setu ama eur mirakl-all hag a zo eur gelen d'an dud. Ar Werc'hez, oc'h en em ziskouez da Vernadett, e Lourd, a lavaraz, ne ket evit-hi hep-ken, mez kentoc'h evit ar bed, enn amzer-ma ken difeiz : *pinijen ! pinijen !*

Eul leanez iaouank euz a gear Montpeiller a anavezaz enn he c'haloun petra a ioa dindan er ger-ze : *pinijen* — Bet pareet e Lourd, pemp ploaz azo, euz ar c'hlenvejou gwasa, e doa great *veu* da

lavaret bemdez, da eun heur goude hanter-noz, ar Rozera evit distro pe gonversion ar bèc'herien.

A-benn eur bloaz-bennag, ar superiorez, gant aoun na vije ar binijen-ma dreist nerz al leanez iaouank, a lavaraz d'ezhi ober he feden enn deiz. Al leanez a zentaz hep lavaret ger, mez a-veac'h ma voa paouezet da ober he finijen enn noz, ma tistroaz he c'hlenvejou var-n-hi ker gwaz ha ma'z oant pemp ploaz a-raok. Al leanez-ma ne reas ket eur c'hlemm, evit gouzanv he foaniou kalet ; epad nao miz e padjont var-n-hi adarre. E-kreiz he foaniou braz e sonje e voa senti oc'h he superiorez muioc'h evit mad he ene, eget o kaout iec'hed. eget zo-ken oc'h heuilla c'hoant he c'haloun da ober he finijen dre garantez oc'h Doue. A-raok an nao miz, he superiorez a varvaz. Ar superiorez nèvez a lavaraz d'al leanes klanv : « *Me a fell d'in ho kas da Lourd.* » Deut eo gant ar belerined-all e miz eost, ha d'an 23 euz ar mis-se, derc'hent maro Henri V, e voe plonjet enn dour. N'oa ket a-veac'h eat ebarz, m'az eaz he holl c'hlenvejou diout-hi. An dra-ma a ziskouez e voa bet pareet an dro genta gant ar Werc'hez evit ar binijen e d-oa lavaret da ober ; hag an eil gweach, evit beza bet sentet oc'h he zuperiorez.

— Ama brema, Bretouned, ez euz hano euz eun dra-all, eun dra gaer enn amzer-ma evit diskouez peger braz eo ners karantez Doue hag an nesa e kaloun merc'hed kristen a zo. Merc'hed evel-d-ho a zo da veza poket da roudou ho zreid.

Eur plac'h-iaouank, pinvidik-braz e ranke bezà, ne lavarer ket he hano, a ieaz, eur bloaz-bennag a zo da gaout he zad hag he mamm da c'houlenn digant-ho he argobrou *(Argobrou,* e gallek, *dot)* : « Ne fell ket d'in dimezi, eme-z-hi, ha gant an arc'hant a root d'in e lakiin sevel, mar kirit, eun ospital evit ar re glanv gant ar *c'hrign-beo,* e gallek, *cancer.* Ar gerent-ma, a ioa kristenien-vad, a roaz he goulen d'ho merc'h. An ospital a voe savet hag hirio eo leun a glanvourien. Ar vamm ne zaleas ket da vont gant he merc'h da rei, ho diou, nozdeiz d'an dud klanv ha reuzeudik-se ho aked, ho foan hag ho c'haloun n'oa stlablez na c'houes-fall ar c'hlenvejou evit he donjeri. Klevit :

Etouez ar glanvourien a lavarer ez oa diou c'hrek paour, eat beteg ar mouch gant ho c'hlenved. Mad, va zud, ar vamm hag ar verc'h-ma a zo bet eat ho diou, gant ho diou glanvourez da Lourd, oc'h entend out-ho, o pansi anezho epad an amzer gant eun deneridigez ne c'hell dont er galoun nemet euz a relijion Jezuz, euz ar wir garantes kristen. Gwelet hep-ken an diou glanvoures paour a ioa ken donjeruz, ma voa bet ranket lakaat eur oual (wal) da c'holei ho bizach ; ar c'houez-fall pe ar flear à zave diout-ho a glèvet a-bell hag a lakea an holl da dèc'het, nemet an diou gristenes kalounekma a dremene ho amzer stouet pe bleget a-zioud an diou glanvourez, oc'h entend out-ho hag o pansi ho gouliou.

Brema, Bretouned, lavarit ha ne d-eo ket miraklou karantez Doue eo ar seurt-ma, a weler enn amzer-ma ker stank, e Lourd, a lavar ar gazeten c'hallek n'euz distag e-bed d'ezho.

Petra eo ar Frammansouned.

Neuze, eo eaz gwelet penaoz, endra c'hellont, e tiskaront enn dro d'ezho ar gristenien vad ha servicherien gwella ar Brinsed, hag ar Roueved-se, a choum mantret, pa welont penaoz int dilèzet ; penaoz ec'h anavezer kement a zonjont ha kement tra ho deuz c'hoant da ober. Ar Brinsed hag ar Roueed-ze a vezo neuze kaset ha digaset, evel ma falvezo d'ar frammansouned ; ha ma klaskont stourm pe herzel out-ho, eur gountel, eur bistolen, eur bomb ne vezint ket pell evit dont a-benn a-nezho.

Herve Becmeur. — Atao, Jerom, em meus klevet lavaret e ves kastizet an den, tiek pe Roue, ka roulle ! dre an hent m'en deus pèc'het.

Jerom Fur. — Ia, Herve, hag ar pez a c'hoarvez brema, kazi dre holl rouantelesiou ar bed, gant ar Roueved hag an Impalaëred, a lazer pe a glasker da laza, a ziskouez eo gwir ar pez a lavarit.

Diskouez a ra c'hoaz ma vije an holl Brinsed kristenien, evel ma tlefent beza, da gasaat ha da gastiza an drouk bep tro hag e peb leac'h m'en em ziskouez e-touez an dud ; ma vijent kristenien da anaout ar mad, d'he zevel e-leac'h he ziskar ; ma vijent kristenien gwirion ha leal evit harpa ha difenn ar feis katholik, e-leac'h hen disprizout hag her forbani, evel a reont re-aliez, neuze e c'hellfent beza heb aoun da veza muntret gant ar frammansouned.

War gement-se, amezeïen, e ranker lavaret d'ehoc'h ama ne ket an Autrich evel ar gouarnamantchou-all a zo enn Europ. Enn Autrich, ar frammansouned n'int ket evit fringal ; e kement bro all a zo e reont a-vad, evel am euz lavaret bremaïk.

Gouarnamant an Autrich, sklerijennet gant ar relijion, a wel ma vrall evel a ra gouarnamantchou ar broïou-all tro-war-dro, ne d-eo nemet dre fallagriez ha difeiz ar frammansouned a zo laosket kalz re a gabestr gant-ho.

Laou an Heder. — Ha petra a zo great eno d'ezho, Jerom, evit ho gwistigna.

Jerom Fur. — Petra zo great Laou ? Ar pez a dlefe beza great e peb bro, lezennou striz evel hualou berr. List ac'hanoun, amezeïen, da lavaret d'ehoc'h eur ger ama diwar-benn al lezennou-ze.

Al lezennou kenta a voe great enn Autrich a-eneb ar frammansouned war-dro ar bloaz 1794, e mare ar Revolusion vraz ha goude ma voe lazet enn hor bro ar Rouanez vad, Mari-Antoinet, a ioa gi-

ndik euz ar vro-ze.

An taol-ze ha traou-all ker gwaz a zigoraz daoulagad Impalaer an Autrich war dorfejou ar frammansouned revolusionerien, a zo ho micher laza ar Roueed hag an Impalaered, e kement bro ma c'hellont, evit dont ho-unan da veza ar vistri.

Droajou pe wiriou an den, lakeat dreist gwir Doue gant ar frammansouned milliget, a zo bet evel ar penn-kenta euz a holl valeuriou hor bro Frans, e poent ar revolusion vraz hag abaoue beteg an amzer-ma. An Autrich a welaz neuze o tivoll war ar bed, *dre c'hwiriou an den,* gwalennou ha kastiz an nev; hag oc'h ho gwelet atao abaoue, ne lezaz ha ne lez ket c'hoaz da c'houenna enn he douar an aëred milliget a rear ar frammansouned anezho.

Evel aëred, evit gwir, e klaskent, beb enn amzer, en em rikla er vro-ze; mez neuze e c'hoarveze, bep tro, ma veze great eno eur skarza d'al loustoni-ze.

Dre gement-se, an Autrich a ziskouez d'ar broiou all e c'hellfent en em ziouall, ma karfent, dioc'h ar seurt viltans-se n'eus ket gwasoc'h er bed. Ar pez a ra a zo d'ezhi enor, hag a ro peoc'h hag eürusted da dud he bro.

Ar c'hazetennou fall, kement hini a zo anezho, (hag int stank nemet re enn amzer-ma), a zo holl a-eneb an Autrich. Ne ra forz anezho, ha ma vije enn Europ eur gouarnamant-all evel he hini, e vije beac'h war ar frammansouned, hag e vijent siouloc'h eget na d-int brema. Mez ar gouarnamantchou-all, enn-dro d'an Autrich, a zo tud re-ziskiant pe re-fallakr enn ho fenn, evit ober ar pez a ra-hi, ken n'ho devezo desket diwar ho c'houst re zivezad, n'eus netra falloc'h eget ober vad d'ar re fall a-enep gwir Doue.

Kement a c'hoarvez brema enn hor bro Frans a starta muioc'h-mui an Autrich el lezennou e deuz great evit en em zifenn, hi hag he zud, dioc'h an distruch a ra d'e-omp ar frammansouned revolusionerien.

Setu aze, amezeïen, petra a ranker da lavaret d'e-hoc'h a-raok mont pelloc'h.

Noel Beauguer. — Traou danjeruz ar seurt tudze, Jerom ! ha mall e ve da gement Roue pe Impalaer a zo enn Europ ober an hu bleiz war-n-ho, evel a ra an Autrich.

Jerom Fur. — Ne raint ket evit c'hoaz, Noel, ken na vezint bet flemmet gwasoc'h, ha bez' e vezint. Neuze, re-zivèzad, e tigorint ho daoulagad, evel a lavaren bremaïk.

Andre Pencaer. — Hag estreget ar roueed, Jerom, a zo kaseat gant ar frammansouned ?

Jerom Fur. — Ia, Andre. O laza ar roueved, pa c'hellont, e fell d'ezho diskouez ho galloud ha lakaat an holl da grena dira-z-ho. Bez' e fell d'ezho c'hoaz sench gouarnamant ar rouantelèsiou e Republik, evit gallout easoc'h a-ze c'hoari ho fenn ha kaout, dre 'n-hent-se, d'ezho ho-unan ha d'ho zud pep kred ha pep galloud da ober an droug. Ne welomp an dra-ma nemet re-sklear enn hor bro hirio.

Evit dont brema d'ho koulen, Andre, e c'hellan lavaret d'e-hoc'h, brasa kasouni a zo e korf ar frammansouned a zo oc'h ar relijion gatholik. Ar relijion ne ra nemet vad d'an holl hag abalamour d'ar vad-ze a ra, he c'hasaont evel pa na rafe, dre eno, nemet droug d'ezho. An hano euz a Zoue hag euz ar feis katholik a ra d'ezho koll ho skiant ha mont e kounnar, evel chas klanv.

Ho buez, ho galloud, ho skridou, ho c'homzou a lakeont, gwella ma c'hellont, da dalvout a-enep Doue, evit mouga he relijion er sperejou hag e kalounou an holl eneou kristen.

Diwar ho c'hasouni oc'h Doue eo ganet, e kreïer chatal ar frammansouned, ar zonj kenta ho deuz bet da ober lèzen-skol nèvez Ferry, lèzen hag a zo enn-hi, evel a welimp ama, amezeïen, an holl bilim a zo bet dastumet, gant an drouk-spered hete vrema e korfou hag e sperejou an dud possédet-se.

Kement droug ho deuz great beteg-hen ; terri pep lèzen wirion, dismanti peb urz vad, diskar ar c'hroasiou, bresa pep honestiz ; an, traou-ze, holl ha re-all gant-ho ne voant d'ar frammansouned nemet ar grisiouigou a dlie sevel war-n-ho gwezen ar skol hep Doue, gwezen, ha mar gell kregi, a c'holoïo dre an difeiz hor bro a gaon, a c'hlac'har hag a reusiou spountuz.

Laou an Heder. — Ia, spountuz, spountuzmeurbed eo, Jerom, klèvet an droug a ra ar frammansouned ha spountusoc'h c'hoaz gwelet an droug a fell d'ezho da ober.

Jerom Fur. — An droug a reont, Laou, a ziskouez ne ket tud int, mez drouk-sperejou an ifern ne renont war an douar, ne c'houarnont ar broïou nemet evit ho daoni. Mar choumfent pell c'hoaz e penn hor bro, an droug a rafent, Laou, a ve brasoc'h evit na c'hellfe teod den her lavaret biken.

Lan ar Iar. — Ha penaoz, Jerom, ho deuz gallet tud ker fall dont da ren hor bro ?

Eur guchen istoriou evel-gwir.

ALI
D'AR RE A LENNO.

Daoust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e verr, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry da vale, hep branel, penn-da-benn euz he hent.

Pipi-Pilgof. — Ma n'hoc'h eus ket a arc'hant ez eot d'ar prizoun.

Maze Kergourlaouen. — Chekon, Pipi ! An draze a ve brao da welet neuze a-vad ! Ne ket c'houi, Pipi, nag ho seurt, klèvit mad ! pa ranker her lavaret, eo a raïo din-me mont d'an toull.

Brema a-raok mont kuit, Pipi ha kommission, ho pezo, mar plij, ar vadèlez da zelaou ac'hanoun, pa'z oun deut ama d'ho kaout, en despet da vleizi *koad ar Forest.*

Ho respountet em meuz evit va map, a gredan, hag e karfen brema ivez, d'ho tro, e respountfac'h ac'hanoun evit eun dra hag a ra poan d'in ha da veur a dad-all dre ama.

Mar d-eo bet va map-me hep mont d'ar skol e-pad eur miz, ne ket bet he-unan, am meus klèvet mad : map Fistoul ne ket bet ken nebeud. He vamm a-vad a zo bet, bep sizun, o kas da di ar mestr-skol krampoez, pe viou pe amann, Pipi, ne ket evel hoc'h hini-c'houi. Evit an traou-ze, sklear a-walc'h, ne ket bet merket map *Fistoul* gant ar mestr-skol, eur mestr brao hen-nez ! Enn he leac'h e voe piket eun all, map *Talhouarn*,ne ket bet manket eur weach er skol.

Ar mestr-skol, evit doare, oc'h ober *bgss* eun dervez, evel a ra bemdez, enn ostaleri gant eun all, a lavaraz : e fin ar miz-ma, *Talhouarn* an tad a ranko dont dirak kommission ar skol da respount evit he vap,a zo bet manket epad ar miz.

An hini a glèvaz an dra-ma a ieaz euz an ostaleri, d'ar red da di *Talhouarn*, da lavaret d'ezhan.

Ha *Talhouarn*, hanvet mad,ha goulenn ha gwir oa digant he vap. Me, eme he-man, n'oun ket bet manket eur weach er skol epad ar miz-ma, ha ma n'am c'hredit ket, va zad, ar vugale-all a zo er skol am dislavaro, mar d-eo gaou.

Antronoz, an tad *Talhouarn* ha mont d'an tiskol, pa'z edo an holl vugale eno, ha goulenn digant-ho, a boes-penn, ha manket en doa he vap er skol.

Bihan ha braz e respountchont ne voa ket bet manket eur weach.

Klevet a rit, mestr-skol, petra lavar ar vugale-ma ? Mad, brema dioc'h a reot, me ho kavo. — Ha Talhouarn kuit.

Ar c'hos-mestr-skol neuze gant aoun da veza diskuillet, ne lakeaz ket hano map Talhouarn war listen ar vugale a ioa manket er skol, na ken nebeud-all map *Fistoul* ; rak, Pipi, den n'en deuz gwelet ama ha ne welo ket *Fistoul*-goz o tont d'ho kaout.

An dra-ma a lavaran ama, evit diskouez d'e-hoc'h, Pipi, pe zen eo ar mestr-skol fall-ze. Klèvit gan-en : n'em meuz aoun e-bed e lavarfac'h d'ezhan, ha ne ket an dra-ze hep-ken, an teir istor-all a gountin d'e-hoc'h ama, a-raok mont kuit.

Pipi-Pilgof. — N'hor beuz ezomm e-bed da glèvet hoc'h istoriou, Maze; en em dennit kuit !

Maze Kergourlaouen. — En em denna kuit Pipi ? nann ! nann ! me a zo deut ama galvet gan-e-hoc'h ha ne d-in ket kuit, ententit mad, ken na vezo lavaret va zeir istor. Huel eo an heol c'hoaz, kemerit pasianted, Pipi, ne vezin ket pell, kit atao !

Eiz dervez zo edoun o tont euz ar gear d'ar bourg ama, pa en em gavaz gan-en *Iouen* an talfaser kos-bouteier ler euz a benn *an toullou pri.* Gouela a rea leiz he zaoulagad, ar c'heas koz ! ha beac'h d'ezhan o choum enn he zav.

Setu me, gant truez out-han, ha goulen perak e ouele ?

— Perak ? eme Iouen goz; daou zervez zo n'em meuz dèbret esken hag hirio, an eil dervez, ha me dont da zonjal mont da di va map, a zo mestr skol ama, da c'houlenn eun tamm bara da derri va naoun. N'oan ket en em gavet c'hoaz e-tal he zor, ma tiredaz ar plac'h d'am c'haout da lavaret d'in arabad dale, rak va map n'en d-oa ket a amzer da rei tamm d'in da zibri. Me lavaraz d'ar plac'h em moa naoun da vervel. — Hag ho pe diou weach kemend-all, eme-z-hi, ne dalv ket d'e hoc'h choum aze, kit kuit !

— Me voe rak-tal torret va naoun gant va rann galoun. Setu, Maze, eme-z-han, perak e ouelan.

— Klèvit, Iouen, me a ioa o vont d'ar bourg ha na d-in ket, rak distrei a rankan gan-e-hoc'h d'am zi. Du-man, n'oar ket pinvidik; evelato hor beuz hon tamm bara dizefot hag, endra vezo griusen war va zaol, Iouenn, ne varvot ket, mar kirit, gant an naoun.

Iouen, ankounac'hait ho map !

Dala unan, Pipi !

* * *

Noël Deauguer. — Sadaze, Jerom, petra eo an darn-vrasa euz ar vistri-skol-iaouank a deu brema euz a skoliou normal ar Republik !

Herve Becmeur. — Ia da ! Noel, traou brao ne dalv ket ho c'hroc'hen priz ar gorden a ve prenet d'ho c'hrouga. Karoulle !

Jerom Fur. — Mar d-emaint evel-se, Herve, ne ket hi a zo da damall kement ha frammansouned ar c'houarnamant. Labour a ve ma rankfet krouga an holl dud fall a zo hirio. Dre eno e weler, amezeïen, petra ra ar skouer fall e-touez an dud, seul falloc'h, ma teu euz a hueloc'h !

Laou an Heder. — Ia, gwir a lavar Jerom, mar d-eo fall ar vistri-skol-iaouank brema, eo ar c'houarnamant a zo penn-kaoz, o rei d'ezho re a gabestr, re a lorc'h ha re a arc'hant, hag ouspenn, o vouga enn ho fennouigou paour kement tamm skiant ho d-oa bet digant Doue. Ma welfent ho stad evel m'ema, ec'h anavesfent ne ket evit padout pell an traou gant-ho evelse.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Laou, ar pez a lavarit aze euz ar vistri-skol iaouank a zo guir ivez euz a galz a re goz, n'int ket tamm furoc'h.

Andre Penncaer. — Me, amezeïen, ne lavaran nemet eun dra hag a zo hevel oc'h ar wirionez. Eur mestr-skol hag a ra evel he-ma d'he dad, her graïo da Zoue ; hen-nez,koz pe iaouank, a zo eun den fall euz ar re falla. Ne d-eo ket galvet da ober skol da vugale, nemet skol d'ho daoni ne raïo. D'ar gerent eo teurel evez oc'h ar bleizi-ze.

Jerom Fur. — Mont a ran adarre d'an istoriou:

* * *

Maze Kergourlaouen. — An aotrou mestr-skol brao-ze brema, map talfaser koz-bouteïer-ler euz an *Toullou-pri*, a zo bet gwelet, n'eus ket a-veac'h tri bloaz c'hoaz, o tiskouez he reor d'in-me ha da gement her gwele, dre fraillou fons he vragez. An aotrou brao-ze brema, deut c'houeac'h miz a zo mestr-skol euz ar skol normal, dioc'h-tu m'en deuz gallet paka he blas ama,a zo bet kroget ar big enn he skouarn azen; ha kerkent, gwisket evel eur parizien, manegou war he bao kaz, lunedou war he fri-kamm ha dour kologn enn he dorch-mèc'hi, e laka gedoun da redeg. Dioc'h he glèvet ne voa ket a zek leo round eur mestr-skol-all da dostaat outhan,hag e vije inspekteur hep dale. Ha penaoz ne vije ket ivez ?

Labour am befe da gounta d'e-hoc'h ama beteg an noz, ma lavarfenn penn-da-benn ar bern komzou brao a dennaz euz he gelorn. Kement ha kement a ioa euz he c'hevier brao, ma touellaz ar verc'h koanta ha pinvidika a ioa dre ama. Gouzout a rit, koulz ha me, piou eo ar plac'h-ze a dale kant ha kant-all evel ar c'hos stleuek mestr-skol.

Mad, ar gèzez-ma a gredaz e vije eüruz gant al lost faillet-ze, ha setu m'her c'hemeraz.

Epad eur miz a gounter ne deus ket bet re da glemm; mez abaoue e deuz diskanet, ha brema eo ken eüruz, ne deuz netra ken da ober bemdez, nemet sevel dre ma kouez, ha sèc'ha he daoulagad gant eur mouchouer dantèlez.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Ali eur republikan mad da enebi oc'h lèzen-skol Ferry.

Eun dervez-bennag a zo, a lavar ar gazeten c'hallek *Le Courrier des Alpes*, e savaz gant ar republikaned ruz evel eun hu-bleiz war adjoint kommun *Domessin*, kanton de *Pont de Beauvoisin.*

Er gommun-ze, kalz a dadou a famill ho doa dalc'het, e-kreiz ar bloaz, ho pugale d'ho zikour da ober ho labourou douar, heb ober van e-bed euz a lezen skol Ferry, muioc'h evit na vije ket bet anezhi foeltr-biskoaz.

E feiz ! enn taol-ma a-vad ho doa great eun torfed spountuz, hervez ar republikaned, oc'h enebi oc'h lezen-skol Ferry. Ha kompren a c'helfe den peger braz torfed eo hen-nez ?

Terri lezennou Doue ha re he Ilis ; terri gwir ha liberte tad ha mamm ; terri gwir perc'hen he dra; terri gwir ar barner leal ha gwir pep den da veza barnet hervez pep justiz ; terri dorojoukouentchou ha lakaat dre fors, ar venec'h hag ar relijiuzed er meaz euz ho ziez da vont da glask an aluzen ; lakaat ivez ar ziel war an Aotrou-Doue ; hag ober kalz a draou-all a ve a-walc'h, ar c'hantved anezho, enn eur vro gristen reizet hervez peb urzvad, evit kas war eeun d'ar galeour ; an traouze holl n'int netra da frammansouned gouarnamant ar Republik, oc'h ober gwasa-gellont d'ar feiz ha d'ar relijion. Mes, eur weach c'hoaz, kemeret al liberte da ober goab euz a lezen skol Ferry, an dra-ze a zo mont dreist ar barr hag ober eun dra ken heuzuz, ne c'hoar den penaoz ne ket kouezet an nev war an douar da flastra an dorfetourien, evel melchod dindan seul-botez eur jardiner.

Hervez eur fablen, ar vosen, kolera an amzer goz, a ioa deut war al loened. Mervel a reant evel keillen. Evit gouzout piou enn ho zouez a ioa bet ar penn-kaoz euz a gemend-all a gaon, ec'h en em glevjont da ober, pep hini he gonfesion jeneral. Al loened skilfek hag ivinek, braz ha bihan, a anzavaz ho fèc'hejou eno dirak an holl. Ne voe ket sellet re-biz pe e lavarent gwir pe c'haou. Ar pez a zo sur eo e voent kavet holl didamall. Goude ar re-ma ha reou-all, e teuaz tro an azen da ober he gonfesion. Anzao a reaz en doa touzet, eur weach hep-ken a-eneb he wir, ledander he deod a c'heod glaz enn eur prad. A veac'h m'en doa lavaret, ma tiroll ar c'hri, an hu hag ar rao war-n-han. Oh, torfed spountuz ! lounka eur c'hinaouad geod glaz a enep-gwir ! Ar vosen a ioa deut war an holl loened dioc'h ar rouignek lous-se,eun dra anat oa, eme an tigred, ar bleizi hag eur c'hoz-louarn fistoul a ioa enn ho zouez ; n'oa netra nemet ar maro evit gwalc'hi eur seurt pèc'hed. Ar paour-keaz inosant, n'en d-oa ivin na skilf d'en em zifenn, a voe dioc'h-tu, eno, barnet ha lakeat d'ar maro, evit eun tamm pec'hed veniel, dirak meur a hini-all a anzave beza debret, e-beo hag hep gwir, saout ha denved, hag ar bastorien pa c'hellent.

E gwirionez.

Amzer ar vosen a zo e Frans gant ar Republik, brema ; ne ket a-vad war ar loened ema, war ar bobl eo. Koulscoude ar bobl paour, ma ve sellet piz, n'en deus ket great dirak Doue torfed e-bed hag a vè par, na tost, da dorfejou ar re vraz ha pinvidik. An torfed en deuz great, hag ar brasa marteze eo rei skouarn re-aliez d'ar gèvier a zislounke ar republikaned d'ezhan, ha goude ho c'hlèvet mont da rei he vouez d'ezho, d'ar re-ze a zo ar re falla e-touez an dud. Setu perak brema, evel azen ar fablen, ez eo barnet d'ar maro gantho. Ma karfe ne ve ket, eur bobl ne varv nemet pa gar. Bez' e c'heller laza eun den, ha daou, ha tri hag ouspenn, mez laza eur bobl a-bez a zo dreist galloud ar re fallakra zo, ha pa ve fram-

mansouned-republikaned e vent. — Goude kement-se, ha nac'h a c'hellfet ne d-eo ket eun dever d'ar bobl, eun dever striz d'ann holl gristenien gwitibunan, ne ket hep-ken miret na ve lazet ho c'horf, mez miret ivez na ve lazet ho ene ? Evit an daou dra-ze, ne c'houfent ober netra gwelloc'h eget stourm hag enebi gant nerz a kaloun a-eneb lèzen villiget ar skoliou hep Doue, al lèzen-ze a zo great gant ar frammansouned a-eneb ho mad er bed-ma hag ho mad er bed all.

Dioc'h al lezen-ze e tleont gwelet mad, a-vrema, n'ho deuz er bed nemed poan e pep giz ; diout-hi, muioc'h c'hoaz eget dioc'h traou fall-all a zo, eo kresket hag e kresk bemdez an taillou war ho c'hein ; diout-hi, ouspenn ho zaillou, ho deuz dispignou braz c'hoaz, mar fell d'ezho miret na d-afe ho bugale da goll, evit ho zevel e skoliou kristen ; diout-hi ho devez prizoun, diout-hi hodevez amand, pa ne gavont skoaz nag harp enn dud a zo karget gant-ho d'ho alia ha d'ho difenn.

Ar poaniou hag an dispignou-ze a dlefe digèri ho daoulagad d'ar gristenien, ha digas d'ezho skiant evit enebi holl oc'h al lèzen-ze.

Pe zroug a deufe d'ezho evit ober penn d'ar vleizez-ze ? Droug e-bed, nemet vad, evel a zo lavaret, rak ne c'hellfet ket, kaer a ve kas eur bobl tud a-bez d'ar prizonn.

Evit diskouez n'eo ket eun ali fall a roer d'ehoc'h ama, Bretouned kristen, klèvit petra lavar eur republikan livet mad, an aotrou Bernard Lavergn, divar-benn skoliou Ferry, er c'hresteïz euz a Fans. Eat oa d'ar vro-ze da welet penaoz ez ea an dro gant ar skoliou hep Doue. Evit-ho e laboure.

P'en doa gwelet, « *ec'h anavezaz n'oa ket daremprédet skol ar gommun enn eun niver braz a gommuniou, war zigarez*, eme-z-han, *ma'z euz lakeat etre daouarn ar vugale levriou hag a zo konndaonet gant an Iliz, evel levriou fall.*

Goude-ze e lavar ; « penaoz dont a-benn euz bolontez fall an tadou hag ar mammou da gas ho bugale d'ar skoliou-ze ?

« Forsi anezho, eme-z-han, a ve *disleal*, *nul* ha *danjeruz*. »

« *Disleal* e ve, rak forsi ar goustianz a ve ober labour an diranted vrasa, hep na ve vad e-bed achano.

« *Nul* e ve, rak ne c'hellfet ket dont a-benn euz an dud nag euz ho feiz, dre damallou, dre afichoupaper, dre amand na dre brizoun.

« *Danjeruz* e ve, da zivèza, rak sur oun ma ve lakeat dre forz eun tad-bennag er prizonn, abalamour d'ar skol, ne ve ket pell na revoltfe an holl, e pep keriaden hag e pep kear.

« Dre-ze, eme-z-han, lèzen an 28 euz a viz meurs 1882 ne d-eo ket evit dont a-benn euz an tadou a famill, pa zavint holl enn he enep, *dre ali ar veleïen*.

Ar chomzou divèza-ma a laka, enn eur lavaret goude, e tle ar c'houarnamant miret oc'h ar veleïen da rei ali e-bed d'an dud divar-benn ar skoliou hep feiz.

Setu evit petra, abaoue, e lam gouarnamant ar Republik ho faë digant kalz a veleïen. Ar veleïen galvet gant Doue da zifenn feiz an holl ha feiz ar vugale, ne vezo ket miret out-ho da ober ho devez evit lamet ho zammou paë digant-ho.

Gwelloc'h eo senti oc'h Doue eget oc'h an dud — hag oc'h an dud fall, dreist-holl.

An aotrou Bernard Lavergn a lavar da zivèza goude : « Antronoz ma voe great al lèzen skol dre forz evit an holl vugale, *ez eo bihaneat ho niver, e skoliou ar c'hommuniou, euz a zek dre gant, er broiou a zo kre ar relijion enn-ho.*

« E departamant an Tarn,eo diskennet, e skoliou a zo, niver ar vugale euz a *bemzek ha pevar-ugent* da *c'houeac'h-war-n-ugent* ; e skoliou-all euz a *hanter-kant*, da *bemp* bugel.

Ar chiffrou-ma a zo *officiel*, a lavar.

Kement-se a dle diskouez sklear a-walc'h ne vo ket diez d'ar gristenien, ma karfent en em glèvet da zerc'hel ho bugale er gear pe d'ho c'has d'ar skoliou libr, lakaat lèzen skol Ferry e berr amzer war he ginou.

Goude lavaret kement-ma, distroomp da istor hon adjoint a zo choumet du-ze da c'hortoz.

An tadou ho doa dalc'het ho bugale er gear, a voe galvet da zont da gaout kommision ar skol.

An adjoint a ioa e penn ar gommision-ze, e-leac'h ar mear, den a skiant ha dispount, a lavaraz d'an tadou :

« Mar hoc'h euz dalc'het ho pugale, eo dre m'ho « poa izomm anezho. Al lèzen dre forz a zo eul « lèzen disleal ; terri a ra liberte an tadou a famill. An amzer a zo bet fall ; ha gounid bara « d'he bugale a zo ar c'henta tra a zo red da eun « tad ober. »

Setu aze nebeud a gomzou, Bretouned, mes komzou hag a ziskouez skiant ha kaloun eun den, ne gren ket dirak kement a lavaro ar republikaned divar he ben. Mar bes tamallet gant an dud fall-ze, ar re vad, he goustianz ha Doue n'hen tamallint ket, ouspenn-zo, dever eur c'hristen den onest, lakeat e penn karg gant kristenien all evel-d-han, a zo, dreist pep tra, klask mad he vreudeur hag ho difenn, ha pa ve dismegans da gaout. Ac'hano e teu enor astag atao oc'h an dever great e koustianz.

An adjoint-ma a zo eur skouer da heuilla d'ar vèred ha d'ar gonseillerien ne fell ket d'ezho beza sklafed eul lèzen villiget, na tiranted ho breudeur kristen.

Prestit arc'hant d'ar Republik pnour, mar plij gan-e-hoc'h !

Klèvit, Bretouned , ma ne c'houzoc'h ket a c'hal-e rankit deski, ha pa na ve nemet ar ger *amortir* e ve. Perak ar ger-ze kentoc'h evit eun all ? Ah ! perak ? Eno eo, selaouit atao. Ar ger gallek *amortir*, pa vez hano euz a zle arc'hant, ne dlèar ket laza, mouga, paea an dle-ze, lavaret a hep-ken, digreski,bihannaat pe mar kavit gwelloc'h, diskenn dle ne vezo paet holl foultr-biken gant ar Republik, — nemet gant ar Roue e ve, pa garo dont.

Brema, e komprenit marvad petra eo ar ger *amortir* e gallek republikaned an amzer-ma. Mez oc'h heul ar ger-ze ez euz eun dra-bennag-all c'hoaz. Ar Republik, eme ar frammansouned a zo enn he fenn, a dlie lakaat hor bro pinvidik-mor, kalz pinvidikoc'h eget na d-oa bet biskoaz dindan ar Roueed, n'ho doa great nemet he rivina.

Bremaïk marteze e kompreno ho spered penaoz e vezo pinvidikeat hor bro.

Petra ra eur c'hrank-loar, pa en em gav gant korf maro eun den beuzet ? Ne vez ket pell o var-c'hata ; lammet a ra war-n-han ha stag oud he groc'hen gant he c'houeac'h pao lemm evel minaouedou, gant he ziou zizaill pe gevel e tistag ar pesiou kik ken na choum abred nemet eskern euz he zilerc'h.

Warlerc'h ar frammansouned, republikaned ar c'houarnamant, kranked-loar korf ar Frans, ne choumo ket eskern zo-mui-ken ; ho drailla a raint brema gant ho dent,pa n'euz ken a gik da zispenn dioc'h ar Frans.

Ma ne gredit ket, eur gazeten c'hallek hen diskouezo d'e-hoc'h sklear a-walc'h da gompren, mar kirit.

Ar Republik, evit pinvidikaat ar vro, e deuz flipet he arc'hant, e kement giz e deus kavet, dre gil-dourn pe dre laer, ne rea forz e-bed. Kement ha kement e deuz lounket a vouniz, ma'z eo brema kraz an holl, hag hi he-unan choumet he bag war ar zeac'h, n'eo ket, kaer he deuz, gant taillou an dud kresket tost d'an hanter a dri pe bevar bloaz-zo, evit paea he dispignou, na tost zo-ken. Dle e deuz, dle braz, dle a gresk beb bloaz hag a ranker da *amorti*, o presta arc'hant el leac'h ma kaver tud sot da rei.

Gwelet a rit, Bretouned, eo lipet ar c'hik, hag e sko brema ar republikaned war an eskern. D'e-omp a-raok.

An aotrou enorabl Tirard, — n'euz nemet tud enorabl brema e penn ar Republik ha pa vent zo-ken hag ez int evel fraoed — a lavar hag a skrif, diwar-benn ar budjet a zo diez da gompeza a-benn ar bloaz a zeu, 1884, e vezo red evit an dra-ze, ne ket eun divinaden da zen eo, kemeret, ma kaver, arc'hant e prest, *tric'hant* million (300 millions) da *amorti*.

Kompren a rit, Bretouned, ema ar vro o vont da binvidikaat gant ar frammansouned oc'h amorti ar Republik.

Mad, ne ket echu. Goude lavaret an dra-ze, an aotrou-ze, a lavar ouspenn ez eo red, evit paea interest an dle-ze, choum heb *amorti* ken an dle-all a-raok, *dek ha triugent milion* (70 millions) prestet digant an tenzor, hag a vezo echu ho zermen da veza paet, er bloaz a zeu 1884.

Pa na c'heller *amorti* ken an *dek ha triugent milion* divèza-ma, penaoz e vezint-hi paet ? Ma ne c'hell ket gouarnamant ar Republik paëa er poent a zo lakeat d'ezhan, goude presta arc'hant ma n'eo ket, zo-ken evit *amorti*, perak e prest ar-c'hant-all adarre, evit eun *amorti* nevez ?

Ar guden vrao-ze ken fuillet gant ar republikanet, a zo, a gredan, evel ma lavarfet ober eur pes pikol toull-braz, hep stanka zo-ken, gant ar pez a tennet anezhan, an toull bihan a zo enn he gichen.

Setu neuze great daou doull pe daou zle e leac'h unan.

Ar Republik a zesko d'an dud kounta mad, ha kounta diou veach zo-ken, pa vezo goroet ken brao ho godellou ne vezo kavet enn-ho na gwennek, na liard e-bed ken.

Evit ho digoll, e-leac-h arc'hant e vezo roet d'ezho peb a damm paper da vont da voti evit republikaned Biganna.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a jelo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

EIL NOSVEZ.

AR SKOL DRE FORS.

Herve Becmeur. — N'oun ket souezet, Iann, rak m'am meuz sonj mad, ar born-ze ivez en deuz lavaret *eo ar relijion gatholik hag he beleïen, eo a zo an enebourien*. Mignouned hen-nez oa ar c'haleourien pe ar *forsalet*, tud vrao kena, laosket gant-han ha gant re-all evel-d-han da redeg el liberte. A drugare Doue ! paotred Noumea a raio hep-dale ho stal d'ar frammansouned a oa ar born er penn kenta oc'h ho c'has. He-man a-vad ne vezo ket eaz da baka evit-han da veza kofek — ia ma na vez ket breïn a-benn neuze, — rak lijer eo

evel n'euz gad e-bed, pa glev c'houez ha trouz ar poultr. Karoullé !

Andre Pencaer. — Ar pez a lavar Jerom euz al lezen ar skol dre fors, a vezo a-benn bloaz pe hebeutoc'h, istor meur a gant tad e Breiz hag e Frans.

Hamon Corbel. — Ia, Andre, ma na d-eomp ket holl a-eneb al lezen villiget-se, ma n'en em glevomp ket, peorien, merourien hag artizaned evit derc'hel hon bugale er gear. Evid-oum-me brema ne ven ali da zen e-bed da gas he vugale d'ar skoliou laïk, ha birviken ken vare-me ne d-aint di.

Jerom Fur. — Ia, ia, Hamon, en em glevit holl etre-z-hoc'h evel-se; en em harpit an eil egile ha ne vezo ket gellet rei prizoun nag amand da hini e-bed ac'hanoc'h.

Mez oc'h en em glevet holl, arabad eo muntra na laza den. Doue a ro ar vuez d'an holl, ha, dreze, an den a dle beza sakr buez he nesa d'ezhan. Diskouezit a-vad ne grenit ket rak lezennou frammansouned; diskouezit ez oc'h bugale gristen ho tud koz ho deuz harpet gwechall oc'h ho enebourien : Saozoun, Normanted ha Gallaoued, heb beza bet morse diskaret a-grenn gant-ho hag evit mad ! Diskouezit ez euz goad dindan hoc'h ivinou ha kaloun enn ho kreiz. War ar bobl atao e kouez ar zamm pounnera, hag oc'h hen dougenn eo blonset he ziou-skoaz hag e pleg he benn beteg an douar.

Pobl, pobl Breiz, taol buan ar beac'h-ze diwar da chouk ha lavar a-zevri-beo d'ar frammansouned : ni, n'omp ket ho sklafed ha na zentimp ket ouz-hoc'h !

Hor bugale a zo roet d'e-omp gant Doue, eur Mestr hag a zo mad ha leal-meurbed. Roet en deuz d'e-omp ha da zen-all e-bed, galloud d'ho skolia ha d'ho zevel evel ma fell d'e-omp.

Doue a lavar d'e-omp, dre c'hinou ar veleïen an Eskibien hag an Tad Santel ar Pab, dizenti oc'h lezen ar frammansouned ha senti out-han hep-ken.

Senti oc'h Doue a raimp, ha lavaret a reomp : nag hirio, na warc'hoaz, na birviken ne d-aio hor bugale da skoliou an difeiz, da skoliou hep-Doue !

Bezet ar pez a garo ! Doue da genta, hag a-raok !

Amezeien ha tud Breiz, mar grit evel-se, mac'h en em glevit-holl d'en em zikour, ar re vraz, pinvidik ha kré, mered ha konseillerien, da harpa ar re vihan, ar re baour, ar re zinerz, oh ! neuze, bezit dinec'h ! al lezen a ranko plega, ha koueza, hag ar Republik lipat he loa.

Brema, amezeien, ema echu gan-e-omp an eil nosvez ; n'oc'h ket bet re enouet ?

An amezeien. — Oh ! netra, Jerom, pell dioc'h eno, ha kalz a vad a ra d'e-omp ho klevet zo-ken. Ho trugarekaat a reomp evit ar vadelez hoc'h euz da zisplega d'e-omp al lezen-skol nevez. Pe goulz e teuimp-ni adarre, Jerom ?

Jerom Fur. — Deut pa blijo gan-e-hoc'h zeïen.

An amezeien. — Kenta ma c'hellimp c neuze, Jerom. Da c'hortoz, iec'hedou d'an kenavezo ?

Jerom Fur. — Ha d'e-hoc'h amezeien ! ha kenavezo ivez !

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAÏK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP

An amezeien oc'h en em gaout e tiz Jerom.

Noz-vad, Jerom, ha iec'hedou d'an holl !

Jerom Fur. — Ha d'e-hoc'h, amezeien, mad oc'h ! Savit er penn huela da azezo vezo kavet d'an holl, petra-bennag m'eo kreskvanden.

An amezeien. — Penaoz ne greskfe ? klévet ac'hanoc'h, Jerom, ni a lavar d'ar a deu c'hoant d'ezho ivez da zeski skiant hoc'h, evel-d-omp-ni.

Jerom Fur. — Re a veuleudi, hag ho kaat ! Deut atao, ne vez morse re a dud onest eun li.

Noël Deauguer. — War betra, Jerom, e skohirio ?

Jerom Fur. — War *ar skol laïk*, a ve gwelloc'h *ar skol hep Doue hag a-enep Doue.*

Andre Pencaer. — Perak, Jerom, an skol laïk roet d'ezhi ? Eur gér fall eo *laïk* lezе ?

Jerom Fur. — Ne ket, Andre. Ar gér *laïk* lavar tamm hep relijion. Eul laïk a zo enn badezet ha kristen, evel-d-omp-ni ama ; tud laïk. Dreist ar gristenien laïk ema ar vele ar venec'h hag ar relijiuzed-all, ken goazed merc'hed, da lavaret eo, an dud sakr a zo en roet holl da zervicha Doue.

Laou an Heder. — Neuze, Jerom, eul laïk n ket ar pez a gred ar frammansouned ez eo ?

Jerom Fur. — Nann a-vad, Laou. Ar frammansouned ne c'houzont netra euz ar pez a zell ar relijion. Eul laïk, a gav d'ezho, a zo enn hep feiz na kreden gristen, pe, da vihana, enn den ne ra forz euz a Zoue nag euz a ziaoul.

Dre-ze, evit ar frammansouned, eur *skol laïk* a zo eur skol hep relijion, *eur skol hep Doue*. Dre ar gasouni ho deuz oc'h ar relijion, oc'h an kristen hag oc'h ar veleïen, eo e c'houlennont ar skol laïk ; hep gouzout petra lavaront, e c'houzo brao, e kement-se, petra a fell d'ezho.

Andre Pencaer. — Ia, Jerom, hag ar re-all a c'hoar ivez brema, siouaz d'ezho !

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finistèr.....
Morbihan.....
Costez-an-Nord..
e rest eliz ar Frans : 7 lur.
e broiou all. evel gwir ar post.
20 scoed.

N'eus ken Mestr, na Ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza graet da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS,
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALI-

LIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz Breiz gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho, d'hoc'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeien, ha d'ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit republikaned. Eur republikan, mar en deus c'hoant c'hoaz, a c'helt, eun deiz pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.

Kemper, 20 a viz here 1883.

Joa ar Republikaned !

Ar Roue a zo maro : bevet ar Republik ! a gri republikaned. Ar Roue a zo maro : bevet an Impalaer ! eme tud Napoleon.

N'emaoc'h ket gant-hi, va zud ; ar Roue ne ket maro, ar Roue ne c'hell ket mervel. Ar Roue a zougomp kaon d'ezhan a zo beo enn hini a zo he gwir beza Roue, hervez al lezen, ha dre ma z eo ganet euz a wenn ar Roueed.

Deac'h ar Roue a ioa Herri V, hirio, ar Roue a zo ar C'homt euz a Baris, heritour d'he hano, heritour d'he wir, heritour d'he zeveriou ; enn-han ema ar penn-kef ne varvo ket, dre ma c'houenno diwar-n-han grisiou hag a dreuzo ar revolusionou, evit dont da harpa ha da zevel ar Frans, pa gouezo blonset d'an douar; ha, pa vezo savet divac'haign, da rei d'ezhi ar peoc'h hag an eurusted.

Nann, nann, ar Roue ne ket maro. Providans Doue a zo braz hag a zell c'hoaz a druez oc'h hor bro. Ar Prins zo beo hag a zo galvet da veza Roue a c'heller kaout fisianz enn-han. Ha perak ne ve ket, pa en deuz bet Herri V, he-unan ? Ha skiant den a ve brasoc'h eget na d-oa skiant Herri V, a anavezo ez oa ar C'homt euz a Bariz eun den onest. Komprenit mad ar ger-ze, den onest, e ginou Herri V. An dra-ze ne ket lavaret, evel a glever ker stank er bed, eun den ne laer na ne laz ; mez eun den eeun ha leal, eun den a feiz, eur c'hristen mad hag a anavez eo he zever rei skoaz d'ar relijion a-eneb ar re-fall ; eun den hag a c'hoar petra eo he garg dirak Doue ha dirak an dud ha, gwelloc'h c'hoaz, a c'houezo he gober penn-da-benn. Setu petra a entente Herri V dre ar ger : *den onest.*

Ar republikaned a zo laouen, hag a gred e vezo diviz ha tabut etre ar roialisted; ha ma na vez ket e klaskint lakaat, hervez ho galloud. Kaer ho devezo lavaret gevier, ar roialisted ne vevont ket dioc'h ar gevier evel-d-ho, ar roialisted en em glevo, ha ne c'hellont ket zo-ken choum heb en em glevet.

War betra n en em glevient-hi ket, lavarit republikaned ? War ar pez a vezo da ober gant ar Roue ? Mez n'ema ket c'hoaz war he dron ; ha, dre-ze, n'ema ket ar mare c'hoaz da gomz euz an traon-ze. Kenta a zo de-ober eo kas ar Republik er meaz euz ar vro a daolhou treid hag hep truez e-bed. Setu eno eun dra hag en em glevo ar roialisted holl diwar he benn.

Marteze e kredit, Republikaned, ne vezo ket anavezet gwir ar C'homt euz a Baris. Pioù, mar plij, a nac'hfe ar gwir en deuz ?

Gwir ar C'homt euz a Baris ne c'hell beza nac'het nemet gant republikaned ha re-all evel-d-ho. Evit ar roialisted pe lijitimisted, evel a gerroc'h, hini e-bed ne zavo a-eneb al lezen e deus, lakeat epad meur a gant vloaz, tud ar Frans da lavaret : Maro ar Roue, bevet ar Roue ! Ar C'homt euz a Baris, he-unan, ne c'hellfe ket mont a-eneb ar gwir-ze e deuz ar vro, hag a zo krevoc'h evit lezen e-bed.

Ouspenn-zo, evel a zo lavaret a-raok, pioù, e-touez ar roialisted, a lakafe en deuz muioc'h a furnez, a vadélez, a skiant eget n'en doa Herri V ? He-ma, gwir Roue kristen, dreist pep Roue hag Impalaer war ho zron, en deuz anavezet, etre he zivreac'h, pa voa iac'h ha pa voa klany, ar C'homt euz a Baris evit he heritour, ha great kaeroc'h zo-ken, ma c'hellfet her lavaret, tennet diwar he galoun, a-raok mervel, da vont e kaloun ar C'homt euz a Bariz, ar garantez vraz-ze ouz he vro e deuz her merzeriet.

Gant an dra-ze c'hoaz, ar roialisted a zalc'h re da gaout Roue goude Roue ; a zalc'h re d'ho enor ha da enor ho bro, evit ma teufent birviken da la-

kaat ar republikaned da dridall gant joa, o welet ne vent ket a-unan.

Bez' e c'hellont beza dinec'h ho spered war an dra-ze ; gwelet a raint, ha mall eo zo-ken e welfent.

Ar republikaned a glask lakaat dizunvaniez e-touez ar roialisted, evit an dra-ma pe an dra-hont. Ar roialisted a lavar, d'ezho : epad m'emaoc'h e penn ar vro, gouarnit gwelloc'h eget na rit, ha roit peoc'h, an traou a gomzit anezho, ne zellont tamm e-bed ouz-hoc'h, ne zellont nemet oc'h an hini a zo galvet da veza Roue, pa vezo war he dron. Hervez he wir, a ielo dre he zourn da zourn eur Roue all war he lerc'h, d'ezhan ha d'ezhan hep-ken eo lavaret hag ober ar pez a gavo gwella evit mad ar vro hag evit mad ar feiz, a fell d'e-hoc'h c'houi da vouga. Pion a iafe enn he enep, pa na d-aio hini euz ar roialisted ?

Republikaned, bez' e c'hellit eta, pa oc'h euz amzer da goll, mont a-raok gant ho froudennou diskiant ; kement a lavarit d'e-omp a ziskouez hoc'h euz aoun ha spount, ha bez' e c'hellit kaout, rak eur Roue hirio a zo red mad d'ar Frans, evit miret na ve lazet ha lakeat gan-e-hoc'h-c'houi er bez.

Hirio, maro Herri V a laka peb breac'h ha peb kaloun da drei war-zu an hini a vezo Roue ; war-zu an hini a gerzo, hep mar, dre an hent m'en divije kerzet he-unan, ma vije choumet beo, evit savetei ar feiz e Frans ha, dre ar feiz, savetei ar Frans he-unan hag ar bed kristen war he lerc'h.

Mont dre hent ar feiz a zo da eur Roue kristen hag a skiant eun hent eaz d'he gas atao, hep mar e-bed, da drec'hi he holl enebourien.

Petra eo ar Frammansouned.

Jerom Fur. — Penaoz, Lan, a c'houlennit ? ha c'houi koulskoude an hini a dlefe gouzout gwella penaoz.

Da biou, Lan, hoc'h euz-c'houi, ha kalz a dud dall evel d-hoc'h, da biou hoc'h euz-c'houi roet ho mouez, hep tro ma'z oc'h bet galvet da voti ? Ha kaout a ra d'e-hoc'h e c'hell beza ho koustianz direbech, diwar-benn kement a c'hoarvez bremañ a-berz ar republikaned-frammansouned a zo bet hanvet gan-e-hoc'h da vont da gamprou Paris ?

Ar re-ze, ar republikaned-ze, eo hoc'h euz-c'houi gwelet, c'houi ha me hag ar re-all, o skuilla enn-hoc'h korfajou gwin-ardant, o tiskarga enn ho kinaou braz gevier hag a lounkac'h dindan ha war gourre hoc'h efach fall ; gwin-ardant ha gevier hag a vouge pep sklerijen enn ho spered ha kement tamm skiant a ioa enn ho penn. Ar re-ze, ar republikaned-ze, eo hoc'h eus klevet oc'h ober goab ac'hanoc'h, o flouta d'e-hoc'h ho kein, oc'h astenn d'e-hoc'h ho daouarn kisier hag ho divreac'h aered evit kaout ho mouez da... hoc'h hag heb ho anaout, hep gouzout pe... petra oant ; hep goulenn ali digant den ho votet beb tro evit an divroidi-ze, evit an dud ha gaouiaded-ze a gave d'e-hoc'h. Lan, e vad, tud onest, tud kapabl da zifenn ho kein ha da denna an taillou diwar ho kein.

Ha gwelet mad a rit-hu brema, Lan, pe... tud e voa ar re-ze ?

Lan ar Iar. — Koulskoude, Jerom, em eo klevet ez euz frammansouned estreget enn bro, hag e-leac'h ober droug er broiou-ze reont nemet vad.

Jerom Fur. — Piou ar gaouiad, Lan, en... lavaret d'e-hoc'h an dra-ze ?

Gwir eo ez euz frammansouned e kement ha a zo er bed ; evel ar pec'hed int skignet e pe... leac'h. Mez ar pez a zo gaou, eo lavaret e vad, rak ne reont nemet droug e pep bro.

Pa glevit ez euz lazet eur Roue pe eun... laer enn eur vro bennag, ez euz savet emoc'h eneb ar vistri enn eur vro-all ; eo bet lakeat tan war eur gear a-bez, e c'hellit lavaret e gwrionez, Lan, edo e pep hini euz ar broiou dourn ar frammansouned.

Andre Pencaer. — Evit doare neuze, Jerom, ez euz kalz euz ar wenn dud-fall-ze ?

Jerom Fur. — Ia, Andre, kalz a zo anezho nemet re, siouaz ! Evel a lavaren bremañ, Lan, skignet int e peb bro, ha war ar mesiou brema ez euz anezho, evel er c'heriou braz dud fall-ze a red e pep leac'h dre ar bed, gwasoc evit ar Juzevien, ha ne ket lavaret, zo-mui-ko na ve unan-bennag enn hor parrez.

Dre-ze, ne ket eur zouez ma c'hoarvez brema kemend-all a dorfejou ; ne weler ha ne glev ken, hag ho niver, e-leac'h digreski, a gresk bemdez, siouaz ! enn hor bro. Brema, kement hini a zo e kargou huel ar c'houarnamant a ra beza frammansoun ; beza republikan ne ket walc'h d'ezho.

Ne ket brao brema beza an-unan o veachi bro o foeta hent enn noz hep kaout baz pe gi da hi zal enn eur granchat.

Fanch Drezeuc. — Mez pa'z int evel eun vro riez, evel a lavarac'h bremañ, Jerom, an dud-ze neuze a dle en em zastum enn tu-bennag ?

Jerom Fur. — Ia, Fanch, en em zastum reont aliez e tiez hag a zo pep hini he hanoch...

Fanch. — Lochennou ar frammansouned n'int ket a-vad evel lochennou ar beorien geiz, goloet, ga soul pe valan.

Lochennou ar frammansouned a zo peurvi ties-kaer, evel maneriou pe balesiou.

Madou ha danvez ho deuz ha, dre-ze, e c'hellont kaout enn-hò pep tra dioc'h ho c'hoant ho diviz. Enn ho lochennou en em zastum...

...reja ha trikotal hag aliesoc'h c'hoaz, revit en... ...levet diwar-benn kement tra a c'hoarvez a-... ...dre ar bed, evit ivez c'hoari ho zaoliou kuz. An dies-se ne vez digemeret enn-ho den, ma ket er *zosiete* ha ma ne ket *breur an tri* ...*war-lerc'h*.

Herve Becmeur. — Ia, Jerom, breur an diaoul vad, bet eat, pa'z edo er Baradoz, tri boent a-raok a-enep Doue. Karoulle ! a-eneb an ad, ar Map hag ar Spered-Santel. An tri boent-raok, d'ar c'houlz-ze, a zo brema, enn ifern, ...ul an tri-boent war-lerc'h.

Jerom Fur. — Kement *breur tri boent war-...c'h* a zo a rank, war dreuzou al lochennou-ze, ...avaret eur ger zo etre ar frammansouned, evel ...ger a lavarer enn arme, a-raok tremen.

Herve Becmeur. — Neuze, ta Jerom, ar frammansouned a ra arwesiou marmonsien ? Karoulle !

Andre Pencaer. — Petra, Jerom, an neb a gar c'hell mont er *zosiete vrao-ze ?*

Jerom Fur. — Ha c'hoant hoc'h eus-hu da veza frammansoun, Andre ?

Andre Pencaer. — Me ? Jerom, foeltr tamm c'hoant ! Evit goulenn eo hag ez eo eaz mont e-touez al lampouned-ze, ha fuz...

Jerom Fur. — Eaz a-walc'h war-bouez kaout eur paëroun e-touez ar pennou braz. Hen-nez, ar paëroun-ze, a rank respount euz he fillor...

Herve Becmeur. — Sada c'hoaz ormidou marmousien gant ar frammansouned, Jerom. Bremañ e voa eun ger da lavaret gant-ho evel enn arme, Karoulle ! brema ez euz hano a baëroun hag a fillor, evel enn Ilis kristen.

Jerom Fur. — An dra-ze a reont gant aoun na vent gwerzet gant unan pe unan, ha na ve dizoloet hag anavezet ho misteriou pe ho zroiou kamm.

Herve Becmeur. — Asa, Jerom, arwesiou ar marmousien, karoulle ! a zo eat da visteriou ivez?

Jerom Fur. — Evit beza digemeret e-touez *breudeur an tri boent warlerc'h*, ar breur nevez a vezo kaset e sal vraz ar c'honseil. Hon-nez, ar zal-ze, spountuz da welet, a zo sklerijennet evel kavarn eur vanden laeroun pe ziaoulou. Ar mogeriou a zo ruz evel ar goad, ha stignet, e weler, tro-war-dro, banieloù-ruz ivez, toullet, unan-bennag anezho, war barr kadou an dud revoltet a-eneb ar c'houarnamant. Enn-dro c'hoaz ez euz klezeier, kountellou-laz, pistolennou hag armou all a-bep seurt, renket, e-mesk pennou hag eskern seac'h tud varo. E fonz ar zal, stag hag a-zispill, ema ar *c'hompez hag ar skouer*, ar binviachou sakr...

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, ne vo fin e-bed eta d'ho marmousien ! Goude beza bet jeneraled, korporaled ha beleien, setu brema ar frammansouned mansounerien. Em euz aoun ne c'houezo den foultr-biken, netra int, mar gouzont ho-unan.

Jerom Fur. — Netra vad e-bed, Herve ; n'int ket mansounerien na tost da veza.

Ar vansounerien a freuz ar pez a zo fall evit sevel mad hag a-nevez. Ar frammansouned, hi, a freuz hag a ziskar kement a zo mad, ha goude ne zavont netra nemet an drouk.

Herve Becmeur. — Karoulle ! marteze ac'hano eo deut ho hano diframmansouned, Jerom ? Hag o veza n'ho deuz nemet lochennou, ho deuz tennet ho zi er meaz ha laosket ar rest ? frammansouned.

Jerom Fur. — E c'hellfe beza, Herve. Brema, taolit évez, amezeien.

D'AN ITROUN-VARIA
Rouanez an nev hag an douar.

Tud paour diwar ar meaz,
Tud a vor, a vrezel,
Tad, mamm ha bugel keaz,
Tud vad a Vreiz-Izel,

Pleget dindan ho peac'h,
C'houi zo braz hoc'h enkrez,
Astennit ho uvreac'h
Etrezeg ar Werc'hez.

Ar Werc'hez vinniget,
Oc'h an holl a zo mad ;
War-n-hoc'h he mignouned,
E par he daoulagad.

Laouen, evel an heol
Pa zao da c'houlou-deiz,
E Breiz hag er bed-holl
E trid oc'h an dud keiz.

E pep leac'h eo karet,
E pep leac'h enn hor bro ;
Mamm an holl eo hanvet
Mamm Breiziz tro-war-dro.

Mari d'ar c'halounou
Ia gant feiz d'he fedi,
Mari lavar komzou
A zo holl eun dudi.

Kaer int, vel an tonnou
A gan karantezuz
Elez an telennou,
Hep paouez da Jezuz.

Parea reont pep klenved,
Sèc'ha an holl zaelou ;
Ar mor oc'h ho c'hlevet
A dav sioul he goummou.

Eürus, eürus an den
Zo servicher Mari ;
Poan e-bed nag anken
N'hellfent he c'hlac'hari.

entoc'h e tremenfe
Lement tra zo krouet,
Eget n'en em gollfe
Neb zo gant-hi karet.

Goude Doue, ar Werc'hez
Zo ar c'halloudusa ;
Goude, he zrugarez
Zo ivez ar vrasa.

Dira-z-hi'n douar a bed,
An nev a stou laouen,
Ha, beteg ar gweled,
An ifern holl a gren.

A-zirag he gened,
An heol a guz he benn,
Al loar hag ar stered
A goll ho sklerijen.

Ene Mari zo gwenn,
'Vel erc'h ar menesiou,
Sklear evel dour eïen,
Glan evel an nevou.

Mari zo ar boked
Euz a bep levenez,
Lez arc'hant an Dreinded,
Arc'h aour ar gwir furnez.

Mari zo dor'r vuez,
Lilien a strink c'houez-vad,
Rouanez an èlez,
Ar Vamm a gas d'an Tad.

Mari zo an tour-tan
A ro d'ar gristenien,
E-kreiz eur mor a boan,
Fisianz ha sklerijen.

Mari zo ar skeul huel
Harp enn nev, stok enn douar,
An eïenen zantel
A darz beteg ar c'hloar.

Gwerc'hez a beb burzud,
'Vel-d-hi n'euz mamm e-bed ;
Da zavetei an dud,
Eun Doue e deuz ganet.

Karantez he c'haloun
Zo ledan 'vel ar bed,
Evel ar mor eo doun,
Huel evel ar stered.

Dirak he mab Jezuz,
Evit ar bèc'herien,
E ped ken truezuz
Ma lenv an èlez gwenn.

Evit he mignouned
Zo braz ho c'halounad,
Mari ivez a bed,
Gant-ho a huanad.

Goulenn a ra noz-deiz
E liorz an nev digor,
Digor d'an eneou keiz
A glemm er purgator.

'Vel eur ganeveden
O toura ar mèsiou,
Mari skuill war an den
Gliz he madelesiou.

Mari zo 'r mellezour
Ar c'haera da welet ;
'Vel haleg war an dour,
War ar bed eo savet.

Digèri ra'r spered
Ha tomma ar galoun ;
Neb he c'har hag a gred
A c'hell beza heb aoun.

Euz an nev e tisken
D'harpa he bugale
A zo noaz, diarc'hen,
Ho deuz poan o vale.

He c'haloun zo digor,
He divreac'h astennet
Da rei nerz, enn Arvor,
D'ar re zo ankeniet.

Mari zo ar wezen
A zoug frouez a feiz,
E deuz meur ar c'hrisien
Krog e kaloun tud-Breiz.

Mari zo ar wern vraz
Euz a lestr an nevou ;
Di bemdez hi a gas,
Eneou a vagadou.

Euz hor bro ni he gwel,
Digor-frank he goueliou,
O vont gant an avel,
Oc'h he heul lestrigou.

War hent ar baradoz
E lugern he roudou,
Kaer evel dioc'h an noz
Koabr ruz a renkadou.

Pa dorro fard an heor
Hon dalc'h-ni ama stag,
Da vont euz an Arvor
Ra sturio d'omp hor bag !

Gant-hi d'ar porz eüruz
Neuze ni a ielo,
Hag eur weach c'hoaz, doaniuz,
Oc'h Breiz ni a zello.

Da c'hedal, 'vel ar zent
Hon tadou-koz gwechall,
Kerzomp-piz gant an hent
A gas d'an nev, Breiz-all.

Da c'hedal, 'vel Mari,
Karomp Doue, hor C'hrouer,
Bevomp holl difazi
Hag heuillomp mad he skouer.

Lakeomp hon treid noaz
War he roudou poaniuz
Pa zouge he c'hroaz
War-lerc'h he mab, Jezuz.

War menez ar C'halvar
Pignomp da gaout hor Mamm,
Poan, enkrez ha glac'har
Hordennet enn eur zamm.

Evit hor pèc'hejou,
Eno, oc'h hirvoudi,
Beuzet enn hon daelou,
Lavaromp, o pedi :

Rouanez Breiz-Izel,
Gwerc'hez vad ar bed-holl,
Pa vezo red mervel,
Mirit na d-aïmp da goll !

G. MILIN.

Eur guchen istoriou evel-gwir.

ALI
D'AR RE A LENNO.

Daoust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e verr, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry da vale, hep branel, penn-da-benn euz he hent.

Iann Gubaer. — An dra-ma a dle deski d'ar plac'hed pinvidik mont da gemeret mistri-skol-aouank a stlabez brema ar parressiou, hep gouzout peur-vuia piou int nag euz a be-leac'h e teuont.

Jerom Fur. — Ia, Iann, evel-se a c'hoarvez gant merc'hed iaouank ar seurt-zé a zimez a-enep hor hag avel, hag hep selaou na tad, na mamm, nag ali den-all e-bed aliez. Furoc'h kalz e ve d'ezho dimezi gant tud euz ho renk hag euz ho c'hendere ; oc'h ober evel-se, e vent kalz eürusoc'h.

D'e-omp adarre :

* * *

Maze Kergourlaouen. — Ar vugale holl, Pipi, a c'hoar dre ama istor ho mestr-skol a zo, a lavaront, eürusoc'h he blac'h evit he c'hrek gant-han.

An dra-ma a zo brao, ne ket gwir? Pipi, hag eur skouer d'ar gerent da zigas affo ho bugale d'ezhan ?

Va map-me, c'houi her goar, Pipi, evit-han da veza paour, ne ket bet gant hen-nez er skol, a drugare Doue ! ha ne d-aïo birviken, rak n'em meuz ket a c'hoant ez afe da goll.

Dala zaou, Pipi !

Eun tammik pasianted c'hoaz, mar plij ; ema echu bremaik an trede istor.

Abaoue m'eo deut ar Republik da douza ar bobl ha da deurel, diwar he gein, an arc'hant a c'hrac'hel e godellou ar vistri-skol, ha dreist holl abaoue lèzenn nevez Ferry, ez a e breskign, evel loened-korn, ar c'hos-tammou mèc'hieïen iaouank a d-eu brema euz ar skoliou normal. Lavaret e ve ho defe bet eno urz da ober goab euz a gement vad a zo hag, e gwirionez, goab a reont euz a Zoue, euz an Iliz hag euz ar veleïen, dreist ar re-all. Ar vistri-skol brema, mardoustik ! ar re-ze a zo tud ivez, hag a zo !

Goude tout, petra eo eur beleg ? Eun azen pomme e-skoaz eur mestr-skol, hag e-skoaz hon hini-ni ta, Pipi ! He-man eo ar pabaour enn ho zouez, ha ne ket brao en em frota out-han. Goulennit, Pipi, oc'h he dad hag oc'h he c'hrek ?

Daou viz a zo ez eaz hor maout, evel dre virakl, eur zulvez d'an oferen-bréd ; marvad, da c'hoarzin da Zoue dindan he fri ha da ober goab euz ar persoun. He-man a ieaz er gador da brezeg, hag a-raok diskenn a lavaraz : « Pa z oc'h kristenien-holl oc'h va zelaou ama, e tleit beva evel gwir gristenien, rei skouer-vad d'an holl ha senti oc'h Doue kentoc'h eget oc'h an dud. »

Ar mestr-skol panen a gemeraz evit-han ar c'homzou divèza-ma, lavaret gant ar persoun. Ha setu hon aotrou dioc'h-tu ha difenn testou, hag a-raok an noz ha skrifa eul lizer inkane d'ar beleg.

Paotr penn an toullou pri ne choumaz ket enn hanter an hent da c'houeza he vèc'hien oc'h he vanch, ha kas raktal eul lizer-all d'an inspekteur, eul lizer d'ar Zouprefet, me c'hoar da biou e skrifaz c'hoaz ? D'ar Ministr, a gredan.

Sada brema digoret freuz war gein ar persoun paour. Evit sur e vezo koundaonet, ha penaoz ne vé ket ? Eur gazeten vraz euz a Baris a embann, e pep korn Bro-C'hall, en deuz lavaret ar persoun dirak tud ar barrez : ne rea ket muioc'h a foutre euz ar Republik, eget euz an holl vistri-skol revaget gant-hi evit ober ar muia droug a c'hellfent d'ar relijion, da Zoue ha d'an Ilis katholik !

Ar c'hazetennou fall a zo traou bilimusoc'h evit flemmou aered-wiber ; n'euz ger da gredi d'ezho. N'hoc'h euz nemet selaou : gwella den hag an onesta am meuz anavezet biskoaz a ioa, eun dervez, o c'houennat enn he liorz, harp oc'h an hent braz. Setu hen hag en em gaout gant eun trouchad oungl hag ho zeurel diout-han, enn eun dournad, dreist ar c'hleuz war an hent. D'an ampoent-ze just, edo o tremen eno an aotrou Souprefet gant mear ar barrez, An aotrou Souprefet, a

ioa choumet a zav, eur pennad, da lenn eur paper, enn he zourn gant-han, pa gouezaz war-n-han an trouc'had ongl, douar ha mein a ioa bet taolet euz ar park. Ha da bèc'hi ha da zakreal eno gwasoc'h eget diaoul e-bed enn dour-benniget. Evit eun aotrou n'oa ket brao ! Neuze ar mear hag ar Souprefet ha sevel oc'h ar c'hleuz da zellet, ha gwelet hon den keaz spountet-holl, o klèvet kemend-all a bèc'hejou.

Petra eo d'e-hoc'h teurel loustoni ha mein oc'h an aotron-ma, eme ar mear d'an tiek ?

—Me n'em meuz taolet netra oc'h an aotrou-ze. Petra zo erruet gant-han?

— Petra zo erruet, fallagr,ma'z oc'h ? Sada-zel kignet fri an aotrou Souprefet gant al louzeier mein-vihan hag-all a ioa enn ho zouez, ha taolet ker just gan-e-hoc'h ma'z euz eat eur vuzugen enn he c'henou,ha ma'z eo louzet ha freget ar paper a ioa gant-han o lenn enn he zourn.

— Klèvit, aotrouien, me ne c'houïen ket e-doc'h aze ; ma karjac'h beza eat war-eeun gant hoc'h hent hep choum a zav, ne vijec'h ket bet tizet.

— Que dit-il ? petra lavar, eme ar souprefet ? Lavaret a ra ne ra forz ac'hanoc'h ha n'eo ket bet oc'h ho kerc'hat da zont ama, a respountaz ar mear fall.

— Ah ! evel-se a lavar c'hoaz goude ober droug, eme ar Zouprefed, me a zesko d'ezhan.

Ar c'helou euz an dra-ma a ieaz bete Pariz,hag eno diou pe deir gazeten,a-benn eiz dervez goude, a lavare d'an holl e voa bet darbet d'ar Souprefed-ma beza muntret, ha bez' e vije bet anez ar mear a ioa gant-han, hag en divije ar groaz hep dale, marvad, evit beza saveteat he vuez d'an aotrou Souprefed.

Gwasoc'h en em gavaz gant hon den mad. Galvet e voe dirak barnerien an dribunal, ha kredit mar kirit, barnet e voe da baëa kant skoed d'an aotrou Souprefet, ha prizoun ouspenn-c'hoaz.

Enn amzer-ma ne ket brao d'an dud onest mont da c'houennat war bord an hentchou braz.

Evit dont d'am c'haoz, an aotrou persoun en devoe muioc'h a chans, rak pa voe kaset an afer d'an dribunal, ec'h en em gavaz eno, dre virakl, barnerien hag a ioa leal c'hoaz, a drugare Doue! Ar re-man, n'oa ket a bikouz enn dro d'ho daoulagad, ne voent ket pell evit kaout penn d'ar goloen. Setu ma voe anavezet gant-ho dioc'h-tu troïou brao hor c'hanfart mestr-skol, ha lavaret da vap talfaser koz-bouteier euz a benn *an toullou pri*, choum hep mont, e neb-leac'h, da fourra ken he fri. An aotrou persoun kavet didamall a voe digaset trankil d'ar gear, evel ma voa just.

Brao e voe neuze d'ar mestr-skol, map an talfaser paour, ne voa ket c'hoaz tumpet karr ar Republik ; anez, marvad, e vije bet kaset da inspekteur war an hentchou braz,ha diouall a c'hell na d-afe c'hoaz, mar teu hep dale ar vleizez d'he goueza enn toull-trap e-deuz digoret he-unan.

Abaoue neuze, evel a c'houzoc'h, eo hon-han ter-aotrou mestr-skol eun tammik sioulo c'h adre ama, nemet er gear, pa vez mezo, hag e vez bem dez, ne baouez da c'hoari gant stleuk he dadou gein he c'hrek keaz.

Dala dri, Pipi !

Brema, Pipi ha komission, pa hoc'h euz klevet istoriou hor mestr-skol donjeruz, me eo an hini lavar d'e-hoc'h freaz ha distagel, mar bez kount daonet gan-e-hoc'h hini e-bed euz an tadou a zo het galvet ama em raok-me hirio, ia, me, Maze Kergourlaouen, n'em meus ket aoun rag eun all me a lavar d'e-hoc'h e tamanto d'ar mestr-skol.

C'houi ivez arabad d'e-hoc'h ober re a drabas d'an dud, gant aoun n'ho pefe diwar ho frioul gwasoc'h eget an aotrou Souprefed, am euz lavaret bremaik. Ententet hoc'h euz ?

Pipi Pilgof. — Eun torr-penn oc'h, kit kuit pe me a lakaio ho kas, a la parfin !

Maze Kergourlaouen. — Klevit, Pipi ! ne rankot ket va c'has kuit gant archer e-bed, mez va c'herc'hat marteze a rankot a-vad, mar ho pevez izomm ken ac'hanoun. Kenavezo !

(Eur pennad all disadorn genta.)

Hiviziken, gant ar Republik, den ne c'hello lavaret : va zra a zo dilc'het.

Nann, Bretouned, den hiviziken ne c'hello lavaret : an dra-man-dra a zo d'in hag a zalc'hin bete va maro. Enn amzer a zo war-n-omp, ar republikaned ne gemeront ket a vanegou gant ar re a'lla d'ezho da laerez ; lealded, onestiz, justiz, feiz, ha relijion a zo d'ezho, grac'hèrez ha ravodèrez so ne anavezont nemet eun dra, rei d'ho c'hort, han d'ho c'haloun kement a c'hoantaont a-enep pep gwir ha pep lèzen.

Darc'haï a nerz ho c'horf ha diwarc'ha 'n dorio Ra 'r republikaned war ar meaz, er c'heriou-ma

An 29 euz a viz meurs 1880, ar frammansouned a zo e penn ar Republik, a roe eun dekred da gas euz ho c'houentchou ar venec'h hag ar relijuzed. Kas a rejont dioc'h-tu archerien, soudarded ha p lis, kommissaired, prefeded, bete jeneraled zo-ken da derri dorojou an dud keis-se, ne voa da damall d'ezho nemet ar vad a reant d'an holl. Oc'h ober evel a reant neuze, ar republikaned-ze a dorreh eur gwir a zo anavezet gant kement pobl a zo bed, bete zo-ken gant an dud gouez e koajou an Afrik, ar gwir d'en em zastum meur a hini e kom mun evit pedi Doue hag ober vad d'an nesa.

Divèzatoc'h, dre lèzen ar skol dre forz, ar repu blikaned a dorre c'hoaz pep gwir ha pep liberte ho deuz bet an tad hag ar vamm digant Doue da

ho bugale,gant an neb a fell d'ezho hag enn vé ma karont.

Enn dervesiou divèza-ma, frammansouned gouamant ar Republik a rea c'hoaz eul lèzen-nèda derri ar gwir,ho doa bet beteg-hen, ar varen da choum hep beza senchet morse. An dra-ho deuz great paotred ar Republik evit miret ziken na vezo rentet justiz leal e-bed d'ar bobl. al lezen-ze, e tizont ar varnerien onest hag ar bl holl enn he interest. Enn tribunalou brema, leac'h justiz ne vezo kavet ken nemet injustiz, lealded ha fallagriez.

Ar re ac'hanoc'h, Bretouned, a vezo fur brema, d-aint birviken da glask mont e prosez oc'h e-bed ; gwelloc'h e kavint choum trankil er r, ha pa gollfent eun dra-bennag, evit mont da c'houennet ha dic'houennet-piz gant ar varrien republikaned enn tribunalou.

welet an torfejou-ze ha kant-all a ra ar Republikaned brema, e c'hellfet goulenn pe zroug a oum c'hoaz gant-ho da ober. Gortozit, Bretouned, bremaïk e klévoc'h.

Lakeomp oc'h perc'hen da eun tamm douar-ben, eur park pe zaou ; lakeomp c'hoaz ez euz ho parrez pe enn ho kommun eur mear republikan ha konseillerien euz he liou rouan, hag ho euz c'hoant da gaout an douar-ze evit eun dra pe un-all-bennag. Ho touar a c'houlenner digan-e-oc'h ; mez c'houi a fell d'e-hoc'h he zerc'hel. Ah ! vel-se a fell d'e-hoc'h ! mad, en despet d'e-hoc'h vezo kemeret, ha dre forz c'hoaz.

An dra-ze a zo o vont da veza diskouezet ama, e eur skouer en em gavet n'eus ket pell c'hoaz. Laouit, Bretouned.

Mear republikan ar gommun, hanvet e gallek *Asnil-sur-Blangy*, en em glev gant he gonseil el-d-han republikan, evit sevel eun ti-skol laïk. urel a ra he c'hoant war eun tamm douar a ioa an aotrou de Beaucourt. He-ma, pa glèvaz, a las-kras ne wersje ket he zouar oc'h priz e-bed. set e voe dioc'h-tu ar c'hèlou d'ar Prefed a houlen eun dekred digant ar Ministr, evit kas an trou de Beaucourt er meaz euz he dra, Ar Ministr hep marc'hata a ro an dekred a zo goulenet. Mez, gwasa a en em gavaz neuze, eo ar Prefet ha ar Ministr, ken azen an eil hag egile, ne anavezent ket an doare ma ranket en em gemeret evit kas eur perc'hen kuit euz he dra ha, dre ho pennèrez, ne rejont ket ar pez a c'houlenne al lezen. Ma teuaz al lez-varn hanvet e gallek *Cour de cassation*, da zistrei he dra d'an aotrou de Beaucourt.

Al lèzen, ar justiz ha pep gwir-vad a ioa gant perc'hen ; den e-bed ne c'helle her nac'h. N'euz oaz, he dra a vezo lamet digant-han, a-enep an trou-ze holl, dre fallagriez republikaned laeroun. Keomp da welet penaoz.

Barn ar justiz a zo roet da anaout d'ar mear, gant urz ha gourc'hemen d'ezhan da leuskeul raktal al labourou a ioa digoret-kaer dija war douar an aotrou de Beaucourt. Ar vansounerien ivez a zo lavaret d'ezho mont da glask labour el leac'h all. Evit klèvet an ursiou hag ar gourc'hemennou-ze, ar mear hag ar vansounerien ne reont van. Antreprener al labour digoret a dorr ar plenc'h, lakeat gant an aotrou de Beaucourt da viret tro-war-dro na d-ajet ken war he zouar. Ar vansounerien a choum war ho labour, enn eur gana soun Biganna, e gallek, *la Marseillaise*, hag o lavaret emaint eno dre urz ar Prefed.

An archerien, galvet da rei skoaz d'ar perc'hen, a respount ho deuz bet ursiou kountrol ; hag ar mear enn ho fenn, e kasont ar perc'hen kuit da bourmen diwar he dra, a vezo savet war-n-han eun ti-skol da zaoni eneou ar vugale.

Mez ar justiz, a lavaro unan-bennag, petra a raïo dirak traou ar seurt-se ?

Ar perc'hen laeret he dra d'ezhan a ia, beb-eil, da gaout prokuler ar Republik, ar prokuler jeneral, ha d'an dribunal sivil. He-ma, petra-bennag ma wel oa mall labourat, a gas an afer da c'houdé ar vakansou, hag ar perc'hen, da c'hortoz, a wel sevel war he zouar, dindan hé fri hag enn despet d'ezhan, eun ti-skol laïk, difennet mad gant fuzuilou ha sabrennou archerien ha gard-champetr.

Gwelit, brema, Bretouned, ha biskoaz e Frans nag e bro e-bed ez euz bet gwelet ober kemend-all ?

An dra-ze a ziskouez e pe zoare e respet ar republikaned ar gwir, al lezen ha barn ar justiz. Goude terri dorojou ar vènec'h hag ho c'has kuit euz ho ziez, ar republikaned, evel a weler ama, a raïo e pep leac'h ha da bep perc'hen kemend-all, pa blijo gant-ho. Gwasoc'h a raïnt eget na reaz ar gaërel d'ar c'hounikl. Ar gaërel a ioa eat sioul-sibouroun e ti ar c'hounikl, ha goude ez eaz da gaout ar barner, tarv-kaz grobizek, ho lipaz ho daou a zoare,evel a raïo brema ar varnerien republikaned d'ar re zot a ielo da glask justiz digant-ho.

Eur ger c'hoaz : seul-falloc'h ma'z a an traou gant ar Republik, seul-dostoc'h e tle beza da ober he lamm divèza ; ha fisianz a zo ne bado ket pell ken. Mar plij gant Doue he zumpa, eo gwelloc'h e ve great he stal d'ezhi, ar c'henta ar gwella, evit ma vo gellet rapari easoc'h,gant ar Roue,an droug a ra abaoue pemp bloaz d'ar vro ha d'an dud, e kement giz a zo, hep paouez.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Laurent, kure e Sant-Salver (Brest), a zo hanvet aumonier ar Frered e Kemper.

An aotrou Castel, beleg iaouank, a zo hanvet kure e Sant-Salver (Brest).

An aotrou Floc'h, kure e Pouldreuzic, a zo hanvet aumonier ar prisoun e Montroulez.

An aotrou Pichavant, beleg iaouank, a zo hanvet kure e Pouldreuzic.

An aotrou Le Guen, professour e Lesneven, a zo hanvet kure e Plounevez-Lochrist.

An aotrou Bouzeloc, kure e Sant-Iann-Trolimon, a zo hanvet kure e Plonevez-ar-Faou.

An aotrou Castel, bet kure e Gouezec, a zo hanvet kure e Sant-Iann-Trolimon.

An aotrou Caroff, beleg iaouank, a zo hanvet kure e Kernilis.

An aotrou Boulic, kure e Plonevez-Lochrist ; an aotrou Le Borgne, kure e Plonevez-ar-Faou hag an aotrou Siou, persoun e Loc-Maria-Plouzane, a zo nèvez-maro.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Iann Gubaer. — Evit petra, Jerom, eo bet savet hano ar skoliou laïk ?

Jerom Fur. — Kalz a zo hag a gred, Iann, eo bet savet an hano-ze evit miret ne d-aje holl skoliou ar vugale etre daouarn ar frèred, ar seurezed hag ar veleïen ; mez ne ket evit an dra-ze eo, tamm e-bed.

Fanch Drezeuc. — Evit petra 'ta, Jerom ?

Jerom Fur. — Darn-all zo hag a lavar, ha kredi a-walc'h a rafen, ez eo evit kas kuit euz ar skoliou kement bèleg, frèr ha seur a zo. Mez eno, a gav d'in, n'ema nemet an hanter euz ar wirionez.

Iann Gubaer. — Petra choum c'hoaz war-lerc'h eno, Jerom ?

Jerom Fur. — Ne gomprenit ket, Iann ? Al labour genta-ze, lakaat ar veleïen, ar frèred, ar seurezed er meaz euz ar skoliou, ne vije talvezet netra d'ar frammansouned, ma vije, evel a-raok, kendalc'het da ober skol d'ar vugale war ar relijion.

Dider Denheunan. — Ah ! ia, brema, Jerom, ec'h allumit ar goulou em spered. Sada-ze tud fall, a-vad !

Jerom Fur. — Ia da ! Dider. Sada-ze petra fell d'ar frammansouned da ober, mar gellont.

Herve Becmeur. — A-benn neuze, Jerom, n'ho devezo ken a boan gof. Karoulle !

Jerom Fur. — Evit lavaret gwelloc'h c'hoaz, ar pez ho deuz c'hoant ar frammansouned da ober eo, evit parlant evel-d-ho, *digristena* ar vro ha he lakaat da goll pep feis kristen.

Noel Deauguer. — An dra-ze a reont neuze, Jerom, a zo labour an diaoul.

Jerom Fur. — Ia da ! Noël. Arabad e vezo souezet ! Eur frammansoun, n'euz fors piou eo, zo en em werzet d'an drouk-spered; evel-se, e servich he vestr.

Fanch Drezeuc. — Me gave d'in e voa bet savet ar skoliou laïk, evit rei gwir pe c'halloud d'ar vugale tri ha d'ar vestrezed, dimezet pe zizemez, da ober skol.

Jerom Fur. — Ne ket tamm, Fanch. Ar gwir a ze ne ket bet nac'het biskoaz gant den, ha gant an Ilis nebeutoc'h c'hoaz evit gant ar re-all. Biskoaz, Pab e-bed, Eskop na bèleg e-bed n'ho deuz lavaret e ve red da eur mestr-skol kaout eur zae pe eur zoudanen war he gein.

Al laïk, evel ar relijiuz, a c'hell deski an ABC d'ar vugale, gant m'en devezo an deskadurez hag ar reiz vuez kristen a c'houlenner, evit ober eur vicher ker kaer. A-walc'h eo d'ezhan, gant ma kelenno ar vugale war gement tra a zo mad, leal ha kristen; gant ma tesko d'ezho ho c'hatekiz, ma labouro gant ar bèleg ha gant kerent ar vugale da ober anezho gwir zervicherien da Zoue.

Silvestrik Kerlouarnik. — War gement-se, Jerom, e teu da zonj d'in da veza klèvet tud oc'h lavaret e voa gwelloc'h gant-ho ar skoliou laïk, ma veza ma talc'hent penn oc'h an Iliz, a fell d'ezho beza mestrez war an holl skoliou.

Jerom Fur. — Ar re-ze, Silvestrik, a faz-ha ne ket nebeud. An Iliz ne c'houlen nemet ma vezo savet ar vugale hervez an Doktrin Gristen; nemet ma vezo great anezho kristenien, pa'z int bet dezet, n'euz forz gant piou, pe gant eur mestr skol laïk pe gant eur frèr.

Lan ar Iar. — Koulskoude, Jerom, e c'houzomp holl, c'houi koulz ha me, e kav gwelloc'h ar Iliz ar frèred hag ar seurezed da zevel ar vugale hag *ispisial* enn amzer-ma.

Jerom Fur. — Arabad eo da zen beza souezet gant an dra-ze. An Ilis ne laka ket he fisianz en frèred hag er seurezed hep gwir abek. Klèvit, Lan an dud iaouank, paotred ha merc'hed, a ia brema d'ar skoliou *normal* da zeski beza mistri ha mestrezed-skol, ne d-euont ket ac'hano kelennet mad peur-liesa, war ar relijion, na tost zo-ken. Divezatoc'h e-vezint falloc'h c'hoaz, ha penaoz ne vent ket, pa denn ar c'houarnamant he-unan brema, ar veleïen a ioa, beteg-hen er skoliou normal ze, da kelenn ar vistri hag ar vestrezed-skol iaouank war ar relijion.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

IZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Finister.....
Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord..
rest euz ar Frans : 7 lur.
broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset biviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus kriant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 27 a viz here 1883.

Aliou d'al labourerien-douar,

DIWAR-BENN AN ED,
AR BLEUD, AN AVALOU HAG AN TEIL.

Er bloaz-ma, evel beb bloaz, ar c'houarnamant en deuz great eun daolen euz an eost-ed a zo bet d'Frans. Mez an daolen-ze a zo faoz ha gaou, evel kement tra a ra. Perak lakaat eo bet an eost-ed gwelloc'h eget na d-eo, hag eun tamm dreist eun eost krenn (année moyenne), pa c'hoar an negosianted vrasa euz ar vro ez eo bet eur c'hart pe eun drederen izeloc'h an eost evit eun eost-ed krenn, pe *voïen*, er bloaz-ma ?

Daou dra a zo hag a ziskouez ema ar wirionez gant an negosianted.

Da genta, an holl a c'hoar ez euz bet gounezet, dre Frans, eur bevare a zouar nebeutoc'h dindan ed, er bloaz-ma eget warlene. D'an eil, e c'houzor vez ez euz bet er bloaz-ma nebeutoc'h a ed, er vro a-bez, enn eil tamm douar dre egile, eget na boa bet er bloaz tremenet. Goudeze, penaoz e c'hellfet kredi ar c'houarnamant ?

Unan euz ar c'hazetennou gwella diwar-benn komerz al labourou-douar hanvet, e gallek, *Bulletin des Halles*, hag a zo enn he fenn, an aotrou Ch. Bivort, a ziskouez sklear eo gwir lavar an negosianted.

An aotrou Ch. Bivort a ro da anaout, beb bloaz, war eun daolen a laka da voulla, ar sklerijen a d-eu d'ezhan, diwar-benn an eost, euz a bep korn euz a Frans.

Setu ama an daolen-ze, Bretouned, evit ar bloaz 1883.

			Hectolitr pe gant litr.	Eur bloaz eostkrenn pe voïen
Eost mad.....	11 departamant		12,000,000 h°	11,325,000 h°
Mad-awalc'h,...	27	—	29,000,000	31,900,000
Eost dister,.....	44	—	39,000,000	52,375,000
Eost fall,.....	5	—	4,500,000	7,200,000
			84,500,000	102,800,000

Dre an daolen-ma, e c'hell an holl gwelet eo ar bloaz eost, krenn pe voïen, euz a *gant daou vilion* (102 millions) *hektolitr* hag eun dra-bennag ouspenn, hag ez eo eost ar bloaz-ma (1883) izeloc'h euz eur bemped.

Ama a-vad e ranker lavaret eo pounneroc'h an ed er bloaz-ma, eget na d-oa warlene. Evelato, eost 1883 a rankfe kaout *ugent milion* (20 millions) hektolitr a ed ouspenn, evit pourvei da izomm tud hor bro da veva.

D-eomp gant-hi a-raok. Lavaret gevier, ha muioc'h evit na zo bet a ed, a noaz oc'h mad al labourerien-douar, o veza ma laka eur c'hour disteroc'h ha bihanoc'h war an ed; eur c'hour evel ma ve bet eun eost krenn pe voïen. Enn doare-ze, e lakear an dieïen da baea frejou fazi ar c'houarnamant. Pa na vez ket a vad da ober, e ve gwelloc'h tevel evit ober gaou oc'h an dud.

Setu a zo c'hoaz : War an ed estranjour ez euz eur c'hour braz atao ; hag o lakaat, evel a ra ar c'houarnamant, ez eo bet, er bloaz-ma, an eost ed euz a *gant daou vilion war-n-ugent* (122 millions) a hektolitr, hag a hent-all, o veza ma'z euz deut, euz ar broïou diwar-dro, *triwac'h milion* (18 millions) *a hektolitr* ivez, e vezo kredet, ha piou ne rafe ? ez euz kalz a ed er vagazinou.

Ac'hano, brema, e teu ne glèver, gant gwir abek, nemet klemmou al labourerien douar ne gavont da werza ho ed nemet oc'h eur priz kalz reizel, evit ho digoll dioc'h ho dispignou, dioc'h ho labour hag ho foan. Ma na d-eufe ket bemdez a ed estranjour er vro, e ve eun diskan-all e fin ar bloaz.

Lakit evez, Bretouned, labourerien-douar, oc'h ar pez a skrif ama war-lerc'h ar gazeten c'hallek a denner diwar-n-hi evid hoc'h ar pez a gaver gwella.

Ar vilinerien vraz (les mineurs), a lez ivez, kazi-holl, ed ar vro, evit kemeret ed estranjour. An dud diwar ar meaz ne gomprenont ket an draze, ne c'hoarvez koulskoude nemet abalamour ma c'hell eur milliner prena, enn eur *c'hardeur* amzer, ed a-walc'h evit ho vloaz. Ma prenfe ed ar vro, e ve red d'ezhan marc'hata dek, daouzek, ugent gweach, gant tud dishevel, hep tro; hag e rankfe koll amzer atao, ha koll arc'hant aliez, evit kaout ed gweach mad, gweach fall, hep gouzout ouspenn pegement a vleud a rofent d'ezhan.

An doare-ze da brena ed a zo eta, evel a dleer gwelet, kalz gwelloc'h evit ar vilinerien vraz.

Brema, er c'homerz braz ne werzer na ne brener ed nemet dioc'h ar *stantillonou* (échantillons). Gant an dra-ze, ma ve great e pep leac'h, an dud diwar ar meaz, a lavar atao ar gazeten, hep gwerza kerioc'h ho ed a c'hounesfe evelato, dre na golfent ket ho amzer o vont hag o tont, nag ho arc'hant liez a weach oc'h efa banne ama, banne a-hont enn ostalerioù.

Goude lavaret ar pez a zo a-raok, ar gazeteu a ia *d'an hada ed enn diskar amzer*.

An hada-ze, eme-z-hi, a zigas poan, spered d'ar braz euz al labourerien douar, evit kaout muia ma c'hellont a ed hag hep koll. An nao zekved euz an eost, eme-z-hi c'hoaz, ne zigollont ket ar mizou a vez, ha koulskoude heb ed na kolo, ar vro ne ve ket evit beva.

War gement-se, petra ve da ober evit ar gwella? Selaouit, Bretouned, an ali a ro eun den gwisiek a zo e penn eur skol vraz labourou douar ha labourer he unan.

Evit kaout eun eost mad kenta tra a zo da ober eo dibaba an ed-gwella zo da hada. Hadet em meuz heiz, eme-z-han, an hanter anezho dibabet gant an dourn, hag an hanter-all gwentet pe nizet mad. Ar c'henta en deuz roet *seiz ha tri-ugent* (67 hecto) *hektolitr*; an eil, *nao ha tregont* (39 hecto) *hektolitr* hep-ken.

Dre-ze, e weler eo mad dibaba an ed a-raok he hada, ha kaout ar gwella ed a gavfet da brena.

Eun dra-all a zo, An ed, eme an den gwisiek-ze atao, a gar muioc'h douar kalet eun tamm, eget douar bloud. Evel-se, eme-z-han, pa lakear ed warlerc'h betterabez ne labourer ket an douar; neuze, e roer eun taol rastel hep-ken a-raok ha goude an hada. Ar rastellat kenta, evit tenna al louzeier.

Brema, evit an teil, e lavar eo an tremp gwella hag ar c'henta, dreist pep tremp-all evit an holl labourou douar. Tremh ar c'hommerz a-vad, eme-z-han, ne dle beza lakeat nemet nebeud anezhan, evel *komplemant* ha tamoezet rouez war an teil da rei d'ezhan muioc'h a nerz da *brodui*, pa vez c'hoant da gaout, enn eur park-bennak, kalz a voed-glaz d'ar chatal.

Er prajou, gwella a zo evit kaout geod eo stloak emesk an teil.

Goude komz euz an teil an gazeten a anaout d'an dud ez euz eul labourer douar zet mad er *Pas-de-Calais* an Aotrou Rhuvalvar en deuz a-bell-zo, beb bloaz euh eo re gaera, abalamour ma trouc'h he ed war dro miz ebrel, eun dek pe bemzek dioc'h an douar. O trouc'ha evel-se ar c'hi hirr a vir oc'h an ear hag oc'h sklerijen zont d'ar gorzen iaouank e roer da lavar nerz d'ezhi pa zao war-n-hi, er c'hiz-se hirr ha pounner.

Ar gazeten c'hallfek ama a zo aliez da welet ho unan, kalz pe nebeud, ha gwir eo lennou a ro d'ezho ho breudeur gwisiek larien-douar evel-d-ho.

An avalou diskaret gant an avel. — E leac'h, e Breiz, ez euz gwez frouez ha dre lou da ober sistr. Evit tud ar broiou-ze marteze, klevet petra lavar ar gazeten diwar an avalou diskaret gant an avel.

Kalz euz an avalou-ze, eme-z-hi a vez, kouneza. Ar blonsou-ze pe ar brein a dle beza net kuit, ha pa vez dare an avalou-all e miz e c'heller lakaat ar re gouezet gant ar ne zaou-hanter, ha gant-ho eun dekvet per deuz, evit ober ar sistr kenta da ela.

Goude an ed, ar bleud. — Ar gazeten *Paris*, a lavar: emaor o paouez anaout ez vet, war *daou-c'hant mil zac'had bleud* hoet da *Intandamz an Brezal, kant ha mil zac'had* (150,000) hag a zo enn-hoc'h riet pe louedet. Bez' e vezo gellet a lavar ober bara gant *an bevare dre gant* (4 k.) ken euz ar bleud-ze. Pep sac'had a *c'hant ugent* pe *c'houezek-ugent-lur* (160 hag a goust *ugent-skoed* (60 fr.) ar zac'had.

Dre eno, eo eaz gwellet peger braz eo ar evit an tenzor. Gourc'hemen a zo roet da klask. Mez goude ma vezo great eme ar ne vezo kavet netra, o veza ma vezo kuzet laer, evel a vez great brema atao, dreist d-eo eur republikan *patronet* gant eun bennag.

Ma ve klasket mad, e ve kavet c'hoaz meur a vro hag e meur a gear bleud fall e mad, bleud euz an eil kalite evit bleud c'henta, bleud piz pe fa pe batatez touest bleud-ed evit bleud ed pur.

Prenit bleud ar seurt-se, ha gant-han ober bara mad hag e weloc'h petra eo. Gwel kalz, naturoc'h d'ar ginou ha krevoc'h da eo bara heiz, ha pa ve du ha pounner evel eget bara ampoezoun, evel hini ar bleud lavarer, ha pa ve gwenn evel erc'h.

Petra eo ar Frammansouned.

Jerom Fur. — E-kreiz ar zal, ez euz eun daol koloet gant eun tapis du evel karnou Lusifer, war an daol-ze eur grusifi hag eur pes kountel.

Venerabl pe benn braz ar frammansouned a ho azezet war eur gador-vreac'h huel, enn dro dezhi eur zae ruz ha melen gant figurioù marellhep seurtilhou war he gein; a-gleiz hag a-zeu ez euz *breudeur all an tri boent warlerc'h*, e-leiz da destou. Neuze, e tigor an eksensisou war breur nevez, d'her lakaat *tri boent warlerc'h*, evit gwelet hag hen zo kaloun enn he greiz. Ametezeien, kaloun eur Judaz a rank beza. Da gentañ e rank toui e renons d'he vadisiant, da lavaret eo da Zoue ha d'ar C'hrist.

Goude, war lavar an *venerabl*, e rank rei tri taol kountel dian grusifi a zo war an daol, dirak an holl frammansouned a zo eno.

Herve Becmeur. — Sakre trizek mil fallakr daoma z eo! boed dorn an diaoul, karoulle!

Jerom Fur. — Great ar zakrilach spountuz-ma, breur nevez, ne ket c'hoaz tri boent war-lerc'h, rank lakaat ar groaz dindan he dreid da vresa ha da vale war-n-ezhi.

Goude, e rank c'hoaz toui e sento oc'h kement a zo lavaret d'ezhan, n'euz fors petra ve da ober, ma pa ve zo-ken da laza he vamm hag he dad.

Da zivzea, e rank toui e talc'ho ar sekret pe mister al lochen dindan boan da veza lazet.

Setu azo, ametezeien, an dud a zo leun ho ginaou euz ar ger liberte, ha ne d-int holl nemet sklafed ha drouk-spered!

Hamon Corbel. — Petra, Jerom, ho misteriou ziskouez ar frammansouned d'ar breudeur nevez *tri-boent war-lerc'h* dioc'h-tu ma vezont resevet?

Jerom Fur. — N'int ket ker sot-ze, Hamon. Ar misteriou ne vezont anavezet nemet gant ar pennou bras; ar breudeur-all a choum enn dra-ze, meur a dri-boent war-lerc'h. Evel benvegou, etre daouarn ar frammansouned vraz, artizaned an droug, ar breudeur komun tri boent war-lerc'h, a rank mont, evel sklafed dall, da ober kement a vez lavaret d'ezho, hep klask gouzout ger euz ar misteriou a guzer out-ho.

Evelato, kaer ho deuz bet pennou ar frammansouned diouall o c'hourdrouz, ha kuzet ho misteriou, ez int bet anavezet gant meur a hini n'emaint ket enn ho zouez; dizoloet int bet gant darn frammansouned distroet diwar hent an ifern, ha gant re-all ivez n'ho deus ket bet aoun evit mont d'ho spia ha da welet petra reant, enn ho c'hreïer chatal.

Herve Becmeur. — Eun huduriach-bennag hag heug d'ar galoun, karoulle! Petra ve ken ar misteriou lous-se, misteriou an diaoul?

Jerom Fur. — Gwir a lavarit, Herve, int misteriou an diaoul. N'eus ket pell c'hoaz, er bloazma zo-ken, em meuz lennet enn eur gazeten, e veze gwelet an drouk-spered, dindan spez eun den, enn eul lochen frammansouned euz ar Baris.

Unan euz ar frammansouned, euz eur renk huel enn ho zouez, a voe struffillet o welet petra dremene el lochen. Mont a eureu da gaout eur beleg, mignoun d'ezhan abaoue ar skolach, ha lavaret d'ezhan penn-da-benn petra a c'houevezet, hep nac'h lamm e-bed ar spount hag an enkrez en dea, o welet an arc'hel daonet, Lusifer.

— « Gouzout a rit, eme-z-han d'ar beleg, ez oun frammansoun, evelato, em meuz feiz c'hoaz hag e kredan e Doue, — hag enn diaoul am meuz gwelet enn hor lochen, evel ma'ho kwelan ama.

« Dianavez eo d'e-omp holl ha nikun ac'hanomp ne c'hoar euz a be-leac'h na penaoz e teu enn hon touez, na penaoz ivez ez a kuit. Ar porsier he-unan n'her gwel morse, nag o tont nag o vont.

« Brema, selaouit! pa evesaen piz out-han, e voa anat d'in-me ne voa ket diwar ar bed-ma: he zaoulagad a ioa ruz evel diou c'hlaouen dan; he fas dem-rouz evel suillet, he vuzellou du pod hag euz he c'henou, evel eur fourn e-gor, e klevet o tont, dre ar flammou eur vouez kleuz ha groliet, evel soun eur c'hloc'h faout. Eur spount oa he welet ha spountussoc'h c'hoaz he glevet.

— Mad, eme ar beleg, me am meuz bet galloud da chaseal an drouk-spered, har mar kirit e teuin a-benn euz an hini a ra d'e-hoc'h kement a spount.

— Ne c'houlennan ket gwell, eme an frammansoun; mez ma vec'h anavezet ne zistrofac'h ket beo ac'hano; ar frammansouned ne bardounont ket d'an hini a dorr ho sekret.

— N'euz forz, eme ar beleg, Doue a vezo ganen, am diouallo dioc'h pep drouk. C'houi ivez-hoc'h unan, a lavar d'ar frammansoun, c'hout a ranko rei skoaz ha sikour d'in, evit ma'z in da welet petra eo hen-nez a spount ac'hanoc'h.

Evel a c'houlennaz ar beleg, a voe great.

Gwisket e bourc'hiz, ha bet d'ezhan eur garten hag ar ger a ranke da lavaret e kichen an nor war beleg a antreaz e-touez ar frammansouned all.

« Pa zonjet nebeuta, setu hag an drouk-spered o tont, hag oc'h azeza dioc'h-tu oc'h an daol e kador ar *venerabl*.

Ne voe ket pell na zirollaz euz he c'hinou mallosiou ha blasfemou ken heuzuz a-enep Doue ha relijion Jezus-Krist, ma vijent goest da lakaat kear Bariz a-bez da veza lounket gant an ifern.

Ar frammansouned, evelato, seul-vrasoc'h ma klevent ar blasfemou, seul-vui a strakle ho daouarn da veuli ar milliget.

E-kreiz ho meuleudiou, ar beleg a denn eur grusifi diwar he galoun, ha ker buan e trouskroz eno, enn eun taol, evel eun dalm gurun; e strink enn ear kador ha taol diskolpet a dammou; e kouez ar pennou-maro; e weler flammou tan-glaz

e klèver c'houez al losk ha, gant ar freuz hag ar spouroun a zo, an holl a strab-sioul da dèc'het ac'hano.

Herve Becmeur. — Aze eo, karoulle ! Gwell a-ze, frammansouned an diaoul !

Jerom Fur. — Gwelit brema, amezeïen, petra eo ar republikaned-frammansouned a zo bet hanvet, gant tud diskiant,da vont da Baris da ober lezennou,

Al lezennou-ze, lezen skol Ferry hag ar re-all enn he raok, a zo bet forjet, da genta, evel zo bet lavaret, e lochennou ar frammansouned, dre ali Lusifer. An drouk-spered-se eo a ro d'ezho skiant an droug ha pep fallagriez.

Ar frammansouned a zo eur walen-gastiz enn eur vro.

An dra-ma a zo eur wirionez ha ne c'hell ket beza dislavaret.

Brema, amezeïen, hag enn ho touez e ve kristen ha ne gredfe ket eo eskumunuget gant an Ilis, kement frammansoun a zo ?

An amezeïen holl. — Eo, eo, Jerom, leac'h a zo da gredi ha kredi a reomp holl.

Lan ar Iar. — Me a gred ivez, Jerom. Mèz lavarit d'e-omp petra eo beza eskumunuget gant an Ilis.

Jerom Fur. — Petra eo, Lan ? eun dra spountuz, dreist kement a zo er bed-ma, ha spountussoc'h c'hoaz er bed-all. Beza eskumunuget a zo beza barnet gant an Ilis da veza daonet,evit an eternite, ma na glask ar c'hristen frammansoun, epad m'eo beo c'hoaz, en em denna er meaz euz a c'hriped an drouk-spered, dre eur gofesion vad hag eur binijen galet.

Mez, mar marv eskumunuget, hervez al lezen leal, ne dle ket he gorf mont enn iliz nag enn douar binniget, ha d'he ene ne d-eu peden ebed, siouaz !

Mac'h anavezit eur frammansoun-bennag, n'her gwelot dibaot o vont war dro iliz e-bed,nemet eur weach-bennag marteze dre guriosite, pe dre resped-humen evit he dud, evit he c'hrek, he vugale, evit he dad pe he vamm.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, mad a ra, enn aoun na gouesfe an Ilis war ge gein !

Jerom Fnr. — Brema, amezeïen, eo echu hon nosvez. Warc'hoaz, mar kirit dont, evel hirio, e klèvot eun dra bennag-all c'hoaz.

An amezeïen. — Ia, ia, Jerom, dont a raïmp, rak mall hor beuz holl da glèvet an traou kaer a gavit da lavaret d'e-omp. Noz-vad d'e-hoc'h holl ama ! Kenavezo warc'hoaz !

Jerom Fur. — Ha d'e-hoc'h, amezeïen, kenavezo !

An delen dorret.

Da Varz Breiz : H.-J.-L.-V.

Eun delen goz, telen Marzin,
An delen-ze ioa kel lirzin
Da galoun an holl Vreizaded,
Gant mamm ar barz a voe staget,
Pa voa bihan, 'zioud he gavel.
Eno, noz-deiz gant an avel,
Gant an aezen a dremene,
An delen geaz a zihune,
Enn eur gana d'ar bugelik :
Te vezo eun den, va mabik,
A zihune ar paotr Marzin,
A zelle out-hi o c'hoarzin.
C'hoarzin a rea, selaou ouspenn,
Kana peb-eil a-bouez he benn ;
Ha pa dostea out-han he vamm,
Lavare gant he vouez flamm :
— « Me garfe, mamm, kaout an delen !
— « Pa vezi braz, pa vezi den,
Pezo anezhi, va mabik,
Ha pa gani, tavo 'n eostik.
Evit brema, va èlik gwenn,
Oc'h va c'haloun-me harp da benn
Hag e klèvi, va map karet,
Enn delen-all o lavaret :
E vezi kre, e vezi mad,
E vezi barz a-oad da-oad,
Rak kaloun mamm garantezuz
Dreist pep telen a zo nerzuz.
Enn eur hèja he vleo melen,
Oc'h he vamm hag oc'h an delen
Marzin peb-eil neuze zelle,
Hag, o selaou, sioul a glève :
Pa vezin braz, pa vezin den,
Me a gano war diou zelen,
Hag em c'havel, ha me bihan,
Brema zo-ken bemdez me gan.
Kana a ran, kana a rin,
Kana ken na zialanin ;
Kana enn noz, kana enn deiz
Da Zoue an nev ha d'am bro Breiz ;
Kana d'am zad, kana d'am mamm,
Da gement den ha tra garan ;
Kana d'an heol, kana d'al loar,
D'ar stered, d'ar mor, d'an douar ;
Kana doaniuz, kana laouen,
Kana, kana da virviken.
Hag ar paotr, skuiz o lavaret
Kement a glève he spered,
A laoskaz he benn da goueza,
Gant he vamm vad da ziskuiza.

Marzin bihan, barz ha bugel,,
Divreac'h da vamm oc'h da luskel;
He c'haloun oc'h da galounik,
Te zo eüruz, kousk va faotrik ;
Kousk, map, kousk ha pa zihuni,
Pa vezi braz ha pa gani,
Kan ken na dregerno 'r bed
Petra a dalv eur vamm garet.
Lavar, lavar c'hoaz, mar gellez,
An doan, ar c'hlac'har, an enkrez
Ho deuz ar vugale vihan
A rank dre 'r bed mont ho-unan,
Mont dre an dreïn, ar veïn galet,
Noaz, diarc'hen, emzivaded,
Hep dourn ho mamm, hep dourn ho zad,
D'ho ren-didorr war an hent mad ;
Heb eul lagad a ve mignoun,
Nemet heol Doue war ho c'haloun,
Nemet douar ien d'harpa ho fenn...
Kan, Marzin, kan war diou zelen !
A-benn eur pennad,goude-ze,
Eun diou pe deir heur marteze,
Gant ar paotr e voa digoret
He zaoulagad hag he spered.
O tihuna, kenta tra reaz
Voe klask he vamm, ar bugel keaz ;
Hag o welet n'edo eno,
E kav d'ezhan, war he veno,
Ez eo eat kuit, ez eo kollet.
He vamm ioa out-han o sellet
Gant he c'haloun, gant he ene
Enn he zav a-dre he wele.
Gant doan d'he vamm, gand kalounad,
Marzin a ouel, a huanad,
Hag a-zioud he benn an delen
A gane d'ezhan evel-hen :
— Va bugelik, selaou, selaou ;
Arabad eo skuilla daelou ;
Barz gant anken ne dle gouela,
Kaloun rannet a zoun gwella.
— Kana gant eur galoun rannet !
Ha te ganfe, ma ves torret,
Kos-telen fall leun a avel ?
Hag ar paotr, sounn enn he gavel,
Ha tizout dioc'h-tu an delen,
Ha gant kounnar he zerri-krenn.
— Brema, telen, eme Varzin,
Koulz ha va mamm, kan, ma c'hoarzin.
Hag ar bugel, o trei he benn,
A wel he vamm enn he gichen:
— Oh ! va mamm geaz, oh ! mamm vad !
Pe-leac'h edoz ? Sell am meuz great !
— Mab, ober drouk ! Mab, ober fall !
Oc'h da galoun diouall ! diouall !
Gwir a lavare an delen;
Kaloun barz dle soun gant anken.
— Hi a gane, ha me ouele !
— Va mabik paour, an heol ive
A c'hoarz dre 'r c'hoabr oc'h ar vein-bez,
Zo enn ho-c'hreiz doan, karantez.
Arabad eo, map, koulskoude,
Ve mouget ar c'houlaouen-ze !
Evel an heol a zo laouen,
Kan da boaniou war an delen
Ha kar an dud, darn, o tridall,
Hag oc'h hirvoudi, eun darn all,
E-kreiz ar bed enn eun gichen.
— Ia, ia, va mamm, hiviziken,
Me ne rin drouk da netra bed,
Siouaz ! an delen zo torret
Ne gano mui, gwasa a zo !
— Kana a rai, me he aozo,
Hag ar vamm, enn eur lavaret,
A stag tammou 'n delen dorret,
A stag out-hi, dioc'h he c'halon,
Korden ar garantez wirion.
Neuze, an delen a gane,
Ha Marzin laouen a c'hoarze ;
C'hoarze laouen o lavaret :
— Ar vein ranko en em garet,
Va mammik keaz, gant an delen
Kaeroc'h brema he c'hanaouen.

G. Milin.

Eur guchen istoriou evel-gwir.

ALI
D'AR RE A LENNO.

Daoust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e-pad, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry dà vale, hep branel, penn-da-benn euz he hent.

Jerom Fur. — Brema eo echu gant tadou bugale ar skol libr, a zo bet manket er skol, siouaz !

Taolomp evez, amezeïen, bugale republikaned ar re zivèza-ma, a zo ho zadou o vont dinak komission ar skol :

***

Pipi-Pilgof. — Asa, Olier Boellek, ar c'hentà a voe galvet, ha c'houi, va den mad, a c'hoar sal lèzen nèvez a zo brema ?

Olier Boellek. — Ia, eun dra-bennag àm meus klèvet. Eul lèzen drol eo hon-nez, aotrou mear. Brema, pa vank ar map da vont d'ar skol, leo whe dad a ves kaset d'ar prizoun. Foeltr-biskoaz e em bije kredet e vije gellet ober eul lèzen evel-de-hi, nemet marteze,enn ospital ar re zot du-ze, e Kemper, gant tud diboell kaset di da staga. Evit gant tud fur n'eo ket great al lèzen-ze, anat eo. An draze a zo enn-hi, a zo, evel ma lavarfen d'e-hoc'h, aotrou mear, arabad facha ! eo c'houi a zo al laer ha me a ve kaset d'ar galeour.

Pipi-Pilgof. — Ne ket gant an dra-ze emaomp ama. Perak, Olier, ne ket bet ho map er skol epad pevar dervez er miz-ma ?

Olier Boellek. — Ia, perak ? C'houi ne c'houzoc'h ket, aotrou mear, ha penaoz ivez e c'houfac'h?Enn deiz-all hor boa lazet hor penn-moc'h,aotrou mear, respet d'e-hoc'h ! ha bet, na petrata ! fest ar gwadegennou, evel m'ema ar c'hiz gan-e-

omp. Mad, selaouit, va map a zo eul loufrez bihan, eur bouzellek evel he hano, aotrou mear, evit lavaret mad. Dibri a reaz kik fresk ha gwadegennou kement ha kement, ma krogaz ar foerell enn-han, ha ne ziskrok ket abaoue, gwasa a zo ! C'houi, a glêvan, a zo gwisiek war an traou-ze hag eun den abil kena, ha ne gavfac'h-c'houi ket eul louzoubennag da stanka d'am map he rederez, aotrou mear ?

Pipi-Pilgof. — Nann da ! Olier geaz, ne anavezan louzou e-bed hag a ve mad oc'h ar c'hlenved-ze, eme Bipi, o c'hoarzin ken na hèje blonegen he c'hronch diwar he vruched war he gof.

Evelato, da c'hortoz ma vezo ho map startoc'hik he groumel, dalc'hit-hen er gear, Olier; me lavaro d'ar mestr-skol.

Olier Boellek. — Bennoz-Doue d'e-hoc'h, aotrou mear ! Pa deuio va map d'ar skol, e tigaso d'e-hoc'h eur freskad mad ha diou pe deir gwadegen. Mez gant a reot, diouallit rag ar foerell ivez, aotrou mear !

Pipi-Pilgof. — Brao ! brao ! kit kuit brema, echu eo.

— C'houi, Tual Bismoan, a lavaraz Pipi d'eun all, ne c'houzoc'h ket al lezen nèvez, marteze ?

Tual Bismoan. — Ne c'houzoun ket kalz, aotrou mear, nemet e tivinan brema petra eo : netra gaer evit doare.

Pipi-Pilgof. — Lavarit d'in neuze perak eo choumet ho mab, eiz dervez zo, hep dont war-dro ar skol ?

Tual Bismoan. — Aotrou mear, du-man, evel a c'houzoc'h ez euz kalz a zouar hag ivez kalz a labour, ha bete re zo-ken evit an dud ma'z omp. Mad, aotrou mear, hon douar panez hor boa da ober enn deisiou passé. Kalzik a dud ivez euz ar c'hontre, gwir eo, a zo bet gan-e-omp epad tri dervez. Evelato, kaer a zo bet kia out-hi ha labourat tenn hep paouez, koulz lavaret, epad an amzer ze, ez euz choumet c'hoaz gan-e-omp eun drederen vad euz hor labour da ober.

Dirak kement-ze, aotrou mear, em meuz lavaret d'am map, n'ema ket c'hoaz enn oad da labourat, choum e-pad eiz dervez hep mont d'ar skol, evit miret ar zaout. Ma vije bet eat d'ar skol, unanbennag-all, kre a-walc'h da labourat, en divije ranket mont da viret ar chatal-gorn, aotrou mear; c'houi a c'hoar an traou-ze holl.

Setu eno perak ne ket bet va map er skol epad eis dervez.

Eun den ententet mad e pep labour, evel-d-hoc'h-c'houi, aotrou mear, a gompreno er-vad n'em meus ket great fall klask va interest.

Depordit, aotrou mear, ma lavarin eur ger c'hoaz: ni hon neuz brema teir bioc'h nèvez-hal, ha dreze ne ket al leaz hag an amann a vank d'e-omp.

Mad, en deïsiou ma'z eïo va map d'ar skol, e kaso d'e-hoc'h daou pe dri lur amann mad, pa lavaran, aotrou mear.

Pipi-Pilgof. — Mad eo ! Dalc'hit ho mab er gear, Tual, keid ha m'ho pezo izomm anezhan, me en em glèvo gant ar mestr-skol. Kit brema kuit, ma c'halvin va c'hamalad braz, Euzen Sparler.

— Asa, kleo 'ta te, Euzen, va mignoun, ha gouzout a res-te al lezen nèvez a zo brema ?

Euzen Sparler. — Me gouzout al lezen-ze, Pipi ? Gwelloc'h eo gan-en lavaret va *fater* evit mont da goll va amzer da zeski lezennou fall ar seurt-ze. An holl a c'hoar brema petra int ha petra dalont, deut ma'z int euz a bennou goullo tud fallagr ha difeiz.

Pipi-Pilgof. — Neuze, Euzen, lavar d'in perak da vap ne ra nemet c'hoari skolik-fich bemdez pe beb eil dervez, war a glèvan ? Ar mestr-skol en deuz lavaret d'in, ouspenn, n'eus ket dreist da vap da lakaat ar vugale-all euz ar skol da c'hoarzin goab d'ezhan, an distera ger a lavar, hervez lèzen Ferry, diwar-benn Doue, ar Werc'hez hag ar zent.

Euzen Sparler. — Va map, kleo Pipi ! a zo eun ailloun bihan; c'hoari a gar, hag a-wechou, evel he hano, sparla ar chatal a lamm dreist an odeou.

Da eur bugel euz he oad ne ket difennet c'hoari, tamm e-bed ; c'hoari ne ket pèc'hed, hag ar c'hoariou a ra ne viront tamm e-bed out-han da veza eur paotr a galoun hag a spered. Tost e ve d'in lavaret zo-ken en deus kement a skiant hag he vestr-skol, ma n'en deus ket muioc'h.

Ma ne ra ket ar mestr-skol he vicher, evel ma tle ha ma tere out-han, en devezo friadou digant va map, hag oun sur e vezo diarbennet gant-han, ha pa ve dirak eur barresiad tud e ve.

Va map-me, Pipi, ne ket aounik an tamm anezhan.

Pipi-Pilgof. — Mab he dad eo Kadiou, evit doare, eme Bipi, diwar hanter-farz hag o vous-c'hoarzin.

Euzen Sparler. — Kleo ta, Pipi-Pilgof, petra'r foultr a fell d'id-te da lavaret, dre ar geriou-ze : *Mab he dad eo Kadiou ?* Daoust hag eun dizenor e ve d'ezhan beza ? Te, Pipi-Pilgof, n'oud ket marteze map da dad ! Da dad a ioa eun den onest ha te a zo frammansoun. Kaout a ra d'in, pa zonjan, e talvezan ac'hanoud-te bemdez, evid-oud da veza mear ar barrez-ma. Mar d-oud-te mear, n'es peus ket ezomm da veza ker fier na ker rok-se da dètè ; rak panefed-oun-me, ne vijez ket bet hanvet birviken.

Kleo an dra-ma, Pipi-Pilgof, ha n'ankounac'ha ket va c'homzou. An dro genta ma vezo ar voti, e weli ha mab he dad eo Kadiou. Bez dinec'h ! Me ha va mignouned a zo anezho eur guchen vrao, evel a c'houzoud, ni a lakaï er enn da gillourou da vont euz a di-kear, stlabezet gan-ez ha gant da seurt ama re-bell a zo. Eun tamm brao a gempenn a vezo war da lerc'h !

Kompren a res-te ar gallek-ze, Pipi-Pilgof ? Ma na gomprenes ket brema, e ri zur divezatoc'h, rak me, Pipi, eo ar sparler hag a sparlo ac'hanoud.

Brema d-eomp da vap Kadiou.

Ar mestr-skol, lavar d'ezhan euz va ferz, mar kerez, eo eun dra-fall evel-d-oud-te, ha ne dalit ket ho taou eun hanter kornad-butun. Ar mestr-skol-ze, an dra-fall-ze, ne c'hoar ket c'hoaz, evit doare, goude kemend-all a gentelliou en deuz bet, nann ! nann ! ne c'hoar ket euz a be-leac'h e teu he azen. Lavaret en deuz d'id, Pipi, e lakea va map holl-bugale ar skol da ober goab anezhan ; gwell-a-ze d'am map, Pipi-Pilgof !

Pa n'euz Doue e-bed, evel a lavar an dra fall-ze d'ar vugale, ha pèc'hed e ve d'ar re-man ober goab anezhan neuze ? Ha pa her lasfent zo-ken a daoliou mein deut gantho a c'hodelladou d'ar skol, ha kaout a ra d'id-te e pèc'hfent, Pipi-Pilgof, pa n'euz Doue e-bed ?

Pipi, arabad eo d'id kredi e ven-me ken diod da zont da damall va map evit an dra-ze ? Kountrol, her meuli eo a rin ha lavaret d'id-te, e-kreiz da zaoulagad ha d'ar mestr-skol fleriuz, ma kar dont d'am c'haout, n'en deuz great va map nemet mad oc'h heulia va ali hag ali he vamm, rak m'as peuz c'hoant da c'houzout, gouez eo me ha va greg eo, ia, ni tad ha mamm gristen, ni eo hor beuz lavaret d'hor map digèri he zaoulagad hag he ziskouarn, evit gwelet ha klèvet petra raje ha petra lavarje ar mestr-skol ; ha, dioc'h a vije, ober goab anezhan kre hag heb aoun e-bed dirak an holl vugale ; dreist-holl, ma welje dioc'h liou he gomzou treïtour hag he fas judaz, e vije ar mestr-skol o trei kein da gement zo er c'hatekiz. Ouspenn hor beuz lavaret d'ezhan : map, selaou hepken da dad ha da vamm, sent out-ho hag e vezi eürus : gwelloc'h kalz eo d'id, ha pa na c'houfes ket eul lizeren, karet Doue, ar Werc'hez hag ar zent, eget beza eun doktor, evel da vestr-skol stleuek.

Ia, ia, Pipi-Pilgof, mab he dad eo Kadiou.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Ar Reservisted.

N'euz ket pell, war fin pe zivez miz eost, hon euz gwelet al labourerien douar, koulz hag ar re-all, o tilezel ho eostou hag ho labourou-all hanter-c'hreat, evit mont da ober ho eiz dervez war-n-ugent. Skuiz maro e voant, dreist-holl ar re anezho a ioa diwar ar meaz. Hogen, o vont da ober ho eiz dervez war-n-ugent, goude dilèzel ho gragez, ho bugaligou hag ho ziègesiou, ne ket da ziskuiza eo ez eant, an dud paour anezho ! Pell ac'hano. Poaniuz eo labourat douar, dreist-holl, da vare an eost, pa na c'houzer ket petra da ober da genta.

Mad, poaniusoc'h eo c'hoaz, kalz brema, ober an *exersis*, ar *grande manœuvre* pe ar brezel bihan, eget na d-eo labourat war dro all eost, rak, bemdez, epad an exersis-se, hor reservisted paour, evel hor zoudarded a vije gleb-dour-tell gant ar c'huezen ; skuiz-maro a vijent o vale dre an hentchou, o redek dre ar parkeier hag ar menesiou, sammet e-c'hiz kezek gant ho zier hag ho fuzuillou. Hag ouspenn, aliez c'hoaz maget dister ; a-wechou na vije ket re-leun ho c'hof, ha pa zeue an noz, n'ho doa mui, evel enn ho c'hear, eur gwele da zigemeret ho c'horf hanter-varo. Nann, nann, n'ho d-oa nemet an douar, ar plench kâlet ; hag en em gavent eürus p'ho dije eun dornadik plous pe golo dindan-ho.

Echuet eo evit-ho ar boan hag al laz-kort-se, d'an unan warn-u-gent euz a viz gwengolo ; kuiteat ho deuz Kemper, Brest, Montroulez, Sant-Briek, Gwenet, an Oriant hag ar c'heariou-all, laouen ha gaë da c'hellout distroï d'ar gear, goude ober eur seurt pinijen.

Mont a reont d'ho farresiou gant kasoni oc'h ar Republik hag ar republikaned, rak gwelet a reont brema e wasa atao an traou evit ar zoudarded paour. Kalz anezho, evit-ho da rei ho mouesiou bep tro d'ar republikaned, ho dije neuze votet enn ho enep, ma vijent bet galvet da ober. « Lavaret a reont : « Na ni a zo diot, o rei hor mouesiou da dud a ra lezennou d'hor c'habesta evel-hen ! Evit eur banne pe zaou a werzomp hor mouez d'ar Republik ; brema a-vad e rankomp pea anezhi ker.

Bep bloaz a ve puniset kalz reservisted, morse koulsnoude ne'z euz bet dalc'het kement er prisoun war-lerc'h ar re-all, evel er bloaz-ma. Lod ho doa miritet beza puniset, lod-all a zo bet dalc'het, a lavarer, war eun digarez sot-bennak, divar-benn ne oa ket diou dro enn ho gravatenn pe vouchouer goug. An holl ne zalc'hont ket ken tost d'ho dever, evel eur Reservist em boa gwelet enn eur revu, brema zo eur pevar bloaz-bennak. He-man en devoa kavet gwelloc'h kac'ha, respet d'e-hoc'h ! enn he vragez, eget kuitaat ar renk; war-bouez he walc'hi, e oe kuit ; anez, marteze, e vije bet puniset ive.

Falloc'h ha diesoc'h eo d'ar zoudarded brema eget enn amzer ar Roueed. Puniset a vezer evit netra, ne gomzer d'e-hoc'h nemet euz a brizoun. Doue a zo kaset kuit euz ar rejimant, hag eleac'h kas an dud d'an oferen ha lezel anezho da ober ho deveriou kristen, e roer d'ezho prisoun. Roït d'e-omp liberte da vihana da glèvet an oferen da zul, pe dorrit ho lèzen daonet, ar pez a ve ar gwella, frammansouned milliget.

Sinet :

Reservisted-Prisounerien.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Kerbiriou, persoun e Plouneventer, enn deuz roet he zilèz.

An aotrou Caroff, kure er Vorc'h-Venn, a zo hanvet persoun e Plouneventer.

An aotrou Cardinal, professour e Castel-Paol, a zo hanvet kure er Vorc'h-Venn.

An aotrou Salaün, kure enn Edern, en em denn kuit abalamour d'he iec'hed.

An aotrou Kerbrat, kure e Loc-Maria-Plouzane, a zo hanvet kure enn Edern.

An aotrou Nicolas, aumonier an Ursulinezed e Castel-Paol, a zo hanvet persoun e Loc-Maria-Plouzane.

An aotrou Janvier, professour e Pont-Croas a zo hanvet aumonier an Ursulinezed e Castel-Paol.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Goude-ze, piou a c'hellfe beza souezet ne falvesfe ket d'an Iliz lezel eneou bugale gristen, e risk da vont da goll, e skoliou mistri ha mestrezed-skol ar c'houarnamant ? Eun dever eo d'an Ilis kristen, lakeat gant an Aotrou Doue, savetei an eneou hag enn ho zouez, dreist-holl, eneou ar vugale n'int ket c'hoaz evit en em zifenn.

Laou an Heder. — Ar skol laïk, Jerom, ha ne glask ket ivez kas kuit ar frèred hag ar seurezed euz an holl dies-skol ?

Jerom Fur. — Evel am meuz lavaret, Laou, kenta a glask eo an dra-ze, hag eun dra-bennag-all ouspenn. A-raok dont d'an eil dra-ma, piou an den onest ha ne welo ket eo ar goulen kenta a ra ar skol laïk eun dra zisleal-meurbed, ha pa na c'houlenfe netra ken.

List ac'hanoun, Laou, d'hen diskouez d'e-hoc'h ha d'ar re-all ama, dioc'h ar gazeten. Setu penaoz e komz oc'h ar re a zifen ar skol laïk :

« Pe wir eo hoc'h hini da lakaat er meaz euz he di-skol eun den hag a zo, da vihana, ken desket ha mestr-skol laïk ar barres tosta, pa'z eo gwir en deuz eur brevet evel-d-han; hag an dra-ze a rit a zo,hep-ken, abalamour m'en deuz eur zoudanen e-leac'h kaout eul leviten, evel hen-nez. »

« Ma vije ar frèr-ze gwisket evel ho mestr-skol c'houi, oh! neuze e vije den da veza e penn n'euz fors pe seurt skol. Mez, ma kemer soudanen, di oc'h-tu ne dalv netra hag her c'hasit kuit euz he skol gant kement a vall, evel ho poa a-raok d'hel lakaat enn he fenn. »

Herve Becmeur. — D'ezho, Jerom, ar zaë a ra ar manac'h. Karoulle ! Ne gavan ket kalz a skiant e penn ar re a gomz evel-se.

Noel Deauguer. — Ha nebeutoc'h c'hoaz a leal-ded; Herve.

Jerom Fur. — Ar skol laïk n'ema ket hep-ken o kas kuit ar frèred hag ar seurezed, pegen diss leal-bennag eo an dra-ze, evel a lavar Noel. Kalz a dud ho deuz kredet ne c'houlenne gouarnamant ar frammansouned nemet an dra-ze. Lèzet int bet da gredi eur pennad-mad, evit gallout easoc'h a-ze diskouez d'ezho divezatoc'h piz e-leac'h fa, ha dont nebeud-a-nebeud d'ho lamm ha d'ho fleg, da lavaret eo, da gas Doue kuit euz ar skol.

Da genta, ar frammansouned ho deuz lavaret e-tre-z-ho : gwella a zo *evit ober vad d'an holl* eo miret oc'h ar veleïen da skolia hor bugale ha, dreist-holl, hor merc'hed.

Ar frammansouned a laka eo bugale ar bobl d'ezho ! !

Savomp, eme-z-ho, ar iaouankiz er meaz euz an Iliz ; ha goude, lakeomp dre fors ar gerent d'ho c'has d'ar skol hep Doue. Neuze, evit na vezo netra da lavaret, lakeomp paëa ar skoliou gant ar c'houarnamant, — gant arc'hant ar bobl eo, e gwirionez, — evit choumm hep goulenn netra digant ar gerent na digant ar vugale. — Gevier pud, amezeïen !

A-benn ugent vloaz pe nebeutoc'h euz a eur skol evel-se, ema d'e-omp ar vro a-bez ; e-leac'h ma choumfe ar skol digor da gement saë ha soudanen a zo, e ve a-bred echu ar stal, ha ne ve great netra vad.

Andre Pencaer. — Dislealded, gevier, fallagriez, ne deu ken, Jerom, euz a c'hinaou, euz a gorf hag euz a galoun ar frammansouned-ze. Petra ! ober vad d'ar bobl, a zo miret oc'h ar veleïen da skolia ar vugale ? Eur gaou ruz-ifern ! Daoust ha prouvi a c'hellfent, ar frammansouned lous-se, ho deuz biskoaz ar veleïen skoliet bugale ar bobl war an drouk, evel a reont-hi ? Dre ho c'homzou oc'h en em drouc'ha, e prouvont eo ar c'hountrol eo.

Noel Deauguer. — Gwir eo, Andre, pa deuont da glask *forsi* ar gerent da gas ho bugale d'ar skoliou hep Doue.

Lan ar Iar. — Tud gaouiad-tre int ivez, Noël, pa lavaront eo ar skol fall-ze evit netra.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 44) AR ZADORN, 3 A ZU 1883

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da ber'chen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset bivizikenn an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 3 a viz du 1883.

BEZ SANT ERVOAN
e Kathedral Landreger.

Bretouned,

Abaoue an naontek euz a viz maë 1883, an deisse a zigas da zonj, beb bloaz, e gouel hag e maro Sant Ervoan, (e Treger; Euzen, Eozen, Iouen, Ivon, Jeun, el leac'h-all e Breiz), an Aotrou-n-Eskob euz a Zant-Briek ha Treger en deuz lakeat e vije savet d'ar zant-se eur bes kaer, e kathedral Landreger.

Gwechall, pa voa Duked e Breiz, unan anezho, a gare kalounek Sant Ervoan, a lakeaz sevel d'ezhan eur bez evel ne voa ket kalz neuze enn hor bro, nag e meur a vro-all ivez.

D'ar bez-ze ez ea, leiz an hentchou, hon tadou koz e pelerinaj, o veza ma kavent eno, tud a feiz kre ma'z oant, iec'hed d'ho c'horf, frealz d'ho ene hag atao joa d'ho c'haloun ; rak Sant Ervoan,unan euz ar zent brasa euz a Vreiz, gwechall bro ar zent, a zo enn nev evel ma'z oa war an douar, atao leun a garantez hag a deneridigez oc'h ar re baour ha dilèzet, oc'h an intanvezed, oc'h an emzivaded, oc'h al labourerien geiz diwar ar meaz, hag ivez oc'h ar vartoloded a dremen ho buez war eur mor a boan. Dre-ze, epad he vuez, a dlefe beza skrifet penn-da-benn evit beza skouer d'an holl, ez eo bet hanvet gant ar bobl : *Tad hag alvokad ar beorien.*

Sant Ervoan, evel a zo merket c'hoaz enn he vuez, a zo anavezet evit Patron Breiz-Izel tro-war-dro, o veza m'en deuz great, evit mad an holl, burzudou e pevar c'horn Breiz, ha, da genta, evel Patron Eskopti Treger.

Ar bez kaer a lavarer savet da Zant Ervoan, e kathedral Treger gant an Duk Iann, pemped euz an hano, a voe freuzet ha dismantet gant republikaned ar Revolusion vraz, hag an tammou anezhan a voe taolet er ster pe er rivier *Jaudy*.

Hirio, Bretouned, bez Patron hor bro a zo ereaz pave ilis Sant-Tugdual ; eur mean marbr hep-ken a verk pe a ziskouez al leac'h ma voe besiet he gorf santel, mean hag a vez brèset bemdez dindan treid an dud a ia d'an ilis.

Nebeud bloavesiou a zo, eur bèlek mad deut euz an Alzas e pelerinaj da vez Sant Ervoan, a voe mantret he galoun o welet e pe stad truezuz edo. En em strinka a reaz d'an daoulin, daëlou leiz he zaoulagad, war ar bez-ze a ioa bet c'hoarvezet warn-han burzudou ker braz ha ker stank, ne c'houfet kaout na brasoc'h na stankoc'h e buez Sant-all e-bed euz hor bro.

« O Breis kristen ha katholik, a lavare eno ar « pelerin-ze, poan ha doan am meuz leiz va ene « o velet dilèzet, ker paour ha ma'z eo, bez ho « Patron, ar santela-zo. »

Mall eo d'e-omp eta, Bretouned, dont holl, bihan ha braz, paour ha pinvidik, da zigoll hor zant Patron Ervoan euz an dilèz a zo bet great rebell a zo euz he vez, hag euz he hano.

Moues kristenien euz a ziaveaz hor bro a-zao, evel da damall hor feiz da veza ien e-kever hor zent brasa. Diskouezomp d'ezho, Bretouned, nieo ket maro c'hoaz ar feiz nag ar garantez e kaloun bugale ar zent. Pobl ha beleïen, diskouezomp e fell d'e-omp holl e savfe c'hoaz bez Sant Ervoan ker kaër da welet da zaoulagad an dud, ha ma voa santel mab Heloury dirak Doue.

Evit an dra-ze, tud pinvidik, roït ho skouejou stank; tud paour, roït ho kwenneïen, evit ma teuio enor ha karantez d'an hini en deus karet hag enoret kement hor bro, d'ar zant a gar c'hoaz enn nev, evel a rea epad he vuez, an dud keiz ha reuzeudik.

Ar pez a roïmp d'ezhan ne vezo ket arc'hant kollet, rak evel a lavare he-unan eun deiz da eun den euz he barrez en devoa gounezet pemp gweach

priz he ed oc'h her gwerza : « me, eme Zant Er-
« voan, am meuz gounezet kant gweach priz va
« ed, o rei anezhan d'ar beorien. »

Evel-se a c'hoarvez atao, hervez an Aviel, gant ar re holl a ra an aluzen evit Doue hep-ken.

Ama, rei evit sevel bez Sant Ervoan a-nèvez,a zo koulz ha rei d'ar paour, pa roer da Zoue he-unan, a gar beza enoret enn he zent.

War gement-se, Bretouned, gwelit eun dra,gwelit e Lourdes. Eno biskoaz n'euz bet c'hoarvezet kement a vurzudou, evel enn amzer diveza-ma, amzer an difeiz, a lavarer, abaoue m'ho deuz ar gristenien savet da Rouanez ar bed,d'ar Werc'hez-Vari, Mamm c'hlan hor Zalver Jezuz, eun iliz euz ar re gaera a welfet.

An enor a rear d'ezhi, dre he iliz hag enn he iliz, a ziskouez sklear a-walc'h ez eo karet a wirgaloun gant ar gristenien.

Ac'hano, burzudou kaer ha stank digant he madèlez.

Bretouned, diskouezit e karit ivez Sant Ervoan, ho Patron, roït holl d'ezhan peb a offrans ; ha pa vezo savet he vez a-nèvez, pa vezo binniget gant an Iliz, kit d'he bedi gant feiz da Landreger, ha bezit fisianz en devezo an Aotrou Doue truez oc'h ho poaniou. Kaloun Jezuz a zo tener ha ne chomo ket hep paea d'e-hoc'h ar garantez ho pezo diskouezet oc'h he zant a glèvo neuze mouez ho peden, hag he lakaïo da veza selaouet.

Pep-hini ac'hanoc'h, Bretouned, a c'hell rei he offrans da bersoun he barrez, en devezo ar vadèlez da gas an arc'hant-se da Landreger.

War-lerc'h, ama, Bretouned, e lakear d'e-hoc'h da gana, mar kirit, daou gantik kaer e brezounek; great int evit Sant Ervoan pe Ivon. (gant an Aotrou Le Gon, kure e Landreger.)

KANTIK NEVE ZANT ERVOAN.

War don : *Lez-Breiz* pe *Rouanez ar mor.*

N'en euz ket enn Breiz, n'en euz ket unan,
N'en euz ket eur Zant evel Zant Ervoan. (bis).

N'euz ked enn Argoad na mu enn Arvor,
Koulz ha Zant Ervoan vit ann dud a vor,

N'euz ket barz ar vro, dre-oll e lerer,
Hag e ve ken mad vit al labourer.

N'euz ket kaeroc'h skouer d'an dud a lèzen,
Evit Zant Ervoan, skouer ar veleïen.

Ha d'ar bevien gez ha d'an dud a boan,
N'en euz ket gwelloc'h evit Zant Ervoan.

N'en euz ket en Breiz, n'en euz ket unan.
N'en euz ket eur Zant evel Zant Ervoan. (bis).

N'euz chapel e-bed enn bro Breiz-Izel,
Evid-on ker koant ha m'e he chapel.

Mar fell d'hac'h pedi ha pedi er-vad,
Et d'ar Minihi da glask ho mennad.

Dousan m'e pedi pa oer trubuillet,
Elec'h ma pedaz ar Zant binniget !

Maner Kervarzin a welaz ive
Ine Zant Ervoan o ninjal d'an Ee.

N'euz Chapel na ti em bro Breiz-Izel
Vel ti Zant Ervoan ha vel he chapel. (bis).

N'en euz ket enn Breiz eun iliz ker kaer
Hag he iliz-veur, enn kear Landreger.

Evit Zant Tual, ho Tad binniget,
Otro Zant Ervoan, c'houi 'n euz hi zavet.

Enon man ho *Pe* ha n'euz ket er vro,
En efe gwelet mu a viraclo.

Me deui war-n-ehan euz a Gervarzin,
Hag e ve red d'in dont war ma daoulin.

Dister èo ho *Pe*, re dister, allaz !
Adzavet e vo kaeroc'h vit biskoaz.

N'en euz ket enn Breiz evel Zant Ervoan.
Ken kaer hag he Ve ne vo ket unan. (bis).

Hon Eskop neve en euz hen laret :
Ni a zikouro, vel gwir Vretoned.

Kerkoulz ha Treger, Goelo ha Kerne
En evo ho min barz ar Be neve.

Ha pa vo 'nn he zao, vo eur pardon kaer,
Oll eskibien Breiz barz el Landreger.

Oll iskibien Breiz gand hon Eskop-ni,
War ve Zant Ervoan, a deui da bedi.

Hon Eskop neve en euz hen laret,
Ha gant Zant Ervoan e vezo peet.

Ha ni, Bretouned, ni lar a-unan :
Bennoz d'an Eskop a gar Zant Ervoan ! (bis).

Neb a gano ar c'hantik-man gant doujanz Doue, a c'honeo daou-ugent devez induljanso.

Landreger, enn driouac'hed a viz Mae 1883.

† EUGÈNE,
Eskop Sant-Briek ha Landreger.

KANTIK
bugale Breiz-Izel da Zant Ervoan.

Azo ar Genkiz a lere
D'he mab Ervoan Kervarzin :
Mabig, eme-hi, noz ha beure,
C'houi bedo war ho taoulin.
Laret zo d'in-a-beurz Doue,
Pe oac'h bian, ma bugel:
Da vab Ervoan a vo eun de
Eur zant braz enn Breiz-Izel.

DISKAN :

Otro zand Ervoan binniget,
Ma zand Ervoan Breiz-Izel,
Enn han Doue, ma zikouret,
Ha me vo bete mervel,

Me vo eur zand, eur zand ive,
Evel ma oac'h enn bugel,
Hag eun devez em o enn Ee,
Ma lod gant zent Breiz-Izel.

Ervoan a c'hoerze he lagad,
O klevet he vamm Azo,
Ha daoulinet tal he vamm vad,
A' lere he bedenno.
« Mar em c'heret, o ma Doue,
« E levere ar bugel,
« A vo Ervoan eur zant neve
« D'he vroik keaz Breiz-Izel. »

Aked vraz hen ee bemde
Da lenn bue zend ar vro,
Ha goude pedi a gleske
Ober evel-t-he d'he dro.
« Reit d'in, ma Doue, eme-han,
« Adalek ma on bugel,
« Roet d'in ar c'hras da vean
« Eur zand vel zent Breiz-Izel.

Ne gere netra barz ar vro
Vel he Iliz Landreger :
Enn ofern hag er gouspero,
Ervoan a gane zeder.
Eun de a vo, ebars an Ee,
« E levere ar bugel,
« Hag e kanin gand ann Ele
« Ha gant ma zent Breiz-Izel. »

Gwelan a re o kimiadi
D'he vamm Azo ar Genkiz,
Gwelan 're d'he dad Helori
'N eur vond da skolio Paris.
« Da Baris ma renkan monet,
« E levere ar bugel,
« Enn Paris, me vo fur bepred,
« Vel em broïk Breiz-Izel. »

Ne oa mesk ar iaouankiz,
O ! nann, ne oa ket unan,
O studian enn ker Paris,
Furoc'h vit ma oa Ervoan.
Enn Paris kerkoulz hag er vro,
N'ankoueaz ket ar bugel
Pez a lere he vamm Azo,
Pe oa 'nn he vro Breiz-Izel.

Enn Breiz-Izel, o ma Doue,
A zo kalz a vammo
Hag a lavar d'ho bugale,
Evel ma lere Azo.
Ha pe 'ne gret he bask kentan,
E leront-hi d'ho bugel :
« Deut, bugale, deut da bardonan
« Da zand Ervoan Breiz-Izel. »

« N'on pera refet 'nn ho pue,
« N'on pelec'h veet kaset ;
« Gand ober bolante Doue,
« C'houi vo evurus bepred. »

Evel-se lavar ar vamm vad,
O tonet gant he bugel,
O tonet da westan he mab
Da zand Ervoan Breiz-Izel.

Enn kichen he vamm daoulinet,
Enn chapelig zand Ervoan,
Ar bugel kez en euz laret
Vel Ervoan, pe oa bian;
« Otro zand Ervoan, eme-han,
« Me n'on nemet eur bugel ;
« Evel-d-hoc'h me garje bean
« Eur zant em bro Breiz-Izel.

« Gant ma vo bolante Doue,
« N'euz fors pelec'h vin kaset ;
« N'euz fors pera vin em bue,
« Me a vezo fur bepred.
« Zand Ervoan, c'houi am zikouro,
« Adaleg ma on bugel,
« Hag eun devez 'm o enn Envo
« Ma lod gant zent Breiz-Izel. »

Ma Jezuz, mizerikord !
Kaloun douz a Vari, beet ma zilvidigez !
Sant Josef, pedet evid-omp !

Skrifa a reer d'e-omp d'eus Bannalec :
Va c'henvroad ker,

Lakeat emeus e brezounek eul loden vras eus a Vuez hon Tad Santel ar Pab,Pi IX. Ne meus great, kouls lavaret, nemet trei en hor ies eur vuez skrivet e gallek gat an Tad Limbour : *Histoire populaire de Pie IX.* Avechou emeus astennet, guechou-all emeus krennet he historiou ; pennadou-zo-ken emeus lezet a gostez, pa na zeblantent ket d'in troet evit plijout da lennerien *Feiz-ha-Breiz.* Mar kirit rei digemer d'am skrid en ho kazeten, m'her c'hasso deoc'h a bastellou. Karout a raffen ho sikour da gaout eun tamik diskuiz. Rag ne ell ket beza, pell amzer, dibreder an hini a renk ober bep sizun eur gazeten hir evel ma zeo *Feiz-ha-Breiz.*

Ouspen-ze,ar Pab Pi IX zo bet ker karet e Breiz, ma ne gavo den he vuez inouus da lenn, ha pa ne ve ket skrivet e brezounek dispar. Er c'hontrol, me gred e vezo lennet gant prez ha gant aked, hag e vezo eur skol-vad d'an oll. Pep hini a zesko guelloc'h a-ze petra eo ar Pab, hag ispisial petra eo bet Pi IX, ha karet a rei startoc'h an Ilis katolik.

Plijet gant Doue !

P. LE SANN,
Persoun Bannalec.

Bioaveziou kenta Pi IX.

SKOL AR VAM.

I.

An hini zo deuet divezatoc'h da veza ar Pab Pi IX, a ioa ganet e Sinigaglia, d'an drizec'a vis mae

1792, var dro div heur dious ar mintin. Sinigaglia a zo eur gerik a 7,000 den hag a ioa, d'an ampoent-ze e stajou an Ilis. Badezet e oue, en deizse memes, gant eur breur d'he dad, ar chalouni Andre Mastaï, en iliz parrez Sant-Per, abostol, ha roet oue d'ezhan an hanoiou a *Yan-Vari-Yan-Vadezour-Per-Pelegrin-Isidor*.

He dad a ioa Jerom Mastaï-Ferretti,hag he vam, Katarin Sollazi. An eil hag egile a ioa eus eur renk huel hag eus a diegeziou pinvidik. Ar pez a dal muioc'h c'hoas eget arc'hant ha danvez, beza oant kristenien vad, tud a zoujans Doue, ha rei a rejont abred d'ho mab eun descadures santel.

Setu ama eur skeuden eus an doare m'oa skoliet gant he vam. Eur vam vad, eur vam gristen a zo eun tenzor evit he bugale. Trei a ra ho c'haloun, evel ma kar, etrezeg Doue, eienen a vuez hag a eürusdet. Ar c'hontez Mastaï a ioa euz ar mamou-ze.

Yan-Vari a ioa iaouankik c'hoas pa zirollas var an Itali armeou ar Revolusion-vraz a Frans. Hon Tad Santel ar Pab, Pi VI,goude beza paet d'ar Republik *eur milioun ha tregont* (31,000,000 fr.) ha roet, ouspen, eun nebeut mad a daolennou a briz, a zo diskaret divar he dron, gant ar jeneral Berthier, mignoun Bonapart, er bloaz 1797, hag en despet d'he oad (bloas ha pervar-ugent), ez eo stlejet eus an eil kear d'eben, evel eur prizounier. Divezatoc'h, me lavaro penaos eo maro Berthier.

Ar gontez Mastaï a lakeas lavaret er pedennoù diou *Bater* ha diou *Ave Maria*, muioc'h eget ar c'hustum, evit hon Tad Santel ar Pab. Yan-Vari ho lavare gant ar brasa devosion. Eun deis ma komzet dirazhan eus stad truezuz ha reuzeudik ar Pab, e lavar d'he vam :

— « Penaus, emezhan, e c'hell an Autrou Doue gouzaon kement-se ? Daoust a ne deo ket hen ar mestr ? A ne deo ket ar Pab he vikel var an douar?

— « Guir a livirit, eme ar vam, hag abalamour ez eo ar Pab vikel da Jesus-Krist eo e fell da Zoue e ve goal-gasset er bed-ma, evel ma zeo bet he vestr.

— « Klevit, mam, eme ar c'hrouadur, ar Fransisien ho deus stlejet ar Pab d'ho heul, a zo tud fall, evit doare ? Perak e rit d'in eta pedi evitho ?

— « Va mab, mar dint goal dud, n'or beus nemet muioc'h a ze a leac'h da bedi evit-ho. Hogen, n'int ket oll tud fall. Ar c'houarnamant e Frans eo a zo kriz ha digaloun.

— « A red eo pedi ivez evit ho gouarnamant ?

— « A dra-zur ; hor Zalver a bede evit ar re her stage ous ar groaz. »

Ar Pab Pi VI a varvas e Valence, departamant an Drôme. An dud difeiz a dride ho c'haloun.Sonjal ha lavaret a reant memes oa diskennet en douar an diveza eus ar pabet.

— « A guir eo, eme Yan-Vari d'he vam, ne vezo Pab ebet mui ?

— « Bezit dinec'h, va mab, eme ar vam ; aliesgoude maro eur Roue, ne bign Roue all ebet var he dron goullo. Hogen, Pab a bigno varlerc'h Pab var gador Sant Per bete fin ar bed.

— « Gouscoude, eme ar potrik, va zad a lavarodeac'h, ha va eontr Andre, ar chalouni, a lavareseveldan, n'ouzor ket peur nag e peleac'h e c'hellof ar c'hardinalet en em zastum assames evit henvel eur Pab nevez.

— « Me ne ouzoun ket ken nebeut, eme ar vam ; mes Doue a bourveo. »

Lavaret mad e doa an Itron ; rag nebeut amzeṅ goudeze, ar c'hardinalet deuet a bep tu da Veniseñ a hanvàs eno da Bap Barnabe Chiaramonti, anaṅvezet dindan an hano a Pi VII.

P. Le Sann,
Persoun Bannalec'h.

Kals tud desket a zeskfe skiant, Ma karfent, gant tud inosant

Dao ! dao ! — piou a sko war an nor ? Kea da welet, paotr. — Ha va mevel bihan, skanv evel eur c'had, hag enn eul lamm da zigèri. Sell ! Iann goz eo. Ha Iann enn ti hag o c'houlenn : Ha iac'h eo an dud ama ?

— Ia da ! Iann, eme ve, iac'h omp holl ; ha c'houi, penaoz a rit-hu ?

— Seder,evel a welit, pa'z oun deut d'ho kwelet ha da varvaillat gan-e-hoc'h. Eun tamm amzer am meuz.

— Brao a rit, Iann. Mar kirit ez aïmp el liorz dindan ar wezen zero koz a zo eno ; ama ez euz re a dud, hag eno e vezimp hon unan ; an amzer a zo kaer.

— Ia, ia, ho kompren a ran ; bez' e fell d'ehoc'h lavaret n'eus ket a c'hlao, ez eo tomm an heol hag an ear klouar.

— Atao ar memes spered, Iann ! va c'hompreñ a rit manifik, evel ne ra ket kalz.

— Ia, ia, an dra-ze zo o veza ma'z oun boaz, eme Iann o vousc'hoarzin, d'hoc'h entend diwar hanter c'her, hag ouspenn, dre ma karan, evel a c'houzoc'h, lakaat va spered da bleustri ha da zonjal a-zèvri e kalz a draou ivez. Kaer a zo, evelato, ez oun néc'het gant eur ger. Eun amzer ziez a zo warn-omp : ne glèver hano brema gant an dud nemet euz ar ger gallek *conservateur*. Dre ma'z oc'h desket mad, em beus sonjet dont da c'houlenn digan-e-hoc'h petra eo ar ger-ze. Me am beuz kavet em spered e lavar ar ger *conservateur*-ze eun den hag a *gonserv* he dra. Setu bete pegeid oun eat war ar ger-ze, goude labourat meur a nosvez.

— Ha me ha kregi enn he zourn, o lavaret : eun den orrupl oc'h, Iann, hag eur spered impar ! E kement se, mar kirit, e lavarin de-hoc'h eun dra-bennag ; diwar-benn ho spered eo.

— Lavarit, lavarit, eme Iann, n'ho pezet aoun ebed, me a gar ar c'homzou digaket ; ha gwella a gavan evit derc'hel mad d'ar wirionez, eo chom hep mont diout-hi.

— Gwir eo, Iann ; mez evelato diouallit rak ho spered ; a-wechou e kav d'in ez a re-zoun enn traou, ha neuze ne ve ket diez d'ezhan rei eur gwall-lamm d'ho skiant. C'houi, Iann, a gar ar c'homzou kaer hag eeun. Emaoc'h o paouez lavaret d'in eur *c'honservateur* a zo eun den hag a *gonserv*. Eur ger eo hen-nez, Iann, hag a c'hellit da lavaret heb aoun e-bed ; evelato, sellomp piz hag e welimp ez euz er geriou traou hag en em zislavar aliez. Evit *konservi*, ez eo red en em harpa war eun dra-bennag pe war netra; ha gaou eo ?

— Ha setu Iann, o klèvet va goulen, ha lakaat he benn etre he zaou-zourn da zonjal ha da bleustri. Goude tevel eur pennad, e lavar : me gav d'in ivez evit *konservi* eo red da genta en em harpa ; den ne zalc'h na ne *gonserv* he vadou, ma n'en em *gonserv* ket he-unan. Mad ! neuze, evit en em harpa e kredan eo gwelloc'h beza harp war eun dra-bennag eget war netra.

— Asa, Iann, eme ve, deut eo gan-e-hoc'h. Pa ranker en em harpa war eun dra-bennag, war betra ec'h en em harpoc'h-c'houi neuze ?

— War betra, eme Iann ? War an diazez. Ho ti ha va zi-me a zo fountet war ho diazez ; hag e kav d'in eo red d'ar wezen, koulz ha d'an den, kaout eur chef d'he derc'hel sounn.

— Me a lavaraz : Mez, Iann, kef ha kef a zo ; war be-hini ec'h en em harpimp ni, war eur c'hef brein pe war eur c'hef iac'h ?

— Neuze Iann, ear eur profed war-n-han, a lavaraz : me a gavfe gwelloc'h eur c'hef iac'h ; ar iec'hed a laka da veva ; e-leac'h eur c'hef breïn, mac'h en em harper-re war-n-han,a laka da goueza. Dre-ze, eo gwelloc'h, pa zonjan, en em harpa war eun dra veo eget war eun dra varo, ha war eur vreac'h kre eget war eur vreac'h torret. Evit diskouez d'e-hoc'h ne ket eur gaou a lavaran, e kredan beza lennet enn tu-bennag eo choumet atao sounn ha stard kef ar relijion, epad ma vreïne ha ma koueze an traou-all enn-dro d'ezhi. An dra-ze a lavar d'am spered eo ar relijion kre ha ferm, ha pa'z eo kre ha ferm ez eo, marvad, dre ne horjel ket. Eur *c'honservateur* neuze a dle, a dra-zur, en em harpa war ar relijion.

— Ah ! Iann, emaoc'h o vont da lammet dreist ho skiant ; ha setu petra c'hoarvez gan-e-hoc'h,dre gaout eur spered re-vraz, evel a lavaren d'e-hoc'h bremaïk. Evid-hoc'h-c'houi pep tra a zo sklear ; mez an dud-all, Iann, n'eo ket ken digabal an traou enn ho fennou, rak e-touez ar gonservatourien ez euz kalz ha ne fell ket d'ezho en em harpa war ar relijion gatholik.

— Ha perak, eme Iann ?

— E feiz, kaout a ra d'ezho ez eo re eun he fez, ez eo re-he-unan.

— Me ne gomprenan tamm, eme Iann.

— Na me ken-nebeud-all.

— Petra a fell d'ezho neuze, a lavaraz Iann mantret ?

— Bez' e fell d'ezho, marvad, lakaat ne ve ket ker reud ar relijion ha ma'z eo; he zouplaat eun tamm evit ma vezo kavet mad gant ar re a zo a-enep d'ezhi.

— Ha Iann, digor frank he zaoulagad ha lavaret : me am bije kredet eo ar gwirionesiou enn ho fez krevoc'h evit hanter gwirionesiou.

— An dra-ze a ziskouez, Iann, ez a ho spered eun tam dreist ar barr adarre. Hag hen, an den keaz, da zonjal eur pennad ha da lavaret,enn eur c'hoarzin, evel eur gagouiller en défe distaget ar ger a zalc'he he deod oc'h he staon :

— Kavet eo, klèvit : ar gonservatourien-zé a zo ker kre ha ker galloudus n'ho deus ket izomm kalz a harp : lezel a reont ho armou a-zispill ha ne fell ket d'ezho diskar ho enebourien. Ha Iann goude lavaret an dra-ma ha sevel enn he zav.

— Da be-leac'h ez it, Iann, a c'houlenjoun ?

— D'ar gear war-eeun, rak an hent eeun a-gan van ar berra, ha ne garan ket choum da ourzal, ha pa ven tost d'ar gear. Ni ama ne gomzomp ket hevel, hag evelato e lavaromp aliez geriou hag ho deuz eun heveledigez-bennag. Ha Iann, goude lavaret, ha krègi enn he vaz : gwelet a rit, eme-z, han, d'in : etouez kalz a visier-all am bije kemeret, ma karjen, hou-ma, ne ket eur wialenn eo, a zo bet ar wella gan-en, o veza ma'z eo ar greva d'am harpa ha d'en em zifenn gant-hi, ma ve red. An dra-ma a zesk va skiant d'in. — Kenavezo ha iec'het d'e-hoc'h !

Eur guchen istoriou evel-gwir.

ALI

D'AR RE A LENNO.

Daoust a lennot, Bretouned, ar pez a zo moullet ama war-lerc'h n'eo ket gwir, nemet e c'hellfe beza enn-tu pe-du, tamm brema, tamm e vèrr, ma ve lakeat — ar pez ne c'hell beza birviken, — lèzen-skol Ferry da vale, hep branèl, penn-da-benn euz he hent.

Hor mab en deus sentet ouz-omp ha great mad en deuz, me her lavar d'id c'hoaz hag her lavarfe dirag ar bed-holl. Gant piou e vemp-ni tamallet nemet gant frammansouned fall evel-d-oud-te, ha da vestr-skol, Pipi-Pilgof ? En em gavet mad oc'h ho taou !

Ia, Pipi, mab he dad eo Kadiou, ha pa'z emaoun war va zu gan-ez, me a lavaro d'id c'hoaz : ne ket me ha va greg hep-ken, mez kement tad ha mamm

gristen a zo brema ho dever alia mad ho bugale a-raok ho c'has d'ar skoliou laik, skoliou an diaoul invantet gant frammansouned evit koll an eneou.

Ia, ia, Pipi Pilgof, mab he dad eo Kadiou, ha ma vije an holl vugale e Breiz hag e Bro-C'hall hevel oc'h va map-me, mistri skol Ferry, vag ha dibreder a-bred, a c'hellje mont da geuñsuta d'ar c'hoajou pe da vrinika d'an aod.

Kleo c'hoaz, Pipi ! Ferry hag he frammansouned born a raibemdez brezel d'ar gristenien e pep giz, hag an tadou hag ar mammou kristen brema ne c'hellint ket alia ho bugale da en em glevet holl, etre-z-ho, evit ober brezel er skol, endra c'hellint d'ar vistri fall, evel hon hini-ni, ne zigor he c'hi-nou, nemet, evel eun diod tre ma'z eo, da vlasfemi hano Doue ?

Evel-se e ve d'ar gerent ha d'ar vugale ober, e pep parrez a e-neb ar vistri-skol fall hag, oc'h en em glevet etre-z-ho holl, bihan ha braz, paour ha pinvidik, krial war-n-ho *hu ar bleiz*, an distera ger treus-kamm a lavarfent; evel en deuz great va map-me, Pipi Pilgof.

Ne ket din-me na d'ar-re a zo hevel ouz-in, e rai birviken, Pipi, frammansouned ho lezennou !

Me gav din gwelet, Pipi Pilgof, es peuz an ear da c'hoarzin o klevet eur republikan o prezeg evel an aotrou persoun ?

Gra goap, kement ha ma kiri, me ne ran forzh e-bed ac hanoud, klevet a rez, Pipi ? Me n'oun ket evel-d-oud-te den da nac'h va badisant, evit beza em eaz, gwell e ve gan-en mervel. Me n'oun ket frammansoun ha ne d-in birviken, evel-d-oud-te, da werza ya'ene d'an diaoul evit beza pinvidik. Me a ioa kristen a-raok beza republikan ha goude e vezin kristen atao. Mar d-oun-me bet republikan, eo dre ma voan dall-poc'h ; brema a-vad, Pipi, eo digoc'heunet va daoulagad; brema e welan sklear hag e teskin d'id, ha pa rafes trabas ne d-oun ken republikan ha ne vezin ken, a drugare Doue ! Desket em eus skiant, ha brema e welan brao petra eo ar frammansouned a lavar holl ez int republikaned. Tud int, deport, Pipi, ma tistaolin d'id diwar va c'haloun, ia, tud ar re-ze ha ne labouront, evel-d-oud-te, Pipi, nemet evit ho c'hort hag ho ialc'h hep sellet; ha pa grenvfe an holl dud endro d'ezho, euz a be du na penaoz e teu an traou.

Kleo brema eur zoun-all gan-en, Pipi.

Ar mestr-skol fall ne ket kountant euz va map, nà me ivez n'oun ket kountant euz ar mestr-skol.

Va dever eo tenna va map euz ar skol laik, skol lakez a dlefen da lavaret; hag hen lenna a rin, hag e lavaran d'id ama, paz oud mear, Pipi, e kasin anezhan da skol ar frered.

Kleo gan-en, ne deuio ket he unan kuit euz a di da vestr-skol, hag a-raok fin ar miz a zeu, e vezo rouez ar vugale enn da skol laik.

E ti ar frered, va mab hag ar re a jelo di d'he heul ne raint ket skolik-fich, evel a reant a-raok.

Eno e teskint ho relijion, kenta ha gwellañ zo, hag ouspenn kalz a draou all n'ho deuio ket birviken enn da skol laik-tec'het.

Mar d-eo bet beteg-hen bugale ar skol laik beb examin, pell war-lerc'h bugale ar frered brema ar re-ma a ielo pelloc'h c'hoaz dirak dioc'h a lavar va map hag ar vugale all han, ar skol ne d-eo ken evit desk evel a brema n'eus ken da ober nemet selaou ar o chaogat diwar-benn traou ne c'houi c'houezo birviken he unan petra int deuio a-raok fin ar miz a zeu euz a skol, Pipi, a choumo da skolia er gear, c'houzoun, hag hervez ma ro al lezen c'herent.

Brema Pipi Pilgof eo great gan-en va diskenvez ha va dever, gra da hini ha kenavezo.

Jerom Fur. — O selaou hag o klevet Sparler, Pipi Pilgof a ioa choumet mud ha diod epad an amzer. Pa voe eat kuit a gavaz he deod hag a lavaraz :

— Ac'hanta, kommission ar skol, petra brema war gement hoc'h eus klevet koulz ha Hag ali e vec'h da goundaoni unan-bennag zouez ?

Perez Talabardon a respountas : C'houi hoc'h euz aoun, war a welan, ha bez e c'hi kaout ivez ; me gav d'in, n'hoc'h eus ket kalz a c'hevier gant hini anezho, ha va a zo, ne ket a-vad gant aoun rak den, tamm mez dre ma kav d'in eo al leala tra a ve da va ali-me a zo ne ve punisset den e-bed enn ma.

— Ha c'houi aze, eme ar mear d'ar re all ?

— Hon ali-ni a zo ivez, evel a lavar Perez Talabardon.

— Pa'z emaoc'h holl enn eur vouez, ne da ket d'in mont enn hoc'h enep, anez, eh bi met daou anezho.

— Oh ! ia, marvad ! Maze Kergourlaouen Euzen Sparler, eme Talabardon ?

Ar gaërel, ar c'hounikl hag eur c'hoz tarv-kas, koz a-raok he amzer.

E kear eur c'hounikl iaouank,
Koantik a ieaz eur vintinvez,
Eun tammik louarn eo ar baotrez,
Ne voe ket diez diezhi, rak ar mestr a ioa d'ank
Gant-hi 'z a enn eun dro he zrouin annezholl,
'Pad m'edo dibreder ar c'hounikl enn he rol
O c'hoari, mintin-mad,
E-touez ar gliz war lez ar c'hoatun
Goude dibri eun tamm, lammet, ober kant,
Iann gounikl d'he deull a zistro :

Ar gaërellik roa er meaz oselleto
Pe goulz an mestr a vije deuet,
Petra velan me, Aotrou Doue an dud vad,
Loenik paour kaset a di he dad ?
En-meaz ac'han itroun kaërel,
Pe dioc'h-tu me ia da c'hervel
Kement penn-kaz a zo en vro
D'an c'hounikl a lavar :
Ez eo, michans, an douar
A c'hell he baka, n'euz forz e pe zoare.
Eur guden gaer e vè
Me-z-hi, gwelet brema brezel
Ha c'hoari o sevel,
Diwar-benn eur c'hos-toull
Da vont e-barz ken enk, ker striz riboul,
Red troidellat, mont war ar parlochou,
Ar c'hof, ar c'hein dioc'h mein ar mogeriou.
Ha pa ve eun rouantelez —
Zo-ken,
Mè garfe gout, dre be lezen,
Bet roet kentoc'h da Fanch pe da C'halez,
Map da Ber pe niz da Viel,
Ne d-eo da Laou, paotr ker kre ha ken huel,
Eget na d-eo d'in-me ivez ?
C'hounikl a lavar eo bet atao ar c'hiz,
Gant al loened ha gant ar Rouanez,
Lezel enn he gear pep den enn he ziviz.
Dre'l lezen-ze, me-z-han, eo ez oun-me perc'hen
D'an toull-ma, ne d-eo ket eur pes kaer,
Eme-c'houi, eat enn-han dre laer.
A-rumm da-rumm eo bet hon tra,
Ivon da Baol, d'in-me digant he-ma. »
— « Tra ar c'henta perc'hen,
Hag hi a zo gwelloc'h lezen,
Eme al loen republikan,
Diwar lan holl, diwar goust Paol ha Iann ?
Diviz, ar c'harr a choum atao chalet,
Gaërel d'ar c'hounikl d-omp ac'han da welet
Aotrou Grobizek zo barner-maill ar vro. »
Aotrou-ze a ioa eun tarv-kaz brudet-mad,
Touz he benn ha balc'h he lagad,
Mitouik an donva, c'houie, lec'h he *Gredo*,
Eur pennad neud-stoup fuilla eur wiaden,
Na diwar ar bloue danvez meur a guden;
C'haz euz ar c'hisier, o vousc'harzin atao,
Han he ivin kamm-kuzet dindan he bao ;
Eur c'haz-azen, louidik, mez gwisiek
Da c'houzout ped tro-bleg,
Me lavar ped troidel
Gant peb stread-louz, a zo gant peb banel
A zigas arc'hant d'he c'hodel.
Gounikl ia laouen dirak barn an aotrou.
Deut dira-z-han ho daou,
Grobiz o stoui d'ezho a lavar :
« Va bugale, tostait, tostait, me zo bouzar,
Deut koz enn eun taol o re-redeg gedoun. »
Daou e tostajont, hep diskred hag heb aoun.
Welet ez edo war-n-hed taol d'ho faka,
An tu touz gan he bao, ha ker goustad ha tra.
Laka an dou gevren, da genta kein oc'h kein,
Ha goude ho dispenn da beur-ziori he lein;
Diwar benn an dra-ma ve kalz da lavaret,
Enn amzer zo brema,
Biskoaz kement n'euz bet
Ar bed a gosa-kaer ha netra ne wella,
Piou ne c'hoar euz ama skouer tud n'int ket touez ?
Enn hor bro, enn hon touez;
N'euz izomm d'ho henvel.
Mar sao heg ha brezel 'tre Roue hag Impalaër,
Hag e kear egile mar d-a unan dre laer,
Da fin an abaden
A vezo etre-z-ho,
An eil gevren, é-ben,
Kùtuillet a vezo
Gant ar Grobizek kamm.
Hen-nez zo koz ha iud ; Kaïn zo he vap-hena,
Ar republikaned he vugale vihan
E peb amzer zo bet ; al loa-vansoun, bremañ
Evit ar gaërel voan
Zo eat, enn eur rampa, e ti r c'hounikl bihan,
Ar pez e deveuz great a zo perz eul loen fall,
Perz eul laer, vo paket enn eun toull-bennag all.
Neb a ra droug atao
Ne c'hell pilat bep taol, kaer en deuz, ar gili-naó.
Kaer a zo lavaret, koabr a zo war an deiz,
An oan a rank tec'het rak skilfou iud ar bleiz.
An oan-ze eo ar bobl dallet gant ar gevier
A zispleg dira-z-han lapoused treud a ger,
Ne d-euont war he dro, nemet pa vezo red
Kaout he vouez digant-han da veza deputed.
Goude, goude a-vad e reont goab anezha,
Hag e vezont klevet, a-bell ha dre-ama,
O lavaret heb aoun : « pobl pen-zaout ha diboell,
Pa'z omp brema gan-ez savet dreist da gerniel,
E plegi d'omp da gorf, e roi d'omp da groc'hen,
Hag a-zindan hon treid e flastrimp d'id da benn. »
Ar re-ze va c'hredit, tud diwar ar mesiou,
Zo ar republikaned, kaërelled an hentchou,
A zivarc'ho ho tor da vont enn ho tiez,
Da zibri ho para ha, goude ho laërez,
D'ho laza, mar gellont, hep kaout ouz-hoc'h truez.
Ro d'ezho, pobl, atao, ro d'ezho da vouez !

G. MILIN.

LÈZEN-SKOL FERRY

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Herve Becmeur. — Petra ! c'houi en em glemm brema ivez, Lan ? Mad, me a lavar d'e-hoc'h eo evit netra ho pezo kresk war ho taillou, eo evit

netra ho pezo amand, eo evit netra ho pezo prizoun. Hag ec'h en em glemmit c'hoaz goude, Lan? Karoulle ! Evit piou hoc'h-euz-c'houi votet bep tro, mar plij ?

Iann Gubaer. — C'houi, Herve, a lavar ar wirionez atao diwar hanter-farz. Ia, ar wirionez evel m'ema, hag a laka da skrijal, pa zonjer mad petra eo.

Jerom Fur. — Abaoue, eo kresket hardisègez ar frammansouned ; brema e komzont freasoc'h :

« Skol ar veleïen a zo, eme-z-ho, diazezet war ar relijion, relijion prevedet hag a denn diwar brinsipou koz, great gant darn dud ne fell d'ezho nemet lakaat ar sperejou da blega, e-leac'h rei digor d'ezho da zevel.

« Skol ar veleïen a zo great evit derc'hel ar bobl dizesk ha dindan dalc'h. »

Andre Pencaer. — Relijion eun Doue, ganet evel den ha marvet dre garantez evit savetei an dud holl, ar relijion-ze, a gav d'in, ne ket eun dizenor d'ar sperejou brasa plega d'ezhi. Ar relijion-ze ha pa ve koz, ne ket tost da veza prevedet; kentoc'h e vezo dèbret gant ar c'hountroun korfou louz-gagn ar re a brezeg enn he enep.

Herve Becmeur. — Karoulle ! ar veleïen, ma kredfent ac'hanoun-me, a dlefe mont d'ar skol gant ar frammansouned. Neuze a-vad e vent doktored dioc'h-tu !

Jerom Fur. — A-vrema, e c'heller lavaret, heb aoun, mar deuz tenvalijen enn tu-bennag, ema gant bugale an drouk-spered, rak ar wirionez a zo enn Aviel a strink diout-hi pep sklerijen, war bugale an Ilis Katholik.

Brema, amezeïen, emaoc'h o vont da glèvet traou spountuz dislounket eùz an Ifern. Enn eur ho zelaou gant ho tiskouarn, stankit ho spered ha muioc'h c'hoaz ho kaloun.

Lavaret a reont :

Herve Becmeur. — Piou, Jerom ? Ar frammansouned-chatal enn ho c'hreïer, marvad ? Karoulle !

Jerom Fur. — Ia da ! Herve ; list ac'hanoun da lenn :

« *Laïsiza* ar skol a zo *dekatholisiza* pe *diskristianiza* anezhi.

Herve Becmeur. — Me zo diviner, Jerom. Ha ne ket *langach* chatal an dra-ze ? Karoulle !

Jerom Fur. — Klèvet a rit brema, amezeïen, n'ho deus ken a vez ar frammansouned evit lavaret petra fell d'ezho, e kement sal bublik a zo, e konseil munisipal Paris, ha beteg e kambr an deputeed zo-ken.

Krial, blèjal a reont evel tnd vèzo, harzal evel chas dichadennet, enn eun doare, evel-kent, ma c'hoar an holl petra lavaront.

Eur vanden frammansouned a iou e Marseill :

« N'eus ken a blas evit Doue enn hor skiant nag enn hor spered. Kenta droug a rear d'ar bugel, en parlant d'ezhan euz a eur relijion. Evel-se, e teu ker d'ezhan daoulina dirak traou briket ha marel letr..; da zaouzek vloaz,pa'z aïo da zeski he vichen, e vezo eun *imbisil parfet !!* »

Andre Pencaer. — Blasfemou skrijuz, Jerom !

Herve Becmeur. — Teodou ar re-ze, Andre, ma ma ho fakfen-me dindan va c'hountel zaoz, karoulle ! ne ve ken,goude, kement a fich gant ho begoù.

Jerom Fur. — Brema, amezeïen, klèvit eur ra port a zo bet lennet e konseil munisipal Paris.

« Hor poan a lakeomp evit ma vezo kaset kull kement frèr ha seur a zo oc'h ober skol, hag ivez evit ma vezo *laïsizet* ar skoliou.

Herve Becmeur. — Da lavaret eo, marvad, Jerom, evit ma vezo great e pep leac'h skol an diaoul, karoulle ! da goll, na petrata ken, eneou keiz ar vugale ?

Jerom Fur. — Ia, ia, Herve. Eno c'hoaz e voe tamallet ar c'hiz fall a ioa da rei d'ar vugale prisiou, evel *levr an Imitation, istor Jezus-Krist an Aviel.* War an dra-ze, ar frammansouned a skrife c'hoaz : « Ni a zo hor c'harg pellaat ar beleg dioc'h ar skol enn hano *liberte ar goustianz* ! ni a zo hor c'harg klask, e pep giz enn hor galloud, digas ar skoliou da veza *laïk*, evel ma tleont beza ; ni a gred eo hor c'harg, dreist-holl, rei d'ar vugale levriou hag a zo *laik* hep-ken, evit prisiou da zeski d'ezho ho relijion. »

Ar prisiou *laïk*-ze ne voa enn-ho nemet drouk d'ar vugale da zeski. An hini a gomze evel-se, enn he raport, en d-oa goulennet c'hoaz ma vije tennet euz ar skoliou imachou *Jezus-Krist* hag he vamm vinniget,ar Werc'hez Vari.

Herve Becmeur. — Nann, nann, arabad oa e vije er skoliou netra da zigas da zonj d'ar vugale euz a Zoue nag euz a relijion, ha setu eno, karoulle ! *Liberte a goustianz* ar frammansouned !

Jerom Fur. — Ne ket a-walc'h c'hoaz. Setu petra lavar eun all :

« Lakaat an holl skoliou da veza *laïk*, ar c'henta labour a dle ober konseil munisipal Paris.

« Enn hor skoliou, e tesker c'hoaz eo ar greden hag ar relijion gristen a dle beza, evel ma lavarfen, *sichen* pep deskadurez.

« Skolia ar vugale evel a ra ar frèred hag ar seurezed, a zo ho c'has da goll. »

« Ar c'honseil-ze a c'houlenne ivez beza mestr war an ilizou, evit kas kuit anezho ar gristenien gatholik, ha gellout ho rei dioc'h ferm pe ho zerra.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 45) AR ZADORN, 10 A ZU 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou ha dle bezar great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hep-ken.

D'ezhan ivez e dle beza kaset biviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 10 a viz du 1883.

Evit ober netra, arc'hant ! Evit labourat mad, netra !

Ha klèvet hoc'h euz-c'houi, Bretouned,pe labour e deuz great ar Gampr, e Paris, an dervesiou di-veza-ma ? Marvad, n'hoc'h eus klèvet netra, rak gant ho labourou n'hoc'h eus ket re a amzer da goll evit lenn kazetennou.

A-wechou, e kement-se, Bretouned, e ve mad d'e-hoc'h lenn eun tamm muioc'h evit ma rit. Labourat da vaga ar c'horf a zo da genta, gwir eo, o veza ma'z eo red beva ; mez e korf pep den ez euz eur spered hag eur galoun hag a c'houlen, ivez ar re-ze, beza maget gant ar wirionez a gaver el levriou hag er c'hazetennou mad. Lenn ne noaz morse, nemet traou fall a lennfet.

Brema, d-eomp da labour an deputeed, e Kambr Paris.

Unan-bennag euz ar re-ma, hep sonjal kalz e voa dèbret-kaer dija ar Frans, kik hag eskern,gant he genseurted, a lakeaz e vije leal rei eur gwenneg-bennag e kommuniou ar vro, d'ar vèred ha d'ho c'honseillerien.

War gement-se, e ra eul labour da c'houlenn digant ar Gambr eul lezen evit ma vijent paet holl. Ar paour keaz den ne ket bet selaouet pell; e daou c'her eo bet kaset, hen hag he c'houlen, da bourmen.

Evel a welit, an deputeed ne reont forz e-bed petra zonjo ha petra a lavaro anezho ar vèred ha konseillerien ar c'hommuniou.

Goulen an depute-ma a ioa leal koulskoude, ha lealoc'h kalz e vije bet, m'en divije lavaret : « Va mignouned, eur pennad brao a zo ma kargomp ama hor godellou heb ober netra ; brema eta e kav d'in, pa'z int leun a-walc'h, e ve just paea ivez, d'ho zro, ar re a labour evit mad ar bobl, muioc'h marteze evid-omp-ni, me lavar ar vèred ha konseillerien ar c'hommuniou, e Frans! Ha pa'z eo brema berr an arc'hant, me, da genta, a ra an dilèz euz va femp lur war-n-ugent bemdez hag ar c'houlen ma reoc'h holl evel-d-oun, evit ma vezo paet, diwar eur mare, ar re a labour e gwirionez. »

E-touez war-dro pemp kant nao hag hanter kant republikan a zo er Gambr e Paris, me glaousufe eul lur butun oc'h enn hanter-kornad, ne vedèt, kavet unan da lavaret ar pez a zo a-raokoù a-zolq

Dre vurzud, ma ve unan ous, lealded hag hardisègez a-walc'h d'ezhan da zigen he c'hinou dan ziskolpa kemend-all, e c'hellit kredi e savfe hanbred ar rao war-n-han, euz a bevar c'horn ano Gambr ; rak enn amzer ar Republik, ar re holl a labour evit ar bobl hag a ra vad d'ezhan,ar re-ze neb dle dont d'ezho netra nemet poan, brezel ha dienez ; e-leac'h ar re ne reont netra nemet hemdez droug d'ar bobl, e pep giz a zo, ar re-ze hep-ken a dle kaout pemp lur war-n-ugent hemdez,ha marteze eun darn vraz anezho, ouspenn diou weac'h just kemend-all a gil dourn. Ha setu eno, Bretouned, petra c'hoarvez gant ar bobl, goude m'en devez votet evit republikaned. Ha ne kwir eo paet mad hervez he labour?

Brema ez euz eun dra-all da lavaret.

Ar re ac'hanoc'h, Bretouned, a lenn *Feiz ha Breiz* ho deuz gwelet er gazeten-ze, n'eus ket gwall-bell c'hoaz, e roe da entend e vije dleet ober unan a zaou : paea kement hini a ioa e karg, pe choum hep paea nikun.

Lavaret-zo bremaïk ho devoa an deputeed da nebeuta pemp lur war-n-ugent hemdez ; ar senatourien n'ho deus ket nebeutoc'h ivez.

Ha goest int, da genta, da c'hounid ho arc'hant, ar braz anezho ? Evit gouzout an dra-ze eo red gwelet pe seurt traou int. Enn ho-zouez ne weler nemet koz-medisined n'ho deuz klanvour e-bed da barea, dre na vent evit rei eur spurj a-zoare da

eur c'has bihan, ma ve re-stign war-n-han, defot mont war veaz ; enn ho zouez ne deuz nemet kozalvokaded, ha ma vent lakeat da zifenn unan-bennag, her c'hasfe war-eeun d'ar galeour, ha pa n'en defe great nemet sin ar groaz, pe sellet a gorn oc'h penn braz ar frammansouned; enn ho zouez ne gaver nemet an ofiserien falla euz an arme, kre da grena tersien leue, pa glèvont froum ar polotrez o nijal enn-dro d'ezho.

Mad, Bretouned, ar vedisined-ze, an alvokaded-ze, an ofiserien-ze anavezet gant an holl evit tud n'ho deus ket gellet dont a-benn da c'hounid ho buez dre ho micher, ar re-ze eo a zo deut dirak ar bobl da c'houlenn he vouez evit beza deputeed ha senatourien. Mes klèvit c'hoaz ; ma ne c'houzont tamm ho micher, e c'houzont lavaret gevier brao, ha teurel poultren e daoulagad ar bobl d'he zalla. Ar bobl, oc'h ho gwelet gwisket evel aotrouien, manegou ler-louarn war ho ivinou, hirr ha frizet ho baro ha lunedou a c'haoillad war doullou ho mèc'hiennou ; ar bobl, o klèvet ho c'homzou, ker iud ha re an eal-du pa douellaz gwechall-goz Adam hag Eva evit ho c'holl ; ar bobl a gred an traou-ze, hag ho laka da vont da gamprou Paris da zifenn he wiriou ha da ober he vad.

Ha petra ho deuz great ar re-ze, Bretouned, abaoue ar Republik, ha dreist-holl, abaoue pemp ploas a zo ?

Vad e-bed n'ho deuz great biskoaz d'ar bobl ; ha penaoz e rafent vad ? N'oant ket evit gounit ho boed enn ho micher, hag e c'hellfent ober mad eur vicher-all diesoc'h, eur vicher n'ho deuz desket na klasket deski biskoaz, ar vicher da ren an dud ha traou ar c'houarnamant ?

Gwechall, dindan ar Roueed, ar garg a zepute pe a senateur ne veze roet nemet da dud gwisiek, da dud anavezet mad evit beza labouret, hed ho buez, da zeski gouarn ar vro enn departamantchou; d'an dud-ze hep-ken e veze roet karg da c'houarn ar vro, e Paris. Neuze savet hueloc'h dre ho onestiz, dre ho gwisièzez, dre ho enor, ec'h enorent ar re o c'hase da Baris, e tifennent gwiriou tud ho bro hag ho bro ivez e pep giz, dre gement labour a reant, labour vad atao.

Mar d-eo deut ar Frans da veza ar vro genta a ioa enn Europ, a-raok ar revolusion vraz, e c'heller kredi eo dre na hanvet ket, enn amzer-ze, tud dall, born ha tort a spered hag a gorf, evel brema, evit *represanti* ar vro.

D'ar c'houls-se ivez ne veze ket galvet ann holl, evel brema, da henvel an deputeed; evit an dra-ze, e ranket beza diskouezet a-raok e voa skiant er penn. Brema a-vad eun tarzod, ne c'hoar na lenn, na skrifa, nemet a-veac'h an hent d'he c'hinou; brema eur mesvier a lez he dud da vervel gant an naoun ; brema zo-ken eur muntrer pe eul laer a c'hoar kuzet he droïou a vezo lakeat ho mouez koulz ha mouez ar re fura, ar re c'hwisieka, ar re onesta a zo.

D'ar c'houls-se c'hoaz, an deputeed a hanvet da vont da Baris a veze kemeret, dilennet pe zibabet mad e pep renk hag e pep stad a vuez.

Neuze, n'eus forz euz a betra e vezo hano ar Gampr, e kavet rak-tal tud goest da zifuilla ar gudenn penn-da-benn dirak an holl eno. An dud-ze, ouspenn ma c'houient ho micher, a c'houie prezeg ivez, evel ma labourent mad.

Enn amzer-ze, ouspenn, ne veze ket hano da gas kalz a zeputeed da Baris ; gwelloc'h e kavet kas di ar re wella, ha pa vije nebeud anezho; hag e gwirionez bihanoc'h e voa ho niver eget brema, mes kalz brasoc'h e voant a bouez, a skiant hag ar c'hwisièzez.

Ar re-ze, an deputeed-ze, ne d-eant ket neuze da Baris da garga ho godellou. Hanvet gant ar vro, ne c'houlennent netra nemet ar c'hloar da labourat evit-hi, nemet lakaat he respeti hag he eonori e-touez an holl broïou-all. Ho onestiz hag ho labour vad a roent evit netra d'ho bro, evel ma ro brema c'hoaz ar vèred hag ar gonseillerien vad er c'hommuniou, war ar meaz hag er c'heriou.

Neuze, perak ar re-ma, a labour bemdez evit ar gwella, n'int-hi ket paet, epad ma paer deputeed ha senatourien n'int mad nemet da gas ar vro a-bez war he fenn da goll ?

* * *

Ma na ve roet brema gwennek e-bed, evel gwechall, d'an deputeed na d'ar senatourien, petra a c'hoarvesfe ? Ha falloc'h e ve stad ar vro ?

Ar pez a c'hoarvesfe, ma ve eul lezen evel honnez e Frans, eo ne welfac'h mui, Bretouned, o tont war ho tro, e mare an eleksionou, an traou-ze a zo evel ar c'houiled-du-mardoz a anavezit, pe evel ar c'heillen vorz a blant doun ho flemm, enn taol kenta, ha ne lezont nemet gouliou war ho lerc'h. E gwirionez, al lèzen-ze a ve d'ar republikaned neuze, evel eun taol-lost marc'h a bladfe-mort dindan he dalier ar c'hos-keillen louz a lavarer. Neuze, c'houi hag an holl, Bretouned, a ve lèzet e peoc'h da labourat ha da c'hounid bara d'ho kroagez ha d'ho pugale.

Ar re a ve hanvet deputeed ha senatourien neuze, dishevel-kaer dioc'h ar re a zo brema, ne zonjfent ken enn arc'hant, ha n'ho defe aked nemet da ober ho dever e koustians, nemet da ober vad d'ho bro ha da dud ho bro. Etre daouarn tud evel ar re-ze, ar Frans ne ve ket pell evit sevel euz ar vez, euz an dismant, euz ar rivin a zo oc'h he laza gant frammansouned ar Republik.

Daoust ha piou, Bretouned, a ve, nemet Doue, evit niveri e gwirionez penn-da-benn an droug a zo bet great gant-ho hag a reont c'hoaz bemdez d'hor bro, d'hor feiz, d'hor relijion ? Ia, piou a niverfe mad ped kant milion a zo eat, abaoue ma

en ar Republik e Frans, euz a c'hodellou ar bobl e godellou ar frammansouned a zo du-ze e Paris ? Ouspenn an deputeed hag ar senatourien, pedfall a zo eno, Ministred hag eil Ministred, o karga ho ialc'h abaoue re-bell a zo, hag o tont da lakaat ar skrab war an arc'hant, an eil-rumm war-lerc'h eur rumm-all alegenta, evel ma vent o c'hoari digloch-dialc'houez, pe o kas ar mad, ne ket ar fall er meaz. Ia, ia, an arc'hant a ia gant-ho a gilfourn pe dre starn an daol, ama hag a-hont hag e pep leac'h. Evelse, ped kant ha ped kant milionfall c'hoaz a zo eat hag a ia bemdez da vilionou gwenn d'ar bobl ?

An traou-ze ha kant tra-all, ne ve den evit ho displega mad, an traou-ze ne ve ken anezho e Frans, ma ve great eul lezen evel an hini a lavarer. Den a skiant e-bed ne c'hellfe nac'h na ve al lezen-ze, unan euz ar re wella hag euz ar re genta a dlefe beza great.

Mes siouaz ! ker mad e ve da stanka darn euz a c'houliou brasa ar vro, al lezen-ze, ne vezo great birviken endra bado ar Republik. An dra-ze a c'heller da gredi, rak ar frammansouned, republikaned ar c'houarnamant, o veva dioc'h klenved ha gouliou ar vro, dèbret ha lazet gant-ho, ne fell ket d'ezho e parefe birviken.

War gement-se, evelato, kaer ho defe klask enebi, e vent diskaret gant ar bobl, ma karfe an dud onest en em glèvet mad, pe da choum holl hep mont da voti, pe da vont holl da voti a-enep kement republikan a c'houlenfe ho mouez.

An doare genta, choum hep mont da voti, ne ket ar wella, evit-hi da veza an easa. Dre an hentse, e kerz ar braz euz an dud brema, rak pa vez hano da voti, koulz e Breiz hag el leac'h-all, war ar meaz evel er c'heriou, e weler an diou dredereen-hanter euz an dud wella o choum hep mont war dro voti e-bed. Diskouez a reont evel-se int skuiz gant ar Republik ; mez, o veza ma vot atao ar republikaned evit ho zud, na petrata ! e c'hoarvez, ma vez al loden vrasa euz an dud, hag ar re onesta ivez, kabestret gant al loden vihana ha gant ar re falla ouspenn.

Setu e pe zoare, Bretouned, e pad keid-all ar Republik enn hor bro.

Ne ve ket hevel, ma talc'hfe an holl gristenien da vont da voti bep tro. Neuze ne ve ket diez d'ezho, dre ho niver braz, trèc'hi ar republikaned ha trec'hi ar Republik, ne gouezo, e giz-all e-bed, nemet dre ar brezel, evel ma'z eo bet savet.

Ar brezel-ze, diabarz pe diaveaz, pe, marteze, diaveaz ha diabarz, ne c'houfe dale nemeur, dioc'h an doare ma'z a an traou enn dro. Evit gant ar Republik brema ne d-a ket kaer ar stal. Ar republikaned n'en em glèvont tamm etre-z-ho, e Paris. Ar re anezho a zo oc'h taol, leun ho c'hof ha boed founnuz enn ho rastel, ne fell ket d'ezho rei eskenn d'ar c'hofoù bling ha goullo. Penaoz neuze e c'hellfent-hi en em glèvet ?

Euz an dizunvanies-se, a ièlo bemdez war-gresk, e c'hell dont hep dale ivez eleksionou jeneral dre ar vro.

Neuze e vezo tro ar gristenien, n'ho deuz nevel, a welont, netra vad da baka dioc'h ar Republik. Ia, neuze, e vezo d'ezho en em glèvet mad da vont holl da voti a-enep kement republikan a zo, ha pa lavarfent-holl e vent tud a feiz ha sent zo-ken diskennet euz an nev.

Ar Republik, euz a zent a rafe diaoulou.

Kenta kanaouen gaer eur barz inouenk,

D'AN ITROUN-VARIA A LOURD.

M'em meuz gwelet, enn eun dachen,
Tal eur roc'h, dindan eun derven,
Skeuden Mari, eur skeuden wenn.

He skeuden gaer am meuz gwelet,
'Vel p'oa euz an nev diskennet,
D'en em ziskouez da Vernadett.

E-leiz a dud oa tro-war-dro,
O pedi Rouanez 'n nevo
Da deul eur zell war Breiz, ho bro.

Ha daoulinet war ar blènen,
Enn eur gana a-bouez ho fenn,
Hi lavare, dre ho feden :

« Braz ha bihan, holl daoulinet,
« Dirag ho skeuden vinniget,
« Gwerc'hez, hon mamm, hon diwallet !

« Hon diwallet enn pep mare,
« Hon diwallet ha noz ha de,
« Gwerc'hez, hon mamm ha mamm Doue ! »

Ha dirag ho mamm vinniget
Ar bobl, er blènen daoulinet,
A gane, a gane bepred.

A-rez ar skeuden alaouret,
E-c'harz ar bobl-ze daoulinet,
Tost d'an derven me meuz gwelet ;

Gwelet am meuz, tost d'an derven,
O kana, war eur bod spern-gwenn,
Eun evnik koant, he vek melen.

— Evnik a gan war ar spern-gwenn,
Lavar : 'vit piou da ganaouen,
Da zonik lirzin ha laouen ?

Hag euz a veg ar bod bleuniet,
An evnik d'in an neuz laret :
— « 'Vit ar Werc'hez, meurbed-karet. »

Hag hen da gana adarre,
Ha gant-han ivez e kane
Eur waz vihan a dremene.

— Lavar d'in-me, gwazik vihan,
'Vit piou, 'touez ar bokedou glan,
Ruillez da zour, flour 'vel da gan ?

Hag ar wazik laraz d'in-me
O vont keuziet da draon 'r mene :
— « Evit ar Werc'hez, mamm Doue. »

Ha dour ar waz, enn eur dremen
Goustadik dindan ar c'hlazen,
A hiboude he c'hanaouen.

Ha kichen ar roc'h vinniget,
Ban melen war-n-hi diwanet,
Mouez an avel vije klêvet.

— « Avel glouar, leun a c'houez-vad,
Evit piou, dre zèliou ar c'hoat,
Da glèver-te o c'houibanat ?

Ha mouez avel glouar serr-noz
An neuz respountet d'am menoz :
— « Evit Gwerc'hez ar Baradoz. »

Neuze d'an nev saviz ma fenn
Hag a weliz eur stereden,
A weliz ar werelaouen.

— Lavar din-me, o stereden,
'Vit piou enn nev, a-uz d'am fenn,
A strinkes-te da sklerijen ?

— « Me a zo aman, eme-z-hi,
Enn pad an noz o lugerni,
O rei sklerijen da Vari. »

Ha kaeroc'h-kaer, a-uz d'am fenn,
'Vel eur rod-heol barz an oabren,
E lintre ar werelaouen.

Pa n'oa mui den war an dachen,
Pa oa tavet evn ar spern-gwenn,
A riz da Vari ma feden :

— « Evid-hoc'h, Gwerc'hez an Arvor,
« Gwerc'hez an douar hag ar mor,
« 'Vid-hoc'h ma c'halon zo digor.

« Selaouet, o Gwerc'hes santel,
« Selaouet peden ho pugel,
« Miret ar Fe enn Breiz-Izel!

« Miret ho Fe d'ar Vretoned,
« Miret d'he ho iez binniget,
« Iez ar zent ha iez ar barzed !

Ha flourik-flour gant an draonien
A hiboude 'r waz o tremen ;
A-uz pare ar stereden.

F.-R. CADOUDAL.

Bloaveziou kenta Pi IX.

II.

YAN-VARI MASTAÏ, ER SKOLAJ.

D'an oad a zaouzec vloas, ar c'homt iaouank oue kaset da ober he studi e skolaj Volterra, e bro an Toscane, hag eno e tremenas c'huec'h vloas. Dre ar brezel great er vro-ze gant Bonapart, Volterra a ioa deuet da veza eur Vro-C'hall. Er bloavez 1810, unan eus ar pennou bras a ioa e kommandi var skoliou ar c'houarnamant, a deuas adi da velet e pe stad oa ar studi. Lod eus an dud-ze hanvet e gallek *Inspecteur*, a zo lemm ho lagad. Drem an den iaouank Mastaï, he dal ledan, he lagad beo ha frank-digor, a blijas d'an autrou-ma. Ebad oa gant-han ober d'ezhan goulen var goulen. Mastaï a respountas gant kement a furnez hag a c'houizieges, ma lavaras an Inspecteur d'an autrou prinsipal, mestr ar skolaj : « Setu aze, eme-z-han, eun den iaouank hag a rei hent, ma na zav ket barr amzer da stourm out-han. »

An inspecteur zo maro er blavez 1830. E vije beza klevet oa kloarek iaouank Volterra deut da Arc'heskop, e Spolète, ha kontant bras oa da veza bet divinour, da vihana, eur veich.

Petra 'n dije sonjet ha lavaret, ma en dije, nebeut bloavesiou goudeze, her guelet Pap, ha memes unan eus ar c'henta Rouanet ha Pabet a zo bet azezet var eun tron ?

III.

MASTAÏ BELEK.

Yan-Vari Mastaï ne felle ket d'ezhan chom er bed, mes en em rei oll da Zoue ha da zilvidigez an eneou. N'oa e viret out-han da reseo an urziou sakr nemet eur c'hlenvet estranj, a lavarer anezhan an *drouk-sant*. Ar vedisinet o doa anzavet ne vije morse pare, hag ouspen-ze, en dije ar boanze great d'ezhan eur goal-dro. Gouscoude, parea reas. Kredabl bras, ne oue ket heb mirakl, hag e-unan e lakea an distro-ze d'ar iec'het var gount ar Verc'hes Vari, oa bet konsakret d'ezhi gant he vam, raktal moa deut er bed-ma.

Daoust m'oa pare, ne oue great belek nemet dre zispans, hag ouspen, bep tro ma lavare an ofern, e ranke kaout enn he gichen eur belek-all-bennag, gant aoun na vije koezet e drouk. Kement-se a ioa poanius evit-han. Eun deis, setu hen eat d'en em strinka e-c'hars treid ar Pab Pi VII. « Mar d-eo possubl, eme-z-han, o Tad Santel, lezit ac'hanon da lavaret an ofern va-unan, heb ma ve red d'in kaout eur belek d'am assista. » Ar Pab a beg en he zorn; her sevel a ra en he za, hag e lavar dezhan : « Ia, ar c'hras-ze a roan c'hoas d'eoc'h a greis kaloun; rag kredi a ran ne zistroï mui d'eoc'h ar c'hlenvet kris en deus kement ho poaniet. »

Guir a lavare, rag bikoas mui goude-ze, Mastaï ne goezas e drouk-sant,

Ha brema, petra e teui-hen da veza ? ne glask nag henor na gloar. D'ar zul Fask 1819, e lavaras he ofern genta e Roum, en ilis Santes-Anna-ar-Gilvizien, en eun hospital hanvet *Tata Giovani*. Eno e chomas belek an bospital e doug seiz vloas. En ti-ze ez oa eur c'hant bennag a vugale emzivad, dastumet ha digemeret eno gant eur paour-keaz mansouner hag a ioa he hano *Giovani Borgi* Ar vugale ne reant anezhan nemet *papa Giovani*, ha setu prest roet ive d'an ti an hano *papa Jean* pe *Tata Giovani*. An autrou Mastaï en em ginnigas, ha mad oue digemeret, evit sikour ar mansouner-ze a zoujans Doue da zevel ha da instrui ar vugaligou-ze.

Nebeut amzer goude-ze, Giovani a varvas hag e chomas he unan e penn an tiegez. Diskuez a rear c'hoas hirio ar gamprik ma loje enn-hi hag ar gador a vije azezet var-n-hi beb abardaez evit kelen he bobl munut.

Deuet da veza Pab, e komze alies eus he hospital. Er bloavez 1871, eun horolajer eus a Roum, hanvet Brugo, a ioa digouezet gant kals re-all e pales ar Pab.

— « D'eoc'hui, eme hon Tad Santel, e tlean kals anaoudeges vad, rag alies o peus kemeret da labourat en ho stal bugale eus a hospital tata Giovani. A beza 'zo c'hoas gan-e-oc'h unan bennag eus ar re a meus anavezet eno ? »

An horolajer a scrabe he benn. Chom a rea divemor. Neuze hon Tad Santel a deu d'he zikour.

— « E tleit kaout c'hoas Frances T..... ?

— « Ia, guir eo, Tad Santel.

— « A kountant oc'h eus he labour ? a beza en deus bugale ? a mont a ra brao ar bed gant-han ?

Var gement-se, Pi IX a gount historiou bihan var iaouankis ar micherour-ze a ioa bet gant-han er c'hatekis, anter-kant vloas a ioa. Ne ankounac'hea netra.

IV.

MASTAÏ, ER PRIZOUN.

Goude seiz vloas tremenet en hospital *Tata Giovani*, Mastaï oue galvet gant ar Pab Pi VII da vont d'ar C'hres-deiz eus an Amerik, d'ar vro hanvet Chili, assames gant an autrou Muri. He-ma a ioa kaset di evel kannad ar Pab, evit sevel a nevez en he za ar relijion gatolik anter bilet gant ar Revolusion. Ne ket heb poan e teujont a benn eus an tam labour-ze. Deuet ar mare da gimiada dioc'h bugale he hospital, Mastaï ne hell ket miret ous he zaelou da ruilla, hag he vugaligou, eus ho c'hostez, a lenve dourek hag a lavare d'ezhan : « O Tad, chomit gan-e-omp. » Biken, eme-z-han, ne mije kredet e vije bet an disparti-ze ker poanius. »

An itron, he vam, e doa kalz spont ha kalz neac'h o velet he mab e vont keit-ze dious he vro. Pi VII a skrivas d'ezhi ar c'homzou-ma : « Itron, evit mad an Ilis e treuz ho mab ar mor bras. Hogen, distrei a rei d'ar gear iac'h pesk ha dibistik. »

Gouscoude, ne vanko d'ezhan na skuisder, na naoun, na sec'het, na memes ar prizoun. Pignat a rejont var eul lestr-goelett, hanvet *Heloïse*. Al lestr a reas eun ehan e *Palma*, a zo ar gear vrasa eus enezennou Baléares. Ar gouarnour eus ar vro-ze a lakeas hen teuler er prizoun, var digarez ma ranket goulen mont d'ar Chili digant pennou-kraz ar Spagn, a rear Cortès anezho. Kement-ma a c'hoarveze er bloavez 1823. Louis XVIII en doa kaset soudardet d'ar Spagn evit sevel a-nevez Ferdinand VII var he dron. Setu ama penaus e kountas Mastaï he histor, divezatoc'h. — « Lakeat ouen dijipot er prizoun, eme an autrou Mastaï. — Eus al lestr e tigaset d'in bemdez va bevans, morse avad, na lizer, na gazeten, na keleïer e fessoun ebet. Eno e teskiz an troiouigou kam a gustum ober ar brizounerien. Kas a reamp ha digaset e vije d'eomp skridou munut kuzet e kreiz ar milvig-bara. Evel-se e resevis ar c'helou en doa an duc d'Angoulême gounezet eur viktor vraz en Trocadero, hag goude an taol-ze oemp losket da redek. »

Ouspen eur veach, araok douara er Chili, e rankas Mastaï paea guerz ar butun d'al laeron-mor pe forbanet. Eun devez-all, en eur vont eus a Valparaiso da Lima, al lestr, goal-gasset gant eur barr avel spountus, a ioa e vont da bensea var ar c'herrek. Neuze e veljot var eur vagik, hag assames gant-han eun nebeut morianet, eur paour-keaz pesketaer a ioa *Bako* he hano. Pignat a ra e bourz ar goeleten hag he bleina ra, evel eur sturier eus an dibab, bete porz Arica. Antronoz, an autrou Mastaï n'oue ket divezad o vont da drugarekaat an hini en doa saveteet d'ezhan he vuez hag a ioa e chom en eur c'hoz lochik, var ribl ar mor. Rei a reas d'ezhan var-dro seiz-kant skoet. Divezatoc'h, deuet da veza Pab, Pi IX a gassas d'ezhan, ar memes aluzen, gant aoun na vije en dienez. Var ar memes tro, e kassas d'ezhan he batrom. Hogen, arc'hant Mastaï en doa douget frouez, ha Bako a ioa deuet da veza pinvidik. Rak-se, e rannas an arc'hant-ze etre ar beorien, hag imaj ar Pab a oue lakeat en eur japel a reas sevel e kichen he di, a ziout ar mor. Eno, Bako-goz ne vank morse da gounta he histor d'ar beajour a deu di da zaoulina ha da bedi Doue evit ar Pab hag an Ilis.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Eur Breton evel e oa kalz gwechall.

Gweachal, d'an amzer e vije great brezel d'an dud vad a gare ho bro hag ho Doue, unan a botred ar Republik, c'hoant d'ezhan, emechans, d'ober goap ouz eur c'hristen kozh a oa 'nem gavet gant-han da varn d'ar maro, a lavaraz dezhan :

— « Doue ! Doue ! koz genaouek a zo c'hanoud,

n'euz Doue abed ken. Koulz eo d'an dud kredi abred vel divezad, rak nemed ha klanv e veant, ni zigaso skiant d'he diwar ho c'houst. A-benn eur pennad aman, n'hello den sonjal enn Doue ken ; rak ni a ziskaro ar c'hroaziou, an ilizou ha kement astraman an diaoul a zo bet savet gant ar veleien, vit lakaat kredennou fall barz penn an dud. »

— « Oh ! ia, ia, eme ar c'hristen koz, an taolze a zeufe gan-e-hoc'h a-walc'h, krog mad oc'h ! A-raok a-vad a vo disc'hrouizienet ar feiz dious bro Breiz-Izel, a pezo chanchet ho roched ouspenn eur weach, pe vo arru gwall-du ann hini zo gan-e-hoc'h. Na er ket ker primm-ze gant ar Vretoned, ma den brao ! Kement bod lann, kement bod bruk a zo enn hon bro-ni, a zigas da zonj d'imp ouz an Aotrou Doue. Ha c'houi hag ho seurt n'oc'h ket stumet gwall-gaer da veza gwall-droc'herien bruk ha lann. Stumet da veza laeron a-vad ne laran ket. Hag ouspenn da-ze, al lann hag ar bruk, goude beza bet troc'het, a ziwan ker buhan ha raden enn Breiz-Izel; hag evid a-vad ma fell d'e-hoc'h troï tu d'an douar beteg ar priz glaz, me gav gwall bastelek ho chupen ouz kregi barz lost ann alar.

Na pe rafec'h-ze zo-ken, na dalvo ket da galz a dra d'e-hoc'h, na rafec'h nemet digas war-gorre an douar eskern ar Vretoned koz, hag ar re-ze zigasfe da sonj d'imp adarre ouz an Aotrou Doue. Ha pa lakfec'h da ludu kement tra zo enn hon bro, daoust hag hen a ve hir a-walc'h ho tiou c'har 'vit tapout beteg ar stered ? Daoust hag hen veant hir a-walc'h vit monet da droc'ha ho gouzoug d'an tri roue a zo eno, vel hoc'h euz great da Roue Frans? Daoust hag hir a-walc'h e ve ho krabanou, vit monet da zellat hag hen ma ann nuz gant ar iarik ? Ann oll stered a gomzann d'e-hoc'h anhe, a zigas da zonj d'imp ouz Doue, hag a-benn a vent diskaret a lec'h-ze, c'houi, emechans, ne raï ket a boan ho dent d'e-hoc'h ken.

ERWAN AR PENN-MAGOR.

Skoliou ar Republik.

Lenn a rear er gazeten c'hallek, *La Gazette du Midi*, euz ar bevare euz a viz here :

Skol laïk ru Pujet, e Marseill, a zo bet digoret deac'h gant lorc'h ha digoradur. Eno, er c'hlasiou braz ha kaer, ez euz bet great eun digemer dudiuz da zeiz bugel. Evit ar seiz bugel-ze, Mear ha konseil ar gommun a bae pemp mestr-skol. Ne ket a-walc'h ; evit beza mad e vije red kaout eur mestr evit peb bugel.

Er gear-ze, ar frèred a zo bet kaset kuit euz ho zi-skol, ar pez ne viro ket out-ho da zigèri eur skol-all hep dale, ha kenta ma c'hellint, e ru *Nau*. Ho bugale a zo choumet holl er gear da c'hortoz distrei d'ho c'haout.

Lenn a rear c'hoaz er gazeten c'hallek *Champagne*, euz ar bevare a viz here ivez.

Derc'hent deac'h vintin eo bet digoret ar skolior libr er gear a Reims. Ar skoliou kristen-ze, a-zo frèred enn ho fenn. Ouspenn pevarzek kant bugel (1,400 élèves) a ioa eno, hag ho niver a gresk kement bemdez ma vezo red *refuz* meur a hini, dre gaout re-nebeud a blas d'ho digemeret.

An dra-ma a ziskouez da gonseil kear Reims eo disleal, hag e vezo desket skiant d'ezhan gant ar vugale hag ho c'herent.

E skoliou *maternel* Reims c'hoaz, a zo brema mestrezed laïk enn ho fenn, ez euz bet kavet beteg pevar bugel da vont d'ar ru *Payen*, pa'z oa eno ouspenn kant bugel gant ar seurezed, a-raok ar vakansou.

Setu aze, tadou ha mammou kristen euz a Vreiz, kristenien ha n'ho deus ket aoun rak skeud instrektourien skoliou ar Republik. Kenta tra evit-hon eo sevel ho bugale hervez relijion Jezus-Krist, evel ma'z int bet savet ho-unan.

Penaoz ema ar Frans.

Diskaret izel, diskennet er renk distera e-touez ar broïou gant ar frammansouned, stad ar Frans a-zo truezuz n'euz forz e pe du sellet, pe diabarz pe diaveaz. Kement ho deus skiant a wel hag a lavar ; n'eus pare e-bed ken evid omp, ma na d-eu ket an Aotrou Doue da gaout truez ouz hor bro. Red eo eta pedi, ha pedi a wir-galoun, hervez a lavar hon Tad Santel ar Pab, pedi Doue hag ar Werc'hez, he mamm, da zont da astenn d'e-omp ho daouarn.

Setu ama brema, Bretouned kristen, e pe stad truezuz eo lakeat hor bro gant ar frammansouned republikaned a zo e penn hor gouarnamant pemp pe ploaz a zo. Ia, abaoue pemp ploaz n'euz bet tremenet deiz na d-eo bet hor bro diskennet izeloc'h-izela, enn eur c'hiz pe c'hiz. Hag e kredont c'hoaz ho deuz skiant ha feiz ar re a ia da voti evit republikaned, n'euz fors piou int ha n'euz forz evit pe seurt karg e c'houlennont mouez ar bobl ?

Stad hor bro diabarz. — Ministr ar Brezel en deuz roet he zilèz, goude lakaat hon arme dindan treid ar frammansouned iskiz, goude kas kuit dre fors euz an arme Prinsed hag a ioa hon enor, difenn ha skoaz hor bro. Ministr ar Marin a laka eun eil enn he gichen, hep gouzout pe e vezo votet arc'hant d'he baëa gant an diou gampr pe ne vezo ket. Ferry, Ministr ar skoliou, karget eur moment euz an afferiou a ziaveaz, a strink kroasiou a enor oc'h bruched tud ken dister hag hen. Ferry a zo e brezel gant Wilson, map-kaer prezidant ar Republik. An tad-koz-ma a gresko madou ha fortun he verc'h vihan, mes ha kreski a raïo ivez he enor hag he c'hloar he-unan ?

A hent-all, an tenzor a ia enn-han krabanou hirr ar frammansouned, dounoc'h-douna bemdez, a vezo kavet goullo hep dale pell. Neuze, leunbarr godellou ar republikaned vraz, ar c'houarnamant a gemero eur c'houriz plouz hag a lavaro dar re holl a zo paet gant-han : en em droït gwella c'helloc'h, evid-oun-me n'oun mui evit ho kreä, rak n'euz gwennek e-bed ken em zenzoriou. Gant an dra-ma, ar wirionez, a ziskouez d'an holl eo gouarnamant ar Republik gwella ha marc'had-mata gouarnamant a ve kavet. Goude-ze, e c'heller kredeo an dud fura e-touez ar bobl eo a vot bep tro evit republikaned.

Stad hor bro diaveaz. — Da genta, an Tad Santel ar Pab, den Doue hag er bed an hini hep-ken a wir na ve tumpet an douar war he c'hinou enn hon amzer; an Tad Santel en em glemm gant gwir abek ne lez brema ar revolusionerien, frammansouned ha republikaned a bep seurt, peoc'h, liberte nag ehan e-bed gant ar gristenien e nep leac'h hag enn hor bro nebeutoc'h c'hoaz eget e bro-all e-bed.

Enn hor bro, brezel an Tonkin, a ielo gant-han hon tud hag hon arc'hant, a zigoro hep dale brezel oc'h ar Chin, hag euz ar brezel-ze, marteze, brezel oc'h unan pe unan euz hon amezeïen.

Ar Spagn ne bardouno ket eaz d'e-omp an dismegans great d'he Roue ha d'ezhi, dre he Roue. Bro-Zaoz eur pennadik-mad zo a zo oc'h hor c'hoari iud, evel m'eo boaz, e Madagascar. Eno hag el leac'h all, leopard, ma ne zebr kik, ma ne lip goad, e kar-tre an arc'hant ; n'euz forz e-bed ha pa deufe diwar-goust eur mignoun ; war an arc'hant eo disgwalc'h he c'haloun, ha ne c'houfe kaout re morse. Euz ar Pruss ne deuz netra da lavaret, nemet omp bet lusiet kaer gant-hi etre daouarn ar republikaned wella ; hag ema brema war c'hed da lammet war-n-omp, evel eur tarv-kaz war eul logoden baour ne deuz mui toull e-bed ken d'en em repui enn-han.

Ar Republik, enn eis vloas kenta, a lakea ar broïou tro-war-dro da zellet a druez ouz-omp ; er pemp ploaz divèza-ma e welont a-vad ez omp eun danjer evit-ho holl. Goude-ze, penaoz e teufe den da rei skoaz d'e-omp, ma teufe brezel da zigèri. Neuze, marvad, an Itali a zo bet, a-berz eun diskiant e penn hor bro, lèzet da gemeret tra hon Tad Santel, an Itali a ve ar genta da zont war-n-omp ha d'hon dispenn, mar gellfe, evit diskouez d'e-omp he anaoudegez kountel-laz.

Broïou a zo, Bretouned, hag a zo kouezet dre nerz, evel Bro-Zaoz dindan breac'h an Normanted, goude trèc'hi hon tadou koz-ni hag ho c'has euz ho bro. Evel gant ar Vretouned koz a zo bet c'hoarvezet gant ar Pologn, bet dispennet ivez gant an dizunvaniez a ioa etre tud ar vro-ze. Mad ! evel gant Bro-Zaoz, dre nerz; evel gant tud ar Pologn, dre zizunvaniez, a c'hell c'hoarvezout brema gant ar Frans, war eun dro hag er memez amzer, da lavaret eo, e c'hell beza e brezel sivil diabarz hag e brezel a-ziaveaz a-enep unan pe ziou euz ar broïou tosta d'ezhi.

Evit neuze a-vad e vemp kempennet brao, pa na ve evit hon difenn Roue e-bed enn hor bro nemet republikaned frammansouned a-dec'hfe prim enn-tu pe-du, evel kounikled spountet enn hon zoullou Sant-Sebastian, pa welfent e ve great ho zro, ha ne vent mui evit ober brezel d'ar gristenien.

Mar d-eo c'hoaz galvet hor bro, evel a-raok, gant Providans an Aotrou Doue da ren ar bed, daoust hag ar pez a zo lavaret a-raok ha ne ziskoues ket e sklear a-walc'h d'an dud ez eo mall e paouesfe ar brezel a rear d'ar relijion; brezel, hen-nez, ha ne baouezo biryiken, koulskoude ma ne c'houzont ket en em glèvet da zenti oc'h an tad Santel, da heuilla he alioù mad ha da bedi kalounek evit ma tenio an nev gant he nerz d'ho zikour da ziskar an diaoul feiz hag an direiz, skignet brema e pep leac'h, evel dre c'hwazied eun den, eur c'hountam pe eur poezoun a laz, dre n'euz ken remed out-han, nemet burzud ar beden.

Roït ho kaloun da Zoue ; n'eo ket dre brof hep-ken E tistroïo he zourn ; gwella prof ar beden.

Pa lavar rei, Doue a roïo ;
Gortozit, ha pedit atao.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.).

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

« Ar c'honseil, eme he gommision, pa c'houlen *ramplasi* skol ar frèred hag ar seurezed gant skoliou laïk, petra a c'houlen ?

« Ne c'houlen ket hep-ken kas kuit ar frèred hag ar seurezed, tra ! tra ! tizout hueloc'h a fell d'ezhan.

« *Ar pez a fell d'ar c'honseil eo mouga pep kreden gristen, rak klerikalism ha relijion a zo hevel.*

« Ar c'honseil, enn eur ger, a c'houlen na vezo great mui a skol war ar relijion. »

Brema, amezeïen, e kampr an deputeed frammansouned :

Herve Becmeur. — Kaset da Baris, Jerom, ganti *ier* ha *lern*. Karoulle !

Jerom Fur. — Piou, a lavar ar gazeten, en deuz ankounac'heat e pe zoare divalo euz bet komzet eno euz a relijion ouspenn pemp ha tregont milion a gristenien gatholik ?

Kreden an Ilis katholik, he beleïen, he bugale ar gristenien, a zo bet c'hoarzet d'ezho ha bet great goab anezho holl, gant eur guchen dud diboell ha diskiant, frammansouned republikan ar c'houarnamant.

Klèvit, amezeïen, petra lavar eur frammansoun enn ho zouez, pignet eno ar gador :

« Piou n'en defe ket a vez, o welet hirio kear Bariz o sevel eun Ilis dediet da na c'houzoun pe seurt devosion ? »

Noel Deauguer. — Gwella ha kaera devosion a zo, devosion ar *Galoun Zakr* a Jezus. Iliz ar *Galoun Zakr* eo a zavetaïo hor bro, pa d-euïo eur Roue katholik da stoui enn-hi he benn dirak hor Zalver Jezus, ha da gonzakri he rouantelez hag he holl zervicherien d'ar *Galoun Zakr*. Ma kar ar gristenien pedi ha pedi stard ar *Galoun Zakr*, ne vezo ket pell da c'hortoz ken an amzer-ze.

Jerom Fur. — «Ha n'eo ket kampr deputeed,er bloaz 1875, eo e deuz *dekretet* e vije savet eun iliz hag a vije skrifet war he zal ar c'homzou-ma, a zo eun dismeganz d'ar vro enn amzer-ma :

GALLIA PŒNITENS ET DEVOTA ? »

Herve Becmeur. — Eun dismeganz evit chas a strink, dre ma'z eont, ho glaouren louz oc'h kement tra-vad a welont ! Eun enor eo a-vad, karoulle ! evit ar gristenien a c'hoar er-vad hag a anavez ho deuz pèc'het.

Andre Pencaer. — Ar gazeten-ze a lennit d'eomp, Jerom, a ziskouez sklear eo ar frammansouned holl brema, a-zalek pennou brasa ar c'houarnamant beteg an divèza hag ar falla lakez a glèver o sakreal mèzo-dall enn ostaleriou stank dre ar vro ; ia, Jerom, ho kazeten a ziskouez ez int holl, bihan ha braz, evit ar skoliou laïk, a-enep Jezuz hag he Ilis.

Herve Becmeur. — Karoulle ! me garfe gouzout, Jerom, perak e reont-hi holl er c'hiz-ze, evel pa vent en em glèvet ?

Jerom Fur. — Perak, a c'houlennit Herve ? Douget d'an drouk, ha spered an diaoul enn ho c'horf, e lavaront ne gredont mui netra.

Herve Becmeur. — Gevier, Jerom ! Ar re-ze holl a gred kement ha c'houi ha me, da nebeuta. Me gav d'in, ma ne gredjen netra, n'em bije ket, evel ho deuz, kasouni oc'h Doue d'he neanti enn nev, mar gelljent, ha war an douar oc'h he Iliz, oc'h ar Pap, an Eskibien, ar veleïen hag ar relijiuzed karget da skolia ar vugale. Me zo ker sot, Jerom, ne ven ket evit kaout kasouni oc'h eun dra ne deus ket anezhan, ha dre-ze, n'en deuz biskoaz great droug e-bed d'in. Karoulle !

Silvestrik Kerlouarnik. — Me, Herve, ne ket gant traou evel-se emaoun. Ha kredi a rit-hu, Jerom, e c'hello ar frammansouned gant ho lèzenskol-nèvez dont a-benn euz ho zaol ?

Jerom Fur. — Ia da ! Silvestrik, kredi a ran, ma ne gavont ket ar gristenien war ho hent, d'ho diarbenn.

Herve Becmeur. — Me garfe brema klèvet unan bennag o lavaret d'in n'eo ket great lèzen ar skol laïk a-enep Doue gant ar frammansouned ? Neuze, karoulle ! me a zistrofe he benn d'ezhan, ha ne ven ket pell c'hoaz.

Iann Gubaer. — Meur a hini a gavfac'h c'hoaz, Herve, e-touez an dud sot, da stourm ouz-hoc'h war an dra-ze.

Herve Becmeur. — Ia, Iann, e-touez an dud sot ha dall-ze hep-ken, evel a lavarit mad, a rofe c'hoaz ho mouesiou d'ar republikaned, ma vent galvet warc'hoaz da voti adarre. Ha gaou eo ? Karoulle !

Laou an Heder. — Pa votent evit ar republikaned, Herve, kalz euz an dud-ze ne c'houient ket petra reant. Mez hirio, ha pa vent tri-mil zot, dell tleont gwelet dioc'h al lèzen-skol nèvez-ma, forjet gant ar republikaned, n'ho d-oa ket great neuze eur perz euz ar re fura. E-kever an dra-ze, hon c'houstianz, mar ho deuz, ne dle ket beza direbech.

Jerom Fur. — An dra-ze a zo gwir, Laou, rak kouezet int ho-unan enn toull ho doa great, a gave d'ezho, evit ar re-all. E-touez ar republikaned a zo kaset euz ar c'hèriou ha diwar ar mèsiou da zeputeed e Pariz, e ve diez kaout daou hag a vel mad.

Ar gazeten a lennan hen diskouez anat. Klèvit, eme-z-hi, petra lavare unan euz a zeputeed-frammansoun ar gampr, an 8 euz a viz gouere 1879 (Journal officiel) :

« Mar d-eo an niver braz euz ar republikaned a zo er gampr-ma divizet etre-z-ho, pa vez hano gant-ho euz a eun dra-bennag, e vezont holl evel unan, pa gomzer euz an Ilis katholik, euz a autorite ar venec'h hag ar veleïen.

« Ar re-man a lavar e fell d'e-omp-ni, republikaned, ho lakaat er meaz euz a bep lèzen..... Ia, ho lakaat a raïmp er meaz, ha pa vezint, e rankint choum. »

Dioc'h a glèvit. amezeïen, ar frammansouned er gampr a gomz evel ma tlefe ar republik padout gant-ho bete fin ar bed, ha koulskoude, eur pennad-zo e klever, a-bell ha tro war-dro, c'houez fall gant he ael-karr, o trei, gant poan a-veac'h, e kreiz ar fank hag al loustoni.

Dre gement a zo bet lavaret a-raok gant ar gazeten diwar-benn al lèzen nèvez, e tleit holl, amezeïen, gwelet brema eo ar skol laïk eur skol hep Doue, ha gwelloc'h c'hoaz, eur skol a-enep Doue.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 46) AR ZADORN, 17 A ZU 1883.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

FIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, ned-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignoumed, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 17 a viz du 1883.

Soudard koz, martolod koz, Lipit ho loa, pa gerroc'h, Biganna a c'hoarzo.

Ne ket unan ac'hanoc'h, martoloded koz, am meuz-me klèvet, eur bloaz-bennag a zo, o lavaret eun dervèz, dirak kalz a dud, n'oa bet biskoaz ha ne vije biken e Frans, gouarnamant e-bed koulz hag ar Republik ?

Dre ho kinou e teue neuze, hep gouzout d'ehoc'h marteze, komzou kaer frammansouned ar Republik. War a lavarac'h, ar Republik a greskje paeou ha pansionou an holl, hag ar re-vihan da genta ; ar Republik a dlie gant an amzer lakaat an holl eüruz, ha rei d'ezho pep frankiz ha pep liberte, gant bara gwiniz da zibri bemdez.

Oc'h ho klèvet o veuli ker kaer gouarnamant ho bro, an dud a ioa enn-dro d'e-hoc'h a stlake ho daouarn ha, digor ledan ho c'hlapez, a grie evel-d-hoc'h enn eur vouez, evel a ra enn hanv, dioc'h an noz, raned eul lenn war-lerc'h ar c'henta a zifoup he benn hag he gan euz a-douez ar glan-dour.

Paour-keaz den ! D'ar poent-se edo c'hoaz an hanv gan-e-hoc'h, d'ar poent-se e voa kre ho nerz, d'ar poent-se edoc'h c'hoaz er zervich hag e c'hounezac'h, ha gounid mad ha dre boan, eun tammik arc'hant a zigasac'h beteg ar gwennek diveza d'ar gear. Eno, neuze, ho kreg hag ho pugale vihan a c'helle, beb enn amzer, lakaat eun tamm kikhouc'h enn ho c'haoter da ober soubika. Ia, e gwirionez, neuze c'hoaz e voa kaer an amzer, hag ar Republik, evel eur plac'h iaouank, goloet a zeiz hag a zantelez, hag he bruched a aour hag a arc'hant, evel merc'hed pinvidik Kerne ; ia, neuze, iac'h hag he goad o virvi,e piglamme,e fringe hag e c'hoarze laouen ouz-hoc'h, evel oc'h an holl.

Allaz ! abaoue ez euz dek vloaz hag ouspenn ; dek vloaz a zo pell, dek vloaz a zo kalz da eur plac'h iaouank, evel Biganna, a strink diout-hi diwar c'hoari seiz ha dantelez, aour hag arc'hant ; a daol a-skrab d'an holl he gened hag he iaouankiz dreist ar c'harz. Ia da ! E dek vloaz, Biganna e deus kollet he liou kaer ; e dek vloaz, Biganna a zo deut koz ha groac'hellet, ha brema n'eus ket choumet gant-hi zo ken c'houez vad eun aval krinet. C'houez ar brein hag ar pezel ne lavaran ket.

Lezen an 18 a viz eost 1881 a zigas kik ha barà gwiniz digant Biganna d'ar re iaouank, hag ar re goz evel-d-hoc'h-c'houi, martolod pe zoudard keaz, a vezo kaset gant-hi da bourmen.

Ha ne ket hon-nez, lavarit brema, eul lèzen euz ar re lealà ? Kel leal eo ha lèzennou-all ar Republik. Evel ac'hanoc'h, va den mad, ar Republik, kos-truillen a-raok he amzer, ne ra nemet goab euz ar re goz-holl. Ha perak an dra-ze ? Abalamour ar re gos-se ho deus gwelet eun amzer-all, eun amzer vad ho deus keuz d'ezhi, brema, amzer ar Roueed.

Dek vloaz pe ouspenn ia zo e lavarac'h, evel kalz a reou-all brema c'hoaz, ne voa netra vad enn amzer ar Roueed ; neuze, an holl a ioa sklafed.

Sklafed eüruz e voa neuze an dud, martolod koz, dindan ar Roueed, pa na rankent ket mont, evel-d-hoc'h brema gant ho liberte, goude labourat kalet evit gounid eur bansion ken disterr, d'an aod da zistaga brinik dioc'h ar vein, evit dribi gant kos tammou patates seac'h. Enn amzer ar Roueed-ze, ma ne c'houzoc'h ket, ez euz bet savet gant ar gristenien vad e pep leac'h, war ar meaz hag er c'heriou, ospitaliou evit ar re baour hag ar re glanv, a zo lèzet da vervel enn ospitaliou brema gant ar Republik e-kreiz kear Baris. Enn amzer ar Roueed, ar seurezed, c'hoarezed ar vugale hag ar re reuzeudik, evel mammou tener enn-dro d'ezho, a gave enn ho c'haloun, leun a feiz hag a garantez, nerz ha komzou mad da zistana pep poan, da lamet peb anken

ha da grevaat da vale dre hent kalet ar vuez.

Brema, enn amzer ar Republik, e kaser kuit euz an ospitalion ar merc'hed karantezuz-se, elez an douar, evit lakaat enn ho leac'h merc'hed laïk ne c'houzont netra dioc'h ar re glanv, hag ho deuz ken nebeud a aked anezho, m'ho lèzont da vervel gant an dienez, pa n'ho ampouezounont ket. C'houi ivez, martolod koz, a zo enn eun doare, hevel oc'h Biganna, rak dispignet hoc'h euz ho iaouankiz, ho nerz, ho iec'hed hag ho koad, ne ket evel-d-hi a-vad, o c'hoari, oc'h ebatal, mez o tifenn ho pro ha tud ho pro, o klask kalounek ho lakaat eüruz ha digas peb vad d'ezho. Mar d-eo brema evel skournet ho koad, evel peluzet pe baralizet hoc'h izili gant al labour hag ar gosni, d'ar c'houlsse e kredac'h stard kement hag enn Aviel, ha marteze muioc'h, e vijec'h bet digollet mad euz ho poan gant gouarnamant ar Republik, gant ar c'houarnamant-se e vijec'h neuze marvet kant gweach evit he harpa, ken doun e voa eat enn ho penn ne vije ket choumet, hep bara gwiniz war ho lerc'h, hoc'h intanvez hag ho pugale.

Ho krek, martolod koz, ne ket intanvez c'hoaz. A-raok, paour keas den, ne ket kik na bara gwiniz a zebro dira-z-hoc'h ha gan-e-hoc'h ha gant ho pugale ; a-raok mervel, ho tiad ha c'houi a ranko glaouri-du gant an naoun hag an dienez ; an tamm pansion dister hoc'h euz gounezet, kant gwach e-leac'h unan, ne ket roet d'e-hoc'h evit beva diouthi tamm e-bed ; roet eo d'e hoc'h evit mac'h hirraïo, evit mac'h astenno ho poan, evit ober goab, evit ma weloc'h ar re-all, n'ho deuz ket great nag an hanter nag an drederen euz ho labour-c'houi evit ho bro, o kaout pansionou eun drederen pe an hanter zo-ken brasoc'h evit hoc'h hini.

Ha setu eno, martolod paour, pe seurt resped e deuz ar Republik evit ar re goz ; setu e pe zoare e tigoll he zervicherien wella, Biganna, koz dijaïk, oc'h ober evel darn merc'hed loued-all a zo r pep seurt difolianz evit goazed iaouankoc'h evit ho.

Brema gant ar Republik, al liberte ho deuz ar re glanv enn ospitaliou Paris, eo da vervel hep nouen na sakramant, dre ma'z eo difennet oc'h ar veleïen mont da gomz d'ezho euz a Zoue.

Enn amzer ar Roueed, ar veleïen, an Eskibien, ar venec'h, ar relijiuzed ho doa madou a iea holl euz ho daouarn d'an intanvezed, d'an emzivaded, da gement hini en doa diouer pe zienez. Ho madou a zo bet lamet digant-ho gant republikaned ar revolusion-vras, ha brema republikaned an amzer-ma ho c'has adarre kuit euz ho ziez, abalamour hep-ken ma pedont Doue ha ma reont vad d'ar bobl.

Enn amzer ar Roueed, martolod paour, an tad hag ar vamm a ioa ho bugale d'ezho da zevel ha da zeski, hervez ar feis kristen hag ar relijion gatholik. Brema ar vugale, o tont diwar barlen ho mammou, a zo d'ar Republik a fell d'ezhi e ve daonet ho eneou.

Dioc'h kement-se ha kalz a draou-all, a ve rehirr da zisplega ama, gwelit, martolod paour, hag ar Republik a zo evel a lavarac'h gwella gouarnamant e deuz bet ar Frans biskoaz ; diouz-hoc'h hoc'h-unan ha dioc'h ar re holl a zo evel-d-hoc'h gwelit brema ha gevier a lavarer d'e-hoc'h.

Goude labourat hed ho puez evit ho pro, ar Republik a ro d'e-hoc'h evit pansion, beb bloaz, nebeutoc'h evit na ro a bae, e tri dervez, d'ar Brefeded.

Ouspenn tro ar vaz iod a lipont-piz, ouspenn ho ziez hag ho annes kaer, paet d'ezho evit netra, diwar daillou ar bobl, ar Brefeded dindan ar Republik ho deuz euz a driwac'h-mil da dregont-mil lur a bae er bloaz, da lavaret eo, ar re anezho ho deuz nebeuta a zo ho c'hount pemzek kant lur er miz pe hanter kant lur bemdez, hag ar re ho deuz ar brasa pae, tregont mil lur er bloaz, ho deuz daou vil pemp kant lur er miz hag ouspenn tri lur ha pevar ugent bemdez.

Setu aze, martoloded ha soudarded koz, pegement a ro ar Republik d'ar Brefeded enn amzer-ma, ha c'houi, soudard koz, martolod koz, lavarit ha bez' hoc'h euz holl, an eil dre egile, kement digant ar Republik, beb bloaz, hag en deuz e tri dervez euz ar bloaz eur Prefed a *dregont* mil lur?

Red eo neuze, eme c'houi, ma rafe ar Brefeded-ze labourou braz-distaill evit gounid kemend-all a arc'hant. War an dra-ze, arabad d'e-hoc'h sellet re-biz na lavaret netra, nemet marteze ne ket an holl evit gwelet e ve ho labour bemdez hag atao evit mad ar bobl. Kement-se a zell oc'h ho c'houstianz, mar ho deuz eun tamm-bennag.

N'euz forz, ma labouront kre ez int gopraet mad ivez, pa n'euz dreist ho fae nemet pae, ar Vinistred hag unan-bennag-all c'hoaz, marteze, a zo o vèra arc'hant an tenzoriou.

Evel-se a sonjit hag a lavarit etre-z-hoc'h, soudard koz ha martolod koz. E gwirionez, c'houi a zo tud a galoun ha tud eeun ivez, mar deuz ; mez war eun dra a faziit, o veza ne ket ho spered evit dont da gompren ez euz estreged-hoc'h tud-all hag a rent kement a zervich vad, ne c'hellfe pae e-bed ho digoll a-walc'h, peger braz-bennag e ve. An dud-all-ze a rank beza ar Brefeded, rak gouarnamant ar Republik, ker berr brema an arc'hant en he denzoriou, ne ket evit dioueret eur gwennek da derri d'e-hoc'h ho naoun ha da astenn ho puez, en deus kavet, evelato, *kant mil lur* da rei war ho fae d'ar Brefeded, evel gwerz ar butun.

Evel a lavarer ama a zo bet lavaret er *Senat* hag hirroc'h ha kaeroc'h, ar 27 euz a viz here tremenet (1883.)

Eno, eur c'horonal, an aotrou Meinadier, a zigas hano euz al lezennou a ioa bet votet dija e kambr an deputeed, hag enn ho-zouez euz an hini a lavare rei eur gwennek-bennag ouspenn d'ar zoudardet koz, d'ar vartoloded koz ivez, emichans? ho doa pansionou bihan. Lavaret a ra dirak an holl :

— « Ar pez a c'houlennan a zo evit *rapari an injustiz*, ne espern d'ar c'houarnamant nemet *pemp kant mil lur er bloaz*, pemp kant mil lur hag a zigresk beb bloaz, dre varo kalz euz ar re goz-ze. »

Enn he-enep neuze e sao Ministr ar brezel ha Ministr an arc'hant ; he-ma a gresk ar zoum a zo goulennet gant ar c'horonal, o lakaat ez afe da eur milion. « Nebeud a dra eo, eme-z-han, mez eur milion ama hag eur milion-all a hont a gouez pounner war ar budjet. Dre-ze, e pedan ar *Senat* da choum hep voti goulen an aotrou Meinadier.

Ama, an aotrou de Treveneuc a lavar : pa'z oc'h ker berr-ze gant-hi, perak ne c'houlennit ket ma ve miret oc'h kalz a dud zo da gaout diou bae, hag ama ez euz meur a hini euz ar re-ze ?

Ar c'horonal Meinadier a respount d'ar Ministr :

Ne gaver ket arc'hant evit ar zoudarded koz, ha deac'h e kavet da rei d'ar Brefeded. Ar c'houarnamant, eme-z-han, a zo disleal e-kever servicherien goz ar vro ne d-eu ket d'ezho goulenn sikour, mes kaout ho gwir,

Kaer zo bet d'ezhan kaout abek ha prezeg evel eun den a galoun, he c'houlen a zo bet kaset da c'hortoz ma vezo amzer, ha re a arc'hant e tenzoriou gouarnamant ar Republik.

Brema, soudard koz ha martolod koz, bezit fisianz atao betek ma varvoc'h gant an dienez, hag endra c'hello ho kornaillen goullo padout, kriit bemdez a-bouez ho penn : *bevet ar Republik !*

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

V.

MASTAÏ, ARC'HESKOP SPOLÈTE.

D'an trede a viz even, 1827, ar Pab Leon XII, a hanvas an autrou Mastaï da Arc'heskop Spolète. N'en devoa neuze nemet pemp bloaz ha tregont. Ar bloaveziou kenta a dremenas eno a oue eun amzer sioul, eun amzer a beoc'h. Hogen, er bloaveziou 1831 ha 1832 e tirollas adarre ar Revolusion. Neuze, evit an dro genta, an hini a ioa galvet gant Doue da veza Pi IX, a en em gavas dirak potret an dispac'h. Evit ar veich kenta ivez en em gavas gant an hini a deuas da veza Napoleon III, impalaer a Frans.

An oll a oar peger mad oa bet ar Pab Pi VII evit famill Napoleon Bonapart. He-ma gouscoude en doa diskaret anezhan divar he dron, stlejet anezhan eus an eil kear d'eben evel eun torfetour, prizouniet anezhan e *Fontainebleau*. N'en doa diskuezet evit-han nemet dismegans ; n'en doa great nemet goab anezhan. En despet da gement-ze, e veljot Pi VII e tigeri he zivrec'h evit digemer ar famill-ze ne gave d'en em repuñe nep leac'h, goude m'oa diskaret he fenn, Napoleon kenta, Joseph Bonapart, bet Roue ar Spagn, digemeret e Roum, a dremenas eno an tregontvet blavez diveza, ens he vuez, assames gant he eontr, ar c'hardinal Fesch, gant he vreur Lucien, deut da veza prins Canino, hag eun niver bras a nizet hag a nizezed, mesket gant an noblans a Roum ha dianaoudek oll en andret ar Pab.

Etoues ar re a rea neuze ar muia freuz en Itali, ez oa daou niz da Napoleon Bonapart, bugale d'ar Rouanez Hortense de Beauharnais, dimezet, en despet d'ezhi, hervez kals tud, da Lois-Napoleon-Bonapart, Roue an Hollande. An daou brins-ma, luiet gant ar franmassounet ha franmassounet ho unan, a ioa en em daolet var ar Romagn, evit c'hoeza eno ar brezel hag ar ravolt. Ar map bena a gollas eno he vuez. Egile oa Lois-Napoleon, deuet da veza divezatoc'h Napoleon III, Impalaer. He-ma hellas en em denna a brez, ha setu ama penaus, hervez an niver brasa eus ar c'hazetennou. Lois-Napoleon, tom d'he ler, en doa kemeret an teac'h. Hogen, killet oa gant arme an Antrich ha soudardet ar Pab, ha ne ouie oc'h pe zant en em erbedi. D'an abardaes, e teu da skei var dor ar-c'heskop Spolète. Lavaret a ra piou eo ha goulen a ra digemer. Digoret eo d'ezhan an nor. An Eskop Mastaï a laka anezhan en eur gambr kuz. Goudeze e c'houlen paper guen, danvez eur paspor. Merka ra var-n-han ment, liou, drem an den iaouank ma, dindan faoz hano ; rei a ra d'ezhan peb tra evit gellout mont dineac'h ha dizoursi er meas euz an Itali. Divezatoc'h ni a velo e, pe c'hiz e c'hanavezas Napoleon III ar vad great d'ezhan gant Pi IX, en amzer n'oa c'hoas nemet Arc'heskop e Spolète.

An Arc'heskop Mastaï a ieas da Roum hag a lavaras d'ar Pab, Gregor XVI, ar pez en doa great. « Kement-ze am eus great eme-z-han, evit tenna divar ho chouk eur pouez pounner, evit na rankjec'h na punissa na derc'hel dindan goard eun den, eus eur renk ken huel. » Hon Tad Santel ar Pab Gregor, a gavas mad ar pez en doa great, nemet her c'have goal-hardis.

Armeou an dud fall savet a-enep ar Roue hag ar Pab, a ioa bet kannet evit guir ; hogen, n'oant ket peur-dismantret. Pevar mil den anezho a deu dirak Spolète, kear digor d'an holl, ne doa na fort na kanol, na soudard.. N'oa ket diez he c'hemeret. An Arc'heskop a ieas e meas-kear beteg ennho. Komz a reaz out-ho dre gaer, hag ho diarbennas, daoust m'ho doa pemp pez kanol hag eun niver a fuzuillou.

Prest goude, e tigouezas var roudou an *insurjeet*-ma eur jeneral Autrichian. Eun affer-vraz oa kaout pardoun digant-han evit an dud reuzeudik-ma. An Arc'heskop a ia he-unan d'he gaout e meas kear ; komz a ra out-han ker brao, gant ke-

ment a garantez, ma pardoun d'an oll. Oll int espernet.

E kear Spolète ez oa forzik tud hag o doa roet sikour ha skoazel d'an dud a ravolt, daoust n'ho doa ket kemeret perz ho-unan er brezel. Unan eus an dud a bolis, goude beza kemeret hano an darnvuia anezho a deu da ziskouez he roll d'an Arc'heskop. Sonjal a rea beza digemeret mad.

« Va mignoun, a lavar d'ezhan an arc'heskop, ne ententit netra nag en ho micher, nag em micher-me. Pa en deus ar bleiz c'hoant da lounka an oanet, ne da ket da zihuna ar messaer pe ar pastor. »

Var gement-ze, ar paour-keaz komisser polis a vel he damig paper e têvi e-kreis an tan.

VI.

MASTAÏ, CARDINAL.

Var dro penn diveza ar blavez 1832, an aotrou Mastaï a oue kasset eus a eskopti Spolète da eskopti Imola ha prestig goudeze hanvet cardinal.

Lakaat a reas dont eno eus a Frans leanezet eus eus a Urs Sant Francès a Baul, ha leanezet ar Pastor Mad eus a Angers, hag enn-ho e fizias an œuvrou kaera eus he Eskopti. D'ezho e roas he oll danvez. N'en doa netra evit-han he-unan.

Eur vech, e teuas d'he velet eun den hag en doa eun nebeut dle. An hini oa dleour d'ezhan a ioa rust hag a felle d'ezhan kaout he arc'hant raktal.

— « Autrou'n Eskop, eme ar paour-keaz den, ne ouzon oc'h piou en em erbedi nemet ouzhoc'h; o pezet truez ouz-in.

Goassa a ioa, ialc'h an Eskop a ioa ker goullo hag hini an den-ze.

— « Pegement ho peuz izom, eme an Eskop ?

— « Daou-ugent skoet, a lavar egile, da lavaret eo taloudegez 214 lur, e Frans.

— « Va mignoun paour, ne meus ket memes eur baïoque, eur gwennec. Kemerit eta ar c'hantolorou arc'hant-ma hag ho guerzit. Tenna reoc'h anezho ar pez ho peuz izom. »

Gouscoude, an orfeber pe marc'hadour arc'hantiri, a zo kinniget d'ezhan da brena ar c'hantolorou-ze, ho anavez dre ar merkou a zo enn-ho, evit beza d'ar c'hardinal. Lakaat a ra dindan alc'huez an hini a gemere evit laer, ha setu hen d'ar c'haloup d'an Eskopti :

— « Autrou cardinal, eme-z-han, laeret oc'h bet.

— « Salokras, eme an Eskop.

— « Emaor e paoues digas din kantolorou arc'hant hag a zo d'e-hoc'h.

— « Nan, va mignoun, mil bennos d'e-hoc'h; ar c'hantolorou-ze n'int mui din-me. Ho frena a hellit mar plijont d'e-hoc'h ha ma c'hoantear ho guerza. Bezit dineac'h ; din-me n'eus laeret netra.

Distro d'he di, an artizan n'en doa ket a boan oc'h anaout ar virionez. Rei a ra eus he c'hodet daou-ugent skoet d'an den ezomek, ha ken buhan e kass ar c'hantolorou en dro d'ar c'hardinal.

— « Autrou cardinal, eme-z-han, me oar petra zo bet etrezoc'h. Setu ama ho kantolorou. An hini hoc'h poa roet anezho d'ezhan en deus etre he zaouarn an daou-ugent skoet a c'houlenne ; ha c'hui, pa c'hellot, a roi d'in-me an arc'hant-ze. »

VII.

MASTAÏ, HANVET PAB.

Ar Pab Gregor XVI a ioa maro d'ar c'henta a vis even 1846. Raktal an oll gardinalet a deuas da Roum evit henvel eun all en he blas. Ne gemeras jot ket amzer da c'hortoz ar re eus ar broiou all bell. D'ar mare-ze, ez oa seiz ha triugent cardinal. D'ar pevarzek a vis even oant pevar hag anterkant dastumet er c'honclav, da lavaret eo, er pales ma vije hanvet enn-han ar Pab nevez. Evit beza hanvet, e ranker kaout an diou drederen eus ar mouezio. En dro-ma, e ranket eta kaout c'huec'h mouez ha tregont.

Araok mont larkoc'h, kountomp ama histor an goulm.

En eur vont euz a Imola da Roum, ar c'hardinal Mastaï a dremene dre eur gear a eiz-mil den a rear *Fossombrone* anezhi. Eun niver braz a dud a ioa deuet var he hent evit he zaludi ha reseo he vennoz. Setu hi mantret-oll o velet eur goulm venn o tisken da ziskuiza var he garriolen. Raktal an oll en em laka da grial : *Evviva l'Evviva !* Ar goulmik ne spount ket hag a chom. « Eur sin eus perz Doue, emint-hi. Evelse ive, sant Fabien a oue diskouezet, dre eur goulm, d'an oll Eskibien ha d'ar bobl, evit an hini a ioa dibabet gant Doue evit beza Pab, *er bloavez 236*. Kemeret a reont eur vaz evit spounta hag evit kass kuit ar goulm. Koll amzer ! ar goulm a chomas en he flass beteg ar gear a Roum. « Setu aze ar Pab ! Setu aze ar Pab ! a griet a bep tu. *Evviva ! Evviva !* Pab ar goulmik venn !

P. LE SANN,
Persoun Bannalec.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Le Bras, kure en Enez-Vaz, a zo hanvet kure e Gouezec.

An aotrou Robin, belek iaouank, a zo hanvet kure en Enez-Vaz.

An aotrou Le Dez, kure e Gouezec, a zo hanvet kure e Sant-Loiz (Brest).

An aotrou Philippot, kure en Argol, a zo hanvet kure e Sant-Vaze (Montroulez).

An aotrou Ferec, belek iaouank, a zo hanvet kure en Argol.

An aotrou Le Hir, persoun Laz, a zo nevez-maro.

Skoliou ar Republik.

Skrifa a rear d'ar gazeten c'hallek, *Petit Savoisien* :

Aotrou,

Ar pez emaoun o vont da rei da anaout d'e-hoc'h ne ket nèvez, rak tremenet eo d'ar 15 euz a viz eost divèza Daoust da-ze, ez an da gounta d'e-hoc'h en istor, e berra komzou ma c'hellin. Me gred e talv ar boan e lavarfac'h eur ger euz an istor-zé enn ho kazeten.

E deraou pe gommansamant miz eost, mestr-skol Aussois n'en doa ket eur bugel da ober skol d'ezhan.

An inspekteur, pa glevaz, a skrifaz d'ar mear da c'houlenn perak ne glève hano e-bed euz he gommision skol, pe da c'houzout hag hi a rea he dever pe ne rea ket.

Ar mear a respountaz evel-hen :

Aotrou,

Kommission ar skol ne ket evit lakaat an dud da zenti oc'h al lezen. Deut hoc'h-unan war al léac'h, evit diskouez hoc'h *autorité*. Ar gommision a lavar e roïo skoaz d'e-hoc'h, mar kav tro.

An inspekteur-ma, eun aoun da baka eur stafad, evel ma c'hoar rei a-zoare tud a skiant ar Maurienn, an inspekteur ne deuas ket war dro, re a dersien en doa. Skrifa a reaz adarre d'ar mear oc'h he bedi da c'hervel kommision ar skol, ha d'he alia da c'hourdrouz an tadou a famill.

Ar mear, evit diskouez he volontez vad a c'halv kommision ar skol evit ar 15 euz a viz eost, goude gousperou, hag a bed ivez an tadou a famill da zont d'he gaout. Ar persoun a ali ar mear da c'hervel ivez *delege* ar c'hanton. He-ma diveza a d-eu, a enep peb amzer-fall, da di-kear Aussois, d'ar poent a ioa lakeaat. An tadou a famill en em gav ivez holl.

Kommision ar skol a bed ar mear da lenn daou lizer an inspekteur. An daou lizer-ze ankounac'heat enn he gear gant ar mear, he-ma a ia d'ho c'her-c'hat. Epad an amzer-ze, ar persoun a ioa e kommision ar skol a lavar d'an tadou a famill : « Mont a reomp enn dro-ma, va zud, da ziskouez d'e-hoch pegen tener eo lèzen nèvez ar skoliou, ha pe vad a denner euz ar skol-ze a zo lavaret skol evit netra, skol laïk ha skol dre fors. *Delege* ar c'hanton a fell d'ezhan serra he c'hinou d'ar persoun, mez he-ma a lavar ema e kommision ar skol hag ez eo he gwir hag e zever prezeg ; hag ouspenn n'en deuz ket ar gwir e-bed da gaout digant an *delege* ; hag an holl a ioa er zall, da stlaka ho daouarn.

Ar mear o veza deut, e c'halver an tadou a famill. D'ar c'henta a zo galvet, e lavar : « Perak ne digasit-hu ket ho pugel d'ar skol ?

— O veza m'am meuz ezomm euz va map da viret va loened. » An eil, an trede, beteg an diveza, holl e lavaront evel ar c'henta.

Delege ar c'hanton a glask neuze lavaret e vezo koundaonet an tadou gant al lezen, hag e vezo kaset c'het ho bugale dre forz d'ar skol. An tadou-ma neuze a respount holl enn eur vouez : « Ni a fell deut da glask tenna dre forz hor bugale dirazoc'h omp, hag e vezo gwelet war biou e konezo ar gwirioù tiz. » Kommision ar skol en em lakaroll ivez ouz an tadou, ha setu adarre c'hoari o tigen etrezan persounn hag an *delege* diwar benn respet d'e-hoc'h l'ar respet dleet da lezen frammansonned tiranted ar Republik.

An holl eno a dro hag a zao gant ar persoun a laka an *delege* da zerra he c'hinou. C'hoarzin goab a rear d'ezhan, pa gred dont da veuliar Republik euz he madèlez ; sevel a ra neuze kement a drouz hag a jabadao enn dro d'an *delege*, respet d'e-hoc'h l ma rank tevel, sevel ha mont kuit, buan evel eur c'has a ve bet paket he lost enn tan.

Komzou diod an *delege* diskiant ho doa torret kement ho fenn hag ho diskouarn, d'an tadou a famill eno, ma lamment ha ma krient gwasoc'h eget eur vanden chaserien war lerc'h eur bleiz.

Abaoue neuze, tadou a famill Aussois n'ho deus klèvet hano e-bed euz ann inspekteur, euz a zèlerage ha nebutoc'h c'hoaz euz a skol dre fors.

Setu aze eur skouer hag eur gentel d'e-hoc'h d'en em glèvet, tadou a famill euz a Vreiz.

Eur skouer all c'hoaz kaeroc'h roet gant bugale.

Ar *Zizun relijiuz* euz a Bamiers a lavar ar pez a zo ama war lerc'h ; eun dra gaer eo, great gant bugale er skol.

Ar *manuelou difeiz* a zo ar c'hoari war ho c'horf e departamant katholik an Ariej, hag ar re ha fell d'ezho koll ar vugale ho deuz gwall-labour da ober eno.

Bugale skol *Goulier*, kommun euz a ganton *Vicdessos* ho deuz roet, a-nèvez zo, eur skouer euz ar re gaera, hag a rank beza diskouezet ama.

Eur zizunvez-bennag a zo, ar vugale-ze ho doa lavaret d'ar mestr-skol ne lennjent ket *Manuel Compayré*. Ar mestr ho fedaz hag ho aspedaz neuze pep giz, da zistrei diwar ho mennoz ; mez ar vugale a zalc'haz mad d'ho ger hag a lavaraz d'ezhan : « Aotrou, ni a fell d'e-omp e respetfac'h hor feiz hag, eme unan euz ar vugale-ze kelennet, n'hoc'h eus gwir e-bed d'hor *forsi* da lenn eul levr kounnaonet. »

Rankout d'ezhan plega he douchen, dirak ar c'homzou-ze a ioa gant-ho pep gwir ha seul-grevoc'h ma teuent euz a c'hinou bugale ; ar mestr-skol en devoe kement a boan hag a zoan ne c'hellaz en em *gonzoli*, ken na deuaz, enn deisiou diveza-ma, da rei d'ar vugale da skrifa an dever ma war-lerc'h :

« Eur skolaer euz ho skol n'en deus ket senfet « oc'h he ve-tr, o lavaret, ne lennje ket he *levr* « *moral* ! Skrifit, da unan euz ho mignoned evit « diskouez d'ezhan peger bras torfed eo hini ar

« skolaer-ze ; ha lavarit ivez n'oc'h ket tost da ober
« evel-d-han. Displegit kement abek a gavoc'h mad,
« evit lavaret ne reoc'h ket evel-d-han. »

Setu, war gement-ma, petra skrifaz neuze d'ar mestr unan euz ar vugale vihana euz ar skol-ze :

« *Levr Compayré* a zo koundaonet gant ar relijion ; ne lennin ket al levr-ze na ne skrifin netra
« diwar-n-han ; n'her prenin ket na n'her c'hopiin ket. Al levr-ze a zo koundaonet evit ar vuez
« penn-da-benn, ne fell ket d'e-omp lenn anezhan,
« rak eul las-kaloun eo.

A... M... *en deuz great an dra-ma.*

Ar bugel en deus sinet hep aoun e-bed, o lakaat he hano evel ma'z eo, ha war lerc'h he hano c'houeac'h ger, evel a weler, evit na vezo tamallet den-all e-bed.

Ar vugale-all, e-leac'h skrifa an dever a ioa roet d'ezho gant ho mestr, a gopiaz ar *Gredo*.

Meuleudi d'ar vugale-ze ! a dlefe an holl vugale, ken e Breiz ken el leac'h-all, ober evel ho deuz great.

Skouer eur plac'h dall da heuilla.

Eur plac'h iaouank, dall abaoue m'oa ganet, hag oajet euz a eur bloaz war-n-ugent a zo nèvez maro e Montrouj, e Paris.

Ar plac'h iaouank-ma a ioa evel eur burzud : hag hi dall e c'hrie, a vreude, e rea *tapiseri* ha bokedou fleur ker kaer, ker buan ha gant kement a ijin, ma lavare ar re a wele he labour, n'oant ket evit kredi e vije dall.

Ouspenn zo : da bevarzek vloaz, epad ma'z edo er skol gant plac'hedigou-all, dall evel-d-hi, e devoe pris kenta ar muzik, war ar piano. Ar piano a zo evel eun ograou bihan a ranker, evit c'hoari gant-han, touch gant ar bizied an notennou a zo merket war baper. Penaoz a rea, pa na wele beràd?

Kaeroc'h a rea c'hoaz ar plac'hik dall. Pa voa deut euz ar skol, e skrife da eur vignounez e doa, gant tammou paper-kartoun bihan dioc'h pere e verke war baper, gant eur minaouedik, ar geriou e d oa c'hoant. An doare-ze da skrifa, great evit ar re-zall, a zo kaer da welet, eme ar gazeten.

Ar plac'hik-ma bet savet mad e doa feis, ha skiant ha karakter. Bremaik e klevoc'h.

Enn he amezègez, e Montrouj, e voa n'eus ket pell eur zosiete vihan a dud difeiz, merc'hed ha goazed ; brema int dispartiet. Eur c'hrek iaouank a ioa e penn ar zosiete fall-ze.

Ar plac'hik dall-ma a voe kaset di, eun dervez, da zelaou petra a lavaret. Kenta a glèvaz e voa eur goaz a glaske, dre bep seurt troïdellou ha komzou faoz, prouvi ne voa Doue e-bed.

War he lerc'h, e teuaz ar c'hrek iaouank a zo lavaret a-raok. Hou-ma, e-leac'h dislavaret ar c'henta, a gri, evel eur penn-follez ma'z oa, ez eo ravodèrez ha grac'hèrez da verc'hed kredi e von eun Doue.

An dallez pa he c'hlev a gren, a d-eu rus-glaou hag a zao enn he zav :

Itroun, eme-z-hi, pa gleven bremaïk eur goaz o tont da nac'h e voa eun Doue, e lavaren enn-oun va-unan e voa eun diod-tre ; mes pa glèvan brema eur c'hrek, eur pried, eur vamm a famill o lavaret kemend-all dirak an holl, eo red anzao eo spountuz ha mezuz he c'hlèvet o prezeg.

D-comp kuit, eme-z-hi, o krègi e dourn an hini e doa he c'haset di.

Eur c'hi braz lazet gant eur c'hounikl bihan.

E peb bro ez euz teodou kaer, distagerien marvaillou a ia ar wenn anezho nemet re brema da goll ; tud vad int da lakaat da c'hoarzin, hep lakaat neb onestiz da rusia. An istoriou a lavarent, ha pa na vije ket kalz a dra da gredi d'ezho, a ioa, joa hon tadou koz gwechall. Neuze, hag enn hon amzer, istoriou ar seurt-se ne reant na ne reont c'hoaz droug e-bed da zen.

Brema, setu ama eun istor ha n'eus ket kalz a vurzudou enn-hi, rak ne ket ginidik euz a Vreiz. Ar pez a c'heller da gredi eo, mar d-eo gwir, n'en em gav ket, marvad, diou weach bep kant vloaz dre ar bed-holl.

Piou-bennag ac'hanoc'h, Bretouned, a c'hellfe choum hep kredi a zo libr, enn amzer ar Republik da vont, ma kar, da c'houlenn du-ze digant kazeten an Dordogn ha gwir eo ar marvaill a zispleg, hep c'hoarzin.

« An aotrou P..., euz a Verjerac, a ioa eat, eme ar gazeten-ze, da chaseal gant unan euz he vignouned. En em gavet oant ho-daou war eur gompezen-zouar goloet a lann hag a valan. Eno, an amzer, tenval ha goloet a-raok, a *goumans* da latari. An aotrou P.. a laka he fuzuill war an douar, e-kichen eur vojen lann, evit kemeret he vantel. Epad ma'z edo oc'h he gwiska, e kroz enn eun taol eun tenn fuzuill, hag e wel dira-z-han he gi, eur c'hi braz ha kaer, o koueza lazet-mort.

Kenta a ra an aotrou-ma eo kredi eo lazet he gi gant he vignoun, dre zievested. N'oa ket gwir, rak he-ma a ziskouez d'an aotrou P.., e voa eat an tenn enz he fuzuill a ioa war an douar hag a zivogede c'hoaz.

Petra a ioa en em gavet ? An dra-ma, va zud : eur c'hounikl pe lapin bihan, a ioa dindan ar vojen lann, e-kichen ar fuzuill, a ioa dilammet war bluen ar fuzuill ze, hag en doa lakeat an tenn da vont er meaz. Ar c'hi a ioa war he reor, just dirak kanol ar fuzuill, a bakaz an tenn, hag a gouezas raktal oc'h torgenn.

Ha setu penaoz, evit eur weach, e c'heller lâ-

varet eo ar c'hounikl bihan an torfedour ha munrer ar c'hi, n'en divije ket hen espernet, ma vije bet tano a-walc'h he fri da c'houzout edo ken tost d'ezhan.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Andre Pencaer. — Ia, gwir eo, Jerom, rak Jezus-Krist a lavar enn Aviel : an nep n'ema ket gan-en, a zo em enep.

Jerom Fur. — Er meaz euz ar pez a zo lavaret diwar-benn ar skol laïk, petra zo ha petra a c'hell beza ken ?

Herve Becmeur. — Netra e-bed, emichans, Jerom? Karoulle !

Jerom Fur. — Eo da ! Herve, rak evit mont da benn hon ero, eo red diskouez d'e-hoc'h ama penaoz ho deuz labouret ar frammansouned.

Ar skol laïk a zo ar skol hep Doue hag a-enep Doue. Den e-bed ne c'hell hen dislavaret.

Mez ar frammansouned, enn aoun da spounta-re an tadou hag ar mammou kristen, ho deuz great eur bern troïdellou, evel a ra an aëred a-raok flemma.

An troïou kamm-ze n'int ket bet great gant-ho, nemet evit ober an neuz da lakaat ar peoc'h er sperejou aounik.

An troïou-ze a zo war-n-ho liou pep fallagriez, klèvit ar gazeten :

« Neuze ar frammansouned ho deuz skrifet eun artikl hag a lavar a c'hello ar bèleg, er meaz euz an ti-skol laïk, ober skol war ar relijion d'ar vugale, enn dervez a vezo laosket libr gant-ho evit an dra-ze. »

Great an artikl-ma gant-ho, ar frammansouned ho deus kredet e vije an holl ha pep-hini paket enn ho roued, o kredi anezho war ho lavar ; hag e vijent meulet zo-ken evit kemend-all a resped a ziskouezont e-kever kreden ar gristenien gatholik.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, eun tamm boed brao oc'h an higen adarre, evit paka ar pesked sot.

Jerom Fur. — Ia, Herve. An artikl-ze a ziskouez muioc'h-mui e felle d'ezho, o kuzet ho ivinou lemm dindan ho fao, evel kisier donv, dont easoc'h a-ze da goll ar feiz enn hor bro. N'ho deus ket kredet her skrifa freaz a-walc'h, mez ho labour a ziskouez sklear petra voa c'hoant ho c'haloun.

Gwelomp petra lavar ar gazeten :

« Evit kas ar vro da goll he feiz, dre skoliou laïk ar vugale, ez oa daou hent da heuilla.

« An hent kenta, eeun ha didorgenn, a ioa lavaret : ar skol laïk a zo dre fors ha difen a zo da gomz enn-hi d'ar vugale euz a Zoue nag euz ar relijion, nemet pa vezo c'hoant da ober goab a-nezho.

« An eil hent a ioa gant-han muioc'h a dro, hent doun ha kuzet, ha dre-ze, fallakroc'h evit ar c'henta.

« An eil hent-ma a vire a-grenn, kouiz lavaret, oc'h ar vugale da veza skoliet mad war ar relijion, ha dioc'h an tu-all, a vouge enn ho spered hag enn ho c'haloun kement tra-vad a ioa da zeski, diwar-benn ar burzudou hag ar misteriou euz ar feis katholik.

« An hent eeun a voe laosket, evit kemeret an hent treuz, an hent doun.

« An darn vrasa euz a dadou ar vugale — ar re baour na petrata ! — eme Baol Bert, n'ho devezo evit ho bugale nemet ar skoliou publik — lennit ar skoliou laik — pa rankint sentiñ oc'h al lèzen dre fors. »

Laou an Heder. — Ma karfe ann holl dadou en em glèvet da zerc'hel ho bugale er gear, evit dizenti oc'h al lèzen dre fors-se, e ve gwelet petra deufe da veza ar skoliou laïk !

Jerom Fur. — O lenn ar gazeten :

« Ar skoliou publik-se dre fors a zo prennet ho dorojou oc'h ar veleïen, oc'h ar frered hag oc'h ar seurezed. »

Andre Penncaer. — Evel-se, Jerom, ar frammansouned-ze a lam, gant eun taol pluen, digant tri pe bevar milion a dadou kristen, ar gwir ho deuz, ha ne c'hell ket beza tennet digant-ho e gwirionez, pa'z eo deut d'ezho digant Doue, ar gwir a lavaran da rei d'ho bugale ar vistri pe ar vestrez-skol a fell d'ezho.

Jerom Fur. — An dra-ze a zo kre, gwir eo, Andre, mez n'oa ket a-walc'h c'hoaz d'ar frammansouned.

Selaouomp ar gazeten :

« Ar frammansouned a zo eat pelloc'h : lakeat ho deuz eta ar relijion er meaz, gant gourc'hemen na raje hiviziken bèleg e-bed skol d'ar vugale war ar relijion, nemet er meaz euz an ties-skol, da lavaret eo enn iliz. »

Ama, amezeien, taolit evez oc'h ar fallagriez a zo el lèzen ! Klèvit :

« Arabad eo dont da welet ama hag ez euz eun ilis tost d'ar skol, hag eur bèleg enn ilis-se, arabad eo mont da welet c'hoaz ha n'eus ket, du-ze, eur bèleg evit diou barrez an eil pell dioc'h e-ben;

nag a-hont, ha n'eus ket keriadennou dre ar barrez, eul leo muioc'h pe nebeutoc'h etre-z-ho ; arabad ouspenn mont da eur vro-all da zellet oc'h an hentchou, ne c'hell den ober darempred dre-z-ho er goanv; nann, nann, n'eus ket ezomm, ha ne kwir ? evit diskouez sklear evel an deiz ne c'hell ket eur bèleg ober skol, hervez he garg, d'ar vugale war ar relijion. »

Andre Pencaer. — Evel-se, Jerom, e vezo miret a-grenn skol ar relijion oc'h ar braz euz ar vugale.

(Eur pennad-all eur weach-all).

METROPOLITAINE ELECTRIQUE Cie

(FRENCH METROPOLITAN GENERAL ELECTRIC Cy LIMITED)

SIÈGE SOCIAL : 71, *Queen Street — London*

SIÈGE ADMINISTRATIF : 24, Avenue de l'Opéra, PARIS

Capital : **1,200,000** l. st. soit **30,000,000** de Francs
Divisé en **120,000** actions de **10** l. st. soit **250** francs chacune

CONSEIL D'ADMINISTRATION

MM. BLANCHET, Adr de la Société des établissements Cail.
DEVOS, Négociant
Cte D'ESCLAIBES ancien Lt-Colonel d'artillerie, O. ✻
J. de MATHAREL, Propriétaire.
MARTIN, Ing., Membre du Conseil de Surveil. de la Cie Natle de Construc. de Mat. de Ch. de fer et de guerre.
E. RÉCOPÉ, ancien Ingénieur de la Marine, ✻.

60,000 ACTIONS

ENTIÈREMENT LIBÉRÉES

Sont mises à la disposition du Public

AU PAIR DE 250 FR. PAR ACTION

PAYABLES. { 50 Francs en souscrivant ; 100 — à la répartition ; 100 — fin décembre prochain.

L'ÉLECTRICITÉ PAR LES ACCUMULATEURS FAURE

La Société possède le droit exclusif d'exploiter en Seine, Seine-et-Oise et Seine-et-Marne les accumulateurs d'électricité. Il est reconnu que le seul moyen de produire économiquement et pratiquement l'électricité réside dans l'emploi des accumulateurs et qu'il n'existe pas d'*autres accumulateurs industriels* que les accumulateurs Faure.

La Société à déjà traité avec de nombreux établissements à Paris, et en outre, beaucoup de demandes d'installations lui sont parvenues.

On peut voir fonctionner, au Hall électrique du boulevard Montmartre, les appareils d'éclairage et de force motrice et suivre, sur les lignes de tramways, les expériences de traction.

Les statuts, les rapports d'ingénieurs, la notice sur les prix de revient sont à la disposition de toute personne qui en fera la demande et qui voudra se convaincre de la supériorité de l'invention et de l'importance des bénéfices qu'on peut en attendre.

Les porteurs d'actions auront le droit de souscrire par préférence, au prorata du nombre de leurs titres, les actions des autres sociétés qui seront créées pour l'exploitation des accumulateurs dans les autres parties de la France.

Les demandes sont reçues

Les Mercredi 14 et Jeudi 15 Novembre

A PARIS :

Aux Caisses de la Nouvelle Union, 9, rue d'Antin ;
Au Siège administratif de la Métropolitaine Electrique Cie 24, avenue de l'Opéra.
Au Hall Electrique de la Compagnie, 8, boul. Montmartre.

DANS LES DÉPARTEMENTS :

LYON, succursale Nouvelle Union, 16, rue de la République.
MONTPELLIER, agence Nouvelle Union, 2, rue Nationale ;
Et chez tous les Banquiers, Agents de Change et Changeurs.

ON PEUT DÈS A PRÉSENT SOUSCRIRE PAR CORRESPONDANCE

LA MÉTROPOLITAINE ÉLECTRIQUE

COMPAGNIE

Toute la presse parisienne a rendu compte des curieuses expèriences faites par la Métropolitaine Electrique Compagnie.

Ces expériences ont démontré d'une façon irréfutable que, grâce aux accumulateurs Faure, on peut produire commercialement et industriellement, la lumière et la force électriques d'une manière économique et pratique.

L'électricité est donc appelée maintenant à rendre les plus grands services, et son emploi, soit au point de vue de la lumière, soit comme moteur, va être partout utilisé.

Il est incontestable que l'accumulateur Faure a résolu, de la façon la plus complète, le problème poursuivi depuis longtemps.

Grâce à lui on obtient la fixité absolue de la lumière, la constance dans la force, et la certitude d'être à l'abri de tout arrêt accidentel.

Grâce à lui aussi, la force motrice et la lumière peuvent être transportées à domicile et divisées en aussi petites quantités qu'on peut le désirer.

Il est facile de se rendre compte des emplois multiples auxquels se prête cette invention, et des services considérables qu'elle est appelée à rendre.

Quant au coût de son application, on peut dès à présent affirmer que l'emploi de la lumière électrique et de la force motrice par les accumulateurs Faure, présente une économie considérable sur tous les systèmes actuellement en usage, et encore faudra-t-il tenir compte des perfectionnements et des améliorations qui pourront se produire.

Dans de pareilles conditions, on peut prévoir les résultats auxquels peut justement prétendre une Société qui a le monopole d'une exploitation pareille.

Les affaires purement financières ont causé trop de mécomptes aux capitalistes qui s'y sont intéressés, pour qu'on ne les accueille pas avec la plus grande défiance. Mais il en est tout autrement de celle dont nous nous occupons ; c'est une affaire industrielle, répondant à des besoins de premier ordre, et appelée à produire une véritable révolution.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costèz-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Breiz ha ken Roue
nemet Ker Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, chèf-kenor.

D'ezhan ivez e tle beza kaset bivizliken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 4, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeien, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 24 a viz du 1883.

Ar gazeten c'hallek nèvez
l'Union Monarchique.

E Kemper, ar gazeten c'hallek l'*Impartial*, goude difenn gwiriou ar Roue gant nerz ha kaloun epad seiz vloaz ha tregont, a zo brema deut en he leac'h eur gazeten c'hallek-all, he hano l'*Union Monarchique*.

Ar pez e deuz great ar genta evit Herri V, a raïo an eil evit ar C'homt euz a Baris, evit an hini a zo d'ezhan brema pep gwir da veza Roue Frans.

Difenn ar gwir-ze ha gwir Doue ivez, da lavaret eo, gwir ar feiz hag an Ilis katholik, a vezo hep-ken labour ar gazeten l'*Union Monarchique*. Setu ama, e brezounek, ar pez lavar e gallek, d'ar mer-c'her, 14 euz a viz du, ar weach kenta ma'z eo moullet e Kemper :

« Dont a reomp da greski nerz an *union* a zo « e-touez ar roïalisted. Nerz an union-ze a grevaïo « bemdez, seul-vui ma welor gwelloc'h an izomm « braz e deuz hor bro da veza difennet mad gant « ar gristenien, bodet holl enn-dro d'ho Frins, ar « C'homt euz a Baris. Dre an hent-ze, e c'hellont « hep-ken kaout fisianz da veza treac'h.

« Evid-omp-ni, katholiked, a galoun gant an Tad « Santel ar Pab, ne ankounac'haimp ket eo euz ar « brezel bet diskleriet gant Gambetta d'ar relijion, « hanvet gant-han *clericalisme*, eo deut fallagriez, « dislealded hag injustiz ar c'houarnament-zo. Ne « ankounac'haimp ket eo ar Republik ar c'houar-« namant ne fell ket d'ezhan euz a Zoue, a zo de-« ver kenta ar Roue he zifenn enn he rouantelez, « evel ma'z eo he zever ivez respeti koustianz an « holl ha rei liberte d'ar relijion.

« Evit gallout ober mad al labour-ze a zigoromp, « evel ma lavarfemp war douar ar Roue, labour « da stourm kalet bemdez a-enep an distruj a ra ar « re a zo o c'houarn ar vro, e c'halvomp an holl « dud a volontez vad d'hor sikour. Bez' e kredomp « e vezimp skoaziet gant ar re holl a glemm hag « a hirvoud, evel-d-omp, o welet eur c'houarna-« mant ne gar ket hor bro oc'h he c'has diabarz da « bep dismant ha da bep direiz ; divveaz, da bep « dizenor, ha marteze hep dale, Doue ra viro l da « eur brezel braz digoret diwar brezellou bihan.

Goude lavaret an dra-ze, pe well, gant traou-all a ve re-hirr da zisplega ama, ar gazeten l'*Union Monarchique* a choum war an daou c'her-ma war-lerc'h a grie, gwechall, hon tud koz, ar Vretouned, pa'z eant d'en em ganna oc'h ho enebourien :

Evit Doue hag evit ar Roue !

Priz ar gazeten l'*Union monarchique*, evit Kemper, ar Finister, ar Morbihan, ar C'hotes-du-Nord, a zo *16 lur* evit bloaz ; *9 lur* evit c'houeac'h miz; ha *5 lur* pe *ugent real* evit tri miz.

BREURIEZ AN DOKTRIN GRISTEN.

Breuriez an Doktrin Gristen, savet enn Eskopti Kemper, a zo bet staget out-hi a-leiz a induljansou gant ar Babed, ha bet binniget gant an Tad-Santel ar Pab, Leon XIII. Ar vreuries-se ne deuz izomm nemet da veza anavezet evit beza kavet mad gant an holl gristenien.

Al levrik-ma a roïo da anaout :

1° Deveriou an tadou hag ar mammou a famill evit sevel ho bugale e gwir gristenien ;

2° Ar boan hag an diezamantchou a zo brema oc'h ober an deveriou-ze gant lèzen skol ar vugale ;

3° Ar zervich a c'hell Breuriez an Doktrin Gristen da renta d'ar gerent, o tigas da-vad ar c'hoant ho deuz da zevel ho bugale hervez ar feis katholik.

I.

An tadou hag ar mammou ho deuz deveriou braz da ober e-kever ho bugale. Bez' e tleont ho gwelet evel bugale Doue ha bugale an Ilis. Doue eo en deuz roet ho bugale d'ezho, evel eur merk euz he vadelez. Doue a zo

atao hag a vezo bepred ho Zad, ha d'ar gerent en deuz roet ar garg d'ho c'has d'an nev, enn eur zeski d'ezho he anaout, he garet hag he zervicha war an douar. An lliz ivez, o rei d'ezho o tont er bed gras ar vadisiant, e deus ho c'hemeret evit ho bugale. Karantezusoc'h eget ar vamm denera, an lliz a heuill he bugale epad ho buez, gant eun aked euz ar re vrasa. Diskouez a ra d'ezho hent an nev dre he c'helennou ; dre ar grasou stank a ro d'ezho, hed ho buez, e pleana eaz an hent dira-z-ho, hag e pella kement a c'hellfe dont da stourm out-ho.

Dever kenta ar gerent a zo rei eun deskadures kristen d'hobugale, hag ho miret evit Doue pa'z int bet krouet evit-han. Bez' e tleont eta lakaat da vont doun enn ho eneou iaouank an anaoudègez euz a wirionèsiou ar feiz hag ar garantez a c'houleunont ; bez' e tleont labourat da greski ha da grevaat enn ho bugale ar vuez kristen a zao diwar ar vadisiant. Deskadures kristen ho bugale a zo evit ar gerent eun dever striz lakeat d'ezho gant Doue ; seul-vui ma vezo kre ha kaset mad da benn an deskadures-se, seul-grevoc'h a-ze ivez e vezo divezatoc'h kreden an den iaouank, seul-vrasoc'h ivez e vezo he sklerijen hag he c'hwisièzez evit trèc'hi an aliou fall a glasko dont d'he goll. Ar feiz a zo difen ar vertus. Ar greden gristen a zo kre da harpa ha da skoazia an onestiz. An tadou hag ar mammou a zo dibreder e-kever rei eun deskadures kristen d'ho bugale a gemer, dirak Doue var ho c'houstianz, eur beac'h braz ha pounner hag a c'hell ho c'has d'en em zaoni da-viken, hi hag ho bugale. Ouspenn a zo c'hoaz : hervez komz ar Speret-Santel, an deskadures kristen a zo red d'ar bugel da gaout, evit na zizenoro ket he gerent, dre eur vuez mezuz ha direiz (Eccl. 30 13.) Had fall taolet enn eur spered a ro frouez ker c'houero, ma'z eo eun ampoëzoun evit eur famill holl.

Gwechall, e peb amzer, ec'h anavezet e voa red an deskadures kristen d'ar vugale. Ar skol a reat d'ezho neuze a ranke atao beza skol war ar relijion. An Iliz a roe dourn ha skoaz d'ar c'houarnamant, ha savet e devoa breuriez ar relijiuzed evit ober kristenien vad euz ar vugale. Ar relijiuzed-ze a lakea ho foan vrasa hag aketusa da skolia ar re baour, ar re a c'halve Jezuz-Krist ar re vihana e touez he-re. Enn amzer-ze, an tadou hag ar mammou a veze eüruz o welet an deskadures kristen, digoret er gear da genta gant-ho, kendalc'het er skol gant ar relijiuzed. Ar gerent, ar vistri hag ar vestrezed-skol, neuze, a en em glève mad hag a veze holl unan, evit sevel bugale vad d'ar famill, kristenien vad d'an Iliz ha tud vad evit ho bro.

Brema eo torret-krenn an unvanies-se. Ar skol ne zikour mui tamm e-bed ar gerent e-kever ober al labour braz da rei enn deskadures kristen d'ar vugale. Ar relijion brema a zo lakeat er meaz eur ar skol : eno, peden e-bed mui, katekiz e-bed mui. Ar freuz hag an dirog-ze great, enn eun taol brema, er gisiou ma voa ar bobl boaz diout-ho pell a-raok, a zigas d'an tadou ha d'ar mammou a famill deveriou hag a zo red da studia.

II

Skol ar gommun, digoret d'ar vugale evit rei d'ezho an deskadures kenta, a zo pe gristen, pe etre daou kristen na digristen, pe a-eneb ar relijion.

1° Mar d-eo ar skol, kristen e gwirionez, ez eo neuze hervez a c'houlen deveriou an tadou hag ar mammou a famill. Ar skol-ma a zo hervez a c'houlen deveriou ar gerent, dre ma tesk ar vugale enn-hi anaout, karet ha servicha Doue ; dre ma vezo *prinsipou* ho deskadurez diazezet war ar relijion, en em voazint d'he miret bemdez evit ho brasa eürusted, enn eur genderc'hel da veva evel kristenien vad. — Mar d'eo c'hoaz ar skol, kristen e gwirionez, ez eo hervez a c'houlen mad an tadou hag ar mammou, rak enn deo, evit beza den e gwirionez, hag he eürusted ivez n'emaint tamm e-bed er gwiz siegez pe er skianchou braz en deuz dastumet ; bez' emaint hep-ken enn he feiz hag enn he vuezegez vad. Mar d-eo neuze an den-ze *vertuzuz*, ma ne ra netra nemet evit ober he zever e-kever Doue, e-kever he nesa, enn he-gever he-unan, an den-ze a vezo enor ha joa he gerent ; respetuz atao enn ho-c'hever, n'ho dilèzo birviken enn ho ezommou. Mac'h ankounac'ha he relijion a-vad, e c'hoarvezo enn enep; mont a raïo neuze da heul he dechou fall, ha dre he vuez diroll, e vezo abred dizenor ha glac'har he famill. Dre eno eo anaout e vezo divezatoc'h eur bugel, eüruz pe reuzeudik, dioc'h an deskadurez fall pe vad en devezo bet er skol. Dreze, ar gerent a dle lakaat ho foan hag ho aked da zigèri spered ha kaloun ho bugale d'ar mad a-vihanik.

Mar d-eo red d'ezho dispign eur gwennek-bennag evit rei d'ezhan eun deskadures kristen, an arc'hant-ze n'eo ket kollet evit-ho; oc'h ober evel-se, n'int tamm e-bed dishevel dioc'h eul labourer ne laka ket he had enn douar evit ho c'holl, mez evit gounid divezatoc'h kant greunen war unan.

2° Mar d-eo eur skol etre daou, da lavaret eo nag evit ar relijion nag a-enep d'ezhi, ar skol-ze neuze a zigor deveriou strisoc'h d'an tadou ha d'ar mammou, — deveriou a goustianz. Ar skol ze etre daou, hanvet skol *neutr* evit ar relijion, a zo war-n-hi temz pe liou al lezen a heuiller brema ar c'hommuniou. Er skol-ze, hervez al lezen, eo difennet deski d'ar vugale ho deveriou e-kever Doue ; difennet eo eno lavaret na peden na katekiz ; difennet eo oc'h ar bèlek lakaat he dreid er skol-ze. *Chèfou* pe bennou ar skol-ze, evit miret oc'h pep deskadures kristen, evit miret na rafe ha na heuillfe ar vugale ho relijion enep leac'h, a glask kas kuit euz ho zies-skol ar frèred hag ar seurezed, a zo en em roet evit ho buez da zeski ha da zevel bugale ar bobl ; ar frèred hag ar seurezed ho deuz great an dilèz euz a joa ar famill evit digèri spered ha kaloun ar vugale da wirionesiou an Aviel.

Skol ar vugale er c'hommuniou a zo brema eun hanter-skol. Anaout Doue a zo penn pep skiant ha pep gwisiégez ; heb an anaoudèges-se, klask gouzout petra zo er bed pe kement a zo tremenet er bed a zo poan hag amzer gollet. An den, e pep stad, a zo he zever klask anaout penn kenta ha penn divèza ar vuez. Ma ne deuz buez an den penn kenta e-bed, diazezet mad war ar wirionez, penaoz neuze goulenn digant eur bugel e virfe lezennou pe brinsipou hep diazez ? Spered ar bugel, er skol brema, a zesker d'ezhan re a draou a chommo holl goullo evit-han, o veza ma ho ankounachaïo primm. Ar pez ne zesker ket d'ezhan eo gouzout ren he vuez ervad, eo hen dougenn var-zu ar feiz, hag hen distrei dioc'h an drouk. Eur bugel, o tont euz ar skol-ze, hag e c'houesfe kement tra a zo lakeat d'ezhan da zeski eno, ar bugel-ze ne vezo nemet eun azen, pa ne c'houezo netra euz a gement a zo ar muia red d'ezhan da anaout. Beva a raïo er bed, hep gouzout euz a be-leac'h e teu na da be-leac'h ez a, hep kaout da ren he vuez nemet eur skeud tenval euz ar mad hag euz an drouk, euz ar

vertus hag euz ar *vis*, skeud hep sklerijen ne c'hell ket he gàs-eeun dre hent ar vuez.

Ar skol *neutr* evit ar relijion a laka ar bugel da gredi eo mad kement relijion a zo, ha n'eo red kaout hini e-bed anezho ; lakaat a ra e c'heller beza den onest, heb ober dever e-bed e-kever Doue. Neuze, he spered a lavar d'ezhan : pa n'euz hano e-bed euz a Zoue er skol, Doue a dle beza ivez er meaz euz a c'houarn ar bed.

An tadou hag ar mammou, red d'ezho brema kas ho bugale d'ar skoliou *neutr* e-kever ar relijion, d'ar skoliou hep Doue, an tadou hag ar mammou-ze a dle lakaat ho foan hag ho aked bemdez da zeski ho relijion d'ho bugale, evit pellaat diout-ho, muia ma c'hellint, kement a ve evit ho c'holl, o tarempredi ar seurt skoliou-ze. Ho c'homzou, ho oberou, ho c'hentelliou hag ho skoueriou a dle rei da gredi mad d'ho bugale eo anaout ar relijion a zo a-raok pep deskadurez-all ; eo hon-nez an deskadurez a c'houlen ar brasa evez digant ar spered, ar brasa nerz digant ar galoun. Red eo e ve boazet ar bugel a-vihanik da heuilla he relijion, red eo lakaat doun enn he benn e ranker pedi, hag ez eo ac'hano hep-ken e teu a-berz Doue d'an den eur vuez eüruz er bed-ma hag er bed-all, pe eur vuez reuzeudik, mar choum hep pedi. Mac'h anavez mad, a-vihanik, he spered hag he galoun ne ra netra nemet dirak daoulagad an Aotrou-Doue, a varno he oberou fall ha mad, neuze ar bugel a c'houlaouo enn he ene hag enn he goustianz eur sklerijen hag her chaso war-eeun dre hent ar vuez, ha pa ve poaniuz.

(Ar fin dissadorn genta.)

Stad hor bro, hervez eur Republikan.

Pa glèvont tud o lavarèt ema ar Republik o koll ar Frans diabarz ha diaveaz, ar republikaned a gri a-bouez ho c'hornaillen e lavarer gevier, eo ar Republik ar gwella hag ar c'henta e-touez an holl gouarnamantchou.

Koulskoude, Bretouned, setu ama eur republikan mad hag anavezet, an aotrou Gabriel Charmes, hag en deus skrifet war eun tamm brao a baper diwar-benn ar politik a zo brema, me lavar, diwar-benn stad ar c'houarnamant. An aotrou Charmes n'en deus ket a druez oc'h ar Republik, ha sevel a ra, enn he enep, enn tamall d'he diskar. An aotrou Charmes a zo depute an tu kleiz ha skrifa a ra er gazeten c'hallek *Journal des Débats*. An aotrou-ze ne ket ken dall na wel brao petra a zo o c'hwiri ha petra darzo hep dale euz a stad gouarnamant ar Republik.

Mad e kavomp lakaat ama dirak ho taoulagad, Bretouned, e pe zoare ec'h anzao ar republikan gwirion-ze e-kever meur a dra, stad reuzeudik hor bro gant ar Republik.

Ne lavarimp ket penaoz e tispleg an aotrou Charmes an istor, enn eur zigeri he labour. Prouvi a fell d'ezhan eo bet diskennet izel stad gouarnamant hor bro daou-c'hant vloaz-bennag a zo ; ha kement a gav war he hent evit harpa he gaoz a zo mad, a zonj d'ezhan.

Mar d-eo gwir e c'heller lavaret eo izeleat ar Frans, abaoue amzer ar revolusionerien a zo bet, o ren e palez ar Roueed, a-raok diskenn ac'hano war bave ar ruïou, ez eo red anaout ivez ez euz bet, abaoue, meur a boent enn istor ma'z eo bet choumet stad ar Frans hep diskenn tamm e bed, hag an dra-ze bep tro ma'z eo bet he gouarnamant kristen ha katholik.

War gement-se, ez eo red beza republikan evit ankounac'haat, pell goude Loïz XV, etre Napoleon kenta ha gouarnamant Loïz Philip, ar Frans e devoa kemeret he renk e-touez broïou-all an Europ, dindan Loïz XVIII ha Charles X, daoust da faziou an daou Roue-ze.

Enn amzer-ze, Bro-Zaoz ne divije ket kredet, evel brema, hor c'has kuit euz an Ejip, rak neuze ne c'helle ket miret ouz-omp, kaer e divije bet, da vont da gemeret Aljer.

Ma lavarer an dra-ma d'an aotrou Charmes, ez eo dre m'en deuz doan o welet pegen nebeud a nèc'hamant a gemer gouarnamant ar Republik evit lezel ar Zaozoun da c'hounid an Ejip.

Klèvit, Bretouned, petra lavar war an dra-ze, an aotrou Charmes he-unan, enn eur ober goap :

« Epad m'en em rikle ar Zaozoun en Ejip, da-
« oust ha ne c'hounezemp-ni ket, enn hor bro,
« peadra da ober faë anezho er Pyramid pe e Tel-
« el-Kebir ? Ni, epad an amzer-ze, ni a ziskare
« hor Ministred an eil war egile, evel killou ; ni
« a gase an ofiserien wella euz an arme ; ni a la-
« me ho zammou paë digant ar veleïen ; ni a gase
« kuit ar veleïen-ze euz a ospitalion ar re glanv.
« Petra a reamp-ni c'hoaz ? Meur a dra-all ha ke-
« ment hag a zo red evit karga hor c'hof ha lakaat
« hor c'haloun enn he eaz. Ha n'oa ket eno, lava-
« rit, peadra da zigoll d'e-omp kement a c'houne-
« ze ar Zaozoun evit rei digor d'ho c'hommerz,
« evit kreski ho gloar er bed ? »

Goude klèvet komzou an aotrou Charmes, piou a ve souezet o welet hor bro kouezet ken izel ha ma'z eo ?

Goude diskouez meur a weach, enn he skrid, an anken a zo enn he galoun dirak tud ar Republik a lavar e karont ho bro hag a choum laouen dira-z-hi o koueza, an aotrou Charmes a c'houlen ha d'ar Republik eo tamall kemend-all a zroug hag a reusiou. Ne gred ket e ve da damall tamm ar Republik, rak evit-han ez euz Republik ha Republik, evel ma'z euz fagot ha fagot, hervez Mikeal Morin.

Eur Republik vad, eme-z-han, a greskfe ar Frans ; eur Republik fall he laz. Eno just eo ema an dalc'h. Er Frans n'euz bet anavezet biskoaz nemet ar seurt Republik fall-ma. Ma na vije ket bet evel-se, piou an den a skiant a c'hellje kredi e lakaje an aotrou Bismarck he holl nerz hag holl ijin he spered evit derc'hel hor bro e kuden vrao ar Republik ?

An aotrou Charmes a anavez he-unan eo patronet mad ar Republik e Frans gant an aotrou Bismarck, he enebour brasa ; digas a ra da zonj ouspenn er c'helennou en doa bet an aotrou d'Arnim digant he vinistr, an aotrou Bismarck ; kelennou ar re-ze, e gwirionez, ha ma vije bet neuze goad dindan ivinou ha skiant e pennou tud ar Frans, a ioa traou a-walc'h evit lakaat kregi du ha dioc'h-tu e kabiez ar born Gambetta hag e kalz a re-all ker born, ken dall ha ker berr-boell hag hen, a ioa o kas ar bobl diwar-bouez he fri.

Hag hirio c'hoaz, piou ne c'hoar en deuz an aotrou Bismarck joa e-kreiz he galoun o welet ar Republik e Frans, hag an aotrou Grevy enn he fenn ? War gement-se, selaouomp petra lavar an aotrou Charmes :

« Mez red mad eo, ha pa en defe eur republi-
« kan kalz a zoan oc'h hen anzao, ia, red mad eo
« diskouez e pe zoare e wel an aotrou Bismarck
« ar Republik enn hor bro. Dre eno eo e c'heller
« anaout, ha dre eno hep-ken, evit petra hag a-
« enep piou eo savet an alianz a zo great brema
« etre tri bobl. O sonjal ar pez a ra euz ar Repu-
« blik e Frans, o kredi, evel ma wel er-vad, e
« kouez hor bro gant ar Republik euz an direiz
« hag an dizurz vrasa enn dic'halloud, evel ma
« kouez eun den gant ar vosen er bez, ne d-eo
« ket diez anaout ez eo eun dever evit an aotrou
« Bismarck respeti ha karet ar Republik enn hor
« bro. »

Goude anzao an dra-ma, an aotrou Charmes a dlie distaga he c'her divèza evel-hen, evel ma rea, kredabl, enn he galoun : « pa'z ema ar Republik o koll ar Frans, kasomp ar Republik diwar hon tro da bourmen. »

Tamm e-bed ! an aotrou Charmes ne c'houlen ket e varvfe ar Republik, nemet ec'h en em *gonvertisfe*. Siouaz ! konversion ar Republik a zo diskenn d'an dud *ar bemp dre gant* da *bevar hanter* ; ar gonversion-ze a baoura kalz ar re ho deuz tammouigou leve, hep pinvidikaat ar Republik tamm e-bed. An dra-ze a weler brema.

Goude lavaret hirio ar pez a zo a-raok, ez eo a-walc'h diskouez, kent distaga, ec'h anzao an aotrou Charmes, er braz eus ar pez a skrif enn he gazeten, ne deuz e Frans nag er meaz anezhi, nemet dismant, distruj ha diroll e peb leac'h, brema gant ar Republik, dindan he fatron braz an aotrou Bismarck.

Gant hon nebeud a skiant, ne vemp ama evit ober netra nemet lavaret d'an dud gwelet bete pegeid ez a an anzao a ra an aotrou Charmes. Dishevel diout-han a-vad war an dilost, e lavarer, heb aoun da fazia tamm, ema ar Republik e tro-vad da laza ar Frans, hag ez eo mall ha mall braz e ve roet he lamm diveza da Viganna ; ar c'henta a ve ar gwella.

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

VII.

MASTAÏ, HANVET PAB.

Etoues ar c'hardinalet, nikun n'en doa sonjet e c'helle Eskob Imola beza hanvet da Bap. Rei a reont d'ezhan ar garg da zispaka ha da lenn an hini mou paper lakeat er c'halur gant peb kardinal evit rei he vouez. Gouscoude an ear anezhan, ker mil dest, ker santel, a blijas d'an oll, hag en dro geta en doe ar muia mouezio evit beza Pab.

En eil dro, en doe teir mouez muioc'h.

En drede gueach, en doe seiz var-n-ugent.

D'ar c'huezek a viz Even, d'an abardaez, ar c'hardinal Mastaï en doa tremenet kalz amzer er beden. Goulen a rea ma vije distroet divar he zis koas eur beac'h ker pounner. Drouk-livet eo, hag an oll a vell n'eo ket trankil he speret.

Goude ar *Veni Creator*, ar billejou a oe lakeat er c'halur. Klevet e vije eur gellienen o nijal. Dispaka rear ar billejou. Mastaï a lenn he hano var ar seitek kenta. Var an trivec'hvet ema adarre. He vouez hag he zorn a deu neuze da grena. Tenval eo he zaoulagat ha beuzet int en daelou. Pedi a ra eun all bennag da gaout ar vadelez da gemeret he blas. Esper en doa,en doare-ze, da lakaat an elecsionou na daljent netra, ha da velet mouezio ar c'hardinalet roet da eun all. Hogen, ar c'hardinalet ne blijas ket kement-ze d'ezho, ha lavaret a rejont d'ezhan ehana eun nebeudik. Ar re iaouanka a vode en dro d'ezhan.He-ma a ro eur gador d'ezhan da azeza; hen-nes a ro eur verennad dour. Da benn eun nebeud amzer, e c'hell peur ober he labour. Bed en deus c'houec'h mouez ha tregont. Aoualc'h eo evit beza hanvet Pab.

En eun taol, ar c'hardinalet a zao en ho za, hag oll var eur vouez e lavaront : Mastaï a zo Pab ! Mastaï eo hor Pab ! » D'an ampoent-ze, Mastaï a ioa daoulinet evit adori an Doue en doa hen dibabet evit beza he vikel var an douar.

Kemeret a reas evit hano a Bap, *Pi IX*, evel pa en dije anavezet abred araok, petra dlie beza he vuez hiviziken. *Crux de Cruce*, da lavaret eo, kroas var groas, setu e nebeut komzou histor ar Pab-mà. Pi VI ha Pi VII a ioa bet evel merzeriet. Pi IX ne c'hoantaaz nemet poan ha kroaziou,evel ho doa bet ar re-ma o tougen ho hano.

Antronoz vintin, d'ar merc'her, 17 a viz even 1846, ar c'hanoliou o krozal e fort Saint-Ange, a ro da anaout d'ar gear a Roum eo hanvet ar Pab nevez. Ar c'hardinal Rio Sforza a deu en unan eus a brenestou ar C'huirinal, hag a gomz evellen ous ar bobl,diredet di eus a bevar c'horn kear :

— « Eur c'hèlou-bras a zigassan d'e-oc'h, eme-z-han. Eur Pab nevez hor beus, hag ar Pab-ze eo Yan-Vari Mastaï-Ferretti, cardinal-belek, hag en deus kemeret an hano a Bi IX. — »

An oll a chom sebezet. « Piou eo hen-nez, eme-z-ho, ar Mastaï-ze, n'hor beuz morse klevet menek anezhan ? Dibaot a vech eo bet guelet e Roum ! — Ar c'hardinalet a dremenas an eil goude egile dirak ar bobl.Neuze e veljot o tont beteg ar prenestr eun den a vent huel, kals iaouankoc'h eget na oat boazet da velet ar Pabet ; he zrem zo drouk-livet hag he zorn deou astennet evit benniga. Neuze ar bobl a bez a gouez d'an daoulin ha krial a ra a bouez penn : *Evviva ! Bevet Pi IX ! Bevet Pi IX !*

Pevar devez goude-ze, en ilis-veur Sant-Per, oue lakeat var he benn ar gurunen a Bap.

— « Ne veloc'h ket bloaveziou Per, oue lavaret d'ezhan ! »

Divezatoc'h, Pi IX, dre ma tostea ous oad Sant-Per, en em blije o lavaret : « Oh ! ar c'homzou-ze n'int ket eun artikl a feiz ! N'eo ket sur ne d-in ket pelloc'h.

Evit rei eun nebeudik levenez d'an oll, Pi IX a roas d'an oll bed katolik ar c'hras eus eur Jubile-bras, hag a bardonnas penn-da-benn da gement a ioa prizouniet, evit beza en em zavet bete neuze a enep an Ilis hag ar Pab.

EIL LODEN.

Pi IX, Pab.

I.

HOSANNA !!!

Ar Jubile, ar pardon ker frank roet da eun niver braz a dud reuzeudik, he vadelez evit an oll, muioc'h a liberte roet d'ar bobl, kals plasou roet d'an dud lik, ha ne vijent roet bete neuze nemet da veleïen pe da glouer, eur c'honseil munisipal nevez pe,evel a lavarer e Kerne, breuriez an daouzek ozac'h, meur a nevezenti-all hervez goulen ar bobl ; kement-ze a c'hounezas d'ar Pab nevez istim ha karantez an oll. Na helfen ket rei da gompren peger buhan ez eas ar brud eus ar Pap Pi IX e peb roud avel, bete pevar c'horn ar bed.

E Roum, an dud a vije guelet bemdez a vandennou oc'h ober tro kear, (tro ar siminalou, a vez lavaret e Kastel-Paol), ho banielou kaer dispak gant-ho, hag an oll o kana kanaouen Pi IX.Pa vijent deuet dirak pales ar Pab, Pi IX a deue en he brenestr hag a roe d'ezho he venediksion. Ma vije deuet an abardaez ha dija tenval an amzer, e vije c'huezet tantajou tan Bengal, tan a beb seurt liou, hag a sklerijenne ar blasen en eun taul.

Ne ket hebken ar gatoliket, hogen, an heretiket hag ouspen an dud divadez a veule Pi IX. Roue an Turket, a vez great Sultan anezhan, a zigassas kannadet,hanvet a benn kreizoun,evit mont da zaludi an hini a reant anezhan ar *Salomon* nevez.

Ar Juzevien a Roum, a zistaolas divar-n-ho eun neubeut kargou, a ginnigas d'ezhan eur c'halur eus ar c'his koz. Lod all a rea anezhan ar profet ; darn a roe d'ezhan zo-ken an hano a Vessias.Brankou palmes en ho daouarn, e krient a-bouez penn, evel ho zadou koz guechall, pa bigne Jesus d'ar gear a Jerusalem : « Hosanna da vab ar Roue David ! » Ar bobl ne ouie ket petra da ober evit enori hon Tad Santel, evel m'ho devoa c'hoant.

Eun deis, setu redet ar brud dre gear n'oa ket iac'h ar Pab. Strafuillet oll ar bobl a Roum. Boda ra an dud a vandennou. Goulen a reont kelou eus ar Pab an eil digant egile. Den ne helle rei sklerijen vad. Petra da ober ? Evit trouc'ha ber, e kassont pevar gannad da bales ar Pab, hanvet Quirinal.

— « Ni fell d'e-omp guelet ar Pab, eme-z-ho. »

N'oa ket an deis evit ar Pab da zigemer. Lavaret oe d'ezho dont eun devez-all bennak.

— « Nan, emezho, ne ket varc'hoas ; hirio eo e fell d'e-omp guelet hon Tad Santel. »

Poursu a reont kement ha kement, ma'z ear da gaout ar Pab da c'houlen digant-han petra da ober.

— « Digemerit anezho, eme ar Pab ; me à ia d'ho c'haout. »

Hag hen da ziskenn.

— « Ac'hanta, va bugale, petra a zo nevez gan-e-hoc'h ?

— « Netra, Tad Santel,eme-z-ho,nemet hor boa c'hoant d'ho kuelet. En Transtever oa deut ar brud oac'h klanv hag ez oump digasset da velet ha guir e oa. »

— « Mad, bugale : kerzit d'ar gear ha lavarit eo iac'h-pesk ar Pab, pa'z eo guir edo e labourat. »

— « Tad Santel,eme-z-ho,en eur vont kuit, eun dro bennag, mar ho peuz izom ac'hanomp-ni, e velit emaoump oll prest da zevel gan-e-hoc'h. »

E Frans, ar re a ioa a du gant ar c'houarnamant kouls hag ar re a enebe outhan, Guizot kouls ha Thiers, kampr an deputeet ha kampr ar bared, a Frans, a gemere evel eun dra vraz ober muia chalantiz d'ar Pab.

Ne ket hebken er Frans ; hogen en Autrich, Metternich ; e Bro-Saoz, John Russel ; kement gouarnamant a ioa en Europ hag en Americ, a gassas d'ar Pab lizeri leun a zoujans hag a levenez.

Gouscoude. petra eo ar merkou a garantez-se, klouar hag a zianveas hebken, a skoaz ar zantimanchou a garantez birvidik a zivoano e kaloun an oll gristenien divezatoc'h, pa velint ar Pab tennet digant-han he rouantelez ha prizouniet er Vatican, pe hano bennak a helfe da gaout, Pi IX pe Leon XIII ?

II.

HISTORIOUIGOU. — PREZEGEN PI IX.

C'huec'h mis goude ma oa hanvet da Bap, Pi IX a lavare d'an Tad Ventura :

— « Perak ne grozit ket er gador-brezeg,a enep ar c'hiz hag ar voas sot deuet da doui ha da vlasfemi ?

— « Tad Santel, eme ar prezeger bras, alies em eus her great, hag ato, siouas ! en aner.

— « Red e ve d'in eta prezek d'am zro, a lavar Pi IX. Hogen, evel n'eus ket guelet pell bras-zo Pab ebet o pignat er gador-ze, em eus aoun da goll va foan ha va amzer.

— « Heb mar ebet, Tad Santel, eme an Tad Jesuist, ar bobl a gar ac'hanoc'h kement, m'ho selaouo beteg ar gomz diveza gant diskouarn digormad.

— « Kent aze, eme ar Pap, me gemero ho plas c'hui a dlie prezeg d'an 14 a viz genver en ilis Sant-Andre-della-Valle. Roit d'in ho tro, ha na lavarit grik da zen. »

D'an deis-ze, pa veljot, e leac'h an Tad Ventura, hon Tad Santel ar Pab, o pignat er gador, an oll a oue mantret. Chom a rejont evel tud dialanet da zelaou komzou pastor an oll bastoret, beteg an diveza. Pi IX a drugarekaas ar bobl eus an digemer kaer a ioa bet great d'ezhan e Roum. Prezeg a ra goude-ze gant nerz a enep ar c'his fall da vlasfemi ha da derri lezen ar iun. Araok disken, e ro he vennos d'ar gear a Roum. Ar brezegenn-ze a reas kals vad ha ne ket bet buhan ankounac'heat.

II.

EUR C'HOZ MARC'H DIIMPLIJ.

Eur menesiad divar-dro Roum, a ioa maro d'ezhan ar marc'hik a zouge he samou marc'hadourez d'ar marc'had. Evel n'en doa ket peadra da brena eun all, e lavaras evelhen out-han he-unan :

— « Pa'z eo guir eo ar Pab ker mad, perak ne daffen-me ket da c'houlen digant-han unan eus ar c'hezek a zo diimplij en he vechosiou ?

Hag hen var eün d'ar C'huirinal, pales ar Pab. Eno e komz ous ar secretour. Lavaret a ra d'ezhan e nebeud amzer perak eo deuet di.

— « Gortozit eur pennadik, eme an autrou. Prestig me vezo distro gant respount hon Tad Santel.»

N'oue ket pell ec'h ober he dro.

— « Mad, va mignoun,eme-z-han,ar fizians bras ho peus bet e madelez ar Pab e deus great d'ezhan kement a blijadur ma ro d'e-hoc'h eur marc'h hag an daou bez aour-ma ouspenn, rag, en deus-hen lavaret, an den-ze ne dle ket beza pinvidik, pa deu d'ar C'huirinal da glask eur marc'h. »

Guir oa. An hini en doa c'hoant da gaout eur marc'h lard, ne ket e mechosiou ar Pab oa dezhan mont d'he glask, nemet amzer en dije da goll.

P. LE SANN,
Persoun Bannalec.

(Eur pennad all disadorn genta.)

Gouel an Holl-Zent ha gouel an Anaoun.

War a lavar ar c'hazetennou, an daou c'houelze ho deuz diskouezet, er bloaz-ma, da frammansouned ar Republik n'int ket dare c'hoaz da zisc'hrisiena ar Feiz euz a Frans. Pell a zo, eme ar c'hazetennou-ze, ar gristenien n'ho deuz ket diskouezet ho feiz, evel er bloaz-ma, da c'houel an Holl-Zent ha da c'houel an Anaoun. Evit rei da anaout d'ar frammansouned, a ve lavaret, eo n'en deus ar bobl doujanz e-bed ra-z-ho, nemet rak Doue an nev.

Ia, ar bobl, enn he galoun, a c'hoar mad ez euz eun Doue hag ema dindan he zourn. Feiz ar bobl, a lavar d'ezhan n'ema ket war an douar evit beva atao, hag evel he dadou a zo ho relegou karet er besiou hag ho eneou enn nev ; evel he dadou ho deus merket,dre ho c'houezen ha dre ho goad aliez, roudou ho labour war ar boultren a vresont ; ia, ar bobl gant he feiz a c'hoar a ranko mervel, evel he dadou. Mez pa vezo deut ar mare-ze da vont diwar ar bed, e fell d'ezhan mervel kristen.

Kaer a ve lavaret, ar bobl e Frans a zo kristen ha kre c'hoaz he feiz, ha pa wel evel brema frammansouned tiranted oc'h ober brezel da Zoue ha da gement tra a zo mad, neuze, dre he beden, en deuz eun doare da lavaret d'ezho : gant ar bloazma o vont enn-dro, dioullit, tud milliget, na ve ivez ho tro da vervel.

Dirak difeiz gouarnamant ar Republik e Frans, mouez ar bobl o pedi, a zo e gwirionez mouez Doue.

Da c'houel an Holl-Zent, ar Frans kristen, war he daoulin,e deus lidet gant joa eurusted an eneou gwenvidik a zo er Baradoz. Joa ar feiz a zo boed ar c'halounou a gar Doue hag ho bro ; eur joa eo ha n'eo anavezet nemet gant ar gwir gristenien. Ho fedennou o vont beteg ar zent a vezo selaouet gant Doue a gar enor he zent, evel ma kar ar zent ober vad d'ho bro.

Eur zant, ha pa ve bet ar paoura den war ar bed, a zo he c'halloud da ober vad euz an nev, brasoc'h eget galloud Roue na Prins e bed da ober drouk war an douar. An drouk ne bad, ar vad a bad atao. Skouer mad buez eur zant hag he hano a choum dre ar feiz er c'hantvedou, pa ves kollet pell a vez brud holl Brinsed ar bed. An dra-ze a c'han diwar ar garantes kristen, c'hoar ar feiz. Ar garantez-ze a laka ar paour breur ar pinvidik, hag a stag an douar oc'h an nev. Dre ar feiz hag ar garantez, relijion Jezus-Krist a frealz pep kaloun glac'haret, a dorr nerz pep poan hag a ro d'an holl esperanz da gaout, o vervel, digor e rouantelez ar Baradoz.

Brema, kristenien, gwelomp petra ro ar frammansouned d'ar bobl,goude mouga pep feiz ha pep karantez enn he spered hag enn he galoun. Petra roont-hi nemet atao gevier,nemet freuz ha dispac'h, nemet dienez, poan, dizesper er bed hag ar maro, eur maro spountuz war-lerc'h. Dalla a reont ar re baour gant ho c'homzou louz, ha digas d'ezho c'hoant da gaout madou, madou ha c'hoant a choum goullo atao. Neuze kollet pep feiz, pep karantez, pep esperans gant an dud keiz, ec'h en em daolont a-enep pep onestiz ha pep lezen da rei d'ho c'haloun ha d'ho c'horf kement a c'houlennont. Ma klasker enebi out-ho, e stourmont da genta e kuz dre an tan hag al lazèrez, ha goude dre nerz, pa welont ez int kre a-walc'h. Neuze e tigor ar brezel sivil hag e red stank ar goad da zoura gwezen al liberte. Setu war-zu petra, war-zu an dismant hag ar brezel, e kas, e peb bro hag e Frans muioc'h eget e bro-all e-bed, liberte ar frammansouned. Liberte ar frammansouned a zo spartou, hualou ha chadennou d'ar gristenien vad ; ha d'ezho ho-unan al liberte-ze a zo pep frankiz da ober drouk. Enn hano al liberte ho deuz bannet Jezus diwar dro ar vugale enn ho c'havel, diwar dro ar vugale er skol ne c'hellont eno digèri ho ginou da lavaret hano Doue ; bannet eo Jezus gant-ho diwar dro gwele ar re baour, klanv enn ospitaliou ha red d'ezho mervel hep nouen na sakramant. Kroaz Doue a zo tennet gant-ho, enn hano al liberte, euz ar gwerejou, el leac'h mac'h astenne Jezus he zivreac'h da rei he vennoz d'ar re varo.Kant ha kant torfedall ho deuz great hag a reont bemdez enn hano al liberte-ze, liberte milliget evel-d-ho.

Kaer ho devezo,ne d-euint ket a-benn euz a feiz ar gristenien. Deiz gouel an Holl-Zent, deiz gouel an Anaoun e tleont beza gwelet ne varv ket ar feiz e kaloun eur bobl a-bez evit rankout gouzanv dislealded ha dismegans a bep seurt. Eur bobl, hag a gar an Anaoun, a ziskouez e kred ez euz eur vuez-all goude buez ar bed-ma, a ziskouez e kred eo Doue leal hag Holl-C'halloudek ; her pedi a ra war besiou he dud karet da gaout truez oc'h ho eneou enn ho foaniou;her pedi a ra ivez da rei eur zell a drugarez oc'h he zervicherien, moustret ha flastret oc'h an douar; her pedi a ra da zont d'her skoazia er bed a-enep bugale an drouk-spered. Peden ar bobl kristen, rannet he galoun ha pleget dindan he veac'h, a bign war-ziou-askel an esperans d'an nev, hag a zigas ac'hano malloz ha gwalen Doue war benn ar re fall. Gouel an anaoun a zo en em gavet er bloaz-ma e mare mac'h echu ar pedennou goulennet gant an Tad Santel ar Pap evit saveteï an ilis hag ar bed katholik. Ar pedennou a zo bet great ho devezo ho goulenn digant Jezus ha Mari; lakaat a raïnt ar feiz da veza treac'h d'an difeiz, ar mad d'an drouk, ar gristenien d'ar frammansouned. Ia, treac'h e vezint ha ne vezo dale, rak ar Werc'hez hag he Map n'int ket bouzar ha ne zistroont morse ho fenn, nemet dioc'h eur bobl ne anaves ket eo ar gastiz a laka deiz an drugarez da c'houlaoui.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Fily, kure e Querrien, a zo hanvet persoun é Laz.

An aotrou Gorraguer, beleg iaouank, à zo, hanvet kure e Querrien.

An aotrou Pouliquen, Chalouni ar Gathedral o Kemper, bet Superior ar Siminear-bihan e Pont-Croas, a zo maro er zizun-ma, goude eur c'hlenvet hirr ha poanius.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall, ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Noel Deauguer. — An dra-ze a zo anat da gement ho deus skiant.

Iann Gubaer. — An tadou ho devezo skiant, Noel, a zo neuze ho dever ober skol gatekiz d'ho bugale er gear, heb ho c'has tamm e-bed war dro skoliou ar seurt-se.

Herve Becmeur. — Deut eo gan-e-hoc'h, Iann, hag ober evel a lavarit a vezo profit e pep giz d'an tadou ha d'ar vugale ; d'ar re-man evit iec'hed ho c'horf hag ho ene ; d'an tadou evit mad ho labourou ha mad ho ialc'h, koulz brema hag enn amzer da zont, hag ouspenn,ar pez a zo gwelloc'h c'hoaz, evit diskarg ho c'houstianz dirak Doue. Karoulle !

Laou an Heder.. — Ar pez a lavar ar gazeten, Jerom, a ziskouez, a gav d'in,e voug lèzen ar skol laïk-ze liberte a goustianz an holl, o kas kuit ar veleïen euz ar skoliou publik, hag o viret na ve desket enn-ho ho relijion d'ar vugale.

Andre Pencaer. — Ne gredan ket e ve gellet ober gwasoc'h d'an dud keiz, ha c'hoaz gant frammansouned *liberal*, dioc'h ho c'hlèvet.

Herve Becmeur. — Ar frammansouned tud *liberal ?* Ia, evit an diaoul. Eun tamm brao eo liberaloc'h eur bleiz hag a zispenn eun oan d'he lein. Karoulle !

Jerom Fur. — C'houi, Andre, ne gredit ket e ve gellet ober netra gwasoc'h ? — Kit atao ! ar frammansouned ne choumint ket enn hanter an hent doun, ha bremaïk e welot e kavint tro da ober d'e-hoc'h eun tamm brao muioc'h a zismeganz. Ar pez ho deuz great beteg-hen ne d-eo nemet eur c'hoari.

Daoust petra eo an dra-ze, lamet digant tadou ha mammou ar gwir ho deuz da rei d'ho bugale ar vistri-skol hag ar skol war ar relijion a fell d'ezho ?

An dra-ze n'oa nemet miret na vije savet ar vugale e doujanz Doue, nemet miret out-ho na heuiljent ho relijion ; an dra-ze, klèvit, amezeïen, ne dostea ket c'hoaz a-walc'h oc'h ar pez a c'hoantea da dizout al lezennerien frammansouned.

Ar pez a ranke da veza ouspenn eo ma sunje ar bugel, koulz lavaret, gant leaz he vamm, dispriz ha fae ar greden gatholik, ma kollje pep feiz, enn eur ger.

Ar frammansouned ho deuz labouret war an dra-ze ha skrifet el lèzen, *ar skol moral ; skol an difeiz* e penn kalz a draou zot-all, evel-d-ho, a ranko ar vugale da zeski dre fors.

Ne d-eo ket diez gwelet eo *ar skol moral-ze* a lavarer, eur *skol bartikulier*, a ioa red da gaout evit mont da benn an hent treuz.

Paol Bert, en deuz paket spered dioc'h al lostou chas a zo bet trouc'het hag imboudet gant-han goude war gein al loened-ze, Paul Bert en deuz displeget, enn eul levr donjeruz hag euz ar re falla great gant-han, hag a-raok al levr-ze, er gampr, petra entend ar frammansouned dre ar *skol moral*.

Da genta, *ar skol moral* ne fell ket d'ezhi klevet e giz e-bed e ve eun Doue, hor C'hrouer hag hor finvez divèza.

Kredi ez euz eun Doue ha ne varvo birviken ene an den, ne ket traou int, eme Baol Bert, da veza lakeat el lèzen ha da gomz anezho da vugale ! An traou-ze a zo enn Aviel ne ket gwirionesiou int, pa n'int ket anavezet gant tud gwisiek hag a skiant, evel an trouc'her lostou chas. Oto ! oto !

N'euz nemet tud sot-pitill evel ar gristenien hag a gredfe traou ker goullo, traou n'euz vad e-bed da denna anezho !

Setu eno, tadou ha mammou, petra vezo desket d'ho pugale er skoliou laïk dre fors, skoliou brao, ha ne kwir ?

Brema, Andre Penncaer, petra, a gav d'e-hoc'h, eo ar *skol moral-ma?*

Andre Pencaer. — Netra vad ! Jerom. Ker fall eo ma kredan lavaret ne d-aïo birviken va bugaleme d'ar skoliou laïk.

Herve Becmeur. — Na va re-me ivez, Andre. Ho c'haret a ran hag, evelato, e ve kalz gwelloc'h gan-en ho gwelet o vervel diraz-oun, eget ho c'has da eur seurt skoliou, ma ve red d'in senti oc'h al lèzen daonet-se. Karoulle !

Jerom Fur. — Ne vezo red senti oc'h al lèzenzen-ze nemet da neb a garo, evel am meuz roet da entend ama aliez, war-bouez en em glèvet holl da enebi out-hi.

D'e-omp d'hor c'hraf adarre.

Brema, amezeïen, n'eus ken da ober nemet lakaat d'ar mestr-skol pe seurt frouez a c'hortozer da gaout digant-han diwar gwezen ar *skol moral*.

Ar frouez-se a c'hortozer digant-han, eo ma tesko d'ar vugale kaout kasouni oc'h ar re holl ho deuz doujanz Doue, ha pa vent ho zad hag ho mamm.

« Lakaat spered ar vugale da blega d'ar *skol moral-ze*, setu dreist-holl ar pez ar pez a fell d'e-omp, eme Baol Bert.

Dre ma teskint ar *skiantchou naturel* (kentel liou traou). e vezo diez ho lakaat da gredi *traou diskiant* ar relijion. »

Herve Becmeur. — Kredabl eo ! Ar vugale ranko plega ho spered d'ar *skol moral-ze*, evit beza sklafed ar frammansouned ha sklafed an diaoul. N'oun ket souezet brema e ve al lèzen-skol laïk dre fors ar pez ma'z eo, pa glevan eo great gant trouc'herien chas. Karoulle !

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Sant-Briek, ar c'huec'ved a viz Du, 1883.

SONIK.

Tristidigez ar goan
Enn dro d'in a wellan,
An deillav o kouezan :
Arru a he, siouaz !
Arru he ar goañv braz.

An evned gant ho zon
Zedere ma c'halon,
N'ho c'hlevin ken breman,
Arru a he ar goan.

Kuitaet rant ar vro
Evit kas ho neizio
E lec'h ma ren an han ;
Kentan ma vemp er goan.

War ar roz, ar botred,
'N eur zioual ho denved,
Holl a gane gant joa
Son an *Hollaïka*.

Breman, war an huel,
C'houiban trist an avel
A glever mesk ar gwez,
A zav war ar menez.

Na n'euz ken er c'hlazen
Bleunio koant ha laouen,
Kaset int bet a biou
Gant ar glav hag ar riou.

N'eus ken el liorzo
Na per nag avalo ;
Eur pennad amzer c'hoaz,
Hag ar gwez vo enn noaz.

C'hoaz eun nebeud deio,
Hag a vo 'vel maro
An holl dreo krouet,
Enn hon bro binniget.

Ken a zeui miz Mari
D'hoc'h atrenevezi,
Gant gliz vad d'ar beure
Hag heol tomm da greiz-de.

EOSTIK KERILIZ.

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue memet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re ch em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 1 a viz kerzu 1883.

Eur gonz ha seitek maouez euz a Dreboul beuzet e Douarnenez.

Lenn a rear er gazeten nèvez l'*Union Monarchique*, euz a Gemper:

Skrifet ez euz d'e-omp euz a Zouarnenez, 20 euz a viz du :

Aotrou,

« Tud Treboul holl a zo e kaon hag e glac'har ; eur maleur euz ar re vrasa a zo o paouez c'hoarvezout gant-ho.

Deac'h, al lun, da c'houeac'h heur-hanter dioc'h an noz, triwac'h den euz a Dreboul, seitek maouez hag eur goaz, a zo bet beuzet dindan kal ar *Guet*, e Douarnenez.

Ar beskèrez a ioa bet fall dre ar gwall-amzer. Evel a vez great neuze atao, pa ne c'heller ket pesketa, an hanter euz a dud ar bagou a dlie labourat dioc'h an noz enn *Uzin* an aotrou Grivart, hag an hanter-all distrei da Dreboul.

En despet d'an amzer fall, en despet ivez da aliou ar patroun Queinnec, eun den war-n-ugent a lammaz enn he vag. A-veac'h ma voa eat an diveza e-barz, ma teuaz eun taol mor euz ar gweled ha terri pe zistaga fard ar vag.

Hou-ma pelleat eur moment dioc'h ar c'hal, a zistro diwar er war e giz, poulzet gant ar mor beteg war ar chaoser, ha goude sevel eno e lamm, e tro warn-hi he-unan hag e kouez a-bloum er mor, o kas d'he heul d'ar gweled an dud keiz a ioa e-barz.

Eun hanter-heur goude, e kavet c'houeac'h korf beuzet hag enn ho zouez diou c'hoar, unan dimezet eur miz a ioa, hag e-ben plac'h iaouank a driwac'h vloaz. Ho guelet hor beus, enn eur gichen, war eun daol euz an *Uzin*.

Oh ! pebez rann-galoun oa gwelet kemend-all a gorfou merc'hed ha plac'hed iaouank, a ia hor martoloded kalounek da denna euz ar mor, e risk da goll ho buez ho-unan, evit ho digas etre divreac'h ho c'hoarezed ha pe ho mignounezed. Hag a hirvoud hag a glemmou truezuz, pa vezent anavezet ha pa glèvet ho hano !

Gant pebez nerz ha kaloun ivez ez euz bet labouret, o klask digas buez enn-ho c'hoaz.

Hon daou vedisin a labour evel dek, a-red dioc'h hou-ma da gaout hon-nez, o rei ho ursiou a zo great kerkent ha lavaret. Siouaz ! kaer a zo, poania, ne chom esperanz e-bed; ar vuez a zo eat mad gant ar maro.

Ar c'hlemmou, ar c'hri-forz a voe klèvet beteg e Treboul ; hag ar vartoloded ac'hano, a lavare diezho ho goad hag ho c'haloun e voant skoet gant eur maleur-bennag, ha mont war-neuny beteg ho bagou ha dont enn-ho da Zouarnenez da greski ar c'haon, ar skrij hag ar c'hlac'har. Oh ! va Doue ! den nemed-hoc'h ne c'hellfe lavaret mad petra a dremenaz eno. Ar vartoloded a red e-touez ar re veo da glask : he-ma, he c'hrek ; hen-nez, he verc'h ; egile, he c'hoar ; hag o choum hep ho c'haout, ez eont, evel mantret, da gaout ar re veuzet !

E-pad ma klaskan, dre va daelou, lavaret d'ehoc'h ama peger braz, peger skrijuz eo poaniou, kaon ha glac'har an dud keiz am euz gwelet, e klèvan eo kavet korf an triwac'hved zo beuzet. Eur goaz eo, he hano Priol, a ielo bremaïk, war ar vaskaon, etre he c'hrek hag he c'hoar-gaer !

Warc'hoaz, dimerc'her, da nav-heur ha da zekheur e vezo besiet korfou an dud keiz beuzet, hag ez aïmp holl, paour ha pinvidik, da bedi Doue evit-ho, gant ho c'herent rannet ho c'halounou. Ho glac'har, ho c'haon a zo ker bras ha ken doun, ne ve komz den e-bed evit ho dizoania. Nann a-vad, komz e-bed nemet, marteze, komz ho fersoun, komz ho zad hervez Doue, a lavare d'e-omp hirio he-unan :

« Kollet em meuz ar gwella bugale euz va farrez, ha va c'haloun a fraill... Eun dra hep-ken a ro d'in fisianz ha konsolasion, hag an dra-ze, a c'hellan lavaret, eo ar merc'hed zo beuzet a zo bet holl o kofez hag o kommunia, deiz gouel an Holl-Zent ha gouel an Anaoun. »

X....

Frammansouned ar Republik, Ferry, Paol Bert hag ar restachou lostou chas-all, ma vijec'h-hu bet e Douarnenez, dirak triwac'h korf kristen beuzet en eun taol hag o vont er bez; dirak ho c'herent ken ankeniet, ne choum gant-ho d'ho c'honsoli nemet an esperans da welet ho zud karet, goude mervel ; ia, ma vijec'h bet eno, frammansouned, ha kredet ho pije-c'houi lavaret d'an dud keis-se ne deuz Doue e-bed ? Ne vije ket bet brao d'e-hoc'h !

BREURIEZ AN DOKTRIN GRISTEN.

(*Kendalc'h.*)

Skol ar c'hatekiz a grevaïo hag a gresko c'hoaz ar sklerijen-ze. An tadou hag ar mammou a dle eta deski a-bred ar gwirionesiou kristen d'ho bugale. Ar c'hatekiz, desket er famill, a zigor hent d'ar c'hatekiz enn iliz. Seul-welloc'h ma c'houezo eur bugel he gatekis, seul-grevoc'h e vezo nerz ar mad war he spered pa raïo he gommunion genta, ar gommunion-ze a zo, e buez ar c'hristen, eun dra ker kaer ne vez dibaot ankounac'heat gant den.

Ar gerent a dle lakaat evez na virfe ar skol dre forz oc'h ho bugale da vont da skol gatekiz an iliz. Ho gwir a zo miret na ve torret ho liberte a goustianz, ne ve ken anezhi ma na ve lèzet gant ho bugale amzer a-walc'h da zeski ar gwirionesiou kristen.

3° Leac'h a zo da gaout aoun na zalchfe ket ar mestr-skol, an *neutralite* e kever ar relijion, a zo lakeat d'ezhan da viret gant al lèzen, ha na ve he skol a-eneb ar feis katholik. An dra-ze a ve, ma'z afe ar mestr, dre he gomzou hag he oberou, a-enep kreden ha feiz ar gristenien ; ma lakafe etre daouarn ar vugale levriou ha manuelou difennet ha kondaonet gant an Ilis. Ar gerent, war gement-se, ne dleont ket lezel ho pugale e risk da goll ho feiz, dre gelennou pe skoueriou fall ar skol. Bez'e tleont goulenn nerzuz ma vezo respetet ho c'hreden, ha kabestret ar re a daol dismeganz war-n-ho, dre ho c'homzou. An tadou hag ar mammou-ma, mar gwelont n'int ket selaouet, a dle raktal tenna ho bugale euz ar skoliou difeiz-se, ha klask eur skol-all a vezo easoc'h d'ezho sevel enn-hi ho bugale hervez an Doktrin Gristen, evel ma'z int bet savet hi ho-unan, ha dre ma fell d'ezho, ouspenn, lezel gant ho pugale an deskadures kristen, gwella ha pinvidika heritaj a zo.

III.

Dre ma tifen lezen-skol nèvez ar vugale deski d'ezho ho relijion, lavaret ar pedennou hag ar c'hatekiz, ez eo brasoc'h deveriou an tadou hag ar mammou. Ama, ez eo red anaout ez euz kalz anezho ha n'int ket evit ober ho dever evel ma ve red, al labour da c'hounid ho bara o lamet digant-ho an amzer a rankfent da rei de zeskadures kristen ho bugale. Re-all a zo c'hoaz ha n'ho deuz na gwisigez na deskadurez a-walc'h evit deski gwirionesiou ar feiz d'ho bugale. Dirak izommou ker braz, ez eo red e teufe ar garantez kristen da zikour an tadou hag ar mammou-ze da zevel ho bugale hervez ar feiz.

Evit rei ar zikour-ze d'an dud keiz, eo savet Breuriez an Doctrin Gristen ; daou hent a gemer evit dont a-benn da ober ar vad e deuz c'hoant da dizout. Ar c'henta, eo sevel skoliou kristen ; hag an eil, gervel ar gristenien vad da zeski ho c'hatekiz d'ar vugale.

1° — Ar skol gristen a zo ar skol libr e-kever an deskadurez a ro, hag e-kever kement tra-all a zo mad da zigèri d'ar feiz spered ha kalonn ar vugale. Ar skol-ze ne ro ket hep-ken deskadurez, sevel ouspenn ha sevel mad a ra ar vugale ; ober a ra, e gwirionez, al labour gaera a ve gellet da ober enn hon amzer, dre ar vad kenta a zigas rak-tal an deskadures kristen, ha dre ar vad-all a zigaso enn amzer da zont. Pobl e-bed ne c'hell beza braz war an douar, anes kaout skor digant ar relijion ; ha den ivez ne c'hellfe harpa oc'h he dechou fall, ma ne c'halv gras Doue d'he zikour. An den-ze ne raïo biken netra a vraz er bed, ma na vez ket atao ar zonj euz he zever kristen oc'h her c'has war-araok. Piou-bennag eta, dre nerz he vadelez hag he arc'hant, a rò dourn d'ar gristenien, he vreudeur, da zevel skoliou libr a ra eun *euvr* a drugarez euz ar re gaera, dre ma teu da zikour ar bugel hag ar paour, o rei d'ezho ar mad dreist pep mad, ar bara a vag an ene.

Mez, evit sevel eur skol gristen hag a zispign a zo ! Ar vad a zigas ar skol-ze ne c'hell beza great nemet dre zakrifisou braz. Pep den ne deo evit rei kalz a dra, ha dreze e ranker goulenn digant a-leiz a dud. Ar goulen-ze a ra Breuriez an Doctrin Gristen digant an holl dud a feiz, o tastumm ho gwenneïen hag o sevel gant-ho skoliou kristen, el leac'h ma'z euz ar muia izomm anezho. An Iliz, evit diskouez peger mad eo an aluzennou-ze, e deus staget out-ho kalz a induljansou.

2° Ar Vreuriez a c'halv an eneou kristen da gemeret perz enn induljansou-ze ha da gaout truez oc'h ar vugale, a rank choum hep deski ho relijion. Lavaret a ra d'ezho ouspenn deski ho-unan gwirionesiou ar feiz d'ar vugale, deski d'ar re vihan ha disesk an doare d'en em zavetei ; lavaret a ra d'ezho beza èlez-gardien ar vugale-ze, diskouez d'ezho an nev hag an hent a dle ho c'has di. Hag a vad a dle ober kelennou ar wir garantez-ze a zo binniget gant Doue ! ha pegement a c'hrasou braz ivez a gouezo war benn ar re a ra a galoun vad katekiz d'ar vugale, a laka ho foan hag ho amzer da zeski d'ezho anaout ha karet Doue !

Binniget ra vezo trugarez an Aotrou-Doue a zalc'ho, dre ar Vreuriez-ma, ar feis kristen e Breiz, hor bro, e Breiz stag atao oc'h kreden he zud koz hag oc'h ho c'harantez oc'h an Ilis Santel Katolik !

EUR BÈLEK KOZ.

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

III.

PRIZOUN EVIT DLE.

Eun abardaez, hon Tad Santel ar Pab a ioa e vont da bignat en he garriolen. E c'hars an nor zo eur c'hrouadur hag a lenv e forz. Pi IX a glev he huanadou, ha goulen a ra digant-han perak eo ker glac'haret.

— « Siouas ! eme ar paotrik, emaor o paoues kas va zad d'ar prizoun, abalamour ma vanke daouzec-scoet. »

Distrei a ra ar Pab ous he goumpagnunez :

— « Ha ne c'helfe ket unan bennak ac'hanoc'h, eme-z-han, rei d'in an daouzek scoët-ze e prest ? »

Evel n'en doa hini anezho an arc'hant-ze da rei d'ezhan, e pign d'he gampr, e kemer an daouzek scoet hag en eur lakaat anezho e dorn ar c'hrouadur e lavar :

— « Kerzit buhan, paotrik, da denna ho tad a brizoun, »

IV.

TRI PAOLI HA TREGONT.

Eur paotrik-all hardisoc'h, a skrivas var eün d'ar Pab :

« Tad Santel, eme-z-han, va mam a zo intanvez, klanv hag en dienez a bep tra. Ne d-eus nemedoun da chom var he zro ha da entent out-hi. Ma na deuit ket d'am zikour, ne hellin ket mui prena d'ezhi al louzeier e deuz izom. Red e ve d'eomp kaout raktal *tri baoli ha tregont* (ar pez a ra 18 lur e Frans), kemeret a ran an hardizegez da rei d'e-hoc'h da anaout ez in varc'hoas d'ho c'hlask, d'ar C'huirinal. »

Antronoz e teuas, evel m'en doa lavaret. Pi IX hen digemeras gant ar brasa karantez, ha rei a reas d'ezhan eur pez aour (vardro ugent lur a Frans)

— « Tri baoli a re ho peus roet d'in, eme ar paotrik, ha ne m'eus ket peadra da rei d'e-hoc'h ho rest. »

— « Dalc'hit anezho, eme ar Pab, ha c'hoas n'ho pezo ket re. »

Fellout a reas d'ezhan gouzout a guir oa penn-da-benn ar pez en doa lavaret ar c'hrouadur. Kass a reas var he roudou ha beteg he di. Anavezet voe evit gwir kement en doa skrivet. Pi IX neuze her chemennas d'he bales.

— « C'hui, eme-z-han, a zo eur paotrik mad Abalamour da-ze, me gemer ar garg d'ho maga ha d'ho skolia. »

— Allaz, siouas ! eme ar paotr, an dra-ze ne hell ket beza ; va mam ne d-eus nemed-oun. N'oun ket evit he dilezel, na dispartia diout-hi. »

— « Kent a-ze, eme ar Pab, me gemer em c'harg hag ho mam ha c'hui. »

V.

AR YUZEO KOZ.

Eur vech, ar Pab Pi IX a vel eun den koz astennet hed he gorv var ar ru. Diskenn a ra eus he garriolen ha mont a ra beteg enn-han.

— « Eur iuzeo ! eur boudedeo ! a lavare an dud, ha den n'her sikoure.

— « Petra livirit-hu, eme ar Pab ; daoust ha ne d'eo ket ar iuzeo-ma eun den evel-d-omp hag a zo e poan ?

Var gement-se, e sao anezhan en he za gant sikour an autronez a ioa assames gant-han; lakaat a ra hen dougen en he garriolen, he gass a ra beteg he di, ha na gimiad diout-han nemet pa'z eo deuet mad-tre enn-han he-unan.

VI.

KROAZ EUR PLAC'H IAOUANK.

Eur plac'h iaouank eus a Roum, evit rei eun tam bara da zebri d'he mam, he d-oa guerzet ar groaz aour a ioa ouz he gouzouk. Pa zistroas d'ar gear e lavaras d'he mam evit rei d'ezhi konfort :

— « Mam, bezit dineac'h ha disoursi. Hiviziken ne vanko ket a labour d'e-omp ; hon Tad Santel en deus her lavaret. Nan, mam, n'ho pezo ket a naoun hiviziken. Kouraj eta ! an Aotrou Doue n'hon dilezo ket, hag hon Tad Santel hor sikouro !

Ar plac'hik, heb sonjal, e doa lavaret guir. Rak nebeut amzer goude-ze ar Pab en d-oa klevet he histor, piz ha piz. Gant piou, ha penaoz ? Ne ouzon ket. Kredabl, en d-oa tud a vicher evit enklask e pe-leac'h e vije eur vad bennak da ober. D'an abardaez-se zo ken, ar plac'hik paour a zigoras, en eur grena, eul lizer deuet eus pales ar Pab. Pa zispak ar paper, e vel o ruill eus he doues pemp pez aour melen, ha dreist-oll ar groaz he d-oa bet kement a velkouni o tispartia diout-hi.

— « Va merc'hik, a lavaret el lizer, mad ho peuz great lakaat ho fizians e Doue. Ne lez morse en dienez ar vugale vad. Mad ho peuz great ivez kaout fizians en he vikel var an douar, rag va daoulagat a vezo atau digor var oc'h izomou hag izomou ho mam, ha ne varvoc'h ket gant an naoun.

Goude kement-ma, n'eus ket leac'h da veza estounet ha pa ve kement karet Pi IX, eur Pab a zo peb hini eus he zerveziou merket gant kement a oberou mad.

TREDE LODEN.

REVOLUSION.

Ar frammassounet a c'houeze ar Revolusion en oll stajou an Europ. E Paris, oe elumet an tantad da viz c'huevrer 1848. Lois-Philip zo diskaret divar he dron ha kasset da vale da Vro-Zaoz. Ar Suiss, an Allemagn ho doa bet ho zro, ha souden an tân a begas ive en Itali hag er gear a Roum. Kaer en doa Pi IX beza mad evit an oll, diminui ar c'hargou, rei muioc'h a liberte, netra ne c'helle

diarbenn ar vleizes hudur-ze hanvet Revolusion.

D'an ampoent-ze oa e penn ar franmassounet eun den a spered lemm, hanvet Mazzini, lemm a spered ia, ha soubl evel eur vaneg flour. Garibaldi oa unan eus he zomestiket, hag epad an amzer n'en deus great nemet goab eus Napoleon III hag eus lord Palmerston. Eun deiz, Mazzini oue divergont avoalc'h evit skriva d'ar Pab ha kinnig d'ezhan ar plas kenta e penn ar Revolusion. Setu an den a labouro a-zindan, noz-deiz, dre bep ijin, evit diskar ar Pab. Ar bobl a gane c'hoas : *hosanna !* ha dija gouscoude ar Republikanet a gane : *Evviva l'Italia ! viva Garibaldi ! ar Jesuisted da bourmen !*

D'ar c'henta a viz genver 1849, Pi IX a ioa eat dre gear da ober eur bale. Setu dalc'het he garroz a za gant eun toullad tud anter-vèzo hag a fell d'ezho disterna ar c'hezek, hag en em lakaat en ho flas. Krial a reont a boues-penn : « *Viva Pi IX !* mes assames e oa lod-all hag a grie : « Maro d'ar Jesuisted ! maro d'an noblans ! Hon Tad Santel a oue ker strafillet ma semplaz. » Unan eus an dud hanter-c'houez-se a deu beteg dor he garros: «Kouraj, Tad Santel, eme-z-han, ar bobl zo a du ganeoc'h. »

Pi IX, deuet eus he fallaen, a respount d'ezhan gant dousder.« Hag evel-se eo, ha dre iouadennou a gassoni hag a gounnar eo a fell de-hoc'h diskuez d'in ho karantez ? Allaz : Siouaz ! her guelet a ran re sklear ; va fassion a deui prest goude va zul bleuniou. »

D'an 11 a vis c'huevrer, eur bobl a dud a ioa eat beteg ar Chuirinal, evit goulen bennos Pi IX. An oll a ioa sioul-braz, hag ar Pab a ioa he zourn savet evit binniga, pa glev eur vouez o krial : « belek ebet mui er c'hargou ! » Pi IX a lezas he zourn da goueza hag a lavaraz a vouez huel evit beza klevet beteg ar penn pella eus ar blasen :

— « Tud estren, eme-z-han, tud n'int ket anavezet er gear-ma, ho deus laosket kriadennou ha n'int ket hervez kaloun va fobl. Ne hellan, ne dlean na ne fell d'in ho zelaou. *non posso, non debbo, non veglio.*

— Evel-se 'ta, mar lavarit chom fidel d'ar Pab ha d'an Iliz.....

— « Ia, ia, hen toui a reomp, tad Santel, eme-z-ho ; hag en eun taol emaint oll var ho daoulin. Kant mil den a ioa eno pleget ho fenn dindan dourn ar Pab.

— « Pa roit d'in ho ker, a lavar Pi IX, me a bed an Autrou Doue d'ho pinniga, ha va unan e roan d'e-hoc'h va bennoz a greiz va c'haloun. »

Setu ar bobl a Roum. Potret an dispac'h a vez guelet e peb bro o pesketa en dour tenval, n'ouzon nag eus a be-leac'h int nag eus a be-leac'h e teuont, nemet dislonket e vent gant an ifern.

(*Eur pennad-all eur weach-all.*)

Biganna ha Paol Gornek.

Arabad eo ez afe droug e den e-bed,evit lenn pe glèvet ama hano euz a Viganna hag euz a Baol, leshanvet kornek.

Biganna a zo hano meur a c'hrek ha meur a verc'h vad, merc'hed kristen, merc'hed fur, merc'hed zo-ken hag a dalv ho fouez a aour, ha pa vent lard-toaz ha pounner. Ne ket dioc'h ar c'horf eo barn an den, goaz pe vaouez, dioc'h ar spered eo. Ama, va zud, ne lavarer ger e-bed euz ar merc'hed a zo ho hano Biganna, pell dioc'h eno ; ama ne lavarer Biganna nemet evit miret oc'h ginou ar gristenien da veza louzet gant hano ar Republik, eun donjer hag eun ampoëzoun d'an holl.

Paol ivez a zo hano meur a gristen mad, hano sent zo-ken euz ar re vrasa a zo bet, evel enn hor bro, Sant Paol Aurelien, kenta Eskop ha Patron eskopti Leon ; evel c'hoaz an abostol braz Sant Paol, merzeriet e Roum enn amzer Sant Per,prins Iliz Jezus-Krist, hor Zalver.

Mad, kristenien, Biganna ar Republik ha Paol gornek an diaoul a ioa en em gavet ho daou eun dervez. Biganna, evel a c'hoar an holl brema, ne fell ket d'ezhi e ve Doue e-bed ; Doue n'eo netra. He Doue da Viganna a zo Paol gornek ; d'ezhan e deuz roet he c'horf, he ene, kement e deuz, enn eur ger, ha Paol evit gobr ar marc'had-ze, a zo en em lakeat e servich Biganna. Paol a zo deut eta da veza servicher humbl ha sklaf Biganna zo-ken.

Biganna, ententit mad, ne ket eur baotrez munut evel an holl eo. Biganna a zo fourmal an traou gant-hi ; enn eur ger, Biganna a zo goaz ha den, da respount eun-all, rak mar d-eo teo he c'horf ha tuzum ivez, he spered a zo kel lemm ma e deus stanket he c'hinou da Baol he-unan, eun dervez m'en devoe ar zotoni da zont dira-z-hi gant he gernel, he lost rouz hag he dreid palfas.

Dioc'h-tu m'her gwelaz Biganna anavezaz anezhan, ne voa ket diez d'ezhi. Setu hag hi ha mont ha lavaret d'ezhan heb biz-maneg e-bed : Asa, kleo ta, Paol, me a zo souezet gan-ez, abaoue an amzer ma meuz roet d'id ar Frans, va c'houmanant, ha ma'z oud va mereur, lavar d'in e-koustianz hag hep troïdell e-bed, pe seurt vad ac'h eus-te digaset enn-hi ha pe seurt profit a dennan-me anezhi ?

— Petra a lavares-te d'in, Biganna ? Pe seurt profit as peuz evit beza lakeat ac'hanoun-me da vereur enn da goumanant ? Eur profit sklear eo, ha red eo e ve dall da zaoulagad pa n'her gweles ket.

Pep deiz a c'houlaou evid-oud c'hoaz, hag hep dale, me her lavar d'id,ne c'houlaouint nemet ruzglaou em rouantelez-me ; ia a-vad pep deiz euz ar bloaz e kresk da zle euz a *bemp kant mil lur*, pe mar kavez gwelloc'h,euz a eun hanter-milion. Setu eno ar profit a d-eu d'id, ha ne ket bihan a gav d'in.

— Ia da ! Paol, eur profit brao eo evid-oud-te, rak ar pez a zo koll d'an holl a zo da brofit-te. Mez, evelato, n'eo ket brao tamm e-bed ar pez a rez d'in.

— Kleo 'ta, Biganna, mar d-oud sot, ne ket me a zo kaoz. Perak ivez ez es-te da lakaat da fisianz e traou a zo ar re falla as peus kavet dindan toen ar bed, enn daou-benn hag e kreiz ? Ouspenn ma'z int traou dister, ar pez a c'houzoun gwelloc'h evid-oud-te ha koulz ha Doue zo-ken, ma lavarfen ar wirionez, ar pez ne ran ket aliez, ia da ! an traou ze a zo ker mac'houm ha ma'z int dister. En despet da-ze, euz an traou fall-ze es pije, marteze, great traou mad, ma vijes-te bet larg, jeneruz ha liberal enn ho c'hever, rak me am meus klèvet anezho o tont da glemm ouz-in n'ho faës ket awalc'h, evit ar boan a gemeront hag evit al labour vad a reont d'id.

— Boed an ifern ! eal daonet ha milliget ! petra a gredes-te lavaret d'in, e-kreiz va daoulagad c'hoaz ? Petra ? Me ne baëan ket a-walc'h an traou diod ha diskiant-se, hag en em glemmont ouz-id-te ? Kleo 'ta, karn Lusifer, loen lostek, ma'z oud : Me a ro eur *milion bemdez* d'ezho evit ho labour, hag e kredan ez eo traou a-walc'h ha nemet kalz re zo-ken. Ma ve diskroc'hennet ar re-ze, evel a reont darn anezho d'ar chas, lavar d'in-me petra a rofez euz ho ler ?

Ha setu Paol, o choum bourd hag he deod stag oc'h he staon losket, Biganna a lavar : Ac'hanta ! flear ar bed ! ha ne baëan-me ket anezho a-walc'h? Evit deski d'id ho faëan ne ket an hanter, mez ar c'hantved re, ha te diaoul, ha te a c'hellfe lavaret ha niveri ar vad ho deuz great d'in biskoaz ? Ar vad a reont d'id-te, ne lavaran ket. Dre-ze eo, marvad, e kredez dont da damall d'in n'ho faëan ket a-walc'h, tri-mil milliget ma'z oud !

Evid da zic'hrac'hi mad, kleo c'hoaz : Te a c'hoar pep tra hag e vezi daonet atao, ha te a c'hoar ivez pegement a baë Napoleon d'ar re a ioa er c'hargou dindan-han ? Lavar eta d'in petra baë hen-nez d'ezho ?

Paol, o choum mud adarre, Biganna a lavar : Sadama d'in-me eun diaoul sod a-vad ! petra, ne c'houzoud-te ket petra a bae Napoleon d'he dud evit al labour a reant, ha labour e-feiz ! n'oa ket, respet d'id!labour foererien oa,evel labour va c'hoz meveillen fall-me ? Mad, diviner fall ma'z oud, pa ne c'houzoud ket, me a ia da lavaret d'id. Napoleon ne baë d'he holl labourerien, nemet *daou-c'hant daou ha tri-ugent milion beb bloaz*, ha me a baë d'am zraou fall *eur milion bemdez*. Brema, mar gouzoud kounta, gwelloc'h evit na zivinez, e lavari d'in pegement a zo etre an arc'hantse.

Ha setu Paol ha gellout lavaret, e kement-se, e voa *kant ha tri milion* ouspenn enn arc'hant a baë Biganna d'he c'hranked evit he c'hrignat.

— Ac'hanta, eme hou-ma neuze, kre he mouez hag ar reun o sevel war he bruched, anzao a rankez brema, gaouiad ha tad ar gevier ma'z oud ! ne baëan nemet mil gweach re traou n'int mad nemet da deurel er privezou ; hag e teues-te c'hoaz d'ho zelaou ha da lavaret n'int ket paët a-walc'h, glabouser fall ?

— Va Biganna, te a zo eur gwall baotrez a-vad! ne c'houien ket c'hoaz pe seurt maouez oas-te ; ha me diviner, kaer as pe lavaret, em meuz aoun n'am bezo gwall-c'hoari gan-ez, pa d-eui d'am c'haout du-ze hep dale d'am c'hear ifern ; ma kendalc'hez da greski da imor fall bete neuze, e vez goest da ober eno ivez eur revolusion em eneb; an dra-ze a ve eur c'hoari-all a-vad d'in-me. Evelato, arabad eo d'id ober kement-se a garnach evit ken nebeud a dra ; bez sioul ha kleo gan-en eur ger c'hoaz.

Komz a rez d'in euz a Napoleon ha prouvet mad ec'h euz e paë d'he dud war-dro eun drederen nebeutoc'h evit na baës-te d'as re ; mez marvad an dra ze a d-eu o veza ma'z eo niver da Vinistred-te re-vihan ha, dre-ze, ma rankes kaout izomm euz a galz muioc'h a draou-all,falloc'h c'hoaz evit da Vinistred.

Tad ar pèc'hed ! ha sotoc'h-sota e teues-te bemdez ? E tigorez da c'hinou da lavaret eo bihanoc'h niver va Ministred-me eget re Napoleon ha re ar Roueed-all enn he raok ; eur farz eo da glèvet, e gwirionez, ha koll neat va fenn a rankin gan-ez. Petra ! Napoleon hag ar Roueed a zalc'he ho Ministred hag ho frefeded ne c'houzoud ket, me glaoustrfe, ped bloaz ; hag e kredez dont da lavaret, evel eun azen-tre, em meuz-me nebeutoc'h a Vinistred eget-ho ? Kleo an dra-ma :

E nebeutoc'h eget daouzek vloaz, me am meuz bet *daouzek Ministr an arc'hant, daouzek Ministr ar brezel, ugent Ministr an traou diabarz ar vro*, ha me c'hoar ped-all ? hag ar re-ze, ouspenn, ho deuz bet eil-Vinistred dioc'h an druill,ha Prefeded evel eur c'hrugell-merien, traou ker fall holl,n'es pije na te na den kavet eur penn-hini enn ho zouez hag a c'houije he vicher hag a vije mad da labourat. Ne lavaran ket na vijent ket mad da skrabat va arc'hant ha da garga ho godellou,ha pa vezent leun ha barr gant-ho ha goullo va zenzoriou, neuze e veze mall gant-ho tèc'het kuit ribin-diribin, an eil war-lerc'h egile, evel bugale a ve o c'hoari digloch-dialc'houez. Lavar brema, Paol, hag eur ger gaou a gavfes-te da damall ama d'in ; respount eta, travelgen ?

Ha Paol Gornek, o welet e voa trèc'het gant Biganna, a strink eur flamm-tan diout-han, a dec'h kuit gant ar foultr ac'hano, o leuskel war he lerc'h flear spountuz an ifern.

Ar Brusianed hor miguouned.

Setu ama, Bretouned, petra skrif eur gazeten prusian, kazeten paet gant an aotrou Bismarck, e gallek *La Gazette de Cologne*.

« Tud hor bro a zo eun drouk spountuz enn-ho oc'h ar Frans ; ho imor a ia, eme-z-hi, betek lavaret int disposet da ober brezel. Ar bobl allmand a zo eur goler vraz enn-han. N'euz ken esperanz e-bed e c'hellfe mervel e peoc'h an droug a zo etre an diou wenn dud (tud Frans ha tud ar Prus),nag e c'hellfe serra ar gouliou a zo bet digoret dre ar brezel divèza.

« Dre-ze, tud hor bro a zo eat doun enn ho spe-
« red ez eo gwelloc'h,pa'z eo red, e tigorfe tan ar
« brezel kentoc'h eget divezatoc'h ; seul-welloc'h
« eo, eme-z-ho, ma'z ema brema an Allmagn er
« stad wella a c'houfet da welet. »

Goude lenn ar pez a zo a-raok, eur gazeten c'hallek, ar *Figaro*, a lavar :

« Anzao a ran e c'hoar komz freaz ar gazeten vraz allmand. Hiviziken, ma ne deus ket ar Frans gwelet ha klèvet sklear a-walc'h, ez eo euz ar re a gomz anezho ar salm : *In exitu*, rak neuze e deus daoulagad ha ne velont ket, ha diskouarn ha ne glèvont ket.

Er mare ma skrif kazetennou ar Prus gourdrouzou ken dichek, Ferry hag ar frammansouned-all a zo e penn gouarnamant ar Republik, enn hor bro, a gas d'an Tonkin ha da Vadagaskar soudarded hag a vezo marteze,siouaz ! hep dale, muioc'h a izomm anezho dioc'h kostez ar Prus, ha listri-brezel ivez a ve ho flas beza tostoc'h d'e-omp, ken toc'h enn Nord hag er mor Baltik, eget e mor an Indez.

Evel-se a c'hoarvez gant diskianted diboell e penn tud eur vro ne garont tamm, nemet evit dastum arc'hant diwar he c'houst. Evel Ferry hag he genseurted er c'houarnamant eo an holl republikaned a zo e diou gampr Paris. Ho bro ha tud ho bro ne d-int d'ezho netra, ma na lèzont ket anezho da blanta ho c'hrabanou er ialc'h beteg ho ilinou.

Pa vezo ar mare, votit atao e kement-se evit ar republikaned-ze, tud Breiz, hag embannit war an toennou ez oc'h tud fur ha tud a skiant.

Legestr, tad-koz al legistri,
Hag he vreur gevel Jul Ferry,
Gant fri Paol Bert oc'h lost he gi,
E-leac'h eul legestr a ve tri
Nemet unan mad da zibri.

Enn deisiou divèza-ma ez euz bet gwerzet e koc'hi Paris eul legestr, ne ket eul legestr-lann a-vad, mez eul legestr-mor, eur pes-pikol foultren legestr, n'eus ket bet gwelet biskoaz he bar gant pesketaer e-bed, a lavar ar gazeten c'hallek.

Eur mètr, dek santimètr, tost da eur walèn hirder a ioa enn-han, euz a gern he benn da vek he lost.

Tad-koz al ligistri-ze a zo bet paket e Rosko pe war-dro. Kaset ac'hano da Baris, hor legestr a zo en em gavet ker seder, ma'z eo bet red da zaoue zen kemeret eur gorden ganab evit dont a-benn d'hen huala. He zizaillou a ioa keid ha dourn an den brasa, ha ne vije ket bet brao da Baol Bert mont da lakaat lost he gi nag he deod brao etre daou viz divaneg ar pabor-ma.

Lavaret a rear eo bet gwerzet *pemp lur ha tregont, daouzek skoed nemet pevar real*. An hini en deuz her paket, ne ket lavaret en defe bet an drederen euz an arc'hant-se.

War gement-se tri vretoun, enn deiz-all, o klèvet hano euz al legestr bras-se, hag o komz diwar he benn, unan anezho a lavaraz :

— Eun tad-koz, evel hen-nez, a dleje beza kaset da ziou gampr Paris da drouc'ha dizispign, eno, gant he zizaillou teodou ar frammansouned glabouserien a zo re-bell a zo o chaogat, heb ober netra nemet drouk da goll ha da rivina ar Frans.

— War an dra-ze, eme an eil, me a glaoustrfe eun dra gaeroc'h, ha ma ve gellet he ober a lakafe pobl Frans a-bez da c'hoarzin.

— Petra eo ? lavar, eme an daou-all.

— An dra-ma : Ne c'houzoun ket ha gwtr eo, mes klèvet em meuz lavaret eo fri an aotrou Ferry ken hirr ha ma'z oa gwechall korf he dad-kuny a-bez, Nicholas Ferri, kornandoun Stanislas, Roue ar Pologn. Mad, me a glaoustrfe ma ve lakeat an aotrou Ferry en noaz-glez war he grabanou, gant he fri ruz hirr bantet gant-han a-raok, dirak al legestr tad-kos-se, e ve goest d'her spounta, ia ma na ve ket kemeret gant-han evit he vreur gevel, dioc'h an doare m'eo great.

— Evit war an dra-ze, eme an trede, me a glaoustrfe ouz-id kant skoed oc'h eur gwennek, ha pa c'houfenn koll dek gweach e-leac'h unan, e-leac'h spounta an tad koz, eo Ferry fri hag-all eo a ve dèbret gant-han. Hag ar pez a lavaran a brouvin d'e-hoc'h ama, dre eun istor-all. Al legistri, va zud, n'int ket spountik an tamm anezho, dreist-holl pa vezont braz ha deut war an oad evel he-ma.

— Neuze, e c'hoarvez gant-ho evel gant an autrou Ferry, eme unan adarre.

— E c'hellfe beza; mez an dra-ze ne rafe ket, a gredan, e ve ker sot al legestr da gemeret Ferry evit he vreur, rak evit an doare m'eo great he-ma, hag evit-ho ho daou da veza pafalek hag eun tamm hevel, me gav evelato ez euz kalz a gemm etre-z-ho. Ar c'hemm-ze a lakaan eo al legestr, tad-koz, gwelloc'h evit an aotrou Ferry, o veza n'eo ket eat c'hoaz, gant he skiant, bete nac'h e ve eun Doue.

— An dra-ze a zo gwir, rak al loened holl, hervez ar Skritur-Sakr, a anavez Doue evit ho mestr,

koulz pe well evit darn tud zo, hag a gav d'ezho ho deus spered koulskoude.

— Ia, ia, re a spered ha re nebeud a skiant. Brema, mar kirit, ez an da gounta d'e-hoc'h an istor a ziskouez e ve dèbret an aotrou Ferry,fri hag-all gant al legestr tad-koz, ma ve lakeat enn noaz dira-z-han.

An histor-ze am meus klèvet e Rosko gant eur vaoues koz a ioa bet he-unan, eme-z-hi, o tenna eur parizian euz a douez sizaillou eul legestr-all par, pe vreur, pe dad an tad koz-ma, rak mab he dad e c'hellfe beza Kadiou. Ar parizian-ma a ioa deut da Rosko da dremen eur zizunvez-bennag evit kemeret an ear vor. Eun dervez, ez eaz he-unan da bourmen d'an aot. An amzer a ioa tomm hag ar mor a ioa izel. Diskenn a ra enn daere da bourmen, he barasol a-zioud he benn.

A-greiz ma sonje nebeuta el legistri, setu hag eur pes-pikol hini o tifoupa he benn hag o tenna he c'hravaz euz a zindan eur mean braz.

He-ma, al legestr eo a lavaran, a ioa ker braz ivez, ma voe spountet hor parizian.

He ziou zizaill sounn enn he raok, al legestr a gerz war-zu hon aotrou, a grog an dersien enn-han. Ne ket eur zouez, euz a Baris oa ha biskoaz n'en doa gwelet eul loen ken divalo ha ken heuzuz. Ma vije bet eno gant-han eur c'hos paotr a zek vloas euz a Rosko , ar paotr-ze n'en divije bet nec'h e-bed hag en divije paket hep dale ar gravazok c'houeac'h-troadek.

Hon aotrou, hen, pa ne c'houie ket e pe zoare mont d'he legestr, a gave brasoc'h-brasa dre ma tostae out-han, hon aotrou en devoa c'hoant da dèc'het ac'hano, mez he c'hoad,troet gant he spount hen dalc'he sebezet hep flach na loc'h mui eget eur peul-karr.

Al legestr, o welet eun dra-bennag, evel eun tamm boed dira-z-han, a zao he zizaillou hag enn eur skei stank gant he lost plat war an treaz, e saill d'ar parizian.

Hon den a gren evel eur bern deliou, hag o klask en em zizober euz al loen fall e tigor dira-z-han he *barasol*. Ia da ! daoust hag al legistri a anavez ar parasoliou ? He-ma ne ra van, hag a-raok atao ha paka-krog e loeren bragez hor goaz. An aotrou, pa wel ha pa zant, a gri, a vlèj, a iud gwasoc'h eget eget eur parizian all pevar droadek a ve o tic'hoada war eul laouer-kiger.

— Ac'hanta, paotred ! petra en divije great an aotrou Ferry eno dirak sizaillou al legestr-zé, gant he fri ruz hirr evel eur zilzigen etre diou beskel he varo, hep bragez hag enn noaz grisil? Ar paour keaz den a vije bet, e gwirionez, truezusoc'h he zoare dirak hon tad-koz, eget dirak an den kriz en deus klasket he laza, enn deisiou diveza-ma, war a lavar ar c'hazetennou. Petra a gav d'e-hoc'h brema, lavarit, va zud ?

— E-feiz, eme an eil, red eo anzao ema ar wirionez gan-e-hoc'h. Mez, lezomp an aotrou Ferry d'en em zifuilla dioc'h kudennou-all, e Paris, hag a c'hellfe trei da ger-fall d'ezhan ha sizaillou legistri, ha peur-zistagit hoc'h istor d'e-omp.

— Ia, ia, distrei a ran d'ezhi. Mar krie ker spountuz hor parizian, evit d'al legestr beza kroget hep-ken e loeren he vragez, petra en divije great ma vije eat daou vis sizaill al loen-ze enn he ler ? Mez,dre eun taol chans, epad ne c'houie ken penaoz na petra da ober, nag oc'h pe zant en em erbedi, evit en em zavetei, ec'h en em gavaz eno ar vaouez am meuz lavaret d'e-hoc'h, hag a ioa o chevreta a dost, pa glevaz kri forz an aotrou. Houma, deut d'he gaout, a sparlaz a-bred al legestr a, ieaz, goude reiz, war he gein gant ar parizian. Distro d'ar gear, he-ma a lavaraz e voa bet paket al loen kaer gant-han. Mez ar vaouez a lavaraz ivez da gement hini a welaz e vije bet, anez-hi, dèbret eur parizian gant eul legestr.

Ar brud euz an istor-ma a redaz buan euz a Rosko da Baris, e pe leac'h e voe great eur zoun da c'hoarzin goab d'ar paker legistri.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Jerom Fur. — « Ar vugale-ze, eme c'hoaz Paol Bert, pa n'ho devezo ken tamm doujanz Doue, ne c'houlennint ket digant-han burzudou d'ho farea dioc'h ho foaniou. »

Herve Becmeur. — Oh ! netra, Jerom, digant an diaoul eo e vezo d'ezho neuze goulenn sikour. Gant hen-nez, paeron Paul Bert, karoulle ! e vezint pareet abretoc'h ha kalz gwelloc'h !

Jerom Fur. — Ar sperejou brasa a zo bet biskoaz er bed ho deuz kredet e Doue, Holl-C'halloudek, krouer an nev hag an douar.

Galloud ha madèlez an Aotrou Doue a bar war gement tra a zo krouet gant-han : an heol ha stered an nev ; ar c'hrouanen enn aod, ar c'heoten c'hlaz er prad hag al labouz bihan war ar brank a zesk, a gan hag a lavar hano Doue. Hano Doue a lugern war gern an tarsiou-mor, evel war gern ar menesiou, ha, dreist-ho holl, e kaloun an den a zo he ene, evel eun eulfen dan-veo, kroget gant Doue, evit choum hep mervel biken.

Hamon Corbel. — C'houi, Jerom, a vije bet eur prezeger mad, ma vijec'h bet bèleg.

Jerom Fur. — Estreget ar veleïen a rank prezeg, Hamon, ha brema dreist-holl. Pa glèver ha pa weler bugale an drouk-spered oc'h ober lezennou da gas ar re-all da goll, daoust ha bugale Doue a dle tevel, pe int beleïen pe n'int ket ?

Eul lèzen a zo, amezeïen, hag a varn d'ar maro an hini a ampoezon eun all, evit laza he gorf.

Herve Becmeur. — Lèzen leal, Jerom ! An ampoezoner, ouspenn an torfed a ra, a zo eun den danjeruz ha digaloun-meurbed. Karoulle ! Ne ket ar boan da gaout truez oc'h ar seurt-se !

Jerom Fur. — Mad, Herve, al lèzen leal-ze ne d-eo, a gav d'in, nemet an hanter euz eul lèzen-all, kel leal ha lealoc'h zoken, ma ve gellet beza great.

Noël Deauguer. — Pe seurt lèzen, Jerom ?

Jerom Fur. — Ne welit ket pe seurt lèzen, Noël, c'houi hoc'h euz kement a skiant ? Eul lèzen da varn d'ar maro ivez ar re a laz an eneou.

Herve Becmeur. — Ia, gwir eo, Jerom, rak evel a zo bet lavaret gant ar gazeten enn nosves kenta, an ene a zo kalz dreist ar c'horf, ha dre-ze an hini her laz a dle beza lazet, ha mar gellfet, muioc'h pe c'hoasoc'h evit muntrer ar c'horf dre an ampoezon.

Jerom Fur. — Diez e ve ober al lèzen-ze, ha ma ve great, diesoc'h kalz aliez he lakaat da vont a-raok. Nemet Doue atao, den ne ve evit barn mad hervez al lèzen-ze.

Evelato, setu ama eun istor gaer ha gwir, hag a ziskouez e ve gellet a-vechou barn gant lealded lazerien an eneou. Diskouez a ra c'hoaz an istor e peger braz priz e tle eun tad hag eur vamm lakaat eneou ho bugale. Ma ve an holl dadou, evel an tad a zo hano anezhan ama, birviken hini e-bed anezho ne gasfent ho bugale d'ar skoliou laïk da goll ho eneou. Klèvit, amezeïen :

« Meur a vloaz a zo, e voe e Bro-Zaoz eur prosès diwar-benn eun torfed hag a reaz kalz a drouz e-touez ar bobl.

« An hini a damallet a ioa eun dijentil pinvidik euz a eur wenn dud vad, den a enor dizouill. Lazet en d-oa e-kreiz an deiz ha dirak eur bobl testou eur *c'hoarier troïou.*

Dirak ar Juri, ec'h en em zifennaz he-unan, o komz evel-hen :

« Eur verc'h unik am boa, ha ne garen dreist-hi den na tra er bed. Ouspenn ma voa kaer, e voa ivez eur verc'hik fur ha leun a feiz evit he oad. Laeret e voe d'in gant eur *c'hoarier troïou,* ha kaer am boe he c'hlask hep paouez e pep leac'h, ne c'helliz kaout biskoaz merk e-bed euz he roudou.

« Deiz an torfed a damaller d'in, e voan tosteat, hep sonjal e netra, oc'h eur *c'hoarier troïou* a laboure e-kreiz eur bobl a dud. Eur verc'h a nao pe a zek vloaz a rea ivez he *exersis,* dindan urz ar *c'hoarier-ze.*

« Eur skrijaden a riz ha va c'haloun a lammaz spountuz em c'hreiz ; hon-nez, ar verc'hik-ze, a anaveziz evit va merc'h. Mont a riz beteg enn-hi, digor va divreac'h hag an daëlou stank o tont euz va daoulagad, hep sonjal tamm enn hini en devoa he laeret, pa glèviz euz a c'hinou va merc'h, a-raok ker glan ha ken neat he ene, eur blasfem heuzuz hag eur ger vil.

Oc'h anaout enn eun taol, dre eno, pegen izel e voa kouezet, ar goad a zavaz d'am fenn ha me distrei war-zu ar *c'hoarier*, a c'hoarze goab adre va c'hein, ha lammet d'he c'houzoug gant kement a nerz ha ma voa braz va c'hounnar, ha mouga eno rak-tal gant va daou-zourn *an hini en doa lazet ene va merc'h.*

« Setu aze va zorfed.

« Ne c'houzoun ket ha koundaonet e vezin gant unan-bennag ac'hanoc'h; ar pez a c'houzoun a-vad eo ar re am c'houndaono n'ho deus ket bet a vugale biskoaz. »

Goude pemp minuten d'en em gonsulti, ar *juri,* enn eur vouez, a ziskleriaz e voa didamall an dijentil-ma. Hag ar bobl a ioa o selaou enn dribunal, da veuli o strakal ho daouarn.

War-lerc'h an istor-ma, amezeïen, ar gazeten a lavar :

Skouer an tad reuzeudik-ma a vezo heuillet eun deiz pe zeiz enn hor bro. Ia, her lavaret a rear ama kre hag huel, lèzen ar skol hep Doue, ma ve c'hoant d'he miret hervez mennoz frammansouned ar c'houarnamant, al lèzen-ze a lakaïo ivez, a-benn nebeud ama, ar goad da zevel da benn ar vro a-bez, da benn bro Frans, ar vamm-ze e deuz ganet kemend-all a gristenien.

Neuze, e kounnar, e lammo da c'houzoug an dud difeiz a fell d'ezho laerez eneou he bugale hag, hep remorz na skrupul e-bed, e torro d'ezho ho fenn.

« Neuze c'hoaz ar *juri* braz ha ne varv morse, he hano koustianz an den, a veulo hag a gan-veulo, euz a eur penn d'ar penn-all euz ar bed, evit ar justiz leal a vezo bet rentet gant ar bobl. »

Herve Becmeur. — Setu aze eun istor gaer, Jerom ! Eur skouer eo, karoulle ! d'e-omp-ni holl, tadou, da zionall mad na ve lazet eneou hor bugale er skoliou laïk dre fors. Ar gazeten ivez a lavar gwir, rak pa zavo ar goad da benn ar bobl e vezo beac'h enn tu-bennag, ha mad e ve, ar c'henta ar gwella, war gorf an dud fall. Enn ho zouez, me a laka er penn kenta da varn d'ar maro ar frammansouned holl ha lezennerien fallagr diou gampr Paris, paotred ar c'hazetennou hag al levriou fall hag ivez ar vistri-skol digaloun ha difeiz, o veza ne reont holl ha pep hini nemet laza an eneou, muia ma c'hellont.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (N° 49) AR ZADORN, 8 A GERZU 1883

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 2 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl ereidou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'h[illegible]ei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 8 a viz kerzu 1883.

Eurusted ar Frans ha pobl Frans dindan gouarnamant ar Republik.

War-dro an drizek euz a viz du, e voa echu gant kambr an deputeed ar voti diwar-benn lèzen nèvez kommuniou ar vro.

Ne glèver hano bemdez nemet euz a lezennou nèvez frammansouned ar Republik. Al lezennou koz a zo holl traou fall d'ezho, o veza ma'z int mad evit ar bobl.

Al lezen a zo hano anezhi ama a vije bet great pell a zo, a lavarer, ma ho divije bet republikaned ar gambr amzer a-walc'h. An amzer eo ho laz, ker berr eo d'ezho, rak al labourou braz a reont, ne lèzont gant-ho nag ehan na peoc'h e-bed. Lezen nèvez ar c'hommuniou ne ket tremenet c'hoaz dre ar Senat. Goude ma vezo bet eno, o wellaat pe o fallaat, e vezor abred a-walc'h da welet petra eo. Da c'hortoz, e teuïo fin ar bloaz, hag evel a lavar kalz kazetennou, e vezo red, war dro miz genver 1884, ober eleksioniou evit henvel mèred ha konseillerien ar c'hommuniou.

E-kever an eleksionou-ze, e vezo d'ar bobl digèri mad he zaoulagad, muioc'h brema eget biskoaz, rak desket en deuz, ha deski a ra gwelloc'h-gwella bemdez, pegement a zrouk pe a vad a ra eur mear ha konseillerien eur gommun, dioc'h ma'z int republikaned pe ne d-int ket.

War an dra-ma, e c'hellfet lavaret d'ar bobl eun dra hag a dlefe anaout hag a zo hevel mad oc'h ar wirionez. Ar republikaned, ouspenn an hanter hag an trede farz anezho, a ziskouez, e pep leac'h ha dre gement labour a reont, n'ho deuz na skiant na gwisiegez e netra, evel ho deuz ar c'hommun euz an dud-all. Ar skiant hag ar gwisiegez ho deuz eo a-vad da ober drouk ; ar skiant-se a zo he hano mad diskiant ha follentez.

Kit d'ar republikaned holl, euz a vihan da vraz, azalek an divèza anezho a zo, enn eur barres pe enn eur gommun, mez ha dizenor he dud hag he vro, betek ar re a zo du-ze, e Paris, e penn gouarnamant ar Republik o tizenori hag o rivina ar Frans, ha pa ho pezo ho anavezet mad, Bretouned, ha sellet piz oc'h kement ho deuz great hag a reont bemdez, e rankot anzao ne lavarer ger gaou e-bed d'e-hoc'h ama.

Eur republikan, mar d-eo republikan mad evel he hano, a dle, eme Baol Bert, an trouc'her lostou chas, beza *anti-clerical,* da lavaret eo beza a-enep Doue hag ar relijion gatholik. Ar republikan-ze neuze a raio droug atao, enn eur c'hiz pe c'hiz, dioc'h ma'z eo bihan pe vraz he c'halloud, he damm spered hag he lastez ijin.

Pep hini ac'hanoc'h, Bretouned, a c'hell gwelet an dra-ze sklear a-walc'h dirak he zaoulagad, ma kar sellet enn-dro d'ezhan oc'h diou gommun, a zo republikaned touet e penn unan anezho, ha tud n'int tamm republikaned e penn e-ben. Enn houma, an divèza-ma, e vezo e pep leac'h urz, ha reiz ha peoc'h e-touez an dud. Er genta a-vad, e vezo diroll pe zizurz ha brezel e pep leac'h ha diwar-benn bep tra gant-ho. Er gommun-ma, kommun ar republikaned, an tadou hag ar mammou kristen, koulz hag ho bugale, a vezo reuzeudik ha maleüruz evit eun dra pe evit eun-all bennag ; trouz ha trabaz a gouez war ho c'hein, hep na c'houzont aliez, evit pe abek nag euz a-be-leac'h e teuont. Gant an traou-ze, ho dispignou hag ho zaillou, brasoc'h ivez evit ar gommun-all, n'euz distag e-bed d'ezho da greski, o veza ma taoler an arc'hant, labour ha c'houezen ar gommun, a-gleiz hag a zeou hep sellet na da biou nag evit petra ho roer.

Ne ket hevel er gommun n'euz republikan mad e-bed enn he fenn. An dud eno a zo holl euruz ; eno, an taillou hag an dispignou a ves poezet mad ha gant skiant, ha ne vezont taolet morse, evel enn e-ben, diwar geïn ar re vraz war ar re vihan ha

dizouten ; eno, pep lealded a zo o kas pep gwisiègez da ober vad d'an dud, ha d'ar re baour da genta.

Sellit ha gwelit, Bretouned, ha n'eo ket evel-se a c'hoarvez brema, dioc'h ma ro ar bobl he vouez da republikaned, pe da dud onest-all n'int ket republikaned.

Enn doare-ze, ma sellfet mad, eo e vez digollet d'an dud ar skiant hag ar feiz a ziskouezont, pe gastizet d'ezho ar follentez ho deuz da voti evit republikaned, pe da choum er gear hep mont wardro voti e-bed.

Brema, mar kirit, Bretouned, ez eomp da zellet hueloc'h, oc'h diou vro a zo eur Roue kristen e penn unan anezho, ha republikaned e penn e-ben. Enn diou vro-ze, e welimp adarre ar pez a zo bet gwelet enn diou gommun a zo a-raok.

E bro ar Roue kristen ez euz reiz ha peoc'h etre an holl, braz ha bihan, paour ha pinvidik. Ar gristenien eno, bugale ha re vraz, a c'hell heuilla ho relijion ha feiz ho zadou, hep beza gwasket na moustret gant ar frammansouned fall ; eno, an holl lezennou a denn da vad ar bobl, ha pa vez nèvezet unan-bennag euz al lezennou-ze, ne d-eo morse nemet evit he gwellaat. Eno an dud, lèzet pephini gant he labour, ne vezont ket galvet dek gweach er bloaz, na zo-ken eur weach bep dekvloaz da rei ho mouez da dud-all ne glaskont nemet arc'hant hag enor, hep kaout an distera gwisiegez da ren eur c'houarnamant na da ober lezennou.

Daoust ha n'eo ket evel a lavarer ama eo brema gouarnamant hor bro-ni, gant ar republikaned a zo enn he benn ?

Pa gomzer euz a lezennou, gwelomp petra eo ar re ho deuz great frammansouned gouarnamant ar Republik, abaoue pemp ploaz pe ouspenn a zo.

E-touez kemend-all a lezennou a zo bet great gant-ho, a reont bemdez hag a raïnt, endra vezint ar vistri, ne ve ket kavet unan hag a ve evit mad ar bobl, na war ar meaz nag er c'heriou, goude m'en deuz roet he vouez d'ezho koulskoude. Al lezennou-ze holl a zo great gant-ho evit ober drouk d'ezhan.

E gwirionez, lezennou republikaned diou gambr Paris ho deuz great drouk hag a ra bemdez drouk d'ar bobl enn he ene, o klask mouga he feiz ha diskar he relijion, oc'h ober brezel hep paouez da Zoue, d'an holl gristenien vad ha bete d'ho bugale.

Drouk ho deuz great, a reont bemdez hag a raïnt d'ar bobl enn he vadou, o kreski an taillou bern-war-vern war he geïn, o viret out-han, e pep giz, da c'hounid he vara, da werza he ed ha kement a c'hell dioueret, hervez priz he boan hag he labour.

Drouk ho deuz great, a reont bemdez hag a raïnt d'ar bobl enn he vugale, red d'ezho mont reiaouank d'ar skol da zeski eno distaga ho c'haloun dioc'h Doue hag ho feiz, dioc'h ho c'herent hag ho bro ; pa vezont braz, red d'ezho mont d'ar brezel d'ar broïou pell da vervel evit ho bro, heb bèlec'h e-bed d'ho c'hofez, d'ho noui, da zigèri d'ho eneou dor an nev, pa gouez ho c'horfou paour d'an douar dispennet a-besiou.

Ia, Bretouned, her lavaret a ranker d'e-hoc'h aliez, n'eus ket eul lezen great gant republikaned ar c'houarnamant, enn amzer-ma, ha nà rafe, enn eur c'hiz pe c'hiz, drouk atao d'an holl paour ha pinvidik, koz ha iaouank, d'ar re iac'h, d'ar re glanv, bete d'ar re varo enn ho besiou.

Pa zeller piz, Bretouned, oc'h an holl lezennou fall-ze, e weler ez int great gant frammansouned gouarnamant ar Republik ne ket hep-ken da ober drouk d'ar bobl ha d'her flastra dindan peb beac'h pounner, mez ivez evit dibri ha krignat ar Frans kik hag eskern, evit he diskar er renk izela ha mezusa e-touez an holl broïou, a c'hoarz goab d'eomp ha goude c'hoarzin hor gourdrouz.

Kalz ac'hanoc'h, Bretouned, n'ho deus ket ankounac'heat, marvad, int bet galvet nebeud bloasiou a zo, enn amzer ar born louz Gambetta, da voti evel dre forz evit republikaned, enn aoun rak ar Pruss a c'hourdrouze ober brezel adarre, ma vije votet evit tud ar Roue.

An aotrou Bismarck, Ministr ar Pruss, a gas gant he viz-iod, evel kisier bihan, frammansouned gouarnamant ar Republik, ar frammansouned-ze a zo oc'h hor c'holl, ni hag hor bro, gant ho lezennou ; ia, an aotrou Bismarck en doa aoun rak eur Roue e Frans, o veza ma c'houie ha ma c'hoar er-vad atao ne rafe birviken da eur Roue, enn hor bro, ar pez a ra da gakousien republikaned.

Ar re-ma, mad hep-ken da gorda ar fall oc'h an drouk ha dalc'het e penn hor bro gant he enebour brasa, ho deuz, dre ho lezennou, evel a wel an holl, hor lakeat ken dister, ken dinerz, ken dic'halloud, ne vemp mui hon-unan evit harpa, kaer hor be, oc'h pobl diwar dro e-bed. Nemet tud dall ha diskiant a c'hellfe dislavaret an dra-ma.

Evelato, evel evit hor mouga mad, enn eur weach, ez euz savet gant an aotrou Bismarck eur c'helc'h enebourien enn dro d'hor bro, enn amzeriou divèza-ma.

Kaer a zo, dioded gouarnamant ar Republik, a c'hoar an dra-ze gwelloc'h evit den e-bed, a ia, evel divar-c'hoari hag evit dispign arc'hant a zo brema berr a-walc'h d'ezho koulskoude ; ia, an dioded-ze, a ia, heb izomm e-bed, da ober brezel d'an Tonkin, hag ivez marteze d'ar Chin, pevar pe bemp mil leo dioc'h ar Frans.

Neuze, pa vezo eat hon tud hag hor listri brezel d'ar broïou pell-ze; pa vezo dispignet ha foranet hor gwenneïen ama hag a-hont ; pa ne choumo mui gan-e-omp na nerz na galloud d'en em zifenn; neuze, enn eun taol, e vezo klèvet kroz ar c'hanoliou o strakal enn-dro d'e-omp, ha c'houez ar poultr

o tont euz a bep-tu ha dioc'h ar Pruss war-n-omp da genta.

An taol divèza e vezo hen-nez, taol spountuz hag a dosta-kaer, war a lavar ar c'hazetennou republikan ho-unan.

Da c'hortoz, frammansouned ar Republik a zo brema war gorf ho roched e kambr Paris, e kambr an Deputeed, o klask an tu da lakaat kontre-pouez e ialc'h goullo ho budjet, evit ar bloaz a zeu 1884. Arc'hant eo a glaskont da gaout evit paea ho zud, *kapabl* da ober drouk d'ar gristenien, hag ivez evit peur-garga ho godellou, eur pennadik c'hoaz, diwar gresk taillou ar bobl, a-raok kemeret ar c'houris plouz hag ober *bankrout* d'ar Frans.

Beteg-hen ho deus prestet digant inosanted, a-gleiz hag a-zeou kant milionou ha meur a viliard, war an amzer da zont. Bugale ar re fur, evel bugale ar re ziskiant ho deuz votet evit-ho, a baeo holl ar milionou hag ar miliardou-ze goude.

Hano a zo gant-ho da bresta, brema adarre, c'houeac'h pe zeis kant milion-all, ia, mar kavont tud vad kena d'ho rei d'ezho. Ma ne gavont ket, ha kredabl eo, e tispluint ar ier hag e touzint maout ar bobl, penn kil ha troad ha beteg ar beo, hep damant d'he ler.

Maout ar bobl en deus kerniel, gwir eo, mez ar bobl a zo danvad ha ne dourt morse. E-leac'h tourtal e roïo c'hoaz marvad he vouez d'ar re ho deus kemend-all a vadèlez da denna ar gloan teo diwar he geïn, evit ma vezo easoc'h d'ezhan bale skanv enn noaz.

Oh ! pobl maout, ne ket eur zouez e ves-te ker paour, ha ker pinvidik brema ar republikaned diwar da goust ! Touzet brao oud dija, kleo :

Hep lakaat netra e-bed euz an dispignou braz a zo bet gant brezel ar Pruss ha kommun Paris, dispignou ar re-ze a zo hag a choumo pell amzer war da gein, pobl paour, mes dispignou hag a lakear ama er meaz euz a bep kount, ez eo anavezet mad ne deuz e Frans, enn deiz hirio, e-touez eiz milion a dad a famill pe a benn tiègez, nann, ne deus ket unan anezho ha ne baefe ket e taillou, an eil dre egile, da nebeuta eiz lur ha pevar-ugent er bloaz, epad ne baent ket an drederen dindan ar Roueed.

Pobl maout, vot atao evit ar republikaned-ze ho deuz da ziwisket enn noaz ha lakeat da vro Frans evel korf eun den a ve bet lazet gant mil daol kleze, ha ne ve ket kavet enn-han, kaer a ve hen trei hag hen distrei, plas da lakaat penn ar biz hep-ken, nemet war eur gouli-bennag e ve. Ar gouliou doun-ze a zo great d'ar vro gant mouez diskiant ar bobl, o voti bep tro evit tud difeiz, evit republikaned.

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

IV.

Rossi.

E Roum, ez a bemdez ar Revolusion var-raok. Goude ar c'hardinal Ferretti, ar Pab a gemeras evit ministr ar c'hardinal Antonelli, ha goude-ze ar c'homt Mamiani. Na heljont ket derc'hel pell amzer ho c'harg ; neuze Pi IX a c'halvas Rossi da gemeret ho flas. Rossi, ganet en Itali, en d-oa bet kemeret ar Frans evit evit he vro, ha ze-ken, en amzer Loïs-Philipp, oa bet Par a Frans pe evel a vez lavaret aliessoc'h, Tad a Frans. Rossi a ioa bet frammansoun ha savet ze-ken en eur renk huel e-toues ar frammansouned. Hogen reponset en d-oa d'ezho, distroet oa a zevri divar an hent fall; ha deuet da veza mad, e kendalc'has beteg ar maro.

C'hoant en d-oa da velet he Itali libr; ha ne dije nag an Autrich na bro-all netra da velet var-n-ti. Mes a-vad, a lavare-hen, ar Pab a renk chom e Roum e penn an Itali. Anez, an Itali ne vo netra dirag ar bed, rag ma'z eo ar Pab a denn var an Itali sellou ha respet an oll bed katolik. « M'her goulen, petra ell beza hiviziken Roum heb ar Pab? Eur c'horf heb ene.

Eur vech-all, Rossi a lavare : — Evit diarbenn ar re en em zao a-eneb ar Pab, e pignin var va marc'h ; en em ganna rin, ha den na ielo bete ar Pab nemet a-dreus va c'horf.

Komzou kaer ! ha n'ouent ket ankounac'heat gant ar frammansouned. Rag nebeut amzer goude, ar re-ma a zougas eur zetans a varo en he-enep.

— « Mervel a rai, eme-z-ho, d'ar pemzek a viz kerzu, d'an deiz ma vo digoret kambr an deputeed.

« — Mar gell en em viret dious ar maro en deis-se, eme-z-ho c'hoaz, ne vezo ket roet d'ezhan an distera abaster ; var he lerc'h ez eor heb chan hag e peb leac'h ; skoet e vezo gant eun dourn ha ne vezo ket guelet ; ia, skoet e vezo ha pa ve chouchet var barlen he vam pe kuzet en he gernakl. »

Pebes langach ! ha gouscoude, ez eus c'hoas tud dall ha diskiant hag a gred, hag a lavar ne ket falloc'h ar frammansounet eget ar re-all. Ia da !— Lavarit ez int tud vad ha memes tud dreist, tud dispar ! !

Epad an nosvez a dremenas etre ar 14 hag ar 15 a vis du, pemzek breur eus ar gompagnunez, *Jeune Italie*, a ioa dastumet assames en theatr bihan hanvet *Capranica*. Daou eus ar memes famill en em zile, dre an denvalijen, e skeud ar mogerioù. Unan anezho a zouge var he skoaz eur zac'h, hag er zac'h ez oa eur c'horf maro eus ar memes ment gant Rossi. Ar c'horf-ze a starder var he zivisker, ha prest, an oll zo bodet en dro d'ezhan. Hanternoz a zoune en horolaj *Monte-Citorio*. Tenna rear d'ar billet. Ar zort a guez var unan hanvet *Costan-*

tini. Costantini en devezo an enor da laza Rossi. Tenna rear ivez hanoiou ar c'huec'h a ielo assames gant-han evit he laza mar kil, ha kemeret he blas ma vank he daol. Neuze Costantini a denn he c'hourgleze (poignard) a zindan he vantel ; mont a ra eun tamik a-dren d'ar c'horf maro. Skei a ra eun taol, ha kass a ra ken eün he gleze, ma trouc'h treuz-ha-treuz ar voazen hanvet *carotid*, unan eus an diou voazen vraz a gass ar goad d'an empenn. Ar c'horf a orjell eun nebeut hag a gouez a flao var ar pave.

— « Bravo ! eme ar vanden muntrerien-ze. Bravo ! an taol da-fall a zo bet dispar, ha kaeroc'h e vezo c'hoaz pa'z eor a-zevri. »

Gouskoude al le ho doa touet da laza Rossi ne chomas ket heb beza avelet, hag he-ma a ioa bet aliet gant meur a hini da zioual ha da veza var cvez. Da c'houlou-deiz, e resevas zo-ken digant eun itron a Frans hag a chome neuze e Roum, an tamik lizer-ma :

— « Autrou, me ho ped, na d-it ket d'ar gambr hirio ; rag a dra zur, eno e vezo roet d'e-hoc'h hirio taol ar maro. »

— « Labourat evit ar Pab a zo labourat evit Doue, a respont Rossi. Mont a rin. »

— « Chomit, a lavaras d'ezhan Pi IX, evit miret na rai hon inimiet eun torfet braz, ha miret ivez na zantin em c'haloun eur c'hlac'har diremed. »

— « Ne d-int nemet tud digaloun, a respountas Rossi, ne gredint ket... »

— « Plijet gant Doue, eme ar Pab ! Eus va oll ene e roan d'e-hoc'h va bennoz. »

Rossi a ieas en he garroz bete pales ar gambr. E traon an deleziou, ar vuntrerien hor beuz komzet anezho, a zo bodet en dro d'ezhan. Ober a ra varn-ho eur zell a zisprijans.

— « Nan, eme-z-han, morse ne roin d'am inimiet leac'h da gredi ec'h hellont va spounta.

Neuze unan anezho a ro d'ezhan eun taol baz var he skoaz kleiz. Distrei a ra he benn da zellet out-han. Hen-nes oa ar poent da skei. Costantin a ioa en tu-deou. Goelet a ra sklear ar voazen vraz a rank da drouc'ha e gouzoug Rossi. Eun taol hebken, ha setu trouc'het ar voazen. Ar c'homt a glask poursu he hent. Erelli a ra eun nebeud var he zivesker hag e koez en eur poullad goad.

— « Bravo ! skoet fin ! eme ar vanden hudurze. Ha raktal, peb hini anezho a dec'h hag en em zil en emgroez.

(*Eur pennad-all eur weach-all.*)

Troupou ar Marine. — Klas 1878.

Ministr ar Marine a ro da anaout dre eul lizer a skrif, e vezo red derc'hel eur pennad c'hoaz *Troupou ar Marine* euz a glas ar bloaz 1878, hag an dra-ze, abalamour da vrezel an *Tonkin* ha da vrezel *Madagaskar*. An dud-ze n'ho devezo ho c'honje nemet er bloaz a zeu, er misiou kenta a lavarer, ia, ma na vezont ket lazet a-benn neuze.

Galv ar zoudarded iaouank euz a glas ar bloaz 1883.

Ar zoudarded iaouank euz a glas ar bloaz 1883 hag ar re a zo bet lèzet enn ho c'heriou eus a glas an daou vloaz 1881 ha 1880 hag anavezet, er bloaz-ma, evit beza mad evit ar zervich, hag an dud iaouank-all euz ar c'hlasiou a-raok a zo échu an amzer ho doa bet da choum er gear.

Ar re-ze holl a zo galvet e mis kerzu, euz an deis kenta d'an eiz euz ar memez miz.

Dioc'h kement-ma, Bretouned, ez eo eaz d'ehoc'h gwelet ez euz izomm tud iaouank. Mont a raint euz ho c'heriou ama hag a-hont, d'ar brezel marteze ; mez d'ho heul ne d-aïo ket kalz a veleïen, rak gouarnamant ar Republik, ne anavez Doue e-bed, ne fell ket d'ezhan. Tadou ha mammou, ma varvfe ho pugale evit ho bro, e c'hellfent kofez, beza saveteat ha mont d'ar Baradez.

A-raok mont kuit euz ho bro, e ve mad d'an holl dud iaouank a zo galvet d'ar zervich sonjal, pep hini, enn he ene, hag en em lakaat e doare vad da vervel, ma ve red.

O welet pegen truezuz eo brema stad ar zoudarded enn arme, hep beleg e-bed war ho zro, an Aotrou'n Eskop euz a Naonet en deus skrifet eul lizer da veleïen he Eskopti evit ma aliint an dud iaouank, a bella dioc'h ho bro, da zerc'hel mad da feiz ho badisiant, da veza fidel da Zoue an nev hag an douar, da Zoue ho zadou-koz; da garet ar Werc'hez hag he Map Jezuz, ha da lavaret ho hano aliez bemdez ha dreist holl enn danjer.

Setu ama al lizer kaer-ze, lakeat euz a c'hallek e brezounek gant eur belek koz ha santel.

Lizer Aotrou'n Eskop euz a Naoned, d'ar veleïen euz he Eskopti

E-ber ar baoutred iaouank kavet mad evit an arme a resevo gorc'hemen da vont d'ho rejimant. D'an heur euz an disparti-ze, ar gerent kristen a zo meurbet glac'haret. Nec'het int kalz, ha ne ket heb abek, pa zonjont en oll danjeriou e pere en em gavo ho bugale da goll ho eneou. Petra a zeui ma c'hrouadur da veza, eme eur vam kristen ? Petra a zeui da veza he vertuz ? Hag hen en devezo an hardizègez da stourm ouz ar c'huzuliou fall, ouz al lavariou zod ha dizoare, ouz nerz brasoc'h c'hoaz ar goal exempl ? Ha n'eo ket eun dra drist guelet eur zoudard iaouank, fur ha reizet beteg-hen o tont da goll he c'huerted hag he feiz ? Ah ! n'eo ket en eur galon stlabezet, en eun ene zaotret e kaver an nerz da zifen ar vro dioc'h an enebourien. Maleur d'ar vro n'he defe nemet soudarded hep feiz ha relijion evit difen ha miret he banielou ; maleur ive d'ar famillou a welfe o tont d'ar gear eur mab difeiz, mastaret, roet d'an oll visou, hep doujanz na karantez evit he dad hag he vam.

Autrou person, c'hui a lakaï eta hoc'h oll boan hag hoc'h oll garantez da rei d'an den iaouank a bella dioc'h he vro ar c'huzuliou a dennot euz ho kaloun a dad. Va mab, a leverot d'ezhan : Setu da hano skrivet war levr eur rejimant. Hogen, az pez sonj eo bet skrivet ugent vloaz zo war baniel Jezus-Krist. Ia, servich gant fidelded ar vro gaer euz ar Frans. Ra ve he gloar talvoudusoc'h evid-oud eget da vuez memes. Koulskoude, bez bepred fidel da Zoue, az pez sonj euz da vadiziant hag euz ar promessaou kaer great dirag an aoter hag imaj ar Werc'hez Vari ; az pez sonj euz an deiz ec'h euz resevet da Zoue evit ar weach kenta ; az pez sonj eus ar joa douz ha tener diskennet an da galon en deiz-ze. Az pez sonj euz an hanoïou dudiuz a Jezuz hag a Vari en deuz prononset da deod kentre ma'z eo bet distagellet. Ra vezi aketuz da lavaret ar c'homzouze, goustadik, mar be red, bep mintin ha bep noz, hag aliez epad an deiz. Lavar anezho gant fervor, fisianz, karantez, ispisial pa dosta an danjer pa deu eun avel furiuz da vransellat ac'hanoud ha d'az teurel evel eun delien zec'h war an hent. Jezuz, Mari. Setu aze ar c'hri a dlees da leuskel en danjer. Ra ve aze eta da beden pemdeziek. Ber eaz eo, mes leun a nerz. Gant ar beden-ze, te a verito e teufe eun eal da viret ac'hanoud e kreiz an tan hag ar flammou. Hogen, ne fell ket din e ve ar soudard he-unan o pedi ; red eo ma pedfe ganthan hag evithan ar re holl a gar anezhan. Setu perak autrou person, e teziran kalz e ve laket en ho pares, ma n'eo ket c'hoaz, ar c'hiz da lavaret eun ofern, hanvet ofern an *disparti*. Neuze, bep sul, a ve mad lavaret eur *Bater* hag eun *Ave maria* evit ar soudarded iaouank euz ar bares, gant ar geriou man : *Rouanez an armeou, pedit evit hon bugale*. Gant ar pedennou-ze, gant benoz ho zad, benoz ho mam, benoz ho ferson, benoz Mari, benoz Doue, ar vugale-ze guisket gant rokeden ar feiz euz a behini e komz an abostol Sant Paol, en em viro dioc'h birou kontamet ar vandennou tud fall a gaver brema e pep lec'h. Goude-ze e vezo guelet ar soudard kristen o tistrei d'ar vro, nerzuz, joauz, bepred hevel ouz ar re ganet ha maget var zouar Breiz-Izel, he feiz, he relijion, he furnez, he vertuz he zoareou deread e pep lec'h ha dirak an oll a lavaro huel e heller e pep stad karet, henori Doue ha miret he c'hourc'hemennou.

M. D.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Le Bras, persoun Guilers-Plogastel, enn denz roet he zilez.

An aotrou Poulhazan, kure e Lampaul-Guimiliau, a zo hanvet persoun Guilers-Plogastel.

An aotrou Feroc, kure e Rosporden, a zo hanvet kure e Lampaul-Guimiliau.

An aotrou Tandé, bet kure enn Huelgoat, a zo hanvet kure e Rosporden.

Gwelle Armanak brezounek a zo

EVIT AN DUD DIWAR AR MEAZ EO

ARMANAK SANT KAORINTIN,

Armanak Kemper

Evit ar bloavez bizeost 1884.

An Armanak a lavaromp, armanak Sant-Kaoritin, a zo ar c'hosa Armanak a zo e Departamant Finister. Nèvez moullet eo hag he werza a rear evit ar bloaz 1884.

Etre ar Armanak-se hag an Armanagou-all, a werzer enn hon departamant, ez euz kals a gemm, ha setu ama pe gemm a zo.

Armanak Sant Kaorintin a ro da anaout goueliou ar Zent lidet en Eskopti epad ar bloas, hag an draze ne ket evel darn Armanagou-all a roio d'ar Vretouned, e Breiz, goueliou sent euz a Eskopti Paris, goueliou n'euz hano e-bed anezho enn Eskopti Kemper, pe, mar d-euz, ez int lakeat enn deisiou n'ema ket ho gouel enn hor bro.

Ouspenn an dra-ze zo ; selaouit mad ha taolit evez, Bretouned, oc'h ar pez a zo ama brema.

Armanak Kemper, pe armanak Sant Kaorintin eo an hini hep-ken a ro da anaout d'an dud — hag a gendalc'ho da rei — taolen ar foariou enn deiz hag er bloaz ma tleont beza.

Dre an daolen-ze, e weler dioc'h-tu gant feun taol lagad, ped foar a zo er miz, ha ped foar ivez pep deiz euz ar miz, hag e pe-leac'h e tleont beza.

Gouzout an dra-ze a zo ar gwella tra a gavfe an dud holl diwar ar meaz, ken marc'hadourien, ken re-all, ho deuz e-pad ar bloaz tra-pe-dra da brena pe da werza.

Dre eun Armanak evel hen-nez, e c'hellont gouzout a-raok pere eo ar foariou en em gav er memez dervez, pere eo ar re a gavont gwella pe greva, pe ar re dosta d'ho c'hear ; ne gavint ket an traou-ze enn armanagou-all, nemet enn armanak Sant Kaorintin.

Piou a ve evit gouzout ped foar a vezo d'ar 25 euz a viz c'houevreur 1884? Evit gouzout an dra-ze e ve red koll kalz a amzer, ma na ve gant an dud nemet taolen ordinal ar foariou, evel m'emaint enn armanagon-all ; e-leac'h ne ve nemet sellet oc'h armanak Sant-Kaorintin evit gwelet rak-tal ez euz foar, d'ar 25 euz a viz c'houevreur : e Guengat, e Plougastel-Sant-Jermen, enn Argol, e Coray, e Pleyben, e Scrignac (foar ar zul a-raok), e Lesneven hag e Pleiber-Christ, da lavaret eo, ez foar hag en em gav er memez dervez e meur a ganton euz an departamant.

Eun dra-bennag a zo c'hoaz ; selaouit, Bretouned :

Konseil jeneral an departamant en deuz, evel a c'hoar an holl, autorite pe c'halloud da zigéri foariou nèvez, pe zench deiz da zarn foariou koz a zo. Mad, peur-vuia ne d-eo nemet daou vloaz goude *deliberasion* ar C'honseil jeneral, eo e vez lakeat ar senchamantchou-ze war an armanagou, nemet hep-ken war Armanak Sant Kaorintin, ho laka er bloas kenta.

Evit diskouez n'eo ket gaou, setu ama :

Evit ar bloaz biz-eost 1884, e vezo foariou nèvez e Pors-Launay pe Meil-ar-wern, e Loqueffret, e Guengat, e Pouldergat hag e Landivisiau, hag ez eo senchet deiz ar foariou e Collorec hag e Botmeur.

Hep lavaret droug e-bed eta euz an armanagouall, e c'hell an dud kredi mad ne vezo hini e-bed anezho ker koulz hag Armanak Sant Kaorintin, d'ar re holl a red ar foariou hag ar marc'hajou.

Armanak Sant Kaorintin ne goust ket keroc'h evit ar re-all; daou wennek ne goust ken.

Kavet e vez e Kemper e ti an aotrou de Kerangal, a voull anezhan ; e Brest, e ti an itroun Le Normand, a werz levriou ; e Landerne, e ti an aotrou Desmoulins, mouller ; hag e Mountroulez, e ti an aotrou Roger, librer.

Ar re a bren kant pe ouspenn, a baë kalz nebeutoc'h, an eil armanak dre egile.

Hiviziken, *Feiz-ha-Breiz* a roïo, e fin pep miz, ar foariou a vezo er miz war-lerc'h, renket pep deiz, evel m'emaint ama evit miz kerzu.

Foariou miz kerzu 1883. — 10 Craon, Guiclan. — 11 Ar Fouillez, Lanhouarne. — 12 Bannalec, Landivisiau. — 13 Ploneour-Lanvern, Guipavas. — 15 Kemper. — 17 Douarnenez, Scaer. 18 Pleiben, Pont-Aven. — 19 Argol. — 20 Pont-Croas, Plougerne, Plouigneau, Sizun. — 21 Scrignac. — 22 Landunvez. — 24 Lanveoc, Pleiber-Krist. — 26 Kastel-Paol, Plouvorn. — 27 Teruc, Plougastel-Daoulas, Berven, Ar C'hloastr, Plouezoc'h, Sibiril. — 28 Lampaul-Guimiliau. — 31 Plogastel-Sant-Jermen, Lesneven.

Seis-kant foar a zo bet er Finister epad ar bloaz 1883.

An tonton a garan.

War don : *Marzin enn he gavel.*

An tontonik mad a garan *(bis)*
Eo gwella den zo er vro-man.

DISKAN :

O ! meul eta, ma zelen,
Ma zelen,
O ! meul er-vad
Ma zonton mad !

Ar gwella den zo er bed-man,
Tonton Moris a rear an-han ;

Tonton Moris a rear an-han
Gant koz, iaouank, braz ha bihan.

Karet eo gant an holl er vro
A-hed daouzek lev tro-war-dro.

Karet eo er vro gant an holl,
Ha gant-han n'euz netra da goll.

Nann, n'euz netra da goll gant-han,
Gant an tonton mad a garan.

Neb en deuz naon ha paourente
A gav he zor digor noz-de.

Tonton a zo den ar beorien
Hag ive den ar veleïen.

Enn ho zouez 'ma he vignoned,
Ha gant-he dre-holl eo meulet.

An tontonik mad a garan
En neuz bet he lod euz ar boan.

Bet en neuz ha labour ha poan ;
Breman a-vad a c'hall ehan.

Pe vo an oabl tenval pe gaer,
Tonton vo gê enn peb amzer.

Tonton ve gè enn pep mare,
Ken gê da noz 'vel da veure.

Da noz a ve 'vel da veure,
Ha da veure 'vel da greis-de.

He vlev a zo gwenn gant an oad,
Hag enn he c'hwazied verv he c'hwad.

Tenner brudet, lemm he lagad,
Bep taol tiskar klujar pe gad.

Beac'h a ro ive d'ar pesked,
D'ar siliou ha d'an dluzed.

Dluzen ha gad ve lodennet
Ous tôl gant-han d'he vignoned.

War-dro tregont vloaz e bet maer
Enn parouz Magoar, ma bro gaer.

Enn parouz Magoar e bet maer,
Ken zeuaz ar Republik laer.

Ken zeuaz ar Republik dall,
Neuze tolaz d'an traon he stal.

E stlapaz d'ezhi he baper,
Na c'houle ken ouz ar vicher.

Kargou hueloc'h an neuz bet
Ha gant enor an neuz ho gret.

Ha setu perak hirie c'hoaz
E ve gwelet gant-han ar groaz.

Ar Republik na dije ket
Ar groaz-ze d'am zonton roet.

Kroaz d'am zonton ? Oh ! nann, biken !
Re-vreton eo ha re-gristen.

Ia, bet an neuz digant Doue
Nerz da vout kristen, den a fe ;

Da vout kristen, den a galon,
Ha da vout ive gwir vreton.

Kas a ra pell an teodou fall,
Ar vignoned ien ha disleal ;

Ar re zo enn gallek hanvet :
Re ru pe republikaned.

Bemde ha bemnoz koulskoude,
'Vit-he a ped an Otro Doue.

An tontonik mad a garan,
Neuz eur pried hevel out-han.

O ! meul eta, ma zelen,
Ma zelen,
O ! meul er-vad,
Ma zintin vad !

Ar paour a zeu liez d'he zi,
Hag he vamm a ra anezhi.

Skoet eur paour gant ar c'hlenved,
Raktal ma moer'b ia d'hen gwelet.

Arru, eme 'r paour, mamm Berrin,
Gant-hi souben, bara ha gwin.

Setu perak lâr Magoaris :
Mamm Berrin ha tonton Moris.

Ho meul eta, ma zelen,
Ma zelen,
Ho meul eta
Laouen ha bra !

Setu perak e pedan Doue
Da rei d'he nerz ha hirr-vue.

Ra vont bepred er vro meulet,
Meulet er vro, 'vel ma int karet !

Meulet gant an holl enn eur vouez,
Evel int gant ho niz Franses !

O ! son eta, ma zelen,
Ma zelen,
O ! son eta,
Sklentin ha bra !

F. R. Cadoudal.

Ar 27 a viz du 1883.

Eur mab bian hag he dad-koz.

I.

Pa oan bugel enn ti ma zad,
Me a oa evuruz ma stad ;
Gant ma zad-koz vijen dalc'h-mad.

Me a ie gant-han da gousket,
Hen a roe d'in dour binniget,
Ha neuze pedemp daoulinet.

Hen a lare d'in, heb ehan :
« Ped Jezuz, ma mabik bian,
« Ha te vo eüruz er bed-man. »

Disket noa d'in eur bedennik
Hag a blije d'am c'halonik,
Ken douz a oa ha ken koantik !

« O ! ma Jezuz, o ! ma Doue,
« D'hac'h me a ro ma ine !
« Roet d'in eun nosvez evuruz,
« Hag ar baradoz gant Jezuz ! »

A-wecho lare d'in ive :
« Te, mabik, vo bélek eun de,
« Belek mad d'an Otro Doue.

« Re-goz oun vit gallout laret
« A welin anoud béleget ;
« Benn-neuze vin er be kousket.

« Mez enn nevo me vo seder,
« P'as kwelin enn harz an aoter,
« Enn es taouarn korf ma Zalver.

« Da dadik-koz, gant karante,
« A dridò laouen he ine,
« Pa as kweló deuz lein an ne.

« Gant joa me laro d'am Zalver :
« Gen-in noa disket he bater ;
« C'houi neuz-hen galvet d'hoc'h aoter.

II.

Ar bugalik a zo deut braz,
Mez na neuz ankouaet biskoaz
Pez an neuz klévet iaouank c'hoaz.

Bemnoz a-raok mont da gousket,
Enn eur gemer dour binniget,
Me lâr ma fedennik bepred.

Betek breman, 'n Otro Doue
An neuz miret, dre drugare,
Ma zadik-koz d'am c'harante.

Siouaz ! evel eun divroad,
Gwech ha gwech-all rankan kuitât
Ti ma zad-koz ha ti ma zad.

Neuze, ma ine gant anken,
D'an noz, pa laran ma feden,
A nij d'am bro gant an oabren.

Ha daëro-puill em daoulagad,
Me lâr da Jezuz : c'houi zo mad,
Roet d'am zad-koz he vennad !

Pa dostao mare an han,
Me iel 'dare d'am bro gant-han
Da welet ma zad-koz a garan.

Ar wech kentan in d'hen gwelet,
Me a boko d'han 'n eur laret :
Benn daou vloa vezin béleget.

— « Daou vloa zo hirr, mabik bian,
« A lâro neuze, o ouelan,
« Mez Doue am c'hlévo, a gredan.

« Doue a zo an Holl-Galloudek,
« Me hen ped bemde kalonek
« 'Vit m'as kwelin eun de bèlek. »

O ! ma Jezuz, O ! ma Doue,
Me ho ped kalonek ive,
Miret an tad d'he vugale !

Miret d'in pell ma zadik-koz,
Ha pa vo 'n heur, gant ho pennoz,
Roet d'ezhan ho paradoz !

P. C. R.

Ar 27 *a viz du* 1883.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Jerom Fur. — C'houi, Herve, a lavar eaz an dra-ze, ha ma vec'h galvet da varn an dud-ze d'ar maro, ho pefe tersien.

Iann Gubaer. — Gwir eo, Jerom. Evelato e kredan, evel Herve, ec'h ampoezouno brema ar braz euz ar vistri-skol laïk kalz a eneou e-touez ar vugale gant ho *skoliou moral.*

Jerom Fur. — War an dra-ze, Iann, e komzit evel ar gazeten. Selaouit :

« Brema eo gwelet petra eo ar *skol-moral*-ze a zo bet kemeret gant-hi kemend-all a droïdellou, evit deski d'ar vugale choum hep kredi netra euz ar relijion.

Mez, o tistreï d'ar skol antronoz, e klèvint ar mestr en deuz bet gourc'hemen da lakaat enn ho c'haloun kasouni oc'h ar feis katholik, oc'h ar bèleg ivez hag oc'h kement mad a lavar.

Ar mestr-skol a ranko ober dioc'h al lèzen, ne ket eun dervez na daou enn eur dremen, mez bemdez ha bep moument epad an deiz, rak, eme Baol Bert, an istoriou a lenno pe a skrifo ar vugale, kement tra a dremeno bemdez er skol a c'hell hag a dle beza tro hag apoe d'ezhan da zeski d'ar vugale ho *deveriou moral.*

Evel-se, koustianz hag eneou ar vugaligou geis-se a vezo bep moument great an dro d'ezho, a vezo hep paouez hag hep ehan lakeat beac'h warn-ho gant al lavar-ma pe al lavar-ze a-enep Doue hag ar feiz, a vezo goapeat ha c'hoarzet d'ezho,ken na vezo deut ar mare ne vezo ken ar vugaligou geis-se evit en em zifenn.

Gourin a vezo etre an hini a zo kre hag an hini ne d-eo ket, etre ar mestr-skol hag ar bugel. Heman o tont da skuiza bemdez ha da veza feazmaro, a stouo he benn, a zinerzo he galoun, ha neuze o leuskeul da vont, ec'h en em voazo nebeud-a-nebeud, ar bugel paour ! da gredi da genta ha da lavaret goude evel he vestr-skol.

— Eun den difeiz ha dizakret evit biken, great ma vezo enn-han klok ha great mad labour an drouk-spered.

Tadou ha mammou, kasit goude ha kasit buan ho pugale da skoliou laïk ar gommun, ha c'houi, dreist-holl, kerent, c'houi hoc'h euz aoun da zispign eur gwennek e ties-skol ar frèred evit mad eneou ho pugale, hag a zispignfe kalz arc'hant evit parea dioc'h he glenved eun ebeul bihan a briz braz !

E skoliou laïk ar gommun, mar bez desket ho pugale, ne vezo ket war ar chifr na war ar gallek, nebeutoc'h kalz brema evit a-raok, na ken nebeud war ar c'hatekiz. Nann ! nann ! ar c'hatekiz ? klèvit ! an dra-ze a ioa mad gwechall d'ar re zot evel-d-hoc'h c'houi, tadou ha mammou. Brema,mar bez desket ha desket mad ho pugale war eun dra-bennag e vezo, bezit sur, evit dizenti ouz-hoc'h bemdez hag e kement a lavarot d'ezho da ober ; mar bezont desket ha desket mad e vezo evit ober goab ac'hanoc'h, pa goumzot d'ezho euz a Zoue, pa vezo hano gan-e-hoc'h d'he bedi ha d'he drugarekaat noz ha mintin.

An dra-ze ha kalz a draou-all ker brao a raïnt iaouank hag hi c'hoaz er skol. Mez, pa vezint deut kuit ha kosoc'h ha c'houi war an oad, hep gellont labourat ken, neuze, tadou ha mammou, neuze e welot petra a raïnt d'e-hoc'h, neuze e welot sklear pe seurt frouez a daol gwezen ar skol laïk. Mar ho pevez ezomm euz ho pugale, hag ho pezo kalz pe nebeud, neuze, tadou ha mammou, mar ho pevez bara da zibri digant-ho, e vezo bara kalet d'ho kinou ha kaletoc'h kant gweach d'ho kaloun.

Aliesoc'h evit rei eun tamm d'e-hoc'h, ho lèzint da vervel gant an naoun ; aliesoc'h evit ho sikour enn ho klenvejou, ho lèzint d'en em barea hoc'h unan pe da vervel.

Neuze, tadou ha mammou, e c'hellot ouela ha klemm, ha den e-bed war ho tro. An daelou a skuillot neuze a zavo c'houero diwar dro ho kaloun d'ho taoulagad evit an dilez, ar boan hag ar c'hlac'har a c'houzanvot a-berz ho pugale.

Neuze ho pezo keuz re-zivezad da veza choumet hep senti oc'h ar re a lavar d'e-hoc'h brema stourm hag enebi beteg ar prizoun, kant gweach mar bez red, kentoc'h evit kas ho pugale d'ar skoliou laïk.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIWEC'HVED BLOAVEZ. (Nº 50) AR ZADORN, 15 A GERZU 1883

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 7 lur.
Ar broiou all: evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou, a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, neb-ken.

D'ezhan ivez e dle beza kaset hiviziken an holl scridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 15 a viz kerzu 1883.

Labourerien douar, lennit ar gentel a zo roet ama war-lerc'h d'ar re vraz ha pinvidik diwar ho penn.

Ar pez a zo ama war-lerc'h a lenner, e gallek, er gazeten vraz l'*Univers* euz an 23 euz a viz du divèza. Eun den a skiant, an aotrou G. de la Tour, eo en deuz great al labour-ze. Setu petra skrif:

« Eur revolusion o zo o tont evel eur gorventen war an Europ. Eun darn vraz euz ar re binvidik, mistri an douarou gwechall, a ia ho madou digant-ho, ha kant ha kant mil labourer douar a ia ivez da baour hag a red d'ar c'heriou da glask kaout arc'hant ha bara easoc'h da zibri. Mar deuz unan-bennag hag a d-eu pinvidik brema diwar dislealded aliez, ar re binvidik-se, ar braz anezho, a zell gant truez ha faë oc'h an douar. Mar deuz enn ho zouez unan-bennag hag a bren douar, e vezint gwelet o kemeret poan ha labour an tiek, evel pa na ve ket eun den evel-d-ho. Ac'hano e teu ar gasouni ho deuz al labourerien oc'h ar re binvidik-se ha ne d-eo ket eur zouez ; ac'hano c'hoaz e c'hano eur revolusion hag a zo da ziouall out-hi.

« Gwelomp ha gaou eo e sao brema brezel etre tud an arc'hant hag al labourerien douar ? Pa'z a ar bed evel ma tlefe mont, pa gresk an arc'hant etre daouarn an dud, e tlefe ivez pinvidikaat ar re a labour an douar. Ne ket tamm evel-se a c'hoarvez brema, rak ar braz euz a vistri koz an douar pe a goll ho danvez, pe a zilèz an douarou ho deuz bet digant ho c'herent. Nebeud a-walc'h anezho ivez a zalc'h d'ar famillou koz a labour ho douarou abaoue pell-amzer zo, ha nebeutoc'h c'hoaz a choum da veva e-touez ho fermerien. Darn-all a werz ho c'houmanantchou evit kreski ho leve a zebront er c'heriou braz, hag ar re a bren ho douar digant-ho, tud kriz ha digaloun oc'h ho fermerien, a gresk evel-se paourentez an dud hag an douar.

« Setu aze petra zo dioc'h eun tu,dioc'h an dud; d-comp brema d'an tu-all, d'al lezennou.

« Al lezennou brema, a zo great gant tud fallagr ha diskiant,a ve lavaret n'ho deuz da ober netra ken nemet kreski poan ha paourentez al labourerien douar, diskaret nemet re dija gant kommerz an amerik.

« E Frans,n'euz den ha na baë e taillou kant mao lur dre benn, an eil dre egile; hag an diou dredeen euz an taillou-ze a zo paet gant al labourerien douar. Al lezennou, o ranna an douarou, a vihana pep loden, a *ziminu* an dud, al loened, an teilou hag a gas an douarou gwella da fall.

Eur skouer, hag a ziskouez ar wirionez euz ar pez a zo skrifet a-raok, a ve kavet brema e bro an Hongri. Er vro-ze, a-raok ar bloaz 1848, an douarou holl a ioa d'an noblanz, d'ar veleïen, d'ar c'hommuniou ha d'an dieïen. Ar re-ma a veve enn ho eaz, pa labourent ha p'en em zalc'hent e buez vad. Eno, an douarou ne c'hellent na beza gwerzet na kemeret gant den e-bed, nag evit an drama, nag evit an dra-hont ; ha ne vezent rannet morse nemet etre ar vugale. Neuze eno ne vanke ket a dud da labourat ha ne anavezet ket ar baourentez. Petra a c'hoarvezaz ? Ar Juzevien, marc'hadourien, uzurerien ha d'ezho an holl ostalerion, a denn dioc'h ho zu largentez ar re binvidik ; a ra goab euz al labourerien douar, a bren digant-ho ho eost evit netra, koulz lavaret ; mez, kaer ho deuz, a zo dalc'het gant al lezen a zifen na c'hellont prena douar ; hag an douar labouret a gendalc'h da rei frouez hag eost.

Setu eno nerz al lezennou mad evit mad ar bobl.

Brema a-vad e teu eun amzer-all. Tud nèvez eno, tud al liberte, evel e Frans, a bign er c'har-

gou braz hag e penn ar c'houarnamant. An dud-ze a ro pep liberte d'ar Juzevien, a dorr al lezennou koz evit ober re nèvez diwar-benn an douarou hag evel lezennou Frans. Neuze dioc'h-tu e tigor ar revolusion gant-ho. Er bloaz 1870, an Hongri e devoa 1,677,000 tiek perc'hen pe vistri ho douarou. E dek vloaz, ho niver a zo bihaneat euz a *unan ha tregont dre gant* ; ha niver al labourerien douar-all, evel plac'hed ha mevellien, a zo bihaneat ivez, e dek vloaz, euz a *dri ha daou-ugent dre gant*. Ar Juzevien, uzurerien, a zo deut mistri an douarou, er bloaz 1878 hep-ken, euz a 15,285 ferm bet gwerzet dre forz ; euz a 157,519 ferm-all gwerzet a volontez vad gant ho ferc'hen evit paea ho dle. Ouspenn a zo : douarou-all enn Hongri a zo bet *hipoteket* evit 338 milion. Brema an douarou er vro-ze, ar gwella douarou a vije kavet a-raok a vez gwerzet evit netra, koulz lavaret.

Setu aze, Bretouned, petra ho deuz gounezet tud an Hongri oc'h ober lezennou evel hor re-ni evit ho douarou ; o rei liberte da brena, da werza ha da ranna anezho evel ma karer; hag o rei ouspenn da bep-hini galloud da bresta arc'hant war he zouar, lakeat evel-se evel eur varc'hadourez a c'hell beza kemeret digant an hini a zo dleour.

Ac'hano e teu brema kasouni du tud an Hongri oc'h ar Juzevien,a zo evel gwaderezed n'int morse evit karga a-walc'h ho c'horf. An dieïen enn Hongri ne c'hellont gouzanv mistri nèvez an douarou, prenet gant-ho dre uzur. Ac'hano,ar brezel hag ar c'habal a zo er vro-ze brema.

Ar pez a c'hoarvez enn Hongri a zo gwasoc'h c'hoaz enn Irland. Er vro gristen ha katholik-se, an dud ho deuz kant ha mil a-bek vad da zevel a-eneb ar brotestanted Saoz, ho deuz kemeret dre nerz ho douarou ha ne baouezont abaoue, na deiz na noz, da lakaat an Irlanted keiz da c'houzanv, evel sklafed, ha naoun ha paourentez ha poaniou a bep seurt. Eun truez eo klèvet an dienez a c'houzanvont a-berz ar Zaozoun, a ra lezennou evit ho forbani pe ho c'has kuit er meaz euz ho bro. Pe goulz e teuïo an amzer da lakaat gwenn ar Zaozoun digaloun-ze da baea ho dle d'an Irlanted ?

Lezennou ar revolusionerien a bep liou a zo brema o lakaat, e pep leac'h dre ar bed, brezel etre an artizan hag he batron. Ar brezel-ze a zigor ivez etre mestr pe berc'hen an douar hag al labourer. Ar brezel-ze, nèvez c'hoaz, a vezo ar gwasa ; ober a raïo tro ar bed hag hen treï war he c'hinou, ma na ves ket lakeat eun termen d'ezhan. Ha penaoz e vezo enn eun amzer ma'z eo ar bobl evel eur c'harr eat euz he rolec'h ; enn amzer ma'z eo ar bobl, fall ha mad, galvet da rei he vouez da dud ar c'houarnamant ; enn amzer ma klasker sevel ar vugale er meaz euz a lezennou Doue ?

Ar re a zo e penn ar gouarnamantchou brema, a c'hortozo marvad ma vezo enn holl broïou euz an Europ, hag enn hor bro-ni da genta, ar bobl rannet etre diou loden ; ar re binvidik, kasouni iud out-ho, hag ar re baour, gwasket ho c'haloun gant ar boan, an dienez hag an avi. Pa vezo neuze dastumet danvez a-walc'h da grègi an tan, e tigoro eur brezel dre ar bed, evel n'euz bet brezel bis-koaz.

Piou a nac'ho goude-ze n'eo ket mall brema d'ar re vraz ha pinvidik, d'ar re a ren poblou ar bed dont da zigèri ho daoulagad ? Ia, mall eo ha red ouspenn ne choumfe ket al labourerien douar dindan ar beac'h evel m'emaint ; red eo rei skoazn d'ezho ha nerz d'ho c'haloun, evit miret na deufe ar rivin a gouez war n-ho da veza rivin ar bed. Sikour al labourerien douar hag ho harpa a zo eun dever d'ar Frans.

Hor labourerien douar ho deus kollet, e pemp ploaz, abaoue m'ema ar frammansouned e penn gouarnamant ar Republik, kement a ioa bet gounezet gant-ho epad pemp ploaz war-n-ugent a-raok.

War ar pez a dalv douarou Frans ha war ar gounidègez a zigasont beb bloaz, ez euz kollet ouspenn *dek miliard e pemp ploaz*. Priz an ed a zo diskennet d'ar bemped, gant ed an Amerik o tont e Frans ; priz al labourou douar a zo kresket ouspenn an hanter, dre na gaver na meveillen na tud da labourat ; an taillou a zo kresket spountuz hag a gresk beb bloaz heb izomm e-bed,pa'z ema omp e peoc'h ; an *anrejistramant* a zo savet da eur priz,dreist priz an douar a werzer ; eun niver braz a goumanantchou a zo diferm hag a choum da letouni ; ar fermerien vihan a rank gwerza ho loened da baëa, loened a zo bihaneat ho niver, warlene, euz ar bemped, eme an aotrou Baron de Frans, e meur a gommun euz he ganton. An douar a ielo e fraost, hep teil, mar pad pell c'hoaz ar stad truezuz m'emaomp.

Goude klèvet ama ar wirionez, piou an den a skiant a ve evit kredi ar pez a lavar hep rusia Ministr al labourou douar ez a mad pep tra hag e c'hell an dud kaout fisianz, beza trankil ha beva enn ho eaz.

Ma teufe ar Roue war he dron, ha ma karfe neuze ar re binvidik prena douar ha lakaat loened etre daouarn ho merourien, e c'hellfe ar vro, marteze, dont da zevel he c'hein. Mez ar re binvidik hag hi a gar a-walc'h ho bro evit ober ar zakrifisse d'ezhi?

Ar c'houarnamant, da genta, a dlefe rei ar zikour a zo dleet ha red d'al labourerien douar. Ar c'houarnamant a zo he zever bihanaat an taillou,eleac'h ho c'hreski bemdez ; bez e tle terri marc'hajou *ar sench* gant ar broïou-all, *taxi* pounner an ed a ziaveaz bro ; gwellaat al lezennou a zo war an douarou ha war an heritachou. Ar c'houarnamant a dle ober lezennou evel ar re a zo er Sued, enn Allemagn, enn Amerik, evit miret na vefe rannet an douarou, evit derc'hel d'ar famillou diwar ar meaz eur park-bennag enn dro d'ho ziez.

Mez birviken, arabad eo kredi, e raïo ar republikaned netra vad evit al labourerien geiz ; ar pez a raïnt, hag ho deuz great re beteg-hen, eo kas d'ar bern kement hini en devezo eun tamm douarbennag a-leve. Ia, red eo hen anzao, mar pad ar Republik pell c'hoaz etre daouarn ar frammansouned, ar bobl diwar ar meaz kollet pep feiz ganthan a ielo, kaset dre an naon hag an dienez, da greski niver ar revolusionerien er c'heriou-braz ha da zistruja peb urz vad, ne deuz er bed-ma ken harp nemet war ar relijion ha war dra perc'hen an douar.

Au Aotrou-n-Eskop Freppel,

D'AN ELEKTOURIEN DIWAR-DRO BREST.

Elektourien diwar-dro Brest, enor d'e-hoc'h da veza kaset da Baris ar c'henta euz a zeputeed Frans.

Klèvit, elektourien, petra lavar d'ezhan tud Eskopti Anjers, dre ar gazeten c'hallek *Anjou*.

Ar pez a lavar ar gazeten-ze e gallek, ama warlerc'h e brezounek, a ziskouez d'e-hoc'h holl, elektourien, eo an hini hoc'h euz hanvet eun den, eur c'hristen, eun Eskop hag a zo ken huel dreist kement penn frammansoun a zo e gouarnamant ar Republik,ha ma'z eo an nev huel dreist an douar. Ha pa na ve nemet al lezen ho deuz nèvez great, ar frammansonned-ze enn he enep, a zo a-walc'h evit diskouez ez int holl traou euz ar re zistera zo. Evel darn chatal-noz,ne ziskouezont ez euz anezho nemet dre an drouk a reont. Mar d-ec brema anavezet ho zroïou-aëred gant ar bed holl,an traou divalo-ze n'ho deuz na mez na keuz.Ar pez a-vad ho laka da vreskign atao eo gwelet rei avel d'ho viou, epad ma vezont oc'h ho gwiri, evel a zo bet great, meur a weach,gant skiant ha gwisiegez an Aotrou'n Eskop Freppel, a ziskoueze ker brao d'an dud ne voa er viou-ze nemet bilim ha glaour amprefaned ; hag enn eur ziskouez, a zerre-kloz ouspenn ginou ar frammansouned-ze, bep tro ma tigorent da zislounka ho fallagriez hag ho azennèrez, — heug kaloun an holl gristenien.

Ac'hano, a lavar ar gazeten, an droug ho deuz oc'h an aotrou'n Eskop Freppel, hag al lezen ho deuz great enn he enep, lèzen a zo he enor hag a vezo he c'hloar.

Setu brema petra skrif d'an Aotrou-n-Eskop Freppel he vugale kalounek euz an Anjou.

Aotrou-n-Eskop,

Bez' ez oa er gambr eun Eskop hanvet hervez pep lealded gant eun arrondissamant euz a Vreiz, deputé hen-nez, hag a ioa enor Parlamant Frans.

Den dispount ha kalounek, den a beoc'h hag heb ourgonill, derc'hel a rea mad d'ar c'hemenn, en doa bet digant tud Breiz, evel ma talc'he ivez d'he garakter bèlek. Skouer euz ar re gaera ioa d'ar re ho d-oa evel-d-han, an enor da veza deputeet ar vro ; difenn a rea ger ha, ger, liberte an Iliz ; hag he gomzou, harpet atao war bep gwir, war ar *C'honkordat*, war al lezennou, war gement a ioa mad ha deut d'hon amzer euz a berz hon tadou,ne lezent dislealded e-bed enn ho zav dira-z-han, kement e stourme hag ec'h enebe kre out-ho holl. He vouez a zaye splamm ha kalm evelato, bep tro ma skoe ar *berzekutourien* ho zaoliou. Dre he brezeg ne glasze tamm enor, hag e kement-se e teue bep tro enor d'ezhan, ken kaer e prezege. — Difenn a rea ar justiz hag ar wirionez, hag enkleo he vouez a dregerne ne ket hen-ken, e daou-benn ar Frans, mez dre bevar c'horn ar bed. Ar vouez-ze e devoa kement a nerz ma lakea tud ar revolusion da skanbenni, kement ha ma teuaz ar Gambr, eun dervez, skuiz o klèvet rei da anaout d'ar bed holl an traou fall a ioa e-gor enn he fenn, skuiz ivez o welet diskouez d'an holl ar wirionez a glaske kuzet out-ho, hag o welet c'hoaz ne c'helle na skuiza kaloun an depute-ze na kaout abek vad e-bed d'hen dislavaret, neuze ar Gambr-ze a zonjaz er c'has er meaz anezhi.

War gement-se, *Kambr an deputeed e deuz great eul lezen a-eneb* EUN DEN, ha, dre eur vot fallakr, e deuz lakeat ne c'hell ket eun Eskob beza depute e-touez republikaned.

C'houi, aotrou-n-Eskop, eo an Eskop-se, hag al lezen, great enn hoc'h enep-c'houi hep-ken, a ziskouez, enn eun doare ar gaera zo, pegement na spount ho deuz ar re fall rak ho kwisiègez rak-hoc'h nerz hag ho kaloun. Al lezen-ze a ziskouez ouspenn ez int holl traou dister dira-z-hoc'h, ha kaer ho deuz kaout galloud, ec'h anavezont n'int ket evit en em zifenn ouz-hoc'h, pa vez hanv euz a lealded, eus a skiant hag euz eul lezen-bennag.

Ni tud an Anjou, ho pugale, ni a zo lorc'h ennomp gan-e-hoc'h, aotrou-n-Eskop, mez ivez nuioc'h eget e den e-bed ni a zo droug enn-omp, hag eat doun enn hor c'haloun an taol a zo skoet warn-hoc'h. En em zevel a reomp stard ha kre a-enep kement ho tiz,ha gant ar re-holl a zalc'h c'hoaz da enor ho bro, ni a c'halv ar Senat da derri disleal-ded ar Gambr.

Ar Senat, marteze, en devezo mez o kemeret perz enn eul lezen ken disleal hag hou-ma, ha dont a raïo da anaout ne vouger ket ar wirionez o stanka ginou eun den elavar.

E daou *gongrès* katholik, Lill ha Rouen, tud elavar-all, Bretouned, tud vad ha gwisiek, mar deuz enn hon amzer, ho deuz ivez meur a weach

meulet hag enoret ho tepute, an aotrou-n-Eskop Freppel, evit he galoun hag he nerz da zifenn ar feiz hag an Iliz.

Evel an dud-vad-ma hag evel an holl gristenien euz hor bro, c'houi ivez, elektourien diwar-dro Brest, c'houi a choumo doun enn ho kaloun hanó an aotrou-n-Eskop Freppel, ho depute, rak evel a welit sklear, difennet en deuz ho kwiriou, ho feiz, ha feiz ho tadou gant kement a nerz, ma rank ar frammansouned, bugale an drouk-spered, têc'het dira-z-han dre eul lezen hag a ziskouez d'e-hoc'h peger stank eo, e kambr an deputeed, enn amzer ar Republik, niver an treid leueou hag ar pennou gedoun, dindan skeud ho diskouarn ezen.

Lavarit, ha ne d-afe ket e-gwirionez ho zammik begad skiant holl enn eur grogen vrinik vihan?

Dioc'h al lezen-ze, e c'hell an dud barn brema al lezennou-all a zo bet great gant ar frammansouned lezennou hag a zo holl ha pep-hini anezho a-enep Doue hag a-enep mad ar bobl.

N'euz forz a ze, pobl danvad, vot atao evit da gigèrien !

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

IV.

Rossi.

Aotrou persoun San-Lorenzo kemenet buhan-ha-buhan, a deuas abred aoualc'h evit rei d'ezhan an diveza absolven.

Pa glevas an torfet-ze, hon Tad Santel a gouezas d'an daoulin hag a chomas pell da bedi.

— « Ar c'homt Rossi a zo maro merzer, eme-z-han ; Doue a zigemero he ene. »

Kambr an deputeet a resevas ar memes kelou ha na reas na van na seblant. O velet anezho ken dizeblant ha ker kriz, an duc d'Harcourt, kannad ar Franz e Roum, a ia er meas anezhan he-unan.

« D-eomp ac'halen, eme-z-han d'ar c'hannadet a ioa eno eus ar broïou-all. D-eomp kuit gant aoun na vemp tremenet dirak ar bed-oll evit beza kavet mad ar pez zo great er gambr-ma. »

Oll ez ejont kuit.

Etretant, paotred ruz ar Revolusion a ia eus an eil ru d'e-ben, en eur grial, en eur gana meuleudiou ar vuntrerien.

— « Benniget ra vezo ar c'hleze, ar c'hleze santel en deus treuzet kaloun an treïtour ! »

Gour-gleze Constantini, oe lakeat en dro d'ezhan bokejou eus ar re gaera ha diskoezet en eur stal gafe, evit ma teuje ar bobl a Roum d'he enori evel relegou presius. Nag a hini ouspen a lame gant dourn ar bourreo evit poket d'ezhan.

— « Oh ! dourn santel, eme-z-ho ; oh ! *la santa mana !*

Goassoc'h c'hoas a rejot. Douget oe ar c'hlezeb bete ti an autrou Rossi, hag eno oe savet e begel eur berchen beteg ar c'henta astaj, evit ma vijent guelet gant an intanvez glac'haret ha gant he bugale ! Nan, n'eus netra kén hudur na ker kriz evel ar Revolusion.

V.

Ar Pab, kuiteat gant-han Roum.

Ar zoudardet a ioa bete neuze e tifen ar Pab hag he bales, a droas gant ar botret ruz, ha nej chome mui endro d'ezhan nemet ar c'hant Suiss, ar goard a henor. An darn-vuia eus ar c'hannaded a deue ive di evit diskuez d'ezhan lealdet ho bro. Pi IX en doa diegi o kuitaat Roum, ha gouskoude na elle ket ober lavar ar revolusion. Ar bouliji a goez puill evel ar glao var ar C'huirinal. Unan zoken a goez e kambr ar Pab. Tro-var-dro, ar prenezier a strak, ar guer a zo brevet. Eur griaden estlamuz a glever. Mont a rear buhana ma eller. Kaout a rear an autrou Palma, unan eus sekretourien ar Pab, skoet gant eur vouled. Nebeudik goudeze, eo maro ! Tud an dispac'h eo ar vistri. — Eun abardaez oe guelet eur ruzder-vras en oabl, ar pez a hanver e gallek *aurore boréale*. Spountet oa an dud a Roum ha peb hini a glaske kompren petra zinifie ar ruzder-se. Ar prins de Caninn, mab Lucien Bonapart, den fall, hag en doa miret bete diou vech ous ar gambr da gass eus he ferz, kannadet beteg ar Pab, a ioa eat antronoz da di an duc d'Harcourt.

— « Ac'hanta, eme-z-han, n'ho poa ket gwelet deac'h peger ruz oa an oabl ? Evid-oun-me a zonj eo saeou ar c'hardinalet o tec'het kuit. »

— « Ne maoc'h ket gant-hi, a respount an duc d'Harcourt, kement-ze a-vad a verk d'e-omp ez euz eur mor a c'hoad prest da ruill e Roum, abars nemeur ama. »

Daoust ma teue an dud vad da alia ar Pab da guitaat Roum, gouskoude edo c'hoas war var, pa deuaz d'ezhan eus a berz an autrou Chartrouse, Eskob Valence, eur siboar bihan e furm eur mountr, en doa servichet d'ar Pab Pi VI evit dougen var he beultrin an hosti konsakret. Pi IX, pa vel ar siboar-ze, a zant an daelou o tont en he zaoulagad ; poket a ra d'ezhan, her staga a ra en dro d'he c'houzoug. Kredi a ra ez eo deuet d'ezhan evel eur gentel aberz Doue, ha n'en deus netra gwelloc'h da ober eget tec'het eus a Roum.

Ar Franz, en despet d'ar jeneral Cavaignac ha d'ar republikanet, a vije bet eun henor bras evit-hi digemer hon Tad Santel ar Pab. Eun deis, e teuas da gambr an deputeet, an hini a ioa neuze e penn ar c'houarnamant, da rei ar c'helou e tlie ar Pab dont d'em repui var douar Frans.

Raktal, an deputeet, var eur vouez, a c'houlennas eiz dervez konje evit ma helje peb hini mont da ziambrouk ar Pab. An duc d'Harcourt a reas kement a hellas evit ober d'ar Pab dont e Frans. Hogen, ar Frans a ioa neuze ive e revolusion hag ar c'hardinal Antonelli he drugarekeas en hano ar Pab. Pi IX a gavas guelloc'h mont e stajou Napl.

Ia, ha brema ; penaoz tec'het dious Roum ? Ar Pab en doa nebeud a dud d'hen difen ; hogen, kals en doa d'hen diarben. Penaoz mont kuit dre guz, en ampoent m'oa kement a dud digor varnezhan ho daoulagad noz-deiz, ha prest d'her laza kentoc'h eget her lezel da vont en eur vro all ? Eun itron a Frans a reas an taol, ar c'homtez de Spaur, pried da vinistr ar Bavière. Setu ama penaoz.

Renket e doa peb tra gant he goaz ha gant an autrou duc d'Harcourt. D'ar 24 a viz du, d'an abardaez tenval, an duc a ieas da bales ar Pab, evel pa vije bet afferiou bras. Her sikour a ra da viska eur zoudanen-zu el leac'h an hini venn ; lakaat a ra d'ezhan var he fri eur peziad lunedou, ha var he ziou-skoaz eur vantel ledan, hag e ra d'ezhan mont er meaz dre eun nor-guz.

An duc, etretant, a lenn a vouez huel. Dioc'h he glevet, e lavarfet en deus eun disput braz gant ar Pab.

Komz a ra. — Ne baoues ket. — Komz a ra ato. — N'eus fin d'he ziskourzou.

— « Nag ar Fransizien-ma a zo glabouserien ! ne ouzont ket peur prenna ho beg. »

Evel-se a lavare ar zoudardet ruz lakeat da zioual ar Pab.

Epad an amzer-ze, ar Pab, en eur c'hos-karriolen, a iea buhana ma hellet, da dizout karroz an autrou de Spaur, ministr ar Bavier. En hennes e pignas, ha da nav heur dious an noz edo en eur gerriaden hanvet *Arici*, peder leo dious Roum. An itron de Spaur a ioa eno ous ho gortoz. Pemp karabinier hag a ioa oc'h ober ar ged-noz pe ar patrouill, a dosta ous ar c'harroz evit guelet petra zo ebars. An itron, gant he lagad lemm a vel enkrez ar Pab.

— « Autrou doktor, eme-z-hi ker buhan ha tra, e-maoc'h deuet, abalafin ? abaoue an amzer e-maoun ama ous ho kortoz !! »

Ar zoudarded o sonjal ez oa eur medisin her lezas da dremen. Sikour a rejont zo-ken prenna dor ar c'harroz.

Epad an hent, Pi IX a bede Doue.

— « N'ho pezet ket aoun, a lavare-hen avechou d'ar re a ioa assames gant-han. Doue a zo gan-e-omp. Dougen a ran em c'herc'hen ar zakramant, meulet ra vezo ! »

Ia, diouallet mad eo an hini zo diouallet gant Doue.

E *Fonti*, eur postilloun a lavare d'he gamarad :

— « Sell-ta, eme-z-han, setu aze eun autrou beleg hag a zo henvel-poch ous patrom ar Pab a zo du-man ! »

— « Tad Santel, a lavar an itron de Spaur, e-maoump var douar rouantelez Napl,

— « Ra vezo meulet Doue, a respount ar Pab ; hag an dour en he zaoulagad, e lavar an *Te Deum*.

Antronoz, da nav heur-anter edont e *Gaët*.

Ar Pab a fellas d'ezhan diskenn en Eskopti. Hogen, autrou'n Eskop Gaët a ioe eat da Napl da velet eur breur d'ezhan a ioa klany bras. Pi IX n'en doa nemet lavaret piou oa evit beza digemeret mad. N'her greas ket, ha mevel an Eskop a lavaras d'ezhan seac'h ha freaz :

— « Eun eskopti ne ket eun davarn eo. Klaskit en eun tu bennag-all. »

(Ar mevel-ze n'oa ket eus hor bro). Ar Pab a glaskas e leac'h-all gant ar c'homt hag ar gomtez de Spaur, hag a gavas digemer en eun hostaleri vihan hanvet *Jardinet*,

En deiz-se memes, 25 a vis du, an autrou de Spaur a ieas bete Napl evit kemenn d'ar Roue edo ar Pab e Gaët.

D'ar 26, an duc d'Harcourt, kannad ar Frans, a erruas e Gaët var eur fregaden. Roue Napl n'en doa resevet ar c'helou nemet e kreiz an noz, digant an autrou de Spaur. Raktal, oll dud an ti a zo var ao, ha prest goudeze e-maint var vor, e diou fregaden a vrezel. Diskennet e Gaët, Ferdinand II a gerz, eün hag eün, eun niver a dud bodet en dro d'ezhan, d'he balez, e-leac'h ma teu Pi IX dre en hent tro, heb beza anavezet gant den. E traon an deleziou, ar Pab a gav daoulinet ar Roue hag he dri vreur, he vreur-kaer Sebastien a Spagn, ar Rouanez, ho c'hierent, an dud eus ho falez. An daëlou a deue en daoulagad ken eürus oant da rei digemer da Vikel Jezus-Krist, kasset kuit eus he rouantelez gant ar Republikaned.

Adalek ar moment-se bete ma tistroas Pi IX da Roum, Ferdinand a oue evit-han eur mab leun a zoujans, eur c'hristen leun a feiz hag eur Roue eus an dibab.

P. Le Sann,
Persoun Bannalec.

(Eur pennad all disadorn genta.)

D'am mignon E. ar G., *Barz Mene-Hom.*

Ekleo hon bro a oa kousket
Enn dèro an hanv tremenet ;
Te a zo deut d'hen dihuni,
D'id, ma mignoun, mil meuleudi !

Touez meneïo Kerne-Huel
A zo hanvet Kein Breiz-Izel,
Da delen-te an neuz zonet,
Hag eur wers kaer as teuz zavet.

Da delen-te an neuz zonet,
Hag he mouez a zo bet douget,
Douget enn pevar c'horn ar vro,
Pell dreist kribel ar meneïo.

An avel gant he vouez klemmuz
A ziskane da wers kanvuz,
Da werz kanvuz a ziskane
Enn Treger, Gwened ha Kerne.

Hag an dud lâre o klèvet :
Hon barzed koz a oa kousket,
Hag e kredemp a oant maro ;
Dihuna reont, c'hoaz int beo.

Dihuna ra ho mouez breman,
Ho c'hlèvet hon neuz o kanan,
Hag o veuli an dud varo
Ho deuz great vad ebarz hon bro.

Evel-se, Ervoan, ma migon,
As teuz frealzet ma c'halon,
Enn eur ganan meuleudio
D'an otro Graët a oa maro.

Breman dre-oll a vo kanet
Madobero an otro Graët ;
Kanet vo he vadobero
A-oad da-oad dreist an oajo.

D'an dud varo a kanes-te
Ha d'an dud veo a rez ive :
D'ar re ra enor da Vro-Breiz,
D'ar re gar ho iez hag ho feiz.

Te gan d'an otro Kermaker
Gwerzo e-leiz ha gwerzo kaer,
Hag he lizerio, d'ar Barz-Meur,
A lâr d'id ez oud he genvreur.

Gant-han barz Mene-Hom hanvet,
Te kement-se teuz goneet,
Rak karout a res kalonek
Hon ies santel, ar brezonek.

Karout a rez hon ies santel,
Hen kanan rez a vouez huel ;
Ha da delen neuz eur vouez flour,
Flouroc'h evit hiboud an dour.

N'eus ket c'hoas pell as teuz zavet
Eur werz hag a zo bet kavet
Da veuli hon Eskop santel,
Evel ma tere meuli huel.

Meuli rez hon Eskop nève,
Ha goul war-n-han bennoz Doue,
Bennoz Itron-Varia Rosdren,
Hag ive bennoz Sant Eujen.

Oll veleïen Plougerneve
Ho deuz lâret d'id trugare ;
D'id an neuz lâret ar Barz-Meur :
Kendalc'h da ganan, ma c'henvreur !

Hag hon Eskop nève d'he dro
Lâr d'id ive kanan da vro,
Evit diskoï d'as kenvroïz
Pebez tud gwechall oa Breiziz.

Kan eta, Ervoan, ma mignon,
Kan heb ehan ar c'hiz wirion !
Dalc'h da c'houezan 'n hon c'halono
Tan ar garantez 'vit hon bro.

Mar tev ma c'halon-me em c'hreiz,
P'as klèvan o komz deuz a Vreiz,
Mar kan ma zelennik he zon,
Piou zo kiriek ? Te, ma mignon.

Mar oun breman eur gwir vreizad,
Te zo kiriek ma mignon mad,
Rak gan-id-te am meuz disket
Sonio dudiuz ar gwir varzed.

Trugare d'id a wir galon,
Mil gwech trugare, ma mignon !
Me n'ankouain ket em zonio
Neb a reaz d'in karout ma bro.

Hou-man eo ma zonik kentan,
D'id a fell d'in he c'hinnigan ;
As pedï a ran d'he digemer,
Daoust ha ma eo paour ha dister.

An evn bihan d-eu da greski,
Pa gav eur c'hreunen da zibri.
Evel-t-han, me gresko ive,
Mar ven binniget gant Doue.

Mar ven gant Doue binniget,
Me a gano seder bepred,
Me a gano bepred seder
Ma bro, ma feiz ha ma C'hrouer.

R. T.

Ar 6 a viz kerzu 1883.

Eun aël-karr burzuduz hanvet *aël Kas-araok*, e gallek : *essieu propulseur.*

Ar gazeten c'hallek, *Le Monde*, a lavar d'ar gwener, 23 euz a viz du diveza : bez' e tlean rei da anaout d'an dud ar pez a lennan er gazeten c'hallek *La Gazette des Campagnes*, enn he fenn ar c'homt de Castillon, diwar-benn an *aël-kas-araok*.

« Eur bèlek euz a zepartamant *Haute Garonne*

ezhan eun ijin impar evit ar mekanikou, an aotrou Mathieu, persoun Sant Julian, a zo o paoues kemeret eur brevet invansion euz ar c'henta klas.

Kavet en deuz eun aël-karr nèvez ha roet d'ezhan ar gwella hano a c'hellfe da gaout : *aël kas-a-raok* pe *war a-raok* (essieu propulseur).

war gement-se, ne vezo desket netra da zen, o lavaret eo ar pez a vir muia oc'h eur c'harr da vont war a-raok eo an aël, o frota oc'h kement tra a zo enn dro d'ezhan. Mad, ar frota, enn aël nèvez, a zo kaset tost da netra, pa'z euz tennet ahezhan, evel pa lavarfet *pevarzek ha pevar-ugent* euz a *gant*.

Setu aze eur revolusion vad, Bretouned, ha ne ket great gant eur republikan, na gant eur frammansoun nebeutoc'h c'hoaz. Pa vezo, divezatoc'h, an aël-kar-ma deut stank e-touez an dud, ar c'hezek a vezo ebad d'ho ler.

An aël-ze enn-han he-unan, eme ar gazeten, hag enn doare ma'z eo lakeat dindan al leur-garr hag e kaver ar rojou, a zo evel eur burzud ha ken naturel gant an dra-ze, ma lavaro kement hini her gwelo : souezet oun n'em befe ket her c'havet.

N'euz aël-karr-all e-bed hevel out-han, na tost zoken ; hag an nerz en deuz a laka an holl mantret.

Kenta gweach ma'z eo bet eseat da welet petra oa, eo gant eur bugel a zek vloaz, ha n'oa ket kre c'hoaz, o sacha pe o tenna war-n-han. Ar bugel-ze a dreïne war eun hent diez zo-ken eur pouez a zeiz pe a eiz kant lur (7 à 8 quintaux, — le quintal est de cent livres) hep tamm beac'h e-bed.

Lavaret e vezo hep dale, eme ar gazeten, petra deuïo da veza an *invansion*-ma, goude an *experiansou* a vezo great.

Mez, ne ket echu. An aotrou Mathieu, goude ober vad d'ar c'hezek, a raïo ouspenn vad d'an dud, rak evit doare ez euz kèlou ne zaleo ket da rei da anaout eur *gavaden*-all great gant-han, hag her lakaïo e penn ar re ho deuz great vad d'an dud ; hag an dra-ze dre eur revolusion euz ar re wella a zigaso.

Sinet gant ar C'homt DE CASTILLON.

Joa hon neuz, eme ar gazeten, oc'h embann ar c'hèlou mad-ma, ha fizianz ouspenn ez aïo da benn vad labour ar belek, an aotrou Mathieu.

Sinet gant Loïz HERVE.

Kik-moc'h an Amerik, *Hanvet kik batimant.*

Ministr ar C'hommerz en deuz skrifet d'ar Brefreded, ar 27 a viz du divèza, evit lezel kik-moc'h an Amerik da zont adarre e Frans.

Ar c'hik-moc'h-se, eme-z-han, a zo eur boed mad kena evit al labourerien hag an artizaned. Evit Ministr ar c'hommerz ne d-aio ket a-vad eur bastel euz ar c'hik kountrounet-se enn he vek pitouill; Mez al labourerien hag an artizaned ne ket Ministred int, ha pa vent ampoezounet dioc'h an druill gant ar c'hik-moc'h lous-se, an dra-ze ne ve nemet mad !

Nemet donjer a ve, evit danjer n'eus tamm emez-han, evit dibri ar c'hik-se, pa vez bet sallet mad ha goloet pell enn hili *preparet* mad.

Kit da c'houzout an dra-ze, labourerien hag artizaned, ha debrit kik *bâtimant* ken na dermoc'h ha ken na varvoc'h a-bred gant-han, abalamour ma kousto d'e-hoc'h eur gwennek pe zaou marc'had-matoc'h evit kik-moc'h mad ho pro ?

Ar vêred, er c'hommuniou, ho deuz urz da danva ar c'hik-se evit gouzout pe ez eo mad pe fall, ha mar d-eo fall d'hen distruja.

Ia, ia, tud vad, fisit ho devezo ar vêred republikaned ar skiant hag ar wisiegez n'en deus ket ar Ministr da anaout ar c'hik-moc'h fall dioc'h an hini mad.

Evit distruja ar c'hountroun pe an prenved fall a zo er c'hik-moc'h batimant, prenved ker bihan ne c'heller ket ho gwelet gant an daoulagad, e ranker he virvi eun dour evel souben al laeroun, ha birvi ne ket ober goab eo, epad teir heur horolaj.

Ha ne kwir ? eo an dra-ze eun dra vad-all c'hoaz d'ar re ho deuz re a geuneud marc'had-mad da zèvi, ha re a amzer da goll.

Ouspenn an danjer a zo evit ar re a zebr kik batimant fall, e ve re-ger ha pa ve roet evit netra, ma ranker dèvi kemend-all a geuneud ha koll gant-han kemend-all a amzer evit hen digas da veza mad.

War gement-se, eo red anzao en deuz Ministr ar C'hommerz muioc'h a skiant, evelato, evit eur penn gwazi a ve atao he vek o klask silzik enn dour-hanvoez.

LÈZEN-SKOL FERRY,
PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS, AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro.

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.
AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

An dra-ze c'hoaz ne d-eo netra, ha pa vezo red mervel, pa vezo red d'e-hoc'h renta kount pennda benn, ne ket hep-ken euz ho puez-c'houi hoc'h unan, mez c'hoaz euz a vuez fall ar map pe ar

verc'h-ze a zo bet desket war an drouk er skoliou laïk ; pa vezo red renta kount euz an holl bèc'hejou, blasfemou hag-all, ho deuz great ho pugale, klêvet ha gwelet ober gant plijadur enn holl skoliou laïk-ze ; pa rankot renta kount ivez euz an dispriz hoc'h euz great euz a vouez ho peleïen hag hoc'h Eskibien, euz a vouez hon Tad Santel ar Pab, ho deuz holl, evel unan, hoc'h aliet da choum hep kas ho pugale d'ar skoliou-ze ; neuze, petra reot tadou ha mammou kristen ?

Spountuz eo sonjal enn eur garg ker pounner da eun tad ha da eur vamm n'ho devezo ket great ho dever e kever ho bugale ! Tadou ha mammou, grit ho sonj ha sonjit mad, gant a reot, a-raok kas ho pugale d'ar skoliou laïk. Goulennit ali tud fur hag a zoujanz Doue ha grit evel a lavarint d'e-hoc'h. Ho koustianz a vezo diskarg evel-se.

Lan ar Iar. — Mez, Jerom, frouez ar skoliou laïk ne vezint ket tout marteze evel-se, ha, marvad ivez, ne vezo ket fall kement mestr-skol a vezo enn ho fenn ?

Jerom Fur. — Eo, Lan, frouez ar skoliou laïk a vezo peurliessa fall, ha pa ve zo-ken mistri euz ar re wella, tud onest hag a goustianz enn ho fenn.

Den a goustianz, evel ma lakeomp eo eur mestr skol laïk, e raïo, mar gell, skol d'ar vugale evel a-raok al lèzen fall-ma ; mar gell, ho c'hentellio evel a-raok da ober pep mad ha da dèc'het dioc'h pep drouk ; mar gell, e tesko d'ezho ho c'hatekiz, e lavaro ar pedennou, enn eur ger, mar gell, e raïo he vicher, hervez he goustianz ha lèzen Doue.

Endra c'hello ober evel-se, ne vezo ket a frouez fall euz he skol, anat eo. Mez e pad pegeid amzer e c'hello ar mestr-skol onest-ze mont a-eneb al lèzen, great gant ar c'houarnamant ne bae mad anezhan nemet evit ober drouk ?

Ne vezo ket pell na ranko senti ha plega pe derri; ne vezo ket pell na ranko beva diwar goust he goustianz, pe goll he vara, bara he c'hreg hag he vugale.

Neuze eta, tadou ha mammou, ha c'houi a c'houezo pe-goulz e vezo ar senchamant-se er mestr-skol ? Ne ket hen a vezo da damall, nann, gwir eo, mez evit-han da veza den onest, den a goustianz, ha dont a c'hello da lavaret d'e-hoc'h : tadou ha mammou, tennit ho pugale euz va skol, rak ne c'hellan ken ho hincha war ar mad ?

E-leac'h kant pe zaou-c'hant mestr-skol evel hema, o tèc'het dioc'h ober drouk d'ar vugale, muia ma c'hellint, mez evelato red d'ezho, enn tu-pe-du senti oc'h al lèzen fall-ma, mar bez pevar pe eis kant mestr-skol laïk-all ne c'houlennint ket gwell evit daoni eneou ho pugale, dre ho buez diroll hag ho c'hentelliou milliget , piou, tadou ha mammou kristen, a lavaro d'e-hoc'h, ma ne glaskit ket piz hoc'h-unan, pere, enn ho zouez, a vezo ar re vad dioc'h ar re fall ?

Dre gement-ma e tle gwelet an holl eo ar gwella ar sura, an diskarka da goustianz an tadou hag ar mammou pellaat ho holl bugale dioc'h ar skoliou laïk, skoliou ar c'hommuniou. Brema, amezeïen, e rankan dont d'ar gazeten adarre. Lavaret a ra :

« Arabad eo ankounac'haat ez euz enn hor bro Frans dek mil skol ha tri-ugent (70,000) hag e tri-ugent mil skol anezho (60,000) e vezo difennet er memez amzer komz euz a Zoue, nemet c'hoant a ve da brezeg enn he enep.

D'an tri-ugent mil skol-ze, an tadou hag ar mammou a ranko, hervez al lèzen, kas ho bugale.

Noel Deauguer. — Ia, Jerom, ma n'en em glevont ket holl etre-z-ho da stourm out-hi ha da zerc'hel ho bugale, evel hoc'h euz lavaret aliez.

Jerom Fur. — Ia, ia, Noel. Ha ne d-eo ket, e gwirionez, skoliou an difeiz dre fors eo ar skoliou laïk-ze ?

Er skoliou-ze, mar pad eur pennad c'hoaz ar republik en he fez, ne vezo :

Krusifi e-bed ken,
Peden e-bed ken,
Katekiz nag istor zantel e-bed ken.

En ho leac'h, liberte d'an holl, d'ar mestr-skol ha d'ar vugale, da ober goab euz ar greden katholik, liberte d'an holl da c'hoarzin diwar-benn an Iliz, diwar-benn he misteriou sakr, diwar-benn Doue ha kredennou an holl gristenien vad.

Setu petra lavar c'hoaz ar gazeten ha me war he lerc'h :

« Ha pa ve e penn eur skol evel-se, *eur skol hep krusifi, eur skol hep peden, eur skol hep katekiz*, ia, ha pa ve enn he fenn eur zant pe eur zantes, me, tad kristen, am befe bugale enn oad da vont d'ar skol-ze, nann birviken n'ho c'hasfen, ha pa ven lazet ha malet. »

Ama, pa gavan tro, amezeïen, ez an da ziskouez d'e-hoc'h eur gentel gaer roet gant bugale d'ho mestr-skol, e Ceste (arrondisamant Montmedy) er zizun a-raok ar 26 euz a viz here 1882.

Ar vugale ze euz a zek pe drizek vloaz ho deuz diskouezet e voant dija tud a feiz.

Oc'h en em gaout er skol, ec'h en em zaoulinjont war ho bankou, evel a reant bemdez a-raok, evit lavaret ar beden.

Ar mestr-skol enn he zav, evel eur peul-karr, a gri war-n-ho : Savit ! ha raktal e lavar :

Evit beza en em zaoulinet, te, paotr, a raïo ar bunision-ma; ha te, paotr-all, ar bunision-ze.

Ar baotred-ma, pa glèvont, a grog pep hini eun he leoriou hag enn he gaïerou, ha kuit holl, ribin-diribin, er meaz euz an ti-skol. Abaoue n'int ket bet gwelet.

(Eur pennad-all eur weach-all).

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Frans : 2 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da ber'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hed-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset bivizikenn an holl ecridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS, est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 22 a viz kerzu 1883.

Eleksionou ar c'hommuniou a-pellet pe gaset d'an hanv a zeu, pa zigoro kaer ar bleunv er bokedou.

Selaouit, elektourien Breiz, ha digorit ho tiskouarn.

Ar pez a zo ama war-lerc'h a lenner, tost da vad, er gazeten nèvez euz a Gemper, l'*Union Monarchique*.

Gouarnamant ar Republik a gred e c'hell ober goab euz an holl, hag ober a ra, e gwirionez.

N'euz den na c'hoar mad e teu eleksionou ar c'hommuniou er mare a zo lakeat gant al lèzen, hag hervez an eleksionou a zo bet a-raok, e miz genver tosta.

An holl a c'hortoz an eleksionou-ze, ha labourat evit-ho a rear a bep-tu. Pep den a skiant a zo e-lekteur a glask brema, gwella ma c'hell, kement a zo bet great a vad pe a fall gant mear ha konseillerien he gommun. Hep lavaret gaou ebed eta, an holl, bihan ha braz, a zo evel var c'hed an eleksionou-ze. Ministr *aferiou* ar vro a gomzaz heunan, n'euz ket pell c'hoaz, euz ar mare ma vije hanvet konseillerien ar c'hommuniou, er pemzek dervez kenta, eme-z-han, euz a viz genver.

Mez gortozit, va zud ! Ar mestr braz Ferry, fri legestr ruz, paotr ar skoliou milliget, Ferry a glèv ez euz c'houez fall gant keleïer an departamant-chou. Diskianted ar republikaned ho deus skarzet piz evit doare ialc'h arc'hant ar Frans, an diskianted-ze a laka brema an elektourien diwar ar meaz da zigèri ho daoulagad, ha da welet eo ho dever diarbenn ar re fall.

An elektourien-ze a lavar etre-z-ho, eur pennad a zo : red eo anzao, diwar eur mare, ez omp lakeat dioded-tre gant ar republikaned, ha dioded e gwirionez omp, ma kendalc'homp da lakaat hor fisianz e tud ne bakomp nemet gevier clivet brào diout-ho evit hor mouesiou. A-veac'h bet an eleksionou hag hor paotred hanvet, ema tro ho c'hein d'e-omp ha d'ho lavar ; *prometti* amzer gaer ha rei atao gwall-amzer a zo beza gaouiad. Ha ni, dirak ar gevier-ze, ni o welet ar vro hag hor mad kaset d'ar bern gant ar frammansouned fall-ze, ni o velet hor gwenneïen dastumet gant kemend a boan hag a labour o sila kuit euz hon daouarn hag o vont e taillou a bep seurt, n'euz distag d'ezho da greski bemdez, hep vad e-bed da zen nemet da riblaerien ar vro, ni a ve c'hoaz pauvr a-walc'h da rei hor mouesiou da frammansouned ar Republik ha d'ar re a skor anezho er c'hommuniou ? Oh ! ne raïmp foultr biken ken ! Mar d-omp bet dall poent zo bet, e welomp sklear brema, rei zivezad siouaz ! Ma n'hor boa ket a skiant pa votemp evit an traou fall-ze, ez euz brema gwerzet d'e-omp ha skiant ker zo-ken. Ia, ia, gwerzet ez euz skiant d'e-omp gant ar skoliou evit netra, skoliou hag a goust d'e-omp-holl poan hag arc'hant ha dle. Da betra eo mad ar maneriou kaer-ze a zaver ker stank dre ar vro war zigarez ober ties-skol nèvez? Da lakad kinid hag amprefaned louz hag hudur, n'int mad nemet da zuna hor goad hag hon arc'hant, ha da vouga feiz hor bugale hag ho c'harantez ouz-omp. Ar boan, an taillou hag an dle a gouez evel grizill war-n-omp diout-ho, ne glèvet hano e-bed anezho enn amzer ar frèred hag ar seurezed. D'ar re-ma skoliou pep kommun a ioa mad, ha braz ha kaer a-walc'h. Da amprefaned ar Republik ne ket hevel ; lojet ha paet mad e rankont beza diwar goust ar bobl, hag evit ober pe labour c'hoaz !

Ni, hor bugale ha tud ar vro a-bez a zo lazet e pep giz gant skoliou ar frammansouned, ha c'hoaz ma na ve netra ken ? Goude kemend-all a boan da zevel hor bugale, pa vezont bras ho lamer digan-e-omp enn hor c'hosni evit ho c'has da ne c'hoar den da be-leac'h ? D'ar Chin pe d'an Tonkin da

ober brezel heb izomm e-bed, daou pe dri mil leo dioc'h Frans, hag enn eur vro falloc'h da iec'hed hon tud, a lavarer, evit an Donkined a stourm enn ho enep.

— Eur weach c'hoaz, perak hag evit petra ar brezel-ze keid-all dioud hor bro ?

— Evit petra, elektourien, evit ober poan d'e-hoc'h ha plijadur da Ferry ha d'he republikaned. Klèvit anezho er Gambr, evel raned penn-doull enn stank. Glabousat a reont, endra c'hellont, evit terri al lezennou koz a rea vad d'e-hoc'h, a zifenne ho kwiriou hag ho feiz , hag evit ober, enn ho leac'h, lezennou nèvez-all, ar re falla a gavont, da voustra, da blada ha da flastra mad, evel melc'hod, an elektourien ho deuz roet ho mouesiou d'ezho.

Setu eno, va zud, penaoz e vezit paet. C'houi a gave d'e-hoc'h eo ober vad a reac'h o voti evit-ho; hag hi, d'ho zro, a gav d'ezho ivez ober drouk d'e-hoc'h a vezo lakeat d'ezho e labouront mad ; hag e gwirionez lakeat eo dirak ar republikaned-all, ho breudeur frammansouned.

Ober drouk d'ar bobl a zo brema, e gouarnamant ar Republik, kaout gwir da zevel er c'hargou braz. Beza frammansouned hag ober brezel da Zoue, d'an Iliz, d'ar veleïen, d'ar frèred, d'ar seurezed e pep leac'h hag e pep bro, an dra-ze a zo d'ar republikaned vad, e diou gambr Paris hag el leac'h-all, beza tud enorabl ; elektourien, ha ne gav ket d'e-hoc'h e vent? Ha ne ket evit ober al labour-ze eo hoc'h euz votet evit-ho ?

Pa en em gavont e Paris ho gweler holl, frigas ha tabut gant-ho, o klask pep hini, dioc'h he du, an doare wella da denna ar mouniz euz a voursikod Iann elekteur ; ha dioc'h an tu-all, o klask ivez pignat buan-ha-buan e beg ar skeul vraz. Mar gellont dont da veza Ministred, e c'houzont er-vad, ha pa vent ken divezad hag houidi, e vezint paet mad, maget mad, enoret hep netra nemet chaogat gevier bemdez da ober; ha, gant an dra-ze c'hoaz, kaout ar blijadur da ober goab euz ar bobl ha tenna he vara euz he zourn digant-han evit he rei d'an dud estren ha d'ar broïou diaveaz.

Lavarit, elektourien, ha ne zonjit ket enn traouze holl eur pennadik a zo ? An traou gwir-Baterze a dle lavaret d'ho spered eo mall distrei dioc'h ar Republik hag he zud ; an traou-ze a dle ouspenn diskouez d'e-hoc'h ar wirionez, ema re bell a zo republikaned ar c'houarnamant, bihan ha braz Ministred hag-all, ho veva holl diwar ho koust ha diwar goust ar vro, heb ober netra nemet drouk bep paouez d'an holl. Pa zonjit enn traou-ze hoc'h euz poan spered, hag e lavarit : a-walc'h eo brema, ha gwelet e vezo !

Ar boan hoc'h euz hag an drouk a zo brema o c'hwiri doun enn ho kaloun a-eneb paotred ar Republik, an drouk-se, elektourien, a zo anavezet brao gant Ferry hag he genseurted. An imor a zo enn-hoc'h a laka anezho da grena, ha marteze ne ket heb abek eo.

An dud diwar ar mèsiou, enn hor bro hag en broïou-all, ho deuz diskouezet ar braz anezho, a lavar darn dud, n'eo bet biskoaz kre ho fisianz er Republik. An dra-ze a c'hellfe beza gwir, marteze. Mes, kaer a zo, dre ho leziregez da vont da voti an dud onest ho deuz lezet ar republikaned da veza ar vistri, hag an traou da vont fall gant-ho enn dro, hag an dra-ze a reant, dre ma kredent mad, an elektourien geiz, ne c'hellent ket beza lezet. Eno e fazient hag e skoent a-biou ar skiant. Brema e welont, mar deuz tizet unan-bennag, eo an dud diwar ar meaz a zo tizet ar muia hag ar gwasa ; brema e tleont gwelet mad eo mall d'ezho en em zifenn ha voti holl a-enep kement penn republikan a zo, n'euz forz piou eo hag euz a be renk-bennag e ve.

Er spount rak an dra-ze, Ferry hag he re a zo kroget eur pez tersien enn-ho. Evit choum pelloc'h enn ho c'hargou braz, e reont evel ar bleizi, pa welont emaor war ho lerc'h, e tèc'hont primm ha trumm d'ar c'hoajou.

Koat Ferry hag he genseurted a zo brema ar senat evit eur pennadik. Klèvit elektourien.

Lezen nevez ar c'hommuniou, great ha votet n'eus ket pell e kambr an deputeed, a zo kaset d'ar senat.

An dra-ze en em gav evit ar gwella, eme Ferry. Hag he-ma, hirr he fri, ha klask ha kaout tud dioc'h he zourn da zont da lavaret : — Perak gervel ar bobl da voti e miz genver 1884, a-raok ma vezo kavet mad pe fall gant ar Senat al lezen nèvez a zo great d'ar c'hommuniou ? Gortozomp, gortozomp bete neuze.

— Gortozomp, mar kirit, eme Ferry, rak ho lavar ne ket fall.

War an dra-ze, klèvit, electourien : a-raok ma vezo votet al lezen-ze er Senat, e tenio ar vakansou, rak dija an diou gambr a zo skuiz gant al labourou braz a reont. Vakansou hag arc'hant Iann elekteur a zo mad da gaout.

— Oh ! eme baotred Ferry, amzer a zo. Ar bobl a c'houzanv, donv ha sioul, e ve great goab anezhan ; poan en deuz eun tamm, gwir eo, mez uza a raïo evel-se he imor, pe evel a garo ; list hen da c'hortoz !

Ferry, e kement-se, gant aoun da veza anavezet re-vrao evel komper an dud-ze dioc'h he zourn, a lavar neuze : — ma karfe ar Senat mont buan gant labour al lèzen nèvez-ze, e ve gellet ober an eleksionou war dro miz ebrel pe viz maë, er bloaz a zeu.

Kredit, va zud, ez aïo ar Senat buanoc'h evit klèvet Ferry. He-ma, a c'hoar an dra-ze, a zo he joa e ve dale, o kredi gounid fisianz ar bobl a-benn neuze, mar bez Ministr c'hoaz ; ma na vez ket, e

feiz ! e ranko beza bet re-stank ha re-vraz an touseged a vezo eat enn he gorf.

Ma na ves ket Ministr, ar re a vezo war he lerc'h, a c'hellfe trei an dale-ze d'ezho da vad, ha setu ama penaoz.

D'ar poentchaou-ze euz ar bloaz, an amzer a ves kaer peur-vuia, ha kaloun an dud digor d'an drugarez, evel bokedou ar prajou da domder an heol. Dre-ze, an elektourien a vezo kalz easoc'h kaout *afer* out-ho hag easoc'h kalz ivez da c'hounid dre gomzou flour, ha pa vent gaou evel atao. Ha piou a c'hoar ? A-benn neuze, marteze, ar Republik a vezo bet treac'h d'ar Chin, treac'h d'ar Pavillounou du, dre nerz ha goad ho pugale-c'houi, elektourien ; a-benn neuze c'hoaz e vezo kavet, marteze, eun tenzor braz-bennag dindan douar an Tonkin, braz a-walc'h zo-ken da garga bete toull he gouzoug hirr, ialc'h koundoun ar c'houarnamant, a vezo ebad ha dudi da Ferry, pe d'he seurt, planta ho c'hrabanou ivinek enn-hi beteg ha dreist ho ilinou.

Mad ar iod, va zud ! da c'hortoz hen tanva, lipit al loa a roïo d'e-hoc'h ho mèred hag ho konseillerien republikaned, epad pevar pe bemp miz c'hoaz. Amzer a zo, ha ne kwir ?

Ama, e klevan unan-bennag, a gav diez gortoz keid-all, o lavaret :

— An dra-ze a zo mont a-eneb al lezen, ha mad ar c'hommuniou ne ket gwellaat a raïo epad an amzer-ze.

— Elekteur keaz, euz a be vro oc'h, mar plij ? hag euz a be lezen e komzit-hu ? Al lezen a lavarit ne d-eo netra brema ; ne ket muioc'h eget eur goz-votes koat toull, mad hep-ken da zèvi enn tan. Al lezen-ze, ha pa ho pefe poan o kredi, eo brema hep-ken bolontez Ferry, Ministr braz ar Republik.

Evit mad ar c'hommuniou e Frans, an dra-ze a zo eun diotach-all d'e-hoc'h dont da lavaret ama ger anezhan. Mad ar c'hommuniou a zo falla tra a zo, mar d-ema a-enep mad ar frammansouned vraz euz a Baris. Pell a zo koulskoude e tlefac'h gouzout enn amzer ar Republik, mad frammansouned ar c'houarnamant a rank mont atao er penn kenta, ha pell a-raok mad ar bobl, ha pa ve o iudal hag o c'hlaouri gant an naoun. Hou-nez eo hag a vezo bepred lezen genta ha kreva ar Republik.

Mez an dra-ze ne d-eo netra; an dra-ze ne viro ket ouz-hoc'h, pa viot galvet da voti, a-benn c'houeac'h miz pe war dro, da rei evel diagent ho mouez da republikaned ; hag, heb huanadi d'am amzer dremenet, da grial enn eur vervel gant an dienez : *bevet ar Republik !*

Eun den zantel e-touez ar galeourien.

An Tad Lavigne eo en deuz skrivet kement a zo ama war-lerc'h.

« Kavet em meuz, a lavar, eun den zantel e-touez ar galeourien euz Toulon. Derc'hel a rain a-nezhan ar zonj hag ar memor keid ha ma vevin eun den oa hag a zo bet he zantelez kalz brasoc'h eget oll zantelez ar venec'h hag al leanezed euz an urzou ar re rusta.

« E-pad ma prezegen e Toulon eur retrait d'ar galeourien, eun nosvez unan anezho a zeu d'am c'havout. O teurel eur zell evesiek war-n-ezhan ez oun bet estonet-meurbed o welout eun den war drem pehini oa pintet ar peoc'h euz ar galoun. Dagement a c'houlennan digant-han e respount sklear hag e berr gomziou. N'eo nemet dre galz a c'houlennou e teuan da gaout eun anaoudegez-bennag euz he vuez.

— « Pe oad hoc'h euz, a c'houlennan digant-han ?

— « Ma zad, hep pell, em bezo pemp ploaz ha daou-ugent.

— « Pegeid zo abaoue m'az oc'h aman ?

— « Dek vloaz zo.

— « Pegeid amzer hoc'h euz c'hoaz da chòum er galeour ?

— « Ma zad, beteg ar maro.

— « Pehini eo bet eta ar penn-abek euz ho kondamnasion ?

— « An torfed euz an tan-goall.

— « Ma mignon, bet hoc'h euz, a dra zur, keuz ha glac'har euz eun torfed ken braz ?

— « Ma zad, offanset am eus kalz an Autrou Doue ; hogen n'em meus ket great an torfed evit pehini oun bet koundamnet. Koulskoude oun bet kondamnet gant justis. Ma n'eo ket evit an torfed a dan-goall, gant Doue eo bet falvezet ma veu bet kondamnet evit an niver hag ar grevusted euz ar pec'hejou am boa great ; koulskoude, hèn anzao a ran, morse n'em euz great gaou na drouk da zen e-bed. N'en d-oun bet fall nemed ouz-in va-unan !

« Ar c'homziou-ze a gresk enn-oun muioc'h-vui ar c'hoant da anaout buez ar galeour-ze.

— « Ha goude, a lavaran ?

— « Ma zad, goude beza mastaret va bugaleach, ha ma iaouankiz dre zizurziou, Doue en deuz bet truez ouz ma ene. Roet en deuz d'in an nerz hag ar c'hras da vont da anzao ma fec'hejou gant glac'har da eur belek, ha da gaout ar pardon anezho. Hogen, ma fec'hejou o veza bet pardounet d'in dre an absolven, e choume bepred eur pouez braz war ma c'halon. Goude kement a bec'hejou, me zonje e oa red d'in ober anezho eur binnijen vraz-bennag. E keit-se, eun tan-goall a grog enn ti e-harz pehini e choumen. Kredet eo bet e-faoz e oa me em boa laket an tan enn ti-ze. Paket oun bet, kaset oun bet d'ar prizon. E-pad ma oa interrojet an testou, ne glasken ket kals en em zidammallout euz a gement oa tammallet d'in ; me a wele mad e vijen koundamnet. Hogen, n'am boa aoun euz a netra ; ma c'halon a oa e peoc'h ha troet war

an tu da c'houzanv pep tra. Goude m'ho doa ar jureed en em guzuliet, e tistroont er zal a justiz hag e tiskleriont e oan kabluz euz an torfed a dangoall, hag ez oun bet koundamnet d'ar galeour beteg ar maro. Kaset oun bet neuze d'am zoull doun euz ar prizon. Oc'h en em deureul war ar c'holo a rae va gwele, en em lakan da skuill daelou dous ha joauz. Abaoue an amzer-ze, n'em eus ket bet eun heur a dristidigez. Bemdeiz ha da beb heur e lakan evez da ober mad ar pez am euz da ober; senti a ran ouz an oll hag e pep tra; na welan er re ho deuz karg war-n-omp nag ar mestr-hont nag ar mestr-man, me wel Doue e pep-hini anezho. Pedi o ran e pep lec'h hag e pep labour; na ehanan ket da bedi; an amzer a dremen buan evelse : an heuriou evel minutou, an deisiou evel heuriou, ar miziou evel deisiou, ar bloaveziou evel miziou. Nikun aman ne oar piou oun, na piou oun bet ebarz er bed; kredi a reeur oun bet koundamnet gant justiz, ha se zo gwir. C'houi hoc'h-unan, ma zad, ne anavezot ket ac'hanoun; na lavarin ket d'e-hoc'h ma hano nag an numero em eus er galeour; pedit hep-ken evid-oun ha goulennit ma rin bolontez Doue beteg ar maro.

Distroet oun bet diou weach da Doulon goude, a lavar an Tad Lavigne, ha kaer em euz bet ober ha goulenn, n'em euz ket gallet az-gwelet anez-han; hogen, me na gollin ar zonj anezhan biken.

M. Delaire

Muntrer ha laer o vont da vervel.

Eun ugent vloaz-bennag a zo e voe lazet eun den e kommun Ason, e departamant Basses-Pyrénées.

Enn dervesiou diveza-ma, he vuntrer koezet e paralizi hag, o kredi edo o vont da vervel, a anzavas he dorfed dirak kalz a dud. Lavaret a reoz n'en doa lazet an den-ze nemet evit laërez an arc'hant a ioa gant-han. Mez n'edoun ket va-unan oc'h ober an torfed, eme-z-han, re-all a ioa ganen, hag a zo tri anezho beo c'hoaz.

Evel-se a c'hoarvez; an dorfetourien a vez anavezet er bed-ma peurliesa, a-bred pe divezad, kaer ho deuz en em guzet; ha pa na vezont ket anavezet gant ar re-all, e teuont d'en em ziskuill hounan, ker pounner e kouez a-berz Doue ar remorz war ho c'houstianz.

Eaz eo a-hont d'ar galeour inosant kousket enn noz war ar c'halet, eur chadeu houarn oc'h he dreid, ha diez d'ar pinvidik laer kousket war ar pluny enn he wele. Ha pa vezo red mervel, honnez a vezo neuze eur c'hoari-all hag a vezo kemm enn-hi d'an daou-ze.

An dra-ze a ziskouez sklear marvad n'euz Doue e-bed, ha ne kwir frammansouned?

Lèzen-skol Ferry.

E Breiz, e Port-Louis, tost d'an Oriant, lèzen villiget skol Ferry a zo bet heuillet, evit ar weach kenta, enn eun doare ken disleal ha ma'z oa truz.

Eno, eun tad, toer mean, a ranke, e miz gouere divèza, mont da labourat epad an deiz pell dioc'h he gear. He c'hrek, klanv war he gwele, an tad-ma, Gallo he hano, a zalc'h unan euz he vugale da entend out-hi. Da fin ar miz, eo galvet da ga out kommision ar skol hag ac'hano kaset, goude, dirag ar *juj de paix* a gondaon hor paour keaz da beder-heur war-n-ugent prizoun.

Distro d'ar gear, Gallo a ia d'he labour bemdez evel a-raok, hep sonjal pelloc'h er prizoun, pa n'oa ket lavaret d'ezhan pe goulz e rankje mont da ober he beder heur-war-n-ugent. O welet daou ha tri miz o tremen hep netra, e voa tost da gredi e voa ankounac'heat. Ne voa tamm. D'an daou war-n-ugent euz a viz here, daou archer en em gav da gregi enn-han, da lakaat an houarn war he zaouarn ha d'her c'has d'an Oriant da dremen peder-heur war-n-ugent eno er prizoun, e-kichen eur muntrer.

Setu petra bak an dud onest brema dioc'h lezen skol milliget Ferry, pa vez e penn ar c'hommuniou republikaned fallakr ha digaloun, kigerien ma ve roet ho hano mad d'ezho.

Eun artizan paour a rank labourat evit gounid boed d'he dud, hep gellout zo-ken choum war-dro he c'hrek klanv, ha n'en deus ket ar gwir, enn amzer liberte vrao ar Republik, da zerc'hel he vugel er gear da entend oc'h he vamm? Hag e kav d'e-hoc'h, Bretouned, e vije bet an tad-ze koundaonet gant kristenien? Birviken. Mez ar Republikaned, e liou Ferry ha Paol Bert, ar re-ze ne ket kristenien int ha n'ho deuz na skiant na kaloun. Evit digas an eil hag egile d'ezho, e ve red, ma na zifennfe ket lezen Doue, ho bazata ken na zavfe flear an deiz gant ho ler. Bezit sioul evelato, dour ar baotred vrao-ze a zo o tomma war an tan, ha ma na dostaont ket c'hoaz, ar weach-ma, oc'h korden ar spantezour, ho c'hasoc'h da vihana da bourmen diwar dro ti-kear, mar d-oc'h fur, kenta tro voti a vezo, evit ma c'helloc'h skarza al loustoni a vezo choumet eno var ho lerc'h.

Ar skouer-ma a zo eur gentel d'an dud da vont, e pep leac'h, a-eneb ar republikaned, pa gavont tro hag apoue vad, evel pa vezont galvet da voti.

Setu ama eur skouer-all hag a zesk n'eo ket fall aliez, mont dre nerz d'ar frammansouned, tud trubard da Zoue, a fell d'ezho daoni dre fors bugale ar gristenien.

E kommun Satillieu, departamant an Ardèche, ez euz bet kabal gant an dud, o tifenn skoliou ar frèred, epad daou zervez.

Eno, ar Prefed a-enep bolontez an tadou a famill hag a-enep ivez konseillerien ar gommun, a falvezas d'ezhan kas kuit ar frèred, ha digas enn ho leac'h eur mestr-skol laïk.

Petra reaz an tadou a famill, a felle d'ezho derc'hel ar frèred a zave mad ho bugale, en em glèvet etre-z-ho ha dont holl, war dro pemp kant, lod a lavar eis kant, gant peb a bennad bas da rei fest ar geuneuden da biou-bennag a gredje lavaret ger d'ar frèred ha klask ho c'has kuit.

Dont a reaz eun inspekteur, lost-aër, hag oc'h he heul eur mestr-skol laïk.

Pa voe gwelet o tostaat oc'h ti ar frèred, an dudma a dostaaz out-han ivez, ha rei ouspenn komzou da danva d'ezhan. An inspekteur lostek a dec'haz ac'hano, buana ma c'hellaz, gant ar pez en doa paket, ha bet brao d'ezhan beza kavet digor enn eun ti, rak anez ne vije ket eat, martèze, enn he bez d'ar gear.

Pa rear brezel d'an tadou a famill, pa lamm ar frammansouned digant-ho al liberte da sevel ho bugale, evel ma fell d'ezho hag hervez ar relijion, ha difennet e ve oc'h an tadou-ze ober, d'ho zro, brezel d'ar frammansouned?

Mar tifenn al lezen fall an dra-ze; Doue a zo dreist lezennou frammansouned, Doue ne zifenn ket tamm oc'h an tadou miret dioc'h drouk eneou ho bugale; hag ama; eleac'h tamall ar gerent-se, eo ho meuli eo a dleer, hag alia an holl da ober evel-d-ho.

Ne fell ket d'e-hoc'h, tud fallakr, e teskfe ar vugale anaout Doue ha plega d'he lezen a zo skrifet enn ho c'houstianz, hag e ranko ho c'herent plega d'e-hoc'h evel ho bugale, ha ne vezo ket ho gwir hag ho dever zo-ken, pa deuit d'ezho dre fors, ho kas ivez dre fors da vale? An dra-ze a ve neuze d'ar gristenien beza evel denved, a lez ho c'has d'ar gigerien, heb blèjal zo-mui-ken.

Enn amzer a zo war-n-omp, ar gristenien a dle en em harpa holl, paour ha pinvidik, evit rei beac'h d'an dud difeiz ha fallakr. Nemet re a zamant n'eus ken oc'h ar re-man, ha ma vijet bet gronsoc'h out-ho, e vijent bet choumet sioul ha n'ho divije ket kredet loc'h. Kaera a ioa da welet e Satillieu, a lavar ar gazeten, eo ar gonseillerien holl e penn an tadou a famill, evel ma'z oa ho dever beza.

Sada eno tud, Bretouned! grit evel-d-ho, ma ve leac'h d'e-hoc'h, divar-benn ar frèred pe ar seurezed.

P'az euz hano ama euz a skol milliget Ferry, e ve mad d'e-hoc'h klèvet, tadou ha mammou, petra lavar ha petra c'houlen *Congrès* an Normandi, e Rouen, enn deisiou divèza-ma, dre c'hinou an aotrou de Chesnelong, senatour. Klèvit ha ponezit mad, Bretouned:

« Dre ma weler ema lezen an 28 a viz meurs 1882 o vont en he eil bloavez, hag ez eo bet miret epad ar bloaz, ama soublik, a-hont startoc'hik, ha n'eus fors petra e deuz great pe a rafe, ne deuz al lezen-ze gwir e-bed da veza miret a eneb ar gwiriou a dorr hag an deveriou ne fell ket d'ezhi da anaout;

« Dre ma'z euz gwelet epad ar bloaz petra eo al lezen-ze ha ma c'heller lavaret, gant gwir abek, pa'z eo bet votet ne voa ket tamm evit rei milioc'h a zeskadurez d'ar vugale oa, mez evit lakaat anez ho da goll ho feis kristen;

« Da ma'z euz gwelet hag anavezet mad e voa mennoz ar re ho deuz great al lezen-ze ober poan ha brezel d'ar gristenien, o viret na vije lavaret peden e bed e skol ar vugale, o tenna ar c'hrusifiou a ioa dira-z-ho, o choum hep lakaat hano Doue e levr e-bed euz ar skol, hag o lakaat etre daouarn ar vugale manuelou fall ha difennet gant an Tad Santel ar Pab;

« Dre an traou-ze holl a zo bet gwelet hag anavezet ez int bet great evit terri an neutralite a vije roet, a lavaret kre hag huel; dre an traou-ze a zo bet great dre forz ha dre nerz, forz ha nerz, ne gavont, ama hag a-hont, nemet koustianz an dud a feiz da enebi out-ho;

E c'houlenner:

Ma kendalc'ho an holl dadou a famill da enebi stard oc'h al lezen-ze.

Hag evit an dra-ze,

« 1° E pep leac'h ma'z euz eur skol gristen, ma lakaïo an tadou hag ar mammou ez eo red d'ezho kas ho bugale d'ar skol-ze;

« 2° El leac'h n'eus skol gristen e-bed, ma lakaïnt ho foan da zevel unan, hep digarezi ne c'hell ket beza savet war ar meaz;

« 3° El leac'h ne ve ket gellet sevel eur skol gristen, ma talc'hint dre ho goulennou d'ar mear, d'ar mestr-skol ha d'an autorited all, evit ma vezo lavaret ar pedennou er skol, ma vezo lèzet ar grusifi dirak ar vugale eno; evit na vezo lavaret ger e-bed hag a ve a-enep feiz ha kredenn gristen ar vugale. Dreist-holl, e lavarer d'an tadou ha d'ar mammou ne dleont ket gouzanv e choumfe etre daouarn ho bugale, nag er skol nag er meaz, levriou pe manuelou koundaonet gant an Iliz hag a e-neb ar greden gatholik; ez eo ho dever miret na d-afe ho bugale d'ar skol, keid ha ma vezo al levriou fall-ze enn-ho;

« 5° El leac'h ne ve ket selaouet na mouez na goulenn ar gerent, peger respetet-bennag ma tleont beza, e-kever eun dra ker mad ha ker santel, ar gerent-se, neuze, a dle derc'hel ho bugale gant-ho er gear, o lezel goullo ar skol hag o refuz kas ho bugale da *examin* e-bed; bez' e tleont, enn eur ger, diskouez ha lavaret ne espernint na poan nag arc'hant evit ma vezo great penn-da-benn, e-kever ho bugale, al labour en deuz an aotrou Doue roet d'ezho da ober. »

Setu aze, tadou ha mammou, ho tever merket

sklear a-walc'h e-kever ho pugale er skol. Evit ober an dever-ze easoc'h ha gwelloc'h, ne deuz netra e-bed hag a ve koulz hag en em glèvet mad etre-z-hoc'h da ober holl ar memez tra, oc'h en em harpa an eil egile, ar re baour evel ar re binvidik. Enn doare-ze, kaer ho defe ar republikaned ha frammansouned fall, ne vent evit ober drouk na poan e-bed d'e-hoc'h, hag e teskfac'h skiant d'e-zho, ma na d-eo ket re-zivezad.

Brezel an Tonkin hag ar Chin, marvad.

Tadou ha mammou, c'houi a zo ho pugale eat, darn anezho, pell a zo da ober brezel tri pe bevar mil leo dioc'h ho bro, ne glèvit kèlou e-bed anezho. Gant ar vugale-ze a garit ema ho kaloun hag enor hor bro, enor ne ra ket republikaned ar c'houarnamant kalz a van anezhan, hag euz a boan ho kaloun nebeutoc'h c'hoaz. Gant ma choumint enn ho c'hargou bras da zastum ar-c'hant, an dud kris ha diskiant-ze ne reont forz euz a netra e-bed ken.

Pep gouarnamant onest a zo, pa gas tud da ober brezel er meaz euz ar vro, a zo atao ha bemdez e preder da gas d'ezho dioc'h ho izomm ha bevans ha sikour; da c'houlenn euz ho c'hèlou ha da lavaret d'ann holl ha d'ho zud ivez petra deuont da veza, da lavaret kement tra a reont pe na c'hellont ket da ober.

Eur gouarnamant onest a ra an traou-ze holl, ha meur a dra vad-all ouspenn.

Gan-e-omp-ni, e Frans brema, ne ket hevel a-vad. Gouarnamant ar Republik n'euz enn he benn nemet evel marmousien mud, mad hep-ken da ober ormidou d'an dud, hep lavaret nemet gevier d'ezho enn aoun da veza diskaret.

Nann a-vad, tadou ha mammou, ne lavaront gèr d'e-hoc'h, na da zen, hag hi o c'houzout kouls-koude ne d-a ket mad ar stal ; hag an dra-ze dre n'euz nemet-ho hep-ken kiriek euz ar brezel-ze, kiriek euz an dilèz m'ema ho pugale. Mes, kaer ho deus tevel, ar bobl en deuz diskouarn ha kaloun, ar bobl a glev petra zo ha petra dremen.

E brezel emaomp oc'h an Tonkin, ha bremaïk ivez marvad oc'h ar Chin.

Aoun a zo adarre, ha bez' e c'heller kaout, na c'hoarvesfe enn Tonkin evel a zo c'hoarvezet enn Ejip, n'eus ket gwall-bell c'hoaz. Ar pez a ziskouez d'ar bed-holl n'ho deuz gouezet biskoaz ministred gouarnamant ar Republik nag ober netra, nag ober mad an distera tra a reont, nemet atao re-zivezad.

Goude-ze, tadou ha mammou hag elektourien Frans, kit da c'houlenn digant paotred gouarnamant ar Republik petra eo deut da veza ho pugale, ho kerent hag ho mignouned ? Ia, ia, goulennit digant-ho hag e klèvoc'h anezho, tud ar *politik* brao-ze, oc'h anzao hep mez ne c'houzont netra na kelou e-bed, o veza n'ho deuz netra vad da lavaret d'e-hoc'h, tud keiz !

Euz an Tonkin, koulskoude, ez euz deut lizeriou hag a lavar sklear a-walc'h ho deuz eno hor soudarded poan gwalc'h ho c'haloun ; ne d-int na bevet nag armet mad, hag e rankont en em starna evel kezek oc'h ho c'hanolliou d'ho zreïna.

Evit ar boan ho deuz, petra ra Ministred gouarnamant ar Republik ? Petra reont, ar re-ze, tadou ha mammou ? Ar re-ze a zo bemdez o korfata hag o karga ho godellou e Frans, ar re-ze a lam digant ho pugale, oc'h ober brezel tri pe bevar mil leo dioc'h ho bro, an daou-wennek bemdez a ioa roet d'ezho evel *suplemant*, o veza ma voa ker ar bevans enn Tonkin ; ar re-ze a lam digant ar soudarded hag ho ofiserien ar c'hazarnou gwella, evit loja enn-ho toulladou kinid, arc'hant d'ezho a forz ha netra da ober nemet pourmen ha beva eaz, da c'hortoz ma vezo gounezet ar vro gant ho tud o vervel.

Dre gement a ra frammansouned gouarnamant ar Republik, e Paris, ha ne c'heller ket lavaret e c'hoarvezo enn Tonkin ar pez a zo c'hoarvezet e kement leac'h ma'z eo an traou fall-ze eat, heb izomm e-bed, da glask fourra ho fri ?

Ha pa vezo brezel oc'h ar Chin, evel ma lavarer ez euz a-vrema, dre ziskianted tud ne c'houzont na choum e peoc'h nag ober brezel mad nemet da Zoue, d'ar feiz ha d'ar gristenien ? Neuze, tadou ha mammou hag elektourien, e vezo d'e-hoc'h dis kouez ho skiant diwar eur mare, ha pa viot galvet da voti, mar bez a-raok pemp pe c'houeac'h miz, voti holl evel unan a-enep kement republikan a zo.

Enn doare-ze, n'hen ankounac'hait biken, eo d'e-hoc'h holl, braz ha bihan, planta skiant, ma ne ket re zivezad, e pennou ezen frammansouned gouarnamant ar Republik, e Frans.

Maro daou vugel paour da Noz-Nedelek.

Setu eo deut a goanv : an douar a zo skournet,
Enn tu-all d'ar wabren an heol a zo kuzet.
Enn tu-all ema 'n nev, an nev hag he zudiou,
Hag enn tu-ma ar bed gant he holl ankeniou.

E divez mis kerzu, da bardaez Nedelek,
Eur verc'hik a zeiz vloaz hag he breur, paotr a zek,
A ia, diarc'hen-beo, dre ar skourn-du, kalet
Da ouela, da bedi war bez ho mamm garet.

Maro ho mamm, ho zad: n'ho deuz den na tra mui,
Nemet Jezuz er Groaz hag an nev d'ho golei.
Siouaz ! kriz an amzer, ar wered a zo pell,
An erc'h a dorchadou a ia gant an avel.

Eun truez eo gwelet an daou vugelik keaz,
Glaz-ruz ho zreidigou, ho daou hep-ken er meaz,
O krena penn ha troad, hi bihanik, toc'hor,
Epad m'ema an holl : tud, loened er goudor.

Ar paoura en deus ti, kolo dindan he benn
Ha da derri he naoun bara ar gristenien.
E kornik ar voger, pleget he askellik,
Souchet e-touez he blùnv,e kousk tomm an evnik.

Da domma 'n daou vugel, da rei nerz d'ho c'haloun,
N'eus tamm bara na tan, ne red kar na mignoun.
Evel al labousik m'ho defe diouaskel,
C'hellfent war bez ho mamm nijal, pedi, mervel.

Mervel, mervel a raint gant an naoun, gant ar riou,
Reuzeudik, dilezet e-kreiz ho holl foaniou ;
Reuzeudik ha dinerz, hevel oc'h daou voked
A-raok mare ar bleunv gant an avel torret.

Trugarekaït 'ta Doue, c'houi holl, bugale geiz,
C'houi ho peuz gweleou tomm ha kerent mad e Breiz!
Bezit trugarezuz oc'h ar paour emzivad,
A ia oc'h mein an hent da steki he zaou droad !

Digorit frank ho tor, taolit keuneud enn tan
Evit digemeret ar beorien a beb bann,
Ha bemnoz, dre ho kousk, e weloc'h êlez gwenn,
Enn eur c'hoarzin ouz-hoc'h,o nijal war ho penn.

Ar breur, he c'hoar vihan an eil tost d'egile,
War-n-ho lion ar maro, ho deus poan o vale.
Dre ho zammou dillad, e weler ho c'hroc'hen
Hag ho izili paour sounnet gant ar ienien.

An noz a zo tenval: ho daou harp skoaz-oc'h-skoaz,
E stouont 'vel daou eal war mean derez eur groaz,
A-zirak an Oan-Doue en deuz bet lavaret :
Deut d'am c'haout, bugale dilèzet, glac'haret.

Eno war ho daoulin, an daou vugel gristen,
O krena, o ouela, a lavar ho feden :
Doue, Doue mad, eme-z-ho, gan-e-hoc'h d'an nevou
Da gaout hor mamm, hon tad, hor c'hasit-ni hon daou!

Doue ne d-eo ket bouzar : out-ho en doe truez.
Ho fenn oc'h troad ar Groaz, ho daou enn ho gourvez,
Ec'h en em vriataont, e tremen ho foaniou,
Ha dre an erc'h a nij d'an nev nij ho eneou.

Evel diou goulmik wenn, d'an taol a hanter-noz,
Dreist al loar, ar stered ez eont d'ar Baradoz
Da welet an holl zent ha Jezuz enn ho c'hreiz,
Ha da gana gant-ho : *Gloria in excelsis !*

Kaeroc'h eget an heol pa sked dreist ar wabren,
Jezuz, enn eur dridall, ho digemer laouen,
A ra d'ezho tanva, goude poaniou ar bed,
Etre ho mamm, ho zad, dudi hag eürusted.

Eul labousik bihan, diwar bost kroaz Jezuz,
Antronoz ar pelgent a gane truezuz :
E-kever an nosvez ma voe ganet Mab-Doue,
Ama, daou vugel paour tal he groaz a varve.

G. MILIN.

LÈZEN-SKOL FERRY

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur priad fall, eun tad fall, ar arc'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...
Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.
(Lavar eun Eskob o komz euz a lezen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Herve Becmeur. — Karoulle ! Jerom, hag ar mestr-skol petra ra ?

Iann Gubaer. — Petra rafe, Herve ? Mont ma kar bemdez da c'hoari *d'ho-tu* he-unan, war ar blasen dirak he di-skol goullo.

Jerom Fur. — Kerent ar vugale-ma ho dalc'h gant-ho er gear, ken na vezint libr da veza kristenien er skol,

Bugale Breiz, setu aze eur skouer hag a zo mad d'e-hoc'h da heuilla, pa glevfot ho mistri-skol o prezeg a-enep Doue, he liz, a-enep ar Werc'hez hag ar zent, a-enep ar relijion katholik.

Ar skouer-ze, roet gant bugale, a ziskouez c'hoaz d'an holl vugale-all petra eo en em glèvet mad.

Evit distrei da lèzen-skol Ferry, ar gazeten a lavar ama :

Gwir oa eta, amezein, pa lavaret, e penn al levrik-ma, e voa ar skol laïk eur skol hep Doue hag a-enep Doue ?

Herve Becmeur. — Ia, guir *bater*, Jerom. Ho kazeten n'eo ket great gant eur gaouiad. Karoullel.

Noël Deauguer. — Ne ket ar gazeten hep-ken, Jerom, e deuz lavaret an dra-ze. Me gav d'in, enn he raok deputeed onest ar gampr izel ho deuz lavaret ivez, o stourm, gwella ma c'hellent, a-enep lèzen-skol Ferry.

Jerom Fur. — Ia, Noël. Al lèzen fall-ze a zo, bet enebet out-hi e kampr an deputeed gant ar re wella a ioa eno, hag enn ho zouez gant eun Eskop n'eus ket e Paris nag el leac'h-all eun den gwisiekoc'h, elavaroc'h, kalounekoc'h nag en defe muioc'h a feiz.

An aotrou Freppel eo an Eskop-ze a zo he hano ker brudet dre ar bed, dre Frans, e pevar c'horn Breiz ha dreist-holl war dro Brest, el leac'h m'eo bet hanvet deputé gant an dud diwar ar meaz.

Er gourennadek oc'h frammansouned ar gampr, an Aotrou-n-Eskop Freppel ne voe ket he-unan ; meur a hini-all a skoaziaz anezhan euz a Vreiz, euz ar Vandée hag euz ar brdiou-all. Rezounion ar re-vad-ma a drec'haz, evel bep tro, ar frammansouned ; mez, siouaz ! ar frammansouned a voe treac'h dre ho niver.

Herve Becmeur. — Evel e pep leac'h, evit doare, niver ar re zot a zo er gampr ivez dreist niver ar re fur. Karoulle ! N'oun ket souezet gant an dra-ze, pa c'halver brema an holl da voti. E-touez an holl, ar re ziota a zo atao ar re stanka, ha pa dalv neuze mouez pep hini anezho keid ha mouez ar fura enn hon amzer, penaoz neuze ne ve ket dibabet an traou falla da ober lezennou. Da vihana, ar c'hos frammansouned-ze pa ho deuz kement a c'hoant da veza deputeed, a dlefe labourat evit netra.

Jerom Fur. — Gwir eo, Herve, kement a lavarit, mes eun dra-bennag a ankounac'hait. E-touez ar bobl galvet da voti, e weler bep-tro an diou drederen wella o choum er gear hep mont war dro voti e-beb. Dre eno eo int gwasket brema.

Andre Pencaer. — Mez, Jerom, lèzen nèvez ar skol ne c'helle kaout nerz lèzen e-bed, anez beza votet ivez er gampr huel gant ar senatourien ?

Jerom Fur. — — Nann, Andre. Eno ivez e voe votet an 28 euz a viz meurs 1882. Eno, evel e kambr an deputeed, niver ar frammansouned a voe adarre treac'h d'ar re vad. Evelato, e voe stourmet eur pennad-mad oud Ferry hag oud he genseurted, a glevaz eno ar wirionez freaz ha distagel gant ar zenatourien vad hag onest. Mont a ran, diwar ar gazeten, da zisplega d'e-hoc'h, amezeïen, eun darn euz ar gwirionesiou-ze, a gavot ho mad da ober gant-ho.

« C'houi, eme ar c'henta euz ar senatourien d'ar frammansouned, c'houi a gomz euz a wiriou an den. Ar gwiriou-ze, emichans, a zo enn-ho ivez gwiriou ar bugel, gwiriou an tad hag ar vam? Kaer a zo, evelato, e teuit c'houi, gouarnamant ar Republik, e tiez an tadou hag ar mammou, hag e lammit digant-ho ar pez a garont muia, ho bugale, enn eur lavaret : ar vugale-ze a zo d'in a-raok beza d'e-hoc'h, ha dre fors ho c'hasin d'am skoliou, evit ma vezint desket hervez va c'helen-me, ha ne ket hervez ho kelen-c'houi.

« C'houi a zo tud kristen, me, gouarnamant ar Republik, n'em meuz relijion e-bed ha ne ran forz eus ho feis-c'houi.

« Euz va skoliou e kasin kuit ar beden a zo eur superstision, ar c'hatekiz a zo fablennou, ar grusifi a zo eur mod koz ha n'ema ken ar c'hiz anezhi ; kuit e kasin euz va skoliou Doue he-unan a zo eun hano goullo.

« E-leac'h ar ravodèrez-ze, me a zesko d'ho pugale ober goab euz ar Frans koz, hag enori ar revolusion. Setu eno va feiz-me, ha gant ar feis-se e vezo gwelet peger kaer amzer a zavo divèzatoc'h war ar vro.

« Da c'hortoz, me a zavo ho pugale hep-d-hoc'h hag enn hoc'h enep, enep ho feiz, enep ho Toue hag enep kement kreden hoc'h euz, ha ma na fell ket d'e-hoc'h ho pezo amand ha prizoun. »

Setu amezeïen, langach gwirion gouarnamant ar Republik, langach ar frammansouned strinket dezho dirak an holl e-kreiz ho daoulagad, er gampr huel, gant eur senatour kalounek. Kit atao, ne vezo ket he-unan. Daou-all war lerc'h he-man hag unan anezho eur bretoun a lavar :

« Mar d-eo anavezet mad enn eur gommun prezeg ar mestr-skol a-enep feiz ar vugale gallolik, dever tad ha mamm ha n'eo ket rak-tal tenna ho bugule euz ar skol-ze ?

« Mar lavarit nann, me a respount e rit, c'houi gouarnamant ar Republik, eun torfed ar fallakra a-enep pep liberte a goustianz.

« Neuze, me a lavar d'e-hoc'h : an tad hag ar vamm gristen a zo d'ezho ne ket eur gwir hep-ken mez eun dever striz euz ar re strisa, choum hep senti oc'h ho lèzen ha derc'hel ho bugale gant-ho er gear. »

Eun-all c'hoaz, war-lerc'h an daou-ma, a lavar d'ar Ministr Ferry :

« Ken n'ho pezo tennet hor c'haloun euz hor c'hreiz, ne virot ket na lammint evit Doue hag evit hor bro !

« Ha pa deuot d'hor c'haout gant ho lèzen, e vezo gwelet pe c'houi pe ni a gizo da genta.

« Ha kaout a ra d'e-hoc'h, eme eun all, e kavot enn hon touez-ni tud treïtour da ziskuilla ar re-all, barnerien da goundaoni tud inosant, d'ho c'has d'ar prizoun, evel torfetourien ? Evit ma kavit eur barner-bennag ne gavot birviken jeolier e-bed da zerc'hel eun tad onest e-mesk al laerouñ hag ar re falla euz ar vro. »

Eur senatour-all a lavar c'hoaz :

« Ar skol a zo prennet oc'h Doue hag oc'h ar veleïen, ha digor frank he dor d'an dud ha d'an traou fall ha fallagr.

« Hag e kav d'e-hoc'h e vezo kavet kristenien da gas ho bugale d'ho skoliou-c'houi ?

« Ar re binvidik a zo er meaz euz ho lèzen a sko iud ha pounner, didruez ha digaloun war ar re baour ha kristen.

« Setu petra eo ho liberte-c'houi ! setu petra eo hoc'h egalite-c'houi !

« Republikaned-frammansoun ar gouarnamant, eme eun-all d'ezho, ho dèus torret dorojou ar c'houentchou, diskaret ho mogeriou, siellet ho ilizou, ne ziellint ket eneou ar gristenien.

« Amand a vezo ha prizoun goude. Ia, ma na vez nemet pemp pe c'houeac'h er vro ; mez mar bezomp kant, daou-c'hant, meur a vil, hoc'h archerien ne raïnt netra, ho prizouniou ne welint kristen.

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GWIR GRISTENIEN, AR GWIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Frans : 2 lur.
Ar broiou all : evel gwir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jezuz, Doue.

An holl baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heb-ken.

D'ezhan ivez e tle beza kaset hiviziken an holl seridou da lakaat war ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

ALIA.

ALIA a rear ar re en em gav ar gazeten Feiz ha Breiz *gant-ho, d'he rei da lenn enn dro d'ezho: d'ho c'herent, d'ho mignouned, d'ho amezeïen, ha dreist ar re all, d'ar re anezho a anavezont evit beza republikaned. Eur republikan, mar en deus skiant c'hoaz, a c'hell, eun deis pe zeiz, gwelet ar wirionez ha parea dioc'h he glenved.*

Kemper, 29 a viz kerzu 1883.

Ar wirionez euz ar c'hinou ar republikaned Diwar-benn ar c'houarnamant.

Bretouned, mad e ve d'ehoc'h klèvet petra a lavar eur gazeten c'hallek republikan, *La Lanterne*, diwar-benn ar pez a c'hoarvez enn Annam hag enn Tonkin, enn amzer ma skrif, d'ar 16 euz a vis kerzu.

Ar wirionez a glever evel-se diwar benn ar c'houarnamant, euz a Chinou tud hag a lavar freaz a-walc'h d'an holl fransisien eo mall d'ezho rei he lamm diveza d'ar Republik.

Evit doare, ez euz eur c'hoari nèvez ha ne ket eur c'hoari vrao eo d'hor bro er sao-heol. Selaouomp petra lavar war gement-se ar gazeten c'hallek republikan *La Lanterne :*

« An taol kaera a zo bet great gant ar vinistred a zo brema e penn ar Republik eo an allianz gant an Annam.

« An allianz-ze great e nebeud amzer hag hep koll koulz lavaret den e-bed, a roe d'ar Frans eur vro euz ar re vrasa. Deut oamp dre an allianz-ze ar vistri enn Annam hag er sao-heol, deut perc'hen eur vro hevel oc'h Indez ar Zaozoun.

« Impalaer pe roue nèvez an Annam a ioa hon den pe hor goaz, ha dre-z-han ni a c'hourc'hemenne hag a roe hon ursiou eno. Lakeat e voa bet ar Roue-ze war an tron gan-e-omp, war-bouez ma sentche ouz-omp ha ma raje allianz gan-e-omp, dre eur skrid a lakea e voamp he *brotektor*.

« Pa deuaz ar c'hèlou euz an allianz-ze great hep goarantiz e giz e-bed, allianz hag a zo chomet ker kuzet hag eur mister oc'h ar Gambr, ni hon euz lavaret : an dra-ze a zo eur goapèrez. An allianz-ze, a zo ar Vinistred kement a lorc'h enn-he gant-han, ne d-eo netra ebed, ha Jul Ferry a lakafe unan euz a c'hardianed he vurau d'her sina, ne dalvfe na muioc'h, na nebeutoc'h.

« Ar pez a lavaremp a ioa gwir. E pe-leac'h ema brema allianz an Annam a dlie rei d'eomp eur vro vraz ha ledan ? An allianz-ze ne dalv ket zo-ken brema ar feillen baper a zo bet kollet d'he skrifa. An hini en doa her sinet gan-e-omp a zo ampoezounet ; eur revolusion a zo e kear Hue ha ne choum ken netra euz an taol kaer en doa great Ferry enn Annam. Brema eo red c'hoari a-nèvez.

« Petra zonj euz an dra-ze ar re ho deuz, pevar dervez a zo, roet da Ferry ar galloud da ober ar pez a garo enn Tonkin ?

« Petra zonj niver braz republikaned ar Gambr a ioa dilun o poket da bennou-daoulin ar Ministr braz, — euz ar stad vrao ma'z omp lakeat enn-hi dre varo Impalaer an Annam, hag ivez euz ar revolusion a zo bet enn Hue ?

Setu ni e brezel oc'h tri enebour : oc'h an Annamited revolted, oc'h ar pavillonou du hag oc'h ar Chinoazed.

Ped milion ha ped mil den ne vezo ket red da goll evit choum hep koll hon enor er vro-ze ?

« Ne ket dre fazi gouarnamant ar Republik, a lavaro darn tud sot c'hoaz, e lazer enn Annam ar re a zo en em roet d'e-omp, na ken nebeud e sao an Annamited enn hon enep.

« N'eus ket eur gaou brasoc'h : fazi ha faot ar c'houarnamant eo atao, pa n'en deus ket gouezet anaout pegen diez oa al labour a rea; pa'z eo eat er vro-ze hep gouzout e pe risk pe zanjer en em lakea ; pa en deus kredet enn eun allianz n'en divije den a skiant e-bed lakeat he fisianz enn-hi ; pa'z eo eat d'ar vro-ze gant kement a avel enn he benn ne c'houie tamm e-bed na petra rea, na petra deuje ac'hano d'ezhan.

« Pa guz eur c'houarnamant ar wirionez oc'h ar c'hamprou, p'en deuz atao kuzet out-ho ar stad ma'z edo an traou, pa en deuz war he gount gaou

depech Tricou ha goapèrez allianz Hue, n'en deuz leac'h nag abek e-bed d'en em zidamall euz ar pez a c'hoarvez, hag a zench brema he lorc'h e mez hag e dizenor.

Petra a c'hoarvez eta ? — A-veac'h ma c'houzomp peger braz eo hor c'holl, rak ar c'houarnamant, mud evel atào, ne lavar ger euz a gement a dremen enn Tonkin; hag anez ar c'hazetennou estranjour ne c'houesfemp netra zo-ken euz ar pez a zo c'hoarvezet e kear Hue.

E pe leac'h ema an amiral Courbet ? Ha bale a ra war Bac-Ninh ha Son-Tay ? Misteriou.

Meur a zervez a zo ema ar Vinistred o c'hortoz eur c'hèlou hag a dle, eme-z-ho, lavaret eo kemeret an diou gear-grev-zé, hag evel-se e deuz great mad ar Gambr voti evit-ho. Mez ar c'hèlou mad-zé a zale, hag enn he leac'h e teu ar c'hèlou fall da lavaret eo kollet hor stal enn Annam, ha brao d'e-omp c'hoaz ma na d-eu ket eur c'hèlou-bennag-all falloc'h.

« Ar pez a zo tremenet enn Hue à lakaïo dre forz ar vinistred da lavaret ar wirionéz diwar-benn kement a dremen enn Tonkin. Brema eo gwelet ar pez a gousto d'eomp brezel brao an Tonkin, e tud hag enn arc'hant. Da nebeuta a gousto *hanterkant* pe *dri-ugent milion er bloaz*, o lakaat er meaz zo-ken ar brezel oc'h ar Chin, hag an dra-zé epad marteze pemzek pe ugent vloaz.

« Eunn dra hag a zo arabad kredi eo e ve mad ar stal, ha pa ve zo-ken great ar peoc'h gant ar Chin, rak ar peoc'h-zé ne badfe ket muioc'h evit allianz an Annam, dre ne ve ket respetet gant an niver-braz a dud en em laka er vro-zé er meaz euz a bep lezen, tud hag en defe gouarnamant ar Chin evel interest da lezel enn ho roll, kentoc'h evit derc'hel da eur peoc'h en defe great a-enep d'ezhan.

« Er stad m'ema an traou, e vezo red d'eomp derc'hel er vro bell-zé pemzek pe ugent mil den ; ha piou c'hoaz a ve evit gouzout ha ne c'hoarvezo netra-all ebed ken da greski hon enkrez ?

« Brema, goulennomp pe vad a deuïo d'ar Frans euz a zakrifisou ker poaniuz ha ken dispignuz ? — Vad e bed.

O lakaat pep tra evit ar gwella, o lakaat e teufemp a-benn euz hon taol er vro-zé, ar Zaozoun, an Allmanted hag an Amerikaned eo a ve d'ezho hep-ken ar gounid euz hor labour. D'ezho e teufe, ne ket d'eomp-ni, kresk war ho c'hommerz, goude ma ve bet digoret gan-e-omp eno gant kemend-all a boan, a labour hag a zispign.

« Setu aze evit pegen nebeud a dra ez eomp da redeg keid-all, hag e risk ar brasa dioc'h an daou du : eno hag e Frans. An dra-zé a zo en em zèvi, evit tenna kistin poaz euz an tan d'ar re all da zibri. — Biskoaz sotoc'h trà !

« Ha souez eo goude e ve ann holl broïou euz an Europ o c'hoarzin goap d'eomp ? Ar re ne gredfent ket ac'hanomp, n'ho deuz nemet mont da ober eur bale dre ar broïou estranjour, hag e klevfent gant ho diskouarn pe seurt stad a rear euz a *gapasite* gouarnamant Republik hor bro.

« An traou-zé a zo poaniuz da c'houzout, mes red eo kredi ne ankounac'haïo ket ar vro eo skla-fed ar c'houarnamant, — an deputeed, — a dle respount euz ar follentesiou brasa a zo bet great biskoaz. »

Ar gazeten c'hallek a choum ama a zav-krenn, pa dleje lavaret : war gement-se, dever ann holl e Frans a zo tumpa dioc'htu ar Republik ha kas an holl republikaned, bihan ha braz, da gastrilleza diwar ho zro, be-weach ma vezint galvet da voti.

Ar bobl a zalc'h memor, a dle ama deski skiant, pa glev e pe zoare darn euz ar republikaned wella brema a gomz euz ar c'houarnamant a zo d'ar Frans, e pep tra hag e pep leac'h, distruj ha rivin, mez ha dizenor, deut holl war ar vro dre voti evit republikaned.

Amzer an hada ed,

DA BETRA AR RAZ ENN ED DA HADA, — STAD AL LABOURERIEN DOUAR. — AR VINOTERIEN, ETC.

En hanter divèza euz a viz here ez euz bet brumen epad meur a zervez ; a hent-all, an amzer a zo bet klouar ha mad evit al labourou douar.

An hada-ed enn diskarr-amzer a zo bet great e pep leac'h, nemet dioc'h tu ar c'hresteiz. Dre eno, ar glaoeïer braz a zo bet da zivèza ho deus miret oc'h al labourou-zé.

Ar braz euz an dud a laka ez eo eur merk e vezo eun eost mad, ar bloaz war-lerc'h an hada great a-bred. An dra-zé ne ves ket gwir atao.

Enn douarou gwella ha trempet mad, an ed nèvez hadet a zic'hoan hag a zao re-vuan; ha neuze, pa d-eu ar goanv, e kouez war-n-ho eur c'hlenved hag a vrein ar grisiou kenta. Ar c'hlenved-zé a zo hanvet e gallek *piétain*.

An aotrou Pluchet, labourer-douar brudet, a lavar war gement-se : enn douar mad ha tiekeat evel ma tle beza, an ed hadet e fin miz du ha zo-ken divezatoc'h, e fin ar goanv, à ves ken huel e miz meurz hag an ed a vez bet hadet e miz here e douar disteroc'h. Warlene, eme-z-han, ed hadet gan-en ar 17 euz a viz c'houevreur, enn eur park douar tiekeat a-zoare, en deuz roet *tri ha tregont hektolitr* dre hektar pe dre zaou dervez arat, petra-bennag ma oa bet fall an amzer.

Ac'hano he c'hwisiegez a laka anezhan da gredi n'eo red an hada-abred nemet e douar hanter-diekeat hag hanter-drempet.

Ar raz enn ed da hada. — Ar c'hiz a zo, dre ar vro holl, koulz lavaret, da lakaat raz e-touez an ed da hada. An dra-zé a rear ne d-eo nemet evit miret na vreinfe pe na zufe an haden, hag ivez

evit miret na ve dèbret gant ar brini pe al laboused-all.

E Bro-Zaoz, ar brini a zo ker stank, ma tèbront e pep leac'h an ed nèvez-hadet, pa na ves ket miret out-ho, epad ar miz kenta.

Eno, eun aotrou brudet braz evel labourer-douar Howard he hano, en deus kavet eul louzou da viret na d-afe he c'hreun nèvez-hadet gant ar brini. Setu ama petra ra:

Dilavi a ra 260 gramm goudron glaou-douar e pevar litrad dour bervet. Goude, e tenn an eol a zao war an dour, ha gant ar goudron, teuzet neuzé, e vesk ar pez a c'halver e gallek *sulfate de cuivre*. Ar gazeten ne lavar ket pegement a zo red euz an divèza-ma.

Al louzou-zé great evel-se a laka e-leac'h raz e-touez he ed da hada. Abaoue ma ra an dra-zé, a lavar, na bran na labouz-all ebed ne dostaont ken oc'h he barkeïer da zibri he ed.

Ama ar gazeten a lavar : e-touez ar re a lenno an dra-ma, ma ve labourerien douar hag a ve debret ho ed gant al laboused, e vemp eüruz da veza roet ha diskouezet d'ezho eun doare eaz da viret oc'h ar c'holl ho deuz. Al louzou a lavarer a zo mad evit pep seurt greun a hader koulz er jardinou hag er parkeïer, D'ar re a garo eo gwelet ha gaou a lavarer d'ezho ama.

Stad trist ar braz euz al labourerien douar. — E broïou-zo, gouel an Holl-Zent ha gouel Sant Martin a zo ar mare euz ar bloaz ma tilez pe ma kemer al labourerien douar ho c'houmanantchou. Hirio var ugent tiek a zilez ho atantchou, an drederen anezho, er broïou a lavarer, a zilez a-grenn pep seurt labour douar ha beb bloaz e kresk niver ar fermou, n'euz den enn-ho d'ho labourat. Evelse e choum an douar goullo da letouni.

Enn dervesiou divèza-ma, eme ar gazeten c'hallek l'*Indépendance de l'Ouest*, eur gazeten c'hallek all e doa enkantet da werza binviachou-labour, loened hag annez pe veubl teir ferm ha tregont eat ho merourien da glask peb a vicher-all da veva.

Ouspenn ar werzedigesiou-zé enkantet, eme ar memes kazeten, ez oa da nebeuta kemend-all enkantet dre afichou paper er c'hommuniou.

Setu aze neuze da nebeuta tri-ugent koumanant a werzer al loened hag ar binviachou labour ennho enn eun arrondissamant, hep-mui-ken, ha c'hoaz enn eun arrondissamant a zo labouret gwella hag ar pinvidika e departamant ar *Mayenn*, enn eun arrondissamant ouspenn a zo brudet evit he loened kaer a deuer da brena à bell bro ; enn eun arrondissamant erfin hag ho deuz great ar vistri enn-han sakrifisou euz ar re vrassa evit kreski mad pe eaz ho merourien.

Mar d-ema stad al labourerien douar evel-se e gwella arrondissamant a zo er *Mayenn*, e c'heller goulenn e pe stad emaïnt el leac'h-all.

Ministr al labourou douar a zo kre da renka chifrou a welo, ma kar, ha gevier eo a lavarer ama. Ma karfe klask dre ar Frans a-bez ar wirionez evel m'ema diwar-benn al labourou douar, e welfe dre ar chifrou pegen truezus eo doare ha stad labourerien douar ar vro. Mez ministred ar Republik ne garont ket kalz lakaat ar goulou war ar c'hantolor, gwelloc'h kalz eo gant-ho beva eas ha dibreder, godella ho mouniz, lavaret gevier d'an dud ha renka chifrou da zalla ar re zot.

Ar valères pe ar vinoterien. — Brema an Amerik e-leac'h digas ed da vala en tu-ma euz ar mor braz a zigas bleud a-forz ha mad da lakaat dioc'htu el laouer doaz. Bleud an Amerik ha bleud an Hongri ivez a laka ar vinoterien gwall-nèc'het e Frans. Mez evit ho c'honzoli, ar republikaned vras a zo e penn ar c'houarnamant du-zé, a lavar d'ezho ne werz an Amerik nag an Hongri kement a vleud e Frans nemet dre ma'z eo gwelloc'h ho ho bleud ha gwelloc'h marc'had ouspenn.

War gement-sé, ar vinoterien e Frans a zo en em glèvet evit studia ha gouzout e pe zoare e c'hellint en em denna gwella gant ho bleud a-enep ar bleud estranjour, kaer ho devezo, trèc'het e vezint, rak ed an Amerik a zo an hanter gwelloc'h marc'had da nebeuta ha gant an dra-zé n'eus ket war-n-han ar gwiriou braz a zo o laza minoterien Frans.

Eun dra-bennag a zo c'hoaz. An Amerikaned ho deuz eur steg-all. Ouspenn an ed hag ar bleud, e tigassint ivez brenn hep dale. Ar brenn a werzer eaz brema pevarzek pe bemzek lur an daou c'hant lur e Frans a ranko diskenn he bris da nebeuta d'an hanter. Dija, a lavarer, ez euz dent brenn euz an Amerik da Liverpool, e Bro-Zaoz, brenn mad hag a werzer oc'h eur priz dister.

Dioc'h an traou-ma a c'hell an holl da welet eo red anzao eo kollet ar vro a-bez ha ne c'hello ket an dud beva pell ken e Frans, ma na deuer ket a-benn heb dale da dumpa ar Republik o voti a-enep kement hini a zo dioc'h he c'hostez.

Buez hon Tad Santel ar Pab Pi IX.

VI.

GAET.

Gaët a zo eur gerik koant a bevarzek-kant den, var ribl ar mor Mediterranée, seiz leo anter dious Napl ha var dro tregont leo dious Roum. Beza eo enr porz-mor hag eur plass a vrezel. Kannadet broïou an Europ a ziredas oll di da heul ar Pab, nemet kannad ar Piemont a gavas mad chom er gear. Gouscoude, e velet eno kannadet broïou protestant evel Bro-Zaoz hag ar Pruss, kannadet broïou schismatik evel ar Russi, hag oll var eur vouez en em zavent a-eneb ar pez a ioa great d'ar Pab, a-eneb Revolusion Roum.

Ar Pab Pi IX, deuet da veza libr, a laosk an eskumunugen var bennou braz ar revolt. Ar re-ma ne spountont ket, rag er meas anezho ho unan hag e kounnar, ec'h embannont e pevar c'horn kear:

« 1° Ar Pab a zo diskaret divar he dron a Roue, ha n'en deus guir ebet mui var stajou an Ilis ;

2° Ar Pab, a vezo goarantet d'ezhan al liberte a zo red evit kundui an Eneou dre hent ar Barados;

3° Gouarnamant ar stajou a Roum a zo hag a vezo ar Republik demokratik, da lavaret eo, eur Republik e leac'h na vezo na belek, na kloarek, na noblans er c'hargou. »

Gouscoude, d'an 23 a viz meurs, Armellini, Saffi ha Mazzini a oe dibabet ho zri evit beza trebez ar c'houarnamant. E gwirionez, an oll-c'halloud a ioa etre daouarn Mazzini, ar gouizieka anezho ho zri.

Eur mignoun d'ar Mazzini-ma, eun druillen eus a *Nice*, eur fouet-bouillen hanvet Garibaldi, jeneral trouplou ar Revolusion, en doa digaset, da Roum d'he heul, bandennou heuzus a dud, liperien goad, pesketourien en dour tenval hag ho doa great dija tro an Europ gant ho rochedou-ruz. Nag a veljot neuze gear a Roum a laeronsiou hag a dorfejou !

An ilizou a laeret, evel pa vijent lakeat e skrab. Ar c'hadoriou-kovez a oue devet var an dachen *del populo ;* tiez ar c'hardinalet hag an dud a renk huel, a zirollas an dud fall var-n-ho evel torrajou chass-klan.

Eun den hag a ioa he hano Zambianchi, mestr var eun nebeud maltouterien, a reaz kalz reuz en amzer-ze. Lakaat a reas laza seitek beleg, pevarzek anezho er memez dervez. Divezatoc'h oe kavet ho c'horvou en eun toull digoret, e korn jardin ar Benedictined, e kostez ar janicul.

Kement-se, e Frans, ar gristenien ho doa doan o velet ho zad en eur stad ken truezus. Ar Republik, mantret, a zantas e ranke, evit choum beo, kerzet dre an hent digoret gant Charlemagn ha Sant Louis. Prest varlerc'h, e tliet henvel Prezidant ar Republik. Pemp oant e klask kaout an henor-ze. Raspail ha Ledru-Rollin (an duk Rolland), Lamartin, Cavaignac ha Lois-Napoleon. An daou genta, var seiz milion a voueziou, ho doue pevar c'hant mil; potret ruz-glaou! Lamartine, n'en dens nemet ugent-mil ; he-ma oa den ar vourc'hisien. Ens an daou-all, n'oa ket eaz gouzout pehini a dlie kaout ar gounid. Cavaignac a reas d'ar gatholiket promessaou dister. Goaranti a rea hebken ne vije great droug ebet d'ar Pab en he iec'het, en he liberte... N'en doue nemet eur milioun-anter a voueziou. Lois-Napoleon en doue muioc'h a finessa. « Goaranti a reas ne vije tennet digant ar Pab nag he liberte, nag he rouantelez. » Hanvet e oue da Brezidant gant tremen pemp milioun a voueziou. Guelet a reomp dre gement-ze santimanchou ar Frans. Er blavez-se 1849, penn ar c'houarnamant a ioa bet hanvet evit sevel a-nevez ar Pab, evel Roue, var he dron. An Autrich hag ar Spagn, treac'h ho unan d'ar Revolusion, a c'houlenne ive ma teuje an oll broiou katholik eus an Europ d'en em glevet etre-z-ho evit renta he stajou d'ar Pab.

— « Ne ket possubl, a lavarent-hi, e ve lezet hon Tad Santel, Tad an oll gristenien, da veza kasset ha digasset gant eun dournad tud a zo e Stajou Roum. »

D'an drivec'h a viz Ebrel 1849, ar c'hardinal Antonelli, en hano Pi IX, a c'houlennas sikour d'ar Pab e Frans, en Autrich, er Spagn hag en oll stajou-all katholik. Oll oent eus eur memes santimant, nemet ar Piemont. An Autrich a dlie kass he zoudarded er Romagn. Roue Napl a dlie mont d'ar c'hrezdeis eus a Stajou ar Pab. Ar Spagn a ginnige kemeret Roum. Houn-nes oa al loden diessa hag al loden muia riskluz. Ar Frans, evel merc'h hena an Ilis, a gemeras an tamm la-l bour-ze.

VII.

AR FRANSIZIEN E ROUM.

D'ar 25 a vis ebrel 1849, eun arme a Frans, dindurz ar jeneral *Oudinot*, duk a Reggio, a ziskennas e *Civita-Vecchia*, hag a gerzas var Roum.

Kredi hag esper a rea ar Jeneral e vije avoalc'h en em ziskoes evit spounta ar baotred ruz, hag ho dije gellet mont e kear heb tenna fuzuill na sabren. Hogen, ne ket evel-se e troas an abaden. A veac'h oant e c'harz mogeriou Roum, e santont o koeza var-n-ho eun dourbil a vindraill.

— Hola ! hola ! ama ez eus tud, eme ar Fransizien, ha kerkent digoret an tan var an Italianet. Ia, mes an Italianed a zo trubard. Bandennou sitoïanet eus a Roum, deuet e meas kear dre an nor hanvet dor Sant-Pankras, a ije mouchouerou guen en eur grial :

— « Na dennid mui, na dennit mui. Er mintin-ma, evit guir, oamp inimiet ; mes brema, d'an abardaez, ez oump breudeur. »

Daou-c'hant anter-kant soudard a oe sod avoalc'h d'ho zelaou ha da vont d'ho heul e kear. A-veac'h emaint ebars ma tenner digant-ho ho armou. Daou anezho a oe goal-lakeat, hag unan zoken, lazet er ru gant eun tenn fuzuill. Neuze e veljot sklear n'oa ken da ober nemet digeri brezel a zevri ha kemeret kear dre nerz.

— « Kit araok, a lavare Prezidant ar Republik ; d'ar Jeneral Oudinot ; ne ket soudardet a vanko d'e-hoc'h. »

P. Le Sann,

Persoun Bannalec.

Kambr an Deputeed d'ar gwener, 14 a viz Kerzu 1883.

Kannad ar Pap.

Ama, e weloc'h, Bretouned, tud a feiz, ar stad a ra republikaned ar Gambr euz a relijion ar gristenien a zo anezho ouspenn *tregont milion* muioc'h eget euz ar re-all, kement ha ma'z int holl.

Ar gambr a ioa en em gavet da voti *budjet* an aferiou diaveaz. Evel beb bloaz war ar c'hraf-se, ar republikaned er gampr a c'houlen na vezo ken kannad e-bed euz a Frans e kichen an Tad-Santel, evel ho deuz pep hini euz ar broïou-all, koulskoude heretiked ha chismatiked darn anezho.

Evit petra e fell d'ar republikaned an dra-ze ? Ne ket tamm evit espern an arc'hant, mez evit ober poan d'ar gristenien, muia ma c'hellint, hag hi o veva enn ho zouez, ha gwasa zo diwar ho c'houst. Selaouit petra a lavarent :

Abaoue an amzer m'hon deuz diskouezet ken aliez ne devoa urz e-bed ar Frans da gaout digant ar Pab, ne fell ket d'e-omp e ve anavezet, dre gannad. evel Roue, — hag hen ar Roue kenta euz ar bed, pa zalc'h war an douar plas Doue he-unan.

Goude ar c'homzou-ze, a ziskouez n'euz feiz na kreden e-bed e spered hag e kaloun ar frammansouned-ze, n'euz enn-ho, e gwirionez, nemet drouk ha kasouni oc'h Doue hag oc'h he relijion, ho deuz lavaret ar c'homzou-all-ma : senti oc'h ar Pap a zo eur vez hag eun dizenor evit ar Republik a ro, enn doare-ze, kouraj d'ar gristenien da enebi out-hi.

Pa voe dibunet ho dictachou gant ar pennou divoed-ze, an aotrou Spuller, republikan ivez, mes karget gant ar gommission da zifenn he *rapport*, a bign er gador hag a lavar :

— « Ama, eme-z-han, n'euz hano e-bed euz ar pez a gredit, na c'houi na re-all ; ama n'euz hano nemet euz ar pez a zo.

« Mar fell d'ar Republik beza eur c'hoarnamant *seriuz*, eo red d'ezhi derc'hel kount euz ar pez a zo ha ne c'hell den her nac'h, eo an niver brasa euz ar fransisien, kristenien gatholik.

Pa glèvont ar c'homzou-ze, ar republikaned frammansouned a lamm, a gri, a iou, a vlej. Evel chatal penufollet, ne fell ket d'ezho anaout ar wirionez-ze. Perak an dra-ze, kristenien ? o veza ma'z int bet hanvet gant an drederen pe ar bevare euz a dud falla ar vro, ha ma kredont, dre-ze, eo ar re-ma an niver braz euz an elektourien, dre leziregez an dud onest o choum hep mont da voti bep tro.

An aotrou Spuller a lavar d'ezho war an dra-ze:

— « Stag omp oc'h an Tad Santel dre ar *c'honkordat*, ha keid ha ma pado e vezimp stag. Mez, eme-z-han, en deiz ma torroc'h an allianz-ze a zo etre ar Pab hag ar Frans, — mar hen torrit biken — neuze e vezoc'h eüruz da gaout eur c'hannad e-kichen an Tad Santel, rak n'oun ket sur n'en defe ket ar c'houarnamant poan, ha poan vraz zoken oc'h en em zifenn. Lavaret a ran, zo-kaeroc'h, e ve d'ezhan eur beac'h euz ar re ziesa gellout harpa neuze pell.

A-raok distaga dioc'h he brezeg, a zo diez da glèvet dre an trouz a ra al loened distrapenn, an aotrou Spuller a lavar ne ve netra diskiantoc'h eget terri al liamm hor stag oc'h ar Pap, epad ma'z a d'he gaout, da Roum, ar Prins prussian Albert.

Neuze eur penn-bleiz a gri eo bet kannad ar Frans o poket da dreid hon Tad-Santel, gant respet ha karantez !

Oh ! tra heuzus ! klèvit, poket da dreid eur zant ! ma vije c'hoaz, respet d'e-hoc'h ! da ziadre besk ki Paol Bert e vije, evel a ra ar frammansouned enn ho misteriou koant, neuze ne vije nemet meuli da ober.

An aotrou de Cassagnac, war gement-se, a ia er gador da drugarekaat an aotrou Spuller da veza prezeget evel eun den katholik hag evel eur gwir gristen. Dre an tamm kaol-ma a zistage an aotrou de Cassagnac, e welet, eun nebeud liou ar goaperez ; mez ne c'hoapa ket a-vad pa lavar goude-ze :

— « Ar Frans, eme-z-han, a vezo eüruz, pa glèvo e fell d'ar Republik anaout eo eur vro katholik. Mez, pa'z eo evel-se, perak gouarnamant ar Republik a deu-hen bemdez da zevel a-enep feiz ar gristenien ? Pa vezer e penn eur vro hag a anavezer a zo katholik, gouarnamant ar vro-ze a anavez, dre-ze, ivez, n'en deuz gwir e-bed da gas Doue euz a skoliou ar vugale, da zerra ar c'houentchou na da gas ar venec'h kuit anezho. Ar pez ai rear a dle beza hevel oc'h ar pez a lavaren, mar fell d'ar c'houarnamant beza respetet.

Diwar-benn an dra-ze, an aotrou de Cassagnac ne ket bet diez d'ezhan diskouez e lavar ar c'houarnamant eun dra hag ez a a-enep kement a lavar e kement a ra, pe, mar d-eo gwell oc'h, en deuz ar c'houarnamant daou *bolitik* : unan, evit ar vro, hag eun-all er meaz euz ar vro. Ar *polilik*-se a zo hanvet *opportunism* gant ar frammansouned, politik ar born louz Gambetta, pa voa beo.

— « Ar pez a rit evel-se, eme an aotrou de Cassagnac, a ziskouez hoc'h euz aoun.

Neuze Madier de Montjau, a gouez ne ket e drouk-sant, mez e drouk-diaoul, a gav da lavaret, e-toues kalz a draou sot-all, n'en deuz ar c'houarnamant nemet eur seurt politik, klask gounid gras-vad ar re a zo a-enep d'ezhan.

— Ia, marvad, oc'h ober drouk d'ezho, endra c'hell.

An aotrou Spuller a zao adarre hag a lavar : — « Madier de Montjau, ha n'ema ket he-unan, a nac'h galloud an Ilis. Neuze e c'houlennan perak e rear kement a vrezel d'ezhi ?

Piou, aotrou Spuller, a ra ar brezel-ze d'an Ilis, nemet bemdez ar c'houarnamant hag he frammansouned diskiant, hag an dra ze a reont hep-ken, hervez Madier de Montjau, evit gounid gras-vad ar gristenien ?

An aotrou Spuller a lavar ouspenn e tle dont euz ar revolusion ne ket eur politik a gasouni hag a vrezel, mez eur politik a beoc'h.

Pe goulz e teuio ar politik a beoc'h-se euz ar revolusion ? Evit beteg-hen c'hoaz, ar peoc'h-se ne ket bet gwelet epad an teir Republik a zo bet enn hor bro.

— « Goulenn a rear, eme an autrou Spuller, ne ve kannad e-bed euz a Frans e-kichen ar Pab. An dra-ze a ve eur *faot*, her lavaret a ran d'am bro ha d'ar republikaned evel-d-oun.

Ama eo red rei da anaout d'an dud eo eur *faot*, enn eur c'houarnamant, ar gwasa hag ar falla tra a rafe. Beteg hen, gouarnamant ar republik n'en deuz great ha ne baouez bemdez da ober nemet *faotou* dioc'h an druill, ha mar talc'h c'hoaz eur c'hannad e-kichen ar Pap, ne d-eo hep-ken nemet dre spount rak ar Brusianed. Dira-z-ho, e red republikaned Frans enn eur grena, evel ma red dioc'h an oaled eur vanden gisier bihan a ve bet strinket dour bèro war ho c'hein.

Ne ket eta evit ar gristenien euz a Frans eo ho deuz dalc'het ar republikaned hor c'hannad e kichen ar Pab e Roum. Dindan golo ho spount rak ar Brusianed, e klaskont hag e klaskint *trompla* gwelloc'h a ze ar bobl katholik a vezo lavaret d'ezhan, pa deuio mare ar voti : gwelet a rit pegement e respet ar republikaned ar relijion, pa ho deuz dalc'het, en despet d'an dispign bras-se, èr poent ma voa ker berr an arc'hant, kannad ar Frans e-kichen ar Pap !

Klèvit, kristenien, ar re a lounko komzou evel ar re-ze, a c'heller lavaret a zo frank toull gaou ho gouzouk ha ne ziskouezint ket, dre eno, e ve bet stoket ho fenn er wezen bella.

HIRVOUD HA IOUC'HADEN.

D'an mignon, G. F.

Klec'hier Plougerne ann de-ze
A sone sklint, a sone ge.

Eur bugel bihan oa ganet,
Ha d'an iliz a oa kaset.

Gant he zae wenn, hag hen ker koant,
War he benn dour he vadiziant.

Hag hen ker koant, èlik Doue,
Ha kalon he dad a dride ;

Tridal a rea kalon he dad,
Hag ive kalon he vamm vad ;

Kalon he vamm vad o welet
Hec'h mabik d'ar gear distroet.

Hec'h mabik distroet d'ar ger,
Hag hen gwir vugel d'hon Zalver.

An oll a lavare neuze,
E bourg Plougermeur, pâd ann de :

— Neventi vad d'an daou bried,
Ha d'ar bugel nève ganet.

'Med eur vran du, hon-nez na re,
Hag ennbeg an derven gane :

— Goude sioul-amzer, bar-avel ;
Goude levenez, garm ha goel ;

A-benn eun dervez goude,
E Sone 'r c'hloc'h war he goste ;

E-leiz a dud barz ar wered,
E-tal eur bez nève toullet.

Tro-war-dro hirvoud ha daelou,
Ken e strake ar c'halonou.

Ha ken e lavare ann oll.
— Otrou Doue, na pebez koll !

Pebez koll, pebez kalonad !
Bet truez ouz ann emzivad ! —

Hag ar vran du, beg an derven,
A ziskane he c'hanaouen.

— Lavar, gwirion, eo al lavar :
Eur c'holl n'erru ket heb he bar.

Tèvet bran du, mar em c'hredet,
Eur gwall-ganaouen a ganet.

Hag ar vran, lec'h tevel, siouaz !
Na rea 'met kana gwas-pe-was :

Kent a vo deut c'houec'h vloaz enn dro,
Ar bez adarre zigoro ! —

Ha pa oa pemp bloaz tremenet,
Da dad oa kaset d'ar wered ;

Da dad oa kaset d'ar wered,
Ken 'med-oud gant da c'hoarezed.

Gand da c'hoarezed a oele
Ha te, bugel, a rea ive.

D'id-te, ma mignon, ar werz-man
Savèt 'tre hirvoud ha goelvan ;

Savet gand barz ar re varo ;
A gar he Zoue hag he vro.

A gar ac'hanoud, ma mignon,
A c'hiz a gar eur gwir Vreton.

Karout e ra ac'hanoud-te
Rak oud bet gwasket gant Doue.

Rak oud bet gwasket a c'hlac'har,
Dalek oud deut war an douar.

Kollet da dad, kollet da vamm,
Bet zo war n-oud glac'har estlamm !

Bet zo war-n-oud-te poan spered,
Ha mar zo bet, n'eo ket torret.

An oabl zo tenval adare,
Karget an amzer a arne.

Krozal tear-spontuz ra 'n avel
A-uz da zouar Breiz-Izel ;

Ha Breiz-Izel eo da Vamm-vro,
Ha me glev morzol ar maro ;

Morzol ar maro diremet,
O trouzal-stard war hec'h arched.

Hag ar vran du, beg an derven,
A gan bepred, hag evel-hen :

Pell-amzer-zo, oun 'barz ar bed
Ha kalz a draou am euz gwelet.

Gwelet am euz brug ha lan glaz,
Leac'h velann breman keariou braz.

Gwelet am euz koat penn-da-benn,
Lec'h zo breman parkad ed gwenn.

Gwelet am euz eur Vro zantel,
Hag hi lezhanvet Breiz-Izel.

Breman velan eur vro dibenn ;
N'ouzon pe-lec'h eo ed e-ben.

Na velan ken a Vretoned,
Tud ien a-vad ne laran ket.

Ha te a glev, ma mignon ker,
Ien ar Vretonned, e larer ?

Breton, enn he galon n'eo ket
An neb na dana o klèvet.

N'eo ket breton, neb na dana ;
Ar Varzed koz zo-ken e ra.

Daoust piou a grogo enn ho zelen,
'Nn ho zelen sklintin aour melen ?

Arabad goelan ha laret :
— Na zavo ken a Vretonned !

Neb zo bet glazet gant ar boan,
Hen-nez zo krenv, dreist peb-unan ;

Dreist peb-unan, hen-nez zo krenv,
Ponner he daol, ha lemm he glenv.

Hen-nez a c'hall pa lar he benn,
Hag a denn c'houek war an delen.

Pa lar he benn, a zav eur zon
Hag a lak tan barz ar galon.

Ebarz kalon ar Vretoned,
Evit-hi da vezan skornet,

Ken tear he vouez ha mouez ar mor,
Touez ar c'herrek war lez Arvor.

Pa sav he vouez, barz an avel,
Krenan ra douar Breiz-Izel.

Ma mignon, te zo bet glazet,
Mar zo bet unan war ar bed.

Kemer eta telen Marzin,
Pe kemer hini Tal-Iezin.

Pe telen ar barz Liwarc'h-Hen,
Ha sav gant-hi eur ganaouen ;

Eur ganaouen hag a vo lemm,
Hag a vroudo evel eur flemm ;

A vroudo ru ar Vretoned,
Ken e savont diouz ho c'housket.

Ha mar na zihunont ket c'hoaz,
Kan ha kan bepred, gwasoc'h-gwas.

Doue a dalveo-ze d'id-te,
Ha Sent Breiz-Izel rai ive.

Son ha son 'ta gant da delen
Ha vit Breiz-Izel gra peden ;

Ped vit Breiz-Izel a galon,
Ha ped evit ar fe wirion.

Diwall ankoafez gweach a-bed
Da dad, da vamm zo er vered !

Ped ha ped ive tro ha tro,
'Vit barz môret ar re varo.

Evel-d-oud-te, bete mervel,
Hen a stourmo 'vit Breiz-Izel.

Iann Gwasnou.

Kerzu, 1883.

KELEIER AN ESKOPTI.

An aotrou Le Moign, superior ar Siminear-Bihan e Pont-Croas, a zo hanvet Chalouni euz ar gathedral e Kemper.

An aotrou Belbeoc'h, professour er Siminear-Bihan, a zo hanvet Superior ha Chalouni a enor.

Setu ama war-lerc'h, hanoïou an abaded iaouank en deuz resevet an urziou sakr, d'ar zadorn, 22 a viz kerzu.

Beleget.

An aotrounez :

Gaingant, Francis, euz Douarnenez.
Grall, Iouen-Vari, euz Montroulez.
Léin, Loïs-Vari, euz Kastel-Paol.
Maguet, Iann-Loïs, euz Guimiliau.

Avieler.

An aotrounez :

Gadon, Josef, euz Kastelnevez.
Gilbert, euz a Vrest.
Henry, Frances, euz Guipavas.
Abjean-Uguen, Iouen, euz Plouneour-Trez.
Bardouil, Frances, euz Redene.
Bloas, Iann-Loïs, euz Lambezellec.
Bolzer, Lan, euz Plouzevede.
Bozec, Frances-Vari, euz Lothey-Landremel.
Breton, Iann-Vari, euz Guiclan.
Cloastr, Albert, euz Kerber.
Gendrot, Josef, euz Conk-Leon.
Gillard, Iann-Vari, euz Tremeven.

Goudédranche, Iann, euz Cleden-Cap-Sizun.
Hamon, Jakes, euz Taule.
Jaouen, Iann-Villou, euz Eskibien.
Kervella, Anton, euz Plougastel Daoulas.
Ar Foll, Jakes-Vari, euz Logonna-Daoulas.
Le Meur, Frances-Vari, euz Sant-Divy.
Lormier, Paol-Vari, euz Sant-Salver (Brest).
Magueur, Iann-Vari, euz Lanrivoare.
Mevel, Herve-Mari, euz Plouneventer.
Moal, Bernard, euz Kastel-Paol.
Moysan, Renan-Vari, euz Kastellin.
Rolland, Loïs-Frances-Vari, euz Bodilis.
Scour, Iann-Loïs, euz Plouneventer.
Souêtre, Iann-Vari, euz Sant-Seo.

Abostoler.

An aotrounez :

Betrom, Iouen-Vari, euz Cleden.
Corre, Herve, euz Plougourvest.
Le Roux, L.-J-M., euz Kastelnevez.
Marzin, Albert, euz Sant-Melani-Montroulez.
Colleter, Visant, euz Plougasnou,
Gouzard, Iann-Iouen-Vari, euz Pleiben.
Kerizit, Herle, euz Ploare.
Le Bihan, Stanislas, euz Kastel-Paol.
Le Pape, Frances-Vari, euz Landivisiau.
Lesvenan, Per-August, euz Plougonvelin.
Mear, Paol, euz Sibiril.
Normand, Iann-Vari, euz Primelin.
Pedel, Visant, euz Loperhet.
Penndu, Arsène-Vari, euz Ploare.
Simon, Nicolas-Iann-Frances, euz an Drenec.
Talabardon, A.-F.-M., euz Kastel-Paol.

LÈZEN-SKOL FERRY.

PE AR SKOL EVIT NETRA, AR SKOL DRE FORS,
AR SKOL LAIK
HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eur pried fall, eun tad fall; ar ar c'henta euz an dud difeiz, hag an divèza euz a dud he vro...

Ene ar bugel a zo ene ar vro : mar bez fall, ar vro a ielo da goll.

(Lavar eun Eskob o komz euz a lèzen-skol Ferry.)

TREDE NOSVEZ.

AR SKOL LAIK PE AR SKOL HEP DOUE HAG A-ENEP DOUE.

« Jules Simon a lavar ivez er Senat : ia, hardiz a-walc'h omp da lavaret hano Doue. Kredi a reomp e Doue hag eur vez eo d'in, me rejant koz euz an Universite, gwelet tenna hano Doue euz a lèzen ar skol genta a rear d'ar vugale.

« C'houi, eme eur senatour-all c'hoaz da Ferry ha d'he frammansouned, c'houi ne ket lezennerien oc'h, c'houi a zo *tiranted* ha *persekutourien* ha dre-ze, *den ne dle senti oc'h ho lèzen.* »

Lèzez-skol nèvez Ferry, evel a dleit gwelet holl brema, dre gomzou ar senatourien, tud koz ha gwisiek ha kristen, a dorr pep liberte, pep egalite, pep lealded, pep justiz.

Nann, kant gweach nann, ne ket tadou kristen e vezo ar re-ze ne zalc'hint ket ho bugale ha ne stourmint ket oc'h al lèzen villiget-ze gwasoc'h ha startoc'h eget oc'h eur vleizez kounnaret.

Warlerc'h eur vleizez ez ear gant fuzuillou, gant fèrier houarn ; war-lerc'h lèzen skol Ferry n'eus ket da redeg, ne deuz da ober nemet derc'hel ar vugale er gear, ar re ne c'hellont ket ho c'has d'ar skoliou libr, skoliou ar frèred hag ar seurezed.

Laou an Heder. — Ar pez a glèvomp gan-e-hoc'h brema, Jerom, a ziskouez skleroc'h-sklera n'ho poa lavaret a-raok nemet ar wirionez.

Andre Pencaer. — Ne lavaran ket, pell dioc'h eno, na ve ar wirionez gant Jerom ha gant ar re holl e diou gampr Paris ho deuz komzet a-enep al lèzen-ze. Ar pez a lavaran brema, eo e karfen ivez klèvet petra eo mennoz an Eskibien diwar-benn lèskol nevez Ferry.

Jerom Fur. — An Eskibien, Andre, n'euz ket unan enn ho zouez ha n'en defe ket skrifet a-enep al lezen fall-ze d'ar gristenien euz ho eskoptiou. Labour am befe, ma rankfen lavaret d'e-hoc'h ama an holl aliou mad ho deuz roet d'an tadou ha d'ar mammou diwar he fenn.

Evelato, amezeïen, pa fell d'e-hoc'h klèvet, e lavarin eur ger-bennag euz ar pez ho deuz skrifet. Setu petra lavar unan anezho da genta :

« Ar bugel hep Doue a vezo eur map fall, eun den fall, eur pried fall, ar c'henta euz an dud difeiz hag an diveza euz a dud he vro.

« Ar bugel hep Doue a vezo eun den iaouank diroll ha direiz he vuez, eun den hep koustianz, eun den koz diremorz ha, war he dremenvan, eun den heb esperanz,

« Ene ar bugel a zo ene ar vro ; mar bez fall, ar vro a ielo da gollo.

Setu ama petra lavar eun Eskob-all :

« An Iliz hep-ken e deuz galloud da c'houarn an eneou.

« Eul lezen hag a fell d'ezhi kas Doue kuit euz ar skol *a zo eul lezen nul.*

« Euz a Zoue, euz he berz ha digant Doue hep-ken e teu pep gwir d'an dud ; Doue a zo dreist pep lèzen.

« Oc'h Doue eo senti, ne ket oc'h an dud a ra lezennou a-enep Doue.

« Ar gerent, eme eun Arc'heskop, a rank, dindan boan da bèc'hi marvelamant ha d'en em zaoni evit biken, difenn feiz ho bugale. »

(Eur pennad-all eur weach-all.)

Ar Merer : G. MILIN.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.